

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opera S. Matris Teresae De Iesu Carmelitarum Discalceatorum et Discalceatarum Fundatricis

In duas partes distincta

Teresa <de Jesús>

Coloniae Agrippinae, Anno MDCXXVI [erschienen] M.DC.XXVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37974

Th. 2879.

S.
Theresia

Opera

N VII

156

J. X.

21.

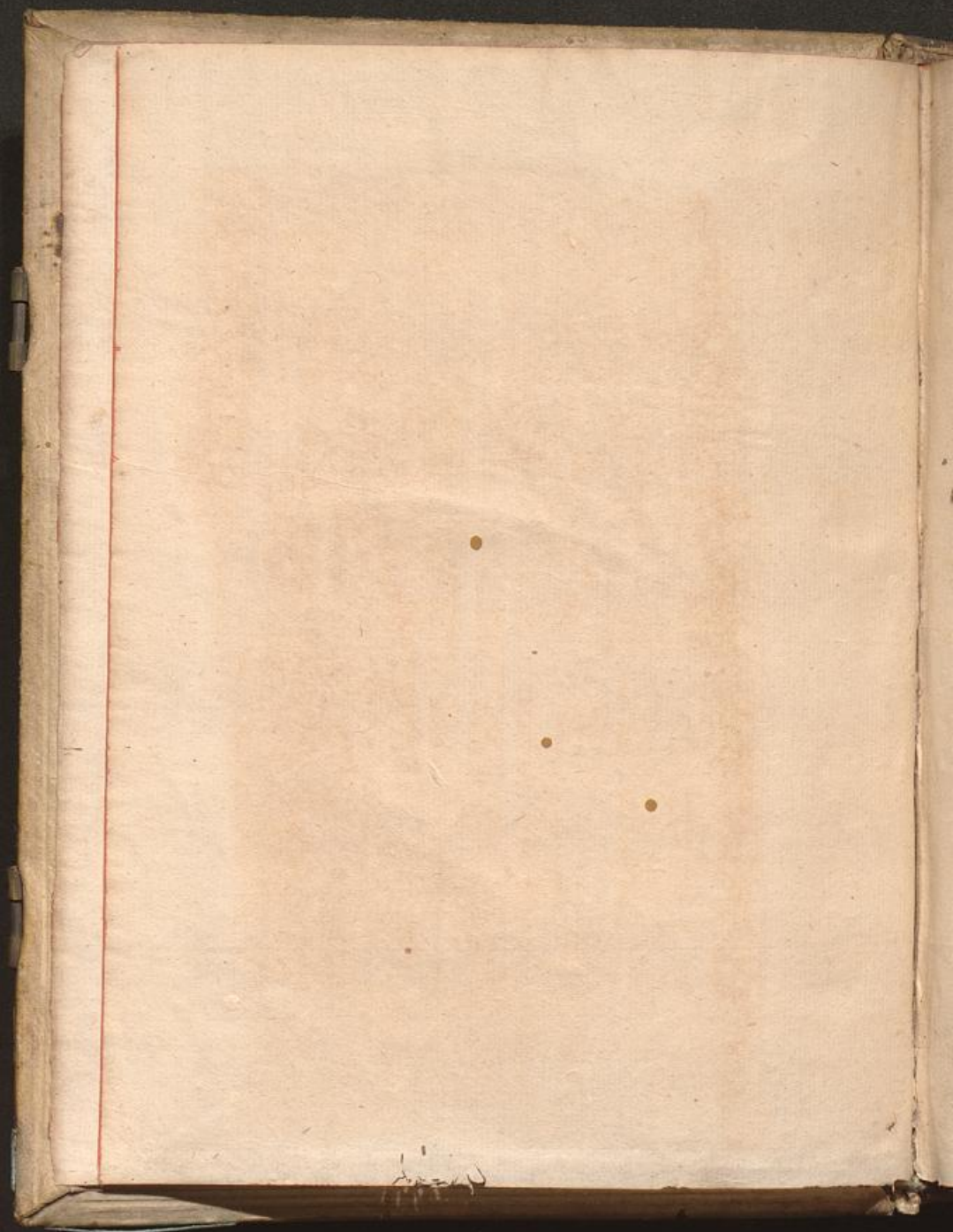
S.
Theresia

Opera

N. VII

156

S. MATRIS
TERESÆ
OPERA.

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

SMATIS
TERRE
OPERA

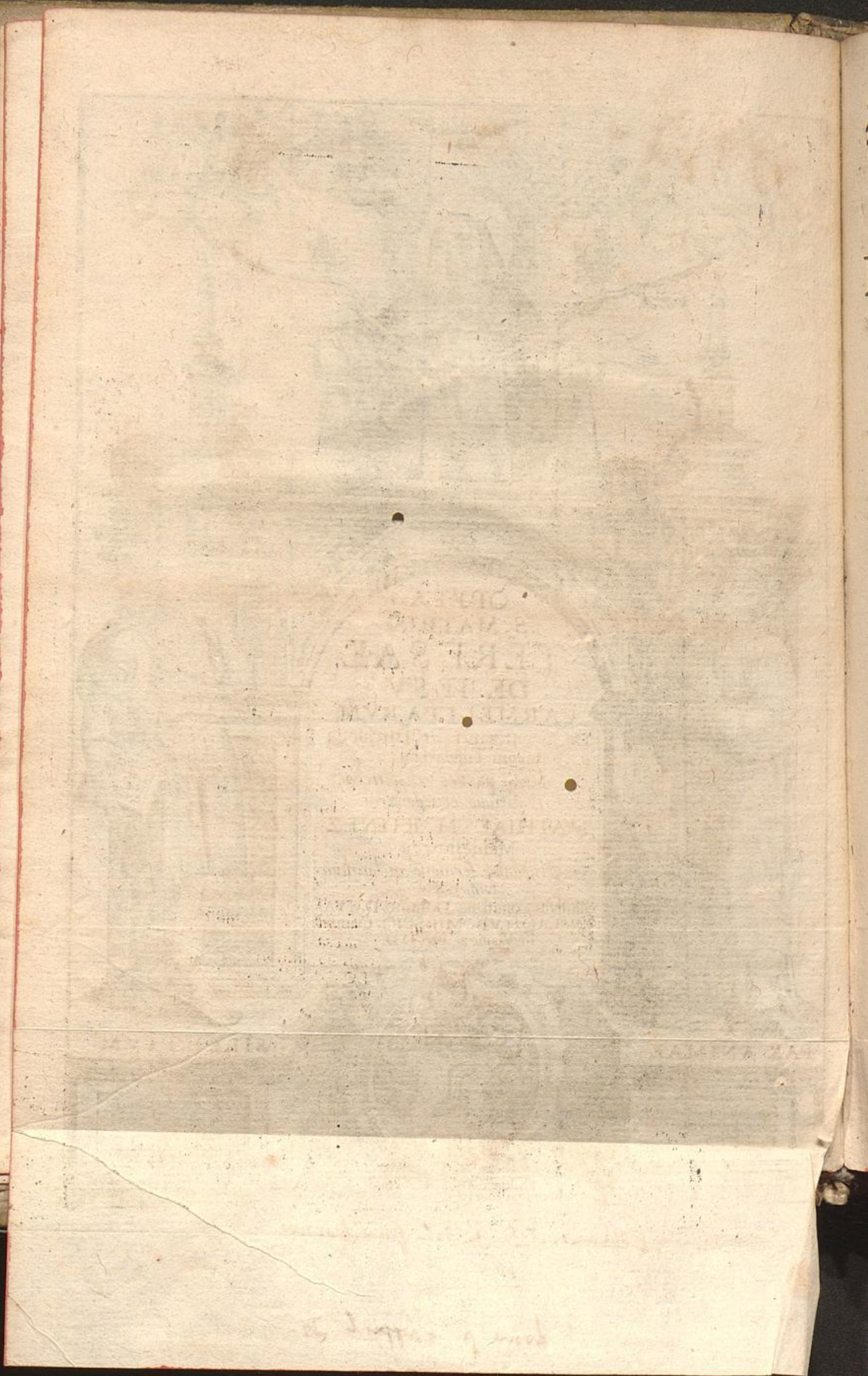

Coll. Societ. Jesu padiborna
1697

domo p. Kloppenb. H.

S.
Theresia

Opera
N. V.
168

ILLVSTRISSIMO COMITI AC DOMINO,
D. STANISLAO
LVBOMIRSCIO,
COMITI IN VISNICZ,

SVPREMO REGNI POLONIAE POCILLA-
TORI, CAPITANEO SANDOMIRIENSI,
Scepusienſi, Bialocerkieuienſi, Dobczyceſi, &c.

ILLVSTRISſIME DOMINE

QUum non Poloniam ſuntaxat, gentis
longè excellentiſſima domicilium il-
lud nobiliſſimum, ſed Germaniam
ſimul noſtram vniuerſam, ſummo
prorſus beneficio nuper affeceris, (vn-
de & ſtatim ingente nominis tui famâ compleui-
ſti ubiq; omnia,) gratias tibi, HEROS INCOMPA-
RABILIS, non habere ampliùs apud animũ, (quod
equidem noſtrates boni faciunt certatim,) ve-
rum agere in ſuper, edito publicè venerationis in-
dicio, pridem eſt quod anhelò maximè. Res ab te
geſta, vt dixi, compertiſſima longè latequæ eſt,
iamq; adeò & penes nos ab Annalium conditori-
bus diligenter ſubnotata, vt nec minùs deinceps

a 2

decan-

S.
Theresia

Opera

N VII
186

EPISTOLA

decantetur, quemadmodum postulat, eternum.
 Non tempestas iocularis quapiā ditionibus istis
 vestris cultissimis imminere, sed ruina, iam certò
 quasi parata, ingruere videri haud immeritò po-
 terat, accenso ab infernalibus Furijs inflaman-
 tissimam bellandi libidinem, ac rabiem, quanta
 ferè nunquam audita de quiquam, OSMANO,
 tyranno illo tumidissimo iuxta ac immensum va-
 lido. Ita enim hic prodijt sanè, ut sexcenties mille
 armatos, & eos quidem ex Græcis, Syris, Medis,
 Caduseis, Egyptijs, Elimæis, Scythijs, Rascijs, Dal-
 matis, Croatis, Hungaris, Transylvanis, Mol-
 dauis, Valachis, sceptròq; suo barbaro subiectis po-
 pulis ceteris, haud perfunctoriè delectos, eduxerit
 in aciem, tormenta verò anea formidanda mag-
 nitudinis vexerit quadringenta, præterminora,
 quorum iniri numerus haudquaquam potuit:
 omnia deniq; ipsemet coram exactissimè & apta-
 uerit & per legionum tribunos ac duces vasserri-
 mos, audacissimos truculentissimosq; moderatus
 fuerit. Quis non exhorresceret, inquam, ad malo-
 rum Oceanū illum, cataractis & aggeribus iam
 iam perumpendis, inundaturientem terras im-
 merentissimas, aboliturientemq; decus mortaliū
 istud eximium? præsertim & vix decimam partē
 equan-

DEDICATORIA.

equante vestra, quæ in aduersum suppetebat,
 manu militari, & conflitante in super cū luc epi-
 demia, miserisq; id genus pluribus. quin omne
 malum, e septentrione, inferre pariter conāte ini-
 micā Scandiā. Sed reductis in angusta suis, mirè,
 ut consuevit, opem tulit Omnipotentis Dei beni-
 gnitas: adeoq; horroris etiam expertes eos, ut ut
 stantes modo cū in præcipiti, reddidit; in tantilli
 nempe Exercitus illius Imperatorem suscitato
 per SIGISMUNDVM Regem (cui merito venerabilis-
 dus assurgit orbis terrarum,) ac patrissantem ubi-
 que Principem SIGISMUNDVM VLADISLAVM (cu-
 ius velos vultumq; spiritus diuiniore indicē ful-
 gidiſimum, conspiciari hic locorum ab eo tempo-
 re nobis contigisse, in magna felicitatis parte col-
 locamus) natalium virtutum, facinorumq; glo-
 riā verè Illustrissimā STANISLAO LVBOMIR-
 SCIO nostro. Et sic reuera est. Neq; enim nisi ca-
 litus tibi sic imposita ea moles; sicuti neque tu, nisi
 inde, redditus vnā scientissimus iuxta & po-
 tentissimus tum inflammare porro omnes tum
 præire intrepidis, (absit etenim ut horum fuerit
 inopia in tam alacri semper & bellicosa, totiesque
 victrice gente,) imo ipsam illam tam immanem
 calamitatem etiam penitus propulsare. Quod &
 hercle præstitisti, sicut fortissime, ita felicissime,

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

DEDICATORIA.

Thracem quippe eum (qui regum & populorum, quotquot sunt, domitorem, ac flagellum salutauerat semetipsum paulò antè, leuatis in sublime cristis, proclamaueratq; heriliter,) CARACASSO alijsq; Basis, ac prater à plusquam centies mille cassis, usque adeo frangens impetu subito, ac deiciens, ut ipse rebus confestim desperatis, pacem supplex precatus, campumq; & quo Nestrū strauerat, pontem insignem (illic namque à vobis de summā rei dimicatum,) & palmam denique omnem tibi cedens, Byzantium suum quāto-cyus repetierit; summo etiam suorum ludibrio, cum fremitu simul & sibilis iam insultantium tristanti afflicta mœrore hypochondria, atque ingeminanti stolidum illud, Non putaram. Quæ quum ita sint, annon plurimum tibi debeant Polonia ciues, COMES MAGNANIME ET INVICTE. Hoc sicuti nemo negauerit facile, ita vel percontari velle, quidnam redundauerit inde in Germanos, id verò si non malignitatem siue tetricitatem, certè ruditatem nimis absurdam arguat. Quum enim & vicini simus (hoc est, pariete alterutro ardente periclitantes utrobique,) & à pijs-simis ac sibi inter se coniunctissimis Principibus dependentes, cum ijsdem & stemus & cadamus,

FER-

DEDICATORIA.

(FERDINANDVM hic nostrum augustissimum
inno, ut istic SIGISMUNDVM vestrum iti-
dem laudatissimum,) & quod caput est, in eadem
sacro sanctâ Republicâ, sub Vicario Saluatoris
mundi generali, ciuitate donati, & Fidei, Spei,
atque Amoris nexu intimè copulati militemus:
neq; non unice indidem communis nobis hostis
iuratusque sit, Mahumetis, idoli fœdissimi, satel-
les iste nefandus; quis vel paululum saltem peri-
tus rerum ignoret, multis nominibus plurimumq;
partibus etiam hisce nostris profuisse ac prodesse
tuum istum tam egregium & memorabilem tri-
umphum? Profectò tantò promptius lubentiusq;
id agnoscimus, quantò minore negotio (ni in mu-
rum aheneum tua nobis autoritas, prudentia, vi-
gilantia, dexterrimaq; in milite tractando genero-
sitas data fuisset) magisq; impunè sibi in prædam
sortiri seriùs ocyùs nos valuisset Orienti incubans
draco ille: utpote, intestinis ibi tum conuulsioni-
bus exhausto propemodum Romani Imperij ro-
bore, accitus per cuniculos à perduellibus Eccle-
sia (quos & autores unicos habet ea ipsa ciuiliū
turbarum Ilias,) ut sibi, rem Catholicam domi
strenuè atterentibus, manum per anfractus por-
rigeret è longinquo. quæ sanè etiam occasio seu o-
portu-

S.

Theresia

Opera

N VII

156

portunitas effecit, ut una cum Polonia Teutonas, licet minus id praeseferens, hianti rictui destinauerit: imò spe iam deglutierit, dum expeditioni tam vastae penitus atque operosae animum initio adyceret; (ô satricem omnis pessimi Haresin!) Postquam igitur ita insigniter de nobis meritus es, HEROVm CORDATISSIME, benignissimèq, gratias, quas pridem à me tibi meditatas dixi, nunc ago tandè, si non, què forsàn alius requirat, solenni verborum apparatu, saltem, quâ par est, profunda animi inclinatione ad honorandam splendoris tui magnitudinem. At vndenam officium hoc meum ita serum? Dicam, quia dicendum est. Non decoris obliuio sic me lentum fecit, sed in hunc usque diem penuria muneris, te digni, sine quo sistere me tibi, religioni ducebam. Quo nunc demum inuento, cunctandi mox finem facere oportuit. Estq, id adeò, quod humilime hic, manum tuam deosculatus, offero, volumen scriptorum TERESÆ, sanctissimæ diuinissimæq, Virginis, ex Hispanico iâ primulum appositè nitideq, Latinum, ut legi deinceps à toto mundo possit. Affirmaui confidenter, videri mihi donarium te dignum: nec est cur mutem sententiam, in quâ ipse mecum eris, scio. Quum enim precibus à Diuâ
illa

DEDICATORIA.

illa ad Altissimum fufis, de OSMANO quam
diximus victoriam, haud immerito adscribas:
quippe reportatam statim atque sanctè voue-
ras, fore ut si, contra eum pugnando, expecta-
tioni & optatis tuis ciuiumque responderet
euentus, conderes in tuo fundo pro CARME-
LITIS TERESANIS (quod & postmodum con-
didiſti ſtructura nobili commodaque) Aſcete-
rium, Deo accuratiſſimè colendo & exoran-
do dicandum: quidni eiufdem S. MATRIS, ita
impensè tibi honorata, libri & ſcripta, omni cœ-
leſti ſapientia ad miraculum uſque plena,
conuenientiſſimè ſub auſpicio nominis tui pro-
deant in uſum & gloriam Sanctæ Eccleſiæ
uniuerſæ? Non, inquam, inficias hoc ibis;
verum gratulabere tibi potiùs eo nomine, prout
confido. Atque ita neque dedignaberis vultu ſe-
reno ſuſcipere à me, procuratam de meo, inter-
pretis (quem extenuare haud debeo) typographi-
que miniſtram opellam, ſine qua tibi nihil eius à
me nuncupari potuiſſet. Si tamen orandus es, oro
ut clementiſſimè conatus meos interpreteris, non
tam illorum pretiū reſpiciens, quàm animi mei,
virtutes tuas humilima obſervantiâ admiran-
tis ac depradicantis, affectum ſinceriſſimum:

b

qui

S.

Theresia

Opera

N VII

156

EPISTOLA

qui certè *unicus* fecit, *ut* longè hinc in *Polonia* tibi editionem, & alias nemini, inscriptum iuerim. Spondeo contrà, sollicitaturum me sedulò aures immortalis *DEI*, *ut* saltem *vita* in terris prolixa tibi obtingat. Sic enim non deerit unquam *ansa* gratulandi porro de te, non dicam *prosapia* tua, (quam nobilitate antiquissima insignè, & magis in *Parente* tuo exornatam, omni merito, ab *Cesare RVDOLPHO II* Tu cum primis honoratissimã ulterius gestis tuis plurimis reddidisti,) sed *Polonia*, imò *Ecclesie* uniuersæ. *S. TERESAM* enim eiusque familiam (ô *vita Angelica Sodalitium!*) honorare & magnificare semper, adeoque excellenti pietate erga *DEVM* & omnes *Cœlites* prælucere mortalibus alijs perges absque dubio. Et sic non modo ex voto *Primorum Patriæ* præclarissimè hætenus peregeris omnia in *Valachiã*, *Moldaviã*, *Moscouiã* & *Hungariæ* finibus, sed maiora adhuc pollicebitur sibi de te *Orbis Christianus*; unde non poteris non adhuc ascendere in terris altius, & capere illic præmia pietatis longè luculentiora, si id quidem desideras: qui potissimum desideras (scio) aternis ab obitu gaudijs perfrui in *vita altera*. Expleatur, ô
exple-

DEDICATORIA.

*expleatur desiderium hoc tuum, ILLVSTRISSI-
ME DOMINE, à Patre luminum : cui soli
honor & gloria in secula seculorum. Amen.*
Coloniæ, Pridie S. Michaelis Archangeli, c15-
10CXXVI.

Illustrissimi Comitis, Domini mei
clementissimi

Cliens & seruus
humilimus,

IOANNES KINCKIUS
Ciuis & Bibliopola
Coloniensis.

B 2

APPRO.

S.
Theresia

Opera

N VII
156

CONTENTA HOC OPERE.

PARTE PRIMA.

- I. *Testimonia virorum Doctrina ac Sanctitate Illustrum, quibus S. Matris TERESÆ de IESV spiritum approbarunt, cōmendarunt, laudarunt:*
Ex operibus R. P. Didaci Iepes ordinis S. Hieronymi, Episcopi Taraconensis, & Philippi II. Hispaniarum Regis olim Confessarij.
- II. *VITA S. MATRIS TERESÆ DE IESV, quam sua ipsamet manu, iussu Confessarij sui, scripsit.*
Sub finem adduntur quædam, ex Schedis S. Matris collecta per R. P. F. Mag. Luisium Legionensem Ord. S. August.
- III. *Liber Foundationum Monasteriorum Monialium Discalceatarum à S. M. TERESA de IESV, illarum Fundatrice, conscriptus.*

PARTE SECUNDA.

- I. *VIA PERFECTIONIS, ad suarum Monialium petitionem conscripta. Itemque Monita & Documenta eiusdem S. Matris.*
- II. *Tractatus, CASTELLVM ANIMÆ, siue SEPTEM MANSIONES, dictus.*
- III. *EXCLAMATIONES, vel Meditationes animæ ad Deum suum.*
- IV. *Accedunt conceptus diuini amoris super Cantica aliquot Salomonis, & alia quedam opuscula pia, è fragmentis relictis à S. M. TERESA de IESV.*

APPROBATIO R. P. ANTONII POSSEVINI
Societatis Iesv Theologi.

AD Instantiam R. P. Magistri Sacri Palatii Bartholomæi Miradæ, legi & excussi Opera S. M. Teresæ de Iesv, de quibus ita censeo; primum singulares me diuinæ Maiestati gratias agere, quod illorum tandem aliquando mihi inspiciendorum, & legendorum occasionem diu optatam dederit; neque enim possum non eximios ex eorumdem lectione fructus percipere, si ad ea quæ tradit præcepta, patentes aures, & patentem animum attulero. Deinde in magni diuinæ gloriæ incrementum cessurum, si in quâcumque ex Hispanica linguam translata, prælo subiiciantur: quod Spiritus sanctus sanctissimæ huius Virginis mentem & calamus hic ita dirigere videatur, ut, post lectionem, non nisi summa ad omnes præsertim Religiosos ac Religiosas, atque adeo vniuersos spiritualium rerum studiosos dimanatura sit utilitas. Videtur quippe Deus Opt. Max. non sine singulari quodam munere hisce ultimis ac nouissimis temporibus nostris, tam diuinâ Doctrinam, & Directricem in rebus spiritualibus mundo submittere voluisse, quæ, quidquid ad diuersos orandi modos, spirituum discretionem, & internarum locutionum intelligentiam quoquo modo spectat, quàm lucidissimè exponeret, & omnes, qui incidere hac in materia possent, dubitationum nexus, summa perspicuitate dissolueret; utpote quæ & orationi, contemplationique fuit addictissima, & immediatè à Spiritu Sancto edocta & instructa, ut inter Theodidactos non immeritò referri posset videatur. Romæ 20. Ianuarij anno 1592.

Ita restor.

Antonius Possevinus Soc. Iesv.

b 3

APPRO-

S.
Theresia

Opera

N VII

156

APPROBATIO ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.
Cæsaris Cardinalis Baronij.

Rogatu & petitione Reuerendiss. Magistri S. Palatii legi & diligenter examinaui hunc S. M. TERESÆ de IESV librum, qui præter singularem, quam continet doctrinam, insignem lectori adferre poterit utilitatem. Dat. Romæ anno 1593. die 8. Martij.

Cæsar Card. Baronius.

APPROBATIO R. P. F. M. IOANNIS DE LERMA

Ordinis S. Benedicti, Prioris S. Pauli Barcinone.

Ego infra scriptus, iussu, & mandato Reuerendiss. Domini D. Ioannis Dimas Loris, Episcopi Barcinonensis, legi, & peruolui hoc opus, quod Sancta illa Virgo TERESÆ de IESV Carmelitarum Discalceatorum & Discalceatarum Fundatrix speciali quodam spiritu Dei directâ conscripsit, in quo, ut illud à plurimis ætatis nostræ viris tum auctoritate, tum doctrina præstantibus approbatum esse taceam, nihil inuenio, quod Fidei nostræ Catholicæ, & doctrinæ Sanctorum quoquomodo aduersetur; sed multa maximæ efficaciz documenta, quæ ad conversionem peccatorum, reformationem morum, & eorum qui in corruptibili hac carne ambulantes, per profundæ considerationis & orationis viam (quæ plerisque occulta & abscondita est) ad DEVM tendere desiderant, instructionem mirè conducent. In hac porro via, altissima quæque mysteria, & Sacramenta, quæ superbis, arrogantibus, ac sibi ipsis nimium quantum placentibus abscondita sunt; humilibus, (ut æterna sapientia in Euangelio ipsis promittit) communicantur; dum hi ad Crucifixi Domini pedes velut sedentes, in isthoc vitæ libro, qui ut vitam hanc nobis donaret, mortem subire non dubitauit, continuò legunt. In hac quoque via vitæ illius & bonorum, quæ, quia æterna, & durabilia sunt, solæ nomine vitæ ac bonorum, dici possunt, primitiæ degustantur. In hac denique anima ad Deum (qui vltimus finis, & omnium illius desideriorum velut centrū est) sustollitur. Hoc porro manifestè in Sancta hac

hac muliere, & admirandis eius operibus videre est. Magna quippe eius humilitas, discretio & seria super seipsam vigilantia, quam, quoad vixit, semper adhibuit, satis euidenter è primo hoc, què de VITA sua summa cù humilitate & discretione, Patris sui spiritualis iussu, & mandato scripsit, tractatu, colligitur, in quo, & vitæ, & operum suorum, non exteriorum solum, & manifestorum, sed & spiritualium, & maximè occultorum, quæque vt intelligantur cù visum defæcatissimum, tum oculos perspicacissimos requirunt, exactissimam descriptionem facit. E secundo autem, quem *Viam perfectionis* vocat, quemque ad Monialium suarum petitionē & instantiam, simul & instructionem conscripsit, facile videre est eam, quam ipsa diuinę gratiæ ope, & adminiculo sibi perfectionem comparauit; cùm tam scitè eam per præcepta doceat, tam efficaciter persuadeat, quæque in via tam parum trita, & negligentibus, torpidis & debilibusq; adeo difficili, occurrunt fraudes, & pericula tā apertè declaret, eumq; per ita prudentia, ad cordata monita, & documenta concludit, vt eius, à quo illa proficiscuntur, prudentiam, & summam in rebus spiritualibus experientiam ad oculum manifestent. Per Tertium, *Mansiones* nuncupatum, mansio illa durabilis nobis describitur, qua ipsa in Cælis haud dubiè iam fruitur, cum adhuc in terra degens, tantis à Deo fauoribus præuenta sit, tamq; alta & sublimia gustare & experiri meruerit, & quidē tā eminenter, ac perfectè, vt ea etiā clarissimè & distinctissimè conscribere (alioquin enim id impossibile videatur) sūma cū Sanctissimorū, & in rebus spiritualibus versatissimorū virorū admiratione potuerit. Ac proinde, saluo meliori iudicio censeo, hosce omnes libros tū ad Domini eius, qui vt plurimū seligit quod debile & infirmū est, vt, quod firmū & validū est, euincat & prosternat, idq; ad ostensionē mirabiliū, ac supremę potētiae suæ laudē & gloriam: tum etiam ad æternam singularis huius mulieris quę meritò sæculi nostri decus, quinimo ætatis huius miraculum dici potest, memoriam, tū denique in comunē omnium fidelium, cuiuscunq; status & conditionis sint (cū doctrina hæc sit omnīū, in quo illius & magnitudo atq; excellentia, simul etiam opus hoc à Deo venire patet) vtilitatem, imprimi & prælo tradi debere; quod eorum diuulgatio &

magno-

S.
Theresia

Opera

N VII
156

magnoperè honorem Dei auctura, & in totius Catalaunia, Hispania, atque adeo orbis Christiani vtilitatem cessura sit. Datum Barcinone in Monasterio S. Pauli Ordinis gloriosissimi Patris N. S. Benedicti, in Festo Exaltationis S. Crucis. Anno 1588.

Fr. Ioannes de Lerna Prior.

ALIA CENSURA R. P. F. LVISII LEGIONENSIS

Ordinis S. Augustini, Madriti.

VIdi, & relegi libros, quos S. M. TERESA de IESV composuit, Vitam videlicet eius, Viā perfectionis, & Mansiones, simul & alia opuscula illis adiuncta: quæ sanam & Catholicam doctrinam continent, simul & quantum mihi videtur, perutilia sunt iis qui eadem lecturi sunt. Docent enim, quàm facile homo possit Deo per familiaris fieri; gradus itena aperiant, quibus ad tantam, tamque eminens bonum ascendatur; denique quæ in eare occurrere possunt pericula & illusiones, patefaciunt, & vt caueantur iubent: Idque tanta cum facilitate & claritate, ac simul tanta verborum efficacia, vt nullus, si modo spiritualium rerum studiosus existat, futurus sit, qui non magnam ex horum lectione sibi sit vtilitatem eliciturus: & si spiritualis non sit, quin spiritualis fieri velit, & vt fieri possit, animum planè suum sit inducturus, aut saltem summam Dei benignitatem, quam in se quærentes exhibet, & quam hi illum citò inueniant, quamq; blanda ipsius cum eis sit conuersatio ac communicatio, sit admiraturus.

Quare, & ad Dei Opt. Max. gloriam, & commune reipublicæ Christianæ bonum, expedire censeo, vt hi libri imprimantur, & publici iuris fiant. Factum in S. Philippi, Madriti 8. Septembr. anno salutis 1587.

Fr. Luisius Legionensis.

INDEX

INDEX CAPITVM HVIVS PRIMÆ PARTIS
Vitæ S. Matris TERESAE de IESV.

Prefatio M. F. Luisi Legionensis pag. 1.

Praemium S. Matris pag. 11.

- Caput I. Ostendit quomodo Dominus animam ipsius, iam inde à pueritia ad virtutum exercitium excitavit, & quantum huc conferat, parentes ipsos pietati studere 12.
- Caput II. Narrat quomodo predictas virtutes perdere inceperit, quantique referat in adolescentia, cum pijs, & virtutibus deditis personis habere commercium 14.
- Caput III. Declarat quomodo bonorum conversatione pia in se desideria denuo redierint, & qua illa Dominus via ad cognitionem erroris in quo hactenus egisset, perduxerit 19.
- Caput IV. Narrat quomodo Domini ope sibi ipsi in habitu sumendo vim fecerit, quamque multos eius maiestas ei morbos dare ceperit 21.
- Caput V. Graues quos habuit prosequitur morbos, nec non patientiam, quam in ijs sibi Dominus dedit, & quomodo è malis eliciat bonum, 27.
- Caput VI. Narrat quantum Deo debuerit, quod illi in tantis cruciatibus bonam cum illius voluntate conformitatem dederit, & quod gloriosum Iosephum in Patronum & Advocatum delegerit, quamque hoc sibi profuerit 33.
- Caput VII. Quibus modis gratias, quas à Deo acceperat, amiserit, quam malam vitam agere ceperit, quantumque inde periculi & noxae sequatur, quod seminarum monasteria arcte clausa non sint. 38.
- Caput VIII. Narrat quam ei bonum fuerit, orationem prorsus non intermisisse ne animam perderet, quamque ea praestans remedium sit, ad qua amissa sunt, recuperanda; suadet omnibus, ut ei se dent, tantumque in ea ait bonum contineri ut, esto in ea non perseverent, magnum nihilominus bonum sit, aliquo saltem tempore pretiosum hoc munus habere. 50.
- Cap. IX. Refert quibus animam eius medijs Deus excitare, & aliquid ei, in tam spissis tenebris lumen dare, & virtutes eius ad eum non offendendum corroborare ceperit. 55.
- Caput X. Incipit referre gratias, quas à Domino in oratione accipiebat, & qua in re nos ipsos adiuuvare possimus, ac quanti referat intelligere gratias quas Dominus nobis praestat, rogat eum cui hac mitti, ut qua post hac scriptura est secreta maneat, cum quas Dominus ei praestat gratias, ita particulatim enarrare iubeatur.
- Caput XI. Aperit quid in causa sit, cur perfecte quis in brevi tempore Deum non amet, quod comparatione quadam declarare incipit simul quatuor orationis gradus constituendo, hoc autem loco de primo gradu loqui incipit, qui tractatus incipientibus, & gustum in oratione non habentibus perutilis erit. 65.
- Caput XII. Primum hunc statum explicare pergens, ostendit quousque è nobis ipsis cum Dei gratia & auxilio peruenire possimus: quantumque noceat ante spiritum ad res supernaturales, & extraordinarias attollere velle, quam eum huc Deus moveat, & deuehat. 72.

Caput

S.
Theresia

Opera

N. VII

186

INDEX

- Cap. XIII. Hunc primum statum adhuc prosequitur & quandam circa tentationis, quas diabolus subinde immittere solet, instructionem suggerit, ac nonnulla addit monita huc mire facientia. 76.
- Caput XIV. Secundum orationis gradum declarare incipit, quando scilicet Deus animam particularioribus quibusdam gustibus iam perfundit. ideo eos declarat, ut significet hos, iam supernaturales esse 86.
- Cap. XV. Eandem prosequitur materiam, & aliqua orationis huius, quam quietus vocant, tenenda precepta assignat. Ostendit item multas reperiri animas, quae ad hoc orationis genus perueniant, paucas autem quae ulterius ascendant. Quae autem hic tractantur necessaria imprimis sunt & vtilia. 91.
- Caput XVI. Agit de tertio orationis gradu, in quo sublimia quadam puncta declarat, & quid anima, quae huc peruenit, possit; necnon affectus quos magna haec gratia Dei causantur. Erunt haec, ut quis mentem ad Deum laudandum discat eleuare simul, & consolationem eius, qui huc peruenit 99.
- Cap. XVII. In eadem materia tertij huius orationis gradus pergit, & effectus, quos hic operatur, nec non dantur, & ab imaginatione & memoria hic prouenit, prosequitur 103.
- Cap. XVIII. Agit de quarto orationis genere, & excellenti quodam modo declarare incipit, quanta in dignitate Deus animam, quae hunc ad statum peruenit, constituat. 107.
- Cap. XIX. Prosequitur eandem materiam, & declarare incipit quos gradus hic orationis in anima fructus, & affectus operetur, suadet quam maxime, ne quis retrocedat, & licet post acceptam hanc gratiam relabatur ne propterea orationis usum intermittat; Ostendit quoque, quanta ex huius intermissione damna sequantur. 114.
- Cap. XX. Declarat quae sit inter unionem & raptum differentia, item quid sit raptus addit aliquid de bono, quod illa anima adipiscitur, quam sua bonitate Dominus ad raptum euehit; nec non de effectibus quos in ea hic operatur. 122.
- Cap. XXI. Prosequitur ultimum orationis gradum; Ostendit quae quam graue sit anima, quae ad hunc peruenit, iterum inter hominis in mundo viuere, & quamam ei lucem Dominus det ad eius technas & imposturas prospiciendas. 134.
- Cap. XXII. Ostendit quam securum ac tutum pro contemplatiuis sit, spiritum ad res altas non sustollere; si is a Domino non sustollatur, & quod ad altissimam contemplationem, ipsa Christi Domini humanitas viam sternat. Declarat quoque, quo in errore ipsa ad aliquod tempus haesit. 139. (huius medijs dare caperit. 148.
- Cap. XXIII. Pergit in vita sua narratione & quomodo se maiori perfectioni & quicquid
- Caput XXIV. Prosequitur eandem materiam & narrat quomodo ex quo obedire cepit, anima eius profecerit. 152.
- Cap. XXV. Declarat quomodo Dei ad animam locutio, quae sine strepitu, & facile sit, intelligenda sit, ac quamam in ea latere possint illusiones, & vnde nam cognosci poterit, quando illa vera erit. 156.
- Cap. XXVI. Prosequitur eandem materiam; & narrat quanta sibi hac in re timore abstulerint, ipsam credere faceret, non esse nisi bonum spiritum qui cum ipsa loqueretur. 165.
- Cap. XXVII. Declarat alium modum quo Dominus animam doceat, & suam ei voluntatem, ratione quadam admirabili sine ulla prorsus locutione, patefaciat. 169.

Cap. XXVIII. Refert singulares, quas ei Dominus praeftitit gratias, & quomodo ei prima vice apparuerit; simul declarat, quid sit visio imaginaria: nec non magnos effectus, & signa, quae ipsa cum a Deo venit, post se relinquit, describit. 177.

Cap. XXIX. Prosequitur eandem materiam quam capit, & singulares quasdam quas a Deo accepit, gratias refert: & quid sibi Dominus, ad se securum reddendam, & sibi contradicentibus respondendum, dixerit. 186.

Cap. XXX. Redit ad vitae suae narrationem, & refert quomodo Dominus labores ei multum iniunxit; Narrat quoque, quas aliquando temptationes, & interiores afflictiones passa sit. 192.

Cap. XXXI. Recenset exteriores quasdam tentationes, & representationes sibi a demone factas; nec non tormenta quadam sibi ab eo illata suggerit adhuc salutaria quaedam monita, ad cautelam & utilitatem eorum, qui in perfectionis via ambulant. 202.

Cap. XXXII. Narrat quomodo Dominus eam, quodam tempore in spiritu in quodam inferni loco, quem suis ipsa peccatis promeruerat, ponere voluerit, quid ibi viderit describit. Deinde refert quomodo monasterium S. Ioseph, eo quo modo est loco, fundatum sit. 213.

Cap. XXXIII. Prosequitur narrationem de fundatione monasterij S. Iosephi: refert quomodo iussa sit a cepto desistere, quo tempore rem intermiserit: quas in ea passa sit difficultates: quo ipsam denique modo Dominus in illis consolatus sit. 221.

Cap. XXXIV. Refert conueniens tunc temporis fuisse, ut ex urbe discederet, & quae de causa & quomodo a Praelato ad illustrem quandam mulierem missa fuerit: ut ipsam consolaretur & quid ibi contigerit. 230.

Cap. XXXV. Prosequitur narrationem de fundatione monasterij S. Iosephi, simulque declarat quibus Deus modis, sanctam in eo paupertatem seruari iusserit: ac quae de causa a nobili illa matrona decesserit. 239.

Cap. XXXVI. Prosequitur eandem materiam & refert quomodo tandem monasterium S. Iosephi perfectum sit: & fundatum quanta quoque, habitu a religiosis assumpto, orta sint obloquia & persecutiones, & quantas ipsa passa molestias, & quomodo denique, victrix a Domino facta fuerit. 246.

Cap. XXXVII. Agit de effectibus sibi adherere solitis dum aliquando ei Dominus gratiam dedisset, docet, quomodo peruenit ad aliquam altiore gloriae gradum ascendere. 259.

Cap. XXXVIII. Narrat insignes quasdam gratias quas ei Dominus, tum in arcanis nonnullis talis ei patefactas, tum in aliis illustribus visionibus & reuelationibus ipsi exhibitis: praestitit. 265.

Cap. XXXVIII. Prosequitur eandem materiam, & eximias sibi a Domino praestitatas gratias recenset. 277.

Cap. XL. Pergit recensendis gratiis sibi a Domino praestitis. Et vitae eius quam descripsit narratio & discursus finitur. 289.

Index Libri Fundationum Monasteriorum. (aliis agi ceptum sit. 311)

Cap. I. Declarat qua occasione de fundatione Monasterij in Medina del Campo &

Cap. II. Agit de aduentu Patris generalis in Abulam, & quid illius aduentum contigerit. 314.

Cap. III. Declarat quibus modis de Monasterio S. Iosephi Metinae Campi fundando agi ceptum sit. 317.

Cap. IV. Agit de gratiis nonnullis, quas horum monasteriorum Monialibus Dominus elargitur simulque

S.

Theresia

Opera

N. VI

156

- simulque prepositus monet, & docet, quomodo in illis se gerere debeant. 324.
 Caput V. Proponit nonnulla quo ad orationem monita. 328.
 Cap. VI. Docet quia hominibus spiritualibus euenire possint damna ex eo, quod non intelligant, quando spiritui eos resistere oporteat. Agit quoque de intensis, quia anima habet ad sacram communionem accedendi desiderijs. 335.
 Caput VII. Narrat quomodo cum Melancholicis monialibus sit agendum. 345.
 Cap. VII. Prescribit monita & documenta, quo ad reuelationes & visiones. 350.
 Caput IX. Narrat quomodo Metina Campi egressa sit, ad Conuentum Malagonensem à S. Iosepho dictum fundandum. 354.
 Caput X. Agit de Fundatione Domus Vallisoletana, à conceptione B. Virginis de Monte Carmelo, cognominatae. 356.
 Caput XI. Agit de vita & morte monialis cuiusdam, Beatricis nūcupata cuius vita & mortalis fuit; vt memoriam fieri dignum sit. 358.
 Caput XII. Narrat quomodo & quo autore primum Fratrum primogeniam regulam seruantium, Monasterium anno Domini M.D.LVIII. coeperit. 362.
 Cap. XIII. Prosequitur ceptam de primi Discalceatorū Carmelitarum conuentus fundatione narrationem. De vita quoque eorum, & fructu quem ibi dominus facere incipiebat. 365.
 Caput XIV. Agit de Fundatione Conuentus Tolatani à S. Iosepho denominati qui anno M.D.LIX. erectus est. 370. (gloriam Dei consigerunt. 381.
 Caput XV. Agit de nonnullis rebus, quae in hoc Toletano conuentu, ad laudem &
 Caput XVI. Agit de duorum monasteriorum, vnius Discalceatorum, alterius Discalceatarum, eodem anno M.D. LXIX. Pastranae erectorum fundatione.
 Caput XVII. Agit de Monasterij Salmaticensis, à S. Iosepho denominati, & anno M.D.LXX. erecti fundatione: simul & monita quaedam Praepositis tradit. 392.
 Caput XVIII. Prosequitur ceptam de fundatione Conuentus Salmantini S. Iosepho dedicati narrationem.
 Caput XIX. Agitur de fundatione monasterij B. Virginis annuntiatae, quae Albatormesia anno M.D.LXXI. peacta est. (M.D.LXXIII.
 Caput XX. Describitur fundatio conuentus S. Iosephi Segobisfensis, erecta ea est anno
 Cap. XXI. Fundatio Veaensis, à S. Iosepho Saluatoris nominata, & anno M.D. LXXIV. die S. Matthei instituta describitur.
 Cap. XXII. Tractat de cepta fundatione canobij Hispalensis, à S. Iosepho denominati: in quo anno M.D.LXXV. Dominica SS. Trinitatis sacrorū dicta sunt primitiae.
 Caput XXIII. Eandem materiam prosequitur. (dammum habent.
 Cap. XXIV. Describit eam ulterius, & quid passe sint sorores antequam propriam
 Cap. XXV. Rursus de eadem tractat, de prima quae ibidem habitum assumpsit, Moniali nonnulla traduntur, quae sanè imprimis notatu digna sunt.
 Caput XXVI. Carauacensis fundatio traditur, in quam anno M.D.LXXVI. Sacramentum Altaris primum illatum est. huic à glorioso S. Iosepho nomen est.
 Caput

CAPITVM.

- Cap. XXVII. Villanona de la Xara fundatio quomodo sit peracta.
 Cap. XXVIII. Palentina fundationis qua fuit occasio nomen ei à S. Iosepho B.
 Virginis de platea, que anno M. D. LXXX. die S. Regis David peracta.
 Cap. XXIX. Sorienfis conuentus initia traduntur, quod anno M. D. LXXXI. fun-
 datum. Primum sacrum ipso S. P. N. E. Iesai die in eo celebratum.
 Cap. XXX. Incipit loqui de fundatione S. Iosephi & S. Anna in ciuitate Burgenfis.
 Primum Missa sacrificium oblatum die 19. Aprilis, Dominica in Albis, anno M.
 D. LXXXII.
 Fundatio Granatenfis conuentus à M. Anna de Iesu de scripta est.

INDEX CAPITVM PARTIS SECVNDÆ
 Viæ perfectionis.

Protestatio S. M. de vniuerso hoc opere 4.

Proœmium. 4.

Caput I. Refert causas que ad monasterium hoc adeo strictum & arctum fundan-
 dam ipsam mouerint. 6.

Caput II. Ostendit, religiosos de corporalibus necessitatibus, sollicitos esse non de-
 bere, & quantum in paupertate boni situm sit. 8.

Caput III. Prosequitur Materiam primo capite captam, & monet suas, vt Deum i-
 dentidem pro se orent, qui pro Ecclesia incolumitate laborant. 12.

Caput IV. Inculcat regularum obseruantiam, & tria alia ad vitā spiritualement im-
 primis facientia, proponit. 15. (Etos esse referat. 22.)

Caput V. Prosequitur coeptum de confessarijs sermonem, & exponit, quanti eos do-
 caput VI. Prosequitur materiam de amore perfecto. 25.

Caput VII. Prosequitur eandem de amore spirituali materiam, & quadam, qui-
 bus ad eam perueniamus, monita suggerit. 28.

Caput VIII. Ostendit quam bonū sit, ab omni re creata, tum interius tum exterius
 nos sequestrare. 34. (Sanguineos fugiant. 36.)

Caput IX. Ostendit quantum bonum sit; vt qui mundum deseruerunt etiam con-
 Caput X. Ostendit non esse satis vt nos abstrahamus, ab eo, quod iam dictum est, nisi
 etiam nos à nobis ipsis abstrahamus. 38. (exercenda est. 41.)

Caput XI. Prosequitur mortificationum materiam, & de ea agit que in morbis
 Cap. XII. Ostendit verum Dei amatorem, vitam & honorem paruisacere debere. 48.

Caput XIII. Prosequitur mortificationis materiam, & ait religiosam vt ad ve-
 ram rationem perueniat, debere fugere omnes mundanas rationes. 47.

Cap. XIV. Ostendit multum interesse, nullam earum ad professionem admittere
 quarum spiritus rebus predictis contrarius est. 50.

Caput XV. Ostendit multum boni inesse in eo, vt quis se videns etiā innocentem &
 sine culpa condemnari, non excuset. 52.

Caput XVI. Ostendit quodnam discrimen esse debeat inter perfectionem vitæ con-
 templati- 53

S.

Theresia

Opera

N VI

156

- emplatiuorum, & eorum quibus oratio mentalis sufficit, & quomodo anima ne-
gotijs distracta, subinde à Deo ad perfectam contemplationem extollatur. 54.
- Caput XVII. Ostendit non omnes animas ad contemplationem aptas; aliquas et-
iam valde sero ad eam pertingere. 59.
- Caput XVIII. Prosequitur eandem materiam, & dicit contemplatiuorum labo-
rem maiorem esse, quam actiuorum. 62.
- Caput XIX. Incipit tractare de oratione, & cum ijs agere qui intellectu discurre-
re nequeant. 65.
- Caput XX. Ostendit in via orationis nunquam deesse consolationes, consiliumque suis
monialibus, ut hisce de rebus semper illarum colloquia sint. 72.
- Caput XXI. Ostendit quanti referat, ut quis firmo cum proposito in oratione se ex-
ercere incipiat, & omnes Diaboli difficultates parum moretur. 75.
- Caput XXII. Declarat quid sit oratio mentalis. 79.
- Caput XXIII. Ostendit multum referre, eum qui per viam orationis semel ingredi
capit non retrogradiatur, dicitque magna cum resolutione ei se applicandum esse. 82.
- Caput XXIV. Ostendit quomodo oratio vocalis perfecte fieri possit, & quam sit cum
mentali compatibilis. 84.
- Caput XXIV. Ostendit valde utile anima esse vocalem orationem perfecte facere, &
quomodo per illam Deus saepe ad supernaturalia sus tollat. 87.
- Caput XXVI. Prescribit modum cogitationis recolligenda. 88.
- Cap. XXVII. Agit de magno amore, quē in primis orationis Dominica verbis Domi-
nus nobis ostendit; quātiq; referat q̄ filia Dei esse volūt pro sapia sua nihil curare. 92.
- Caput XXVIII. Declarat quid sit oratio recollectionis & media quadam proponit
quibus quis eidem assuescat. 95.
- Caput XXIX. Tradit alia media perueniendi ad orationem recollectionis, docetq;
nihil curandum esse, quod prelatos nobis fauere habeamus. 100.
- Caput XXX. Ostendit quāti referat intelligere ea quae in oratione petuntur. Decla-
rat quoq; haec orationis Dominica verba, Sanctificetur nomen tuum. 130.
- Caput XXXI. Prosequitur eandem materiam & declarat quid sit oratio quietis; &
ipsam tenentibus quadam monita praescribit. 106.
- Caput XXXII. Agit de hisce orationis Dominica verbis, Fiat voluntas tua. 113.
- Caput XXXIII. Ostendit quam necessarium sit id nobis Dominum dare, quod in
hisce orationis dominica verbis, Panem nostrum quotidianum da nobis
hodie, ab eo petimus. 118.
- Caput XXXIV. Prosequitur eandem materiam. 121.
- Caput XXXV. Concludit eandem materiam, cum quadam ad Deum patrem ex-
clamatione & alloquio. 126.
- Caput XXXVI. Exponit verba haec, Et dimitte nobis debita nostra. 129.
- Caput XXXVII. Ostendit orationis Dominicalis dignitatem. 133.
- Cap. XXXVIII. Ostendit quam serio Patrem caelestem rogare nos oporteat, ut nobis
dignetur

CAPIT V M.

dignetur concedere id quod hisce verbis; Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo, petimus. 135.

Caput XX XIX. Prosequitur eandem materiam, variaque contra tentationes remedia prescribit. 140. (tentationes 143.

Caput XL. Ostendit cum amore & timore semper incedendum inter tam multas

Cap. XLI. Agit de timore Dei & quomodo venialia peccata nos cauere oporteat 147

Caput XLII. Exponit postrema hac verba, sed libera nos à malo. 151.

INDEX TRACTATVS

CASTELLVM ANIMÆ, VEL

SEPTEM MANSIONES DICTVS

Mansio Prima.

Caput I. Agit de animarum nostrarum pulchritudine & dignitate. Ad hæc quantum ex eo, quod illum intelligamus, donaque & gratias quas à Deo recipimus cognoscimus, boni ac commodi consequi possimus. Denique demonstrat, Castellum huius portam esse orationem 161.

Caput II. Ostendit quam fœda res sit anima in mortali peccati statu agens, ac præterea obiter agit de sui ipsius cognitione.

Mansio Secunda. fol. 174. Continet vnicum caput

Caput vnicum; Declarat quantum in perseverantia momenti situm sit, vt ad vltiores mansiones pertingat; quantum hic diabolus bellum moueat. 174.

Mansio Tertia.

Caput I. Ostendit quam parum securitatis habere possimus, quamdiu in hoc exilio vivimus: ad hæc semper cum timore nobis ambulandum esse. 180.

Caput II. Eandem prosequitur materiam, agitque de ariditatibus in oratione occurrere solitis, deinde quam nos ipsos necesse sit probemus. Denique Dominum probare eos qui ad hanc mansionem iam perueniunt. 184.

Mansio Quarta. fol. 191. tria continet capita.

Caput I. Agit de differentia, quæ est inter gaudia & gustus in oratione haberi solitos. Refert deinde voluptatem quam habuit, quod intellexerit cogitationem & intellectum inter se differre 191.

Caput II. Eandem prosequitur materiam, ac similitudines quadam ostendit, quid sint gustus, & quomodo eos ipsi consequi, nullatenus procurando, debeamus. 196.

Cap. III. Declarat quid sit oratio recollectionis, deinde eius prosequitur effectus 200

Mansio Quinta. fol. 208.

Caput I. Incipit exponere quomodo anima in oratione Deo se vniat; ostendit deinde quibus signis colligi queat, nullam hic fraudem subesse. 208.

Caput II. Prosequitur eandem materiam, orationem vniionis subtili quadam similitudine declarat, & effectus, qui post illam in anima manent: 213.

Cap. III. Cōtinuat eandem materiam, Et tractat de altero quodam vniionis genere, ad quæ cū Dei fauore pertingere potest, quātumq; ad hoc dilectio proximi proficit 219.

Caput

S.
Theresia

Opera

N. VI

186

Caput IV. Pergit in eadem materia, hoc orationis genus particularius declarans. Ostendit quanti referat, circumspicere & discretè in hac via procedere propter fallacias demonis. 224.

Mansio sexta fol. 229. habet XI. Capita.

Caput I. Docet quomodo Domino maiores gratias facere, incipiente, maiores etiam fiant labores, & quomodo se gerant in his illi, qui ad mansionem hanc iam peruenerunt. 229.

Caput II. Agit de quibusdam modis, quibus animā Deus expergescere solet. 235

Cap. III. Pergit in eadē materia, & ostēdit quomodo Deus animā cū ei placuerit alloquatur, simul admonet, quomodo in hoc nos gerere debeamus, ac ne iudicij proprij ductum sequamur. 239. (rasin & excessum. 246.

Cap. IV. Exponit quomodo Deus in oratione animam suspendat, per raptum, ex-

Cap. V. Continuat eandē materiā, & quandā raptus speciem describit; Declarat deniq, aliquid de hac gratia, quā suauis & sapido quodāmodo dñs cōcedit. 253

Cap. VI. Loquitur de effectu quodā, qui ex oratione sequitur; Agit deinde de alia quadā gratia quā Deus anima pręstat, quo cā suis laudib' faciat occupari. 258

Cap. VII. Ostendit quā sit pœna, quam anima quibus Dominus eas gratias confert de suis peccatis sentit. Dicit pręterea quantus error sit, quod anima quantumlibet spirituales Christi humanitatem, passionem & vitam, nec non matrem ac reliquos sanctos, prę oculis se habere non assuescant. 263

Ca. VIII. Ostēdit quomodo Deus per visionē intellectuālem se anima cōmunicet, deinde quosnā illa, cū verā est, effectus operetur. Deniq, quanto hæc gratia silentio premenda sint. 271

Cap. IX. Declarat quomodo Dominus, anima per visionem imaginariam cōmunicet; monet autem suas caueant, ne per hanc conduci viam desiderent. 276

Cap. X. Agit de alijs gratiarum generibus, quas anima Deus longè alio modo pręstat, & de fructu qui inde cōsequitur. 283

Cap. XI. Agit de desiderijs quibusdam deo fruendis, quæ Deus anima dat; adeo intensius ut etiam vitæ amittendæ periculum ei creent. 286

Mansio septima quatuor continet Capita fol. 291.

Cap. I. Loquitur de magnis gratiis, quas Deus eis pręstat animabus, quæ iam in septimam mansionem sunt ingressæ, deinde aliquam inter spiritum & animam esse differentiam. 291

Cap. II. Prosequitur eandem materiā, & deinde ostendit quā sit inter vnionem spiritualem & matrimonium spirituale differentia. 296

Caput III. Agit de pręstantibus quibusdam effectibus quos oratio hac prædicta causatur. 300.

Caput IV. Concludit hanc materiā, ostendens, quid sibi videatur Dominus, hoc impendio tantarum gratiarum in animam, spectare, quamq, necessarium sit, Mariam & Martham coniungi & iunctas incedere. 306

Exclamationes, vel Meditationes anima ad Deum suum. 314

DIVER-

DIVERSA VIRORVM
DOCTRINA,
AC SANCTITATE ILLVSTRIVM
TESTIMONIA,

*Quibus S. Matris TERESÆ de IESV spiritum
approbarunt, commendarunt, laudarunt.*

*Collecta à R. P. DIDACO IEPES Ordinis S. Hieronymi in prologo, quem quatuor
illis, quos de vita & miraculis S. M. Theresæ in lingua Hispanica conscripsit
libris, pramissit, in latinam translata à D. Matthia Martmez.*

Infiniti, quo Deus hominem prosequitur, amoris nusquam maiora indicia & argumenta dedit, quam in cruce pendens: in illa namque amorosa sua viscera patefecit, quarum magnitudinem nulla exprimat lingua, verba nulla satis exaggerent. At amoris teneri ac deliciofi, qui viscerum affectus & teneritudo est, quin & affabilis, amicæ, ac dulcis conuersationis, familiaritatisque, qua suis sese amici communicat, eæ tantum animæ possunt esse testes, quæ ipsa & per experientiam ipsam sentiunt; illæ inquam, quæ per quamdam vitæ puritatem, contemplationis sublimitatem, amorisque subtilitatem, eò iam peruenere, illius vt sponsas deliciofissimas & amarissimas sese appellent, & reuera etiam sint. Nullius quippe matris tanta est sollicitudo & anxietas, nullius sponsæ tantum illicium, nullius item animus ita ab amore euictus & sublarus est, vt cum conuersationis ac familiaritatis diuinæ dulcedine, & suauissimi illius amoris diuini teneritudine comparari, aut æquari possit. At quis, nisi qui de facto ea experitur & sedit, deliciofa amoris signa & suauitates quas erga huiusmodi animas Deus exhibet, verbis exprimere? Hoc constat, neminem unquam potuisse aut sciuisse verbis exprimere, quomodo is ipse sit, quamuis aliquid ex his, quæ ipsæmet de eo testantur, & sacra Scriptura

S. M. Theresæ Opera.

docet.

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

docet, erueret aliquo modo nobis liceat. Christus quippe cum discretissimis hisce sponis suis, est ad instar viui cuiusdam fontis, qui numquam exhauritur, & è quo continuò lux, suauitas ac deliciae promanant; & quidquid demum ab illo fluit & descendit, quædam amoris & ignis sunt flumina. Harum amoris deliciarum & teneritudinis, plurima, eaq; clarissima, in sacris litteris videre est testimonia, in quibus quædam velut imago delictiosi huius amoris nobis proponitur. Alias namq; spiritus sanctus eum vocat cellam vinariam, alias ipsummet vinum, alias liquorem vino longè suauiore ac meliorè, alias deniq; vberum nomine eum indiget: neq; enim tam infanti suauia & sapida materna sunt vbera, nec tantum vicissim mater eum paruulo suo deliciatur, quam Dei amores & deliciae sapida & delectabiles sunt cum ipso tractantibus & conuersantibus. Alias quoq; ebrietatis, languoris, deliquii pacis, quæ omnem sensum exsuperat, sibi auræ tenuis, cognomine eum significat. & licet alia sexcenta ei darentur nomina, numquam tamen illa ad dulcem illum amorem, quo amicos suos permulcet ac delinit Deus, declarandum aut exprimendum sufficeret. Nam quod Deus infinitus quid sit amor, & bonum bona reliqua infinitum transcendens, hinc anima quæ reuera ipsum possidet, quædam bonorum & delictiarum, quæ ab infinito hoc amore nascuntur, collectione & coacervatione haud dubie possidebit.

Quamquam autem certum sit, quoslibet iustos, qui in Dei gratia & amicitia sunt & viuunt illius quoq; familiaritate, ac blanda suauique eius conuersatione gaudere, & sexcentis alijs sinceræ amicitia titulis Deo suo coniunctos esse; hic tamen tener amor, quo animas, quas suauissime amat, & ut sponsas suas habet, afficit & perfundit, in amoris ac conuersationis arctitudinem magnitudineque priorem illum longo intervallo transcendit ac superat. Etenim primi illi velut per fidem habent, quod hi sentiunt per experientiam; unde tantum inter eos est discrimen, quantum inter eum qui mellis dulcorem reipsa percipit, & eum qui ipsum ideo nosset dulce esse, quod ita ex alijs audierit: primi, ad summum, aliquam suauitatis huius partem (quod enim Deus animæ tam vicinus sit, hinc illius odorum fragrantia sexcentas quodammodo per stimulas sentitur & percipitur) olfaciunt: hi verò celestis spiritus sui amplexuum dulcedinem de facto gustant: atque huius adminiculo sanguinem suum lac factum, id est modo quodam suauis ac sapido, Deus ipsis communicat. Et sicut in Regum aulis quidam sunt, qui ianuam apertam tenent ad eum Rege agendum & loquendum: alij verò, qui interiorius penetrant, quibus sua ille secreta reuelat, & qui semper apud ipsum versantur, eiusq; intimi & familiares sunt, quibus cum proinde ille amice tractat & loquitur ita se res in animabus cum Deo agentibus habet: quarum quæ arcto amoris vinculo ei vnita & coniuncta sunt,

illius suauissima conuersatione perfruuntur, & absconditissimorum illius secretorum participes sunt. He ite sunt, quae suauē hunc Dei amorē re ipsa sentiunt & experiantur; de quo nihil aptius aut conuentius dici potuit quā quod aliās de eo S. Ioannes ait, dum eū mannā vocauit *absconditum*, manna quidē quia delectatio est supra modum dulcis ac suauis, & non vno solum saporis genere sapida, sed ad comedentis gustum, saporem, desiderium, conditionem se conformans. Absconditum verō, quia nullus quomodo sapiat intelligit, nisi qui ipsum de facto comedit & gustat: ipsa quippe experientia linguam mutam reddit, & quae in anima peragitur, magnitudo illam quodāmodo ineptam & impotentem reddit, ad eorum quae gustauit, minimam partem exprimendam. Atque haec est causa, cur haec gratiae ac deliciarum, quas animabus Deus praestat, ita immensae sint, ut homines eas non credant, multi etiam ne intelligant quidem nam, ut bene S. Bernardus ait, hoc amoris idioma, velut Arabicū est non amanti, & intellectu difficilius quā Graeca linguae ei qui ipsam non didicit. Cuius rei hanc S. Augustinus dat causam: *Quia in homine carnali tota regula intelligendi est consuetudo cernendi, quos solent videre, credunt; quod non solent videre, non credunt.* Atque hoc est quod Apostolus dixit, *Animalis homo non percipit nec intelligere potest opera & mirabilia Dei.* Atque ideo & S. Dionysius Areopagita cum quodam ē discipulis suis de mystica hac lingua qua ad animas loquitur Deus, agens, ei consultit, ut cum sapientibus huius saeculi, nullam rerum diuinarum ac caelestium experientiam & scientiam habentibus, absconditam hanc sapientiam non communicaret. Et S. Augustinus de amoris huius & deliciarum subtilitate loquens, sic ait, *Da amantem, & sentit quod dico: da feruentem, & scientem, & fontem aeternae patriae suspirantem, da talem, & scit quid dicam; si autem frigidus loquar, nescit quid loquor.* Ut ergo secreta & arcana amoris lingua intelligatur, aures Augustinus exigit amorosas; eum verō ut ineptum & illius intelligendae incapacem reijcit, qui per frigiditatem & tepiditatem suā, illius suauitatem ac dulcorem gustare non meruit.

Tamen si verō plurimis ob sensus stuporem & hebetudinem amorosa haec Dei cum animabus conuersatio incredibilis videatur, qui tamen fidei & lumen & veritatem habent, eximios illos fauores & delicias, quibus amicos suos Deum allocutum esse & affecisse sacra scriptura commemorat, non possunt non fateri & credere. De Mose quippe ait, eum cum Deo, ut amicus cum amico solet, facie ad faciem loqui consueuisse, quin & aliis Prophetis gratiam hanc a Deo factam constat. Quin & Deus ipse in veteri testamento manifestē professus est, delicias suas esse cū filiis hominum conuersari

S.

Theresia

Opera

N. V.

m

In nouo verò testamento, in quo amorem suum in homines magis Deus patefecit, maiores illius erga eosdem fuere deliciae, & amoris ac beneuolentiae effusiones; quemadmodum si iam inde à temporibus Apostolorum ad vsque nostra historias sanctorum percurrere velimus, facili negotio videre erit. Vt autem multos viros sanctos, quibus Dominus ipse apparuit, & alios singulares fauores praestitit, iam omittamus; certa est, eum superioribus saeculis eandem gratiam etiam multis sanctis mulieribus fecisse, quarum si hic texere catalogum & seriem vellemus, prius nobis tempus deficeret, quam materia. Penam namque his exemplis sunt sanctorum historiae, atque adeo vix vlla est, in qua non singulares & eximios quosdam Dei erga amicos suos fauores legere sit.

Cum ergo ostendere vellet Dominus, ingentem liberalitatem & effusionem suam, qua se adeo impense & sine mensura amatoribus communicat, eandem esse modò quae fuit olim & saeculis prioribus, & ad bonum faciendum, gratiam; & ad malum, naturalem propensionem (etenim eundem Deum habens modò, eandem is quoque bonitatem habet quam prius, easdem quoque in Ecclesiam suam immittit influentias, eosdem denique ei fauores & gratias facere paratus est) eandem esse; hinc vltimo hoc saeculo & aetate tam eximiam ac notabilem nobis sanctam dare voluit, sanctam inquam matrem Terefam de Iesu. Cui gratiarum ac donorum, quas magnis sanctis diuissim dare solet, plurimas iunctim & collectim dedit. Etenim fauores & deliciae, quibus eam Dominus cumulauit, nec non amoris qua cum ipsa egit affabilitas & teneritudo, tam sunt ingentes ac singulares, pares vt vix vnquam legerim vel audierim; vt taceam dona varia & tam admirabilia, ac virtutes adeo perfectas, & in summo gradu collocatas nec non alias eximias sanctitatis, qua eam donauit, praerogatiuas, quibus eam inter multas sanctas mulieres eminere, & (vt id sine vilius iniuria dicam, inter reliquas omnes rarissimam, ac perfectissimam esse voluit.

Nam tamen multas sanctas mulieres, maximis eximisque virtutibus praestantes fuisse; alias admirabiles caelitus visiones, & particulares quosdam à Deo fauores accepisse; alias quoque inusitata quaedam miracula patrasse; alias denique omnia haec coniuncta & simul habuisse legamus; nullam tamen ipse sanctam (tamen si accuratè & diligenter rem excusserim) vidi aut legi, cui magis extra ordinarias & particulariores Deus opt. max. meo iudicio, contulerit praerogatiuas, quam sanctae huic Matri Terefae de Iesu. Vt enim de donis ac dotibus naturalibus (quae saepe plurima fuere) quibus eam Dominus cumulauit, nihil dicam;

diuina

diuina certè & supernaturalia tot & tam eximia in ipsa fuere, vt in nulla vniquam maiora apparuerint.

Etenim, præter tantam virtutum perfectionem, ac vitæ sanctimoniam (per quam operibus & factis in perfectæ & heroicæ virtutis ratione pertuenit, quo fortissimi quique ne cogitatione & desiderio quidem pertingunt) tot tamque extraordinarij Dei fauores; tanta item cum suprema illa Maiestate familiaritas & communicatio, ac si de Seraphinorum, illius amore quam maxime incensorum, & illi intimorum, num ero fuisset; tanta quoque rerum cælestium notitia, tanta cum cælestibus ipsis familiaritas & conuersatio, tamquam si de illorum societate fuisset, tam sublimes rerum diuinarum conceptus & sensus; tantum in absconditis secretis, & arcanis mysterijs declaradis lumen, quantum in vilo vix quisquam notauit; tam eminens & sublimis doctrina, quam libris suis comprehensam ad posteros transmisit (in quibus est rerum quas scribit subtilitate, magna qua easdem penetrat intelligentia, singulari qua ipsas exprimit perspicuitate, stili quo ea quæ dicit, propinat, elegantia & diuino artificio, & quo facit, vt qui legunt, spiritus sancti ignem, qui istis in scriptis inclusus est, notabiliter percipiant, nec non manifesta illam lucem ac calorem, quem ipsa passim spirant; ad oculum videre est, hanc doctrinam à Deo esse inspiratam, è cælo profectam, & non sine speciali spiritus sancti assistentia & ope conscriptam.) Præterea quod Religionis cuiusdam fuerit mater & fundatrix, quod nimirum mulier vna & sola, integrum tam mulierum quam virorum Ordinem ad tantam perfectionem & vitæ arctitudinem, & ad eam sanctitatem reduxit, vt quædam primæ illius sanctitatis & innocentia, quæ primitiue Ecclesiæ temporibus inter sanctos illos Egypti & Palestinae Anachoretas vixit, imago & exemplar esse videatur; & hæc omnia, mediante diuina assistentia & ope, suis ipsa manibus, & vt ita dicam in brachijs suis, suisque sordis impedio perfecit. Ad hæc miraculosa corporis illius, in corruptio & integritas; nec non plurima miracula & mirabilia, quæ illius opera tum in vita, tum post mortem præstitit, & quotidie adhuc præstat Deus. Omnia, inquam hæc tam extra ordinaria, noua, magna, singularia, tamque ab omni eo quod secundum ordinem rerum ordinem & cursum sit, longe remota simul iuncta, quædam miraculorum, prærogatiuarum & singularium gratiarum, quibus hanc Deus sanctam honorauit, coaceruatio & synopsis est; quæ vniuersa ita simul iuncta, sanctæ vlli obtigisse me legere numquam memini. Nolo autem hic aliquam inter sanctitatis & perfectionis vniuscuiusque gradus ac qualitates comparationem instituere; sed soli Deo, qui vniuscuiusque spiritum metitur & dignitatem nouit, huius rei iudicium ascribo:

S.

Theresia

Opera

N. V.

186

solum hic loquor de illis quæ exterius de sanctis hac in vita scire possumus. Nam tamen in plurimis horum substantialiter & formaliter ipsa sanctitas non consistat, ut plurimum tamen Dominus maximis sanctis maiores conferre gratias, maiorem impertiri lucem, eisque ut instrumento ad maiora obsequij & gloriæ suæ opera efficienda uti consuevit. quemadmodum enim in Beata Matre Teresa de Iesu fecisse constat, &c.

§. I.

DE SANCTITATE & PERFECTIOE VITÆ, SANCTÆ MATRIS TERESÆ DE IESU SEMPER OMNES BENE SENSERUNT.

Quibus propositum est, illorum sanctorum & sanctarum, quibus Dominus particulares quasdam & extra ordinarias gratias contulit, vias describere solent, quò rite historiam suam auspicentur, & fidem atque auctoritatem, quam res tam sublimes ac diuinæ requirunt, ei concilient, Lectorem præmonere, ante omnia probantes, & ostendentes, visiones, reuelationes, & alias id genus gratias, quas sancti illi cælitus recepere, certas, veras & indubitatas fuisse: Possè equidem huic ipse labori superfedere, cum generalis & communis, quæ in vniuersa Ecclesia est, sanctitatis ac doctrinæ B. Matris Teresæ de Iesu, tot testimonijs confirmata, approbatio adeò sit euident, ut nullum (nisi fortè sit qui solem lucere neget) reperire sit, qui non idem debeat & cogatur confiteri. Nihilominus, tum ut meæ consolationi, & erga sanctam hanc virginem deuotioni, nec non illorum, qui eandem quoque deuotionem habere possent, satisfaciam, tum ut debita cum opinione & æstimatione Lector ad vitæ eius historiam legendam ingrediatur; quædam visum mihi est paucis præmittere testimonia, quibus illius vita, libri, sanctitas & spiritus comprobata sunt. In quo & viris doctis faciam satis, & ignorantibus ac rudibus, eos quos Dominus suis confert fauore & gratias, reddam credibiles: hi namque, velut animalia bruta & terrena, aliud non iudicant, quam quæ oculis cernunt, & quæ oculorum fidem non excedunt, omni in re ad sensuum suorum iudicium ac tribunal appellantes. Atque hæc ratione me necesse non erit nouo cum labore hic quasdam ad spiritus discernendos regulas tradere ac coaceruare, aut quemdā de visionibus, reuelationibus aut raptibus (ut alios nonnullos fecisse constat) tractatum præmittere. Hac quippe in materia, aut in regulis illis consignandis ipsique ad casus particulares applicandis, grauiter errare possè: quod certè de tot tamque illustribus Doctoribus quos hic producam, & qui spiritum eius examinare sustinuerunt, nullatenus præsumendum aut opinandum est. Nam, sicuti iam iam videbimus, viri omnes grauissimi, & tum doctrina

doctrina tum vitæ sanctimonia illustrissimi, qui eadem qua sancta hæc Virgo ætate florere, hunc assumere laborem, non dubitarunt, qui vna manu lapidem lydium sacrae inquam scripturae regulas, alia vero sanctorum virorum ac patrum doctrinam præferentes, vitam reuelationes & spiritum illius examinarunt & expenderunt: in omnibus porro illam hæc regulis & doctrinae mirè conformem & correspondentem viderunt, vt iamiam ex illorum testimonijs & dictis erit videre. Quæ autem ipse hic producere non ex incertis & dubijs quibusdam relationibus, sed authenticis ac probatis informationibus, quæ, quod sancta Mater in Catalogum Sanctorum referrentur, sint factæ, deprompta & petita sunt; hinc etiam penè omnes quos hic adfero, testimonium suum iureiurando confirmant.

§. I.

PRIMUM TESTIMONIUM VIRORUM GRAVIVM ET DOCTORUM, qui S. M. Teresa de Iesu spiritum approbaverunt.

VT ergo de veneratione & æstimatione; simul & de magna deuotione, quam erga Sanctam hanc tum viuentem tum mortuam vni habuere, aliquid dicam, exordium ducam ab his qui cum ea in vita conuersati sunt, eam cognouerunt, ac spiritum illius examinarunt, approbarunt, & talem fuisse censuerunt, qualem eum illa iam mortua omnes confitentur & agnoscunt. Quod autem sancta Mater ex vna parte tam esset humilis, vt sese indignam reputaret, vt Dominus sui vllatenus recordaretur; ex alia autem, tot & tam singulares à Deo gratias ac fauores reciperet, vt norunt omnes, & in vitæ illius historia pluribus refertur; timens tamen ne fortè sua ob peccata, quæ ipsa, vtpote verò humilis, identidem plangebat, tamquam si enormissima & grauissima flagitia fuissent, ei dæmon forsitan illuderet, quieta non erat, nec, quamuis tot sibi Dominus gratias conferret, secunda. hinc identidem cum suis Confessarijs hæc super re conferebat: vnde etiam illos & doctissimos, & grauissimos semper habere satagebat, & quærebat; quin & illorum iussu & præscriptione, cum alijs eius notæ viris, & in Hispania tum temporis & auctoritate ac doctrina celeberrimis tractabat ac communicabat. Insignem porro ad hoc faciendum occasionem & commoditatem S. Mater habebat, quod per Hispaniam propè vniuersam, dum ad noua Monasteria monialium fundanda, eorumque iam fundatorum directionem & gubernationem abiret, profecta sit. In quo sanè diuinam prouidentiam licet admirari & notare, vt nimirum, cum illius viuentis spiritus sanctimonia à tã multis esset approbatus, ipsa iam mortua ab omnibus coleretur & suspiceretur: & vt hæc, quæ quoniam tã admirabilia & rara sunt.

S.

Theresia

Opera

N. VII

156

sunt, aliquem forsitan remorari possent, tantorum & tam multorum testimonio iam comprobata, & constabilita communem omnium opinionem post se traherent.

Initium ducamus à viris literatis & doctis, hi quippe sunt, qui maiore cum rigore & exactius Sacrae scripturae regulas, & sanctorum Patrum doctrinam examinant, quique non sine prudentia, in hisce credendis & approbandis, ut plurimum esse solent tardiores, quam illi, qui solius pietatis oculo eadem considerant. Quos ergo viros doctos S. Mater dum viueret, consuluit & quibuscum tractauit, sunt hisequentes.

Agmè ducat R. P. F. & Magister DOMINICVS BANNESIVS primarius facultatis Theologicae Cathedricus ac professor in Vniuersitate Salmanticensi Iubilarius (ut vocant) & rude donatus (hoc nāq; ad magnā illius doctrinā testandā & colligendā satis est, ut tacē eius summā rerū ad spiritum spectantiū, q̄ per tot annos sibi collegerat, experiētiā) hic ad multos annos S. Matri à confessionibus fuit, & iam inde penē à conuersionis illius initio, ad vitæ vsque finem, quatuor nimirum ac viginti circiter annorum spatio, cum ea egit ac communicauit. Quinimod, quascumque S. Matri occurrebant, difficultates, etiam absens, cum illo communicabat, atque ex illius directione ac nutu tota semper pendebat. Ipse quoque vicissim S. Matrem tanti fecit, tamque de ipsius sanctitate bonā opinionem concepit, ut, cum in illius exequiis in Salmantino Discalceatarum monialium cœnobio concionem haberet, illam S. Catharinae Senensi in sanctimonia, æqualem; in scriptis verò & doctrina ea superiorem esse apertè confiteri non dubitauit. Ut porro melius tam grauis ac docti viri opinio ac sententia intelligatur, ipsiusmet testimonium, quod, dum de illa in sanctos referendū ageretur, ipse de eadē tulit, hic visū est verbotenus adscribere: Nemo, inquit, melius quā ego, scire potest particulares fauores & gratias, quas Matri Teresa de Iesu Dominus contulit: ad multos enim annos eius confessionem excepi, eamque tum in confessione, tum extra illam, sæpius examinaui, varijsque eam modis explorauī, ac periculum feci, semper me erga illam valdè asperum & rigidum prabens: quo autem illam magis humiliabam & despiciebam, eo magis ipsa ad meum consiliū amplectendū animabatur, ita se securius tutiusque incedere existimans. Et inferius paulò, particularibus fauoribus & gratijs, quas Dominus ei contulit, loquēs, Hac, ait, in parte tā multa occurrunt particularitates, ut, nisi nouus de ijs conscribatur liber, per ordinarij testimonij viam dici ea nequeant. Et forsitan ego, si necesse id erit, aliquem de ea re tractatum conficiā, è quo intelligatur & constet, quā secuta ac tuta Mater Teresa de Iesu inceserit via. Longè secus, ac spiritus quidam deceptores & illusoris, qui hisce nostris temporibus apparere ac detecti sunt. Et post

post alia multa, adiungit: Toto illo tempore, quo cum ipsa egi (egi autem multis annis) namquam in ea aliquid vidi, quod viri uti contrarium foret; sed maiorem morum simplicitatem & humilitatem, quam in vlla alia persona observavi. In omni autem virtutis, naturalis aequè ac supernaturalis exercitio singularissimum omnibus cum ipsa agentibus erat exemplar. Illius porro oratio & mortificatio rarum quid erat, vnde ea restari ac referre poterunt, quotquot particularius cum ipsa egerunt. Illius autem sinceritate & humilitate nullam se viquequam in quoquam maiorem observasse asseuerat; atque idem penè de omnibus alijs eius virtutibus fert testimonium. Præter hæc alia multa de hac sancta eiusque libris, quos ipse, antequam in lucem emitterentur, sanctæ Inquisitionis insu examinavit & approbavit, adfert elogia. Paulculis illis verbis plura de ea dicit, quam cuiquam videatur: cum ait quodam opus esse libro, in quo particulares, quos Dominus sanctæ huic Virgini impertitus est, fauores & gratiæ conscriberentur: quam scribendi operam ipsemet quàm libentissimè subiisset, si occupationes, quæ non vulgares fuere, ei ad hoc opportunitatem & locum dedissent.

Antequam verò Ordine gloriosi Patris S. Dominici egrediar, alios ex eodem hic viros adducam, quorum testimonium auctoritate ac fide dignissimū est, & omni exceptione maius. Atq; imprimis R. P. F. Magistrū BARTHOLOMÆVM DE METINA, Præmarium Academiæ Salamanticensis Cathedriticum: qui cum tam multa, tamque extraordinaria de S. Matre aliorum ex sermone inaudisset, parui ea faciebat, neque fidem iis adiungere poterat; imò satis sinistrè de ea sentiebat, ob ea quæ hoc in casu de alijs audiuerat. Cum ergo Teresa Salamanticam, monasterij sui fundandi causa, venisset, omnimodis curavit cum magno hoc viro conferre; semper namque eos quærebat viros, quibus ipsius spiritus usque ad eò non placebat, & qui maiores illius occasione ei mouere difficultates poterant, ab illis melius eum credens excutiendum & exanimandum, quàm ab illis qui ad ipsi credendum facillimè inducebantur. Illum ergo adiit, & postquam generalem apud eum confessionem instituit, suæ orationis, & viæ quam insistebat, ei rationem reddidit, simul & quidquid de vita sua ipsa conscripserat, legendum & examinandum tradidit. Vnde ipse non minus confusus mansit, quam certus iam & securus, spiritum Dei esse, qui in sancta illa anima vivebat, præsidebat, eamq; tam insolitis & extraordinarijs fauoribus visitabat. Et ipse de numero fuit illorū, qui Beatam Matrem maximè securam esse iusserunt; atq; ex eo tempore insignis illius amicus, commendator & fautor factus est, adhæc dicere non est veritus, quòd nullus ea in terra ac mundo sanctior esset.

S. Matris Teresa Opera.

R. P. F.

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

R. P. F. IOANNES DELAS CUEVAS, qui in illustri Dominicanorum Ordine Prouincialem egit, ac deinde ad Abulensem est Episcopatum euectus, familiarissimè ac particulari quodam modo S. Matrem cognouit; ipsa quoque vicissim, eidem quo solebat tenore, sinceritate & candore cum ipso de spiritu & modo suo orandi egit, simul quoque vniuersæ vitæ rationem ei reddidit, qui mox facile percepit, quàm insignes Deus opt. max. in anima illa thesauros recondidisset, vnde etiam exinde mirificè eam coluit, & amicitiam cum ipsa seruauit. Atque in informatione, quæ de illius relatione in Diuos facta est, ait, illam se vt insigniter sanctam, & summarum virtutum culticem habere.

Idem quoque testatur ac de ea pronuntiat R. P. F. MAGISTER Didacus de Chaves, PHILIPPI SECUNDI Hispaniarum Regis Confessarius, qui, cum Priorem in Monasterio S. Thomæ Abulæ ageret, cum eadem egit & communicauit.

R. P. F. IOANNES GVTIERRIUS Regi eidem à Concionibus, & F. FERDINANDVS CASTILLIVS (cuius, quam de suo ordine composuit, historia eruditionem, doctrinam, & spiritum satis prodit) ipsam quoque examinerunt & ipsius spiritu in approbarunt.

Magis verò in particulari P. F. Magister Garcias de Toledo, Generalis Indiarum commissarius. hic enim magna cum particularitate cum illa egit, & satis longo tempore cum eadem contulit; hic quoque ipsam vitam suam scripto iussit committere, & ipse fuit is, ad quem epistola illa, quæ in eiusdem fine legitur, scripta est.

R. P. F. MAGISTER PETRVS FERNANDIVS (quem Philippus secundus Hispaniarum Rex nouæ Discealceatorum reformationis Visitatorem & protectorem esse voluit, vt eam suo is in exordio tueretur & propugnaret) summæ vir doctrinæ, magni spiritus & austeritatis, aliquot annis sanctam Matrem cognouit, & cum ipsa tractauit; illius quippe Prælati & Confessarij vicem functus est, cumque eam initio magno cum timore & cautela tractare cepisset, postea tamen, quemadmodum & ceteri omnes, manus dedit & cessit; ipsiq; exin suis in foundationibus magno fuit adiumento, quin & dicere non est veritus, Terefam de Iesu eiusque Moniales mundo re ipsa declarasse, fieri posse ac possibile esse, vt & mulieres perfectionem sequantur Euangelicam: quasi diceret, illam magno suo spiritu ac talento facile practicabile & visitatum reddidisse, quod hominibus tam videbatur arduum ac difficile.

Non minus de Sanctæ Matris sanctitate ac spiritu alius eiusdem Ord-

Ordinis Prouincialis dubitauit, F. IOANNES SALINAS dictus; qui & P. M. Dominicum Bannesium (vbi suo is testimonio affirmat) commonuit, ne plus æquo mulierum virtuti consideret aut crederet: quin imò malè eum habebat, quòd ille de S. Matris Teresæ de Iesu rebus tam eximie & præclare sentiret. cui Dominicus respondit illam prius alloqueretur & tractaret, quàm aliquod de ea iudicium ferret. Contigit porro, illum Toletum, vbi tum S. Mater agebat, concionum habendarum gratia mitti, vnde eam toto quadragesimali tempore examinauit, diuersaque eiusdem pericula fecit, quem illius mox sanctitas & virtus irarapuit & affecit, vt, quamuis ob multa negotia perexiguum ei esset tempus, quotidie tamen ad eius confessionem excipiendam abiret. Interroganti eum deinde Magistro Bannessio, quid ei de Teresæ de Iesu visum esset; respondit, *Decepissime dicens mulierem esse; reuera non est mulier, sed vir virilis, & quidem de maxime barbato. quo loquendi modo heroicam ac magnam ipsius virtutem, sanctitatem & valorem declarauit.*

R. P. F. Magister DIDACVS DE YANGVES per octo annos S. Matris Teresæ confessiones excepit, vir eiusdem ordinis cum primis grauis, & eruditus vt pauci. hic illam confessus est magni spiritus mulierem fuisse, maximisque dotatam virtutibus; quin & particulares aliquot reuelationes, quas à Domino S. Mater accepit refert, & suo in testimonio multas alias sanctitate S. Matris dignas, laudes & excellentias congerit.

Idem quod isti Patres tam graues & docti, sensere de eadem alij plurimi ex eodem Ordine Magistri, Præsentati, Regentes, & Lectores. Atque in primis R. P. F. PETRVS YVANNESIVS (qui postea Collegij S. Gregorij Vallisolerani Regens & Rector fuit) ei suis in principiis sexennio à confessionibus fuit; & particularem quemdam, in vndecim capita distinctum, tractatum composuit, in quo per multas regulas, & documenta, è sacra scriptura ac sanctis Patribus, ad spiritus dignoscendos colligit & profert; quas omnes cum in spiritu S. Matris locum habere videat, dubitare se non posse ait, quin à Deo is sit. Non abs re verò futurum mihi videtur, quidquid vir ille tam doctus hac de re illo in Tractatu prodidit, hoc loco referre, quantum videlicet prologi huius breuitas permittit: Omnia, inquit, illius colloquia: epistolæ, & quidquid demum agebat, plena vidi humilitatis, vt pote qua summopere desiderabat, vt omnia sua errata, defectus, & miseria nemo non videret, nosset, ac de hisdem loqueretur, nec non ægerimine ferret, quòd quis eam vt bonam ac sanctam haberet. Cum verò Dei gratia iam crescere & crebriores in ea fieri inciperent, mors quadam illi videbatur, quòd quis aliquid ex his intelligeret, ne propterea ipsam vt bonam haberet. Et postquam

S.

Theresia

Opera

N. VII

156

iam ad particularia quædam descendisset, addit: Denique humilitas eius in-
 credibilis est, uti restantur, qui frequentius cum ea conuersantur. Et inferius pau-
 lo adiungit: Ad oculum patere & manifestum esse dico, Deum mulieri huic fauere
 & adesse, & quidquid ad illius sanctitatem testandam persuadendamque dicere pos-
 sumus, verissimum esse. Conuentum S. Iosephi per expressam Dei reuelationem funda-
 uit, & quæ in eodem viget sanctitas, euident rei huius dat testimonium. Monialis hu-
 ius conscientia puritas tam est singularis, ut cum nos qui eius confessionem excipimus,
 cum eaque tractamus, cum omnes eius sodales in admirationem ac stuporem capiat.
 Dicere namque possumus, quidquid illa cogitat & tractat, Deum esse; omniaque ad
 Dei honorem & obsequium, & spirituales animarum profectum dirigi. Atque hac ra-
 tione fundauit domunculam illam S. Iosephi, in omni quacumque hic in terra in mi-
 licibus ac viris haberi potest, perfectione eam instruens. Si vero de magno spiritu fru-
 ctu, quem quotquot cum hac Dei ancilla agunt, e conuersatione eiusdem colligunt, lo-
 qui velimus, finem non habebit narratio: magna quippe Dei sunt mirabilia quæ hoc in
 genere sunt. De meipso nihil dicere volo, quod cum ipse ob peccata & demerita mea
 promeritus non sim; tamen si meipsum experientia norim, Dominum, ex quo tempore
 cum illa conuersari coepi, in multis mihi rebus singulari quodam modo adfuisse, quas
 ipse ad oculum perspiciebam, non sine particulari Dei auxilio & concursu fieri. Quare
 non magis possum eam ut sanctam non habere, quam dicere possum me illam non nos-
 se. Multa mihi aperuit, quæ solus Deus nosse poterat, quod essent res futurae, & quæ ad in-
 teriora & profectum spiritus spectabant, quæque mihi videbantur impossibiles. Quas
 tamen quàm verissima fuisse deprehendi. Et paulo inferius prosequitur: Quid-
 quid sancta huic reuelatum est, non nisi in magnos & illustres spirituales effectus, sum-
 mam afflictorum consolationem, & singulare in diuino amore profectum tendit. Plus
 a quo prolixum foret, quicquid ei reuelatum est, narrare velle. Omnes quicumque haberi A-
 bulæ poterant, aut illic pertransibant viros doctos consuluit, & cum his suis de rebus con-
 tultit. Atque inter ceteros, sanctum quemdam hominem ex Ordine D. Francisci, quem
 ipse noui, F. PETRUM DE ALCANTARA dictum, singularem virum orationis &
 penitentiae, & in professione sua zeli. Sanctus hic, esse non adeo magnis, quæ eum excurrere
 Abulæ cogerent, negotijs vigeretur, nihilominus a diuina Maestrate eo ut cederet im-
 pulsus est, ad hanc ancillam suam consolandam, cum plurimos huius in rebus haberet aduer-
 sarios & contradictores, ille vero certam eam reddidit, ac credere iussit, Deum esse, nullumque
 illusionem subesse, ipsamque quo ad modum quo Deum videbat, ac reuelationes, & diuinas quas
 habebat allocutiones, planè illustrauit, & securam fecit. Quod autem sanctus hic vir tantum
 illi tribueret ac deferret, particularemque, affectum & amicitia signa ei exhiberet, factum
 est ut omnes ei contradicere desinerent: atque exinde valde fuit quæra. Adde ut quotquot
 ei ante contradicebant & aduersabantur (erant autem plurimi) & quotquot hac de re
 consulti fuere, apertissime testentur, & fateantur, spiritum hunc sine dubio a deo
 provenire, nulla ut in hoc subesset illusio. Et tamen si initio plurimi ei quàm ma-
 xime contradicere & eam intimidarent, iam tamen omnes eam ut insignem
 Dei au-

Dei ancillam habent, & quo possunt honore colunt & venerantur. Hæc & alia per multa doctus ille vir in dicto illo tractatu scribit, & apertè testatur, si omnia quæ de ipsa dicenda habet, dicere vellet, necesse sibi fore ingens volumen conscribere. Hæc ab eo relatio facta est sexennio postquam Sancta Mater magis intimè se Deo dare cepit: & hodierna ætate die ipsiusmet Patris manu exarata, in Discalceatarum Monasterio S. Iosephi Abulensi asseruatur. Porro mirificè Sancta Mater illi viro profuit: nam tamer si antea insignis Dei esset seruus, postquam tamen cum ipsa egit, aliam vitæ rationem inijt & assumpsit, & in virum sanctum euasit. Huius Patris opera & medio, sancta Mater, de orationis & vitæ suæ modo cum P. F. Magistro Mancio, Primario Salmanticæ Cathedralis communicauit: & idem eius de illa fuit iudicium, quod aliorum omnium, qui ipsam cognouere & tractarunt.

Illius quoque confessionem exegit, & spiritum probauit R. V. F. VINCENTIUS BARONIUS, officij S. Inquisitionis consultor, & vir egregie doctus, qui illi Tolerti agenti, ad seliquianum, in confessione & vitæ directione operam dedit. quod illæ obsequium sibi impensum egregiè ei repperit: illius namque orationibus factum est, vt ad magnâ vitæ perfectionem peruenerit.

R. P. F. PRÆSERTATUS PHILIPPUS MENESIVS, in collegio S. Gregorij Vallisoleto Theologiæ Lector, cum tam multa de Sancta Matre dici inaudisset, Vallisoleto Abulâ venit, visurus annò cacadæmon ei illuderet, vt illa aut ab illusione liberaret, & meliora edoceret, aut, si recta via incederet, illam, si quando alios de ea alloquentes audiret, tueretur. Hanc ergo cum audisset, non potuit non quàm honorifice de ea loqui.

Confessa quoque est & contulit eam alio Præsertato, cui nomen LYRAR, & in Monasterio S. Thomæ Abulensi Priorem agebat. Qui omnes eius spiritû & virtutes explorauit, approbarunt, & laudibus extulerunt: tantus namq; ab ea splendor ac flamma semicabat, vt, tamer si tam singularia & extraordinaria ipsa haberet, vt nemini non timorem incuteret, nemo tamen, qui eam alloqueretur, & cum ipsa conuersaretur, de summa illius sanctitate, & quin omnes illi fauores & gratiæ eximie à Deo prouenirent, posset dubitare.

Non minus verò cum Patribus Societatis Iesu S. Mater, quàm cum Dominicanis contulit. Quod enim in duabus illis Religionibus tantam doctrinam, nec non tantum orationis ac virtutum vsum vigere cerneret, nullatenus sibi errare posse videbatur aut illudi, si illorum virorum doctrina, consilij, & monitis niteretur.

In primis verò Sanctæ Matris Teresæ de Iesu sanctimoniam diuulgat & celebrat, doctissimus Pater & Doctor, FRANCISCUS DE RIBERA qui

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

RA, qui cum magno omnium plausu in duodecim Prophetas Minores, S. Pauli ad Hebræos epistolam, & Apocalypsim S. Ioannis, commentarium edidit, eumque alijs magni momenti rebus occuparetur, tanto tamen deuotionis affectu & æstimatione erga admirabilem S. Mattis Teresæ de Iesu sanctimoniam & virtutes motus est, vt, nullo alio certè sibi scopo præfixo, quam vnica diuina gloria, vtque tanta sanctitas illius in Ecclesiâ innotesceret, & vt ob particulares quasdam gratias quas eius intercessione & medio à Domino ipse receperat, gratum illi se exhiberet, (vt ipsemet fatebatur) iam senior & annis gravis, de illius vita & miraculis integrum librum conscripserit. In quo licet tam alta & heroica de sancta hac virgine referat, semper tamen paucior quàm rei dignitas exigat dicere, eoque infra eius dignitatem se loqui existimat. Vt verò maior scripto illius accedat auctoritas, tamen ipsa scribentis auctoritas per se sufficeret, quòd magnæ vir sit religionis, & virtutum plurimarum; ipse in testimonio, q̃ in informatione quæ de eius canonizatione facta est, dat, sub iurisiurandi sacramento cõfirmat, quidquid à se libro illo descriptum est, verissimum esse. Quin imò quæcumque scripsit, seriò & accuratè inquisiuit, omniaque quam potuit fidelissimè scripto commisit: vt vnicum hoc eius testimonium, ad tam singulari & admirabili virtuti fidem adiungendam sufficiat.

Sanctam quoque Matrem satis diu cognouit, explorauit, & examinauit illustris ex eadem Societate Doctor P. HENRICVS HENRIQEZ, eruditione & doctrina præstans, qui præclaros quosdam in Theologia Morali posteritati libros reliquit, multiplici scientia refertissimos. Huic alias magnum infudit desiderium vitam & reuelationes huius sanctæ examinandi, vt ipsemet in testimonio, quod in informatione Salmanticæ circa eius canonizationem instituta dedit, ingenuè confiteretur. Cum enim Hispali S. Mattis, cum eò foundationis instituendæ causa ipsa profecta esset, & ibidem anno integro moraretur, ac magnis multorum exagitaretur afflictionibus, confessiones toto illo tempore exciperet, eam satis per otium (vt ipsemet refert) præsentem RODERICO ALVARIO, eiusdem Societatis Sacerdote, viro sexagenario, magnique spiritus, & rerum experientiæ, qui tunc quidem sibi persuadere non poterat, tantas Dominum in sanctâ Matrem virtutes & gratias contulisse, examinauit. Rodericum, vt dubitaret, mouebat partim ipsa gratiarum magnitudo & singularitas, partim magna quam habebat ipse, multarum deceptionum & illusionum diabolicarum, quas in multis, ijsque notabilibus & quæ vt valde spirituales habitæ erant, personis sæpius iam reipsa compererat, experientiâ. vnde etiam tractatum quemdam conscripserat, in quem multos casus particulares, & varias spirituum discretionem edo-

centes

et res regulas retulerat, & in quo primarium eius interitum erat ostendere, ut plurimum magnas hac in parte diaboli fraudes & illusiones, ac præsecum in mulieribus, subesse. Quocirca duo illi Patres pariter S. Matrem inducere (quod ita Superior eius tum mandasset) ut quidquid sibi hac in parte contigisset, scripto committeret, ei, ut se in illo ratificaret ac iustificaret, iubentes, eam examinantes, & alias rogata denuo rogantes, eaque scripta velut commentantes & enucleantes, omnesque illius libros, verba, & scripta accuratissime perfrimantes, quam postquam toties & tam studiose singillatimque examinassent, mirifice ac per omnia eis placuit, & singularem eius humilitatem, charitatem, & admirabilem orandi modum, magnamque discretionem; & rerum spiritualium experientiam ad oculum perspexere. itaque tandem supernacuum illum timorem & formidinem, quem hætenus habuerant, penitus deposuere. Omnia hæc, expressa sunt P. Henriquez verba, qui ceptum suum sermonem sic prosequitur. Hæc Mater admirabile donum in omnibus orationis gradibus, quos Sancti doctores tradunt. Unde etiam Patres Franciscus de Borgia, Societatis Iesu Generalis, & Antonius Araozius eiusdem Ordinis Confessarius, postquam cum ea egissent, eiusque spiritum examinassent, eum singulari & admirabili quodam cum elogio approbarunt, dicentes, quod, tametsi in multis alijs personis multas cacadamonis illusiones experimento vidissent, quo ad res tamen S. Matris Teresa de Iesu planè certi & securi essent, eaque non aliter quam à liberali Domini manu data & profecta amplèterentur. Atque hoc esse, quod ipse novit, nec non alia multa ad eius perfectionem, vitam sanctam, & eminentem orationis genus spectantia. Quo, inquit, intellexi, & sæpius referentes audiui P. Gasparem de Salazar, & P. Balthasarem Alvarium, Societatis Iesu Sacerdotes, qui multis cum ipsa annis communicarunt. Et siquidem opus foret, multas referre possem revelationes, & quidem approbatas, quas S. Mater Teresa de Iesu insigni cum scriptis, tum aliorum plurimorum cum profectu habuit, quæ non sunt in librum, quem de vita illius quam accuratissime & fidelissime Pater & Doctor Franciscus de Ribera scripsit, relata. Et hanc materiam prosequens, paulò inferius hæc addit: Reperi in ipsa magnam & admirabilem quandam prudentiam, simul tamen & Christianam quandam simplicitatem; animum generosum eumque excellenti humilitate succinctum, adhuc simplicem in rebus difficillimis erga superiores obedientiam. In actibus charitatis aliarumque virtutum mirè splendebat & ipsa, & eos quibus circumgebat ad similes virtutum actus inflammabat & emovebat. Præterea mortificationem, & vitam austeritatem cum primis sectabatur, adhuc pergratum illerat, quod superiores & Confessarii gravia, laboriosa, sensualitatisque displicentia ei iniungerent. Quin imò in multis persecutionibus quas passa est (ut fuit illa quam passa est Hispani) animum præferebat invincibilem virilem & constantem, magnam quoque atque admirabilem patientiam, & in Deo fiduciam. Con-

S.

Theresia

Opera

N. V.

156

scientiam ab omni vitio & imperfectione purissimam conseruabat, magna quadam cum animi pace & quiete coniunctam, quam ei Dominus concedebat. Quam imo, cum ex ipsa, cum è Patre Martino Gutierrez Rectore Societatis Iesu Salmantica didici, dono prophetia illam à Deo donatam fuisse.

Pater EGIDIVS GONSALVIVS, Castellanae Prouinciæ Prouincialis & uisitor, Societatis Iesu, magnique in ea nominis, multisque virtutum ornamentis conspicuus, duodecim & amplius annis S. Matris Teresæ de Iesu confessionem excepit, familiariterq; cum eadem tractauit, cui ipsa vicissim res ad spiritum spectantes, reuelationes & visiones, quas suum in librum retulit, aperuit, & tandem de eius sanctitate testimonium ferens sic loquitur. Fuit Mater Teresa de Iesu magni spiritus mulier, & cum Domino Iesu Christo familiariter admodum est conuersata: in qua sublimissimam & altissimam quandam orationem, continuam cum Domino presentiam simul & magnam quandam erga ea quæ humilitatis sunt præopensionem aduerit: itaque per multa fuisse visiones & reuelationes quas à Domino accepit. Et post paulò: Perpexi, maximis illam virtutibus dotatam fuisse, atque imprimis spe quadam singulari: numquam enim eam de re vlla quam aggrediebatur & executioni mandare volebat, anxiam aut dubitantem vidi. Semper enim in Deo confidebat, idque per media quibus numquam ea ad exitum deducenda putabatur, maximasque difficultates perfringendo, quidquid perficere decreuerat, exitum sortiebatur.

Addam his alia id genus testimonia. Vnum est alterius cuiusdam P. Prouincialis, eiusdem ordinis, non minus prudentis, & docti, quam fuit superior ille, Patris inquam BARTHOLOMÆI PERESII qui plusquam decennio cum S. Matre communicauit, itaque de eadem testatur. Mater Teresa de Iesu magni spiritus & orationis mulier fuit: quotiescumque enim cum illa egi, semper eam de rebus spiritualibus magno cum spiritu, Zeloque religionis, & animarum bono loquentem audire, è quo colligere est, illam Dominum suum in memoria quam presentissimum habuisse. De eo autem tanto loquebatur cum seruire & sensu, ut vere se summo Dei ac proximi amore esset: ostenderet; ut, quoties cum ipsa agebam, ipsamque loquentem audiebam, ita edificatus manerem, & ad Deo seruendum animatus, ut non sine ratione & tum mihi visum sit, & modo etiam videatur, illam ut sanctam habendam ac suspiciendam esse. Atque idem fuisse audio iudicium omnium eorum qui cum ipsa agebant: nemini enim non mirum sanctitatis odorem afflabat. Multi viri doctrine, spiritu & vitæ sanctitate conspicui illius spiritum approbant. Et quacumque sanctam Matrem ipse tractantem negotia vidi, tanta eadem luce & cognitione ab illa notari tractari, ut magnam illam rerum notitiam & facilitatem effectum quemdam esse censerem continua illius communicationis & orationis, quam cum Domino habebat. Quod & ab alijs qui eandem explorarunt, ponderari & notari obseruaui. Et infra: E conuersatione & communicatione, quam cum Sancta Matre habui, cognoui eo quidem modo quo cognosci potest, eam in gradu heroico fide, spe,

filie spe, caritate dotata fuisse; & in particulari ingenti quodam Dei & illius gloria & salutis animarum amore, nec non virili quadam constantia ac generositate, in ijs quæ ad Domini nostri Iesu Christi obsequia spectabant, iam captis, prosequendus, nullas vi perfectiones aut hominū obloquia curaret. Speciatim verò audiui quædam illius apud aliquos Religiosos, qui ipsam visitationis causa adierant, colloquia de ingenti fidei Zele, cuius porissimum intuitu sua monasteria fundare cepit, Perspexi quoque, dictam Matrem omnigenis virtutibus, & quidem in summo perfectionis gradu, dotatam fuisse. Haec illius verba.

Pater & Magister HIERONYMVS de RIPALDA, Societatis Iesu, cum Salmanticensis Collegij Rectorem ageret, ac prius cum Abulæ moraretur, quadriennij spatio Beatam Matrem Teresam de Iesu tractavit, eiusque confessiones excepit, qui quid de illius sanctitate sentiret, sic respondit: Mater Teresa de Iesu magni spiritus mulier fuit, sublimique orationis genius habuit, cuius adminiculo, Dominus multa quæ ad suum obsequium spectabant, ipsi communicavit, quæ ipsa dein mecum diuersis temporibus contulit; atque inde magnâ de alta eius oratione, & ea quam ei Deus communicabat, lucè opinionem cœpi. Egit illa cum doctissimis & gratissimis, quos tunc temporis hac provincia habuit, Societatis nostræ viris, vii scilicet Doctor Araozius Commissarius Patris Generalis, P. Luentatus Martinus Gutierrez, Collegij Salmantini Rector, P. Balthasar Aluarius, qui in Tolerantia huius provincie prouincialatu decessit, & quo, omnium dictæ Societatis Religiosorum iudicio nullus erat in rebus spiritus tractandis, eisque cognoscendis versatior ac peritior, atque ideo rerum spiritualium præfectum propè semper agebat, ac prædicta Mater Teresa de Iesu sexennio toto confessorius fuit, qui etiam de illius spiritu & rebus cum P. Francisco de Borgia contulit Omnes porro illi, quos dixi, Patres ipsum M. Teresæ de Iesu spiritum approbarunt & commendarunt. Et inferius paulo: Mater Teresa de Iesu insigni fide, spe & charitate dotata fuit: nominatim verò in ipsa exacta & extraordinariam erga Confessarios suos obedientiam, in omnibus quæ ei mandabant, nec non singularem quamdam in Domino, aduersus omnigenas quæ occurrerant difficultates, fiduciam, quin & insignem Dei & sui ipsius timorem, quod semper rebus suis diffideret ac timeret: quin etiam excellentem quamdam humilitatem, quæ suam & spiritum suum cum viris apprimè doctis, & spiritualibus conferebat, deniq; exemplarem patientiam, quæ omnes, quæ sibi irrogabantur, iniurias, æquisimo animo perferbat, obseruauit.

Alius eiusdem Societatis Pater, cui nomen IOANNES AGUILA, qui sanctæ Matris confessorius fuit, eamque tractauit, idem penè dicit, & addit; se, præter ea quæ in sancta Matre perspexit, tres virtutes Theologicas in summo quodam gradu & maximo incremento notasse, & per lucem, illam, quam ei Dominus in oratione communicabat, summam quamdam fidei nostræ mysteriorum notitiâ, & sacræ scripturæ intelligentiam in eadem obseruasse; esto enim indocta esset mulier, ta-

S. Matris Teresa Opera

f

men

S.

Theresia

Opera

N. VII

186

men multa eiusdem loci in sensu Catholico & certo, iuxta sanctorum doctorum spiritum & mentem intelligebat; deque Deo tam sublimiter & altè sentiebat, ut ad oculum pateret, quàm ipsa illi familiaris esset: atque inde meo iudicio, magna illa in rebus agendis & cunctis operationibus suis circumspectio & prudentia proveniebat.

Finem non inuenirem, si omnes Societatis Iesu, qui ipsam novere, confessi sunt, & magna cum prudentia & cautela spiritum illius approbarunt, Patres recensere vellem. Inter quos non postremus fuit P. MARTINVS GVTIERRIVS, Salmantini Collegij Rector, vir doctus & concinator egregius, magniq; spiritus & orationis. Dein P. SALAZAR Rector collegij Conchenensis, qui, uti P. Henriquez suo in elogio prodidit, multa & præclara de S. Matris sanctitate retulit, cumque Abulæ Rectorem ageret, mirificè eam adiuuit, & fauorem præstitit. Tum verò P. SANTANDER Segobienensis Collegij Rector, necnon Doctor PAVLVS FERNANDIVS Inquisitionis Toletanæ assessor & Confessor, qui de ea dicere solebat. Magna est Mater Teresa de IESV quoad

* Est phrasis
hispana,
qua omni-
modam per-
fectionem
notant.

* regulas infernas; multo verò maior quoad supernas. Cū omnibus hisce patribus, doctis æquè ac grauibus, occasione foundationum suarum, sancta Mater communicauit; qui omnes idem prorsus de eiusdem sanctitate, virtute & spiritu tulere iudicium.

Quin & alijs non paucis S. Mater confessa est, quorum nonnullorum, quid de ipsius perfectione & sanctitate senserint, testimonia hic depromam.

LicentiatuS GASPARD de VILLANOVA, multa vitæ eruditionis & Malagonensis opidi Vicarius, Sanctæ Matri, ibidem dum ageret, aliquot mensibus à Confessionibus fuit, hocque de illa testimonium dat: Mater Teresa de IESV maximi spiritus fuit mulier, nec non excellentis cuiusdam cum Deo conuersationis, & quæ superius ac commodorum suorum oblita, in omnibus honorem Dei & gloriam quæsit, adhuc fide, spe & charitate in heroico & sublimi quodam gradu dotata fuit. Humillima adhuc, & cum primis obediens, summaque castitatis, & in alijs virtutibus mirum in modum prouecta: omni enim tempore quo cum ipsa egi, illique à confessionibus fui, tantam vitæ puritatem prætulit, numquam ut aliquid tum opere, tum verbo in ipsa vidisse me meminerim, quod reprehensionem mereretur; sed non nisi omnia maxima adificationis & exempli: adeo quidem, ut inter eas raritates & singularia quæ Deus in terra habebat, ob quæ in ipsa ab hominibus glorificaretur, vnum mihi fuisse ipsa videatur.

Magister CHRISTOPHORVS COLONIVS, Archiepiscopatus Valentini Visitator generalis, sæpè Sanctæ Matris Teresæ de Iesu confessiones

lectiones excepit, cum ipsa communicavit, & familiariter egit: atque in informatione quæ Valentia facta est, ait hæc verba: Ego censeo Matrem Teresam de Iesu fuisse unam e maximè singularis spiritus mulierum, quas unquam in terra vidi, esto cum alijs plurimis, varijs in vrbibus & provincijs, tractaverim. Etenim orationis adminiculo præclarissima quadam à Domino obviavit. habuit autem imprimis viam spirituum noticiam & discretionem, quæ fiebat, ut, tametsi cum varijs status & conditionis hominibus ageretur, quoddam tamen uniuscuius spiritui quadrabat, eique conveniebat, & in status sui ordine ac discursu postea ei euenturum erat, apertissime detegeret & attingeret. Et infra: Excellentem habuit fidem, spem, caritatem; adeo quidem, nihil ut timeret, aut animum contraheret, quantumlibet ei omne humanum remedium & auxilium deesset; unde etiam dicere solebat: Habeamus legem ei qui sua deesse non potest legi. Si quis vel solam desoris eam intuitus esset, respondere videbatur ipsa interius ad ea quæ mens scire desiderabat; adeo ut, si quod quis dubium habebat, eam necesse non esset interrogare, ipsam ut resolveret. Et addit deinde: Illius humilitas erat sincera & candida; cui similem in nulla pura creatura, quantalibet ipse toto vitæ meæ cursu tractavi, perspexi. vnde etiam omnem favorem & laudem humanam, & quidquid huc spectare videbatur, fugiebat. Illius circumspectio casta & honestas tam erat magna, ut hoc ipsa à Domino consecuta donum videretur, ut, quotquot eam intuebantur, nescirent quam us ipsa honestatem affricaret, adeo ut impossibile videretur, aliquem in ordinato quodam in ipsam amore ferri. Omnes quos hæcenus retuli, sanctæ Matris Confessarii fuisse.

§. 3.

TESTIMONIUM VIRORUM SANCTORUM, QUI SANCTÆ Matris vitam & libros iudicio suo approbarunt.

LIcet omnes, quos diximus hæcenus, multarum virtutum & sanctitatis eximiam viri sint; iam tamen referre & depromere volo eos, qui admirabili & nota sanctitate floruerunt, & quod horum de sancta matre fuit iudicium, paucis perstringere: qui enim ea quæ Dei sunt, verè & de facto gustarunt & experti sunt, mediante dono sapientiæ, magna cum certitudine de sensibus & effectibus, qui è spiritu diuino nati sunt, iudicant. Sicut is qui bonum habet gustum, & palatum vino delicatissimo iam assuetum, si, quis ei acetum, aut aliud crudum, vel factitium vinum porrigat, statim per gustus experientiam multo clariùs percipit vini differentiam, quàm is qui solo visu, odore, vel gustum deprauatum habens, ipsum velle discernere. Multi ergo

f 3

viri

S.

Theresia

Opera

N. V.

18

virī spirituales, qui multa haud dubiè à Domino acceperant similia ijs, quæ & in Sancta Matre ipse operabatur, spiritum eius approbarent.

Inter hos fuit Primo, Sanctus Pater ac frater LUDOVICVS BERTRANDVS, cuius sanctitas tam in Hispania, quàm extra illam notissima est, quamque satis colligere ex eo est, vt nihil de miraculis eius dicam, quòd à Romana sede in sanctorum Confessorum numerum relatus sit. Sanctus ergo hic vir, non sine diuina reuelatione, sanctæ huius mulieris vitam ac virtutes, nec non propositum eius, quo nouam Ordinis sui reformationem facere decreuerat, permagni fecit, eamque ad hoc ipsum perficiendum, quòd ad diuinam gloriam vsque ad id faceret, scripta epistola Domini ex parte animauit, cuius hæc sūt verba. *Tuas, o Mater Teresa, litteras recepi; & quoniā res, super qua meum petis iudicium, ad id Domini obsequium facit, ideo tenuibus orationibus ac sacrificiis meis Domino ipsam volui commendare, atque hæc est causa quòd tibi respondere hæcenus distulerim (distulerat autem ad tres quatuorue menses.)* Iam ergo Dei eiusdem nomine tibi dico, vt ad tam egregium & grande opus peragendum animus induas: ipse enim te adiuuabit, ac fauore suo prosequetur; eiusque nomine te certior facio & dico, quinquaginta non elapsuros annos, quin religio tua vna ex illustrissimis, quas Dei Ecclesia habet, religionibus sit futura, qui te custodiat, &c. Valentia.

P. Magister IOANNES AVILA, habitus nostris temporibus vt vero Euangelicus, & quo fidelior ac zelosior iam abhinc multis sæculis Ecclesia Dei ministrum non habuit, cuiusque virtutes & vita tam fuere singulares, vt P. Ludouicus Granatensis singulari eam libro describere graue sibi non duxerit. Vt ergo Sanctus hic vir spiritum ac reuelationes S. Matris examinare posset, ipsam Confessorum suorum iussu suam scripto vitam committere oportuit. Quod ipse emulcatè & admodum per otium fecit; addita epistola, in qua aliquot rationibus sanctæ matris reuelationes & spiritum probauit. Imò vero Religiosissimus P. F. Ludouicus Granatensis, sancti illius viri vitam dum scribit, inter alia euidentia, quibus illum spirituum discernendorum spiritum habuisse probat, testimonia hoc vt singulare producit, quod nimirum in S. Matris Teresæ spiritu examinando & approbando scopum optimè tetigerit, nec aberrarit. Hæc autem eius sunt verba: *Contigit quæque, vt insignis quædam Religiosa, cui nomen Teresa de Iesu, nostra hac ætate notissima (etsi initio à multis qui eius spiritum ignorabant, persecutionem pateretur) cum se ab aliquibus ad id preni & exagitari cerneret, quorundam S. Inquisitionis officialium consilio suæque, ad Patrem Auilam, ob magnam illius in rebus spiritualibus peritiam & experientiam recursum haberet, ei, totius viæ suæ rationem redderet: qui cum* spondit,

quid rei esset satis intellexisset, eiusque spiritum perdidicisset, in epistola quadam ei respondit, non esse quod se amplius inquietaret, at certa & secunda esset nullam in rebus suis illusionem subesse, quod omnia à Deo proficerentur & eo auctore fierent. Quo testimonio, & ipse Ludouicus Granatensis S. Matris Teresae de Iesu sanctitatem confirmat, eiusque spiritum approbat.

P. F. PETRVS de ALCANTARA, magni vir spiritus, multaeque orationis, quique sua industria & labore Patrum Franciscanorum Discalceatorum Ordinem reformauit, & pristinum in statum reduxit, fuit inter eos qui singulari quadam ratione cum Sancta Matre tractarunt, & in quo vicissim ipsa insignem spiritum & vitae sanctitatem perspexit, non postremus. Ipse quoque fuit, qui prae ceteris Sanctam Matrem (viri ipsa sua in vita scripsit) securam reddidit, eam Aluarii Mendosij Episcopi Abulensis ad notitiam perduxit, quiq; auctoritate & bono quod apud eum habebat, nomine, tantum apud Episcopum poruit, ut ipse eum ad facultatem primi monasterij fundandi, concedendam permoueret. Quod verò maius; tanta apud Abulenses omnes P. F. Petri de Alcantara erat auctoritas, tamque bene de eo opinabantur vniuersi, ut, cum in principio, dum primum tantas S. Matri Dominas gratias conferre incipiebat, multi de illius Confessarijs, litterati alioqui & graues viri, spiritum Dei eum esse negarent; ut contrarium postea de ea crederent sola Patris huius auctoritas suffecerit, eosque ipse mentem & opinionem priorem mutare coegerit. Imo vero, sanctus hic vir dicere solebat, inter eas animas quae tunc temporis maiore in mundo sanctitate florebant, sanctam Matrem Teresam de Iesu referendam videri, & primam penè existere; atque aded, vna excepta fide, nihil sibi esse certius ac manifestius, quam spiritum illius à Deo esse & proficisci. Vnde etiam illi suis in laboribus, difficultatibus, & foundationibus insigni adiumento fuit. Hi duo, quos dixi, viri tam sublimis sunt spiritus, tamque admirabilis sanctitatis, & eas habuere virtutes, vitaeque tam fuere conspicui, ut in sanctorum ut referantur numerum, digni sint. Primi vitam scripsit P. F. Ludouicus Granatensis; alterius verò, Petri inquam de Alcantara, ipsa sancta Mater, vitae suae cap. 27. vbi paucis verbis plurimas heroicis eius virtutes perstringit.

In hunc virorum spirituum, & insignium Dei seruorum numerum referre possumus P. FRANCISCVM de BORGIA Societatis Iesu Generalem, & sanctimonia vitae in primis conspicuum, nec non P. Balthasarem Aluarium (quorum iam supra obiter mentionem fecimus.) Hi, quae nam sanctitatis pignora Dominus in B. M. Teresa de Iesu posuisset, satis superque & viderunt, & testati sunt. Atque in primis P. Franciscus de Borgia ita erga eam affectus mansit, itaque

S.

Theresia

Opera

N. V.

186

itaque eius spiritus illi satisfecit & placuit, ut de illa nunquam nisi quā honorificentissimē & magna cum laude loqueretur; &, postquam semel cum illa egit, semper exinde illi litteras miserit, ne tam sanctæ feminae communicationem amitteret. Porro P. Balthasar Aluarius vir singulari donatus spiritu, multæque orationis quique Toleranæ provincie Provincialis fuit; ad multos annos ei confitentiaures dedit, multique eam mortificationibus exercuit, & alia, ad eius spiritus periculum faciendum nonnulla tentamina pramissit: quibus spiritus ipsius puritatem sinceritatemque indies magis & magis perspiciebat; idque cum insigni ipsiusmet profectu & admiratione, singularia quædam dona in ipsa agnoscendo.

Inter huiusmodi viros numerabo quoque P. RODERICVM ALVARIVM, heroicarum & illustrium virtutum elogijs præstantem virum, qui S. Matris spiritum (uti iam supra P. & Doctor Henricus Henriquez testatus est) & examinauit & probavit. De qua re particulare quoddam testimonium dat Licentiatuſ Ferdinandus de Mata, Hispanensium prædicator, & vir cum primis Spiritualis, qui suo in elogio, postquam idem quod alij de illius spiritu testatus esset, addit: *Audiui P. Rodericum Aluarium Societatis Iesu, qui S. Matris Teresæ de Iesu confessorium egit dum ipsa Hispani habitaret, spiritum illius laudantem & approbantem quasi admodum certum quod ille pater induitum de illa tulit, postquam eam accurate explorasset, & Dominum in oratione rogasset lucem sibi & noticiam daret, ad rei veritatem intelligendam. Porro P. Rodericus Aluarius habitus est pro viro, cui Dominus spirituum discernendorum donum dederat; unde & huiusmodi in rebus S. Inquisitionis assessores eum nonnumquam consulébant; semper quoque eum ut virtutis ac religionis exemplar, ac magni spiritus virum tum domesticum, tum externi suspexere, quem nonnumquam audiui dicentem, Dominum S. Matri multa ad suum obsequium spectantia, per orationem communicasse, quæ in libris qui de illius vita perscripti sunt, nec non in alijs chartis manu scriptis ipse legi. Quin & hunc ipsum P. Rodericum Aluarium qui generalem illius confessionem exceperat, audiui dicentem, ipsam particulare quoddam castitatis donum habuisse, tamque ipsam in virginitate integram & corpore intactam fuisse, ac S. Catharina Senensis & quamdam perspicilliorū thecam producens, dixit: Quemadmodum impossibile est, ut aliquas theca hæc cogitationes habeat, aut sensum carnis, ita & illi impossibile id erat, idque ob particulare castitatis & puritatis, quod à Deo acceperat, donum. Hanc Pater iste, rerum spiritus adeo peritus, & zelosus Dei famulus, approbationem & censuram tum demum de ea tulit, postquam multa ieiunia, orationes & alia plurima examina hanc ob causam præmisset. Cumque quadam die in collegij sui choro in oratione ageret, Dominus ei è varijs sacræ scripturæ locis declaravit,*

cum

eam quem B. Mater habebat, esse spiritum bonum, & à sua manu profectum: unde ex illo tempore passim omnibus euulgare ipse cepit, spiritum illum à Deo & celo venisse, quin etiam Prouincialem suam, qui tum erat P. Didacus de Acoſta, & de hac re quoque dubitabat, reuelationis, quæ sibi in oratione declarata erat, certiorum reddidit. Prouincialis porro Sancti huius Patris adeo rerum spiritualium periti & spiritualis, testimonio & informatione motus, illico dubitationem suam deposuit, & tam rectè de sancta Matre sensit, idem de illa testimonium tulit, arque ita quoad eius spiritum securus fuit, ac reliqui omnes quos diximus hactenus.

Hunc quoque in numerum hic referam P. IULIANVM de AVILA, maiorem Discalceatarum Abulensium Sacellanium, virum vitæ exemplaris & plurimorum virtutum, quem etiam ut talem omnes ciues Abulenses habuere. quod satis illius in morte patuit, quando eius iam defuncti corpus & reliquias quilibet, ut sancti alicuius, coluere & venerari sunt; vti & vere erat. Fuit sanctus hic vir, perpetuus sanctæ Matris comes & socius, ac viginri annorum spatio cum ipsa egit, & per omnes eius foundationes vna cum ea profectus est: cumque admirabiles eius virtutes assidua frequentatione & vñu perspexisset, quemdam de ijs quæ vidit, & reipsa expertus est, & quoad sanctitatem eius annotauit atque intellexit, sua ipse manu librum conscripsit. Ex illius porro testimonio quod de S. Matris Canonizatione ipse tulit (amplum sanè id est ac diffusum) breues hæc quæ sequuntur sententias deprompsi: Ego inquit, circiter viginri annos, plus aut minus Sanctam Matrem frequentavi, cum ea sum conuersatus, ei consensui aures dedi, & sæpius cum ea communicaui, quin & omnibus foundationibus quæ ei occurrerunt, usque dum Dominus eam ex hac vita sustulit, præsens interfui, eam sum comitatus, eique serui. Habuit ipsa fidem admodum viuam, & spemita claram & raram, atque alios sanctos habuisse constat, & charitatem ad eò feruentem, ut eam nec labores, nec contradictiones, nec obloquia, nec exigius hominum erga ipsam affectus & auxilium, neque alia res vlla quas minus quam longum foret referre, in charitate & amore erga Deum, quem in omnibus declarabat, frigesce-re faceret. adeo, ut non sine ratione dicere posset illud Apostoli: Quis nos separabit à charitate & amore IESU CHRISTI? Ego velut testis oculatus, dico, nihil aut aduersi, aut prosperi, nihil quod ad facultates, honorem, aut vitam pertineret, neque demum aliud quid, satis fuisse, ut ab ijs quas caperat foundationibus persciendis desisteret, velut secuta esset & certa, Deum sibi minime defuturum. Et paulo inferius:

In rebus

S.
Theresia

Opera

N. VI
186

In rebus supernaturalibus quas in ea Deus faciebat, & in ope quam illi in foundationibus prestabat, longe superabat gratias illas, quas multis sanctis antiquis Deus prestavit, cum tam mirabilia & ob stupenda illius opera Deus faceret. Et alio in loco: Nemo negare poterit aut dicere audebit, quin Dominus in Matris Teresa de Iesu rebus ita se eminenter praeferat, atque se in maxime insignibus & praestantissimis quos Ecclesia Dei habet, sanctis alias praeferat, & singularem ostendit. Ego velut testis oculatus dicere audeo, eas res adeo supernaturales habuisse atque maxime à Deo amati sancti habuere. Vt plerumque namque quotidie sanctissimum Eucharistiae Sacramentum ei dabam, & plerumque post ipsum sumptum, raptum patiebatur. quo etiam tempore tot & tam singulares & eminentes, ei gratias faciebat, ut quamvis ipsamet multa quoad hoc scripserit, tamen non nisi minimam eorum partem scripserit, respectu eorum qua circa res supernaturales Dominus ei dabat intelligere. Vnde inter hac tam sublimia, qua eam Deus sentire faciebat, dabat & alia quaedam, quae dici & aperiri poterant: quae sunt illa, quae ipsamet scripto commisit, & quidem tam verè ut illo viginti annorum quo cum ipsa egi spatium, numquam eam adverterim aut intellexerim, vllum peccatum veniale scienter & volenter fecisse. Et hoc mihi de ipsa constat, numquam ipsam vllum facturam fuisse, esto quidquid in mudo est, per hoc lucrari potuisset. Scio praeerea, tantam & tam continuam illius orationem fuisse, Deique praesentiam, ut, quod illa ferre posset, per aliquot externa negotia, quae ad monasteriorum suorum regimen & augmentum spectabant, diueriti & occupari eam oporteret. Ordinarium quoque illi fuisse, cum Deo de suis rebus communicare & colloqui, & Deum vicissim illi loqui, & multa quae ad foundationes monasteriorum spectarent, maiori ei cum familiaritate aperire, quam de multis sanctis legimus. Et hoc plerumque fiebat, post sumptam sacram communionem.

Volo quoque hic commemorare Episcopos, & alios Praelatos graues Hispaniae, aequè ac doctos, qui postquam cum Matre Teresa de Iesu egissent, idem de illa viuente dedere iudicium, quod vniuersa Ecclesia de illa iam mortua. Primus fuit Theotonius de Berganza Archiepiscopus Eborensis, qui magnam cum S. Matre familiaritatem & notitiam habuit, ac identidem se ideo felicissimum reputabat, quod eam in hac vita nouisset, & ipsa etiam num viuente, nec procurante, in Lusitania edi in lucem curauit librum *Viam perfectionis* appellatum, quem in Monialium suarum vsum sancta Mater dumtaxat conscripserat.

Secundus fuit Doctor Velasclus, ex Canonico Toletano Episcopus Osmensis, ac deinde Compostellanus Archiepiscopus. Canonicum is cum ageret, expresso Domini iussu cum Sancta Mater in suum Confessarium delegit, & ipse postquam eam frequentasset, eiusque confessiones excepisset, tantam erga ipsam deuotionem & affectum concepit, tamque praeclare de heroicis ipsius virtutibus sensit, ut cum Osmensis Episcopus esset, ipsam euocarit, ut Soriae Episcopatus sui in opido monasterio

nasterium constitueret. primò eam illuc profectam in domum suam recepit; dum verò exciperet, genu flexo eam excepit. Tanta scilicet in sanctam veneratione ferebatur. Quo illa honore ita erubuit, atque vniquam aliàs in vita erubuerat.

Aluarius Mendosius, Episcopus Palentinus, Beatam Matrem ut sanctam suspiciebat, & ut talia omnia quæ ad ipsam spectabant, reputabat: & licet in principio illius foundationibus aliquod obicere vellent impedimentum, ita tamen postea quoad spiritum Dei qui in sancta Matre commorabatur, securus & confirmatus mansit, ut exinde, numquam se de re vlla, quantumvis impossibilis ea videretur, dubitasse dixerit, dummodò B. Mater eam possibilem ac futuram diceret. Cumq; in principio omnes occlarent ac dicerent, stultitiam esse, mulierem rem tam arduam, uti erat noua ordinis cuiusdam reformatio, ordiri & suscipere velle; ipse verò rerum successu videret ad oculum, quàm ipsi malè sentirent, dicere solebat: *Sanè nos stulti & fatui sumus, ipsa verò & sapit, & sancta est.* Vnde etiam summus B. Matris amicus existit, ipsamq; uti & religionem eius, quibuscumque poruit modis, tam in exordio quàm omni eo quo vixit tempore, egregiè iuuit ac protexit.

Archiepiscopus Hispalensis Christophorus Roxas illius intimus ac familiarissimus existit; atq; ideo & indefessus Religionis illius patronus & protector.

Archiepiscopus verò Burgenfis Christophorus Bela (qui Discalceatarum conuentus Burgis erigendi, quem S. Mater ibidem fundauit, foundationi antè totis viribus obstiterat) tam præclaram de ipsa postea opinionem concepit, ut in quadam quam in hoc ipso conuentu deinde habuit concione, magna cum animi teneritudine, & penè cum lacrymis, multis S. Matrem laudibus cumularit, seipsum accusans & castigans, quòd in illi ad hoc licentia danda tam difficilem & tardum se præbuisset.

Didacus Couarruias Episcopus Segobiensis, & Castellæ supremus Præses, & inter viros doctissimos, quos ea prouincia habuit, facile princeps, maximo S. Matrem honore affectit, & optimè præclareque de illius sanctitate sensit: quam etiam cognato suo Ioanni Oroscio de Couarruias Episcopo Guadixensi afflauit, quemadmodum videre est è libro, quem is de vera & falsa prophetia conscripsit. Quin etiam non ita pridem sunt, quatuor Episcopi, qui Sanctæ Matris Teresæ confessorij fuere; Doctor Manlius, Episcopus Calaguritæ; Doctor Sierra, Palentinus; & Doctor Castrius, Segobiensis; qui omnes, prout par est, virtutum, quas in Sancta Matre viderunt, & mani-

S. Matris Teresæ Opera.

2

& mani-

S.
Theresia

Opera

N. VI

186

& manibus propè palparunt, excellentiam & sanctitatem mirè deprecant. Quarrus denique Didacus de Yepéz, Episcopus Turiasonensis, Catholicæ Maiestati Philippi II. Hispaniarum Regis à Confessionibus, qui etiam ingens de illius vita, gestis, sanctimonia, virtutibus, & miraculis volumen conscripsit, & quibuscumque modis potuit, Religiosos & Religiosas illius ad, iuuit ac protexit.

Inter viros Ecclesiasticos & Religiosos referre quoque possumus Ferdinandum de Tolero, Ducis Albani filium, Magnum Ordinis S. Ioannis Priorem: qui quod S. Matrem in viuis agentem vidit, & cum ea versatus est, profundam eius humilitatem, admirabilem sanctitatem & virtutes statim perspexit. Etiam inde ab eo tempore quo eam frequentare coepit, eam vt sanctam in celo agentem, & dignam quæ etiam in terra, publicæ Romanæ Sedis approbatione, vt talis coleretur, suspicere incepit. Vnde etiam, quo insigne aliquod Deo obsequium præstaret, & ostendere volens quo in sanctâ Matrem aspectu ferretur, cum ex hac vita decessit (triennio videlicet aut quadriennio post S. Matris mortem) quatuordecim aureorum millia testamento legauit, qui in annuos redditus assignaretur, vsque dum de ipsa canonizanda ageretur, actum illi in sumptus Canonizationis impenderentur. Quin & aliam facultatem suarum partem conuentui, in opido Consegano, Monialibus Discalceatis fundando dedicauit: atque hæc omnia in Dei honorem & Sanctæ Matris venerationem is præstitit.

Quamvis verò eam in vita non nouerint, mortuâ tamen eam vt sanctam & Canonizatione dignam, idq; actis & testimonijs publicis, multi graues in Hispania viri celsuerunt. Inter alios, Dominus Patriarcha & Archiepiscopus Valentinus, Ioannes de Ribera cum in fundatione, cuiusdam Collegij quod instituit, notabiles duplices portiones & collationes legasset, quibusdam per annum festiuitatibus, & diebus quibus nonnullorum expressim Sanctorum memoria agitur, percipiendas; inter sanctos hos etiâ refert B. Mariæ Tereſam de Iesu, vt etiam Canonizata illo modo quo ceteris celebritas institueretur, quasi iâ tû illius Canonizationem, quia tum quidem nemo de ea dubitabat, vt certâ haberet.

Laurentius Oraduius Abulensis Episcopus, vir doctissimus, & egregiè pius, decem aureorû millia dedit, è quibus Abulæ Discalceatis Fratribus monasterium construeretur, & in pactis cõuentis, quæ cum Ordine instituit, inter cetera, hæc fundationem tum ad Dei opt. max. tum ad Beatæ Matris Tereſæ de Iesu honorem & gloriam fieri ait. Neq; verò mirum est, ipsam ab illo Beatam appellari, cum sæpius repetat & inculcet, Sanctam Matrem de Iesu non minus apud se & in mente sua Canonizaram esse, quam ipsam S. Catharinam Senensem. Nam quòd

esset

esset eius loci, in quo S. Mater & nata & educata esset, Episcopum ager, illius excellentes virtutes & sanctitatem optime perspectas habebat.

Omnes ergo quos hactenus commemorauimus viri, nec non alij plures quos studio omittimus, tam graues, tam sancti, & docti, tanteque dignitatis & auctoritatis, cum S. Matrem Tereſam de Iesu cognouissent, eamque frequentassent, sanctitatem illius ad vnum omnes approbarunt. Nescio verò, quod maius aut amplius excogitari (hac quidem in parte) de quopiam sancto testimonium queat, aut quod exaltius Ecclesia examen aut explorationem instituere, excepta illa approbatione quæ vel à Generali Concilio aut Sede Apostolica proficiscitur, quod adeo sit sufficiens & efficax, atque hoc quod de sancta Matre factum est: cum tot Archiepiscopi, Episcopi, Prouinciales, Religionum Superiores, Magistri & Doctores S. Theologiæ, viri spirituales æquæ ac sancti, quibuscumque viis & modis, multo mulieris huius Sanctæ spiritum tempore examinarint.

Illorum viro numerus, qualitates, elogia, officia, dignitates nimis quam sufficientia sunt, non ad vnum dumtaxat, sed ad multa prouincialia Concilia dignè instituenda; eis vt nec caput, nec membra, nec doctrina, nec virtus, nec numerus, nec alix partes, ad ipsum necessariæ, decissent.

Personarum sæcularium, quæ sanctam Matrem cognouerunt, & magni fecerunt, mentionem hic facere nolo; quod æquo longiorem ac prolixorem prologum hunc facerem: vnum dumtaxat hic referam, qui instar sit omnium quos afferre possem, Philippum inquam secundum Hispaniarum Regem, cui sancta Mater dum viueret, litteras scripsit, & aliquarum rerum certiorum fecit, nec non alia quadam ab eo in gratiam Ordinis sui postulauit, quæ ipse ei magna cum liberalitate concessit. Atque adeo, litteris & opinione, quam de ipsa conceperat, motus, particularis Religionis illius pater fuit & protector. Vti & Imperatrix Maria, nec non ipsa Princeps Ioanna: cuius petitione & instantia, Madrito S. Mater pertransiit, apud Discalceatas hospitatura. Non minor fuit erga eam affectus & deuotio Christianissimi Regis Franciæ, qui ad postulationem & preces cognatæ suæ Ducissæ de Longa villa, & præsertim ob deuotionem & affectum erga sanctam Matrem, à summo Pontifice Clemente octauo aliquot ordinis quem ipsa fundauit, moniales postulauit, cui etiam suæ sanctitatis iussu, P. Generalis Moniales misit, & certe anni spatio, sub protectione & tutela Regis Christianissimi, quatuor primaria in Francia fundata sunt monasteria, & quotidie semper noua ab alijs ciuitatibus expetuntur.

Testimo-

S.

Theresia

Opera

N. V.

186

SANCTA verò Matre iam demortua, omnes qui ea tempestate in Hispania florere viri graues iuxta ac docti, sancto & pio quodam zelo moti, calamum in manus sumpserunt, ad vitam illius conscribendam. Primus, qui laborem hunc suscepit, fuit Doctor & Pater Franciscus de Ribera Societatis Iesu (vti iâ suprâ significauimus) qui non multis post eius mortem annis, multa in vnum volumen coniunxit, quæ tum ipse, tum alij de Sancta Matre nouerant. Et illo ipso tempore P. F. Magister Dominicus Bannesius Dominicanus ex Ordine & Primarius Theologicæ facultatis Salmanticæ Professor cuius etiam iam superius mentionem fecimus, idem omnino facere decreuit, velut testis oculatus & tot per annos S. Matris Confessarius; sed graues & plurimæ quas habuit occupationes pia hæc desideria ne exqueretur, impedimento fuere.

Quod verò quotidie hominum de S. Matris sanctitate opinio & æstimatio cresceret, simul etiam illorum erga ipsam creuit affectio & deuotio. Maximè verò erga illam affecta & deuota fuit ipsa Imperatrix, Regis Hispaniarum Philippi II. soror; cupiuitque quàm maximè, vt P. M. F. Ludouicus Legionensis Ordinis S. Augustini, & SS. Litterarum in Salmanticensi vniuersitate Professor, vir per Europam tum ob ingenij præstantiam, tum ob singularem doctrinam notissimus, vitam & miracula illius scripto committeret; quod neminem illo melius tunc quidem in Hispania, id pro argumenti dignitate præstiturum, suoque in hoc desiderio satisfacturum (nec immeritò) putaret; vnde ei hanc prouinciam & laborem iniunxit, qui illi sanè fuit perquam iucundus. Operi ergo se accinit, & multa quæ (postquam P. FRANCISCUS RIBERA illius gesta scripsisset) tempus & diligens inquisitio detexerat, in vnum collegit, cui proinde & Didacus de Yepes, qui deinde vitam sanctæ matris etiam euulgauit, multa communicauit, quæ ipse postea, Ludouico morte præuento, suum in librum retulit. at visum Deo, illum iam tum in laboris principio, cum vix dum quinque aut sex paginas scripsisset, ex hac vita euocare; itaque omnes spe sua frustrati sunt. Verumtamen, esto optatum ad eum partum hunc in lucem edere non potuerit, prologum quem dædedit (qui cum libro quem ipsa S. Mater de vita sua cōscripsit; simul legi & edi solet) in quo is, licet quā breuissimè, tum erudite, tum verè, sublimi quodā stylo, maxima quædā mirabilia, quæ Deus opt. max. in hac Sancta,

Sancta, & per illam operatus est, recenset & tradit. Yepes verò, veritus ne aut tempus, aut obliuio mirabilia Dei opera sepeliret penitus, aut saltem immutaret, laborem hunc reassumere non dubitauit, omnia quæ hactenus de eius vita & sanctitate edita erant, simul in vnum corpus compingens.

Obiter verò hic notandum (quod & notarunt plurimi) singularem quamdam Dei gratiam & priuilegium fuisse quod huic sponsæ suæ contulit, quod, cum particularis & priuati cuiusdam Ordinis Religiosa fuerit, ab omnibus tamen Religiosis ita vniuersaliter amata & honorata fuerit, ac si singulorum ipsa Religionem professæ esset. Quodq; vero magis mirandum, est, quod, cum viri egregiè docti & summi Theologi vt plurimum parum afficiantur erga illos (praesertim si mulieres sunt) qui extra ordinarias visionum, reuelationum ac rapuum vias consecantur; in Sancta Matre tamen regula hæc locum non habeat: imò verò per experientiam videre est, quo viri doctiores & maioris eruditionis sunt, eo hos pluris opera illius facere, magisque erga eas affici: quod sacræ scripturæ luce spiritus illius subtilitatem & acumina penetrent. Et sanè, non sine singulari quadam Dei fit providentia, vt, quoniam ipsamet Sancta Mater ita doctrinam dilexit, & magnorum doctorum tanta fuit cultrix & frequenteratrix, numquam vt sibi à viro bene docto malè consultum fuisse dicere soleret, ita ipsi vicissim eam iam mortuam honorent, colant, & omnimodis venerentur; illius sanctitatem & vitæ perfectionem non solum verbis, sed etiam libris celebrare & extollere conantes.

Omnium verò de sanctitate benedictæ huius Matris testimoniorum generalissimum, est communis & vniuersalis totius Hispaniæ, & aliorum regnorum, praesertim Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & Indiarum Orientalis & Occidentis, acclamatio. Reges quippe Hispaniæ, Philippi tam secundus quam tertius, varias ad Summum Pontificem scribere litteras, quibus illam in Diuorum referri cathalogum petiere, nec non Regina Margarita nuper defuncta Philippi III. vxor quæ mirificè erga illam afficiebatur. Idem quoque ab eo petiere Regni Castellani proceres in comitijs anno 1596 indictis, nec non Aragonij: adhuc omnes Ecclesiæ Hispaniæ in cōgregatione & synodo, quâ anno 1595. indixere; item in alia quæ non multo post priorem illam congregata est; quæ omnes quam enixissime summo Pontifici supplicarunt, vt ipsa sanctorum caralogo posset ascribi. Idem quoque petijt provinciale Concilium Tarracone celebratum. Imò verò vix vllus fuit in Hispania Archiepiscopus, Episcopus, aut celebris Vniuersitas, vt sunt Salmantina, & Complutensis, qui non huius rei impetrandæ ad Sedem Apostolicam lit-

S.

Theresia

Opera

N. VII
16

eam litteras miserint. Omnes enim ad vnum, etiam antequam canonizaretur, benedictam hanc Matrem non modò sanctam, sed & sanctissimam, perfectissimam, & absolutissimam vocarunt, & quantum quidem ad sanctitatis & virtutis perfectionem spectat, ab omnibus ipsa vulgò culta est, & Sanctæ nomine appellata.

Vnde etiam grauisissimi quique in Hispania de illius reliquiis aut habent aliquid, aut habere procurant; plurimi quoque illarum virtutem & potentiam sensere, uti è vitæ illius historia, quam D. Yepes concinnauit, videre est.

Illius quoque corpus, tamquam mulieris sanctæ, à multis grauib; doctisq; viris visitatur & colitur, & ad illius inuocationem plurima, scripture dignissima, contigere miracula: nec solum in Hispania sed etiam extra illam: nam adeò longè se deuotio & affectio erga ipsam diuam diffudit, ut P. F. Dicacus de Soria Philippinarum Insularum Episcopus, in extremis Indiarum finibus, quadà in epistola, quam ad Clementem VII. Pontificem exarauit, tantopere erga S. Matrem Indos & neophytos affici scribat, ut filiolas suas cum sacris baptismi aquis abluuntur, illius in honorem, Teresæ velint nomine insigniri.

Interea autem testimonia, quæ extra Hispaniam de B. Mari Teresæ de Iesu sanctitate lata sunt, non postremum sibi locum vendicat ipsi doctissimi & quæ ac grauisissimi viri Thomæ Bosij, qui in suo de signis Ecclesiæ libro sic de illa loquitur: *Teresa Hispana virgo admiranda sanctitatis, incredibili patientia, humilitate ac prudentia floruit. In precibus sæpe extra sensus omnes rapiebatur, in altumque aëra toto corpore suscollebat. Edidit libros doctrina celestis plenos, quibus edocemur vias Christianæ diuinæque vitæ degenda. Sexaginta ac plura monasteria tum virorum, tum feminarum fundauit auctoritate ac fide celestium rerum, quas illa patiebatur. Eius cadauer incorruptum persistit & innumera miracula edidit. Ratio vitæ quam suorum monasteriis præscripsit, est supra humanam conditionem, magna perfectionis ac puritatis, quam facti exhibuerunt & exhibent eius sectatores.*

Eadem quoque veneratione & respectu de rebus sanctæ nostræ loquitur P. Antonius Posseuinus Societatis Iesu, vir hac ætate doctrina sua celeberrimus, qui in libri, quem ipsamet Sancta Mater de vita sua scripsit, prolegomenis, quæ latinæ exstant, illius in honorem & elogium epistolam scribit.

Et sanè nimis quàm prolixum foret, si omnes qui tam Latine quàm Hispanicè scripsere, graues & quæ ac doctos & celebres viros referrem, quæ eam sanctam vocitant, ac sexcentis sanctitatem ac vitæ sublimitatem eius encomijs extollunt.

Ad grauiora hæc quæ de præcipuis testimonia, addere possemus hoc, quod

60m. 1. lib.
12. c. 28. si-
gno 179.

quod sancta Mater, Religionis tam virorum quam mulierum, quae inter omnes quas hodie habet Ecclesia vitam austerissimam ducentes facile princeps est, fuerit reformatrix, dum eam iam prolapsam ad primum suum spiritum & feruorem reduxit: nec non admirabilem librorum ipsius doctrinam, quin & singularem quem spirituales in Ecclesia ex illis ipsis fructum percepere, admirabilem corporis illius integritatem & incorruptionem, & quod amplius est, sanctum quod ex eo promanat oleum: innumera quae ad illius intercessionem, tum in vita, tum post mortem edita sunt miracula: labores & persecutiones quos animo plusquam muliebri passa est: virtutes heroicas quas habuit: denique particulares, quas Dominus ei praestitit fauores & gratias. Quibus est rebus omnibus tam magna & admirabilis componitur sancta, uti S. Mater Teresa de Iesu fuit. Vnde fit, ut ea Deus ipse iam ante in terra canonizasse, & iam inde ex caelo ut sanctam declarasse videatur. quam summi Numinis approbationem, Romana dein Ecclesia, post tam praeclara sanctitatis testimonia, non potuit, non inuitari, dum eam illius praeses Gregorius XV. summo omnium bonorum applausu, anno M.DC.XXII. die Martij 12. una cum SS. PP. Ignatio de Loyola, & Francisco Xaverio, Societatis Iesu, & S. Philippo Nerio Congregationis Oratorii fundatore, & S. Isidoro eximiae sanctitatis agricola, solenni ritu, sanctorum catalogo ascripsit, & ab omnibus Catholicis coli & invocari mandavit: uti est sequenti Canonizationis bulla apparet.

BVLLA CANONIZATIONIS
S A N C T A E T E R E S A E
V I R G I N I S

TAM FRATRV M, QVAM MONIALIV M CARMELI-
tarum Discalceatorum fundatrici.

QVAM GREGORIVS XV. SIMVL CVM B. ISY-
DORO AGRICOLA, Patrono Madriti,

IGNATIO LOYOLA fundatore Societ. Iesu,

FRANCISCO XAVERIO ex eadem Societate,

AC PHILIPPO NERIO fundatore Congregationis Oratorii, in Sancto-
rum numerum reculis, Anno Domini 1622. die 12. Martij.

GREGO-

S.

Theresia

Opera

N. V.

162

32
GREGORIUS
EPISCOPVS

Seruus seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Manipotens sermo Dei, cum de sinu Patris ad hac inferiora descendisset, ut erueret nos de potestate tenebrarum, completo dispensationis sua tempore, transiurus de hoc mundo ad Patrem, ad propagandam per totum terrarum orbem electorum suorum Ecclesiam, quam sanguine suo acquisiuerat, eamque Verbo Vita erudiendam, ad confundendam sapientiam sapientium, & destruendam omnem altitudinem, qua aduersus Deum extollebatur, non multos nobiles elegit, nec multos sapientes, sed contemptibiles mundi; qui non in sublimitate sermonis, nec in humana Sapientia Verbo, sed in simplicitate, & veritate ministerium suum, ad quod à diebus Aeternitatis praedestinati erant, adimplerent: insequentibus vero generationibus, cum iuxta praedicta tempora plebem suam per seruos suos fideles visitare dignatus est, pl. rumque paruulos, & humiles assumpsit; per quos Catholica Ecclesia ingentia praestaret beneficia: quibus ipse iuxta Verbum suum abscondita à sapientibus, & prudentibus Regni caelestis misteria reuelaret, eosque supernorum charismatum donis adeo illustraret, ut omnium virtutum, ac bonorum operum exemplis Ecclesiam fouerent, ac signorum gloria clarificarent. In diebus vero nostris fecit salutem magnam in manu feminae: suscitauit enim in Ecclesia sua, veluti nouam Deborah, Tereciam Virginem; qua postquam mirabili victoria carnem suam perpetua virginitate, mundum admirabili humilitate, & cunctas adinuationes Diaboli multis, maximisque virtutibus superasset, excelsiora moliens, & virtutem sexus animi magnitudine supergressa accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum, & instruxit exercitus fortium; qui pro domo Dei Sababot, & pro lege eius, & pro mandatis eius armis spiritualibus decertarent, quam Dominus ad tantum opus peragendum abundanter impleuit Spiritu sapientia, & intellectu; & thesauris gratiae suae adeo illustrauit, ut splendor eius, tanquam stella in Firmamento, fulgeat in domo Dei in perpetuas aeternitates. Dignum igitur, & congruum existimauimus, ut quam Deus, & vnigenitus Filius eius Dominus noster Iesus Christus, quasi sponsam ornatam corona, & decorat à moni-
bus suis in gloria miraculorum plebi suae manifestare dignatus est. Nos quoque pro
Pastora-

Pastorali solitudine nostra in vniuersali Ecclesia; cui, licet meritis minimè suffragantibus praesidemus; tamquam sanctam, & electam Dei colendam, & venerandam Apostolica auctoritate decreuerimus, vt omnes populi confiteantur Domino in omnibus mirabilibus eius, & cognoscat omnis caro, quoniam non defecerunt in diebus nostris miserationes eius. Qui, quamuis peccatis nostris exigentibus visitet nos in virga indignationis sua non tamen continet in ira sua misericordias suas, dum in afflictionibus nostris nouis nos praesidijs munit, & amicos suos multiplicat, qui Ecclesiam suam meritorum, & intercessionum suffragijs protegant, ac defendant, atque vt vniuersi Christi fideles intelligant quam abunde in ancillam suam effuderit Deus de Spiritu suo, ac propterea erga ipsam deuotio in dies augeatur, insigniores quasdam eius virtutes, & aliquae ex magnalibus, quae in manu eius operatus est Dominus, his literis duximus inferenda. Nata est Terefia Abula in Regno Castelle anno salutis humana millesimo quingentesimo quinto decimo parentibus, vt genere praeclaris, ita etiam vita integritate conspicuis, a quibus in timore Domini educata admirandum futurae sanctitatis in tenera aetate adhuc speciem dedit: nam cum sanctorum Martyrum acta perlegerat, ad sancti Spiritus igne cor eius intra eam concaluit, vt cum fratre germano etiam puero domo auferret, vt in Africam traiceret, vbi sanguinem, ac vitam pro testimonio Iesu Christi profunderet. Sed occursum patris reuocata cum optimam sortem sibi creatam esse iugibus lacrymis deploraret, ardens martyrii desiderium elemosynis, & alijs operibus compensauit. Sed cum ad vigesimum aetatis annum peruenisset, Christo se totam despondit: & vocationem, qua ab eo vocata erat aggressa, ad moniales Sanctae Mariae de Monte Carmelo Ordinis Mitigati se contulit, vt plantata in domo Domini in atrijs domus Dei nostri floreret. Professione itaque in eo monasterio emissa, cum per duo de viginti annos grauissimis morbis, ac varijs praeterea, temptationibus vexata esset, nullisque supernis consolationibus reficeretur, adde inuicem adiuuante Domino omnia pertulit, vt probatio fidei illius omni pretiosior auxilio, quod per ignem probatur inuenta fuerit, in laudem, & gloriam, & honorem, in reuelationem Iesu Christi. Et quoniam ad erigendum sublime Christianarum virtutum aedificium fidei fundamentum ponendam fuit illud adeo stabile, ac inconcussum Terefia collocauit, vt iuxta verbum Domini comparanda sit viro sapienti, qui aedificauit domum suam supra petram. Ea etenim firmitate Sacrosanctae Ecclesiae Sacramenta ceteraque Catholicae religionis dogmata credebat, & venerabatur, vt maiorem, vt ipsa saepius testificabatur, de qualibet recertitudinem habere non posset hac fidei lucerna illuminata Domini nostri Iesu Christi corpus in Sacratissima Eucharistia mentis oculis adeo clare intuebatur, vt assereret nihil esse quod inuideret eorum beatitudini, qui corporeis oculis Dominum conspexissent, tantum autem, vna spei in Domino collocauerat, vt iugiter deploraret, quod tandiu in praesenti mortali vita detineretur, qua sibi impedimentum asferret, quo minus semper cum Domino esset, nec raro dum in corde suo celestis patriae gaudia recogitabat, mentis excedebat, & ad eorum fruitionem in carne rapiebatur. Sed inter ceteras Terefia virtutes praecipuae emicuit dilectio Dei, qua adeo in corde eius exarsit, vt Confessarij

S. Matris Terefia Opera.

h

ipsum

S.

Theresia

Opera

N. VI

186

ipſius Tereſia charitatem, tanquam non hominis, ſed Cherubim propriam admirati-
 tur, & celebrant. Quam etiam Dominus noſter Jeſus Chriſtus multis viſionibus, ac
 revelationibus mirabiliter auxit: quandoque enim datus dextera, & tanquam oſtenſo il-
 lam in ſponſam ſuam adoptavit, atque his verbis alloqui dignatus eſt: deinceps
 vera ſponſa meam zelabis honorem, iam ipſe ſum totus tuus, & tu tota mea. Ali-
 quando etiam Angelum vidit ignito iaculo ſibi praeordia tranſuerberantem, ex quo
 caeleſtibus donis divini amoris flamma in eius corde adeo exaſtuabat, ut maxime ar-
 duum votum à Deo edocta emiſerit efficiendi ſemper quidquid perfectius eſſe, & ad
 maiorem Dei gloriam pertinere intelligeret. Quin etiam poſt mortem eandem moni-
 li per viſum manifeſtavit, ſe non vi morbi, ſed ex intolerabili divini amoris incendio
 vita exceſſiſſe. Sed quam perpetua charitate proximum dilexerit multis argumentis
 manifeſtum fuit, ſed praefertim ex ardenti deſiderio quo animarum ſalutem deſidera-
 bat. Infidelium enim & Hæreticorum tenebras perpetuis lachrymis deſolebat, ac pro
 eorum illuminatione non ſolum iuges ad Deum preces fundebat, ſed & ieiunia, flagel-
 lationes, ac alias carnis macerationes offerebat. Propoſuit etiam Sancta virgo in corda
 ſua nullum diem ſine charitatis officio tranſigere, in quo etiam Deus ipſi auxilium pra-
 ſtitit: nunquam enim ei deſuit ipſo largiente exoranda charitatis occaſio. Mirabatur
 autem imitata eſt Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in dilectione inimicorum: nam
 cum ingentes patiretur perſecutiones, & adverſitates, diligebat tamen perſequentes, &
 orabat pro his, qui oderant ſe: quinimo detrimenta & offenſiones, quas perpetuebatur,
 amoris, & charitatis ipſi eſcam miniſtrabant, adeo ut viri graves dicere ſolerent: qui
 amari à Tereſia veller, damno, aut iniuria, ut eam afficeret, oportere. Nota vero quæ in
 profeſſione Religionis Deo vouerat, maxima cura, ac diligentia reddidit: nec enim tan-
 tummodo omnes exteriores actus ſuperiorum arbitrio maxima cum humilitate ſpiri-
 tus perſiciebat, ſed firmiter etiã in corde ſuo conſtituit eorũ voluntati omnes etiam co-
 gitationes ſuas ſubijcere, cuius etiam rei egregia exempla reliquit: nam Dominum Je-
 ſum Chriſtum ſibi ſapius apparentem aliquando à Confefſariis iuſſu, qui deſuam à
 Angelo tenebrarum ſuſtinebantur, humiliter Chriſti ſpreuit quo ſed non ſine magno
 tam proſunde obedientie traminio, quin etiam volamen, quod in Cantica Canticum
 inſigni pietate reſerum ſcripſerat, ut confefſario obtemperaret, flammis iniecit, dicit
 autem ſolebat ſe indiſcernendis viſionibus, ac revelationibus decipi poſſe, in obedientia
 vero ſuperioribus præſtanda, falli non poſſe. paupertatem adeo dilexit, ut non ſolum la-
 bore manuum ſuarum viſum ſibi compararet, ſed ſi quam monialem viſionibus inda-
 tam veſtimentiſ conſpexiſſet, illico ſua cum illius commutaret, ac ſi quando ſibi neceſ-
 ſaria deſicerent, mirifice letaretur, & cultaret, gratiasque Deo ageret, tanquam inſi-
 gne aliquod coſequuta beneficium: ſed inter ceteras eius virtutes, quibus quaſi ſponſa à
 Deo ornata mirifice excelluit, integerrima eſſiſſit caſtitas: quã adeo eximie coluit, ut
 non ſolum propoſitum virginis ſervanda à pueritia conceptũ uſque ad mortem per-
 duxerit, ſed omnis expertem macula angelicam in corpore, & corde ſervavit puritatem
 quas adeo inſigne, virtutes mirifica humilitate cordis ornat: cum etenim in dies in-

in charitatibus anima eius impingatur. Sapius exclamabat ad Dominum. ut
 benedixit in eam suis terminum statueret, nec tam cito ingentium scelerum obliuisceretur.
 contumelias vero, & irrationes ardentissima sitiebat, ac non solum humanos ho-
 nore, sed nos quoque ab hominibus abhorrebat, inuictam autem huius Sancta Vir-
 ginis patientiam illa vox attestatur, qua sapius ad Dominum exclamabat: Domino
 aut pati, aut mori, prater hec omnia diuina beneficentia munera, quibus hæc dilectam
 suam, quasi preciosis monilibus decoratam esse voluit omnipotens, alijs etiam gratis, &
 demum abunde ipsam locupletauit: adimpleuit enim eam Spiritu intelligentia, ut non so-
 lum honorum operum in Ecclesia Dei exempla relinqueret, sed & illam celestis sapien-
 tiæ imbribus irrigaret, edis de mystica Theologia, alijsque etiam multa pietate refer-
 ti libelli: ex quibus fidelium mentes vberissimos fructus percipiunt, & ad superne pa-
 tris desiderium maxime excitantur, quibus celestibus instructa, ac illustrata muneri-
 bus opus agere est maximum quidem, & cuiusque difficillimum, sed Ecclesia Chri-
 sti per quam vult, ac proficuum: reformationem enim exarsa est Ordinis Carmelitani:
 illaque non solum in mulieribus, sed & in viris egregie profuit, edificatis, non modo
 per vniuersas Hispanias, sed & per alias etiam Christiani orbis partes non virorum,
 quam mulierum monasteriis, sine pecunia, sine prouentibus de sola Dei misericordia
 profuturi: nec modo omnibus humanis destituta, auxilijs, sed & sanctis plurimq;
 ac contradicentibus Principibus, & potestatibus sæculi: quo tamen Domino opus suum
 confirmante radices miserunt incrementum susceperunt, & demum in Domo Dei v-
 beris prouentus fructificauit. tantas virtutes Teresa plurimis, dum adhuc in huma-
 na ægeret, miraculis Deus illustrauit, quorum nonnulla presentibus literis duximus in-
 ferenda. Cum in Conchensi Diocesi maxima esset frumenti penuria, atque in monaste-
 rio de villa noua de Xara vix tantum farina reperiretur, ut per integrum mensem ad
 vltimum decem, & octo monialium satie esset, huius Sancta Virginis meritis, & inter-
 cessione Deus omnipotens, qui sperantes in se eruit, ea adeo abundare fecit, ut quam-
 uis per sex menses ex ea assatim panis ad professionem ancillarum Dei fierent, nunquã
 tunc usque ad quas fruges diminueretur. Graui erysipilate in vultu, ac febris afflicta-
 tur Anna à Trinitate monialis Conchensis Medina de Cãpo, cui Teresa primũ bladi-
 ta, deinde læsa membra leuiter atrectans, bono animo, inquit, sis filia, Deus, ut spero te
 hoc morbo liberabit, statimq; febris, omnisque morbus ab ea abscessit. Alberta eiusdẽ
 monasterij Priorissa pleuritide, ac febre non absq; vite periculo laborabat, at Sancta
 Virgo Teresa tacto latere, quod morbo vrgebat, ea sanam esse pronunciauit, ac sur-
 gere iussit, illa perfecte sanata, statim è lecto exiliit laudans Deũ. Adueniente demũ tẽ-
 pore, quo pro tot laboribus pro diuino honore exhaustis, ac tot bonis operibus in Eccle-
 sia vtilitatem perpetratis coronã decoris de manu Dei esset receptura, graui morbo Al-
 ba decumbens, cum tot infirmitatis tẽpore frequentes, ac plenẽ admirabiles de diuina
 charitate cum sororibus sermones habuisset, sapius gratias Deo agens, quod se Catho-
 lica Ecclesia aggregasset, commendans, tanquam præcipua bona, paupertatem, ac de-
 votam prepositis obedientiam, accepto humillimẽ, ac cum celesti prorsus charitate sacro
 peregrinationis sue viatico, ac extrema unctionis Sacramento, Christi Crucifixi effi-
 giem,

S.

Theresia

Opera

N. V.

166

giem mannteneus ad caelestem patriam euolauit. Pluribus uero signis manifestauit Deum quam sublimem gloriae gradum Tereſie elargitus in calis eſſet: multa etenim moniales, religioſe, ac timentes Deum, uiderunt decorem gloriae eius. Alia etenim conſpexit ſupra tectum Eccleſiae, & in Choro, & ſuper decumbentis cubiculum multitudinem caeleſtium luminarium alia Chriſtum Dominum magno corruſcantem ſplendore, & ingenti Angelorum frequentia circumdatum, eius lecto aſiſtentem. Alia plurimos albi amictos veſtibus ipſius cellam ingredientem, ac cubili circumſuſos. Quadam etiam in ipſo tranſitus momento candidam columbam ex ipſius ore in caelum euolantem, alia ſplendorem, cryſtalli inſtar, fenestra egredientē uidit. Quin etiam quada arbor calis, ac macerie obſtructa, ac iam dudum arida, quae cubiculo proxima erat, prater omnem temporis, & naturae rationem, repente floribus onuſta, in ipſa tranſitus hora apparuit. Corpus exanime ſpecioſiſſimum, ac nulla ruga contractum, ac miro decoratum candore apparuit, ac una cum veſtibus, ac lincolis, quibus egra uſa erat omnibus admirantibus mirifice ſpirans odorem. Multa etiam magnalia quae meritis Ancilla ſuae operatus eſt Deus, ipſius in Paradisum tranſitum exultabilem reddiderunt. Quadam etenim monialis dudum capitis, & oculorum infirmitate laborans, apprehenſa mortua Virginis manu, ac capiti, oculiſque adnota ſtatim conualuit. Altera item eius exoſculationibus ſenſum odoratus amiſſum recuperauit, & corporaliter odorem vnguentorum, quo ſacroſanctum eius corpus à Domino perſuſum erat, percepit. Corpus eius abſque uſlo prorsus medicamine ligneo loculo incluſum, alitè eſſoſſa ad ſepulturam humo, ac ingentibus lapidibus, & calce oppleta, ſcrobe ſepultum eſt. Sed è ſepulchro eius odor adeo ingens ac mirificus emanabat, ut decretum fuerit ſacrum corpus exhumare, atque illud ſanè integrum, ac incorruptum, ac flexibile, ac ſi nuper tumultatum fuiſſet, repperitum fuit, odorato liquore circumfuſum quo perenniter uſque in praſentem diem, Deo ancilla ſuae ſanctitatem iugi miraculo atteſtante, deſudat. Quare alijs veſtibus induitum, noua;q; arca incluſum, cum priora computruſſent, eodem loco conſtitum fuit. La-poſque triennio, cum rursus ipſius monumentum aperiretur, ut ſacrum pignus Abulam aſportaretur, ac deinceps frequenter iuſſu Delegatorum Apoſtolicorum muſceretur, ſemper incorruptum, ac tractabile eodem odore, ac liquore perſuſum apparuit. Sed & procedentibus temporibus manifeſtauit Deus hominibus gloriam ſuam praſtitis per interceſſionem ancilla ſuae frequentibus beneficijs his, qui ſe fideliter eius precibus commendafſent: puer etenim quidam quadriennis adeo contractus, ac detortus erat, ut ne pedibus inſiſtere, nec cum iaceret, corpus mouere poſſet, eaque infirmitas, cum illi à natiuitate fuiſſet, nullumque afferret doloris ſenſum, incurabilis prorsus videbatur, cumque per nouem dies ad cubiculum, quod uiuens Sancta Virgo inhabitauerat, allatus fuiſſet, ſenſit in ſe uirtutem uenientem, ac repente ſanus, ac validus, ac ſuis pedibus ambulans, ſtupentibus cunctis, coepit diſſimulare ſe à matre Tereſia de Ieſu perfectam ſanctitatem fuiſſe conſe- uutum. Sanſiſſimis doloribus per biennium cruciabatur Anna à Sancto Michaelis monialis, tribus cancriſ pectus eius adeo aſſigentibus, ut non ſolum ſomni experte eſſet, ſed nec collum ſteſcere, nec brachia poſſet attollere, cumque par-

ticulum

nuculum reliquiarum Sanctæ Teresæ super pectus apposuisset, & toto cordis affectu se
eius patrocinio commendasset, non solum omnis euauit plaga à corpore eius; sed,
& alia etiam, quam in corde diu habuerat, infirmitatē libera momento temporis effe-
cit. Adde vexabatur Franciscus Perez Parochialis Ecclesiæ Rector apostemate, quod
in os pectoris infederat, vt brachio etiam contracto à celebratione sacrosancti missæ sa-
crificij per quinque menses impediretur, humanisque remedijs deficientibus ad diuinam
confugit, & ad montes Dei eleuans oculos salutem consequutus est; Epistolam enim
Virginis Teresæ manu exaratam pectori admoens, consequutus est eius partis sanita-
tem cumque deinde sepulchrum Virginis videret, eiusque brachium, quod Alba asser-
natur proprio brachio, quod adhuc contractum erat admoisset, in eo etiam diuinam
virtutem expertus est, restituta sibi perfecta valetudine. Ioanes de Leyua magno guttu-
ri morbo adeo affligebatur, vt omnis respirationis via fere interclusa esset, iamque mor-
ti proximus animam agebat, cum sudarium, quod Sancta Teresa fuerat, ad morbi lo-
cum magna cum fiducia apposuit, somnoque captus, ac paulo post exprorectus se meritis
Beate Teresæ curatum esse repente sanus exclamauit. Cum igitur per vniuersas iam
gentes, & nationes sanctitas Teresæ celebraretur, & nomen ipsius apud Christi fideles
magno in honore esset, operante Domino per intercessionem eius tot mirabilia, quæ et-
iam in dies vna cum ipsius veneratione augebantur, fuerunt auctoritate ordinaria in
multis Hispania partibus formati processus, ac ad Sanctam hanc sedem transmissi, &
instante agente clara memoria Philippo III. Hispania Rege Catholico negotio tam in
Sacra Rituum Congregatione, quam in Rota diligenter discusso, fel. recor. Paulus V.
predecessor noster indulsit, vt in eius honorem tamquam de B. Virgine diuinum Offi-
cium in toto Fratrum Carmelitanorum Ordine posset celebrari. Cumque idem Philip-
pus Rex iterum apud predictum Paulum similiter predecessorem nostrum pro Cano-
nizatione B. Virginis Teresæ supplicasset, idem Paulus iterum negotium commisit Car-
dinalibus Sac. Rituum Congregationis, qui novus processus auctoritate Apostolica con-
ficiendos decreuerunt, atque ad id munus peragendum h. mem. Bernardum Cardina-
lem de Roias Archiepiscopum Tolosanum, & venerabiles Fratres Episcopos Abulen. &
Salutatin. eadem auctoritate deputarunt, qui cum diligenter de mandato negotio per-
functi essent, omnia acta eidem Paulo V. predecessori nostro transmiserunt. Qui tribus
Apostolici Palatii causarum Auditoribus Francisco Archiepiscopo Damasceno Locum-
tenenti, nunc S. R. E. Cardinali, Ioanni Baptista Coccino Decano, & Alphonso
Manzanedo dedit in mandatis, vt summa cum diligentia dicta acta examina-
rent; & quæ eorum sententia esset ad ipsum referrent, qui omnibus accura-
te, prout rei magnitudo postulabat, perpensis, eidem Paulo V. predecessori retulerunt
plene iustificari vitæ sanctitatem, ac miracula Beate Virginis Teresæ, omniaque abun-
de constare, quæ pro Canonizatione eiusdem à Sac. Canonibus requiruntur, posseque
ad vltiora procedi. Vtque ea maturitate, quæ rem tantam decebat, negotium transi-
geretur, idem Paulus dilectis filiis nostris S. R. E. Cardinalibus Sacris Ritibus Prefectis
induxit, vt predictos processus quam diligentissime rursus inspicerent, ac de tota
causa

S.

Theresia

Opera

N. V.

156

causa accuratè cognoscere. Cum vero idem Paulus humane peregrinationis viam complevisset, Nos quoque nullis licet nostris meritis sola diuina gratia dignatione ad Ecclesia gubernacula vocati essemus, ad augmentum diuini honoris, & S. B. vtilitatem pertinere arbitratii sumus, vt huiusmodi negotiū promoueretur, plurimumque ad præstium operis calamitatē leuandū interesse existimauimus, si Christi fidelium deuotio erga Sanctos, & electos Dei, qui pro nobis in tantis necessitatibus intercederent, augeretur, mandauimus itaque prædictis Cardinalibus, vt quod illis à prædecessore nostro prædicto iuratum inunctum quamprimum exequerentur. Quod cum illi ea diligentia, qua decebat, persequerentur, ac pro S. Virginis Canonizatione omnes vnanimiter censuissent, Venerabilis Frater noster Franciscus Maria Episcopus Portuen. Cardinalis à Monte totius processus summam ac suam, collegarumque sententiam coram Nobis Consistorio nostro exposuit, quibus auditis reliqui Cardinales, qui aderant ad vltiora fore procedendum communi suffragio pronuntiarunt. Igitur cum publico Consistorio dilectus filius Iulius Zambeccarius Consistorialis aule nostre Advocatus pro eius Canonizatione perorasset, ac nomine clarissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholicus, vt ad eam procedere dignaremur humiliter supplicasset, Nos de re tanta venerabiles fratres nostros S. R. E. Cardinales, & Episcopos in Curia presentes consulturos esse respondimus, atque interim Cardinales, atque Episcopos presentes vehementer in visceribus Christi hortati sumus, vt orationibus instantes in ieiunijs, & elemosynis animas suas coram Deo nobiscum humiliantes preces à Deo Patre luminum exposcerent, vt ex alto super nos lucem suam, & veritatem suam emitteret, quatenus ad voluntatem, & beneplacitum eius cognoscendum, & perficiendum deduceret, itaque cum semipublico Consistorio, quod consequenter celebratum est, vocatis non modo Cardinalibus, sed Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Curia nostra existentibus, presentibus etiam nostris, ac Sedis Apostolicæ Notariis, ac Sacri Palatii Apost. causarum Auditoribus, cum plura à Nobis de eximia sanctitate ancilla Dei, ac miraculorum frequentia, & celebritate, populorumque erga eam per vniuersas Christianas nationes deuotione, commemorata fuissent, expositis, etiam instantiis, qua coram nobis non modo nomine maximorum Regum, sed etiam charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Romanorum Regis in Imperatorem electi, aliorumque complurium Christianorum Principum fiebant, omnes concorditer, ac vno ore benedicentes Deum amicos suos honorificantem Beatam Tereciam canonizandam esse, atque inter Sanctas Virgines adscribendam censuerunt, quorum omnium audito consensu intimo cordis affectu exultauimus in Domino, & iubilauimus in salutaris eius gratias agentes Deo, & Filio eius Domino nostro Iesu Christo, quod Ecclesiam suam misericorditer respexisset, ac tanta gloria illustrare decreuisset. Canonizationis itaque publicauimus diem, eosdemque fratres, ac filios nostros monuimus, vt in orationibus, & elemosynis perseverarent, vt in tanto opere exequendo splendor Domini Dei nostri esset super nos, qui opus manuum nostrarum ad perficiendam eius voluntatem dirigeret. Demum peractis omnibus, qua ex Sac. Constitutionibus, ac Romana Ecclesiæ consuetudine peragenda

gentia erant, hodie in sacro sancta Principis Apostolorum Basilica cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, Romanisque Curie Prælatibus, Officialibus, & Familiaribus nostris, Clero seculari, & regulari, ac maxima populi frequentia convenimus, ubi repetitis pro Canonici-
tatis Decretis petitionibus nomine eiusdem charissimi in Christo Filij nostri Philippæ Regis Catholici à dilecto Filio nostro Ludovico tit. Sancta Maria Transpontina Car-
dinali Ludovico nuncupato, nostro secundum carnem nepote, per Iulium Advocatum prædium decantatis Sacris Precibus, & Litaniis, ac Spiritus sancti humiliter im-
plorata. Ad honorem Sanctæ, & individua Trinitatis, & Fidei Catholica exaltatio-
nem auctoritate omnipotentis Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti Beatorum Apo-
stolorum, ac nostra, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Patriar-
chæ, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia præsentium consilio, ac
unanimo consensu, bo. mem. Teresiam Virginem de Abula de cuius vita sanctitate, fidei-
fidelitate, & miraculorum excellentia plene constabat, & constat, ac Sanctam esse
admiramus, ac Sanctarum Virginum Catalogo adscribendam decrevimus, prout
præsentium tenore diffinimus, decernimus, & adscribimus, illamque vniuersos Christi-
fideles tanquam verè Sanctam honorare, & venerari mandauimus, statuentes, ut ab
vniuersali Ecclesia in eius honorem Ecclesiæ, & altaria, in quibus Sacrificia Deo offer-
rantur edificari, & consecrari, & singulis annis die quinta Octobris, quo ad celestem
gloriam translata est, eius Officium, vt de Sancta Virgine ad præscriptum Romani Bre-
uiarii celebrari possit, eademque auctoritate omnibus Christi fidelibus verè penitenti-
bus, & confisus, qui annis singulis eodem festo die ad sepulchrum, in quo corpus eius
requiescit, visitandum accesserint, vnum annum, & vnam quadragenam, in verò, qui
in eiusdem festi octaua quadraginta dies de inunctis eis, seu quomodolibet debitu pec-
catis misericorditer in Domino relaxauimus, & relaxamus. Postremo gratis Deo
actum, quod Ecclesiam suam insigni hoc, nouoque luminari illustrare dignatus esset, de-
centata in Sancta Teresia honorem solenni sanctarum Virginum oratione, ad Altare
Principis Apostolorum Missam celebravimus, cum eiusdem Sanctæ Virginis comine-
matione, omnibusque Christi fidelibus tunc præsentibus plenariam omnium pecca-
torum suorum Indulgentiam concessimus. Decet igitur vt pro tam insigni beneficio
omnes cum omni humilitate benedicamus, & glorificemus eum, quem decet omnis
benedictio, & honor, & gloria, & potestas in seculorum ædulis precibus ab eo po-
stulantes, vt per intercessionem electæ suæ a peccatis nostris faciem suam auertens mi-
seretur nostri, & respiciat nos, & ostendat nobis lucem misericordiarum suarum, &
dimittat timorem suum super gentes, quæ non cognouerunt eum, vt cognoscant quia
non est alius Deus, nisi Deus noster. Ceterum quia difficile foret præsentibus nostras lito-
ras ad singula loca ubi opus esset deferri, volumus, vt earum exemplis etiam impres-
sionibus publici Notarii subscriptis, & sigillo alicuius persona indiguitate Ecclesiasti-
ca constituta munitis eadem ubique fides habeatur, quæ ipsi præsentibus adhiberetur
si essent exhibita, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam no-
stram

S.

Theresia

Opera

N. VII

156

frorum definitionis decreti, adscriptionis mandati, statuti, relaxationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Millesimo sexcentesimo vigesimo primo, quarto Id. Martij, Pontificatus nostri anno secundo.

TESTIMONIA VIRORVM GRAVIORVM AC DOCTORVM DE
auctoritate doctrina, librorum & scriptorum S. M. Teresa de Iesu,
à P. Thoma de Iesu Religioso Discalceato
collecta.

S. S.

N Vllum his quos S. Mater composuit, libris accedere maius approbationis testimonium potest, quam quod de ea tulit is, cuius antè paulò meminimus P. F. M. Ludouicus Legionensis Ordinis S. Augustini, S. Scripturæ Salmanticæ Primarius Professor, suo ævo Hispaniæ lux & columen: qui, quod illos Regij Concilij iussu examinavit, relegit & maturè per omnia exploravit, eorum doctrina & spiritu ita est delectatus, ut in horum laudem, & scriptricis commendationem, longum & elegantem satis, ijs præmiserit prologum, qui vulgò illis accudi & coniungi solet, quemque etiam ipsi minime putamus omittendū, uti postea suo loco videre erit.

Didacus vero de Yepes Ordinis S. Hieronymi, Episcopus exinde Turiafonsis, cuius item supra meminimus, in eo què de eius vita cōposuit libro, agens de infusa quam Dominus S. Matri communicavit scientia, nec non de libris quinque quos composuit, sic libro III. cap. 18. de illis loquitur: Omnes hosce libras B. Mater è Domini Revelatione scripsit: sed illa ei satis nō esset, (etenim nullis in rebus sola revelatione regebatur) nisi simul & Confessariorum accessisset auctoritas. Nam de libro, quem de vita sua conscripsit, in eius prologo sic loquitur. Hanc ego relationem facio, quod eam Confessarij mihi faciendam iniunxerint; & licet sciam Dominum id velle, & quidem iam à multo tempore, numquam tamen aggredi id ausa sum. Librum verò fundationum expresse Dominus ei iniunxit ut conscriberet, uti ipsa in illa quàm vita sua addidit appendice testatur. Mansionum quoque librum scripsit, Domino ei materiam, dispositionem & libri titulum suggerente. Et sic aut Dominus horum ei scriptionem mandavit, ita etiam ostendere voluisse videtur, se illorum auctorem esse: etenim modus & methodus quo B. Mater eos scripsit, ostendit ad oculum, illam nonnisi Dei instrumentum fuisse, ac de suo nonnisi operam & calami mutasse. Sæpè contigit, ut dum hisce scribendis occuparetur, ipsa raptum pateretur;

& ex

Ex hoc ad se rediens, nonnulla scripta reperiis littera quidem sua, at non manu, sed
 aliena. Calamum quidem ipsa manu gestabat, & facies mirabilem quendam fulgo-
 rem emittebat, ut interior anima lux etiam in corpus sese diffundere & transfigurari
 videretur animam quoque ita in Deum habebat absorptam, ut licet maximus illius in-
 tellus excitaretur strepitus, ipsa eum nec sentiret, nec perturbaretur. Scripsit quoque va-
 rios & gravissimas occupationibus, & omnium monasteriorum qua regebat solici-
 tudine distracta, & chorum suum tam exactè seruans ac Moniales reliqua. Scripsit
 quoque magna cum velocitate & festinatione. at hoc mirum non est, cum (ut Propheta
 loquitur) scalanus eius moueretur à scriba illo velociter scribente. ita quidem ut motu
 suo ingenio habere videretur, è qua verba rebus quas dicere parabat, ita conuenientia
 & quantantia assidue profluebant, ut, licet multas paginas conscriberet, nunquā
 tamen interquiescere cogitatur a quidnam scriptura esset: spiritus quippe tanta ei dicta-
 bat abundantia, ut, si plures habuisset manus, omnes ipsa occupatas teneret, & defatiga-
 ret, ut tamen ei non deficeret materia. Vtrumq; hoc, suo ipsa testimonio satis confirmat,
 quod enim non cogitavit, nec prius reflexerit ad ea qua scriptura erat, circa finem libri
 de vita sua sic ait: Ausa fui vitam meam impertinentem & dissolutam scribere, esto
 in hoc ipso opere non plus laboris, cura, aut temporis impenderim, quam quantum ad
 ipsam descriptionem necesse fuit, sed quidquid mihi contigit, omni qua potui simplicitate
 & veritate exarando. Et alio in loco ait: Verum quam multa dicenda occurrunt, cum
 de hac via loqui incipio, ei praesertim qui per eam tam malè incescit atque ego? utinam
 pluribus scribere possem manibus, ne vnam videlicet rem per aliam obliuiscar. Hæc
 quidem omnia B. Mater. Adhuc in vita sua, tanta se ait facilitate scripsisse, ac si exem-
 plar ante se habuisset, & ipsum inspiciendo transcripsisset. quando enim Dominus lo-
 quitur, dat spiritum, addit simul facilitatem; longe etiam apparet melius, ac si quis
 exemplar ante se haberet & ex eo scribenda depromeret. at si spiritus desit, non magis
 quis linguam illam intelligit, quam si Arabicam audiret. Quod certè idem omnino est
 cum eo quod Baruch Propheta de Ieremia dixit, cum, cū scriberet, non aliter dictasse,
 quam si è libro quopiam legisset aut transulisset. Hic porro liber aliud non est, quam
 exemplar quoddam & speculum, ei dō oculos à Deo positum, eius rei quam Prophetam
 volebat intelligere. Simile exemplar B. Mater anima sua oculos obiectū, dum scribe-
 ret habebat, vti liquidissime ex ipsa scriptura videre est: etenim in ipso autographo,
 quod sua ipsa manu exarauit, ne vel verbum reperitur deletum, nec correctum, nec vl-
 lum erratum, qua litterarum perfectione quidem in folijs à Typographo excusis posset
 haberi. cum vero hæc in scriptura manu exarata, & quidem in materia tam sublimi,
 & stylo adeo eliminato scripta, habeatur, inter maxima qua de B. Matre recensentur mi-
 racula ipsum puto referendum, nec non ut maximum lucis & sapientia, quam spiritus
 Sanctus ei infudit, testimonium. Nam quod B. Mater antea in rebus spiritualibus ac my-
 sticis intelligendis & declarandis valde rudis, & imperita, & vix curiosa esset; hinc di-
 uina sapientia, qua in ipsa viguit, eo magis resplendet, quo ab illius principijs habendis
 aberrat longius. Capite vero XIX. sic de eadem re loquitur: Antequam
 S. Matris Teresæ Opera vero

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

verò hi Beatae Matris libri imprimerentur, à Sancta Inquisitionis Indicibus fuere examinati, nec non aliis doctissimis iuxta ac grauisimis, quos tunc habebat Hispania, viris ad examinandum dati. nihil verò in illis repertum, quod non è caelo profectum esse, nec non scintilla videretur lucis, quò anima quæ per hanc viam incedunt, illuminentur, conducantur, & in diuino amore magis accendantur. Ipsum Supremum sanctæ Inquisitionis tribunal & Conciliū, honorifico quodā decreto hos libros approbauit, sed veluit (nō sine summa prudētia) ipsum secretū manere. Deinde verò praelo subiecti sunt, mox vero vt publici iuris facti, in magno ab omnibus sunt habiti pretio. Vnde etiam Hispaniarum Rex Philippus II. ipsa illorum autographa sibi petijt transmitti, illaq; mox in suam bibliothecam Laurentianam referri mandauit. Et quamuis p'ura alia, in eadem Sanctorum Ecclesie scriptorum autographa habeat, in tria tamen duntaxat particularem ostendit honorem & reuerentiā (hac ratione demonstrans, quanti eadem faceret & estimaret) nimirum in autographa S. Augustini, S. Iohannis Chrysostomi, & Beatae Matris Tereſe: vtpote quæ in eadem bibliotheca ferreis cancellis includi, & in pretiosissimo quodam scrinio cuius ipse clauem continet penes se habet asseruari iussit. Libri porro B. Matris non nisi è particulari fauore & gratia, velut sanctæ quadam reliquia ostenduntur, & tangi sinuntur. Quin etiam summo communiter in pretio à doctis & grauib; viris, tam Hispanis, quàm exteris, habiti sunt. & quo qui eos legunt, sunt doctiores, eò maioris eorū faciunt, vt qui melius alijs purissimi illius auri, quod in illis inclusum est, valorem norunt & explorant. & si quid forte ex illis non intelligunt, quod experientie id reseruetur, eo maioris id faciunt, quod ad oculum videant, aliam quamdam esse Theologiam, multo supra illam quam ipsi tradunt & docent, & eminentem, quæque longè sua est nobilior, eò quod mystica & secreta Dei sit cognitio, quæ cum experientia & suauitatis gustu coniuncta est. Pauci viri summè docti hos libros legunt, quin nouam inter legendum admirationem, & de B. Matre opinionem concipiāt: etenim rerum quas tractat sublimitas, styli excellētia, qui eo magis proprius, quo minus affectatus, ignis & ardor demig, quem in legentium animis accendunt, testes sunt eorum quæ continent. Hactenus Reuerendiss. D. Didacus de Yepes, ac deinde affert fructus quos in variorum animis horum scriptorum lectio vniuersaliter est causata.

Porro Pater & Doctor Franciscus de Ribera vir sui temporis doctissimus aequè ac grauisissimus libro quem de vita B. Virginis huius edidit, quarto, cap. 6. h. c. loquitur: Præter schedas quasdam sparsas hinc inde superscriptas, quibus eximia multa & non vulgaria documenta traduntur, quinque ipsa tractatus & commentarios, non sua quidem sponte, sed superiorum Confessariorumque (quibus illa non minorem quàm Redemptori ipsi Christo Iesu obedientiam præstabat, vt tum dicta hactenus, tum plura post dicenda fidem facient) iussu conscripsit. Primum, quemdam de vita sua tractatum, qui ad vsque primi Abulæ canobij fundationem sese extendit, hunc vt scriberet, præcepit Garcias de Toledo è Dominicano Ordine, qui tum suas ei per confessionem noxas aperienti operam dabat; quem anno Domini

M.D. LXII.

M.D.LXII. eo inquam quo contentus illius iacta sunt initia, inchoatum, mense Julio eiusdem anni absoluit, eumque continuato filo in nulla distinctum capita; quamquam exinde ei in capita digesto Abulensis domus erectionem adiunxit. In quo id sane mirandum est, eodem illi scribenti à Domino continenter orandi modos, quos scribendo exprimere satagebat, non aliter fuisse communicatos, quam eos ante in se experta erat. Prinde suas omnes orandi rationes eo in scripto ad illam vsq; persequitur, quam scriptum inchoata tempore vsurpabat. Alter fuit is, cui Via perfectionis nomen est: tunc porro hunc exaravit, cum monasterij Abulensis praefecturam gereret; idque imperante P. Dominico Bannese, quo tum quidem Confessario utebatur; & eo hunc anno, quo priorem absoluit, auspiciata est. Tertius aliarum sedium foundationes cõplectitur, ita inde à Metinensi ducto exordio ad Burgesem vsque, qua postrema sine, descendens. Hoc illa scriptum Salmantica anno saculi eiusdem tertio post septuagesimum exorsa est; insigni-
tare & suafore P. Hieronymo de Ripalda Societatis Iesu, qui Salmantica illi à Confessariis erat, iam septem ante varia per loca constitutis Dominibus; cui deinde eas quae quodidie hinc inde condebantur, continua serie adnectebat. Quarto Castellum anima seu mansiones nomen est. Huius scribendi auctor illi existit Doctor Telascius illius confessarius qui ad Osinensem Cathedram, deinde Composellanam sua ob merita euectus est. Illis quidem diebus tam sublimem orationis passus excessum est, adeoque in diuinam contemplationem fuit euectus, ut decem vel duodecim post diebus ne Epistola quidem scriptanda praementis absorptione apta & par fuerit. Exinde verò intolera-
bilis ipsam capitis vexauit dolor, uti hoc ipsa libro de se affirmavit. Hunc tractatum in Augustissima Trinitatis festo Toleti inceptum anno currentis saculi M. D. LXXVII. eodem Abula pridie D. Andrea feriarum perfecit, quinque prope ante, quam demoreretur annis. Quintus denique commentarius fuit in Can-
tica Salomonis, quem ijs suscepit scribere imperantibus, quibus (ut ipsa quidem diser-
te fatetur) parere ex officio tenebatur. Huius scripti nonnisi pauca folia reli-
qua sunt: nam ut illud nonnisi ex obedientia inchoauit, ita ipsum imperitis cuiusdam Confessarij insus paritura, aut flammis iniecit, aut confregit. is enim scriptum etiam nondum visum, damnare non est veritus. cui tamen satius fuisset ante non paruisse, quam alios ipsa peritiores super eadem re consuluisse. Illuc tamen & exacte morem gessit, simul etiam summo studio illius nomen suppressit, qui tam temere imprudenterque id mandare est ausus quod non intellige-
bat. Hosce porro libros maximorum negotiorum frequentia adobruta, temporis quo-
que laboribus angustius, sepe etiam in male affecto corpore conscripsit, ut talia conscri-
bi à tali minime posse viderentur: visum tamen est idcirco illi id facile fuisse, quod cum ad scribendum sese applicaret, tanta illi scribendarum rerum affluebat copia, ut, quid scriberet, minime diu illi praeconsiderandum esset, sed dumtaxat maxima in scribendo acce-
leratione opus, uti in plurimis librorum locis manifeste id ipsa declarat. atq; in primis sub
libri, cui Via ad perfectionem nomen est, sine hac habet: Mihi verò pro quantulumquo
quam

S.

Theresia

Opera

N. VI

156

quam scribendo cepi molestia, abunde satisfactum est: nam quod scriberem, cogitatione antè voluere opus mihi minime fuit. Eiusdem quoque libri cap. xx. in manuscripto autographo hæc leguntur: Sed etiam multa mihi de hac via agere incipere occurrunt, imò etiam illi qui viam hanc aded perperam intuit, qualis ipsa sum! Viam vero pluribus in scribendo uti manibus possem, ne ob ingruentem copiam superuenientis instillatio prioris inspirati obliuionem induceret, &c. Hinc scriptorum eius nec laboriosus, nec elegans est stylus, sed talis quali in vulgari colloquio utimur: apertus tamen, purus, grauis, geminus, legenti gratus, & rebus quas tractaret, accommodus. De oratione, contemplatione, & familiari Dei cum animabus, & animarum vicissim cum Deo commercio scribens, tam alta, subtilia, sublimiaque profert, eaque modo ita spiritali, ut etiam doctissimi quique, nisi simul etiam rerum spiritualium callentissimi sint, admiraturi ea sint potius, quam intellecturi. non quod ea liquide satis ab ipsa non aperiantur (taliū namque ipsa rerum exponendarum perita est in primis, ea que diuersimodè proponit, & quidem scitis ad hoc adhibitis comparationibus;) sed quia aded sublimia sunt & spiritalia, ut se non nisi ab ijs, qui aliquam harum natū sunt experientiam, facile intelligipantur.

Reu. Pat. Magister F. Dominicus Banneſius, ex Ordine S. Dominici, primæ Cathedræ Theologicæ in Salmanticensi Vniuersitate Professor, cum à S. Inquisitione Hispanica iniunctū ei esset, hocce ut libros inspiceret & examineret, hanc de ijsdem censuram ac iudicium tulit: *Maxima cum accuratione & attentione hunc librum, in quo B. Mater Teresa de Iesu apertè & liquide refert quidquid in anima sua contingit, quod à Confessarijs ipsa iusi edoceatur & dirigatur, perlegi: ac nihil in eo reperi, quod, meo iudicio, malam doctrinam contineat; imò verò plurima quæ orationem sectantibus bonæ futura sunt adificationi, & salutaria documenta suggerunt. Etenim maxima Religioſæ huius experientia, discretio, & humilitas, quod semper in Confessarijs suis lucem & doctrinam quaſerit, in causa sunt, ut in ijs quæ de oratione scribit, talia tamque eleuata scribat, ut interdum etiam doctissimi quique, quod experientiam & vsum non habeant, eò non pertingant, &c. Hoc quidem in præſens, quoad libri huius censuram, mihi videtur.* Datum Vallisoleti in S. Gregorii Collegio, Septimo Iunii, anno 1575.

F. Dominicus Banneſ.

Hanc ipse censuram, nomine suo subscriptam & signatā posuit in principio ipsius autographi vitæ, quam B. Mater de se ipsa scripsit; quod hodierna in Regia S. Laurentij Bibliotheca in Escoriali asseruatur. Aliam quoque censuram huic perſimilem idem Auſtor dedit in testimonio, quod in Actis Canonizationis illius legere est, ubi sic loquitur. Non deſunt qui librum hunc carpunt, qui nimirum bonorum bono Zelo acti, sed exigiam vitæ ſpiritalis habentes experientiam quadam quæ non intelligunt, calumniantur: verum nulli viri docti, etiam ſecularibus, maximopere iſ probatur, atque inſignem iſ adfert fructum.

P. An.

P. Antonius Possevinus Societ. Iesu, vir piissimus ac doctissimus^{us} eum Magister Sacri Palatii Romæ librum, quem de vita sua B. Mater composuit, legendum & examinandum ei dedisset, in illius approbationem & laudem epistolam quamdam destinavit ei, qui huius libri examen sibi commisisset. Verba Possevinus inuenies supra post dedicatorem. Idem P. POSSEVINUS, in tractatu, quem Cultura ingeniorum nominat, Beatam hanc Virginem infusam à Deo scientiam habuisse asserere non dubitavit.

Quod verò Thomas Bosius de S. Matris Teresæ libris tomo primo de signis Ecclesiæ libr. 12. cap. 23. signo 57. testimonium dedit, iam ante, cum virorum doctorum de Spiritu eius censuras attulimus, allatum est.

At P. F. Ioannes à Iesu Maria, Congregationis Italiae PP. Carmelitarum Disceatorem Procurator Generalis in Compendio vitæ & Miraculorum B. Matris Teresæ de Iesu, quod edidit, cum de libris quos ipsa composuit, mentionem facit, paucis verbis multas eorumdem laudes complexus est, dum ait: *Laudatur sermo castus, non compus, Lib. 4. c. 4.* gravis, lepidus, effuax. Admirationem excitat rerum sublimitas, quam ne Theologi mali, nisi affectionum diuinarum consulti, assequi possunt. Doctores hac etate celebrari mysticarum passionum faciem, ac leniter decurrentem explanationem addo obsequunt, ut rarum sapientiæ genus eis videatur, quæ de mystica Theologia Patres obscure ac sparsim tradiderunt, à Virgine una in methodum tam perspicuè atque concinnè fuisse redacta. Quod verò ad doctrinæ soliditatem pertinet, nihil non Theologicum, tametsi scholastico more promatur, exprompsit, ut è libri primi capite primo perspicui potest. Vita B. Virginis Teresæ, & Mansiones, doctrinæ celestis multis experimentis comparata, ad res internas dignoscendas affluunt: & infra: Mira sunt sanè, quæ suauissimo magisterio B. Virgo Teresæ digessit: quæ animo demisso, ut prosunt, legenda sunt. Sed, quantopere tam pia lectio iam orbe toto Christiano, in varia idiomata versa profuerit, muta in singulis vrbibus argumenta conuincunt. Item quoque Auctor lib. 1. c. 1. in horum librorum commendationem sic loquitur: Septimum agmen libris celesti sapientiæ plenius armatur: Patet quippe mentem, quæ toti Ecclesiæ calo luce aded mira praluxit, purissimæ diuinitatis luce minime caruisse. Accedit huic præstantissimorum Theologorum, quæ B. Teresæ libros discussit, admiratio & præconia verbis ac scriptis celebrata, quæ latere non possunt. Etenim ut paucos è plurimis commemorem, summi Theologi P. F. Dominico Banneſio, P. F. Bartholomæo de Medina Dominicanis; P. F. Ludouico Legionensi Augustiniano diligentissimis librorum Teresæ exploratoribus & præconibus, neque ignorantis, neque incogitantis, neque ratio aliqua politica obici potest. Ignoratio quidem, quia scholæ vniuersæ illorum trium scripta venerantur. Incogitantia verò, quia ut acris critici ex professo libros perlustrant. Ratio demum

S.

Theresia

Opera

N. VI

156

demum politica, quia neque eiusdem professionis erant, neque sibi aliquam tantam aut lucrum ex scriptorum approbatione constabant. Bene autem est, quod nescio quis Theologus nonnulla Teresa dicta carpsit, ut SS. Dominus noster Paulus Quintus, hac occasione permotus, ea quae obiciebantur, peritissimus Theologus serio peruidenda commiserit, quemadmodum grauissimis in rebus fieri solet, facto quippe Romarum accuratissimo scrutinio, doctissimi P.F. DIDACVS ALVAREZ Ordinis Prædicatorum, nunc Archiepiscopus Trannensis, & Fr. Ioannes de Rada, Ordinis S. Francisci, Episcopus Pactensis, quibus summus pontifex curam demandauerat, sic tandem scripserunt. Trannensis nempe postquam argumenta obiecta diluisset, in hunc modum conclusit. Ex his colligo doctrinam M. Teresa in propositionibus prædictis, nihil continere doctrinæ Catholicæ, aut bonis moribus aduersum, sed valde vtilem esse iis qui perfectam vitam spiritualement profitentur, vel ad eam tendunt. ita censeo, submittens meum iudicium correctioni Sanctæ sedis Apostolicæ. Frater Did. electus Archiepiscopus Trannensis. Pactensis vero postquam obiectiones reiecerat, sic suam sententiam absoluit: Censeo ergo, nihil esse censura dignum in iis, quæ censor obicit contra Matrem Teresam, sed omnia saltem probabiliter defendi posse. Fr. Ioannes de Rada Episc. Pactensis. Sic res ad Summum Pontificem relata est, & libris Teresa maior hinc fides accessit. Ecce diuina providentia flexuram: permittit videlicet deus Theologum illum caligare, ut nebulas illius, Romani Pontificis auctoritas noua Teresa illustratione dispelleret.

Romani Pontificis auctoritatem sequatur ipsa S. R. E. Cardinalium, quæ certè non multò inferioris notæ futura est. Agmen ducat Illustrissimus ac Reuerendissimus Dominus Gaspar Quiroga S. R. E. Cardinalis, & Toletanus Archiepiscopus, & Generalis Inquisitionis Præses. Cum enim S. Mater Teresa vnâ cum P. Hieronymo Gratiano, qui Prouincialis munere tuncangebatur, Toleti ab eo alicuius in quodam diæceseos eiusdem opido, monasterij in Monialium suarum vsum fundandi facultatem peterent, ipse his P. Prouincialem verbis compellauit: Maximopere gaudeo, quod Matrem Teresam mihi videre ac nosse datum sit; etenim summo eius cognoscenda tenebar desiderio. quæ & in me Sacellani inueniet, qui illi, vbicumque sese offerret occasio, & quibuscumq; poterit modis, auxiliabitur. dicas enim ei in meo nomine, iam abhinc annis aliquot (& certè decem iam anni effluerant, ex quo illustris quædam in Hispania mulier, cum librum de vita Teresæ, quem suis ipsa manibus conscripserat, sua in potestate haberet, nescio qua de causa eum ad S. Inquisitionis Iudices misisset, aliquas in eo visiones, reuelationes, doctrinas periculosas contineri asserens, easque ab illis examinari & discutipetens, quas, inter alios plurimos, illorum Iudicum iussu & commiffione, tunc examinauit P. F. Magister Ferdinandus Castellius Historiæ Dominicanæ Auctor, & libri illius nemo tunc temporis amplius recorda-

recordabatur, amissum eum aut suppressum ratus) S. Inquisitionis Tribuna-
li quendam de illius libris oblatum, illiusque doctrinam valde exactè accurateque exa-
minatam & excussam fuisse, neque eundem legisse, & totum perlegisse. confere me au-
tem illius doctrinam valde certam, veram, & imprimis vtilem esse. quare repetat illum
a nobis quandoque ei allibuerit facultatemque ei de eum repetendi & illinc ause-
rendi, ipsamque ex animo rogo, identidem mei ut apud Dominum suis in precibus me-
moriam faciat.

Cum vero horum librorum iam typis in Hispania mandatorum
quoddam in Italiam exemplar Doctor Barnabas de Marmol, una cum
Constitutionibus Monialium Discalceatarum, ut has SS. Dom. Noster
Sixtus Papa V. Apostolica auctoritate confirmaret, attulisset; sua San-
ctitas tam harum quam illius examē, Cardinali S. Seuerinæ commisit;
qui mirifice illo viso est gaudius; nam mirè illi placuit, vti & alijs multis
per aliam viris grauissimis ac Prælati, & præsertim spiritualibus ac Re-
ligiosis, atque imprimis Episcopo Castillonensi, qui & eum ex Hispa-
nico Italicè loquentem fecit. Summus verò Pontifex, prædicti Cardi-
nalis de illo testimonio audito, Breui quodam Apostolico & Bulla
Constitutiones confirmavit. In quo inter cetera, quæ in S. Matrem &
eius doctrinam & documenta effundit elogia, sic loquitur: Duodeciginti-
ta prope sunt anni, ex quo mulier quædam, Teresa de Iesu nominata, Abule nobili genere
orta, & virtutibus ac sanctitate illustris, mundi delicijs & voluptatibus pessumdata,
totam se sponso suo caelesti Deo dedicauit, bonoque vitæ suæ exemplo & doctrina, pluri-
mas ad eandem Religionem sectandam virgines attraxit, &c.

Non minus illustre est, quod Illustriss. Cardin. Cæsar Baronius de
illa eiusque libris, pauculis verbis, testimonium tulit. quod supra vide-
re licet.

Omnes hæc censuræ & aliæ, quos breuitatis studio hic omittimus,
quoad horum librorum doctrinam, mirificè inter se conueniunt. Pri-
mo declarant, eam sanam, piam & Catholicam esse. Secundò, ani-
mabus ad Deum perducendis, & certa securaque via (ne errent &
pereant) dirigendis perutilem eam & proficuum esse. Tertiò ipsam
B. Matrem, horum librorum auctorem, infusam à Deo scientiam ad
hosce scribendos habuisse, & spiritum sanctum, qui animam illius
rerum adeò sublimium cognitione, intelligentia & luce illustrabat, sti-
mul & calamus illius ad easdem conscribendas monisse & direxisse.

Hi porro libri quinque diuersis linguis editi exstant: primò Hispa-
nica, qua ab auctore conscripti sunt; deinde à varijs in alias peregrina-
nas versi sunt; in Italicam, Gallicam, Polonicam, Belgicam,
& iam recentior opera nostra, simul omnes, in Latinum, quoad
plures

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

plures deriuatur utilitas, sermonem conuersi lucem adspiciunt. Vnde colligere est, quam illi, omnium approbatione, digni censentur, qui à Catholicis passim in Ecclesia, etiam lingua vernacula conscripti, in villo scandalo legantur, non solis doctioribus illorum vñ & lectione reseruata: & quis ex iis vulgò prouenturus fructus speretur.

§. 6.

OMNIA QUAE HIS LIBRIS SCRIPTA SVNT, SPIRITU
sancto dictante & dirigente scripta videri.

TAmetsi ea quæ allata sunt hætenus, testimonia magnam satis hinc libris auctoritatem concilient, quoddà viris grauiissimis iuxta hæc sanctissimis & doctissimis ea sint profecta; nullum tamen eis maiorem videtur posse conciliare, quàm quod ab illiusmet calamo & manu profectum est. Etenim ipsa non vno in loco apertissimè profitetur, non tam sua se sponte, quàm Spiritu sancto impellente, in manus calami sumpsisse; quin & quæcumque scripsit, non nisi illo dictante & instillante à se esse scripta. quo quod amplius, certius, & omni exceptione maius haberi testimonium potest? quanam supra supremam veritatem dari veritas maior & irrefragabilior? Vt non immeritò cum Apostolo Gentium Paulo gloriari S. Mater possit, non tam ab hominibus se, quàm à Iesu Christo, & spiritu diuino, edoctam & directam esse. Audi eam libri, quem de Vita sua exarauit, capite 12. loquentem & naturalem suum stuporem confitentem: Ad multos annos multa legi, sed lecturum nihil intelligebam, & etiam satis fui diu, quoddà deus id mihi daret, verbum vnum, ad ipsum declarandum, proferre non possem. quod certè non modico mihi labore constitit. Cum verò Maieitati illius lubet, vno nos in momento omnia edocet; quod certè magnam in me admirationem causatur. Vñ hoc, in veritate dicere possum, quoddà tametsi cum plurimis viris spiritualibus agerem, qui mihi exponere & declarare studebant, id quod Dominus mihi impertiebat, quò ipsum deinde alijs declarare possem; tanta tamen mea erat hebetudo & stupor, vt parum inde iuuarer, vel quod Dominus nollet (eius namque Maiestas semper meus preceptor & Magister exstitit, sit ipse pro omnibus benedictus; etenim magna mihi confusionis materia est, quoddà hoc in veritate dicere possum) vt cupiam alteri hoc attribuerem aut acceptum referrem. Adhuc quoddà id mihi, nec volenti, nec petenti (quia in hoc neutrquam curiosa fui, & si fuisset, virtus fuisset & bonum; sed in alijs vanitatibus confectandis) momento Dominus omni qua posset claritate, & ita vt alijs id declarare valerem, patefaceret. aded vt omnes obstupescerent, & ego magis quàm confessorij mei, quoddà stupiditatis mea plus quàm ipsi, essim confusa. quod verò Dominus me non edocuit, ipsa scire & nosse non elaboravi, præterquam

quam ea quæ ad conscientiam meam pertinent. Capite verò XIV. plurimas occupationes suas refert, nec non particularem illam lucem, quam illi Dominus ad hæc ipsa scribenda communicabat, idque hisce verbis: *Enigum quod habeo tempus, parum me iuvat; unde Maiestatem ipsius omne id facere necesse est. Sequi namque me oportet communia reliquarum sororum opera: & alijs occupationibus intendere, quod in domo agam, quæ nonnisi recentè fundata est, hinc ipsi, quæ scribo, totam me impendere & tota vacare nequeo, sed per interualla & abruptim. & hoc satius est: nam Domino spiritum suggerente, omnia tum facilius, tum melius sunt: perinde ac dum quis exemplar quoddam ante oculos habet, ad quod suum quod efformat opus, componit & dirigit. at, si spiritus desit, non magis quis hanc intelligere linguam valet, quam si (ut ita dicam) Hebraicam, aut aliam exoticam, audiret: tametsi multas etiam annis orationi vacaret. Unde magnopere mihi conducere & prodesse videtur, me, dum scribo, in oratione agere. ad oculum quippe video, non esse me quæ hoc dico, & quæ hoc intellectu suo disposui, & postea nescio, quomodo id ipsa scripsim, aut scribere nouerim. atque hoc sæpius mihi contingit.*

Idem quoque habet & repetit cap. XVIII. his verbis: *Nihil verò dicam, quod non multo & vario ipsa vsu sum experta. & cerè, cum de vltima hac aqua loqui coepissem, tam impossibile mihi videbatur de ea quidquam scribere, quam græd loqui. adeo id scilicet difficile & arduum est. Quare scriptionem abrupti, & ad communem sacram percipiendam me disposui. Benedictus autem sit Dominus, qui ignorantibus sic opitulatur. O obedientia virtutem, quæ sic omnia potes! Deus namque intellectum meum illuminauit, aliàs quidem per verba, aliàs mihi velut obijciendo & proponendo, quo id ipsa modo exponerem: quia, sicut in superiore oratione factum est, Maiestas illius id velle dicere videtur, quod ipsa nec possum, nec scio dicere. Quod autem dico, ipsissima est veritas, itaque quidquid hic bonum est, ipsius est doctrina; quod verò malum, certum est à malorum pelago, quod ipsa sum deriuari.*

Et capite XXX. hunc in modum loquitur: *Tunc namque meipsam intelligere non poteram, uti quidem intelligo modo, quo ipsum alijs possem exponere: at postea Dominus id mihi dedit, ut posim intelligere, nec non gratias quas mihi prestitit, referre. Hisce è testimonijs liquidò doctrinæ illius patet excellentia, & quanta eidem sit adhibenda fides & auctoritas: & sane, si mulier hæc, sancta sit (ut illius opera, virtutes & miracula sufficienter produnt) certum est, illam non mentituram. Simul quoque apparet, Spiritum sanctum velle se, homines horum librorum auctorem & inuentorem agnoscant, cum muliere tam rudè & ignorante, ut instrumèto, hic vsus sit; quod hac ratione viæ orationis & spiritus quam tradit, auctoritatem & fidem conciliare velit: uti olim fidei & doctrinæ Christianæ cum ad eam prædicandam & docendam instrumentis tam ineptis & informibus, (qualia Apostoli erant) vsus est, veritatem & certitudinem voluit declarare. Hoc namque Deo ordinatum & sollenne est, ut suam hac ratione potentiam & sapientiam hominibus patefaciat.*

S.
Theresia

Opera

N. 17

186

DE FRUCTU QUEM SANCTÆ MATRIS TERESÆ LIBRI FECERE,
peccatores inueteratos conuertendo, eos qui orationis studio non tenebantur, ad
eam pelliciendo, tepidis feruorem instillando, feruidos denique le-
ctione sua ad perfectionem incitando.

Nonnulli, qui vsq; adeo erga orationem non afficiuntur, censent,
è librorū doctrinas huiusmodi spirituales tradentium euulgatio-
ne, non tam fructum aliquem, quàm damnum vulgò in populum sequi
solere, quòd hi de rebus adeo arcanis & absconditis agant, vt non om-
nes qui illos legent, easdem sint intellegendi, vel sensum illarum, (tame-
si veræ & genuinæ sint) percepturi atq; inde consecuturi, vt è non in-
tellectione in grauissimos labantur errores. Adhuc quia in hisce libris
de raptibus, reuelationibus, alijsq; orationis supernaturalis generibus
tractatur, nõ deerit fortasse nonnemo, qui hinc occasione capiet, huma-
na aliqua industria & artificio extraordinario hos spiritus effectus conse-
cRANDI ac querendi, studendo nimirum mentem & spiritum in raptum
sustollere, & aliquas sibi reuelationes efformare: forsitan etiam eo fi-
ne, vt vulgò sancti habeantur & æstimentur: quod certissimum illusio-
num & deceptionum, è quibus tantum in Ecclesia Dei damnum secu-
tum est, est principium, & fons.

Toto eo, quo S. Mater in terra vixit, tempore numquam inten-
dit & spectauit, vt hi libri prælo commissi, publici iuris fierent, & om-
nium passim manibus tererentur; sed vt tantum manu scripti, per Ord-
inis sui Conuentus obambulant, quo in Fratribus ac Monialibus suis
fructū facerēt; interdum verò singulari quodā priuilegio, nonnullis vi-
ris grauib; orationis experientiam habentibus communicarentur. I-
mitata videlicet placitum illud Pythagoræ Samij, arcana mystica &
sacra celari & abscondi iubentis, ne in vulgi manum incidentia paula-
tim vilescerent: nec non præcos illos Ægyptios, qui sacra sua dogmata
hieroglyphicis signis & notis tradebant, ne illa passim ab omnibus, sed
nonnisi à doctissimis quibusque intelligerentur. Atque hoc sane est,
quod S. Dionysius Areopagita Timotheo Episcopo, cui suum de my-
stica Theologia tractatum dedicat, iniungit, ne cui sacra hac Mystera,
nisi admodum paucis, ijsque doctissimis & maximam spiritus expe-
rientiam habentibus, qui nimirum eadem intelligant, & tanti, quanti
par est, æstiment, passim patefaciat. Hoc quoque spectasse Redemptor
noster Christus videtur, dicens discipulis suis: *Nolite dare sanctum canibus,*
neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte concuscent eas pedibus suis.
Nec ferre poterat, vt sub imia hæc spiritus mysteria, quæ hisce libris de-
clarantur, in canum allatrantium & obmurmurantium ora inciderent:
quibus,

Cap. 1.

Math. 7. 6.

quibus, quod ea non intelligant, hæretica & erronea videantur: aut in eorum manus, qui quod in virtutum cæno sint inuoluti, nullas maiores esse voluptates putant, quàm quæ sensibus percipiuntur & sentiuntur. qui quamvis hosce legant libros, tamen adeo non magni illos faciunt, ut etiam pedibus eos velut proterant & contemnunt.

At postquam re ipsa & per experientiam tum S. Mater, tum ii quibus ex obedientia parebat, viderunt, quemnam in omni hominum genere doctrina hæc fructum pepererit, opinionem suam mutarunt. constat enim, multos peccatores, etiam in peccatis obduratissimos, hisce spiritualibus doctrinis & monitis lectis, & magnis visis deliciis, quas, etiam in hac vita, Dominus communicat eum ex toto corde diligentibus, (ut taceam illam, quæ in cælo illos manet, beatitudinem) ad meliorem frugem rediisse. Cognito namq; Deum has inimicis suis delicias & gratias non conferre, & hocce donorum ac charismatum spiritualium condecoramentum non peccati cæno & luto, sed solum auro gratiæ superaddidit quodam concepto desiderio, se, spe, & orexi, ubi ad illius statum iam peruenirent, orationem studiosè culturos, itaq; tantorum bonorum aliquid obtenturos, pristino peccati statu egressi sunt, & si vel vnū dumtaxat peccatorem hac via conuerti contigisset, certè nimis quàm bonū fuisset & utile, hosce libros publici iuris facere. Etenim non solo pœnarū infernalium timore, sed & gloriæ amore, & spiritualium gustum & deliciarum, quas hæc in vita amicis suis Deus communicat, desiderio ac cupidine animas ad Deum conuerti constat.

Sunt nonnulli, quibus, cum bene recteq; viuerent, satis erat non peccare, ac proinde ipsam spiritus & orationis mentalis viam ingredi deterrebant; at doctrina horum librorum lecta, spiritum sectari & colere decreuerunt; hacq; via ad altiorē virtutē & meritum gradum ascenderunt. Alij verò sua in oratione repiderant: at, postquā hosce libros lectitassent, feruore quodam mentis concepto, ad sublimissimā quamdā contemplationē spiritum suum sustulere, impedimentis omnibus, quæ animam, quo minus ad eam quam desiderat perfectionem ascendat, remouerantur, superatis & transcendis. Alij verò, cū multos iā annos orationi vacassent, eiusq; adminiculo magna consecuti essent bona, per illam lucē quæ hisce in libris traditur, & equa colligunt ad quā altum gradum spiritus possit peruenire, circa multa dubia, quæ non satis intelligebant, nec vquam intelligerent, nisi per illos qui aliquam horum habent experientiam, circa eadem instruerentur, securi & certi facti sunt. Tanti verò Deus opt. max. facit, ut illarum animarum, quæ ad perfectionem aspirant, vna sese perficiat, & veros amicos suos, qui feruorē ipsum diligunt, tanto in pretio habet, ut vel propter vnius horum commodum

S.
Theresia

Opera

N. V.

186

dum & bonum, nullam aliorum inconuenientium velit rationem haberi.

Et, si sublimia hæc documenta & mystica arcana publici iuris fieri verentur, cur, quæso, permittæ sunt imprimi & euulgari Reuelationes S. Methodij, Birgittæ, Catharinæ Senensis, Mechtildis, Elisabethæ Sco-naugiensis, Hermæ qui S. Pauli fuit discipulus, nec non aliorum plurimorum, qui reuelationes & visiones suas scripto edidere? nisi enim ex ipsorum illas ore haberemus, vndenam habere illas & scire possemus, cum sint secreta quæ Deum inter & eorum ipsorum peragantur? qualia certè passim in vitis sanctorum apud Surium, Lipomanum, & alios legere est.

Nullam verò aliam libri hi, ad sublimem orationis gradum perueniendi, viam aut artem tradunt, quàm vitæ puritatem, humilitatem, amorem Dei, & in oratione perseverantiam. multis quoque in locis docent, & quidem maximo impendio & conatu, nullo esse in numero habendas impressiones illas extraordinarias, vel res supernaturales: & tunc maxime illas ab anima Christiana fugere & sese subducere, aut si veniant, veras eas & ætas non esse, cum illas ipsa habere procurat, desiderat, aut spectat. vnde efficere & concludere possumus, hos nimis quam procul abesse, ut alicui illusionum & deceptionum sint occasio: imò verò constat, nullum dari posse scriptum, quod magis lectorem, ut sibi ab hisce illusionibus caueat, omni in loco commonefaciat & instruat.

Si quis vero, aut defectu ingenij, aut voluntatis malignitate, in doctrina hac spiritali erret, aut scandalizetur, propriæ malitiæ & ignorantie, non vero libris hisce, culpam ascribat: hi namque bonum oculum habentibus dant lucem & illuminant. nam qui, cum oculos suos lippitudine & sordibus amoris proprii plenos habeant, eos legere volunt, non tam ipsa spiritalium librorum doctrina, quam suorum defectu cæcutiunt: quemadmodum sol in culpa non est, quod vespertilio in die cæcutiat, sed oculorum ipsius defectus & infirmitas; cum aquila, sine ullo oculorum dispendio, irretorto ipsum lumine & fixo intueatur. Sic multi hæretici, è prauo sacrarum litterarum intellectu, hæ-

resum suarum procudendarum & tuendarum occasionem sumunt; non propterea tamen dicendum, sacram scripturam damnosam esse, nec legendam videri.

FINIS.

REV.

REV. MATRIBVS, PRIORI
ANNAE DE IESV,
ET ALIIS MONIALIBVS
CARMELITANIS DISCALCEATIS,
CONVENTVS MADRITENSIS, M. F. LVISIVS
Legionensis, salutem in Domino nostro
IESV CHRISTO.

SANCTAM Matrem Teresam de IESV, dum in terra inter ho-
mines ageret, nec noui, nec vniquam vidi; sed iam in caelis viuentem
& noui, & in duabus viuis, quas nobis reliquit sui imaginibus, filia-
bus inquam, & libris suis penè semper praesentem intueor; quae, ut
quidem censeo excellentium virtutum eius, etiam certissimi sunt te-
stes, & omni exceptione maiores. Si enim vultus illius lineamenta
coram vidissem, ex ijs de facie, & corporis forma formare iudicium
possem; si vero eam loquentem audissem, ipsa mihi verba animae illius virtutem aliquo
modo declarassent. Sed primum illud iudicium commune quid esset; secundum vero illu-
sionibus, & errori patere posset. At in duabus illis, in quibus eam modo video imaginibus ni-
hil tale metuendum est: nam, ut bene docet Sapiens, ex filijs dignoscitur homo. quos enim
quisque ex hac vita decedens, ex se relinquit fructus, & soboles, vitae ipsius certissimi sunt
testes. Huius item opinionis fuit Saluator noster Iesus, quando in Euangelio, quoddam da-
turi signum, e quo malus, a bono dignosci queat, non nisi ad fructus nos remittit, dicens:
ex fructibus eorum cognoscetis eos. Adeo ut S. Matris Teresa virtus & sanctimo-
nia, quae ipsam coram videndo, incerta & dubia mihi videri potuissent; iam, cum eam prae-
sens non video, sed illius libros, & opera manuum eius, ipsius inquam filias, assidue intueor,
certissima aequè ac apertissima esse videatur. Nam è virtute, quae in omnibus eius filiabus
reliet, eximia illa cognoscitur gratia, quae Deus Opt. Max. affecit eam, quam in noui hu-
mi miraculis, ut tale enim existimari & haberi debet, id quod Deus in illis & per illas mo-
do operatur, matrem delegit. Si enim illud miraculi nomine appellamus, quod praeter com-
munem

A

munem

S.
Theresia

Opera

N. VI

156

munem naturæ ordinem sit, hoc sanè in facto tam multa extraordinaria, & noua videre est, vt qui hoc miraculi nomine vocat, valde parum dicat, quod plurimorum miraculorum sit velut connexio & cōcurfus. Miraculum quippè est, mulierem, & quidè solam, ordinem integrum, tam mulieribus, quàm viris constantem, ad primæuam integritatem, & vigorem reduxisse. Miraculum quoq; est, magna illa perfectio, ad quā deinde eos renouauit. Tertium deniq; ac maximum miraculum est, quod Ordo ille, tam paucis annis, & quidem tam tenuibus ortus principijs, ita se per orbem vniuersum diffuderit, ac propagarit: adeo vt horum singula, singulari per se digna sint consideratione, & admirationem mereantur. Cū enim feminariū non sit docere, vt Apost. Paulus monet, sed doceri; nemo noui videret, nouū quoddā miraculum esse, mulierem imbellem & imbecillē ralem animū habuisse, vt tam magnum opus ausa sit aggredi; tā prudentem quoq; & potentem fuisse, vt ipsum perficeret, & ad exitū perduxerit, atq; hominum quibuscum agebat animos, quod illos ad Deum traheret, velut rapuerit, per eam ipsos viam, quæ sensualitati directè contraria erat, ad se imitandam ac sequendam inuitas. E quo efficio Deum Opt. Max. prout mihi quidem videtur, hinc temporibus, quibus Demon ob maximam infidelium, qui ei adheret multitudinem, & ob imbellem tot hæreticarum gentium partes eius sequentiū perniciam, deniq; ob immensa fidelium, cum ipso conspirantium flagitia velut triumphare videtur, ad eum deprimendam, ac ludibrio exponendum, ei non generosam aliquem bellatorem, doctrina armis vndeque, communis, sed miseram mulierculam, quæ sola eum in arenam promoueret, vexillum contra ipsum extolleret, & palam noua: militum copie aduersus illum colligeret, quæ eum debellarent, ac protererent, vires potentiamq; eius omnē eliderent, opponere voluissent, voluisse, inquam, ad summā suam potentiam adhuc apertius ostendendam, vt hisce temporibus, quibus tam multa hominum millia, hi quidè peruersis ac deprauatis suis ingenijs, illi vero corruptis suis moribus ac vita flagitiosa, regnum illius vastant, ac destruant, mulier quæ ingenia hominum illuminaret, & multorum, qui quotidie ad ingentia hæc damna reficienda exoriuntur & crescunt, mors componeret. Præterea ad oculum hoc senescens Ecclesie anno ostendere voluit gratiam suam neutiquam senescere, nec iam minorem esse spiritus sui potentiam, quā in primis, ac florentibus Ecclesie temporibus fuit, cum idem, aut prope idē, & quidem per infirmiora, si naturā & sexum spectemus, instrumentatā faciat, quod tunc eum fecisse legimus. Quid enim vita? & est hoc secundum miraculum, quā dicitis, & perfectio in qua vestra vos Mater fundauit, & viuere dedit, est aliud, quam verissimū & expressissimum sanctitatis primitiua Ecclesie exemplar: Quod enim in temporum illorum legimus historijs, re ipsa idem est cum eo, quod iam ad oculum in moribus vestris videmus, & vita vestra ratio illud nobis opere ipso spectandum exhibet, quod ante, eo quod illius exercitium iam prope in desuetudinem venerat, solum in charta & nudis verbis consistere videbatur; & quod caro inter legendum miratur, vixq; credere potest, hoc iam in Maternitate vestra, sodalibusq; vestris adimpletū cernit. Cū enim ab omni eo, quod Deus non est, sequestrata sint, se totas in diuini sponsi sui brachia sola tradiderint, ac iteq; se illa deuinxerint, heroicis & viriles animos in tenellis & imbellibus virginū corporibus preferendo Philosophiam longè altissimam & nobilissimam, quam hactenus vix illius mente concepit,

incipit, exsequitur, & operibus ipsis perfecta inquam vita, & virtutum heroicarum ex-
 ercitiis pertingunt, quo humana ingenia, ne imaginatione quidem vix potuerunt per-
 tingere. Diuitias quippe, velut se indignas, pedibus proterunt, libertatem oderunt, honores
 despiciunt, & fugiunt, humilitatem e contra & laborem omnem amplectuntur, & sancta
 quidam emulatione, & contentione invicem in Virtutis studio quotidie praecurrere allaborant.
 Quae etiam in re ipsarum sponsum Christus eas minime deferit, sed identidem vires & ro-
 bur suppeditat, dum tale animis ipsarum gaudium & mentis recreationem inspirat, ut in
 ipso omnium, quae hac in vita se aua & blanda esse videntur, derelictione, & denudatione
 eandem sinceram recreationis, & gaudij thesaurum possideant, ac naturam ipsam gene-
 rosius proterant, quasi ab illius legibus prorsus exemptae, aut potius longe supra illas e-
 minentes. Neque enim ullus ipsas defatigat labor, aut affligit clausura, non deiecit morbus,
 & etiam mors adeo eas non terret, aut consternat, ut potius recreet, ac delectet. Summam
 porro admiratorem meretur incredibilis ille gustus, aut (si ita dicenda sit) facilitas, qua
 impigre peragunt, & exequuntur, quidquid ex se factum est difficillimum. Mortificatio
 quippe ipsi est recreatio, animi totalis resignatio velut ludus, rigor, ac penitentia, mera
 suavitatis, & quod humana natura horrendum, ac terribile apparet, id ita gratanter ample-
 ctuntur, ac si mera forent delicia, & sanctum Virtutum heroicarum exercitium vsq; adeo
 ipsas reficit, tamquam si regia mensa asiderent. Quae in re opere ipso euidenter ostendunt,
 quam verissime Christum Dominum in Euangelio suis dixisse, Iugum meum suauis est,
 & onus meum leue: nulla namque secularis mulier tam suis gaudet ornamentis & ci-
 uilibus, quam vestras Maternitates delectat vitam Angelicam similes ducere. Angelis nam-
 que haud dubie similes estis, non solum quo ad vitae perfectionem, verum etiam morum parita-
 tem, & insignem animorum concordiam, quae in omnibus vobis clarescit. Duae enim res tam
 invicem similes non sunt, quae vos omnes una alteri similes estis, & per omnia vobis mutuo re-
 spectus in loquendo, in modestia, in humilitate, in Discretionem, in spiritus suauitate, in om-
 nibus deniq; moribus, & vniuersa vitae ratione. Nam si una & eadem vos animat, & viuifi-
 cat virtus, ita etiam eadem in omnibus vobis similitudinem exprimit, ut in vnaquaque vestrum, vel
 in multis vniuersis quibusdam speculis, vna eadem videatur & appareat facies, sancta inquam Ma-
 tris vestra, quae in filiabus suis se transformat, & exprimitur. Vnde fit, ut (quod admodum initio
 dixi) esto ea in vita agentem non viderim, multo eam iam clarius ac manifestius videam. Illius e-
 nam vultus, non solum lineamentorum & figura eius quaedam sunt imagines, sed etiam vera
 testimonia perfectionum eius, quae singulis illarum communicantur, & ab vna ad aliam
 quae citissime promanant. Atque hoc est tertium miraculum. Nam cum iam inde a primi Mo-
 nasterij fundatione ad hoc vsq; tempus, quo haec scribo, non nisi viginti effluerint anni, per v-
 niuersam tamen Hispaniam, Ordinis a S. Matre Teresa fundati, sparsa sunt Monasteria,
 in quibus plusquam mille Religiosi & Religiosae Deo famulantur, inter quas vestra Mater-
 nitates, veluti planeta minora inter sidera & igniculos rutilant. Quod enim haec refor-
 matio a S. Virgine ortum habuerit, hinc etiam femine in omnibus hic primas ferre, &
 prerogatiuam habere videntur, ut non solum ceu praeciosa quaedam facies omnibus ordi-
 nis sui sectatoribus sint, sed etiam nationis nostrae decus, ac atque humi ornamentum, ac

S.
Theresia

Opera

N. III

156

velut pulcherrimi quidam flores, temporis huius sterilitatem & infecunditatem nimium quantum exornantes; vel certe inter meliora Ecclesie membra numeranda sint, ac viva potentie CHRISTI IESU testes manifesta que suprema eius virtutis argumenta, & expressissima imagines dici queant. Hac autem de prima Sancta Matris imagine, de filiabus & sectatricibus inquam illius dicta sufficiant. Altera autem, scripta videtur & libri eius, ut dixi, non minus evidens, & miraculosa est: utpote in quibus ipse Spiritus Sanctus Sanctam Matrem haud dubie incomparabile, & rarissimum quoddam esse veluti exemplum. Nam in rerum quas tractat sublimitate, & qua eas declarat subtilitate & perspicuitate multorum ingenia longe antecellit. Quoad puritatem vero sermonis, & facilitatem styli, verborumque gratiam, scitam structuram & inassuetam elegantiam, que legentibus, quam gratissima est, nihil esse puto in vernaculo nostro idiomate conscriptum, quod hisce Sancta Matris scriptis queat conferri. Ut quoties illa lego, non possum, non semper, tamquam si iam de nouo ea legerem, summo pere eadem mirari, & in plurimis, diversisque illorum locis, non hominis spiritum loquentem audire videar; sed Spiritum Sanctum multis in locis per eam, & in ea locutum, manumque ac calamus eius direxisse, certissime mihi persuadeam: quod tum è lumine & claritate, qua res obscurissimas elucdat, tum ex igne, qui per verba ipsius ingenium cordibus accenditur, apertissime patet. Inter plurimos autem, quos lectores hinc haurient fructus, duo potissimum elucet, permagna (ut mihi videtur) efficacia. Primus est, quod lectorem hæc scripta ad virtutum iter capeffendum invitent, ipsumque iam ingressum id quam facillimum videri faciant, & reddant. Alter, quod virtutis ac simul Dei amorem illi instillent. Quoad primum enim, Deum mirabili quodam modo anima oculis spectandum velut obijciunt, & quam is inuentu facilis, inveniendus autem suavis, & amabilis sit, manifestissime exhibent. Quoad secundum autem, celestem quandam ignem in anima accendunt, qui eam inflammat, consumit, & annihilat, non solum per omnia, qua in illis continentur verba, sed etiam illorum singula. Et dum omnes, qua in eo sunt difficultates ab oculis & sensibus eius submouent (non quidem ut penitus non appareant, sed ut eas flocci faciat) eam non solum ab abusu & illusione, quam umbratica, & falsa ei imaginatio sugerebat, liberam & immunet præstant, verum etiam omni, quam in se sentit grauedine, & tepore ablatis maxime illam animant & corroborant, & (si dicere fas sit) adeo illam boni, quod spectat, amore & desiderio accendunt, ut ad ipsum habendum præsummo quo aestuat ardore, quanto citius euolet. Ingens enim, qui in S. Matris pectore vivebat, & ardebat, astus etiam foras prorupit verbis velut adhærens, ut quocumque ferantur, ingens secum incendium, & flammam trahant. Cuius rei Vestras Maternitates certas esse testes novi, quod vix & expressissima illius sitis exemplaria. Quotiescumque enim libros S. Matris Vestra legi, vos ipsas loquentes audire mihi visus sum & contra quoties vos filias, audiui loquentes, toties me Sancta Matris vestra scripta legere existimaui. Cuius rei, qui experientiam & periculum facere voluerint, verum me dicere comperient: illi quippe videbunt lumen, & eandem ingenij in rerum ad spiritum spectantium, esto subtilitas & difficile tractatione sublimitatem, eandem quoque, in illis explicandis ac declarandis facilitatem, ac suavitatem, dexteritatem eandem & discretionem; eandem quoque, ingenij

finem sentient, issem accenduntur desiderijs, eandem deniq; videbunt sanctitatem, non
fictam eam & apparentem, aut miracula patrantem, sed quoad substantiam, ita in omni
conuersatione infusam, ut interdum, etiam de Deo sermonem non miscendo, animas illius
amore inflammatas, & astuantes relinquunt: adeo ut (quo ad id, quod initio dicebam
releat) esto cum cum inter homines ageret, non viderim, in suis in scriptis, & sectatricibus
omnibus, aut potius, in solis vobis, quæ eius estis filia, vitamq; illius & mores plus aliis imi-
tando exprimitis, & viuum librorum, ac scriptorum eius exemplar atque Ectypum estis,
solum ipsam videam. Quæ illius scripta, quoniam mihi à regio concilio eadem recensere, ac
relegere iniunctum est, quo in lucem prodire possint, iure meritoque sancto vestro Conuen-
tui dedicare posse mihi videor, uti & reipsa dedico, ob magnum quem in iis recensendis capi
laborem: non solum enim in illis delegendis, & examinandis, prout mihi Concilium impe-
rarat, verum etiam cum suo autographo (quod multos dies penes me fuit) conferendis, &
primò suo nitore & puritati, prout sancta Mater, suâ manu illa scripsit, restituendis, ni-
hil ut in iis, nec quoad verba, nec quoad materiam immutarem, sudandum fuit: quæ enim
ex Autographo descripta erant exemplaria, vel negligentia, vel audacia, vel ignorantia de-
scribentium, nimium quantum interpolata erant. Nam nimis quam magna fuit auda-
cia, illa mutare, quæ scripta illa, in cuius pectore Deus habitabat, & quam ipsamet Diui-
na Maiestas (ut quidem verisimile sit) hac ut scriberet mouerat, quin & stupor sanè inco-
labilis, verba illius velle corrigere: si enim Castellana lingua probè callentes fuissent, vi-
disset indubie S. Tereſam ipsam illius esse elegantiam. Nam esto quibusdam in locis
scripti sui, antequam sententiam & periodum ceptâ absoluat, alias interserat, & inchoa-
ta narrationis filium non raro per rem aliquam extra propositum incidentem abrum-
pat, tamen vsque adeo dextrè & scitè frustillum hoc assutum interserit, ut hoc ipsum vi-
tium, orationi venustatem etiam quandam conciliet, uti subnigra faciei pulcherrima ma-
cula, adeo ut hoc ad primogeniam integritatem, & puritatem reduxerim. Sed quia nihil
vsq; adeo bonum est, in quo maleuoli, ac maligni non aliquid quod carpant inueniant, non
adrefuturum est (interim vos simul alloquendo) quam breuissimè cogitationibus nonul-
lorum respondere. Hisce in libris narrantur Reuelationes, & de rebus agitur interioribus,
quarum in oratione vsus est, quæ à communi hominum sensu & moribus nimium quantū
distant sunt, hinc non nemo fortasse dicturus est, non oportere reuelationes (quod res dubia
& incerta sit) euulgari, & in lucem prodire; interiorem verò animam cum Deo tractatio-
nem, ac conuersationem (quod res maxime spiritualis, ac non nisi, quam paucissimorum sit)
non expedire ita passim omnibus patefieri; fieri enim posse, ut plurimi hac occasione in erro-
rem inducendi sint. Sed profectò hac in re errant quam grauissimè. Nam primò quantum
ad reuelationes, quemadmodum certum est, Diabolum subindè se in Angelum lucis trans-
formare, & vanis mendacibusq; imaginibus, & visionibus animabus illudere, ita etiam
indubitata & exploratissima res est, atque adeo de fide, Spiritum Sanctum, cum dilectis
suis loqui, ac diuersimodè se illis manifestare, tum ad proprium ipsorum, tum ad aliorum
commodum, & vtilitatem. Et sicut reuelationes Diabolica scripto committenda non sunt,
nec approbanda, cum meræ sint illusiones, ita vice verâ, ea quæ à Sancto Spiritu veniunt,
A 3 & cogno-

S.
Theresia

Opera

N. III

156

& cognosci & scribi merentur. Nam sicuti Tobie Raphaël Angelus ait: Sacramentum Regis abscondere bonum est; opera autem Dei reuelare & confiteri sanctum & necessarium est. Quis enim sanctus fuit unquam, qui non aliquam, dum vixit, reuelationem habuerit? aut que Sancti alicuius vita describitur, in qua reuelationum ei factarum non fiat mentio? In omnium manibus & oculis Ordinum Dominicani & Franciscani versantur Historie, in quibus ad singulas prope paginas aliqua, aut ipsis Fundatoribus Ordinum, aut Discipulis ipsorum facta Reuelationes leguntur. Certum est Deum Opt. Max. amicis suis loqui; non loquitur autem, ut que ipsis etiam ait, occulta maneat, sed ut in lucem euegantur. Ut enim ipse lumen est, ita & in omnibus rebus suis lumen diligit; & sicut hominam ipse salutem facit, ita nunquam aliter specialem aliquam gratiam ac fauorem ulli prestat, quam ut eius adminiculo & opera alijs plurimis proficiat. Quamvis Sancte Matris TERESÆ virtus adhuc incerta ac dubia fuit, & plurimi secus atque oportebat de ea opinabantur (nondum quippe vllum Deus dederat signum, quo illius opera comprobaret) consulto, & bene factum fuit illius scripta in lucem non edere, aut prelo commissa publici iuris facere, ad teneraria maleuolorum quorundam iudicia euitanda. Sed iam postquam ipsa ad superos transiit, cum & res ipsa, ac secundus earum successus apertissime testantur, DEVM hic interuenisse, cuiusque & corporis eius miraculum (vipote, quod corruptionis & putredinis omnis a morte expers mansit) aliaque innumera nos indies de sanctitate eius securos reddant, omnemque quam de ea habere possemus dubitationem eximant; ne ille in SPIRITUM SANCTUM quodammodo iniurius foret, mirabilia eius obscuraret & gratiam eius supprimeret, quisquis gratias, quas illi DEVS in vita contulit, celare, & modos quibus ipsam ad euectum perfectionis apicem ad tot hominum bonum extulit, in publicum non prodere volet. Quamobrem quicumque sanè, & prout oportet, iudicabit, minimè expedire censebit hasce reuelationes celari & silentio supprimi. Obijcienti porò nonnemini, indecens & incongruum videri, ipsarum & Sanctam Matrem suas ipsius Reuelationes, scripto committere, respondéo, quantum hoc ad ipsam, ipsiusque humilitatem ac modestiam spectat, nequaquam id incongruum esse, eò quod ad hanc scriptonem non nisi iussu alieno impulsà descenderit; quod autem ad nos, & nostram fidem spectat, id potius decens, & valde congruum videtur: nam si quis aliud ea scripsisset, dubitare tunc fortasse potuissemus, annon, qui ea scribit, errarit, aut nobis imponere voluerit. Quod in Sancta Matre minimè præsumi potest, vipote, quæ quidquid sibi contingebat, & in se fiebat, scripto tradebat, & simul ea vita erat sanctimoniam, & integritate, ut in tanti momenti rebus à veritate descedere, & mentiri nequaquam voluisset. Quod autem in nonnullis vereor, hoc est, quod nimirum eiusmodi ipsius scripta displiceant, non tam ob imposturam, qua in ipsis subesse possit, quam quod ipsi aliquid in se habeant, à quo credere impediuntur, DEVM vsque eo se erga homines demittere & velut abijcere, quod certe non cogitarent, si hoc ipsum, quod credunt,

credant in rebus fidei, serio perperderent. Si enim DEVM OMNIPOTEN-
TEM hominem factum esse confiteantur, cur in dubium vocant, eum cum homine ali-
quo loqui? si eum pro hominibus flagellis concisum, & cruci affixum credant, quid eum
cum ipsis iucunde deliciarum adeo mirantur? Aune plus est eum alicui famulo suo ap-
pare, ac loqui, quam eum velut seruum nostrum fieri, & mortem pro nobis op-
petere? Satagant igitur homines per eam DEVM viam querere, quam ipse nos edo-
cet, per viam, inquam, Fidei ac Charitatis, per veram quoque legis, & consiliorum
ipsius obseruantiam, minimum, quod ipsis dabit erit similes gratias communica-
re. Siergo, qui non recte, & prout oportet de hisce reuelationibus sentiunt, id-
eo non recte sentiunt, quod tales dari, aut esse possint, grauisimo sane in erro-
re versantur, si autem, quod inter eas nonnulla falsae, ac fraudem & illusionem dia-
bolicam redolentes reperiuntur, de iis saltem recte & sincere iudicare tenentur, quas
nota eorum quibus ea factae sunt sanctimonia veras esse conuincit & probat. Qua-
le haud dubie sunt illae, quae hocce libro continentur. Quarum historia in hac re-
uelationum materia non modo periculosa non est, verum etiam perutilis, & impri-
mus ad bonas, & falsas, in iis quibus ea obtingunt, discernendas & dignoscendas,
necessaria. Neque enim solum nudè refert eas, quas DOMINVS Sanctae Matris
TERESAE communicauit, verum etiam dicit, quam ipsa ad eas examinandas ad-
hibuerit diligentiam, simul etiam signa ponit, & effectus, quos bonae & verae post se relin-
quant, & quomodo ex ipsis nos iudicare oporteat, denique, num ea nobis apperenda, aut re-
pellenda sint.

Primo namque scriptum hoc nos docet, reuelationes, quae à Deo veniant semper, &
ordinarie multas in anima virtutes producere, quae tam ad bonum ipsas accipientium,
quam ad aliorum multorum salutem diriguntur.

Secundo monet non debere nos secundum illas vitae rationem componere, aut di-
rigi: Vita namque ineunda regula, ac norma est, tum doctrina Ecclesiae, tum quod suis in
libris Deus Optimus Maximus reuelauit, tum denique, quod recta veraque ratio facien-
dum dicitur.

Tertio suadet, ne vllatenus eas appetamus, aut queramus, vel spiritus per-
fectionem in iis sitam, aut certa ipsas signa, è quibus animam in statu gratiae ef-
se colligatur, esse existimemus. Proprie namque anima bonum in eo consistit, vt
DEVM magis amemus, plura pro eius nomine patiamur, affectus inordinatos ma-
gis mortificemus, denique nos ipsos, & quidquid demum in mundo est, magis
ex animo abnegemus & renuntiemus. Quod autem hic tractatus nos docet verbis,
id ipsum mox exemplo ipsius Sanctae Matris confirmat & declarat, vtpote, quam
in omnibus quas habuit Reuelationibus, semper quam maximè circumspectam, &
timidam fuisse, easque serio exactèque solitam examinare, & non tam iuxta has,
quam iuxta Superiorum, & Confessorum praescripta semper vitam instituisse tradit;
quauis alioquin haec tam aperte essent bonae, quam id è reformationis, ac meliorationis,
quam

S.
Theresia

Opera

N. VI

156

quam tum in ipsa, tum in Vniuerso eius Ordine produxerunt, effectibus liquet. Quae igitur hic describuntur Reuelationes, nec dubia fidei sunt, nec iis, quae dubie sunt viam praestruunt; immo verò ad dubias, & falsas dignoscendas nobis velut faciem praefertunt; adeo ut hi libri hacce in materia & spiritum in dignotione, velut lapis quidam Lydius sint. Iam reliquum est respondere nonnihil iis, qui adeo hosce libros periculosos censent, quod res minus quam subtiles & sublimes tractent, quas ad vniuscuiusque genium non facere, nec ad omnes passim spectare aiunt. Cum ergo tria sint hominum genera, quorum alii de factis orationi intendunt, & vacant, alii, si vellent, ei possent intendere; alii denique ob statum suae conditionem prorsus, etsi vellent, non possunt; peto iam ipse, quibusnam horum libri huius lectio periculum sit creatura? an spiritualibus: nequaquam: nisi fortassis alicui noxum, & periculosum sit, nosse quid faciat, & cuius rei professionem faciat. An verò iis, qui Orationi vacandi occasionem quidem habent, sed negligunt: multo minus inueniunt namque in his libris, non solum, qui ipsos, cum eam exercere volent, conducant, & viam commonstrant; verum etiam, qui eos excitent atque animent, ut huc animum applicent. Quod profecto permagnum bonum est. Tertiū ergo generis hominibus, quid est, quod hic noceat, & periculum creet? an nosse, quod Deus hominibus amabilis, affabilis & blandus est: quod eum muniat, qui se ab omni prorsus re sequestrat, & denudat: quas animae delicias asserat: quale sit inter eas quas illi confert consolationes discrimen: quo eam modo deoret, exparet, & velut sublimet? Quid hic, quae so, est, quod cognitum legentem non sanctum reddat: quod non quandam in ipso Dei admirationem excitet, ipsumque ad eum diligendum inflammet? si ergo operum horum exteriorum, quae Deus in rerum creatione, & gubernatione peragit, consideratio quadam communis boni, in omnium hominum usum, schola sit, quomodo arcanorum eius mirabilium cognitio, cuiquam esse possit periculosa? Et licet fortasse quis ob malam suam dispositionem, aliquod hinc sibi damnum & noxam eliceret, anne idcirco tanto bono & utilitati, & quod in tam multos dimanare posset aequum foret iam iam occludere, & illud impedire: eadem ratione posset & ab Evangelii predicatione cessari: nam ipsum, non recipientibus (ut Apostolus ait) maioris est damnationis occasio. Quae denum scripta sunt, etiam ipsam Sacram Scripturam sub iis comprehendendo, & quibus male affectus animus non aliquem errorem posset arripere & haurire: In ipso rerum examine & diiudicatione videndum est, num ipsa in se bona sint, & ad fines suos consequendos congruae, non autem quomodo sinister nonnullorum usus eas sit usurpaturus: si enim ad hunc respicere velimus, nihil usque eo sanctum est, quod non possit merito vetari ac prohiberi. Quid Sacramentis Ecclesiae sanctius est? quam multos tamen inuenire est, qui ex sinistro eorum usu & frequentatione deteriores fiunt? Diabolus, utpote subdolis, & vaser, & semper ad nobis nocendum excubans, in varios sese induit colores, seque in mentibus quorundam tamquam de proximi salute & bono sollicitum & prospicientem ostendit, quod per speciem particularis alicuius damni auertendi, simul ab omnium oculis submoueat id, quod publice & in communi bonum & proficuum est. Nouit quippe damni plus se facturum in omnibus iis, qui horum librorum lectione, aut vitam emendabunt, aut ad spirituales perfectionem peruenient, quam compendij ex inscitia, aut prauitate huius, vel illius

illi privati, qui ob malam suam dispositionem hinc offendiculum capiet, & periculum. Quare ne priores illos amittat, paucorum horum, quos alijs sexcentis modis corrumpit, & deprauat, damnum magni facit, & nobis ob oculos ponit. Quamquam, sicuti paulo antea dixi, neminem ita male dispositum esse putem, ut inde damnum referat, quod noris Deum amicis suis amabilem esse, & quam is ipse in se suauis sit, & quibus anima modis at ipsum perueniant: quæ, uti & alia huiusmodi omnis hic tractatus, quæ cumulatissimè docet & tradit. Solos illos hic timeo, qui omnes iuxta suam normam & præscriptum condocere volunt, ita ut vix quidquam probent, quod ipsi non dirigunt & adinueniunt, & totum hoc viribus committantur, ne, quod ex sola ipsorum mente & proposito non sit, veluti apud alios auctoritatem inueniat. Quibus satisfacere & respondere omnino nolo, quod ex propria voluntate error ipsorum ortum habeat, unde nec responsionem aliquam vellent admittere; sed ceteros omnes rogatos velim, ne quo illis modo auscultent aut credant, quod hoc non mereantur. Vnius duntaxat rei, quæ etiam necessario notanda est, hic lectionem commoneo volo: Scilicet B.M. Tereſam, cum de oratione, quam vocat quietis, alia, quæ eius gradibus altioribus, de quæ quibusdam particularibus gratiis, quas animabus Deus communicat, agit sic in multis libri huiusce locis loqui solere, ut dicat animam apud Deum esse, ipsos inuicem intelligere, animas certò scire, Deum ipsas alloqui, & alia id genus. Quod nemo ita intelligere debet, quasi aliquam in illorum, qui hisce exercitijs intendunt, aut aliorum quorumlibet, quantumvis sancti illi sint, gratia ac iustitia certitudinem constituat, adeo ut ipsi de se certi sint, se illam habere, nisi fortassis illi, quibus Dominus id reuelare dignatur. Nam ipsamet Sancta Mater, quæ, quidquid in hisce libris scriptum, res ipsa experta est, quin etiam plura multò, quæ scribat vix perfectè. s. 4. in vno illorū sic de se loquitur: Hoc autem prorsus ferre nequeo, Domine, quod certò scire non possim, an ipsa te diligam, & num desideria mea placita sint coram te. Exclam. 1. Et alio in loco: Sed ah quomodo, o Deus meus, certo scire poterō, me non esse à te separatā, aut disiunctam? O vita mea, quod in tam parua certitudine rei, quæ tanti tamen est momenti, viuere debeas? quis te desideret aut ambiat, cum omne quod à te haberi expectariuè bonum & commodum potest (quod est Deo in omni re complacere) tam incertum, plenumque periculorum sit? Mans. 7. c. vlt. In libro Mansionum de animabus, quæ iā ad supremam mansionem peruenerūt, de ijs, inquam, quæ maioris & perfectioris sunt gradus, agens, loquitur in hac Verba: A peccatis mortalibus, quæ quidem talia esse ipse sciunt, prorsus immunes sunt, esto non planè certæ sint ac securæ, se immunes esse ab illis, quæ an talia sint ignorant, quod illas non mediocriter vexabit & affliget. Hoc ergo solum dicere vult, (quod etiam certissimum est) animas hisce in exercitijs Deum ex effectis, quos tunc temporis in ipsis operatur, (qualia sunt eas recreare, & illuminare, simul docendo eas subinde & cōsolando) velut præsentem sentire. Quæ etsi insignes Dei gratiæ sint, & gratiam iustificantem sepe comitentur, aut ad eam saltem ducant, & disponant, ipsa tamen gratia propterea non sunt, nec ex illa semper aut oriuntur, aut cum ea coniuncta sunt. Quemadmodum, exempli gratia, in Prophetia dono

B

liquido

S.
Theresia

Opera

N. III

156

P R Æ F A T I O.

liquido perspicitur; quod id reperiri possit in eo, qui in peccati letalis statu est, qui tunc quidem certus est, Deum sibi loqui, incertus tamen, & nescius an se iustum efficiat; & de facili tunc quidem Deus eum non iustificat, quamvis eum alloquatur & doceat. Et notandum hoc quidem est, quantum ad doctrinam hanc vniuersam in genere, nam, quantum singulatim ad S. Matrem pertinet, fieri potest, quod, postquam verba illa iam ante penultima scriptisset, priuatam aliquam de gratia sua certitudine reuelatione a Deo accepit. Quod sicuti consilium non est certè affirmare, ita nec aequum est prauaricenter negare. Quae enim posterioribus vita annis Deus ei contulit dona, & gratiae: quibus ipsam praeuenit, eminenter magna sunt, quod ex quibusdam, quae in hoc libro conscripsit, colligere licet, ut quae id aliquo modo videntur indicare. Sed ex eo, quod illi fortasse speciali quodam Dei fauore concessum est, generalem & communem facere regulam non oportet. Itaque has aduertentia, velut clypeo obiecto, vniuersus hic tractatus à calumniantium iniuria & offendiculo vindicatus manet: qui, quantum equidem auguror, & spero, legentium animabus non minus utilis erit, quam eum Maternitatum vestrarum animabus, quae per eundem primo educata sunt, & etiamnum sustentantur, cernimus profuisse. Quas curatissime rogo, ut in sanctis orationibus suis perpetuam mei memoriam habeant. E Domo P. Philippi, Madriti 15. Septemb.

Anno Domini 1587.

VITA

V I T A
S. MATRIS TERESÆ DE IESV,
QUAM SVA IPSA MANV. CONFESSARIJ IVSSV,
cui hanc ipsam mittit, & Dedicat, conscripsit.

P R O O E M I V M.

Vellem equidem, vt, quemadmodum superiores mihi præceperunt, & plenam potestatem fecerunt, vt & orationis modum & quas à Domino recepi gratias, scripto committerem; sic eandem fecissent, ad enormia mea peccata, & vitam sceleratam sigillatim, & clarissimè aperiendam permagna hoc mihi, fateor, fuisset consolatio; sed hanc ipsi mihi dare facultatem noluerunt, quinimo valde me hac in re restrictam esse iusserunt. Hanc ob causam, per Dei amorem rogo, vt, quicumque hunc vitam meam discursum leget, sibi ob oculos ponat, hanc ita improbam fuisse, vt ex omnibus, qui ad Deum se conuerterunt, sanctis, nullum omnino inuenerim, qui suo mihi exemplo esse solatio possit. Video enim eos, ex quo à Domino vocati sunt, exinde ad eum peccatis offendendum non rediisse: ego verò, non solum facti sum peior, verum etià gratijs, quas à diuina eius Maiestate accipiebam, studio & data opera visa sum resistere; quod me ad magis ei seruiendum cernere obligari, & me ipsa intelligerem non posse & deberem minus quam debebam, persolvere. Sit in æternum ipse benedictus, quod tanto me tempore expectarit: quem ex toto corde meo obsecro, mihi vt gratiam concedat, ad hanc vitam meam narrationem (quam & mei mihi Confessarij iniunxerunt, & ipsemet Dominus iam pridem, vt quidem scio, conscribi voluit, sed quam ego hactenus aggredi ausa non sum) eam quā par est claritate & fide faciendam; deinde vt hæc in gloriam & laudem eius cedat, tum vt Confessarij posthac melius me perspectam habentes, inbecillitatem ac debilitatem meam adiuuent, quo eorum, quæ Domino debeo plurima, aliquid prestare possim, quem omnia creata iugiter laudent ac benedicant. Amen.

B 2

CAPVT

S.
Theresia

Opera

N VI

156

CAPVT I.

OSTENDIT QVOMODO DOMINVS ANIMAM IPSIVS, IAM
inde à pueritia ad virtutum exercitium excitari, & quantum huc conseruat pa-
rentes ipsos pietati studere.

*Parentes S.
Matris Pii
fuere.*

*Septennis
Deum cole-
re cepit.*

*Parentum
aius virtu-
tes,*

NISI ego tam mala & improba fuisset, accedente etiam di-
uino erga me favore, satis mihi ad virtutis iter capessendum
fuisset, pios & timoratos, à Deo parètes accepisse. Pater bo-
norum librorum lectioni, mirè deditus erat, hinc & tales lin-
guà vernaculà conscriptos domi non paucos habebat, quo-
illorum lectioni & filij assuescerent. Hoc, accedente etiam curà Matris,
qua curabat, vt omnes Deum quotidie orarem, & pio erga Deiparam
Matrem & sanctorum nonnullos affectu raperemur, me iam sexennem
vel septennem (vt mihi quidem videtur) cepit excitare. Non parum mihi
hic adiumentum erat, quod viderem parentes nullum cuiquam favorem
impertiri, nisi quem sibi virtute promeruisset, cum illius & ipsi eximij
cultores essent. Pater namque erga pauperes quoslibet mirificè afficieba-
tur, in agrotos, quin etiam famulos suos tanta erat pietate, numquam vt
emptitios seruos habere voluerit, quod illis valde compateretur. Vnde
cùm quodam tempore quoddam muliebre, parui mei mancipium domi
nostræ versaretur, non minus id pater benignè lauteque habuit, quam
proprijs filios, & pro ea, quæ erat pietate, aiebat se pati non posse, quod li-
bertati non restitueretur. Veritatis adhuc in verbis erat imprimis amans,
hinc numquam eum audiui irantem, aut alicui detrahentem; quin & ho-
nestus suprâ modum. Mater quoque permultis prædita fuit virtutibus, &
grauibus quoad vixit est cum morbis conflictata. Adhuc summa fuit
honestate, & quamuis formâ esset vtrumque venusta, numquam tamen
ob eam, se visa vel audita est efferre, ac magni facere, nam licet, dum mo-
reretur, non nisi triginta trium esset annorum, vestitus tamen eius ita mo-
destus erat, vt vetulam deceret. Placida ac lenis apprimè fuit, & ingenio
satis sagaci. Magnos, dum vixit, labores & ærumnas pertulit, & hanc ip-
sam vitam tandem Christiana morte conclusit. Tres numero eramus so-
rores, & fratres nouem; & omnes (quæ Dei bonitas) virtutum studio &
exercitio parentes referebant, vnâ me exceptâ, tamen si alioquin præ alijs
prolibus, patri essem chara: & fanè antequam Deum inciperem offende-
re, aliquam ad me amandam habere videbatur rationem. Nam non pa-
rùm iam doleo, dum illas ad bonum propensiones, quas à Domino tum
acceperam, ad mentem reuoco, quamquam malè ijs vti potuerim. Adhuc
nullum

nullum omnino mihi fratres, quod minus Deo seruire, impedimentum adferebant. Vnus eorum, eiusdem propè mecum ætatis erat, qui etiam mihi præ alijs charus (quamquam & ceteros summopere diligebam, & ipsi me) Ipse & ego sæpe simul sanctorum vitas percurrebamus: cumque martyria & cruciatus, quos ex Dei amore sancti homines passi erant, legerem, vilissimo etiam pretio cœlum eos, ac Dei fruitionem mercato esse censebam, indeque & mihi ardens quoddam similiter moriendi desiderio innaſcebatur; non quidem ex ingenti amore, quod me in Deum ferri putarem, sed vt tam breuium cruciatuum pretio summorum illorum bonorum, quæ in Cœlo referuari legebam, particeps redderem. Cum hocce meo fraterculo sæpe conueniebam, vt simul conferremus, quānam potissimum viâ & ratione hoc assequi possemus. Conuenit inter nos, vt simul ad Maurorum regna concederemus, stipem per viam petentes, vt, cum illuc peruenissemus, ipsi nobis caput præciderent. Et (vt quidem mihi iam apparet) satis nobis animorum in tam tenera ætate ad hoc ipsum perficiendum Dominus suggererat, si modo aliquam illuc proficiſcendi commoditatem vidissemus: at maximum nobis impedimentum esse videbatur, quod domi parentes haberemus. Nihil verò in ijs, quæ legebamus, magis mirabamur, quam quod pœna infernalis, & gloria cœlestis, sempiterna esse diceretur. Hinc sæpe hac ipsa de re satis diu simul agebamus, & volupè nobis erat identidem repetere, In æternum, æternum, æternum; quod autem hoc sæpius mecum repeterem, placuit Domino, vt mihi iam tum in puerili illâ ætate, veritatis via impressa maneret. Vt ergo vidi impossibile mihi esse ad eam loca conferre, in quibus pro Dei nomine mortem mihi inferrent, statuius Eremiticam vitam ducere, & in horto quodam domestico cellulas quasdam Esemiticas, omni quo per pueriles annos notuimus modo construere cœpimus, paruos quosdam lapides inuicem superstruendo, qui illuc concidebant, adeo vt nulla nobis desiderio nostro adimplendo ratio supereretur. Vnde etiamnum ad deuotionem ex citor, cum mecum reputo, quam tempestiue & citò Deus tum mihi daret id, quod postea culpa & demerito meo deperidi. Eleemosynas ægenis erogabam, prout poteram, poteram autem minimum. Solitudinem captabam, vt solitas meas precatiunculas, quas habebam plurimas, decurrerem, atque imprimis Rosarium Deiparæ Virginis, cuius recitationi mater mea maximopere addicta erat, & vt nos addicti essemus procurabat. Si quando cum æqualibus puellis colludebam, voluptati mihi erat monasteriola construere, perinde ac si moniales essemus; quin & ego mihi videbar monialis esse velle, quamquam hoc non tam ardentè volebam, atque alia illa, quæ iam commemorauit. Dum mater mea ex hac vita decederet, duodecimum aut circiter, ætatis annum (quantum recorder) agebam:

B 3

*Vitam san-
ctorum le-
gens mar-
tyrii deside-
rio incen-
ditur.*

*Cum fratre
statuit ad
Mauros
proficisci vt
martyrium
subiret.*

*Eremitoria
in tenera
ætate con-
struere sa-
ggit.*

*A tenera
in pauperes
effusa fuit.*

*Erga B.
Virginem
bene affecta.*

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

*In Virginem
matris sua
loco in ma-
trem co-
epit.*

bam: vtque capi intelligere, quantam illius obitu iacturam fecissem, afflictæ & mœrens coram quadam Beatissimæ Matris MARIÆ imagine me abieci, multisque eam cum lacrymis rogavi, mea vt Mater & curatrix deinceps esse dignaretur. Quod quamuis tum ex simplicitate quadam puerili feci, mihi tamen postea non parum videtur profuisse, manifestam enim & apertam Virginis huius clementissimæ opem experia sum, quoties & in quantum eius me tutelæ concedidi. Vnde & tandem me ad se pertraxit. Quamobrem mirè me cruciat, dum considero & cogito, ecquid in causa fuerit, quod in bonis desiderijs & propositis, quæ tunc concepi, & incœpi, non perseverarim. Cum, ô Domine Deus, statuisse videaris, vt ad salutem pervenirem, placeat, obsecro, maiestati tuæ, vt id fiat, & tot mihi gratias concedere, quot mihi olim concessisti. Vellem equidem, vt non permisisses, non quidem in rem & utilitatem meam, sed ob tui reuerentiæ & respectum, vt habitaculum, in quo ita continenter habitaturus eras, ita frædè inquinaretur. Crux mihi est, DÔMINE, ipsum etiam dicendo referre: scio quippe meæ vnius id culpæ adscribendum esse: etenim à tua parte nihil, quod præterea faceres, superfluisse videtur, quod minùs iam tum ab illa ætate, tota tua esse potuerim. De parentibus meis si velim conqueri, etiam non possum: non enim in illis videbam, nisi omne bonum, & insignem de meo in bono profectu curam. Itaque cum hanc ætatem excessissem, & naturæ, quæ à Domino acceperam, quæque (vt aiebant) erant plurima, dona agnoscere inciperem; adeò non pro ipsidem (vt quidem tenebar) gratias datori agebam, vt etiam singulis, ad eum offendendum, vt iam commemorabo, vt incœperim.

CAPUT II.

NARRAT QVO MODO PRÆDICTAS VIRTUTES PERDERE incœperit, quantique referat in adolescentia cum pijs & virtutibus deditis personis habere commercium.

QVod modo referam non mediocre, meo iudicio mihi damnum adferre cœpit, vnde subindè mecum ipsa considero, quam malè parentes agant, qui non procurant, vt liberi sui semper & vbique videant ea, quæ virtutem omnimodis redoleant: nam esto mater mea, vt i retuli, virtutum studio adeò addicta foret, ego tamen, vbi ad rationis vsum perveni, non tantum illius è bonitate hausi, quantum quidem oporteret, imò vix aliquid è contrâ, quod illa habebat, malum ipsum summopere mihi nocuit. Generosa quippe priscorū equitum facinora ipsa auidè, & cū voluptate identidem legebat; sed isthoc recreationis genus non tantum ei nocuit,

*Libri vni,
quam sint
notii.*

noctuit, quantum mihi, quod ipsa, quæ ei necessario agenda erāt, propterea non negligeret, sed nobis hæcce legendi & tempus, & facultatem daret. Idem forsitan huic ipsæ lectioni incumberebat, vt magnas quas habebat molestias, & afflictiones hoc pacto obliuisceretur, & liberos suos occuparet, ne, si alijs rebus se dederent, deprauarentur. Ita quidem graue hoc patri meo accidit, vt furtim, & clam illo nos hæc legere oportuerit. Vnde ipsa quamdam librorum illorum legendorum consuetudinem induit, & tenuis ille, quem in matre vidi, defectus, bonis, pijsque meis desiderijs velut frigidam cœpit iniicere, atque in causa fuit, vt etiam in rebus ceteris ceperim deficere; neque etiam malè me putarem agere, tametsi multas tam diei quam noctis horas tam vano exercitio, quamuis in scio patre, impenderem. Adeo verò hæc me lectio delectabat ac detinebat, vt nisi nouum aliquem haberem librum, nullatenus mihi satisfactum videretur. Exinde elegantias & ornatum sectari cepi, & pulchritudine meâ alijs placere, & talis videri velle sollicitè curans, & manus habere nitidas, & capillitium scitè structum, & odoramenta oblectantia, & reliquas, quas hoc in genere habere poteram vanitates: quæ sanè non erant pauca, quod huiusmodi nugarum essem curiosissima: nulla tamen sinistra ad hæc me impellebat intentio: neque enim voluissem, vt aliquis mei causa, & occasione DEVM offenderet. Vnde nimia quadam nitore & elegantia; & rerum, quæ nullum mihi peccatum inuoluere videbantur, sollicitudo multos mihi annos adhæsit: sed modò video, quanto ea cum peccato coniuncta essent. Consobrini quidam patrueles sæpè doctum paternam frequentabant: quia alijs personis ad illam aditus non patebat, ut potè qui in admissione illa circumspēctus erat: vtinam verò etiam in his excludendis circumspēctus fuisset, nunc enim video, quanto coniunctum sit cum periculo, eâ ætate, quâ virtutum semina iacienda sunt, cum ijs hominibus habere commercium, qui nondum perspectū habent, quā in se mundus sit vanus, sed alijs e contra incitamento sunt, vt eandē sectentur. Eiusdem hi propè mecum ætatis erant, aut saltem non multò me prouectiores: hinc semper simul agebamus & cōuersabamur. Mirificè hi erga me afficiebantur, & vicissim quæcūque ego ipsis grata esse nouerā, de illis apud eos agebam, simulq; affectionum ipsorum & pueriliū ineptiarū parum bonarū successus ex ipsis audiebā, & quod deterius fuit, anima vltiò se applicabat ijs, quæ omnis ei mali fuerunt occasio. Si meū esset cōsulare, equidē parentibus consulerem, vt in hac ætate seriò reflecterēt super eos, qui cum filiis suis agunt, quod multum in eo mali situm sit, eò quod natura nostra in malum potius, quam in bonum propendat ac feratur. Ita planè mihi contigit: cum enim sororem haberem ætate me maiorem, illius honestatem & probitatem, quæ in ea singularis erat, nihil dum sum

*Vanitates
etiam in or-
natu.*

*Etiam, con-
sanguine-
rū frequen-
tatio noxia
est, si mali*

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

sum imitara, cognata verò cuiusdam meæ, quæ in domo paterna frequens erat, leuitatem & malum omne mox imbibit. Tam hæc erat in cōuersatione & moribus leuis, vt mater eam domo nostrâ excludere maximè allaboratit; vt iam, cum præfagire videretur malum, quod eius mihi cōuersatio esset allatura, sed tantam illa domus nostrâ frequentandæ causam habebat, & occasionem, vt commodè ipsam ab ea excludere non potuerit. Cum hac ipsâ ergo omnis mihi voluptas erat agere; omne meum cum ipsa erat colloquium, & vnicum cōmercium, eò quod omnibus in rebus vanis & recreatiuis mihi & auxilio esset, & incitamento, ac velut promagistra, suorumque me colloquiorum ac vanitatum etiam participem faceret. Vsq̃ue dum cum ipsa habere commercium cepi, quartumdecimum scilicet ætatis annum agens (idque magis, vt quidam credo, vt amicitiam mecum haberet, rerum, inquam, suarum me faceret participem, quàm alia aliqua ex causa) Deum (vt mihi quidem videtur) per culpam mortalem non deserueram, nec eiusdem timorem vllatenus amiseram, quamquam magis timerem, ne aliquam honoris mei iacturam facerem. Timor hic honoris perdendi in causa fuit, vt eum penitus non perdidim; & ita tum quidem comparata fuisse mihi video, vt nulla prorsus mundi res me quoad hoc inflectere potuisset, nec ita vllam in mundo hominem amabam, vt ab hoc proposito propter illum me passa essem diuelli. Vtinam verò tale mihi robur & constantia fuisset, ad Dei honorem non violandum, qualem mihi natura mea & indoles dabant, ad nihil amittendum eorum, in quibus mihi honor mundanus videbatur consistere: interim tamen non videbam, plurimis aliis modis eius me iacturam facere. De isthoc non amittendo apprimè sollicita eram, & (quæ mea vanitas) nimiam quantum effusa & extrema; quæ tamen ad eum seruandum requirebatur, media nulla adhibebam, in hoc vnum dumtaxat maximè intenta, ne me planè perditum irem. Pater meus & soror hoc meum cum cognata commercium ægrè ferebant, atque identidem eius me reprehendebant: at, quoniam illam domo arcere, & eius adeundæ occasionem illi præcidere commodè nō valebant, ideo omnis, quam adhibebat, diligentia incassum recidebat. Eram quippè ad quidquid malum est, sagacissima. Subinde mecum ipsa non sine stupore perpendo, quantum deprauati alicuius commercium damni parere queat, & nisi id ipsa essem experta, vix dū crederem, ac præsertim in adolescentia, tunc quippè, quod inde prouenit damnum, maius sit oportet. Vtinam infortunio & exemplo meo parentes omnes edocti, rei huic, maximè aduigilare discerent! & sanè, ita me isthoc cognatæ commercium & necessitudo immutauit, vt vix vllum mihi bonæ naturæ & animæ sanctioris vestigium, signūue relinqueret; & cū cognatæ suas conditiones & mores, tum alia quædam easdem vanitates

& recrea-

Parentes
videant, cū
quibus libe-
ri conuer-
sentur.

& recreationes conſectans, ſuas mihi penitus impreſſiſſe viderentur. Atq; hinc facile intelligo, quātum boni afferat cum pio aliquo familiaritas, & ſi illa in ætate cum hominibus ſanctis & pijs commercium habuiſſem, in virtute haud dubiè ſolidata & integra manſiſſem. Si enim id ætatis habuiſſem, qui me Dei timorem docuiſſet, tale anima mea paulatim robur collegiſſet, vt à lapſu ipſam præſeruafſet. Sed cum poſtea hic Dei timor penitus è me enanuiſſet, ſolus mihi honoris amittendi timor manſit, qui me in omni eo, quod agebam, mirè cruciabat & lancinabat. Hinc quod cogitarem ea ad hominum noticiam non peruenire, multa, quæ & cum hoc honore & cum Deo pugnabant, committere non verebar. Principio quidem earum, quas iam dixi, quantum mihi videretur, perſonarum commercia nocuerunt; eſto hoc non tam ipſis fortaiſſe quam mihi adſcribendum eſſet; ad malum quippe malitia mea poſtea ſatis magna & ſuſcipientis fuit, vt taceam habuiſſe me præterea ancillas, quas ad omne malum perpetrandum paratiſſimas comperi; ſi illarum aliqua benè mihi conſuliſſet, forſitan id mihi profuiſſet, ſed tam ipſas quaſtus & commodum proprium, quam meus me affectus excecabat. Et eſto naturā ad grauiora mala numquam propenderim (eò quod quidquid inhoneſtatem redoleret, naturaliter abhorrerem, ac duntaxat confabulationes, & amica cum aliquibus ad tempus fallendum colloquia captarem) tamen quod hanc occaſionem non euitarem, ſed in eam vltro me ingererem, in præſentiſſimo lapſu verſabat periculo, eique & patrem ſimul & fratres exponebam: ſed ab eo me Deus Opt. Max. immunem præſtitit, adeo vt ad oculum pateat, eum, etiam me inuita, & contra voluntatem meam, procurariſſe, ne prorſus me perderem. Omnia tamen ita ſecreto fieri non potuerunt, vt non honor meus magnam inde inſamiæ notam contraxerit, & non pater meus ſiniſtri aliquid de me ſuſpicaretur, nam, quantum equidè recordor, vix trimeſtri integro his me vanitatibus & nugis dederam, cum me in quodam vrbis huius Monasterio, in quo meæ conditionis & ætatis puellæ, etſi non eiſdem in moribus deprauationis educabantur, conſtituerunt: ita porro id rectè ac diſſimulanter factum eſt, vt nemo eius rei, præter me, & quemdam de conſanguineis meis fuerit conſcius, nam ne quem rei huius nouitas offenderet, commodam eius faciendi opportunitatem exſpectarunt. Hanc dedere ſororis meæ nuptiæ: hac quippè iam nupta, indecens fuiſſet ſolam me, ſine matre, domi manere. Tam me extremo amore pater proſequabatur, & tanta mea erat diſſimulatio, vt tantum ipſe de me malum ſuſpicari non poſſet; itaque factum, vt eius gratia numquam excederim. Quod verò paruo tempore huiusmodi vanitatibus vacauim, hinc etſi aliquid de me ſpargeretur, incerto tamen omnia rumore ferebantur;

S. M. Tereſa Opera

C

quod

S.
Theresia

Opera

N. VII

166

In Monasterio
educatur.

quod enim de honore nimio opere sollicita essem, quo poteram modo procurabam, ut omnia secretissime peragerentur, non cogitans interim, nihil illo fieri posse, qui intueretur omnia. Quantum o Deus meus in mundo hinc damnum sequitur, quod isthoc parui fiat, sibi-que persuadeant homines aliquid absconditum manere posse, quod inde committitur! sanè ita mihi persuadeo fore, ut multa mala non committeremus, si intelligeremus ipsum rei cardinem non tam in eo versari, ne ad hominibus videamur, quam in non agendo, quod maiestatem tuam offendar. Primò Octiduo mihi monasterium graue fuit ac molestum, sed magis quod dubitarem, quod mea iam vanitas alijs innotuisset, quam quod eo loci reclusa essem: iam enim me tædere vanitatis inciperat, ac, licet Deum peccando offenderem, nihilominus magno eius timore concutiebar, & quam citissime ad confessionem accedebam. Initio inquieti fui, sed antè octo dies, atque etiam citius (ut quidem credo) maiorem quietem quam in ædibus paternis experta sum. Omnes quoque moniales consortio meo valdè reficiebantur: nam singularem illam à Domino acceperam gratiam, ut placerem, & grata essem omnibus, apud quos commorabar: unde fiebat ut omnibus monialibus accepta essem. Et quamvis tum quidem à statu monastico valde abhorrerem, voluptatibus mihi erat, inter tam bonas, honestas, religiosas, & regulæ seruantes moniales, quales hæ ipsæ erant, commorari. Diabolus nihilominus à me tentando non cessabat, & simul externos excitabat, qui continuis suis compellationibus ac nuntijs quietem meam interpellarent: sed quod nulla ad hæc esset commoditas, remora hæc diuturna non fuit; vnde mox anima bona primæ ætatis meæ exercitia, hæcenus intermissa postliminio repetere cœpit; ac tum demum vidi, quantum Deus boni præstet ei, quem inter bonos commorari, & cum bonis conuersari facit. Omnem iam tum viam & modum eius maiestas excogitare & exquirere videbatur, quæ me ad se pertraheret. Benedictus sis, Domine, qui ita me patienter sustinuit, Amen. Vnum erat quod me aliquo modo excusare posse videbatur, nisi tot alios defectus & culpas habuissem, scilicet conuersationem hanc & commercium fuisse cum eo, cum quo per viam matrimonij honestari & bonum habere exitum posset: cumque & Confessarios & alios super hoc consuluissem, in multis id genus rebus me Deum dicebant non offendere. Quædam verò de monialibus inter nos puellas seculares dormiebat, cuius operâ & adminiculo aliquod mihi Deus lumen (ut videtur) dare, uti mox dicam, incipere voluit.

*Boni com-
mercij bona*

CAPVT III.

DECLARAT QVOMODO BONORVM CONVERSATIONE
*pia in se desideria denuò redierint, & qua illam Domi-
 nuu via ad cognitionem erroris, in quo
 hæcenus egisset, perdu-
 xerit.*

VT ergo bonam & sanctam monialis huius conuersationem & fa-
 miliaritatem gustare cœpi, voluptati mihi fuit illam benè & ar-
 denter de rebus diuinis loquentem audire, erat enim apprimè discre-
 ta & sancta. Vnde nunquam (vt quidem mihi videtur) graue fuit,
 sed semper suaue illam loquentem audire. Initio narrare mihi cœpit,
 quomodo solâ lectione illorum verborum Euangelij: *multi sunt vo-*
cati, pauci verò electi, conuersa, monasticam vitam assumpsisset, adde-
 bar & de præmio, quod præparauit DEVS ijs, qui propter ipsum omnia
 relinquunt. Bona hæc familiaritas, quos mala mihi instillarat mores,
 paulatim cœpit eliminare, & rerum æternarum desideria denuò
 menti imprimere, magnamque illam meam à vita monastica alienatio-
 nem, quæ sanè in me summa fuit, nonnihil imminuere. Si quam ve-
 rò Religiosam inter orandum videbam lacrymantem, aut alias quas-
 piam virtutes habere, non parùm has ei inuidebam: hac enim in re tanta
 cordis mei erat durities, vt, etsi vniuersum Passionis Dominicæ textum
 perlegissem, ne vel lacrymulam emissem. Quod profectò mirè me
 cruciabat. Sescuianni spatio isthoc in Monasterio vixi, non sine magna
 pauarum contuetudinum mearum emendatione. Incœpi deinde multas
 orationes vocales decurrere, & nullam nqn domesticam rogare, vt DEO
 per preces me commendarent, vt ad eum me statum vocare dignaretur,
 in quo illi inferuire possem, atq; amen monasticum nolebam, adeò vt vel-
 lem Deo placeret, eum mihi non inspirare; esto alia ex parte etiam metue-
 rem matrimonio me applicare. Ad finem autem temporis, quo ibidem
 versata sum, magis iam ad monasticum statum assumendum propende-
 bam, tametsi non in hoc monasterio; quod sancta quædam exercitia,
 quæ postea intellexi illic à monialibus vsurpari, mihi nimis graua vide-
 bantur: & erant nonnullæ de iunioribus, quæ in hac me opinione etiam
 confirmabant: nam si eiusdem omnes sententiæ fuissent, non sanè me-
 diocriter id mihi profuisset. Huc accedebat, quod alio quodam in mona-
 sterio sodalem charissimam habebam, & hoc in causa erat, quod si de-
 mùm Religiosa fieri vellem, non alio fierem in loco, quam in quo ist-
 hæc sodalis mea commorabatur. Magis scilicet sensualitatis meæ con-
 solationem & vanitatis, quam animæ bonum spectabam. Bonæ illæ co-
 gitationes

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

gitationes monasterium ingrediendi subinde quidem mihi occurrebant, sed statim abibant; nec à me ipsa impetrare poteram, planè ut animam ad hoc inducerem. Hoc ipso tempore etsi ego à parte mea non negligerem illa, quæ mihi bona & salutaria erant, magis tamen Dominus ipse contendit ad eum me statum disponere, qui mihi esset maximè salutaris.

In grauem tunc temporis incidi infirmitatem, ut me ad paternas ædes reduci oportuerit: confirmata verò valetudine, ad sororem quæ in pago quodam habitabat, conducta sum, quò eam inuiserem, quod mihi me ipsa diligeret: etsi quidem ei auscultassem moremque gessissem, nunquam inde rediissem. Coniugi quoque eius acceptissima eram; externis saltem magna mihi benevolentia signa exhibebat. Quo etiam nomine per amplas Deo meo gratias debeo, quod quocumque loco fui, semper beneuolos sum homines experta; ipsa tamen, pro ea ac sum malè id ei rependi. In via, qua nos transire oportebat, commorabatur patruus noster, vir prudens, & virtutum perstudiosus, ac viduus, quem etiam Dominus sibi paulatim disponebat: nam iam ætate grandis, & maturus, relictis omnibus, quæ possidebat, religiosum statum suscepit; in quo ita laudabiliter vitam terminauit, ut diuinà eum visione iam perfrui credam. Hic me ad dies aliquot apud se commorari voluit: tempus, quo à negotiis vacabam, librorum piorum patriâ linguâ conscriptorum lectioni dabat: omnis autem eius sermo ut plurimum de Deo, mundi que huius vanitate erat, ut verò & mihi rerum diuinarum amorem instillaret, eos me libros, se præsentem, legere iussit, & licet non multum erga eos afficerer, simulabam tamen, quo ei satisfacere, nam alijs complacere, & alienæ voluntati more gerere studui semper quam maximè, etiamsi propterea mihi ipsi molestiam creassem ac tradium, ad eò quidem, ut, quod in alijs virtutis nomen meruisset, in me reprehensionem meruerit, & ingens vitium fuerit, quod in hoc sæpè discretionis limites excederem. Quot, ô Deus bone, modis & vijs tua me maiestas ad eum paulatim disponebat statum, in quo mea vi opera voluit, ut etiamsi nollem, me mihi metipsi vim facere cogeret, sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Esto verò ibidem non nisi paucis egerim diebus, per eam tamen, quam verba Dei tam lecta, quam audita in corde meo exseruere vim, simul & per bonum commercium, eam intelligere cæpi veritatem, quam olim in prima pueritia intellexeram; nimirum quidquid in mundo est, nihil esse, & non nisi meram vanitatem, atque ipsum in momento præterire, simulque timere, ne, si vitâ exire me contingeret, ad infernū detruderer. Ac licet ne tum quidem à me impetrare ipsa possem, ut statui monastico me applicarem: videns tamen statum illum & meliorem esse, & secutio-

rem,

Quid sit mo-
nasterium
aggre-
ssus.

rem, paulatim apud memetipsam constitui quamdam mihi vim ad eum capellendum inferre. Trimestri, & amplius hoc in conflictu havi, hac meratione incitans & cohortans, nimirum vitæ monasticæ labores & mala pænis purgatorij maiora esse non posse, ac, cum delictis ipsa meis infernales pænas promerita essem, non multum esse, si quod restabat vitæ, velut in purgatorio transigerem; postea me rectâ caelos petiturâ, nam hoc vnum spectabam, ac desiderabam: atque in hac status deligendi anxietate, timore servili magis quam amore moveri videbar. Hoc voluenti mihi dæmon proponebat fore, vt, quod delicijs & vitæ molli assuevissem, Religionis onera & labores ferre non possem: cui è contra opponebam labores & dolores, quos Redemptor nolter Iesus vivens passus est, & proinde non multum esse, me aliquos ipsius nomine & amore subire; atque ipsum mihi in ijs ferendis auxilio futurum: Cogitare quidem hoc debebam, sed an hoc postremum cogitarim, non rectè recordor: His ipsis diebus plurimas passa sum tentationes, & gravissimis vexata febribus, ad quas longa animi accedebant deliquia: nam nunquam firmâ valetudine sum vsa. Maximè verò me tum iuuat, quod erga librorum sanctorum lectionem mirè affecta manserim. Vnde lectis S. Hieronymi Epistolis ita commota sum, vt tandem patri meo id significare decreuerim, quod propè idem erat, quod sacrum habitum suscipere: nam ita generosa eram, vt cum semel meam quo ad hoc voluntatem aperuissem, ob nullam prorsus rem, eam immutatura fuisse videar. Tanto potior me pater amore prosequeretur, vt nullo id ab eo pacto impetrare potuerim: vt nec aliorum, quos pro me intercessores ad illū misi, preces & compellatio: summum quod tum quidem ab eo obtineri potuit, fuit vt, cum ipse iam vita functus esset, facerent quidquid cuperem. Verum hic mihi metipsi, meæque imbecillitati timere cæpi, ne scilicet retro respicerem; vnde mihi videbatur hoc mihi parum expedire, ideoque id alia ab eo via obtinere sum conata, vt iam referam.

CAPVT IV.

NARRAT QVOMODO DOMINI OPE SIBI IPSI IN HABITU

sumendo vim fecerit; quamque multos eius maieſtas ei morbos davo caperit.

Is ipsis diebus, quibus ipsa mecum de isthoc proposito delibera-
bam, vni de fratribus meis, vt vitæ se religiosæ daret, muadi huius
vanitate ei ob oculos positâ, persuaferam. Vnde simul statuimus
quadam die summo mane ad illud Monasterium accedere, in quo illa
amica, illa inquam, quam ego singulari quodam prosequeretur affectu,
commo-

C 3

commo-

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

*Quibus se
arg. mentis
contra do-
monem su-
taretur.*

*Librorum
sanctorum
lectione do-
lectatur.*

commorabatur. Nam ex hac vltima determinatione mea ita affecta erā, vt vbi cumque magis me Deo putassem posse seruire, & quodcumque pater me voluisset ingredi, illud ingressa monasterium fuisset, quod iam magis ad animæ meæ bonum, & salutem, quam ad quietem internam at-

*Quam po-
nam sen-
tis, dum re-
ligio sum
statum as-
sumpsit.*

tenderem, vnde hanc iam ne hilum faciebam. Quantum quidem mihi videtur (& vere ita est) meminisse sanè me tūc, cum domo paternā iam exirem, ita affectam fuisse, vt non putem maiorem me doloris sensum expecturam, cum iam moriar quam tunc in me sensi: singula quippe corporis ossa à sua mihi diuelli sede, ac compagine videbantur. Nam quia nullus Dei amor in me erat, qui me amorem erga patrem & consanguineos faceret obliuisci, hinc talem in me aduersus memetipsam repugnantiam sensi, vt nisi me Dominus adiuuisset, omnes meæ considerationes, & rationes satis potentes non fuissent, ad hoc à me impetrandum. Sed ipse mi-

*Adest De-
minus ijs
qui libi
vim info-
runt.*

hi talem animum contra memetipsam dedit, vt quod proposueram, opere tandem exquerer. Vt autem habitum sacrum assumpsi, statim, Deo me illuminante, intellexi, quomodo ipse adsit, & opem ferat ijs, qui, quo ipsi seruiant, sibi met vim inferunt. Sed hanc vim nemo in me notauit, sed omnes propensissimam quamdam ad hoc voluntatem. In ipso habitus assumpti momento, summum mihi ex assumpto hoc statu gaudium exortum est, quod exinde vsque in præsens numquam à me recessit, & qua anima mea laborabat ariditatem, in summam affectus tenacitatem commutauit, adeo, vt quidquid ad Religionem spectaret, iucundum mihi esset ac delectabile. Interdum, fateor, ijs ipsis horis, quas olim corporis recreationi & ornatui solebam impendere, domum euerrebam; quibus dum animum reuocarem; esse me iam ab illis liberam, nouum quoddam in mente mihi gaudium suboriebatur, vt & ipsa mirarer, & vndenam id oriretur prorsus haud intelligerem. Quod dum menti meæ recurrit, nihil est, tamen gravissimum & durissimum, quod si mihi proponatur, non dubitem aggredi. Multorum

*Anima an-
xietas in bo-
no aggredi-
endo.*

namque vsu, & experientia iam noui, si initio me ipsa in firmiter statuendo aliquid exequi iuuem (nam vbi aliquid ex puro Dei intuitu fit, vult animam hoc metu initio perterriti, donec ipsum aggrediatur, vt sic maius nostrum sit meritum, & quo hic metus maior est, eo etiam, si nihilominus rem aggrediatur, maiori præmio donatur, & postea maiorem inde suauitatem ac voluptatem sentit) maiestatem eius etiam in hac vita id mihi certis quibusdam modis remunerari, quos ille solus intelligit, quid

*Ob metum
non sunt
Dei inspira-
tiones negli-
genda.*

re ipsa iam experitur. Hoc vti dixi plurimis in rebus magni momenti experientia cognoui; vnde si essem, quæ aliis dare consilium deberem, nunquam consulerem, vt cum bona aliqua inspiratio sapientius alicui occurrat, eam ob metum initio incidentem executioni mandare negligeret: nam si

pure

purè simpliciterque solo Dei nomine suscipiatur, non est quod timeat, nè non felici: et sibi succedat, quia Deus ad omnia potens est: sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Quæ quidem hæc tunc mihi, ô summum bonum, & vnica requies mea, bona & gratias contulisti, quod me scilicet singulari tua pietate & magnitudine, è tot deuiss anfractibus ad statum ita securum, & ad locum, in quo plurimæ Dei famulæ commorabantur, perduxeris, à quibus virtutum exempla mutuari possem, quibus excitata, indies in tuo famulatu magis, & magis proficerem: illa, inquam, sufficere debuissent. Verum, quomodo hinc vltèrius progrediar, nescio, dum nimirum professionis meæ formulam, & quantà resolutione & consolatione eam fecerim, nec non sponsalia, quæ tecum tunc iniui, in mentem reuoco. Quæ omnia sine lachrymis exponere nequeo, quæ & sanguine esse deberent, & ipsum mihi cor præ dolore disrumpi, qui quidem doloris sensus etiam nimis, quam exiguus, esset, si intuear quoties, & quam grauitè exindè, Diuinam tuam Maiestatem peccando offenderim. Et sanè, (vt quidem nunc mihi videtur) non sine magna ratione, tantam mihi habere dignitatem nolebam, quòd illà essem abusura; sed tu, DOMINE, viginti circiter annis, quibus hæc tua gratia malè vta sum, iniuriam pati voluisti, vt hoc ego pacto ad emendationem peruenirem. Ità planè, DOMINE, me hic gessi, (vt quidem apparet) ac si promississem nihil eorum, quæ tibi vouendo promiseram, seruare; quamuis tunc quidem talis mea intentio non fuerit: sed video opera mea postea huiusmodi fuisse, prorsus vt nesciam, qualem tum intentionem habuerim; vt scilicet magis pateat, quis tu, sponse mihi sis & qualis ego. Et sanè magnorum vltiorum meorum sensum ea sæpè numero consolatio in me minuit ac temperat, quæ mihi prouenit ex eo, quòd misericordiarum tuarum multitudo hoc pacto innotescat. In quo verò illa sic elucescat, vt in me, vt potè, quæ singulares, quas mihi facere incœpisti gratias, operibus meis malis sic obscuraui? Væ ergo mihi, DOMINE Creator: nam etsi aliquid ad me excusandam excogitare vellem, planè non possum, nec vlli imputare culpam possum, præterquam mihi, si enim pro amore, quem mihi exhibere cœpisti, amorem aliquem tibi rependissem, nemini melius, quam tibi eum applicare potuissem, & hoc si fecissem, salua essent omnia. Sed, quia id non promisi, nec tanta mea felicitas fuit, hinc tua mihi misericordia iam auxilio sit oportet.

Mutatio vitæ, ac ciborum valetudini meæ directè contraria fuit: nam esto summà consolatione perfunderer, & contenta essem, indè tamen melius non habui: Deliquia quippe & animi defectus quotidianè

Morbi S.
Matris in
religione,

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

ridiè magis, & magis increſcebant, tantuſque accedebat cordis languor, ut quotquot me viderent, obſtupeſcerent: quem mox alij morbi ſequébantur; ut primum tyrocinij parum firmâ valetudine peregerim: quamquam toto illo tempore, Deum non multum, (ut mihi videtur) offenderim. Et quoniam malum adeò graue erat, ut me ſemper ferè ſenſu priuaret; immò ſubindè eum etiam omnem mihi penitus eriperet; hinc parens meus omnimodis allaborabat, ut valetudini poſſem reſtitui; & quia ab huius loci medicis nullam opem ſentiebam, ad alium me locum, in quo varijs morbis affectos perſanari multos conſtans fama erat, me conduci iuſſit, quod & me illic ſanitati reſtituendam omnes cenſerent. Amica illa mea, quam in hac domo me habuiſſe antè dixi, & quæ de veteranarum erat numero, mecum proſecta eſt; nam iſthoc in monaſterio clauſtri voto Moniales ſe non obligabant. Annum propè integrum illo in loco egi; porro tribus eius menſibus tantos paſſa ſum medicorum mederi volentium ex præſcripto cruciatus, ut quomodò eos ferre potuerim, ipſa nesci. Denique tamen eos animo paterer, corpus tamen meum iis ferendis impar erat. Aſtate ineunte primum in medicorum manus tradenda eram; at tamen incipiente hyeme eò me contuli; toto autem tempore intermedio in ſororis meæ, quam in pago commorari dixi, domo hæſi menſem Aprilẽ expectans, qui & inſtabat, & nè toties ultro citroque commicaret. Mihi iam è monaſterio digreſſæ patruus (quem antè dixi in via habitaſſe) librum dedit, cui Abecedarium Tertium nomen eſt, quique orationes recollectiug, & mentalis methodum tradit. Et licet primo illo tyrocinij mei anno varios pios ſanctosque libros legiſſem (neque enim alios quam pios legere volebam, utpote damnorum, quæ ab alijs illis paſſa eram, probè gnara) nesciebam tamen, quomodo me in oratione gerere ac mentem recolligere deberem; hic proindè liber gratiſſimus tum mihi fuit, ipſuſque viam ac methodum omni animi contentione ſequi ſtatui, & quia lachrymarum donum iam tum à Domino acceperam, atque ipſa lectione multum recreabar; hinc ſolitudinem ſubindè ad tempus colere, frequentius confeſſionem inſtituere, hanc ipſam viam ingredi incipiebam, hocce libro loco magiſtri & directoris vtens; quod nullum magiſtrum, Confeſſarium, inquam, inuenirem, qui me intelligeret, tam etſi viginti ipſis annis, poſtquam hoc, quod hic dico contigit, talem quaſierim. Quod haud dubiè mihi non parum nocuit, & huius defectu, non ſolum ſæpè retroceſſi, verum etiam in preſentiſſimo periculo fui, nè penitus peſſum irem. Si epim directorem habuiſſem, hic ſaltem me fugere docuiſſet occaſiones, quas ad Deum offendendum habebam. Diuina illius Maſtas, tam magnas mihi ſub his initijs dare gratias capit, ut ad finem illius temporis, quo hic egi in ſolitudine, quod nouem penè menſium fuit, etſi non

Libros Sanctos tantum legere vult.

non tam libera ab offendendo Deo, quam liber ipse docebat. Sed hoc parum morabar: videbatur enim mihi propè impossibile tam exactam in eo curam gerere, eam quidem adhibebam, ne quod lethale scelus committerem, atque o vnam ea mihi perpetua fuisset: venialia porro parui faciebam; atque hoc erat, quod me destruebat. Hoc, inquam, in itinere ita me Dominus praeuenire & fauere cœpit, vt mihi donum orationis quietis dederit; ita quidem, vt etiam aliquando ad vnionis modum peruenire, esto non intelligerem, quid aut hoc, aut illa esset, quantique huiusmodi donum faciendum esset. Et sanè, si ipsum intellexissem, non dubito, quin magno id mihi emolumento fuisset. Hæc quidem vnio, vt verum fatear, tam breui temporis spatio durabat, vt nesciam, an salutatio Angelica eo recitari potuisset: verum tam eximij posteam remanebant effectus, vt, cum tunc vigesimum ætatis annum nondum expleissem, mundum mihi vniuersum pedibus premere viderer. Adeo, vt (si rectè recordor) sortem illorum misererer, qui ipsum, etiam in rebus licitis sequerentur. Procurabam, quantum quidem poteram, IESVM CHRISTVM Dominum, & omne bonum nostrum, intus in animo meo præsentem quouis loco circumferre. Atque hæc orationis meæ erat ratio. Si quod vitæ eius mysterium meditatione recolerem, ipsum intus in animo velut præsens fingebam; quamquam piorum lectione librorum plus temporis impenderem: nam hæc omnis mea recreatio erat & delectatio, quod mihi per intellectum discurrendi, & imaginatione vtendi talentum Deus non dedisset: nam ita eam crassam & obscuratam habeo, vt ne quidem ipsam Saluatoris CHRISTI humanitatem perfecte recogitare, aut representare mihi, licet maximè conarer, vique potuerim. Et licet per hoc, quod per intellectum discurrere nequit, quis citius (modo perseueret) ad contemplationem perueniat, est id tamen valde difficile ac laboriosum; nam si voluntas non habeat, quo se occupet, & amor nullum rei præsentis obiectum, in quo sese detineat, tunc anima velut sine materia circa quam & omni exercitio manet; & hæc solitudo & ariditas valde eam lancinat, & cogitationes vanè incidentes mirè eam exagitant. Ijs ergo, qui huiusmodi sunt, magis conuenit putandaque conscientia, quam ijs, qui per intellectum discurrere queunt: qui enim intellectu discurret & recogitat, quid sit mundus, quantum, & quid Deo debeat, quam multum Dominus pro ipso, tulerit, quam verò parum ipse ei seruiat, quantum denique diligentibus se retribuat, eam inde doctrinam elicit, quâ se contra cogitationes ingruentes, peccandiue occasiones, & pericula tueatur. At, qui hoc adminiculo se iuuare non potest, in maiori versatur periculo, lectioneque se multum occupet oportet, cum seipso aliquam rationem doctrinamue non possit

S. M. Teresa Opera.

D

elicere.

Ab omnibus
etiam venialibus
peccatis abstinere oportet.

Illius orandi
modus.

S.
Theresia

Opera

N VII

106

elicere. Hæc procedendi ratio ita difficilis & laboriosa est, ut, si director eam quem instruit sine lectione (quæ non parum iuuat, ut qui hoc modo procedit, se recolligat: eique necessaria est, quantumvis vel parum legat, idque non nisi loco orationis mentalis, quam exercere non valet) subsidio diu cogat orationi incumbere, planè impossibile sit, ut diu sic in ea maneant, & sanitatem, si in ea mordicus pergere velit, non parum offendant, quod res sit apprimè laboriosa & perdifficilis.

Illius in oratione perseverantia.

Bonorum librorum utilitas.

Occasiones peccati surgere, quando opere sit necessarium.

Iam demum agnosco, diuinâ ordinatione & dispositione factum esse, ut neminem qui me instrueret, inuenirem: nam (ut mihi quidem videtur) impossibile penitus fuisset octodecim ipsos annos, quibus hoc in agere & illis magnis ariditatibus vixi, perdurare, quod sicuti iam dixi, planè non possem intellectu discutere. Porro toto illo tempore (nisi forte post communionem) orationi me dare non audebam, si librum ad manum non haberem; ita namque horrebat anima se sine aliquo libro adorandum applicare, ac si contra magnam hominum turbam eam pugnare oportuisset. Hoc me ipsa remedio, quod mihi ad instar socij erat, & quæceu clypeo omnes variarum cogitationum ictus excipere debebam, solabar: eo quod ariditas solennis & ordinaria mihi non esset, & non aliter accideret, nisi dum carebam libro: tunc namque anima distracta statim diuagabatur, & cogitationes, velut excusso fiano quocumque liberè se diffundeant, sed hocce libri subsidio eas paulatim recolligebam, & animam meam velut ei ablandiendo, ad stationem reducebam. Sæpe quidem satis mihi erat, vel librum aperuisse: & modo parum, modo multum, pro gratiæ quam à Domino accipiebam inopiâ vel copiâ, legebam. Atque hoc in principio, de quo loquor, nullo mihi videbar, dum modo libros habere, & sola esse possem, periculo aut discrimine, à tanto posse bono auelli: & reuerà diuinâ succurrente gratiâ, ita futurum fuisse credo, si modo director, aut alium quemlibet habuisssem, qui me, ut peccati occasiones initio fugerem, monuisset, & si fortè me in eas induissem, quanto citius eripuisset. Et sanè ita tum quidem mihi animata fuisse videor, ut, siue diabolus apertè tunc aggressus fuisset, nullo ad grauiter peccandum peccato induci potuisssem. Sed ad eò ipse versutus, & ego incauta fui, ut omnia proposita me a valde parum mihi profuerint, nisi forte à toto illo tempore, quo Deo seruiui, graues illos, quibuscum tunc conflictabar, morbos ferendos, & quidem magnâ illâ patientiâ, quam diuinâ eius maiestas mihi dabat. Sæpe mecum mirata sum summam DEI bonitatem recogitans, & anima mea exultauit, magnificentiam & misericordiam eius considerans. Sit ipse pro omnibus illis benedictus, quod ad oculum viderim, cum ne vel vnum bonum desiderium, quod habui, etiam in hac vita, irremuneratum abire permisisse: & quantumvis tenuia & imperfecta

imperfecta opera mea essent, ea tamen Dominus meliorabat, perficiebatque pretium & valorem addebat: mala autem, & peccata statim celabat, quin & oculos eorum, qui ea viderunt, maiestas eius quodammodo excusari permittit, ipsaque etiam de memoria ipsorum delet. Peccata velut insurat, & de cōtra efficit, ut virtus, quam etiam ipsemet mihi tribuit, & ut eā admittam, me velut compellit, mox reluceat & omnium oculos incurrat. Ut porro redeam ad id, quod mihi à superioribus iniūctum est, sanè si singillatim referre deberem, quo se Dominus modo mecum sub hac principia gesserit, alio, eoq; sublimiori quā meo opus esset ingenio, quo quidnam illi hac in parte debeam, nec non insignem meam ingratitudinem, & nequitiam possem describere; omnium quippè iam sum oblita; sit ipse in æternum benedictus, qui tam diu patienter me sustinuit. Amen.

CAPVT V.

GRAVES, QVOS HABVIT PROSEQVITVR MORBOS, NEC
*non patientiam, quam in ijs sibi Dominus dedit: & quomodo è malis eliciat bonum, pro-
 ut videre erit in re quadam, quæ illo loco ad quem sani-
 tatis recuperanda causa abierat, et
 contigit.*

PENE me effugerat dicere, quod in ipso Nouitiatu anno magnas pas-
 sa sum inquietudines & molestias, & quidem in rebus, quæ ex se parui
 momenti erant, sed in quibus sæpè, tamen innocens, reprehendebar: fe-
 rebam id quidem, etsi (quæ mea imperfectio erat) permolestè; tamen ma-
 gna illa, quod Religiosa iam essem, consolatio omnia me æquanimiter to-
 lerare faciebat: quod enim sodales meæ solitudinem me sectari, & præ-
 teritis culpas subindè deplorare viderèt, statu me meo non esse conten-
 tam existimabant, quod etiam salàm dicere non verebantur. Omnia quæ
 Religionis erant, mirificè mihi placebant, ea tamen, quæ contemptum
 mei videbantur includere, minimè ferre poteram. Gaudebam quippe ab
 omnibus magni fieri; & in omni eo quod faciebam curiosa & exacta e-
 ram. Hoc ipsum porro mihi quædam esse videbatur virtus, quamquam
 hoc me à culpa non eximet, quòd, quæ ad recreationem & commodita-
 tem meam spectabant, optimè sectari scirem. Ac proindè ipsa me igno-
 rantia hic à culpa nō excusat. Aliqualem quidem excusationem meretur,
 quod hoc monasteriū, non esset super magnam perfectionem fundatum:
 at ipsa (quæ mea improbitas) sequebar quod videbam bonum non esse, &
 quod bonum erat, non sequebar. Quædam tunc temporis Monialis gra-
 uis ex morbo decumbebat, eratque seruientibus permolesta: quædam
 namque in vtre habebat foramina, quæ nimia oppilatio alui causauerat,

D a per

S.
 Theresia

Opera

N VII

186

*Quidquid
pertransit
nihil est re-
spectu æter-
norum.*

per quæ quidquid manducabat, egerebat. Vnde etiam non multo post decessit. Videbam quidem omnes, quæ domi erant istuc morbi genus exhorrescere: ego verò illius inuidens patientiæ, Dominum rogabam, ut cum eadem patientia, eos mihi daret morbos quos placeret. Nullum verò (ut mihi videtur) tunc morbi genus metuebam; eo namque bonorum & terro- rum acquirendorum tenebar desiderio, ut quocumque demum pretio & medio ea comparare mecum statuerem. Quod ipsum nunc sum- mopere miror, quod nondum eo Dei amore tacta essem, quo postea, cum iam orationem frequentare caperem, mihi videbar tacta fuisse: etenim aliud non habebam, quam lucem quādam, & cognitionem, qua, quidquid tri- sit, & finem habet, parui faciendum videbam; & contra bona, quæ per hoc comparari possunt, permagni ducenda, cum æterna sint. Illius maiestas hocce meum votum audiuit, nam antequam duo effluxissent anni, ita morbida effecta sum, ut, licet malum, quod triennio ipso pertuli, ut iam referam, tale non fuerit, quale illius monialis; non minus tamen molestū mihi, ac graue fuisse credam. Cum iam tempus, quod apud sororem meā in loco quo dixi hærens, expectarem, venisset, ut medico traderer; magna me & pater, & soror, & amica illa monialis, quæ mecum venerat, quæque magno me amore prosequeretur sollicitudine, uti bene in via haberet; & nihil mihi deesset, conduxerunt. Hic animæ meæ quierem interturbare diabolus cepit, etsi multum inde boni Deus eliceret. Erat in loco, quem curandi gratia adieram, sacerdos quidam non contemnendus natalibus, & ingenio doctus quoque, sed non nisi mediocriter. Hunc ergo mihi in confessarium delegi, quod litteratorum semper amans fui, esto multum animæ meæ damni attulerint confessores, qui non nisi mediocriter docti erant: non enim poteram tam doctos semper reperire, ac quidem volui- sem. Iam vsu ipso didici, satius esse, eos, modo boni, beneque morati sint, nullas habere litteras, quam non nisi modicas: nam indocti, cum sibi non fidant, necesse habent alios doctiores consulere; neque etiam ego ijs fide- rem. Vir benè doctus numquam me decepit, neque etiam indocti illi me volebant decipere, sed quid plura non sciebant. Ego verò putabam mul- tum illos scire, meque non vltius quam ad illis credendum obligari, cū quod mihi dicebant, ad laxitatem & maiorem libertatem tenderet. Si- tiam nimis restrictè & scrupulose mecum egissent, tanta quidem meane- quitia est, ut alios haud dubiè confessarios quæsissem. Quod veniale pec- catum erat, nullum aiebant esse, quod grauissimum mortale, non nisi ve- niale esse. Hoc porro ita mihi nocuit, ut merito id ad aliorum cautelam hic referre possim, quo tantum malum, & damnum non incurrant: Video e- nim me propterea apud Deum excusandam non esse; quia satis erat res il- las naturā suā nō esse bonas, ut ab ijs abstinere. Credo Deū propter pecca- ta mea

*Confessor
ille melior
est, qui pro-
fus indoctus
est, modo pius
sit quam
qui medio-
criter do-
ctus.*

*Periculum
à confessa-
rijs indoctis.*

ta mea permisisse, vt & hi seipfos a me deciperent, & ego alias deciperem, illis referendo ea quæ ab ijs acceperam, septemdecim & amplius annis (vt puto in illa cæcitate mansi, donec quidam vir apprimè doctus, ex ordine Sancti Dominici, me quoad aliqua melius edocuit, & Patres Societatis Iesv, quoad omnia, magnum mihi timorem incusserunt, tam mala principia (vti postea dicam) in me exaggerantes. Vbi ergò huic, quem dico, confiteri cæpi, is mihi sic erga me affici incæpit; eo quod tunc non tam multum habebam quod confiterer, atque habui postea, vt nec habueram ab eo tempore, quo religiosa fueram. Huius affectus non erat malus, sed quia nimius erat, hinc in non bonum degenerauit. Is de me persuasum sibi habebat, me nullo omninò pretio quid agere velle, quo Deum grauius offenderem; idem quoque de se ipse affirmabat: hinc magnum inter nos esse cæpit commercium: sed ego ita quidem tunc constituta eram in mea conuersatione, vt accedente illa Dei, quam habebam familiaritate, nihil mihi esset iucundius, quam de rebus diuinis loqui: qui quod ita iuuenem me esse cerneret, hinc non mediocriter confundebatur; adeo vt è nimio illo suo erga me affectu, & propensione suam mihi indicare perditionem cæperit, quæ sanè parua non erat: nam septem penè annis in periculosissimo statu, ob infame & inhonestum cum quadam loci huius muliere commercium, hæserat, & in eo statu cum esset, intereatamen celebrare non verebarur. Res erat ita passim nota & celebris, vt & honorem, & famam omnem amisisset, nemo tamen eum huius rei commonere audebat. Me vero magna eius cepit miseratio, quia cum maximè diligebam. Hoc quippè ego, non paruum leuitatem & cæcitatem redolens habebam, quod virtutem quamdam esse censerem, gratum esse, & necessario amare me debere eum, qui me amore prosequeretur. At maledicta sit illa obligatio, quæ ad vique repugnantiam eius, quod Deo debemus sese extendit. Est hoc dementia quædam, cuius in mundo vsus est, quæ etiam me demeritat. Deo quippè debemus omne bonum, quod nobis ab hominibus fit, virtutem tamen esse putamus, hanc humanæ amicitie legem non violare, tamen si directè Deo aduersetur. O intolerabilem mundi cæcitatem! Vtinam, Domine, toti mundo ingratißima essem, tibi verò ne vel minimum! sed propter peccata mea, plane contrarium factum est. Exactius ergo, è domesticis, illius de facti veritate cæpi inquirere, è quibus illius perditionem intellexi, & non tam ipsam in culpa esse ac putabatur: nam scelestæ hæc muliercula imaginula cuidam areæ, quam illum roga- uerat, vt de collo in sui gratiam gestaret, veneficium incluserat: ne- mo autem hanc ei tollere hætenus potuerat. Equidem quod de eius- modi incantatione dicitur, non planè mihi per omnia verum esse

D 3

per-

*Nimla fa-
miliaritatis
damna.*

*Malalex-
amoris, quo
diligimus
eos, qui nos
diligunt cū
hic amor
Dei amoris
repugnat.*

*venefi-
cium.*

S.
Theresia

Opera

N VII
186

*S. Matris
humilitas.*

persuadeo; dicam tamen, quæ vidi; vt tibi viri ab illarum fœminarum, quæ id genus commercia habere voluit, vñ caueant, sibi persuadeant velim, quod, cum fœminæ (quæ magis semper ad honestatem seruandam obligantur, quam viri) omnem Deo pudorem amiserint, nequaquam, & nulla in re illis possint fidere: nam vt suam cupiditatem & libidinem, quam Cacodæmon illis suggerit, ad effectum cogant, & expleant, nihil penſu habent. Esto verò ego scelesti fuerim, & improba, numquam tamen simili in genere deliqui, nec vñquam ad malè faciendum aliquem induxi; nec, siquidem potuissem, voluntatem alicuius violentè, vt me amore prosequeretur, cogere voluissem: nam suà me gratiâ Deus ab hac re præseruauit; sed si me deseruisset, non minus in hoc prolapsa fuisset, quam in reliquis deliqui: nam non est, quod de me quis fidat. Vt ergo hoc de ipso intellexi, maiorem ei amorem cœpi ostendere; intentio quidem mea bona erat, sed non res ipsa: vt enim bonum aliquod, quantumuis maximū facerem, ne vel minimū facere malum me oportebat. Vt plurimum cum illo de Deo loquebar, & hoc quidem aliquo modo eum iuuare debebat, tamen nihil eum magis iuuille credam, quàm quod erga me afficeretur: nam vt mihi gratificaretur, incunctam illam mihi tradidit, quam acceptam statim in profluentem abiici misisti. Hæc ablata, quasi, qui è profundo somno excitatur, cœpit exactè singulorū, quæ annis illis continuè cōmiserat, recordari; vñdè se ipse obstupescens, suāque penitentiā dolenter deplorans, mulierculam illam paulatim repudiare cœpit: Deiparam Virginem hac in re illi subsidio fuisse, satis liquet: nā immaculatæ illius conceptioni singulari quadam ratione afficiebatur, & cum festum illius quorannis recurret, insigni id solemnitate re colebat. Tandè mulierem illā se videre quidē sustinuit, & aspectu eius penitus abstinuit, Deoque, quod mentē illuminare dignatus esset, gratias agendis satiari non poterat. Qui deindè euocato anno præcisè eo ipso die, quo eum primū vidi, ex hac vitâ decessit. Deo iā multū & sedulo seruierat: nā insignis ille affectus, quo erga me ferebatur, numquam mihi visus est fuisse malus, esto is aliquantò esse purior potuerit. Huc accedit, quod etiā prægnantissimas peccandi occasiones habuerimus, quæ, nisi Deū maximè præ oculis habuissemus, ad grauiter contra eum peccandū, nos perduxissent, sed ita quidē tunc animata erā, vt numquam aliquid (vt iam dixi) fecissem, quod peccatū mortale esse scissem. Et crediderim illū, quod hanc in me cautelā obseruaret, magis indè ad me amandā permotū fuisse: credo nāque viros omnes magis affectu in eas fœminas ferri, quas in virtutē propendere vident; & etiā ad obtinendū id, quod in hoc mundo præcedunt, plus illas apud hos, per hanc virtutū viam, quā vitiorum proficere, vt postea ostendā. Adeo vt certissimè credam, illū in via salutis esse. Valde

Christia

Christianè mortuus est, & ab illa peccandi occasione penitus liberatus, & ut hac ratione ad salutem perueniret, Dominus videtur voluisse.

Trimestri illo in loco fui, grauissimos sustinens cruciatus: nam acriora & duriora mihi medicamenta adhibebantur, quàm mea ferret cōplexio; adeo, ut secundo mense medicamentorū acrimoniā ac vi penē ad extremum vitæ redacta essem, & cordis deliquium, ad quod tollendū illūc missa eram, esset factum intensius, adeo ut id mihi subindē dentibus acutissimis commorideri videre. ur, ut potissimum vereretur omnes, ne morbus in furorem degeneraret. Ob ingentem virium defectum & debilitatē (nihil quippē in stomachū, præter liquida & forbilia dimittere poteram, quod omnia sumpta euomerē, tū quod febris cōtinua ac quotidiana purgationes, quia mēse propē integro singulis diebus posui me sumere medicini iusserant, corpus planē exhauferant) ita introrsum & arefacta erā, ut iā mihi nerui cōtrahi inciperent, tanto quidē cū dolore & cruciatu, ut nullā rā de die, quā de nocte, quietē inuenire possem: ad quod etiā profundissima quēdā animi accedebat tristitia. Pater itā me constitutā reduxit in locū vnde venerā; vbi, cum medici me denuō inuiserent, de mea valitudine desperabant, quinimō me præter eos, quos habebā, morbos, etiā hecico malo laborare asserēbāt. Parū, aut nihil istuc illorū iudiciū curabā: sed ipsi me dolore vexabāt: nā à capite ad pedes vsq; , vbiq; æquē grāues & intēsi erant. Et sanē, ut ipsimet medici affirmabant, dolores neruorū sunt intolerabiles, idq; eō magis, quod omnes omnino contraherētur: quod certē, nisi culpis id ipsa meis promerita essem, grauissimū tormentū erat. Non nisi trimestri meo iudicio in extremo hoc cruciatu fui: nā impossibile videbatur, tot mala & tormenta iunctim me posse ferre. Nūc miror, & velut singulare Dei beneficiū agnosco, patientiā illā, quam illius maiestas mihi elargita est: nā liquidē patebat, illā non nisi ab illo dari. Ad eā habendam non parū me iuuat, vitā, & historiā Iob in S. Gregorij moralibus descriptā legisse, ut tū per hanc lectionē, tū per orationis studiū, cui iā dare me ceperā, praeuenisse me Dominus videatur, ad tanta cū voluntatis conformitate cruciatus hosce ferēdos. Omnia colloquia mea erant cū illo, & penē semper hæc verba Iob: *Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus?* Iob 2. aut mente reuoluebā, aut in ore habebā: hoc enim mihi & animos videbatur addere, & robur. Inter hæc occurrit Festū Assumptionis B. Virginis (nā eatenus iā indē à mense Aprili, cruciatus ille durarat, quāquam tribus vltimis mētib; intensior fuit) quo festinaui peccatorum meorum confessionem instituere; siquidem semper frequentioris Confessionis amantissima fui. Putabant id me præ mortis metu facere, atq; ideo parens, nē quam mihi hæc cogitatio aut apprehensio molestiam crearet, confessionem me instituere non permisit. O superfluum ac nimium carnis & sangui-

*Ecce passio-
em.*

Iob 2.

*Nextum est
impedire, ne
agri consi-
teantur.*

S.

Theresia

Opera

N VII

156

*Paroxysmū
patitur.*

& sanguinis amorem! nam tamen is patris tam Catholici, virique adeo prudentis, ut ipse erat, esset, ita ut ex ignorantia id fecisse dici nequeat, permultum tamen ipse mihi nocere potuisset. Hac ipsa nocte, talis me paroxysmus occupavit, ut penè quatuor me sensus omnis expertè reddiderit: quo durante: Sacramento extremæ Vnctionis sum cōmunita, & ad singulas horas, aut momenta me spiritum credebant emissurā, hinc fidei Christianæ articuli identidem mihi prælegebantur, perindè, ac si quid intellexissem, quin etiā interdum ita me emortuam esse credebant, ut deinde etiam residuæ ceræ guttas in oculis repererim. Torquebat patrem non parum, quod me tunc non permisisset confiteri: hinc plurimas ad Deum pro me preces, & pios clamores effundebar; ille proindè sit benedictus, qui eos exaudire est dignatus. Nam cum iam die & medio sepulchrum in Monasterio meo apertum fuisset, meum in horas cadauer monialibus expectantibus; quin imò in alio Ordinis nostri Monasterio, quod extrā hūc locum est, exequi à fratribus pro me tanquam demortuā, celebratæ essent, placuit Domino mihi mer ipsi ac sensibus restituere. Vnde quamprimum confiteri volui. Multis tunc cum lachrymis Sacram Cōmunionem adiij, sed, quantum mihi videbatur, non nascebantur hæ ex eo sensu & dolore, quod Deum meum offendissem, qui ad salutē satis esset; nisi me excusasset, quod bonā fide crediderim illis, qui me decipiebāt, dicētes, quædam non esse peccatum mortale, quæ tamen postea certissimè compen mortalitatem esse: nam etsi dolores, qui mihi remanserant, essent intollerabiles, & sensus nimis, quam exiguus, tamen confessio, meo quidem iudicio, perfecta erat & integra, de omnibus in quibus me Deum putabam offendisse: nam hanc mihi, inter alias plurimas, gratiam maiestas eius contulit, quod, ex quo sacratissimum Eucharistiæ conuiuium frequentare capini, nihil unquam, quod peccatum mihi esse videbatur, confiteri neglexerim, esto id non nisi veniale foret. Nihilominus & tunc me mori contigisset, utique adeo (ut quidem ipsa arbitror) de salute mea secura, certa que fuisset, tū quod confessarij mei parum litterati essent, tū quod ipsa adeo improba forem. Et sanè cum hoc ipsa mecum perpendo, & quomodo me Dominus (ut quidem mihi videtur) velut à morte excitavit, tantus me stupor occupat, ut toto corpore contremiscam. Par, & æquum, meo iudicio, fuisset, te, o anima mea, cogitare, quanto è periculo te Dominus eripuisset, & esto, ex amore eum non desuisses offendere, ex timore saltem id omisisses, eò quod aliis mille vicibus, cum peiore in statu eras, occidere te potuisset, neque multum me credo de meo adiungere, si bis mille vices dixero, etsi, qui me in peccatis meis referendis moderationem adhibere iussit, me obiurgaret: & sanè satis illa insignita & illustrata sunt. Quem ex Dei amore rogo, nihil ut de peccatis meis demar; quod hac ratione ipsa Dei magni-

*Imperitia
Confessario-
rum quan-
to perē no-
ceat.*

magnificencia magis elucescat, & quantum ipse animam aliquam sup-
porteret ipse in aeternum benedictus; eiusque maiestati, ut placeat enixe
rogo, ante ut annihilar, quam unquam eum plus amare desinam.

CAPUT VI.

NARRAT, QUANTVM DEO DEBERIT, QVOD ILLI IN TAN-
tis cruciatibus bonam cum illius voluntate conformitatem dederit; & quod glo-
riosum Iosephum in patronum & advocatum delegerit, quam-
que hoc sibi profuerit.

EX illo quattriduo paroxysmo ita malè affecta mansi, ut incompa-
rabiles dolores, quos in me tunc sensi, solus Deus nosse possit. Lingua
per continuo morfu, hinc inde fracta erat: fauces, tum quod tanto tem-
pore, nihil ciborum, transmississent, tum è continua debilitate perindè e-
rant, ac si suffocarer, ut ne aquam quidem transmittere possem. Omnes
quoque ossium compages loco moræ videbantur, ut taceam caput ita
turbatum fuisse, ut emotè mentis viderer. Adhæc toto corpore instar glo-
meris, aut pilæ contracta eram: Quia in hoc dierum illorum dolor defici-
uit, ut non magis brachium, aut pedem, aut manum, aut caput per me
mouere possem; quam si reuera mortua essem, nisi alijs mouëtibus, vnum
dumtaxat dextræ manus digitum mihi videbar mouere posse; ut etiam
quis me contingeret, vix vlla apparebat ratio; ita quippè toto corpore af-
fecta eram, nullius ut cōtactum ferre possem. Hinc me in quodam linteo,
vno vnum, altero aliud latus tenente de loco in locum moueri oportebat.
Durauit hoc ad vsque Dominicam palmarum. Hoc porrò vnum solati-
um habebam, quod si me nemo tangeret, dolores sæpè mitigarentur, utque
vel modicum quietis, mihi darent, subindè me benè habere finge-
bam, quod vereretur, nè me patiëntia deficeret. Hinc summo perè gaudebam, cum
dolores meos, nec tam intensos, nec tam continuos esse cernerem, quam-
quam vehemèti duplicis quartanæ febris, quam maximam & diurnam
habui, frigore accedente, eos etiam paterer intolerabiles, vti & magnam
stomachi nauseam: statim ergo ita festinaui ad monasterium meum redi-
re, ut me, ita licet affectam, eò etiam deferri fecerim. Quam igitur mor-
tuam expectarant, anima tenus dumtaxat moniales receperunt: cor-
pus quippè habebam mortuo deterius, ut horrorem, & dolorem viden-
tibus moueret. Cuius summa & extrema debilitas nullis exprimi verbis
potest, ut solis constare viderer ossibus. Hoc in statu, plus octo, (vt iam
dixi) hæsi mensibus; triennio verò propè toto, omni membrorum vsu ca-
rui, et si is quoridiè magis & magis mihi restitueretur. Ut primùm ligneis
fulcris niti cœpi, Deo gratias egi. Omnes porrò has infirmitates magnâ
cum

S. M. Teresa Opera.

E

cum

Paroxysmus
superioris
effectus.Referetur ad
monasterium.S.
Theresia

Opera

N. VII

166

S. Matris
patientia.

cum Dei voluntate conformitate sustinui, quin &, exceptis illis primis, summâ animi lætitiâ. Omnia quippè non nisi ludus mihi esse videbantur, cum illis collata doloribus, quos initio tulerâ. In omnibus diuinâ me voluntati per omnia conformabam, tametsi me etiam perpetuò hoc in cruciatu agere passus esset. Nulla alia de causa, ut mihi videtur, desiderabam salutari restitui, quam ut in solitudine orationi, sicut instructa eram, me darem: nam in valetudinario nulla ad hoc commoditas erat. Frequenter confessionem instituebam; sæpè item de Deo sermonem miscebam, ita ut omnes domesticas ædificarem, quæ & vicissim patientiam, quam mihi Dominus dabat, obstupecebant: nisi enim eam ipse dedisset, impossibile illis videbatur, tantos cruciatus, tantâ animi hilaritate pati posse. Gratia quoque bene orandi, quam mihi dederat, permagni ad hoc momenti fuit: Hæc namque intelligere me faciebat, quid esset eum diligere. Exiguo namque illo post tempore vidi virtutes illas in me velut innatas, esto nondum satis validas: quia me in iustitiæ statu firmam tenent non potuerunt. De nullo malè, ne minimùm quidem, loquebar, sed plurimum omne detractorum & murmurationum genus impediēbam: nam valdè mihi impresseram, nō debere me velle, aut dicere de alio quippiam, quod de me alios dicere nollem. Hoc ergo malum imprimis cavēbam, quod sæpius detrahendi aliis occasiones occurrerent; tametsi non tam plenè ac perfectè, quin subindè, dum mihi se prægnans offerebat occasio, aliqua in re impingerem: sed ordinariè non impingebam; hinc illis, quæ mihi seruiēbant, ac mecum tractabant, id ipsum ita persuasi, ut quandam iam non detrahendi consuetudinem induerint, & eam seruiant. Vndè factum est, ut vulgò scirent omnes, ubicunque præsens ego essem, tutos se à detractoris lingua esse: idem quoque sentirent de quibus quæ ad me spectabant, vel ratione amictiæ, vel sanguinis, vel à me docebantur. Quamquam alia multa habeam, ob quæ me Deo reddere rationem oportebit, quod in his malo illis exemplo fuerim. Illius maiestas, ut mihi ignoscat supplex rogo: multorum namque malorum ego causa fui, etsi non tam prava mea intentio fuerit, ac fuit opus, & effectus, qui exinde sequebantur. Ingens solitudinis captandæ desiderium mihi mansit, quod mihi gratum fuit de Deo loqui, & tractare, ut, si quem inuenirè, quocum id facere possem, longè id mihi maiorem voluptatem, & recreationem afferebat, quam omnis conuersationis mundanæ ciuilitas, aut (ut melius dicam) stupiditas. Adhæc gaudebam sæpius solito confiteri, & Sacramentum Communionem recipere, quin etiam id summopere desiderabam: Lecturam quoque Sanctorum librorum permultū me delectabat, deniq; cum peccata Dei offendissem, mox tanta me ejus capiebat pœnitentia ac dolor, ut minuerim sæpè me nō ausam orationem instituere, quod maximam illam

penam

pœnam, quam ex eo offenso sententiam me noram, perinde ac graue delicti
 castigatorem metuerē. Hicq; cruciatus deinde ita mihi increuit & enor-
 mis fuit, vt, cui eum comparem, prorsus nesciam. Ex puro porro timore
 hoc non faciebam; at, quoniam consolationes, quas mihi Dominus inter-
 erandum dabat, ac quā multum propterea illi deberem, sed quā parum
 exrependerem, recogitabā, hinc prorsus id facere non poteram, simulque
 mihi ipsi non parū succensebam, quod quidem pro culpis meis satis mul-
 tum lachrymarū funderem, parua autem vitæ sequeretur emendatio; vt
 nec bona, quæ faciebā proposita, nec violentia, quā mihi inferebam, im-
 pedirent me, quo minus, datā occasione, in peccatū mox prolaberer; adeo
 vt mihi non solū lachrymæ meæ fictæ & mendaces, sed & culpa ipsa exin-
 de grauior esse videretur: videbā namq; magnā Domini in eis mihi dan-
 dis gratiā, & simul tantā pœnitentiam. Hinc operam dabam, vt celeriter
 ac citò confiterer: & vt mihi videtur, omnimodis allaborabam, quo cū
 Deo in gratiam redirem. Omnis verò mali mei causa erat, quod occasio-
 nes ipsas à radice ac stirpitibus non auferrem, tum quod parum in Confes-
 sionis meæ opis ac subsidii sentirem: Si enim hi periculū, in quo versabar,
 detexissent, & id genus conuersationes penitus me vitare debere dixis-
 sent, haud dubiè aliquod in eo hac ratione malo remedium allatum fuisset:
 neque enim vllatenus sustinuissem, vel vnica die in mortali peccato, si
 modo id sciuisset, hære. Omnia autem hæc timoris Dei argumenta, ac
 signa ipsius orationis exercitiū mihi peperit; maximū verò id erat, quod
 timor hic cum amore coniunctus esset, & eo mistus: nulla enim castigatio
 mihi ob oculos versabatur.

Toto eo tempore, quo ita ægrotavi, magnam conscientia, saltē à pec-
 catis mortalibus, mundā conseruandæ curā habui, nec eā vīquā deposui:
 nā non aliter sanitatē optabā, quā quod melius Deo meo seruire: hæc tamē
 omnis perditionis meæ causa fuit. Vbi ergo me, & quidē ita iuuenē planē
 membrorum vsu destitutū vidi, simulq; recogitare cepi, quā malē me medi-
 ci terrestres habuissent, ad celestes statui, quod sanitatē mihi redhiberēt, cō-
 fugere: nā magno sanitatis, quocunq; modo recuperandæ desiderio tene-
 bar, citò alioquin cruciatus hos magno animi gaudio tolerare, & subindē
 apud me cogitare, si sanitati iā restituta, dānationi æternæ addici deberem,
 melius longē fore hoc in statu permanere; nihilominus tamē putabā me,
 in sanitate, Deo melius & feruentius seruire posse. Malē ergo facimus, &
 fallimur, q̄ in omnibus, quæ de nobis Deus statuere vult, nos nō resigne-
 mus, cū ipse quā nos melius nouit, quid vtilius nobis sit, & cōuenientiū.
 Incepi ergo deuotiones aliquas exercere circa missarum sacrificia, & alias
 qualdam maximē approbatas circa orationes: numquam enim aliæ il-
 læ mihi deuotiones placuere, quas nonnulli, ac præsertim mulierculæ,

S.
Theresia

Opera

N. VI

166

Cur sani-
tatem sibi
reddi opta-
ret,

*S. Iosephi
patrocinium
quam utile
illi fuerit.*

*Quantum
prosit S. Iosephum in
patronum
deligere.*

certis quibusdā adhibitis ceremonijs, vsurpāt, quas ferre planē nō poterāt quibus tamen ipsæ ad deuotionē excitabantur, tamen postea patuit, eas ineptas, & parū proprias esse; quia supersticiosæ. In patronū verō & Dominum selegi gloriosum virum S. Iosephum, eiusque me patrocinio vnicē commendabam. Liquido deinde perspexi, sanctum hunc Patrem & Dominum meum tam ab hac me necessitate, quam alijs maioribus, in quibus de animæ meæ & honore, & perditione agebatur, liberasse; idque maiori meo bono, quam eum rogare potuissem. Non memini me aliquid ab eo hæcenus petiisse, cuius me compotem non reddiderit. Et verō admirationem merentur magna illa beneficia & gratiæ, quæ gloriosi huius viri intercessione mihi Dominus concessit, nec non pericula, tam corporis quam animæ, à quibus me liberauit: Nam alijs sanctis gratiam Deus dedisse videtur, vt in vna necessitate, inuocantibus se opitulerentur, sed hunc gloriosum virum ego experta sum, in qualibet necessitate adiuuare & adesse. Adeo vt Dominus nobis indicare velle videatur, quod, quemadmodum illi in terra viuenti subditus fuit, (nam sicut pater illius dictus fuit, cū nutritus eius & iustitator esset, ita & imperare pro iure suo illi potuit) sic ei existenti in cælo nihil eorum quæ petierit, deneger. Quod etiam alij nōnulli, quibus, vt ei se commendarent, suaseram, reipsa experti sunt. Vnde iam plurimi sunt, qui singulari quodam affectu erga eum feruntur. Hoc porro verum esse ipsa rursus in illis experta sum. Omniqua mihi possibile erat, solemnitate, & pompa festum eius celebrare procurabam, esto vanitate plenior essem, quam spiritu; quod cupere omnia quam curiosissimè & elegantissimè fieri; tamen si bona ad hoc intentione moueret: nam hoc ipsa mali habebam, quod, si cuius boni agendi mihi Dominus gratiam daret, id plenum imperfectionibus foret, & in multis deficeret, contrā in malo perpetrando, & curiositate vanitateque adimplenda solertissima essem, ac diligentissima. Ignoscat mihi Deus. Persuadere omnibus omninō vellem, vt mirificè erga gloriosum hunc virum afficerentur; quod sapius experta sum varia illum bona & gratias à Deo obtinere. Neminem, inquam, noui qui, cum verè & ex animo illi deuotus esset, & particularibus quibusdam obsequijs eum coleret, non plus per eius opem visus sit in virtute profecisse: mirum enim in modum illos, vt in ea proficiant, iuuat, qui ei se commendant. Iam aliquot (si benè memini) elapsi sunt anni, quibus semper die eius festo, aliquid ab eo donum posco, & semper id mihi datum fuisse comperio; & si fortè petitio mea vique quaque recta non sit, ipse eam ad maius meum bonum dirigat & rectificat. Si essem, quæ aliquam ad scribendum auctoritatem haberem, quam libentissimè me in beneficijs, quæ gloriosus hic vir tam mihi quam alijs performis est largitus, singillatim enarrandis effunderem: verum ne præ-

scripserim

scriptos mihi à superioribus scribendi terminos transgrediar, & plura, quam iussa sum, faciam, in multis futura sum breuior quam quidem vellem, in alijs quam necesse sit, diffusior, utpote quæ in omni eo, quod bonum est, parum discretionis habeo. Hoc solum ex amore Dei peto, ut, quisquis mihi dicenti non credet, experire velit; & re ipsa, & experientia sentiat, quantum sequatur boni ex eo, quod glorioso huic Patriarchæ se quis commendat, & eum particulari aliquo obsequio colat, speciatim illi qui orationis studio tenentur, semper eum patronum deligere debent, & erga eum affici. Nescio enim, quomodo de Regina Angelorum meditari quis possit, præsertim de tempore illo, quo tam multa cum puerulo Iesv pertulit, qui non simul S. Iosepho ob opem & obsequium eis tunc impensum, gratias agat. Qui magistrum, & instructorem non habet, à quo orandi rationem, & modum discat, gloriosum hunc virum in magistrum deligat, & eo præeunte, haud errabit, faxit Deus, ut non errarim in eo, quod de ipso ausa sum loqui: nam licet ei me deuotam esse fateor, semper tamen in eo colendo, imitandoque defeci, nec quod potui, præstiti. Ipse, pro eo atque est, effecit ut de lecto surgere, & incedere potuerim, nec amplius paralytica manserim; ego verò pro ea, atque sum, hoc ipso beneficio malè sum vsa. Quis enim dixisset fore, ut, post tot acceptas à Deo gratias, & postquam diuina eius maiestas virtutes mihi dare cepit (nam & hæc ipse me ad illi seruiendum excitabant) & postquam me propè mortuam, atque in tam præsentis damnationis periculo constitutam vidi, & postquam ipse animam simul & corpus meum velut à mortuis suscitauit (omnes enim, qui me videbant, mirabantur, quod me viuam viderent), tam citò ipsa, velut omnium horum oblita laberer, quid hoc est Domine? an nos in tam periculosa vita viuere oportet, quam hæc est, in qua hæc scribo? nihilominus videor mihi, tuo fauore, & misericordiâ, cum Apostolo tuo Paulo dicere posse (tamen si nō eâ, quâ ille perfectione) viuere me iam non me, sed te creatorem meum viuere in me. Iam enim ab hinc annis aliquot (quantum possum intelligere) tuâ me ipse manu tenes, ac tueris, atque adeo talia per hosce annos in me desideria, & proposita sentio, quin & aliqua id ratione per experientiam multis in rebus iam probavi, ut nihil quantumlibet minimum agere vellem, quod voluntati tuæ quoquo modo aduersaretur, esto alioquin in multis maiestatem tuâ ignoranter me credam offendere. Imò verò, ita me comparatam sentio, ut nihil mihi offerri posse putem, propter te exequendum, quod non quam citissimè, & summâ animi contentione aggrederer; & in horum nonnullis tu ipse me adiuvisti, ut ea feliciter ad exitum perducerem. Vnde nec mundum, nec quicquam illius cupio, & quidquid à te nō descendit, nullatenus me videtur delectare; reliqua verò omnia, non nisi grauis quædam

E

cruz.

S.
Theresia

Opera

N. II

166

S. Iosephum
optimus o-
rationis
tradenda
magister.

crux. Falli me posse fateor, itaque fieri posse, ut non habeam id quod dixi: sed ipse, Domine mi, fides me, quantum quidē colligere possum, non metiri. Vereor nihilominus, nec sine ratione, ne me rursus deferam: scio enim iam, quousq; se vires meæ extendant, quamq; sit in me virtutis exiguum, nisi tu eā continuò mihi des, meq; ne te deferam, semper adiuues, vti nam Domine, etiam modo à te derelicta non sum, dùm, quidquid habeo, à me ipsa me habere existimo. Nescio sanè quomodo nos hic viuere delecter, cum omnia adeò incerta sint. Tum quidem, Domine, impossibile videbatur, me ita penitus te derelinquere, sed quoniā tories te dereliqui, hinc non possum nō timere: nam statim ac vel minimum à me ipse discedebas, mihi relicta, cū omnibus turpiter in terram cadebam. Esto proinde in æternum benedictus: etsi enim ego te derelinquerē, tu tamen non adeò penitus me dererebas, ut non denuò resurgerem, eò quod mihi semper manū porrigeres; & ego, ô Domine, sepè eam nolebā accipere, vti & sæpè alius tibi de nouo me vocanti auscultare detreclauit, sicut iam iā cōmemorabo.

CAPVT VII.

QVIBVS MODIS GRATIAS, QVAS A DEO ACCEPERAT, AMISERIT; QUAM MALAM VITAM AGERE CÆPERIT, quantumque inde periculi & noxæ sequatur, quod seminarum monasteria arcē clausa non sint.

IN CÆPI itaque ex vna recreatione in aliam, ex vna vanitate in aliam, ex vna occasione in aliam prolapsa, ita me in præsentissimas peccandi occasiones, intricare, & anima mea multarum vanitatum illecebris ita se implicare, ut iam me puderet, per adeò singulare amicitiae genus (viti est, per orationem cum eo loqui) ad Deum reuerti & reuolare. Nihil verò ad hoc magis me iuuat, quàm quod, sicuti peccata mea crescebant, ita me gustus spiritualis, & ea, quæ rebus pijs, ac virtutibus capere solebam, voluptas deficere inciperet. Videbam clarissimè, Domine mi, ideò hanc mihi deficere, quod ego meis erga te partibus deessē. Hæc omnium, quibus me Diabolus circumuenire poterat, fraudum fuit nocentissima, idque sub specie quadam humilitatis; quod scilicet, cum me ita desperatam, ac perditam viderem, inceperim timere orationi me dare; multoq; mihi videbatur satius, communem multorum in mundo viuendi rationem imitari, eiq; me cōformare (eò quod inter malos, essē pessima) ac legere illa ad quæ ex Ordinis præscripto obligabar, & quidem vocaliter, quam mentalem orationem instituere, tantumque Dei commercium frequentare, eam, quæ cum dæmonijs conuersationem habere digneretur, & quod hominibus, qui me nossent, imponerem, eò quod exterius tantam probitatis, & pietatis speciem præferrem. Ità tamen, ut locus, & domus

Sub specie
humilitatis
orationem
intermittit.

& domus in qua agebam, culpanda non sit: curabam namque (quæ mea & industria, & calliditas) vt omnes bonam de me opinionem haberent: quamquam id non expresse, & datâ operâ, pietatem scilicet expresso mentiendo: nam, quantum ad Hypocrisim, & vanam gloriam, numquam me, quod quidem sciam, in Deum (illi laus sit) memini offendisse: nam ad primum vanæ gloriæ motum, & suggestionem tantam in me sentiebam molestiam, & auersionem, vt & dæmon non sine iactura discederet: ego verò inde lucrum aliquod facerem; proinde non nisi rarissime hoc in genere me tentauit: si illi Deus permisisset, vt hoc in genere tam me grauius tentaret, ac in alijs rebus tentauit, fors non minus in eo cecidisset, sed ipsius me maiestas hæcenus quoad hoc tutatus est, & indemnem præstitit: Vnde sit in æternum benedictus. Imò verò non parum me cruciabat, quod vulgò bonam de me opinionem haberent, vt quæ cordis mei intima pernossem. Quod autem non ita improba vulgò haberet, inde fiebat, quod me ita iuuenem, & in tot peccandi occasionibus constitutam viderent, sæpè reliquarum commercia declinare, quò intra solitudinem me abdens orarem, multa legere, ac de Deo frequenter agere; quod item viderent me curare, vt multis in locis illius imago depingeretur, oratorium secretum habere, inque illo ea habere satagere, quæ deuotionem prouocarent; quod denique famæ nullius detrahentem me audirent; & alia id genus, quæ virtutis quamdam haberent speciem; interim tamen (quæ mea vanitas) ijs in rebus me ipsam noueram magni facere, quæ in mundo magni fieri solent. Hinc fiebat, vt tanta, quin & maior mihi concederetur libertas, quam alijs maximè veteranis, multumque mihi confiderent. Vt autem talem libertatem spontè & vitrò mihi assumerem, aut aliquid sine licentia facerè, nimirum per clancularia quædam foramina, vel parietes, vel etiam de nocte cum aliquo loquerer, numquam adduci potuissem, (vt mihi videtur) vt illud in monasterio facerem, neque etiam sic vmquam locuta sum: nam suâ manu me Dominus à lapsu hoc præseruauit. Quod autè prudenter, ac maturè multa mecum expenderem, pessimè sanè mihi factum videbatur, meâ vnus improbitate tot sanctarum monialium honorem in aliquod discrimen vocari; quasi reliqua, quæ faciebam, bona fuissent: vt verum fatear, malum quod faciebam, esto magnum id esset, non tanta tamen fiebat cum aduertentia, nec tanta erat malitia quantâ fuisset hoc. Hac de causâ permultum mihi censeo nocuisse, quòd in clauso monasterio non essem: quia libertas, quâ, quæ bonæ erant, benè aciure vti poterant (quia ad amplius obligatæ non erant, eò quod claustrum Deo non promisissent) me, quæ improba sum, haud dubiè ad infernum pertraxisset, nisi tot remedijs, ac rationibus Dominus è singularissima gratia sua hoc me periculo eripuisset.

*Hypocrisis
& vana
gloria ini-
mica fuit.*

*S. Matris
humilitas.*

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

puisset. Inter quæ longè maximum mihi videtur esse, monasterium mulierum gaudens libertate, aded vt, quod huiusmodi est, ijs quæ malæ esse volent, via potius esse videatur ad inferos rectâ deducens, quàm aliquod infirmitatibus, quas habent curandis remedium. Nolim autem hoc de meo monasterio dictum intelligi: quia tot in eo sunt sorores, quæ sincerissimè, summaque cum perfectione Domino deseruiunt, vt non possit, maiestas eius, pro sua bonitate, & misericordia, suâ ipsis gratiâ non adesse, vt ipsum non sit inter cœnobîa, quæ maximè libera sunt, numerandum, vt potè in quo omnis religiosa disciplina exactissimè seruatur: sed de alijs loquor cœnobîjs, quæ & noui, & vidi. Vnde harum me miseret monasterium, quodd peculiari quadam ratione eas vocari à Domino oporteat (idque non semel, sed sæpius) quod ad salutem animæ perueniant, cum honores & recreationes mundanæ ita in ijs locum habeant, tamque ibi moniales parùm, ad quæ obligatæ sunt, intelligant, vt, faxit Deus, virtutis vt loco non habeant id quod re ipsa peccatum est, vt me ipsam non raro scio fecisse. Tam porro hoc ipsis persuadere difficilè est, vt suam Dominum manum huic rei serio ad mouere necesse sit. Si mihi vellent parentes omnes auscultare, consulerem ipsis, esto nolint curare, vt filie ea ingrediantur monasteria, in quibus aded suam salutem non operentur, vt sæpi ibi in maiore sint peccandi periculo, quàm in mundo; saltem honoris ipsarum rationem habeant, & potius tenuissimo, & maximè plebeio eas matrimonio illigare satagant, quàm similia eas cœnobîa ingredi patiantur, nisi ipsæ per se quàm maximè ad virtutem propendeant (atque vitanam vel hæc propensio ijs profit) vel domi eas suæ detineant: si enim ita improbæ esse velint, non nisi pauco tempore suam occultare malignitatem poterunt, at in monasterijs valdè diu ipsa celabitur, esto eam tandem Dominus retegat. Itaque non sibi solum nocent, sed & omnibus alijs perniciem afferunt: esto subindè nullam in hoc ipsamet pauperulæ culpam habeant: sequuntur enim id quod inueniunt, & vident. Et est profecto dolendum multas corpore, & animo à mundo sequestrare se volentes, interea dum ad Domino seruiendum, mundi que pericula declinanda abire se credunt, decem simul iunctis mûdis immergi, vt quid agant, & quod remedium sibi adhibeant, planè nesciant: quia & iuuentus, & sensu alitas, & diabolus eas inuitat, & inclinat ad nonnulla sectanda, quæ etiam mundum ipsum redolent. Vide ergo, vt & hæc ibi (vt ita dicam) ceu bona & laudabilia reputentur.

Vndè has non in scitè cum miserandis hæreticis comparare posse videtur, in quantum hi se ipsos excæcare volunt, & alijs persuadere, bonum id esse quod ipsi sectantur, & ipsum etiam credunt, vt tamen non credant: quia intra semetipsos habent aliquem, qui identidem suggerat, & aggerat, hoc ipsum

*Parentes
videant quo
filias suas
loco collo-
cent.*

*Misera nō
nullorum
sors depra-
uata mona-
stera ingre-
dientium.*

hoc ipsum malum esse. O summum & maximum Religiosorum malum; non dico solum monialium, sed & virorum, apud quos scilicet religiosa disciplina non seruatur, & quorum in monasterio duæ sunt via, via virtutis, & religionis, altera irreligiositatis; & ambæ propè æquali modo teruntur. Malè dixi, dum dixi æquali, eò quod peccatis nostris demerentibus sit, vt via virtutum & imperfectionis magis teratur, & insistatur, & quia magis ad hominem est, hinc etiam præ alia placet & chara est. At vera religionis via tam parum frequentatur, vt monachus & minialis vocacionem suam sincere vereque sequi incipere volentes, magis confratres & confratres suas, quam omnes spiritus infernales timere debeant, maioremque adhibere cautelam & simulationem, vt de familiaritate, quæ cum Deo habenda est, quam vt de alijs familiaritatibus & affectibus priuatis, quos in monasterijs diabolus spargit & disseminat, loquantur. Vnde nescio cur miremur, tot, tantaque in Dei Ecclesia hodie mala inueniri: cum qui esse debebant seu norma & prototypa, è quibus ceteri virtutum exemplaria exprimerent, opus, & laborem, quem primorum sanctorum sanctorum spiritus in Religionibus reliquit, ita adulterarint, & corrumperint. Vtinam diuina eius maiestas aliquod rei huic remedium, prout videtur opus esse, adhibeat. Amen.

Vt ergo familiaritates has mundanas frequentare capere, non existimans tale inde animam meam (quod viderem eas vulgo ab alijs usurpari) detrimentum, & distractionem passuram, quale postea ab iisdem prouenire solere intellexi. Putabam rem ad eò obuiam, & communem (qualis est frequens illa amicorum visitatio, quæ in multis monasterijs locum habet) mihi non plus allaturam damni, quam alijs, quas videbam esse bonas, & non aduertebam, eas multò me meliores esse, & quod mihi periculosum fuit, & damno, id alijs posse ita damnosum non esse: quia non dubito, quin saltem aliquod in eo malum situm sit, esto aliud id non foret, quam quod tempus hoc modo inutiliter ac malè impendatur.

Cum mihi cuiusdam personæ commercium placeret, voluit Dominus mihi iam inde à principio, quo eam nosse, & tractare capere, significare, ac velut præmonere, id genus amicitias mihi non expedire, tantaque in caligine aliquod mihi lumen dare. Vnde Christus Dominus se tunc mihi visendum melto cum rigore & seueritate obiecit significans mihi, quidnam hac in re sibi displiceret. Animæ oculis clariùs eum, & intimiùs vidi, quam corporeis videre potuissem; itaque mihi illius figura impressa manlit, vt esto iam viginti sex anni ab hac visione præterierint, eum tamen etiam nunc præsentem habere me credam. Valde aurem ex hac visione perculsa & conturbata mansi, atque personam illam, cum quâ familiaritè egeram, exinde ampliùs videre nolui. Multum verò hic mihi nocuit, quod

S. M. Teresa Opera.

F

ne grem

S.
Theresia

Opera

N. VII

186

Mundana
conuersa-
tionum pa-
riculum.Dominus
Deus appa-
ret S. Matrà

nescirem fieri posse, ut quid aliter quàm oculis corporeis videat utrinque diabolus impellendo me scilicet, ut id ita se habere crederem, mihi que persuaderem prorsus id fieri non posse, meque in visione illa deceptum fuisse, neque à Deo illam venisse, & fortasse caco demonem ipsum mihi apparuisse, & alia eiusmodi. Esto semper visum mihi sit, & impressum manserit, id à Deo, non verò imaginarium aliquod spectrum fuisse, sed quia illa reprehensio mihi displicebat, hinc memetipsam mendaciter agebam; & quoniam hanc visionem nulli aperire audebam, ac deinde magna cum importunitate à nonnullis ad idem commercium inuocabar, asserentibus nullum in eo esse malum, quod cum tali persona agerem, adedque me nullam isthoc commercio honoris iacturam facere, ut eum etiam illustriorem facerem; ad eandem cum ipsa familiaritatem, & postea in alias cum alijs deuoluta sum, quia permultos annos pestilentem hanc conuersationum delectationem sum secuta, quam quia aded profundè in ea hærebam, non tam mihi damnosam esse credebam, ac reuera erat, tamen si interdum manifestè viderem eam minimè bonam esse. At nullius mihi noticia tot distractionum causa fuit, sicut illius personæ, quam dixi, quod eam peculiari affectu prosequeretur. Cum alio quodam tempore cum hac ipsa loquerer, & diximus (ut & aliæ personæ, quæ præsentibus aderant, viderunt) aliquid ingentis bufonis formam habens, versus nos contendere, idque maiore quadam celeritate, quàm bufones proserpere solent. Non possumus intelligere, quomodo talis bestia in illo loco, è quo procurrebat, reperiri posset, idque in meridie, cum nunquam tale quid illic visum fuerit, & pro ea, quam in me fecit operatione, mysterio id minimè videtur caruisse, unde nec eius umquam me cepit obliuio. Quantà me, ô immensa Dei magnitudo, sollicitudine, & pietate diuersi modè commonebas! quam verò parum ipsa inde profeci?

quantum ei
nocherit fa-
miliaritas
cum quadam
persona.

Hæbebam illic inter moniales quandam consanguineam meam, senio quidem grauem, sed feruentem Dei ancillam, magnæque religionis. Hæc etiā non raro me admonebat; ego verò non tantum ei non credebam, sed etiam succensebam indignans, putabamque illam sine ulla causa scandalizari. Idcirco autem hæc de me referre volui, ut hinc mea maiestas, inde vero mira Dei bonitas innotescat, & quot ipsa nominibus gehennam, propter tam intolerabilem ingratitude, promeruerim; tum etiam, ut, si forte Dominus ita disposuerit & velit, ut aliqua moniales post futuris temporibus, scriptum hoc legant, periculo ipsæ meo cautiore fiant: quas ego ex amore Dei rogatas volo, ut id genus recreationes remis, velisque fugiant. Diuina eius maiestas faxit, ut de numero illarum, quas errare feci, aliqua in viam salutis opellâ meâ reuer-

ceur, dicendo namque id malum non esse, & tanto ipsas in periculo per meam cecitatem certas, & securas reddendo (nam ex professo, & data opera eas decipere noluissem) simul & malo, quod ijs dedi exemplo (vti iam dixi) plurimorum malorum causa fui, esto tantum in hoc me malum facere non crederem.

Cum primis illis diebus ægrotarem, antè scilicet, quàm me ipsa inuare possem, ardenti quodam aliorum ad salutem iuuandorum desiderio tenebar; quæ ordinaria primùm incipientium tentatio est, tametsi mihi eadem benè successerit? quòd enim patrem meum maximè diligere, simile ei optabam bonum, quod mihi ipsa habere videbar, orationis scilicet donum: nam nullum eo, in hac quidem vita, videbatur mihi haberi posse melius; adeò vt per anfractus, & velut de longè, pro eo ac porui, eum inducere conata sim, vt ei se daret. Hinc dedi ei libros de orandi modò tractantes, & quòd esset vir probus (vti iam supra dixi) ità hoc orationis exercitium illi placuit, vt quinque vel sex annorum circiter spatio, tantos in eo fecerit profectus, vt & Deum summo per propterea laudauerim, & maximè id mihi esset consolationi. Magnas passus est aduersitates, & molestias & quidem omnigenas; in omnibus tamen magnà se voluntatis suæ in diuinam resignatione gessit. Sæpius uisitationum me venit, quòd de rebus diuinis colloquia magnam ei voluptatem afferrent. Postea verò, cùm distractionibus ità locum dedissem, & orationem prorsus intermissem, viderem porrò illum existimare, esse me eandem quæ solebam, continere me ipsa non potui, quin veritatem ei aperirem: anno namque toto & amplius orationem intermisi, maioris hoc humilitatis esse opinata. Et hæc (vti postea commemorabo) omnium quas habui tentationum, maxima fuit: hæc quippè actione in totalem ruinam, ac perditionem tendebam: nam per Orationis exercitium, si fortè hoc die DEVM offendissem, sequentibus genuò me recolligebam, peccadique occasiones magis, ac magis euitare studebam. Cùm ergò vir bonus hac cum persuasione me uisitaret, ferre non poteram, illum ità grauiter circà me decipi, & falli, putando me pro eo ac solebam adhuc orationi vacare; hinc illi aperui, me non amplius ei, prout consueueram incumbere: esto veram eius rei causam non declararem; continuus infirmitatibus meis fieri dicens, quò minus ei me dare possem. Nam licet à magna illa, quam antè dixi, infirmitate sanata essem, semper tamen hæcenus cum magnis infirmitatibus sum conflictata, & etiamnum conflictor; tametsi ab hinc pauco tempore illarum se rigor non nihil intermiserit, penitus tamen omnimodis me non deferunt. Imprimis namque viginti ipsis annis, quoridiè manè obnoxia fui vomitui, adeò vt nihil ciborum vsque ad meridiem, subindè etià

F 2

serius,

Alios inuadi desiderii incipientium plenitudo tentatio est.

Patrem ad orandi stimulum adducit.

Comitus s. Maria.

S.
Theresia

Opera

N. II

156

serius, possem sumere, verum ex quo iam frequentius sacram adire communionem cepi, iam non nisi circa vesperam, antequam cubitum concedam, vomitiones illæ redeunt, & quidem maiori cum dolore: nam penitus, alijsque id genus rebus eas me prouocare oportet: si enim eas contineo, malum, quod sentio, maximum est. Et sanè, numquam ferè (vt mihi quidem videtur) sine multis sum doloribus, & cruciatibus, qui & aliquando etiam grauissimi sunt, ac præsertim circa cor: licet deliquium illud, quod mihi esse solebat continuum, & penè ordinarium, iam valdè intermisit; magna quoque illa paralytis, febres, aliaque morborum genera, quibus esse solebam obnoxia, iam rarius me impetant, & sepe ab ijs exempta sum. Iam octo continuò annis, huic morbis laboraui, quos iam tam parui facio, vt sepe etiam ijs gaudeam, & videam, quod in hoc sibi Deus aliquomodo complacere videatur. Pater ergo hanc intermissæ Orationis causam esse credit, ratus me, sicut ipse ab omni erat mendacio alienus, ac sincerus mentiri sibi, pro eo quod illi debebam, & cum eo tractabam, non debere; Addebam, quo melius id crederet (videbam namque me quoad hanc negligentiam nullatenus posse excusari) satis me facere, quod eorum seruire possem. Quamquam nec hoc ipsum sufficiens causa erat ad quæpiam omittendum, quod ad orationem peragendam non robore corporali, sed amore, & consuetudine sola opus est: semper namque opportunitatem nobis ad eam Dominus offert, si modò velimus. Semper, inquam, nam licet incidentes occasiones, & morbus subindè impendant, quò minus in solitudine diù oratio exerceatur, non desunt tamen per interualla alia commoda orandi tempora, in quibus satis ad hoc valetudinis habetur; quinimò in ipsa infirmitate & occasionum impedimentis, ea demum vera oratio est, quando scilicet amans anima ea omnia Deo offert, ac nunciat cuius nomine, & ob quem ea tolleretur, atque in ijs se in Dei voluntatem resignat, aliaque id genus sexcenta, quæ hic occurrunt, amor exercet & excogitat: neque enim adeò necessarium est, orationem in solitudine, quando eius habendæ occasio, & tempus suppetit, institui; vt, quæ extrinsecus instituitur, oratio dicenda non sit. Vel modicâ adhibitâ curâ magna acquiritur nobis bonitum, cum Dominus per labores & morbos tempus orationis nobis aufert. Et hæc ego bona reipsâ experta fui tum, cum bonâ habebam conscientiam. Porro Pater ob bonâ, quam de me habebat, opinionem, & ob amorem, quo me prosequabatur, in omnibus mihi credebat, quinimò mihi compatiebatur; sed quod iam tum ad tam eminentem perfectionis gradum peruenisset, exindè tã diù apud me non hæsit, sed simul ac me vidisset, inde abiit, tempus vanis hisce colloquiis inutiliter perdicens; sed quod ego ipsum alijs vanitatibus impenderem, parum id curabam.

Viribus corporis non habemus opus ad orationem, sed amore solo & consuetudine.

Vera oratio, quæ fit.

Necre

Nec verò soli Patri, verum & alijs suasi, vt orationis exercitium frequentarent, etiam eo tempore, quo vanitates prædictas sectabar: & quòd eos oratione vocali delectari viderem, docebam ipsos, quomodo meditationem instituere possent (& sanè non sine profectu) & hanc in rem illis libros necessarios suppeditabam: nam hoc desiderium, vt scilicet etiam alij Deo famularentur, semper mihi mansit iam inde ab eo tempore, quo exercere orationem coepi, sicut antè dictum est. Videbar quippe, cum ipsa Deo non seruirem vti me debere seruire intelligebam, saltè procurare debere, ne pessum iret id, quod diuina ipsius maiestas me docuerat, atque alij meo loco illi seruiret. Hoc eò dico, vt ingès illa, in qua versabar, cecitas appareat, dū me ipsa in interitū ruere sūo, & alios lucrificare studeo.

Circà hæc tempora; parens meus illo correptus est morbo, è quo demortuus est; diebus aliquot hic durauit. Vnde ipsa ad ei seruendum necessitasque præstanda abiit, sed quæ magis animā laborabam, quam ipse corpore, vt potè plurimis vanitatibus implicata; ita tamen, vt quantum intelligere poteram, toto illo tempore, quo maximè perdita eram, (de quo loquor) in peccati mortali statu non fuerim; nam si quā in re id me admisissem fuisse sciuisssem, quamprimum ab ea me subduxissem. Magnas in eius morbo passa sum molestias; aliquatenus illi rependisse videor illas, quas ipse, me ægrotante, subiebat; ac, licet alioquin ipsa satis debilis essem, sedulo tamen ei ministravi; & quamuis ipso ablato, exinde omne mihi bonum, & consolationem auferendum esset, (nam continuo & ubique mihi consolationi erat) tam parum tamen me morbo eius commoueri & dolere ostendi, nequam ei molestiam adderem, & donec moreretur ei adesset, ac si nihil penitus sensissem, cum tamen, dū eum expirantem viderem, animam mihi violentè è corpore auelli & extrahi putarem, quod enim multum diligere.

Erat sanè mors, quam optinuit, ardensq; moriendi, quod habebat desiderium, insignis quedam Dei laudandi occasio, vti etiā fuit, salutaria illa, quæ nobis, postquam iam extremæ inunctionis Sacramento munitus esset, dabat audire consilia; inrer alia nobis iniungens, vt eum iam vitā fundum Deo per preces commēdarem, diuinam ipsi misericordiam deposceremus, semper Deo seruiremus, deniq; considerarem cuncta, quæ in mundo sunt, momentanea esse, & pertrāsire: simulq; nobis multis cū laudibus, ingentē, quæ sentiebat, dolorē ex eo, quod ei non, prout oportebat, seruisset, testabatur: volebatque fuisse religiosus & quidem ex iis qui strictissimum vitæ genus profitentur. Velut certum, & indubitatum habeo, Dominū ei quindecim, antequam expiraret, diebus præsignificasse, ipsum breui demoriturum esse: nam licet antè satis malā esset valitudine, & ægerimè valeret, morbum tamen eum mortalem esse non credebat:

F

verum

Alios ad orationem exercendam pellicis.

Quo tempore vanissimus fuit, non fuit in peccato mortali.

Pia mors patris eius.

S.

Theresia

Opera

N. III

156

verum à quinto decimo illo die, esto etiam paulò melius se se habere,
 & id ipsum quoque medici assererent, eorum iudicium nihil moratus, a-
 nimæ suæ prospectum antè omnia cupiebat, deque eius bono statu omnis
 eius cura erat. Præcipuus eius morbus fuit gravissimus scapularum dolor,
 qui numquam eum deserebat, & per intervalla ita eum torquebat, ut in-
 tensissimos cruciatus sentiret. Vnde ipsa ei suasi, ut, quoniam mysterium
 baiulationis Crucis Domini magno animi sensu semper recoluisse, cogi-
 taret ipsius maiestatem iam velle, ut aliquid eius doloris sentiret, quem i-
 pse in Cruce humeris baiulandâ olim sensisset. Quæ eum verba ita con-
 solabantur, ut numquam exindè amplius eum de dolore conqueren-
 tem audisse videar. Tribus continuis diebus omnis expers sensus fuit.
 sed eo, quo defunctus est, die ita sensibus omnibus redditus est, ut omnes
 miraremur, quorum usum habuit integrum, donec in media symboli A-
 postolici recitatione, quod ipsemet clarè decurrebat, spiritum reddidit.
 Iam defuncti facies angelicâ quadam specie resplenduit, & reuera Ange-
 lus quidam, ut ita dicam, mihi fuisse visus est, si animam, eiusque disposi-
 tionem intueamur. Nescio quem in finem hæc retulerim; nisi fortasse, ut
 meas ipsa nequitias hinc magis fugillem: nam visa tam sancta morte, &
 tam piâ intellectâ vitâ, meam me, quo talem parentem aliquatenus
 imitando referrem, in melius commutare oportuisset. Confessarius
 ipsius, vir sanè egregiè doctus, ex ordine Divi Dominici, non du-
 bitare se aiebat, quin rectâ celos anima eius peteret, quod iam ab
 hinc annis aliquot ei à confessionibus fuisset, & insignem conscientie
 eius puritatem commendabat. Idem Dominicanus, qui vir apprime bo-
 nus erat, ac Deum timens, mihi non mediocriter profuit (quod ei con-
 fiterer) & animam meam seriò juvare, & quo in periculo perditionis
 versarer, mihi aperire propositum habuit. Iussit hic, ut singulis quatuor-
 decim diebus sacram Eucharistiæ mensam adirem, & paulatim magis
 & magis cum eo de rebus meis agere incipiens, tandem de meo o-
 randi modo cum eo locuta sum. Suasit ergo, ut illam neutiquam
 intermitterem, quod per illam non possem non proficere. Illam itaque
 reassumere incipere, non tamen vanitatum occasiones penitus præscinde-
 re; vnde exindè numquam eam amplius intermisi. Maxime laboriosam,
 & pænosam tunc vitam vixi: nam in oratione defectus meos & aper-
 tius, & liquidius perspiciebam. Ex vna quippè parte me vocitabat Deus,
 & ex altera mundû ego sequebar. Quidquid erat Dei, & Divinû, magnæ
 quidè mihi voluptati erat; sed quæ mundi erant, arctè me colligatâ tenebât.
 Videbar sc. duo hæc adeò ab invicè dissona, & inimica, vitâ videl. spiritua-
 le, ac delectationes, cōsolationes, & recreationes sensuales, ad quâdâ vel-
 le concordiam redigere, & mutuo reconciliare. In oratione summas passa
 sum

*Orationi i-
 aerum se
 dare incipit
 suu con-
 fessarij sui.*

*Difficile est
 Deo simul
 & mundo
 servire vel-
 le.*

in molestias, & difficultates: spiritus quippe non Dominus erat, sed
 mancipium; unde fiebat, ut me intra memetipsum recolligere, ac reclu-
 dere non possem (qui tamen erat orandi modus, quem praticare solebam)
 quin simul mille intra me vanitates concluderem. Per multos annos sic
 in oratione feci, ut modo mirer, quomodo id anima alicuius ferre potue-
 rit, ita ut alterutrum horum extremorum non deseruerit. Scio, in manu
 & potestate mea tum non fuisse orationem penitus intermittere, quod, qui
 me amabat, quod maiores mihi adhuc gratias conferret, sua me manu te-
 neret. Deus bone, quomodo referam occasiones, quas a me toto illo
 tempore Deus amouebat, & quomodo me ipsa in eisdem rursus prae-
 cipitem darem, nec non a quibus fama mea penitus amittenda peri-
 culis me custodierit? ego enim ea faciebat opera, quibus, quoniam essem,
 videri ac colligi poterat; Dominus autem mala mea tegebat, & virtutem a-
 liquam tenuem (si quam etiam haberem) palam manifestam reddebat, &
 omnium oculis magnam eam videri faciebat, adeo ut semper magni ab
 omnibus fierem: nam tametsi vanitates meae interdum transparent, quod
 tamen viderent alia, quae ipsis bona esse videbantur, nihil huiusmo-
 di de me credebant. Hoc autem inde proveniebat, quod omnium cogni-
 tor rerum Deus iam tum prouideret id ita expediens esse, quo ijs in re-
 bus, quas postea de eius famularu locuta sum, aliquam apud eas aucto-
 ritatem haberem, & summa eius liberalitas non tam graua mea intueba-
 tur peccata, quam, quae ei seruendi saepe numero habebam, desideria;
 nec non dolorem, quem sentiebam ex eo, quod vires mihi ad ea opere
 ipso exequenda deessent. Quomodo, o anima mea Deus, digne illas ex-
 pendam gratias, quas mihi toto illo tempore contulisti, & quomodo illo
 ipso tempore, quo te magis peccando offendebam, tu me quam citissime, per
 maximam quandam poenitudinem, disponeres, quod tuas consolationes, & gra-
 tias percipere possem? Et, ut verum fatear, Rex meus, vsus es ad hoc eam casti-
 gatione, quam mihi aut suauior, aut poeniosior nulla esse posset, ut qui intel-
 ligeres, & scires, quid mihi futurum esset acerbissimum: adeo ut magnis fauo-
 ribus ac bonis mea castigares peccata. Nec credo me quid insanum, aut stul-
 tum hic dicere, tametsi par foret, me iam insanire, ac mentem amittere, dum mea
 ingratitude, & malitiam iam de nouo in memoriam reuoco. Longe mihi
 hi, pro mea naturae conditione grauius erat, gratias a te recipere tum, quas a Deo
 cum in graues culpas incidissem, quam flagellari, & affligi: nam reuera ma-
 gis mihi per vnicam, quam accipiebam, gratiam, confundi videbar, & an-
 nihilari, quam per multas infirmitates, & plurimas alias molestias, simul
 iunctas. Afflictionem namque me videbam mereri, credebamque ali-
 quid patiendo molestiarum, aliquatenus me pro peccatis meis satisfacere:
 cetero id nimis quam parum esset respectu horum, quae numero erat plurima.

Sed

S.
Theresia

Opera

N. II
156

Gratia,
 quas a Deo
 recipiebat,
 acerbiores
 ipsae erant,
 quam ipsam
 castigationem.

Sed dum nouis identidem me beneficiis affici viderem, esto tam malè prioribus, quæ receperam, satis facerem, crux hoc mihi erat omnium grauissima, ut etiam futurum credo omnibus, qui vel aliquam Dei cognitionem, vel amorem habebunt. Et hoc satis perspicere hic potest in eis, qui ad virtutem naturaliter propendunt. Ideò scilicet lachrymabar, & indignabar, videns nimirum id quod sentiebam: nam me in proxima, ut ita dicam, relapsus potentia constitutam cernebam, esto proposita & desideria mea tunc, illo, inquam tempore, satis firma essent. Magnum malum est, dum anima sola inter tot tantaque pericula versatur. Sanè si quæsi- buissem, quocum de omnibus his rebus conferre potuissem, credo equidem eius auxilio me cohibendam fuisse, ne denuò, ac de nouo relaberer, saltem è quadam verecundia, cum interim nulla Dei verecundia mone- rer. Hac de causa ijs, qui orationi student, consulerem (præsertim in prin- cipio) amicitiam quandam & familiaritatem inirent cum alijs, qui eadem student. Est hoc maximi in hac re momenti, esto aliud inde emolumentum non sequeretur, quàm quòd mutuis inuicem orationibus iuuent, ut taceam hinc multas alias utilitates promanare. Si enim per conuersationes, affectus, & amicitias mundanas, esto etiam ex adeò bonæ non sint alios homo sibi amicos parare satagat, quibuscum sese oblectet, & quò maiorem è vanarum illarum mundi recreationum commemoratione volu- ptatem hauriat, nescio cur non pariter permittendum sit, ut qui Deum sincerè amare, & eique seruire incipit, cum aliquibus personis de ijs consola- tionibus, & molestiis communicet, quas, qui orationem exercent, altere- natim experiuntur. Si enim, quam cum eius maiestate inire vult, amicitia vera est, non est, quod timeat, ne in vanam aliquam gloriam incidat, quinimò cum primùm ab ea oppugnari incipiet, primosque eius motus in se sentiet, non nisi meritum aliquod inde referet. Et sanè, non dubio, quin, qui hanc intentionem in conferendo & loquendo habebit, tùm sibi, tùm alijs cum audientibus profuturus sit, & doctior euasurus, tùm ad intelligendum, tùm ad amicos suos instruendos, qui vero ad vanam gloriam tentari se sentiet, ex eò, quòd hac de re loquatur, non minus ad eam tentabitur, cum alijs videntibus, sacrum cum deuotione audiet, & cum alia faciet, quæ ei (si Christianus haberi velit) necessariò faciendæ sunt, atque ob inanis gloriolæ periculum minimè omittendæ sunt. Iam porro refert, animas, quæ in virtute nondùm radicatae sunt hoc obseruare, cum tam multos, cum inimicos, tùm amicos habeant, à quibus ad ma- lum incitentur, ut quibus id verbis exprimam, prorsus nesciam. Et vide- tur mihi hac diabolus arte plerumque uti (quod id maximi sua inter- sit) ut scilicet boni ita se occultent, nemo alius ut videat ipsos verè ac sin- cerè Deum amare, eique placere conari velle; malos è contrà excitet,

*Bonum est
communi-
care cum
alijs, qui
orationem
exercent,
dum quis ei
se applicare
incipit.*

*Diabolus
vult boni
celari & in
honestis de-
siderijs apo-
stare.*

ut in

vt inhonestos suos affectus & voluntates inuicem audacter detegant. Quod quidem hodierna die ita commune & vſitatum eſt, vt iam illos vulgare, quædam eſſe videatur vrbaniſas & elegantiſas; & quæ hac in re contra Deum committuntur offeſſas, paſſim detegantur, & publicè innotescant. Neſcio ſanè an ſtultè hic loquar, & ea quæ nihil ad rem ſunt: talia ſi ſint R. P. V. illa elaceret; ſi non ſint, inſcitiam quæſo meam, ſimplicitatemque adiuua nonnihil, multa de tuo ad hanc materiam adiungendo: quia quæ ad Dei ſeruicium ſpectant, adeò iam infirma ac debilia ſunt, vt eos, qui ei ſeruunt, maximè neceſſe ſit, quo proſectum aliquem faciant, inuicem ſuſtentare & iuuare; ita ſcilicet iam vulgò bonum putatur, mundi vanitates, & delectationes ſectari, & admodum pauci ſunt, qui ad hos refleſcunt; at ſi quis Deo ſeruare incipit, tot ilicò detractores & oblocutores inſurgunt, vt ſocios illum conquirere opus ſit, quorum ope ſe poſſit aduerſus eos tueri, donec ſat virium per ſe habeat, & ita roboratus ſit, vt aduerſarios pati illi graue non ſit, alioquin magis ſe anguſtiſus implicatum ſentiet. Hanc cauſam fuiſſe credo, cur olim nonnulli viri ſancti eremum ac deſertum, ſoliti ſint petere; eſt etiam quædam humilitatis ſpecies ſibi ipſi non fidere, ſed credere Deum illorum, qui- buſcum homo conuerſatur, intuitu auxiliaturum; ad hæc charitas aſſidua cum proximo communicatione creſcit, & augetur: præterea alia plurima inde bona enaſcuntur, quæ referre non audeam, niſi, quanti hoc referat, ſepius experientia nouiſſem. Sum, fateor, ego omnium creaturarum inſirmiſſima & miſerrima; ſed nihil eum puto perditurum, qui ſeſe humiliando, tametſi per ſe fortis ſit, id tamen de ſe neutiſquam credit, ſed ei credit, qui hac in re multum eſt verſatus. Equidem hoc de me ipſa fateri poſſum me, niſi hanc mihi Dominus veritatem aperuiſſet, mediaque dediſſet, ad ſapè cum ijs, qui in orandi arte, & modo verſati erant, agendum, modò lapſantem, ac modò reſurgentem, haud dubiè in infernum præcipitem lapſuram feciſſe; ad cadendum quippè multos habebam amicos, à quibus iuuabar; vt verò reſurgerem, adeò ſola ipſa eram, vt etiam nūm mirer, quomodo non ſemper in lapſu ſola aſſixa hæſerim: Deique miſericordiam decanto, quia ipſe ſolus mihi manum ad reſurgendum porrexerit, ipſe ſit in æternum benediſtus, Amen.

* *

S. M. Tereſa Opera.

G

CAPVT

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

*Humilitas
tunc est sibi ipſi
ſi non fidere.*

NARRAT QUAM EIBONVM FVERIT, ORATIONEM PRO-
sus non intermisisse, ne animam perderet; quamq; ea prestans remedium sit ad, qua em-
sa sunt, recuperanda: suadet omnibus, vt ei se dent tantumque in ea ait bonum
contineri vt, esto in ea non perseverent, magnum nihilominus
bonum sit, aliquo saltem tempore pretiosum
hoc monile habere.

Eius humi-
litas.

Vita ea a-
cerba est,
qua nec
Deo frui
nec mundo.

Qui oratio-
nem exercet
alio modo
Deo presen-
tes sunt,
quam alij.

NON immerito hocce vitæ meæ tempus ita ponderavi & excussi,
quod videam, nullum futurum, qui aliquam e rei adeo mi-
læ & improbæ vfu voluptatem capiet. Vellem sanè, vt, qui hæc legent,
mei nauseam conciperent, videntes animam adeo pertinacem, & ingra-
tam erga eum, à quo tot gratias & fauores accepit, cupereque facul-
tatem mihi fieri declarandi, quoties illo durante tempore, contra
Deum meum offenderim, eò quod forti illi & solida orationis colum-
næ non inniterer. Procellosum & tempestuosum hoc mare viginti pro-
pè annis nauigavi, alternis modo labendo, modo resurgendo, sed imper-
fectè admodum, eo quod post resurrectionem ad vomitum mox redi-
rem & vitam ita imperfectam ducere, vt peccata venialia propè nihil
facerem, mortalia verò, esto ea metuerem, non tamen ita timebam, vt
quidem oportebat, cum eorum occasiones non declinarem. Hoc dicere
scio, isthunc viuendi modum ita acerbum & difficilem esse, vt nullus eo
fingi, dariuè videatur posse difficiliore neque enim fruebar Deo, neque vi-
lam e mundo voluptatem capiebam. Cum enim in mundanis recreatio-
nibus eram, mox vt mihi in mentem redibat, quid Deo deberem, quam-
dam in ijs amaritudinem sentiebam: cum verò cum Deo conuersabar, af-
fectus, & desideria mundana me inturbabant. Hæcque pugna ita qui-
dem pænoxa & permolesta est, vt nesciam quomodo eam, vel ad mentem
ferre potuerim, nedum ad tot annos. In hoc tamen magnam Dei erga me
misericordiam liquidè perspicio quod, tametsi cum mundanis agendum
& in mundo viuendum mihi esset, animum nihilominus haberem ad or-
rationem exercendam: animum inquam: nescio enim quamnam ad rem,
ex omnibus quæ in mûdo sunt, magis opus sit animo, quam vt quis de re-
ge suo prodendo tractet, & interim sciat, hoc illum minimè latere, & ni-
quã eius præsentia ex oculis amittat. Nã licet semper corâ Deo simus quot
quot sumus, lōgè tamen alio modo ei præsentem esse videtur ij, qui oratio-
nem exercet: vident enim assiduè se ab eo videri, cum fortasse alij ad mul-
tos etiam dies ne vel cogitant quidem, Deo se præsentem esse; verum qui-
dem est, quod toto hoc tempore per multos aliquando menses, & crederem
etiam

etiam, per vnum annum integrum mihi cauerim, ne DEVM peccando offenderem, & orationi multum infisterim, variasque diuersimodè diligècias adhibuerim, necubi eum offenderem (& quia, quidquid scribo, cū veritate coincidit, & verissimum est, idè de hac re iam ago) sed bonorum illorum dierum perexigua mihi est memoria; vnde quam paucissimi fuerint oportet, mali verò numero plurimi. Vix abibat dies, quin multas eius horas orationi impenderem, nisi me aut infirma impedire valetudo, aut de foris ingruentia negotia. Cum corpus ægrum esset, animus ad Deum, diutinaque valentior erat, dabamque operam, vt qui mecum tunc trahebatur, etiam benè quoad Deum, valeret; quod ipsum etiam à Deo inter orandum efflagitabam, ac sapius cum ijs de ipso loquebar. Ita vt (excepto fortasse illo anno quem dixi) è viginti octo annis (tot enim sunt, ex quo in oratione me exercere cæpi) octodecim, & amplius hac in pugna & conflictu, quòd modo me Deo, modo mundo alternatim applicarem, transegerim in ijs verò annis, qui mihi iam commemorandi restant, pugna, tamen ea parua non fuerit, causa mutata est, sed quia tunc (vt quidem existimo) in Dei seruitio eram & mundanam vanitatem perspectam habebam, mihi omnia, vt postea referam, suauius fuèret. Causa igitur, ob quam hæc omnia ita particulatim deduxi, hæc est, primò vt & Dei misericordia, & mea erga illum ingratitudo (vt iam antè dixi) appareat: deinde vt omnes magnum illud bonum intelligant; quod præstat anima Deo, cum illam disponit, vt se in oratione cordialiter, & bona cum voluntate exerceat, esto non tam benè, ac quidem oportet ipsa per se disposita sit, & quomodo Dominus illam, si modo in ea perseueret, non obstaculis peccatis, tentationibus, & diuersis lapsibus, quos diabolus causabitur, tandem (vt quidem mihi ipsa certò persuadeo) ad salutis portum pertrahat: sicut me (vt mihi quidem iam videtur) per suam gratiam eo pertraxit: diuina eius maiestas faxit, ne posthac denuò ad me perdendam reuertar. Quantum porro boni proueniat in oratione (mentali inquam) se exercenti, sancti ac pii viri scripto prodidère, de quo Deo laus sit, & gloria. Et licet hoc ita non esset, ego, tamen si parum humilis sim, non tamen vsque eo arrogans sum, vt de hac re aliquid scribere audeam. De re autem, cuius aliquā experientiam habeo; hoc dicere possum, scilicet eum, qui semel oratione exercere cæpit, nullo eamdem pacto intermittere debere, quæcumque deum peccata committat, cū hæc ipsa vnicum medium sit ad resurgendū, & in rectā viā redeundū, & sine ea perdifficile futurū sit aliquod remediū inuenire. Videat porro ne diabolus ita ipsum tētet, sicut alias me tētauit, vt scilicet ex humilitate quadam eam intermitteret, quin imò indubitatè sibi persuadeat, verba Dei fallere non posse, vt potè qui promisit se quotiescumque verè nos commissorum pēnitet, & non amplius eum offendere

G 2

preponi-

S.
Theresia

Opera

N. VII

156

Quantum
ex oratione
boni proueniat.

*Qui statuit
nō amplius
Deum of-
fendere ad
primam
sui ami-
citiam red-
dit.*

*Quid sit or-
atio men-
talis*

*Per oratio-
nem ad Deū
accedere de-
bemus.*

proponimus, ad primam nos amicitiam & gratiam admittendum, & eor-
dem fauores nobis daturum, quos prius, & aliquando etiam maiores, si
quidem id penitentia promereatur. Eum verò, qui nondum oratione
dare incipit, ex amore Dei rogo, ne tanto se bono vllatenus frustratum
velit. Nihil autem hic est quod metuat, sed quod desideret: nam esto non
proficeret neque contenderet, vt ad illam perueniret perfectionem, vt
nimirum eos gustus & delectationes mentis promereatur, quas perfectus
Deus concedit; hoc saltem lucrabitur, quod ad viam, quæ ad celos ducit,
notitiam deueniet; & si modo perseueret, de diuina misericordia spero
fore, vt frustra non sit: nemo enim vquam eum in amicum delegit, quin
hoc ei abundè sit compensatum. Quia iudicio meo, nihil oratio mentalis
est aliud, quam quoddam inter amicos colloquium & tractatio de amicitia,
& sæpe cum eo in secreto agere, à quo nos amari scimus. Si autem eum
nondum diligas (nam, vt amor sit verus, & amicitia durabilis, conditiones
vtriusque amantis conformes esse oportet, & inter se conuenire) porro
iam tum certissimum est, nullum in Domini conditione defectum posse
reperiri, cum interim nostræ sit proprium, vt vitiosa, sensualis & ingrata
sit: vnde numquam eo peruenire potes, aut induci, vt in tantum ipsum di-
ligas: nam non est conditionis tuæ, cum tamen videas, quanti tua refert,
illum amicum habere, quaque ipse te ardentius diligat, hanc diu cum eo,
qui tui adeò dissimilis est, conuersandi penam haud inuitus subi. Quam
ò infinita Dei mei bonitas, nihil video videre te, atque pariter meipsum
quam vellem, ò gaudium Angelorum, quoties hoc mecum confidero,
penitus me in te amando consumere, & annihilare? Quam item certum
est, te tolerare eum, qui te, vt secum sis, non patitur! Quam te bonum ci-
micum exhibes, Domine mihi quam illum recreas ac supports! quam pa-
tienter expectas, vt tuæ se conditioni conformet, & artemperet, cum tu
interim illius conditionem benignè toles! quin imo in satisfactionem
ac bonum computum singula, quibus te amat spatia, ac momenta admi-
tis, & propter penitentiam punctulum omnia eius peccata & debita obli-
uisceris. Verum hoc esse, liquidò in me perspexi: non video autem, mi Do-
mine Creator, cur totus mundus ad te per particularem hanc amicitiam
venire non procuret. Mali, qui tuæ conditionis non sunt, venire ad te de-
bent, vt eos reddas bonos, dummodò te patiantur ad duas saltem horas
singulis diebus apud se manere; esto interim ipsi apud te non sint nisi se-
centis curarum, & cogitationum mundanarum distractionibus intercur-
rentibus, sicuti ipsa faciebam. Per hanc porro vim, quam sibi metipsis in-
ferunt, vt apud tam bonum amicum sint (nam in principio quidem hac in
re amplius quid facere non possunt, imò & interdum nec diu postea) de-
mones violentius impedis, ac retines, ne illos oppugnent, vtque quoties
minut

vitium contra ipsos habeant; illis autem è contra robur & vires animi suppeditas ad hosce deuincendos; ita quidem, vt neminem (o omnium vitam vita) eorum qui tibi fidunt, reque in amicum habere volunt, de vita tollas, sed vitam corporalem etiam sustentantes maiorem eis valitudinem dando, & vitam animæ concedas. Non intelligo sanè quid tantum timeant, qui mentali orationi sese applicare timent; & verè cur merentur nescio; consultò autem dæmon hunc metum catulatur, vt per eum verè nobis noceat, ac melesciat, cum scilicet per hunc me impedit, quo minus recogitem, quoties, & quam grauitè Deum offenderim, quantum illi debeam esse infernum, ac cælestem quamdam gloriam, denique necogitem ingentes illos cruciatus, & labores, quos mei causa subiit. Circa hæc omnis mea oratio versabatur, & versata est, quamdiu in illis periculis constituta fui; & hæc, quando poterā, identidem ruminabam; imò per aliquot annos, sæpius magis laboraui, vt horam, quā ad orandum mihi præfixeram, citò transactam viderem, attendens anxie quando tandè signum eius elapsæ daretur, quā vt aliis rebus bonis me darè, & non rarò quantumlibet grauè penitentiam libentiùs subiissem, quā me ad orandum recolligissem. Vis porrò, quam mihi diabolus, aut peruersa mea consuetudo faciebat, vt orationem intermitterem, & tristitia, quæ me, dùm intrā Orationum me abdentem, occupabat, tanta erat, vt, quò mihi vim facerem, omni me conatu, & animo conitti oporteret (quem tamen animum non exiguū habere dicor, & ad oculum videre fuit, eum mihi plusquam malebrem à Deo datum esse, nisi quod malè eum impendi) sed Deus tandem auxilio suo mihi aderat. Postquam verò hanc mihi vim fecissem, maiorem longè quietem sensi, & consolationem, quā aliquoties, dùm in libro pio legere gestiebam. Si ergo Dominus me ita nefariā tanto tempore sustinuit; & euidenter quoque pateat, hæc via omnibus malis meis remedium adhibitum esse, qui, quantumlibet malus, timeat? nemo sanè: nam esto sit pessimus, tot saltem annis malus non erit, post tot à Domino gratias acceptas: aut quis diffidere poterit, cum ipse me tanto tempore sustinuerit: idque dumtaxat, quod commodum aliquem locum, & tempus quærerem, & ambirem, quo ipse mecum ageret; & hoc sæpè me inuitat; quod magnam mihi vel ego, vel Dominus ipse vim faceret: si ergo oratio, etiam ipsi minimè seruietibus, imò etiā aduersus ipsum delinquentibus tantopere prodest, ac necessaria est, & nemo dicere in veritate possit, vllum ex ea damnū prouenire; sed certū sit, maius ex eo sequi, quòd oratio non colatur, cur, quæso, eā omitteret qui Deo vel seruiunt vel seruire volunt? Quod cur facerent, equidem prorsus nō intelligo, nisi fortasse, vt vitæ huius molestias ac difficultates maiore cū difficultate transigat, Deoq; velut ianuam occludant, ne quam ipsis in illa consolatione & recreatione committat

S.
Cheresia

Opera

N. VI

156

Timere exercitium orationis mentalis malus est timor.
Quia Sancta huius fuit oratio.
Quam sibi vim inferret adorationem faciendam, & quam possit ea senserit requiem.

immittat. Duorū profectò me miseret. Quā enim suo illi dispendio Deo
 feruiunt; cum è contrā ijs, qui orationi se dant, ipsemet Dñs sumptus om-
 nes quā largissimè quodamodò suppeditet, cū pro exiguo, quē suscipiūt,
 labore, consolationē submittat, cuius adminiculo difficultates occurrentes
 æquanimiter perferant. Quoniā verò de his consolationibus, quas in ora-
 tione perseverantibus Dominus elargitur, postea vberiùs loquēdi locus e-
 rit: hinc nihil de ijsdē hic dico; hoc vno excepto, orationem veluti portam
 fuisse, per quam magnæ illæ gratiæ, quas mihi præstitit, venerunt; quæ
 si ocludatur, nescio qua illas via submittere poterit: nam, esto quidem ip-
 se ad animam aliquam ingredi ad eam ea deliciandum, & simul eam re-
 creandam veller, nullus patet aditus: cupit namque eam esse solam, cupit
 mundam, cupit earumdem recipiendarum desideratissimam, quocirca si
 multa ei obstacula & remoras obijciamus, nullam autem ad ea submouē-
 da operam adhibeamus, quomodo ad nos veniet, aut quomodo singula-
 res eum gratias nobis cōferre volumus? vt autē præstans eius misericordia
 elucescat, nec non quantū indē mihi boni obuenerit, quod orationem, ac
 lectionem piā numquā intermisim, referā hic (cū tanti id referat bene-
 scire, & intelligere) quibus diabolus machinis animā aggrediatur, quō eā
 expugnet; simul & artificiū, & misericordiā, quā eā Dominus ad se redu-
 cere satagit; vt legētes, sic pericula caueant, à quibus mihi ipsa satis noc-
 ui. Antē omnia igitur, ex amore Domini nostri Iesu Christi, & per ardētem
 illū, quo omnimodis nos ad se reuocare allaborat, amorē quōlibet rogo,
 vt quascūq; peccādi occasiones fugiāt: si enim illas nō declinemus, sed ca-
 ptemus, quānā nobis esse potest securitas, cū tot nos inimici oppugnet, &
 tāta ex aduerso in nobis sit ad nos defēdēdos imbecillitas? velle equidem
 captiuitatē, quā tū temporis anima mea captiua detinebatur, aliquo mo-
 do possem describere: quia sciebam, & videbam captiuam quidem illam
 esse: quo tamen constricta vinculo teneretur, intelligere planē non pote-
 ram, vt nec credere id quod Confessarij mihi non itā exaggerabant, tam
 esse malum, quā id ego in anima mea esse sentiebam. Quidam ex illis,
 cū scrupulis pressa consilij, & auxilij causā ipsum adijssem, mihi di-
 cere veritus non est mihi, esto ad summum contemplationis genus eue-
 cta essem, id genus occasiones, & conuersationes minimè posse noc-
 ere. Erat hoc iam circa finem, quandò scilicet, diuina iuuante gratia
 iam me à magnis peccandi periculis magis cauebam, tametsi ipsam occa-
 sionem peccandi nondum penitus declinare. Quod autem omnes me
 desideria bona habere, & orationi subindē insistere viderent, multum
 sane ijs agere videbar; anima autem mea facilē intelligebat, non esse
 id facere illud, ad quod obligata erat ei cui tantum debebat. Mife-
 ret sanē me iam eius, quod tam multa tunc sustinuerit, quodque
 ei tam

ei tam parum ab omnibus, præterquam à Deo venerit subsidij, deinde quod tanta ei daretur libertas ad recreationes & consolationes suas sectandas, dicendo, eas licitas esse. Quam deinde in concionibus sensu, pena non erat exigua, & ita eisdem audiendis afficiebar, ut, si quem cum spiritu & benè concionantem viderem, particulari quodam erga eum amore ferrer, ita tamen ut eum ipsa non procurarem, & vnde is mihi oboriretur, prorsus ignorarem. Penè numquam aliqua mihi concio tam inepta & incongrua visa est, ut non eam libenter audirem; etsi aliorum, qui eam audissent iudicio concionator non benè esset concionatus: si autem bona esset concio, particularem quamdam inde voluptatem hauriebam. Numquam penè, ex quo orationi vacare cœpi, tædio mihi fuit de Deo & loqui, & alios loquentes audire. Conciones, porrò, quas audiebam, aliquando summæ mihi erant consolationi, aliquando vero valde me cruciabant, quòd in illis intelligerem, multum me distare ab eo, quòd esse debebam. Rogabam itaque Dominum, ut me adiudaret: sed (prout mihi nunc quidem videtur) in eo debui tunc errasse, quòd fiduciā non penitus in diuina eius maiestate ponerem, nullam verò penitus in memetipsa. Queritabam itaque remedium, & conatum adhibebam quē poteram: sed verisimile est, non intellexisse me, omnia parum, aut nihil nuare, nisi de nobis ipsis penitus diffidentes, fiduciam omnem in Deo ponamus: Volebam scilicet vivere: intelligebam namque me neutiquam vivere, sed cum quadam ymbra mortis, certare; & nemo erat, qui mihi vitam daret, hanc tamen à memetipsa capere non poteram: qui autem eam mihi dare poterat, non sine ratione mihi non succurrebat, cum iam toties me ad se reduxisset, & eum ipsa turpiter deseruissem.

C A P V T IX.

REFERT QUIBUS ANIMAM EIVS MEDIIS DEVS EXCITARE,
& aliquod ei, in tam spissis tenebris lumen dare, & virtutes eius, ad eum non offendendum corroborare cœperit.

F RAT igitur anima mea, iam lassā & exhausta, & licet quiescere ipsa paululum veller, malitamen, quos habebat, habitus, & consuetudines nullam ei requiem, indulgebant. Factum est autem, ut, cum quadam die oratorium intrassem, quamdam in eo viderim imaginē, quæ ibidem custodiæ causā reposita, & ob festum quoddam in monasterio nostro celebrandum mutuo accepta erat. Depictus in ea erat Redemptor noster Christus, vulneribus, & plagis vnde quaque deformatus; ita aspicientes ad compassionem commouens, ut statim, atque in eam oculos conieci, tora

Nimia libertas noxia.

Concionibus audientis delectatur Sancta M.

Tædio illi non fuit de Deo loqui.

Sibi diffidat homo penitus & Deo fidat.

S.
Theresia

Opera

N. V.

156

internis turbata sum, quod tali enim in schemate, & forma viderem, quod ad viuum repræsentaret, quod pro nobis passus esset. Talem quidem in animo meo dolorem sensi, quod illi ob acceptas hæc plagas, tam parum grata existissem, ut cor mihi in duas diffindi partes videretur; unde ipsa me multis cum lachrymis coram eo abiecti, ex animo eum rogans, talem mihi simul & semel constantiam, atque animi robur daret, ut posthac amplius eum non offenderem. Singulari porro affectu S. Mariam Magdalenam prosequabar, eiusque conuersionem sæpè mecum relegebam, & maxime dum ad mensam Eucharisticam accedebam. Nam quod certo certius scirem, Dominum Iesum intra me tunc realiter præsentem esse, ad pedes eius me collocabam, sperans fore, ut lachrymæ meæ non repellerentur. Et nesciebam quid dicerem: nam plusquam satis faciebat is, qui sui causâ me eas effundere patiebatur, cum sensus huius, & affectus tantò me caperet obliuio; & Sanctæ huic sermone me commendabam, ut interfragio ipsa suo mihi commissorum veniam impetraret. Sed postremum, velle, quem dico, imaginis huius conspectus, magis mihi profuisse videbatur, quod iam penitus mihi ipsi diffiderem, & omnem fiduciam meam in solo Deo collocarem. Videor porro mihi tunc ei certa cum fiducia dixisse, inde me non antè surrecturam, quàm me eius, quod ab eo petebam, compotem redderet: & certò mihi persuadeo id mihi profuisse: nam ex corpore notabiliter vitam emendare cœpi. Hunc porro orandi modum seruabam: nam quod per intellectum discurre non possem, Redemptorem nostrum IESUM intra me repræsentare conabar, & in illorum mysteriorum meditatione plus gustus & affectus mihi inuenire videbatur, in quibus eum magis solum, & ab alijs desertum videbam: credebamque eum ita solum & afflictum, tamquam, qui in necessitate positus est, hæc ægrè me admissurum. Non paucas id genus simplicitates habebam; præcipuè verò me mouebat ipsa Domini in horto Getsemani oratio, ibi cristillime comitem adiungebam. Hic sudorem eius, & quam ibi sensit, animi angustiam mecum relegebam, & si mihi licuisset, hunc tam pænosum, & amarum sudorem ei detergere voluissem: sed, quantum recorder: nunquam id ausa fui proponere aggredi, quod peccata mea tam graua idem mihi ob oculos versarentur: hic tam diu cum eo per imaginationem manebam, quantum id mihi cogitationes permittebant: nam cæptissime numero mentem non mediocriter lancinabant. Per multos annos, plerisque noctium, antequam dormire, cum iam antè somnum Deo per preces commendarem, semper aliquanto temporis spatio de hac oratione in horto meditabar, etiam antequam religiosa forem, quod amplius hocce mysterium recolentibus promissæ esse dicerentur Indulgentiæ. Credo autem firmiter animam meam hoc pacto non contemnendum quæritum

*Erga S. M.
Magdalena
deuota est.*

*Quomodo
oraret, cum
intellectus
discurre
non posset.*

quæstum fecisse; quod hac occasione orationi vacare cæpi; cum tamen, quid ipsa esset, nescirem; quinimò ita mihi familiaris iam fiebat oratio, vt non magis eam omitterem, quàm me omittebam signo Crucis communitate, dum ad dormiendum me componerem.

Vt ergo ad tormentum, quod à cogitationibus occurrentibus me passam dixi, reuertam, dico ordinarium, & proprium esse huic orandi modo sine intellectus discursu, vt in eo anima multū, vel lucretur, vel amittatur: omittā, in quā, consideratione, is, qui sic proficit, multū proficit, eò quod totus in amando versetur. Nemo autem huc pertingit, nisi post magnum laborem, ac non sine magno suo sumptu; præterquam illi, quos Dominus, quàm breuissimo tempore ad orationem quietis perducere dignatus est: tales enim nonnullos noui. Qui autem tales sunt, ius expedit librum in manus accipere, cuius lectionis adminiculo statim se recolligant. Plurimum quoque me iuuabat, videre campos, aquam, flores: his quippè in rebus Creatoris ipsius memoriam inueniebam: hæc, inquam, me excitabant, & recollectam faciebant, librique alicuius vicem præstabant, etiam in ingratitude, & peccatis meis. Cælestia autem, ac sublimia numquam intellectus meus (qui eius erat stupor) potuit imaginari, donec aliā mihi viā, & modo Dñs illa repræsentauit: nam adeò parū habilis erā, vt per intellectū aliquid mihi repræsentare, vt nihil ab imaginatione meā subsidij haberem, nisi dūtaxat in recogitando eo, quod oculis ipsa meis intuebar, cum tamen alij quaslibet repræsentationes facere possint, in quibus se recolligant: Ego solum de Christo, in quantum homo est, cogitare poteram, namquam tamen eum mihi repræsentare potui, quantumcumque deum de eius pulchritudine legerem, aut quantaslibet illius imagines viderem; nisi tantum instar cæci alicuius, aut eius, qui in tenebris sine aliquo lumine agit, qui tamen cum aliquo loquatur, sciatque se apud illum esse (quod certissimè norit ipsum præsentem adesse, sciat, inquam, & credat illum coram esse) eum tamen nō videt. Eodem prorsus modo mihi fiebat, dū de Salvatore Iēsu cogitabam. Hanc ob causam ita erga imagines & picturas afficiebar. Væ autem illis infelicitibus, qui culpa sua huiusmodi bono excidunt; vnde clarè colligere est, illos Dominum neuiquā diligere: si enim eum diligenter, eius haud dubiè imaginæ delectarentur, quemadmodum etiam inter amicos mundanos iuuat, & volupè est, imaginem videre eius, quem vnice diligimus.

Hoc ipso tempore dati sunt mihi libri Confessionum Sancti Augustini, disponente (vt quidem apparet) Domino; quod eas ipsa nec procurarim, nec vñquam vidissem. Porro singulari erga S. Augustinum affectu sum, tum quod Monasterium, in quo, etiamnum sæcularis, habitaram, Ordinis Augustiniani esset, tum quod & ipse, dum viueret, peccator fuisset.

S. M. Teresa Opera.

H

set.

S. Theresia

Opera

N. V. 156

Cuius sub-
iecti sint,
qui in ora-
tione intel-
lectu dis-
currere ne-
quunt.
Visio agro-
rum & flo-
rum sapè in
spiritu in-
uat.

Imagines
amata
delectat.

*Respiratori-
bus consola-
tioni est in-
uocare San-
ctos, quies-
centiam pecca-
tores suere.*

set. Nam Sancti, quos Dominus, postquam in peccatis vixissent, tandem ad se vocauit, permagna mihi semper consolationi fuerunt, quod aliquam in ijs opem inuenire debere me crederem, & DOMINUM quemadmodum illos in gratiam receperat, ita & me in gratiam recepturum. Sed, vt dixi, vnum hoc me deiciebat, & angebat, scilicet eos non nisi semel à DOMINO vocatos esse, & exinde non amplius recidisse, me verò toties vocatam, semper ad vomitum rediisse. Quod fanè summopere me angebat. At tamen cum amorem eius, quo me prosequeretur, considerabam, rursus animum resumebam: nunquam enim de eius misericordia diffidebam, de me ipsa verò summe.

Quàm, ô bone DEVS, animæ meæ duriem & peruicaciam demorror, cum tamen tot, tamque præclara ab ipso subsidia acceperim! Non potui non metuere, ac pauere, dum cogito, quàm parum in me ipsa poterim, ac quàm velut constricta fuerim, ne mecum ipsa statuerem totam me DEO dare. Vt ergo illas Sancti Augustini Confessiones legere cepi, mei ipsius in ijs imaginem videre visa sum, serioque me, & ex animo glorioso huic Patri commendare cepi. Dumque iam ad illius communionem peruenissem, & quomodo illa ad eum vox in horto facta esset, non aliter commota sum, ac si eadem à Domino voce compelleretur: multo etiam magno temporis spatio tota me in lachrymas, introrsum, in iram, in met ipsam flens, effundebam, non sine magna animi amaritudine, & agone.

Quantum, DEVS bone, patitur anima, vt libertatem, quam te Domina habere deberet, amittat, & quantum tormentorum tolerat! Iam mecum ipsa miror, quomodo tanto in cruciatu viuere poterim, benedictus sit DEVS, qui vitam mihi dedit, vt è morte ad eum mortifera emergerem. Magnas tum animam meam à diuina maiestate vires accipere, & DEVM clamores meos exaudire, tantarumque lachrymarum mereri debuisse mihi verisimile sit. Vnde animus, & desiderium mihi incipere cepit, diutius cum ipso in oratione agendi, & peccandi occasione ab oculis meis amouendi; illis enim remoris, & ablatis, statim ad maiestatem ipsius ascendam denuò conuertebam: nam etsi, quantum mihi quidem videbatur, me illum diligere intelligerem; non intelligebam tamen (vt id intelligere debebam) in quo situm esset, DEVM timere & cordialiter diligere. Nō videbar à me ipsa impetrare posse, vt me ad seruire cupiendum tunc disponerem, cum illius me maiestas nouis quibus recreare rursus incipiebat: quinimò, quod alij summo cum labore comparare student, id DOMINVS ita mihi vltro dare voluisse videbar, vt quodammodo à me contenderet, vt ipsum accipere vellem, adeo

licet abundanter postremis hisce annis, gustus, & consolationes spiritus mihi suppetitavit. Eum verò rogare, ut eas mihi daret, aut aliquam deuotionis teneritudinem, numquam ausa fui; hoc tantum ab eo petij, gratiam ut mihi daret, eum posthac non offendendi, & enormia peccata mea mihi condonaret. Quæ, quia ita enormia esse videbam, idcirco numquam ex professo, & aduertenter consolationes, gustusue rogare eum ausa sum: & videbatur mihi nimis quàm multum eis pietas agere (& reuera magnâ mecum est misericordiâ vsus) quòd me coram se esse perauiteret, neque sibi præsentem habere sustineret: videbam quippe, nisi tantopere ipse institisset, numquam futurum fuisse ut venirem. Semel tantum in vita, quantum memini, gustus spirituales ab eo petij, quòd tunc magnam mentis ariditatem sentirem, cumque quid agerem, aduerterem, ita indè apud me confusa mansi, ut hæc ipsa erubescencia ex eo orta, quòd me tam parum humilem viderem, mihi dederit id, quod petere ausa fueram. Sciebam quidem licitum, & fuisse gustus petere; sed illorum tantum hoc esse putabam, qui hunc ritè dispositi sunt, eorum nimirum, qui, quæ veræ deuotionis sunt (qualia sunt, Deum peccando non offendere, & ad omne bonorum genus egregiè dispositum, ac resolutum esse) totis semper viribus procurare studuerunt. Videbantur autem mihi hæ lacrymæ meæ mulieres esse, & impotentes, cum per eas non obtinerem id quod desiderabam; nihilominus aliquatenus eas credo mihi profuisse: quia post duas illas, quas dixi, vices, quibus in illis magnam animi compunctionem & afflictionem sensi, magis me orationi dare coepi, & minus tractare ea, quæ mihi noxia & damnosa esse possent: ac tamen si nondum penitus illa relinquerem; Deus tamen, uti dico, mihi paulatim abdicandis me adiuuabat. Quod autem eius maiestas nihil aliud exspectabat, quam aliquem ad hoc in me apparatus ac dispositionem videre; hinc spirituales gratiæ, eo quo dicam modo, in me crescere coeperunt; quod tamen eiusmodi est, ut id non soleat

Dominus dare, nisi ijs, qui mundiore conscientia sunt.

* *

H 2

CAPVT

S.
Theresia

Opera

N. N.

Consolationes
a Deo
petere ausa
non fuit.

Quomodo
erubesceret,
quod consolationes à
Domino
petisset.

INCIPIIT REFERRE GRATIAS, QUAS A DOMINO IN ORATIONE ACCIPIEBAT, & qua in re nos ipsos adiuuare possumus, ac quanti i referat intelligere gratias, quas Dominus nobis prestat. Rogat eum, cui hac misit, ut quæ post hac scriptura est, secreta maneant, cum, quas Dominus ei prestat gratias, ita particulatim enarrare iubeatur.

Sensus diuinae præsens.

Dicit intellectum non operari, quia, ut dixit, non discurrit ab una re ad aliam, nec aliquas considerationes elicit; quod boni ei obiecti magnitudo, tunc eum totum occupat: verum ipsa tamen & realiter operatur, quod oculos in id, quod

† Teneritudinem & consolationem ipsi nobis procurare possumus. ei representatur, concipiat, & cognoscat se id, quomodo sit intelligere non posse. Cum ergo ait intellectum non operari, significare vult, eum non discurrere sed velut consternatum manere praemittit: adine eorum quod intelligit, id est praemagnitudine obiecti, quod videt, non quod multa de eo intelligat, sed tantum, quod iam magnum in se ipso videt, ut penitus id intelligere non possit.

verò ipse Dominus eas videtur concedere, quos ipsi eas remorari, & impedire non valeamus. Adeò vt diuina eius maiestas nobis exigua hanc, quam cepimus curam, amplissimo quodam dono (quale est interna illa consolatio, quam anima inde sentit, quòd se ob tam immensum Dominum plorare videat) compensare velle videatur. Et non miror: nam nimis quam magnam se consolandi rationem habet. Itaque iubilat hic, plaudit, deliciatur. Vnde eà, quæ mihi modo se offert, comparatione rem hanc commode videor posse exprimere: scilicet hæc orationis gaudia, & recreationes talia esse, qualia verisimile est esse eorum, qui in cælis sunt: nam si amplius non vident, quam eos Deus promeritorum ratione videre vult; & quia merita sua exigua esse simul vident, hinc quisque eo contentus loco est, quem habet; Cum tamen tanta vnus gaudij ab altero in cælo sit differentia, & maior multo quam sit vnus gustus & gaudij spiritualis ab alio, quæ tamen est maxima. Et sanè anima iam tum in principio, cum hanc ei Dominus Deus gratiam facit, putat iam nihil ferè amplius esse, quod desideret, sibi que, quam abundantissimè satis factum credit pro omni eo, quod hæcenus ipsi seruiuit. Idque non sine ratione: nam vna lachrymarum earum, quas, vt dixi, ipsi quodammodo procuramus (quanquam si ne Dei nutu nihil hic fiat) nequidem omnibus, qui in mundo sunt, laboribus, coemi mihi posse videtur. Multum quippè per illas anima lucratur: quod enim dari maius lucrum potest, quam aliquod testimonium habere, quòd Deo placeamus? Vnde, qui huc peruenit, multum Deum glorificet, ei gratias agat, multumque ei se debere fateatur, necesse est: quòd ipse iam tum eum in domesticum deligere, ac regni sui participem facere, nisi retrospiciat, velle videatur. Non curet etiam certas quasdam humilitates, de quibus iam agere constitui: quia multi humilitatem esse putant, non agnoscere, gratias se à Deo accipere. Quod quomodo fiat, benè intelligamus oportet: nimirum, Deum illas nobis sine ulla nostro merito dare; ac maiestati eius, propterea grati simus, ac gratias agamus: nam, nisi quæ ab ipso accipimus, agnoscamus, ad eum amandum non animabimur. Et est sanè certissimum, quòd, quò magis nos diuites esse videmus, (scientes interim, & agnoscentes, nos pauperes esse) eo maius nobis emolumentum, atque etiam plus veræ humilitatis accedat. Illud alterum nihil est aliud, quam animi ad segnescendum prouocatio, dum nimirum se ad magna bona recipienda idoneum non esse credit; eò quòd statim atque hæc Dominus ei dare incipit, timorem homo concipiat, ne à vana gloria tentetur. Credamus porro eum, qui nobis bona dat, etiam daturum gratiam, ac lumen, ad diabolum, si quando nos, quoad hanc rem tentare incipit, ilicò percipiendum, quin & robur ad ipsi resistendum: si, inquam, cum simplicitate coram Deo ambulemus, ei soli,

H 3

non

*Lachrymarum San-
ctarum pre-
rium.*

*Falsa hu-
militas est,
eò nolle in se
agnoscere
gratias à
Deo acce-
ptas.*

S.
Theresia

Opera

IN VII
166

*Beneficio-
rum recor-
datio acuit
amorem.*

non autem hominibus, placere volentes. Certissimum est, tunc nos magis aliquem amare, cum beneficiorum, quæ ab ipso accipimus, identidem recordamur. Si ergo licitum, adeoque meritorium sit, perpetuò meminisse, habere nos à Deo esse, & è nihilo ab eodem creatos esse, ac quotidie sustentari; nec non reliqua beneficia, puta mortis eius & laborum, quæ etiam diu antequam nos crearet, in gratiam singulorum modò viuentium præstitit; cur mihi licitum non erit sæpè agnoscere, videre, & considerare, me de nugis, ac vanitatibus loqui solitam esse, & Dominum iam voluntatem mihi dedisse, non alia de re, quam de ipso loquendi? Ecce ergò monile quoddam pretiosum, quod cum ipsum nobis datum esse, & de facto iam à nobis possideri recordamur, violenter quodammodo nos ad amandum inuitat, atque in hoc omne orationis super humilitatem fundata bonum situm est. Quid ergo erit, cum iam se in potestate sua habere videbit etiam alia monilia pretiosiora, qualia nonnulli serui Dei iam acceperunt, videlicet contemptus tum mundi, tum etiam sui ipsorum? certum est, eos agnoscere oportere plus se debere, ac magis ad Deo seruiendum, & intelligendum nihil horum omnium nos à nobis habere, & ad liberalitatem Domini datoris agnoscendam tenet, quòd scilicet animæ ita nefariæ, & pauperi, nullorumque meritorum, qualis mea est, (quia vel primum horum monilium mihi sufficiebat, & nimis quam satis pro me erat) plures diuitias, ac gratias conferre voluerit, quam etiam desiderare potuissem. Necesse proinde est, nouas nos ad ei seruiendum vires elicere, & opera danda, ne ingrati ei simus: nam hac conditione eas Dominus dat, vt, nisi thesauro, & eminenti statu, ad quem nos cuehit, benè vtamur, eum ipse rursus à nobis erepturus sit, & nos pauperiores, quam eramus prius, futuri; & illi sit Maiestas eius hæc monialia datura, qui ea exeret, ac per ea tum sibi, tum etiam alijs proderit. At quomodo rem indè faciet, & liberaliter ea expendetis, qui se diuitem esse nescit? Ea quidem naturæ nostræ conditio est (prouè mihi quidem videtur) vt hunc impossibile sit animum ad magna, & sublimia habere, qui non intelligit, liberaliter à Deo, & amicè se haberi: ita namq; miserii sumus, & ad terrena inclinati, vt is aegrè magna cum resignatione, ac generosè detestaturus sit, quidquid terrenū est, qui aliquod se supernū pignus habere nō intelligit (nam per hæc dona Dominus reddit nobis robur, quod nostris peccatis amisimus) & valde difficulter desiderabit, vt omnes se exosū habeāt, quin & abhorreant; nec ad reliquas omnes eximias virtutes, quas perfecti viri habēt, aspirabit, nisi aliquod amoris, quo ipsum Deus prosequitur, pignus, nec non viuā fidem habeat. Natura quippe nostra ita emortuā est, vt libenter, & vt plurimum in id feramur, quod oculis cernimus, vnde hisce donis iuuari debet, quæ in nobis fidem tum ex-

*Thesauri à
Deo dato
bene vtan-
dum.*

*Donis suis
dat nobis
Deus vires
amissas.*

citant, eum etiam corroborant. * Fieri potest, ut ego, utpote quæ ita improba sum, sic de me iudicem: at non deerunt forsan alij, quibus sola fidei veritas sufficiat ad opera valde perfecta peragenda; nam ego (utpote miserabilis) omnibus omnino adminiculis opus habui. Sic fortassis illi de se loquentur; ego, quid mihi factum sit, enarro, sicut etiam mihi iniunctum est, in quo si errem, lacerabit hoc is, cui ipsum mitto, quia melius, quid sit malum scierint intelligere, quam ego. Quem ex amore Dei rogo, ut, quid quid hætenus de mea improba vita, & peccatis commemoravi, omnibus enarret, ac diuulget: & iam inde ex hoc tempore plenam ad hoc ei facultatem facio, uti & omnibus Confessariis meis, de quorum numero is est, cui scriptum hoc mittitur; & quidem, si velint, & ita expedire iudicent, iam inde ab hoc momento interim dum adhuc in vita sum, ne amplius hominibus, qui aliquid in me bonum esse cogitant, fucū faciam, id faci-ans rogo: & certè, certè (cum veritate dico) prout quidem de me nunc sentio, permagna id mihi consolationi erit. At quoad ea, quæ posthac commemorabo, facultatem hanc eis non facio; imò nolo, ut si cui ea ostendant, dicant, quis quæue sit, cui ea facta sint, vel quis, quæue hæc scripserit: nam propterea, nec me ipsam nec aliū quempiam hic nominam; sed omnia scribam quam potero, optimè, ut non cognoscat à quopiam, quod, ut fiat Deum supplex rogo. Porro viri adeò litterati & graves satis sunt, ad aliquid, quod bonum est autoritate suâ stabilindū, si quidem Dominus mihi gratiam dederit ad tale quid dicendum; si enim tale id fuerit, ipsius erit non meum; nam ego nec scientiam, nec virtutem habeo, nec virum aliquem doctum aut alium quempiam, à quo instruat (etenim soli ij, qui hæc me iubent scribere, sciunt quid scribam, & in præsentiarum hic non adsunt) præterea scribo hæc quasi tempus ad hoc suffurando, & magna cum molestia, cum hæc scriptio impediatur, quo minus neam, cum tamen in paupere domo vinam; satis multis denique destineor occupationibus. Si quidem Dominus maiorem mihi ingenij habilitatem ac memoriam dedisset, possem earum adminiculo, ea quæ hætenus, vel audiui, vel legi, aliquo cum fructu huc adferre; ea quam habeo, nimis quam parua & tenuis est: adeò ut, si quid boni attulero, id Dominus ad bonum aliquod inde eliciendum dici à me velit; quod verò malum erit, sit futurum meum, & id R. V. delebit. Porro nec quoad hoc, nec quoad illud expediens est nomē meum prodicere, quippe est, alicuius, dum adhuc vivit, bona diuulganda non esse; in morte verò non est cur dicantur, nisi fortè, ut suam, quod bonum est, auctoritatem sic amittat, & apud neminem fidem inueniat, quod id à persona adeò villi, & improba, qualis ego sum, dictum sit. Et quia R. V. hoc facturam puto (quod etiam per Dei amorem, & omnes qui hæc visuri

* S. M. de
seipso fate-
tur (nō sine
ratione)
quod sola fi-
dei veritas
sibi non suf-
ficeret ad o-
pera perfe-
cta facienda,
tamen si ali-
quis falso ex-
istiment,
eam suffice-
re.

Contenta
est ut om-
nes peccata
que admi-
sit, norint.

virtutes ali-
cuius vi-
uentis pu-
blicanda
non sunt.

S.
Pheresia

Opera

N VII
156

visuri sunt, rogo) hinc liberè scribo; alioquin non nisi magno cum conscientiae scrupulo hæc scriberem, exceptâ fortè ipsa peccatorum meorum enarratione; nam quoad illâ prorsus nullo scrupulo moueor: quoad reliqua verò satis est, vt me dimittam & alas contraham, me mulierem esse, quantò verò magis me mulierem esse, & simul improbam. Quocirca, quòd vltra simplicem vitæ meæ enarrationem hic scriptum R. V. inueniet, sibi sumat, & seruet, cùm hæcenus tam importunè me vrserit, vt aliquid de gratijs à Domino inter orandum acceptis, scripto, in posteritatis gratiam committerem, si modò id cum fidei nostræ Catholicæ veritate vsquequaque conueniat; sin minùs, quamprimum id igni tradet: nam totam me quoad hoc submitto, sincerè porro dicam, quidquid circa me sit, vt cùm id veritati Catholicæ Ecclesiæ conforme inuentum fuerit, aliquam R. V. vtilitatem, & commodum inde eliciat; sin minùs, animam meam ab illusione omni liberet, ne, vbi me lucri quippiam relaturam spero, indè diabolus lucrum reportet. Nouit enim Dominus (vti postea vberius ostendam) quantâ semper in hoc cura, & contentione incubuerim, vt aliquem inuenirem, qui me illuminaret & edoceret. Verum, esto ea, quæ ad orationem spectant, quam maxima possum claritate, & perspicuitate exponere conata fuero; scio nihilominùs ea nimis quâ obscura forè illi, qui nullam horum experientiâ habebit. Referam itaq; impedimenta quædâ, quæ (vt mihi quidem videtur) hominem impediunt, quò minùs in hac via progressus faciat; nec non alia quædâ, in quibus aliquod periculum situm est; prout quidè longâ multorum annorum experientiâ didici, quam, tū è doctrina Domini, tū è frequenti cum viris doctissimis, & ob longam ætatē in rebus spiritualibus versatissimis collatione collegi, qui ad oculum vident, me hactenus viginti & septem annis, quibus orationi vaco, tantam à Deo experientiâ harum rerum accepisse (esto per viam hanc tam imperfectè, tantaque cum respiratione, & toties impingendo ambularim) quantâ alij, qui in assidua mortificatione, & continenti virtutū studio viam hanc ambularunt, vix 37. vel 47. annis colligere potuerūt. Sit ipse pro omnibus benedictus, meoq; pro eo quod maiestas eius est, obsequio vtatur. Scit enim Dominus meus, aliud nihil me in his omnibus spectare, quam vt ipse vel modicum laudetur, & magnificetur, ex eo, quod (vti videre est) in adeò fetido, & maleolenti simario tam vernantium & odoriferorum flosculorum horum constitutuere voluerit. Faxit eius Maiestas, ne mea illos culpa iterum ouellam, & fiam quæ antea eram. Hoc ego R. V. ex amore Dei, etiam atque etiam, vt ab ipso petat obsecro; cùm ecquænam sim, multo ipse notis clarior, quam hic me passus sis exprimere.

*Scribit ex
experientia.*

CAPVT XI.

APERIT QUID IN CAUSA SIT, CVR PERFECTE QVIS IN
breui tempore Deum non amet, quod comparatione quadam declarare incipit simul
quatuor orationis gradus constituendo. Hoc autem loco de primo gradu lo-
qui incipit, qui tractatus incipientibus, & gustum in ora-
tione non habentibus peruti-
lis erit.

VT ergo iam de ijs, qui amoris serui esse incipiunt, (serui quippè,
meo iudicio sumus tunc, cum per viam orationis sequi proponimus
eum, qui in tantum nos dilexit) loquar; sciendum est, tantam in hoc di-
gnitatem sitam esse, vt cor mihi, cum de hoc ipso vel cogito, præ latitia ge-
nitas, seruilis quippè timor statim pellitur, si in primo hoc statu nos, prout
oportet, geramus. Cur, ô Deus, & Domine animæ meæ, & omne bonum
meum, noluit, animam statim, atque se ad te amandum, faciendo quod
potest, disponit, omnia, scilicet, quo se melius diuino huic amori impen-
dat, deserendo, ad perfecti huius amoris possessionem peruenire? malè
dixi debuissem dicere, & expostulare, quid in causa sit, cur hoc ipsi noli-
mus, cum nobis solum imputandum sit, quo minùs vero hoc amore Dei,
qui omne bonum secum adfert, non statim perfectè fruamur. Ità quippè
ipsi pretiosos nos facimus: itaque sumus ad nos penitus Dei obsequio
addicendos segnes, vt, esto maiestas eius nolit nos re adeò pretiosa sine
magno pretio, & impendio frui, ipsi tamen nos nūquam perfectè huc dis-
ponamus. Video quidem nihil esse, cuius pretio tantum, tamq; immen-
sum bonū comparavi in terra posset; si pro posse tamen animum à terrenis
omnibus auelleremus; atq; omne nostrū studium, & conuersatio in cælis
esset; certissimè mihi persuadeo, fore, vt bonum hoc, quàm breuissimo tē-
pore nobis daretur, si modò (uti Sanctos nonnullos fecisse constat) nos
quā citissimè totaliter huc disponeremus. Sed putamus nos dare omnia,
inquit Deo non damus nisi nudum vsum fructum, & prouentum, fun-
dum verò & hereditatem nobis retinemus. Proponimus quidē esse pau-
peres (& est hoc maxime meritorium) postea verò non raro ad solitudi-
nē & diligentia quādam redimus, metuere incipimus, ne quid fortè no-
bis desit, non eorū modo, quæ necessaria sunt, sed & superfluatorum; & a-
micos cōparamus, qui ea nobis dēt, & maiori nos sollicitudini, & fortasse
etiā periculo, præ metu, ne quid nobis fortè desit, nos ingerimus, quā ante,
dū bona nostra, & diuitias possidebamus. Videmur quoq; nobis, cum vel
Religionem profiteamur, vel iam vitam spirituale ducere, & perfectionem
sectari incipimus, honorem omnem prorsus repudiare; & ecce vix dū
in aliquo honoris punctulo tangimur, cum, obliti nos eum Deo iam ob-
tulisse,

S. M. Teresa Opera.

I

tulisse,

S.
Theresia

Opera

IN VII
libris

tulisse, statim totale eius nobis dominium vindicamus, Deoque eum
 quodammodò è manibus extorqueamus, postquam iam eum absolutum
 (vti quidem exterius videtur) voluntatis nostræ Dominum fecimus. Et
 ira quoque in alijs rebus fit. Egregius scilicet hic amoris diuini com-
 parandi modus est (imò statim cum plenis, vt dicitur, manibus capere
 cupimus) dum nostras retinemus inclinationes; esto appetitus ac de-
 sideria re ipsa explere nolumus, & numquam firmiter proponimus in
 penitus à terra sustollere, & interim multum gustus spiritualis, & fre-
 quentes consolationes habere cupimus. Non benè hæc quadrant, & se-
 mutuo compati non possè videntur. Quia ergo nos totaliter & semel si-
 mul Deo non damus, idè thesaurus hic totus simul nobis non datur. De
 eū Dominus nobis saltem per partes, ac velut guttatim; esto omnis, qui in
 mundo est, labor subeundus nobis esset. Nimis quàm magnam misero-
 diam præstat illi, cui gratiam simul & animum dar bonū, hoc omnibus ve-
 ribus suis quærere proponat: nemini enim, si modò perseueret, se Deus de-
 negat, paulatim illius animum disponendo, vt victoriam hanc referat.
 Animum, inquam, difficultates quippè, quas primùm incipientibus Dia-
 bolus proponit, ne viam hanc ita vt oportet, ingredi incipiant, maxime
 sunt, & plurimæ; vt qui optimè calleat, quantū indè sibi damnum obor-
 niat, non solum quod hanc animam amittat, verùm etiam eius occasione
 alias plurimas. (si incipiens, omnimodis cum Dei gratia ad perfectionis ap-
 picem ascendere cōnitatur; credo equidem, numquam eum solum celum
 ingredi, sed semper eò multos alios secum trahere, Deumq; ei, velut gene-
 roso Duci, comitatum plurimorū subministrare) Tam multa igitur eis di-
 bolus pericula, & difficultates obijcit, vt non paruo, sed maximo, eis, ad
 non retrò flectendum, opus sit animo, nec non maximà Dei gratiā. Vt
 ergo de principijs eorum, qui iam firmiter bonum hoc prosequi, & con-
 ceptum hoc ad exitum perducere proposuerunt, loquar (nam de reliquis,
 quæ, quoad mysticam Theologiam, ita quippè eam vocari credo, dicere
 cœperam, loquar postea) sciendum est, hinc in principijs summum, ac ma-
 ximum laborem consistere: nam ipsi sunt, qui laborè, & onus hic suscipi-
 unt, Dominus verò prouentum dat & incrementum: in reliquis enim or-
 rationis gradibus, plus fruitionis est, quam laboris; esto omnes, tam primi,
 & medij, quàm postremi, suā non careant amaritudine & cruce; licet ali-
 qua cum differentia, per eam namque viam, quā Christus Dominus præ-
 iuit, sequantur necesse est, quotquot Christum sequi volunt, nisi se perde-
 re ipsi velint. Næ autem beati labores, qui etiam in hac vita tam super-
 abundanter compensantur. Aliquā hic me similitudine vti oportebit, etiam
 eam omittere (quod mulier sum) malle, & simpliciter, quæ mihi in-
 iuncta sunt, scripto committere: sed hæc spiritus locutio tam aggre-
 ssu-
 difficil-

difficiliter declarari potest ab ijs, qui indocti sunt (qualis ipsa sum) ut certum aliquem eius declarandæ modum me conquirere oporteat; & licet fortassis similitudo hæc rarissimè ad propositum futura sit, ad hoc saltem utilis erit, ut R. V. recreet, cum meam in illa stupiditatem videbit. Porro similitudinem hanc alibi mihi legisse, vel audivisse iam videor: at quia parum tenaci memoriâ sum, nescio quonam loco, vel qua occasione, aut quorsum; verum ad meum propositum quàm optimè facere videtur. Ergo qui incipit, sibi persuadere debet, hortum se quendam in sterili valde solo, plurimumque herbarum malarum proferenti, incipere moliri, ut suam ex eo Dominus voluptatem capiat. Herbas malas maifestas illius primò eradicat, bonas autem illarum loco planter oportet. Hoc igitur iam antè factum esse cogitemus, cum anima firmiter apud se statuit orationi se dare, in eaque iam se aliquantisper exercere cœpit. Iam nostrum est, cum Dei ope procurare (ut bonos hortulanos decet) ut hæ plantæ crescant, & ad hoc illas identidem rigare, ne marcescant & emoliantur, sed ut flores gratissimum odorem spirantes emittant, qui hunc Dominum nostrum oblectent, quò sæpius in hortum hunc se oblectaturus, & inter virtutum harum flosculos deliciaturus descendat. Videamus igitur iam, quonam hortus hic modo rigari possit, ut quid faciendum nobis sit, noverimus, & utrum, qui hic subeundus est labor, compendio & lucro maior sit, & quamdiù ac quousque is sit frequentandus. Quatuor autem modis hic mihi videtur posse irrigari; nostris aquam è puteo manibus hauriendo, quod magno nostro cum labore fit; secundo per antliam, & tollenonem, quod orbitæ cuiusdam adminiculo fit; & hoc ipsa modo nonnumquam eam hausi, minoremque hæc hauriendi ratio laborem involuit, quam prior, plusque aquæ educitur. Tertio, eam è fluvio, aut torrente educendo: hæc rigandi ratio prioribus melior est; tum quòd si terra plus aquæ imbibat, tum quòd tunc non tam sæpè irriganda sit, tum denique, quod minore cum hortulani labore isthæc irrigatio fiat. Quarto denique per frequentiorè pluviâ; quando nimirum ipse Dominus de cælo, nullo nostro labore, irrigat; & hæc rigandi ratio prioribus alijs incomparabiliter melior est. Iam ergo quatuor hisce aquæ generibus, quibus hortus hic sustentandus, & rigandus identidem est (nam sine illis emarcesceret) semel proposito meo, adaptatis & declaratis, habeo quod intendo; visûq; mihi est, per quadruplex hoc aquæ genus aliquid de quatuor illis orationis gradibus, in quibus Dominus (quæ eius est bonitas) animam meam aliquando collocavit, declarari, & intelligi posse: faxit eius bonitas, ut ita id dicere possim, aliquam ut inde utilitatem capere possit aliquis illorum, quorum iussu hæc scribo, qui maiore quadrimestri spatio

*Similitudo
inter ani-
mam &
hortulan-
num.*

*Quatuor
modi ani-
ma hortum
irrigatur.*

S.
Theresia

Opera

IN VII

lib.

Domino iuante, profectum fecit, quam ipsa septemdecim ipsis annis fecerim. Melius scilicet ille se disposuit: itaque nullo suo labore hortum hunc quadruplici hac aqua irrigat, tamen si ultima adhuc ei non nisi guttatim detur: sed ita inde proficit, ut propediem, cum Dei gratia, in illam penitus absorbendus sit. Equidem gaudebo, cum hanc meam ad hoc declarandum similitudinem, ut impertinentem huius visam, videbit.

Qui ergo orationem iam primum exercere incipiunt, dicere possumus esse eos, qui brachiorum connisu, aquam è puteo hauriunt; quod, ut dixi, nimis quam laboriosum est. Hos quippe necesse est, quod sensus suum recolligant, summam contentione ad defatigationem usque laborare, quod enim sese in obuia quæq; diffundere, & euagari assueverunt, hinc hoc est, quam difficillimum est. Paulatim ergo assuescant oportet, nihil penitus videre, vel audire velle, & hoc ipsum, dum orandi tempus est, opere tanqui; sed solitudinem sectari procurent, & ab hominibus sequestrando se, vitam præteritam recolere. Et quamvis hoc omnes tam primum, quam postremos, sæpè cogitare oporteat; id tamen plus, minusve fieri potest, uti postea dicam. In principio sese discruciant, ex eo quod certo scire nequeant, num verè commissorum ipsos peccatorum peniteat, necne, & sanè verè eos penitet, cum secum statuunt Deo tam ex toto corde se uiuere, dare debent operam, ut vitam Redemptoris nostri IESU CHRISTI identidem meditando euoluant; & in hoc intellectum suum delassant.

Huc usque nostro ipsi Marte & studio pertingere possumus, sed cum Dei gratia: sine hac enim, ne vel unam quidem bonam cogitationem nos habere posse certissimum est. Hoc est, aquam è puteo haurire incipere: exiit autem Deus, ut aquam puteus habeat; at saltem nos in culpa non letamur, cum iam ad eam hauriendam abeamus, & faciamus quod possumus ad hosce flores irrigandos. Tanta quoque Dei est bonitas, ut, cum ob rationes quasdam, quas Maiestas eius nouit (fortasse ad ingens nostrum bonum, & commodum) puteum hunc exsiccare patitur; nos interim nihilominus tamquam boni, & impigri hortulani facimus, quod in nobis est, si ne vlla prorsus aqua flores sustentet, & virtutes faciat ex crescere. Aqua autem nomine hic voco lachrymas, & illis etiam deficientibus, interiore deuotionis teneritudinem & sensum. Quid ergo hic agat is, qui se multos dies perpetua in ariditate, fastidio, ac tædio agere, & ita ab aqua haurienda alienatum esse videt, ut, nisi se in eo horti DOMINO gratificari, & rem gratissimam præstare meminisset, simulque vereretur, ne, quod hætenus ei præstitit, obsequi excideret; nisi denique præmium, quod pro magno labore, quem subiit in situla totius in puteum demergenda, & semper eam irrito conatu vacua attrahenda, recipere

*Aqua no-
mine quid
intelligat.*

recipere expectat, intrueretur, retrospecti omnia quamprimum omit-
teret? sapè quoque eò per ariditatem redigeretur, vt ne brachia quidem
ad hauriendum attollere, id est, ne vnā quidem bonā cogitationem
habere possit. Iam igitur liquidò patet, hunc per intellectum operan-
di modum, esse velut aquam è puteo situlā educere. Quid igitur, vt dixi,
hic ager hortulanus? gaudebit seseque consolabitur, & velut singulare
quoddam beneficium accipiet, quòd in tam potentis Imperatoris hor-
to sibi operari concedatur, & cum norit se in hoc illi gratificari, suam-
que intentionem esse debere, vt ei, non autem sibi satisfaciatur; gratias
ei agat ex eò quòd sibi fidat, cum illum sine vllō stipendio aut præ-
mio, tam sollicitè, impigreque curantem videat id, quod ipsi com-
mendatum est: ad hæc in cruce tollenda ipsum adiuuet, & recog-
nit, illum toto vitæ tempore eam tulisse, præterea regnum suum non
querat hic in terra, nec orationem vīquam intermittat; firmissimum
proinde propositum concipiat, non sinendi, vt Christus cum cruce
sua in terram concidat, esto etiam toto vitæ tempore in ariditate hac
se permanere oportere: veniet enim tempus cū simul omnia ei com-
pensabuntur. Ne meruat fore, vt suam hic operam perdat: bono enim
Domino seruit, qui suos ad ipsum oculos continuò directos habet. Ma-
las autem cogitationes, & suggestiones paruipendat, cogitans dæmonem
has etiam S. Hieronymo in vasta solitudine aggressisse. Scio suum labores
hosce præmium habere, vt quæ plurimis annis hac in palæstra decertauit:
ac dico, quoties mihi vel vnā aquæ guttulā è sacro hoc puteo haurire
dabatur, putasse me permagno tunc à Domino me beneficio affici: scio
quoque eos esse grauissimos; vnde maiore mihi ad hoc animo opus esse vi-
detur, quam ad multos alios, qui in mundo sunt, labores subeundos; sed
re ipsa vidi Deum illos, etiam in hac vita, singulari quodam præmio re-
munerari. Certissimum namque est, vel vnā earum consolationum, quas
Dominus iam abhinc pauco tēpore de se mihi dedit, horulā, superabun-
dantè mihi compensatam videri omnem pēnam & amaritudinem, quam
longo tempore, vt in oratione perseuerarem, sustinui. Credo equidem,
Dominum, sapè in principio, & nonnunquam etiam in fine, hæc cruce,
altasque plurimas, quæ sese offerunt, tentationes immittere, vt suos ama-
tores hac ratione exploret, & certo norit, vtrum calicem suum bibere; &
se in cruce baiulanda adiuuare possint, antequam eis magnos thesauros
communicet. Porrò ipsa mihi persuadeo, Dominum, hac viā nos non nisi
ad maius bonum nostrū, velle deducere, vt intelligamus nimirū, quā è
nobis ipsis miseris sumus: quas enim postea elargitur gratias, tantæ sunt di-
gnitatis, vt antè per experientiam nostram nos paupertatem, ac miseriam
agnoscere velit, quā illas nobis elargiatur, ne quòd Lucifero olim fa-
ciat

S.
Theresia

Opera

N. VII
156Cur Deus
initio cruce
immitteret,
& labores.

atum est, fiat nobis. Ecquid autem facis, Domine mi, quod non in maius animæ illius bonum cedat, quam tuam iam de facto esse nosti, quæque se totaliter in manus tuas resignat, ad te, quocunque ieris, sequendum, etiam usque ad mortem crucis; quæ denique te in ea baiulanda iuuare, & tibi soli eam non relinquere parata est? Quisquis autem hanc in se resolutionem videbit, nihil est, quod metuat. Neque est, o animæ spirituales, quod vos affligatis, cum iam ad tam sublimem statum (qualem est, in solitudine cum Deo loqui velle, & mundanas delectationes, & recreationes negligere) euectæ sitis. Iam potissima rei pars confecta est; gratias proinde diuinæ Maiestati agite & in bonitate eius fide, quam amicos suos numquam deseruit. Nolite dicere aut cogitare, cur huic tam paucis diebus deuotionem elargitur, mihi verò post tot annos elapsos adhuc eam negat? Credamus autem omnia nonnisi ad maius bonum nostrum esse: ducat nos eius maiestas quocumque voluerit; non sumus iam nostri, sed quantiquanti sumus, eius sumus. Quin imò etiam nimis quam magnam nobis gratiam præstat, cum vult, ut in horto ipsius fodere, & apud horti Dominum consistere velimus (ipse enim haud dubiè nobiscum est). Et, si plantas, & flores hos nonnullis non aliter crescere velit, quam dum ipsi magno cum labore aquam quam dat, hauriunt; alijs autem nullo cum labore adhibito, quid mea id refert? fac tu, Domine, quodcumque volueris, hoc solum præsta, ne te ego offendam, & virtutes (si quammodò sola singulari bonitate tua mihi dederis) amittam. Pari volo, Domine, quandoquidem tu passus es, & voluntas tua omnimodis & quocumque modo, in me fiat; nec permittat Maiestas tua, ut te tam pretiosa, qualis tuus amor est, illis detur, qui ea tantummodo de causa tibi seruiunt, ut aliquam spiritus consolationem accipiant. In primis notandum est, unde etiam ipsa id dicere audeo (longa quippè experientia id didici) animam, quæ in hac orationis mentalis via firmo cum perseverandi proposito ambulare incipit, & iam eo peruenit, ut parum curet, ac non multum propterea exulter, aut deijciatur, quod has spiritus consolationes, & animi teneritudinem ei Dominus vel subtrahat vel concedat; hanc, inquam, animam non parua viæ partem iam confecisse, & metueri non debere ne retrò respiciat, esto subinde labatur, & cessitet; quòd ædificium super firmo fundamento strui incipiat. Et certum est, amorem Dei non in effusione lacrymarum, non in his dulcedinibus & teneritudine (esto hæc plerumque consecemur, & in his consolationem nostram ponamus) situm esse; sed in eo, ut illi cum iustitia, animi robore & humilitate seruiamus. In illis quippè, meo iudicio, potius quid accipimus, quam demus. Mulierculis quidem infirmis, & paruorum virium, qualis ego sum, arbitror expetere, ut cum suauitate quadam, & blandè conducantur, sicut me

Non est
quod homo
cogitatur
cur huic ei
eius quam
alteri Deus
quid donet.

Si mendus
est Deus fa-
cere quod
volueris.

Deut

Deus modo conducit, vt aliquibus laboribus, quos Maieſtas eius mihi imponere voluit, ferendis par ſum; ſed dum illuſtres ſeruos Dei, viros magnæ & autoritatis, & doctrinæ, & ingenij magnificare video, quod nullam à Domino ſenſualem deuotionem accipiant, grauè mihi id eſt audire. Non dico autem, vt eam non accipiant, ſi quando illam Deus elargitur, aut non magni faciant (tunc quippè maieſtas eius videbitur illis eam expedire) ſed ne, cum eâ carent, ſeſe diſcrucient, aut ideò eam minime ſibi neceſſariam eſſe exiſtiment, quòd eius maieſtas illam non det, diſcant verò ſui ipſorum Domini & victores eſſe. Credant oportet inſignem hoc errorem eſſe (experta hoc ego ſum & vſu obſeruau) nec non quamdam imperfectionis ſpeciem, denique non cum libertate ſpiritus, ſed cum puſillanimitate in certando procedere. Hoc autem non tam proprium incipientibus (etſi hoc permagni faciam; quòd magni referat hoſce cum hac libertate & firmo propoſito incipere) dico, quam pro alijs (qui ſanè permulti ſunt) qui iam quidem dudum incaperunt; ſed nunquam, quæ capta ſunt, promouent; cuius rei magna ex parte cauſam eſſe credo, quòd iam inde ab initio crucem non complectantur; vnde contriſtati incedunt, & afflicti, nihil penitus ſe præſtare arbitantes: nam ſtatim atque intellectus operari deſinit, id ferre nequeunt cum tamen fieri poſſit, vt, ipſis etiam inſcijs, voluntas tunc creſcens impingueſcat, & corroboretur. Cogitare debemus Deum ad hæc non aduertere: nam eiſto nobis eſſe videantur defectus, verè tamen non ſunt. Maieſtas eius melius miſeriam & abiectum animum noſtram perſpectum habet, quam noſmetipſi; nouitque quod huiusmodi animæ perpetuo de eo cogitare, ipſumque diligere velint. Huiusmodi reſolutionem & propoſitum ipſe quaerit; at alia illæ vexationes, quas ipſi nobis inferimus, ad nihil ſunt vriles, quam vt animam noſtram magis inquietam reddant, & ſi ante vnâ tantum horâ inepta erat ad proſectum aliquem faciendum, iam ad quatuor horas ſit inepta. Nam ſapiffimè (quam maximam enim rei huius experientiam habeo, & ſcio veriſſimum eſſe: diligenter namque ac ſeriò id obſeruau) & poſtea etiam cum viris ſpiritalibus conſuli id per corporis indiſpoſitionem, & infirmitatem contingit (ita quippè miſeri ſumus, vt miſella hæc anima noſtra captiua miſeriarum corporis particeps fiat) Auræ quoque mutationes, & humorum commotiones ſæpenumero in cauſa ſunt, vt nullâ ſuâ culpâ facere non queat id, quod veller, ſed omnimodis patiatur neceſſe eſt. Et quo, per id tempus, magis cogitur, eò peius habet, & eò malum durat diutius. Quædam hic proinde adhibenda diſcretio eſt, ad videndum num aliquid huiusmodi in cauſa ſit, ne miſella anima oppreſſa ſuffocetur; ſciant ſe inſirmos.

Conſolatio.
maieſtas
magis com-
tentum
feminiſ,
quam viris
& quomo-
do in ijs ſe
habere quia
debeat.

Quantum
ſit malum
crucem ab
initio non
amplecti.

S.
Chereſia

Opera

N. V. V.
106

mos esse, horam orationi præfixam mutant, quod etiam sæpè per aliquot dies durabit. Itaque triste hoc exilium ferant, quàm possunt optimè tamz quippè Deum diligenti satis magna crux est videre, quòd in hac mœria uiuat, & quod veller, omninò efficere nequeat, eò, quòd tam magnū (corpus, inquam, hoc) na cta sit hospitem.

*Afflictionis
causa sub-
inde demon
est, & quid
tunc facie
dum.*

Dixi discretionē hic opus esse, quia interdum ipse diabolus in causā erit; vnde consultum est, nec semper orationem intermittere tum, cum magna in intellectu distractio est, & turbatio; nec etiam semper animam vexando cogere, vt faciat, quod facere nequit. Sunt quippe alia externa, puta Charitatis opera, & lectio piorum librorum, tamen etiam aliquando fiat, vt ne quidem ad hæc apta sit. Tunc ergò corpori ex amore Dei inseruiat, vt ipsum sapius deinde animā inseruiat, & obsecundet: quæ & honestas quasdam capiat recreationes, vti sunt, sancta quædam colloquia, vel ad agros excursio, prout expedire id Confessarius iudicauerit. Porro multum hic iuuat ipsa experientia, quæ, quid nobis expediat, sanè docet. Ad hæc quacumque in re seruire Domino possumus; iugum quoque illius suauē est, & magni refert animam non cogi, & arreptis (vt dicunt) criminibus violenter raptari, sed suauiter & leniter ea, quò magis proficiat ducenda est. Quocirca rursus moneo (& licet sapius id dicam, parum infert: nam permagni hoc momenti est) vt nec ob ariditates, nec ob inquietudinem, nec ob distractionem in cogitationibus, quisquam se contristet, vel affligat, si modò spiritus libertatem consequi, & non iugiter in afflictione, & angore viuere velit. Incipiat tandem semel crucem non terrorescere; & videbit quomodo etiam Dominus ipsum in ea tollendi adiuuet, & quā exinde afficiendus sit voluptate, & qualia ex omnibus se commoda relaturus. Iam quisquē ad oculum apparet, si puteus aquam non habeat, nos illam ei dare non posse; esto nostrum esse debeat, cum iam aquam puteus habebit, non negliget eam attrahere; nam hoc Deus medio virtutes in nobis multiplicare tunc vult.

*Anima
suauiter
ducenda
est.*

*Nemo se ob
distractio-
nes, & in-
quietudi-
nem contri-
stet.*

CAPVT XII.

PRIMUM HVNC STATVM EXPLICARE PERGENS, OSTEN-

dit quousq; e nobis ipsis cum Dei gratia, & auxilio peruenire possumus; quatenus, noceat, ante spiritum ad res supernaturales, & extraordinarias attollere velle, quàm cum huc Deus moueat, & euehat.

SVPERIORI capite potissimum exponere volui (esto etiam alias mœstias incidenter diuagando tractare, quod ea mihi pernecessaria viderentur) quousque nostro ipsi adminiculo, & Marte peruenire possimus, &

mus, & quomodo in prima hac deuotione non ipsi iuuare aliquatenus possimus. Eorum enim, quæ Dominus Iesus pro nobis pertulit, recogitatio & percrutatio ad commiserationem quandam nos excitat; & qui hinc sequitur dolor & lachrymæ sunt, quæ suauissimæ; gloriæ autem, quæ expectamus, & amoris, quem nobis Dñs exhibuit, & resurrectionis eius meditatio, ad talem nos lætitiā excitat, quæ nec planè spiritualis, nec planè sensualis est; sed lætitiā bona & honesta, & pœna valdè meritoria est. Tamen hæc omnia, quæ deuotionem ex parte ope intellectus comparatam causantur; esto eam nec promereri, nec acquirere possimus, si eam Deus non det. Anima ergo, quam Deus eatenus tantum euexit, consulto ager, si vltius & sublimius ascendere non conatur. Quod imprimis notandum est: nam præterquam sui ipsius damnum, & exitium, nihil inde referet. Hoc in statu constituta permultos actus excitare potest, tum ad firmum aliquid, multa propter Deum præstandi propositum concipiendum, tum ad amorem excitandum, tum & alios, qui, vt virtutes in se adaugeantur, adiuent, iuxta doctrinam libelli cuiusdam, qui *Ars Deo seruandi*, inscribitur, qui & valdè bonus est, & conueniens ijs, qui hoc in statu sunt; quia intellectus operatur: fingere se Redemptori CHRISTO præsentem poterit, seque assuefacere, vt insigni quodam sacram eius humanitatem affectu prosequatur, quocunque locorum secum eum ducat, cum ipso loquatur, illius in necessitatibus opem inuocet, apud eum de afflictionibus suis expostulet, cum illo in omnibus gaudijs suis, gaudeat, & eius propter illa non obliuiscatur; ita tamen, vt nullas affectatas, & compositas orationes hic vsurpet, sed talia tantum verba, qualia ad desideria, & necessitates suas explicandas conueniunt. Est hæc optima ad bene, & quam celerrimè proficiendum ratio. Et sanè quicunque sollicitè conueretur, vt diuinum hunc comitatum semper secum habeat, ac multum fructum inde hauriet, & sincero quodam Dominum hunc, cui tantum debemus, amore prosequetur, hunc permultum in spiritu dico profecisse. Quocirca non est, vt dixi, quod ex cruciemur, & angamur, si forte deuotionem non sentiamus; sed Domino gratias agamus oportet, quod nos hic cum aliquo ei placendi desiderio, & proposito viuere sinat, esto opera ei non respondeant.

Hæc Redemptorem Iesum vbique locorum secum ferendi ratio, in omni statu & gradu conuenientissima est, nec non certissimus ad in primo statu proficiendum, & ad secundum orationis gradum statim pertingendum, & vt in posterioribus gradibus à periculis, quæ nobis diabolus obijciat, immunes tutique esse valeamus modus. Hoc ergo est, quod ipsi nobis possumus, at qui hinc vltius progredi, & mentem ad dulcedines, quæ ei non dantur degustandas vellet attollere; tam hoc, quæ illud

S.M. Teresa Opera.

K

meo iu-

Quibus in
oratione ad
miniculis
viri possi-
mus.

Dominum
vbique præ-
sentem ha-
bere peruti-
le est.

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

*Humilitas
quantopere
necessaria.*

meo iudicio, amitteret. Hoc quippe supernaturale est; & cum iam operatio intellectus deperdita est, anima quodammodo sola derelicta, & inariditate manet. Et quoniam omne hoc ædificium super humilitatem fundatum est, hinc, quod homo Deo fit vicinior, eò etiam magis in hac via te proficere & crescere debet, sin minus omnem operam & oleum perdat. Et, quædam superbiæ esse videtur species, vltius ascendere velle, quam Deus nos eleuet; cum etiam nimis quàm multum faciat, quod nos quales sumus, apud se esse, & stare sinat. Nemo verò existimet hoc me docere, quod velim hominem cogitatione se ad alta quædã, de celo, vel Deo vel ad magnalia, quæ illic sunt, eiusque eminentem scientiam recogitanda sustollere non debere: esto enim id ego numquam fecerim (quod uti dixi, ad hoc penitus inepta eram; imò ita me miseram esse deprecabar, ut etiam in rebus terrenis recogitandis gratiam mihi Deus daret, ad isthanc veritatem intelligendam; quod sanè non mediocris erant dacia, quanto verò magis ad celestia cogitanda) alij tamen apti facere poterunt, præsertim si docti sint: nam doctrina huius in exercitijs, meo iudicio, non parvus thesaurus est, si modò sit cum humilitate coniuncta. Hoc paucis ab hinc diebus in quibusdã viris doctis notavi, qui, esto non ita pridem hoc praticare cæperint, tamen bene hoc tempore valde magnum profectum fecerunt; & hoc in causam, cur multos viros doctos sese devotioni dare desiderarim, ut postea dicam. Quod ergo dico, ne per se altiùs ascendere præsumant, nisi Deus sustollantur, est lingua, & modus quidam loquendi spiritualis, cum quialiquam intelligentiam, & experientiam habebit, me faciliè imitetur: nam si hoc modo id intelligi nequeat, alia phrasi id non possemus primere. In Theologia mystica, de qua antè loqui cæperam, suam intellectus operationem amittit, quia Deus ipsum suspendit; * uti potest latius (si & ego possim, & ipse mihi opem suam ad hoc concedat) ostendat.

* Verum
suspendere
cogitationem

vol intellectum, de quo loquitur S. M. quodq; mysticam Theologiam vocat, nihil est aliud, quam huiusmodi repræsentare res supernaturales & divinas magnamq; luminis copiam ei infundere, ut simplici quodam viſu, & sine ullo discursu, sine consideratione & labore videat. Idq; tam vehementer, ut alij rei cognoscere aut inde diuertere se nequeant. Nec in solo viſu & admiratione res hac terminatur, sed huiusmodi quoddã ad voluntatem derivatur, & ignis quidam in ea nascitur, qui eam amore succendit, addit, ut hoc patitur, eo quo hoc patitur tempore intellectum habeat fixum in eo, quod videt, & hoc ipso cogitationis voluntatem porro amore eiusdem effluentem, memoriam deniq; penitus otiosam: anima namq; præ occupatione occupata, aliam memoriam non admittit. Hanc ergo elevationem, vel suspensionem aut est huiusmodi naturalem, sc. animam nostram in ea magis propriè pati quam agere: docetq; neminem præsumere debere, ut animam eo modo sustollat, antequam Deus eam sustollat: primo, quod id nostram omnem naturam excedat, itaq; incassum erit. Secundo, quia id ex humilitatis defectu fiet. Merito ergo huius rei notandum S. M. sunt enim libri quidã de oratione conscripti, qui orantibus consulunt, ut cogitationem penitus suspendant, & nullam per imaginationem figuram efforment, imò nec respiciant, unde fit, ut in orando se ipsos per & indevoti maneat.

dam Præsumere porro, aut cogitare, posse nos per nos intellectum nostrum suspendere, planè nos, ut dico, non oportet; ut nec operationem eius omittere, hoc quippè si fecerimus, instar statuarum insensibiles, stupidi, & frigidi manebimus, & nec vnum, nec alterum faciemus. At cum Deas Opt. Max. intellectum suspendit & sistit, ei admirandi, & in qua se interim occupet, materiam dat; & efficit ut, etiam sine mentis discursu brevissimo tempore, plus intelligat, quam nos omni nostrâ terrenâ diligentia, & studio adhibito plurimis annis possemus comprehendere. Infanz quædam species est animæ potentias occupatas tenere velle, ac cogitare nos eas sistere & quietas detinere posse. Iterum dico, esto id non intelligatur, signum est non magnæ humilitatis: & esto id sine vlla fieri possit culpa, non tamen sine pœna & difficultate: quia & omnis labor, & opera frustranea erit, & nescio quod in anima manet fastidium; perinde atque si quis procul saltare connitens, retrosum ab alio retineretur: quia is suas vires omnes iam impendisse, & exhaustisse videtur, & quod per illas facere decreuerat ad effectum deducere nequit, porro è paruo, quod hinc refert commodò, haud difficulter quisquis animum volet advertere, hunc humilitatis, quem dixi (quantumvis is parvus sit) defectum agnoscat; hoc quippè habet hæc virtus proprium & præclarum, quod nullum, cui illa intermixta est, opus, animam tædiosam reddat.

*Intellectum
ipse suspen-
dere non de-
bet.*

*Humilitas
sua proprietas.*

Videor mihi id iam satis declarasse; & forsitân mihi soli id vñi erit; aperiat, quæso, Dominus oculos illorum, qui hæc legent, per experientiam quantumvis hæc exigua futura sit, quamprimum id intelligent. Ad multos annos ita constituta fui, multa quidem ut legerem, nec tamen eorum quæ legebam, quidquam intelligerem; per longum quoque tempus ita disposita, ut, esto mihi Deus aliquid significaret, ne vel verbum tamen ego ad illud expendendû efferre possem: quod non modico mihi labore consistit. Verum, ubi maiestati eius visum fuerit, vno momento docet vniuersa; ut non possim hoc non summo opere mirari.

Vnum hoc verè dicere possum, scilicet, tametsi, cum varijs vitis spiritalibus conferrem, qui, quæ Dominus mihi dabat, exponere mihi comparabantur, quòd ipsis ego ea deindè possem exprimere; tantâ nihilominus stupiditatem meam fuisse, ut nihil omninò hoc subsidium me iuaret. Vel forsitân id fiebat, quod me Dominus (sicut Maiestas eius semper magistra mea fuit: sit ipse de omnibus benedictus; & sanè satis me hoc confundit, quòd istud cum veritate dicere possim) cuiuspiam hac in re quidquam debere nollit; interim mihi nec petenti, nec cupienti (nam hac in re ne utiquam curiosa fui; cum tamen si fuisset virtus fuisset, & in alijs vanitatibus ita curiosa fuerim) Deus dabat, ut hæc in puncto, ac momento ita clarè intelligerem, ut etiam alijs ea expo-

*Deus S. M.
Magister
fuit.*

S.
Theresia

Opera

N. V.

186

nere possem: adeo ut omnes non parum obstupescerent, & ego magis quam confessarij mei, quod melius, quam ipsi meam ego stupiditatem intelligerem. Non ita dudum est, quando hoc, quod dico, contigit: unde de ijs, quæ Dominus me non docuit intelligendis magnopere non laboro, nisi sint, quæ ad conscientia meam statum spectant. Iterum dico, per magni referre, ut suum homo spiritum sustollere non procuret, si Dominus ipse eum non sustollat, quod cum facit, quamprimum percipitur. In mulieribus porro id magis periculosum est; eo quod illas cecodemone- liquando posset decipere, & illudere: quamquam certissime mihi persuadeam, Dominum non permissurum, ut is alicui in humilitate ad ipsum venire cupienti noceat; imò verò plus hic lucri, & fructus referret, ex eo, in quo diabolus eum iacturam facturum putabat. Quod autem via hæc incipientium magis trita sit, & communis, & ea, quæ dedi monita magni momenti sint; idcirco in illis exponendis ita diffusa fui; quæ tamen apud alios fateor, melius exposita inuenient. Equidem non sine magno rubore, & confusione hæc scripsi; non tanto tamen, quantum me habere oportuisset. Sit Dominus de omnibus benedictus quod talem, qualis ego sum, de rebus ad ipsum spectantibus, quæ tantæ, & tam sublimes sunt, loqui vellet ac permittat.

*Spiritus
non est sus-
tollendus, si
Deus eum
non susfol-
lat.*

CAPUT XIII.

*HUNC PRIMVM STATVM ADHVC PROSEQVITVR II
quamdam circa tentationes, quas Diabolus subinde immittere solet, in-
structionem suggerit; ac nonnulla addit monita huc mirè sa-
cientia. Quæ quævis tractatio perutilis est.*

Non abs re fore putavi, quasdam tentationes, quas in principio occurrere solere animaduerti, & quarum nonnullas etiam ipsa experia sum, hic referre; nec non aliquam de ijs rebus, quæ hic necessarie mihi esse videntur, instructionem tradere. In principio igitur, opera danda, ut insigni cum læticia, & quadam animi libertate procedatur: sunt etenim nonnulli, qui, si sui vel parum obliuiscantur, deuotionem se quamprimum amissuros, existimant. Non potest non esse bonum quod sibi homo metuat, nec quicquam omnino sibi fidat, ne se in illas occasiones peccandi conijciat, in quibus labi & Deum offendere solet, hoc namque imprimis necessarium est, quoadusque quis virtute iam corroboratus sit. Et sanè paucos admodum reperire est, qui in ea sic corroborati sint, ut non faciliè, oblatis occasionibus ijs, ad quas naturaliter propendent, labi possint: nam semper quamdiu hoc in mundo viuimus, expedit nos saltem ad nos humiliandos, miseram, & fragilem naturam nostram,

nostram nosse. Sed multa sunt, è quibus aliquam, vti dixi, homo licitè capere recreationem potest, etiam vt ad rationis exercitium maiori cum vigore & fenore redeat. In omnibus porro discretio est adhibenda, magisque opus est in Deum fide: expedit namque bona nostra proposita, ne vel minimum minui, sed fiduciam nos quandam, de Deo concipere, vt si paulatim nos ipsi ad progrediendum exstimulemus, eò (et si non quam primum) peringamus, quò multi Sancti, diuinà eius gratia adiuti, pertigerunt: nam nisi illi hoc ita velle, & etiam paulatim opere, & re ipsa exequi firmiter apud se statuissent, numquam ad tam sublimem gradum, & statum peruenissent.

Amar & querit Maiestas eius animas generosas, modò cum humilitate, ac sine vlla de seipsis fiducia, & præsumptione procedant. Nec vidi vquam aliquam harum in via deficere, ita vt progredi non posset; vt nec aliquam pusillanimitatem, & subtimidam, etiam si humilitate donatam tantum in multis etiam annis, progressum facere, quantum illæ aliæ in paucis. Mirum profectò est quantoperè hac in via iuuet, sese ad magna & sublimia aggredienda exstimulare: nam etsi sat magnæ vires statim non habeantur, anima nihilominus se sustollens, sublimè admodum euolat; tamen si subindè instar auiculæ non benè à peninis instructa, defatigetur, & alicubi in terra hæreat. Alias illud Apostoli Pauli sæpius antè oculos, & in mente habebam: omnia nimirum nos posse in Deo; ex me ipsa autem satis me intelligebam nihil penitus posse. Et hoc ipsum me imprimis iuuabat, vti & illud S. Augustini dictum: *Domine mibi quod vis, & da, quod iubes*. Cogitabam etiam sæpè mecum, nullum inde S. Petro damnum euenisse; quod se in mare abijceret, esto postea timuerit. Prima hæc proposita magni facienda sunt; quamquam in primo hoc gradu paulò restrictiores esse, nosq; directoris nostri sententiæ voluntati, ac discretionis magis subiicere debeamus: interim tamen videre ne magister hic sit eiusmodi, qui nos doceat bufones esse; aut cui satis sit, quod anima solum lacertis captandis assuescat. Humilitas porro nobis semper præ oculis habenda, quâ moriente, discamus hanc nos virtutem & robur à nobis ipsis non habere. Sed antè omnia nouerimus oportet, qualis hæc humilitas esse debeat: crediderim enim diabolum, ijs qui orationi sese dant, omne, quoad potest damnum inferre, ne insignem in illa progressum faciant, efficiendo nimirum, vt malè de humilitate sentiant, dùm scilicet illis esse videtur superbia, sublimia & generosa quædam desideria habere, ac viros sanctos æmulari, & ad martirium aspirare velle: quamprimum enim nobis suggerit, & persuadet gesta, & facta sanctorum magis admiranda esse, quam vlla nos, qui peccatores sumus, imitari conemur, huius opinionis &

K 3

nis &

Animas generosas a-mas Deus.

Falsa humilitas est à diabolo suggesta. Quomodo Sanctorum opera admirari & imitari oportet.

S.
Theresia

Opera

IN VII
156

*Quomodo
sanctorum
opera admi-
rari, & imi-
tari oportet.*

*Nimia de
rebus neces-
sarijs cura
nocet.*

*Nimia di-
cretio saepe
in causa est,
cur tam cito
ad perfe-
ctionem non
perueniamus.*

nis & ego sum; sed & videndum est, quidnam ex illis admirari, quidnam autem imitari oporteat. Neque enim consultò quis infirmus, & debilis faceret, si continuò ieiunare, & grauissimas austeritates subire vellet, hacque de causa in Ereum concederet, vbi nec dormire posset, nec quod comederet, inueniret, aut quid simile: sed cogitare debemus, posse nos cum Dei gratia, vim nobis inferre, quò & mundum egregiè contemnere, & honorem vilipendere, & affectum erga diuitias exuere paulatim possimus: nam tam pusillo, & abstracto animo sumus, vt terram nobis defutam credamus, mox vt corporis curam, vel parum exuere, & spiritui nos dare volumus, statim quippe ad attentionem, & animi recollectionem habendam nobis contenta videtur, vt, quæ corpori necessaria sunt, sufficienter suppetant; eò quòd anxie nimis de rebus necessarijs, curæ distractionē in oratione causant, orantemque inquietent. Piget me, quod tam paruum de Deo fiduciam, tantumque amoris proprii habeamus, vt hæc etiam cura nos angat & inquietet. Et sanè cum spiritus tam parum, vt i dico, proficit, nugæ quædam, & friuola non minus nos inquietant ac vexant, quàm alios magna, & maximi momenti; atque interim, nostro nobis iudicio, spirituales esse videmur. Hæc procedendi ratio mihi perindè esse videtur, ac si anima corpus, & animam corpori inter se concordare vellemus, vt ne hic in terra de quiete sua quidquam amitterent, in Cælo verò nihilominus Deo frui possent. Ita quidem fiet, si in iustitia ambulemus, & virtutum falcimen habeamus; gressu hoc gallinaceo numquam ad spiritus libertatem perueniemus. Hic porrò procedendi modus hominibus matrimonio illigatis proprius maxime mihi esse videtur, vt, qui secundum statum & vocationem suam viuere debent; at alium statum amplexos, huiusmodi ad progrediendum viam ingredi penitus polo; neque etiam facile mihi quis persuaserit, eum bonum esse; sum quippe eum experta: semper porrò ita mansissem, nisi sua Dominus bonitate aliam compendiosiorē mihi ostendisset. Tamen si, quantum ad desideria, semper generosa, & magna ea habuerim ac molimina: id tamen, quod dixi, facere nitebar, scilicet orationi me dare, & simul corporis commodis, & recreationibus gaudere. Credo equidem me, si quis altius me docuisset euolare, datam operam fuisse, vt hæc desideria mea executioni mandarentur; sed peccata nostra in causa sunt, cur tam multos reperire sit, qui, quoad hoc, nimis sunt discreti; vt hoc potissimum in causa esse existimem, cur, qui primum incipiunt, citius ad magnam perfectionem non perueniant. Nam Dominus à parte sua, vt nos iuuat, numquam deest, nec ab ipso peccat; sed nos in culpa sumus, & miseri. Imitari quoque sanctos possi-

mus in solitudine sectanda, in silentio, alijsque plurimis virtutibus colendis, quæ misera & probrosa hæc corpora, quæ tam regulatè, moderatèque conducuntur, quò animam extrà debiti regulam trahant, non enecabunt, ipse quoque diabolus, si vel in adito nos timore concuti videt, omnimodis ea inhabilia, & inepta reddere allaborat. Neque enim is aliud, quam hoc timoris argumentum quærit, ad nobis persuadendum, fore, ut omnia nos enecent, & saluti noceant; ita quidem, ut etiam lachrymas habentes timere faciat, ne, si nimij in ijs sint, oculos amittant. Hanc ipsa viam iniui & calcaui, atque ideò eam planè perspectam habeo; nec scio sanè, ecquos meliores oculos, & meliorem sanitatem optate possimus, quàm tali occasione & causâ illos, & hanc amittere. Quia verò ita debilis & morbida sum; hinc semper, quoadusque semel apud me firmiter statui, nullam corporis, sanitatisque meæ rationem habere, velut vineta & colligata eram, nihil ut generosi facere possem; vi nec etiam modò multum præsto, sed ex quo me DOMINVS hunc diaboli astum, & technam intelligere voluit, quoties hic deindè aliquem mihi sanitatis amittendæ metum iniiciebat, dicebam ipsa: *parum refert me mori; quoties quietis, & commodorum amissionum suggererebat, agecebam; non opus habeo quiescere, vel commodis, sed cruce.* atque ita de alijs rebus. Vidi quam clarissimè, tamen si alioquin ego de facto satis debilis, & morbida sum, id in multis, non nisi meram dæmonis tentationem fuisse, aut meam ipsius inertiam: nam ex quo sanitati meæ ita non caui, nec tantam eius rationem habui, multò meliori sum valetudine, quàm eram antea. Quare permagni refert, ut, dum quis orationi vacare incipit, cogitationes non nimium deprimat aut deiciat: & velim hac in re aliquam mihi fidem dari, utpote in ea versatissimæ: ut autem meo exemplo alijs sapiant, forsitan ad hoc iuuabit, hæc meas, quoad hoc, imperfectiones recitare.

Sequitur deindè & alia tentatio, satis obuia, & communis, quòd videlicet incipientes hi, eò quod ipsi iam gustare incipiunt, quanta in vita spiritali sit quies, & quistructus inde proveniat, desiderant, ut, quotquot sunt homines, spirituales essent. Hoc quidem desiderare, nò est malum, ipsum verò procurare, posset non esse bonum, nisi magna id cum discretionè, & rectè admodum fiat, ita scilicet, ut alios non videantur velle docere: nam qui hac in re aliquem facere fructum cupit, in virtute valde fundatus, ac corroboratus sit oportet, ne alijs tentationis sit occasio. Hoc mihi contigit (atque ideò id satis intelligo) quando (ut suprà commemoravi) ipsa totis viribus allaborabam, ut & aliæ sodales meæ orationis se studio darent. Nam quòd hinc me magna quædam de bonis,

Cogitationes non sunt nimium deprimenda.

Incipientibus malum est, velle ut omnes sint spirituales.

S.
Theresia

Opera

IN VI
166

bonis, & commodis, quæ in orationis exercitio sita sunt, loquentem audirent, illinc verò me virtutibus solidis destitutam viderent, & nihilominus orationi insistere, in causa eram, vt ipsæ tentarentur, & turbarentur. Nec immeritò: nam, vt mihi postea retulere, non sciebant, quomodo vnum cum altero posset consistere, & compati. Et hæc ratio erat, cur, quod ex se malum erat, ipsæ id vt tale nō reputarent, quod me id subindè tūm vsurpantem viderent, cūm aliquid in me boni viderent. Hoc facit diabolus, qui bonis, quas habemus, virtutibus ad hoc vt videtur; vt aliquam sic malo, quod inducere surgit, auctoritatem omnimodis conciliet: quantumvis enim id paruum sit, non potest non in magna simul viuendum communitate plurimum ipse lucrifacere; quantò verò magis, cūm quod ipsa faciebam malum, tam graue esset: vndè fiebat, vt per tot annos solum tres profecerunt ex eo, quod ipsas docebam: sed cūm me Dominus in virtute iam magis consolidasset, biennij, triennijue spatio quàm plurimæ (vt postea dicam) per me profecerunt. Sequitur præterea hinc & aliud graue incommodum, nimirum, quod sic anima sui ipsius profectum, & commodum negligat: in principio namque illud antè omnia spectare debemus, vt illius solus dumtaxat curam geramus; nobisque persuadeamus, nihil præter Deum & ipsam in terra esse. Atque hoc est, quod ei quàm maximè conuenit.

*Tentatio
doloris de alienis peccatis.*

Est & tertia tentatio, quæ, vt & ceteræ omnes, quodam virtutis zelo recta est (vndè & benè intelligi, & diligenter notari debet) nimirum quòd de peccatis & de defectibus, quos in alijs vident, dolent. Persuadet autem ijs diabolus dolorem hunc non nisi è pio aliquo desiderio, quo DEVM opt. Max. nolint offendi, oriri, & ex eo, quod malè eos habeat, honorem eius ita proculcari. Vndè hanc ipsi offensam statim vellent impedire, & aliquod ei remedium afferre: quod quidem ita illos sollicitos, & inquietos reddit, vt orationem ipsorum impediat. Hoc verò nocentissimum, & omnium pessimum est, quòd id virtutem, & perfectionem, magnumque de diuino honore zelum esse exultant. Non loquor hic de dolore, quem aut publica peccata (sitalia in congregatione aliqua inuenirentur) causantur, aut vniuersalis Ecclesie damna, quæ ex hæresibus modernis, à quibus tot animarum millia in interitum pertrahi cernimus, oriuntur: hic enim dolor bonus; & quia bonus & sanctus, hinc nullam distractionem inquietudinemue affert. Animæ ergo orationem exercere cupienti tutissimum erit, omnium rerum & hominū curam deponere & velut obliuisci, ac sui ipsius dumtaxat rationē habere, ac videre quomodo Deo suo placeat. Hoc porro permagni refert, & maximè conueniens est. Vndè si peccata, & defectus, quæ admitti vidi,

ex eo

creo, quod bona intentioni nimium fidebatur, enarrare vellem, finem
nullum haberet narratio. Semper ergo ad virtutes, & bona, quæ in alijs
aduerteremus, oculos reflectere studeamus, & si quos in ijs notabimus de-
fectus, grauibz peccatis nostris regamus. Hanc operandi rationem,
tamen ea non statim summâ, & debitâ cum perfectione fiat, magnam
nihilominus paulatim virtutem comparamus, hanc scilicet, quod om-
nes meliores nobis esse credamus: atque hac ratione per Dei gratiam
(quæ in omni re pernecessaria est, & sine qua omnis nostra diligentia,
quantumlibet intentâ, frustranea est) aliquid lucrari incipimus, simul
eum rogando, vt hancce nobis virtutem concedat: neminem enim no-
strum deserit, cum à parte nostra diligentiam aliquam adhibemus. Hanc
quoque doctrinam, & monitum notent illi, qui per intellectum mul-
tum discunt, multos & diuersos ex re vna conceptus efformando
(nam per intellectum operari nescientes, qualis ego eram, alio non ha-
bent opus monito, quam vt patienter expectent, quoad usque largiatur
ipsis Dominus, in quo se occupent, & aliquam lucem det, cum tam parum
ipsi perse possint, & intellectus eos magis impediât, & intricet, quam ex-
pediat & extricet.) Taliter ergo discurrentes moneo, ne omne tempus su-
um discursibus impendant: nam esto id valdè meritorium sit, nullum ta-
men (eo quod oratio aded illis sapiat) putant sabbathum, & tempus quo
intellectu non laboretur, esse debere. Vndè quamprimùm omne tem-
pus, quo non discunt, inutiliter impensum esse putant; ego verò hanc
temporis iacturam velut singulare quoddam luctum puto: sed vt antè di-
xî, fingant se, in Christi Domini præsentia versari, ac sine vlla intellectus
torione ipsum alloquantur, cum eoq; delicientur, ita tamen, vt de verbis,
quibus apud eum vtendum sit, & argumentis non multum solliciti sint,
sed suas ei necessitates nudè dumtaxat proponant, nec non causam, quam
habet ad nos coram se non sustinendos. Hoc quidem vno, illud alio tem-
pore alternatim faciendum, ne anima vnum & eundem cibum semper
comedens defatigetur. Hi cibi admodum sapidi sunt & viles, quo-
rum comestioni, si gustus assuescat, multum nutrimenti ac substantiæ in
se includunt ad vitam animæ dandam, nec non alia quamplurima
commoda. Clariùs mentem meam exponere volo: nam omnis hæc
de Oratione materia, & tractatio perdifficilis est, & nisi magister
aliquis, qui eam exponat, accedat, ægrè admodum intelligitur: &
hæc est causa, cur (et si alioqui breuior esse vellem, ac perspicaci il-
lius, qui hanc de oratione materiam me scribere iussit, ingenio satis
foret, eam vel verbo indicare) mea me stupiditas rem, quam tan-
tinterest benè, commodèque exponi, paucis dicere, & declarare
non patiar. Nam quod multa hac in parte pertulerim, hinc miseret

S. M. Teresa Opera.

L

me

S.
Theresia

Opera

N. V.
166

me illorum, qui per solam librorum lectionem incipiunt: cum enim
quàm magna sit differentia inter ea, quæ primò electione cognoscuntur,
& ea, quæ deindè per experientiam videntur: ut ergo ad id, quod modo
dicebam, redeam; incipimus aliquod passionis mysterium, verò gratia
quomodo Dominus ad columnam victus staret, meditari; intellegendum
ergo discurrendo causas indagat, è quibus colligi queat, quàm inter
illuc maiestas eius passa sit cruciatus, & simul quàm vehementem in
derelictione, & solitudine senserit dolorem: nec non alia multa, quæ
tellectus, si benè operari norit, & adiuuus sit, aut doctrinâ excultus, bene
elicere poterit. Hoc portò orationis genus est, à quo omnes incipere, per
quod progredi, & in quo consummare debent, nec non excellèntissimam
securissimam viam, per quam incedant oportet, donec eos Dominus ad
alias supernaturales deducat. Dixi omnes: quia sunt non paucæ animæ,
quæ plus fructus ex alijs meditationibus, quàm ex ijs, quæ de sacramentis
Domini passione sunt, colligunt: nam, sicut variæ & diuersæ in celo sunt
mansiones, ita & diuersæ sunt viæ eò conducentes. Alij proficiunt ex
quod se in inferno constitutos imaginantur; alij, dum se in celo vertit
cogitant, quos è contrà ipsa de inferno cogitatio contrahit, & affligit;
alij ipsa de morte meditatione iuuantur; alij præsertim compassiuè
tenero sunt corde, assidua de passione meditatione non parum constan-
stantur, & contà latantur, & proficiunt, dum Dei in creaturis suis poten-
tiam, & magnitudinem, nec non amorem, quo nos persecutus est, quo
que omnium re elucescit, considerant. Et est hæc mira procedendi ratio
ita tamen, ut Passiois & vitæ Iesu Christi (ex ea namque omne bonum
ad nos deriuatum est, & indies deriuatur) memoria, ac meditatio
usurpetur. Incipiens ergo mōnendus est, ut, è qua materia magis pro-
ficat, eam notet; ad hoc autem opus imprimis est directorem & magis-
trum benè hac in re versatum habere; si enim experientiâ habeat, pro-
uiter errare potest, & animam reget, ac conducet eam non intelligendo,
neue etiam permittendo ut seipsa intelligat. Quod enim anima non
insignem meriti sibi materiam esse magistro alicui sese subijcere, hinc
illius monitis & consilio ne vel latum vnguem audet desistere. In
aliquando in animas, quæ, quod, qui eas dirigebat, experientiâ careret,
ita angustiata, & afflictæ erant, ut me ipsarum misereret; & in-
ter eas una eo reducta erat, ut, quid sibi faceret, iam nesciret: nam
directores spiritus non intelligendo animam iuxta affligunt & eorum
& profectum non parum remorantur. Cum alia quadam egi, quæ
eius director, iam octo, & amplius annis velut victam detine-
bat; quod eam extrà suipsius cognitionem egredi non permitte-
ret; quam tamen Dominus iam tum ad orationem quietis deduxit.

ut: vnde ipsa multum hac de causa patiebatur. Esto alioquin hæc
 suuipius cognitio numquam omitti debeat, nec anima vlla in hac via
 in fortis, & gigantea sit, vt non sæpè opus habeat repuerascere,
 & velut ad prima vbera redire. Numquam autem hoc est de memo-
 ria deponendum, vnde etiam idipsum sæpius fortasse repetam, quod
 penultimum in eo situm sit: nullus quippè orationis status tam subli-
 mis est; vt non sæpè sit necesse hominem ad principia reuerti. Hoc
 autem de peccatis, & suuipius cogitatione punctum, & meditatio
 velut panis est, qui ad omnes cibos, quantumlibet delictos, in hac
 orationis via adhibendus est; sine hoc autem pane, nemo se susten-
 tare possit, is tamen nonnisi ad mensuram, ac moderatè sumi debet.
 Postquam enim anima se iam penitus resignatam esse videt, & li-
 quido perspicit nihil se à seipsa boni habere, ac proinde se co-
 ram tanto Rege pudore suffundi, & quàm ei parum (cum tamen tam
 multa ei debeat) rependat, aduertit, quid eam necesse est in his
 temporibus impendere, vt non satius sit nos ad alia, quæ nobis Domi-
 nus proponit, transire: neque enim par est, ea nos relinquere, no-
 uit quippè maiestas eius melius quam nos, quid nobis conueniat
 comedere. Permagnum ergo refert, instructorem virum prudentem
 & cordatum esse, boni, inquam, ingenij, & multæ experientia:
 si præterea doctus sit & litteratus, hoc magnum quid est, & pero-
 priandum. At si tria hæc simul in vno reperiri nequeant, duo prio-
 ra potiora, & maioris momenti sunt: doctos quippè viros facili
 aliunde habere, & comparare possunt, vt, si quando opus ha-
 bebunt, cum illis de rebus suis conferant. Dico itaque, doctrinam in
 principio parum inuare, nisi director ipse orationi addictus sit: non ta-
 men dico vt cum viris doctis, & litteratis planè non conferant; ete-
 rnum spiritum, qui cum fundamento veritatis non incipit, malim sine
 oratione, ceterum doctrina magni momenti res est: hæc quippè nos, qui
 parum scimus, docet & illuminat: adeo vt cum veritati sacræ scripturæ in-
 struamur, faciamus id, ad quod obligati sumus. A deuotione autem fa-
 tia, & stupida liberet nos Deus. Amplius mentem meam declara-
 re volo, quia, vt video, nimis multis me rebus immisceo: nam
 semper hunc defectum habui, quod me, vt dixi, benè declarare
 non possum, nisi multis adhibitis verbis. Cum ergo monialis aliqua o-
 rationis se dare incipit, si, qui eam regit, simplex sit & imperitus, & sibi
 forte id ipse persuadeat, mentique imprimat, satius esse dicet, eam
 sibi obedire, quam superiori suo, idque sine vlla prorsus malitia:
 immò verò rectè se in eo facere existimando. Ità hic ergo faciendum
 iudicabit, siquidem cum religiosa ei negotium fuerit, si autem

*Suuipius
cognitio
numquam de-
ponenda.*

*Imperitia
directoris
quia malè
causetur.*

S.
Theresia

Opera

IN VII

186

cum muliere coniugata, huic dicet, cum ei res domestica curanda erit, melius esse orationi insistere, etsi maritum hac ratione offenderet; ideo ut nec tempus ritè ordinare, nec res faciendas ità partiti morit, ut ex veritate præscripto peragantur. Quod enim ei lumen desit, hinc ipsum alijs, nemo forte vellet, communicare nequit. Et licet nulla doctrina ad hoc necessaria videatur, in ea tamen semper opinione, & fui, & ero, Christinum quemlibet operam dare debere, ut semper, si fieri possit, confectum eo, qui illà luculenter instructus est; & quo hic erit doctior, eo id futurum melius. Qui autem per orationis viam incedunt, magis à doctrina iuuari opus habent; & eò etiam magis, quò spirituales sunt: nemo autem seipsum decipiat, dicendo, viros doctos orationi non dedisse, non esse illi vacantibus dirigendis aptos. Equidem cum multis doctis contuli, & communicavi: nam paucis ab hinc annis (quod magis hoc opus haberem) maiore in iis conquirendis curà incubui; & semper magni eos feci, nam licet eorum aliqui nullam habeant experientiam, spiritum tamen orationis non oderunt, nec ignorat: in sacris enim litteris, quas assiduò manibus versant, boni spiritus veritatem inueniunt. Equidem in ea sum sententia orationi incumbentem, & cum viris doctis conferentem, nisi ipsemet se decipere velit, non facile à diabolo per illusiones deceptum iri: crediderim namque demones doctrinam humilem, & virtuti conuinctam non mediocriter timere: norunt enim per illam se detectum iri, & magno suo cum damno in fugam conjiciendos. Hoc eò dico, quòd nonnulli in ea sunt sententia, ut viros doctos proprios, & aptos esse negent orationi vacantibus, nisi ipsi spiritu dotati sint. Paulò antè etiam dixi, directorem, & magistrum esse debere spiritualem: at si hic non simul doctus ac litteratus sit, multa sequentur incommoda: sicut è contrà magnum subsidium, & auxilium confert, cum doctis, dummodo virtutibus præstent, agere: licet enim docti spiritum non habeant, multum tamen nos iuuabunt, ac Deus ipsis haud dubiè inspirabit, quæ discipulis proponere debeant, quin & spirituales eos efficiet, quo nobis viles esse queant. Nihil autem hac in re dico, quòd non antè re ipsa experta sum: hoc quippè mihi plus quam cum duobus contigit. Dico ergo animam penitus sese resignantem; ut vni soli magistro se subijciat, grauitè errare, si non procuret; ut is talis sit, qualem iam antè descripsi, præsertim si persona religiosa sit, cum hæc suo superiori subiecta esse debeat: nam fortassis illi omnia illa tria supra proposita, deerunt (quòd sanè non modica crux erit, & afflicto) Ita ut spontè, & proprià voluntate intellectum suum subijciat ei, qui illum bonum non habet. Id saltem numquam à me ipsa potui impetrare, imò ne quidem (ut mihi videtur) cōsenta neum est: si autem secularis sit, laudet, & gratias agat Deo, quòd liberum sibi sit deligere,

Qui cum doctis viris confert, non facile à damone decipitur.

Quantum sequatur boni è collatione cum doctis.

cui se velit subijcere; & sibi caueat, ne hanc tam bonam, & honestam libertatem amittat, & potius tam diu directore careat, donec aliquem convenientem sibi inueniat: etenim Dominus talem ei suppeditabit, modo omnia in humilitate fundata sint, & sincerū, ac rectū ipse habeat benè deligendi desiderium. Equidē maximas ei hoc nomine gratias ago; & nos feminæ & quicumq; indocti sunt, perpetuò infinitas ei gratias agere deberemus, quod non desint, qui tantis cum laboribus ad illius veritatis cognitionem perueniunt, quam nos indocti, & idiotæ ignoramus. Sæpe numero miror, cum id, quod viri docti (& præsertim Religiosi) tanto cum labore sibi pararunt, sine vlllo meo labore, & sudore meo (tantum quod id ego illos interuogem) in vtilitatem meam cedere possit, aliquos adhuc inueniri, qui ipsum negligant, & fructum indè colligere nolint. Avertat hoc Deus, video quippè illos oneribus religionis (quæ sanè grauiasunt) esse subiectos, in austeritatibus viuere, cibo tenui, & vili vti, ad hæc parere superioribus obligatos (vt id sæpè ruborem mihi incutiat, & magnam verecundiam) Item duro in strato dormire, perpetuoque in labore, & cruce vitam agere: vnde magnum mihi malum videtur, si sua quis culpā tantum bonum perderet. Et fieri posset aliquos nostrū, qui ab huiusmodi laboribus liberi sumus, & quibus cibus (vt dici solet) coctus & iam præparatus in os ingeritur, commodèque viuimus, cogitare, quod fortasse paulo plus; quam illi orationi vacemus, ideò nos in gloria superiores fore illis, qui tantos labores subeunt. Esto tu Domine, benedictus, quod me ita inhabilem, & prorsus inutilem fecisti; sed simul etiam immensas tibi gratias ago, quod tam multos excites, qui nos excitent. Quocirca valde continuo orare deberemus pro ijs, qui nos illuminant. Quid, quæso, sine illis essemus, in tot, tamque grauib; tempestatibus, quibus hodie Ecclesia concutitur, constituti? & si hinc indè è doctis aliqui mali & improbi fuerint, qui tamen boni sunt, magis propterea splendebunt. vnam in sua eos Dominus protectione habeat, & adiuuet, quo ipsi nos iuuent. Amen.

Longè ab ea, de qua loqui incæperam materia deflexi: sed omnia ad rē, & propositum sunt incipientibus, vt tam sublimem viam sic incipiāt, aut vt in bona & vera semita constituti sint. Vt ergo ad id, quod antea dicebā, reuertar, ad meditationem, inquam, Christi ad columnam alligati; vtile fuerit, aliquantulum super hoc per intellectum discurrere, & dolores, & cruciatus, quos ibidem pertulit, & quorum causa, & quis eos pertulerit, sit, nec non amorem, quo eos pertulit, considerare: ita tamen, vt se quis non semper hæc omnia inquirendo defatiget, sed cum Christo ibi maneat, intellectum in silentio detinendo. Occupet igitur ipsum, si possit, considerando

L 3

rando

S.
Theresia

Opera

N. VII
156

Deus laudandus ex eo quod viros doctos esse sinat.

Sua quis culpa amittere non debet fructum qui ex hominum doctorum laboribus venit.

De qua re in meditatione discurrendum sit.

rando, quod à Christo videatur, apud eum maneat, aliquid ab eo petat, humiliet se coram ipso, cū ipso delicietur, memineritque se dignum non esse, qui apud ipsum maneat. Si quando hæc similia uè facere poterit, esto etiam in ipso orationis principio non parum inde fructus percipiet, & fructus, quem hæc orandi ratio secum trahit, plurimus est; talem saltem eum esse anima mea experta est. Nescio an benè, ac verè hoc dicam; R. V. examinet. Faxit Deus, ut in voluntate eius semper facienda non aberrem. Amen.

CAPVT XIV.

SECUNDVM ORATIONIS GRADVM DECLARARE INCIPIT, quando scilicet Deus animam particularioribus quibusdam gustibus iam perfundit. Ideo eos declarat, ut significet, hos iam supernaturales esse. Et est hoc notatu dignissimum.

CVM ergo iam dixerimus, quo hortus hic labore rigetur, & quanto brachiorū connisu aqua è puteo extrahatur; nunc non abs re futurū est de secundo eius hauriendæ modo, quem horti dominus instituit, loqui, quando scilicet hortulans adminiculo rotæ aut tuborū aquam haurit, in quo & plus haurit, & minore cum labore nonnihilque potest interquiescere, ita ut continuò eum laborare non oporteat. Hanc ergo hauriendi modum similem esse dico orationi, quam quietis vocant; & de illo in præsentiarum agere constitui. Hic ergo anima se recolligere incipit, & hic quiddam supernaturale iam quodammodo tangit: nam quantamcumque adhibeat diligentiam, nullo tamen modo id sibi ipsa poterit acquirere. Fateor tamen eam se in rota hac versanda, & per intellectum operando, ut tubos aqua repleret aliquantum defatigasse videri: at aqua hic altior est, unde etiam minor in ea educenda labor infunditur, quam dum ea è profundo puteo haurièda est: dico, aquam viciniore esse; quod hic gratia se animæ clarius cognoscendam præbeat. Hoc nihil aliud est, quàm quædam potentiariū animæ intra se recollectio, ut maiore cum gustu hac voluptate, & gaudio fruatur, non tamen propterea hec aut perdūtur, aut dormitāt: sed sola voluntas occupatur, adeò ut nesciens quomodo captiuetur, consensum dumtaxat præster, ut eam Deus capiuat, ut quæ se nouit captiuam esse eius, quem amat. Quam ô Iesu & Domine mi, tuus nos amor hic iuuat: nam ille nostrum ita vincitū tenet, ut ei quodammodo non det libertatem ad eo tempore quid aliud præter uinum te, amandum. Aliæ duæ potentiæ voluntatem iuuant, ut illa se habilem, & aptam, ad tanto bono fruendum, reddat; tametsi subindè fiat, ut hæc etiam voluntatem, etiam tum, cum unita est non parum remorentur: at tunc eius est, illas non curare, sed in sua fruitione, & quæ se permanere. Si

Oratio
quietis me-
rum otium
est.

Sola volun-
tas hic Deo
unitur, &
occupatur.

re. Si enim illas ipsa recolligere velit, tam ipsa, quam illa simul perdentur. Tunc quippe sunt veluti columbae, quae grano, quod columbarij Dominus ipsis, nullo earum cum labore spargit, non contentae, aliud cibum quaesiturae auolant; sed ita eum aegre & tenuiter inveniunt, ut ad columbarium primum redeant: eodem modo & illae abeunt, & redeunt, visurae voluntas quid ipsis impertitura sit eorum, quibus iam fruuntur, si tunc aliquam ipsis escam & frumentum Dominus proijcere velit, apud eum manent, sin minus, rursus auolant alibi quaesiturae. Et cogitare debent, voluntati se non parum hoc modo prodesse; esto interdum contingat, ut, cum memoria vel imaginatio ea repraesentare voluntati vult, quibus fruuntur, ei damnum creet. Videat ergo voluntas, ut ita se erga eas gerat, ut iam dicam. Quidquid igitur hic peragitur, non nisi summa cum dulcedine, ac consolatione, & tam paruo cum labore fit, ut oratio, tametsi etiam diuturna sit, nullatenus hominem delasset; intellectus quippe hic valde sensum, & quiete operatur, & multo plus aquae educit, quam e puteo hauriebat: etenim lacrymae, quas Dominus hic dat, non nisi cum gaudio fluunt, & esto sentiantur, non tamen affectate procurantur. Haec magnorum bonorum, & gratiarum aqua, quam animae Deus hic elargitur, efficit, ut virtutes maius longe incrementum capiant, quam in superiore orandi modo: haec namque anima, e miscrae suae loco, iam ascendere incipit, & iam tum aliqualis gustus glorie caelestis notitia illi communicatur. Hoc (ut mihi quidem videtur) magis eam crescere, nec non propius ad veram virtutem, e qua omnes aliae virtutes derivantur, Deum videlicet, facit accedere. Etenim maiestas eius huic animae se communicare incipit, vultque eam sentire ac nosse, quomodo se illi communicet. Mox ergo ut huic peruenimus, omnem erga res terrenas affectum, & paruas quasdam gratias perdere incipimus: ad oculum namque perspicimus ne vel guttam, ac momentum quoddam gustus huius haberi hic posse, ac nullas dari dinitias, dominatus, honores, vel delectationes posse, quae ad vel vnicum huius gaudij momentum dandum satis sint, quod id verum & sincerum sit gaudium, & tale, a quo nos penitus satiamur, & repleti videmus, nam in rebus hisce terrenis, vix intelligo ubinam isthaec satisfactio, & satietas sita esse possit; semper quippe aliquod ITA, & NON, id est defectum continent: hic vero omnia sunt ITA, pro illo quidem tempore, NON vero sequitur postea; quod consolationem iam appareat praeteriisse, & animam eam recuperare non posse, & nescire quomodo recuperet. nam esto se austeritatum, orationum, & aliarum rerum omnium intensione in mille velut partes disrumperet, si modo Deus eam dare nolit, vix ei quidquam omnia prosunt. Deus propter magnitudinem suam, vult isthaec animam

Quomodo
voluntas se
erga alias
potentius
geret.

Opera

N VII
106

nam intelligere, maiestatem suam tam ipsi vicinam esse, ut iam eam necesse non sit nuntios ei mittere, sed ipsamet coram cum ea colloqui possit, idque non altâ voce clamando, quia ei iam ita vicinus, & propè est, ut eam vel primùm labia motitantem intelligat. Impertinens, & extra propositum cuiquam videatur hæc me dicere; quòd, cuius notissimum sit, Deum semper, & ubique nos intelligere, ac nobiscum agere. Nullum hæc de re dubium est. Hic Imperator, & Dominus noster cupit nos hic intelligere & scire nos ab ipso intelligi, & quidnam eius faciat præsentia, ipsumque particulari quodam modo velle in anima incipere operari: quod è magna illa tum interiori, tum exteriori satisfactione, quam ei communicat, & è magna illa, quam inter hanc voluptatem ac gaudium, & gaudium terrena, esse dixi, differentia liquidò perspicitur: quia hæc vacuum, quod nostris ipsi peccatis in anima feceramus, replere videtur. Satisfactio porò hæc in intimo illius fundo sita est; at nescit ipsa, vndenam, aut quomodo hæc ei aduenerit; imò sæpè ne quidem scit, quid aut facere, aut velle, aut petere debeat. Iunctim ac simul omnia se putat inuenisse, & tamen quid inuenierit, nescit; imò nec ipsa satis scio, quibus id verbis exprimam: ad multa enim horum exponenda, doctrina necessaria videtur. Nam ad propositum hic esset, exponere quid sit auxilium generale, quid particulare (sunt enim plurimi, qui hoc ignorant) & quomodo Dominus hic reoperat, ut anima hoc particulare suis quodammodo (ut dicitur) oculis videat, nec non ad alia plurima in quibus ego fortassis errauero: sed quia hæc infuri & examinaturi sunt viri, qui satis intelligunt, quid sit error, quid non hinc quoad hoc planè quieta, & sicura sum: nam tam quoad materiam de doctrina, quam eam de spiritu, scio me tutam esse posse; quandoquidem in eorum hæc manus, & potestatem ventura sunt, qui & ea intelligent, & si quid malum, & erroneum fuerit, liberè delebunt. Vellem ergo hæc hoc loco exponere, quia prima principia sunt; nam cum id genus gratias animæ cuidam Deus facere incipit, ne ipsa quidem satis eas intelligit, aut quid de se faciat, nouit: si enim per viam timoris eam Dominus conducat, uti me conduxit, non parum ipsa pœnæ, & amaritudinis sentit, si nullus adsit, qui eam intelligat; magna verò è contrà ei consolatio est seipsam velut depictam, & expressam videre: & tunc demùm clarè perspicit, quoniam via incedat, & eique perutile est scire, quid eam, in quocumque demùm statu, ad proficiendum facere oporteat. Ipsa namque multum sum passa, multumque temporis perdidit, quòd, quid agere deberem, nescirem: hinc valdè me illarum miseret animarum, quæ cum huc perueniunt, solas se, & magistro destitutas vident. Etsi enim varios, & plures fratres spirituales, de ea materia, de qua hic loquor, tractantes legerim; hæc tamen valdè tenuiter eam declarant, & sanè, quamuis eam pluribus

*Primum illa
satisfactio
est, in qua
sit.*

declarent, nisi anima valde, hac in re versata sit, nimis quam multum negotij habeat, ad seipsam intelligendam. Vellem equidem Dominus mihi gratiam daret, vt fructus, & effectus, quos hæ res, (quæ iam tum supernaturales esse incipiunt) in anima operentur, hic possem exprimere, vt ex effectibus intelligatur, quando hic sit spiritus Dei. Intelligitur, inquam, prout quidem ab hominibus mortalibus id potest intelligi; tamen semper consultum sit, cum timore, & metu incedere. Nam flores etiam à Deo sit, poterit tamen se subinde cecodemoni in Angelum lucis transfigurare, & nisi anima sit exercitatissima, & veratissima, ipsum non adheret, & ita quidem exercitata sit oportet, vt ad hoc planè intelligendum penè ad summum Orationis fastigium peruenisse debeat. Sed quia temporis angustia laboro, hinc commodè, quæ necessaria sunt, omnia adferre nequeo: vnde necesse est, me maiestas eius hic adiuvet. Nam communia cum alijs Religionis exercitia me obire necessum est; adhuc alijs plurimis, & grauibz occupationibus distinetur, cum in monasterio agam, quod iam primum constitui incipit, vti postea legere erit. Vnde quidquid hic scribo, vix & sedentariè, sed per interualla; & abruptum scribo: cum tamen ad hoc quiete mihi opus esset: nam cum Dominus spiritum dat, tunc facilius, & melius omnia scribuntur; perinde ac si quis exemplar aliquod, & formam ante se positam haberet, ad cuius similitudinem opus suum effingere veller. At si hic spiritus desit, tam eas impossibile est linguam, & idioma hoc intelligere, quàm, (vt vulgo dicitur) Hebraicum, aut exoticum aliquod idioma, esto etiam per multos annos orationi vacarint. Quapropter permagni ad hoc mihi auxiliij esse videtur, quòd, dum hæc scribo, orationi vacem: nam ad oculum, & apertissimè video, non esse me, quæ hæc dicam, quia nec intellectu hæc ordino, nec etiam postea scio, quomodo id dicere, scribere, & potuerim. Et hoc mihi sæpe contingit.

Iam vero ad hortum nostrum redeamus, ac videamus, quomodo huiusmodi arbores velut prægnantes esse incipiant, quòd florescant, & postea fructus dent; quomodo flores item, & Caryophylla, ad odorem emanandum. Hæc similitudo mirè me delectat; quia sæpe in principijs meis, & vtinam vel iam eius Maiestati seruire inceperim) principijs, inquam, respectu eius, quod deinceps de vita mea narrabo, permagnæ mihi consolationi erat, considerare animam meam hortum quemdam esse, ac Dominum velut in eo deambulare. Hunc itaque rogabam, vt flosculorum, virtutum, inquam, iam prodire (vt videbatur) velle incipientium odorem adaugeret, vtque hoc in gloriam eius cederet, & vos ipse foueret (cum nihil in rem meam mihi vellem, aut peterem) &

S. M. Teresa Opera.

M

quoscun-

S.
Theresia

Opera

N. III

156

Ex effectibus discerendum est, quando spiritus à Deo est.

quoscunque liberet, præsecaret; sciebam namque eos cum procre-
tu, & meliores erupturos. Præsecaret inquam: veniunt namque
in anima tempora, quibus nulla prorsus horti huius memoria habetur,
sed omnia in eo arida esse videntur, adeo ut nec irrigando, &
fouendo ei aqua futura, imò nihil unquam virtuosum in anima
esse videatur. Graue hoc est, & peracerbum: vult namque Dominus
ut misellus hortulanus cogitet, omnem, quem in eo colendo, irrigando
que sumpsit laborem, perditum, & frustra esse. Tunc demum
fit erudatio, tumque malæ herbulae, quæ ibidem adhuc reman-
runt, quantumcumque paruae sunt, radicitus extirpantur; & ve-
nimur intelligamus, nullam; quantumvis magnam diligentiam
hoc sufficere; si gratia aquam nobis Deus auferat, & nostrum
hilum parui, imò minoris, quam nihili faciamus. Hac autem
tione multum nobis humilitatis acquirimus, atque adeo flores res-
rescere, & denuo erumpere incipiunt. Ah, DOMINE DEVS,
omne bonum meum, hoc autem & sine lacrymis, & magno an-
meæ gaudio dicere nequeo) quod ita nobiscum esse velis, sicut in-
taris es Sacramento; quod certe cum omni veritate credere pos-
mus, cum reuera ita sit. Verissimè autem hanc comparisonem
cere nobis licet, & nisi nos in culpa simus, tecum possumus de-
ciari, & iucundari, quia tu nobiscum delicias, cum tuas
se dicas delicias cum filiis hominum versari. Quid hoc est, DOM-
NE MI? quotiescumque verbum hoc audio, magnâ anima mea
trorsum consolatione perfunditur: quam consolationem etiam
tum, cum valde perdita eram, fieri potest, DOMINE, de-
posse animam, quæ cum eo peruenerit, ut tales ei tu gratias & de-
cias præstes, & simul intelligat, te ex ipsius conuersatione, & con-
mercio voluptatem capere, nihilominus post tot tantosque fauores
acceptos à te, tamque euidencia amoris erga se tui testimonia,
signa, ut de eo dubitare nefas sit (cum opere, & per effecta,
ipsa pateat) te denuo audeat offendere? Certum est sanè eius
diuini, quæque te non semel, sed sæpius offendunt: nam tu
ego sum; faxit autem bonitas tua, ut ego sola illa ingrata sum,
quæ tantam malitiam, tamque excessiuam intolerabilemque ingra-
titudinem ostenderim. Nam infinita bonitas tua aliquod iam inde bo-
num adhuc elicit, & quo malum grauius est, eo etiam magnam
misericordiarum tuarum bonum clarius elucescit. Quam merito
eas in æternum ego cantare & dilaudare possum? Ita sit, obsecro
DOMINE, & ego eas sine fine cantem; cum tu maximas erga me
ostendas

*Quomodo
flores in a-
nima re-
crescere
incipiant.*

ostendere dignatus sis, vt, qui eas vident ac notant, maximopere obstupefcant, & interdum me ipsa præ admiratione non capiam, & extra me rapiar, quò te melius laudem, & glorificem. Nam si sine te in me essem, DOMINE, nihil penitus facere possem, nisi fortassis in causa esse, vt hi horti huius flores denuo præsecarentur, adeo vt infelix, & miserabilis hæc terra iterum sterquilinum, qualis antè fuit, fieret. Ne permittas id, obsecro, DOMINE, & noli pati, vt anima, quam tot tibi laboribus comparasti, & deinde toties de nouo redemisti, atque è terribilibus draconis faucibus eruisti, pessum eat.

Ignoscat mihi R.V. quod à proposita materia & scopo digrediar; nec miretur, quia iuxta propositum, & intentionem meam loquor, id est, prout in anima mea affecta sum, scribo, cum hæc interdum, etiam nimis quàm multum faciat, quod se contineat, ne in DEI sui laudibus longius prouehatur, dum ei inter scribendum representatur, & occurrit, quàm multa ei debeat. Et credo fore, vt hoc R.V. minimè displiceat, cum (prout quidem mihi videtur) idem ambo Deo carmen cantare possimus; tamen si diuersimodè, quòd ego Deo longè plus debeam, quia plura mihi, sicut R.V. conscia est, & probè nouit, dimittit.

CAPVT XV.

EANDEM PROSEQUITVR MATERIAM, ET ALIQUA ORATIONIS huius, quam quietis vocant, tenenda præcepta assignat. Ostendit item, multas reperi animas, quæ ad hoc Orationis genus perueniant, paucas autem, quæ vltèrius ascendunt. Quæ autem hic tractantur necessaria imprimis sunt, & vtilia.

AM vero ad propositum reuertamur. Quies hæc, & recollectio animæ maximè sentitur in satisfactione, & pace, quæ ex ea sequitur, cum maxima potentiarum animæ delectatione, & quietatione, & tranquillitatem quadam voluptate. Quòd autem anima vltèrius non ascenderit, hinc nihil ei videtur esse, quod vltèra desideret, & libenter cum Sancto Petro peteret, vt suum ei hic tabernaculum construere liceret. Non se vel minimum mouere, aut aliorum reflectere, audet, quòd hoc sibi bonum è manibus putet elapsurum & aufugiturum, imò interdum ne respirare quidem velleret. Et nescit misella, quòd cum perseipsa bonum hoc ad se trahere, prorsus non potuerit.

M 2

S.
heresia

Opera

N. V.

166

potuerit, minùs multò ipsum diutius, quam Domino visum fuerit, tenere & conseruare possit. Iam supra dixi, in prima illa animæ recollectione, & quiete potentias illius non deficere, sed eam Deo suo intentam esse, vt quamdiu id durat, esto duæ aliæ potentie distrachantur.

Descriptio orationis quietis vel simplicis est. quod voluntas Deo unita sit, quies tamen, & tranquillitas non amittatur, sed voluntas è contrà potius intellectum & memoriam paulatim rursus ad recollectionem pertrahat. Nam etsi ea nondum penitus in Deum absorpta sit, nihilominùs tam benè occupata est (vt nesciat tamen quomodo) vt duæ aliæ potentie, quæcumque demum diligentiam adhibeant, suum ei gaudium, fructum & voluptatem tollere nequeant; imò verò sine vllò labore laborat, ne illa diuini amoris scintillula exstinguatur. Det mihi quæso, diuina Maiestas gratiam, ad hoc benè & intelligentem commendum: permultæ enim sunt animæ, quæ adhuc quidem tantum perueniunt, pauca verò quæ ulterius ascendunt. Et nescio quid hic sit in culpa. Certissimum quidem est, Deo eam ascribendam non esse: cum enim hanc maiestatem eius nobis gratiam præstet, quæ ad hoc vsque punctum pertingamus, non credo fore, vt à maiestatis, & amplioribus nobis dandis cessaret, nisi à nostra ipsi per peccata impedimentum obijceremus. Et sanè magni refert, animæ quæ huc peruenit, magnam, in qua constituta est, dignitatem intelligere, nec non singularem gratiam DOMINVS ei præstare & quam meritò non deberet esse terrena. Videtur namque bonum eius ipsam iam tum cæli ciuem facere, nisi ipsa sua id culpa impedit. Porro si ipsa respiciat, & retrogrediatur, nimis quàm infelix erit: credim id ei occasionem fore ad deorsum descendendum, sicut ipsa descendebam, si me Domini misericordia non reuocasset: nam, vti multum videtur, id vt plurimum, ob graues culpas continget, & fieri non potest, vt tantum homo bonum deferat, nisi antea per graue aliquod peccatum valde excæcatus sit. Vnde ex Dei amore, animas, quibus tantam gratiam Maiestas eius præstitit, vt ad hunc statum perueniant, rogo, vt ipsæ agnoscant, & per sanctam & humilem quamdam præsumptionem magni aestiment, quo ad ollas Egypti non reuertantur: & si forte ex infirmitate, malitia peruersa ac misera natura labantur (vti ego lapsa sum) bonum quod amiserunt semper præ oculis habeant suspicenturque & metuant (meritò enim timere possunt) ne in forationis exercitum & usum non resumant, è malo in peius ruant. Hoc namque verè lapsum appello, cum scilicet quis viam, per quam ad tantum bonum peruenit, abominatur & abhorret, & huiusmodi animas aliquos, non quod velim dicere, numquam eas Deum offendere, aut in pe-

Multa anima ad hanc orationem quietis perueniunt, sed pauca ulterius ascendunt.

aurum labi debere; tamen æquissimum foret, ut qui huiusmodi fauores, & gratias accipere incepit, imprimis sibi à peccato cauere: sed miseris sumus, & fragiles. Quod ergo serio moneo, hoc est, scilicet orationis exercitium minimè ei omittendum esse, in ea quippe intelligit quid agat, & dolorem, & contritionem, ac robur, ad denuò resurgendum à Domino accipiet, sibi que persuadeat: (persuadeat, inquam) se, si ab oratione recedat, in præsentissimo, ut quidem mihi videtur, lapsus periculo versari. Nescio sanè, num quod dico, ipsamet intelligam: nam, sicut antè dicere memini, hic iuxta modulum meum alios metior. Hæc ergo oratio veluti scintillula est, quam Dominus in anima excitare, & accendere incipit, veri amoris sui, vultque animam paulatim incipere intelligere, quid amor hic sit, idque cum quodam animi gaudio & sensu. Si hæc quies, & recollectio, & scintillula spiritus Dei sit, non autem gustus quidam, quem aut dæmon dat, aut nos ipsi procuramus (esto fieri non possit, qui experientiam aliquam habet, non statim intelligat, non esse id huiusmodi, ut nos ipsi per nos id obtinere possimus; sed hanc naturam nostram rerum sapidarum & suauium ita auisdam esse, ut omnia & singula exploret: sed eam hic quamprimum frigescere, & frigidam manere; quia quantumcumque de nouo conetur, & identidem incipiat ignem hunc accendere, quo gustum hunc consequatur, nihil aliud omni hac contentione facere videtur, quam aquam ei extinguendo injicere.) Hæc igitur scintillula à Deo veniens, quantumlibet parua, magnum tamen excitat crepitum, & fragorem, & nisi nostra culpa exstinguatur, luculentum illum in nobis accendere ignem incipit, qui ut suo loco ostendam, maximi amoris diuini illius scilicet, quem in animabus perfectis Maiestas eius suscitatur, flammæ à se emittit. Hæc quoque scintilla signum quoddam vel pignus est, à Deo animæ huic ad hoc datum, quod illam iam tum à magna, & ampla deligat, si ad ea recipienda se ipsa disponat. Est quippe singulare, & eximium quoddam donum, & maius longè quàm dicere possem. Miserer me sanè, quòd, sicut dixi, multas animas noscam, quæ quidem huc pertingant, at earum, quæ hinc, ita ut quidè deberet, ulterius ascēdāt, & transeāt, numerus ita exiguus est, ut me dicere pudeat. Non dico paucas esse; imò multas esse puto, nam per aliquid Deus nos sustentat: at dico quod vidi. Vellem equidem eas serio monere, ut videant, ne, quod acceperunt talentum, abscondant; cùm eas Deus ad aliorum plurimorum commodum eligere voluisse videatur; hoc præsertim tempore quo validis, & constantibus Dei amicis opus est, qui debiliores, & infirmos corroborent. Qui autem hanc in se gratiam agnoscant, se ut tales agnoscant, & habeant, si modò leges, quas etiam bona mundi huius amicitia exigit, adimplere norint: alioquin timeant (ut dixi)

S.
heresia

Opera

N. III
16

& caueant, ne quod sibi damnum, ac malum creent: faxit porro Deus, ut solis sibi noceant.

Nihil autem aliud animam tempore huius quietis facere oportet, quam ut suauiter, & sine strepitu vllō se teneat: strepitum autem voco per intellectum verba & considerationes multis hinc inde indagare, ad Deo pro huiusmodi beneficio gratias agendas, & peccata sua, & imperfectiones in vnum velut acervum accumulare, ut scilicet illorum intum nihil huiusmodi promereri colligat. Omnia ista hic velut strepitum intellectus quoque repræsentat, memoria feruet. Hæc quippe potentia non raro me (ut verum fatear) defatigant, quod brevis, & labilis memoria sum, hinc eam subiicere non valeo, voluntas ergo hoc ipso tempore, leniter, & mature sibi persuadeat, nihil tunc apud Deum per violentiam, & magnam corporis contentionem obtineri: hæc quippe sunt velut vasa quædam ligna temerè congesta ad scintillam hanc extinguendam. Ipsa igitur hoc intelligat, & cum humilitate dicat: Domine, quid ego hic facere possum? quid ancillæ cū Domino, quid terræ cū cælo, negotij esse quæ aut alia id genus amorem spirantia verba quæ hic occurrent, ita tamen bene fundata sit, & sciat verum esse id quod dicit; & de intellectu non magnopere labore, quod is vexator sit, & importunus. Si autem ipsa ei participem facere voluerit eius quo fruitur, aut eum quietum reddere, & recolligere, conetur (sæpè enim homo voluntatem recollectam, & quietam esse videbit, intellectum vero inquietum, & turbatum) inconfuso faciet, nec proficiet, satius quippe est, eum sic dimittat, quam post currendo eum insectetur. Voluntas, inquam, hæc gratiā fruens, se in quiete teneat, & instar sapientis apiculæ domi maneat: nam si nulla omnino apud alueare ingrederetur, sed quo se mutuo in alueare cogerent, omne nauolarent, ægrè admodum mel confici posset. Adeo ut anima multum amissura sit, si hic se prudenter non gerat, præsertim si ingenio acuto sit, & subtili. Nam cum argumenta formare, & rationes iam inquirere incipit; quantumlibet parum, si modò eæ bonæ, & conuenientes sint, aliquid se putabit efficere. Vnica autem, quæ hic formari debet, ratio; hæc est, clare scilicet intelligere, nullam omnino rationem esse, cur tam magnam nobis Deus gratiam conferat, quam unicam ipsius bonitatem, ac considerare, quod ei adeo prope sumus; ad hæc gratias ab eius Maiestate petere; denique tum pro Ecclesia, & omnibus, qui nostris se precibus commendarunt, tum pro animabus in Purgatorio detentis eum feruenter rogare, idque sine strepitu verborum, sed cum sensu, quo ab eo audiri desideremus. Est hoc orandi genus, quod multa complectitur, & per quod plus homo consequitur, quam per multos, & varios intellectus discursus. Aliquas in se voluntas ipsa rationes exco-

Quid animam in oratione quietis facere debeat.

Quid facere debeat voluntas in oratione quietis ab intellectu impedita.

gret, quales ipsamet ratio ei proponet, & dictabit; quod scilicet se melio-
ratam videat, ad hunc amorem reaccendendum; nec non aliquot actus
amorosos eliciat: V. G. quid facturum ipse sit in gratiam eius, cui tantum
debet. Ita tamen, ut, (sicut dixi) nullum intellectus strepitum, ad res ma-
gnas indagandas admittat. Plus quippè hic possunt samenta quædã cū hu-
militate appositã (quæ etiã minùs quã straminea erunt, si ipsi ea appona-
mus) & magis ad amoris ignem in ipsis accendendum iuuant, quam
multa magna simul congesta rationum (ut nobis quidem videtur) do-
ctissimarum ligna, hæc siquidem eum quamprimum extinguunt. Hæc
doctrina vsui erit doctis, qui hæc me scribere iusserunt: nam per boni-
tatem, & gratiam Dei, omnes huc possunt peruenire; & fieri posset,
quod multum temporis in adferendis, & applicandis S. scripturæ
locis impenderent. Et quamvis scientia, & doctrina illos tam ante
quam post multum iuuare possit, & re ipsa iuuet, quamdiu tamen hoc
orationis tempus durat, parum (ut mihi quidem videtur) ea necessaria
est, nisi fortè ut voluntatem tepitam reddat; intellectus quippè, quod
luci se vicinum videat, tunc maxima claritate perfusus est: ut etiam ego,
cum sim, quæ sum, iam tota videar alia. Nam esto nihil penè intelligam
eorum, quæ latine lego (præsertim è Psalterio) tamen, dum in hac
quietis oratione sum, sæpe non solum intellexi, quid versus latinus so-
naret in lingua materna, sed etiam vltius progressa sum sensum illius
in lingua Hispanica magna cum voluptate recogitando; excipio ta-
men, cum aut concionari, aut alios docere debent: hinc quippe eos
consultum est hoc talento, & bono vsu ad idiotas, & indoctos, qualis
ego sum, iuuandos: quod charitas, & præsertim frequens hoc ani-
marum iuuamen præclarum quid sit, dammodo purè propter Deum
fit. Adeo ut in hisce quietis tēporibus, animam in sua quiete relinquere
oporteat, & doctrina ab vna parte manere debeat. Tempus siquidem
veniet, quo doctrina vsui illis erit, & quo tanto eam in pretio habebunt,
ut pro nullo mundi thesauro vellent, quod eam sibi comparare ne-
glexissent, id solum, ut per illam Domino aliquod obsequium impen-
dant, quod multum huc illa conferat. Verumtamen coram infinita illa
sapientia plus valet (dicenti mihi velim fidem habeant) parua qua-
dam de humilitate comparanda cura, & vnicus eius actus, quam om-
nis totius mundi scientia. Hic enim non tam disputare, & arguere o-
porteret, quam nosce, quid, & qui simus, nosque simpliciter, & apertè co-
ram Deo sistere, qui animam simplicem, ignorantem & velut fatuam
(qualis reuera coram eo est) fieri vult, cum illius maiestas ita se
deiciat hic, & humiliet, quod eam propè se, & in præsentia sua consistere
pariatur, cum simus, qui sumus. Intellectus quoque hic excitatur, ad con-
cinna,

In oratio-
ne linguæ
latinæ
intellige-
bat ali-
quando

S.

heresia

Opera

N. V.

156

*Voluntas
melius Deo
agit gra-
tia non
ullo ver-
bo, quam
intellectus
per omnia
sua verba.*

cinnas, & benè compositas gratias agendas; sed voluntas in sua quiete, & ità, vt cum Publicano ne oculos quidem attollere audeat, magis, & melius gratias agit, quàm fortasse intellectus, quocumque demùm Rhetorices artificio adhibito, facere posset. Denique mentalis oratio penitus hic omittenda non est, vt nec verba aliqua, etiam vocalia, si interdum ea surpare aut velint, aut possint: si enim ipsa quies magna sit, vix loquimur quidquam potest, nisi summa cum molestia. Et tunc, vt quidem ego arbitror, sentitur, & percipitur, quando sit spiritus Dei, quando autem ipsi tale quid procuremus: idque ex initijs deuotionis, quæ Deus dat, & prout quidem nos, (vt dixi) vt ad hanc voluntatis quietem transeamus, despositi sumus: tunc quippè nullam spiritus hic edit operationem, sed ilico pertransit, magnamque post se ariditatem relinquit. Si verò à Diabolo id proueniat, facile id, meo iudicio, anima exercitata intelliget; quod magnam inquietudinem, at parùm humilitatis, & paruam ad effectus, quos ille, qui à Deo est, spiritus producit, dispositionem, adhuc nullam in intellectu lucem, nec in veritate constantiam post se relinquit; parùm & fortasse nihil hic diabolus nocere potest, si, quam anima hic sentit, delectationem & suauitatem, ad Deum referat, suasque in eo cogitationes, & desideria (vt iam suprà monuimus) collocet. Nihil ergo hic malignus spiritus lucrari potest, imò permittit potius Deus, vt per illam, quam in anima causatur suauitatem, & delectationem, multum perdat: ità enim fiet, vt anima, dum id à Deo prouenire cogitabit, sæpè se ad orandum applicet, idque cum quodam eius habendi desiderio, & si anima humilis, non verò curiosa, nec delectationum, aut consolationum (tamen si eorum spirituales sint) appetens, sed è contrà crucis amica sit, gustum, quem diabolus subministrat, parùm curabit; sed, si spiritus Dei sit, id facere non poterit, sed magni eum facere tenebitur; sed in ijs quæ à Diabolo veniunt, sicut ipse totus mendax, & mendacium est, ità, & animam propter gustus huiusmodi & consolationes se humiliare (hoc namque in omni re ad orationem, & consolationes spectante quàm maximè curare debet, vt inde humilitas recedat) videat, sæpius ad eam non redibit, videns quantum inde sibi diuini obueniat. Ob hanc, & multas alias causas in primo Orationis genere, & prima aqua monui, permagni referre, vt animæ sic orationem exercere incipiant, vt simul se ab omni recreationum, & consolationum genere coquestrare incipiant, firmiterque solum Christum in Cruce baulanda ad iuuare proponant ad instar generosorum equitum, & militum, sine villo omnino stipendio Regi suo militare volentium, cum de sua mercede, & premio securissimæ sint; in verum, & perpetuò duraturum regnum, quod consequi studemus, oculos coniiciendo. Magnum quid est, id semper præ oculis habere: maximè initio: nam postea ità oculi illuminantur,

vt po-

ut potius necesse nos sit eius obliuisci, ut possimus viuere, quam operam
 dare, ut meminerimus, quam parum omnia durent, & quam ea nihil sint,
 & quam nihili facienda sit illa, quæ hic habetur, quies & recreatio.
 Videtur hoc nimis quam tenue, & vile esse, uti etiam reuera est: nam
 eos, qui in perfectione prouectiores sunt, puderet, & intra semeti-
 ipsos etiam irascerentur, si ideo se bona mundi huius deferere cogi-
 tant, quod breui ea prætereunt, & finem habent. Nihilominus,
 esto etiam perpetuo ea durarent & solida essent, gaudent, quod
 et propter Deum relinquunt; & quo perfectiores fuerint, eò gaude-
 bant magis; & quo bona hæc etiam durabiliora erunt, eò etiam magis.
 In his, qui huiusmodi sunt, amor certo iam locum habet, & fixus
 est, & hic est, qui ibidem operatur; sed primum incipientibus id,
 quod dixi, expedientissimum est, nec hoc illi ceu vile, & paruum ex-
 stimant; magnum quippe bonum est, quod per hoc consequuntur;
 atque idcirco tantopere id inculco: quia id ipsis vsu venit, uti & eis,
 qui in orationis via longè prouecti erunt, & maximè tum cum eos
 Deus probare vult, & prorsus derelinquere videtur. Nam sicut iam
 dixi (& vellem id nemini memoria excideret) in vita hac, quam viuimus
 anima eo modo non crescit, quo corpus; etsi ipsum crescere dicamus, &
 vere etiam crescat: etenim puer, postquam iam creuit, & ad virilis cor-
 poris magnitudinem peruenit, non decreuit amplius, nec ad paruam sta-
 turam iterum redigitur, hic verò Deus animam vult nonnumquam de-
 crescere (sicut in me ipsa aduerit, quidem in cæteris fiat, ipsa nescio) id-
 que ut nos ad maius nostrum bonum humiliemus, & ne, interim dum
 in hoc exilio agimus, nostri ipsorum obliui torpescamus, cum, qui ad subli-
 miorem gradum euectus erit, magis timere, & minus sibi fidere debeat.
 Venit subinde tempus, quo eos, qui voluntatem suam ita iam cum diuina
 conformarunt, quo ab omni Deo offensione immunes se præsent, ne-
 cesse est atrocissima potius tormenta, & mille mortis genera subire,
 quam ut aliquam imperfectionem admittant; ita & venit tempus,
 quo ad peccata non admittenda eos, (ut quidem tentationibus, &
 persecutionibus se premi vident) primis orationis armis se communire o-
 portet, & ut ante cogitare, omnia prætereire, nec non cælum, & in-
 ferum quemdam esse, & alia id genus. Ut ergo ad id, quod dicebamus,
 reuertar, magnum certè fundamentum est, ad se à technis, & gu-
 libus, quos diabolus immittit, liberandum, iam inde à principio fir-
 mum cum proposito, & resolutione viam Crucis ingredi incipere; nec
 gustus desiderare, cum ipsemet Dominus hanc perfectionis viam de-
 monstravit, dicens: Tolle crucem tuam, & sequere me. Ipse nostrum exemplar
 est, & norma; non est quod timeat, qui tantummodo, ut ei placeat,
 S. M. Teresa Opera. N illius

S.
 heresia

Opera

N. M.
 186

Anima
 non cres-
 cit adim-
 nar cor-
 poris, et si
 crescat, &
 subinde a-
 tiam de-
 crescat.

illius consilia sequetur. E fructu, & progressu, quem in se aduerteret, intelligit, id à diabolo non venire: nam esto relabantur, nihilominus hoc signum, & indicium remanet, è quo DOMINUM ibi abesse quando esse commoratum colligatur, scilicet quod illico resurgat, nec non illa quæ modo declarabo. Quando spiritus Dei est, non est, quod multa reuoluamus, & inquiramus, quo humilitatem, & confusionem quamdam in nobis excitemus: nam Dominus ipse emittit, modo longè differeque ab eo, quo nostris nos consideramus, oculis eam acquirere possemus, quæ sanè veræ cuiusdam humilitatis; è lucè quadam quam Dominus illic docet, prouenientis, respectu nihil planè sunt; quæ humilitas tantam confusionem causatur, ut homo propè deficiat. Notissimum est, cognitionem, quam Deus nobis dat, ut cognoscamus, nihil nos à nobis ipsis boni habere (quod è magis agnoscere debemus, quo plura, & ampliora ab eo dona accepimus) intensum nobis ad in oratione progrediendum, & eam, quæ quædam demùm molestia nobis occurrente, numquam omittendam delirium excitare, anima se ad omnia intrepidè offerente; ex ipsa præterea quædam oritur de futura gloria, & saluatione securitas, humilitate, à metu nixa: feruilem quoque timorem statim ab anima expellit, & filialem ei longè iam maiorem quam ante erat, interit. Quicquid autem hanc cognitionem habet, quemdam amorem Dei, qui, quæ sua sunt, & semetipsum non querat, in se oriri incipere sentit, videt & in se solitudinem captat, quò bono hoc diutius, & quietius fruatur. Denique ne diffusior, & longior sim, est hæc quidam omnium bonorum fons, & origo, ac flores eò perducit, ut nihil penè ijs, quo minus aperiantur, desit. Clarè autem hoc anima videbit, imò tunc temporis non poterit non credere, quin Dominus apud se fuerit, quo adusque se relapsus imperfectiones admittere videat, tunc quippe omnia timet. Bonum autem est illam timere: esto non desint animæ, quæ magis proficiant ex eo, quod certo credant Deum hoc causari, quam per quoscumque timores, qui ei possent incuti, nam animam, quæ ex se amorosa, & grata est, magis ad Deum redire compellit gratiæ ab eo acceptæ recordatione, quam omnia, quæ quis ei representet inferni supplicia. Ità saltem ad animæ meæ, esto tam improba sit, factum est. At quia boni spiritus magna vberius à me alibi adhuc exponentur (ut cui magno constaret declarare, & in apertum proferre) ideo hic ea iam non prosequor. Eripioro, per Dei gratiam, fore ut in hac re, aliquid, quod prosit, dicam. Nam (ut taceam experientiam, quam satis magnam habeo) id à quibusdam viris solidè doctis, adhuc vitæ sanctitate præstantibus, quibus æquum est credere, accepi, ne animæ, quæ per Dei bonitatem

ad hunc gradum pertingent, ita afflictæ & oppressæ incedant, sicut ego afflictæ fui.

CAPUT XVI.

AGIT DE TERTIO ORATIONIS GRADU, IN QVO
solitaria quadam puncta declarat, & quid anima, quæ huc peruenit, possit,
nec non affectus, quos magne hæ gratiæ Dei causantur. Erunt hæc,
ut quis mentem ad Deum laudandum discat eleua-
re simul & consolationem eius, quæ
huc peruenit.

IA de tertio aquæ, qua hortus hic irrigatur, genere loquamar,
est autem hæc aqua, vel in flumine profluens vel è fonte saliens,
qua quidem minore cum labore hortus irrigatur, tamen si etiam ali-
quis subeundus sit in eo, quod aqua conducenda sit. Vult DOMI-
NVS ita hic hortulanum adiuuare, ut ipse quodammodo hortula-
nus sit, & quidquid faciendum est, faciat. Est quidam potentiarum
animæ somnus, ut quæ nec penitus perduntur, nec, quid agant,
intelligent. Gustus quoque suauitas & delectatio incomparabili-
ter maior est, quam qui in secundo gradu fuit, quod scilicet a-
qua gratiæ ad usque fauces huius animæ pertingat, adeo, ut vl-
terius nequeat progredi, aut quomodo possit nesciat, nec tamen
retrocedere velle, eo quod maxima gloria fruatur. Quare perin-
de est, ac qui cereum, & candelam benedictam in manu habet; quod
lum prope sit ut moriatur, sed morte optata & desiderata, adeo,
ut in hac agonia, & angustia maximis tribusdam, & indicibilibus
voluptatibus fruatur. Quod sanè aliud meo iudicio non est, quam
omnibus mundi rebus penitus & totaliter prope mori, & Deo frui.
Quod quomodo aliis verbis significem, aut declarem, prorsus nescio,
sicuti nec anima tunc scit, quid agat; nescit enim an lo-
quatur, an taceat, an videat, an fleat. Est hoc gloriosa quædam
dementia, ac cælestis stultitia, in qua vera sapientia latere digno-
scitur: nec non suauissimus, & sapidissimus Deo fruendi modus pro a-

Somnus
potentia-
rum anime
ma.

Nimium
gaudium
non est
perfecta
potentiarum
unio, sed
ei proximi-
um est.

Sæpe autem hocce orationis genus Dominus mihi quàm abun-
dantiuè iam ab hinc quinque aut sex annis, si bene memini, dedit; sed
illam nec intelligebam ipsa, nec etiam aliis exponere potuissem; unde cum
ad eam describendam peruenissem, statueram apud me, vel admodum
parum, vel nihil omnino de ea dicere: satis quidem intelligebam eam to-
talem omnium potentiarum unionem non esse, & liquidò patere esse

N 2

quid

S.

heresia

Opera

N 11

106

quidamplius, quàm superius orationis genus, tamen fatear necesse est me nec discernere, nec intelligere potuisse, in quo hæc differentia sitisset. At existimo Dominum ob humilitatem V.R. (quod nimirum rei deo vilis, & simplicis, qualis ipsa sum, operâ vti voluerit) mihi hodie hæc orationis genus, postquam communicassem, dedisse, itâ vt progredi minime possem; & has comparationes, & eius explicandæ modum, ac quæ animam hic facere oporteat, mihi suggestisse. Quod sane mirabas, & in momento omnia quàm perfectissimè intelligebam. Sæpè hic velut impotens mei eram, & hoc amore quasi ebria; nec quid, vel quomodo hoc edere hæcenus scire potueram. Intelligebam quidem, quod esset Deus; sed intelligere non poteram, quomodo hic operaretur, nam reuera potentia hic penè totaliter vnita sunt, sed tamen non itâ absorptæ, vt ab operando cessent. Incredibiliter gauisa sum, quod id modo intellexerim. Bene dictus sit Deus, qui itâ me recreauit. Potentiæ habilitatem dumtaxat habere ad se totas cum Deo occupandas; itâ vt illarum nulla se videatur audere mouere, aut nos facere possimus, vt aliqua harum se moueat, nisi magna adhibita contentione nos ipsi distrahere vellemus; ac ne tum quidem id mihi vllatenus videtur fieri posse. Multa hic verba in Dei laudem conconditæ; ac sine vlllo prorsus ordine proferuntur, nisi Dominus ipse ordinet; ipse saltem intellectus ad hoc inutilis est. Vellet quidem animam libenter plenis Deum vocibus laudare; sed itâ constituta est, vt in se ipsa durare nequeat. Et est hoc suavis quædam iniquitas, & turbatio. Iam ignis flores aperiuntur, iam edorem efflare incipiunt. Hic vellet anima, vt oïnes suam gloriam viderent, & intelligerent, quò sic Deum laudarent, & deprecarentur, seque in illo laudando iuuarent: quin imò gaudij illos libenter participes facere vellet, quod tantum ipsa gaudium capere nequeat. Vnde perindè se ipsa hic habere videtur, ac mulier illa Euangelica quæ vicinas suas congratulatur sibi conuocare volebat, vel de facili conuocabat; hoc mihi sentire debuisse videtur admirabilis ille spiritus Regij Prophetae Dauidis, eum Dei laudes, & ore caneret, & Cytharâ pulsaret. Erga gloriosum hunc Regem equidem mirè afficior; & omnes affici vellem, eos imprimis, qui, sicut ego, peccatores sunt. Quis, ô Deus bone, animæ status est, cum sic constituta est: tota vellet in linguas conuenire, quò Dominum laudare posset, sexceteras sanctas nugas, & fatuitates profert, sapienter semper placere desiderans ei, qui eam hoc modo detinet. Non quamdam personam quæ, esto poeta non esset, ex tempore tamen legebres quosdam versus effunderet, quibus eam, quàm patiebatur, penam, & afflictionem commodè exprimebat; non quòd eos ipsa ex ingenio suo componeret, sed, quo magis frui posset gloriâ, quæ tam suauiter eam rotinebat, & ex cruciabat, apud Deum suum de illa exposculabat. Vellet

*Ad quid
potentia
apta sunt in
inbilo.*

*In quibus
do sapientia.*

*Stimulus
anima in
hoc inbilo
conspicitur.*

ergo totum corpus, & animam suam in frustra discerpi, quod gaudium suum, quod vnà cum hac poena sentit, ostenderet. Quod tunc tormentorū genus ei proponetur, quod non ei suauis, & volupe sit pro Domino suo tolerare? videt ad oculum Martyres à parte sua nihil propè in supplicijs, & cruciatibus tolerādis fecisse: intelligit siquidem anima, & liquidò perspicit, aliundè hanc fortitudinem venire. Sed quàm ei erit graue, quod iterum sapientiā vti incipere ad in mundo viuendum, & denuò ad negotia, curas, conuersationes mundanas debeat reuertri? Non videor autem mihi hic quidquam, plus quàm oporteat, de gaudio illo, quod Dominus animam in hoc exilio sentire vult, locuta fuisse: vt etiam longè infra dignitatem de eo locutam me existimem. Benedictus proindè sis in æternū Domine, & omnia te perpetuò, & in sæculum sæculi dilaudent: fac iam, Rex meus, (togo te) vt, cum interim dum hæc scribo, perpetuam bonitatem, & misericordiam, qua mihi sic, nullo meo merito, hanc gratiam præstas, sine sancta, & cælesti hac stultitia non sim, vt, inquam, omnes, quibuscum agam, tuo amore etiam stultescāt, aut præsta, ne cum nullo omnino agam; aut ita res dispone, Domine, ne vllam rem, quæ mundi huius sit, posthac curem, aut ex illo me educito. Non potest ancilla tua, Deus meus, amplius tam graues, quæ ei, ex eò, quod te carere se videt, superueniunt difficultates, & anxietates proferre. Nam, si ei amplius, & diutius hic viuendum sit, nullam in hac vita quietem habere cupit; neue tu hanc illi concede. Iam tum anima hæc se liberam videre vellet, cibum sumere, ei mors quodammodo est, somnum capere tædiosum, videt vitæ huius tempus sibi effluere, idque in recreationibus, & iam nullā se re, præterquam te solo, recreari posse, vt iam contra naturam viuere videatur, cum iam non amplius in se, sed in te solo viuere vellet. O Deus vere, & gloria mea, quàm delicatam simul & ponderosissimam crucem præparasti, qui ad hunc statum perueniunt! delicatam, inquam, quia suavis est; ponderosam verò, quia incidunt tempora, quibus omnis tolerantia, & patientia ei ferendæ impar sit: noller tamen anima vñquam ab ea liberata esse, aut carere, nisi vt quamprimum ad te euolaret, teque in gloria frueretur. Sed, cum recordatur, nullum se tibi obsequium impendisse, & nullā in te seruissē; at si diutius in vita maneat, tibi posse seruire, longè adhuc grauius sibi onus optaret, & adusque mundi consummationem in vita manere vellet; de quiete, & remissione laboris nullo modo laboraret, dummodo paruum aliquod tibi obsequium possit impendere; nescit quid desiderare velit, sed hoc nouit, aliud se, præter te, non desiderare. O Fili mi (nam is cui hæc dirigo, & qui me hæc scribere iussit, ita humilis est, vt hoc se nomine dici velit) tibi soli reserua illa, in quibus me limites debitos videbis transilire: nam nulla ratio satis est ad me detinendam, cum me

N 3

Domi-

S.
heresia

Opera

N 11
156

Cyru lenis
& grauis-
sima, sua-
uis simul
& intole-
rabilis qua
sit.

DOMINVS extra meipsam trahit: nec me esse credo eam, quæ loquor iam inde ab hodiè mane, quo Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum sumpsi: videor velut in somno videre ea quæ video, & vellem nullum alium videre, quàm qui eodem laborant morbo, quo ipsa modo laboro. Rogo R.V. vt omnes quotquot sumus, stultescamus ex amore eius, qui nostri causa stultus est cognominatus. Quod autè dicis, miro te me amos prosequi, velim id opere mihi ostendas, preparando te videlicet, vt hæc tibi Dominus gratiam conferat. Nimis quàm paucos enim video, qui magis plus, quàm sapientes sint, ad id, quod ipsis expedit. Fieri etiam potest, vt & ego huius sapientiæ plus habeam, quàm mortalium vllus: sed rogo te, Pater mi, vt mihi hoc non permittas (neque enim minus pater meus es, quàm filius meus, quia Confessarius meus es, & is, cui animam concedidi) ne permittas, inquam, me decipi, sed veritatem mihi declara: quæ hac in re raro, quòd verum est, dicitur. Vellem nos quinque, qui nunc inuicem in Domino diligimus, tale inter nos pactum iniremus, vt scicuti alij hisce temporibus clanculò aduersus maiestatem eius, congregari solent, idque ad iniquitates decernendas, & hæreses stabilizandas, ità ipsi interdum ad inuicem ab errore vindicandos, & declarandum, quæ in te vitam quisque nostram corrigere, ac magis Deo placere possemus, conueniremus. Nemo enim, tam benè seipsum nouit, atque nos norunt ij, qui nos vident, & tractant, dūmodo id cum amore, & quædam nos mutuo adiuuandi intentione fiat. In secreto, inquam: quia hoc loqui iam publicè inusitatum est; adeo vt etiam concionatores conciones suas iam ità disponant, vt placeant cui libet, nemini displiceant. Bonam quidem hi in hoc habere poterunt intentionem, & opus ipsum etiam bonum in se erit; pauci tamen sunt, qui idè vitam in melius commutent. Sed cur fit, vt pauci admodum hodiè ob ea, quæ in concionibus audiuerunt, publica vitia emendent? quia, vt mihi quidem videtur, concionatores nimium sapiunt, & sapientes sunt: non habent, vt taceam nimum illud sapere, magnum illum amoris diuini ignem, quem habebant Apostoli; sed vellem maior esset eà, quàm in ipsis video. Nouit R.V. quid maxime in causa sit? quod videlicet Apostoli vitam iam contempnissent, honorem iam parui fecissent, & vt veritatem vnā docerent, eamque ad Dei gloriam tuerentur, non pluri æstimarent omnia amittere, quàm omnia lucrifacere: nā qui propter Deum sincere, ac verè omnia quàm libentissimè periculo exponit, equissimo animo tam hoc, quàm illud acceptat. Non dico, me talem esse; sed vellem essem.

O Quanta libertas est, quòd instar carceris, & captiuitatis homo ducat, quòd in hoc mundo viuere, & secundum mundanas leges, & ritus agere debeat! quæ quoniam à Domino datur, & venit nolumus

Concionatores audito-rio suo placere gestiunt.

non sanè mancipium, aut captiuus est, qui non libenter omnia discrimini exponat, quo se in libertatem vindicet, & in patriam redeat. Et quandoquidem hoc vera ad eam via est, non est, quòd in illo tergiversemur: nam numquam, quoad hic viuemus, tam magnum thesaurum perfectè comparare nobis poterimus: suam nobis Dominus gratiam ad hoc concedat. Porro R. V. si ita ei videbitur, laceret, quidquid hic dixi, sibi hoc, velut epistolam sibi soli missam, feruet, ac mihi meam ignoscat audaciam, quæ nimis quàm magna est.

CAPIT. XVII.

IN EADEM MATERIA TERTII HVIVS ORATIONIS GRADUM PERGIT, & effectus, quos hic operatur, nec non damnum, quod ab imaginatione & memoria hic provenit, prosequitur.

Hic orationis modus iam utcumque sufficienter expositus est, nec non quid animam, quæ eum habet, facere oporteat, aut potius quid Deus in ea faciat: ipse enim est, qui hortulani partes iam subit, illam autem vult requiescere, & letari; ita ut voluntas in gratias illas, quibus fruatur, dumtaxat consentiat, seque resignare debeat ad omnia, quæcumque vera sapientia in ipsa operari volet. Ad quod generoso haud dubiè, & constanti opus est animo. tam intensum quippè id gaudium est, ut aliquando parum, aut nihil abesse videatur, quin anima ex corpore egrediatur. Sed quàm beata, & optanda mors hæc foret! Non inficite huc facere videtur illud, quod R. V. dictum est, nimirum animam se totaliter in DEI brachia resignare, & consignare debere, ut si DEVS illam in Cælos tollere velit, tollat, si ad infernum detrudere, propterea non se alligat, modò à bono suo non diuellatur; si vitam finire, hoc velit; si ad mille annos vitam extendere, pari modo contenta sit; maiestas denique illius non secus de ea, ac de re propria disponat: neque enim anima iam sua, aut sui iuris est, sed tota quanta quanta est, Domino tradita est, hinc de nulla prorsus re sollicita est. Itaque cum ad tam sublimem orationis, qualis hic est, gradum euecta erit (nam cum Deus ei hunc dat, omnia hæc, imò & multò plura facere potest: hi quippè eius sunt effectus) intelligit hoc se sine ulli intellectus defatigatione facere; nisi quòd hic, meo iudicio, velut consternatus hæreat, apud se considerans, quàm benè Dominus hortulani partes expleat; dum non vult, ut hic laborem vllum subeat, sed dumtaxat florum, iam redolere incipientium odore sese oblectet. Cum enim ipsemet hortulanus, etiam aquæ ipsius creator sit, ea, cum iam

semel

S.

heresia

Opera

N. VII

156

Effectus
tertiæ gra-
dus oratio-
nis.

semel affluere incipit, quantumlibet parum affluxus hic duret, sicut illi
 prorsus mensura datur, adeo ut, quod paupercula anima magnis labo-
 ribus, & sudoribus, viginti annorum spatio, quo intellectum torit, co-
 quirere, & comparare non potuit, cœlestis hic hortulanus in momento
 perficiat, ac fructum ita crescere, & maturescere faciat, ut de horto suo
 commodè anima sustentare possit, Domino scilicet, ita volente. Attamen
 facultatem ei non dat, ad fructum alijs elargiendum, quoadusque in-
 met, ita corroborata sit, eò quod inde comedat, ut non satis ei sit illud
 gustasse, & de profectu, proventuque nihil sollicita, nec compensans,
 qui fructum sibi dabit, alios velut dispendio, ac sumptu suo sustentet, &
 nutriat, ipsamet interea fortasse emoriatur fame. Satis superque hoc de-
 claratum erit pro illis, qui ex ingenio melius id applicare poterunt, quam

*Virtutes in
 hoc gradu
 magis sunt
 fortes quàm
 in superio-
 riore.*

id ego dicere, ut quæ etiam in hoc defatigor. Denique virtutes nunc
 tiores, & validiores sunt, quàm in priore illa oratione quietis, quod ip-
 sammet animam latere non potest, cum se iam longè aliam esse videat.
 unde nam res magnas operari incipiat miretur, idque per odorem, quem
 flores, quos Dominus iam sese expandere vult, ex se emittunt: ut quidem
 intelligat se virtutes habere, clarè tamen videat, se eas nec posse, nec etiam
 per multos annos potuisse sibi acquirere; cœlestem tamen hortulanum
 has sibi pauxillo hoc tempore, contulisse. Maior hic, & profundior in-
 anima humilitas manet, quam in gradu superiori: clarius namque percipit,
 se ad hoc nec parum, nec multum de suo contulisse, sed solum contem-
 sum præstitisse, ut suas in ipsam Dominus gratias infunderet, & ipsa
 per voluntatem amplecteretur. Porro hic orationis modus apertissimus,
 & notissima quedam anima totius cum Deo unio mihi videtur esse, nunc
 quod Maiestas eius potentiuscellius facultatem facere velle videatur, ut
 intelligant simul, & fruantur magnis illis rebus, quas illi cooperatur. Ince-
 dum imò & sæpè contingit, ut, cum voluntas iam unita est (quod R. V. an-
 telligat, & norit, hoc fieri posse, & simul perspectum habeat, quando illi
 sibi fiet: me saltem id penè stultam reddidit, & propterea hoc loco id me-
 neo intelligat, & cognoscat homo, voluntatem suam vincit, & tenet, &
 in fruitione esse: cognoscat, inquam, voluntatem solam in magna quiete
 esse. Intellectum vero, & memoriam ab alia parte ita interim libera esse,
 ut & negotia externa tractare, & operibus Charitatis intendere possint.
 Et licet hoc unum quid esse videatur cum oratione quietis, de qua iam
 egi, ex parte tamen diuersum est: nam in illa anima ita se habet, & consti-
 tuta est, ut se ne vel minimum commouere, aut distrahere vellet, interim
 dum sancto illo Mariæ otio perfruitur. Sed in hac oratione etiam Mariæ
 munus, & officium locum habere potest. Adeo ut anima simul, ut ita di-
 cam, & actiuam, & contemplatiuam vitam exerciat, operibusque

*Hæc oratio
 est quedam
 anima v-
 nio.*

*Cum vo-
 luntas ita
 unita est
 memoriæ,
 & intelle-
 ctui exte-
 riora tra-
 ctare pos-
 sunt.*

Charit-

Charitatis, & negotijs statui suo conuenientibus, nec non lectioni possit intendere ita tamen, vt qui tales sunt, absoluti sui ipsarum Domini non sint, & potissimam animæ suæ partem alio in loco esse intelligant. Perinde ac si hic cum aliquo loqueremur, illic verò nos alius quispiam alloqueretur, quia nec huic, nec illi perfectè nos totos dare possemus. Est hoc huiusmodi, vt apertè, & ad oculum sentiat, magnamque secum satisfactionem, & gaudium affert, & simul animam præparat, vt, cum aliqua solitudine, & à negotiorum tractatione vacandi haberi occasio potest, ad tranquillissimam quandam quietem ipsa paulatim perueniat. Non aliter quam dum quis in se ipso contentus & satur est, ita vt cibo opus non habeat, sed stomachum contentum esse sentiat, vt quidem de quocumque cibo obuius edere nolit, ita tamen satur, & plenus non sit, vt, si bonum & sapidum aliquem cibum antè se videret, eum non æuidè, & magno cum appetitu comederet. Pari modo nullum mundi gaudium tunc homini placet, aut attridet, quòd intrà semetipsum habeat, qui se satiet, & repleat. Interim tamen maiora à Deo gaudia, intensioraque eius voluntatem adimplendi, maioremque ex eiusdem conuersatione voluptatem sentiendi desideria habere vult.

Est aliud vnionis genus, quæ nondum quidem perfecta, & plena est vnio, maior tamen eā quam iam descripsi, non tam magna tamen, atque est ea, quam tertia hæc aqua postulat (non parum R. V. gaudebit, si quando Dominus omnes eas tibi dabit; & si nondum eas habeas, gratiam saltem tibi erit, hoc descriptum habere, & intelligere quid sit. Tamen enim gratia est, quòd Deus gratiam det, quàm est intelligere, quòd gratia sit; vt etiam est scire, dicere, & exponere quomodo hoc sit. Et quamuis, ne anima turbata, & meticulosa ircedat, vtque animosius per viam Domini pergat, omnia, quæ mundi sunt, sub pedibus conculcanda, sola primā gratiā opus esse videatur, nihilominus perutile est id intelligere, nec non singularis quædam Dei gratia, pro quā Domino gratias ingentes agat oportet, qui ipsam accepit, cui verò ea data non est, gratias nihilominus ei agere debet, quòd saltem alicui viuientium ipsam contulerit, quò is deinde nobis per hanc proficit. Ergo hic vnionis modus, quem dicere volo, sæpè iam contingit (ac in particulari mihi, quia hanc mihi gratiam sæpissimè Deus dat) vt voluntatem, imò & intellectum, vt mihi quidem videtur, Deus opt. max. velut comprehendat, & constringat, etenim hic non discurrit, sed dumtaxat Deo suo fruendo occupatur; non secus atque aliquis, cui tam multa videnda occurrunt, vt, quò oculos conuertat, nesciat, & vnus visum propter aliud amittat, ac tandem nullum prorsus rerum visarū signū dare possit. Memoria verò libera manet, (vti & imaginatio, vt quidè verū simile est,) quæ, quia se solam esse

S. Matris Teresæ Opera.

O

videt,

S.
heresia

Opera

N. VII

186

Quid ani-
ma in hac
orationis
gradu
quaratur.Nouus v-
nionis mo-
dus, in quo
voluntatis
& intella-
tum ho-
minis Deus
cōstringit.

*Memoria
qualis est
tamen
moueat*

videt, haud dictu facile est, quale certamen & pugnam cieat & quomodo omnia perturbare, & inquietare gestiat. Quod ad me, diutius hactenus ferre nequeo, & iam dudum ipsam sum execrata, sæpeque Dominum rogavi, vt, si ita me perturbare, & impedimento esse debeat, tali in occurrat, & occasione eam mihi penitus auferret. Vnde nonnumquam ei dico. Quando nam o Deus meus, anima mea tota ad te laudandum iuncta, & vnita erit, non vero per partes, velut membratim discerpta, vt seipsa mouere nequeat? Hic video, quantum nobis peccatum mali attulerit, cum ipsum ita nos subegerit, & seruos reddiderit, vt quod vellemus facere nequeamus, semper inquam Deo nostro occupari. Dixi hoc subinde mihi euenire (quin etiam hodie id euenit, vnde tam bene illius iam recordor) quod scilicet anima mea quodammodo se annihilaret, & destrueret, quo se coniunctam, & totam videat ibi, vbi potissima, & maxima pars est, sed hoc ei impossibile esse quod memoria, & imaginatio tales bellum moueant, vt præualere prorsus nequeat: sed, quia reliquæ duæ potentia eas destruunt, hinc nihil efficere, ac ne quidem vllum eis malum inferre possunt, vtpote impotentes, esto nimis quam multum faciunt mali, dum animæ quietem interrumpunt. Dixi ne malum quidem inferre eas posse, quod vires sufficientes ad hoc non habeant, nec in vni esse, & statu permaneant: nam quod intellectus nihil penitus memoriam iuuat, in re quam ipsa ei repræsentat, hinc non quiescit, nec vni in re sistit, sed ab vna ad aliam transcurrit, & ad instar papilionum illorum, vespertinorum importunorum, & inquietorum, huc, illaque volitans, se transfert. Hæc porro mihi similitudo maxime propria huius rei declarandæ esse videtur, nam esto nullum papiliones hominibus damnum inferre possint, valde tamen importuni, & molesti sunt in rebus. Cui malo nescio quod adhiberi remedium posset; etenim hactenus nullum me Dominus edocuit; nam quam libentissimè hoc ego pro me vterer, quod hæc me res vti dixi sæpius inquietet, ac cruciet, vnde hinc & nostram miseriam, & simul Dei potentiam quam manifestissimè colligere possumus, cum vna facultas, quæ libera est, tantum nobis malum & inquietudinis, aliæ verò duæ, quæ Maiestate illius occupatæ sunt, tantum quietis, & tranquillitatis afferant. Vltimum, quod tandem, postquam multos me annos diuersimodè torissem, inueni, remedium est id, quod iam supra, cum de oratione quietis agerem, proposui; scilicet non pluris memoriam faciendam, quam stultum aliquem, sed eam in sua fatuitate relinquendam, quod solus Deus eam ipsi auferre possit. Denique cum hic seu serua, & ancilla maneat, cum nos cum potentia tolerare oportet, sicut Iacob Liam pertulit, quod tamen quam magnam nobis Dominus gratiam det, quod Rachelis frui amplexibus

*Quale de
dum me-
moriam &
imaginatio
memoria
quærit.*

plexibus possim. Dixi quod ancilla maneat; quia aliis potestas, omni deum adhibita diligentia, & conatu, ad se pertrahere nequit, imo illa, etiam sine ullo prorsus labore, & difficultate, hanc sepe ad se venire faciunt. Et subinde ita Deus facilis, & benignus est, ut compassione quadam moneatur, ex eo quod ipsam præ desiderio, ut cum aliis potentissimæ sit, ita perditam, & turbatam videat: & permittit Maiestas illius, ut ab igne diuine illius candelæ aduratur, ubi alia duæ iam in cineres conuersæ naturæ suæ esse penè amiserit, ac tantis bonis supernaturaliter fruuntur in omnibus hisce modis, quos de vltima hac fontana aqua exposui, tanta sita est gloria, & animæ quies, ut etiam corpus recreationis, & gaudii illius quam apertissime participet (& hoc percipitur quam manifestissime) & virtutes tales, quales dixi, incrementum capiant. Videtur autem Dominus hosce varios animæ status tam apertè, meo iudicio declarare voluisse, atque hic in terra exponi ab aliquo possunt. Poterit autem R. V. si visum fuerit, hæc cum viro aliquo spirituali, qui huc peruenit, conferre, qui, si hæc bona esse dixerit, credas à Deo hæc dicta esse, Maiestatisque eius eadem accepta refer, nec non propterea quam maximas ei gratias agito: nam, sicut dixi, veniet tempus, quo non parum quidebimus, quod, hoc quid sit intelligas. Interim verò, dum tibi hæc intelligendi gratiam Deus non dabit (etsi fruendi tibi gratiam dat) poteris per hæc, adiuuante & ingenio, & doctrina intelligere, quomodo illam primam à Deo acceperis. Sit ipse per omnia sæculorum sæcula benedictus. Amen.

CAPUT XVIII.

IN QVO DE QVARTO ORATIONIS GENERE AGIT; ET excellenti quodam modo declarare incipit, quanta in dignitate Deus animam, qua hunc ad statum peruenit, constituat. Seruit hoc porro caput ad multum animandos eos, qui rationi addicti sunt, ut ad tam sublimem statum peruenire omnimodis conitauerint, cum hic in terra is haberi possit; non quidem quod eum mereamur, sed ex sola Dei bonitate. Legendum autem hoc magna cum attentione & aduerfentia.

Inspiret mihi Dominus verba, ut de quarta aqua aliquid dicere valeam; Quarta & vltima orationis gratia. Ad hoc autem eius gratia, & auxilium imprimis necessarium est magis etiam, quam ad gradum & aquam superiorem: nam in priore illa adhuc sentit anima, nondum plane se mortuam esse (Sic enim loqui possumus, cum mundo mortua sit) sed, ut dixi, adhuc intelligit se in mundo esse, suamque solitudinem sentit, & exteriorum adminiculo

S.

heresia

Opera

N. VI

186

miniculo vititur ad id, quod sentit, per aliqua saltem signa, declarandum. In vniuersa oratione, & in omnibus eius, quos dixi, gradibus aliquem quidem hortulanus laborem subit, at in his posterioribus labor tanta permista & adiuncta est gloria, animæque consolatio, ut nunquam ab ea separari vellet; ideoque id non tam ut laborem, habet, quam ut gloriam. Non est hic sentire, sed tantum frui, ita tamen, ut non intelligat

*Nihil hic
sentit sed
solum frui
tur homo,
ita tamen
ut non in
telligat
quod frui-
tur.*

*Omnipo-
tentiarum
vnio.*

mo quo fruatur, at intelligat tamen tali se bono frui, in quo simul omnia bona inclusa sunt; sed bonum hoc non comprehenditur. Sensus omnis hoc in gaudio, & fruitione occupantur, ita ut nullus sit qui vacet, quod aliquid aliud tum internum, tum externum possit intendere. Antequam facultas illis datur quædam, ut dixi, signa edendi magni illius gaudij, quod sentiunt; hic verò & incomparabiliter maiori gaudio animæ perfunditur, tamen multò minus se declarare ipsa potest, quod nulla tam in corpore, quam anima facultas reliqua sit, ad gaudium hoc alij proponendum, aut communicandum. Nam illo in tempore, omnia ei potest magno impedimento, tormento, & quietis suæ turbationi forent, & alio, siquidem omnium vnio sit potentiarum, eam, quamdiu in illa versatur, tamen si etiam vellet, id declarare non posse, & si posset, iam non esse vnionem. Quomodo autem hæc vnio fiat, & quid sit, exponere non possum, id in mystica Theologia traditur, & declaratur: Non nominare quidem possem nomina, nec intelligere scio, quid sit mens, aut quæ sit inter mentem, & animam, aut spiritum differentia: omnia quippe mihi vnum, & idem quid videntur esse, tamen si anima subinde à se separare grediatur, idque ad modum ignis, qui & ardet, & flammæ eiaculatur, interdum quoque cum impetu quodam crescit, dum nimirum flamma hæc sublimè admodum supra ignem sese effert; non propterea tamen quod distinctum est, sed eadem flamma, quæ in igne est. Hoc quid sit, R. V. sua doctrina & eruditione facile intelligunt; nam equidem pluribus & clarius id exponere non possum. Quod autem dicere intendo, hoc est, scilicet, quid anima sentiat, cum in hac diuina vnione est. Quid autem vnio satis nimis cognitum est, nimirum, duas res diuisas, & separatas, nam fieri, & in vnâ coalescere.

*Quid sit
vnio.*

Quam o Deus meus, bonus es! benedictus esto in sempiternum & ultra. Laudent te, Deus meus, omnia, quod ita nos dilexeris; & deo ut de hac communicatione, quam etiam in hoc exilio cum animabus habes, cum veritate loqui possimus: quæ esto bona, & sancta sint, nihil minus magna quædam, & liberalitas, & magnanimitas, & talis, qualis o Domine mi, decet (ut qui das pro eo, atque es) ita te ijs communicare liberalitas infinita, quam magnificata sunt opera tua! consternant quippe, & in admirationem rapiunt eos, qui terrenis rebus intellectum ita de-

capitulum non habent, ut nullum ad veritatem intelligendam ijs lumen sit
relinquum. At quod animabus toties, tamque grauitate te offendentibus,
tam eximia, & rara beneficia præstes, omnem ingenij mei captum super-
tas, & cum hoc mecum ipsa voluere incipio, præ stupore vltius progredi
non possum. Quo ibo, ne retrocedam? si tibi gratias pro tam ingentibus
beneficijs agere velim, nescio quomodo id faciam, & si interdum id ad
mei solatium facere coner, non dico nisi impertinentia, & absurda. Et fa-
cit, ut cum iam recenter gratias illas accipio, vel Deus mihi iam illas
facere incipit (nam, cum in ipsarum medio versamur, nihil penitus, uti
iam dixi, facere possumus) tunc dicam: vide, Domine, quid agas, tam ci-
to peccatorum meorum enormium noli obliuisci, esto eadem, quod mi-
hi illa ignoscere, oblitus sis, & ut aliquem Beneficijs tuis, & gratijs
modum ponas, peccata mea in memoriam quaeso, reuoca. Noli, mi crea-
tor, tam pretiosum liquorem, in vas ita pertusum, & subtile infun-
dere, cum iam alias sæpe videris, quod toties cum ipsa effluere & perire
fuerim. Noli huiusmodi thesaurum tali in loco ponere, in quo con-
solationum vitæ huius appetitus nondum pro eo, atque oport-
teret, extinctus est; nam inutiliter is, & perditè impenderetur. Qua-
re Virbis huius propugnacula, & arcis, quæ in ea est, clauis, guber-
natori ita ignauo, & meticuloso tradis, qui ad primum insultum, & op-
pugnationem hostes ingredi sinit? Non sit, ô Rex æternæ, amor
tuus erga homines tam intensus, ut, eius ergo, tam pretiosa monilia
discrimini exponas. Videris hac ratione, Domine mi, velut occasio-
nem dare, ut ipsa parui fiant, cum ea in manu, & facultate tam im-
proba, vilis, debilis, miserabilis, tamque contemptibilis creaturæ
ponis; nam, esto cum tua ope, & gratia, quæ sanè, prout quidem ip-
sa sum, non exigua opus habeo) quam maximè conuitatur, ne
ea amittat, nemini tamen in illa aliquod compendium catifare potest.
Adhæc sum mulier, & non bona, sed improba: Denique videntur ta-
lenta non solum abscondi, sed & defodi, cum ea in terra adeo sterili, &
infertili collocantur. Non soles autem, Domine, huiusmodi magnalia,
& beneficia animæ alicui conferre, nisi ut per illa alijs multis proficiat.
Nosti quoque, Domine Deus meus, me ex tota voluntate, & corde, &
iun tibi supplicare, & subindè etiam supplicasse, & idcirco me etiam
maximum, quod quidem in terra possidetur, bonum amittere, conten-
tam, & paratam esse, ut hæc beneficia, & gratias conferas ijs, qui ma-
iorem per ea fructum faciant, & pluribus proficiant, ut sic tua glo-
ria maior fiat, & adaugeatur. Hæc & alia id genus sæpe ad Deum
proloquebar: postea verò meam ipsa hinc perspiciebam inscitiam,
& quam parum essem humilis: nouit quippè Dominus, quid expediat
O 3 & con-

S.
heresia

Opera

N VII

156

& conueniat, nec non animam meam sufficientes, quò salutem con-
queretur, vires non habuisse, nisi has eius Maiestas illi perimma-
sas suas gratias dedisset. Volo hic præterea referre gratias, & effu-
ctus, qui in anima manent, & quid per se ipsa facere possit, &
num ipsa ex parte causa sit, quò ad tam sublimem statum eueha-
tur.

*Quid sit
spiritus ele-
uatio, &
vniõ de-
scribitur.*

Fit interdum, vt hæc spiritus eleuatio, vel Vniõ simul cum amo-
re celesti veniat; nam, quantum quidem ego intelligo, in hac ipsa Vniõ-
ne, differt vniõ ab eleuatione: esto ei, qui hoc postremum non est ex-
pertus, secus visurum sit; sed, meo iudicio, etsi idem quid sit, diuersimo-
dè tamen id Dominus operatur, quin imò ex incremento abstractionis
ab omnibus creaturis, atque etiam magis ex euolatione spiritus liqui-
dò perspexi, particularem quamdam id gratiam esse, etsi, vt dixi, nu-
mum quid sit, aut esse videatur. Sed quemadmodum paruus ignis, tam
benè ignis est, quàm magnus; & tamen apparet, quanta inter hunc, &
illum sit differentia, nam in paruo igne multum temporis requiritur,
vt etiam paruum ferrum candens reddatur, at, si ignis magnus
est, ferrum, tamen etiam sit maius, minimo suum esse, &
formam tempore penitus, vt quidem viderur, amittit. Ità se res in
duplici hoc gratiarum, quas Dominus dat, genere habere viderur; quod
eum, qui iam ad raptus mentis peruenerit, faciliè intellecturum sciam.
At si nondum eos sit passus, aniles ei manias, & ineptias id visum in-
Et forsitan ineptiæ reuera sunt: nam quòd talis, qualis ego sum,
tali dere loqui præsumat, aut declarare aliquid conetur eorum, ad
quæ eam impossibile videatur etiam commoda verba adinuente-
re, quibus ipsum vel incipiat exponere, mirum sanè non est, &
deliret. Sed confido in Domino (nouit enim Maiestas eius non ali-
liam, secundum & post obedientiam, intentionem meam esse,
quàm quamdam tam sublimis boni famem, & appetitum anima-
bus ingenerare) eum mihi hac in re subsidio futurum. Nihil au-
tem hic dicam, quòd non sæpius experta sum, &, vt verum fi-
tear, cum primum vltimam hanc aquam describere inciperem, im-
possibile mihi prorsus iam tum videbatur, aliquid de ea proficere,
imò magis impossibile, quam vel Græcè loqui. Adeò scilicet id dif-
ficile est; atque idcirco à scribendo cessabam, meque ad sacram com-
munionem suscipiendam disponebam. Benedictus sit Dominus, qui
ignorantibus, & indoctis ita benignus, & propitius est, (ò virtutem obe-
dientiæ, quæ omnia potes!) nam statim intellectum meum Deus illustra-
bat aliquando per verba, aliquando mihi proponendo, quomodo id di-
cerem; nam, vt in superiore oratione Maiestas eius faciebat, sic etiam
in hac

*Deus eam
inuit in o-
ratione v-
nionis &
suspensionis
exlicenda.*

in hac per me dicere velle videtur, quod nec possum, nec scio dicere. Quod dico, ipsissima veritas est, ac propterea id, quod erit bonum, ab illius venit doctrina, quod verò malum, certum est ab omni mali abisso, me, inquam, provenire. Vnde, si qui sint, (vñ multos esse necesse est) qui iam ad eum orationis statum peruenierint, ad quem me miseram sua DOMINVS benignitate perduxit, & hisce placeret mecum hac ipsa de re agere, ne fortè deuiarent, & errarent, spero fore, vt me ancillam suam Dominus adiuuaret, vt per ipsius veritatem fructum aliquem faterem.

Iam ergo, vt de hac aqua de cœlis descendente, quò copiam, & abundantiam suam vniuersum hunc hortum repleat, & reficiat, loquar, ad oculum parer, quantam hortulanus quietem haberet, si Dominus numquam ab ea, si quando opus est, danda cessaret; quanta insuper is voluptate repleteretur, ac gaudio, si numquam hyems, at semper temperata serenitas, & aura foret, ita vt numquam ei aut flores, aut fructus deessent. At quamdiu hic viuimus, id fieri nequit: semper quippe curemus oportet, vt cum aqua vna defecerit, aliam ipsi nobis procuremus. Cœlestis aqua subindè, tunc, cum minimè eam hortulus expectat, delabitur. Hoc constat, in principio quidem id festè semper non nisi post longam, & frequentem orationem mentalem accidere solere, Dominus quippè auiculam hanc ex vno gradu ad altum sustollit, & sic in nido collocat, vt quietem tandem inueniat: nam postquam vidit eam longo iam tempore volitasse, & identidem, tum intellectu, & voluntate, tum omnibus viribus suis Dominum querere, eique placere fuisse conatam, suum ei pro labore suscepto præmium, etiam hac in vita dare vult. Ecquid autem præmium? quod scilicet vel vnicum momentum, quo illud habetur, satis sit, ad omnem laborem, qui in hac esse potest, quàm cumulatissimè compensandum. Anima ergo hac Dei quæstione occupata, summa, & suauissima cum voluptate sensit, se propè totam à seipsa per modum quendam deliqui excedere; nam paulatim eam deficit & habitus, & simul omnes vires corporales, vt nequidem manus sine magna pœna mouere possit; oculi adhuc ipsi etiam inuita clauduntur; quos si aperiret, nihil propemodum videret; & si legat in libro, ne quidem vnā litteram designare potest, imò vix eam dignoscere: videt quidem esse litteram, sed, quia intellectus eam non iuuat, tamen si vellet, legere nequit. Præterea audit quidem; at quæ audit, non intelligit. Ad id vt sensus in nullo eam iuuat, nisi fortè ad quietem eius interruptandam; vnde magis ei obsunt, quàm profint. Loqui si velit, in eam ad id conuocatur, quia ne vnum quidem formare potest verbum; &

S.

Heresia

Opera

N. VI

Quando
hic vni-
mus, sem-
per nos no-
stri curam
habere o-
portet.

Anima in
vniuersa co-
stituta sta-
tuit.

bum; & si id etiam posset, vires ei defunt ad ipsum efferendum: nam omnis vis exterior deperditur; internum autem animæ robur adaugetur, quod hæc gloriâ suâ melius frui possit. Exterior delectatio, quæ sentitur, etiam est, & magna, & satis perceptibilis. Hæc potro oratio quantumvis longa sit, & diu duret, nihil valetudini nocet: mihi saltem nunquam nocuit, nec memini, etsi subindè adhuc male valerem, cum hanc gratiam Dominus daret, vllam me penam tum sensisse; imò verò malum meum, & infirmitas indè multum minuebatur. Eequod verò malum tam eximio causari posset bono? Adeò id ex operibus exterioribus queritur; ut dubium non sit, quin (cum omnes vires tantæ delectationis occasione sublata sint) magna ad eadem adaugenda occasio fuerit. In principio quidem quomodo id tam citò pertransit (mihi saltem ita factum est) ipsum nec è signis illis exterioribus, nec è sensuum defectu tam facile intelligi potest, vtpotè tam citò pertransiens; è gratiarum tamen copiam colligi potest, solis, qui hic effulsit, claritatem permagnam fuisse, cum animam ita liquefecerit. Notandum autem est, quantumlibet diu anima hac omnium potentiarum suspensione agat, illud tamen tempus, meo iudicio, nimis quam breue esse, & si hæc suspensio ad semihoram duret, multum id esse: imò ut mihi videtur, non tam diu quidem, vniquam mihi durauit. Sed, ut verum fatear, homo, cum in illa versatur, percipere vix potest, quandiu sibi illa duret, cum tunc sensus omnis expers sit. Puto dico scilicet, subindè non diu esse, quin aliqua potentia statim ad se reuertatur. Sola voluntas est, quæ obstitit, & durat, at aliæ duæ potentie non diu sunt, quin rursus homini molestæ sint: sed quia voluntas in hac suspensione firma manet, hinc & ipsas rursus suspendit, ac sic aliquantulum manent, ac dein rursus ad se ipsas redeunt. Huic rei aliquod orationis horæ impendi possunt, & de facto etiam impenduntur: nam vbi duæ potentie de vino illo diuino inebriari, & gustare incipiunt, quam facillimè iterum per se ipsas perduntur (quo sic melius recuperentur) & voluntatem comitantur; itaque omnes tres simul in gaudio, & fruitione sunt; sed hoc, scilicet eas penitus deperdi, & sine vlla imaginatione manere (nam ut mihi quidem videtur, etiam imaginatio penitus perditur) vix de parum durat, esto non ita penitus ad se ipsas redeant, ut non ad hoc aliquot, velut deliræ esse possint, postquam eas Deus iterum ad se pertrahit, & suauiter attrahere voluerit.

*Tempus
suspensio
nis animæ
valde bre-
ue est.*

*Imagina-
tio etiam
in suspen-
sione amit-
titur.*

Iam ad internum illud quod anima hic sensit, veniamus; quod nouit, dicere potest, nam intelligi id nequit, nedum dici. Cogitanti me apud memetipsam, cum iam hæc scribere volebam (cum scilicet iam à beata communione, & ab ea oratione, qualem hic describo, surgeret) quidnam anima hoc tempore ageret; responsum à Domino fuit. Tem-

si, hinc destruit, quod se profundius intra me abscondat, & iam non est ipsa quæ vivit, sed
 quæ, quæ intelligit, nequit comprehendere, hinc perinde est, atque si intelligendo
 non intelligeret. Qui quidem hoc expertus fuerit, aliquid horum intelligit;
 quia id clarius exponi non potest, eo quod per obscurum sit, id quod illic
 peragitur. Vnum hoc dicere possum, scilicet, videri nobis esse nos apud
 Deum; tantamque in anima rei huius certitudinem manere, ut non pos-
 set non credere. Hinc eam omnes potentia: deficiunt, itaque suspendun-
 tur, ut nullo modo percipi possit, sicut dictum est, illas operari. Si alicuius
 mysticæ meditatione iam occupabatur, ita mox ipsum de memoria cla-
 batur, ac si nunquam eius meminisset, aut de eo cogitasset: si in libro le-
 gatur, mox lectorum non recordatur, aut quousque pervenerat: idem quo-
 que in oratione vocali usu venit. Adeo ut importuni huius papilionis,
 memoria: inquam, alæ hic adurantur, & se ipsa iam movere amplius non
 possit. Voluntas quidem amando maxime occupetur oportet, sed ta-
 men, quomodo amet, non intelligit. Intellectus denique, si quid intel-
 ligat, non intelligit, quomodo intelligat, saltem nihil eorum, quæ intelli-
 git, potest comprehendere: equidem non puto ipsum quidquam intelli-
 gere, nam, sicuti iam dixi, hoc non intelligitur; & quomodo id fiat, planè
 ego intelligere non valeo. Initio in magna quadam versabar ignorantia:
 nesciebam enim Deum in omni re reperiri: & quia mihi ita vicinus esse
 videbatur, hinc impossibile mihi videbatur non credere illum præsen-
 tem adesse; propterea quod id mihi quasi apertum, & liquidum videba-
 tur. Intellexeram quippe illum ibi reipsa præsentem esse. Indocti dice-
 bant mihi illum solum ibi per gratiam adesse: at ego, ut hoc crederem, a-
 nimam planè inducere non poteram: quia, uti dico, verè, & reipsa præ-
 sens adesse mihi videbatur; atque inde fiebat, ut summa in angustia age-
 rem. Sed quidam vir apprimè doctus, ex ordine S. Dominici, ab hoc me
 dubio, & angustia eripuit, dum eum verè ibi præsentem adesse, & quo-
 modo se hominibus communicet, asseruit. quod me summo opere con-
 solabatur. Notandum verò, & intelligendum hic est, hanc aquam coe-
 lestem, & maximam hanc Dei gratiam, semper maximos
 in anima fructus post se, uti iam di-
 cam, relinquere.

* *

S. M. Teresa Opera.

P

CAPIT

S.

heresia

Opera

N. VI

186

EAMDEM MATERIAM PROSEQVITVR, ET DECLARAT incipit, quos gradus hic orationis in anima fructus, & effectus operetur, suadetque maxime, ne quis retrocedat, & licet post acceptam hanc gratiam, relinquitur propterea orationis usum intermittat. Simul ostendit, quanta ex huius missionis damna sequerentur. Est hac doctrina notatu digna & inbecillibus, ac peccatoribus magna consolationi futura.

Sapida lachryma ignis vehementiam nocens.

MANET ergo maxima, post hanc orationem, & unionem, nimia tenebitudo, ita quidem intensa, ut se ipsa destruere vellet non ex aliquo dolore, aut amaritudine, sed suauibus quibusdam lachrymis, quibus se irroratam, & humectatam sentit, ita tamen ut sentiat, aut sciat, quando, aut quomodo eas effuderit. At mirè excreat, quod magnam illam ignis vehementiam, ab aqua extinctam nat, quæ tamen illum adauget. Portentosum cuiquam id videatur, & oticum; à parte rei tamen verissimum est. Interdum mihi hac in oratione versanti contigit, ut sic à me ipsa alienata essem, ut nescirem somnium uel esset, an verè in me facta esset gloria illa, quam in me haberam; sed, quod me lachrymis (quæ mihi sine ullo dolore, toto cum impetu, & tam celeriter decurrebant, ut nubes illa celestis has effundere videtur) ita madefactam cernerem, satis colligebat id somnium nequaquam fuisse. Et hoc contingebat in principio, quando non diu id durabat. Magnum porro inde anima robur, & gestositatem concipit, adeo, ut, si hoc ipso temporis puncto propter diuinum in frustra minutim concideretur, permagna hoc ei consolationi foret. Hic quoque magna quædam prægnitit, hæroica proposita incipit, ardentia desideria efformat: hinc mundum abhorrere, & odisse, eiusque vanitatem clarius perspicere incipit; ad hoc longe robustior, & valentior reddita est, quam in præcedentibus orationis gradibus, & in humilitate, deiectioneque sui fundator: liquidè enim perspicit, ad excessiuam illam, & sublimem gratiam accipientem, diligentiam suam nihil penitus contulisse, neue ad eam allicientem, aut etiam conseruandam, satis se potentem fuisse: simul etiam oculum videt, illà se planè indignam esse, quod suam miseriam tantimè perspiciat (nam in loco, quem multus sol illuminat, aranei tela abscondi potest) & tam ab omni vana gloria remota esse, ut ab illa tentari se nullatenus posse putet. Iam quippè ad oculum videt, & manu propè tangit, quam parum, aut nihil ipsa possit.

Humilitas profunda post unionem in anima remans.

fit: nam in hoc, quod hic sentit, ne quidem consensum ipsa de-
dit, imò videtur quis illà etiam inuità, omnibus illius sensibus por-
tam velut oclusisse, quò Deo suo amplius frui possit. Vndè sola
cum illo manet: quid aliud ergo faciat, quàm ipsum amare? ni-
hil hic videt, nihil audit, nisi brachiorum vi trahatur, & moueatur;
non est autem, quòd quis ei tunc gratias pro aliqua re agere velit. Po-
tèa ei vita praterita in mentem venit, nec non magna Dei misericor-
dia, idque magna cum veritate, & sine vlla intellectus defatigatione,
illuc namque paratum, & velut coctum videt, quod comedere, & intel-
ligere debet. Ex se ipsa videt, se infernum promereri, & nihilominus
glorià puniri; itaque se in Deo laudando destruit & annihilat. Imò
ipsa me iam hoc tempore annihilare vellem. Benedictus autem esto;
Domine mi, quòd è tam foetida & cœnosa palude, qualis ipsa sum, tam
lympidam aquam sic efficias, vt in mensam tuam possit inferri. Lau-
dem tibi dicant omnia, ò delicia, & iucunditas Angelorum, quod vi-
lem adeò vermiculum ad tam sublinem euehere statum digneris. Hic
porro profectus, & incrementum aliquantisper in anima manet.
Vndè ipsa (quandoquidem manifestè videt fructum non esse suum)
hanc ipsum in alios distribuere iam incipere potest; ita ramen, vt
suis inde sibi retineat, nec egeat. Incipit quoque euidentia si-
guare ostendere animæ cœlestes thesauros continentis, nec non arden-
tiorum, in alios conferendorum desideria habere, Deumque ro-
gare, ne ipsa sola diues & abundans sit. Incipit praterea, proximum
qua potest, iuuare, ita ramen vt id ipsa propè non sentiat, nec
se ipsa propterea aliquò loco habeat; etsi id proximus facile sen-
tiat, ac percipiat. Odor quippe florum ita iam creuit, vt ardens
proximi desiderium, injiciat ad eam accedendi. Intelligunt siqui-
dem hi, eam virtutes habere, fructumque earum lapidum & dul-
cem esse vident; vndè ipsam in eo comedendo adiuuare vellent: si
terra hæc laboribus, difficultatibus, persecutionibus, & morbis
(nam paucissimos esse putem, qui sine illis huc perueniant) se-
cùs excolatur, & per proprii commodi carentiam, & renuntiatio-
nem bene subigatur, aqua sic in ea imbibitur, vt penè numquam
extineatur. At, si tellus sit, quæ adhuc in terra maneat, tor-
que spinis referta sit, quot ipsa initio habebam, si nondum à
peccandi occasionibus sit sequestrata, nec tantam gratitudi-
nem ostendat, quantam tantum beneficium meretur; terra de-
nuò velut exarscit: si deinde hortulanus negligens sit, &
Dominus è sola sua bonitate pluniam aliam dare nolit, hortum
hunc velut perditum reputa. Ita namque mihi contigit; quòd sanè

S.
heresia

Opera

N. VI
186Quando m.
nima sua
fruitionis
alios reddi-
re participi-
pos queat.Anima,
qua huc
peruenit, si
ingrata sit,
& negli-
ges, in qua
eo periculo
versetur.

*Lachryma
omnia e-
uincunt.*

*Orationis
intermis-
sa clama.*

maximopere miror, unde, nisi id mihi factum esset, vix crederem. Ipsam autem hic scribo, vt animæ imbecilles, qualis erat mea, hinc consolatio- nem sibi capiant, ne vniquam desierent, & in Dei magnitudine semper confidant, & esto ipsas ad tam altum gradum, qualis hic est, à Domino uectas labi subinde contingat, non propterea animum abijciant, nisi pe- nitus pessum ire velint: lachrymæ quippè euincunt omnia, & vnaque attrahit aliam. Inter alia autem plurima, quæ me talem, qualis sum ad his describendis, & vita mea improba & gratijs, quas à Domino, meo merito, & obsequio, sed potius post enormes offensas accepi, ex- randis, obediendum excitauit, non postremum fuit hoc quod dico: fanè vellem magnam hic auctoritatem haberem, vt in his omnes crederent. Dominum autem rogo, vt mihi eam dare dignetur. Nemo e- go eorum, qui iam orationi se dedere ceperunt, animum despondeat, cen- cendo: si denuò in malum relabar, deterius est in exercitio orationis pro- gredi. Ita quidem id esse credo, si orationem intermittat, & malum su- um non corrigat; at si orationem non omittat, credat, sibi que persuadet ab eo se ad lucis portum conducendum.

Cacodemon magnum mihi hac in re certamen mouit, multum- que sum passa, ex eo quòd paruam humilitatem esse crederem, meo im- probam orationi incumbere: adeò, vt ipsam, (vti suprà dixi) seque- no, aut saltem anno toto (nam de medio anno vsque adeo certa- sum) intermiserim. In quo si perrexissem, rectè me ipsa in infernum tur- bassem (imò iam reuera me deturbabam) ità vt dæmonibus, qui me eo conducerent, minimè opus esset. Quanta hæc, DEVS bonæ cœcitas est! & quam benè diabolus nouit quid agat, cum tam efflic- tam impedire satagit. Nouit quippè sacrilegus hic impostor, se in ani- mam, quæ in oratione constanter perseuerat, nihil posse, de-
*Lapsus eo-
operantur
ad bonum
num oratio
non inter-
mittebat.*

ea subuertenda se propè desperare debere, & omnem, quem ei ca- sat, satur, lapsum, & ruinam, postea illam adiuuare, vt, per Dei gra- tiam, in diuino obsequio feruentius currat, & vltius prouehatur: magis ergo hoc illius interest. Quid est Iesu bone, animam, quæ huc peruenit, peccatum aliquod prolapsam videre, quando tuâ tu misericordiâ deni- ei manum porrigis, & eam subleuas, quomodo tunc magnitudinis, & mi- sericordiarum tuarum multitudinem, propriamque miseriam agnoscit: hic scilicet serio se annihilat, tuamque magnitudinem agnoscit: hic oculos attollere non audet: hic non alliter eos attollit, quam v- videat, quantum tibi debeat: hic ardentem erga Cælorum Reginam de- sectum induit, quo ipsa te propitium reddat, hic sanctorum qui, post- quam à te vocati essent, lapsi sunt, opem inuocat, qui eos auxiliares be- beat hic nimis quam superfluum pro se putat omne id, quod ei das; vide-
etiam

enim se ne terram quidem, quam calcas, promereri : hic fide viua ad Sacramenta accedit, ut pote quæ hic ei manet, ad vim & virtutem, quam in ipsis sitam esse voluisti agnoscendam, hic denique te laudat, quod talem pro vulneribus nostris medicinam & vnguentum reliqueris, quæ ea non tantum superficie tenus sanant, verum etiam penitus auferunt. Hoc itaque anima demiratur : & quis ô Deus animæ meæ tantam misericordiam, ac tam excessiuam gratiam, post prodicionem tam fœdā & abominabilem, non admiretur? ut neiciam quomodo cor meum mihi hæc scribenti non disrumpatur, quod ita scelestum, & improbum sum. Videor tibi per has lacrymas, quas hic fundo, quasque ipse mihi das (quæ sunt velut tam malè olentis putei, quantum est ex parte mea, aqua) pro tam fœdis, quas admisi prodicionibus satisfacere; semper quippe malum committebam, & gratias ac beneficia, quæ ipse mihi contulisti, tibi destruere alaborabam. Tu eis, Domine mi, robur & valorem adde, aquam hanc ita turbidam, lympidam redde, saltem ne cui occasionem dem iudicandi (vni mihi id occasio fuit) & cogitandi, quare, ô Domine, viros quosdam Sanctissimos, qui semper tibi seruiuerunt, semper pro te laborarunt, qui in religione educati, & de facto veri religiosi sunt, non quales ego, quæ nudum dumtaxat Religiosæ nomen habebam, negligis; cum apertè videam, eas te illis gratias non facere, quas præstitisti mihi. Video, ô bonum meum, te præmium illis in futurum reservare, quo ijs id totum simul retribuas, imbecillitatem autem meam hoc gratiarum adminiculo opus habere. Illi seu fortes, & generosi seruiunt tibi sine illo, & tu illos, velut robustos, & valentes ac sine vlllo proprio compendio tibi seruientes tractas; verumtamen nosti, Domine sæpe me ad te clamasse eos qui mihi detrahebant, & aduersum me loquebantur, apud te excusando, quod bona ratione ad hoc eos moueri crederem.

Hoc tum erat, Domine, postquam tua bonitate me sustinebas, & retinebas, ne toties te offenderem, & cum iam à parte mea paulatim subducere me inciperem, ab omni eo quo te putarem offendi posse, & exacerbari. Mox enim ut hoc ego faciebam, tu tuos, Domine thesauros, illico referate incipiebas, quo ancillæ tuæ eos communicares. Et prout quidem quam primum, & statim incipiebas, non solum eos mihi dare, sed etiam velle, ut omnibus innotesceret, illos à te mihi dari, aliud sane expectasse non videris, quam ut aliquam ipsa ad eos recipiendos voluntatem & dispositionem adferrem. Hoc ergo cum vulgo viderent omnes, bonam de ea opinionem habere ceperunt, quæ, quàm improba esset, nō dum intellexerant. Esto improbitas mea satis forinsecus appareret. Vnde de repente acris aduersum me exorta detractio, & exagitatio, &, prout quidem

S.
Heresia

Opera

N. VI

106

quidem mihi videtur, non sine ratione: unde etiam erga nullum eorum odium aut inimicitiam concepi, sed te rogabam, ut quibus monebantur, rationes intuereris. Dicebant ergo quod habebam vellem sancta, & novitates quasdam adinvenirem; cum tamen tunc temporis nondum magna ex parte adimplerem ea, quae regula mea facienda praescribebat, nec ad quarundam bonorum & sanctorum sororum, quae domi erant perfectionem peruenissem, imo nec ad illam quidem me peruenturam puto, nisi si DEVS bonitate totum ex parte sua agat. Sed è contra hoc poteram videlicet quod bonum erat, & eius loco consuetudines non bonas introducere, eas saltem pro posse meo inducere satagebam; in malo autem satis potens & valida eram. Quocirca merito ac nulla sua culpa me culpabant; nec solum moniales domesticae, sed et terni, te nimirum permittente, mihi quae vera erant, detegebant. Quadam vice, cum horas Canonicas (nam haec me tentari subinde capiebat) recitarem, & iam ad illum versiculum: *Ispice, DOMINE, & rectum iudicium tuum*, peruenissem: cogitare mecum ipsa cæpi, quam hoc verum esset: (nam quoad hoc numquam satis demon virum habuit, ut me tentaret, ut scilicet ambigerem, num omnia bonorum genera in te, DOMINE, complectereris, aut de aliquo dei articulo subdubitarer; quin potius, quod res credendae communes naturae limites magis excedebant, eò fidem habere videbatur firmiorem, & magnam in me deuotionem excitabat, quod omnipotentem te esse cogitarem; per hanc enim cogitationem omnia magnalia, quae faciebas, in me comprehendebam, & quoad hoc (vti dixi) numquam vel minimum dubitavi.) Cogitanti ergo mihi, quomodo (non sine iustitia tamen) multis ancillis tuis quae (vti dixi) tibi sincerè & ardens hoc in loco famulabantur, illas consolationes, & gratias negares, quas mihi, quae talis eram qualis fui, erogabas, respondisti DOMINE: *seruauit tui mihi, de cetero noli esse sollicita.* Hoc primum fuit verbum, quod loquentem te audiui, unde etiam me satis consternatam reddidit. Et, quia hunc audiendi, intelligendique modum, nec non alia plurima, postea suo loco declarabo, ideo cum hic non trado: id enim extra propositum foret & materiam, à qua iam satis me puto deflexisse: nam vix scio quid dixerim, & non potest esse minus sed R. V. rogo, ut has digressiones meas benignè interpretetur: cum enim considero, quam me Deus tolerarit, & nihilominus in hoc statu, in quo sum, me esse, mirum non est eorum, quae dico & dicere depro, solum me ac connexionem perdere: faxit vero Deus, ut semper

Prima
Domini
verba ad
S.M.

Digressio
num eius
causa.

hæc inc.

hæ inepitiæ meæ sint , nec permittat Maiestas illius potestatem , & facultatem amplius vt habeam , ad eum vel in minimo offendendum , sed potius hoc ipso , in quo sum instanti , me destruat , & consumat. Satis quidem est , vt magnitudo misericordiarum eius hinc colligatur , quod tantam ingratitude non semel , sed sæpius ignoueat. Quod Sancto Petro semel factum est , & datum , mihi sæpius datum est , adeo vt non immerito me dæmon tentaret , ne singulari , & arcta amicitia prosequeretur eum , cui tam apertam , & patenter inimicitiam ostendebam. Hem ! quanta mea erat cæcitas ! apud quem ergo remedium quærere me oportebat , D O M I N E , nisi apud te ? Quanta insipientia est hominem lucem fugere , vt semper in tenebris , & cespitando incedat ? quam superbam humilitatem dæmon in me excogitabat , dum me scilicet tentabat , vt fulcrum & basin , quæ me sustentare debet , ne tam grauem casum facerem , decederem , & abicerem. Iam me ipsa præ stupore crucis confugio , ac in nullo mihi videor maiori periculo versata fuisse , quam fuit hæc diaboli inuentio & techna , quam mihi sub specie & persona humilitatis ingerebat. Cogitationi quippe meæ presentabat , quomodo me , cum post tot recepta beneficia à D E O ita improba essem , orationi auderem applicare ; sufficere proinde mihi recitare preces illas vocales à regula præscriptas , quas alie sorores recitabant ; & quomodo supererogatoria & plura facere vellem , cum ne quidem statas , & ordinarias preces bene persoluerem ; denique nihil esse hoc aliud , quam paruam erga D E U M reuerentiam , & respectum , eiusque beneficia , & gratias parui pendere. Non erat quidem malum hoc cogitare & intelligere , at ipsum opere exequi grauissimum scelus fuit. Tu benedictus esto , D O M I N E , qui hac ratione me dignatus sis adiuuare. Hæc tentatio quoddam mihi videtur esse principium eius , quam Iudæ proditori proposuit : excepto quod scelestus hic tentator non ita palam & manifestè me adoriretur ; verumtamen paulatim eousque me adduxisset , quò illum pertraxerat. Omnes ergo , qui se in oratione exercent , hoc seriò notare peruelim. Sciant ergo vitam deteriorem fuisse toto eo tempore , quo orationem intermittebam , quam antè : ac videant , quæso , quam scilicet bonum mihi diabolus hic remedium docet , & quam absurdam humilitatem , magnam videlicet animi inquietem ac perturbationem. Sed quomodo anima mea quæta esse posset ? suam misella quietem fugiebat , gratias , & beneficia , quæ acceperat , ad oculum intuebatur , & liquido perspi-

S.

heresia

Opera

N. VI

106

Diabolus
enim faciebat
orationem
deserere
sub specie
humilitatis.

perspiciebat omnes terrenas voluptates non nisi meras sordes esse. Miror quomodo id tolerare posset, sed alebat eam spes: nam quantum quidem nunc memini (eo quod magis quam viginti & vnus iam elapsi sint anni) semper propositum habebam denuo ad orationem redeundi; sed exspectabam quoadusque valde munda à peccatis essem. Ah! quam spes hæc male fundata erat, ac mihi illudebat: nam me diabolus ea ad vsque diem iudicii ludificasset & lactasset, vt sic inde me ad infernum raperet: nam esto antea lectioni librorum & vocali orationi insisterem (quod nihil erat aliud, quam hinc ipsam videre veritatē, & illinc prauum iter quod insisterem) & sæpè magna cum lacrymarum effusione Dominum inuocarem, ita tamen improba eram, vt mihi metipsi præualere non possem. Hoc ergo exercitiū intermittens, & inter recreationes constituta, accedentibus multis peccandi occasionibus & paruo subsidio (& dicere auiam, nullo, nisi quod ad lapsum meum cooperaretur) quid aliud expectare poteram, quam quod dixi? Credo multum apud Deum hinc promeruisse fructum quemdam Dominicanum, summæ doctrinæ virum, qui me ab hoc vicio non excitauit: hic quippe me (vti ante etiam dixisse me credo) singulis quindecim diebus sacram communionem adire iubebat, & à malo non nihil declinans in memetipsam capi reuerti, esto interim Deum non desinere offendere? sed quia rectam viam non perdideram, paulatim ea, esto pederentim, subinde cadendo, & rursus resurgendo, progrediebar. Porro quisquis semper it, ac progredi non cessat, tamen si serius, tandem ad destinatum locum peruenit. Nihil vero aliud mihi videtur esse, quam amittere, quam orationis studium intermittere. Ab eo nos Dominus, pro eo atque est, liberet.

*Anima
nunquam
sibi fide-
re debet
ad quan-
tumlibet
certum
statum
peruenire.*

Satis hinc ergo patet (& ex amore Dei rogo, vt hoc imprimis note- tur) nullatenus animam, etsi tam magnas à Deo in oratione gratias, & fauores accipiat, sibi ipsi fidere (quia fieri potest vt cadat) nec vlla ratione se peccandi occasionibus exponere debere. Caueat hoc imprimis, quia magna id eius interest: nam fraus quam dæmon hic pollet adornare potest (esto certissimum sit, gratiam à Deo venire) in eo sita est, quod vaser hic proditor in quantum potest, hanc ipsam gratiam in rem suam conuertat, ac præsertim cum ijs, qui nondum in virtutibus firmiter radicati, nec mortificati, nec à creaturæ sunt affectu diuulsi. Nam non sunt adhuc hic tam fortes (vti infra dicam) vt se occasionibus & periculis sine noxa possint exponere, quantumlibet magna proposita & desideria haberent. Est hæc ergo singularis & notabilis quædam doctrina, non tamen mea, sed à Deo tradita & proposita; atque ideo vellem in doctrinam & idiotas, qualis ego sum, eam scire; nam licet anima in tali statu sit, sed tamen ipsi fidere non debet, ad se in certaminis discrimen vltro conueniendam.

ciendam, satis quippe faciet, si se tueri ac defendere possit. Armis siquidem opus hic habet ad se contra cacodæmonas defendendam, nam per se sit roboris nondum habet, ad cum ijs configendum, eosque sibi subijciendos, uti habet, qui iam cum ad statum peruenerunt, de quo postea loquar. Hæc scilicet fraus atque ars est, qua animam incautam diabolus illaqueat; cum enim ipsa se ita vicinam Deo esse videt, & quanta sit inter bonam cælestem & terrenam differentia, & quo in ipsam Deus amore feratur, intelligit, ex hoc amore quædam in ipsa nascitur confidentia & securitas quod non frustrabitur eo, quo iam fruitur; quin imo satis se putat oculis præmium, quod expectat, intueri; nec possibile esse se rem, quæ etiam quoad hanc vitam ita delectabilis, & suavis est, propter aliam ita vilem & turpem (qualis est voluptas) derelinquere. Vnde per hanc confidentiam aufert illi diabolus parvam illam fiduciam, quam habere deberet de se; itaque, ut dixi, in pericula sponte se conjicit, & bono quodam cum zelo, sine vlla mensura & modo alijs de fructu suo impertiri incipit, dum sibi persuadet nihil ultra esse quod de se timere; nec hoc ex aliqua sit superbia (satis quippe intelligit anima nihil se per se facere posse) sed ex nimia quadam de Deo fiducia, ac sine vlla discretionem, quod se adhuc imbecillum & implumem esse non considerat, at sola tenui lanugine superuestitam. Potest quidem nido egredi, quia & Deus eam inde educit, nondum tamen apta est ut volet: nondum enim virtutes satis robustæ sunt, nec adhuc vllam ipsa ad pericula cognoscenda habet experientiam, nec quantopere sibi, dum sibi confidit, noceat, adhuc intelligit. Hoc nimirum fuit, quod me perdidit, vnde & propter hoc, & propter alia omnia magistro quopiam & instructore, ac cum hominibus spiritualibus conuersationis quàm maximè opus est. Veruntamen ipsa mihi persuadeo suos Deum illi animæ, quam ad hunc statum euexit, (nisi penitus ipsa eius Maiestatem deserat) fauores non denegaturum, nec permitturum, ut in totalem ipsa sui perniciem tendat; sed quando (ut dixi) illam cadere contingeret, & videat, videat, inquam, (ex amore Dei hoc eam obsecro) ne ipsam diabolus decipiat, orationem intermittere illam faciendo, quemadmodum alias me ad illud faciendum sub falsæ humilitatis specie induxit, sicuti iam sæpè dixi, & sæpè adhuc dicere vellem. Diuinæ autem bonitati confidat, ut pote quæ infinitis maior est, quam omnia quæ facere possumus mala, nostræque ingrati tudines prorsus obliuiscitur tum, cum nostram culpam agnoscens, ad eius amicitiam Denuo reuerti cupimus; vii & gratiarum, quas nobis, ut nos ob illas castigaret, præstitit; quin potius hæc iuuant & conducunt, ut ipse citius nos in gratiam recipiat, tamquam eos qui iam domestici eius eramus, etiam panem illius

S. Matris Tereſe Opera.

Q.

(vri vul-

S.
heresia

Opera

N. VI
121*Diabolus
aufert ab
anima dis-
fidenciam
sui.**Bonitas
Dei maior
est quàm om-
nia nostra
mala.*

(vti vulgo dicitur) comederamus. Meminerint, quæso, verborum eius ac videant, quid mecum egerit: nam ante ego defatigata fui ipsum offendo, quam eius Maiestas me in gratiam identidem recipiendo. Nunquam ipse defatigatur dando, nec misericordiae eius unquam deficiat aut exsiccari possunt; eos autem in recipiendo ne utique defatigetur sit ipse in aeternum benedictus. Amen. & quidquid creatus est & ex sanctum eius nomen dilaudet.

CAPUT XX.

DECLARAT QVÆ SIT INTER VNIONEM ET RAP-
tū differentia; item quid sit raptus, addit aliquid de bono, quod illa anima adipiscitur, qua
sua bonitate Dominus ad raptum euehit, nec non de effectibus quos
in ea hic operatur. Est autem hæc doctrina
notatu dignissima

Raptus,
elevationis,
excessus,
volatus,
translatio
spiritus &
extasis i
dem quid
sunt.

* Ait ra-
ptum præ-
cellere v-
nioni, id est
animam
Deo magis
frui in ra-
ptu, Deū
que illius
magis do-
minari in
eo, quam
in vnione.
Ita autem
id esse satis

appareat, nam in perfecto raptu, exteriorum & interiorum facultatum usus deperditur. Dum autem
vnionem esse principium, medium, & finem, significare vult, puram vnionem pene semper eadem modo
eri, sed in raptu quosdam gradus esse in quibus alij sunt, vt principium, alij vt medium, alij denique
finis. Atque ideo diuersis dicuntur nominibus, nam quadam eorum minimum eius gradum, alia ma-
ximam, & perfectiorem (vti in alijs locis ostenditur) significant.

† Raptus descriptio.

VELLEM possem, Deo iuuante declarare, ecquod sit inter vnionem
raptum, vel elevationem, vel euolatum spiritus (vt vocant) aut ex-
cessum discrimen, quia hæc omnia vnum & idem sunt, & significant. Hæc
inquam, omnia diuersa & distincta quidem sunt nomina, tamen vnus
quid sunt; quod ipsum etiam extasis appellatur. Multis autem partibus
vnioni hæc præcellit, ac præstat, atque effectus longe maiores, & alij
plurimas operationes producit: vnio namque videtur esse principium,
medium & finis, & id etiam interius est; at quia raptus & extasis alioquin
sunt gradus & digniores, hinc suos effectus interius, & exterius opera-
tur. Declarat hoc mihi Dominus, sicut & cætera declarauit, nam sane nō
Maiestas eius mihi inspirasset, quibus modis & rationibus dici aliqui
posset, id ipsa per me facere nō potuissem.

Videamus iam ergo aquam illam posteriorem, de qua iam antea
mus, ita abundantem & copiosam esse, vt nisi forte sit, quod terra cum
nolit admittere, haud dubie illam magnæ Maiestatis nubem, quæ cum
in terram hanc depluit, nobiscum esse credere possimus. † Quare cum
ei ob ingens hoc beneficium gratias agimus, & gratos nos exhibemus,
bonis scilicet operibus haud segniter insistentes, Dominus animam col-

ligit & comprehendit, perinde (vt sic loqui liceat) ac nubes vapores ter-
 ra colligunt; eamque totam extra se sustollit; nubes quoque in caelum a-
 scendit, secumque eam rapit, incipitque ei gaudia regni, quod ei prae-
 parauit, ostendere. Nescio sanè an similitudo hæc hic congruat; à parte rei
 tamen & de facto ita se res habet. Videtur autem anima in his raptibus
 corpus non possidere, nec animare, vnde valde perceptibiliter sentitur
 calorem eius naturalem deficere, ipsumque paulatim frigesceat, esto inte-
 rim magnam voluptatem & delectationem sentiat. Non est autem, quod
 rapiti resistere se posse homo putet; at secus est in vnione: nam, quia ad-
 huc velut in terra nostra sumus, hinc eam impedire possumus, & fere sem-
 per ei resistere valemus, licet non sine aliqua difficultate & violentia:
 in rapta verò, vt plurimum, nullum illius impediendi remedium est:
 nam etiam sine vlla cogitationis alicuius praeuentione, aut sine vlla
 cooperatione extrinseca, subinde ac vehemens quidam impetus
 te occupat, ita vt nubem illam, aut generosam illam aquilam sub-
 limem efferre, teque sub eiusdem alis delitescere videas ascendas. Dico
 id sentiri ac percipi; teque sustolli vides, nescis tamen quo feraris:
 nam etsi cum aliqua voluptate & delectatione fiat, nostræ tamen
 naturæ imbecillitas initio nos timere facit: & idcirco magno quodam
 animo & resoluta mente hic opus est, & maiore quam opus sit ad
 ea, quæ ante diximus: vt scilicet omnia periculo exponere non ve-
 reamur, veniat quid euenire potest, in manus Dei nos resignan-
 tes, & quo abducimur eo libenter sequentes, cum etiam inuiti &
 reluctantes sæpè abducamur, adeo quidem, vt ego sæpissimè raptui,
 etiam omni adhibita contentione, & cunctis viribus meis reluctan-
 do resistere voluerim; ac præsertim aliquoties dum is me coram a-
 lis, & publicè occuparet, & sæpe etiam alias in secreto, quod me-
 ruerem, ne à Diabolo deciperem, aliquando quidem cum aliquantulum
 impediebam, sed non nisi summa adhibita contentione, & maximo cum
 labore, tamquam dum quis cum valido & robusto Gigante luctatur: vn-
 de postea valde defatigata & fessâ mansi, aliàs vero reluctari mihi planè
 impossibile erat, sed anima mea sursum tollebatur & plerumque fere
 etiam caput post illam, ita vt ipsum cohibere aut retinere non
 possem; ac subinde etiam totum corpus, ita vt hoc etiam sublimè à terra
 eleuaretur. Hoc postremum tamen raro mihi contigit, semel porro mihi
 contigit simul cum reliquis Monialibus in choro agenti, & genua iam
 vtriusque communem suscipere, flectenti, vnde turbati, & angustati
 me ipsa capi, quod mihi quid valde extra ordinarium, & præter
 quam solebam pati, passura hinc videbar, & ob quod sta-
 tum omnium admirationem prouocarem: quocirca Monialibus

Q 2

præcepi

S.
heresia

Opera

N. M.
156

In raptu
 anima su-
 stollitur, e-
 riam ca-
 put inter-
 dum, &
 subinde
 totum cor-
 pus.

præcipi (nam contigit hoc potius quam iam superiorem, & præpositam agere cui ipsum dicerent. Sed alias, mox ut incipiebam advertere Dominum simile quid circa me velle facere (ac speciatim semel cum in concione præter Marronas nobiles agerem: nam festum patroni nostri celebrabatur totam me in terra extendebam, & licet circumstantes corpus meum non viderent, alij tamen quid circa me fieret satis percipiebant. Rogabam quoque instantissimè Dominum, ut iam non amplius gratias mihi daret, quod aliquam exteriorem apparentiam haberent: nam iam tædiosum mihi erat ubique & semper me ita circumspectè gerere, cum hanc Maiestatem eius mihi gratiam dare non posset, quin alij eam notarent & perciperent. Et meas ipse preces, quæ eius bonitas est, in hoc videtur exaudisse: exinde usque in præsentem diem non amplius id mihi contigit, etiam si verum fatear, non multum temporis post hoc adhuc elapsum sit. Porro raptum impedire conabar, tam valida me manus & potentia de sub pedibus sustollere videbatur, ut cui eam assimilem nesciam; nam manus longe id fiebat impetu, quam in aliis illis rebus ad spiritum spectantibus quare ceu diffracta & emembris manebam. Est namque id graue quoddam certamen, & quidquid demum obnitendo fit, perparum iuvat. Quod Dominus secus velit: non est enim potentia, quæ eius potentie resistat. Interdum vero satis illi est, nos videre, quod hanc nobis gratiam facere velit, & quod ab eius Maiestate non dependeat, quo minus ipsi eam habeamus, cui dum ex sola humilitate resistimus, eosdem illa in nobis operatur effectus, quos operaretur, si totaliter in eam confissemur.

*Raptum
fructus*

Porro effectus & fructus qui hinc sequuntur, permagni sunt. Primum namque hinc colligitur, quanta sit Dei potentia; & non posse nos, cuius Maiestati eius placuerit, tam corpus, quam animam retinere, nec illud in potestate nostra habere; sed videre nos, quantumuis inuitos, esse eo quem supra nos, ac gratias has & dona ab eo dari, à nobis ipsis autè petere nihil nos posse. Vnde magnam nos humiliandi occasionem habere possumus. Equidem fatear necesse est, id me initio valde perterritum esse quippe visum mirabile, corpus ita à terra sublime eleuari: nam spiritus hoc secum extollat, & magna id cum suauitate, cum nulli sit resistentia, fiat, sensus tamen ipse non deperditur; ego saltem in raptu constituta eram, ut sentire, & percipere possem me raptam esse. Notare hic est magnam maiestatem eius, qui hoc facere potest, quæ iam capillos præ horrore erigar, & ingens quidam in animo oritur timor, ne tantumque tamque potentem Deum offendamus. Sed timor hic cum magno quodam amore, quem de nouo hic acquirimus, mixtus est, quod scilicet, quem tanto amore erga putridum quendam vermiculum

ferti videmus, vt non satis ei esse videatur, animam ita verè & seriò ad se pertrahere, sed & corpus, quod adhuc ita mortale est, tamque sordida et terra (vt potè quæ tot peccatis inquinata est) compositum sibi velit.

Oritur hinc præterea mira quædam ab omnibus rebus creatis alienatio, & sequestratio, quæ qualis sit, haud facile dixerò, dicere tamen mihi possè videor, ipsam aliquo modo differentem, imò maiorem esse, quam alia illa, quæ ad solum spiritum pertinent: nam cum iam homo, quoad spiritum ad totalem omnium rerum abdicationem peruenerit, videtur Dominus hic velle, vt etiam corpus hoc opere exequatur: Vnde nouam quamdam à mundi huius rebus alienationem, & auersionem concipit, quæ vitam hanc multò ei reddit acerbiorè, & tædiosiorè. Inde quoddam subnascitur tædium ac fastidium, quod nec à nobis ipsis habere, nec iam habitum, cum nobis placuerit, abicere possumus. Vellem enim quidem imprimis magnum hoc tædium aliquo modo declarare, sed vereor vt non possim, dicam tamen aliquid, si potuero. Notandum autem hic est, hæc mihi iam valde ad extremum, & in fine euenire, post omnes videlicet visiones, & reuelationes, quas describam, & postquam iam me orationi dederam, in qua me etiam Dominus magna suauitate, & consolatione perfundebar. Et licet etiam nunc subindè consolationes sentiam, tamen læpissimè, imò plerumque hoc, quod iam describam, tædium patior: quod aliquando quidem maius, aliquando minus est, iam verò loqui volo de eo, cum maius est. Nam etsi postea expositura sim magnos illos impetus, qui me occupabant tum, cum me sustollere Dominus parabat, inter illos tamen, & id quod iam dictura sum, non minor mihi esse videtur differentia, quam sit inter rem valde corporalem, & valde spiritualem. Et credo sanè me non dicere nimium aut plus æquo id exaggerare. Nam etsi in illis sola anima pœnam sentiat, ipsa tamen vnà cum corpore eam videtur sentire, & ambo pariter de ea participare, ita vt illicitam extremam non sit derelictio, atque hic. Hoc autem tædium vt declinemus, vel comparemus, ipsi non sufficimus, nec pares vires habemus: nisi quòd sæpè quoddam nobis subito oboriatur desiderium (quod quomodo exoneretur ipsa prorsus nescio) quòd vbi totam animam peruatit & penetrat, ita ipsa in momento angustiari, & fatigari incipit, vt longè supra seipsam, & supra omnem rem creatam efferatur; & ita eam Deus ab omnibus rebus alienatam ac derelictam reddat, vt, quantumlibet etiam connitatur, nulla omnino superesse res in terra videatur, quæ ipsam tali in angustia constitutam comiteretur; imò nec ipsa eam vellet, sed potius in illa solitudine emori. Frustrà sunt, tam qui illam alloquuntur, quàm ipsa sibi omnem vnum ad loquendum inferens: spiritus namque eius, quantumuis ipsa è

S.
heresia

Opera

N VII

106

contrà faciat, non vult illam solitudinem relinquere. Et esto tum quidem Deus longissime ab illa mihi abesse videatur, subindè tamen ei magis nalia sua, modo quodam maxime admirabili & singulari communicatur. Qui proindè nullis potest verbis exponi, nec aliquem futurum credo, qui eum aut credat, aut intelligat, nisi qui re ipsa eum sit expertus; Hæc enim communicatio non tam est ad animam consolandum, quam ut hinc pateat, quam merito se anima cruciet, & doleat, quòd ab eo bonum sit abiens, quod omnia in se bona complectitur. Per communicationem hanc increfcit desiderium, nec non extrema illa solitudo, in qua videt, idque cum tam subtili, & penetratiua pœna, ut anima in deum illo constituta (ita enim ad litteram mihi hoc tunc vocari posse videtur) dicere possit, quod Regius Propheta in eadem fortè solitudine constitutus dixit: *Vigilavi, & factus sum sicut passer solitarius in recto*. quamquam credibile sit, Dominum ei, ut potè viro tam sancto, dedisse, ut longè excellentiori modo eam sentiret. Vnde & mihi versiculus ille Psalmi tunc occurrere solet: nam hoc ipsum in me videre videor; imò mihi consolationi esse videre, quod & alij tam extremam in se solitudinem senserint, præsertim qui tanta vitæ sanctitate fuerunt. Vnde anima non iam apud se, sed in recto vel suprema sui, & omnium creatorum parte esse videtur, etiam suprà id, quod in ipsa summum & supremum est, videtur esse. Alii videtur, quasi in maxima esse egestate constituta, sibi ipsi dicens, & se interrogans: *Ubi est Deus tuus?* Dignum potè notatu est, me initio non sensitisse, quis horum versuum in lingua materna esset sensus; postquam verò ipsos intellexi, magnæ mihi consolationi fuisse, cum videbam Dominum illos mihi etiam non procuranti, in memoriam reuocasse.

Alias ad mentem reuocabam illud Apostoli Pauli dicentis; se modo crucifixum esse, non quod velim dicere id in me locum habere, quam contrarium clarè video. Sed anima raptè taliter mihi constituta esse videtur: nam nec è cælo vlla ei venit consolatio, nec in eo ipsa est, nec vllam à terra habere vult, nec in terra est, sed veluti crucifixa inter cælum & terram pendet, & patitur, ut nullum ei vlla ex parte veniat subsidium, nam quod ei è cælo venit (quod, sicuti dixi, est tam admirabilis quædam Dei notitia, ut omne quodcumque desiderare possumus longè excedat) maioris tormenti & crucis occasio est; nam per hoc ita illius desiderium adaugetur & increfcit, ut præ magnitudine pœnæ aliquando sensus, meo iudicio, penitus deperdatur, sed hoc non diu durat; videntur hæc autem quædam mortis esse angustie, nisi quod hæc passio tantam secum consolationem afferat, ut nesciam cui rei eam comparem, ut dulce amarum quoddam martyrium mihi esse videatur, cum quidquid terrenorum animæ repræsentari potest, tamen id etiam ei

*Anima
hoc in
ra-
ptu, est
velu-
tus cru-
cifixa.*

ius sit, quæ maximè eis sapida, & delectabilia esse solebant, adeo id non
admittebat, ut quamprimum illud repudiare, & à se abicere videatur. In-
telligit autem nihil se velle, præterquam Deum suum, at nihil particula-
re, nec eius partem aliquam amat, sed omnia simul & semel habere vult,
& tamen quid velit, nescit, nescit, inquam, quod imaginatio nihil ei re-
presenteret, & prout quidem mihi videtur, tempore illo durante, potèti-
a est, quod non operentur; nam, uti in vnione & raptu eas suspendit
gaudium, ita hic à pœna, & à cruciatu suspenduntur. Vtinam id ergo R. V.
benè & prout oportet, possem exponere, vel ideo tantum, ut mihi dice-
ret, quid id sit: hoc quippè est, quod animam meam modo ut plurimum
cruciat, & plerumq; cum se otiosam videt, hæ mortis angustia illam oc-
cupant, & timore concutiunt, dum eas sibi ingruere videt, quia ex illis se
nonit non morituram; sed cū iam in illarū medio est, veller omne, quo sibi
viuendum est, tēpus in hac posse amaritudine & pœna transigere: licet illa
tam enormis, & excessiua sit, ut corpus ei ferenda vix par sit. hinc subindē
me omnis penè arteriarum vitaliū pulsus deficit, (prout sorores illæ, quæ
aliquando ad me veniunt, testantur, quæ iā ex vsu ipso id magis in me ob-
seruant) & ossa corporis velut loco suo mouentur ac laxantur; deniq; ma-
nus ita rigescunt, ut eas aliquando nequā cōiungere, vnde magnus mihi
manet in arterijs pulsacilibus, ac in toto corpore, etiā in diē vsq; sequēte
cruciatas, ita ut omnia mea mēbra laxata & loco mota esse videātur: spe-
ro, & credo, si ut hætenus fecit, dolor hic sēper procedat, & increseat, Do-
minā, quæ eius bonitas, facturū aliquādo, ut hic semel vna cū vita, finem
accipiat: nā tam excessiua pœna (ut quidem mihi videtur) ad hoc plusquā
suis est: sed hoc ipsa non promereor, ac tum quidē nihil adeo exopto, quā
mortem oppetere: nec memini tunc purgari, nec enormitū, quæ admisi,
peccatorum, propter quæ infernū promerita sūm. Omnium scilicet obli-
uiscor, præ desiderij illius de Deo videndi vehementia; illaq; derelictio &
solitudo magis placet, quā quodlibet & quodcūq; cū mundo & munda-
nis commercium. Nihil quippè animam tunc consolari potest aut recreare,
nisi fortasse loqui & agere cum aliquo, qui quamdam tormenti huius ha-
bitu experientiam; sed iam intelligit, quod, esto de eius magnitudine, a-
pul aliquem conqueri veller, nemo illi, (ut quidē censet) hac in re creditū
est. Illud præterea illam cruciat, quod tormentum hoc adeo enorme, &
magnum sit, ut iam nec in solitudine esse veller, ut alias solebat, nec ho-
minum contubernium ambire, nisi eius, apud quē de malo suo conqueri
posset. Itaq; quemadmodum aliquis, qui laqueo collum implexum iam
habet, & iam iam suffocandus est, respirare conatur, sic mihi hocce con-
uersandi cum hominibus desiderium dumtaxat à nostra infirmitate o-
ratur videtur: nam sicut nos pœna in mortis periculo constituit (quod
sanè

*Pœna gra-
uissima, &
nihilomi-
nus sua-
uissima a-
nima.*

*Consolatio
est nihil
cum alio
communi-
care posse.*

S.
heresia

Opera

N. VI
127

sanè ita est, quia in eo periculo subindè versata sum, pergraves scilicet morbos, & alias occasiones, vti iam supra dixisse memini, imò verè me docere posse opinor, isthoc moriendi periculum non minus graue esse, quam vllum aliud) ita illud desiderium, quo corpus & anima à se invicem non disjungi, & diuelli optant, opem expolcit ad respirandum, & necessitatem suam aperiendo, & conquerendo, & se paulatim diuertendo, quærit remedium ad vitam conseruandam & tuendam, esto id malum sit contra voluntatem spiritus, aut superioris partis animæ, quæ hoc pœna carere nollet. Nescio an in ijs quæ dico à vero non aberrem, & sciam ea dicere: sed, quantum mihi videtur, ita planè sit. Videat quæ R. V. quam hac in vita habere consolationem ac recreationem possit, nam, quam habere solebam, scilicet ex oratione & solitudine (nam in me Dominus consolabatur) iam magna ex parte, & potissimum in hoc tormentum commigravit; quod adeo suaue & dulce est, & tanti videtur nimia pretij id esse, vt ipsum iam omnibus, quas habere & recipere solebat, consolationibus præponat. Videtur autem ei id multò esse securius, quòd regia crucis via sit, & in se quamdam magni valoris suauitatem (vt mihi quidem videtur) complectatur: corpus quippè nihil sentit, pœnam quam pœnam; anima autem sola ex gaudio & delectatione, quod ex hac pœna resultat, frui videtur; quomodo id fieri possit, ipsa nescio: attamen ita fit; nam (vt quidem mihi videtur) hanc sanè, quam mihi Dominus dedit gratiam (ab eius enim manu, vt dixi, illa venit; nulla autem mea procuratione & cooperatione; est quippè admodum supernaturalis) cum omnibus alijs, de quibus postea loquar, non quidem omnibus simul sumptis, sed cum ynaquaque singularim sumpta, commutare nollem.

Notandum porro hic est, hosce impetus mihi etiam post acceptas illas gratias, de quibus hactenus egi, imò post omnia quæ hoc libro descripta sunt, nec non post id, quò me Dominus nunc demum perduxit, tenuisse. Cum ergo in principio timerem (vt propè semper timere soleo) in singulis, quas de nouo à Domino accipio, gratijs, quoadusque me molestas eius, eas continuando securam reddat) dixit mihi; ne timerem, plerisque gratiam hanc facerem, quam omnes, quas hactenus mihi præstauerat; quod per hanc pœnam anima purificetur, efformetur, & sicut aurum in fornace purgetur, quò sic donorum suorum vermiculationem melius superinducat, & quod hac ratione emundetur ab eo, quod in purgatione ei expurgandum erit. Intelligebam quidem magnam id gratiam esse, & his auditis à Domino multo mansi securior, ipse quoque Confessio meus bonum id esse dicebat. Et quamuis timerem, quòd adeo essem improba; numquam tamen ipsa mihi persuadere poteram, id malum esse, quin potius ipsa boni magnitudo me timere faciebat, dum mecum

Quantum
gratia hæc
parauit.

putarem, quàm male id promeruerim. Benedictus sit Dominus, qui tam bonus est. Amen.

Videor porro mihi à scopo proposito deflexisse, inceperam quippè de raptibus loqui; quod autem hic descripsi, longè plus est quam raptus, vnde etiam eos, quos dixi, effectus, operatur. Ergo ad sermonem de raptibus iam reuertamur, & quod in ijs frequentissimè, & vt plurimum occurrat, prosequamur. Dico igitur, sæpè mihi visum fuisse corpus meum post raptum ita leue redditum esse, vt omnis eius grauitas à me auferretur, imò tanta aliquando leuitas eius erat, vt nò audirem quidem an pedibus terram tangerem. Corpus ergo cum in raptu est, velut mortuum manet, vt sæpè nullam prorsus fruitionem exercere possit, & quo in statu raptus ipsum occupat, in eodem maneat; vnde si sedens, si manibus apertis, aut clausis occupetur, manebit & sedens, & manibus apertis, aut clausis. Nam etiam quam rarissimè sensus penitus amittatur, nonnumquam tamen accidit, illud me penitus amittere, sed est id rarius, & non diu durat, ordinariè verò, & vt plurimum turbatur, & quamuis nihil omninò tunc per se agere possit, quoad exteriora, non tamen desinit & intelligere, & audire, ac quasi de longè. Non tamen dico ipsum intelligere, vel audire cum raptus in summo est: tunc verò raptus est in summo, cum animæ potentie in Deo vnitæ sunt, vt omnem suam functionem amittant: nam tunc (quorum mihi videtur) nihil videt, nihil audit, nihil sentit, sed vt in superiori oratione vnionis dixi, hæc animæ totalis in Deum transformatio ad modicum duret, nulla potentiarum functionem suam exercere sentitur, aut nouit quid ibi agatur, non ita quidem vt ipsum plenè ac perfectè à vobis, dum in terra hic viuimus, intelligatur, (Deus saltè id intelligi non vult) quia ad hoc fortassis inepti sumus & incapaces. Et hoc ego in me ipsa experiri sum.

Obijciat hic mihi R. V. & peret, quomodo, & vnde fiat raptum aliquando diu durare: respondeo, ipsa fruitio, prout quidè vt plurimum mihi contingit (vt in superiori orandi modo dixi) fit per interualla: per interualla quoque anima sæpè absorbetur, aut potius Dominus ipse eam in se absorbet, qui postquam sic eam ad tempus intrà se detinuit, duæ potentie iterum ad se redeunt, adeò vt sola voluntate illi anima adhæreat. Videtur porro mihi hæc aliarum duarum potentiarum commotio non in se comparari posse cum motu gnomonis & indicis, in horologio solaris, vt pote qui numquam quiescit, cum soli tamen Iustitiæ visum fuerit, ipsum sistit & quiescere facit. at hoc, vt dictum est, non diu durat. Quia tamen impetus & raptus spiritus vehemens fuit, licet aliæ illæ potentie denud se moueant, voluntas tamen absorpta manet, & hanc in corpore operationem, velut absoluta omnium domina exercet: nam etsi aliæ duæ

S. M. Teresa Opera.

R.

potentie

S.
heresia

Opera

N. VII

129

Totalis
transfor-
matio ani-
mæ nò diu
durat, &
quod in ea
fit non est
tale vt in
terra intelli-
gatur.

Omnes po-
tentie in ra-
ptu non se-
per perdū-
tur.

potentia, facile mobiles illam impedire studeant, quæ ex inimicis minimi sunt, cauere tamen ne & sensus ipsam impediant, atque ideo citius ut suspensi sint, quoniam ita id Domino videtur. Oculi namque plurimum clausi sunt, esto eos ipsi claudere nolimus; qui si interduci ut iam dixi, aperti sunt non tamen aduertit & reflectit ad id quod videt. Hic ergo corpus est maximè impotens ad aliquid ex se agendum, ac potentia denuo ad se ipsas redibunt tam multum sit quod agat. Quam obrem quicumque hanc à Deo gratiam accepit, non est quod deiciatur aut contristetur, si corpus, suum ad longum tempus velut vitæ & ligatum manere videat, intellectum autem ac memoriam suam de in alia distractam esse: ut plurimum tamen ambæ vel in Deum occupantur, vel ea comprehendere & intelligere allaborant, quæ in ipsas facta sunt. Imo ne ad hoc quidem satis excitatæ sunt; sed sunt tamen velut homo qui diu dormiuit, & varia somniauit, nondum tamen per excitatus est.

*Quamvis
memoria
& intel-
lectus ut
plurimum
occurren-
tur in vi-
tâ, cum
iam ad eo
redire.*

Causa vero cur me quoad hoc ita explicem & declarem, hæc est, quod sciam hodie nonnullas superesse, etiam hoc in monasterio quoad id genus gratias Dominus confert: Vnde si, qui ipsas dirigunt, & regunt in hisce rebus minimè versati sint, putabunt fortasse eas in rapto delitescere mortuas videri, præsertim si non sint docti. Et certe dolenda res, quod tam multa à Confessarijs harum rerum imperitis, ut postea dicam, pati homo debeat. Forsitan non intelligo id quod dico, R. V. tamen intelliget, num in aliquo à vero desectam, cum aliquem iam Dominum rei huius experientiam dederit, sed, quia non ita dudum est quod carnis habuisti, forsitan non tam bene obseruasti atque ego. Itaque ut concludam nulla omnino sunt in corpore vires, quæ ipsum de loco in locum mouere faciant, uti id ipsa testari possum, utpote quæ me sæpè conatu magnopere nata sum mouere: nam anima eas penitus ad se traxit, & secum abripuit sæpè contingit, ut qui antea valde egrotabat, & grauissimos dolores patiebatur, per hoc sanitati restituatur, & ad quid agendum agilius fiat, & cetera. Quod enim illic homini datur, magnum quid & excellens, hinc subinde vult Dominus ut & corpus (sicuti dixi) eo fruatur, ut id iam anima in eo, quod ipsa cupit, obsequatur ac pareat. Postquam vero iam homo ad se rediit, ut die vno vel duobus, aut etiam tribus, potentia ipsa ita absorptæ maneat, vel attonita, ut apud se non esse videantur. Hic itaque contristatur & gemit, quod iterum ad vitam suam redire oporteat: hic quoque ei enatæ sunt alæ ad sublimè, & fortiter volandum, & lanugo, & plumæ molliculæ iam exciderunt hic Christo vexillum iam totaliter & absolutè erigitur, ita ut arcis huius præfectus ad altissimam turrin quodammodo iam ascendere, aut

*Corpus
fruitur.*

nō sustolli videatur, ad illic vexillum Deo erigendum; atque inde
 conspicit eos qui infernē constituti sunt, utpote, qui iam intuto versa-
 rantur nulla pericula exhorrescit, sed ea potius desiderat, tamquam qui
 iam certo quodam modo ibi de victoria redditus est securus. Hic
 liquido etiam patet, quam parui facienda sint omnia quæ in terra
 hic habentur, quamque ea ex se nihil sint. Qui enim alto in loco est con-
 stitutus multa oculis consequitur. Iam nihil aliud desiderare, aut aliam
 voluntatem habere vult, quam quam ei Dominus dat, quod etiā supplex
 eum rogat, suæque voluntatis clauē ei consignat. Vide quæso, quomodo
 boetianus iam factus sit præfectus arcis; aliud facere non vult, quam
 Domini voluntatem, nec sui ipsius, aut alterius cuiuspiam, imò ne qui-
 dem patet vnius huius horti Dominus esse cupit; sed si in horto aliquid
 boni sit hoc Maiestatem eius vult distribuere, nam iam inde ex hoc tem-
 pore nihil proprii habere vult, sed ut Dominus de omnibus, prout vo-
 luerit, & ad gloriam suam expedire iudicauerit, disponat & faciat. Et
 de facto, & in veritate omnia ita fiunt, si modo raptus verus sint,
 quod scilicet in anima maneant: effectus & profectus, quem iam com-
 memoravi: qui si non sequantur, quam maximè dubitarem vtrum à
 Deo illi proficiscantur, vereretur potius ne illa furoris sint species de
 qua S. Vincentius scribit. Hoc porro ipsa scio, & per experientiam ex-
 plorat, scilicet, animam hic absolutam omnium Dominam manere
 & horæ, atque etiam minori spatio talem acquirere libertatem, ut se
 ipsa cognoscere nequeat. Vnde quidem intelligit tantum bonum ex se
 non proficisci, quomodo tamen id sibi obuenerit, nescit, sed apertissi-
 me perspicit magnum sibi ex vnoquoque horum raptuum emolumentum
 & commodum prouenire. Nemo hoc crediderit nisi qui expertus
 id fuerit: atque hæc est causa, cur miscellæ animæ tam facile non credatur,
 dum eam antea ita improbam, tam cito ad res tam sublimes & ge-
 nerosas aspirantem vident: statim quippe non contenta Domino
 in parvis rebus seruire, ei in, quam potest maximis seruire gestit.
 Vnde qui id vident, aut tentationem id esse putant, aut delirium;
 sed hoc non tam ab ipsa, quam à Domino, cui voluntatis suæ clauē
 iam tradidit, proficisci scirent, nequaquam mirarentur. Credo equidem
 animam, quæ ad hunc statum iam peruenit, nihil iam ex se ipsa aut
 loqui, aut tacere. Sed supremum hanc Regem curare & deponere om-
 nia quæ ei agenda sunt. Quam hic, Deus bone, liquido patet genuina
 venticuli illius Davidici expositio, & quam intelligitur, non sine
 ratione cum Prophetam illum petiisse, cum nos omnes posse petere pen-
 nas columbæ! facile hinc perspicere est hoc volatum & librationem
 quandam spiritus esse, qua is se super omnia creata, at-

S.
heresia

Opera

N. VI

131

*Volatus
animæ su-
avis est &
quiets.*

*Huius a-
nimæ per-
secutiones.*

*Adhuc ho-
nor mea
impositura.*

*Numquā
S. M. pe-
cunias au-
da fuit.*

*Quantum
malorum
amor pe-
cunias ho-
minibus
adferat.*

primis super seipsum elibrare conatur; sed volatum suam iucundam ac sine ullo strepitu ac tumultu. Quam autem amplum & potens animæ illa habet dominium; quæ à Domino eo euehitur, ut sic omnia possit tueri, ut ipsam nullatenus irretiat; quam ipsam pœnitet, quod olim se passa sit inescari, quam suam iam obstupescit cecitatem; quam deus illam miseret illorum, qui in eadem adhuc hærent, præsertim hi qui in oratione se exercent, & in ea à Deo consolationibus perfunduntur. Illis altum inclamare velle, quo ipsis ostendat, quantopere errant; quin etiam interdum de facto eos commonet; tum verò mille in caput eius ingruunt persecutiones: dicunt quippè ipsam parum humilem, & docere velle eos, à quibus ipsa doceri deberet; præsertim si mulier. Hinc eam condemnant, nec immeritò; nesciunt enim quid illa impetragatur; etiam quiescere aut continere se nequit, quo minus eos, quod dicitur, & quos libenter ab vitæ huius carcere (qui sanè non est minor, quam minor illi esse videtur eo, in quo ipsa hæsit) solutos videre vellet, errore suo reuocet. Crux quoque illi est temporis illius recordari, & anxie de punctulis honoris sollicita fuit, quodque ita decepta fuerit, honorem id esse credendo, quod mundus honorem nominat: videt quod eum maximum mendacium esse, & nos omnes, quotquot sumus, ambulare. Sed hoc nouit, verum honorem mendacem non esse, sed verum, quique nos faciat id ut aliquid reputare quod est aliquid, & ut nihilum ducere, quod mere nihilum est, cum omnia quæ præeunt Deoque non placent, nihil sint, ac minus quam nihil. Rati secum ipsa, quod pecunias aliquando magni fecit, & earum conuandiarum cupiditate laborauit: esto me credam (& est verissimum) numquam quoad hoc culpam confessam esse, quamquam satis culpæ eas aliquo in numero ac pretio habere, si quidem coemii hoc posset, num, quod modo in me video; permagis sanè eas facerem, ac satis apparet ipsum per solam omnium rerum renunciationem & abnegationem comparari debere. Quid quæso est quod his, quas ita desideramus, per se comparatur? aliquid preciosum? numquid durabile? ad quid eas tantopere sectamur? egregiam scilicet requiem per ipsas querimus, utpote quæ tam caro constat: imo verò per eas sæpe nobis infernum paramus, ignem inextinguibilem, & pœnam, quæ finem nesciat, eumque omnes aurum ut terram inutilem reputarent, quam mundus pacis procederet ac regeretur, quam citò omnis negotiatio concideret, quæ inter homines passim vigeret amicitia atque amor; si honoris, in quo ac pecuniæ nulla haberetur ratio, ipsa mihi persuadeo fore, ut omnibus, qui hic in mûdo sunt, defectibus facile remedium adhiberetur. Vnde præterea anima, quanta in voluptatibus sita sit cecitas, & quantum libet

hac vita per easdem homo comparat laborem & inquietem. Ah quanta hic est inquietudo: quam parua delectatio: quam inanis & frustraneus labor: hic non solum maiores animæ suæ sordes & defectus, tamquam apparentes araneorum telas videt homo, sed & minimum puluisculum; per solis quippè radios ibi omnia clarissima sunt, vnde quantumcumque anima se perticere allaborat, si è sole hoc semel, verè, serioque irradietur, se prorsus obscuram, turbidamque esse videt. Itaque perinde se res hic habet, atque aqua in vase vitreo contenta, quæ sole absente valde limpidâ & pellucidâ esse videtur; sed mox vt sol suis vas radijs ferit, turbida, & atomis plena apparet. Hæc similitudo valdè ad propositum nostrum facit, & quod dicere volo, scite satis ostendit. Antequam enim anima ad hanc extasin perueniat, valde accuratè ac studiose canere se putat, ne qua in re Deum suum offendant, seque viribus suis agere, quidquid potest: sed mox vt hoc peruenit, vt ab hoc Iustitiæ sole irradiari incipiat, qui oculos ei aperiat, tantos in se puluisculos & atomos conspicit, vt oculos denuo veller occludere: nondum enim generose huius aquilæ in tantum pullus est, vt solem hunc irretorto queat oculo, & non conuiuente intueri; sed quantumlibet parum oculos suos apertos teneat, videt se totam turbidam esse, & recordatur illius scripturæ, dicentis: *Quis iustificabitur in conspectu tuo?* Cum ergo diuinum hunc solem intuetur, à claritate eius & fulgore ipsa inobscuratur; cum autem se ipsam intuetur, à luto, & cæno oculi eius occluduntur: itaque misera hæc columba penitus excæcatur. Vnde non rarò fit, vt præ magnitudine magnalium quæ videt, planè cæca, absorpta, consternata, & extra se raptâ maneat. Hic denique vera comparatur humilitas, vt scilicet homo parum curet vel ipse loqui, quæ in sui laudem tendant, vel ab alijs laudari. Non ipsa fructum distribuere cupit, sed horri Dominum id facere mauult: itaque nihil ex illo manibus eius adhæret, *Hic acquiritur vera humilitas.* omne quoque quod habet bonum, ad Deum dirigit ac refert; hinc si quid de se ipsa narrat, hoc ad gloriam ipsius rendit. Nouit quippè se nihil omnino hic habere, & tamen si vellet, id ignorare nequit; hoc si quidem oculis videt, qui ei quantumuis inuitæ & reluctanti ad res huius mundi intueudas occluduntur, ad veritatem verò intueendam & intelligendam, apertos eos tenere compellitur.

R 3

CAPVT

S.
heresia

Opera

N. M.

136

CAPITULUM XXI.

NUNC VLTIMUM ORATIONIS GRADUM PROSEQUITUR
*Et absoluit. Ostendit quam grane sit anima, quæ ad hunc pervenit, iterum iterum
 homines in mundo vivere, & quantam ei lucem Dominus det ad evan-
 gelium & imposturas perspicendas salutarem caput
 hoc doctrinam continet.*

UT ergo quod exponere cœperam, iam absoluam, dico Deum huius consensu animæ huius opus non habere: ipsa namque hunc sibi iam consignavit; & novit se illam ultra & voluntariè in potestatem eius tradidisse, & se decipere illum non posse, quod cognitior sit opus nium. Non ita se hic habet res sicut in terra, ubi qui vivunt, dolis duplicitatibus, & fraudibus pleni sunt: cum enim alicuius te tibi parat amicitiam, & voluntatem conciliasse, secundum id quod non exterius demonstrat, postea intelligis omnia non nisi meram fraudem & mendacium esse. Vix iam aliquis inter talia tantaque meretricionia tuto agere potest, præsertim cum vel minimæ spes affluget commodi. Næ felix illa est, anima, quam DOMINVS ad veritatis cognitionem & intelligentiam perducit. Quam hic status pro Principibus, & Regibus bonus esset! quanto magis ipsis expediret hunc statum sibi quam multa, ac longè latèque patentia impia comparare? quanta in regnis illorum vigeret iustitia, & æquitas? quot mala impedirentur, & hætenus impedita essent? hichomo nec vitam, nec honorem propter DEVM perdere veretur. Quam magnum hoc bonum est ei, qui de honore DEI magis sollicitus esse debet, quam reliqui, qui ipso minores sunt? Reges quippè esse debent tales, quos alij velut exemplaria sequantur, & imitentur. Equidem ita me dispositam sentio, ut si fidem vel paululum propagerem, & adaugere, & hæreticis vel parum lucis præferre possem, mille parata sum regna amittere. Et merito: nam longè maius lucrum est, lucrari regnum quod numquam terminatur, & finem non habet, & cuius aquæ vel unica gutta tantæ potentia est, & efficacia, ut animæ, quæ eam gustavit, desipiant, & nauseam moucant, nostræ quæ hic in terra sunt. Quid erit ergo, cum totam è cœlesti illo Oceano se absorptam videbit! si tibi, ô DOMINE, ad eum me statum vocare placuisset, in quo hoc plena voce ad omnes proclamare possem, mihi quidem hoc clamanti, scio non crederent (ut non credunt multis, qui meliorem modo quam ego, id dicere sciunt) verum-

tamen mihi ipsa satisfacerem. Equidem vitam mihi videor meam libentissime discrimini expositura, quo vel harum veritatum vnam alijs declarem; nescio tamen, quid, si daretur occasio, factura essem, non est enim quod quis multum mihi fidat. His tamen non obstantibus, esto sim quæ sum, talem in me ipsa ad hæc ijs, qui superiores aliorum constituti sunt dicenda, impetum sentio, vt me penitus consumat, & annihilat, sed quia plura hic à parte mea non possum, ad te me, ô DOMINE, conuerto, tibi supplicans, vt omnibus malis remedium adhibeas; nosti quippè quod me libenter omnibus, quas de te accepi, gratijs exspoliarem, vt Regibus eas darem dummodo in statu manere queam, in quo te non possem offendere. Scio enim impossibile fore, vt tunc permetterent ea, quæ modo passim permittuntur, & maxima inde bona sequutura. Da ijs, Deus meus, nosse & intelligere, ad quid obligati sint, etiam tum, cum eos in terra designari, & apparentes esse volueris, vt etiam, (prout quidem ab alijs audiui,) si quando eorum aliquem, ex hac vita auferis, signa in Cælo appareant, interitum eorum præsignantia. Nam profecto quotiescumque hoc mecum ipsa recogito, nouam quandam in me deuotionem excitat, quod tu, O mi Rex, etiam hæc ex re illos intelligere velis, se ad te in vita sua imitandum obligatos esse, quod scilicet illis demerentibus aliquo modo in Cælo signa sint, sicut & se morientem apparere.

Nimis quam procul mea me auerhit audacia: si quid in eo R. V. displicet, dilaceret, sibi que persuadeat, me illis, si quidem eos præfentes haberem melius (si possum, aut fore putarem vt mihi crederent) dicturam esse; quia DEO illos identidem ex animo commendo, & vnam aliquid orando proficerem! omnia autem in eo sita sunt, vt vita discrimini exponatur: nam sæpè illà carere desidero, nihil enim id esset aliud, quam paruum quid discrimini exponere, & impendere, vt indè magnum sequeretur emolumentum. Vix enim quis iam viuatur, cum magnas, in quibus agimus fraudes, & cæcitatem, in qua hætemus, ad oculum, & apertissime videat. Anima autem, quæ huc peruenit, non modo propter DEVM sancta piaque habet desideria, sed diuina eius Maiestas ei etiam dat vires ad eadem opere exequenda. Nihil enim ei occurrit, in quo quidemei obsequium præstare se posse putet, quin libenter id suscipiat: & tamen nihil præstat; nam sicuti dixi, ad oculum videt, omnia nihil esse, & præterire, præterquam DEO seruire & placere. Omnis difficultas in eo est, quod nihil faciendum occurrat, pro ijs, qui adeo inuites sunt, atque ego. Vtinam Domine, aliquando veniat tempus, quo

S.
heresia

Opera

N. M.

135

*Prodesse
publico S.
M. gessit.*

quo vel obolum perfoluere queam magni illius debiti, quod tibi debeo. Tu id dispone, Domine, prout tibi placuerit, dummodo hæc ancilla tua tibi in aliquo seruiat. fuerit & aliarum mulieres, & hæroica propter te factura fecerunt; ego ad aliud non sum utilis, quam ad loquendum, atque hæc est causa, Deus meus, cur me operi applicare nolis: In multis verbis & solis desiderijs situm est obsequium meum; & ne ad hoc quidem libertatē habeo, fortassis quia in omnibus errarem, Tu, o bone lesu, animam meam corrobora; & primo ei de omni bonorum genere bene prospice, deinde mox media ac modos præpara, quibus aliquid pro præstemi intolerabile quippè est, aliqua tot ac tanta beneficia recipere, nihil pro ijs benefactori rependere. Constet, quanti constare velit, Domine, ne permittas, obsecro, ut tam vacuis in conspectu tuo manibus appaream, cum pro operis magnitudine vel exiguitate dandum sit præmium. Hic mea est vita, honor, & voluntas, omnia tibi dedi, tua sum, de me disponere prout volueris. Video equidem, Domine, quam parum possides iuxta te consistens, & consensu illà speculà, ubi veritates cernere et dummodo tu à me non abeas, omnia potero; at si à me abieris, ac me deseras, quantumlibet parum, ad eum redibo locum, in quo antè agebam, ad infernum, inquam, quam igitur animæ, quæ huc peruenit, graue quod iterum cum omni hominum genere conuersari, ludicrum vitæ huius ita dissolutæ, & in compositæ scenam intueri, ac tempus corporis, somnum & cibum curationi impendere debeat! omnia ei tædio funis, scit quomodo aut quonam fugiat; sese constrictam, captiuam, ac velut vinculis compeditam cernit; ac tum corporum captiuitatem, quæ semper oppressi incedimus, & vitæ huius miseriam, longè verius sentit: agnoscit item, quam meritò Apostolus Paulus Dominum obsecraret, ut se ei liberaret. Vnde cum eo clamat, ac Deo pro libertate, vti iam alias supplicat. At hoc hic sæpè tanto cum inperu fit, ac vehementia, ut animam etiam è corpore suo erumpere, quod libertatem inueniat, velle videtur, at, quia retinetur, ac libera abire non sinitur, hinc incedit quasi vendita in terra aliena. Quod verò magis illam cruciat, est, quod paucos innotat qui cum ipsa eadem de re conquerantur, & idem postulent; eo quod parumque omnes vivere desideramus: si nulli rei adhereremus, & in uoluntate terrena consolationem nostram constitueremus, quam ipse metus per tædium, quod inde enasceretur, quod semper nobis sine viuendum sit, nec non per intensum verà vitæ fruendi desiderium minueretur! subinde mecum ipsa cogito, cum mihi, eò quod hanc mihi Dominus lucem dedit, cum ramen charitas mea ita tepida sit, & quæ de nostra veraque quiete adeo incerta sum (quod meis eam operibus promota non sum) triste hoc exilium vitæ sæpè ita amarum & graue sit, cogito in qua

*Quid mor-
tis metum
imminuat.*

inquam, ecquis sanctorum hac ipsa in re sensus fuerit. Quem fuisse putas sensum & afflictionem S. Pauli, Mariæ Magdalene, & aliorum his similitum, in quibus hic amoris diuini ignis adeo aestuabat. In continuo eos martyrio vixisse sit verisimile. Qui porro aliquantulum me alienant, consolantur, & quorum conuersatio me delectat, videntur esse illi in quibus huiusmodi desideria aduerto; desideria inquam cum operibus coniuncta, operibus, inquam, eò quod nonnulli sunt, qui sibi videntur ab omnibus rebus affectum abstraxisse, quod etiam alijs dicere non verentur, & ita quidem id esse oporteret, cum & ipsorum status id per se exigat, & nonnulli eorum ad multos iam annos per viam perfectionis incedere inceperint. At hæc anima, etiam valde eminus, facile dignoscit eos qui verbis solum id iactitant, ab ijs, qui verba hæc opere & factis ipsis confirmarunt, nouit enim & intelligit per exiguum fructum, quem priores faciunt, & permagnum, quem posteriores. Est autem res hæc eiusmodi, ut eam omnes qui vel aliquam habent experientiam, euidentissime videre possint.

Hæc ergo de effectibus quos ecclæs & raptus à Spiritu Dei prouocantes causantur, dicta sufficiant. In quibus, ut verum fatear, datur magis & minus: minus inquam; nam in primum incipientibus, licet huiusmodi effectus operentur, non sunt tamen hi per opera probati, nec satis sic intelligi potest, quod quis eos habeat. Ipsa etiam perfectio semper crescit, cum quotidie & identidem quis operam dat, ne qua vel minimarum imperfectionum in se memoria suspenderit, & ad hoc aliqua temporis mora requiritur: quo autem amor & humilitas magis in anima crescunt, eo hi virtutum flores maiorem dant fragrantiam, tam pro eo qui ipsas possidet, quam pro alijs. Esto per unum horum aptuum, ita in anima possit Deus operari, ut postea ei, ad perfectionem acquirendam, parum laboris sit subeundum: nemo enim, nisi qui expertus fuerit, credere poterit, quid ei Dominus hic det; nulla enim diligentia nostra tanta est, quæ, ut mihi quidem videtur, huc queat pertingere. Non dico, quod quis cum Dei auxilio, per multos annos sese iuxta præcepta quæ traduntur, qui de oratione eiusque principijs & medijs scripserunt, dirigendo, ad perfectionem, magnamque rerum omnium abnegationem, magno acerbato labore, non possit pertingere; sed id non fit tam breui tempore sicut in raptu, sine vllò nostro labore, Dominus operatur; in quo datâ operâ, & vltro animam à terra auellit, eique super quidquid terrenum est, potestatem & imperium dat, esto etiam non plus ipsa meritorum habere, quam habebat ræa, neque enim quid amplius hic dicere possem, quod nullum propè meritum ego haberem. Ratio autem, cur Maiestas eius hoc faciat, est, quod id ita velit; & sicut vult, ita facit; & esto nulla ad

S. Mariæ Tereſa Opera.

S

hoc

Quæ san-
ctorum su-
orum affli-
ctio quod
se adhuc in
mundo vi-
uere vide-
rent.

S. M. co-
gnoscebas
eos qui vi-
re afflic-
tione
à rebus
terrenis
auulsi erant.
idq; è fru-
ctu quæ
adebant.

Deus per
unum ho-
rum rapti-
uum, cum
vult ani-
mâ ad iu-
mâ perfe-
ctionem a-
uehit.

S.
heresia

Opera

N. VI
137

*Ratio cur
Deus ani-
mam iam
breuitem-
pore ad
perfectio-
nem su-
asillas.*

*Fructus
qui sequi-
tur ex ho-
noris ne-
glectu.*

*Perfectio
eius ani-
ma quam
in suam
protectio-
nem Deus
sapit.*

hoc in ea sit dispositio, ipse tamen eam ad bonum quod ei dat, recipiendi disponit. Ad eodē ut non semper id det, quod id ipsi, hortum benē excolendo promeruerunt (quamquam certissimum sit, eum non neglectum consolari ac recreare eos, qui id bene praestabunt, & omnis rei creare affectum exuere allaborabunt) sed quia (ut dixi) subinde ei placet, & vult magnitudinem suam erga terram quā pessima est, ostendere, eaque ad omne bonum disponere: ad eodē ut iam quomodo in animā potestate non sit denuo in vitia, in qua incidere solebat, incidere: cuiusque intellectus ita iam vni verissimae veritati intelligendae assuevit, & habitum velut contraxit, ut cetera omnia esse ludicra ei & pueriles nugae videantur. Subinde intra se ipsa ridet, cum viros aliquos graues, cōtioni ac religioni addictissimos, de minutis & punctulis quibusdam honoris, quem haec anima iam penitus proculcauit, tantopere videborare. Dicunt id discretionem esse, & ad status sui auctoritatem tuendam fieri quo maiorem in proximo, fructum faciant; sed ipsa optima nouit, plus eos fructus vna die, qui hanc status sui auctoritatem eximere Dei postponerent ac non curarent, facturos, quam cum illa per decennia. Viuit erga haec anima vitam permolestam, & perpetua in cruciatu, sed interim insignem progressum facit; & dum qui cum ea agunt, eam iam in summo laboris gradu esse putant, tunc quam breuissimo tempore spatio quam maximē progreditur; Deus quippē semper magis & magis ipsi succurrit. Deus namque eius est anima, ipse curam eius iam gerit, unde qua potest eam illustrat: videtur quippē semper ei assistere & continuo eam tueri, ne ipsum offendat, nec non gratias ei communicare, & velut excitare, quo ei seruiat. Mox namque ut magnam hanc animae gratiam, raptum inquam, Deus praestitit, omnia mea mala celsarunt, Dominusque mihi robur ab eisdem egrediendum dedit; nec magis mihi nocebat, in medijs peccandi occasionibus, & inter eos quibus distractionum mihi occasio esse solebant, agere, quam si inter eos non fuisset; quin imo, quod ante mihi obesse solebat, iam proderat; omniaque quoddam mihi medium erant, ad Deum & cognoscendum & amandum, & videndum quid ei deberem ac dolendum quod fuisset quae fuerant. Satis equidem intelligebam, hoc à me ipsa non prouenire, nec mea negligentia ac studio id comparasse, nondum enim tempus ad hoc ipsum habueram, sed ad hoc mihi eius Maiestas ex sola sua bonitate, robur dederat. Ab eo autem tempore, quo mihi Dominus hanc raptum gratiam dedit, incepit, usque in praesentem diem, haec fortitudo semper magis & magis me creuit, & quae eius bonitas est, sua me manu velut retinuit, ne ad terram redirem, ac retrospicerē; & vix aliquid aut potius nihil fere ipsa mea parte mea agere videor, nec etiam ago, nisi quod ad oculum perspicuum

cognoscant Dominum esse, qui operatur. Vnde mihi videtur, animā quā
has à Domino gratias recipit, si modo cū humilitate & timore procedat,
sibi persuadēdo, ipsummet Dominū omnia, & nos ipsos penē nihil agere,
inter quoslibet homines, quantumvis dissolutos & sceleratos, agere
posse: nihil ab illis ei dāni accedet, nihil distractionis & turbationis orie-
tur: imo vero, sicut ante dixi, hoc ipsam iuuabit, maiorisq; ei profectus fa-
ciendi erit occasio. Tales animæ sunt iam tum fortes, quas, quo alijs pro-
fuit, sibi Dominus seligit, etsi hanc ipsā fortitudinem se ipsis non habeāt:
sed, quando Dominus paulatim aliquam animam huc conducit, maxima
eius cetera communicat. Deniq; in hac exstasi veras reperire est reuelatio-
nes, magnas quoque gratias & visiones: omnia vero eo ducunt; vt hinc
anima magis humilietur & corroboretur, vitæ huius res minoris faciat, ac
præmiū, quod sibi seruientibus Dominus præparauit, dignitatem ac ma-
gnitudinem clarius perscipiat, faxit Maiestas eius vt singularis & eminē-
tissima illa liberalitas, qua erga miseram hanc peccatricem vsus est, aliquo
modo occasio sit, vt qui hæc legent contendat, & animentur, ad penitus
amore Dei deferendum quidquid hic haberi potest, cum hanc illius Ma-
iestas renuntiationem tam abundē compenset, cum etiam in hac vita li-
quido pateat, quale præmiū ac lucrū recipiant ij, qui ipsi seruiunt, quid
ergo erit in altera?

CAPVT XXII.

OSTENDIT QUAM SECVRVM AC TVTVM PRO CONTEM-
platione sit spiritum ad res altas non sustollere: si is à Domino nō sustollatur, & quod ad al-
tissimam contemplationem, ipsa Christi Domini humanitas viam ster-
nat. Declarat quoque, quo in errore ipsa ad aliquod tempus
haserit. Est porro caput hoc imprimis vtile.

VNum adhuc dicere volo, quod, meo quidem iudicio permagni mo-
menti est & si quidem R^a. X^a. ita videatur, ad instructionem aliorum
spectabit: fieri enim potest, vt eo opus habeant. In quibusdam enim libris
de orationis exercendæ arte conscriptis legere est, quod, licet anima per se
ad hunc statum peruenire nequeat (quod plane supernaturale opus sit,
quodque Dominus in illa operatur) ipsa se nihilominus ad hoc iuuare
possit, spiritum suum super omnem rem creatam sustollendo, & per hu-
militatem eleuando; idque non quamprimum, sed postquam se iam ad
multos annos in via purgatiua exercuerit, & in illuminatiua aliquousque
profecta sit. Nō scio autē bene, quidnam auctores illi viam illuminatiuā
nominent; crediderim iam proficientes in illa ab ijs poni. Docēt præterea
compunctis, vt contemplantes, omnem corpoream imaginationem à se
quam longissimè repellāt, & ad diuinitatē contemplandā sese applicent;
quæ enim Christi humanitatem eos qui etiam huc vsq; iā peruenērūt in-
tricare,

S.
heresia

Opera

N. M.
139

*Loquitur
de fide in
Christum
quo nullū
humani
organi
Christum
mixturam
continent.
Expedis
vobis ut e-
go vadam:
si enim non
abiero, pa-
raclerus nō
veniet ad
vos.*

tricare, & perfectissimam etiā cōtemplationē eā impediri, Ad quod ad-
endum adferunt id quod Christus Dominus ad Apostolos ait, ante quam
Spiritus Sanctum ipsis daret, videlicet cum iam ad cœlos ascendere ve-
let (sed puto quod si fidem hunc talem habuissent, qualem habuerem
postquam spiritus paracletus iam venisset, si credidissent inquam illum, Dei
simul & hominem esse, hæc verba illos non impediissent, cum Sanctissi-
mæ Dei matri dicta non sint, cum tamen plus eum ipsa quam omni
simul diligeret:) Adferunt inquam id quod Christus Dominus ad Apo-
stolos suos cum in cœlos ascendere vellet dixit. Putant namque quando
quidem opus hoc penitus spirituale est, ipsum à qualibet re corporea
bari & impediri posse; & ideo hominem se velut in quadro constitutum
Deumque vndeque circum se esse, se autem ab eo velut absorptum
esse considerare debere. Hæc quidem doctrina mihi placet, si aliquis
tantum se ab humanitate Christi homo sequestret; sed intolerabile pro-
sus est & indignum, eum se totaliter à Christo Domino alienare, ac o-
uinum illud corpus miseris nostris, aut cuilibet rei creatæ, æquipa-
rari.

Det mihi Dominus ut commodè me ipsam queam exponere. Ego
dem ipsis non contradico (sunt enim docti & spirituales & sciunt que do-
cant; adhuc per varias & diuersas vias Dominus animas conducit) sed in-
presentiarum tantum ostendere volo, quali meam ipse viā deduxerit
de ceteris nihil laboro) & quali me periculo exposuerim, dum sequi
vnguem vellem id quod legebam. Crediderim equidem, eum qui ad om-
tionem vnionis iam peruenit, & ulterius non progreditur (ad raptum
quam, visiones & alias gratias, quas animabus Deus elargitur) id quod
ctum est, tanquam melius existimaturum, uti & ego bonum esse id
bam; sed, si illo contenta fuisset, numquam (uti quidem arbitror) per-
nissim ad id quod iam perueni; est namque evidens, ut mihi videtur, quomodo
quamquam fieri potest, ut egomet hic errem & fallar; sed referam finem
quid mihi in hoc contigerit.

*Ante expe-
rientiam
quid se pu-
tas intelli-
gere quod
nomen non
intelligit.*

Quod enim instructore & direttore carerem, legebam id genus
bro, quorum lectione paulatim me aliquam harum rerum notitiam ad-
pturam sperabam, sed postea intellexi fore, ut, nisi Dominus me docere
parum è libris addiscerem: quod enim intelligebam, propè nihil erat, do-
nec id mihi Maiestas eius per experientiam declararet; imo nesciebam
minino quid agerem. Statim vero ac paululum orationis supernaturalis
quietis inquam cœpi habere, operam dabam, ut omne quod corporeum
erat à me amouerem; attamen spiritum sustollere non audebam, nam
quia semper adeo improba eram, idcirco id mihi præsumptionis quædam
species esse videbatur: veruntamen Dei mihi præsentiam sentire videbatur
(vires)

(vireuera sentiebam) & dabam operam vt cum illo recollecta & vnita
 essem. Hic autem orandi modus valde est sapiens, si Deus adhuc coope-
 retur magnamque delectationem & consolationem causatur. Et quia hic
 fructus & gustus eius satis euidenter percipitur, hinc nemo tam fuit po-
 tens, qui me, vt ad sacram Christi humanitatem recogitandam redirem,
 posset compellere; imo vero putabam illam mihi impedimento esse.
 Quotiescumque, Christe Iesu Domine animæ meæ, & vnicum bonum
 meum, opinionis illius meæ recordor, insignem in animo dolorem sen-
 tio, & mihi insignem quandam proditionem tunc molita esse, videor, ta-
 menti ex ignorantia. Toto autem vitæ meæ tempore erga Christum Do-
 minum valde deuota fueram: hoc enim quod dico iam ad extremum ce-
 rat, paulo scilicet antequam has raptuum ac visionem gratias Dominus
 mihi faceret. At paruo admodum tempore in hac opinione hæsi; itaque
 semper ad pristinam meam cum hoc Domino meo Christo deliciandi cō-
 suetudinem redibam; imo, cum ad sacram communionem accedebam
 semper eius speciem & imaginem præ oculis meis habere voluissim, cum
 eum ita in anima mea exsculptum & expressum habere non possem, vt
 quidem volebam. Sed fieri ne potest, Domine, vt in me vel ad horam illa
 manserit cogitatio, te mihi impedimento esse, quo minus ad maius bo-
 num, peruenirem? Et vndenam obsecro, omnia ad me bona venerunt,
 nisi à te? Sed nolo cogitare me aliquam in eo culpam admisisse; nam mirè
 hoc me iam cruciat, & certè quædam fuit ignorantia: vnde etiam bonitati
 tuæ placuit, illam à me tollere; primo, subministrando aliquem, qui ex
 hoc me errore educeret; deinde, toties te mihi, vt postea dicam, videndū
 exhibendo, vt scilicet, euidentius perspicerem, quam grauis hic error ef-
 fect, & alijs multis ipsum declarare (vt etiam declaravi) denique eum hoc
 loco nunc referrem. Hanc esse causam opinor, cur multæ animæ non ma-
 gis proficiant; & ad magnum quandam spiritus libertatem per oratio-
 nem vnionis, minimè perueniant. Duæ mihi videntur esse rationes, ob
 quas dicere possum, quod dico (& forsitan nihil prorsus dico, sed quod
 dicam didici per experientiam, scilicet animam meam valde malè se ha-
 buisse, quoad usque eam Dominus illuminaret; nam fruitiones & recrea-
 tiones ei dabantur non nisi per interualla, & illis iam transactis non se in-
 ueniebat apud tales, qui eam in difficultatibus, & temptationibus superā-
 di adiuuaret, vt postea inuenit.) Prima ratio est, quod hic paruus aliquis
 humilitatis defectus locum habeat, sed is ita reclusus, subtilis & abscondi-
 tus, vt vix percipiatur; quis autem ita superbus & miserabilis erit, vt ego,
 qui postquam totum vitæ suæ tempus pœnitentijs, orationibus, & perse-
 cutionibus, quæ fingi dariuè possint, tolerandis iam impenderit, non se
 diuissimum existimet, atque abundantissimè sibi satisfactum putet, quod

S 3

Dominus

S.
Heresia

Opera

N. VII

141

Erat S. M.
 erga redē-
 perē Chri-
 stum Iesū
 vnū affe-
 ctū.

*Cum quis
lassus est
cogitando
Christi in
passione co
stitutum,
consideret
eum post re
surrectione
iā glorifi
catum.*

Dominus se cum S. Ioanne sub cruce consistere patiatur? Nescio sine cui id demum non sufficiat, nisi forsitan mihi, quæ in omnino semper detrimentum feci, in quo lucrificare debebam. Si ergo quis vel ob conplexionem naturalem vel inualitudinem semper de passione Domini nequeat cogitare, eò quod hæc cogitatio pœnosa est; quid impedireni nequeat cogitare, eò quod hæc cogitatio pœnosa est; quid impedireni quo minus apud eum iam resuscitatum maneamus, cum eum in Venerabili Sacramento Eucharistiæ tam vicinum habeamus, ubi ipse est iam glorificatus, & ubi eum non iam sudantem, concisum, excruciatum, sanguine fluido conspersum, è viarum labore defatigatum, ab ijs quibus tanta beneficentia conferebat exagitatum, ab Apostolis denique suis derelictum habebimus. Nam reuera nullus est, qui tot tamque gravibus laboribus cruciatibus, quos Dominus subiit, semper recogitandis par sit. Post resurrectionem autem eum videmus extra pœnas, ac plenum gloriæ, hos quidem corroborantem, illos animantem, antequam in cœlum ascenderet; denique nostrum in sanctissimo altaris Sacramento Socium; ita ut ne ad momentum quidem à nobis diuelli potuisse videatur. Et me, Deus meus, à te separantem te relinquere potuisse, ut tibi magis seruire; quia cum te offendebam, tu me cognoscebam; sed quod, cum te iam nossem, mihi persuadere potuerim, hæc

*Malā viā
inquit qui
Christum
deseruit.*

viā plus me posse lucrari. Ah, quā malam viam inibam Domine! imo vix prorsus sine viā fuisse mihi videor, nisi tu iterum me in eandem redire feceris: nam cum te iuxta me viderem, omnia simul bona vidi; & nullus mihi labor superuenit, qui mihi non reddatur facilis, cum qualiter totam iudicibus constiteris, considero. Qui tam amicum ac tam generosum ducem, qui in patiando se velut in prima acie collocavit, apud se habere omnia ferre potest: ipse enim nos iuvat, corroborat, neminem destituit, ac verus & sincerus amicus est. Manifestè enim video, uti & vidi potest, si Deo placere & magnas ab illo gratias accipere velimus, ipsum velle, ut per Sacratissimæ illius humanitatis, in qua Maiestas eius obcomplacere dixit, manus illæ nobis obueniant. Sæpius enim hoc per experientiam aduertit; quin & Dominus ipse hoc mihi dixit; ad oculum quam vidi, per hanc nos portam ingredi debere, si magna quædam à summa Maiestate arcana & secreta pandi nobis velimus. Reuerentia igitur V. aliam viam non quærat; etiamsi ad contemplationis aperturam pertigeris: hac quippè viā tutò & securè incedes. Dominus hic noster est is, à quo, & per quem omnia nobis bona obueniunt: hic te docebit; & illius vitam si intuearis, melius ac perfectius, quod imitari exemplum non inuenies. Quid volumus amplius, quam tam fidum & amicum nostrum amicum habere, qui in laboribus & difficultatibus nostris amici mundani faciunt, non deseret. Beatus ille, qui cum sincerè verè amabit, & iuxta se semper tenebit. Intueamur gloriosum Apostolum Paulum

*Contempla
tini nun
quam hu
manitate
Christi de
serera de
bent.*

Paulum, qui assidue in ore habebat Iesum, ut qui illum cordi suo profundè
 insculptum & impressum habebat. Diligenter etiā ex quo hoc intellexi & di-
 dicti, sanctos quosdam mirè contemplativos consideravi, & comperi non
 alii quā hanc illos viam ingressos esse: exemplo sit Sanctus Frācisus in suis
 dignitatibus, Sanctus Anthonius de Padua in puerulo Iesu; Sanctus Bernar-
 dus sacra Christi humanitate mirè capiebatur, nec non S. Catharina Senē-
 sis, & alij plurimi sancti, quorum R.^a V.^a nomina melius quam ego
 nouerit. Illud alterum, se ipsum scilicet ab omni eo quod corporeum
 est abstrahere, bonum haud dubiè sit oportet, cum viri ita spiri-
 tuales id asserant; sed meo iudicio, tunc primum id fieri debet, cum
 anima iam multum profecit: nam ad illud vsque tempus, certum est
 Creatorem quærendum esse per creaturas. Nihil autem certi hic sta-
 tui potest sed pro ratione gratiæ, quam unicuique animæ in particula-
 ri Deus elargitur; de quo loqui non præsumo, sed quod libenter do-
 cere vellem, hoc est, scilicet sacratissimam humanitatem Christi inter
 talia corporea non debere numerari. Hoc autem punctum benè velim
 intelligi, & utinam me commodè possem declarare. Cum omnes po-
 tentias Deus suspendere vult (sicut ex orandi modis, quos hactenus de-
 clarauimus, perspicuè videre fuit eas suspendi) tunc certum est, etiam no-
 bis iniuriis & reluctantibus, corpoream hanc præsentiam tolli, sed tol-
 latur parum refert: felix & optanda est huiusmodi iactura, cum per
 eam magis fruamur eo, quod videbatur amitti; tunc quippè anima
 totam se impendit, amando, quem intellectus cognoscere tam o-
 perose studuit, & amat id quod minimè potuit comprehendere, &
 tunc eo quo tam benè frui non posset, nisi se ipsa perderet, ut se
 (ut dixi) magis lucrificeret. Sed ut datā operā & studio assuescere-
 mus, ex omnibus nostris viribus non conari sanctissimam hanc hu-
 manitatem semper præ oculis habere (& sicut Deus, semper eam præ
 oculis haberemus) hoc inquam, mihi prorsus non placet; atque hoc
 est animam velut in aëre suspensam (ut vulgo dicitur) tenere: Videtur
 quippe omni fulmine & adminiculo carere, quantumvis Deo, se
 putet plenam esse. Magnum quid est, interim dum viuimus, & ho-
 mines sumus, ipsum ut hominem præ oculis habere: nam hoc secun-
 dum incommodum est, quod hac in re situm esse dico: nam primum,
 vixiam dicere cœperam, est, quod hic aliquis sit defectus humilitatis,
 cum scilicet se anima sustollere cupit, antequam à Domino sustollatur,
 nec satis illi est tam pretiosam rem meditari, ac esse Maria vult, ante-
 quam cum Martha laborat: At, cum DOMINVS eam MA-
 RIAM esse vult, esto esset iam inde à prima die, non est
 quod timeamus; verum nos, à nostra parte ciuiles, restricti, &
 non nimis

Quādo nō
 sit bonum
 humani-
 tati Chri-
 sti relin-
 quere.

Defectus
 humilita-
 tis est se vel
 se sustollere
 antequam
 Dominus
 sustollat.

S.
 Heresia

Opera

N. VII

156

non minus audaces esse debemus, vti iam aliàs me monuisse credo. Hæ defectus humilitatis festuca, etsi nihil esse videatur, & parum referre, tamen vt quis profectum in contemplatione faciat, maximopere retinetur & impedit.

Iam ergo ad secundum punctum veniamus: non sumus Angeli quod corpore conuestiti sumus; ac proinde magna foret dementia velle nos Angelos facere, quam diù in terra viuimus, & quidem ita in terra infirmus ac ego infixa eram; sed necepsè est, vt aliquod cogitatio nostra vt plurimum fulcimen habeat, quo innitatur: etsi enim anima subinde à se ipsa grediatur, aut sapè ita Deo plena sit, vt nullâ re creatâ ad totâlem in collectionem opus habeat; hoc tamen non ita ordinarium ac frequens est: verum in negotiorum tractatione, in persecutionibus, in laboribus quando nimirum tanta non potest haberi quies, & in tempore ariditate.

*Christus
optimus
amicus in
persecutio-
nibus &
ariditate.*

Christus Dominus optimus amicus est. Tunc quippè eum consideramus vt hominem, ac videmus eum plenum infirmitate ac laboribus, tunc noster velut socius & collega est. Cui rei dum quis assuevit, valde facilius eum apud se habere potest; quanquam subinde venient tempora, quibus nec vnum, nec alterum facere poterit. Ad hoc autem non parum nos adiuuabit, id quod iam dixi, quod scilicet non ostendamus, quod spirituales consolationes consecutemur; veniat quod venire velit: sed magnum quod est, crucem amplecti. Dominus ipse ab omni cōsolatione destitutus, laborum torcular calcavit solus, ab omnibus derelictus; quare nos ipsi non deseramus; ita namque nobis ad altius ascendendum melius minime porriget, quam nostra ipsi diligentia illud assequamur; & tunc à nobis subducet, cum hoc expediri iudicauerit, & cum animam extra se trahere velit, sicut dictum est. Pergratum Deo Patri est videre animam, quam filium eius magna cum humilitate in mediatorem assumit, quæque ita contem- diligit, vt etiam cum ipsam Maiestas eius ad sublime quoddam contemplationis genus euehere velit, se ea (vti dixi) indignam reputer, cum la-

*Expectare
animam de-
bet quo ad-
usque se
Dominus
subtrahit.*

postolo Petro dicendo: *exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Hoc ego pecca sum, & hac arte & viâ anima meam Deus conduxit. Alij, sicut in li, viâ incedent compendiosiore: sed ipsa intellexi omne hoc orationis edificium super humilitatem fundatum esse, & quo se anima magis in ratione humiliat ac deiiciat, eo ipsam à Deo altius euehi. Et sanè non mi-

*Deus dili-
git animam
qua se con-
templatione
reputat in-
dignam.*

mini me vnquam singularem aliquam gratiam (quales sunt eæ quas postea narrabo) ab eo accepisse, nisi cum me ipsa, visa meâ improbitate, nihilabam; imo vero tales mihi tunc cogitationes Maiestas eius in me satagebat, quæ nimirum me in me ipsius cognitione adiuuarent, quæ ipsa ne imaginari aut concipere potuissem. Credo firmiter, animam, quod quid ex se ipsa, quò in hac oratione vnionis progressum faciat.

(esto etiam sibi videatur statim per illud proficere) quamprimum ab eo excisuram, utpote quia id bene fundatum non erat: imò vereor, ut nunquam ad veram Spiritus veniat paupertatem, quæ in eo sita, ut nullam in oratione consolationem aut gustum (nam consolationes terrenas iam dudum abdicavit) sed duntaxat in laboribus & doloribus, idque ex amorem eius, qui perpetuo in ijsdem vixit, quærat: deinde ut in ijsdem & in spiritibus ariditibus quæta sit; esto ea ipsum aliquo modo afficiant, id ita tamen sit, ut ad inquietudinem ipsam non perducant; & se propterea non affligat, ut faciunt nonnulli, qui nisi per intellectum semper operentur & sensualem deuotionem habeant, se pessimè habere arbitrantur, perinde ac si suo ipsi labore tantum bonum promererentur. Non dico autem hoc procurari non oportere, & magna cum solitudine coram Deo ipsos consistere non debere; hoc dico, si ita dispositi sint, ut ne vnam quidem bonam habere cogitationem possint (vri iam antea dixi) non esse ut propterea se torqueant vel crucient; serui inutiles sumus, quid putamus nos posse? Vult autem nos Deus hanc inutilitatem intelligere, & asinorum instar in orbita aquæ (quam descripsimus) vertenda laborare: ita namque etiam clausis oculis, ac non attendendo, ad ea quæ agunt, plus aquæ haurient, quam hortulanus per omnem suam diligentiam & operam. Magna cum libertate per hanc nos viam ambulare oportet, in Dei manus totos nos resignantes. Sinos Maiestas eius inter cubicularios & secretarios suos referre, itaque euehere velit, libenter obsequamur; sin minus, vilibus & humilibus officijs contenti sumus, nec ad prima loca aspiremus, sicut alias dixisse memini. **DEVS** maiorem nostri curam gerit, quam nos ipsi, & nouit ad quid quisque aptus sit. Quid est, quod seipsum is regere velit, qui iam omnem voluntatem suam in Dei manus resignauit? Hoc autem meo iudicio multo minus licitum & tolerabile est hic, plusque nocet, quam in primo orationis gradu: sunt enim bona supernaturalia: si quis absonam vocem habeat, quantumlibet conetur canere, eam non emendabit, aut commodam reddet, at si **DEVS** hanc ei dare velit, non est quod ipse vocem ante experiendo intendat. **DEVS** ergo identidem oremus, suam ut nobis gratiam donec, animam illi nostram penitus subijcietes, semper tamen de eius magnitudine confidentes. Cum ergo potestas ei sit, secus pedes Christi sedendi, det operam & conetur ab ijs non abscedere, & quomodocunque potest, illic maneat, & Mariam Magdalenam imiteretur, nam quando satis virium iam habebit, Deus eam ad solitudinem conducat.

Vestra igitur R. quoadusque inuenerit aliquem, qui maiore sit experien-

S. M. Terse Opera.

T

perien-

S.
Heresia

Opera

N. VII

145

Deus vult
nos agno-
scere esse
inutiles.

perientiā meliusque quam ego rem hanc nouerit, hæc sequatur. Non credat autem primum gustare incipientibus quam DEVS sibi sit; putant enim se inde proficere, & magis ipsis placet, quod sibi ipsis prodesse possint. Cum DEUS venire vult & se intermiscere, quam aperte venit & perceptibiliter, etiam sine paruis his adminiculis! quantumcunque obluemur & resistamus, ipse spiritum nostrum non aliter arripit quam gigas aliquis festucam arriperet; ut nullo in contrarium resistentia prosit. Quis credat, Deum, cum iam vult expectare quoadusque bufo per se euolet? Imò verò, adhuc difficilius & molestius mihi esse videtur, spiritum nostrum se sustollere, si DEUS eum non sustollat; est enim terrā & mille alijs impedimentis grauatus, parumque ei prodest quod per se ipse euolare velit; nam esto per naturam ad euolandum sit aptior quam bufo, tamen iam tam profunde cœno inhæret, ut sua culpa hoc perdiderit. Concludere ergo volo, monere ut, quotiescumque de Christo Domino cogitamus, semper memores simus amoris illius, quo ipse motus tantas nobis gratias & beneficia præstitit; & quantum DEUS amorem nobis ostenderit, cum nobis amoris illius, quo nos prosequitur, pignus dedit: philtrum enim amoris est amor, & amor vnus prouocat alterum. Quamobrem speremus, esto etiam iam tum in ipso principio, & dum adhuc vix de improbi sumus, ut hoc semper præ oculis habeamus, itaque nos amore prouocemus: nam si semel hanc nobis gratiam DEUS faciat, amor hic cordi nostro profundè imprimatur, omnia nobis quam cillima erunt, & breuissimo tempore & paruo labore permultum præstabimus. Hoc nobis Maiestas illius concedat, cum norit, quare illi nostra interfit; idque ex amore, quo nos prosecutus est, & propter filium suum gloriosum, cuius graui impendio & sumptu illum nobis ostendit. Amen.

Vnam hoc Reuer. am. V. am. rogare velim, cur, cum tam singularem & eximias gratias (qualis est, eam ad perfectam quandam contemplationem euehere) DEUS animæ facere incipit, ut merito fructus perfectæ vsquequaq; manere & esse deberet (merito inquam; nam quocumque tam singulare bonum recipit, terrenas consolationes amplius consecrari & quærere non deberet) ipsa statim non reddatur perfecta? nam anima quæ ad raptum peruenit, & iam consequitur gratias insignes accipere, effectus illarum maiores habere videtur; quo plures habet, eo magis à creaturis reddi aliena; cum tamen in illo puncto & momento, quo DOMINVS venit, illam in sanctitate perfectam relinquere possit, sicut eam postea cum tempore paulatim in virtutibus planè perfectam reddit? Hoc scire per-

Nam, quia id ignoro: scio quidem magnam differentiam esse, in-
 ter robur quod DEVS in anima relinquit, cum raptus in princi-
 pio non nisi ad momentum durat, ita ut is vix percipiatur, nisi in
 effectibus quos post relinquit; & inter robur quod relinquit hæc
 gratia cum diutius durat. Sæpius quoque mecum ipsa considero
 an non propterea id accidat quod anima se statim penitus non dis-
 ponat, quoadusque DOMINVS, paulatim eam enutriet, ac firmum
 tandem propositum eam habere faciat, virileque ei robur submini-
 stre, ut omne creaturatum impedimentum à se penitus abijciat:
 quod tam breui tempore in MARIA MAGDALENA fecit, hoc
 & in alijs faciat, prout quidem ipsi à parte sua operantur, sinendo
 Maiestatem ipsius agere quod vult. Aut forsitan vix credimus, DE-
 VM, etiam in hac, centum posse pro vno persolvere. Hæc quo-
 que similitudo mihi in mentem venit (posito scilicet vnum quid
 esse, & quod datur ijs qui iam longius prouecti sunt, & quod
 primum incipientibus) esse id videlicet, sicut cibus è quo diversi
 comedant; è quo quidem in parum inde sumentibus solum bo-
 nus aliquis sapor manet ad modicum tempus durans; plus verò in-
 de lumentes, eo etiam aliquo modo sustentantur; denique mul-
 tum illius capientes, ex eo & vitam sustentant, & robur acqui-
 runt. Et posset quis toties & tam abundanter de hoc vitæ cibo co-
 medere, nullus ut exinde cibus ei saperet, quam solus hic; vi-
 det quippe quantum sibi inde boni obueniat: & suum palatum
 ita huic dulcedini iam assuefecit, ut malit non viuere, quam
 ex alijs rebus compelli comedere, ut quæ ad nihil aliud prosunt,
 quam ad bonum illum saporem, qui ex dono illo cibo relictus est,
 penitus auferendum. Adhæc sancti alicuius contubernium & con-
 uersatio non tantum fructus facit die vna, quantum pluribus: & con-
 fecti posset, tot diebus nos cum illo conuersari, ut, cum Dei
 gratia, ei tandem per omnia similes reddi possemus, sed omnia
 in eo posita sunt ut Maiestas eius velit, eique is det cui ipsum da-
 re vult. Multum vero in eo situm est, ut nimirum is, cui hæc
 gratia iam dari cœpta est, firmiter apud se statuat, ab omni-
 bus se rebus abstrahere, tantique eam facere, quanti eam fieri
 ratio exigit. Videtur mihi quoque Maiestas eius explorare,
 quis ipsum diligit, modo hunc, modo illum per consolatio-
 nem & voluptatem hanc tam singularem ostendens quisnam ip-
 se sit, quò fidem, si emortua iam sit, eius quod aliquando
 daturus est, redanimet, dicens: Vide hoc non nisi vna est gratia
 raptus illius omnium bonorum maris, idque, ut nihil à parte
 sua fa-

S.
heresia

Opera

N VII

106

Sancti co-
tubernium
tanti nobis
boni non
facit vno
die quan-
tum pluri-
bus.

sua facere omittat, pro ijs quos diligit: & prout se ab illis suscipi videt, in
& dat, imo & se ipsum. Ipse diligentes se, diligit. Et quam ardens ipse dile-
ctor, quam fidus amicus est! Utinam Domine animæ meæ nō decederent me
hi verba, ad declarandum quā in te fiduciam habentibus des, & quan-
tum ijs amittant, qui cum ad hunc statum perueniunt apud seipsos reman-
nere, nec a se egredi volunt. Ne hoc permittas, obsecro Domine, cum
plura facias quam hoc, ut porē ad tam incommodum diuersorium, qui
le hoc meum est, diuertens. Esto igitur in secula seculorum benedictus.

Iterum ergo R^{am} V^{am} rogo, ut, si hæc, quæ de oratione scripti, cum
aliquibus viris spiritualibus conferre velis, hi saltem tales sint: si enim
non nisi vnicam viam norint, aut in medio viæ hæserint, progredi nec a-
si, nec valentes, non rectē de his ferre sententiam ac iudicare poterunt. I-
fane reperire aliquando est, quos Deus iam inde à principio per viam rō-
de sublimem conducit, qui putant & alios sic pari modo posse profici-
& intellectum sine vllis corporearum rerum adminiculis ad quietem
posse perducere: hi interim pumicis in modum aridi manebunt; alij vero
qui iam ad aliqualem quietem perueniunt, quia vnum habent, etiam
mox se aliud facere posse existimant, & tamen hi adeo non proficiunt, et
etiam quemadmodum iam suprà dixi retrocessuri sint, adeo ut in orati-
bus magna opus sit discretionē & experientia. Hanc nobis Domine
(quæ eius est bonitas) concedere dignetur.

*Viri non-
nulli spi-
rituales
quantum
docent.*

CAPUT XXIII.

IN VITÆ SVÆ NARRATIONE PERGIT ET QVOMODO
maiori perfectioni, & quibus medijs dare caperit. Perutile est animarum in oratione
exercentium regimen habentes scire, quomodo hæc se in princi-
pio gerere debeant: atque quantum sibi pro-
fuerit hoc sciuisse.

IAm narrationis vitæ meæ filum, quod abruperam, resumere volo: re-
reor enim ne in præcedentibus æquo fuerim prolixior, quo possent
quæ subiunguntur melius intelligi. Sequentia ergo velut nouus sumus
sunt liber, noua inquam & alia vita: quam enim hæcenus vixi mea
fuit; quam vero vixi iam inde ab eo, quo hanc orationis materiam cap-
declarare, est illa quam in me Deus (ut mihi quidem videbatur) viuere
credo enim impossibile planē mihi fuisse, tam breui tempore, tam præ-
consuetudines & opera ita deferere. Benedictus sit Deus, quod me à mor-
pfa liberarit.

Mox ergo ut occasiones peccandi relinquere, & orationi magis
dare cæpi, Dominus etiam mihi suas incipiebat gratias dare, ut qui

aliquid quætere videbatur, quam ut ego eas vellem suscipere. Capite ergo
 Maiestas eius valde frequenter mihi orationem quietis dare ac sæpè
 etiam unionis; quæ satis diu durabat. Ego vero quoniam illa tempe-
 state, multæ feminæ turpiter illusionibus variis à diabolo deceptæ e-
 rant, & in fraudem pertractæ, timere cæpi, quod ea quam sentie-
 bami, voluptas & suauitas nimis quam magna esset; & sæpè tanta, ut eam
 ipsa impedire non possem. Verum ex alia parte magnam intra memeri-
 plam securitatem sentiebam, hæc non nisi à Deo venire (præsertim cum
 iam orationi incumberebam) & magnam inde in vita mea emendationem
 sequi, meque in spiritu magis corroborari videbam. At si quando vel
 modica me distractio subinde abripiebat, rursus metuere & cogitare
 incipiebam, an non fortè demon sic intellectum meum suspenderet,
 mihi persuadendo id bonum esse, quo me sic orationem mentalem
 faceret desistere, & de passione dominica meditari, aut intellectu meo
 uti non possem: quod mihi utpotè non intelligenti, maior longè ia-
 ctura & damnum esse videbatur. Sed quia maiestas eius iam mihi dare
 lumen volebat, ad scilicet ipsam non offendendam, & quantum ei
 deberem agnoscendum, hinc ita in me timor hic crescebat, ut is me vi-
 ros quosdam spirituales quibuscum de hisce rebus conferrem quam
 diligentissimè conquirere compelleret. Nam iam tum & nonnullis
 intellexeram, Patres Societatis IESU huc nuperrimè venisse, erga
 quos ipsa, tametsi neminem eorum in particulari nossem, mirificè
 affecta eram, solum quod eorum & viuendi & orandi modum intel-
 lexissem, sed indignam me reputabam, quæ eos alloquerer, nec va-
 lidam satis ad illis obediendum. Atque hoc magis me timere facie-
 bat: nam graue mihi & durum erat, talis ego cum essem, illos alloqui,
 & cum ipsis conferre. In hac ergo contentione & conflictu ad tempus
 aliquod hæsi, quoadusque sine magna repugnatione quam in me sensi,
 & timoribus, necum ipsa statui, cum viro aliquo spirituali de rebus
 meis conferre, ut ex ipso sciscitando scirem, quale orandi genus ipsa se-
 ceter & haberem; utque is me, si qua in re errarem, edoceret, & fa-
 cere, & quid possem ad Deum non offendendum. Nam fortitudinis
 & roboris defectus, quem in me ipsa notabam, ita me, uti dixi, timidam
 reddebat. Quam grauis & intolerabilis, Deus bone, error erat, quod, ut
 bona essem à bono me subducebam! Haud dubie diabolus hanc in
 rem in ipso virtutis principio quam maximè debet incumbere, neque
 enim impetrare hoc à me ipsa poteram; nouit ipse namque omne animæ
 bonum ac salutem in eo consistere, ut cum viris bonis & amicis Dei com-
 municet; itaque nullatenus ad hoc faciendam poteram animum in-
 ducere. Expectabam donec me prius emendassem, uti & alias feceram
 ferre.

*S. Mora-
 tionam
 quietis &
 unionis
 sæpè sen-
 tiebat.*

*Patres So-
 ciet. Iesu
 alloqui
 volebat,
 sed non
 audebat.*

*Salutare
 est animæ
 cum bonis
 viris con-
 ferre.*

I 3

tum cum

S.
 Heresia

Opera

N VII

156

tum, cum orationem intermiseram, & forsitan id nunquam fecissem: tam enim tam profundè quædam malæ consuetudines, tamen si exigua, mihi infidebant, ut vix possem credere ipsas malas esse, adeò vralios me iuuare, & manum mihi quo resurgerem, porrigere necesse esset. Benedictus sit **DOMINVS**, qui primus tandem mihi manum porrexit. Ut vero vidi, timorem hunc meum ita increfcere (quod indices crederet oratio) videbatur mihi hic aut magnū aliquod bonum, aut maximum malum delitescere; iam tum enim intelligebam, id quod habebam, quid supernaturale esse: nam subinde ei, non poteram resistere, uti nec in mea manu erat id cum vellem, habere. Hinc apud me cogitabam nullum omnino mei iuuandæ remedium esse, nisi con-
 scientiæ puritati studerem, meque ab omnibus cuiuscunque peccati occasionibus, etiam venialis auocarem: posito enim spiritum Dei evidens erat inde mihi non nisi bonum venturum; ac si id à maligno veniret, me procurante **DOMINO** placere, eumque nequaquam offendere, non multum is mihi poterat nocere, imo potius id in eius detrimentum cessurum certum erat. Hoc itaque apud me constitui, **DOMINVM** quæ identidem obsecrans, ut mihi ope sua præsto esset, atque hoc ad dies aliquot sedulo obseruans, comperi animam meam sat virium non habere, ut ipsa sola per se ad tantam perfectionem pertingeret, idque ob nimias qualdam erga aliqua affectiones, quæ quamvis ex se valdè mala non essent, satis tamen erant, ad omnia impedienda. Audiui itaque de Sacerdote quodam perdocto hac civitate commorante, cuius sanctitatem ac honestam vitam Dominus iam populo patefacere incipiebat. Huius mihi notitiam & accessum ex quidam nobilis etiam huius Civitatis conciliauit; vir hic quidem uxorem duxit, sed vitæ est adeo honestæ, itaque orationi & operibus charitatis deditus, ut illius bonitas & perfectio omni in re eluceat, nec immo-rito, eius enim adminiculo & opera multæ sunt animæ in salutis semina reuocata; idque ob singularia quæ à Deo accepit talenta; quæ eum, quantumvis ratione status hoc facere impediatur, non operari non sinant. Nihil præclaro & præstanti est ingenio, & comis erga omnes; conuersa autem minime grauis & molesta, sed tam suavis, & omnibus grata (eo quod bene recta sit & sancta) ut omnibus quibuscum tractat, mirifice placeat, omnia vero ad maius animarum quibuscum tractat, bonum dirigit, & omni suo studio & opera aliud nihil spectare videtur, quam ut omnibus, quibus aliquo modo potest, placeat, & gratificetur. Hic ergo bonus & laudatus vir industria sua in causa & initium fuisse videtur, ut animam meam salutis iniret. Non possum humilitatem illius non summope mirari, quod ipse me adire & visitare voluerit, cum tamen ipse in

Conscientiæ puritati si studerem
gestis M. peccandi occasiones relinquerem.

Nobilis quidam vir sanctæ vitæ.

(quantumvis)

(quantum quidem memini) quadraginta annis (an duo tresue minus sint nescio) orationis studio incubuerit, & omnem vitæ perfectionem quam status eius permittere & pati videtur, semper sectatus sit. Vxorem namque habet, ita pietati addictam & caritatis studiosam, ut hæc ei in perfectione sectanda nullo sit impedimento; talem inquam mulierem, quam Deus ei, quem tam singularem & indefessum seruum suum nouerat futurum in vxorem selegisse visus sit. Quidam de eius consanguineis cum meis connubia contraxerant. Habebam præterea notitiam & nonnunquam tractabam cum alio quodam in ligni Dei famulo, qui nam de cognatis meis in vxorem duxerat. Per hos itaque procuravi, ut is quem dixi Sacerdos, magnus inquam ille Deus seruus me accederet (nam erat hic ipsis per familiaris & notus) statuens illum mihi & in Confessarium, & in spiritus negotijs directorem deligere. Ut ergo is venit, ut me alloqueretur, magno me rubore perfundi sensi, quod coram viro adeo Sancto apparerem; ac mox ei animæ meæ & orationis rationem reddidi; Porro confessarius meus esse nolebat, quod se alijs negotijs plurimis distentum, ei vacare non posse diceret; reuera occupatissimus erat. Hic ergo me sancta aliqua & generosa resolutione conducere cepit tanquam si fortissima fuisset (& sane talis quidem esse debuisset, pro modo orationis quam me tenere videbat) ut scilicet nullatenus & nulla in re Deum offendere proponerem, ut ergo firmam & festinam eius resolutionem etiam paruis in rebus vidi, ad quas tamen ut dixi tam perfecte ut volebat statim ad implenda satis virum non habebam; non parum contristari cepi quod illum animæ meæ negotium, ita respicere viderem tanquam rem quam vnica vice semel consequi & perficere possem, cum tamen longiore me curatione opus habere cernerem. Videbam itaque me per ea quæ ipse mihi suggerbat media, nullatenus adiuuandam; quod animæ perfectiori magis illa quadarent: ego enim etsi in Dei gratiis utcumque prouecta essem, tamen valde in ipsis virtutum & mortificationis principijs hærebam. Et sane si cum nullo alio quam cum hoc tractassem, numquam aliquem animæ mea in virtutum studio credo progressum fecisset, quam enim in me sensi, afflictio, quod me nec facere nec posse facere (ut mihi quidem videbatur) viderem ea quæ mihi facienda præscribebat, nimis quam satis erat, ad de progressu faciendo desperandum, & quæ cæperam omnia abrumpenda. Subinde mecum ipsa miror, cum singulari vir hic ad animas ad Deum pertrahendas præditus esset gratia, Domino non placuerit, ut meam per nosset, & illius curam in se susciperet; at iam video, id omne ad maius animæ meæ bonum, factum & directum esse, ut scilicet sic in notitiam venirem

vitorum

S.
heresia

Opera

N. VI

151

Anima
poteſt erim
ducenda.

*Vno die o
mne in
perfectio-
nes non si-
mul tollu-
ntur.*

virorum ita sanctorum, vti sunt Religiosi Societatis Iesu, & cum illis rebus meis conferrem. Cum ex eo tempore virum illum nobilem rogarem vt aliquoties ad me visitationis causa excurreret, id ipse se factum promisit. Hic insignis eius relucebat humilitas, quod cum personam improba, qualis ego eram, volebat agere. Incepit ergo me subinde visitare, meque animans dicere, nō debere me cogitare, me die vno simul omnia posse relinquere, sed Deum id paulatim facturum: nam & se, in rebus quibusdam valdē leuibus, ad annos aliquot hasitasse, nec eas etiam conatu adhibito relinquere potuisse. O quantum boni prestat, humilitas ijs in quibus habitas, nec non omnibus, ad eos qui te possident accumbentibus: Sanctus hic vir (hoc quippe nomine eum merito donare posset deor) quasdam mihi de suis spiritualibus infirmitatibus narrabat, quidem ei, quā erat humilitate, tales esse videbantur (vt eorum scilicet narratione, malo ipse meo mederetur) ratione tamē status ipsius, nec defectus erant nec imperfectio: iuxta meum tamen statum, grauissimas habebat, eas habere. Non sine ratione autem hæc huc adfero; esto mihi in referendis plus æquo videar inharere; tanti quippē ex momenti sunt, quā anima aliqua in spiritu proficere incipiat, & volare discat, dū (vt dicunt) adhuc implumis est, vt nemo id crederet, nisi qui re ipsa id est expertus: quoniam certa me cum Dei gratia spes tener, fore vt R. V. alijs plurimum per hæc proficit, idcirco ea hic adferre visum est; scilicet omne meum bonum ac salutem in eo sita fuisse, quod is me iuuare sciuerit, tum quod humilitatem simul & caritatem ad mecum manē dum, nec nō patientiam ad me tolerandam, quod imperfectiones adhuc penitus non rescinderent habuerit. Procebat hic paulatim cum discretione, modos mihi & me ad dæmonem expugnandum suggerens. Vnde ita eum diligere cœpi, nunquam maior mihi esset consolatio, quam die illo quo is me visitare veniebat, sed rarō admodum ad me excurrerebat. Cum aliquantro diebus visitationem differret, statim non modicē affligebar, idcirco eum ad me non excurrere existimans, quod nimis quam improba foret. Vt ergo me imperfectiones ita graues (& forsitan erant peccata, nihilominus, ex quo cum eo agere cœpi, magna vitæ meæ secuta erat emendatio) nec non gratias, quas Dominus mihi conferrebat, me referente, quō aliquam multum se hic lucem adferret intellexit; duo hæc simul, consistere & bene uenire posse negabat: has quippē gratias ijs solum dari, qui iam longè progressi essent, & passiones omnes subiectas haberent. Vnde non potuit non valdē mihi timere: in nonnullis enim rebus, diabolica id ei videbatur esse illusio & impostura, se tamē non planē id asserere velle auctus. Monebat porro vt, quidquid ad orationem meam spectare putaret, sedulo notarem, & ad ipsum deinde referrem, sed in eo difficillimum

*Gratias
quas acci-
piebat non
respondebat
vita.*

omnis erat, quod quæ & qualis oratio mea esset, exponere non possem: nam non nisi nuper admodum hanc mihi Dominus gratiam præstitit, quod intelligere & exponere possem, quale id sit. Vt ergo hoc ipse mihi dixit, simul accedente metu, quem à me ipsa habebam, maximopere intra me ipsam angustiarum cœpi, totaque in lachrymas resolui: nam aliud facere non quærebam, quam Dei voluntatem implere, mihi que persuadere non poteram à demone hæc venire, subuerebar interim, ne fortè ob meam peccata Deus excusasset, ut hoc ipsa non intelligerem. Varios itaque inspiciens libros, ut viderem num quem orandi modum habebam, in ijs expressum viderem; itaque eum alijs de eo sciscitantibus possem exponere; tandem in eo cui nomen est: *Ascensus in montem*, quantum ad viationem animæ cum Deo spectat, omnia illa legi signa, quæ in me ipsa in illa vnione notabam, quod scilicet nihil penitus cogitarem, hoc quippe erat quod semper dicebam, nimirum me cum hunc orandi modum tenerem, nihil omnino cogitare posse, quamobrem, lineis quibusdam sub ductis, loca illa in libro notavi, eique librum tradidi, ut & ipse & alius ille quem dixi, Sacerdos pius, Deique famulus, ipsum inspicerent, meque docerent, quid facto mihi opus esset, cum animo & proposito, si ita ipsis videretur orationis studium penitus intermittendi. Ad quid enim me in illa pericula conijcerem, cum viginti aut circiter annorum spatio, quibus hanc orationem vsurpavi, nullum aliud inde commodum retulisset quam illusiones diabolicas? satis proinde esse, eam prorsus omittere, quamquam & hoc grane mihi videbatur: iam tum quippe experta eram, quis animæ meæ, sine orationis exercitio, esse soleret status. Adeo ut angustia mihi essent vndique, & quamcumque in partem me verterem, quietem non viderem: sicut qui in rapidissimi fluminis medio constitutus, ad quamcumque eius partem accedit, ibi maius & euidentius periculum incurrere timet, & iam iam ab aquarum impetu absorbendus est. Est hæc ingens quædam crux & angustia, & id genus plurimas ipsa sum passa, uti postea dicam: quod scire etiam parum referre videatur, forsitan vltu venire poterit ad sciendum quomodo spiritus probari debeat.

Et certe magna est angustia, quam homo ibi patitur; unde summa hic opus est circumspectio, præsertim in mulieribus: magna quippe noxia est infirmitas, & ingens inde oriri malum posset, si aperte ipsis diceretur, hæc demone auctore in ipsis fieri: sed res ipsa exactè inspicienda est, & omne iocurrens periculum ab ijs auerrendum, ipsæque clam alij & secreto commonendæ, ut secreta sua celent, quod & ipsi confessari facere debent, ita quippe & expedit. Hoc dico & moneo, quia hac in re sum multa sum passa, quod quidam, quibuscum de oratione mea contrahi pacere non potuerunt: nam modò hunc, modò illum consulendo,

S. Mariæ Teresa Opera.

V

ad ed

S.
Heresia

Opera

N. VI
148

Cum in oratione esset de Deo cogitare non poterat.

Magna est discretio spiritus probandi sunt, maxime in feminis.

adeo non mihi profuere; ut potius magnopere nocuerint. Hac enim ratione multa diuulgata sunt, quæ satius fuisset taceri & celari, cum hæc non sint omnium & quorumlibet; & ego illa euulgare videbar. Crederim equidem Dominum id, nulla ipsorum cum culpa, permisisse, quod ego aliquid patiendi materiam haberem. Non dico, eos aperuisse, & reuelasse, ea quæ in confessione acceperant; sed quia erant, quibus ob timorem quem habebam, omnia mea aperiebam, quo licet mihi præferrent, & benè consulerent, par mihi esse videbatur, ut audita tacere debere: interim tamen nihil omnino eorum, quæ mihi occurrebant tales homines celare audebam. Moneo itaque ut circumspectè & magna cum discretione cum mulieribus procedant, semper illas animandos, & tempus expectando, quoadusque eas Deo in uis iuuat, uti me iuuat: nam alioquin prout quidem metulosa & timida eram, maximopere id mihi nocuisset, accedente præsertim in ordinario meo animi deliquio: unde & miror me non plus adhuc inde damni accepisse. Postquam ego librum illi tradidi, simul & uitæ meæ rationem, ac peccata mea in genere, quam poteram optime aperui (non quod confiterer; erat quippè sæcularis: satis tamen euclaraui, quam essem improba) duo hi Dei famuli, magna cum caritate & amore considerabant, & examinabant, quid mihi facto opus esset. Ut ergo secum statuerunt, quid mihi responderent (quod ego respensum magna cum anxietate expectabam, cum per eos dies etiam plurimis, ut negotium meum per preces Deo commendarent, iniunxisset, & ego id à parte mea per frequentes orationes serio commendassem) magna cum angustia & animi mœrore, eorum alter ad me venit, & domus esse illusionem, sibi ac socio post maturam deliberationem, videri dixit; quocirca sibi consultum videri, ut cum quodam de Societate Iesu super re conferrem, libenter se interfuturum, si quem de Patribus ad necessitatem meam ei declarandam accerferem, illi totius vitæ meæ & status rationem in generali confessione redderem, idque quam poteram apertissimè & sincerissimè: nam per Sacramenti confessionis virtutem sperare se, fore, ut Deus plus ei lucis daret, illos quippè Patres in rebus spiritus esse versatissimos. Monebat præterea, ut omnibus quæ is mihi suggereret, aut cōsuleret, ei quam exactissimè morem gererem; quod mihi haberem qui me dirigeret, in præsentissimo lapsus versaret periculo.

Tantum porro inde concepi timorem & angorem, ut quid futurum essem, planè nescirem: unde vbertim flere cœpi; cumque in ordinario meo admodum afflictæ sederem, incerta, quid mihi futurum esset, abro quodam (quem mihi Dominus haud dubiè in manus tradidisse videtur) sumpto, in eo legi, Apostolum Paulum scribere: Deum fideles

*Femina
discretè
tractanda.*

esse quam maximè, ita vt eos, qui ipsum seriò & sincerè amant, nunquam à diabolo decipi sinant & illudi. Hoc autem maximè mihi consolationi fuit. Itaque de generali confessione instituenda cogitare cepi, & omnia mea mala & bona, nec non vniuersam vitam meam sepius, quam nosse & intelligere poteram clarissimè, nihil vt illius omitterem, scripto committere. Memini autem, me postquam quæ scripseram relegi, tot scilicet mala, & nullum propè bonum, summo maiore & afflictione, oppressam fuisse. Valdè quoque me torfit, quod me domesticæ cum hominibus tam sanctis, quales Societatis IESU Patres erant, agentem vituræ essent: verebar quippè meam improbitatem, & videbatur mihi, quod sic magis obligata manerem ad eandem deponendam, & omnibus recreationibus meis valedicendum, & nisi hoc facerem, inde maiora sequi mala possent. Vnde ædituam & ianitricem rogavi, nemini id significarent, sed parum hoc mihi profuit; nam fortè fortuna factum est, vt cum ad Patres alloquendos euocarer, ad ianuam esset, quæ per totum Monasterium mox id diuulgauit. Ah, quod demon remoras, impedimenta, & timendi occasiones oggerit ad Deum venire cupientibus! Itaque cum magno hoc seruo Dei (nam talis reuera erat, & magnæ vir prudentiæ) tractavi, vniuersumque vitam meam statui, & animæ interiora ei patefeci; ipse autem, vt potè huius in rebus versatissimus, liquido mihi declarauit, quidnam à parte rei esset, meque ad vltius pergendum animauit, dicens, spiritum Dei euidenter hic operati; sed necesse me esse ad orationis studium deinde reuerti, quod bene fundata non essem, & necdum intelligere inceptum, quid esset mortificatio (& ita erat; nam ne nomen quidem eius mihi videbar intelligere) ac proinde orationem nullatenus intermitterem, sed animum sumerem, cum tam singulares mihi Deus gratias faceret: quis enim inquebat nouit, an multas operatua animas Deus iuuari velit? Et alia id genus addebat plurima; ita vt velut Propheta mihi predixerit ea, quæ DOMINVS postea mecum egit. Adhuc magnæ me culpæ ream fore, si acceptis à Deo gratijs haud responderem. Vilis est itaque mihi ipse Spiritus sanctus per omnia per eum loqui, ad animam meam curandam: ita quidem is se cordi meo insinabat & imprimebat. Magno hic igitur me rubore suffudit, & per eam viam conduxit, vt me in alium planè hominem commutare videretur. Quam magnum porro bonum est, animam pernosce & intelligere. Monebat is me, vt quotidie aliquod dominicæ passionis mysterium meditando percurrerem, & per hoc me ipsa iuuarem; ac non nisi de humanitate Christi cogitarem, illis autem recollectionibus internis ac gustibus, quoad eius fieri poterat, resisterem, nullumque penitus ijs locum darem,

S.
Heresia

Opera

N VII
186

Venas il-
lam quod
cum viris
sanctis a-
gere video
resur.

Certa redi-
ditur ora-
tionem
suam à
Deo veni-
re.

Quomodo
inssa sit o-
rationem
insinuere.

darem, quoadusque ipse aliud moneret. Is ergo plane me consolatum, ad maiora animatam reliquit, itaque Dominus cum me, tum illum inuivit, ut & conditionem meam ac statum, & quomodo me dirigeret, intelligeret, firmiter autem apud me metipsum statui, ab omnibus quæ iniunxerat, ne latum quidem vnguem, vel in minimo recedere: atque ad hoc usque tempus, ipsum obseruari. Benedictus sit Dominus, quia hi Confessarijs meis obediendi, tamen satis imperfectè, gratiam debui. Et hi penè semper fuere è benedictis illis Patribus Societatis Iesu: quibus, sicuti iam dixi, imperfectè admodum obsecuta & secuta sum. Quod factum est, ut notabiliter melior animæ meæ status redditus sit, vix referam.

CAPVT XXIV.

EANDEM MATERIAM PROSEQUITVR, ET NARRAT *Quomodo ex quo obedire capit, anima eius profecerit; quamque ipsi parum prodesset, gratijs Dei oblectari & quomodo has ei Maiestas ipsius etiam abundantius & magis daret.*

Post generalem illam confessionem, anima mea ita serenata & tranquillata mansit, ut nihil mihi obijci & proponi posse visum sit, quod aggrediendum me numquam libentissimè disposuissem: vix multis in rebus me ipsa mutare capi, & fui alia, quamuis me Confessarius non vrgeret, imò verò ipse omnia illa etiam parui facere videbatur. Et hoc maximè me mouebat: eò quod iuxta normam & regulam caritatis Dei me ducebat, & ut quoad libertatem, non autem ad premium, vocaret, nisi hoc ipsa mihi per amorem promererem. Bimè penè toto, ita me gessi, omni-modis allaborans, ut diuinis consolationibus & gratijs resisterem, quoad exteriora vero, notabilis in me apparatus mutatio: nam incipiebat mihi iam Dominus robur & animos dare, quædam superanda, quæ ipsi, qui me nouerant, atque etiam domestici extrema esse videbantur. Et, ut verum fatear, prout quidem erat quod ante faciebam, bene iudicabant, extrema esse; sed secundum id, ad quod ratione habitus & professionis meæ tenebar, minus æquo præstebam. Per hanc gustuum & suauitatem interiorum reluctantiam, hoc illam assequerem, quod à Domino instruerem. Antè namque mira mihi, id genus gustus in oratione sentiendos, opus esse videbatur solitudine & abstractione, ita ut me vix mouere auderem; sed postea aduertí, quam parum hoc ad rem faceret, nam quo plus me satagebam distrahere & in alia diuertere; eo me illa suauitate Dominus, & gloria abundantius perplebat; adeò ut ab illa circumcingi & obrui, & nullo eâ modo effugere possim.

videret. Et reuera ita erat: tamen si à parte mea in tantum in cōtrarium ob-
neret, vt mihi etiam id pēnosum esset. Dominus è contra hoc bimestri,
in gratijs mihi subministrandis, & sese patefaciēdo, magis effundere visus
est, quam antea, vt hac ratione melius intelligerem, non amplius in pote-
state mea esse illis resistere. Cēpi ergo nouo quodam erga sacratissimam
Christi humanitatem affectu affici, & oratio mea magis stabili, perinde
ac domus aut fabrica, cuius iam fundamentum positum est: nec non ma-
iori erga austeritatem & afflictionem corporis, quam ob morborum me-
orum grauitatem hactenus neglexeram, studio ferri. Aiebat Sanctus ille
viri, qui confessionem meam excipiebat, quādam mihi nullum prorsus
derogamentum allatura, ac Deum ideo fortasse, tantas mihi infirmitates ac
morbos immittere, quod austerius corpus meum non tractarem, ac pro-
inde Maiestatem eius, me in eo deficiēte, illud castigare & affligere velle.
Quasdam ergo, me mortificationes iubeat subire, qui mihi parum grata
& moleste erant nihilominus eas omnes exactissime implebam, quod &
mihi Domino iniunctas, & ei ab illo ad illas mihi prescribendas, gratiam
dantes ultimarem, vt hac ratione ei obsequens forem.

Iam ergo anima & conscientia mea, angis scrupulis incipiebat, si quod
quantumlibet exiguum, aduersus Deum peccatum admitterem; adeo vt,
si quid superflui haberem, non prius me in oratione recolligere & atten-
tionem habere possem, quam ipsum à me abdicarem. Sæpius quoque
tunc ad hoc orationem meam direxi, vt in sua me Dominus protectio-
ne habere dignaretur, nec me, quandoquidem cum seruis eius commu-
nicabam, retroflectere sineret; hoc enim mihi magnum & intolerabile
crimen fore, & illos insignem, mea occasione, boni, quod apud omnes
habebant, nominis iacturam facturos arbitrabar. Hoc ipso tempore, ad
hoc oppidum appulit P. Franciscus, qui, Gandiæ Dux cum fuisset, ab hinc
annis aliquod, omnibus, quæ possidebat relictis, Societatis I. E. S. V. se dedi-
cat. Operam dedit Confessarius ille meus, vt hic me semel alloqueretur
(& vir ille nobilis quem dixi, hac etiam de causa ad me venit) vt orationis
quem habebam modum illi declararem: sciebat enim multas illum à Deo
gratias, & singulares fauores accepisse, vt qui, quoniam multa propter
eum reliquerat, iam tum in hac vita, aliqualem ab eo propterea compen-
sationem accipiebat. Is ergo postquam me loquentem audiuit, Dei spiri-
tum hunc esse, dicere non dubitauit, sibi que nefas videri, iam diutius &
magis ei oblucri, quamuis in ei hactenus resistendo non peccassem,
nec male egissem. Suadebat autem, vt orationem meam semper ab
aliquo passionis mysterio inchoarem, ac, si deinde Dominus mentem
meam suspenderet aut raperet, ei neutiquam resisterem, sed Ma-
iestatem eius illam sustollere sinerem, sic vt ipsa raptum minime
procurarem

V 3

S.
Heresia

Opera

N. VI

156

P. Fran-
ciscus Bor-
gia ei dixit
Spiritus
Dei in ipsa
operari

procurarem. Hic itaque salutare mihi consilium & remedium fegessit, utpote qui hac in re versatissimus erat. Multum quippe hic experientia. Addebat præterea, grauissimè me delicturam, si post hoc amplius spiritui Dei refragari cuperem. Vnde magnam in animo meo hinc consolationem sensi, uti & vir ille nobilis; qui etiam magnopere lætabatur, audito spiritum Dei hic operari, mihiq; semper quipoterat (poterat autem plurimum) tum verbis tum re subdū fuit.

Hoc autem tempore, iussus est Confessarius meus ex hac ciuitate in aliam commigrare; quod sanè, pro eo ac debuit, mihi permolestus accidit, & graue fuit: verebar enim, ne rursus retrospicerem, & ad prauas meas consuetudines redirem, mihiq; impossibile videbatur huic patri inuenire. Vnde anima velut in deserta quadam solitudine sola relicta valde anxia & timida mansit, ut quid mihi facerem, planè ignorarem. Quocirca quadam de cognatis meis tantum fecit, ut me domum suam abdukerit, ubi ego me quamprimum ad Patres Societatis contuli, vbi mihi ex illis Confessarium deligerem. Placuit autem hic Domino, vti cessitudinem & familiaritatem, cum vidua quadam nobili sanctæque pietatē, quæ cum Patribus illis sæpè tractabat, contrahere inciperem. Hic me Confessario fecit confiteri, & ad dies aliquot illius in ædibus egredi gratia mihi erat, quod non procul ab eorum Collegio habitaret, quo maior esset cum ipsis identidem agendi occasio: magnum siquidem amorem meæ etiam è nuda sanctitatis, quam in omni conuersatione sua præstabant, fama & commemoratione, commodum accedebat. Hic porro poter ad maiorem cœpit me promouere perfectionem: aiebat enim, nihil omnino me prætermittere debere, quo Deo penitus & per omnia placerem; quam etiam in rem magna satis industria & suauitate vtebatur: vix enim anima mea vteunque fortis erat & valens, sed admodum tendens præsertim ad particulares quosdam, erga nonnullas personas affectus habendos, nam et si per illos Deum minimè offenderem, magnus tamen meus erga eas erat affectus; vnde insignis mihi futuræ ingratitude nocita videbatur, easdem amicitias rescindere. quare ab eo petebam, cur, cum Deum per eas nō offenderem, ingrata esse vellem? Suasit ergo mihi ut aliquot dies negotium hoc Deo commendarem, hymnumque: *Penitus tor spiritus &c.* recitarem, ut is mentem meam illuminare dignaretur, quid factu optimum esset, possem perspicere. Cum ergo die quadam sequentius, & ardentius orationi institissem, Dominumque, ut me, tam penitus placendo adiuuaret, rogassem, hymnum prædictum recitare coepi; in quo cum aliquotusque progressa essem, tam subito me raptus coepauit, ut propè tota extra me ipsa essem: ita ut de eo nullatenus dubitare

Ingratū se fore iustabat, si amicitias quorundā relinqueret.

possem; nam nimis quam manifesta res erat. Hic primis fuit raptus, quem Dominus mihi dedit, in quo aperte verba hæc ex eo audiui: *Nolo post hæc cum hominibus conuersari, sed cum Angelis.* Maximopere hoc me consternauit: magna quippe anima mea erat turbatio & commotio; & verba hæc mihi valde profundè in spiritu dicebantur. Vnde magnus me timor accessit, sed ex alia parte mirabili sum consolatione perfusa: quæ, postquàm accessit, (ut potè quam, ut quidem censeo, ipsa rei nouitas causabat) iam ab ipso accessit: & intra me mansit. Quod autem ad me tunc ore dictum est, exinde re ipsa completum est: ex eo enim tempore nunquam amplius firmam cum quopiam necessitudinem contrahere, cōsolationem ex eo capere, aut amore prosequi aliquem in particulari potui, nisi eos quos Deū amare, ac seriō velle ei seruire, noui. nec in manu aut potestate mea fuit, secus agere; nec plus moueor, sint consanguinei, aut amici, nec ne; nisi hoc quod dixi iam, de eo intelligam; aut nisi sit aliquis, qui se in oratione exercet: alioquin grauissimum mihi est, cum alio quopiam agere. Verè hoc ita est, ut mihi quidem videtur, & nullum de eo dubium est. Ab eo tempore ita ad omnia ex amore Dei, ut cui ancillam suam vnico momento derelicto (neque enim diutius id mihi visum & durasse) in alium hominem cōmutare placuit, relinquenda animata mansi, ut necesse non fuerit mihi id amplius speciali aliquo præcepto iniungere. Quod enim Confessarius ita me huiusmodi videret & affixam, hinc non fuit ausus, hoc mihi aperte, & expressè iniungere. Expectare scilicet debebat, ut Dominus ipse in me operaretur, ut & operatus est, nec ipsa putaram fore, ut hoc à me impetrarem; nam iam aliquoties hoc conata fueram; sed ita id mihi grane & permolestum fuit, ut id quamprimum, tanquam rem, in qua non multum momenti situm esset ommitterem & penitus abicerem, hoc vero robor mihi, & plenam illius quod volebam opere exequendi libertatem, Dominus dedit, quare hoc Confessario meo aperui, & prout quidem is mihi iniunxerat, omnia quanto citius reliqui. Vnde qui mecum continuo agebant, hanc in me resolutionem & generositatem videntes, nō parum inde fructus retulerunt. Benedictus sit Deus in æternum, qui vnico in momento illam mihi libertatem dedit, quam omni diligentia & conatu meo, etiam per tot annos adhibito, per me ipsa consequi non potui; tamen tantam mihi subindè violentiam inferrem, ut sanitati id mea non parum nocuerit: sed quia opus fuit eius qui potens est, & verus absolutusque omnium Dominus, hinc nullam iam in eo

pœnam aut molestiam

sensi.

CAPVT

S.
Heresia

Opera

N. VII
156

Vno momento derelicto ei Deus omnia posse relinquere.

EXPONIT QUOMODO DEI AD ANIMAM LOCUTIO, QUÆ
*sine strepitu & tacite sit, intelligenda sit, ac quanam in ea latere possint illusiones, & a
 de nam cognosci poterit, quando illa vera erit. Est hic tractatus vitæ futuræ
 qui ad hunc orationis gradum peruenerint, nam satis aperte id
 demonstrat, multaque egregia docu-
 menta continet.*

NON abs re futurum mihi videtur declarare, quo Deus animam
 do alloquatur, & quid ipsa hac in locutione sentiat; quo hanc
 materiam bene intelligat. Nam ab eo tempore, quo hanc mihi gratia
 Dominum fecisse dixi, valde, vsq; in præsentem diem, mihi illa frequen-
 ter est & ordinaria, quemadmodum ex illis, quæ adhuc commemorabo, pa-
 rebit. Sunt ergo hæc, verba quædam expressa, & bene formata, at com-
 ralibus auribus non percipiuntur, esto clarius intelligantur & percipi-
 tur, quam si auribus exciperentur; unde si quis audiens, ea audire recusat
 & nolit, inanem operam sumit, & frustra est, quantumvis oblectetur. Cum
 enim hominem aliquem in terris loquentem audire nolumus, aures
 turare, aut aliò mentem diuertere, aut reflectere possumus, ita vt, etiam
 diamus sonum verborum, sensum tamen eorum non intelligamus: ita
 hac Dei ad animam sermocinatione, nihil est quod impedit, quò
 intelligatur: nam, esto quis nolit ac repugnet, ei tamen auscultare, &
 reflectum ita excitatum & vegetum, ad ea quæ Deus nos audire vult, lo-
 bere debet, vt velle ac nolle hic locum non habeant. Nam qui potest
 nia, vult nos intelligere, & scire ea quæ fieri vult, fieri prorsus oportet
 atque in hoc se absolutum verumque nostrum ipsorum Dominum esse de-
 clarat. Hoc ego sæpius experta sum; nam biennio propè toto, omnino
 potui contentione restitui, quod perpetuo in timore & anxietate versatus
 quin etiam modò subinde id facere tento, sed oleum & omnem operam
 perdo.

Vellem equidem illusiones & fraudes diabolicas, quæ hac in re
 possunt declarare (etsi vt mihi quidè videtur, pro eo qui magnam huius
 rei experientiam habet, non sit quod timeat, nisi fortassis valde parum
 sed, vt dico, magna hæc experientia sit, oportet) nec non quomodo de-
 dicari debeat, vtrum à bono spiritu sermocinatio hæc fiat, an à maligno
 tem, quando non nisi mera intellectus ipsius sit apprehensio (id enim in-
 tingere posset) aut quando se ipsum spiritus alloquatur, hoc autem an
 ri possit, equidem nescio, sed adhuc hodie mihi visum est, fieri id pos-
 Quando autem fiat hæc locutio à Deo multis è casibus & rebus euidentibus
 cogitur

*Interna lo-
 cutio tri-
 plici modo
 fieri potest*

cognoui & didici, quæ biennio triennioque antè mihi præsignificabantur; quæ omnes adimplere sunt, & hæcenus nulla me fefellit: nec non ex alijs rebus, è quibus clarè colligitur spiritum Dei esse, uti postea ostendetur. sic quidem interdum mihi posse videtur, ut aliquis quid magno cum affectu & apprehensione Deo commendans, se aliquo modo intelligere putet, an fieri id possit, an secus; & est hoc valde possibile: sed qui per primam internæ locutionis modum id cognouit, liquidò perspiciet quid sit; cum magna inter utrumque sit differentia: & si res sit, quæ intellectus ipse fabricat, & disponit, quantumlibet id subtiliter fiat, facile est intelligere eam solùm ab eo inueniri & dici. Tantum quippè discrimen est, quantum est, dum homo ipse sermonem aliquem concipit, ac dum tantum auscultat sermoni ac verbis ab alio prolatis. Porro videbit intellectus, se tum quidem non auscultare, quandoquidē ipsemet operatur; verba quoque quæ ab eo formantur, sunt velut surdum quid, & in phantasia sola efformatū, nec eam claritatem habent, quam habent alia. Et perinde hic in nostra potestate est nos à sermone diuertere, uti est dum loquimur, subito tacere; sed in priori locutione prius id fieri nequit. Omnium autem apertissimum signū, est, quod intellectus locutio nullam prorsus operationem faciat; sed sermo Domini, simul est dicere & operari: & quamuis eius verba non sint verba denotionis, sed reprehensionis & increpationis; tamen in primo instanti animus disponunt, habilitant, ad teneitudinem excitant, illuminant, delectant, quietant; & si qua eam ariditas, afflictio, aut inquietudo dicebatur, illa velut manu, aut etiam adhuc melius quocumque detergitur, & aufertur: adeo ut Dominus velle videatur, ut anima intelligat, ipsum potentem esse, & verba ipsius, efficacia opera esse. Tantū porro mihi inter utrumque esse videtur discrimen, quantum est inter loqui, & audire: cum enim loquor, intellectu (uti dixi) ordino & dispono ea quæ dico; sed, cum alij me alloquuntur, nihil aliud ago, quam audire, idque nullo meo cum labore. Primum illud an sit, aut quid sit, vix scire possumus, perinde ac dum quis semisopitus est: sed hoc, tam clara vox est, ut ne vna quidem syllaba pereat eorum quæ dicuntur: imo & fieri potest, ut hæc locutio tum alicui eueniat, cum & intellectus & anima ita perturbata, & distracta sunt, ut ne vnam quidem bonam sententiam & argumentum formare possent; magnas autem sententias, quæ ipsis dicuntur, hic velut coctas & præparatas inueniunt, quas ne quidem in summa quiete, & recollectione, excogitare anima potuisset; cum tamen ad primum verbum, quod hic audit, uti dixi, penitus immutetur, præsertim cum in capto est; tunc enim potentia suspensa sunt: quomodo enim tunc intelligantur ea, quæ ante nunquam memoriæ occurrerant? & quomodo occurrant tunc, cum ipsa quasi non operatur, & imaginatio velut obtusa &

S. M. Teresa Opera.

X

stupida

S.
HeresiaInterna
Dilectio
cerd com-
tingit.Qua signa
sint, cum in-
terna locu-
tio est ab
intellectu.

Opera

N. VI

156

Effectus lo-
cutionis
Dai.Alia diffi-
cultas in-
ter locutio-
nem Dei &
intellectus.

*Verba Dei
non audiri
aut tunc, cum
anima in
ipso raptu
est.*

stupida est? Sciendum autē, ut mihi quidem videtur, animam, cum raptiones videt, aut huiusmodi verba audit, eo præcisè tempore illa non audire, vel videre, quæ iam in raptu unita est: tunc enim (ut supra ostendimus) scilicet, quantum memini, de secunda aqua agerem) potentia omnes raptus perduntur, & anima, uti eo loco monui, nihil omnino vel videt, vel intelligere, vel audire potest. Tunc quippè tota est in manu & restat alterius, nullamq; ei Dominus toto illo tempore (quod sanctissimū est) ad quid agendum libertatem videtur relinquere. Sed cū temporis punctum iā præterijt, & anima nihilominus in raptu adhuc tenet, tunc fit id quod dico: potentia quippe tunc tali in statu manens, esto penitus non perdatur, tamen nihil fere operetur, sed velut absque sint, & ad aliquem discursum, aut argumentum formidam, inceptus peritus. Tot porro sunt ad hanc distinctionem intelligendam modi, ut, ut mel quē decipi contingat, sæpius tamen decipi nequeat. Quinimo aut dicere, si anima in his versata, exercitata, ac circumspēcta sit, hanc dī culter ipsam id perspecturam. Nā, ut alia taceā plurimā, ē quibus id quod dixi, colligi queat, prorsus nullū, cū id ab ipsa provenit, effectū operis neq; enim id admittit, uti admittit aliud illud, quod etiā inuita admodum debet; nec ei auscultat, sed quoddā intellectus deliciū esse ad oculū, ut perinde ac non magni facimus eū, quem phrenesi nouimus laborare, alterum illud perinde est, ac si virum aliquem sanctissimum, doctissimum, maximæque auctoritatis, quem scimus nobis non mentiturū, loquentem audiremus. Et hæc comparatio mihi adhuc nimis vilis & humilis videtur: nam verba hæc quandam subinde maiestatem includunt, & nimis, si reprehensua sint, hominem faciunt contremiscere, non aduersando quis ea proferat; si autem amoris, in amando liquefcere, & amabile sunt quæ huiusmodi, quæ (ut iam dixi) antè nimis quam præterita memoria remota erant; & tam cito brevīq; tempore, tam prægnantes sententiæ dicuntur, ut multo ad eas ordine digerendas opus foret tempore: actum nullatenus videmur posse ignorare, non esse hoc quidam ingenio nostro prouisum & excogitatū. Adeo ut me necesse non sit dī his exponendis immorari: nam prodigio simile esset, credo, hominem his versatum & exercitum, hic decipi & illudi, si ipsemet dedita operi studio, se non velit decipere. Sæpenumerō contigit, ut ego fabulans, non crederem id quod mihi dicebatur, & me somnare, aut falsū quodam detineri putarem (scilicet postquam id iam præterijt; cū enim adhuc durat, id impossibile est) longo tamen post tempore ipsam impleri viderim: facit enim Dominus, ut ita id memoriæ insculptum maneat, ut ex ea radi penitus nequeat: quod autem ab intellectu præterit, est velut primus cogitationis motus, qui disperit, & cuius mem-

*Cū res di-
cta à Deo
venit, tam
profundè
impressa
memoria
manet, ut
sius homo
oblivisci
nequeat.*

petrasset. Verum primum illud, est velut opus & operatio; nam, & huius aliquid memoria excidat, & tempora multa effluant, nunquā tamē
 eius homo obliuiscitur, vt non semper meminerit, id sibi aliquādo di-
 ctū esse; excepto, cū valdē longū tēpus intercurrit, aut fauoris, vel doctri-
 nae verba sunt. Verborū porro prophetias aut prædictiones continētium
 nullatenus mihi homo obliuisci nequeo. Et rursus dico, impossibile mihi vi-
 deri, vt anima, nisi ita foret maligna, vt id veller fingere, itaq; mētiri (quod
 sanē intolerabile malum foret) aut id se intelligere diceret, cū tamen non
 intelligat; non ad oculum videret, ipsam per se verba ordinare, atq; intra
 se loqui; hoc inquam non videtur fieri posse, si spiritum Dei loquentem
 audierit; nam alioquin tota vita sua in hac illusione manere posset, sibiq;
 persuaderet id se intelligere: & ne hoc quidem scio quomodo fieri possit.
 Vel enim anima id vult intelligere, vel non vult: si non vult intelligere, &
 ipsa quæ alioquin posset intelligere obluctatur, idque ne mille timendi
 occasionē habeat, & alias plurimas ob causas quæ locum hic habent (vti
 sunt, quod in oratione quiescere velit, sine hisce rebus) quomodo intel-
 lectum tantum temporis supererit, vt rationes & discursus formet: ad hoc
 quippe opus est tempore. Hic verò sine vlla prorsus temporis iactura do-
 cemur, & intelligimus ea, ad quæ ordinanda ac digerenda mensis integer
 necessarius videbatur. Vnde & ipse intellectus & anima consternata hæ-
 rent & percussa, præ admiratione quorundam quæ audiunt. Verē hæc
 ita se habent, & qui aliquam horum habebit experientiam, videbit omnia
 quæ dixi sic planē se habere. Benedico autē & laudo Deum, quod hoc ita
 exponendi gratiā mihi dederit. Finem igitur, facio; si addidero viderimi-
 ni, cum id ab intellectu pronenit, nos id cum volumus, haud difficulter
 intellecturos, & quotiescunq; orationi insistimus, visurum nobis quod
 aliquid intelligamus. Sed in prænā illa locutione ita non contingit:
 nam sæpē ad multos dies ero, vt, tametsi velim, prorsus mihi
 impossibile sit quidquam intelligere, & alias, etiam nolens, non possum
 aliud, vt dixi, non intelligere. Videtur mihi, si quis homines decipere vel-
 let, dicendo se velut à Deo intelligere, id quod à se ipso prouenit, eum ea-
 dem ratione etiam dicere posse, id se corporeis auribus audire. Et, vt ve-
 rum fatear, nunquam putavi, alium audiendū aut intelligendū modum
 esse, quā cōmunē hunc, quoad usq; id ipsa in me aduertit: atq; ita id mihi,
 sicut dixi, magno labore & impendio cōstitit. Sed cū hæc locutio à Deo
 prouenit, tūc nō solū, nō bonos post se effectus relinquit, verū etiā
 malos. Hoc mihi non nisi bis aut ter contigit; & statim tūc tunc Dñs ad-
 monuit, demonē esse, vt racā notabilē illā ariditatē, quæ inde sequitur.

Est hæc ingens animæ inquietudo, qualem & alias sæpē experta
 sum,

S.
Heresia

Opera

N VII

156

Signa
 quando lo-
 cutio à di-
 abolo est.

scit, cum me Dominus magnis tentationibus, & diuersis animæ
tationibus exagitari permisit. Et licet hoc me sæpius affligat, ut nati-
hæc tamen inquietudo eiusmodi est, ut vnde ea veniat, sciri nequeat,
si quod anima illi resistere, eaque turbari & affligi videatur, nesciam
men quid ipsam affligat: nam quod dicit, non malum est, sed bonum.
Ipsam mihi persuadeo, siquidem vnus spiritus alium sentiat, gustum
dulcedinem, quam cæcæ non dat, longè differentem esse ab ea, quæ
dat Deus. Posset ille his gustibus decipere eum, qui alios illos De-
stus nondum habet, nec habuit. Gustus inquam veros, suauem
cer, validam, profundè inhaerentem, delectabilem, & quietam re-
tionem: etenim paruas quasdam animæ deuotiunculas, & alios per-
motus (quia ad primum persecutionis statum hosculi hi decidit
deperunt) deuotionum nomine non appello, esto bona sint per-
pia, & sancti quidam sensus & motus, sed non tales, ut per eos
spiritus aut mali effectus distinguantur. Quocirca magna semper
vbique cautela & circumspèctione opus est; nam qui non nisi
que, & non vltèrius, in via orationis processerunt, facillè decipi-
sent, si quas visiones vel reuelationes haberent. Equidem non am-
sionem aut reuelationem aliquam habui, quam mihi Dominus
la bonitate sua, orationem vnionis dedisset; nisi fortè prima vice
dixi, iam antè multos annos, cum Christum vidi. Et vitam
sciuissèm, veram id visionem fuisse, ut quidam postea id intellexerunt
non parum id mihi profuisset. Nulla inde in anima manet suauitas,
teneritudo; sed ipsa manet velut consternata, & nauseabunda & rudi-
Certa sum, illam animam à diabolo non decipiendam, nec etiam De-

*Quinò ha-
buit gustus
diuinos fa-
cile per gu-
stus falsos
decipitur.*

*Gustus di-
abolici si-
gnum.*

*Visiones &
reuelatio-
nes fidei co-
rraria cu-
randa non
sunt.*

permissum, ut decipiatur, quæ nulla in re sibi fidit, & ita firmiter in-
stabilita est, ut se pro vno eiusdem articulo millies mortem subire
tam sentiat, quæque cum magno hoc suo erga fidè affectu & zelo, quæ
Deus statim infundit (qui aliud non est, quàm fides quadam viuæ &
semper se conformare satagit & procurat ijs, quæ Ecclesia credenda
ponit, modo hunc, modo illū interrogās, ut quæ in hisce fidei veritatibus
iam tam firmiter stabilita est, ut omnes, quæ excogitari possent, re-
tiones, imo ne quidem si cælos apertos videret, vel minimum eam
quæ Ecclesia credit, dimouere non possent: si se ob cogitationem
quam, suborientem interdum circa hoc vacillare sentit, vel prop-
apud se dicere. Cum Deus hoc mihi dicat, tam id verum esse potest,
quod sanctis dicebat; non dico ipsam id credere, sed, diabolum
tum per primum motum incipere ipsam tentare (patet enim ad
lum, valdè esse malum, diu in illa cogitatione harere; imo sæpè ne-
dem primos illos motus sensuram opinor illam animam, quæ in fide
forti

fortis est, atq; est illa, cui Dominus prædictas gratias confert, vt quæ se ita validam credit, vt diabolus omnes ob vel minimam eorum, quæ Ecclesia credit, veritatem pessundare & conficere se posse existimet) dico, si magnam hoc robur in se non sentiat, & eam quam habet deuotionem ac vitionem huc se non conducere videat, hanc illam vt suspectam tenere posse: nam esto damnum statim non percipiat, paulatim tamen ipsum posset incrementum, & sensim grauius fieri. Nam, quantum ego quidē colligo, & per experientiam noui, tunc demum id homo credit à Deo esse, dum id cum sacra scriptura coincidere, & conforme esse animaduertit, cum enim vel minimum ab ea deflectit, multo sine vlla cōparatione firmius mihi videor creditura id à cacodæmone venire, quam modo credā, à Deo id venire, quantumcūq; firmiter etiā id credam, tunc quippè necessesse non est, varia signa inquirere, è quibus colligatur ecquis sit spiritus: cū hoc signum, quo colligatur, hoc à Diabolo prouenire, ita sit euident, vt licet tunc omnes mūdi totius homines mihi assererēt, Deū hic agere, id minime crederē. Summa, cū dæmon hic se intermiscet, illico omnia bona abscondi, & ab anima fugere videtur. Ita scilicet illa inquieta, turbata, tædiosa manet, & nullū omnino bonū effectū operatur. Nam etsi aliqua bona desideria dare videatur, illa tamē nō sunt solida & firma; & humilitas, quā post se, vt sui effectū, relinquit, falsa est, inquieta & omnis suauitatis erpers. Qui autē aliquā boni spiritus experientiam habebit, facile hoc, quod dico, intelliget. Nihilominus varias diabolus ipse technas & insidias struere potest, adeoq; nihil hac in re ita certū est, quin sēper tutius ac securius sit timere, & magna cū circūspeditione & cautela procedere, ac directore quēdam doctum ac peritum, qui errantem audacter corripiat, habere; ita cū nimis fier, vt nullum prorsus damnum incurrat; esto ego sæpissimē valdē timens, ob nimios illos timores, quos nō nulli habēt. Semel inter alia id mihi contigit, cum scilicet multi, de quibus bonam opinionem, vt parcat, habebam, vnum in locum congregati erant (nam esto tunc non nisi cum vno in particulari agerem, & cum alio nullo loquerer, nisi dum hic id mihi præciperet, illi tamen sæpē inter se de me iuuanda agebant, quia & me valdē diligebant, & metuebāt, ne fortē diabolus mihi illuderet; quin & egomet, dum extra orationem eram, non mediocriter timebam; nam statim atque eidem me applicabam, & aliquam mihi Dominus gratiam dare incipiebat, quamprimum omnis à me timor recedebat, & securā reddebat) quinque vel sex eos fuisse crediderim, & omnes insignes, & zelosos Dei seruos: affirmabat autem tunc mihi confessarius meus, omnes illos sibi persuadere, à diabolo mihi illudi; propterea que illud consultum videri, nec toties Sacramentum venerabilis Eucharistie suscipere, meq; in externorū negotiorū tractatione distrahere ac solitudine cauere. Equidem

S.
Heresia

Opera

N. VII

161

In visio-
onibus mi-
hil ita cer-
tum, quin
semper se-
curius sit,
timere.

*Omnes
putabant
in quod
ipsa sen-
sibat, à
diabolo
venire.*

quidem, ut dixi, in magno tunc timore & anxietate versabar; ad quem agendum non parum conferebat continuum meum cordis deliquium; ut ut sæpe per diem, aliquo in loco sola agere non auderem.

Cum ego tales & tam multos id mihi dicere vidi, ego tamen animi inducere penitus non possem, ut hoc de me crederem; gravissimum conscientiae scrupulum sensi, quod id ex humilitatis defectu fieri putarem: omnes quippe incomparabiliter multo sanctioris erant viræ, quam ego, & in super doctrina & litteris eminebant; cur ego eis non crederem? Conabar quam poteram maximè, etiam vi mihi facta, illis credere, & simul toleratam vitam meam recogitabam, itaque illos verè de me iudicare, cum sic iudicarent. Quare sic anxia & afflicta me ad templum contuli, in quo oratorium quoddam me abdidì, cum iam ad dies multos sacra communionem abstinuissem, & solitudinem cauissem, in qua tamen omnis mea erat consolatio & recreatio, ita ut nullum haberem, cum quo confiteri possem; nam omnes ad vnum mihi aduersabantur. Nonnulli, dum his de rebus agerem, me videbantur ridere, tanquam si tantum imaginatio & phantasma fuisset; alij Confessarium monebant, sibi ut à me caueret; alij certò & indubitanter asseriebant, diabolum in me operari, solus Confessorius meus (esto cum alijs conspiraret; at duntaxat, ut me, sicut postea intellexi, probaret) semper me consolabatur, dicebatque, tamen si etiam diabolus foret, modo Deum optimum max. peccando non offenderem, nihil penitus mihi damni illum inferre posse; ipsum tandem à me discessurum; unde hoc ipsam à Domino instantè per preces deposcerem, quod tum ipse, tum omnes, quibus ille in confessione aures dabat, nec non plurimi, serio præstabant. Omnis quoque oratio mea hunc ad scopum dirigebatur; quin & vniuersos Dei seruos, quos nossem, orabam, ut Deum rogarent, alia ut me Maiestas illius via conducere dignaretur. Biennio penè toto hanc ego Deo rem per preces continuo commendavi, identidè hoc ab eo petens. Nihil autem me consolari poterat, cum mecum cogitabam, fieriue posse, ut cacodæmon roties mecum loqueretur. Nam quod nullum amplius mei per orationem in solitudine recolligendæ temporis haberem, Dominus mihi dabat, ut interim dum cum alijs cōversabar, me introrsum possem recolligere; quin & ipse, frustra me reluctare, loquebatur mihi, quæcunque ei videbantur, egoq; quantumvis id mihi gravissimum ac molestissimum esset, cum tunc loquentem audire cogebat. Sed cum sola essem, nullam amicum habens, cuius alloquio me ipsa solaret, non poteram vel orare, vel in libro legere; sed ob tantā tribulationem, & timorè, ne forte mihi cacodæmō illuderet, tota in quiete & afflicta, plane nesciens, quid tandem de me futura essem (& hanc quidem angustiam aliquoties imò sæpè sensi, sed nunquam meo iudicio ita grauem & excelsam

*Magna
eius deso-
lacio.*

cessitiam ac tunc) quatuor aut quinque horas continuo in hoc statu manebam
ut nec a terra mihi vllū, nec e celo solatiū veniret, aut affulgeret, nisi quod
Dominus me, mille inter periculorum timores cōstitutam pati cerneret.

Quā, ō Domine Iesu, verus amicus es tu! & quā potens! quādo enim
vis, potes, & nunquā nō vis, si modo nos te velimus, omnia quæ condita
sunt, te ō mādī Domine, laudēt & benedicant. Vtinā plena per vniuersū
orbē terrarum voce promulgare possē, quā tu amicis tuis fidelis sis! Om-
nia, Domine, creata deficiunt & pertrāsunt, tu illorū omniū Dominus,
nunquā deficiis aut pertrāsīs. Nimis quā exigūū est, quod pati sinis eum,
qui te diligit. Quā, ō Domine mi, tenerē, ciuilitē, blandē, & suauiter tuos
trahere & habere nosti! ō si quis nūquā aliquē, prāter vnū te, amare pro-
curasset! Videris, ō Domine, virga & rigore probare eū, qui te amat, vt iā
in extrema afflictione constitutus, maiorem amoris tui extremitatem &
immanitatem intelligat. O si quis, Deus meus, ingenium simul & doctri-
nam, nec non noua verba haberet, ad opera tua magnificanda, & extol-
lenda, vt quidem ea anima mea intelligit! Omnia me deserunt & defi-
ciunt. Domine mi, sed si tu me non derelinquas, ego a te nullatenus defi-
ciam. Omnes viri docti contra me insurgant & impugnent, omnes me
creature persequantur, omnes me demones exagitent, tu solus noli a me
recedere: experientiā quippē noui, quantum sit lucrum, quod referunt ij,
qui in te solo confidunt.

Cum ergo in magna illa anxietate constituta essem (nondum enim
aliqua mihi visio haecenus oblata erat) haec sola verba nimis quam suf-
ficientia fuisse ad illam auferendam, mentemque meam, omni nubilo
dissolūto, serenandam: *Filia noli timere: ego enim sum, & non deserā te, noli timere.*
Putabā sanē (vt quidem me dispositum vici) valde lōgo tēpore opus esse,
ad mihi persuadendum, vt mētem ego meam ad quietem componerē, &
meminētem sufficientē ad hoc eloquētiā & ingeniū adferre possē; & ecce
sola verba haec, ita me serenant, corroborāt, animāt, securā reddunt, quie-
rant & illuminant, vt animā meam in momento planē immutatā viderē,
& aliā, & contra vniuersum mundū disputando, rationibus euicisē, Deū
esse qui in me operaretur. Quam Deus bonus est, quam bonus & potens
Dominus est! nam nō modo bonum consiliū suggerit, sed remediū: Ver-
baq; eius sunt opera. Quā, ō Deus bone, fides hominē corroborat, & per
eum amor adaugetur! Vt verū fatear, sapē ad mentem & memoriā reuo-
cabā, quomodo Dominus olim orta in mari tēpestāte, vētis imperasset, vt
cessarent; vnde ita mecum ipsa dicebā, Quis est hic, cui omnes potentiae
meae ita obediunt, & qui vnico momento tam spissis in tenebris lucē se-
renitateque adfert: qui cor, quod saxum & marmoreū esse videbatur,
emollit; qui suauissimā lachrymarum ibi fluētia laxat, vbi ariditas dudū &
longo

S.
heresia

Opera

N VII

163

*Dominus
Deus ipse
securā esse
inbes: &
qui horum
verborum
fuerit esse-
Aus.*

*Magnus
eius contra
dæmones
animus.*

*Diaboli
alijs non
nocent,
quam sese
tradenti-
bus. Et cū
Deus id
permittit.*

longo tēpore futura esse videbatur? Quis hæc desideria subministrari quibus
hos suggerit animos? ut sæpè intra me ipsa cogitarem; Quid est quod ti-
meo? quid est hoc? huic ego Domino famulari cupio; aliud nolo, quam ei
soli placere; aliam recreationem, quietem, bonum non cupio; quam il-
lius voluntatem facere (nam de eo, prout mihi quidem videtur, plane
certa eram, ut id hic possim referre) si ergo Dominus tam potens sit, ut
quæ eum esse video & scio, & dæmones eius sint mancipia; deque eone-
fas sit dubitare (cum sit de fidei articulis) ego autem huius Domini & Ro-
gis ancilla sim, ecquod illi mihi malum referre possunt? cur non satis vi-
rium habeam, ad cum vniuersis inferiorum cohortibus decertandum
Crucem itaque in manus sumpsi: & videbatur sanè mihi Dominus robur
& animum inspirare; nam breui tempore ita me immutatam vidi, ut cum
omnibus dæmonibus etiam manus conferre & luctari non vererer; vi-
debar quippè cruce illa haud difficulter eos in fugam agere, ac debellare
posse. Vnde apud memetipsam prouocando dicebam, venire iam omnes
quotquot estis; videre volo quid mihi, ancilla Dei cum sim, facere vi-
ueri possitis. Et sanè, videbantur illi me timere: nam ex eo tempore que-
ræta & sine timore mansi, & ita illos, quotquot sunt, formidare desij, vi-
mnis, quem hæctenus habueram, timor cessavit: nam tamen si eos, ut possim
referam, interdum adhuc viderem, non tamen iam amplius eos timebam,
quin è contra me ipsi terribilem esse putabam: & quoddam mihi, Do-
dante, in illos omnes mansit dominium, ut iam non magis eos time-
quam si muscæ forent. Ita porro illi mihi meticolosi & ignaui videntur
esse, ut quamprimum se contemni vident, omne robur & potentiam
suam amittant. Neminem hi hostes de facto oppugnare norunt, nisi
quem ultro semetipsum tradentem conspiciunt, aut quando suos Deus
seruos, ad maius ipsorum bonum, tentari vexarique permittit. Vnde
verò timeremus eum, quem verè timere nos oportet, nobisque periculosum
remus, plus nobis damni ab vno peccato veniali, quam ab omni inferna
multitudine simul iuncta posse aduenire: cum hoc à parte rei inuolu-
tum. Quam porro nos hi maligni spiritus in metu & pauore detinent, sed quod
per nostros honoris, auri, ac voluptatum appetitus ipsi nosmetipsos pau-
dos & timidos reddere volumus: nam illi tunc nobiscum committunt
& velut collatis viribus (nam nobismetipsi hostes & inimici sumus, cum
cum diligimus & sectamur ea, quæ odisse deberemus) permulcum ha-
dubiè nobis nocebunt: ipsi enim in causa sumus, cur nostris proprijs
mis illi nos oppugnent, ipsis quodammodo illa in manus dantes, quibus
nos ipsos contra eorum vim & impetum defendere deberemus, quod
sanè deplorandum est. Sed si propter Deum omnia repudiemus, crucem
amplectentes, eique sincere & ex corde seruire satagamus; tunc non

secus has cacodæmon veritates fugit, quam nos pestem virulentissimam. nam diligit mendacium, in quo ipsum est mendacium; nec vllum cum eo, qui in veritate ambulat, inibit pactum aut commercium: sed, cū mentem & intellectum alicuius obnubilatum cernit, omnimodis collaborat, ut & oculos ei eruat, & planè cæcum reddat. Si quem enim iam ita cæcum videat, ut is se in rebus vanis quietem inuenturū putet. (nam omnes inuidentur) quamprimum aduertit, huiusmodi hominem merum esse puerum, cum nimirum puerorum more viuat; unde mox audaciam & animos concipit, ad cum eo, non iam semel, sed sæpius luctandum. Faxit Deus, de horum numero ipsa non sit, sed gratiam Maiestas ipsius, quæso, mihi det, qua mediante, id quietem esse existimem, quod verè quies est; id honorem, quod verè honore est; hoc delectabile, quod verè delectabile est, & non vice versa, ac tum dæmones omnes explodam, & flocidiam; immo potius ipsi me timebunt. Non intelligo hunc timendi modum, ut dicamus, *diabolus, diabolus*; cum dicere possimus, *Deus, Deus*, acque ita ei timorem incutere: scimus enim iam tum; illum, nisi Dominus id ei permittat, se ne mouere quidem posse. Quid sibi vult hoc: quod scilicet iam plus metuum eos, qui Dæmonem ita metuunt, quam ipsum mererear: Nam ipse nullum prorsus inferre mihi damnum potest; at hi, præsertim si Confessarij sint, hominem mirè turbant & inquietant. Equidem per multos annos tantas hac in re pertuli molestias, ut etiam nūc mecum ipsa mirer, quomodo eas ferre potuerim. Benedictus sit Dominus, qui ita me re ipsa fortem reddidit. Amen.

CAPVT XXVI.

EANDEM MATERIAM PROSEQUITVR, ET NARRAT

quamam sibi hac in re timores abstulerint, ipsamque credere facerent, non esse nisi bonum spiritum, qui cum ipsa loqueretur.

VNAM de primarijs ac maximis, quas à Deo accepi gratijs hanc esse puto, generositatem & animos, quos mihi contra cacodæmones dedit. Damnosissimum quippè maximeque impertinens est, animi ignauam & metulosam esse, & aliud quid, præterquam Dei offensam vereri. Nam cum omnipotentem Regem & Dominum ita potentem habeamus, ut omnia possit & omnes sibi subijciat, nullam omnino timendi occasionem habemus, si modo (vti dixi) in veritate & sincerè, & magna cum conscientia puritate coram eius Maiestate ambulemus. Ad hoc vellem (sicuti dixi) omnem quicumque est timorem habere, ne vide-

S. M. Teresa Opera.

Y

licet

Diabolus
audaciam
cum vi-
det subia-
tum pa-
uidum.

Dei nomē
Dæmones
percellit,
omnemq;
nobis ti-
morem
auferet.

Magna
Dei gratia
est habere
robore con-
tra Dæ-
mones.

S.
Heresia

Opera

N. VI

166

licet aliquam te offendam illam, qui hoc ipso momento nos de-
 & ad nihilum redigere potest: nam si Maiestatem eius amicam & pro-
 tiam habeamus, omnes aduersarij nostri, manibus iunctis velut in-
 ces coram nobis se humiliabunt. Diceret ad hoc quis, id ita quidem
 sed quamnam anima ita rectè & sincerè viuet, vt Deo placeat in om-
 bus, & propterea facta securior, nihil omnino metuat? Certè non
 nam nimis quam improba, & inutilis est, ac mille miserijs, & infirmi-
 bus obnoxia, vt Deus Optimus Max. non ita se erga reos gerit, vnde
 nes solent, nouit quippè imbecillitatem nostram. Sed anima, cuius
 bus è signis & coniecturis colligere in seipsa potest, an ipsum sincerè
 reque diligat: amor enim in illis quæ ad hunc statum peruenerunt,
 est dissimulatus & reclusus, vt in principio, sed admodum impetuosus
 ardens hæ Dei videndi desiderium in se sentiunt, vt infra verbi causa
 dam, aut iam supra commemorauimus. Hinc omnia hominem cruciant
 gunt, torquēt, nisi aut cum Deo, aut propter Deum ferantur, omnia
 que quies eum inquietat, quod se à vera & propria sua quiete abelli-
 tiat. Proinde res manifesta est, & quæ, sicut dictum est, dissimulatur
 que non procedit.

*Statu in
 quo amor
 non est
 dissimu-
 latus.*

Quodam tempore, cum me magnis tribulationibus, atque varijs
 rum oblocutionibus, certo quodam in negotio, quod postea referam
 quo rum vniuersam ciuitatem in qua impræsentiarum ago, cum varijs
 sum Ordinem repugnantes, & aduersantes habui, oppressam cernebam
 & magna sane in angustia, nec immerito, versarer, factum est vt
 Dominus vocibus compellaret. *Quid times? an nescis me Omnipotentem?*
quod tibi promisi reipsa præstabo: & est id etiam postea ad impletum. Statim
 ro tantum in me robur ortum est, vt, quo ei possem seruire, etiam ad
 perdifficiles res de nouo aggrediendas animata fuerim, esto etiam
 mihi inde sequi molestia, & nouam illam patien di materiam mihi dante
 buissent. Hoc vero accidit mihi toties vt numerum dicere non possem
 sæpe quoque me increpauit, quin etiam modo increpat, cum in alijs
 imperfectiones incido; & quidem verbis tam acerbis, vt satis ea
 animam quandam in nihilum redigendam; tantæ saltem sunt effectus
 & tam potentia, vt ipsa se corrigat: nam, sicut supra dixi, Maiestas
 consilium dat iuxta ac remedium. Aliàs præterita peccata mihi in
 moriam reducit, ac tum præsertim, cum singularem aliquam tribulationem
 tiam dare vult, aded vt se iam anima verè coram illius tribunali conuictam
 re putet: veritas quippè tam clarè & liquidò ei ob oculos ibi ponitur, vt
 quo sese referat, prorsus ignoret: subinde pericula quædam, tum
 tum alijs impendentia, nec non alias res futuras, tribus aut quatuor
 quam contingerent annis mihi præsignificauit; quæ omnia, exactè
 & quæ

*Verba Do-
 mini ad
 S. M.*

*Nec non
 reprehen-
 siones.*

huc euenerunt; quorum nonnulla postea fortasse referam. Adeo ut tam multa signa sint; & quibus queat colligi, an Deus sit qui loquitur, ut ne meum id ignorare posse putem. Omnium verò tutissimum est, sicuti scripsi mihi Dominus significauit, ut totam animam & omnes quas à Deo accipimus gratias, Confessario aperire non vereamur: is autem doctus sit oportet, nostrum verò est, in omnibus morem gerere. hoc autem ipsa facio, & nisi facerem, quietem non haberem; neque enim consultum est, nos mulieres plenam quiete frui, cum & indocti simus, & nullum omnino hinc commodum, at ingens sequatur commodum. Et hoc valde frequenter mihi contingit. Quodam tempore Confessarium habui, qui variis me mortificationibus exercebat, & subinde etiam affligebat, & mirum in modum me identidem diuexabat: nullam quippe mihi quietem indulgebat, atque hic meo iudicio fuit, qui plus quam alij me in via spiritus adiuuaret; & licet magnopere eum diligerem, subinde tamen ad eum relinquendum tentabar; credebam namque eas, quas mihi causabat molestias & afflictiones, impedimento esse, quo minus orationi possem insistere. Quotiescunq; autem hoc facere proponebam, statim interius Domino loquente monebar, id ne facerem, idque tam aspera & acri cum reprehensione, ut illius verba magis cor meum discinderent, quam omnes, quas mihi Confessarius inferebat, molestias. Aliquando, graue mihi erat, quod hinc quidam interrogaret, illinc verò reprehenderet. Et sane sic mecum fieri oportet, prout quidam voluntas mea parum flexa & morigera erat; semel Dominus mihi dixit, me verè obedientem non esse, quam diu non proponerem & paratissimum pati; sed oculos conijcerem in id, quod ipse nostri causa passus esset, & tunc mihi omnia quam facillima visum iri. Alius porro Confessarius, is etiam mihi dixit, qui in initio confessionem meam exceperat mihi quodam tempore confitetur, ut, quandoquidam iam notissimum erat, spiritum bonum in me operari non possem, id ipsa post hac tacerem, & nemini quidquam de eo dicerem, quod meum in alio non viderem, id genus res silentio premere & celare. Non displicebat hoc satis ea Confessario mihi: nam quoties Confessario meo hisce de rebus loquebar, sunt effectus mihi id graue erat & tanto me rubore suffundebat, ut maiorem aliam Maiestatem in hisce declarandis, quam in grauib; peccatis aperiendis, diffidui mihi in se habere sentirem; & maximè, cum singulares quedam gratiae declarandi mihi graue erant, putabam enim illos mihi non credituros, meque audientiali confessorio in labio fore. Hoc autem malè me habebat, quod magnaliū & mirabili ponitur Num Dei quedam mihi hoc videretur esse irreuerentia & vilipendiū: ideoq; mihi, tum tunc silentio inuoluere maluissimè. Tunc demum intellexi, valde mihi quatuordecim Confessarium illum meum in hoc consuluisse, neq; ullatenus debere, ex acie loqui me quidquam celare eum, quo ut Confessario utor; hoc namque longè tutissimum esse, & secus si agerem, fieri posse, ut illuderet aliquando,

X 2

& deci-

Confessari-
um se
moris si-
cantem
deserere
cogitans

Omnia
facile so-
lerat, quæ
Domini
labores
considerat.

Illusionem
quantum
sit pericu-
lum,

S.
heresia

Opera

N. VI

167

& deciperet. Quotiescunque Dominus mihi in oratione aliquid faciendum mandabat, Confessarius autem id fieri nolebat: Dominus, cum eum postea recurrerem, ut obedirem Confessario, iubebat: ac Matrem eius, ipsius deinde mentem immutabat, ut iam id mihi iniungeret, quod Dominus ante fieri iusserat.

*Dominus S.
Matris li-
brum vi-
uentem
promittit.*

Cum quodam tempore multi libri Hispanici nobis iussu Superiorum, auferrentur, legiq; vetarentur; satis hoc mihi graue visum est, quod essent nonnulli erga quorum lectionem maximè afficiebar, & quod amplius legere vetitum erat, quod solum latine eos legere fas esset. Vnde mihi Dominus ait, *ne hoc te cruciet; nam ego dabo tibi librum viuentem.* Nesciebam cur aut quo fine hoc diceretur: nondum enim vllas tunc viuentium habueram: at non multo post, quid sibi id veller facile intellexi. nam tam recogitandi, & ea quæ coram videbam, meditandi materiam habebam, & tantum mihi Dominus, in me omnimodis erudienda, amoreme habuit, ut, aut valdè parum aut propè nihil opus habuerim libris? Matrem ipsius verus ille liber fuit, in quo veritates legi: benedictus autem ille liber, qui, quæ legenda & facienda sunt, ita memoria imprimit, ut ea nulla eradere possit obliuio. Etenim quis, quæso, Dominum plagis ac verberibus coopertum, & persecutionibus vexatum & exagitatum conspiciet, & illas non complectetur, amabit & ambiet? quis item eius præparatam, quam sibi seruientibus præparat, vel aliquam tantum partem videbit, & non simul intelliget, quodcunque aut facere, aut pati possumus, nihil penitus esse, cum tam amplum pro eo præmium expectamus? quis tormenta damnatorum conspiciens, sibi non persuadent omnia quæ in terra sunt tormenta, eum illis comparata delicias potius gaudia esse; nec non simul agnoscet, quod Domino nominibus restrictus sit, quod se toties ab illo loco liberarit? At quoniam potest Deo fauente, de horum nonnullis, pluribus agam, ideo in vitæ serie referenda pergere cupio. Utinam verò in ijs quæ dixi, satis me declarare potuerim: crediderim autem, eum qui vel aliquam horum experientiam habebit, non solum hæc intellecturum, sed & confestim me aliqua saltem in re veritatem dixisse; ei autem qui experientiam non habebit, si omnia hæc, mera deliramenta & mœnia aniles videri minimè mirarer. Satis porro est, quod ille propter iudiciū hoc culpa careat, quod ego sim quæ hæc dico; equidem à parte mea eum qui ita censeat, culpæ non imputabo. Det mihi Deus, ut saltem voluntate ipsius adimplenda non erem. Amen.

CAPVT XXVII.

ALIVM MODVM QVO DOMINVS ANIMAM DOCEAT, ET
 suam voluntatem ratione quadam admirabili siue vlla prorsus locutione, patefaciat,
 declarat. nec non singularem quandam Domini gratiam, visionem inquam,
 non imaginariam, enarrat. Caput hoc notatu
 dignissimum est.

VT igitur interruptam vitæ meæ narrationem resumam, hac in af-
 flictione & anxietate ipsa tum eram; variæ autem, vt dixi, ad Deum
 passim orationes pro me fundebantur, vt ipse me per aliam viam, quæ
 securior foret, ducere dignaretur, quod eam per quam ambulabam, sus-
 picam dicerent, ac periculis plenam. Fateor tamen, quamuis id à Do-
 mino suppliciter peterem, & summopere vellem desiderium in me sen-
 tire ad aliam quandam viam ineundam; quia tamen animam meam ita
 mehoratam videbam (nisi forte interdum, cum ob ea, quæ mihi diceban-
 tur, nec non ob timores, quos mihi incutiebant, mirè angebar) in pote-
 state omnino non fuisse mea, serio id desiderare, esto identidem ipsum à
 Deo peterem. Quod enim me prorsus viderem mutatam, hinc aliud fa-
 cere non poteram, quam me totam in Dei manus resignare, quod ipse
 sciret, quid mihi conueniret; ipsumque ideo rogabam, vt in omnibus san-
 ctissimam voluntatem suam in me adimpleret. Videbam porro, quod
 per hanc viam, rectà in cælum tenderem, ante verò rectà ad inferos pro-
 perassem; vnde à me ipsa impetrare non poteram, vt aut hoc ipsum de-
 siderarem, aut demoniacam id illusionem esse crederem, esto quantam-
 cunque possem, cum ad hoc credendum, tum ad illud desiderandum di-
 ligentiam adhiberem; sed nequaquã hoc in manu mea situm erat. Quid-
 quid agebam (si modo bonum aliquod opus facerem) hunc in finem
 Domino offerebam; adhuc pios quosdam Sanctos mihi in patronos de-
 legebam, vt me hi ab illusionem diabolica eriperent; nouemdiales quoque
 peregrinationes hac intentione suscipiebam; serio præterea S. Hilarioni
 & S. Michaëli Archangelo me commendabam; quem hac potissimum de
 causa, iam recenter mihi in patronum delegeram, serioque inuocare in-
 ceperam; quin & alios non paucos Sanctos importunius inuocabam, vt
 per illorum intercessionem veritatem Dominus ostendere dignaretur, &
 hoc suis ipsi precibus à diuina Maiestate exposcerent.

Postquam ergo biennio toto, tam ego quam alij plurimi instantif-
 sume orassent, vt Dominus vel per aliam me viam conduceret, aut rei ve-
 ritatem declararet, eò quod me Dominus eo quo dixi modo sæpè allo-
 queretur; hoc tandem mihi contigit. Cum quodam gloriosi Apostoli Pe-
 tri die

Y 3

*Orationes
 varia fun-
 debantur
 eo sine vt
 aliq eam
 Dominus
 via dedu-
 ceret.*

*Afficitur
 erga SS.
 Hilarionē
 & Mi-
 chaëlem
 Archan-
 gelum.*

S.
Heresia

Opera

N. VII

166

*Christum
Dominum
apud se esse
percipit.*

tri die festo in oratione versarer, videbam (aut vt melius dicam, sentiebam: oculis enim corporis aut animæ nihil penitus videbam) attamen videbatur ipse Saluator noster Iesus penes me consistere, & videbam (vt mihi quidem apparebat) ipsum esse, qui mihi loquebatur. Ego, vt quæ penitus ignorabam, similem visionem fieri posse, initio magno concupiscentie corpore, & indefinenter lachrymabar: vt primum tamen, ad me redendam securam, cepit loqui, pro more quieta, serenata, & gaudio plena mansi, & omnis mox timor euanuit. Videbatur Dominus semper ad latus meum incedere, sed quia non erat visio imaginaria, hinc non videbam, quæ esset forma: nihilominus valde notabiliter percepi & sensi, illum semper ad dextrum meum latus adstare, ac testem ocularum esse omnium quæ agerem: & quamdiu vel minimum recollecta eram, vel non multum aliorum distracta, ignorare non poteram, quod apud me esset. Sine mora valde afflictæ & turbatæ Confessarium meum adi, vt hanc ipsam visionem referrem. Is me rogauit, quæ illum forma viderem: respondi me illum non videre. Intulit, vnde ergo scirem, quod esset Saluator Iesus? dixi, nescire me; nihilominus, non posse me non scire & intelligere, quod apud me esset, & me hoc clarè videre & sentire: quod animæ recollectio in oratione quietis, multo maior esset, & valde continua, & effectus longè alij quam habere solebam; adeo vt res esset euidentissima. Vnde alias super alias similitudines adferebam, ad me ipsam declarandam: sed ad hoc visionum genus declarandum, nullam sanè dari posse putem, quæ satis quadret vel apta sit. Nam cum hæc de maximè sublimium visionum genere sit, sicut mihi postea Sanctus quidam vir, magniq; Spiritus, F. Petrus de Alcantara appellatus (de quo postea vberius loquar) alijque viri doctissimi dixerunt, nec nos de numero earum, in quas se demon minus ingerere & immiscere potest, hinc nobis indoctis verba non suppetunt & occurrunt, ad illas hic in terra deelasandas: litterati autem & docti melius eas exponent. Si enim dixerò, me nec corporeis, nec interioribus animæ oculis eum conspiciere, quia imaginaria visio nō est; quomodo ergo scio, & maiore cum claritate & certitudine mihi persuadeo, eum apud me esse, quam si oculis eum meis intuerer? Si enim dico, videri penitus esse, ac dum quis, quia in tenebris est, vel cæcus alium hominem apud se consistentem non videt; non satis hoc conuenit; aliquam quidem similitudinem habet, sed ea satis parua est: ibi namque sensibus suis quis hominem præsentem sentit, vel eum loquentem, incedentemue audit, vel tangit; at hinc nihil tale est, nec vlla hic videtur obscuritas; sed per notitiā quandam, quæ sole sit clarior, Dominus animæ se repræsentat. Non dico, solem aut claritatē hinc videri, sed lucem, quæ sine vlla tamē lucis visione, intellectum illuminat, vt tanto bono anima fruatur. Magna hoc præ-

*Descri-
ptio huius
visionis
pura intel-
lectualis.*

testa bona secum adfert. Non est autem velut quædam Dei præsentia, qualis sæpè in oratione sentitur; præsertim ab ijs qui orationem vnionis ac quietis habent; sed hîc statim arque orare incipimus, inuenire videmus quicum loquamur, & etiam intelligere quod ipse nos audit, idque ex affectibus, & spiritualibus ardentis amoris ac fidei, & aliorum propositorum cum quadam cordis teneritudine, affectibus sensibusque colligere est. Est hæc singularis & magna Dei gratia, vnde qui eam cælitus accepit, permagni faciat oportet: est quippè valde sublimis orandi modus, sed non est visio; vt scilicet quis intelligat, Deum ibi per effectus, quos, sicut dixi, in anima operatur, adesse: nam per talem modum se Maiestas eius nobis patefacere vult: hinc liquidò videre est, Iesum Christum purissimæ Virginis Mariæ filium, hic præsentem adesse. In alio illo orandi modo quædam duntaxat diuinitatis influentia se exerunt; at hîc, præter illas influentias, etiam sacratissimam humanitatem nos comitari, & benefacere nobis velle videmus. Petijt ergo à me Confessarius: Quis autem tibi dixit, id Iesum Christum fuisse. Respondi, Ipsemet sæpè id mihi dixit: animo vero, etiam antequam id ipse mihi diceret, menti meæ impressum fuit, quod ipse esset: quin etiam ante hanc impressionem, ipse id mihi significabat, & tamen eum non videbam: perinde ac si quis, quem, nūquam vidissem, sed de quo nonnulla referri inaudissem, ad me, cum cæci, vel in obscuro quodam loco conclusa essem, mihi locutum veniret, mihi que diceret, quisnam esset: possem quidem ipsa id credere, non tamen tam indubitatè & certò affirmare, quod esset is quem se esse diceret, ac si eum oculis meis vidissem. Hîc tamen illud fieri potest; nam etiam non videndo, tam euident & certa menti notitia imprimitur, vt nullum de eo dubium esse posse videatur. Vult siquidem Dominus, id tam firmiter intellectui insculpi, vt non magis de eo dubitare possimus, quam de eo quod ocalis videtur; immò etiam adhuc minus: nam in illo quod videmus, aliquando dubitamus, an id tantum ita nobis visum sit: at hîc, esto ab vna parte talis fortasse de subitò dubitatio & suspicio enascatur, ab altera tamen tanta in anima certitudo manet ac securitas, vt dubitatio nihil possit, sed quamprimum euanescat. Sic ergo & alio quodam modo animam Deus edocet, & non loquendo; alloquitur, eo scilicet pacto quo antè dixi. Est autem isthoc locutionis genus, ita cælestè, vt hominibus mortalibus, quantislibet verbis vteremur, eam exponere vix possimus, nisi id per experientiam Dominus aliquem edoceat. Deus quippe in intimis animæ penetralibus id imprimit; quod eam vult intelligere, ac sine vlla imagine, aut verborum forma, at non nisi per modum visionis illius quam iam descripsi, id ibi ei repræsentat.

Hic

S.
Heresia

Opera

N. VII
171

Christus
Dominus
se declarat
S. Mariæ.

In eo quod
videmus
oculis, ad-
huc potest
esse dubi-
um.

*Visio in
quam se
Damon
minus in-
gerere po-
test.*

Hic ergo modus, quo Deus animam intelligere facit id quod videtur nec non magnas veritates & mysteria, imprimis notetur: nam sæpè, hoc est, tum cum mihi Dominus aliquam visionem, quam Maiestas eius mihi representare dignatur, exponit, tali modo id fieri solet; & hic modus esse videtur, in quem se cæcodaemon minus potest ingerere, idque propter rationes quas subnectam; quæ si bonæ non sint, haud dubie decepta sum. Hæc quippe visionis & locutionis species est, quid ita spirituale, ut nulla, meo iudicio, in potentijs aut sensibus sit concitatio, & quod aliquid ad rem suam spectans daemon possit elicere. Hoc quidem inter dum fit, & quàm citissimè pertransit. nam aliquando ut mihi quidem videtur, nec potentia suspenduntur, nec sensuum usus omnis perditur, sed multum in seipsis sunt & potentes; quia non semper hoc in contemplatione cõtingit, sed quàm rarissimè; cum tamen id fit, tunc nos non operamur, nec quicquam facimus, sed id totum Domini ipsius videtur opus esse. Perinde hoc fit, ac dum cibus aliquis in stomacho est, quævis quidem homo non comederit, nec, quomodo illuc venerit, sciat, non tamen eum ibi esse, esto nesciat qualis sit, aut quis eum stomacho intro-rit. Hic autem id novi, sed quomodo illud illuc venerit, nescio (quod non vidi) nec intelligo; immo ne animum quidem vnquam habueram id desiderandi, nec ad notitiam meam peruenerat, tale quid non posse.

*Quomodo
intellectus
audiat, &
attentus
sit in hac
visione.*

In locutione vero, de qua supra iam egi, efficit Deus, ut intellectus etiam inuitus, audiat & aduertat, ad ea quæ dicuntur: videtur quippe anima ibi alias habere aures, quibus audiat, & ad audiendum velut compelli, & etiam inhiberi, & vitari ne aliò se distrahat; sicut, si quis bene audiens, non permetteretur aures suas obturare, & alij interim plenis verbis de propè eum alloquerentur; hic, tametsi etiam noller, illos in- quentes necessariò audire deberet: ita pè demum aliquo modo hic operatur; cum attentus sit ad audiendum, & excipiendum ea quæ dicuntur. Hic autem nihil tale est; nam etiam parum illud, quod hoc ante conferebat (ipsa inquam nuda ad ea quæ dicuntur auscultatio) illi ex- pitur, & omnia cocta inuenit, & velut masticata, ita ut aliud ei faciendum non restet, quam frui. veluti si quis, qui ante non didicisset, nec, ut quidam legendi artem calleret, elaborasset, neque etiam studuisset, omnino se iam artem ac scientiam cognitam habere aduerteret, nesciret tamen quomodo, aut vnde, hanc ipse nactus esset, cum non laborasset vnquam, ut quidem suum Alphabetum addisceret. Vltima hæc similitudo ocellis hoc donum aliquo modo videtur declarare: anima quippe vnico me- mento se sapientem factam, & Sanctissimæ Trinitatis, aliorumque m- steriorum valde sublimium, tam perfectam sibi datam intelligentiam in- telligit.

intelligit, ut nullus sit Theologus, cum quo de horum magnalium veritate disputare non audeat. Inde vero ita perculsa, & consternata manet, ut harum gratiarum vna nimis quam satis sit, ad animam planè immutandam, & talem ei amorè indendum, ut nihil aliud amet, quam eum, à quo se sine villo suo labore & studio ad tanta bona recipienda aptam ac capacem fieri videt, qui sua ei secreta communicat, quique tam amicè & familiariter cum ipsa agit; ut id describi non possit. Quasdam enim ei dat gratias, quæ illusione suspectæ sunt; tum, quod ita admirabiles sint, tum quod collatæ ei, quæ eas tam parum promeruit, ut nullus, nisi fidem valde vnam habeat, ijs sit crediturus; atque ideo illarum, quas Dominus mihi de dit gratiarum, pauca admodum referte constitui (nisi aliter superiores susceperint) nisi fortè quasdam visiones, quæ ad aliquid viles esse possunt, ut ille, cui eas Dominus dabit, non nimis admiretur, atque impossibile id esse non credat, sicut id ipsa initio credebam; tum ut modum & viam, per quam me Dominus conduxit, aperiam; atque hoc est, quod me superiores scripto tradere iubent.

Vergo ad hunc intelligendi modum redeam, quod mihi de eo videretur, hoc est, videlicet Dominum omnimodis velle, ut quandam animam hæc notitiam habeat eorum quæ in cælo fiunt; nam sicut beati ibi se mutuo sine locutione intelligunt (quod nunquam antea sciui, cum tamen res certa sit, quoadusque me Dominus ex sua bonitate id re ipsa voluit videre; & in raptu quodam mihi ostendit) ita prorsus & hic contingere videntur: Deus quippe & anima se mutuo intelligunt, tantum quod Mattheas eas ipsam id intelligere velit, idque sine villo alio artificio, ut nimirum sic pateat amor, quo hi duo amici se inuicem prosequuntur. Quem admodum, dum hic in terra duo se inuicem diligunt, statim se mutuo, si quidem boni ingenij sint, sine villo prorsus signo aut indicio intelligere videntur, dum taxat se mutuo aspiciendo: sic omnino hic fieri credamus necesse est. esto quomodo id fiat, ipsi non intelligamus; adeo ut duo hi amantes se inuicem fixè intueantur, sicut sponsa in Canticis sponso suo dicit; & illud, quantum memini de hoc intuitu intelligi debere audiui. O admirabilem Dei benignitatem, qui se tam amicè ab oculis, qui tam male hætenus viderunt, quales animæ meæ oculi sunt, videri sinit! Hoc saltem velim Domine, ut post hunc intuitum, iam non amplius res viles, & indignas aspicere assuescant, & in nulla re præterquam te, quietem & faciem inueniant. O hominum ingratitudinem! quousque se illa extendit! scio sanc per experientiam, hoc quod dico, verissimum esse, & quod quid demum dici possit, minimum esse eorum quæ tu, Domine, animæ, quam ad hunc statum euehere dignaris, præstas. O anime, quæ vos in oratione exercere capistis, quæque veram fidem habetis, quod quærere

S. M. Teresa Opera.

Z

bonum

S.
Heresia

Opera

N. VII

173

Quomodo
Deus &
anima se
mutuo in-
telligant
sine locu-
tione.

bonum potestis, etiam in hac vita (vt omittam bonum id, quod in æternitatem comparatur) quod cum illorum minimo queat æquiparari: Vnde id verè ita esse, nimirum sic Deum se dare ijs, qui omnia propter ipsum relinquunt: non est acceptor personarum, omnes ex æquo amat, neminem quantumlibet improbus, excipitur, cum sic mecum agat, ad hunc me tantum euicahens. Cogita, quod id quod dico, ne vel apex sit eorum, quod de hac re possunt: nam ea solum hic dixi, quæ, vt hunc visionis & gratiam animæ Deus dat, modum exponere & declarare possem, dicere erant: sed quidnā tunc anima sentiat, cum sua ei Dominus secreta & signalia patefacit, dicere & describere non valeo: nam tantam id voluntatem & suauitatem includit, vt omnes quæ haberi hic in mundo & possunt, tam multis hoc interuallis antecedit, vt hominem non tantum tione eas contemnere & repudiare faciat, cum hæc simul omnes iamdudum non nisi meræ sordes sint. Immo prorsus indignum est, hæc voluptates cum illis æquiparare, esto etiam semper & in æternum illis frui qui possunt. Omne autem solatium, quod hic in mundo Dominus dat, non nisi aquæ est guttula, vasti illius fluminis, quod nobis præparatum est. Pulchrum id est; & sane pudet me mei, & siquidē in cælo locum pudor habere possit, ego merito plus cæteris omnibus ibi erubescerem. Cur tantum voluptatum, ac voluptates, & gloriam in æternum duratura, boni Iesus discipulo habere volumus? Annon saltem, vnā cum filiabus Ierusalē, Hebræis cum illum in cruce sua ferenda, vt Simon Cyrenæus, non adiuvemus? Quid? nū per voluptates & recreationes fruemur eo, q̄ ipse pretio sanguinis, quæ tam copiose effudit, pretio nobis cōparauit? Est hoc propter impossibile: nā per vanos mūdi honores refarcire nos posse putamus. temptum illū, quæ ipse olim in mūdo subiit, vt sic ipsi æternū regnum impertinens hoc est: non est hæc via; erramus, nunquā illuc pertingemus. Has porro veritates plenis vocibus R. M^{ra} vbiuis locorū deprædiceret, hanc mihi libertatē Deus non dederit: vellē sanē eas mihi met ipsa idē dē & nunquā non in clamare; sed tardē admodū me audio, & Deū loquentem audiui, sicut ex his q̄ scripsi colligere erit; vnde magna mihi contentio est, hac de re loqui, ac proinde tacere cupio. Hoc vnū dūtaxat dicam, quando mecum ipsa considero (Dñs eo me faciat peruenire, vt bono frui possim) (ō qualis accidentalī gloria & recreatio Beatissimæ hoc iā de fruentib⁹ erit, cū videbunt, quod (tamen si serius) propter Deū nihil operentur facere eorū; q̄ facere potuerunt! & quod omnia, quæ ipsorum & status dare permiserunt, omnimodis ei dederunt! & qui plus fecit, etiam voluptatis capiet. Quam is se diuitē esse cōperiet, qui diuitias omnes propter Christum reliquit! q̄ honoratū is, qui honorem propter eum contempsit, sed summo opere gauisus est, dū valdē p̄fundē deprimeretur: q̄

*Dei non
potest quid
anima
sentiat cū
sua ei se-
creta Deus
reuelat.*

puente is, qui letatus est, dū velut fatuus & irrisus & habitus est, cū & ipsa
Dei sapientia instar fatui irrisa sit! q̄ hodierna die paucos, peccatis nostris
impedientib⁹, tales inuenire est! vt penitus iā defecisse videatur ij, quos
mundani ideo vt stultos reputabant, q̄ eos heroica & generosa veracium
amatorū Christi, opera facientes, cernerent. Quā tuus, o munde, munde,
honor indies crescit, ed q̄ paucos qui te pernorint, inuenire sit! magis et-
ia, si ipsi nobis persuadeamus, Deo iam gratus esse ac magis placere, q̄ sa-
pientes & discreti passim habeamur. Et ita prorsus se res habere debet, put-
quidē hodie discretionis haberi rationē video: nām statim alios putamus
scandalizandos, & nō edificandos, exteriorē cōpositionem & autoritatē,
in suis quisq; statu, non pferat, adulq; Monachū, sacerdotē secularē, mo-
niale, nemo est cui nō nouitas, & scādalo sum p infirmis, esse videatur, ve-
res detritas & rappeccatas ferre, vti & solitudinē sapē sectari, & orationi
insistere, put quidē hodie mundi status est, & iā eorū quā ad pfectionem
spectant, nec nō magni illius, quē olim Sancti pferabant, feruoris obliuio
intrauit. Vnde in ea sentētia sum, vt plus nocere, & dissolutionem sæculi
pferens magis promouere existimo, q̄ fortasse quis inde scandalizaretur, si
Religiosi ita opere ipso ostenderent, sicut docent verbis, q̄ parui mundus
veneris facie dus sit: nā tali ē scādalo insignes Dñs fructus colligit, &
si forte aliqui inde scandalizentur, alij tamen per hoc ad conscientia re-
morum excitantur. Vtinā hodie saltē rudis quādā expressio & imitatio
vigeret eorū, q̄ tum Redemptor noster Iesus, tū Apostoli eius passi sunt &
fecerunt: illa siquidem hodie magis opus est, q̄ vnquam fuit. Talis haud
dubie fuit benedict⁹ ille Fr. Petrus de Alcantara, quē non ita pridem Dñs
ad se euocauit: nō is iā mundus est, vt tantā perfectionē ferat. Dicūt nāq;
corpora & valetudines hominū iā debiliora esse, nec esse iā sicuci superio-
ris sæculi fuit. Sanctus tamen hic vir, huius temporis fuit, at spiritus eius
tā erat validus & potens, ac præcedentibus passim esse solebant; atq; hæc
causa est, cur mundū ipse conculcarit. Et esto, nudi, vt ipse, nō incedamus,
nec tantā austeritatem pferamus quantā ipse; multa tamen sunt, sicut iam
alio die memini, ad mundum pculcandum media; & hæc Dñs sugge-
rit & edocet, dū generosum aliquem animū videt & reperit. Quā vero cū
magnum ac generosum Maiestas eius Sancto huic, quem dico, viro dedit,
ad 47 annos, tā (vti nouimus oēs) austerē & seuerē viuendū: de qua auste-
ritate aliquid hic dicere volo; quia q̄ de ea dictura sum, verissima fore scio.
Ipse mihi & alteri cuidā, à quo non multū sibi cauebat (mihi quidem, q̄
magno me amore prosequeretur, placuit quippē Dño, hunc mihi tempo-
re illo angustia, de quo & locuta sum & adhuc loquar mihi defensorem
& animatorem dare) dixit, se quadraginta (si benē memini) annorum
spatio non plus quam sesquihora per noctem ac diem dormiisse, & maxi-

Discretū
hodierna
quam sibi
noxia.

Quantū
inde se-
quatur
boni, si Re-
ligiosi ope-
re exhibe-
rent, quā
verbo don-
cent.

B. F. P. Pe-
tri de Al-
cantara
sanctitas

Penitentia
eiusdem

Z 2 mum

S.
Heresia

Opera

N. V.
156

mum austeritatis ac pœnitentię laborem, quem in principio habuit, fuit
 somnum superare; atque hinc semper aut genua flectebat, aut stabat
 etus: cum autē dormiret, dormiebat sedens, ac paxillo, qui hac de causa
 pariete fixus erat, capite innitens: nam extensus, quantumvis voluisset
 dormire non potuisset; cella quippē eius, vti norunt omnes, non nisi quā
 tuor & medio pedibus longa erat. Omnibus illis annis nunquam caput
 caputio texit quantumlibet sol ferueret, aut cælo plueret. Semper quā
 que nudipes incessit; vestis autem eius alia non fuit, quā quædam
 nautico & rudipanno confecta, sine alia interiori ad carnes; & erat
 tam angusta & arcta quā esse poterat: palliolum quoque, quod ei
 periniiciebat, eiusdem erat materiz: & hoc, dum frigus intensum
 sese, mihi dicebat, solitum deponere, ostium vero & fenestellam cellæ
 aperta habere, vti, cum postea palliolum hoc resumebat, & ostium cla
 debat, corpus suum recrearet, quod illud maiore calore frueretur &
 focillaretur. Vt plurimum, non nisi tertio quoque die comedebat; de
 batque mihi, non debere id mihi videri: esse quippē id factū facile, quā
 huic se ieiunio assuefaceret. De socijs eius non nemo mihi narrauit,
 etiam ad octiduum aliquando cibo abstinuisset. Id tum fuisse credo, cum
 in oratione versabatur; nam subinde magnos raptus, & intensos datus
 amoris impetus patiebatur, vti meis ipsa oculis semel vidi. Paupertas
 extrema fuit; in adolescentia quoque valde se studio mortificationis
 dixerat; vnde mihi retulit, se in quodam ordinis sui Conuentu triennio
 ipso commorantem, neminem ē fratribus de facie, sed de voce dū
 xat, nouisse: oculos quippe nunquam sustollebat, ita vti nec loca
 ad quæ necessario eum ire oportebat, sed alios fratres, eodem pergen
 sequeretur. Hoc ei in ipsa vīa accidebat. Mulieres nunquam intuebat
 idque ad multos annos obseruauit: postea vero eō iam se dicebat per
 misse, vti non plus moueretur videndo, quā non videndo; sed erat
 admodum, vbi primum eum nosse cæpi, & ita exsuccus & exhaustus,
 non nisi ex aridis arborum radicibus compactus esse videretur. Ad ha
 morum sanctitatem mira accedebat affabilitas; atramen verborum
 paucorum, nisi cum aliquid interrogaretur: in loquendo autem valde
 erat lenis & blandus, quod bono esset præditus ingenio. Multa alia
 hoc vīso dicere vellem, nisi vereretur, ne R. V. diceret, hæc extra propo
 situm meum esse, & nihil ad me pertinere, & sanè ne hæc quidem, sine me
 tu scripsi: quocirca finem facio, si addidero, talem eius fuisse mortem
 qualis vitæ cursus: fratribus enim circumstantibus prædicando, &
 eidem eos admonendo, vbi mortem iam iam imminētē vidit, Psal
 illum Davidis, *Letatus sum in his quæ dicta sunt mihi*, decucurrit, & genua
 flectens, spiritum Deo reddidit. Placuit vero Domino, vti iam mortis

*Illius
 mortis
 ratio.*

*S. Matris
 post mortē
 apparuit.*

maiores mihi opem tulerit, bene mihi pluribus in rebus consulendo, etiam fecerat viuis: sæpè namque eum vidi maxima gloria circumfusi. Cum primum se mihi spectandum daret, dixit, beatam & felicem esse penitentiam, quæ tam amplo remunerata sit præmio; & alia complura. Vno antequam vita excederet anno, absens licet, mihi apparuit; Ego autem illum breui demoriturum sciens, id ei significavi, esto aliquot leuicis hinc distaret. Cum vero spiritum iam Deo redderet, apparens mihi dixit, se iam ad requiem abire: ego autem id non credens alijs nonnullis id narrabam: & ecce, octiduo post nuntiatum est, illum iam mortuum esse, vel, vt melius loquar, incepisse in æternum viuere. Hæc igitur vitæ aspectus & rigor, tam luculentum gloriæ præmium recepit; quæ ille iam perfruens, magis ac sæpius me consolari videtur, quam dum inter mortales mortalis ageret. Quodam tempore mihi Dominus dixit, nihil omnino homines in eius nomine, à se petituros, quod non essent impetraturi: & sane multa quæ ego illi, vt à Domino præfens peteret, commendavi, adimpleta vidi. Sit autem Dominus in æternum benedictus. Amen.

Sed, quam multis equidem hic vsa sum verbis, ad R. Vram excitandam, vt, quidquid huius vitæ est, nihili faceret, quasi id ipse nescires, & non iam firmiter proposuisses omnia deferere, & opere ipsum etiam præstirisses. Tantam porro in mundo perditionem, & corruptionem video, vt, esto hæc dicendo non proficiam, quàm quod me hæc scribendo defatigem, hoc tamen ipsum mihi recreationi sit; nam quidquid hic dico, contra me ipsam est. Ignoscat mihi Dominus, quidquid hac in re contra ipsum deliqui, ignoscat mihi quoque R. Vra, quod sine vlla necessitate & præter propositum illi molesta sim. videor quippè velle, vt ipsa luat, & penitentiam agat pro omni eo, quod hic ego deliqui.

CAPVT XXVIII.

REFERT SINGVLARES, QVAS EI DOMINVS PRÆSTITIT
gratias, & quomodo ei prima vice apparuerit; simul declarat, quid sit visio imaginaria; necnon magnos effectus, & signa, quæ ipsa cum à Deo venit, post se relinquit, describit. Caput hoc vtile cumpri-
mis est, & notabile.

VT ergo ad propositum redeā, multos in illa quam dixi visione dies hæsi, vt pote quæ valdè continua fuit, tantumque mihi illa profuit, vt ab oratione non discederem; immò omnia quæ agebam, sic facere alla-
borarem, vt non displicerem ei, quem eorum testem & inspectorem esse tam apertè videbam: & esto subinde apud memet ipsa timerè, quod tam

Z 3

multa

S.
Heresia

Opera

R. V.

106

Quam
Domino
sit gratia,
quod in
nomine
Sanctorum
inuocetur.

*Dominus
Iesus suas
ei manus
ostendit.*

*Item fa-
ciem.*

*Corporum
Beatorum
pulchritu-
do.*

*Dominus
eorum ei se
videndum
exhibet.*

*Magna in
cælo gloria
vel corpo-
ra gloria-
sa videre.*

multa mihi indies dicerentur, timor tamen hic diuturnus non erat, quod me Dominus securā redderet. Cum ergo quadā die in oratione veritate placuit Domino suas dumtaxat manus mihi ostendere, quæ sanè tam excellentis pulchritudinis erant, ut eam verbis satis exprimere non possem. Vnde capi metuere: omnis quippe novitas semper me initio valde timorē & pauidam reddit, quamcūq; demum supernaturalem gratiam mihi Dñs præstet. Paucis post diebus, vidi quoq; diuinam eius faciem, cuius aspectus planè me, ut quidem mihi videtur, absorbit. Intelligere nō poteram, cur se Dñs, quasi per partes, & paulatim magis ac magis ostenderet, cum postea gratiam mihi facturus esset, ut eum totum viderem: quoadusque postea intellexi, Dominum in eo se naturali meæ imbecillitati conformasse & adaptasse. Sit ipse in æternum benedictus: nam tam abominabile & vile subiectum, tantam gloriam simul se exercentem ferre nō potuisset; & Dñs, utpote qui id benè nouerat, pro sua bonitate id ita disponebat. Videbor fortasse R. Vestra magno, ad manus & faciem ita formosam aspiciendam, robore opus non habuisse: sed nouerit oportet, corporum gloriosa ita pulchra esse, tantamq; vnde quaq; gloriā spirare; ut rei talis supernaturalis: & ita eminenter pulchræ aspectus hominē velut extra se rapiat, & velut dementem reddat: hinc fiebat, ut ita timerem, ut præ timore turbarer & consternerer; etsi paulò post planè securā redderet & certā eiusmodi in me sentirem effectus, ut omnis mox timor abscederet.

Quodam die S. Paulo Apostolo sacro, dū Missam audire, sacratissimam illa Christi Dñi humanitas, totā se mihi videntem exhibuit ea proinde in forma, quā è sepulchro gloriosus resurgens depingi solet, talem pulchritudinem & Maiestatem præferens, qualē tūc in particulari R. Vestra descripsi, dū id mihi exactè iniungeret: q̄ sanè satis mihi græce fuit, ne enim quis id dicere potest, nisi magnā sibi pœnam inforat: porro si tantū potui optimè & clarissimè descripsi; quāobrem necesse non est hoc locū q̄ aliās dicta sunt, repētere: hoc solū dico, q̄ esto in cælo non aliud oculorū oblectamentum foret, q̄ summa gloriosorum corporum pulchritudo, nimis quā magna ea gloria sit, præsertim ipsam humanitatē Saluatoris nostri Iesu Christi videre: Locū hoc habet quoq; etiā cum se Maiestas eius hic in terra, non nisi secundū imbecillitatis nostræ capacitatem, spectandā dat: quid ergo erit in cælo, vbi tanto bono simul & semel fruamur? Sed licet visio hæc imaginaria sit, nunquā tamen corporeis oculis intuita sum, uti nec vllam aliā, sed dūtaxat oculis animæ. Qui verò maiorem harum rerum peritiā habent, quam ego, dicunt visionē de qua antea locuta sum, perfectiorē esse hac, & hanc perfectiorē esse ijs, q̄ corporeis oculis videntur: tradunt enim hoc visionū genus, inter visiones intimū esse, plus illusionib⁹ diabolicis obnoxium: quanquā id tunc quidē mihi periti-

trudere nō poterā; sed volebam quā maximē, vt, quoniā huiusmodi mihi gratia fiebat, corporeis eā oculis possē intueri, ne Confessarius mihi diceret, oculos meos fascino detineri & illudi. Quin imō, cū illa iā praterisset, quādam incidebat mihi cogitatio (& quidē statim, statim) nū forte oculi mei delusi fuissent, & me torquebat & angebat, q̄ id Confessario meo significassem, meū cogitans an nō fortalsē eum decepissem. Erat itaq; hoc nōna lachrymarū ac doloris materia; quare me ad eum cōferebam, & doloris mei occasionē narrabam. Rogabat is me, an id tantum mihi ita videretur, an vero dato studio ipsum decipere voluissē. Ego sincerē ei, q̄ a parte rei erat, dicebā: nā, meo iudicio, non mentiebar, neu mentiri voluerā; imō, ne quidem, p̄pter omnia quē in mundo sunt, vnū pro alio narraſsem. Nouerat hoc ipse, itaq; me ad quietem reducere conabatur. Ita etiā a parte mea mihi graue & permolestum erat, cum id genus nugis, ipsum adire; planē vt nesciam, quomodo suggerere mihi diabolus potuisset, ipsum vt ingerem, quo me ipsa excruciare & torquerem: sed Dñs ipse in hac gratia mihi prastāda, & veritate hac declaranda, ita festinabat, vt quātocyus hac a me anxietas, & scrupulus an hoc nōnisi mera oculorum illusio esset, abscederet; ac meum ipsa stuporem ac simplicitatem postea nimis quā apertē perspexi. Nā etsi ad multos annos mecum ipsa imaginando cogitaret, quomodo rē tam speciosam effingerē, hoc tamen facere penitus nec possem, nec scirem; longē quippe ea excedit omne id q̄ hic imaginatione cogitando potest effingi, imō etiā solus eius candor & splendor: neq; enim splendor est, qui visum pstringat; sed suauis quidam cādor, & infusus splendor, qui oculos visumq; maximopere recreet, nō fatiget; vti est & claritas, q̄ ad tam diuinam hanc pulchritudinē spectādā accedit. Est autē lumen, ita diuersum ab eo q̄ hic in terra videtur, vt ipsa solis claritas quam omnes videmus, cum claritate & lumine q̄ hic visui representatur, comparata, ita obscura & obfusa videatur: vt ne oculos suos quidē, ad eā vidēdam, quis semel aperire dignaretur. Perinde namq; est, ac si hinc, aquam limpidissimā, in fundo crystallino, solaris radijs reperculso, fluitantem cerneret; & huic aliam valdē turbidā, in tēpore nubilo, & preterea per sordidā terrā superficiem currentem opponeret. Non quod hic aliquis se sol ostendat, aut lumen ipsum sicuti lumen solare sit; verum tamen hoc naturale quoddam videtur esse lumen, & aliud illud non nisi factitium atque adumbratum. Lumen scilicet est, quod noctem & obscuritatem non habet; sed quia semper lumen est, hinc nihil est quod ipsum queat impedire aut obfuscare. Denique id tale est, vt quantumlibet acuto, & prastanti quis ingenio esset, toto tamen vitæ suæ tempore imaginando concipere non posset, quomodo id sit: Deus tamen id tam repente & subito ostendit, vt, etsi ei cernendo oculos aperire

S. M. mirē
affligēba-
tur, cum
Confessa-
rio suis
aperiret
visiones.

Deseri-
ptio lumi-
nis & splen-
doris Do-
mini cum
aliquo ap-
paret.

Quam
pante tamē
hoc appa-
reat.

S.
Heresia

Opera

IN
VIT

aperire necesse foret, illis aperiendis homini ne quidem tempus esset, sed scilicet de repente id affulget. Verum non plus refert, aperiunt illi sunt, clausi, cum id nos Dominus videre voluerit, velimus nolimus id videre debemus. Nulla est distractio, quæ ei impediendo sufficiat; nulla potentia quæ resistat; nulla etiam diligentia ac sollicitudo, quæ ad hoc habendum par sit. Hac ipsa satis reapse experta sum, uti postea declarabo.

Iam verò declarare velim, quo se Dominus modo in hæc visionibus spectandum det: non dico me ostensuram, qua ratione in interioribus sensu, tam vehemens ac forte lumen, & in intellectu tam clara imago, verè ipse illic præsens adesse videatur, possit constitui: hæc namque ad videndum doctos spectat tractatio. Et noluit mihi Dominus modum, quo id fiat, declarare; adhuc adeò ipsa ignara, tanquam obtusi ingenij sum, ut hæc idem id intelligere non potuerim, quantumlibet id mihi alij exponere sinerent. Certum autem id est, quamvis R. V^{ra} me felici & acuto esse ingenio opinetur, stupido tamen & obtuso me esse: nam quæadmodum multis rebus experta iam sum, ipsum non aliud aut plus comprehendit, quam quod (ut dici vulgò solet) ei comedendum præbetur. Qui mihi à confessionibus erat, subinde meas mirabatur ignoratias, nec unquam velis aperiebat, vel ego scire cupiebam, quo Deus hoc vel illud modo fecisset, aut hoc illud esse potuerit: nec etiam id unquam interrogavi, elio supra dixisse memini, iam à multis annis cum viris doctissimis agere consuevissem. Hoc porro rogabam, num, quid peccatum esset, nec ne; alio reliquo aliud mihi opus non erat, quam cogitare, Deum omnia consuevisse; ac videbam, me nullam admirandi, ac magnam eius magnificentiam ac laudandi occasionem habere; immò ad deuotionem potius me mouebant res difficiles & sublimes, & quo illæ erant sublimiores, eo mouebamur magis. Dicam ergo, quod re ipsa, & per experientiam vidi; sed quo id Dominus modo faciat. Reu. Vestra melius exponet, & simul quidquid obscurum erit, & ipsa explicare non potero, apertius declarabit. Nonnullum quidem è rebus videbatur mihi id, quod videbam, imago quædam esse; sed ex alijs multis rebus, non imago quædam, sed ipsemet Christus esse videbatur: idque colligebam è claritate, in qua is se mihi ostendere dignabatur. Nonnunquam ita in confuso id fiebat, ut non nisi imago mihi videretur; non tamè talis, quales sunt in mundo expressiones hominum in tabula, quantumlibet ex perfectæ sint; esto viderim per multas quasuum archetypum egregiè referebant. Stultum quippè est, putare, quædam inter utrumque hoc imaginum genus similitudinem dari posse: parum enim inter utramque est differentia, quanta inter hominem viuum & spirantem est & illius picturam: nam quantumvis scitè & ad viuum quædam

Exponere
conatur
quomodo
hæc visio
sibi facta
sit:

depictus sit. ita tamen propè ad naturam ipsam accedere non potest, quin ad oculum tandem pateat, nō esse nisi quid mortuum & vita destitutum. Sed, esto hoc hic ad propositū mirè faciat, ei tamen diutius inharere nō la. Non dico autem, id similitudinem quandam esse (quia similitudines nunquam ita exactè per omnia respondent) sed ipsissimam veritatem: quia tanta est inter hanc & reliquas imagines differentia, quanta inter quid viuum & quid depictum: nam si imago est, est imago viua; non homo mortuus, sed ipsemet Christus viuus, atque satis ostendit, hominem se simul esse ac Deum, non qualis in sepulchro iacebat, sed qualis iam resuscitatus inde surrexit. Et aliquando tanta apparet cum maiestate, vt dubitare nemo possit, quin ipsemet Dominus sit, præsertim post Sacram Communionem: scimus quippe iam tunc indubitanter, illic eum præsentem adesse, ita namque nos fides docet. Ita porro se huius domicilij Dominum esse ostendit, vt anima prorsus annihilata, in Christum se absorberi & consumi quodammodo videat. Vtinam vero, mi Iesu, indicare verbis possim, quanta eum maiestate te spectandum præbeas, & quam ymensi orbis terrarum, cælorum & aliorum mille mundorum, & infinitorum mundorum ac cælorum quos creare posses, Dominum te esse ostendas: quos omnes anima, pro maiestate quidem qua te videndum das, indignos & nihil prorsus esse intelligit, vt tu illorum Dominus sis & dicas. Hic quoque clarè apparet, mi Iesu, quam exigua & enervis diabolorum omnium sit potentia, si cum tua conferatur, & quomodo, qui te amicum habet, vniuersam tartari vim & nequitiam possit proterere. Hinc quoque colligitur, quam merito cacodæmones, te ad limbam patrum descendente, metuerint, & mille alios infernos profundiores optarint in quos se abderent, ne tantam maiestatem coram aspicerent: ac simul ipsa video, declarare te animæ velle quam magna sit sacratissima illa humanitas, diuinitati coniuncta, & quanta eius potentia. Hic item apparet, quid erit, in iudicij extremi die hanc Regis huius Maiestatem, eiusque erga damnatos & reprobos seueritatem intueri. Hic quoque vera est humilitas, quam in anima relinquit, quod scilicet suam ipsa miseriam intueatur: nam non potest eam non intueri. Hic denique confusio, & verus de commissis peccatis dolor, ac pœnitentia: nam, quamuis amicè se animæ à Domino haberi videat, vbi se tamen ab eo abscondat nescit; atque inde est, quod tota annihilatur. Dico itaque, hoc visionum genus, cum scilicet Dominus insignem quandam magnitudinis & maiestatis suæ partem animæ ostendere vult, tam esse efficax, vt mihi prorsus impossibile videatur, creaturam aliquam (nisi eam Dominus valdè supernaturaliter, scilicet per raptum quandam & extasin, in quo nimirum visus diuinæ illius præsentia visionem per eiusdem fruitionem amittat, adiuuare vellet)

S. M. Teresa Opera.

A 2

hoc

S.
Heresia

Opera

N. VII
181

hoc ferre posse. Verum quidem est, animam postea eius obliuisci: ac
maiestas illa & pulchritudo ita illi impressa manent, prorsus ut impos-
sibile sit eam illius obliuisci, nisi forte tunc cum eam Dominus in
quadam ariditate, solitudine & desolatione, de qua loquar infra, videri
cupit: nam tunc etiā Dei ipsius videtur obliuisci. Alio qui manet hic
quasi tota alia, & semper in Deum absorpta: imò verò viuus quidam
amoris de nouo comunicari videtur, & quidē (vt mihi videtur) in
mo quodam gradu: nā quamuis superior illa visio, quæ sine imagine
(vt dixi) repræsentat, sublimior sit, vt tamen illius memoria exinde
stræ imbecillitati conformis maneat, quò sic cogitationem ab illa
occupatam vbique circumferamus, hinc magnum quid est, vt tam diu
præsentia benè repræsentata, & in imaginatione insculpta maneat: ut
inde est, quod duplex illud visionum genus semper simul veniat: quod
reuera ita sit; animæ namque oculis sanctissimæ humanitatis excen-
tia, pulchritudo, & gloria videtur; & per alium illum modum, quem
nobis declaratur, Deum esse, ipsumque potentem esse, omnia posse
omnia imperare, omnia gubernare, omnia deniq; amore suo adimplere:
autem visio permagni facienda est, & (vt mihi quidem videtur) nulli
noxia est periculo; ex effectibus quippe colligi potest, nihil omnino
diabolus posse. Ter quaterue (quantum memini) ipsum Saluatorem
stū hoc ille modo mihi repræsentare voluit, in falsa ac mendaci repræ-
tatione; formam quidem carnalem tunc assumit, at gloriam illā, quæ
mam hanc sequitur, cū à Deo visio hæc venit, imitari nequit: facit
has repræsentationes, vt veram visionem quæ anima habuit, destruat
ipsa ita illis resistit, itaq; turbatur, & nauseabunda fit & inquieta, vt
q̃ antea habebat, deuotionem & suauitatis gustum amittat, itaq; prius
sine oratione maneat. Hoc mihi ter aut quater in principio, sicut
contigit. Ea porro inter vtrumq; differentia est, vt eū etiā qui oratione
quietis dumtaxat habebit, faciliè id ex effectibus, quos ipsa dū de in-
locutionibus agerem, prosecuta sum, putē posse intelligere. Res est
euidens & manifesta, & nisi anima spontē & vltro decipi velit & illi
vix fieri posse puto, vt, si in humilitate & simplicitate ambulet, à dæ-
mon decipiatur. Nam qui veram aliquam à Deo visionē habuit, id ferè
& quamprimum percipit: esto enim hæc à suauitate & consolatione
cipiat, eam tamen anima, quam citissimè à se abijcit: quin & suauitatem
quam dæmon dat, longè, meo iudicio, alia esse debet, vt potè quæ
puri ac casti amoris signa det. Vnde statim is se prodit, & ostendit quod
adeò vt ei qui aliquam habet experientiam, nullum dæmon, vt nūquā
dein videtur, irrogaturus sit damnum. Vt autem hæc visio non illius
matio sit, prorsus est impossibile, & nullam verisimilitudinem habet

Ter enim
aut quater
diabolus
per falsam
repræsen-
tationem
Christi
decipere
conatus
est.

Descriptio
gustus quē
diabolus
dat.

scilicet: manus vnius pulchritudo & candor, omnem imaginationē no-
tam longē excedit. Adhuc, quomodo in momento coram nobis & prae-
sens videre possumus illa, quorum nullā omnino habemus memoriā, &
de quibus nunquam cogitauimus, & ad quae per imaginationem conci-
piendo longo nobis opus esset tempore? hoc quippe longē, ut dixi, al-
tius ascendit, quā quod hic comprehendere possumus: adeo ut hoc im-
possibile sit; & utrum hic aliquid possumus, patet etiā ex eo quod mox di-
ctum sum. Si enim id per intellectum representaretur (ut omitterem quod
magis illas nō faceret operationes, quas ille facit, imo nullam profus)
perinde esset, atque aliquis qui dormire quidem veller, sed tamen adhuc
vigilaret, eo quod ei somnus nondum aduenerit; sed si eum vel neces-
sitas, vel capitis grauedo ad somnū inuiteret (ut quidem & ipse cupit) spo-
ntem somnum incidit: alioqui, esto ipse ad hoc conuincatur, aliquid quidē
se facere putabit; si tamen sopor verus non sit, ipsum ille nec reficit, nec
corporis confortat, quin imō illud nonnunquam adhuc inanius reddat. Ita
quoque ex parte hic fit; ut scilicet anima inanis & vacua maneat, minimē
autem nutriatur, aut corroboretur, sed ē contra defatigetur ac fastidio
laboret: sed ex eo quod dico, vix verbis exprimi queat, quantum boni v-
tatur: quae sequatur, ut etiam corpus inde reddatur salubrius, & vegetius
maneat.

Hoc ergo argumentū, uti & alia id genus, opponebam, me à damo-
ni illi & fascino (quod sane per frequenter mihi obieciatur) dicen-
tibus, nec non similitudines quasdam, prout poteram, & prout eas mihi
Dominus suggererebat, adferebam: sed parum per haec omnia euincere po-
teram: nam quod hoc in oppido multi viri Sancti essent, quibus ego col-
lata nō nisi mera corruptio erā & putredo, quos Deus tamen per hanc viā
nō conducebat, statim ipsi mali quid dē me suspicabatur; & peccata mea
in causa fuisse videntur, ut haec de me fama & suspicio, velut in orbem, ab
Res est illi
meo soli, obambulare; ita ut, esto id nemini praeferquam Confessa-
lis & illi
tamen passim res haec innosceret. Inter alia semel ipsi dixi, si, qui de
hoc dicebant, mihi iamiam ab alloquio cuiuspiam, quē optimē nos-
cent, venienti dixissent, hunc ipsum non esse reuera illum quem putarem,
sed id mihi dūtaxat ita videri, & hoc ipsis sole meridiano clarius esse, me
hoc tamē dubiē potius credituram fuisse, quā id quod videram: at si hic
amicus praeterea quādam mihi monilia, velut amoris sui pignora, in
meis consignasset, quae ante non habuissem, meque iam diuitem vi-
derem cum antē pauperula fuisset, non posse me id, tamen si fortē
crederem, credere. Addebam autem, haec me monilia etiamnum posse
credere: quorū enim me nouerant, ad oculum videbant, animam

S.
Heresia

Opera

N. VI

183

Boni esse
Aut vera
visionis

meam penitus immutatam esse: ut taceam, idem quoque mei Confessarij de me fuisse iudicium. Hæc quippe mei muratio omnibus in rebus manifesta & euidentis erat, ut omnium in oculos passim incurreret. Dicebam namque, cum initio ita improba & peccatis assueta fuisset, credere planè non posse, dæmonem, si hoc ad me decipiendam, & postea in tartara deturbandam, faceret, tam contrarium ad hoc medium viam usurpaturum, uti erat, meas à me imperfectiones auferre, & eorum loco virtutes, & robur spiritus suggerere; videbam namque sole meridiano clarius, me in momento, hisce rebus in planè alium hominem mutarum esse. Confessarius meus, qui (ut dixi) erat vir apprimè sanctus, & Societate Iesu, idem, prout postea intellexi, respondebat: erat namque vir mirè discretus, magnæque humilitatis: hæc autem magna eius humilitas multarum mihi molestiarum causa fuit; esto enim orationi esset didicissimus, & satis doctus, sibi ipsi tamen non confidebat, quod se minus per hanc viam non duceret: vnde ipse mea causa satis per omne modum angebatur & torquebatur. Intellexi itaque, dictum illi quodquam esse, ut sibi à me cauere, ne à dæmone, si quid eorum quæ ei dicebam crederet, deciperetur: afferebant ei ad hoc aliorum exempla: quæ uti & alia omnia, maximopere me cruciabat; adeò ut vererem, ut tandem inuenire non possem aliquem, qui mihi confitenti aures dare vellet, & omnes à me, velut profana fugerent: itaque in lachrymas tota relinquebar: sed Dei prouidentia ita eum permouit, ut me patienter ferre, & res confitenti dare voluerit: erat quippe tam zelosus Dei seruus, ut causa nihil non tentasset: quare ipse mihi consuluit, ne Deum peccatis offenderem, nec ab ijs quæ mihi suggererebat monitis & consilijs vitium vnguem desisterem; & hoc si facerem, non esse quod vererem, ne ipso desererem. Semper is me animabat & quietabat; nec non mandabat, ut nihil eorum quæ mihi accidebant, ipsum celarem: quod & exadimplere seruabam. Dicebat autem, me, si hæc facerem, quamuis dæmonis esset illusio, nullum ab ea damnum accepturam esse, quin imò forte Dominus è malo, quod animæ meæ is intentare vellet, bonum ingerat: liceret: vnde etiam ipse omni qua poterat ratione perficere allaborabat. Ego vero, quia valde anxiosa & timida eram, ei in omnibus, quamuis imperfectè, obsequabar. Triennio & amplius, quo mihi, durantibus illis anxietatibus, confitenti aures dedit, satis molestiarum mea causa & periculum passus est: nam in summis persecutionibus quas habui, & alijs pluri in rebus, in quibus permittente Domino, sinistrè de me sentiebant & dicebant (in quarum plerisque innoxia eram) semper ad ipsum recurrabatur; vnde ipse nullà suā culpā, mea causa diuersimodè in simulabat. Et sanè, nisi tantæ viri sanctitatis fuisset, & eum Dominus corroborasset,

Confessarius
vixit, illum
occasione
multas
molestias
perulit

mentis molestijs & obloquijs perferendis impar fuisset: hinc quippe pro
 meret respondere debebat ijs, qui me in interitum ruere censebant, eique
 secus dicenti minimè credebant; illinc verò me securam reddere, & qua
 laborabam anxietatem & timorem, alio maiori timore mihi iniecto, si-
 mul etiam me quietando, dispellere. Nam post singulas visiones, maximè
 cum quid noui in ijs intercurreret, pernitebat Dominus, vt magnis ti-
 moribus & anxietatibus angerer; quod haud dubiè inde procedebat,
 quod tot peccata committerem, & alias commisissem. Ipse autem quam
 cordialissimè & pijsimè me consolabatur: & si sibi ipse credere voluif-
 set, equidem non tam multa passa essem: dabat enim ei Deus, vt verita-
 tem in omnibus cognosceret; nam & Sacramentum ipsum, quantum cre-
 do, ei lucem suggererat. Serui Dei, quibus suspecta eram, sæpè mecum
 agebant; & quoniam ego quædam simpliciter & inconsideratè effutie-
 bam, hinc hæc ipsa secus quàm ego illa protuleram, interpretabantur.
 Erga horum vnum mirè afficiebar; multis quippe nominibus anima mea
 ei obligata erat, eratque magna vitæ sanctimonია: vnde summopere me
 torquebat, quod ab ipso me viderem non intelligi; ipse autem de profe-
 ctu meo valdè sollicitus erat, & vt Dominus me illuminare dignaretur;
 atque ita fiebat, vt quod (vti iam dixi) inaduerter & sine reflexione di-
 cebam, id ex humilitatis defectu proficisci arbitrantur; & mox vt ali-
 quam in me imperfectionem notabant (quæ sanè non pauca erant) quam-
 primum omnia mea vt mala interpretarentur. Proinde nonnulla me ro-
 gabant; ad quæ cum simpliciter & sine vlla reflexione responderem, sta-
 tim me putabant ipsos docere velle, meque ipsam vt doctam & versatam
 reputare. Quæ omnia mox ad Confessarium meum referebantur: nam
 reuera de bono & progressu meo illorum nemo non laborabat: ipse autè
 quamprimum me obiurgabat. Et hoc satis diu durauit, vt multis ex parti-
 bus afflicta essem; verum gratijs, quas mihi Dominus faciebat, corrobora-
 ta, omnia peruiucebam. Hoc ideo refero, vt pateat quàm difficile, & mo-
 lestum sit, cum homo neminem habet, qui in hac via spiritus sit versatus:
 cui enim suo me Dominus auxilio in tantum suffulsiſſet, nescio profecto
 quid mihi futurum fuisset. Erant sanè nonnulla, quæ nimis quam satis e-
 rant ad me ad insaniam redigendam: imò subinde eo me redactam sensi,
 vt quid agerem penitus ignorarem, quam oculos meos ad Dominum
 sustollere: nam bonorū virorum contradictio, improba & imbecilli mu-
 lterculæ (qualis ego sum) vt meticolosæ, nihil (vt ita dicam) esse videtur;
 inter omnes tamen afflictiones ac molestias, quas in vita mea habui ma-
 ximas, hanc sanè reputo grauissimam: faxit Deus vt Maiestati eius aliquod
 hac in re obsequium præstiterim: certa quippe sum, eos, qui me condem-
 nabant, & aduersabantur, in signe hac in re ei obsequium præstirisse, om-
 nemque

Aa 3

S.
heresia

Opera

N. VI

185

Vndiq. S.
M. afflicta
fuit.

nemque hanc operam ad utilitatem & bonum meum assumplisse & direxisse.

CAPUT XXIX.

MATERIAM QUAM CAEPIT, PROSEQUITUR, ET SINGULAS res quasdam, quas a Deo accepit, gratias refert; & quid sibi Dominus, ad se faciam reddendam, & sibi contradicentibus respondendum, dixerit.

A E Q V O longius à proposita mihi via deflexi; decreueram quippe rationes tradere, è quibus colligi posset, visionem illam priorem imaginationem non esse; quomodo enim ipsi per operationem & consilium intellectus, ipsam Christi humanitatem nobis representare, & eximiam eius pulchritudinem per imaginationem concipere possemus? multo sane tempore opus foret, etiam ad imaginandum aliquid quod ei aliquatenus assimileretur. Possumus quidem eam imaginationi nostræ obijcere & representare, & aliquamdiu in eâ intuenti hæere, figuræque quas habet & albedinem eius considerare, & hanc ipsam paulatim magis & magis perficere, hancque imaginem memoriæ consignare: quis enim hoc impediat? cum intellectu meo eam fabricare & formare possim. Verum in eo de quo hic agimus, hoc fieri prorsus nequit: sed, cum Dominus eam representare placuerit, eam nos necessarîo intueri oportet, & sicut ipse volet, & quodcunque volet; ut in nostra manu non sit, quidquam de eo aut demere, aut ei addere, quantumlibet conitamus; aut, cum volumus, ipsum videre, aut cum nolumus, non videre: quin imò, statim ne particulare aliquid videre cupimus, Christi visio amittitur. Duobus annis & medio duravit, quod hanc mihi Dominus gratiam ut plurimum præstitit; sed iam ab hinc triennio & amplius, illam mihi hoc modo, per aliam longè sublimiorem (ut fortasse infra dicam) valdè cōtinuò abstinuit: & licet viderem quod me alloqueretur, & ego summam illâ pulchritudinem, & qua suavitate verba illa ore illo pulcherrimo & diuino eloquatur (etsi interdum etiam rigorem præferat) considerarem; ac summo opere desiderarem scire qualis oculorum eius esset color, quæ eorum magnitudo, quod hoc alijs possem referre; nunquam tamen id videre merui, & quomodocunque id coner, semper frustra sum; in eò, ipsa visio potius penitus mihi deperit. Interdum quidem, fateor, video, quod me blandè & amicè intueatur; sed aspectus hic tam est potens & efficax, ut eum anima perferre nequeat, tamque repentinus mox eum raptus sequitur, ut, quo ipso toto ea fruatur, pulchrum hunc aspectum amittat. Ad eò ut vellet & nolle locum hic prorsus non habeat, & liquido appareat, Dominum

Duobus annis & medio hanc ei gratiam Deus præstitit, & eam abstinuit.

aliud non velle, quam vt humilitatem ac nostri ipsorum confusionem hic exerceamus, & fruamur eo quod nobis datur, & laudemus cum qui id dat. Habet hoc in omnibus visionibus, nulla prorsus excepta, locum, cuius scilicet nos à parte nostra hic posse, & omnem quam adhibemus diligentiam, nihil omnino prodesse, vel obesse, ad plus minusue videndū. Vult Dominus nos ad oculum videre, non esse hoc opus nostrum, sed à sua Maiestate id prouenire. Vnde tantū abest, vt inde superbire possimus, vt potius propterea nos humiliari, & timorosos reddi oporteat, dum nimirum cernimus, quod sicut Dominus liberam nobis potestatem eripit videndi id quod cupimus, ita hæc beneficia & gratias nobis auferre possit, & prorsus perire sinere queat; itaque semper cum metu & tremore procedamus, quandiu in hoc exilij loco agimus.

Quoties se Dominus mihi spectandum dabat, in ea penè semper forma apparebat, quam habuit dum sepulchro gloriosus resurrexit: sic quoque in sacra hostia se spectandum exhibebat; nisi quod interdum, ad me in aliqua tribulatione positam animandam & corroborandam, sua mihi exhibebat vulnera, modò quidem in cruce positus, modò in horto cõstitutus, rarò spineam coronam gestas, aliquândo etiam crucem baiulans, idq; (vt dixi) ob meas & aliorum necessitates: vt semper corpus & carnem glorificatam preferens. In hoc autem alijs declarando multa opprobria, infamiam & molestias pertuli; sæpè etiam propterea mihi metipsi timui, & ab alijs exagitata sum. Tam enim certò me putabant à demone infestam, vt nonnulli eum etiam exorcismi pelli à me vellent: sed parum hæc morabar: ceterum graue mihi erat, quod viderem Confessarios meos à mea confessione audiendâ deterreri, aut cum aliquid de me ad eos delatum sciebam. Ceteroquin nunquam me penitere poterit, q̃ cœlestes has visiones viderim, & ne vnâ quidem illarum cum omnibus mundi huius bonis & delicijs commutassẽ: semper quippe id vt singularem & magnam Dei gratiam interpretabar; & sane id maximus quidam thesaurus mihi esse videtur; quin & Dominus ipse sæpè me securam esse iubeat. Videbamus me in eo amando plurimum proficere: vnde has omnes afflictiones meas illi queritabunda in oratione exponẽbam; neue ab ea vnquam surgebam, nisi consolatione ac nouis viribus acceptis. Illis autem me opponere non audebam; quia videbam contradictionem meam adedò non prodesse, vt obesset potius; nam illam ex humilitatis defectu oriri censebant: sed cum Confessario meo tractabam, qui dum me afflictam & mœstam videret, identidem me consolabatur. Cum autem visiones crescerent, vnus illorum qui antea me iurare solebat (vtique is, cui subinde, P. Ministro impedito, constitebat) incipiebat dicere, certum & euidentem esse, illusionem diabolicâ esse. Is me iubeat,

*Humili-
tate ex cõ-
fusione in
visionibus
opus est.*

*S.
heresia*

Opera

*N. VI
186*

*S. M. in li-
bra suo, cui
Castellum
animæ no-
men, hanc
spiritus
explora-
tionem no-
probat, id
que ob bo-
næ ratio-
nis: et sa-
ne factus
est, ad sei-
psum in-
trogradi,
ut S. M.
fecit, quæ
hanc Deo
iniuriam
facere.*

*Dominus
irascen-
tiam cum
orato ve-
tabatur
S. M.*

*Crucem
gemmeam
ei Domi-
nus dat.*

bebat, cum iam nulla resistendi esset ratio aut modus, quoties aliquam visionem viderem crucis signum formare, dæmonemque exhibentem irridere, quod certo crederet, dæmonis illusionem esse, itaque forte vix amplius ad me veniret; ceterum non timerem, Deum enim mihi auxilium futurum, & ab illusione liberaturum. Graue hoc mihi erat & perturbatum: quod enim credere non possem, quin esset Deus, idcirco hoc facere mihi horrendum & impium erat; nec, ut dixi, desiderare aut velle poteram, ut hoc à me auferretur: nihilominus faciebam quod faciendum mihi ferant. Deum itaque instanter orabam, ut me, ne à dæmone deciperer, conservaret. Hoc assidue & identidem orabam, idque multis cum lachrymis nec non SS. Apostolorum Petri & Pauli (quos Dominus, cum ipsorum die natali primum se mihi spectandum daret, me promisit servaturos, ut protekturos ne à dæmone deciperer) opem efflagitabam. Vnde eos sepe quam clarissimè ad latus meum sinistrum adstantes conspexi, etiam per visionem imaginariam. Erant ergo hi gloriosi Sancti singulares domini ac patroni. Illa autem per sannas explosio mihi erat quam patissimissima, cum hanc Domini visionem videbam: quando enim eum prelorem videbam, nullatenus mihi persuadere potuissem, hunc esse dæmonium, esto me in frustra concidissent. Itaque erat hoc mihi graue tormentum & mortificatio; ac ne me toties signo crucis consignarem, crucifixum aliquem in manus sumebam. Hoc propè semper agebam; sed exhibentem illam, non tam frequenter vsurpabam: erat hæc quippe mihi ignota & permolesta. Siquidem in mentem mihi veniebant iniuriæ & lacerationes, quas olim Iudæi illi irrogabant, orabamque supplex, ut hanc mihi exhibitionem ignoscere, cum eam non aliter vsurparem, quam quod obediens ei quem in illius locum delegeram, mihi que eam ad culpam non imputaret, cum hi ipsius essent ministri, quos sua in Ecclesia constituisset. Sed autem aiebat, ut parum hoc morarer, adeo enim id culpam non esse, bene agerem, illis obediendo; se vero effecturum, ut rei veritas tandem palam pateret. Dum autem orationem mihi inhibebant, videbatur id mihi molestè tulisse: proinde dicebat, responderem ijs, id meram esse tyrannidem. Ad hæc, argumenta & rationes mihi suggerebat, è quibus intelligerem, non esse diabolicam illusionem: quarum aliquas postea referam. Quodam tempore crucem, quæ de rosario pendebat, in manu habentem suam ipse manu eam meæ eripuit; cumque eam mihi deinde redderet, quatuor ingentibus compacta erat gemmis, quæ multo sine ulla comparatione adamantibus erant pretiosiores, & quantum videre est, penitus supernaturales; immò adamantes fictitium & imperfectum quid essent, comparati cum gemmis in cruce illa apparentibus: præferentibus autem hæc quinque Domini vulnera, quam scitissimè expressa. Ali-

nam, deinceps me crucem hanc vt gemmeam visuram; & ita reuera factum est, vt scilicet non lignum, è quo confecta erat, sed hæc gemmas viderem: at illas nullus videbat, quàm ego.

Mox vt has spiritus explorationes facere iussa sum, & apparitionibus resistere, gratiæ mihi vberius & copiosius indies dabantur; cumque ne distrahere conarer, nullatenus me poteram ab oratione diuertere, adeo vt etiam inter dormiendum orare viderer: hîc quippe amoris erat incrementum, & mea cum Domino expostulatio, & quod id ferre non possem, nec in mea manu erat (et si id & vellem, & ad hoc maximè conniterer, de eo non cogitar; nihilominus, quantum poteram, obtemperabam; sed in hoc parum, aut certè prorsus nihil poteram. Et Dominus ipse nūquam hoc à me abstulit; sed, esto vt id facerem suaderet, ab alia tamen parte reddebat me securam, docebatque quid ipsis responderem (vti & modo facit) tamq; sufficientes & prægantes mihi dabat rationes, vt plane me conuincerent & securam redderent.

Non multò post incepit Maiestas eius (vt mihi promiserat) euidentius ostendere, se esse qui mihi apparebat: etenim tam ingens & ardens Dei amor in me crescebat, vt quis eum mihi inderet prorsus ignorarem; erat namque quàm maximè supernaturalis, nec ego ad eum vllatenus conueneram. Emoriebar præ desiderio videndi Deum, & nesciebam quoniam ad hanc vitam modo peruenirem, nisi per mortem. Magni itaque quidam huius amoris impetus me occupabant; qui quamuis adeò intolerabiles non essent, atque ij de quibus aliàs locuta sum, nec tam potentes, nesciebam tamen quid mihi ipsa facerem: nihil enim me delectabat, aut crecebat; sed anima iam inde ab intimis fibris mihi euelli verè videbatur. O summum & eximium Domini artificium! quam subtili & suauis, cum missella ancilla tua, vtebaris industria! faciem ipse tuam abscondebas, & interim tuo me amore vrgebas, tamque dulcem mihi mortem inferebas, vt anima perpetuò in ea agere, & nunquam eà carere voluisset. Vix hæc quisquam intelligat, nisi qui ingentes hosce impetus est expertus; neque enim quædam pectoris est inquietudo, aut quædam deuotionis ancilla, quæ hominem subiude ita commouent, vt spiritum illius quodammodo suffocare, ita vt in se ipse durare & respirare nequeat, videantur. Hoc orationis genus vtilius est & humilior; & anhelationes tollendæ sunt, eas cum suauitate quadam intra nos retinere & cohibere & animam quietare conando: perinde enim id est, ac quidam pueri, qui tam præcipitanter & anhelè flent, vt statim suffocandi videantur; quibus statim ac potus datur, omnis ille impetus & vehementia quiescit: ita modo & hic ratio refrenare impetum debet: fieri enim posset, vt hoc ex parte naturaliter contingeret, ideoque hoc per quandam considerationem,

S.M. Teresa Opera.

B b

tionem,

S.
heresia

Opera

IN VII

189

Impetus
amoris
intoleran-
biles.

tionem, & timorem ne forte planè perfectum non sit, sed maxime parte sensuale esse possit, debet cohiberi; & puer hic per quædam amara signa & delicias, quæ eum ad suauiter, non autem violenter perperam (vt dicitur) amandum impellant, quietandus est. Aded vt amor huiusmodi cohibendus sit, nec extra ferri sinendus, instar ollæ quæ nimis ebullit, & sursum deorsumque inuertitur, quod plus quam oportet ligni ei subijciatur; sed ignis causa imminuenda est, & flammæ suauis, non per raolestas lachrymas (quales sunt, quæ hos sensus & affectus comitantur, plurimumque damni inferunt) extinguenda. Hæc subinde in principio habui, & caput illæ meum facis perturbabant, spiritum ita defatigabant, vt posttridie, & etiam multo post, ineptus es vt ad orationem reuerterer. Aded vt magna initio opus sit discretio, quod omnia cum suauitate procedant, spiritusque addiscat interius rari; quæ autem exteriora sunt, remis velisque videntur. Alij porro minus ab his nimis quam diuerſi sunt: neque enim ipsi lignum hic fagimus, sed, igne iam exstructo, quamprimum in eum nos rapi & congerdemur, vt ardeamus. Non dat hic anima operam, vt hæcce absentiali mini plaga ipsum afficiat & lædat; sed in viuacissimas interiorum cordis partes aliquando sagitta inijcitur, vt anima, quid habeat, vellet, nesciat; intelligat tamen se velle Deum, & sagittam hanc velut hanc cuiusdam succo infectam esse, quæ ipsam, ad se propter Domini ius amorem penitus abnegandam, immò & vitam pro ipso quædam horribilissimè exponendam moueat. Satis exprimi dicique non posset, vt Deus modo ad animam veniat, & quam ingentem ei penam infligat, vt efficiat, vt nihil de se ipsa sciat: sed pœna hæc ita sapida & suauis nulla vt in mundo delectatio aut voluptas sit, quæ plus suauitatis contineat. Vellet, vt dixi, anima semper ex hoc languore mori. Hæc autem pœna simul & gloria, me mentis quodammodo impotem reddebat; quæ intelligere non possem, quomodo hoc esse posset. Ah, quid est, quod faciatam videre, quæ nimirum ita se affectam sentiat, vt se propter excellentem causam vulneratam esse verè dicere queat; & quæ clamat, se in causa non fuisse cur hic ad eam amor perueniret, sed sentiat hanc, qua tota iam inardescit, à magno illo amore, quo ipsam Dominus prosequitur, in ipsam subito decidisse & dimanasse videri! Ah, quæ me ita affectam sentio, recordor versiculi illius Davidici; *Quædam desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus!* hoc quæ ad litteram in me experire videor: sed cum hic ardor & impetus tam hemens non est, anima non nihil placari videtur (aliquid saltem ad remedium querit; nescit enim quid agat) quasdam austeritates subeundo; quas tum non magis sentit, nec plus eam afficit sanguinem suum

*Lachryma
coacta non
sunt bona,
& multum
damni af-
ferunt.*

*Initio ma-
gna opus
discretio
ne, ut om-
nia suauiter
proce-
dant, &
exteriora
serio ca-
mend.*

Psalm. 41.

dece, quam si corpus planè emortuum esset. Modos ergo & media con-
quire ad faciendum aliquid, quo corpus propter Deum ex crucietur; sed
primus ille dolor tam intensus est, ut nesciam ecquod corporale tormen-
tum eum possit auferre: quod autem remedium ibi situm non sit, hinc
hæc medicinæ tam sublimi malo curando impares & ineptæ sunt; tum ve-
ro non nihil serenatur & placatur, seque aliquo modo sustentat, cum
Deum orat ut sibi in suo languore & malo remedium suggerat: at nul-
lum aliud remedium videt, præter solam mortem, qua suo se bono pe-
nitens frui, & persui posse censet. Aliquando vero impetus hic, ita est
videns, itaque animam occupat, ut nec hoc ipsum, nec quid aliud fa-
cere possit, atque adeo totum corpus occupet, ita ut nec pedes, nec bra-
chia mouere possit: imò verò si antè erectum stabat, ilico velut obrepti-
um quid, subsidit, & nec spiritum quidem attrahere potest, sed quosdā
dumtaxat dat gemitus, & eos non graues (quia nequit) sed qui intorsum
sunt. Voluit autem Dominus, hanc me visionem aliquoties hinc videre:
videbam scilicet mihi ad latus sinistrum corporea in forma astantem An-
gelum quendam; quod, non nisi admodum rarò, videre soleo, etsi alioqui
sæpius mihi Angeli appareant; sed cum hi apparent, eos non video, nisi ad-
iungat superioris illius visionis, de qua primò locuta sum. In hac verò vi-
sione voluit Dominus eum sic viderem: non eratis magnus, sed parvus
staturaque pulcherrima, ac vultu ita ardenti & flagranti, ut de supremis
ac primariis esse Angelis videretur, qui toti ardere videntur; hoc credo
esse eos qui Seraphini dicuntur: sua quippe nomina mihi non declarant:
video tamen, tantum in cælis inter vnum Angelum & alium, & inter hos
& illos discrimen esse, ut ipsum non possem verbis exponere. Videbam
illam, longum quoddam iaculum aureum, sed ad ferri cuspidem pauxil-
lo igne inflammatum, in manu habere: hoc ipso ille cor meum subinde
ad iunctas usque fibras transuerberare, & dum illud rursus educeret quæ-
dam frusta simul educere videbatur: quo facto, ingenti Dei amore
me totam æstantem & inflammatam reliquit. Tam vehemens porro
hæc pœna erat, ut in hos me gemitus & expostulationes faceret prorūpe-
re, sed suauitas, quæ summus hic dolor mihi adfert, tam exceßiua est, ut eū
mihi auferri prorsus nolim, nec anima minorem voluptatem ac delecta-
tionem quærat, quam ipsummet Deum. Non est autem hæc pœna, cor-
poralis, sed spiritualis, etsi corpus ab ea planè immune non sit, sed eam
tamquam multum sentiat. Est hæc tam suavis inter animam & Deum
amoris reciprocatio, ut eius ego bonitatem rogem, eam ut gustare fa-
ciat illum, qui me fortè censebit mentiri. Omnibus diebus quibus hoc
accidit, eram quasi mentis inops; voluisssem neminem videre aut allo-
qui, dumtaxat me ipsam cum pœna mea amplecti; quam ego maiorem
esse

S.
Heresia

Opera
IN VII
ME

Magna
dolor vultu
neris anti-
ma.

videt S.
M. Serna-
phinum.

Angelorum
in celo
magna
differentia
est.

Magna
suauitas
doloris spi-
ritualis.

esse gloriam putabam, quam esse posset omnis quæ à rebus creari
venire posset. Hoc interdum mihi etiam contingebat, cum volebat De-
minus, ut hi tam magni raptus mihi superuenirent, ut etiam, cum
homines versabar, ijs resistere non possem, unde magno meo cum do-
re, & inuita me, in hominum notitiam hi venire & divulgari cepere. Id
ex quo hocce raptus habere incepi, hanc pœnam tam intensam non so-
tio, sed aliam illam, de qua antè quodam in loco (capitis enim non mi-
mini) locuta sum; quæ sanè multis in rebus diuersa, & longè dignior
Imò cum hæc pœna, de qua iam ago, me occupare incipit, tum Domini
animam sustollere, & in exstasi collocare videtur; atque ita nulla est
pœnæ sentiendæ, aut aliquid patiendi occasio; nam statim ipsa sequi
fruitio. Sit ipse in æternum benedictus, qui tot tantasque gratias præ-
ei quæ tantis beneficijs ipsius tam malè responderet.

*Cum do-
lor hic in-
cipit, ani-
ma à Deo
in exstasi
sine raptu
dur.*

CAPVT XXX.

AD VITAE SVÆ NARRATIONEM REDIT, AC REFERT
quomodo Dominus labores eius multum imminuit, ad ciuitatem in qua ipse
sanctum virum F. Petrum de Alcantara Ordinis S. Francisci, destinando.

Narrat quoque quas aliquando tentationes, & interiores af-
flictiones passa sit.

*Pœna spi-
ritualis,
& gau-
dium spi-
rituale,
excessiuū
simul in
vno sub-
iecto.*

*Petrus de
Alcantara
viginti
annis fer-
uum ge-
stans ci-
licium.*

CVM ergo viderem quam parum aut nihil impedire possem in-
cilios, quos sentiebam, imperus; vereri cœpi illos habere; quod mo-
ligere non possem, quomodo pœna simul & gaudium simul vno in
iecto esse possent: nam sciebam quidem corporalem pœnam & spirituale
gaudium, & delectationem simul consistere posse; sed haud capiebat
& impotem me mentis penè reddebat, quomodo tam immensa pœna
spiritualis cum tam excessiua suauitate consistere posset: & quam
omnimodis ei resistere laborabam, tam parum tamen proficiebam,
subinde defatigaber. Armis ergo crucis me defendebam, meque con-
volebam aduersus eum, qui nos omnes per eandem liberauit & de-
dit. Videbam porro, à nemine me intelligi: ego verò id quam clarissimè
intelligebam, sed nemini id indicare audebam, præterquam Confes-
sario meo: nam hoc alijs indicando satis ostendissem, humilitate me con-
re. Placuit autem Domino, magnam laborum meorum partem, ac
quidem omnem penitus, mihi auferre, benedictum virum F. Petrum
Alcantara, cuius iam supra memini, & de cuius austeritatibus alijs
narravi, hoc ad oppidum perducendo. Nam inter alia mihi certò
matum est, eum viginti ipsis annis continuò cilicium ex albi ferri
mellis contextum gestasse. Ipse quorundam libellorum de oratione
lingua patria conscriptorum, qui iam omnium manibus terantur, etiam

denam quia eam benè exerceuerat, & optimè in ea versatus erat, hinc de
 ea scripsit quàm vtilissimè ijs, qui eandem exercent. Primam S. Francisci
 regulam ad vnguem, & in rigore seruauit, & alia permulta præstitit, de
 quibus iam supra actum est. Vt ergo vidua illa, magna Dei ancilla, mea-
 que amica, de qua supra egi, virum tam eximium huc venisse intellexit,
 scireque quantis in necessitatibus versaret (vt quæ mearum afflictionum
 & arummarum testis & conscia erat, & identidem me consolabatur: tan-
 tumque eius erat fides, vt aliud sibi persuadere nō posset, quam quod
 spiritus esset Dei, quem ceteri omnes malignum & diabolicum esse ac-
 cebant, & quia boni ingenij, mireque taciturna est, & multas à Domino in
 oratione gratias solita erat accipere, hinc ipsius Maiestas eam illuminare
 dignata est in eo, quod viri docti intelligere non valebant: hinc mihi
 Confessarii mei copiam faciebant, vt nonnullis quæ ipsa mihi diceret,
 acquiescerem: nam multas ob causas satis eorum erat capax: interdum
 quoque gratiarum, quas Dominus mihi concedebat, particeps reddeba-
 tur, accedentibus quibusdam monitis & consilijs, in magnam animæ
 eius vtilitatem tendentibus) vt inquam hoc intellexit, quo melius cum
 eo & liberior agere possem, me insciā, à Prouinciali meo licentiam mihi
 impetrauit, vt ad octiduum illius in domo agere liceret: vbi, sicut & in
 quibusdam templis, sapius eum conueni, pro prima vice quā hic fuit,
 nam postea diuersis vicibus ac temporibus cum eo de meis rebus com-
 municauit. Vt ergo ei vitæ meæ seriem, & meum in oratione procedendi
 modum summam, ea qua potui perspicuitate (hoc quippe semper mi-
 hi solenne fuit, vt cum ijs, quibus animam meam declaro & aperio, omni
 quæ possum claritate & veritate agam; imò vellem, vt & motus mei pri-
 mo primi illis paterent & innotescerent, in rebus dubijs quoque & suspe-
 ctis ego contra memetipsam argumenta & rationes producebam) de-
 claraui, ita vt sine vlla duplicitate, nihilque celando, animæ ei meæ sta-
 tum patefecerim. Tam inde penè ab initio intellexi & vidi, eum me per
 experientiam intelligere, quod imprimis mihi erat necessarium: tunc
 quippe ipsa me, sicut & iam, intelligere non poteram, ad illud declaran-
 dum (postea enim gratiam mihi Deus dedit intelligendi & exponendi
 gratias, quas eius Maiestas mihi elargitur) quod vt quis benè intellige-
 ret, & quid sit exponere posset, opus sanè foret, vt hoc creipsa expertus
 esset. Is me non parum illustrauit & enubilauit; nam saltem in visioni-
 bus, quæ imaginariæ non erant, omnino intelligere non poteram, quid
 hoc esse posset: quin & in ijs quas animæ oculis intuebar, æquè parum
 mihi videbar intelligere quomodo hoc fieri posset; sed dumtaxat eas
 quæ corporeis oculis videntur, vt dixi, magni me facere debere puta-
 bam, & has ipsa non habebam. Sanctus hic vir magnam mihi in omnibus
 lucem

S.
heresia

Opera

N. VII

156

Deus ei
 dedit gra-
 tiam in-
 telligendi
 & decla-
 randi gra-
 tias quas
 recipiebat.

*Et Petrus
de Alcan-
tara red-
dit eam sa-
crum,
quod spiri-
tus Dei in
eo opera-
tur.*

lucem dabat, singulaque declarabat, ac ne me affligerem & torquerem monebat, sed Deum laudarem, tamque certa essem, spiritum illius operari, ut vna excepta fide, nihil maioris esse posset veritatis, aut quod certius credere possem. Magnopere porro is se mecum oblectabat, & omnem quem poterat, fauorem & opem mihi exhibebat, atque ex tempore semper singularem mei curam gessit, meque rerum etiam la- rum ac negotiorum participem reddidit: & quia me mirè desiderare videbat, quæ ea quæ ipse iam de facto & re ipsa possidebat (nam desiderium Dominus valdè firmum & solidum mihi dabat) & simul tam bene animatam, hinc quam libentissimè mecum tractabat. Nam ei quæ Dominus ad hunc statum perduxit, nulla voluptas aut consolatio accidere maior potest, quam in aliquem incidere, cui aliqua huius rei principia communicasse Dominus videtur: nam tunc temporis quidam (quantum quidem mihi videtur) non multò amplius habere poterat, faxit autem Deus, ut id vel modò habeam. Magnopere autem is mihi compatiēbatur, dicebatque, id, quod passa eram, de maximis, qui in rem haberi possunt, laboribus & afflictionibus esse, contradictionem scilicet bonorum; & adhuc multa mihi subeunda restare (semper quippe opus habebam aliquo, qui eum conferrem; hoc in opido nullus erat, qui me intelligeret) sed acturum se cum Confessario meo, & cum aliquo eorum, qui me maximè affligebant, qualis erat vir ille nobilis coniugatus, de quo iam egi supra: nam quia me mirificè diligebat, hinc mihi omne bellum mouebat: est porro vir Deum timens, & sanctus; sed quia me non ita pridem, ita sceleratam & improbam viderat, non poterat non timere, meque ut suspectam tenere. Sanctus vir Petrus, uti promissum & re ipsa præstitit, & ambos conuenit, multasque apud eos rationes & causas, protulit, quibus ab omni eos timore liberaret & securus redderet, ac me posthac non amplius inquietarent. Porro Confessarius monitione hac non valdè opus habebat; sed benè vir ille nobilis; cui tamen ea satis non fuit, nec planè satisfecit, sed ex parte tamē iuuuit, ut me posthac in tantum non intimidaret. Pactum iniimus, ut ego ei perscriberem, quidquid iam inde ab hoc tempore mihi hoc in genere accideret, utque alter alterum Deo per preces commendarentur: tanta scilicet eius erat humilitas, ut mei miserabilis orationes aliquo haberet loco: quod sanè non mediocris mea fuit confusio. Discedens ergo, magna me consolatione & gaudio perfusam reliquit, monens ut non timore, sed summa cum securitate in oratione mea pergerem, ne dubitarem quin Dei Spiritus hic operaretur; omne verò id, de quo aliquo modo dubitabam, quin & (ad maiorem meam securitatem & quietem quidquid demum mihi eueniret, ad Confessarium meum referrem.

*Loquitur
is cum is,
qui ipsum
uocabat.*

& sic post hæc quiete viuerem. Ad hanc tamen ego securitatem perueni-
re prius non potui. Dominus namque me per viam timoris deduce-
bat, ut erat, credere diabolum in me operari, cum eum alij in me operari
dicebant: adeo ut nec timor, nec securitas quidquam possent, quo ad se-
curitatem peruenirem, ita ut illis non possem vterius credere, quā quan-
tum Dominus mihi inspiraret, & cordi immitteret. Vnde, etsi ipse me cō-
solatus sit & quietarit, tamen non tantum ei credidi, ut omni prorsus ti-
more vacarem & plane secura essem, præsertim cum me Dominus in illis
spiritus angustijs, quas iam commemorabo, adhuc agere volebat: nihilo-
minus, ut dixi, magnā consolatione delibata mansi. Non poteram proin-
de Deo, & glorioso Patri meo S. Iosepho gratijs agendis satiari, qui, ut mi-
hi videbatur, bonum hunc Patrem ad me destinarat: erat hic quippe Cō-
munitatis Generalis Custodiæ S. Iosephi, cui Sancto uti & gloriosissimæ
Mariæ me identidem commendabam.

Aliquando tum (ut & modo, etsi non tam frequenter) ingentibus
animæ opprimebar angustijs & pressuris; ad quas præterea excessiui
quidam corporis cruciatus & tormenta accedebant, ita quidem graues,
ut ipsi ferendis par vix essem. Interdum verò dolor ipse corporalis inten-
sior erat, quem quia tunc à pressura spiritus libera eram, æquissimo & hi-
lari animo perfererebam: sed cum & corporis & spiritus mala simul in-
gruebant, tam grauis pœna & pressura erat, ut me velut opprimeret. Vnde
omnes quas à Deo acceperam gratias, prorsus obliuiscabar, ita ut sola ca-
ram memoria, velut rei cuiusdam, quam per somnium videram, mihi ma-
neret, quod mihi in pœnam cedebat: intellectus quippe ita torpidus &
soporatus redditur, ut mille mihi dubitationes & suspensiones suboriri fa-
ceret, meque id non benè intelligere potuisse, & forsitan ita dūtaxat mihi
viliū fuisse, & velut somniasse putare: ac proinde satis esse debere, quod ego
sola deciperer, ac proinde bonos in errorem non pertraherem. Ita porro
me malam & sceleratam esse putabā, ut vniuersa mala, & etiam hæreses
quæ exorta erant, ob mea peccata enata esse crederē. Est hæc falsa quæ-
dam humilitas, quam idcirco in me excitare diabolus conabatur, ut me
turbaret & inquietaret, & videret, num sic in desperationis abyssum
animam meam posset pertrahere. Equidem iam tantam experientiam
habeo, illud non nisi à diabolo prouenire, ut quoad hoc iam toties
me non oppugnet ac solebat; videt enim me iam artes suas & technas
percallere. Colligere autem hoc clarè est ex inquiete & perturbatio-
ne quam initio adfert, nec non ex tumultu, quem in anima, quamdiu
id durat, excitat; adhuc ex obscuritate & afflictione quam in ipsa o-
peratur; denique ex ariditate, & ad orandum & omne bonum opus
inaptitudine & indispositione: adeo ut animam præfocare, & corpus
velut

Via hæc
necessaria
est, ut quis
magnas
revelatio-
nes habet,
ne foris
se extollat.

Interdum
corporali-
bus & spi-
ritualibus
malis si-
mul pre-
mebatur
S. M.

Falsa hu-
militas
per quam
se putabat
causam
esse omnium
malorum
mundi.

S.
Heresia

Opera
IN VII
195

*Vera hu-
milis
animam
non in-
quietat.*

velut constringere videatur, quo ad nihil omnino sit vtile. Vera enim ha-
milis (esto anima se, vt improbam agnoscat, nobisque graue sitivideat
id quod sumus, nostramque improbitatem nimium quantum extollamus,
mus, eo modo quo dixi, & id verè de nobis ipsis sentiamus) non re-
cum perturbatione, animam non inquietat; nec obscuram aut aridam
reddit; quin immò planè è contra, mira eam quiete, suauitate, & luce
creat ac perfundit. Hæc autem pœna animam alia ex parte consolamur
dum nimirum videt, quantam sibi Deus gratiam faciat, cum hac se
affligi sinit, & quam ea benè veniat; hinc dolet quod Deum offendit
ex alia autem parte ipsius misericordia ipsam dilatat & consolatur: acci-
dit & lumen quoddam, tum ad sui ipsius confusionem excitandam, tum
ad Maiestatem eius, quod tam diu se sustinuerit, deprecandam. At
alia illa humilitate, quæ à diabolo provenit, nullum hominis ad aliquod
bonum faciendum, lumen datur, adeò vt Deus omnia ferro & igne de-
staturus videatur: hæc namque solam iusticiam ei ob oculos ponit, &
esto etiam misericordiam credat (neque enim tanta demonis potentia
est, vt fidem ipsi auferat) hæc tamen fides & consideratio nullam ei
fert consolationem; quin imò tantam misericordiam videns, magis in-
cruciat & affligitur, quod propterea se ad plura bona præstanda ten-
putet. Hæc demonis techna & artificium, inter alias quas in eo nota-
granissima est, & subtilissima, & maxime tectat: idemque Reuerentiæ
stre hanc indicare & aperire mihi visum fuit, vt, si fortè te hac machi-
demon oppugnet, aliquod ad eam dignoscendam lumen habeas, si-
do tibi intellectum ad eam intelligendam & perspicendam relinquam
Cogites enim velim, non omnia in doctrina & scientia sita esse: nam
mihi defint omnia, tamen, cum hoc iam præterijt, id non nisi meras
inanias ac stulticiam intelligo. Hoc autem intellexi, nimirum Dominum
Deum id velle & permittere, diaboloque velut potestatem facere, vt
olim ei dedit, vt Iob virum sanctissimum tentaret, esto mecum, quæ
misera & improba sum, tam durè & immaniter non agat. Contigit mihi
&c, quantum recorder, pridie vigiliæ festi Ven. Sacramenti (erga quod
stium mirè, esto non pro eo ac quidem oporteret, afflictor) & tunc quidem
id mihi non nisi vsque ad festum durauit, nam alias integrâ hebdoma-
dâ, aut duabus, & interdum etiam tribus, & nescio an etiam diutius,
præsertim circa hebdomadas sanctas, cum me magis in deuotionem
pietatem effundere solebam, durabat. Videtur ergo is in momento
tellectum occupare, & aliquando ob res ita leues & exiguas, vt alius
viderem & exploderem; ipsumque tunc quocumque alluenerit, tota
versat & anima tunc ceu compedibus ferreis ita constricta est, vt
inquietat. compos & domina non sit, & præter nugas & inanias, quas ipse ei ob-
tinet.

*Tentatio
diaboli,
quam mente
turbat &
inquietat.*

et nihil omnino cogitare possit, & ita quidem vanas, vt vix vilius
 huius momenti, & ad nihil proficiat, quam vt animam ita constringant
 & suffocent, vt ipsa sibi nimis quam angusta sit. Ita portò me subinde
 constitutam sensi, vt mihi daemones animam ceu pilam, iactare, ver-
 tare & reuolare viderentur, ipsaque interim ita impotens esse, vt ex
 illorum manibus sese eximere non posset. Dicit non potest aut exponi,
 nequid anima hoc in genere patiatur, vellet quidem iuuari, at, Deo per-
 mimente, sit, vt iuuantem non inueniat; solum liberi arbitrij lumen sem-
 per ei adest, id tamen non vsque adeò clarum est, sed perinde ac si oculi
 ei relati essent, vel sicut aliquis, qui saepius per certum aliquem locum
 transiit, qui quamuis de nocte & in tenebris per eum ambulet, nouit
 tamen per frequentem anteriorem reflexionem, ad quæ offendicula ces-
 sare posset, eò quod de die illa notauit, itaque ab eo sibi periculo ca-
 uet, ita quoque se res hic habet, in Deo non offendendo, quod id tum
 ex consuetudine quadam, fieri videatur: vt taceam interim (quod sanè
 præcipuum hic est) Deum nos conseruare & tueri solere: fides quoque
 tum ita emortua & soporata videtur, simul & reliquæ virtutes, ta-
 mentum non omnino perdita (nam credit quidem anima quod Ecclesia
 credendum proponit ac docet, sed tantum velut quid ore exterius pro-
 mittatur) vt ab alia parte velut virgeri, premi, ac torpida reddi vi-
 deatur, & Deum non aliter nosse, quam velut rem quam eminus & à lon-
 ge tantum audiuit. Amor quoque eius ita tepidus & vapidus est, vt, si
 quando de eo loqui audit, non secus auscultet, quam quasi ad rem quam
 credat esse id quod est, quod Ecclesia id ita credendum doceat; sed non
 meminit eius, quod aliàs in se ipsa experta est: si se orationi vocali appli-
 care velit, aut intrā solitudinem abdere, maiorem adhuc afflictionem &
 pressuram sentit: quod enim in se sentit tormentum, vt tamen causam e-
 us nesciat, est penè intolerabile, & tormentorum infernaliū, mihi quo-
 dammodo imago & typus videtur esse. Et verū dico, vt mihi Dominus ipse
 in quadam visione declarauit, anima enim in se ipsa ardet, vt tamen nesciat
 a quo aut vndenam ignis sibi subdatur, aut quomodo eum e-
 uitet, aut denique qua eum ratione exstinguat: velle autem à lectione re-
 medium aliquod inuenire, tantum dē est, ac si legere omnino non posset:
 semel mihi contigit, vt, cum vitā alicuius Sancti legere inciperē, vt vide-
 rem, num illā possem imbibere, meq; consolaret eo quod ille passus erat;
 itaq; quater aut quinies totidē lineas legissem, minus tamen lecta intelli-
 gere in fine quam initio, tamen si linguā maternā illa conscripta essent, i-
 taq; lectionem abrupti. Id quidem saepē mihi contigit, sed illius quā dixi
 vicis particularius recordor. Deterius etiā multò est, cū aliquo colloqui
 vellet: demon quippe tā amarulentum & fastidiosum iræ spiritū homini

S. M. Terefe Opera.

Cc

infun-

S.
HeresiaOpera
N. VII
197Hanc tam
rationem
Psalm ista
exprimere
videtur in
Psalmio 6.Anima in
se ipsa ar-
det.

infundit, ut is omnes deuorare etiam velle videatur, vt tamē id impo-
 omnino non valeat, quamquam sibi aliquid facere videtur dum ei ob-
 stat & contra pugnat, vel potius ipse Dominus facit, dum eum qui
 in statu est protegit & defendit, ne quid proximo damnosum, ac noxi-
 vel per quod Deum ipsemet offendant, dicat aut faciat. Ad Confessario-
 autem recurrere nihil iuuat: quod autem iam dicam, certum est id
 sapius contigisse; scilicet illos, esto tam sancti essent, ac sunt
 ram ij quos tunc habui, quam quos modò habeo, talia tamen mihi
 ba dixisse, itaque aspere me obiurgasse, vt ipsemet, cum hæc apud
 inde verba repeterem, mirarentur, dicerentque in sua potestate non
 ille mitius loqui; nam quantumuis firmum ab ijs verbis abstinenti-
 positum facerent, imò etiam postea cum mei miseratione tacti, tū
 scientia scrupulis cōpuncti, apud se statuerent, suauiter me, cum in
 moditum corporis tum animi pressura degerē, consolari, impossibili-
 men illis erat aliter facere. Non dicebant quidem verba aliqua mali-
 bus scilicet Deum offenderent, ea tamen tam amarulenta & aspera, in-
 cerbiora à Confessario aliquo proferri non possent. Erat, credo, illis
 positum me mortificare & humiliare; & quamuis alias talibus
 derem, & omnia ferre parata essem, hoc tamen tempore omnia
 crux erant & tormentum. Videbatur adhuc mihi quod illos deciperem
 vnde eos adibam, serioque illos pramonebam, sibi vt à me cauere
 fieri enim posset vt illos deciperem: videbam quidem, quod sponte
 datā operā eos non deciperem, aut illis mentirer, in omnibus tamen
 rat quod timerem. Vnus illorum audirā meā tentatione semel mul-
 xit, non esse quod me propterea cruciarem aut affligerem; cessā
 ipsum decipere vellem, satis se ingenij habere ad se non sinendum
 pi. Hoc aliquoties, imò penē semper, me magnopere consolabatur:
 saltem vt plurimum aliquod alleuiamentum sentiebam, cum à
 communione surgebam; & interdum etiam, cum ad eam accedebam,
 derepentē in anima & corpore vegetabar & serenabar, vt satis
 queam admirari: perinde ac si omnes animæ meæ tenebræ in mo-
 to dispellerentur; & sole iam exorto, perspiciebam, quæ me fatu-
 stoliditas occupasset. Aliàs vel vnico Domini verbo audito, vt cum
 dixit, *Nolite ex cruciari, nec metuas* (vt iam ante dixi) vel aliquam
 sionem videndo, ita sanitati tota restituebar, ac si nullum ante
 lum habuissem. Recreabam me in Deo, & apud illum de malo mor-
 postulabam, petens cur aut quomodo tam grauibz me malis pre-
 neret. Sed mihi hæc mox quam abundantissimè compentabatur
 cum ferē semper exinde me magna in copia cælestes gratiæ circum-
 rent. Vnde talis anima velut recenter ē conflatória fornace prodire

Quam S.
 Matrem
 Confessarij
 asperè allo-
 querentur.

Omnia illi
 durante
 hac tenta-
 tione crux
 erant.

Lumen
 quod post
 tentationē
 habebat.

Quas gra-
 tias post ill-
 reciperet.

demur, vixitque ad instar auri purior & clarior reddita est ad Domi-
num in scripta contemplandum. Vnde fit, vt hi labores demum velut
conquiescant, etsi antea intolerabiles esse viderentur, vellentque
eos homo de nouo subire, si id maius Dei beneplacitum foret. Et li-
cet tribulationes ac persecutiones adhuc crebriores sint, dummodo si-
ne illa Dei offensione, sed & gaudentur ac libenter propter eum illas fe-
re, illi in maius eius commodum & vtilitatem cedent; etsi ego eas non
propterea oportet, sed magna cum imperfectione feram.

Alias aliquo modo illae in me ingruerant, vti & modo ingruunt, ita
vt omnis aliquid boni vel cogitandi, vel facere volendi potestas plane
mihi auferri videatur, sed prorsus tam quo ad animam quam corpus, in-
epta, torpida & grauis maneam: at tunc alias illas tentationes, & inquieti-
tudines non sentio; sed tantum tedium quoddam, vt quid mihi sit, prorsus
nesciam, & nihil omnino animae meae satisfaciatur aut ardeat. Bonis
quibusdam operibus exterioribus me ipsam tunc occupare, & ex parte
inuiui, conuincor, sed facile intelligo, quam animam parum ex se possit,
gratia Dei se abscindente: sed hoc mihi graue aut molestum erat; quod
etiam me ita vilem, miseram & abiectam viderem aliquo modo me id re-
creabat.

Alias ita me constitutam esse comperio, vt ne vnā quidem for-
malem de Deo aut vllare bona; cogitationem constanter firmiterque
habere, nec orationem instituere possim, esto etiam in solitudine sin-
gulari tamen, me cum nosse. Quantum quidem intelligo, intelle-
ctus & imaginatio hic mihi nocent: voluntas quippe bona, & ad omne
bonum disposita mihi esse videtur, at intellectus ita distractus & per-
ditus est, vt cum nulla re melius eum conferre possim, quam cum
vulgo quodam furioso, quem nemo vinculis potest constringere; imò no-
strillo quidem spatio, quod symbolum Apostolorum decurri posset,
eum quietum esse iubere possum. Aliquando mecum ipsa rideo, meam-
que miseriam agnosco, & eum curiosius inspecto, ac sibi permitto, vt
videam quid agat, & Deo laus, nunquam (quod mirum est) rei malae se
applicat, sed indifferentibus, num scilicet hic aut illic, aut alibi quid fa-
ciendum sit. Ac tum melius intelligo maximam illam gratiam, quam
mihi Dominus praestat, dum stultum hunc in perfecta contempla-
tione victum detinet. Considero quoque apud memetipsam, quid
esset, si qui me vt bonam intuentur, me tum, cum in hoc delirio &
errore versor, viderent. Miseret me quam maxime animae, quod
cum socijs tam imparibus viuere debere videam; vellem eam libe-
ram & in libertate videre: vade subinde sic Dominum compello: Quan-
do Deus meus, erit illud tempus, quo animam meam totam in te lau-
dando

S.
heresia

Opera

IN VII

156

dando unitam videbo, ita ut omnes eius potentiae te perfruantur & permittas, Domine, ut posthac amplius velut per partes distraharer, nam singulae eius partes ad suam quaeque finem & intentum tenduntur. Et frequenter hoc ipsa patior, sed aliquando video, in distentionem & inuoluntatem corporis, non parum huic conferre. Quocirca semper mecum ipsa ingens illud damnum, quod a primo peccato nobis inuenit, recogito; inde namque venisse nobis videtur, quod ad tantum fruendum inepti & incapaces sumus: quin imò meis proprijs peccatis merito imputare possum; nisi enim mea tam multa fuissent, haud dubie in bono longè fuisset constantior.

Habui & aliam satis magnam afflictionem, quod enim meos libros qui de oratione agunt, satis sufficienterq; dum eos legere intelligere putarem, & Dominum mihi gratiam illam dedisse, quod iam opus non haberem; hinc fiebat, ut illos non amplius legere, sed vitam Sanctorum euoluerem (nam quod videam me eos in Deo deus seruiendoq; tam parum imitari, hinc mihi semper aliquod ex illa laetitia bonum, prouenire, meq; animari non medio criter existimo) insignimen mihi humilitatis defectus esse videbatur, nec cogitare, ad huiusmodi orationis gradum me iam tunc peruenisse: quia tamen id mihi prorsus videbatur, nec hanc à me repellere ipsa cogitationem poteram, magis contristabar & affligabar; donec quidam viri docti, & inter ceteros neditus ille F. Petrus de Alcantara, mihi dicerent, hanc ut cogitationem parui facerem & nihil morarer. Equidem satis video, me ne inceptis de Deo sincerè seruire, tamen si mihi Maiestas eius non minores neque ciores gratias fecerit, quam multis alijs bonis prestitit, cum tamen ipsa nisi mera sim imperfectio, nisi quod bona quaedam habeat desideria, animam: video namq; Dominum hoc in genere aliquid mihi dedisse, & ei saltè aliqua in re seruire posse. Videor quidè mihi ipsam amare; sed ipsa mea, & frequentes imperfectiones, quas in me aduerto, me contristat.

*Simplex animae
& quid sit.*

Aliàs me quaedam animae occupat simplicitas, & velut stupida simplicitas: simplicitas, inquam; videor quippe nec bonum, nec malum facere, sed alios praecuntes, & communem plurimorum agendi modum dici (tolet) sequor, neuè ullam poenam sentio vel gloriam; animaeq; nec tam curat, nec mortem, nec voluptas eam afficit, nec tristitia, sed nihil pensus sentire videtur; at instar aelli esse, qui pascitur & alitur eo quod pabulum porrigatur, & comedit quodammodo nihil sentiens: neque enim dubium est, quin anima hoc in statu, aliquod singulare quoddam Dei gratiarum alimentum percipiat, eum eam non pigeat, aut tantam amarā vitam viuere, & quidem summa cum patientia & animarum tate: verum nullos prorsus in se sentit motus vel effectus, per quos se

*Defectus
valerendi-
nis impe-
dit quo-
minus Deo
seruiat.*

*Roma S.
M. affli-
ctio quod se-
putaret ad
eū oratio-
nis gradū
venisse ad
quē iam per-
ueniat.*

possit intelligere. Perinde id mihi iam esse videtur, ac si quis leni quadam inter nauigandum aura vreretur, cuius adminiculo multum quidem via conficiat, nesciat tamen vnde hoc fiat. Nam in alijs illis modis effectus & operationes tam sunt euidentibus, vt anima quamprimum aduertat se proficere & meliorem fieri, eò quod bona desideria ebulliunt & statim se efferrunt, & nunquam sibi anima satisfacit, quidquid demum facit; hoc quippe ingentes illi amoris impetus, de quibus supra locuta sum, operari solent in ijs, quibus illos Deus elargiri dignatur. Non secus se res habet, ac in nonnullis, quos manantes vidi, fonticulis, in quibus arena lusitans continuo in altum effertur & ascendit, quæ similitudo & exemplum ad viuum representare mihi videtur statum animarum quæ huc perueniunt. Amor quippe semper effervescebat, & continuo excogitat quid facturum sit, nec se ipsum capit; ac sicuti terra, aquam illam in se continere & capere non posse videtur, sed eandem fœces eiicit & expellit; ita & anima vtrplurimum sic constituta est, vt nec in se quiescat, nec ob amorem quem sentit, durare queat, ac proinde at eodem velut imbibita, veller & alios de eo bibere, cum eius ipsa plusquam satis habeat; cum hi illam in Deo laudando adiuvant. Ah quoties mihi in mentem venit aquæ illius viuentis, de qua Samaritana mulieri Redemptor Iesus locutus est, atque idè erga illud Evangelium maxime afficior; & certè, iam inde à prima pueritia, licet bonum illud nondum tam bene intelligerem, sicut iam intelligo, erga id mirè affecta fui, atq; idè sæpè Domino supplicabam, vt hanc aquam mihi daret; & vbi cumque agebam, mulieris huius imaginem vnà cum illis verbis, quibus Saluatorem, ad puteum venientem compellauit, *Domine da mihi aquam*, semper circumferebam. Videntur quoq; huiusmodi animæ similes esse magno cuidam igni qui, quo non exstinguatur, nouo semper alimento & materia fouendus est: nā vellent hæ, etiā magno suo dispendio & labore, vndiquaq; ligna, & materiam congerere & afferre, ne ignis hic exstingeretur. Ego autè huiusmodi sum, vt contenta essem & vel stramen & samenta haberem, quæ igni illi fouendo iniicerem, & hoc mihi subinde, imò sæpè, accidit, vnde aliquando propterea mecum ipsa idè, aliquando mirum in modum affligor. Nam internus motus me excitat, vt ei in aliquo seruam, nimirum, cum quid maius præstare non possum, imagines ramusculis & flosculis conuestiendo, aut verrendo, aut oratorum quoddam concinnando, aut talia id genus ministeria obediendo, ita quidem exigua & parui momenti, vt pudore suffunderer. Si quam austeritatem aut pœnitentiam subirem, ea erat nimis quam parua & modica, adeo vt omnia illa nullius esse momenti viderem, nisi DOMINI voluntatem meam in bonam partem accepisset: imo memetipsa

Cc 3

irridebat.

S.
HeresiaOpera
IN VII
lib.

Aquâ vi-
nam Samar-
itanæ
promissam
identidem à
Domino pet-
ebat.

Ipsa virtutem
suam ride-
bat.

irridebam. Non igitur parum patiuntur animæ illæ, quibus Dominus per
misericordiam & bonitatem suam, hunc amoris sui ignem abundanter
& magnam in copia elargitur; præsertim cum vires corporales sibi videntur
deficere ad aliquid propter ipsum, & ex amore eius faciendum, quod
sanè non mediocriter illis tormentum & crux est, quia enim sat ex se
vires non habent, ad lignum & fomitem necessarium igni huic submis-
sandum, & præ metu ne is exstinguatur, emoriuntur, hinc in seipsis mi-
hi consumi, annihilari, ac velut in cineres videntur conuersti; & totæ
in lachrymas resolutæ, propè consumuntur, & ardent: quod sanè facin-
gnum & intolerabile tormentum est, tametsi lapidum ac fauæ. Animæ
igitur quæ huc redacta est, & cui Dominus vires corporales ad præsen-
tiam agendam, simul & doctrinam, industriam & libertatem ad prædi-
candum, confessiones audiendas, animasque Deo lucrificandas &c.
hunc ipsum datorem quàm maximè laudet ac celebret oportet: ne scire
nim & non intelligit, quantum ipsa bonum possideat, nisi prius probauit
& re ipsa experta sit, quid sit nunquam Deo aliquod obsequium de se
posse, & tamen multa semper ab ipso beneficia accipere. Sic ipse pro om-
nibus benedictus, & laudent eum Angeli omnes, Amen.

Nescio profecto, an benè agam, quod tot minutias tam minutim
conscribam: sed quia R. V.^a iterum mihi mandauit, vt me ipsa exten-
dere non dubitarem, nihilque omnino omitterem, hinc est, quæ quæ reco-
dor, quàm maximè possum claritate & veritate, describam: non potestanti
fieri, quin adhuc plurimæ omittantur, alioquin plus temporis, ad hoc mi-
hi opus esset, quod mihi tamen, vt dixi, nimis quam cursum & breue est
& forsitan nullum inde commodum proveniret.

CAPVT XXXI.

EXTERIORES QVASDAM TENTATIONES, ET REPRESENTATIONES
sibi à demone factas recenset; nec non tormenta quadam sibi ab eo illata.
Suggestit adhuc, salutaria quadam monita, ad cautelam
& utilitatem eorum qui imperfectionis
via ambulant.

Quandoquidem hætenus de nonnullis internis & occultis tenta-
tionibus ac perturbationibus, quas mihi diabolus causabat, locuta sum.
ideo nunc alias quasdam, quas penè inspectantibus alijs mihi inferretur,
& ita manifestè, vt nullum esset dubiū quin ab ipso hæc proveniret, loco
propono. Quodam tempore mihi in oratorio agenti ipse ad latus meum in-
strum, tetra & horribili in figura, se spectandum dedit: & quia me alloque-
batur, hinc particulatim os eius intui sum, quod valde terribile & hor-
r

*Demon S.
Matris ap-
paret.*

mine habebat. Illius autem è corpore ingens prodire videbatur flamma, eaq; tota rutilas & sine vlla fumosa fuligine. Mox ergo horribili quadam voce me alloquens, aiebat, in præsens quidem suas me manus euasisse, sed fore, vt in sua me potestate denuò haberet. Vnde conterrita non mediocriter, signo crucis me, prout poteram, consignabam; quo ille viso, mox disparuit, sed illicò redijt: & hoc secundo. Et ego ignara quid agerem, a quam benedictam, quæ eo in loco erat, versus locum illum ieci: nec exinde ad me tunc redijt.

Alias quinque horas continuò tam intensis me vexauit doloribus, & pressura tum interiori, tū exteriori, vt amplius eam ferre posse me diffiderem: Quæ apud me erant sodales valdè consternatæ & pauidæ erant, & quid agerent nesciebant, vt nec ego, quomodo me iuuarem. Pro more habeo, cū pœna corporalis & pressura valdè intensæ est, internos spiritus actus intra memetipsam, prout quidem possum, facere, Dominum rogās, vt, si illius beneplacitum sit, tantum mihi patientiam det, ceterum in hac me pressura ad vique sæculi finem sinat manere. Vt ergo pressuram tunc tam vehementem & intensam esse vidi, per internos illos actus & propolita concepta me iuuare satagebam. Dignatus est autem Dominus mihi declarare, quod id diabolica vexatio esset: videbam quippè ad latus meum, nigellum quendam ethiopem, horribili valdè aspectu, dentib. instar cuiusdam desperantis frendentem & ringentem; quod vnde lucrum spectabat, inde iacturam referret. Vt enim vidi, nisi nec quidquam timui; erant enim apud me quædam, quæ & viribus deficiebant, & quomodo tantum dispellerent tormentum, nesciebant: nam corpore toto, capite & brachijs, tam vehementes, illo impellente, dabam motus, vt me retinere non possem, & (quod deterrimum erat) interna inquietudo tanta erat, vt nullo ad quietem pacto peruenire valerem: non audebam tamen aquam lustralem poscere, ne illas perterrefacerem, ipsæque intelligerent, quid rerum circa me ageretur. Sæpè probaui & vidi, nihil esse quod diabolos magis in fugam compellat: ad amplius non reuertendum quam aqua lustralis: à me quidè fugiant, sed quāprimum redeunt. Vnde efficio

magnam haud dubie aquæ lustralis virtutem esse debere: mihi saltem singulares & patentissima quædam animæ consolatio est, eam sumere: hoc certum est, me communiter & vt plurimum, ex illius sumptione eā recreationem sentire, quam verbis non possem exponere, nec non internam quamdam delectationem, quæ totam animam meam vegetat & recreat. Nō est hoc, somniū, aut res q̄ mihi nō nisi semel accidit, sed quæ frequenter, & ad quā seridè reflexi, & diligenter animū aduerti: dico id perinde esse, ac si quis, valdè æstuās & sitiens, aquæ frigida haustū, biberet, vnde totus homo refrigerari videtur. Mecū ipsa subinde pp̄edo, q̄ magni faciēda sint omnia

*Dominus
ei declarat
à damone
apparitionem
esse.*

*Aqua lustralis
virtus.*

S.
heresia

Opera

N. VI
156

*Ecclesia
Catholica
instituta
quæti sunt
ponderis
& virtu-
tis.*

omnia quæ ab Ecclesia instituta & ordinata sunt ; & summopere græ-
deo, cum tantam verba hæc vim habere video, vt eam etiam aquæ affu-
cent & indant, quo tantum sit inter id quod benedictum est, & quod be-
dictum non est, discrimen. Sed quia tormentum id nondum cessaba-
dicebam ad socias, me, nisi timerem ne me riderent, aquam lustralem po-
titurem esse. Ergo sine mora illam attulere, meq; ea resperferunt. Sed in-
sum; ego hoc videns versus eā partem illam ieci in qua diabolus erat, qui
in momento disparuit; ego autē mox ab omni malo planē liberata fui, aliter
quam si quis manus id à me defricuisset; excepto quod ita delubra & eneruis
mansi, ac si longam & duram toto corpore fustigationem passa essem. Magnopere
mihi profuit quod hoc vilo cogitarem intra me, si homini, in quē nec quo ad animā, nec quo ad corp⁹ aliquid haberet
tantum diabolus malum, Domino id ei permittente, inferat, quantum
laturus sit, quādo eum vt proprium possidet? Hoc nouum quoddā in me
excitabat desiderium me ipsam à tam infido contubernio liberandi.

*Tetrum o-
dorem di-
abolus ab-
iens relin-
quiti.*

Non diu præterijt, cum hoc ipsum rursus mihi contigit, et si non
diu durarit. Eram autem sola in loco; petebamq; mihi aquam lustralem
adferri: quæ autem, post illius abitum (fuerunt autem duæ moniales sub
dignæ, vt quæ ob nullam omninō causam mentirentur) cubi culum
gressæ sunt, tetrum quemdam odorem, quasi sulfureum, olfecerunt. Ego
verò eum non sensi; tam diu tamen is in loco mansit vt commodē perire
posset.

Alio tempore cum in choro agerem, magnum quemdam motum
recolligendæ impetum ac desiderium sensi: vnde me quamprimum
subduxi, ne id aliæ aduerterent; quæ tamen non procul à me erant, ma-
gnum quemdā verberum inflictorum strepitum eo in loco in quo ipse
eram, percipiebant; ego verò, iuxta me, vocem quādam velut quidā
se statuentium audiebam, esto intelligere non possem, quidnam dice-
rent nam ita in oratione mea eram attenta, nihil vt intelligerem & nihil omni-
no timerem. Penē semper hoc mihi eueniebat, cum mihi Dominus
faciebat, mea vt persuasione anima aliqua ad meliorem frugem
rediret.

Quod autem iam commemorabo, certū est mihi accidisse, ac mihi
eius sunt testes, & inter alios is qui modo Cōfessarius meus est, quia
epistola quadam scriptum vidit; & licet ei non dicerem, cuiusnam ea
epistola, ipse tamen eum nouerat. Veniebat ad me quidam, qui duobus
annis & medio in peccati mortalis, & quidem talis, vt nullū eo ab omni
bilibus vnquā audierim, reatu hæserat: & toto illo tempore ipsum nec
fitebatur, nec vitam in melius commutabat, nihilominus Sacrum frequen-
ter celebrabat. Et quamuis alia peccata sua confitebatur, de hoc tamen

dicebat: Quomodo scelus tā fœdum & abominabile possem confiteri:
 magno opere quidē ab eo liberari desiderabat, quoad hoc tamen seipsum
 expugnare non poterat. Miserebat me eius quā maxime, ac valde
 mirabatur, quod hac ratione Dei Maiestas violaretur. Promisi illi, Deo
 me supplicaturam, quod eum ab hoc malo curaret, meq; operam daturā,
 ut & alij, qui me essent meliores, idē præsarent. Scripsi ergo cuidam, ad
 quē se litteras rectē curaturū promisi. Et ecce factū est, ut prima confes-
 sione eximen illud confiteretur: visum quippe fuit Deo, quem multi ho-
 mines verē sancti, quibus id ipsa serid commendarā, seruentibus pre-
 cibus suis flexerant, misericordiam hanc erga animam hanc exhibere: &
 ego, tamen miserabilis, quidquid poteram à parte mea, magna animi
 contentione præsabam. Ipse autem mihi scripsit, se iam ita in melius mu-
 tatum esse, ut iam ad dies aliquot ab eo peccato abstinuisset, sed tam se
 acriter à tentante dæmone oppugnari, ut se in inferno (adeo scilicet torque-
 batur) esse putaret; quare instantē eum Domino commendarem. Itaq;
 de quo eum sororum mearum precibus commendavi, quibus Dominum
 suum & delinquit, hanc mihi gratiam præsitiisse credo: nam rem cordi
 habentes serid eum Deo cōmendarunt: fuit autem is talis, ut quis nā esset,
 nemo aut coniectura assequi posset aut diuinare. Rogabam autem Maie-
 statem eius, ut quæ is patiebatur tormenta & tentationes, paululum miri-
 guentur, quicquid illum vexabant tentatores, me oppugnatum venirent &
 cruciarent, eā tamen conditione, ne Dominum ullatenus offenderē. Vn-
 de factum est, ut mense integro grauissima tormenta & vexationes per-
 tulerim, ac tunc mihi illa duo quæ ante narraui, contigerunt. Placuit autē
 Domino, ut ipsum tentationes desererent (uti mihi postea perscriptū est)
 quia vero ei narrabā, quid toto illo mense paterer, hinc anima eius vigo-
 rabatur, exinde autē penitus à vexationibus diabolicis immunis fuit: vn-
 de Deo identidem gratias quam poterat maximas agebat, nec non mihi,
 inquam si ego aliquid huc contulisset; nisi fortē opinio quam habebat,
 quod Dominus mihi aliquas gratias daret, eum aliquo modo iuaret, di-
 cebat quæ se meas litteras legere tum, cum se à tentatione acriter impeti-
 radebat, ac earum se lectione ab ea liberari, mirabaturq; nō mediocriter,
 ut quæ ego propterea passa eram, tū quod ipse à malo suo liberatus esset:
 quā & ego mirabar: quin & adhuc ad multos annos, quo animam hanc
 communem & liberam videre possem, illa pati voluissem. Sit Deus in om-
 nibus benedictus, Magnæ sanē potentia & efficaciz est oratio eorū qui
 Domino seruiunt, ut ei seruire credo huius loci Moniales, sed quia has
 ego preces procuraram, mirum sanē non erat, in me potissimum dæmo-
 nes lauisse: ob peccata quoq; mea Dominus id permittebat. Hoc eodem
 tempore quadā nocte ab ipsis me putabam suffocari: vnde, cum aqua

S. M. Teresa Opera.

D d

lustrali

S.
Teresa

Opera

IN VII
156

Sororum
 suarū pre-
 cibus as-
 tribuit cō-
 uersionem
 flagitio-
 rum.

Litterarū
 S. Matris
 efficaciam.

Iustrali plurima me conspergerent, magnam illorum multitudinem miscuē quam celerrimē, perinde ac si de rupe aliqua præcipitasset, fugere conspexi.

Toties porro scelesti ac maledicti hi spiritus me infestant, tamē rū eos timeo, eo quod eos, nisi id Dominus permittat, ne mouere quā posse videā, vt, si quoties hoc factū sit enarrare vellem, & R. Vestra de-
garem & meipsā recrearem. Quod autē dixi, vsui esse poterit, vt v-
Dei seruus, quæ illi ad nōs perterrendos ponūt & concitant terricul-
ta, contēnat & parui faciat: norint enim, quotiescūq; eos videmus ha-
nas ipsorum parum curamus, cū vires ipsorum imminui, tum animarū
getiorē fieri. Semper porro magnū inde bonum sequitur, quod, ne
sum prolixior, hic omitto referre: hoc vnum narrabo, qd mihi in no-
stium Commemorationis animarū fidelium præcedente in oratione
dam agenti contigit. Cum enim primum Matutinarum nocturnarū
tassem, & pias quasdam orationes, quæ ad finē eiusdem in Breuiario
stro continentur iam legerem, libro meo insedit, ne orationē per-
Ego signo crucis me communiebam, ipse vero se in fugam dabat. In-
me legere incipiente, iterum ipse se spectādum dedit (& tertio eum
cisse credo) nec ante recessit quam aqua benedicta ipsum consper-
& simul videbam, animas quasdam, hoc ipso temporis instanti, per
Purgatorij egredi, quibus non multum expiandum restare debebat.
cogitabam an hoc ipse forsitan impedire voluerit.

*Diabolus
aliquando
in assum-
pta forma,
aliquando
sine ea ap-
paret.*

Rarō cum in assumpta forma vidi, sed sæpius sine omni profusa
ma, ad instar visionis; nam etiā sine forma clarē perspicitur eum præ-
esse, vt iam dixi. Volo porro & hoc hic referre, quia magnam id mul-
titudinem incussit. Cum in festo SS. Trinitatis in cuiusdam Mon-
choro agerem, & in extasi rapta essem, magnum demonum contra-
gelos certamen & contentionem perspexi: equidem intelligere non
teram, quid sibi hæc visio vellet; sed ante quindecim dies facile id
inter quosdam orationi addictos, & alios plurimos ab eadem aliena
contentione patuit, e qua domui, in qua res illa contigit, non meo
damnum enatum est. Contentio autem & decertatio hæc diuina
magnarūq; turbarum ac molestiarum exstitit occasio.

*Deus S.
Matrem
magna
lucē cōtra
demonē
circūdat.*

Alio tempore ingentē illorum multitudinem circumcirca me
ingenti quadam claritate vndiquaque circumdata esse videbar, quæ
propius ad me accedere non sinebat; vnde intellexi, Deū me custodire
protegere, ne mihi sic illi appropinquarent, vt me ad eū offendendi
uoarēt. Et iuxta id quod subinde in meipsā experta sum, facile inter-
verā id visionem fuisse. Quocirca, tam iam apertē intelligo & vide-
parum illi possint (si Deum inimicum non habeam) vt vix eos time-

num profus impotentes sunt, nisi animas quasdam vltro se ipsi dede-
rent, & meticolos videant: aduersus huiusmodi namque vires suas &
potentiam exerunt. Interdum quidem in tentationibus, quas iam dixi,
omnes superiorum temporum vanitates & infirmitates iterum in me re-
miniscere & repullulare videbantur, ita vt Deo me quam enixissime co-
mendare opus haberem. Mox autem hæc me pressura vexabat, quod
pararem, quandoquid hæc mihi cogitationes ingruerent, quidquid age-
rem, diabolicum esse, quoadusque Confessarius mentem meam serena-
ret, & ad quietem componeret. Putabam namque me, quæ tam multas à
Deo gratias recipiebam, ne primum quidem malæ cuiusdam cogitationis
motum sentire & habere debere.

Alias non mediocriter me cruciabat (vti & modo me cruciat) quod
longo in numero & existimatione me esse viderem, præsertim homi-
nibus qui magni sunt nominis, quodq; multa bona de me referrent: hac
in re multa passa sum, & etiamnum patior. Vnde statim ad Redemptoris
Christi & Sanctorum vitam oculos conuerto, videorque mihi planè alia
quam ipsi, via incedere, cum ipsi non nisi per contemptus, opprobrij &
grauum iniuriarum viam inceserint: & hoc me facit cū metu & tremo-
re incedere, ac quasi caput meum attollere non audentem, vellemque à
nemine omnino videri; hoc autem in me sentio tum cum persecutioni-
bus exagitor, tum quippe anima ita potens & magistra est, esto corpus in
pressura sit, & ipsa alia ex parte afflictionem sentiam, vt quomodo hoc
attingit, penitus nesciam. Nihilominus ita, vti dixi, fit, tunc namque a-
nima suo in regno esse videtur, &, quidquid in mundo est, pedibus pre-
mere. Hoc subinde mihi eueniebat, & ad multos etiam dies durabat; &
quædam id mihi virtus atq; humilitas esse videbatur, at iam liquidò per-
cepit, id meram tentationem fuisse, vt vir quidam apprimè doctus ex
Ord. Predicatorum bene mihi declarauit. Cum autem cogitarem, quas
mihi Dominus confert gratias, in publicum propalâdas, & passim omni-
bus notas fore, tam intolerabile & excessiuum in me tormentum sentie-
bam, vt meam id animam non parum affligeret & inquietaret: quin imò
res processit, vt, cum hoc considerarem, visa sim maluisse viua sepeliri,
quæ vt ce innotescerent. Vnde cum me magnæ hæc recollectiones, vel
rapas primum ira occuparent, vt ijs publicè resistere non possem, post
ea ita erubui, & me puduit, vt libenter aliquo concedere voluissem, vbi
nemo videret.

Cum ergo hac de causa quadam vice summopere contristarer, roga-
ui me Dominus, ecquid timerem? cum ex hac re non nisi horum duo-
rum alterum sequi posset, aut quod homines aduersus me murmurarent
& obloquerentur, aut q; ipsum laudaret, significans, eos qui hoc credituri
essent

Dd 2

Diaboli
impotentes
sunt, nisi
in eos qui
vltro se
ipsi de-
dunt.

Mirè eam
cruciat,
quod ali-
quo in
pretio ha-
beretur.

Quid si
Dominus
dixerit de
raptibus,
qui ipsam
in publico
occupabat.

S.
Heresia

Opera

IN VI
106

essent ipsum dilaudaturos, qui verò non credituri, nulla me mecum
& merito condemnatos, & vtrumquē in bonum meum cellum
acproinde non esse vt me affligerem. Hoc me valde serenauit, quod
etiam quoties illius adhuc recorder, mirē me consolatur. Ita p
vehemens hæc tentatio fuit, vt hinc abscedere & ad aliud me Ma
sterium, in quo claustrum arctius seruabatur, quā in eo in quo mo
versabar, quod quē valdē commendari audiebam, & eiusdem Or
erat cuius id in quo agebam, procul hinc situm (nam magnā mihi co
solationi fuisset eo in loco agere in quo prorsus ignota fuisset) tra
ferre animus fuerit, sed Confessarius id mihi permittere noluit. Hinc
res spiritus mihi libertatem valdē imminuerunt: nam postea intellexi
humilitatem hanc non esse bonam, quod adeo me inquietaret, hanc po
ro veritatem me Dominus edocuit, scilicet cum certissimē scirem, ni
hil boni meum esse, sed à Deo omnia prouenire, quemadmodum ma
graue non erat aliorum laudes audire, quin imò summopere eo graue
bam, & permagnā id mihi consolationi erat, quod viderem Deum
lis se ostendere, ira nec molestum nec graue mihi fore, quod & in
opera sua ostenderet.

*Falsa hu
milis
erat ex
bisce
moribus
anima.*

*Peccata
sua alijs
innosce
re perit
ex falsa
humili
tate.*

Incidi & in aliud extremum, quod nimirum Deum orarem, & pe
dem orationem sigillatim ad hoc dirigendo, vt, si quando quis alius
boni in me notaret, mea illi peccata Maiestas eius declararet, vt nemini
videret, quam mihi immerenti ipse gratias conferret: nam hoc videretur
quā enixissimē ab eo peto. Confessarius autē me monuit, ne id amplius
facerem: sed adusque hunc penē diem, si quem bene de me sentire, & de
nam opinionem habere videbam, mea mox ei peccata per amfratibus
circumlocutiones, vel quomodo cunque possem, declarabam; & petebam
mihi serenari & quietari videbar.

*Neminem
vnquam
decipere
voluit.*

*Indiscreta
humilitas
magna est
imperfe
ctio.*

Hac quoque in re magnum mihi scrupulum mouerunt: & hoc
videbatur, non ex humilitate, sed tentatione quadam prouenire. Ma
ad me veniebant, & hos omnes ego decipere, & in errore detinere
videbar: & esto fallantur in eo quod aliquid in me boni esse potest, non
nem tamen vnquam ex professo decipere volui, nec vnquam ea mea
intentio, sed id Dominus interdū certam ob causam permittit. Vnde
quidem cū Confessarijs meis de aliqua re vnquā contulissē, nisi id
per necessariū esse vidissē; nā alioquin magnus id mihi scrupulus fuisset.
Omnes hosce pueriles timores & afflictiones, & nimia humilitas
iam magnā imperfectionem fuisse, & inde manasse, quod non satis
tificata essē: anima namq; quæ se totam in Dei manus consignauit
curat vtrum bona an mala de se dicantur, dummodo bene intellegat
sum Dominus aliquam ei gratiam conferre vult, nihil prorsus & aliud
libet

habere. Illi ergo fidat, qui hanc sibi gratiam confert; postea enim resciet, cur eam manifestam fieri velit, sequere ad aduersitates ferendas dispositum hoc quippe hodierna die certissimum est, cum Dominus sciri vult, quod id genus gratias ipse alicui homini præstet, mille super huiusmodi animam oculos excubare & reflectere, cum tamen super mille animas, quæ alterius generis sunt ne vnus quidem excubet. Magna igitur nobis timendi ratio incumbit; & talis esse debuit timor meus, & non humilitas, sed pusillanimitas: nam anima, super quam Dei permisso, oculi mundanorum hominum excubant, disponere sese potest, ut mundi huius sit martyr: etenim si ipsa mundo mori nolit, ipsam mundus occidet. Nihil sanè in mundo video quod mihi arideat, quàm quod nullos in bonis defectus ferat aut toleret, quin eos per suas ipse murmuraciones & obloquia ad perfectionem adducat. Maiore animo & robore opus esse dico, ut quis si perfectus non sit, perfectionis viam ingrediatur; quàm opus est, ut martyrium ciuissimè obeat: perfectio namque breui aliquo tempore non obtinetur (nisi speciali aliquo priuilegio hanc alicui Dominus gratiam dare voluerit) porro mundus statim atque aliquem videt incipere, eum perfectum habere vult, & iam inde à mille leucis in eo defectum subodoratur, qui fortasse in eo virtus est: sed quia, qui hoc reprehendit, eodem non nisi cum peccato utitur, hinc simile de alio iudicium fert. Putat, eum non debere comedere, non dormire, nec (ut dicitur) spiritum attrahere; imò quo meliorem de eo opinionem habent, eo minus eum adhuc corporeum esse recordantur, quantumlibet quoad animam perfectus sit: adhuc quippe in terra viuit, miseris suis adhuc subiectus, quantumlibet eas conculcarit & subegerit. Atq; ideo ingēti, ut dixi, ad hoc opus est animo: nam misella anima vix dum cœpit pedē figere, & voluit eam volare; nondum passionibus suas expugnauit, & cupiunt ut etiam in magnis & insignibus occasionibus ita immobilis & ab omni affectu denudata maneat, ut fuisse legunt Sanctos, postquam in gratia iam confirmati fuere. Quod autem hoc in genere peragitur, est cum ad Deum dilaudandum, tum ad animum hominis valde affligendum ac contristandum: multæ quippe idcirco animæ retrocedunt, quod misellæ se ipsas iuuare nequeant. Et sanè mea hoc modo, puto, retrocessisset, nisi Dominus à parte sua omnia tam misericorditer fecisset: & quousque non per bonitatem suam omnia promouit: ut R. V. è dictis hæcenus videre etiam potest; aliud scilicet in me non fuisse, quam labi & denuò resurgere. Vellè id verbis possum exprimere; multas quippe animas hac in re errare existimo, quæ videlicet volare volunt, antequam eis Deus alas det. Hinc porro similitudinē putē me & alio loco vsurpasse, sed & hic optimè ad propositū meum facit: multas quippe animas ob hanc causam nō mediocriter

S.
heresia

Opera

IN VII
106

Mundus
in virtute
seminis
defectus
odoratur.

*A nobis
ipsis habere
virtutes
non possumus.*

diocriter affligi & contristari video; quod enim magno cum ardore & contentione, insignique in virtutum via proficiendi desiderio incipiam, quin & nonnullæ sint, quæ omnia exteriora propter illum relinquamus, ubi iam in alijs vltius prouectis illustra virtutum, quas Dominus ipsis suppeditat (eo quod ipsi per nos habere illas non possumus) opera vident; cum etiam in omnibus qui de oratione & contemplatione tractant libris, multa præscribi observant, diligenter vsurpanda nobis ad hanc dignitatem aliquando pertingamus; hinc cum ipsi illa strem adimplere & efficere nequeant, animum despondent & deijciunt: tibi sunt, parum curare quod alij de nobis malè loquantur, imò tunc magis gaudere, quam dum bene de nobis loquantur; honorem parui ducere, ab amicis & notis (nisi sint qui orationi dediti sunt) nos rescindere, illorumque commercia declinare, ac velut impedimento nobis essent, subterfugere, & alia plurid' genus, quæ, prout ego quidem cenfeo, à Deo dari debent: videntur mihi quidem supernaturalia deus esse, aut alia quæ naturali nostræ inclinationi & propensioni contraria sunt: quocirca non est quod se crucient; sed in Domino sperent, Maiestatem illius effecturam, ut id quod modo in desiderio habent, postea iam re ipsa habeant, idque orationis adminiculo, & modo ipsi à parte faciant quidquid possunt. Nam propter hanc debilem naturam nostram, necesse imprimis est, firmam nos fiduciam habere, nec animum despondere, nec cogitare, non ideo magis nos victoriam adepturos, quod omnibus nervis ad hoc cōstitamur. Et quia ipsa magnam rei huius experientiam habeo, dicam aliquid, quod R. V. ad cautelam vsuvenire possit: non cogites inquam (esto secus tibi videatur) te iam tibi virtutem comparasse, nisi ipsam per eius contrarium probaris: quin imo semper timidi & anxij esse debemus, nec vnquam quoad viuimus segnescere. Istina quippe de foris multa nobis adherent, nisi, ut dixi, gratia totaliter nobis iam data sit, ad intelligendum quid omnia sint; deniq; in hac vnquam omnia tutò & sine periculis habentur.

Virtus comparata non est, nisi per contrarium suum probetur.

Iam abhinc paucis annis putabam me consanguineis & amicis meis non solum valdè mortuam esse, sed etiam eos mihi molestos ac reos esse: & reuera ita erat; nam illorum conuersatio mihi pergrauis erat. Contigit porro, aliquod magni momenti negotium offerri, cuius causa me multo tempore apud quamdam è sororibus meis, quam antea vnquam dilexeram, commorari oportuit: & quamvis in communi conuersatione (licer illa me sit melior) non bene inter nos conueniret; nam quod diuersum à me vitæ statum elegerat (nupta enim erat) hinc non semper de ijs agere rebus poteramus, de quibus ipsa agere volebat, atque ideo semper penè (quantum quidem poteram) sola essem; ubi

hunc me nihilominus, illius est molestijs & pœnis plus doloris haurire, quam ex alterius cuiuspiam proximi mei, & aliquam illas mihi solitudinem & curam adferre. Vnde me vidē, non aded ab affectu liberam & mortificatam esse, ac putabam, & adhuc me opus habere occasionem fugere, ut, quam mihi Dominus dare virtutem inceperat, validior fieret ac cresceret: atque ita semper postea illo iuante, hoc sum, quoad potui, facere conata. Quando Dominus virtutem aliquam dare incipit, magni illam aestimare, nec ipsi nos eius amittendæ periculo exponere debemus: maximè in ijs, quæ ad materiam honoris pertinent, & in alijs permultis. Nouerit siquidem R.^s V.^s non omnes totaliter mortificatos esse qui id de nobis credimus; & necesse nos est hac in re nunquam deficere aut segnescere. Et sanè quisquis aliquid punctum honoris in se sentit, si modò in virtutibus progressum facere velit, mihi credat, hocque vinculum perfringere & dissipare studeat; est quippe catena, quam nulla lima comminuat, nisi solus Deus vi orationis, etsi nos à parte nostra multum huc conuincamur. Videtur autem id mihi isthac in via laqueus quidam esse; & mecum ipsa miror, dum damnum quod creat, perpendo. Video siquidem nonnullos suis in operibus tam sanctos esse, eaque tam magna facere, ut neminem non in admirationem rapiant. Quomodo sit, Deus meus, talem animam adhuc in terra hæere? quare nondum ad ipsum perfectionis culmen peruenit? quid hoc est? quis detinet & retinet illam, quæ tantum Dei causa præstat? Habet scilicet punctum honoris: & quod longè deterius, non vult intelligere & scire se id habere: & ratio est, eò quod dæmon subinde ei persuadet, se etiam obligatum esse, id habere: sed credat is, quæso, mihi, credat inquam paruulæ huic formicæ, quam Dominus hic loqui vult; scilicet, nisi hanc ipse crueam tollat, esto fortè tota arbor damnum inde non sentiat (quia adhuc aliquæ alie virtutes ibi remanebunt, licet valde detritæ & erosæ) fore tamen ut ipsa minimè vireat & floreant, nec crescat, imò nec eas quæ iuxta illam consistunt crescere sinat: quem enim fundit boni exempli fructum, planè insalubris est nec ætatem feret. Sæpius autem hoc in calco; quantumvis enim paruum hoc honoris punctum sit, perinde tamen in eo se res habet, ac in Musica, quæ mox ac punctum, mensura vel notula aliqua secus atque oportet canitur, dissona redditur & hiulca: & cum id huiusmodi sit, ut animæ in omnibus permultum damni creet, in hac tamen orationis via velut tetra & noxia quædam pestis est. Studemus nos Deo per vnionem coniungere, & Christi, qui opprobrijs & falsis testimonijs obrutus & saruratus fuit, cōsilia sequi volumus, & nostrum ipsi honorem & auctoritatem ne in minimo quidem lædi aut violari,

*Agnoscat
se nondum
planè a se
dum erca
conangu
neor exis
issa.*

*Qui profi-
cere vult,
honoris de-
siderio bel-
lum indat
cat.*

*Damna
desiderij
honoris.*

S.
heresia

Opera

IN VII
106

violari, sed integrum conseruare cupimus. Impossibile est eo perire, quia hæc ambo eadem viâ non tenduntur. Tunc porro ad animam Dominus diuertit, cū ipsi nobis vim inferimus, & omni qua possumus ratione, nostro iure multis in rebus cedere peruramus. Dicent fortasse nonnulli. Non habeo in quo iure meo cedā, nec talis sese mihi offert occasio: atque mihi persuadeo, Dñm non permissurum, vt is, qui tam firmū propoluit fecerit, tantum bonum amittat: imò plures virtutis huius assequenda diuina eius Maiestas occasiones oggeret & dabit, quam fortasse ipse sperat. Manus ergo operi ad mouenda; id est, nihilitates, inaniz, & minima quas ipsa cum primum inciperem faciebam, aut saltem aliquas illarum stipulas scilicet & sarmenta, quæ dixi, in ignem conijcio: neque enim maius quid faciendum apta sum. Dominus autem omnia admittit: sit in sæcula sæculorum benedictus.

*Dominus
eum qui
bona vo-
luntatis
est bono
no priuat*

*In can'tu
Chorali pa-
rum ver-
sata erat
S. M.*

Inter alias, quas habebam imperfectiones, erat hæc; quod in lectione horarum parum versata essem, & quid in choro mihi agendum, quomodo in eo me gerere deberem, vix scirem; idque ex mera negligentia, & quod alijs vanitatibus distineret; adeo vt & Nouitias viderem quæ docere potuissent, at sæpe eas interrogare volebam, ne meâ ipsius profectum incitiam; ac statim mihi in mentem veniebat, me illis bono exemplo præluere debere. Verum ex quo mihi Dñs oculos non nihil aperuerat, rem aliquam ex parte scire, non nihil tamen adhuc de illa dubitare; interrogabam id alios, etiam pueros; nec propterea vel minimam honoris thoritatisque meâ iacturam feci, imò vero quantum mihi quidem videbatur placuit exinde Domino tenaciorem mihi memoriam dare. Non enim noram cantare; cumque præscriptum mihi cantum non satis bene didicissem, valde sollicita & anxiosa eram: idque non, quod in conspectu Domini errare vereretur (hoc quippe virtutis fuisset) sed quod plures me cantare audiebant; quod enim puro honoris desiderio teneret, hinc inde in me babar, vt etiam valde minùs dicerem, quàm scirem. Quo circa mecum tui, cum non satis bene scirem, dicere, me planè nescire. Hoc quidem ratio per acerbum mihi fuit; at postea longè fuit suauissimum. Errebat aduertit ex eo tempore longè meliùs me dicere solitam, ex quo parum diceret cœpi, quod ignorantia mea & incitia alijs innotesceret; & futurum honorem magno mihi, in bene agendo eo, in quo honorem meum latus esse arbitrabar (quisque enim eum collocat in eo quo vult) impedimento fuisse, per has nihilitates, quæ nullius sane momenti sunt (& ceteris merito nihilo comparari ipsa possum, cum hoc ita mihi graue esset) & paulatim ad maiora quens rerum paruarum (quales hæc sunt) exercitium paulatim maiores actus ascendit: cum enim hi propter Deum exercentur, cum illis robur & valorem addit, & Maiestas eius adiungat, vt ad ea quæ

*Quomodo
ob deside-
rium ho-
noris tur-
baretur.*

*Paulatim
ad maiora
ascenditur.*

Atque ita id mihi in rebus ad
 virtutem spectantibus continebat : videns enim omnes religiosas
 virtutes, vna me excepta (nunquam enim ad aliquid vtilis fui)
 illis e choro iam digressis, omnium pallia complicabam: in quo
 video videbar mihi Angelis, Dominum illis laudantibus, obsequium
 prebere, quoad usque id ipsi, nescio vndenam, intellexerunt; quod sanè
 meo me rubore compleuit: neque enim tam perfecta mea erat virtus,
 ut sciri vellem; idque non (vt verisimile est) è pura & sincera quadà
 humilitate, sed quod verecer, ne me irriderent, eò quod hæc parua & nul-
 lus momenti essent.

Quam, o Domine mi, intolerabile est, vbi tot sunt nequitia & pec-
 cata: ibi aliquot minutas arenulas, quas ego ne quidem à terra propter
 sustollere, supputare velle; omnia namque mille miserijs repleta, &
 voluta erant: nondum enim gratia tua aqua arenis hisce interfluebat,
 ut eas in altum sustolleret. Vtinam verò, Sanctissime Creator, inter tot
 iniquitates, vel aliquod alicuius momenti bonum referre possem, cum
 singulares illas referam gratias quas à te recepi! Nescio sanè, Domine mi,
 quomodo cor meum ferre id queat; aut qui fieri possit, vt qui hæc leget,
 non me auesetur, cum videat me tam singularibus donis & gratijs tam
 male respondisse, & tamen non erubescere, hæc obsequia tanquam mea
 hoc loco referre. Verè, Domine, pudet me: sed quia, quod à parte mea
 habere, aliud non habeo, hinc est quod hic tam tenuia principia referam,
 vt quisquis in maioribus se exercebit, sperare possit, Dominum, cum illa
 gratia mea, vt quidem apparet, admiserit, longè potiori iure hæc eius ad-
 mittere. Maiestas autem eius mihi gratiam præstet, vt non semper in
 principijs hæream. Amen.

CAPVT XXXII.

NARRAT QUOMODO EAM DOMINVS, QUODAM TEM-
 pore in spiritu in quodam inferni loco, quem suis ipsa peccatis promeruerat,
 ponere voluerit; quid ibi viderit, aliquatenus describens. Deinde re-
 ferre incipit, quomodo & qua ratione monasterium S. Io-
 seph, eo quo modo est loco, fun-
 datum sit.

Postquam mihi Dominus per multas illarum gratiarum, quas
 commemoravi, necnon alias singulares, contulisset, cum quadam
 die in oratione versarer, repente, ac velut in momento ita me tota
 constitutam sensi (vt tamen nescirem quomodo) vt me in inferno
 agere putarem. Statim intellexi, velle Dominum, vt quem dæmones
 In inferno se esse per-
 cipit.

S. M. Teresa Opera.

E c

mihi

S.
Teresa

Opera

IN VI

166

*Descriptio
loci infer-
nalis in
quo S. M.
fuit.*

mihi illic parauerant, & peccatis ipsa meis promerita eram, locum
meis conspicerem. Pauxillo quidem tempore illic hæsi; sed etiam
huc ad multos annos. Im protenderem, nunquam illius (ut mihi
dem videtur) potero obliuisci. Illius introitus mihi videbatur esse
star longissimæ & angustissimæ cuiusdam semitæ, perinde ac de
obscurus & arctus caminus; fundus autem, velut aquæ lutulentæ
dide, quæ & tetram mephitim exhalabat, & virulentis bestiis repleretur
illius ad extremum, in muro quodam, foramen erat, ad instar serua-
tra quod me, angustè admodum compingi videbã. Et hæc omnia, vi-
cunda & delectabilia erant, si cum ijs quæ ibi sensi, comparentur; cum
men quæ dixi, non satis prout quidem oporteret, exaggerauerim. Se-
cundum illud prout oporteret, & sicuti est, declarandum, ne principium
de possem inuenire, & id quomodo sit, nemo intelligere queat: tale
in anima mea igne sensi, ut intelligere planè nequeam, quomodo quo-
ratione id fiat, exponam. Intolerabiles illi corporis dolores, quos
vita mea pertuli, præsertim quum paralyti, & neruorum omnium contumacia
laborarem (qui, prout medici censent, inter eos quos homo hic pertulit,
test, dolores, facile grauissimus est) ut taceam alios plurimos diuer-
ris, quos passa sum, quorum etiam nonnullos (ut dicere memini) pa-
lus mihi intulit, nihil omnino sunt, si comparentur cum ijs quæ ibi
li, maxime eò quod viderem, dolores illos finem non habituros, nec
quo cessaturos. Omnia hæc adhuc nihil sunt, collata cum agone
cum angore, cum suffocatione, cum tam sensibili angustia, cum
sperabunda & angustiant afflitione, ut quo pacto id satis commo-
ponam, prorsus nesciam: si enim id continuam quamdam animæ
tionem & euulsionem esse dixerò, nimis quam parùm dixerò: nam
alio tibi vita tolli & eripi videtur; sed hæc anima seipsam consumit
struit. Adeo ut prorsus nesciam, quomodo internum illum ignem
sperationem, quam præter intolerabiles illos cruciatus & tormenta
passa sum, sufficienter satis exprimã. Non videbã, quisnam mihi tormen-
illa infligeret; sentiebam tamen, me aduri, & in frustra comminui &
moli; prout mihi quidem videtur: dico autem ignem & desperationem
internam, omnium terribilissimam esse. In illo autè pestilentiali loco
nulla prorsus consolationis recipiendæ spes est, agentem impossibilem
aut sedere, aut iacere, imò nec ullus ibi est locus sedendi aut iacendi
ubi, velut in foramine in pariete facto, constituta essem; nã illi ip-
tes, qui visu horribiles sunt, coangustiant; & quidquid ibi demum est
eat & cõstipat. Adhuc nulla ibi lux est, sed spississima vbiq; & ob-
ma caligo. Et sanè intelligere nõ valeo, quomodo fieri possit, ut
lū, prorsus sit lumen, videri tamen possit, quidquid visum ex cruciatibus

Nolebat me Dominus tunc plus videre, quam totum infernum: sed
 potius aliam visionem habui, idq; de rebus maxime horrendis, de quo-
 rum diabolici vitiis castigationibus: he, quoad visum quidē, multo mi-
 noribus esse videbantur; quod tamen pœnā illā minimē sentire,
 hoc tantū mihi timorem non incusserunt; nā in priori illa visione voluit
 me Dominus reipsa in spiritu illos cruciatus & angustias sentire, perinde
 ac si corpus illos reuera pareretur. Quomodo id factum sit, nescio; hoc
 tamen singulare quiddā id Dei gratiā esse, ipsumq; voluisse, ut ad oculū
 velut intueretur, a quibus ipsa malis ac cruciatibus per illius misericordiam
 liberata essem. Quidquid enim alios de diuersis tormentorum generibus
 dicentes audiui, & nonnunquā etiā mecum ipsa meditata sum (esto nō
 ego; anima quippe mea timoris fræno regi nolebat) quomodo scilicet
 iterum torrens candentibus forcipibus damnatos lancinent, & alia di-
 versā tormentorum genera, quæ apud alios descripta legi, cum hac pœna
 collata, nihil omnino sunt: nam quid longē aliud est: tantū deniq; inter
 vtrūq; discrimen est, quantum inter imaginem pictam & ipsammet ve-
 ritatem; & hic ardere, exiguum quid & puerile est, respectu ignis inferna-
 lis: ita autem inde consternata fui, & adhuc sum modo, dum hæc scribo
 esto iam sexennium ab hac visione effluxerit) ut calor naturalis me præ-
 teriret, ubi hic sum, destituere videatur. Atq; inde est, ut, in tribulatione,
 & angore, & doloribus constituta, nunquā huius meminerim, quin sta-
 tim mihi omne quodcūq; demū hīc homo pati possit, merū nihil esse vi-
 dentur: itaq; ex parte immeritō & frustra, de doloribus quos hic patimur
 conqueri videmur. Vnde iterum dico, hoc de maximis, quæ Dominus in
 me contulit, donis & gratijs vnum fuisse; hoc namquē mirificē me iuuat,
 tum ad tribulationum & aduersitatum vitæ huius timorem dispellendū,
 tum ad me animandū, ut illas æquanimiter perferam, simul etiā ad gra-
 tias Domino agendas, quod (ut mihi quidē nunc videtur) a tam æternis,
 & horrendis me malis liberarit. Ex illo tempore, ut iam dixi, omnia mihi
 minus quā facilia videntur, si vel cum momento pœnarū, quas illic ipsa
 generaliter comparentur. Vnde etiam mirabar, quod, cū sæpius libros, de pœ-
 nis infernalibus aliquatenus agentes, legissem, ipsas tamen non perhor-
 rere, neu tanti, quanti quidem oportet, illas facerem; & quomodo
 ego in tali statu constituta, aliquāpiam ex re, quæ ad tam horrendum me
 locum tandem deductura esset, voluptatem possē capere! Tu esto in ar-
 gum Dominus mi benedictus.

Quam liquidō patuit, Domine, quod tu multo plus me amasti
 & obsecra me amem! Quoties tu me à tam tetro carcere liberaſti, &
 ut, cū in carceribus ipſa me ē contra te inuito in eundem retruſi! Inde quoque gra-
 tias illi in me oriebat̃ur dolor, quem ſentio ex eo quod tam multæ
 heretico-

S.
heresiaOpera
IN VII
lib.Plus S. M.
de inferno
pœnis sen-
sit quam
de yſdem
scribitur.Fruſtra de
vita huius
doloribus
conqueri-
mur.Ex quo
tormentum
hoc perti-
net omnia
illi viſa
facilia.

hæreticorum animæ damnationi addicantur, præsertim quia iam per Sanctissimum Baptismi Sacramentum membra facti erant Ecclesiæ. Hinc quoque ortum in me habebat intensum illud animas petentium deliderium & impetus: nam reuera videor mihi, vel aliam animam è gravissimis illis tormentis liberandam, sapientius mori velle quam libentissimè oppetere. Ita porro mecum cogitabam: dum aliquem præsertim quem amicum habemus, aliqua calamitate aut dolore oppressum videmus, ipsa nos natura nostra ad compassionem quodammodo videtur excitare; & si quidem illa magna sit, ipsam etiam dolemus & cōtristamur: quando ergo quis animam in calamitate omnium calamitosissima, & miseria miserrima, eaque perpetua duratura constitutam videat, & non intrinsecus concitetur: fieri non potest ut quis id sine gravi doloris sensu perferat. Si enim etiam pena temporalis, quam tandem unā cum vita terminandam, & aliquando tantum habituram scimus, ad tantam nos compassionem commoueat, ut quomodo fieri possit, ut alterius sæculi poena quæ omni prolixius foret, nos non moueat, cum tot quotidie animas eadem demonem in calum suos pertrahere & ad inferos abripere videamus. Atque hoc quod causa est, cur velim ut in tanti momenti negotio satis esse non temus paruum quid facere, sed quidquid in illo ex parte nostra possumus, facere studeamus, nihilque horum omittamus; Deumque supplico, ut ad hoc gratiam nobis largiri dignetur.

*Illius in
describen-
dis virtu-
tibus suis
modestia,
multa eni-
um sub-
gicando.*

Cum mecum hinc perpendo, me, quamquam nequissima et aliquatenus tamen, ut Deo seruirem, sollicitam fuisse; nec commotam solitam quædam, quæ à mundanis ita parui pendi video; tamquam nullius omnino momenti essent; adhuc gravissimis ac frequentissimis morbis afflictam fuisse, quos insigni cum patientia, dante eam Dominum ferebam; præterea à murmurationibus, detractionibusque fuisse semper alienissimam, cum, ut mihi quidem videtur, odio aliquem prosequi animo alieniore ab eo esse non potuissem: nec unquam animam inditam fuisse, nec (quantum memini) alicui quid ita invidisse, ut Deum grauer, sic invidendo, offenderim; atque ita in alijs quibusdam rebus (tamen enim ita nequam essem, Dei tamen timorem ut plurimum oculis habebam) illinc tamen video, quem mihi iam tum diaboli loci prepararant. Et sanè videor mihi, ut quidem culpæ meæ graves sunt, huc maiora & graviora supplicia promerita fuisse. Nihilominus tamen & horribile tormentum hoc fuisse dico, simulque concludo, quod periculosissimum esse, animam nec pacem nec quietem habentem, ad singula momenta in peccatum mortale prolapsam, nos ita secum quietos interim esse: quare quam possum maximè neminem non rogavi.

*Si infer-
nus huius
Virginis
prepara-
tus erat,
quid spe-
ret pecca-
tores obdu-
ratis?*

amore Dei: ut quotquot sumus, peccandi occasiones declinemus: & respondeo fore, ut Dominus nos adiuuet, uti me adiunxit. Complaceat diuinitus eius Maiestati sua semper manu me continere, ne relabar: iam enim vidi locum cui destinata eram. Maiestatem eius precor, ut pro sua id bonitate auertere & non permittere dignetur. Amen.

Postquam ergo hæc aliaque magna secreta, quæ Dominus mihi ex sua misericordia ostendere dignatus est, gloriam inquam quæ beatos, & supplicia quæ damnatos & improbos manent, vidiissem; modum rationeque; aliquam exquirens, tum penitentiam faciendam ne tantum malum incurrerem, tum aliquid boni faciendi quod tantum bonum promererer, magnam in me, ad me ab hominibus subducendam & mundum penitus deferendum, inclinationem sensi. Nullam spiritus meus quietem habebat; hæc tamen non molestia aut affligens, sed dulcis quædam erat inquietudo; facile ut apparet, hoc à Deo solo venire, ac Maiestatem eius calorem animæ indere, ad alios cibos rudiore, quam quos ordinariè comederat, digerendos. Cogitabam ergo ipsa mecum, quidnam potissimum ad amorem Dei possem facere, putabamque inter hæc primum esse, si vocationem Maiestatis eius, qua me ad Religionem vocarat, sequerem, regulam meam quam poteram maxima perfectione seruando. Et licet in monasterio, in quo agebam, multæ Dei ancillæ essent, ipsi quoque ibi satis bene seruiretur; ipsæ tamen Moniales ob necessitatem, qua tum opprimebatur, sæpè ad ea loca foras concedebant, in quibus in summa honestate & Dei obsequio agere poteramus: neque enim in prima uo rigore regulæ, locus hic fundatus erat, sed in ea ibi seruabatur, sicuti per totum ordinem passim tunc seruabatur, nimirum iuxta priuilegia & bullas relaxationis; ut taceam & alia inconuenientia, inter quæ vnum erat, quod plus æquo commodè ibi me agere, & commoditates corporis habere putabam. Sed illa foras egressio, quæ ipsam frequenter usurparem, valde mihi noxia erat: quod inde fiebat, quod multi me penes se habere satagerent, quibus id Superiores mei negare non audebant: atque ideo mihi iniungebant, ut illis hac in re, ad omnem à se auerendam molestiam, morem gererem. Hac ergo consuetudine semel inducta, rarò domi, & in monasterio esse potui: crediderim & caco demonem aliquo modo ad hoc collaborare debuisse, ut foris, & extra Conuentum agerem. Tamen ut verum fatear, quod traderem alijs ea quæ mei me directores docebant, hinc non parum inde boni sequebatur. Contigit verò quadam die, quemdam tum mihi, tum alijs presentibus dicere, si discalceatarum Clarissarum ritum & modo viuere vellemus, non de fore fortasse, ad tale nobis monasterium erigendum, facultates. Cumque hoc votum ac desiderium identidem animo agitarem, cum nobili illa vidua, sodali mea, quam dixi, hæc de re agere capere, cui idem desiderium tantum du-

S.
TheresiaOpera
IN VII
lib.Dulcis in
quietudo
eius ex eo
quod peni-
tus mun-
dum dese-
reret.In illius
monasterio
non serua-
batur re-
gula in
primori-
gore.

*Iniungit
ei Domi-
nus, ut
disceden-
tium
Carma-
liarum
Monaste-
rij funda-
tionem
urgeret.*

*Dominus
identidem
illi de mo-
nasterij
erectione
loquitur.*

am infederat. Cogitare exinde illa cœpit, quo id pacto redditibus per-
petuis stabilire posset. Sed, ut iam video, bonam ambæ viam non inibo-
mus, esto id, tum quidem, pro nostro erga hanc rē desiderio, nobis locum
videretur, sed ex alia parte, quod in monasterio in quo agebam, magnam
quietem & iucunditatē sentire (erat id quippe ad gustum & metem meā,
& cella quā incolebam, satis mihi commoda erat) hinc me quietam tenē-
bam, & adhuc suspensam: inter nos tamen convenit, ut rē serio per precor
Deo commendarem. Quadam die post sumptam sacram Communionem,
diuina mihi Maiestas iniunxit, ut huius monasterij erectionē maxi-
ma quā poteram contentione urgerem, pollicitus, fore, ut ea felicitate
exitum perduceretur, ac bene sibi in eo loco seruiretur, eiq; à S. Iosepho
nomen imponerem: & addebat, S. Iosephū ad vnum portæ latus, ac De-
param matrem ad alterum, velut custodes futuros, & Christum Dominū
in omnibus nobiscum fore: ad hæc locum hunc velut stellam fore, quæ
lucis suæ radios quaqua versus esset diffusura. Addebat, quāuis Religio-
nes à primo flore & vigore recidissent, non propterea cogitarem, pa-
rum se ex ijs obsequij & cultus recipere; quid enim de mundo esset, si
Religiosi nulli in eo essent? Quare Confessario meo indicarem hoc quod-
cumque ipse mihi hic iniungeret, seque illum rogare, ne rei huic illo mo-
do aut impedimento foret. Erat hæc visio ita efficax, & hæc Domini al-
locutio quæ me alloquebatur, huiusmodi, planè ut dubitare non possem,
quin ipsemet esset qui me alloquebatur. Ego vero non parum angebar
& affligebar; tum quod mihi ex parte ante oculos verlabantur ingre-
ssæ inquietudines, molestiæ ac labores, quibus mihi res hæc consti-
tuta esset; tum quod in Conuentu illo libenter habitabam: etsi enim
iam antea de re illa egissem, tamen non ita resolute & certò, tanquam
si res certò futura esset. Hic autem aliquod præmium & mercedem re-
cipere mihi videbar; quod autem me viderem, negotium quod multa-
rum molestiarum seminarium futurum esset, suscipere, quid tandem ag-
grederer, anxia dubitabam. Porro Dominus id ipsum diuersis vicibus
identidem mihi repetebat, tam euidentibus mihi causis, rationibus
& demonstrationibus propositis, planè ut appareret, id eius voluntatem
esse: vnde non audebam id Confessario meo non aperire, illi totum
rei successum in scripto tradens. Hic quidem planè & resolute mihi dice-
re non audebat, ut ab hoc proposito desisterem; apertè tamen videbat, ac
naturaliter loquendo, prorsus impossibilem esse; eò quod socia mea qui
oportebat id exequi, valde exiguas, imò propè nullas facultates ad hoc
exequendum haberet. Is autem dicebat, ut cum Superiore meo hac de re
agerem, & quodcumque ille suaderet faciendum, id exequi satagarem.
Visiones quidem has Superiori non indicabam; at Dominā illa, hoc scilicet

mona-

monasterium construere velle, ei dicebat. Placuit ea res Prouinciali mirum in modum, ut potè qui erga omne quod Dei obsequium & cultum concernit, mirè afficitur; hinc quam poterat, ei opem & fauorem spondebat, id se monasterium, si quando paratum esset, admissurum asserens. Agi quoque inter eos cœpit de necessario ad annuos sumptus & alimoniam censuram nos autem non plures quam tredecim in id admitti Moniales volebamus, idque ob varias rationes. Antequam vero de hoc negotio quidquam tractare inciperemus, F. Petro de Alcantara, quidquid in eius tractatione fieret, perscribebamus. Is porro suadebat, ut cœptum negotium acriter vrgeremus, suamque de omnibus sententiam nobis rescribebat. Mox vero ut in vrbe sciri res cœpta est, & omniū ad aures peruenit, grauis in nos aduersantium & obloquentiū tempestas insurrexit, ut omnes oblocutiones, ludibria, scommata, & irrisiones paucis perstringere non possem. Me, aiebant, meo in canobio bene ac quietè esse, ac proinde non nisi ex leuitate aliò transire velle; socia porro mea ita exagitabatur, ut quò se verteret ignoraret; ego quid agerem nesciebam, & ex parte illos merito sic loqui, & bene fundatos videri censebam. Hac in angustia agens, Dei opem implorans, qui me statim consolatus est, & animum addidit: dixitque iam viderem, quæ obloquia & persecutiones illi passi sunt Sancti, qui primum Religionem aliquam fundarūt: addebat, plures mihi persecutiones subeundas, quā possem mente concipere, at floccieas faceremus. Indicabat & quædam, quæ sodali meæ declarare. Maximè porro mitabatur, tum quod statim, quid ad ea quæ iam præterierant, magnam in nobis ipsis consolationē sentiremus, tum quod egregiè, ad omnibus obfistentibus resistendum, animatæ essemus. Et sanè vix erat ex omnibus orationem exercetibus, & propemodum in vniuersa ciuitate vllus, quin nobis tunc aduersaretur, nostrumque inceptum, velut summè insanum, exploderet, quinimò ipsius monasterij mei tanta erat oblocutio & turbatio, ut Prouinciali nostro nimis quā difficillimū & grauissimū videretur, omnium menti ac voluntati velle refragari. Vnde factum est, ut & alterius opinionis fieret, & iā monasteriū noller admittere: aiebat namque & censum incertū esse ac nimis quā tenuē, & oblocutionē multam. Et sanè non male censere is videbatur; summa, ut rē cœptam intermitteret, & admittere monasteriū penitus noller. Erat hoc nobis, quæ iā primos ictus recepisse videbamus, ac mihi imprimis permolestum, quod ipse Prouincialis nobis aduersaretur: illo enim id volente & vrgente, ego omnis apud vniuersos culpe expers habebam: sodali quoque meæ Confessarij non ante absolutionē sacramentalem dare volebant, quam cœptum negotium vrgeri desineret: quod eam ad scandali occasionem auferēdam teneri dicerent. Adibat ea doctum quendam ex Ord. S. Dominici virum insignem Dei seruum, ut decreta-

cum

Persecu-
tiones pa-
titur ob
monaste-
rium.

Prouin-
cialis vixit
omnium
oblocutio-
ne mona-
sterium
admittere
decreuit.

S.
Teresa

Opera

IN VII

156

tam illo de re hac vniuersa communicaret; idque antequam Prouincialis hoc negotium iam seposuisset; in vniuersa quippe ciuitate neminem inueniebamus, qui hac in re nobis consulere, & quid facto opus esset, indicare veller: atque hæc erat causa cur hoc nos è cerebro nostro communisci dicerent. Domicella hæc, secretò illi viro rationem de omnibus redebatur, simul indicabat censum quem de patrimonio suo habebat, cunctisque eum rogabat, nobis vraderet; erat is quippe illa tempestate, totius ciuitatis doctissimus, & erant illo quam paucissimi in vniuerso ipsius Ordine doctiores. Quidquid facere decreueramus illi significabam, addidit & quasdam facti mei rationes: nullam porro apud eum visionem aut reuelationem diuinam, sed duntaxat naturales, quæ ad id faciendum mouebant, rationes proferebam; & vt secundum illas, & non alia, nobis mentem & opinionem istam, & quid opus facto esset, indicaret, eum rogabam. Octiduum ille ad deliberandum & respondendum petijt: simulque quærebat, num facere paratæ essemus, quidquid ille nobis consuleret. Pacatas nos fore spondebam: sed, esto id sponderem, & pro mihi videtur, etiam fecissem, semper tamen quædam in me certitudo mansit, nec eam vquam deposui, rem haud dubiè ad exitum perducat. Maiorem porro sodalis mea fidem habebat; nam, quodcumque ei mihi dicebatur, nunquam rem planè abijcere volebat: ego vero, et mihi impossibile videretur, rem planè non posse confici; in tantum tamen reuelationem veram esse credo, in quantum in Sacra Scriptura tradita aut Ecclesiæ præceptis, quæ seruare obligati sumus, non aduersatur. Nihil esto planè & verè mihi videretur, rem hanc à Deo venire, nihilominus, doctus ille vir id nos sine Dei offensione, & peccati reatu facere non posse asseruisset, quàm primum (vt mihi quidem videtur) id de manibus abiecissem, & aliam eius exequendi rationem excogitassem: verum aliam quam hanc ipsam, mihi Dominus non suggerebat. Hic porro Dei factor postea mihi retulit, firmiter se apud semetipsum statuisse, omnino dis nos ab isthoc proposito & cæpto dehortari (iam enim ad aures eius vox & obloquia populi peruenerant; quin etiam ipsi, vt & alij omnibus, stultum omnino id esse videbatur: & vir quidam nobilis, audito nam ad illum consulendi ergò abijisse, illi significarat, videret etiam atque etiam, quidnam ageret, nec nos aliqua in re audiret vel iuaret.) Nihilominus cum secum cogitare, quid nobis responderet, & rem ipsam, intentionemque ac scopum nostrum, quin & viuendi modum, ac religionis genus, quod illi proposueramus, examinare apud se inciperet, videtur sibi ad honorem Dei mirificè futurum, & certissimè ad exitum perducendum iri: vnde & nobis in responsione suasit, vt in illo perficiendo negepdoque festinaremus, simul & modum rationemque, quam in eo

*Qualiter
reuelatio-
nibus fidem
adhiberet.*

*Inuentur
rem acri-
ter vrgere
& persi-
cere.*

executione nos seruare oporteret, aperuit. Censum autem tenuem non debere in causa esse, cur res omitteretur, sed debere nos Deo in aliquo fidei quibusdam rebus, se illius argumentis & obiectionibus facturum satis. Atque ita nos in omnibus, ac semper, adiuuit, uti postea suo loco commemorabo. Hoc autem nos mirifice recreauit, uti etiam quod quidam viri sancti, quos haec aduersarios senseramus, iam pro nobis ex parte sentirent, nonnulli quoque nos re auxilioque suo adiuuarent: inter quos non potest non haberi sanctus ille Nobilis, de quo ante paulò locuta sum; qui cum cepit hoc commodissimam ad tantam perfectionem viam esse (ut etiam reuera est; nam omne nostrum fundamentum oratione nititur) cernebat, cessit, dicens fieri posse, rem hanc à Deo esse, etsi media & via ad eam perficiendam perdifficiles ei & incommodae viderentur. Dominus haud dubie cor eius mouerat, uti & magni illius Doctoris, famuli Dei ac Sacerdotis, quem, sicut dixi, primo sum allocuta, qui vniuersae ciuitati instar speculi est, quemque illic Dominus ad multarum animarum bonum ac suum commorari voluit; atque is iam tum negotium nostrum iuuare & promouere incipiebat. Rebus ergo ita constitutis, nos identidem orationibus insistentes, domum loco satis commodo emimus, esto paruum (sed quod id curabam; Dominus quippe mihi dixerat, ut, quomodocumque utamur, eam ingredere; visuram quippe me postea, quid Maiestas eius faceret. Et sanè quomodo id vidi & experta sum?) Ac tamen si viderem, non tantum tenuem esse, ipsa tamen mihi firmiter persuadebam, fore ut Deus alia rem via & medijs promoueret, nosque adiuuaret.

CAPVT XXXIII.

COEPTAM DE FVNDATIONE MONASTERII S. IOSEPHI
narrationem prosequitur; refert, quomodo iussa sit à cepto desistere, quo tempore rem intermiserit; quas in ea passas sit difficultates; quo ipsam denique modo Dominus in illis consolatus sit.

¶ In hoc in statu res versaretur, & ita propè iam confecta esset, ut postera die litterae censuum conficiendae & confirmandae essent, mentè huiusmodi Provincialis noster mutauit. Diuino illi nutu, ut postea liquidò patuit, permotus fuisse, mihi verisimile sit: quod enim orationes intensae & frequentes, placuit Domino, rem paulatim, & alio longè modo, ad exitum perducere. Cū ergo is monasterium nollet admittere, statim Confessor meus mihi inhibuit, ne de hoc negotio ulterius agerem, tamen si, quas me, ut ad hūc statū & haec tenus id perducerem, Dominus pertulisset, nouit,

S. M. Teresa Opera.

F f

nouit,

S.
TeresaOpera
IN VII
166

*Non erat
accepta
suis sorori-
bus.*

nouit, molestiæ & difficultates ingentes essent. Quod ergo res inter-
teretur, nec ulterius promoueretur, hinc longè magis homines in ex-
nitione, quæ id non nisi mulierum inuentum & cōmentum esse diuini
confirmabatur, & crescebat aduersum me oblocutio & murmura-
et si quidquid usque ad illud tempus factum esset, Prouincialis iussa
nia factum esset. Non rectis oculis sorores omnes me aspiciabant, atque
erga me animatæ erant, eò quod aliud monasterium cuius clausura
arctior, fundare molirer: dicebant namque me ipsis hoc pacto in-
notam inutere, & æque me ibi, atque alio in loco Deo seruare po-
cum in eo essent aliæ, longè me meliores; non videri me bene
monasterium in quo hætenus egeram, affectam; denique longè
esse huicreditum annuum, quam cui libet alteri procurare. Unde
lebant nonnullæ, ut in carcerem compingerer; aliæ verò (quæ per-
cæ erant) meam causam propugnabant. Videbam multis quidem me-
bus, iure meritoque illas de me conqueri: (hinc etiam subinde me
illas purgabam) quia tamen, quod in hoc negotio præcipuum erat,
mirum id me non nisi Domino iubente suscipere dici non oportebat
nesciebam quid agerem; atque ideo tacebam. Alio tempore illam mihi
minus gratiam præstabat, quod hæc me remora nihil omnino gra-
ceptum negotium non minori facilitate & lubentia intermittere, qu-
si nullo prorsus labore aut molestia mihi constitisset. Sed hoc ut crederetur
vix ullus in animum inducere poterat, ne quidem pii illi oratione
amantes viri quos assidue tractabam: quin imò magnopere me pro-
ea dolere & non parum indignari putabant. Ipse quoque Confessarius
meus non aliter sibi persuadere poterat. Sed quia feceram quid-
à parte mea potueram (vix quidem mihi videbatur) hinc me vltimus
Domini iussa adimplenda, teneri non putabam: atque ita domum meam
tinui, contenta & quieta, mihi tamen planè persuadere non poteram
ipsum adimpletum non iri, & licet nullam eius adimplendi rationem
aut modum viderem, aut quomodo, aut quando id foret, scirem, ego
simè tamen ipsum perfectum iri credebam. Nihil vero magis me meo
quam missa quædam à Confessario meo epistola, tanquam si aliquando
inuito, & præter voluntatem eius, egissem (voluit fortassis Dominus
illa etiam parte mihi molestiam creari, à qua illa veniens me meo
affligeret) qua ille me in hac multiplici afflictione & perfec-
ne mea, adeò non est consolatus (vix quidem exspectabam) vix
scriberet, me iam facile ex ijs quæ contigerant posse videre, omnia
nisi mera esse somnia, quare viderem ne posthac amplius inane opus
& laborem sumerem, & hac de re non amplius agerem, cum sciret
quod inde secutum erat, iam liquido perspicere, addebat & alia, quæ

*Etiā à
suo Con-
fessario
quod mo-
nasterij
rectionem
affligitur.*

alioſum nō tendebant, quam ad me affligendam & contriſtandā. Vnum
hoc grauius me affligebat, quā omnia alia etiam ſimul iuncta; examina-
bantque, num aliqua forſan in re occaſionem dediffem, aut in culpa fuiſ-
ſem, cur Deus offenderetur; & cogitabam, ſi hæ viſiones diabolicæ fuiſ-
ſent illuſiones, fieri poſſe vt etiam omnis oratio mea mera impoſtura eſ-
ſet, itaque turpiſſimè deciperer, & in pereundi periculo verſarer. Ita
autem vehementer & extremè hoc me affecit, vt tota eſſem turbata,
& grauiffima in anguſtia verſarer: ſed Dominus (qui me in omnibus illis,
ſic narraui, grauaminibus & afflictionibus nunquam dereliquit, ſed ſe-
pe me ſolabatur, & animum ſuggerebat, quod commemorare hic lon-
gum nimis foret) tunc mihi dixit, non eſſe quod propterea deiſciar, aut
me contriſtem; etenim Deo magnum me in hoc negotio obſequium præ-
ſtiffe, nullo autem modo ipſum offendiſſe; ad vnguem autem & præciſe
exequeret, quod mihi Confefſarius iniungeret, ſcil. modò & in præſens
de hoc negotio penitus tacere, quoaduſque commodum de eo denuò
agendi tempus foret. Ita porro hocce dicto contenta fui, & conſolatio-
ne perſuſa, vt omnis, quam eius cauſa experta eram, perſecutio & mole-
ſtia nihil omnino eſſe videretur.

Hic ſimul mihi Dominus oſtendit, quam ſingulare bonum ſit, mo-
leſtas, difficultates, & perſecutiones illius nomine perferre: amor quippe
Dei tantum in anima mea ex hoc incrementum fecit, ſicut & alia multa,
vt non parum obſtupescerem: atque hæc eſt cauſa, cur non poſſim non
ſemper tribulationes & aduerſitates poſtulare. Alij vero putabant,
me propterea maximopere indignari; & reuera indignata fuiſſem,
quod Dominus tanta me gratia in tantum præueniſſet. Tunc temporis au-
tem ingruere in me cœperunt maiores illi amoris diuini impetus,
quos dixi, & ſublimes raptus, etſi eos ipſa tacerem, & nullum
de ſpiritali hoc lucro apud vllum, verbum facerem. Sanctus quoque
ille Dominicanus tam certus erat, rem hanc confectum iri, quam
ego, & quamuis ego de ea agere intermitterem, ne videlicet Con-
ſultarij mei præcepto aduerſarer, ipſe tamen vna cum ſodali mea
rem accerimè perurgebat: hinc Romam litteras ſcribebant, atque
inter ſe quid facto opus eſſet, deliberabant & conſultabant. Diabo-
lo quoque cooperante & ſe intromittente, factum eſt, vt vnus ex a-
lijs ſcruerit, hac in re me reuelationem aliquam habuiſſe: vnde
magno cum tremore & anxietate ad me veniebant, dicentes, &
periculosa eſſe tempora in quibus ageremus, & fieri poſſe vt apud
laqueatores me quis deferret & inſimularet. Ineptum planè & ridi-
culum id mihi videbatur (nunquam enim hac in re aliquid timui; ſcie-
bam quippe, me, in rebus ad fidem ſpectantibus, potius millies, etiam

S.
heresiaOpera
IN VI
165*Metuit, ne
omnis ora-
tio ſua
diabolica
ſit illuſio.**Quantum
ſit bonum
perſecutio-
nes Domi-
ni cauſa
pati.**Impetus
amoris &
raptus de-
nuo in illa
ingruunt.*

*Orationē
suam &
revelatio-
nes iudicio
Doctōris
alicuius
submittit.*

pro minima S. Ecclesiæ cerimonia aut aliqua S. Scripturæ veritate, me-
tem subitūram fuisse, quā me si quis contra eam peccantem aut delin-
quentem vidisset) vnde dicebam non esse quod quoad hanc partem
me metuerent. Verè quippe miserum animæ meæ fuisset, si quid in ea
isset, ob quod, ne in Inquisitorum manus inciderem, timere debuissē
nam si quid tale in me deprehendissem, vltro ad eos ipsa concessissem
si quid mihi falso imponeretur, confidebam fore, vt Dominus non solum
me ab illa calumnia eriperet, verum etiam prouentum ex illa conce-
deret. Rem hanc cum Patre illo Dominicano conferebam: quod enim
doctus esset, vt dixi, hinc ijs quæ dicturus esset, tuto niti, consiliaque
indubitatè sequi poteram: simul etiam visiones meas & modum orationis
quem seruabam, nec non ingentes quas mihi Dominus faceret gratias
quam poteram clarissimè liquidissimèque ei tunc patefeci, illum rogans
vt exactè singula excuteret, & num quid in ijs sacræ Scripturæ repugnans
aduerteret, simul etiam suum de singulis iudicium opinionemque dede-
raret. Is me certam securamque esse iubebat, & quantum quidem me-
co, non parum hoc pacto illi profui: esto enim valdè bonus esset, ex eo
men tempore multò magis se studio orationis dedit, intraque aliud
Ordinis monasterium, in quo maior erat quies & solitudo, sese ab-
quo se ibi in ea melius commodiusque exerceret: in quo duos ipsos
nos egit, donec cum Superiores (quod illi graue fuit) aliò commigra-
iuberent, quod enim tantus ac talis vir esset, eius operâ alio in loco in-
gebant. Mihi sanè illius hinc discessus etiam ex parte obfuit, eum tamen
et si insigni eius operâ iam carere deberem, impedire nolui, vt potè facerem
hunc in vtilitatem eius cessurum. Mihi ergo ob eius discessum vehemen-
ter afflicta, dixit Dominus, tristitiam & angorem deponerem, ac meo
ad quietem componerem, eo quod bene comitatus abiret. Anima enim
illius ita meliorata & profectu spirituali aucta inde redijt, vt iam reuer-
mihi diceret, nihil sibi hoc discessu esse carius & nullam præ eo rem ma-
le. Idem quoque ego è parte mea dicere possem: nam, cum antea solus
suâ doctrinâ securam me rodderet & solaretur, iam reuersus, etiam
spiritus experientiam, vt potè quam iam sibi sat magnam rerum super-
naturalium compararat, me solabatur. Eò autem tempore eum Deus
Max. huc redire fecit, quo cum Maiestas ipsius requiri, & opus esse
bat, ad huic suo operi (monasterij inquam huius promotioni) quod Ma-
iestas eadem perfici & ad exitum perducere volebat, oportune coopera-
dum.

Quinque igitur aut sex mensibus sic tacui, de hoc negotio nec
stans, nec verbum vllum faciens, neque etiam Dominus ipse aliquando
hi quoad illud, amplius imperabat: quamuis autem ignorarem, nec

intelligerem, quam huius rei esset causa, in animum tamen meum inducere plane non poteram, ipsum non perficiendum. Ad finem huius temporis, cum Collegij Societatis Iesu Rector hinc alio iam discessisset, alium loco diuina Maiestas huc adduxit, virum mirè spiritualem, magno ingenio & ingenio præditum, simul & insigniter doctum, idque eo tempore quo in magna anxietate constituta eram: etenim quod is, quo tunc Confessario utebar, sub Rectore esset, & Societatis hominibus sancta & inuolupta ea virtus sit, nihil omnino ut agant, quam prout vult ipsorum Superior, tametsi ille spiritum meum optimè intelligeret, summèque ut rem perficerem ex peteret, in nonnullis tamen rebus nihil certi determinare audebat, idque ob plurimas quibus ad id mouebatur rationes. Porro spiritus meus tunc temporis, tanto impetu propellebatur, ut permolestum mihi esset, cum ita victum tenere; attamen ne latum quidem vaguem ab eius iussis declinabam. Quadam die cum in summa angustia versarer, eo quod Confessarium minimè mihi credere putabam, dixit mihi Dominus, ne me affligerem, aut torquerem, hanc quippe angustiam & pressuram breui finem habituram. Vnde mirè fui exultat, quod per hoc breui me morituram, significari putarem, &, quod hoc mihi in mentem veniebat, magnam in anima mea latitiam sentiebam: sed postea liquidò perspexi, de illius Rectoris, quem dixi, aduentum Dominum loqui voluisse: exinde enim nulla mihi amplius huius afflictionis sentiendæ data fuit occasio, quod nuperus & nouus ille Rector, Patri Ministro, qui meus Confessarius erat, ne utiquā refragaretur, sed ei, ut me consolaretur iniungeret, nullum hic periculum metusue occasionem dicens subesse, nec me tam angustâ arctâque viâ duceret, spiritum denique Domini prout vellet operari sineret: interdum quippe, ob vehementes illos spiritus impetus, nec halitus attrahendo anima sufficiens futura videbatur. Rector hic me venit inuisum; Confessarius autem meus mihi iniunxit, ut omni libertate & claritate cum eo de rebus meis communicarem: & quamquam magnam in huiusmodi rebus diuulgandis repugnantiam sentire solebam, ubi tamen tunc Confessionalem sedem intraui, nescio quid in spiritu meo sensi, quod nec antè nec postea vñquam apud vllum alium sensisse me memini; quod quale & quid fuerit, dicere non possem, imò nec per similitudinem aliquam exprimere: erat namque spirituale quoddam gaudium, & occulta quædam notitia atque intelligentia, qua se anima mea à Rectoris anima intelligendam, meque ei conformem esse intelligebat, esto quomodo id fieret, ut dixi, non intelligerem; nam si illum antea allocuta fuisset, aut mira quædam de illo ab alijs inaudissem, non fuisset mirum, me gaudiam fuisse, quod me ab illo intelligendam scirem; sed nullum is mihi, nec

*Dominus
eam in af-
flictione
consola-
tur.*

*Quod spir-
itus gau-
dium, &
interiorem
notitiam
anima
eius sen-
tires, cum
quodam
Societatis
Patre cõ-
munican-
do.*

S.
heresia

Opera
N. VI
186

ego illi hactenus verbum locuta eram, nec erat is cuius antea aliquam habere potueram notitiam. Exinde porro liquidò percepti, spiritum meum in illo minimè deceptum fuisse: liquidem omnimodis, & mihi anima mea profuit, cum illo communicare & loqui illius namque communicatio maximè conducibilis est ijs quos Dominus iam longius puexisse videtur: ipse enim eis stimulos subdit, ut celeriter currant, & non pedetentim incedant; atque id potissimum spectat, ut eos ab omnibus rebus creatis abstrahat, & mortificet: ad hoc quippe ei Dominus, ut & alia plurima, singularem gratiam ac talentum dedit. Ut cum eo agerem, modum eius agendi, spiritum, & genium statim perspexi, ac illum per ram & sanctam animam esse, & ad discernendos spiritus miram quoddam à Deo gratiam vidi accepisse: ipseque mihi magnam consolationem attulit.

Non multò postquàm cū illo agere cœperam, instare denno & rēge Dominus me cœpit, ut monasterii negotium rursus in manus sumerem. Confessario meo, & Rectori huic multis rationibus & argumentis ostenderem, ne quod mihi in hoc impedimentum adferrent: quorum erat vis, ut etiam nonnulla ipsis metum incuterent: Rector hic quippe nunquam dubitavit, quin esset Spiritus Dei, nam omnes eius actus sollicitè admodum & maturè secum examinando expendebat. Itaque postquàm alia permulta interuenissent, nullum mihi fuit impedimentum in hocce negotio aut remoram obijcere; sed ipse Confessarius meus iterum plenam mihi potestatem fecit, omni quā possem contentione & studio in id connitendi. Videbam equidem, quā tam molestiarum molem in caput meum accerserem, tum quòd peccatus sola essem, tum quòd valdè parum possem. Inter nos ergo convenit, ut rem quā fieri posset secretissimè ageremus; vnde de operam, ut vna de fororibus meis, quæ alio in loco commorabatur, domum cœmeret, & eam tanquam si ipsius visibus cessura esset adiret, idque ea pecunia, quam DOMINVS certis quibusdam medijs eam cœmendam procurabat. Nimis quippe longum foret referre, quibus eam Dominus vijs modisue nobis procuraret: maxime namque cauebam, ne qua in re contra obedientiam peccarem; sciebam tamen me si Superioribus meis rem aperuissem, omnem, uti alias, operam perdituram fuisse; imò etiam peiore loco negotium futurum, quā antea. Sæpè verò magnam in pecunia procuranda, in domo comparanda, apponenda, ac concinnanda molestiam & laborem pertuli; & quidem interdum sola, esto socia mea faceret id quod poterat: sed parum ei eo poterat; imò tam parum ut propè nihil esset, & solum, quod illius nomine, & illā annuente, fieret: reliquum vero laboris inter-

Denno ad Dominum ad monasterij fundationem sollicitat.

Dominus ei de pecunia necessaria providit.

tum diuersimodè ingruerat, vt iam non parum miter, quomodo illi ferendo par esse poruerim. Vnde interdum afflicta & mcerens dicebam: Quomodo fieri potest, Domine mi, vt talia mihi rite præcipias, quæ prorsus impossibilia videntur? Si essem libera, quamuis sim mulier, bene quidem, sed cum vndiquaque diuersis vinculis constricta sim, & sine vlla pecunia, ac nesciam etiam vndenam eam comparere, tum ad litterarum expeditionis Româ mittendarum, tum ad alios sumptus necessarios sustinendos necessariam, quomodo aliquid præstem aut exequar?

Cum semel in magna necessitate constituta essem, nesciremque quid agerem, vel vndenam operarijs nonnullis mercedem persoluerem; sanctus Iosephus, verus meus pater & Dominus, mihi apparuit, spondens, pecuniam mihi nequaquam defuturam, ac proinde cum operis de stipendio conuenire: quod & feci, ne obolum quidem in promptu habens. Dominus potro ijs mihi modis de pecunia necessaria prouidit, vt, quicunque audirent, sum opere obstupescerent. Domus mihi nimis quam parua videbatur, & erat reuera ita parua, vt, quò monasteriũ fieret, prorsus inepta videretur. Volebam quidem & aliam domum coemere, sed non superabant nummi, nec vlla eius emendæ apparebat ratio, vt, quò me verterem nescirem: vicina quippe ei erat alia domuncula, templo concinando idonea. Cum autem quodam tempore à sacra communione surgerem, ait Dominus ad me, *Dixi tibi vt in illam te conferas, quomodocumque possit. Et velut per modum exclamationis addebat: O generis humani cupiditas, car times ne tibi etiam terra desit! Quoties ego sub die, quod tecto & domo caverem, dormiu!* His auditis valde consternata mansi, ac vidi illum iure de nobis queri. Concessi itaque in domunculam illam, eamque in certas partes dissipans, comperi perfectum quoddam monasteriũ esse, tametsi peregrinum & angustum, nec exinde de maiore area aut fundo coemendo laborau; operam tantum dedi, vt in eo quem iam habebam, ædificium habitationi commodum adaptaretur, idque rudi modo, & sine vlla arte, & ornatu, nihil aliud ei addendo quam quantum, ne sanitas inhabitantium detrimentum pateretur, necessarium erat: etenim semper primò sanitatis ratio habenda est.

Cũ in festo S. Clare ad sacram communionem accederem; magno cum splendore Diua ipsa mihi apparuit, bono me animo esse & opere capto progredi iubens, suamque mihi in eo opem & fauorem pollicens. Magnum exinde erga eam deuotionis affectum concepi, & quòd mihi tunc, ita comperi verum esse, vt quoddã Ordinis illius monasteriũ, quod non procul hinc distat, nos suo tenui censu aliquatenus sustentet. Et, quod maius fuit, meum hoc desiderium ad tantam ipsa perfectionem seruaui.

Paula-

Quos in pecunia colligenda labores sustinuerit.

S. Iosephus ei apparet, eamque cum operarijs conuenire iubet, etsi pecuniam non haberes.

Dominus iubet eam intrare domum quomodocumque possit.

Paupertas Clarissimum in hoc S. Iosephi monasterio seruauit.

S.
Ieresaia

Opera
in
vita

paulatim perduxit, ut paupertas, quam Sancta illa virgo suo in Censu
seruabat, etiam hoc in loco seruetur, & ex eleemosynis viuamus: quod
sanè mihi non paruo labore constitit, ut videlicet cum omni firmitate &
summi Pontificis auctoritate fieret; ac nihil illi aduersum contrarium
committeretur, neue vllus vnquam census admitteretur. Quin & ipsa
Dominus præstat (foris benedictæ huius virginis precibus & interce
sione) quod nobis, etiam non petentibus, Maiestas eius abundè de
eo quod nobis necessarium est, prouidet. Sit ipse de omnibus in saecula
culorum benedictus. Amen.

*Insignis
visio quã
habuit in
festo Assu
ptionis B.
Maria
virginis,
in qua
Deiparam
& S. Iose
phum vi
dit.*

*B. Virgo
certã eam
demon
strior ed
dit.*

Cum eodem penè tempore, in festo videlicet Assumptionis De
iparam Matris, in Dominicanorum templo agerem, mecumq; perpendens
peccata illa numero plurima, quæ olim eo in loco confessa essem, me
non alia quæ ad vitam meam improbam spectabant; tam vehemens me
raptus occupauit, ut propè in mentis deliquium incidere. Subsidente
in terra; & quod maius est, non poteram (ut mihi quidem videtur) videre
corpus Domini in Sacro eleuatum, aut Missam audire; adeò ut hoc potius
mihi scrupulum mouerit. Hoc quidem in statu constituta, videbar ali
& splendidã valde quadam veste indui. Initio non videbam, quis mihi
lam iniiceret; at postea, ad latus meum dextrum vidi adstantem Sanctis
simam virginem Mariam, & ad sinistrum, patrem ac tutorem meum Iose
phum, qui hanc mihi vestem circumdarent, simul quoque mihi dabam
intelligi, iam me à peccatis meis mundatam esse. Postquam vero iam
duta essem, magnæque iucunditate & gloria perfusa, statim mihi videri
est, quod Deipara Mater, manibus meis apprehensis, mihi diceret, me
me sibi gratissimam facere, quod gloriosi Confessoris Iosephi cultui
sem, certò proinde mihi persuaderẽ, illud ipsum quod quoad monast
erectionem, conceperam, perfectum iri: addebar quoque Dominum Iose
phum, & se, vna cum sponso suo Iosepho, maximè in eo colendos; ne
tuerem, fore ut id decretum vnquam immutaretur (et si obedientia, quæ
præstabam, ad gustum meum non esset) quod ambo nos custodirent, iam
enim filium suum nobis pollicitum esse, se in medio nostrum fore, seque
in huius rei veritatis signum, hoc mihi monile tradere. Atque hoc diti
torquem ex auro pulcherrimo, de quo pretiosissima quadam crux depo
debat, collo meo videbatur iniungere, sed aurum & gemmæ illius, in
auro & gemmis terrenis differunt, ut nulla inter vtrumquæ sit similitudo
pulchritudo quippe eius longè diserepat ab omni eo quod hic imaginari
possumus; imò nec intellectus concipere vllatenus potest, ex qua ma
ria vestis illa confecta esset, uti nec albedinem, quam in ea relucere Do
minus vult, imaginari; nam quidquid hic videtur, cum eo collatum, non
nisi rudis quadam delineatio carbone expressa, ut ita dicam, esse videtur.

Pulchro

...tando autem, quam in sanctissima Matre notabam, eminentissi-
 mus; quæ erat & summa, & esto in figuris varijs ea sita esset, nullam tamen sin-
 gularitatem habebat, sed vniuersa faciei forma, & efformatione simul aspicebatur. Can-
 traxit enim, & velle amicta erat, fulgoremque emittebat quam maximum, qui ta-
 men non præstingueret, sed suauitate fulgidum.
 & inter ceteros Iosephum non ita clarè aperteque vidi, eo tamen visionum
 de deo videri, quod tibi illum adesse vidi, quas dixi non videri; videbatur verò mihi vir-
 tuosa gloria ac iucunditate essem, qua (vt quidem mihi apparet) ma-
 gna gloria nunquam sensi, & quæ ita singularis erat, vt nunquam ea carere
 viderem; videbar illos cum magno Angelorum comitatu in cælos ascen-
 sisse, & ceteros videre. Ceterum ego valde deserta & sola mansi, nihilominus ita
 emens in cetera, eleuata, & in orationem recollecta, & interius commota, vt ad a-
 ubi dicitur, quod tempus mouere me, nec loqui possem, inò propemodum extra-
 tur; videri autem essem. Mansit exinde mihi tantus impetus ad meipsam pro Dei
 hoc potius, vt annuente & consumenda, nec non tales effectus, omnia
 debant, quæ eo habebant modo, prorsus vt dubitare non possem (esto ad id ipsa non
 tuis mihi, sed contra conuinceret) quin à Deo visio illa veniret. Cælorum Regina
 m. Sancti, vnde me consolatum & mire contentam reliquit, ob ea quæ mihi de o-
 neum locum dixerat. Graue scilicet mihi erat, eam Ordinis Superioribus non
 hi dabantur, dixerat autem mihi Dominus, consultum non esse illam ipsis
 pro iam in cetera, & rationes, ob quas id me facere nullatenus expediret, adfere-
 mihi videri, vt Romam certà quadam viâ aliquem mitterem, effecturum se di-
 ceret, ne cetera, vniuersa illi feliciem successum haberent; quod & factum est. Post-
 cultus enim eam, quam mihi Dominus suggererat, viâ litteras Romam
 monasterium, letum optatumque; respōsum inde transmissum est, cum antea
 minimum loquar, quam expeditionem aliquam accipere potuissemus. Porro ob ea quæ
 os; neque facta sunt, conuenientissimum maximeque expediens fuit, vt E-
 uentia, quæ postea obedientia præstaretur; esto tum quidem eum minime nollem,
 dirent, ut quæ qualis Prelatus futurus esset, scirem. Domino autem volente factum
 ore, sequens eum nobis ita propitium, domuique huic ita fauentem senserimus,
 hoc dictum, quod ob magnam illam, quæ contra eam postea insurrexit, contra-
 dictionem oportuit (vt postea referam) & vt illam eo in statu
 in quo modo est, constitueret. Benedictus sit
 ipse, qui sic omnia promouit ac
 direxit. Amen.

Graue est
 fuit obe-
 dientiam
 monasterio
 nolli. Or-
 dinis sui
 Superiori-
 bus non
 præstari.

S.
 Teresa

Opera

IN VII
 168

REFERT, CONVENIENS TVNC TEMPORIS FVISSE, VT
 vrbe discederet, & qua de causa: & quomodo Prelatus ipsius eam ad illustrem
 dam mulierem valde afflictam miserit, vt ipsam consolaretur. Narrare inquit
 illi contigerit, nec non magnam gratiam, quam sibi Dominus fecerit, quod
 fuerit cur illius Maestris virum quendam nobilem exaceraret, ad illius
 corde seruendum: cuius ope auxilioque ipsa post mortem
 rifice adiuuaretur: est id imprimis notatu
 dignum.

Q Vanquam summo studio conniterer, vt res hæc clam omnibus
 ret; ita tamen secretò eam peragere non potui, quin ad malitiam
 notitiam perueniret, quorum aliqui eam credebant, aliqui minime.
 ximè verò timebam, ne cum Prouincialis noster venisset, & ex alio
 quid de isthoc negotio inaudisset, in eodem me progredi videretur.
 enim iubente, penitus id de manibus deposuissim, nec in eo quid
 egissim: sed huic timori alià Deus viâ prospexit; quod scilicet, in
 te quadam illustri, plusquam viginti leucis hinc distante, nobis
 dam matrona, ob mariti sui mortem ita contristabatur & afflicta erat,
 ne mortem ei dolor hic afferret, omnes metuerent. Contigit post
 lam in peccatriculæ huius notitiam venire; Deo enim disponente
 est, vt varij varia de me apud illam loquerentur, idque ob alia quæ
 consecuta sunt, bona. Magnam Matrona hæc cum Prouinciali
 notitiam ac familiaritatem habebat: quod autem illustri esset
 oriunda, & tali me in monasterio agere sciret, vnde egredi foras
 hinc magnum illi mei videndæ desiderium Dominus iniecit (vt post
 persinatum habebat, mea me præsentia consolationem aliquam
 sibi posse) quod aliter fieri non poterat, nisi me quamprimum ad
 cando, omnem quæ poterat ad hoc industriam & media adhiberet.
 ergo ob rem litteras ad Prouincialem longius distantem scripsit, quæ
 sub præcepto obedientiæ iniunxit, vt quamprimum me cum alia quæ
 focia ad ipsam conferrem. Nocte Natalis Domini nuntium hoc
 quod sanè me aliquantulum turbauit, & valde afflixit, quod videtur
 eo illos me euocare, quod aliquod in me bonū esse crederent: quod
 me ita improbam & nequam videbam, hinc malè me habebat talis
 me vulgò opinionem haberi. Cum ergo me serò Deo per præceptum
 mendarem, contigit me in extasim rapi, quæ toto maturarum
 tempore, aut magna saltè earum parte durauit. Monuit me Dominus
 illuc concedere non negligerem, nullis autè aliorum consilijs opor-

Iniungitur
 ei vt ad
 obilem
 matronam
 se confere-
 rat.

bolique auscultarem, quia penè omnes temere mihi consulturi erāt; & fore aliquam in hoc difficultatem & laborem sentirem, fore tamen, ut idem magnum Dei obsequium cederet, & ad monasterij erigendi bonum progressumque expedire & necesse esset, ut ad tempus hinc discederem, quoad usque bulla Romā mitteretur; Dæmonē quippe magnas mihi Prouincialis aduētum, insidias praeparasse, ego verò constanter agebam, nec vllatenus timerem, se enim illo in loco mihi adfuturum. Ego his rebus egregie animata & excitata, Rectorem Collegij Societatis Iesu de omnibus certiorē reddidi. Is monuit me, ne vllam ob causam perfectionem hanc omitterem; alij verò illā penitus dissuadebāt, dæmonis astu & dolo tam adornari dicentes, ut aliquod inde mihi malum & periculum crearetur; quapropter Prouinciali meam meā in contrariū rescribere. Verum P. Rectori obediui, & ijs quæ in oratione calitus inaudieram amentata, sine vilo prorsus timore, in viam me dedi; sed non sine magna cōfusione & pudore, dū videbā e quo titulo & prætatu illuc euocarer, & quam grauius me aduocantes in hoc deciperentur. Atque hoc in causa cur sollicitus & instans ad Dominū clamarem, ne me ipse defereret. Magnū in modum tamen me consolabatur, quod in ciuitate ad quam me continebam, Collegij Societatis Iesu esset, quod verò essem in omnibus, quæ mihi iniungeret, uti & hic erā, parere paratissima; hinc aliquo modo loca futura mihi videbar. Placuit autem Domino, nobilem illā matronam per consolationes ita paulatim dolorē suū pellere, ut euidenter statim illas habere inciperet, & dolore pulso, quotidie magis & magis consolationem admitteret. Magni porro hoc omnes faciebant; quia, uti dixi, illius & dolor, quam maximè eam lancinabant. Et sanè verisimile est, Dominum plurimorum bonorum, quos noui, precibus, quas pro me, ut bene mihi res hæc succederet, fundebant, permotum hoc ei beneficium excoluisse. Adhæc, Deum ipsa quam maximè timebat, tantæque erat pietatis, ut magna illius pietas & virtus suppleret id quod mihi deerat. Magna erga me amore affici cœpit, uti & ego erga illam, quod magnam illi bonitatem notare. Sed omnia penè ibi me cruciabant, nā quod laudibus indeque ab ea aleretur, valde me affligebat; & quod tanto in pretio haberetur, iam magno me timore continebat, & ita meticulosa anima mea esse, ut se ipsa negligere non auderet. Ipse quoque Dominus me nō negligebat, ut ego illo tempore quo illic egi, per insignes mihi gratias cōtulit, quæ tantum mihi libertate dabant, & quidquid videbam, ita me continere faciebant, ac quo plura videbam, eo magis omnia parui faciebam, ut eum nobilibus matronis identide ea libertate agerē, ac si ijs æqualis essem, quibus tamē seruire summo mihi honori ducere potuissē. Porro in contineūdū ibi lucrū feci, quod etiā ipsi indicare nō dubitauit. Videbā illam

S.
heresia

Opera
IN VII
libris

Dolet qd e
rubescit
quod bonū
opinionē de
se vulgo
haberent.

Consola
tionem hu
iū Matro
na aliorū
precibus ex
humili
tate ascri
bit.

Laudē eā
ibi haberi,
crux illi
rat.

illam tamen tam potentem, infirmitatibus & passionibus non tam subiectam esse quam ego, quamque omnis potentia parui facienda est, quo illa maior est, quo etiam plus sollicitudinum & laborum addat. Magnates namque semper solliciti sunt, ut se iuxta statum suum omnibus gerant, & quomodo auctoritatem suam tucantur, quod natus ipis queream indulget, adhuc extra tempus & præscripta regulam prædent & cernunt (omnia namque pro status ratione fiant oportet, non prout naturæ complexio & indoles exposcit) sæpe etiam obnoxii statui suo conformes, quam qui appetitui faciant satis, debent credere.

Vnde factum, ut ille domicellaris & nobilium status plane nauseam mouerit: Dominus me ab omni dissolutione liberet & protegat. Liceret autem hæc de illustrissimis regni huius sit, ita tamen humilis est ita teres ac rotunda, ut pauca esse credam, quæ hæc in parte eum mouerant: quare sortem eius miserabar, ut etiamnum miseror, quod hæc sæpe, contra quam naturalis inclinatio dicitur & suadet, quod hæc & auctoritatem suam taceatur, agere videam. Ut taceam interim, quæ parum famulis & ancillis fidere oporteat, etsi, quotquot ipsa habuerit, boni & probi essent: non plus uni, quam alteri, loquendum est: is quem cariorem habes, odio quodammodo exterius est prosequenda. Talis autem hæc seruitus & subiectio est, ut hoc unum de mendaciis, quæ mundus loquitur, dum id genus homines Dominos vocat, cum uera, (ut mihi quidem videtur) sexcentarum rerum sint inanitia. Cuius Domini, ut toto illo, quo illic egi tempore, domestici omnes meo Dei obsequio & cultu proficerent, efficere tamen non potui, ut neque me difficultates exciperent, quæ e nonnullorum matronarum inuicibilem mirifice erga me affici videntium, odio & inuidia ortum habebat. Putabant fortasse, lucellum me aliquod captare: & forsitan Domini permittente factum ut nonnullæ mihi molestiæ, tam hac in re, quam in id genus exhiberentur, nec a laute illius tractationis, quam ab illius parte experiebar, illicitis in profundum voluptatum demergeret. Placuit autem Domino, me ex omnibus, cum animæ meæ lucro & emendatione educere. Interea dum ibi agerem, venit illac forte fortuna honestior quidam Religiosus, quicum ante aliquot annos interdum egeram. Cum ergo in Ordinis, cuius ipse erat, monasterio, quod non procul ab eo in qua agebam, distabat, sacrum audirem, quoddam mihi uenit in animum sciendi quis esset animæ hominis illius (quem magnum Dei esse cupiebam) status: quare surrexi de loco, ut cum allocutione egerem. Sed quod in oratione iam recollecta essem, hinc postea mihi visum est, merum temporis dispendium fore, & quam ob causam

*Magnatibus
seruitus
quodammodo
miseror.*

*Dilectus
fuit quis
esse status
animæ eius
in idam
Religiosi*

negotio immiscere vellem. Vnde iterum ad orandum me composui. Quantum memini, tertio sic resedi, & surrexi: sed tãdem plus bonus Angelus potuit, quam malus. Illum ergo iussi aduocari, qui me in quadã se-
 Confessionali est allocutus. Interrogare nos mutuo de vitã nostrã ra-
 tione cepimus: tam enim multum temporis effluxerat, ex quo inuicem
 non videramus. Referre illi incipiebam, vitam meam miseris ac ærumnis
 plenissimam fuisse: illi verò instanter à me petenti, vt, quãnam hæc affli-
 ctiones essent, illi aperirem, respondi; eas nesciri à quoquã nec dici à
 me oportere. Tam ille, cum Dominicanus, de quo apud eum mentio-
 nem feceram, illas sciret, se, quia illo amico utebatur, haud difficulter
 ex illo scire eas posse; quare nullam me in illis sibi aperiendis difficulta-
 tem facere debere. Tam parùm verò in potestate eius fuit, id instanter
 ex me non petere, quàm in mea fuit (vt mihi quidem apparet) id ei non
 agere: nam et si semper tum cum ipso, tum cum Rectore quem dixi, non
 mihi summa cum repugnantia & rubore, hisce de rebus tractarem; tunc
 tamen nullam omnino in hoc difficultatẽ, quin imò magnam vice versa
 consolationẽ sensi. Retuli id ei sub sigillo Confessionis: atq; is tum qui-
 de, discretior & prudentior mihi esse videbatur, q̃ vnquã ante fuerat, esto
 eum semper vt magni ingenij prudentiq; virum, suspexerim: respiciebã
 ad præclara eius talenta & dona naturæ, quorum ope, si se penitus Dei
 obsequio dedicasset, magnũ in virtutũ studio profectum facere potuif-
 set. Hoc enim, iam abhinc aliquot annis mihi per familiare est, nimirum,
 q̃ neminem, qui mihi ob dona naturæ maximè placeat, videam, quin sta-
 tim videre vellẽ, vt is se totum ad Dei obsequium applicaret; idq; tam ar-
 denti desiderio & impetu, vt interdũ me retinere nequeã: & quanquã om-
 nes quotquot sunt homines ei seruire optẽ; cum tamen illos, qui mihi præ
 alijs placeant, ei seruire desiderio hinc hocce desiderium sumo in me im-
 petu ingruit, vnde quã instantissimè & feruentissimè pro ijs ad Dñm cla-
 moris prorsus cum hoc quẽ dico Religioso, mihi factũ est: orabat quippe
 is me, vt Deum pro ipso feruenter rogarem (q̃ tamen non opus erat mihi
 dicere: nam ita iam tum disposita eram, vt non possem pro eo non orare)
 vnde ad locum, in quo orationi sola in quiete insistere consueueram, me
 conterens, incepti cum Dño, in summa mentis recollectione modo quodã
 simplici & puerili q̃ mihi valdè frequens est, vt quid dicam, prorsus ne-
 sciam agere: amor quippe loquitur, & anima ita alienata, & quodãmodo
 extra se est, vt non aduertat quantum sit inter ipsam & Deum discrimẽ:
 nam amor, quo se ab illius Maiestate diligi nouit, in causa est cur ipsa sui
 obliuiscatur; imò verò putat, se in illo esse, & tanquam si Deus quod-
 dam proprium & indiuisum illius bonum esset, stolidã quãdã proloqui-
 tur. Hoc illi tum temporis dixisse memini, postquã multis cum lachrymis

G g 3. ab eo,

S.
heresiaOpera
IN
VIT
meArrianus
& misa-
rias suas
Religioso
eidem re-
fert.Eius oratio
diuina.

ab eo quam enixissime postulassem, ut animam hanc totaliter acceperem inter servos suos cooparet. Nam esto eum ut bonum virum existerem, satis tamen id mihi non erat; sed volebam ut perfectus & optimus esset, unde sic ad Dominum clamaui: Hanc mihi gratiam negare non debes Domine, respice illum, obsecro; aptus est enim & conueniens, ut inter amicos coopretur. O ingentem Dei bonitatem & humanitatem, quod non tam verba, quam desideria & voluntatem quæ illa profertur, inuenitur; quique non indignatur aut succenset, quod talis, qualis ego sum, Maiestatem eius tam audacter alloquitur: sit ipse in æternum benedictus.

Magna eius afflictio orta ex eo quod desideraret nunc esse in Dei gratia.

Memini me ea ipsa hora, quæ noctu illam orationem fundebam, magna angustia & pressura spiritus oppressam fuisse, inde orta quod cogitarem, num in Dei amicitia essem, quod autem certo scire non possem, num in eius gratia essem nec ne (nō quod hoc scire volebam; mori quippe maluissem quā talem vitam ducere, in qua non poterā certa esse, ut tuane essem an non; nulla quippe mors tam mihi grauis esse poterat, quā reputare num forte Deum offendissem) & me hoc non parū angere, rogabam ipsum, ne hoc vlla ratione permitteret, idque magna quadam iuuauitate & lachrymarum copia. Tum verò intellexi, non esse quod me propterea torquerem, sed posse confidere, me in illius gratia esse: hanc enim non potest, ut anima quæ tali Deum amore prosequitur, tales quæ ab eo gratias & experientias recipit, sibi persuadeat, se in lethali peccati statu existere. Certa me spes & fiducia exinde tenuit, Dominum mihi id indubitatē concessurum, quod illi homini ab eo postulabatur. Aiebat, ut quædam illi verba dicerem: sed hoc mihi permolestum erat, quod quomodo ea illi dicerem, nescirem. Hoc quippe, aliquid videlicet alicui tertio significare, præsertim ignorante me, quam in partem is hoc me accepturus esset, & num forsitan nec explosurus, mihi semper durissimum & grauissimum videretur. Valdē quidem quoad hoc anxia erā, nolominus tandem ita apud me firmiter resolui, ut (prout mihi quidē videbatur) Deo pollicita sim, omnimodis illi me ea dicturā, sed quia valde crebescēbā, scripto verba illa comisi, eique tradidi. Liquido apparebat, illud rē à Deo venire, ex eo quod in eo operabatur: valdē enim is scilicet apud me proposuit, totum se orationi dedicare, id ipse propositum quantum executioni non mandaret. Sed cum Dominus eum ad se attrahere cuperet, quāsdā ei veritates per me significari voluit, quæ & etiam inchoata ita conducibiles fuere, ut ipsemet nō parū miraretur. Crediderim Dominū eū sic paulatim disposuisse, ut hoc pacto is sibi persuaderet, has ab ipsius Maiestate prouenire: & esto ego miserrima esē, ardentissime tantum Dominū rogabā, ut eū penitus ad se attrahere, eiq; voluptatū, atque omnium vitæ huius rerū contemptū indere dignaretur: quod ille ita re-

est executus (quo nomine sit Dominus in æternum benedictus) ut, quocumque me alloquitur, velut perculsa obstupescam; & , nisi oculis ipsis meis vidissem, credere vix possem, Dominum sic et suas tam breui tempore gratias adauxisse, & sic eum ad se attraxisse, ut iam ad nullam omnino mundi huius rem viuere videatur. Dominus eum corroboret: si enim hoc pacto pergat (ut eum perfecturum in Domino spero; nam in suis ipsius cognitione insigniter & solide fundatus est) haud dubiè de seculis illius ipsius famulis, & ad multarum animarum vtilitatem futurus est. Breuissimo enim tempore permagnam rerum ad Spiritum spectantium experientiam est consecutus: hæc quippe sunt dona, quæ Dominus, & cum vult, & quomodo cumque vult, dare solet: neque hoc in ipsa temporis diuturnitate, aut obsequiorum præstitorum magnitudine situm est. Non tamen dico, hæc nihil omnino ad hoc conferre; sed Dominum subinde his post viginti annos contemplationi iugiter impensuros non dare, quod alijs dat in vno. Nouit scilicet Maiestas eius, quare id ita faciat; unde grauiterramus, cum credimus, nos ob plurimos annos contemplationi impensuros ad cognitionem eius debere venire, quod sine experientia nullo modo haberi potest: & hinc est, quod, uti dixi, plurimæ erant, quod cum Spiritum non habeant, eum nihilominus habere vellent. Non dico autem, eum, qui spiritu caret tamen doctrinâ valere, nõ debere dirigere illos qui spiritum habent: sed, illum tam quoad exteriora, quam interiora, in rebus naturalibus quidem, iuxta rationis & intellectus dictamen, in supernaturalibus verò iuxta sacræ scripturæ normam se conformare debere. In reliquis autem nec caput suum torqueat nec intelligere se putet quod minimè intelligit, nec spiritus suffocet: nam hi quantum ad hoc, iam tum ab alio maiore Domino gubernantur; neque enim Domino vel superiore carent. Non ergo plus nimio hoc miretur, aut hæc impossibilia esse putet (Domino namque omnia possibilia sunt) sed si deum corroborare, seque humiliare studeat, cum videat, Dominum fortasse seculam quandam hac in scientia peritiorem versatoremque facere, quàm se, et bene doctus & sapiens sit: hacque humilitate, tum alijs animabus, tum sibi plus proderit, quam se contemplatiuum venditando, cum tamen talis non sit. Nam iterum dico, nisi experientiam habeat & maximam humilitatem; quâ sibi persuadeat, se nihil hic intelligere, non propterea tamen id impossibile esse, & ipse valde parum lucrabitur, & etiam faciet ut is quæ dirigendū habet, minus proficiat: at si humilis sit, certò hoc promittere potest, non permisurum Dominum, ut aut ipse, aut alius decipiantur.

Hic ergo Religiosus, hacce humilitatis virtute à Domino multis in rebus accepta, in hac se, quātū sibi possibile fuit, materia perficere studuit, quia

S.
heresia

opera
in vi
te

Errat qui
se per longum
tempus
intellectu
ros sperant
quod non
nisi per experientiam
intelligantur.

*Bonum est
ab alio in-
quirere
quod ipse
non misit
24.*

quia doctrina valeret, & quod non habet per experientiam, hoc diffiniam illam habentibus; Dominus quoque eum iuuat, magnam illi fidem dedit, itaque tam sibi, quam alijs nonnullis (inter quos & ego sum) mirifice profuit. Cum enim Dominus nosset, quæ mihi difficultates instarent, aliquos ex illis qui me regerent ad se rapere vellet, prouidit (ut quidem apparet) alij ut reliqui essent, qui me in multis difficultatibus adiunxerunt, mirifice profuerunt. Dominus penitus eum immutauit, adeo ut se ipse quodammodo vix norit, & ei corporale robur, quo antè caruit, ad multas labores subeundas dedit, cumque antea debilis esset, ad omne quod bonum est, vegetus & animatus factus est, ut alia plurima taceam. Vnde liquet, hanc valde singularem Dei vocationem fuisse: sit ipse in æternum benedictus. Omne porro bonum hoc ei, crediderim promanare à domino, quæ Dominus illi in oratione contulit, quod hæc ei non leuiter ac vane in summa cute adhæreant: nam aliquibus in rebus Dominus id ad oculum videri iam voluit: etenim ipse, velut vi facta, omnia perumpit, tamquam qui iam penitus & intime cognouit, quantum meriti in perfectionum tolerantia situm sit. Ipsa (quæ Dei potentia est) confido forte, cum ut ope ingens, tum nonnulli fratres Ordinis cuius ipse est, tum etiam quod vniuersus bonus consequatur. Hoc iam tum ad oculum apparet.

*Reuelationes quas
de Patri-
bus nonnullis
habuit.*

capit. Ego quippe notabiles quasdam visiones habui, in quibus mihi Dominus nonnulla tam de ipso, quam de Rectore illo, quem dixi Socium Iesu declarauit, quæ sanè admirationem merentur, nec non de alijs duobus Ordinis Prædicatorij viris, ac singillatim de vno, cui Dominus iam suo progressu etiam quasdam aperuit, quæ antè de eo à Domino intellexeram. At de illo, quo de in præsens loquor, plurima mihi in visionibus uelata sunt. Vnam tantum rem modo referre hic volo: cum quodam tempore cum eo, certo quodam in loco locutioni destinato, agerem, animam meam astuare sentit, ut propè à me ipsa deficerem: nam Dei potentiam considerabam, videns, quomodo in tam breui tempore animam quamdam ad tam sublimem statum euexisset. Magnum sanè is mihi tum pulchrum inculsit: quod viderem illum, magna cum humilitate, me de cetero nonnullis ad orationem spectantibus agentem, audire: sed quia illa mihi perexigua erat, quod nempe ita liberè cum id genus hominibus agerem, hanc sanè libertatem meam Dominus benignè tolerasse debui. ardens meum, quo illum magnos in rebus spiritus progressus facere optinebam, desiderium. Ita porro illius mihi conuersatio & commercium profuit, ut is nouum quemdam in anima mea ignem indidisse videatur, me inflammaret, ad Domino velut de nouo seruendum.

Quid non agit, ô bone Iesu, anima tuo amore inardescens? Quis sanè eam nos facere oporteret, & quam Dominum serio rogare, ut illam

in vita hac conseruare dignetur! Imò quisquis eundem amorem in se sentit, id genus animabus semper adherere, & quocunque locorum, si fieri posset, sequi eas deberet.

Ingens sanè agroti felicitas est, in alium quempiam incidere, qui ex eodem morbo decumbit; estque illi non mediocri solamen, quòd suo in malo locum habeat: hi namque inuicem non parùm, tum in patiando, tum in merendo profunt. Etenim, qui parati sunt mille pro Dei amore vias exponere, mirè inuicem iuuant & suffulciunt, imò occasiones sibi recipiunt, in quibus sæpè vitam pro amico exponant. In quo militibus periculosi sunt, ideo bella oriri optantibus, ut spolia ex hoste referant, itaque ditescant, norunt quippe alià se via ad opes peruenire non posse. Horum munus & partes sunt, strenuè laborare. Quàm porro magnam id sit oportet, in quo Dominus lumen dat, quo quis videat & intelligat, quantum sibi meritorum & fructuum, quid pro eo patiando, cōparet non ante bene id intelligitur, quam omnia propter illam deserantur, qui enim alicui rei adhæret, satis is indicat, illam se aliquo modo magis facere; si autem aliquo modo magis faciat, graue illi & molestum sit necesse est, illam deserere: imò, quidquid facit, id & imperfectum est, & elidit perditum atque bene hic locum habet commune illud prouerbium, perditum illud esse, qui perditum sequitur. Quænam autem maior dari linguae perditio, cæcitas, aut miseria potest, quam magni æstimare id quod in se nihil est.

Sed ut ad propositum meum reuertar, ingens sanè in animo meo gaudium senti cum animam illam viderem; nam videbatur Dominus velle, ut ego ingentes illos thesauros, quos ei communicauerat, cernerem; cum enim viderem gratiam quam mihi contulerat, quod nimirum id in miniculo & ope mea fieri voluerit, ad quod me prorsus indignam agnoscebam; etque hoc in causa erat cur datas ei à Deo Opt. Max. gratias maior ipsa in pretio haberem, ac plus ob eas ei me debere crederem, quam si mihi factæ essent, maximalque DOMINO agerem gratias, nolens, Maiestatem eius voto & desiderio meo iam tum incipere frui facere, & preces meas exaudisse, quibus nimirum ab eo petieram, ut huiusmodi viros excitaret. Cum ergo anima mea sic constituta esset, & tantum in se gaudium amplius ferre non posset, extra seipsam egrediebatur, seque perdebat ut amplius lucraretur; illas item considerationes emittēbat, nec non diuina illius linguæ, qua Spiritus sanctus loqui videbatur, audire; statim vero magna me exstatis & raptus, qui mihi omnem penè sensum adimebat, et si id diu non duraret, occupauit. Videbam namque Redemptorem nostrum Christum in maxima Maiestate & gloria, magna gestientis & gaudentis animi, ob id quod ibi cōtingebat, signa

S.M. Teresa Opera.

Hh

dantem

S.
heresiaOpera
IN VII
libris

Ille perditus est qui perditum sequitur.

Videt Redemptorem nostrum Christum.

dantem; & hoc ipse mihi etiam indicabat, volebatque me ad oculum dēdere, se in huiusmodi colloquijs & conuersationibus semper præsentem adesse, quamque sibi gratum sit, quod homines ita de ipso loqui possint.

*Alia vi-
so.*

Alio tempore videbam, quomodo hunc ipsum Angeli magnæ gloria eleuarent, etsi tunc temporis longè à loco, in quo ipse agere dissipta essem: è qua visione collegi, animam eius insignes profectus facere. Et reuera ita erat: nam cum illi quidam, cui ipse ante beneficium insignie contulerat (eius quippe honori & animæ quam me me consuluerat) enorme crimen, ob quod eius honor non parum periclitabatur, etiam productis testibus affingeret; hanc ipse tamen calumniam granter lætoque animo sustinuerat. Vt taceam quod & alia bona opera ad Dei honorem fecerit, & adhuc alias iniurias & persecutiones quamimittitulerit. At plura referre minimè mihi in præsens conuenit; nihilominus si R. V. secus videatur (quandoquidem ea mox postea illa, ad Dei honorem & gloriam referri poterunt.

*Prophetia
omnes
quas præ
dixit ad-
impleta
sunt.*

Omnes porro quas hætenus retuli, de isthoc monasterio prædictiones, nec non & eas quas adhuc tam de illo, quam de alijs locis sum commemoratura, exactè adimpletæ sunt; inter quas mihi nulla triennio antè, aliæ amplius, aliæ etiam minus, quam vulgo immemorarent, à Domino dictæ sunt. Semper autem eas Confessario meo, non amicæ illi meæ viduæ, qua cum loqui poteram (vt dixi) dedimus hanc autem sciebam eas alijs aperire solitam; & hi norunt me nequaquam mentiri. Et Deum venerans precor, ne me vnquam de vlla re, nedum tanti momenti negotijs aliter, quam ipsa veritas loquendum suadet, qui finat.

*Reuelatur
ai sororem
suam re-
pentina
morte mo-
rituram.*

Cum de sororibus meis quidam subita morte sublatus esset, valdè me angebat, eo quod Confessionem instituendi tempus ei fuisset, inter orandum mihi reuelatum fuit, etiam sororem meam repentina morte morituram; utq; me ad illam conferrem, ac qua poteram peram darem, vt ad mortem se disponderet. Dixi id Confessario meo, sed quod ille me abire vetaret, idcirco idem mihi & denuò signatum fuit: quod ille audiens suauit eo me conferrem, nullum quippe de mihi damnum secuturum. Illa tum quidem in pago commemorata. Illuc ergo cum venissem, nec itineris tamen mei causam ei aperire qua potui illam in omnibus edocere & illustrare conata sum, & audiui vt sapius confiteretur, exactamque animæ suæ rationem habere quod etiam præstitit, quia per se bona & pia erat. Quatuor autem quinque annis postquam illam sapius confitendi, & super confiteamur suam seriò aduigilandi consuetudinem assumpsit, nemine præsentem

etiam confessione instituta, ex hac vita abrepta est. Bene ei cecidit, quod (quia id ita iam consueverat) non nisi octiduum aut circiter, ab ultima eius confessione elapsum esset. Mirum in modum gauisa sum, audiens illam ex hac vita decessisse. Ceterum valde paruo tempore in purgatorio fuit. Vix enim octiduum præterierat (vt mihi videtur) cum mihi, statim à sumpta communione, Dominus apparuit, meque videre voluit, quomodo eam ad cælos deduceret.

Iam inde ab eo tempore, quo mihi Dominus id declarauit, vsque dum ipsa moreretur, nunquam, quod mihi dictum erat, oblita sum, vt nec todalis mea, quæ mox vt illam obijisse comperit, ad me venit, mirata cum omnia quæ dicta erant, ita exactè adimpleta vidit. Sit Dominus in æternum benedictus, qui tantam animarum, ne pereant, curam gerit. Amen.

CAPVT XXXV.

COEPTAM DE FVNDATIONE MONASTERII GLORIOSI P.

Sancti Iosephi narrationem prosequitur: simulque declarat, quibus Deus monasterium in eo paupertatem seruari iusserit: ac qua de causa à nobilis illa matrona recesserit; nec non alia quæ sibi contigerunt.

INTERIM verò cum apud eam quam dixi mulierem agerem (egit autem plus quam medio anno) Domino faciente contigit, quamdam Ordinis nostri monialem, quæ plusquam septuaginta leucas ab hac ciuitate distabat, mei notitiam accipere; vnde non dubitauit huc ad me excurrere, non verita aliquantulum de via desistere, quo in mei colloquium veniret. Mouerat illam Dominus, vt aliud quoddam Ordinis nostri monasterium erigeret, idque eodem anno & mense, quo me ad nuptias faciendum excitarat: hoc autem desiderio & proposito concepto, vendidit cuncta quæ possidebat, & nudipes Romam, quò confirmatorias litteras impetraret, abiit. Mulier est austeræ vitæ & orationis studio mirè addicta, quin & Dominus insignes ei gratias præstitit: Deipara quoque Virgo ei apparens, iussit vt rem quam meditabatur, executioni mandaret: tanto porro me in Dei famulatu antecurre-

S. M. Humilis.

H h 1

mona-

S.
Leticia

Opera

N. V.
16

Paupertas bona.

monasteria sine vlllo censu fundarentur; hoc enim spectabam, vt nulla rerum ad vitā ducendam necessariarum sollicitudine distinerentur, non aduertebam, quantum sollicitudinis curarumque hac bonorum temporalium possessio ac proprietas secum traheret. Sed sancta illa mulier, vtpote à Domino edocta, id valde benè intelligebat (esto legum artem non calleret) quod ego lectis & relectis toties Constitutionibus nostris, adhuc ignorabam. Quod cum illa mihi dixisset, mirè id mihi placuit; licet aliquantulum metuerem, Superiores id mihi non permitterent, sed stultè inepteque me agere dicturi essent, ac vetaturi, ut quid aggrederer, quo alijs occasio scandali, & crucis essem. Etenim si ego sola fuisset, rem statim sine mora executioni mandassem; quod

Paupertas seruans de desiderium habet.

imò magnæ voluptati mihi erat, de Domini nostri Iesu Christi consilijs exactè seruandis cogitare: eius quippe Maiestas ingens pauperum seruandæ desiderium iam tum mihi inspirarat; adeò vt (quantum quidem ad me spectabat) minimè dubitarem, quin hoc longè optimū esset ac consultissimum. Iam enim abhinc multò tempore desideraueram, vt meus mihi status permitteret, victum, & omnia necessaria, omnia propter Dei nomen mendicare, imò nec domum aut aliud quid habere sed verebar, ne reliquæ, si fortè Dominus hæc illis desideria non rararet, propterea turbarentur, & hoc distractionis alicuius illis occasio foret. Videbam namque etiam nonnulla monasteria censu carere, parum recollecta & quæta esse; at non considerabam, pauperum ipsam in causa non esse cur inquieta essent; sed vice versa, inquietudinem in causa esse, cur necessarijs destituerentur, & in paupertate morerentur: nam nec per inquietudinem ditescunt, nec vniquam deserviunt ei qui se seriò & ex corde diligit. Demum fides mea exigua & debilis erat, & illius famula Dei ingens & valida. Sed licet ipsa, in omni re per diuersorum sententias audirem & inquirerem, nullum tamen tam mihi, qui huius opinionis foret, nec Confessarium nec vllum è viris doctis quos identidem consulebam: etenim tot humilirationes adducebam, vt, quid actura essem penitus nescirem: nam cognito iam, pauperum ab ipsamet regula præferibi, eamque seruare maioris perfectionis planè inducere in animum meum non poteram, vt annuos census numerem. Et licet subinde suis me argumentis conuincerent, mox tamen ad orandum me conferebam & Christum in cruce positum ita pauperum & nudum intuebar, diuitiarum possessionem aqua mente admittere poteram: multis ergo cum lachrymis illum identidem rogabam, ut disponeret, vt simul cum ipso me pauperem & egenam viderem. Tunc autem in redituum possessione difficultates & incommoda mihi occurrerant, quin in id tantam inquietudinem, nec non distractionum casum

Ad annuos census percipiendos perducit.

esse videbam, vt assidue cum viris doctis de illorum admissione concertando disputarem. Vnde super hoc negotio ad Dominicanum illum scriptum, qui rem nostram agebat; qui litteris meis respondens, suam de hoc negotio opinionem, qua meam refutabat, aperuit, eamq; argumentis & rationibus Theologicis confirmavit, quibus duo chartæ folia repleuit; & quod mihi melius eam persuaderet, serio se rem hanc excussisse, & maturo iudicio aiebat expendisse. Cui rursus respondi, me, ad vocationem meam, & votum paupertatis, quod professus eram, nec non ad Christi Domini consilium, ea qua oportet perfectione, non sequenda, nolle Theologicam scientiam, nec petere vt hoc in casu per doctrinam suam mihi gratificetur & iuvet. Summopere vero gaudebam, si quem inuenirem, qui mihi hac in causa patrocinaretur. In quo peregre iam mihi operam prestitit nobilis illa matrona apud quam commorabar. Multi quidem initio opinionem meam suffragabantur, meque bene facturam aiebant; at postea, cum eam penitus examinarent, tanta in ea notabant incommoda, vt eam iam dissuaderet, & contrarium suadere omnimodis conniterentur. Quibus ego replicabam, cum ipsi tam cito à sua sententia discederent, & aliam iam propugnarent, me priori velle adherere.

Hoc ipso tempore, disponente scilicet Domino, factum vt Petrus de Alcantara, sanctus ille vir, rogatu meo ad ædes matronæ huius veniret (nunquam quippe ipsa sanctum virum viderat) quod autem hic, vt pote insignis paupertatis amator, & ad multos annos indefessus cultor, quantus in ea thesaurus lateret, perspectissimum habebat, non parum me isthoc in negotio iuuit, & quam potuit enixissime precepit, vt in paupertatis patrocinio & causa tuenda animosè pergerem, nec vquam deficerem. Hac audita sententiâ & patrocinio, puta eius, qui, quod magnam rei huius habebat experientiam, optimè eam nosse poterat, mecum statui nullius exinde amplius super opinionem sciscitari. Cum autem die quadam hocce negotium Domino in oratione mea enixe commendarem, ipse mihi apparens mandauit, nullatenus vt omitterem, monasterium sine omni censu & in paupertate fundare, hanc nempe & Patris sui celestis & suam voluntatem esse, seque mihi auxilio suo adfuturum: factum hoc est in raptu, tantis tamque potentibus cum effectibus, vt ambigere nequitiam possem, quin hoc à Deo proveniret. Alio tempore mihi dicebat, in reditibus annuis sitam esse confusionem; nec non alia multa in paupertatis laudem afferebat, & certò mihi confirmabat, ei, qui ipsi ex toto corde seruiret, rerum ad vitam necessariarum nihil vquam defuturum; vnde & ipsa (vti dixi) nunquam verita sum, ne quid mihi deesset. Quin & postea presentati illius, Dominici in quâ illius, quem antè mihi, ne sine censibus certis monasterium fundarem,

H h 3

dixi

*F. Petrus
de Alcantara
sua
dei ei vt
paupertate
amplectetur.*

*Dominus
dicit esse
voluntatem
suam vt
monasterium
censu
careat.*

S.
heresia

Opera
N. V.
156

dixi scripsisse, cor Dominus immutauit. His ergo auditis, nec non talium virorum in hoc negotio opinionibus mihi suffragantibus, ita iam tum animo meo gestij, vt omnes totius mundi opes sola possidere mihi videretur, cum eleemosynis & mendicato viuere in animum induxi.

Hoc ipso tempore Prouincialis meus me relaxauit à præcepto & obedientia, quo me apud Domicellam illam ad tempus esse iusserat, & berumque mihi reliquit, aut inde abire si vellê, aut ad certum adhuc spiritum ibidem manere. Hoc autem intra tempus, in cœnobio meo noua Præpositæ faciendæ erat electio, intellexi autem, multas mihi hoc imponere statuisse. Ad eò porro, vel de eo cogitare erat mihi graue, & omnigena tormenta & martyria propter Deum quàm libentissimè perferre haud difficulter in animum meum inducerem, vt autem illud munus susciperem, nullatenus à me ipsâ impetrare possem. Nam vt mihi de onere & labore, quem munus hoc secum afferebat (erant enim multæ moniales) dicam, & alia multa ob quæ nunquam dignitatem aut munus aliquod desiderauim, sed semper qua potui subterfugi, omittam; residens in eo mihi conscientia offendendæ periculum contineri videbatur, unde Deo gratias egi, quod ibi tunc præsens non adesset. Scripta ad fratres sodalibus & charissimis meis, ne quod pro me suffragium, in hac electione darent.

Cum itaque mihi me ipsi congratulans, gauderem, quod extra illum strepitum iam in tuto essem, ait mihi Dominus, nullatenus omitteres illuc me conferre; & cum crucem desiderarem, insignem mihi illi parari; hanc proinde ex humeris non excuterem, sed animose illuc pergerem, & quidem quam citissimè; se vero mihi præstò & subsidium futurum. His ego auditis, valde me afflixim, lacrymis identidem me conficiens; per crucem siquidem hanc regimen ac præposituram purissimè denotari; quam vt iam dixi, nullo modo mihi persuadere poteram, animæ meæ vtilem aut consentaneam fore, nec aliquod argumentum inuenire, quo ad eam suscipiendam possem induci. Confessario promissa meo rem totam aperui, qui, vt quantocyus illuc abirem, mihi iniunxit, quidò eni impatere, maiorem in hoc perfectionem contineri. Sed, quod io tensi per eos dies calores essent, & satis tempestiuè adesset, si adesset cum faciendæ esset electio, suasset vt ad aliquot dies iter adhuc differret, ne quod valetudini meæ damnum profectio hæc adferret. Sed quia Dominus rem aliter ordinauerat, hinc eam executioni mandari oportebat, nam inquietudo, quam in anima sentiebam, tanta erat, vt orationi vacare non possem; quin imò refragari & reluctari mihi videbar rei quam mihi Dominus tam manifestè iniunxerat, & nolle, quod ibi quietè agerem, lauteque haberer, labori me offerre; adhuc omnia mea cum Deo

*Dominus
iubet illam
redire &
magnam
ai prædictis
crucem.*

no nisi verba esse: deinde, cur, cum in loco esse possim, ubi maioris perfectionis habenda esset occasio, eo me conferre negligerem; & si ibi mori me contingat, parum id referre. Insuper grauissimam in anima angustiam sentiebam; Dominus quoque mihi omnem, quam inter orandum sentire solebam, suauitatem gustumque ademerat. Denique inconstituta eram, tantumque introrsum tormentum sensi, ut Dominam illam rogarem, bona ut illius cum venia mihi domum abire liceret: quia iam etiam Confessarius meus, visa mea amaritudine, ut abire me monuerat: eodem enim modo cum Deus interne mouebat, quomodo me. Ceterum Matrona illa audito, me abitum adornare velle, ita propterea est contristata, ut hoc ei velut tormentum & crux fuerit: nam magno illa hæc mea apud ipsam commoratio labore & importunis apud Prouincialem precibus constiterat. Equidem ut singulare beneficium sum interpretata (ita discessum meum ægrè ferebat) quod discedendi mihi copiam faceret: sed, quia Deum timebat, ac discessum meum ad magnam eius gloriam tendere posse dicebam, nec non alia id genus, sperans illi faciebam fieri forsitan posse ut denudò ipsam inuiserem, tandem in abitum, licet non sine magna difficultate, consensit. At ego nullam prius, ab ea discedendo, sensi; etenim maioris id perfectionis opus & ad Dei honorem tendens, esse cum viderem (eo quod ei placere, eiusque voluntatem, per omnia facere mihi longe gratissimum sit) illam quæ à parte mea in Matrona hac (quam abitum meum tam moleste ferre videbam) nec non alijs plurimis, quibus permultis nominibus obstricta eram, ac præsertim Confessario meo, qui de Societate Iesv, & ad genium & gustum meum erat, deferendo, esse poterat, acerbiter ac molestiam facile superaui. Sed quò plus consolationis propter Dominum me videbam dimittere, eo plus gaudij ex eius dimissione sentiebam. Hoc quomodo fieret, intelligere plane non poteram; etenim manifestè duo hæc contrariantia in me notabam, gaudium inquam, solarium & iucunditatem ex eo quod me in anima torquebat & cruciabat: eram quippe apud Domicellam bene ac quæta, insignemque ad multas horas orationem meam extendendi commoditatem habebam: inde autem descendendo, velut in ignem accensum vltro proruere mihi videbar: iam antè enim mihi dixerat Dominus, me ad crucem ingentem abire (esto eam tantam fore nunquam putavi, quantam postea fuisse comperi) Nihilominus hilariter iter suscepi, indoluique quod etiam tam diu certamen ac crux differretur, cum tamen ad hanc à Domino euocarer: atque idcirco Maiestas eius mihi vires & robur suggerebat, meamque infirmitatem corroborabat. Hoc, inquam, qui fieret, penitus intelligere non valebam,

*Volupe illi
erat conso-
lationem
relinque-
re.*

S.
heresia

opera
in vi
143

ham, sed hæc similitudo mihi hic in mentem veniebat: si videlicet, mihi pretiosum aliquod monile, aut aliud quidlibet, quod mihi gratissimum esset, possidenti diceretur, aliquempiam, quem maiore quam meipsum amore prosequeretur, & cui complacere longè mihi carius esset, quam meipsum ipsius recreatio ac voluptas, illud ambire ac desiderare; longè mihi haud dubiè iucundius esset iam illo carere, quam ante erat possidere, quomodo illi gratificarer: & quia hæc ei gratificandi voluptas meam in possidendo voluptatem longè excedit, hinc est, quod monili, aut alia illius quam diligo, carere, aut quam inde percipiebam voluptatem frui, mihi haud graue sit. Adeo ut etsi etiam voluisssem agere & dolenter ferre quod eos deserere debebam, quibus discessus meus tantum doloris parebat (cum alioquin ipsa ex natura mea ita grata & beneficiorum repleta gnoscerem, ut hoc ipsum solum alio tempore nimis satis fuisset ad me vehementissimè deiiciendam & affligendam) in presenti tamen calidè tristari aut affligere me prorsus non poteram. Tantum porro beneficium huius monasterij interfuit, me vel ad diem vnum iter non distulisse, & diutius illic hæsissem, plane nesciam quomodo negotium hoc ex voto feliciter confici potuisset.

*Dominus
ei reuelauit
se de
mo S. Iosephi
dele.
clari.*

O singularem Dei magnificentiam! Sæpe mecum ipsa maior, quam do eam considero, & video quam me singulari quodam modo illius Maieſtatis adiuuare dignata sit, quo hic Dei angelus tandem fundaretur, perficeretur: verè enim Angelum & domum Dei esse mihi persuasum in qua videlicet Maieſtati eius bene complacet, ut ipsi mihi semel in orandum reuelare ac dicere dignatus est, scilicet, domum hanc sibi reuerendissimum deliciarum esse, unde & animas, quas huc adduxit, illius Maieſtatis, peculiari modo selegisse videtur, inter quas ego magna cum ipsius confusione, viuo; nam tales, quales tanta vitæ austeritas, paupertas & orandi studium, quæ nobis proposita sunt, & hic obseruantur, requirebat, ne optare quidem potuisssem; & hæc ipsa onerata tam hilariter iucundè perferunt ut nulla non se indignam reputet, quæ ad talem abut vocari locum meruerit, ac præsertim illæ, quas de vanitatum pompæ mundi (in quo, prout leges ferunt, deliciis affluere, & commodioribus corporeis redundare poterant) medio Dominus euocauit: sed hæc in deliciis Dominus ita duplices reddidit, ut ad oculum videant, & complum ipsis à Domino redditum esse pro vno quod reliquerunt, ut Maieſtati eius infinitas agere gratias nunquam definunt. Alias porro altiore perfectionis gradum euexit, & è bonis reddidit meliores. Inferioribus verò robur dat, & intelligentiam, tum ne quid aliud desiderare possint, tum ut liquide perspiciant, longè, etiam quoad vitam temporalem & terrestrem, quietius ac tranquillius esse, ab omnibus

huius rebus sequestrari ac diuelli, quam ipsas possidere. Senioribus denique ac morbidis dat vires; & quidem tales ipsis dedit, vt omnem austeritatem & rigorem penitentiae non minus quam iuniores & valentiores sentire queant.

Quam, o Deus meus, euidenter ostendis potentem te esse! non est autem quod rationes conquiramus ad id, quod tute vis: quippe supra omnem rationem naturalem res quaslibet ita possibiles & facibiles reddis, satis vt ostendas, nihil, quo omnia facilia reddas, amplius desiderari, quam vt te serio sincereque diligamus, & propter nomen tuum vte omnia relinquamus. Vnde bene apteque hic dicere possumus Domine, te laborem in lege tua fingere; nullum enim ipsa in eo video; & nescio, quomodo, quae ad te conducit via, arcta & angusta dici possit: imo verò, video esse regiam viam ac latam, non autem semitam; & quidem talem, vt qui ex animo & prout oportet eam incunt, longè ambulant securius: nulla quippe in ea occurrunt praecipitia, nulli scopuliqui ambulanti cespitare faciant, cum procul ab ea absint peccandi occasiones. Semitam autem, & scabrosam quidem & arctam, illam voco viam, quae hinc quidem profundissimam habet vallem, in quam viator prolabatur, illinc verò praeruptum & saxosum praecipitium, è quo, si quis vel modicum sui obliuiscatur & obdormiscat, quamprimum praecipit, & fracta ceruice disperit. At qui te, Domine, bonum meum, sincere amat, velut per amplam & regiam viam, secure incedit, longèque ab omni abest praecipitio; & si vel paululum cespitaue- rit, tu ei labenti quamprimum benignissimè dexteram porrigis: vnus autem alter lapsus satis non sunt, ad totale ei exitium afferendum, si modo te, & non ea quae mundi huius sunt, diligit; quod per vallem humanitatis incedat. Nescio quid sit, quod perfectionis viam inire, multi- tate reformident: Dominus Deus pro ea qua est bonitate, declarare nobis dignetur, quam infida & noxia, in tam apertis & manifestis pericu- lis, qualia sunt, communem hominum in viuendo consuetudine sequi) sit securitas, & è contra quomodo vera & sincera securitas, in terra ad in- teritum in via Domini progressus faciendos contentione sita sit. Quocirca in ipsum oculos nostros conijciamus, & non erit cur timeamus, vt nobis Sol iste iustitiae occidat, nosque in tenebris & densa nocte ambulare sinat, quo in interitum ruamus, nisi ipsi eum primo relinquamus. Non verentur in medio leonum, qui aliud (vt quidem videtur) non quaerunt, quam vt suam quisque raptantes partem, nos frustratim discerpant (qua- les sunt honores, voluptates, & alia id genus deliciae, prout quidem eas mundus appellat, atque hic quidem per telas aranearum cacodaemonum vitam videtur incutere) ambulare. Millies mecum ipsa miror, &

S. M. Teresa Opera.

Ii

decies

vt omnia
facilia
sint. solum
Deus a-
mandus
est.

Vnus autem
alter la-
pus satis
non sunt
ad peritiam
qui Deum
amat.

Honores
& volu-
ptates fera
bellua
sunt.

S.
Teresa

Opera
in vi
106

decies millies lacrymis me ipsa exfatiare, & omnibus hominibus innare vellem, ad ingentem cecitatem & nequitiam meam illis declarandam; visura, an forte hoc aliquatenus prodesse possit, ut suos ipsa aperiant. Is, queso, qui ex sua id bonitate potest, illos aperiat nec denuo cæcutire & obscurari patiatur. Amen.

CAPVT XXXVI.

EANDÈM PROSEQVITVR MATERIÀM, ET REFERT QVOD
modo tandem monasterium gloriosi Confessoris Iosephi perfectum & fundatum
quanta quoque, postquam Religiosa habitum assumpsissent, orta sint obsequia & per-
cutiones; quantas item ipsa passa sit molestias & tentationes, quo-
modo denique eam Dominus omnibus superiorem &
victtricem, ad laudem & gloriam nominis
suis fecerit.

CVM iam ex illa vrbe discessissem, magnam pertotum hoc iter
etiam sensi, firmiter apud memetipsam statuens, quidquid tan-
mihi Dominus imponere decreuisset, grateranter & summa cura ani-
bentia, suscipere. Ea ipsa vespere, qua ciuitatē hanc sum ingressa, re-
mihi fuit litteræ & breue Apostolicū, quibus monasterij fundatio
cum potestate concedebatur. Vnde tum ego, tum omnes qui quantū
me Dominus ad iter hoc suscipiendum vtiuisset, nouerant, nō me domi-
sunt mirati; videntes, quam tunc me necesse fuerit in viam dare, & quā
etiam oportuno cominodoque tempore Dominus huc me duxisset.
quippe reperi Episcopum loci & Sanctum virum F. Petrum de Alcantara,
ta, nec non Equitem illum nobilem, egregium Dei famulum, in cuius
dibus sanctus ille vir hospitabatur; erat is namque communis hominum
Sanctorum curator, patronus & hospes. Vterque ita seriō apud Episcopum
pro monasterij admissione institerunt, ut is tandem facultatem
derit: quod sane parui momenti non est, eo quod sine censu vllō in-
dandum erat. Sed ipse erga homines, quos ad Deo seruendum
animatos videbat, tantopere afficiebatur, ut illis subsidio suo adesse, &
trocinium illorum suscipere, in animum statim induceret. qui autem
omnia fecit, & in causa fuit, ipsum ut admitteretur, fuit sanctus ille
nexus F. Petrus de Alcantara, qui modo hunc modo illum compen-
bat, nobis & auxilium & fauorem præstarent. Et sanē, nisi eo, quod
dixi, tempore oportuno aduenissem, nescio quo rem modo confice-
tuissē: nam sanctus ille vir quam minimo tempore hūc subisti-
enim vix ad octiduum hic eum hāsisse, & quidem valetudine parum
ma, existimo) & paucis exinde post diebus Dominus eum ex hoc mōdo

Episcopus
monasterio
visum ad-
mittere, ut
omni cen-
su careret.

tempore ad se euocauit. Eatenus sanè cum illius Maiestas in vita confer-
tulle videtur, quoaduique negotium hoc plane conficeretur: iam du-
rum enim (nescio certè an plus biennio) satis debili & languida fui vale-
tudine. Omnia porro quam fieri poterat secretissime peragebantur;
nam a loquin; prout quidem populus propterea commotus est (vti qui-
dam postea apparuit) nunquam res confici potuisset.

Disponente verò Domino factum, vt quidam de sororij meis, vxor
peregret profecta, in morbum inciderit; qui ad eas, prae morbi vi, red-
ditus est angustias, vt apud eum manendi copia mihi facta sit: hincque
factum, vt res non ita innotuerit; quamquam non deerant, qui aliquid
susplicando subolfacerent, sed planè vt id crederent, in animum indu-
cere non poterant. Admiratione sanè non carer, quod diutius non æ-
grotauerit, quam quantum huic negotio conficiendo expediens erat;
illam verò ac necesse fuit, illum sanitati restitui, quo & ego ab eo
curando liberarer, & ipse domo illa excederet, sanitatem illi Domi-
nus restituit, adeò vt & ipse miraretur. Ego autem interim modo
hinc, modo illos adibam idque magno cum labore, vt domus admissio-
nem efflagitarem; adibam & ægrotum Sororium, etiam operas & fa-
uores, apud illos sollicitè instans, vt quam citissime eatenus domus a-
pareretur, vt monasterij formam habere posset; multum quippe ad-
huc in ea faciendum restabat, socia quoque mea tum temporis vrbe
aberat: expedientius enim esse nobis videbatur, quo res secretius & oc-
cultius perageretur, vt illa tantisper vrbe excederet. Et videbam planè,
quam quam celestine, summaque cum festinatione peragi oportere
ideque ob varias rationes; inter quas hæc vna erat, quod singulis horis
mouerem, ne eo reuerti vnde veneram iuberer. Ita posito vnde vndique
molestus atque angustis circumdata & oppressa eram, vt cogitare
inaperem, hæcine crux illa esset quam mihi Dominus indicaret?
quamquam hoc mihi nimis quam paruum videbatur, vt per magnam
illam intelligi crucem posset, quam Dominus mihi impendere præmo-
uerat.

Rebus itaque omnibus vt cumque dispositis & constitutis, placuit
Domino, & ipso S. Bartholomæi festo, nonnullæ habitum sacrum assu-
merent, & Vener. Sacramentum Eucharistiæ summa cum auctoritate
& magnificentia in altari collocaretur; itaque anno Domini mille-
mo quingentesimo sexagesimo secundo, gloriosissimi Patris no-
stri S. Iosephi monasterium perfectum est. Cum autem illæ vestem
sacram assumerent, ego, simul & aliæ duæ conuentus nostri pro-
prietariales, quæ tum fortè fortuna foras egressæ erant, illam iis
dedimus. Quod verò monasterium in sororii mei domo pararetur

I i 2 (nam

S.
heresia

opera
in vi
me

Quo die
& anno
monasti-
rium de-
dicatum
fuerit.

*Omnia fa-
cit consul-
to & cau-
tione in o-
bedientiā
impinge-
ret.*

(nam, uti supra dictum est, ipse eam, quod res occultior foret, co-
merat) hinc facultatem à Superioribus meis acceperam illic agere
nihil porro faciebam non consultis antè viris doctis, ne vel in mi-
nimo contra obedientiam delinquerem; & quia id vniuerso Or-
ni, varias ob causas, mirum in modum videbant prodesse, hinc
mihi licitum esse dicebant, esto id non nisi quam occultissimè perag-
rem, daremque operam ne ad Prælatorum meorum aures res deuen-
ret. Si enim vel minimam hac in re imperfectionem latere dixissent, nec
mille quidem monasteria, nedum ob vnum, eam, meo iudicio, sus-
ceperam. Certissimum hoc est; etsi enim omni re creatura
me sequestrare & professionem ac orationem meam maxime
perfectione & clausura seruare firmissimè mihi propositum esse
tali ter tamen id volebam, ut, si intellexissem gratius Deo
ipsum penitus intermitterem, id (quod & alias feceram) quam
libentissimè, & maxima animi serenitate ac quiete fecissem. In
que summa quadam in gloria mihi esse videbar, cum Venerabili
mentum in altari collocari, & quatuor pauperculas filias pau-
tibus orbas (sine vlla enim dote admittebantur) sed insignes Do-
ancillas, iuuari & in monasterium admitti viderem. (nam in prin-
pio maxime propositum fuit, ut tales admitterentur, quæ bo-
suo exemplo tanquam fundamentum essent, in quo, qui nobis pro-
positus erat, magnæ perfectionis, & frequentis orationis
ac scopus effectum habere posset,) tum verò quod adimpletum
viderem opus, quod ad obsequium Domini, & Ordinis à gloriosissimo
eius Matre cognominati honorem (hoc quippe solum ipsa spectabat)
tendere videbam. Præterea magnæ mihi consolationi fuit, adimple-
se id quod tam instantè mihi DOMINVS iniunxerat, & quod
hac in vrbe iam vnum templum amplius esset, quam hactenus ha-
uerat, idque in gloriosi Patris mei Iosephi honorem erectum. Non
quod mihi aliquid in hoc à parte mea fecisse viderer (nunquam
enim id mihi visum fuit, uti nec modo videtur) semper quippe ag-
nosco & profiteor, Dominum esse, qui hoc faceret; & quidquid à parte
mea erat, tantis scatebat imperfectionibus, ut culpari me propter
tius debere & reprehendi, quam ut gratiæ mihi ab alijs agantur, volu-
Magnam tamen inde voluptatem sentiebam, quod me, esto ita inopem
miserâ, Maiestas illius, ad opus hoc adeo præstans peragendum,
voluisse cernam: tanta porro hæc mea voluptas fuit, ut velut extra
ipsam, per profundam orationem, abrepta essem.

Rebus omnibus iam peractis, tres circiter aut quatuor post hæc
peracre mihi diabolus quoad spiritum certamen mouit, ut iam dicitur

Dubitationem mihi mouit, qua dubitare cepi, rectene factum esset id quod iam factum erat, & annon in obedientiam peccassem, quod, Pro-nunciali non iubente, rem hanc aggressa & executam essem (nam non du-bitabam quin ille aliquatenus agere ferret, quod d. monasterium, illo non premonito, nec consulto, ordinario loci supposuissim; quia tamen id ipse admittere noluerat, meq; illius obediencie ac subiectioni non omnino subtrahebam, hinc videbatur ipse mihi e contra hoc parum amaturus) nam item filia illa, quae hic admissa erant, in tanta vita austeritate & ri-gore contentae essent viuere; an item victus, & res ad vitam necessariae il-lis non essent defuturae; ad haec, annon rem stultam aggressa essem, & quid ad illam suscipiendam me mouisset, cum proprium monasterium haberem. Caterum, omnia quae mihi Dominus iniunxerat, omnes sen-tentiae aliorum quas audiueram, orationes quas ipsa fuderam (nam plus biennio rem hanc per preces Deo pene assidue commendaram) ita e memoria mea effugerant, velut obliuioni insepulta, ac si nihil horum unquam circa me factum esset; sola me ipsius opinio memorie obuersaba-tur, omnes quoque, in id ipsa etiam fides, tum temporis sic in me suspen-sae erant, vt ne vel vnam quidem earum opere exercere, aut earum alicuius ope hosce aduersariorum impetus possem retundere. Suggerebat mihi praeterea diabolus, cur ta angustiae me domunculae velle includere, & qui-dem tot morbis oppressam; quo item pacto tantam austeritatem perfer-re possem, & cur domum ita amplam & amoenam, in qua haecenus ita contenta & hilaris vixissem, & tot habebam amicas, defererem; forsitan fore, vt quae hic essent moniales, mihi displicerent, nec ad genium meum essent. Denique, paucis vt complectar, nimis graue me in humeros onus deuocasse, quod in causa esse posset, cur in desperationis abyssum praec-eps ruerem; & demonem ideo forsitan ad hoc me impulsisse, vt mihi pacem & quietem mentis eriperet: vt sic, ob hanc inquietem, orationi insistere non possem, itaque fore vt animam meam perderem. Hac alia-que eiusmodi confertim conglobatimque mihi ob oculos ponebat, prorsus vt mihi impossibile foret, de vlla re quam hac cogitationem sus-ciperet, idque ea mentis angustia, caligine atque obscuritate, vt verbis id eloqui nequeam. Vnde me ita constitutam aduertens, coram Ven. altaris Sacramento in genua me abieci; sed orationem aliquam instituere neu-tiquam valebam: quantum coniecturando assequi possum, tali tum in angore versabar, in quali agonizantes, & morti iam proximi; nemini quo-que eum patefacere ausa fueram, quod nondum certum aliquem Con-fessorium delegissem.

Deus bone! Quam arummosa & misera est haec vita! nulla secuta hic voluptas datur, & nihil est, quod non varium aut inconstans sit. Pau-

Qua illi
demon in-
commoda
obiceret.

Virtutes
in ea velut
suspensa
fuere.

*Vita huius
dolor aut
laetitia
parvis fa-
cienda.*

lo anrè, meum ego gaudium cum vilo mundi gaudio non videbar con-
mutatura, & modo ob eandem omnino causam ita cruciabar & ange-
re, ut quid mihi factura essem, planè ignorarem. Si attentè vitæ nostræ re-
penderemus, nemo non per experientiam videret, quàm parui omnia
quam hîc habere possimus, voluptas aut molestia doloris faciendæ.
Nullum sanè, mihi toto quo vixi tempore, vehementius certamen ad-
impetum aduersarij, quàm hoc fuit, tulisse videor; & videtur mihi me-
grauem illam, quæ mihi adhuc restabat, passionem prælagisse, quæ
quam illa nō tam grauis fuit, atque hæc, si quidem diuturnior fuisset. Sed
miseram ancillam suam Dominus pati non patiebatur: semper enim
mihi in tribulationibus adfuit; sic & in hac mihi est auxiliatus: quia pa-
xillum mihi lucis aspirauit, ut viderem, dæmonem esse qui me affligebat,
& veritatem intueri possem, & perspicere nil aliud illum querere, quam
ut mendacijs quibuldam me perterreret. Vnde firmorum meorum, quæ
aliàs conceperam, Deo seruiendi propositorum, nec non intentorū, quæ
habueram, pro illo patiendi desideriorū recordari cæpi; mecum reputa-
non esse mihi, si quid illa adimplere vellē, vllatenus quietem querenda
& si quæ mihi interdum aduersitates occurrerent, in ijs meritum spera-
esse, & si Deo ad honorem patienter illas ferrem, purgatorij loco id mihi
fore: proinde non esse quod timerem: nam quandoquidem molestias
grauamina desiderabam, iam me ijs oblati debere gaudere, quod ha-
nimis quàm magna & grauiæ essent: etenim in maxima oppugnatione
contradictione lucrum consistere. Petebam ergo à me ipsa, cur mihi adeo
cui tantum debebam, seruiendum animus deesset? His, & alijs id genus
considerationibus magnam mihi metipsi vim faciens, coram Ven. Sacra-
mento sponendi, me omni qua poteram contentione allaboraturam, ut
in illo Monasterio habitatum veniendi, clausuræque, si quando salua
scientiâ id facere possem, vouendæ facultatem impetrarem. Hoc dicto
in momento diabolus à me recessit, meque quietam & in pace mentis re-
liquit, itaque quæta mansi, & semper exinde quæta fui: & quidquid
hac domo, quoad clausuram, austeritatem, & reliqua, obseruatur, mihi
quàm suauissimum, & nimis quàm exiguum videtur: & quam sentio vo-
luptatem, tam eminenter magna est, ut subinde mecum ipsa cogitem, ut
quid in terra feligere & optare possem dulcius. Nescio sanè, an hoc
parte in causa sit, cur meliore iam sim valetudine quàm fuerim hæc ten-
vel an ideo hoc mihi Dominus dare solariū velit, ut, quod alix omnes im-
pleat, ego quoque implere possim; cū ita me facere & oporteat, & ratio
sit cōsentaneū, esto id mihi quam molestissimum sit: nilominus omnia
quibus mea inualetudo nota est, id præstare me posse mirantur. Ille
benedictus, qui omnia dat, & cuius potentia omnia possumus.

*Illius
quies in
austerita-
te.*

Hoc me certamen valde attriuit & deiecit; interim tamen dæmonē
 nūquam manifestē videbam, illius has technas & molimina esse: credo
 equidē, Domino permittente, hæc omnia facta esse (duodeviginti enim
 annis & amplius, quibus vitam monasticam egi, nunquā, ne ad momen-
 tum quidem, experta eram, quid esset ob vitam monasticam assumptam
 contrituri vt scilicet intelligerem, quantum ipse mihi in hoc beneficiū con-
 tribuisset, & quanto me tormento eripuisset, simul etiam si quam hac in an-
 gustia constitutam cernerem non mirarer, sed ei compaterer & consolari
 possem. His ita transactis, cum post prandium quietis aliquid capere vel-
 lem, nam tota superiore nocte vix quietem habueram, quin & alijs qui-
 busdam precedentibus noctibus à labore & cura nunquam vacaram, vt
 taceam quod quotidie per diem summo opere defatigarer, ecce quod tum
 in ciuitate, tum in Monasterio meo, quid factum esset, iam innōtūisset,
 magna in hoc turbæ & concitatio, ob eas quas suprā commemorauī ra-
 tiones, quæ aliquam verisimilitudinis ymbra habere videbantur, ex-
 orta est. Statim ergo me Præposita ad se euocauit, vt, nullā datā morā, sibi
 me histerem. Ego autem mox vt illius mandatum vidi, illuc quamprimum
 me, nouas Moniales meas tristes admodum & afflictas relinquēs, contu-
 li. Permultum mihi molestia impendere, facili perspexi; sed, quoniam
 opus iam peractum & confectum erat, hinc me res ea non magnopere
 mouit. Orationi ergo me dedi, Dominum precata, mihi vt adesset; & glo-
 riosum patrem meum Iosephum, vt ad suum me Monasterium reduce-
 ret, ei que passura eram obtuli. Gaudens autem & exultans, ali-
 quam mihi pro eius nomine patiendi, & in quo ei seruire possem, occasio-
 nem dari, illuc alij, credens fore vt quamprimum in carcerem compinge-
 retur, sed fuisse hoc (vt quidem apparet) mihi longē gratissimū, quod hoc
 pacto nullius alloquendi, & in solitudine aliquantisper requiescendi
 (quod mihi sanē imprimis necessarium erat; eram quippe ob assiduam
 cum hominibus conuersationem propē exhausta & molita) occasionem
 haberem. Vt igitur in Præpositæ conspectum veni, & facti mei rationes
 apud eam deposui, aliquantum placata mitius agere cœpit: omnes autem
 ad Prouincialem causam hanc amandarūt, ea tunc indecisa mansit, vt ab
 eo iudicaretur: qui vt aduenit, illius iudicio me stiri, gaudēs quod aliquid
 pro Dei nomine me pati cernerem: non enim comperiebam, hoc in facto
 me aut eōtra illius Maiestatem, aut contra regulā peccasse, sed omni studio
 cōcedere, vt Ordine adaugerē, quin & libentissimē vitā meā huius causa
 obculisē; nā id vñ cupiebā, vt q̄ maxima fieri poterat perfectione regula
 adimpleretur. Venit hic mihi in mentē iudicij illius, quo Redēptor noster
 Christus diiudicatus est; videbāq; q̄ meū, illius respectu, nihil esset. Culpā
 hanc agnoscebam, tanquam si valde culpabilis fuisset; & certē talis vide-
 bar ijs

Moniales
 aduersus
 S. M. con-
 citantur.

Carcer illi
 solatio
 fuisse.

S.
 carceris

opera
 in vi
 de

*Voluisset se
non excu-
sare.*

*Obiectis
calumnijs
non tur-
batur.*

*Causam
suam pro-
pugnat.*

*Magna
turba in
ciuitate ob
Monaste-
rium S. Io-
sephi.*

*Vnus Re-
ligiosus
impedit.
quo minus
Ven. Sa-
cramentū
inde au-
ferretur.*

barijs qui omnes facti mei rationes non sciebant. Postquam ergo is me acriter reprehendisset (esto non eo cum rigore quo delictum coarguere merebatur, & coargui debuissē multi Prouinciali dicebant) penitus me purgare noluissem (hoc quippe planē apud me statueram) vnde cum rogauī, vt mihi peccanti ignosceret, & citra iracundiam poenā infligeret. In nonnullis quidem immeritō me videbam damnari; dicebant enim, ideo id me fecisse, vt aliquod mihi nomen & famam acquirerem, & aliud id genus: at in alijs clarissimē videbam eas verum dicere, quōd videbatur alijs omnibus essem deterior, & cum bonam religiosam disciplinam, quæ apud se seruabatur, prout oportet seruare non potuerim, quomodo alio in loco maiori cum rigore seruare me eam posse crederem: ad hanc me populo scandalum creare, & nouitates quasdam introducere. Nulli horum me turbabat, aut angebat, esto me & turbari & angī propere ostenderem, ne, quæ mihi dicebantur & obijciebantur, parui facere & explodere viderer. Demū Prouincialis mihi iniunxit, vt coram Monialibus me defendere, ac facti mei rationem redderem: quod & facere me oportuit: quōd autem & interius quiescere essem, & Dominus me iuaret, in meam causam egi, vt nec Prouincialis, nec quæ aderant Moniales, vltimē me damnandi causam inuenirent. Postea verō cum apud illum solus essem, multō sum clarius locuta: quibus ipse auditis mitiorem se præbuit, itaque totus in partes meas concessit, vt, si res progressum haberet, & ciuitatis oblocutio iam cessaret, mihi se facultatem daturum promitteret in Monasterium illud ingrediendi. Nam, vt iam referam, magnas ea in ciuitate turbas excitauit. Duobus enim aut tribus post diebus, nonnulli de Rectoribus ciuitatis, vnā cum Prætorē, & quidam de Capitulis in vnum conuenientes, nullatenus rem hanc a se tolerari debere dixerunt (euidens enim detrimentum Reipublicæ inde accipere) Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum inde auferendum, ac nulla ratione toleraturos, ea vt res progressum haberet. Omnes proinde Religiosi Ordines conuenire iusserunt, duos ē singulis viros doctos euocantes, suam de Monasterij huius erectione sententiam dicerent. Quorum plerique tacebant, alij ipsum damnabant: demum in id plerique conueniunt, quamprimum vt dissolueretur: sed vnus dumtaxat Præsentatus Ordo S. Dominici (esto ei displiceret, non tam Monasterium, quā quod in eo censu careret) sese opponens, non videri sibi dixit hanc rem euasuram, quæ tam citō dissolueretur; sed maturē eam expendendam discutendamque, & satis ad hoc temporis esse, ne festinato opus videri, quod Episcopum negotium hoc spectaret; aut alia eius generis argumenta ferendo, adeo vt hoc dicendo multum profuerit: alioquin enim perierat (ita vehemens erat concitatio & furor) quin quod subito dice-

erat, illico executioni mandaretur. Sed ita id fieri oportebat, Dominus enim sic volebat: neque omnes simul iuncti, potentes satis erant ad eius voluntatem impediendam. Suas ipsi rationes depromebant: & quia bono eos zelo agi videbam, hinc & me sine Dei offensa pati faciebant, & omnes illos qui negotio huic patrocinabantur, qui utcumque multierant, & persecutionibus varijs exagitabantur. Populus autem omnis ita concitatus & turbatus erat, ut de nulla re quam hac, passim in urbe sermo esset, & nemo non mihi eam vitio & culpæ verteret, plurimique ad Provinciam ac Conuentum nostrum venirent. Quidquid de me spargebatur & causabatur, non magis me mouebat, quam si dictum non esset, sed solum timor quem habebam, ne fortè Monasterium ceptum dissolueretur, me summo opere lancinabat; tum verò magis, quòd viderè fore ut illi qui mei patrocinium susceperant, auctoritate sua exciderent, & quòd magnis hi molestijs ac persecutionibus exagitarentur: nam ex ijs quæ de me spargebantur calumnijs gaudij mihi plus, quàm doloris hausisse videtur; & sanè, si vel aliquid fidei habuissem, nullam omnino perturbacionem motumue passa essem: sed, vel vnius virtutis defectus plus quàm sum est, ut etiam cæteræ, veluti sopore oppressæ, vim suam non exerceant. Vnde biduo illo, quo duplex illa congregatio in populo habebatur, valde turbata & anxiosa fuit: sed maximo opere me afflictam Dominus huic verbis est allocutus: *An me potentem esse ignoras? quid ergo metuis? mihiq; certo certius asseuerabat, monasterium hoc minimè dissolurum iri: quod mihi maximæ consolationi fuit.*

Interim illi informationem rei totius ad Concilium Regium transmissere; quod, quomodo ipsum erectum & constitutum esset, exactè à capite ad calcem scripto committi, rescribendo petijt. Iam ecce magna coepserat lis: à parte enim ciuitatis quidam delecti, ad Concilium abibant; unde & à parte Monasterij quosdam delegari oportebat; deerat tamen ad sumptus tolerandos pecunia, & ipsa quòd me verterem nesciebant. Itaque porro Dominus rem est moderatus, ut nunquam me Provincialis monasterij tractationem de manu iusserit deponere: tantus enim quæritatium omnium est cultor, ut, esto causæ meæ non omnino patrocinaretur, illi tamen se totaliter nollerit opponere vel refragari: nec antrè facultat mihi facere volebat huc redeundi, quæ appareret quis rei futurus esset exitus. Hæ Dei ancillæ, sola & desertæ erant, plusque suis illæ precibus, quàm ego omni meâ instantiâ, efficiebant; etsi alioqui summa ad negotium hoc contentione opus esset. Interdum videbatur res tota penitus concidere; præsertim pridè quàm Provincialis appelleret: tunc enim Præposita mihi imperabat, ne me vllatenus huic negotio immiscerem: & hoc erat, conceptum hunc penitus euanescente. Ergo

S. M. Teresa Opera.

K k

ad Deum

S.
TeresaOpera
in
viii
librisNon enim
quidquid
de ipsa
spargitur,
sed pro
pietate
gaudet.Dominus me
ipsam con-
solatur.

*Monaste-
rij prome-
tioni un-
sare vni-
sa ad Dei
confugit.*

ad Deum me contuli, dicens: Domus hæc, DOMINA, non est mea, propter te constructa & parata est: cum ergo iam nullus sit, qui curam gerat, æquum est Maiestatem tuam illam in se suscipere. His dictis illustrata & curarum experta mansi, tanquam si omnes qui in mundo sunt homines mihi patrocinari & fauere volentes habuissem; atque eod negotium, velut iam confectum reputabam. Sacerdos quidam egregius Dei famulus, omnisque perfectionis cultor, quem semper mihi fauentem & auxiliatorem senseram, ad aulam concessit, rem auctoritate sua promotorus; & sane impigrè in ea laborauit: sic & vir ille nobilis cuius ante sæpius memini, tota in eam contentione & studio imbutus, eique omnimodis fauebat, multumque laboris & graues perfictiones in ea promouenda subiit: quem proinde semper vt patrem habui, & etiamnum habeo. Tantum porro omnibus rei huius promotoribus & auxiliatoribus feruorem DOMINVS inspirabat, vreamque ita cordi haberet, tanquam si propria fuisset, & vitæ honoris proprii periculum in ea verteretur; cum tamen non alio ad eum titulo spectaret, quàm quòd Dei cultum & honorem eà promoueri crederent. Nemo non facillè videbat, illius Maiestatem Sacerdos quem dixi, ope sua adesse (qui etiam de illis fuit, qui me insigniter aduerunt) quem etiam dein Episcopus iussit magno cuidam conuentui monasterij causa indictus erat, suo nomine interesse; in quo ipse vniuersis se opponens, ipsis tandem iam aliquanto mirioribus quædam media, quibus confici res possit, proposuit: quod sanè tandem satis fuit, ad iudicium suspendendum, & vltius non procedendum; sed nullius tanta dicendi vis fuit, qui impedire eos potuerunt; minus post paulò vitam (vt dicitur) exponere cuperent, vt posset Monasterium destrui. Hic, de quo loquor, Dei famulus erat ipse, qui Monasterio Sacrum habitum dederat, & Venerab. Sacramentum in altari fuerat: quo nomine multorum inuidiam incurrit, & multa passus est. Sex anno ferè hæcce durauit persecutio: cæterum, si omnes & singulas rebus iactabamur, molestias & difficultates graues singillatim vel commemorare, æquo essem diffusior. Porro mirabar, quid esset quod diabolus tantam aduersus mulierculas aliquor vim exereret: cur aduersarij omnes intolerabile quoddam Reipublice damnum duodecim dumtaxat mulieribus cum sua Præposita (plures enim non esse non possunt) crederent imminere (de illis autem loquor, qui illi sese tum opponebant) quæque tam austeram vitam ducunt, vt si eis eo iactura aut error sita essent, hæc in illarum met caput reciderent. Damnum autem, ciuitati ingens inde damnum accessurum, prorsus verum esse, & cum ratione videtur pugnare; plures tamen hic inuenire crep-

*Causa Mo-
nasterij
venerabilis
est.*

bona cum conscientia huic negotio aduersabantur. Porro eò tandem ve-
nerunt, vt tunc monasterium se admissuros, & eius erectioni suffragatu-
ros dicerent, cum censum stabilem assumeret. Ita verò me grauabat, quòd
meos & patronos meos traduci ac pati videbam, (imò plus quàm mei-
us afflictio & oppressio) vt malum non fore putarem, si tam diu mona-
sterium admitteret reditus, quoadusq; populus tumultuans placaretur;
neq; illo placato, eos rursus posse dimittere imò etiam mihi, vtpote impro-
be & imperfecte aliquando videbatur, Dominum forsitan id ita velle,
quòd censu non admissio monasterij admissionem nullatenus impetrare
possemus; & iam ipsa in hanc propendere partem, & ad contractum hunc
meo dum incipiebam. Sed cum nocte illa, quæ contractus illius, ià ini-
cipti, firmadi diè præcessit, in oratione agerè; apparuit mihi Dominus,
eiusq; me inire vetuit: si enim semel reditus possidere inciperemus, fore vt
eos relinquere non permitteremur; addebat his & alia nonnulla. Eadem
quoq; nocte apparuit mihi S. F. Petrus de Alcantara, qui ià ex hac vita de-
cesserat, qui etià, antequàm ad Dominum abiret, magnà oblocutione & per-
secutione quæ patiebamur, intellecta, sum opere gaudere se, mihi per epi-
stola scripsit, quòd, tã inuitis & obluantibus omnibus, huius fundatio
monasterij fieret: hanc quippe signũ esse, Dominũ insigniter in eo hono-
randũ & colendũ, cum tanta opũ vi diabolus ipsam impedire satageret.
Præterea monuit, nullatenus vt permitterem, censum stabilem illuc in-
ducere, quin imò hoc ipsum monitũ secundò, aut tertio hisce in litteris ite-
rant, omnia mihi ex voto in eius fundatione cessura asserens, si hoc ipsius
consilium de censu tollendo sequeretur. Iam antè adhuc bis ipsum, à mor-
te, in magna illa gloria quam habebat, conspexeram; atque ita nequa-
quam, nilo còspecto, perterrita fui, sed mirè recreata: semper quippe se
velut in corpore glorioso, magna gloria amictò, spectandum dabat, quæ
tunc in me, ex illius còspectu, quàm abundantissime redundabat. Primã
vice quã mihi apparuit, memini illum, cũ mihi de magna, qua fruebatur,
gloria multa referret, inter alia dixisse, pœnitentiam & austeritatẽ quàm
in vita egerat, quã felicissimã fuisse, vtpote quã tanto iã donata esset præ-
mio: sed quia, (vti puto) iam ante aliquid hac de re dixi, hinc ab ea re-
petenda hic abstineo; hoc tantum addens, illum in hac visione auste-
rum vultum prætulisse, & aliud non dixisse, quàm ne vllatenus censum
admitterem, & quamobrem illius consilium sequi abnuerem. Et his di-
ctis mox disparuit. His visis & auditis, non mediocriter obstupui; cum-
que iam dies illuxisset, viro illi nobili (omnia quippe ad eum referebãtur,
velut ad eũ qui re maximè vrgebat) narraui quidquid mihi cõtigisset; pla-
ne me nolle dicẽs, vt de cẽsu firmando ageretur, sed in lite vrge da proce-
deretur. Erat autem ipse hoc in genere longè me animosior & fortior, ac

K k 2

proin-

S.
eresiaopera
in vi
meContra
dictio ma-
nasterij si-
gnum erat
Dominum
singulari-
ter in eo cap-
lendum.

proinde hæc audiens, magnopere gaudius est, postea verò mihi re-
quàm inuittè & illubenter ad conuentionem aliquam ineundam delin-
deret. Re porro iam ad optatiorem statum perducta, surrexit alius
insignis Dei seruus, qui bono quodam zelo actus, suadebat vt docto-
virorū iudicio res cōmitteretur. Magnæ sanè inquietudinis hoc mihi
ocasio: nonnulli quippe de fautoribus meis non omnino ab hoc ex-
lien; atq; hæc ex omnibus, quas mihi diabolus vnquā posuit insidi-
technis, longè fuit ad digerendum durissima. In omnibus tamen me-
minus adiuuit. Hæc quidem summam dicta sunt; neque enim res pa-
fatis potest declarari, quidquid biennij spatio, iam inde ab monialia
nitio ad vsque eius perfectionem, indies contingebat. Duo verò
anni, videlicet hic postremus & primus, nobis fuere grauissimi &
molestissimi.

Ciuitate ergo iam nonnihil pacatâ & quietâ, Pater ille præse-
tus Ordinis S. Dominici itarem cordi habuit, vt, etiam absens, suo
patrocinio & subsidio adesset: at tali in tempore, & tam oportuno
Dominus huc adduxit, vt nobis ope sua maximè profuerit: neque enim
lium ob finem huc eum illius Maiestas euocasse mihi visâ est: etenim
ipse mihi postea retulit, nullam omnino se huc veniendi causam
buisse, sed casu id tantum intellexisse. Tam diu porro hic mansit, quam
opus fuit, etiam reuersus, ita quibusdam viis & rationibus apud Pro-
cialem rem egit, vt hic mihi absolutam, cum alijs quibusdam, ad bo-
monasterium transeundi facultatem daret; cum tamen propè impossi-
le mihi videretur, vt is hanc tam citò concederet.

Eo ipso die, quo huc ad sacra officia celebranda, & eas quæ
rant instituendas, venimus, summa me sensu in animo voluptate
fundi. Cum, priusquam monasterium ingrederer, in templo orarem,
di penè in raptu constituta, Saluatorem nostrum Iesum, qui me magno
affectu videbatur suscipere, coronamque capiti meo imponere, gratia
mihi velut agens pro eo quod in matris suæ gratiam præstiteram. Ad
tempore, cum simul omnes in choro, post Completorium, orationem
fisteremus, Deiparam Virginem summa in gloria, & cyclade alba,
qua nos omnes continere & velut protegere videbatur, amictam
simul etiam agnoui, quàm Dominus sublimem gloriæ gradum monas-
terij huius monialibus daturus esset. Statim autem ac sacra Missæ
officia hic celebrari cœpere, mirè erga domum hanc populus affici cœpi-
plures quoque moniales admittebantur; quin & Dominus animos illo-
rum permouere incipiebat, qui prius nobis maximè aduersati erant:
quod & nobis fauerent, & elemosynis suis succurrerent; itaque probatè
se ostendebant id, quod antè adeo erant auersati, ac paulatim à litteris
sequebantur.

*De mona-
sterium
veniens
videt
Christum,
qui capiti
suum coro-
nam im-
ponit.*

sequenda cessabant, iam se ad oculum videre dicentes, opus id esse dextere Excelsum, cum Maiestas illius id per tantas oblocutiones ac repugnantias promoveri ac perfici voluerit: adeo ut hoc tempore nullus sit, qui consilium putet, ipsum non fuisse constructum: unde ita vniuersi nobis de elemosynis prospiciunt, ut Dominus ad illas, nobis non rogantibus, aut quidquam ab aliquo efflagitantibus, submittendas eos exciret, & iras bene sumas, ut rerum necessariorum prorsus nulla nobis desit: id quod semper futurum, in Domino confido: quod enim sorores numero paucae sunt, si quod debent faciant, (sicuti per Dei gratiam iam faciunt) certa sunt fore ut nihil illis unquam desit, aut ipsa cuiquam petendo importune sine aut molestae; at Dominus ipsarum curam geret, sicut hactenus gessit: itaque summa mihi consolationi est, inter animas ita ab omnibus rebus denudatas & sequere iras degere. Omne illarum exercitium est, sedulo curare, quomodo Dei famulatu semper aliquem progressum faciant: solitudo porro vnicui earum solatium est; de aliquo autem homine videndo cogitare, nisi forte ut sic ad sponsum suum magis amandum excitentur, summa illis crux & molestia est, esto is etiam sit sanguine conianctissimus. Hinc etiam nullus huc venit, qui isthoc intentum non habeat: & qui quid aliud spectant, nec satisfactionem ipsis adferunt, nec etiam in ipsis inueniunt. Adhuc non alia illarum est lingua, quam ut de Deo loquantur; hinc est quod neminem intelligunt, nec ab ullo intelliguntur, quam ab illo qui hac lingua loquatur. Seruamus & profitemur regulam B. Virginis de monte Carmelo, ab * Alberto Patriarcha Ierosolymitano datam, eamque puram, primaeuam, & sine ulla relaxatione, & qualiter eam confirmauit & approbavit Innocentius IV. anno Pontificatus sui V. post Christum natum MCCXLVIII.

Omnes porro quos subijmus labores & molestiae amplum mihi operis pretium futuri videntur, & licet regula iam aliquantulum stricta sit, quamquam enim vescimur carnibus, nisi id suadeat necessitas, & octimestre ieiunium seruamus, nec non alia id genus, uti in primæua regula videtur est) multis tamen sororibus rigor hic nimis quam paruus & tolerabilis videtur; hinc etiam alia non pauca obseruantur, quae, quo prima regula maiore cum perfectione & sinceritate seruetur, nobis visa sunt esse necessaria; & in Domino futurum confido, ut, quod ceptum est opus, insignem habeat progressum & augmentum, quemadmodum mihi Maiestas illius significauit.

Aliud verò illud monasterium, quod spiritualis illa mulier, de qua supra mentionem feci, cedere moliebatur, etiam est, Dño fauente & proprio, in ciuitate Complutensi fundatum: etiam huic sua non defuit consuetudo, & magnas, antequam perfectum esset subijt molestias. Scio autem

K k 3

tem

Res necessariae dantur non petentibus bene.

* Alia editio hanc asserit: F. Hugonis Card. tit. S. Sabinae.

Prædixit ei Dominus, id quod ceptum erat, auferri.

S. resia

opera
IN VII
106

rem puram puram religiosam disciplinam, iuxta hanc primam nostram regulam, in eo observari. Porro fexit Deus, ut omnia ad gloriam & laudem, tum suam, tum gloriosissimæ Virginis Mariæ, cuius habitum gerimus, cedant. Amen.

Non dubito, quin aliquam R. V. naufragam longior hæc, quam de hocce monasterio, relatio sit allatura: verum illa, adhuc nimis quæ brevis est, respectu plurimarum molestiarum quibus eius constructio constitit, & mirabilium, quæ Dominus in eo dignatus est operari: quorum rerum multi adhuc testes viuunt, qui ipsum iurare poterunt: nam R. V. ex amore Dei rogo, ut, si illi consultum videatur omnia reliqua quæ hic conscripta sunt, dilacerare, ea saltem quæ monasterij humanitatem spectant, facta integraque, conseruet, &, me mortuâ, monumentis, quæ ibidem futura sunt, consignet. Non parum namque hæc, quæ suo tempore illud ingredientur, ad Deo feruenter seruiendum, quæ cœpta sunt non cōcidat, sed semper ulterius promoueat, pro cuius animabunt, cum scilicet videbunt, quātum Dñs, ad illud, multas, ad improba & inutilis, qualis ego sum, opera & adminiculo constituendum fecerit. Cūq; Dominus in eo identidē adiuuando tā singulare & potens se ostenderit, grauissimè illa mihi peccatura, & à Deo acriter castiganda detur, quæ primum relaxabit aut dissoluet eam quam Dominus hic cooperit perfectionem, & ut hac tanta cum suauitate seruetur, dedit: faciat appareat, illam & tolerabilem esse, & cum quiete ferri posse, quæ nunquam hic deerit iis, quæ sponso suo Iesu Christo in solitudine cupient: quod numquam non ipsas querere oportet, scilicet ut solæ eo solo loquantur, & non plures sint numero quàm tredecim: ita namque id expedire, vnanimi variorum iudicio ac sententia noui; plures tamen ut sint, longā experiētiā didici, nullatenus conuenire, ut noster spiritus qui hic obseruatur, continetur, & eleemosynis, iisque non paratis, facilius viuatur: semper verò potius credant ei quæ per multos labores, & plurimas diuersorum preces, quod optimum esset, procurantur: magna autem illa satisfactione & gaudio, & exiguo labore, quem omnibus illis annis, quibus hic viximus, in omnibus Monialibus experimus, & quod iam meliore sint valetudine quàm soleant, clare colligimus, hoc ipsum esse quod nobis conuenientissimum sit: quod autem id durum, asperum ac difficile videatur, suæ id in spiritu imbecillitati & defectui, non autem regulæ quæ hic obseruatur attribuant, & etiam quæ teneræ & morbidæ sunt, eò quod spiritum habeant, tanta suauitate hæc seruare queant; ac proinde aliud illæ monasterium indigant, in quo suam pro spiritu quem habent, salutem operabuntur.

Comminatur ipsa quæ relaxationem regulæ in monasterio S. Iosephi indicant.

CAPVT XXXVII.

INQUIRITUR DE EFFECTIBVS SIBI ADHAERERE SOLITIS,
*inquit quoniam ei gratiam Dominus dedisset, salutaria hinc inde intermiscens documen-
 ta: docetque, quomodo procurandum, quantique faciendum sit, ad aliquem al-
 tiorem gloriae sit gradum ascendere: dandamque operam, ne, ob vl-
 timo omnino laborem, bona quae aeterna sunt
 deferamus.*

VL in animum inducere possum, vt praeter eas, quas iam commemo-
 rauimus, gratias a Deo acceptas, alias & plures referam; cum etiam iam
 narrare nimis quam multae visurae sint ijs, qui credere non poterunt, illas
 mihi adeo improbae factae esse: attamen vt & Domino qui hoc mihi in-
 iunxit, & R. V. obediám, adhuc alia quaedam ad illius gloriam commemo-
 rabo: facit autem illius Maiestas, vt id in animae alicuius utilitatem &
 commodum cedat: si enim erga creaturam adeo vilem & abiectam ita se
 benignum & liberalem exhibuerit, quam igitur se liberalem ostendet ei
 qui hunc obsequium ei semper impenderit, ac sincerè seruierit? tum vt
 Maiestati eius placere omnes omnino allaborent, cum etiam in hac vi-
 ta talia det pignora.

In primis ergo nouerimus oportet, hisce in gratijs quas Dominus
 animae largitur, & maiorem, & minorem gloriam esse: imò vnae visiones
 ita alias quo ad gloriam, dulcedinem, & consolationem, quam secum tra-
 hant, antecellunt, valde vt mirer, tantum, etiam in hac vita, spiritualium
 quibus anima perfunditur, gaudiorum discrimen esse. Fit enim nonnu-
 quam, vt quam Dominus in visione aut raptu aliquo dat, dulcedo & de-
 lectatio tam intensa & vehemens sit, vt nihil amplius quod hic desideremus,
 dari posse videatur; atque hinc est quod anima nec maius gaudium
 cupiat, nec cupere possit: etsi, postquam me Dominus intelligere fecit,
 quanta sit in caelo inter id quo beatus vnus, & id quo alius fruitur, dif-
 ferentia, iam videam, etiam hic in terra, non esse certum inter dona
 Dei terminum & mensuram, cum ipse ea dare voluerit: vnde etiam vel-
 lem, vt in eius Maiestati seruendo nullum ipsa limitem aut modum ad-
 haberem, sed omnem vitam, vires & valetudinem totam illius obsequio
 impenderem, & ne vel minimam maioris & vberioris fruitionis portio-
 nem, mea culpa, vellem amittere. Imò dicere audeo, si optio mihi dare-
 tur, vt vel omnia mundi huius tormenta ad diem iudicii vsque perferre,
 ac deinde ad vel paulò maiorem gloriam eueherer, vel, vt sine vilius tor-
 menti passione ad vel paulò maiorem gloriam transirem; me omnia il-
 la tormenta, quò vel paulò maiore cognitione magnitudinis Dei frui
 possem,

*Insuper Do-
 minus vt
 acceptas
 gratias
 euulgaret.*

*Discrimen
 inter con-
 solationes
 quas Deus
 dat.*

*Mallet
 omnia
 mundi
 tormenta
 pati, quo
 maiore
 gloria do-
 naretur,
 quam mi-
 nus pati,
 & minore
 gloria do-
 nari.*

S.
 heresia

Opera
 in vi
 de

possem, paratissimam fore subire. Video ergo, illum qui plus eum intel-
ligit & cognoscit, etiam magis eum amare & laudare. Non dico, quod de-
sem non contenta, aut me felicissimam non reputarem, si in celo es-
sem; esto loco omnium infimo ac nouissimo: magnam quippe mihi
quoad hoc misericordiam Dominus præstaret; cum profundissimum de-
itum in inferno locum promeruerim. Vnde Maiestatem eius supplico
rogo, illuc ut me perducere dignetur, nec ad peccata mea respiciat. Sed
hoc dico si possem, (esto mihi magno constaret) & Dominus mihi sua
magnos labores subeundos gratiam daret, nolle me culpâ meâ vel mi-
nimam gloriæ punctum amittere. Ah me miseram, quæ per tot culpas &
peccata, iam omnia perdideram!

*Quod cõ-
modum ei
Christi af-
fectus ad-
ferret.*

Notandum quoque venit, animam meam ex omnibus quas mihi
Dominus conferebat gratijs, tam visionum, quàm reuelationum, semper
singulare bonum & commodum sibi comparasse; imò & nonnullis vani-
tibus, non vnum tantum, sed varia emolumenta collegisse. Ex Christi as-
pectu aspectu, eximia illius pulchritudo mihi impressa mansit, eaque
iamnum hodie viua & integra memoriæ meæ inhaeret; ad hoc enim
est, eum vel semel conspexisse, quanto verò magis, cū toties hanc mihi gra-
tiam Dominus facere dignatus sit. Ingens porro inde mihi mansit cõ-
dū, quod iā referam. Eram grauissimo cuidā errorī, è quo non parua mihi
dāna sequebātur, obnoxia; quod, scilicet, mox ut me ab aliquo vel aliqua
qui mirè ad gustum meum faceret, diligi videbā, quam primū ita erga
suum afficeret, ut memoria mea mirabili quodā modo ad de eo cogitandum
compelleretur, ac velut traheretur, esto nullam per hoc Deum ostendendi
intentionem haberem; attamen libet eum aspiciēbam, ac de illa de-
que bonis quæ in eo notabam, cogitare mihi quàm erat suauissimum. Er-
rat hoc adeo mihi damnosum, ut anima mea propterea in præsentissimo
pereundi periculo versaretur. Sed, postquam indicibilem Domini pul-
chritudinem aspexi, neminem omnino exinde vidi, qui, cum illo con-
tutus, mihi pulcher videretur, vel memoriam meam occupatam teneret;
enim quoad hoc iam reddita sum libera, ut, cum vel solum mentis
considerationis oculos in imaginem quam animæ insculptam gero, con-
iicio, ex eo tempore, cuncta quæ video, mihi abominabilia & fastidiosa
se videantur, cum excellentijs & gratijs quas in Domino hoc conspici
comparata. Nulla quoque est scientia, nullum item voluptatum genus
quod illius comparatione, hoc est, cū vel vnici verbi à diuino illo ore pro-
lati auditu cõparatum, aliquo apud me sit loco, quanto verò magis, cū
toties eum loquentem audiuerim? Immo, nisi ob peccata mea Do-
MINVS faciat ut sui ipsius memoriam penitus amittam, minime possi-
fieri puto, ut quis ita memoriam meam occupet, si modò vel paulatim

de Domino hoc cogitem, statim ab illius imagine atque impressione esse libera.

Quod iam dicā, ad Confessarios meos spectat: quā in re notandū est, me semper animae meae directores ac moderatores insigni amore solita prosequi: cum enim non aliter eos intuear, quā Dei Vicarios; hinc mea voluntas semper in eos potissimum ferri ac propendere videtur. Contrā ergo, me, sine vilo scrupulo & planē secūra conscientia, amicum illis voluntatem exhibere; sed illi, velut timorosi & fidi Dei famuli, veriti fortasse ne libertatem sancto quodam amore, aliquo modo secius quā oportere adhuc rescerem, se à me auersos & alieniores ostendebant: id erat postquam iam illis, ita obedire, & penitus subijci cōpisssem; antea enim tanta ratione vehementi in eos dilectione non ferebar. Ridebam ipsa apud me, videres quantopere errarent: & quamvis non semper clarē cuilibet aperirem, quā parū cor meum in aliquo figerem, sed id tacerem; ipsos tamen ante omnia semper quoad hoc secutos esse iubebam, ne quid sibi de me timerent: & quo sapius ac frequentius ipsi mecum agerent, eo magis agnoscebant, quantum Domino deberem; quas autem de me habebant suspiciones, semper in principio erant.

Maiorem erga hunc Dominum amorem & fiduciam concipiebam, postquā illam vidissem, utpote quā tantam cum eo familiaritatem habebā, & tri assiduo cum eo conuersabar. Videbam, illum, etsi esset Deus, etiam hominem esse, illumque hominum imbecillitatem non mirari, utpote qui fragilem ac miseram nostram conditionem, quā per primum peccatum, quod ipse curaturus in mundum venit, ad lapsum valdē prona est & fractilis, probē perspectā habet. Esto meus sit Dominus, possum nihilo minus cum illo agere tanquam cum amico. Satis namque intelligo, eum non esse sicut ij, quos hic in terra pro dominis habemus, qui omnem domus minarum & magnificentiam suam in affectata & asciticia quadam auctoritate constituunt: quos non nisi certa quadam hora, idque per aliorum ad hoc deputatorum intromissionē & introductionem alloqui datur: si pauper & obscurus sit, qui in eorum aula negotium tractandum habet, eo maiore hoc illi labore, cursu, discursuque constabit, si vero Rex ipse conueniendus sit, pauperes & ignobiles personas ad eum nefas erit accedere, sed antē inquirere oportebit, quinam regis intimi & familiarissimi sint: certi autem esse possumus, non esse hos tales qui mundum sub pedibus premant & conculcent: qui enim huiusmodi sunt, dicunt verum, qui nec timent, nec timere debent; unde nec conueniunt aulae; horum enim ibi nullus est usus, sed omne quod illis malum videtur, si honorio ibi dissimulandum est; immò verò de vero dicendo ne cogitare quidem auderent, ne gratia excidant regia.

S. M. Teresa Opera.

L I

Quantum-

Confessariis
quā
modo ami-
cum vul-
tum exhibe-
beret.

Amor il-
lius erga
Deum &
fiducia
postquam
eum vi-
disset.

S.
Teresa

Opera
in VII
libris

*Discrimen
Regni
Christi &
vagnorum
mundi
huius.*

Quantum verò, ô Rex gloria, & omnium Dominantium Domini, inter regnum tuum & regna seculi huius discrimen est! Tuum, non est arundineis & fragilibus bacillis sustentum, cum nullum habeat finem, sed ad te adeundum opus est intercessoribus aut mediatoribus: si quis tantummodo faciem tuam videt, statim agnoscit, te solum esse qui Domini nomine vocari merearis. Prout quidem Maiestatem præfers, facili apparet, non esse tibi satellitibus, stipatoribus aut custodibus opus, ut huius Regem esse colligatur. Longè aliter atque in terrenis Regibus, in a se res habet: nam Rex terrenus, si solus sit, vix seipso agnoscei possent, quantumcumque; ut Rex haberi & coli velit, fides ei non habebitur; plus quàm ceteri hominum exterius non præferat; ut ergo fides ei beatur, aliquod regie maiestatis insigne in eo appareat necesse est: illas ascititias & exteriores auctoritates ac magnificentias adhibeat oportet, hæ enim si deessent, nullo apud suos esset loco: quod enim potens appareat, non habet à semetipso, hinc aliunde ei auctoritatem accedere necesse. Quis, ô Domine & Rex meus, Maiestatem, quam ipse præferis iam dignè & ad vium verbis exprimat! Impossibile foret, ut quis te dens non statim agnosceret, te per temetipsum summum ac potentissimum Imperatorem esse: nam percussit & consternatur, qui hanc Maiestatem intuetur: multo autem magis, cum tuam, Domine mi, Maiestatem huic mixtam humilitatem, & amorem quem tali, qualis ego sum, ostendis, simul cōsiderat. De quacunque & omni re tecum agere & loqui sumus, prout lubet, postquam prima illa cōsternatio & formido, & Maiestatis tuæ aspectu orta, iam præterijt; esto interim maior quidam, ne ullatenus offendamus, timor maneat; sed non ex metu pernarum; nam quippe hæ sunt, si cum tui amissione & carentia conferantur.

*Visio à Deo
veniens.
ex effecti-
bus intel-
ligitur.*

*Dominus
sape sinit
animam
in tenebris
agere.*

Hi sunt visionis huius fructus, ut alios longè maiores, quos in me relinquit, hic omitram: ex effectibus enim facile videre est, num Deo sit, præsertim cum anima in luce est: nam, sicut iam sæpe dixi, Dominus eam subinde in tenebris agere, & obscuratam esse, nec hanc eam videre; unde mirum non est eam timere, quæ ita improbam se videt, ut ego sim. Iam nuperrimè contigit, me octo integros dies tantum constitutam fuisse, ut quantum & quid Deo deberem, mihi nec agnosce- re, nec agnoscere posse, nec misericordiarum ac gratiarum illius excipere, nisi omnino viderer; sed animam prorsus stupidam & obtusam, & scio quarum rerum cogitatione, aut quomodo occupatam habere non quod maliquid cogitaret, sed quod ad aliquid boni cogitandum ita inepta & torpida esset, ut mecum ipsa riderem, & voluptati immiserer, videre quàm parum anima per se possit, & quàm iaceat, cum Deo ea continuo non operatur: facili ut perspiciat, se in hoc statu sine ipso

esse neque enim ita se res hic habet, atque in magnis illis afflictionibus, quas aliquando me habere dixi: sed tunc anima ita constituta est, ut, esto ligna & materiam apponat, & parvam illam, quam à parte sua potest, opellam adhibeat, amoris tamen diuini ignis in ipsa nequeat accendi: quin imò adhuc sit magna illius misericordia est, quod fumus etiam appareat, ut sciatur eum non esse penitus extinctum, quoadusque enim Dominus denuo accendat: quo enim tunc anima magis inflando, lignisque componendis se cruciat, & cerebrum affligit, eo se ipsa magis videtur suffocare: crediderim equidem, longè tunc esse conuulsius, ut se totaliter in eius brachia resignet, ingenuè confiteus, se nihil omnino se solà posse, & alijs meritorijs operibus, ut ante dixi, exercendis incumbat. Ideo enim fortasse tunc orationem ei Dominus erigit, quò in illis sese exerceat, simulque per experientiam discat, quàm parum ex se ipsa efficere possit. Hoc certum est, hodie me cum DOMINO animari oblectasse, & de eius Maiestate conquerendi audaciam sumptuè, eique confidenter dicendi: Quid hoc est Domine: annon plus satis est, quòd in hac ærumnosa & misera vita me detineas, & ego hanc propter te sustineam, & viuere in terra cupiam, cum tamen in ea nihil sit aliud, quàm multiplicia tui non habendi aut fruendi impedimenta: necesse quippe est me comedere, dormire, cum omnibus agere & tractare: & hæc omnia tui causa, æquissima mente perfero, quanquam non ignorem, Domine, id mihi maximum ac grauissimum tormentum esse.

Tene tamen interea, in paruo illo, quòd mihi ad te fruendum superest, tempore faciem tuam à me abscondere? quomodo hoc cum immensa tua consistat misericordia? quomodo id ferat amor, quo me ipse prosequeris? Putem equidem & credidero, fore, ut, si me à te possem abscondere, ut tute faciem tuam à me abscondis, propter amorem eum quo erga me ferris id minime patereris: sed ipse mecum es ac semper me intueris; unde non est quòd hoc tolerem. Obsecro, Domine, ut consideres magnum hoc pacto grauamen irrogari ei, quæ te ita diligat. Hæc aliaque id genus subinde dixi, cum prius optimè intellexissem, quam tolerabilis mihi in inferno paratus esset locus, cum tamen alium longe profundiorum peccata mea promeruissem: sed amor hominem ita suum potem reddit, ut me ipsa non sentiam, nisi quòd pleno cum sensu & intellecta has querelas depromam: & Dominus omnia à me in bonam partem accipit. Benedictus sit tam bonus ac benignus Rex.

Quid porrò nobis fieret, si Reges terrenos tam audacter & confidenter alloqueremur? esto mihi mirum non videatur, quòd Regem meo alloqui audeat: par quippe est, eum, uti & alios Dominos, qui se horum capita esse ostendunt, timeri. Sed mundus iam eò deuenit, ut ho-

S.
heresia

opera
N. VII
156

Quid facere
an-
ma debeat
cum à Deo
sibi relicta
est.

*Vita ho-
minum
debet
esse longior
ut omnes
ritus in
conversa-
tione ser-
uandos ad-
discerant*

iniquum vita multò esse deberet diuturnior, quò, quæ hodie in vltis
cerimonias, nouitates, ritus & modos magnatum compellendorum ab-
discerent, si aliquantulum temporis, ad Deo seruendum, vitæ subtra-
re cuperent. Obstupesco, cum video quid rerum in mundo agatur: adeo
ut, cum magnates alloquendi mihi essent, planè nescirem quomodo vi-
uerem: si quis enim, sui oblitus, non tantum hominibus honorem de-
fert, quantum merentur, non id in bonam partem & velut ioco facit
accipitur; sed ita studio id & ad contumeliam factum esse arbitrantur,
intentionem tuam, si fortè, vti dico, tui oblitus sis, excusare teneant.
faxit Deus, vt etiam tu huc tibi credere in animum inducant. Iterum
eo, nescisse me quomodo viuerem: misella quippe anima vndique se
angustiatam & perplexam comperit. Vider enim, hinc iniungi sibi, pro-
migrationem semper Deo occupatam habeat, & necesse sibi esse, illam
semper & vbique præ oculis habere, quò multis periculis eripiar; illam
verò, nefas sibi esse, vel latum vnguem à mundi punctulis declinare.
ea vel in minimo negligere, ne quam illis qui suum in hisce punctulis
nozem collocarunt, offensionis indignationisue occasionem præbe-
ant. Maximè, inquam, hoc me torquebat: hinc semper in me apud illos er-
randa, in ciuitateque mea purganda eram occupata: esto enim
maxime aduigilarem, nec ubi impingerem euitare tamen non poteram.
quin plurimos errores committerem; qui (vti modo ostendi) in mundo
vt non parui reputantur. Religiosos saltem, hac in re impingentes & er-
rantes par esset excusationem non adferre: sed eheu! etiam illos hinc
excusare oportet: dicunt enim sæculares, monasteria morum omni-
ciuitatis, & eius sciendæ, esse debere velut aulæ, quæ quomodo cū vici-
net, esse debere velut aulā, prorsus sanè nequeo percipere; vnde cogita-
mecū cepti, nū fortè aliquis Sanctorū aliquando dixerit, Religionē velut
aulā esse debere, in qua instituerentur & efformarentur ij qui regni coe-
li aulici & palatini esse vellent, & illos hoc, contrario sensu accipere
vlturpare. Nescio enim, quomodo fieri possit, vt in rebus quas toties
tari videmus, mundani homines tanta, vt complacent, cura incumbant,
cū vice versa æquum esset, vt, quò Deo placerent, & mundum abor-
rent, talem solitudinem semper & continuo præferrent.

*Fanitus
qua in
litterarū
scriptura
seruatur*

Aliquatenus saltem tolerabile esset, si simul & semel hi ritus ad-
posset: sed iam necesse penè esset quendam, vt ita dicam, institui locum
in quo aliud non traderetur & doceretur, quàm quæ in litterarum
scriptura seruandæ sint formulæ & modi: modò enim ab hac, modò
illa parte, vacuus margo relinquitur; & is qui antè ne magnificum quid
appellari solebat, iam vocatur *Illustris*: vt nesciam, quonam tandem re-
uentura sit: nondum enim ego quin quagenaria sum, & breuico quo

tempore, tantam rituum mutationem vidi, vt. quomodo viuendum sit, nesciam: quid agent ergo, qui iam recens in mundum veniunt, & multis annis victuri sunt? Miseret me certe Religiosorum & Religiosarum, qui ob sanctas quasdam rationes & fines in mundo & inter mundanos agere tenentur: magna enim & intolerabilis crux est, quam hoc in genere pati debent: qui si omnes inter se conuenire, seque in hisce scientiis ignaros & imperitos ostendere possent, & in his vt tales haberi etiam vellent, magno se haud dubie onere & cruce liberarent; sed, hem, ad quas inopias deuoluta sum; de Dei magnalibus me loqui oportebat, & ecce ad mundi sordes & nugas delapsa sum: sed quia me Dominus, pro sua misericordia iam inde eripuit, hinc inde iam egredi volo. Illi porro iis se dedant, qui hasce fatuitates tam operose & laboriose obseruant; faxit autem Deus, vt in alia vita, quæ constans & immutabilis est, easdem non habeamus.

CAPVT XXXVIII.

INSIGNES QUASDAM NARRAT GRATIAS, QVAS EI DOMINUS, tum in arcanis nonnullis eam patifaciendus, tum in alijs illustribus visionibus & revelationibus ipsi exhibitus, præsinit: simul refert, quam inde in se effectus manerent, quantumque inde anima ipsius profecerit.

Um quadam vespera ita malè haberem, vt consuetam orationem omittere vellem, rosarium in manus sumpsi, vt, quod intellectus requireret, oratione vocali aliquantulum me occuparem, esto exterius satis quæra essem, eò quod in oratorium sola concesseram. Verum omnes hæc diligentia parum iuuant, cum suam Dominus gratiam vult ostendere. Eam aliquantulum hoc in statu fueram, cum quidam mentis raptus tanto in me impetu ingruit, vt eum nullatenus impedire aut resistere possem. Videbar hic mihi in caelo constituta & primi quos illic vidi, erant pater & mater mea: videbā præterea alia quædā tam magna (idq; tam breui tempore spatio, vt eo salutatio Angelica decurri vix posset) vt illorum me visio valde extra me ipsam raperet: reputabamq; hoc vt singularē quandā Dei gratiā. Porro quantum ad breue illud tempus, fieri potest, vt id fuerit longius; sed, talia videntibus solet id nimis quæ breue videri. Timebam, ne quæ hic forte illusio subesset; sed, quia mihi nulla subesse videbatur, hinc nesciebā quid agerem: pudebat me quippe non parum, huiusmodi ad Confessionem meum referre; idque non ex humilitate (vt mihi quidem videtur) sed quod putarem illum me derisurum, ac dicturum: Hui nouū Paulum, qui

*Dominus
magna illi
secreta o-
stendit.*

*Lumen
quod in
caelo vide-
tur expro-
prii verbis
non potest.*

quicælestia & quæ in caelo sunt, videat! Huiusmodi Hieronymus
Et, quia gloriosi hi Sancti huiusmodi res viderant, hinc etiam
timere incipiebam, & lachrymis me identidem conficiebam: nullo
que mihi veritatis fundamento niti videbantur. Tandem, non obita-
te magnâ illâ difficultate quam sentiebam, Confessarium, me
adij: numquam enim aliquid, quantumvis mihi id graue fuisset, an-
celare audebam: quod maximopere timerem, ne mihi vsquam diabolus
illuderet ac deciperet. Cum ergo is me ita afflictam & anxiam videret,
non parum me est consolatus, multa ad hoc bona verba adducendo
me ab hac anxietate liberaret. Postea contigit, (quin etiam modo
quando contigit) vt etiam maiora mihi Dominus secreta reuelaret, non
enim in anima potestate, vt etiam non possibile est, plura vt videtur
ei representetur: hinc in singulis visionibus plura non videbam, quia
Dominus mihi ostendere dignabatur. Quod sanè tam multum erat,
vel minima illius pars satis esset ad animam summa admiratione con-
plendam, & inducendam vt quidquid in mundo est parui faciat & con-
temnat. Vellem, possem aliquid declarare ex minimo eorum quæ
ligebam: at cogitans mecum, quò id modo fieri posset, ipsum profectim
possibile esse comperio: nam si vel solum illam differentiam, quæ
lumen quod hic videmus, & id quod ibi apparet, est, (nam ibi nihil
liud, quam lumen) consideremus, ea sanè tantâ est, vt nulla omnino
vtrumque hoc lumen comparatio sit aut similitudo: imò ipse solus
dor & iubar, cum eo collatus, non nisi vile quid & abominabile esse vi-
tur. Ipsa denique imaginatio, quantumvis ea acuta & perspicax sit, lan-
nis huius, aut alterius cuiuslibet rei, quam tanta mihi Dominus cum
luptate declarabat, vt verbis exponi omnino non queat, formam des-
bere, aut rudi quodam modo delineare planè non potest: omnes quippe
sensus in tam sublimi gradu & suauitate recreantur, vt id satis exponi
declarari non valeat: quocirca satius est, vt de eo pluribus agere super-
deam.

Alio quodam tempore, plusquam horæ spatio continuo, miranda
quædam Dominus mihi ostendebat, & à latere meo nusquam discere
videbatur, ac tandem dicebat, *Vide, filia, quantum amittam quod
me sunt; quocirca tu hoc eis indicare ne negligas.* Ah Domine mi, quan-
rum meum dicere prodest apud eos quos sua ipsorum opera in
tate derinent, nisi illos Maiestas tua illuminet! Nonnullis quidem
quos illuminare dignatus es, profuit magnalia & potentiam tuam
gnouisse: at vident, Domine, te hæc tam improba & misera creatura
stendisse, adeò vt pro magno reputem, fuisse vel aliquem qui fidem
adhibere voluerit. Sit nomen & misericordia tua in æternum benedi-
Ego saltem notabilem quamdam in anima mea progressum sensi.

in eo tempore semper ibi manere & esse, nec amplius ad vitam reuerti
uoluisset: omnium quippe rerum inferiorum contemptus ac fastidium
quod in me remansit, per magnum erat, adeo ut ille mihi non nisi sordes
& perisema esse viderentur, & ad oculum videam quam abieci & vi-
lissimos occupemus, cum illis inhaeremus & immanemus.

Cum apud nobilem illam matronam, quam dixi, commorarer, quo-
dam tempore me cordis deliquium corripuit, quod, ut supra dixi, satis
reuerens habere solebam, esto id iam ita intentum non sit. Quod au-
tem illa charitatis ac beneuolentia plena esset, pretiosa quaedam quae ha-
bebat, tum ex aurea, tum è gemmis varijs, ac praesertim vnum ex adaman-
tis, quod magni pretij censebatur, monilia proferri iubebat, existimans
hocum conspectu me mihi restitui ac recreari posse: sed me cum ipsa ri-
debam, miserebaturque me hominum, videns quid illi aestiment, &, quid
nobis Dominus praeparauerat, considerans: simul apud memetipsam co-
gitabam, quam difficulter & aegre animum ipsa meum possem inducere,
ut hac aliquo in pretio habeam, esto etiam summa ad hoc contentionem
committere, nisi aliarum rerum mihi memoriam DOMINVS aufer-
ret.

Est hoc excellens quoddam animae dominium, imò tam magnum,
ut nesciam utrum id quisquam alius sit intelleturus, quam qui de facto
ipsum possideat: nam haec, est germana & naturalis derelictio & abnega-
tio, eo quod nullo omnino nostro cum labore fiat, Deo faciente omnia,
quia haec veritates ita representat, & nobis impressas relinquit, ut mani-
feste videre sit, id nos non aliter quam sic, tali modo, ac tam breui tem-
pore, posse acquirere. Exinde etiam perexiguus in me mortis timor re-
manet: antea quidem eam valde timere solebam, at iam ei qui Deum
metuet & seruit, ea mihi facillimum quid esse mihi videtur: in momento
quippe, se anima ab hoc carcere solutam, & in quiete constitutam videt.
Quod enim Deus spiritum ita sustollat, eique in hisce raptibus tam sin-
gularia & eximia repraesentet, hoc magnam mihi cum animae à corpore
hoc mortali separatione habere videtur similitudinem: tunc namque se
in momento, in omni hoc bono constitutam cernit. Nihil autem hic di-
gnum de pena quam in hac separatione & digressionem ipsa sentit; etenim
illa parui momenti est, & verisimile est eos, qui antè dum viuerent, Deum
ancore dilexerunt, & ea quae vitae huius sunt, iam dudum mente deleru-
erunt, multo suauius mori. Credo etiam hoc non parum mihi, ad ve-
ram nostram patriam agnoscendam, intelligendumque nos hic non nisi
peregrinos esse, profuisse. Et sanè magnum quid est, agnoscere quid in pa-
triam sit, & nosse, ubi nam nobis viuendum sit. Nam si quis in aliquam
regionem, illuc perpetuo commoraturus, proficisci velit, magno illi ad
viam la-

*Anima
domini.*

*Mors Dei
timor
facilis est.*

*Patriam
veram
nosse, ma-
gnum
quid est.*

viam la-

S.
eresia

opera
in vi
106

via labores non sentiedos leuamini & subsidio est, antè cōsiderasse & co-
 disse, terrā ad quā tēdit esse huiusmodi, vt in ea quā comodissimè & equi-
 tissimè victurus sit. Conducit hæc cōsideratio præterea, ad facilitatem
 rum cœlestium cogitationem habendam, vtque sine vlla molestia aut bo-
 bore conuersationem in cœlestibus habere assuescamus. Quod sancti
 contemnendum est commodum: nam vel solus cœli aspectus animam
 in se facit descendere; quod enim Dominus aliquod eorum, quæ illic
 specimen ei ostendere dignatus sit, hinc continuò de eo cogitat. Hinc
 interdum, vt me eorum quos illic habitare scio, consortio putem esse
 esse, cum ipsi me recreare; & hi ipsi, soli verè mihi videntur viuere
 viui; homines autem in terra agentes, ita mortui, vt etiam totus orbis
 vniuersi qui in eo sunt, nullum mihi consortium adferre possent videre
 præsertim cum vehementer illos impetus in me sentio. Omnia namque
 mihi non nisi merum videtur esse somniū, & quidquid corporeis oculis
 intueor, non nisi meræ nugæ, & ludicrum quid: quod autem oculis ip-
 tus & animæ aspexi, hoc est quod ipsa ambire desiderat; & mon-
 dammodo illi est, quod adhuc procul ab eo distat se esse videre. Den-
 singularis quædam gratia est, quam illi Deus facit, cui id genus videtur
 communicat; hæc enim mirum in modum eum iuuat, præsertim in
 quædam cruce ferenda: siquidem nihil omnino illi placet, & quidquid
 demum conspicit, fastidio illi est. Et nisi Dominus permitteret, vt
 rum quædam aliquando sequeretur obliuio (quamquam vix spe-
 postea rursus memoriæ recurrant) nescio sanè, quomodo vitam
 here possemus: sit ipse in secula seculorum benedictus & laudatus
 Faxit Deus, per pretiosum quem dilectus eius filius pro me effudit
 sanguinem, ne, cum iam aliquid de tantis bonis me intelligere, & huius-
 sis, aliquatenus frui incipere voluerit, id mihi contingat quod olim
 perbo Lucifero, qui, culpā suā, omnibus quo acceperat bonis & chris-
 matibus excidit. Eum ergo pro eo quod est, supplex rogo, ne hoc
 quam permittat: nam subinde non parum mihi timeo; quamquam
 lia parte, (idque vt plurimum & propè semper) diuina me misericordia
 securam esse iubeat, ipsum, cum tot me peccatis eduxerit, auxiliante
 manum suam, quam hætenus porrexit, mihi nequam subtrahat
 vt peream. Hoc, summa animi demissione R. V. ^{am} rogo, vt identidem
 hiab eo efflagitet. Quas autem hætenus commemoravi gratias,
 sunt (vt mihi quidem videtur) tam magnæ ac singulares, atque illa-
 modò nariabo; idque varias ob causas, ac præsertim ob ingentia, quæ
 de mihi prouenerunt bona, & maximè ob singularem quamdam
 inde anima haurit, fortitudinem: esto singula, si separatim & per se
 derentur, tam magna sint, nihil vt illis comparari possent videatur.

Cum quodam tempore, in vigilia Pentecostes, post sacra Missæ officio peracta, in valde abditum quemdam locum, in quo sæpè aliquid legere solebam, me abdidissem, in libro à Carthusiano quodam compo-
 leo, legere cepi, ea quæ ad festum hoc pertinebant: cum autem signa è
 quibus Incipientes, Proficientes, & Perfecti perspicere queunt, num Spi-
 ritum Sanctum in se habitantem habeant, legere, & tres hosce homi-
 nam statim iam percurrissem; sensi in me, per Dei bonitatem, prout qui-
 dem ego intelligere poteram, illum mihi præsentem adesse. Itaque cum
 ei hoc nemine gratias agerem, simul recordata sum, al. as. cum hæc ipsa le-
 gerem, hæc omnia mihi maximè defuisse (quia tam clarè & liquido id rã
 videbam, sicut iam contrarium in me sentio & experior) unde satis intel-
 legens, id singularem quamdam Domini gratiam esse, considerare apud
 memetipsam incepti locum, quem ob peccata mea in inferno promerue-
 ram, Deoque quam potui maximas grãtias egĩ: videbar namque animam
 meam non amplius agnoscere, prout quidem eam immutatam videbam.
 Hæcigitur me considerantem ingens impetus spiritus corripuit; cuius
 queram esset occasio vel causa, prorsus intelligere non poteram, tanta
 autem eius erat vis, ut anima violenter è corpore erumpere velle videre-
 tur, quod se ipsa non caperet, imparemque tanto bono admittendo &
 respiciendo agnosceret. Ea autem impetus erat vehementia, ut me ipsa
 retinere aut regere non possem, & longè diuersa ab ea, quam aliàs in me
 sentiebam. Non sciebam quid animæ esset, aut deesset, vel quid veller: vsq;
 adeo commota & mutata erat. Quamobrem parieti annitebar; nam, esto
 desiderem, non tamen subsistere in loco poteram, quod omnes naturæ vi-
 res me penitus deficerent. Hoc in statu constituta, video columbam
 quamdam capiti meo desuper imminentem, longè diuersam ab illis, quas
 hinc terra conspiciamus; neque enim tales, ut illæ, habebat pennas, sed a-
 las velut è conchulis quibusdam, magnum ex se splendorem emittenti-
 bus, contextas. Erat hæc communibus nostris columbis maior: videbar-
 que strepitum quem alis suis volaturiendo excitabat, inaudire; volatu-
 ram autem tam diu ac posset Angelica salutatio recitari. Ita quidem tum
 anima mea constituta erat, ut seipsam perdens, etiam columbæ aspectum
 ex oculis perderet. Spiritus porro, tam bono hospite intra se admissio,
 prius tranquillus est: & certè quantum mihi quidem videbatur, tam
 mirabilis gratia eam & tranquillauit, & consternauit, qua ut iam frui cor-
 porum paulatim emigrante, successit quies & serenitas mentis, itaque
 mansit in raptu. Huius autem raptus gloria tam admirabilis & excellens
 fuit, ut penè omnibus sequentibus festis ita extra me ipsam essem, meiq;
 ampos, ut quid mihi agerem, aut quomodo tanta in me gratia & fauor
 diuinus caderet, prius nescirem. Nihil omnino (ut ita dicam) audiebam

S. M. Teresa Opera.

M m

aut vi-

Ludolphus
 in vita Ie-
 su Christi
 c. 74. p. 2.

Videt colu-
 bam capiti
 suo immi-
 nentem.

12. 11. 11.

aut videbam, idq; ob intensissimum quod interius sentiebam gaudium. Intellexi, me ex eo die summum in sublimiore quodam Dei amore, virtutibusq; magis heroicis & fortibus, profectum fecisse, & promotum. fecit ille in æternum benedictus & laudatus. Amen.

Eandem etiam columbā vidi aliās capiti cuiusdam Dominiciani pendere, excepto quod radij & fulgores alarū ipsius longius se tā distētere viderentur: simul intellexi fore, ut multas hic Deo animas lucraretur.

Alio tempore vidi, quomodo Beata Virgo Patri illi presentaretur de Ordinis, de quo iā supra aliquoties memini, candidissimam cappā cum daret; atq; mihi se in illius, quod sibi prætulerat, obsequij, dū strenue allaboravit, ut domus hæc fundaretur, cōpensationē ei hanc didā vestē dare, idq; in signū quod illius animā ipsa post hac mundum uaret, & ab omni peccato mortali immunē. Id quā ita factum sit, mihi dubito, paucis enim exinde post annis demortuus est; reliquo autē tempore & in morte, tantā austeritatem & sanctitatem prætulit, ut quæ ē coniecturis assequi possum, nullus sit de eo ambigendi locus. Quis autem Monachus, qui eum morientē viderat, certō mihi affirmavit, se eo, paulō antequam spiritū in Dei manus traderet, audisse, S. Thomā visum assistere: mortuus est autem summo cum gaudio, & ardenti ex hoc ærumnoso exilij loco emigrandi desiderio. Postea subinde magna in gloria apparuit, & nonnulla secreta aperuit. Orationi potius addictus erat, ut etiam in mortis hora, eum ob nimiam corporis debilitatem ab ea abstinere vellet, planē non potuerit, ob frequentes quæ patiebatur raptus. Paulō antequā ex hac vita decederet, litteras misit, in quibus me cōsultuit, quomodo se in raptibus, qui ei statim post celebrationē incidebant, ac satis diu durabant, ita ut eos ipse impedire posset, gereret: sed Deus tandem ei omnium, quos toto vitæ tempore multis subiit, laborum atque obsequiorum præmium reddidit.

*Relatio
circa Ra-
tionem cu-
iusdā Col-
legij Soc.
Iesu.*

Quoad Rectorem Collegij Soc. Iesu, cuius antea aliquoties mentionem quædam etiam vidi, quantum ad magnas gratias, quas ei Dominus habebat, quas prolixitatis vitandæ causā, hic referre superledeō. Quodā tempore grauis ei superuenit difficultas, quæ magnarum ei persecutionum afflictionum fuit occasio: cum ergo quodam die sacrum audirem, vidē sacrosanctā hostia eleuaretur, Christum Iesum in cruce fixum, quod quædam consolationis verba, ei denuntianda, dixit, nec non alia, quæ eū & de futuris præmonebat & quid ipse illius nomine passus esset, clarabat, simul significans, ut & se ad patiendum disponeret. Magna ei fuit consolatio, & ad fortiter certandum animos addidit: omnia autem prout Dominus mihi indicarat, postea ex ordine facta sunt.

Magna quoq; mihi de Religiosis certi cuiusdā ordinis, atq; ad

viseris illo ordine simul indicata sunt: vidi quippe eos in caelo, & quidē
 scriptis, alba in manibus vexilla gestantes, nec non alia mirabilia, vti dico.
 Vade Ordinem hunc summa veneratione prosequor, frequenter namq; cū
 multis lectoribus tractavi & egi: & quantū video, vitam agunt conformē
 ac respondentem per omnia eis, quę mihi Dominus de ipsis significauit.

Quadā nocte mihi in orationē agentī, Dominus quędam verba in-
 cepit dicere, quibus mihi in mētē reuocabat, quā improba & nequā prior
 mea vita fuisset, quę mihi & pudorē incutiebāt, & nō parū affligebāt: esto
 enim nullā ea ac redinē pręferant, talē tamen in homine sensum & dolo-
 rem cient, vt cū penē conficiant & consumant; & plus in nostri ipsorū co-
 gnitione per vnicū horum verborum proficimus, quam assidue etiā ad
 multos dies nostram ipsi miseriam ac vilitatē cōsideramus: verba quippe
 hæc tam expresse & euidentē veritatē contineat, vt eā negare nequea-
 mus. Ponebat autem mihi ob oculos, eam quam olim habuerā, ad magnas
 vanitates propensionē ac voluntatem, dicens, vt magni facerē, quod ipse
 voluntatem, quę aliās tā malē impensa & occupata fuerat, vti mea, in ipso
 colloqui ac statui velle, & quod ipse eā etiā admitteret. Alio tēpore dice-
 bat, vt meminissē, quoties visa fuerim id vt honorē aestimare & honorifi-
 care, quod cōtra eius honorē pugnabat. Aliquando, vt mecū ipsa perpen-
 dit quantū ei deberē, eodē quod, cū grauissimē eū offenderē, & alapā di-
 cissimā ei infligerem, tunc ipse me beneficijs oneraret: si quas habere im-
 perfectiōnes (quę sane paucę nō sunt) ita mihi eas Dominus repręsentat,
 vt me ipsa tota destruere & consumere videar; & quia eę permultę sunt,
 hinc sepe hoc mihi contingit. Euenit nonnunquā, vt, cū me, à Confessā-
 tio meo reprehensā, per orationem cōsolari vellem, in ea demum verē &
 prout oportebat, à Domino reprehēderet. Vt ergo ad id quod dicere cę-
 perā reuertar, cū vitā meā improbam mihi Dominus in mentē ac memoriā
 reuocare inciperet, ego multis lachrymis effusus, videns me (vt quidem
 existimo) nihil omnino hæcenus egisse, cogitare mecum cępi, num fortē
 aliquam mihi facere gratiam velle. Id namq; iā lōgo vsu obseruaui, non
 alias solere me singularem aliquam gratiam à Domino recipere, quam cū
 ante me penitus annihilauī, vt liquidius sic perspiciam quam illæ supra &
 cetera omne meū meritum sint, atque idē non nisi à Domino illas proue-
 nire mihi persuasero. Nō multō post, spiritus meus ita elauabatur, vt ferē
 extra corpus migrasse mihi videretur: hoc autem cum sit, homo saltē non
 se in corpore viuere. Vidi hic Sacratissimam Christi humanitatem,
 multo gloriores & splendidiores, quam eam hæcenus vinqūā viderā.
 Per admirabile & perspicuā quamdā notitiā mihi repręsentatū est, quo-
 modo ipse sit in sinu Patris; et si, quomodo ibi sit, exprimere non possem;
 nam, etiā me ipsam nō intuendo, me corā diuinitate illa pręsentē cernere

Priores
 vanitates
 & peccata
 Dominus
 ei in me-
 moriā re-
 uocat.

Cū se an-
 nihil abas
 tunc gra-
 tias à Deo
 recipere
 solebas.

Vides filiū
 Dei in si-
 nu Patris.

S.
 eresia

pera
 in vi
 me

videbar. Aded porro inde consternata & constituta mansi, ut aliquoties
 hi elapsi fuisse videantur dies, antequam mihi metipsum possem restituere
 semperque illam filij Dei Maiestatem mihi presentem, etsi non talem
 qualem antea videram, habere viderer. Hoc porro satis intelligebam: sed
 ita id imaginationi insculptum manebat, ut, etsi id non nisi quam brevis
 mo tempore duraret, ipsa tamen hoc ad satis longum tempus a se dimo-
 uere nequeat; quod & magnam homini adfert consolationem, nec non
 in spiritu profectum. Hanc ipsam visionem etiam alijs tribus vicibus
 & est (ut mihi quidem videtur) omnium, quas mihi Dominus exhibere
 dignatus est, visionum eminentissima & altissima, insignisque seculi
 fert fructus. Vnde etiam animam singulari quodam modo purgat, &
 sensualitati hinc nostrae omnes propere vires eripere videtur: est p. ar-
 vehemens quaedam flamma, quae (ut quidem apparet) omnia vires de-
 deria exurit, & in nihilum redigit: nam etsi desideria mea (Deo laus)
 res vanas non ferrent, hic tamen apertissime mihi declaratum est, quod
 nia terrena imperia & dominatus inania sunt. Est hoc quoque illustre do-
 cumentum, è quo discamus desideria nostra sursum ad puram ventura
 sustollere: manet quoque hinc animae tanta erga Deum reuerentia
 pressa, ut quomodo id fiat, exprimere non valeam; saltem nimis quod
 multum differt ab ea quam in terra consequi possumus. Non potest
 ma non magnopere mirari, cum considerat, quomodo tantam Maie-
 tem unquam offendere ausa sit, aut aliquis audere possit. Hosce vi-
 num effectus, nec non alia huc spectantia non dubito quin alijs ex-
 fuerim; at iam ante dixi, ex illarum una maius, ex alia minus con-
 dum sequi; at ex hac solet quam maximum sequi. Cum autem hanc
 communionem adibam, & sublimis huius Maiestatis, quam videram,
 cordarer, consideraremque eundem Dominum esse, qui in Sacramen-
 to est (imò saepe se mihi in sancta hostia spectandum dixe-
 gnatur) omnes mihi comae arangebantur, & planè in nihilum re-
 videbar.

Sed nisi tuam, Domine mi, magnitudinem velares, quistorum
 ita abominabilem, & abiectam tanta cum Maiestate coniungere & co-
 re auderet? Benedictus sis tu Domine, teque omnes Angeli & vanae
 creaturae dilaudent, quod ita res pro imbecillitatis nostrae ratione am-
 peres, ut etsi tantis tamque excellentibus donis fruamur, tamen per
 gniam tuam potentiam ita non percellamur, ut praeter metu (quod nunc
 imbecilles, fragiles, & miserissimi) ijs frui negligamus. Idem namque
 contingere nobis posset, quod alias rustico cuidam contigit, (res
 tem quam narro, verè contigisse mihi certò constat) hic enim cura
 saurum, maior erat quam illius erat animus (qui nimis quam par-

*Visionis
 Christi
 qui sunt
 fructus.*

*Quidam
 annuentium
 ob thesau-
 rum em-
 pium.*

erat inuenisset, cum apud se detinens, in tantam melancholiam & tristitiam incidit, ut paulatim præ angore & nimia solitudine, quod, quid de illo faceret, nesciret, contabescens tandem expirauit. Verum uillum non simul inuenisset, sed hunc illi paulatim aliquis per partes dedisset, itaque cum cum familia sustentasset, longè haud dubiè letior, quam cū pauper erat, uixisset, nec præ angore vitam amisisset. Quam, ô opulenta pauperum, mirabili quodam modo animas sustentare nosti, tam ingeniosis opes non simul, sed nonnihil paulatim, ut penè eas non videant, ostendendi! Cum tantam tamque infinitam Maiestatem, tantillo in subiecto, quale est hostia, absconditam considero, non possum ex illo tempore tantam apud memetipsam sapientiam non summo perè demirari, ut nesciam, quomodo mihi Dominus & animum & robur det, ut ad illum accedam. Sanè nilli is ipse qui tam eminentes mihi gratias dedit, & etiam nunc dat, me corroboraret, non esset possibile, me tanta mirabilia tacendo posse dissimulare, aut plenius uocibus passim non diuulgare. Quid ergo sentire debet misera quædam creatura, qualis ego sum, multis abominatibus onusta, & quæ vitæ suæ dies in tam paruo, ac propè nullo, Dei timore traduxit, cum se ad hunc tantæ Maiestatis Dominum ire confidat, præsertim cum ipse insuper uult ut anima mea ipsum videat: quomodo os tuum, quod tot aduersus hunc ipsum Dominum uerba pertulit, gloriosissimo huic corpori puritati & pietati plenissimo coniungere poterentam magis animam (quod scilicet ei prout oportet non seruiuit) cruciat & affligit amor, quem pulcherrima illa facies, singulari cum tenetate, affectu, & affabilitate præfert, quam eam timere faciat ac perterreat Maiestas, quæ in illo conspicitur. Quis porro mihi sensus fuerit oportet duabus illis uicibus, quibus hoc quod dixi, videre mihi datum est? Parum certe abest, quin ô Domine mi, & unica gloria mea, dicam, me magnis illa afflictionibus, quas anima mea sentit, durantibus saltem aliquid ad tuum honorem fecisse: sed, eheu! nescio quid dicam; nam hæc scribo uix uerbum vllum loquens, sentio quippe me turbatum, & meipsum quodammodo impotem, mox ut hæc ipsa ad memoriam reuocaui) si quidè, Domine, hic sensus à me proueniret, bene dicerem, me aliquid ad tuum honorem præstitisse; sed quia ne vnam quidem bonam cogitationem habere possumus, nisi tu illam dederis, hinc id mihi ascribi aut laudi duci non debet. Ego Domine sum debitor, & tu ille quem peccavi & offendi.

Cum quodam tempore sacram communionem accederem, oculis animæ multò clarius, quam corporeis, duos vidi dæmones, & quidem aspectu horrendo deformes. Videbantur hi mihi cornibus suis misera illius Sacerdotis fauces velut circumdare; Dominum autem meum eam

M m ;

Maiesta-

Sacerdos
impurus
nihil dera-
gat Maie-
stati Christi
fili.

S.
Maiesta

Maiesta
IN VI
me

Maiestate quam descripsi, inter Sacerdotis huius manus, in hostia quam mihi iam porrecturus erat, videbam constitutum; ut ad oculum patere manus illas in eum peccasse: unde facile agnoui, animam illam in lethali peccati statu constitutam esse. Quam mirum debebat esse spectaculum tuam, Domine, pulchritudinem inter monstrosas illas larvas & demones videre! Illi coram te, velut pauidi & conterriti, tremebant, & libenter (ut quidem videbatur) inde se subduxissent, si liberam inde absconditiam tu ijs facere voluisses. Equidem introitus adeo conturbabar, ut quomodo ven. Sacramentum suscipere potuerim, nesciam, & non modicus me timor occupavit: cogitabam namque apud me in te ipsum. Si quidem hæc visio à Deo venisset, Maiestatem illius minime perturbasset, ut quod in anima illa erat malum, ad oculum ego viderem: sed ipse met Dominus mihi dicebat, ut pro illo orarem, seque hoc permittere, intelligerem & scirem, quantam verba consecrationis vim habeant. Quodque non ideo desinere illic præsentem adesse, quamvis qui illa proferat sacerdos nequam & scelestus sit, utque etiam summam eius bonitatem qua se in illas inimici sui manus sistere non grauatur, idque tam ad meam quam aliorum utilitatem notarem. Satis hinc intelligebam, quam maior sit Sacerdotum, ut vitam honestam & ab omni scelere puram, quam reliquorum hominum obligatio; quamque & graue & horrendum piaculum sit, sanctissimum hoc Sacramentum indigne suscipere; adhuc quam plenum diabolus in animam mortalis sceleris reus dominium habeat. Denique mirè hoc mihi profuit, & satis hinc colligi quantum ipsa Deo obstricta essem. Sit ipse in sæcula sæculorum benedictus.

*Demoni
in Domini
conspicuum
terror.*

*Sacerdotes
quæ opere
ad vitam
bona obli-
gentur.*

*Horribilis
visio de
quodam sine
confessione
mortuo.*

*Dæmones
non apparet
interim dū
sacrifican-
tur.*

Simile quid mihi etiam alio tempore contigit, quod me mirum in modum consternauit. Quodam in loco cum essem, contigit quendam, qui ad multos annos satis scelerate (ut quidem intellexi) vixerat, bidem demorari: hunc morbus plusquam biennio detinuerat, & tam nullis in rebus sese emendasse videbatur. Mortuus quidem est sine peccatorum Confessione, non propterea tamen mihi videbatur inferno addendus. Interim dum cadaver loculo imponitur, plurimos dæmones illud arripere, & velut ludibundos ac plaudentes, diris id modis tractare vidi. Hoc me non parum perterruit, ingentibus namque vncis id huiusmodi illuc raptabant. Cum autem eâ, quâ aliorum corpora solent, pompæ ritu ipsum ad sepulchrum deferri viderem, mecum Dei bonitatem perpendere; quod scilicet omnibus passim patere noller, hanc animam sibi inimicam esse, ne quod inde illi probrum & infamia accideret. Quod autem videram, ita me affecerat, ut penè mentis imposibile iam quam diu funebre sacrum durabat, nullos spectabam dæmones.

cum corpus iam sepulchro iniiciendum esset, tanta in eum demonum multitudo ad ipsam excipiendum parata aderat, vt hoc videndo extra meipsum essem: imò non paruo mihi opus erat animo, ad hunc dolorem meum deforis non prodendum. Cogitabam porro, quam diris in animam seuire modis deberent, cum tale in misellum corpus dominum exercerent. Vtinam qui in malo statu sunt, viderent, quod ego tunc vidi; quod vsq; adeò horrendum erat, vt mirè id, ad illos à vitæ scelerum consuetudine reuocandos profuturum existimè. Omnia hæc magis in me agnoscere faciunt, quid Deò debeam, & à quibus malis ac periculis me liberauerit. Non sine magno timore eram, quoadusq; Confessione meo rem aperui, verebar enim, ne aliqua diaboli hic subesset, illusio, ad animam illam infamandam, esto ipsa non vsq; adeò bona & timorata vulgò haberetur. Certè quoties rei huius memini, quamuis etiam illusio diabolica non esset, non possum non timere.

Sed quia de visionibus quo ad defunctos loqui iam cœpi, referre hic quædam volo, quæ mihi hoc in genere Dominus de nonnullis animabus reuelare dignatus est; non quidem de omnibus, sed de admodum paucis, vt & brevis sum, & quia minimè id necessarium est, id est, quia nulla hinc ad aliquem manatura est utilitas. Dictum mihi est, ex hac vita decessisse, quemdam, qui olim Prouincialem nostrum egerat; sed, cum demortuus est, alteri prouinciæ præerat: hic mecum olim egerat, eique ob quædam quæ mihi ostenderat beneficia, aliquot nominibus deuincta eram: vitæ autem eius ratio honesta inprimis erat ac proba. Vtergo eum demortuum audiui, mirum in modum turbata sum, quia de saluatione eius timebam: viginti quippe annis superiorum egerat: quam ego rem certè valdè timeo? nam mihi perquam periculosum videtur, animarum regimen habere. Itaque magno cum pudore me intra quoddam oratorium abdidi, omniaque bona opera, quæ toto vitæ tempore vmquam egeram, (quæ sanè parua admodum fuerunt) in illum transtuli; vnde Dominum rogabam, vt per sua merita adimplere dignaretur, quod animæ illi, vt purgatorijs flammis posset egredi, deesset. Me ergo Dominum, quam poteram enixissime rogante, videbatur is de profundo terræ ad dextrum latus meum prodire, & mox illum, magna cum lætitia & gaudio, in cælos ferri conspexi. Fuertis, dum viueret, grandævus & multorum annorum; sed iam mihi apparet, quasi trigenarius, aut etiam iunioris ætatis esse videbatur, facies autem illius miro fulgore radiabat. Pauco tempore hæc te visio durabat; sed ita ex ea affecta & consolata mansi, vt illius me eundem mors nunquam amplius contristare potuerit, tametsi eam plurimæ peracerbè ferrent, quod omnibus percarus esset. Consolatio porro, quam

*Varia visio
fines de a-
nimabus
defuncto-
rum.*

*Merita
sua dat pro
redemptio-
ne cuiusdā
animæ
purgato-
rio.*

quam anima mea hinc sensu, tam erat magna; nihil ut aliorum lacrimis curarem, & dubitare nullatenus possem quin bona hæc esset visio, nullamquam in ea illuso subesset. Vix duæ tunc elapsæ erant hebdomadæ postquam ex hac vita migrasset; nihilominus omni qua poteram cõsolatione procurabam, ut pro animæ eius refrigerio, & alij & ego Deum rogaremus; excepto quod ipsa eo ardore & contentione cum non committerem, quo quidem commendasset, si quæ ante dixi non vidiissem, deinde enim Dominus tale quid mihi circa aliquam animam ostendit, & ego deinde pro eadem intercedere volo, planè perinde mihi facere videor, ut impedire id nequeam, ac si quis diuiti & non egenti elemosinam daret. Postea vero comperi (procul enim hinc mortuus est) eequod mortuus genus ei Dominus immisisset, utpote quæ ita circa instantes omnes doluit, ut non maximopere admirari, viso, quanto cum dolore, perterritis lacrymis, & animi humilitate, è vita migraret.

*Ita legimus in vita purgatorio ex-
it.* Contigit in domo nostra, etiam Monialem quamdam, ferventem Dei ancillam, ex hac vita migrare: vix sesquidies effluerat, cum, iuxta dum in choro officia pro eius anima peragerentur, & quædam de sororibus ad vnius è lectionibus illo in officio legi solitis medium iam pervenisset, ego illi adstans, ut eam in versiculo recitando adiuverem, animam defunctæ vidi, quæ ab illa qua priorem illam videram parte exlata recta in cælum ascendere videbatur. Non erat hæc visio imaginaria, sed superior illa, sed talis, quales illæ quas supra retuli, non minor tamen credes debetur, quam illis quæ corporeis videntur.

Item Aliam. Aliam etiam Monialem octodecim circiter aut viginti annorum eodem nostro conuentu emori contigit: semper illa, quoad vixit, debili infirmaque fuit valetudine, pietatis studiosissima, chori amantißima, indefessa virtutum omnium cultrix. Hinc putabam, illam ad purgatorium non descensuram, sed merita plurima illi superfutura; plurimum enim cum morbis in vita luctata erat. Interim verò cum exequiæ celebrantur, antequam sepulture traderetur, quatuor post mortem horis, præpuebam illam purgatorio tempore exire, & in cælum abire.

Quemdam de Soc. Jesu in calce ascendere vides. Quodam tempore in templo cuiusdam Collegij Societatis lesuogens, illamque, quam aliquando me habuisse dixi, & etiamnum habere, nimirum & corporis angustiam sentiens, ita me introsum constitutam & factam inveni, ut ne vnam quidem cogitationem bonam habere mihi posse viderer. Hac ipsa nocte quemdam de fratribus Coadiutoribus Collegij illius emori contigit: pro cuius anima cum prout poteram curarem, & sacerdotis cuiusdam de hocce Collegio sacrum pro eo audirem, tunc ad me ipsam introverfa, magna illum in gloria, & Domini vultu cum ipso, in cælos ascendentem conspexi. Intellexi autem

ē singulari favore fieri; quod Maiestas illius vnā cum illo ascende-

Quidam Ordinis nostri Monachus, vir admodum pius & religio- *Item aliū Carmeli-*
sus, grauiter agrotabat: cum autem ipsa sacro interesset, magna me re- *tam.*
collectio mentis occupauit, vidique in ea illum iam exspirasse, & rectā ad
cælum, non transito purgatorio, tendere. Eadem omnino hora, vti post
intellexi, mortuus est, qua illum in cælum abeuntem vidi. Mirabar ma-
gno opere, quod purgatorio non adiudicaretur: sed intellexi, mirē illi, quo
minus eo abiret, bullas Ordinis profuisse, eō quod Religiosus fuisset, qui
sua professionis regulam & votum quam exactissimē seruasset. Nescio
sanē, cur mihi hoc indicatum fuerit: sed (quantum intelligo) hæc ratio
fuisse debuit, vt scilicet scirem, quod monachum esse, non in sola veste si-
tum sit, sed in eo vt in illa quis ad maioris perfectionis statum, qui solus
monachum facit, tendat.

Plura de his loqui nolo; neque enim (vt dixi) id necesse est, quam-
uis multarum animarum statum mihi Dominus reuelare dignatus est:
sed omnibus quas vidi animabus, nescio an vlla purgatorium euase-
rit, præterquam Religiosi illius, de quo antē paulō locuta sum; item
sancti P. F. Petri de Alcantara, nec non illius Dominicani, cuius antē me-
mini. Quoad aliquos vero, placuit Domino viderem, ad quem gloriæ
gradum cuncti essent; illis ipsos in locis spectandos exhibens, quæ in cæ-
lis obuiant: magna autem est inter hunc & illum, & vnum & alium, dif-
ferentia.

CAPVT XXXIX.

INDĒM PROSEQUITVR MATERIAM, ET EXIMIAS SIBI
a Domino præstas gratias recenset: refert promississe sibi Dominumbe, ne se fa-
cturum illis, pro quibus ipsa eum rogaret: & singularia quadam nar-
rat exempla, in quibus factum sibi promissum Ma-
iestas eius præstitit.

Quā quadam die Dominum importunis precibus rogarem, vt cui-
dam cui multum ipsa debebam, oculorum lumen, quod penitus a-
miserat, & cuius ipsa proinde vicem miserabat, restitueret; vereretur autem,
vt ob peccata mea me orantem Dominus non exaudiret; apparuit mihi
prope & aliās mihi apparuerat, sinistraq; manus suæ vulnus mihi osten-
dere incepit; dextrā autem clauum magnum, qui eidem infixus erat, edu-
xit: illam autem extrahendo, videbatur simul & carnis frustilla extra-
here: vt facillē colligere esset, summo sine dolore id non fieri, qui sanē ma-
gnam in me erga eum commiserationem excitauit; simul etiā mihi dixit,
*Quomodo
ei Domi-
nus appa-
uerit.*

S. M. Teresæ Opera.

N n

quan-

quandoquidem tanta tamque atrocità pro me passus erat, cerò & dubitatem credere, se multò etiam libentius præsaturum id quod ab eo peterem; etenim promittere se mihi, nihil me vnquam à se postulatam, quod mihi non esset præsaturus; quòd iam tam nosset, nihil omnino postulatam, nisi quod ad maiorem suam gloriam foret; itaque libenter & concessurum id, quod in præsens à se poscebam; si enim, etiam cum nondum ei seruirem, nihil vnquam se rogavi quod non pariterit, & quidem melius & perfectius, quam id ipsa postulare potuim; minimè igitur dubitarem, quin id multò præsaturus esset libentius, cum se sciret à me diligi. Vix octo ab eo tempore effluxisse putem, cum oculorum vsum illi homini Dominus reddidit: statim verò id Confessarius meus rescivit. Fieri autem, potest, vt preces meae nihil omnino huc contulerint; sed, quia visionem illam videram, hinc ita eius rei permansi, vt Maiestati eius gratias, tanquam pro gratia & beneficio multo concessio egerim.

Cacolumine recuperat.

*Morbido
gracibus
sanitatem
impetrat.*

Alius quidam morbo graui, sed mihi incognito (quem etiam propterea hic non exprimo) laborabat: qui quomodo ipsam bimestri lapsu affligeret, incredibile & intolerabile videatur; adeò quidem vehementius eius cruciatus erat, vt suam ipse carnem discerperet. Confessarius meus, inquam, Collegij Societatis Iesu, quem dixi, eum inuicem, quibus tem eius & dolores miseratus, mihi inuicem, vt, quomodo eum que possem, eum adirem; etenim esse eum talem, cui id hanc dubiè præsaturam: erat namq; de consanguineis meis. Iui ergo, & hominem viderem vicem eius sum miserata, vt valdè importunis Dominum precibus impetrem, huic vt sanitatem redderet. In hoc porro (vt quidem penitus non videtur) euidentissimè gratiam, quā mihi fecit, perspexi, quod ipsa tantum postredie, à dolore penitus liber, lecto surrexit.

*Precibus
suis impo-
dit, ne quis
conceptum
scelus ex-
queretur.*

Quodam tempore grauissima in angustia versabar, quod scilicet liquè, cui multis nominibus obstricta eram, aliquid, quo tū Deum, proprium honorem maximopere læderet, moliri: & eò vsque venerat, vt ipsam exequi omnimodis decreuisset. Ita autè ego inde angustiatam, quomodo propositum hoc eius subuerterem nescirem, imò nec vllam impediendi, & à proposito reuocandi ratio subesse videbatur. Ignetur minimum quam potui studiosissimè precata sum, remedium vt adhiberetur, verum non ante meus cessare aut alleuiari poterat dolor, quā ipsam concepto facinore cessare viderem. Hoc ergo in statu constituta, intra quoddam eremitorium, longè à turba sequestratum, (qualia in hoc monasterio nonnulla sunt) in quo Saluatoris Iesu ad columnā ligati imaginem aspiciunt, me abdidit, eumq; rogaui, hanc vt mihi gratiam faceret. Hic vox quaedā admodū lenis, tāquam si per fistulā aut tubam proueneret.

meas delapsa est: quæ me horrore simul & timore magno comple-
xit. intelligere quidem voluissim quod mihi illa dicebat, sed non pote-
ram, quia id in momento fiebat & præteribat. Postquam autem timor
meus quod statim fiebat iam transisset, tantam interius quietem, volu-
ptatem & recreationem sensi, ut non parùm mirarer, vel vnicuius vocis cu-
iusdam auditum (nam corporalibus auribus eam percepi & audiui) esto
nullum audirem verbum, tantam in anima operationem facere. Hinc ma-
nifestè colligebam, concessum mihi, quod postulabam (& ita etiam
factum est) nam dolor & pœna in re quæ nondum erat, ita penitus me re-
luere, tanquam si eam ita confectam vidissem, uti postea confecta est.
Aperiui id Confessarijs meis, quos tunc temporis duos habebam, cum do-
ctima, cum virtutibus eminentes.

Ut cognoui quendam, qui firmiter apud se proposuerat Deo ex-
co corde seruire, & iam diebus aliquot orationis studium sectatus erat, *Item ut au-*
in quo ei Maiestas illius etiam multas gratias concesserat, ob quasdam ei *lium ad id*
oblatas occasiones à quibus etiam tum non abstinebat, quæque admo- *quod reli-*
dum noxiæ & periculosa erant, illius exercitium seposuisse, magnam in- *querat, re-*
terius angustiam & amaritudinem animi sensi, quod esset quem dilige- *uerit, etiam*
bam, & cui permultum debebam. Mensẽ & amplius me credo pro ea
Domino identidem supplicasse, ut hanc ad se animam à via erroris reuo-
cetet. Cum ergo quodam tempore orationi insisterem, dæmonem quen-
dam mihi adstantem vidi, qui chartas quasdam, quas manu tenebat, ma-
gna indignatione dilacerabat. Hoc viso magna sum consolatione perfu-
sus per hoc quippe intellexi, id quod postulabam, adimpletum esse. Et ita
reuera erat: postea enim cognoui, illum insigni cum dolore & contritio-
ne confessionem instituisse, & tam seriò ad Deum conuersum esse, ut, quæ
Dei bonitas est, sperem illum semper in melius profecturum. Vnde sit
ipse in sempiternum benedictus. Amen.

Sæpè autem contigit, quod Dominus ad meam petitionem, & ora-
tionem animas, has quidem ex enormium peccatorum statu euocauerit: *Anima-*
illas verò ad maiorem perfectionem perduxerit; toties autem me rogante *bis diuersi*
plus è purgatorio liberauit, aliosque singulares ijs, in mei gratiã, fauores *modò pro-*
prestitit, ut, si eos referre vellẽ, & me ipsam scribendo, & lectore legendo *fuit.*
defatigare, idque potius in sanitate animabus, quam corporibus restituenda.
Res autem hæc nimis quam notissima fuit, & plurimos illius proferre
possem testes. Quâprimùm verò ingens mihi scrupulus suboriebatur, ex
eo quod nõ possem non credere, quin id ad meam Dñs petitionem face-
ret (ut taceam, eum potissimum id ob solam suam bonitatem dare) sed
hæc ita iam frequentia, & alijs passim nota sunt, ut iam nullam om-
nino in illa re credenda difficultatem inueniam; vnde Maiestas eius

Nā 2 hoc

S.
eresia

pecc
in vi
me

Non pote-
rat Demi-
ni rogare
ea qua non
expedie-
bant, nisi
valide fr-
gida.

hoc nomine laudo & benedico, simul etiam confundor, quod hanc
causam pluribus illi nominibus obstrictam me esse videam; adaugeretur
præterea prout mihi quidem videtur, meum illi seruiendi desiderium
amorem denique accendit, & redanimat. Nihil potro magis admi-
quàm quod ea, quæ Dominus videt minimè expedire, ab eo flagra-
quamvis velim, non possum, nisi fortè tam frigide & tam parua con-
stantia & solitudine, ut, quantumlibet ad hoc me ipsa excitem & cogi-
planè nequeam, esto alijs in rebus, quas Maiestas eius concessura est, i-
faciam; video enim me sapius, ac magna cum importunitate eas poscen-
gare; imò esto de illis sic sollicita non sum, spontè tamen illæ mihi occu-
re & representari videntur. Tanta porro est inter hosce duos peten-
modos differentia, ut, quomodo eam exponam, ignorem; nam, etiam vni-
petam (neque enim id summa cum contentione Dominum rogare con-
to, tamen cum in me feruorem non sentiam, quem in alijs rebus quan-
tumlibet etiam propè aliquid ad me spectet) perinde tamen in hoc me
habeo, atque is cui lingua vineta est, qui esto loqui velit, nequaquam
qui potest; si autem loquatur, ita loquitur impeditè, ut facile videatur
ab audiente non intelligi; in alio autem perinde atque is qui clare & re-
peditè loquitur ei, à quo se libentissimè percipit audiri. Vnum petam
ita dicam, per modum orationis vocalis; alterum verò per contemplati-
nem ita sublimem & eleuatam, ut taliter se Dominus representet, ut
ut intelligamus non ab ipso intelligi, & gaudere Maiestatem ipsius, qui
isthoc ab ea petamus, & nobis beneficium conferre possit; sit ipse in per-
petuas æternitates benedictus, qui tam ampla & multa dat, cum à peti-
mea ego tam eidem parum. Quid enim, Domine, obsecro, facis is, qui
tui causa non penitus consumit & in nihilum redigit? Et quantum, quan-
tum, quantum, inquam (& millies dicere possum, quantum) hac in parte
mihi deest! Hac de causa non deberem velle viuere (quamquam multum
alia sint ad hoc volendum causæ) neque enim viuo, prout me viuere de-
bet id quod tibi debeo. Quantam in me in tibi seruiendo imperfectio-
nem, quantum torporem & tarditatem video! Ita me, fateor, Domine
subinde comparatam sentire videor ut omni prorsus sensu carere vellem
ne tantum in me malum viderem. Qui afferre solus remedium potest
medeatur.

Cum in nobilis illius famina, de qua superius locuta sum, ædibus ap-
rem, valde circūspectè & cautè apud eam ambulare, & identidem va-
tatem, quam omnes vitæ huius res secum trahunt, intueri, me oportet
illic quippe magno in pretio habebam, & nunquam non laudibus
multa occurrebant, quibus, si quidem ad me ipsam respectum habuiss-
affectum applicare potuissim; sed ad illum respectum habebam, qui

rum visum & intuitum habet, ad me nunquam deferendam; iam, cum de
 vero visu iā loquēdi data sit occasio, memini quāmilli quē Dñs ad verita-
 tis cognitionē perduxit, graue & onerosum sit, cum hominibus munda-
 nis, de rebus huius mūdi, in quib⁹ veritas vsq; adeo recta est vt vix videā-
 tur, tractare; vti Dominus ipse semel mihi significauit. Etenim multa quę
 hie scribo, ē meo capite & horto nata non sunt, sed Magister ille meus cę-
 lestis ea mihi declarabat ac velut dictabat. Et, quia in ijs, de quibus apertē
 & clarē dico, *Hoc intellexi*, vel, *Hoc Dominus mihi dixit*, scrupulus mihi non
 paruit, vel vnam syllabam addere vel demere; hinc, cum vsquequa-
 que exactē circumstantiarum omnium non recorder, id accipiendum
 est velut à me dictum, vel, quia quędam etiam de meo addita sunt. Meū
 autem non voco, quod bonum est, quia iam tum scio, nihil in me boni
 esse, nisi quod mihi adeo immerenti Dominus contulit: sed id à me dictū
 voco, quod per reuelationem à Domino non accepi: sed quoties, eheu,
 Domine, etiam in spiritualibus rebus sit, vt eas iuxta proprium cerebrum
 & iudicium, longē à veritate deuando, sicut etiam in rebus mundanis
 firmiter intelligere velimus? & profectum nos nostrum, pro ratione ac nume-
 ro annorum, quibus aliquo nos modo in oratione exercuimus, metiri
 debere putamus; imò verò taxam & terminum præscribere velle vide-
 mur ei, qui sine vlla taxa & mensura, quoties & quando ei libuerit dona
 sua confert, & huic plus medij anni spatio dare potest, quam illi per mul-
 tos annos. Et est hoc huiusmodi, quod etiam in plurimis longo vsu ob-
 seruaui, vt non possum non obstupescere, quomodo hoc in dubium re-
 vocare possimus. Eum sanē qui spirituum dignoscendorum talentum
 habuerit, & cui veram Dominus humilitatem dederit, hoc in errore mi-
 nimè existimo versaturum: talis quippe periudicat prout videt effectus, *E quare de*
 forma proposita & amorem; & Dominus ei dat lumen, cuius adminiculo *animarū*
 intimè perspicat; & iuxta illud de animarum profectu & progressu, *profectu*
 non autem iuxta rationem annorum, iudicat: nam semianno quis plus *iudiciū.*
 profecisse & lucrifecisse potest, quam alius quislibet per viginti: nam (vti
 iam dixi) dat Dominus ijs quibus voluerit, & etiam melius se disponen-
 tibus. Video enim iam aliquor ad monasterium hoc venire filias, vt cum
 que etate iuuenes, quę à Deo tactę & paulum luminis & amoris ab eo
 adeptę (idque breui admodum tempore, quo aliquid eis suauitatis de-
 dit, non amplius eum expectarunt, nec de vlla re alia anxie fuerunt; imò
 sive vlla, quomodo res ad victum necessaria ipsi suppeterent, solitudine
 ne, hoc se in monasterium quod redditibus caret, pro toto quo victurę
 sunt tempore recludunt; & ceu personę, quę vitam pro eo, à quo se dili-
 gēter, contemnunt, omnia relinquunt propriamq; abnegant volun-
 tatem; & nō cogitantes, vllā se in tanta clausurā & loci arctitudine difficul-

S.
heresiapera
in vi
teE quare de
animarū
profectu
iudiciū.Primariū
discalce-
tarum fer-
uor.

tatem reperturas, pariter omnes in sacrificium propter amorem Dei sese offerunt. O quam libenter illis hac in re poriores partes cedo! imo erubescere me coram Deo hinc oporteret: nam quo me Maiestas eius tot annorum, ex quo incepti orationem colere, & ipse mihi gratias praestare cepit, spatio non perduxit, illuc ipsas trimestri spatio, quin etiam nonnullas triduo perducit: esto illarum plurimis minus boni praeter, quam mihi praestitit, etsi alioquin Maiestas ipsius quam abundantissime illi satisfaciatur: hoc saltem certo scio, non dolere ipsas aut contritum ob id quod pro eo fecere. Idcirco vellem, nos religiosos recordari, à quot iam annis professionem & vota emisimus; alios autem à quibus annis orationem iam colere ceperint; non quidem ut illos qui parum tempore talem progressum fecerunt, ut longo nos intervallo praecedant crucient aut vexent, quo illos & retrocedere, & suum nostro gressui commodare cogant, dum eos, qui aquilarum ad instar, per gratias quas Deus ipsis dat euolant, volunt compellere, ut in morem torpidarum gallinarum incendant; sed oculos in Maiestatem eius nos conicere oportet, & liberas ipsis habenas permittere, siquidem eos humilitatem habere cernimus. Dominus enim, qui tam insignes eis dat gratias, non sine eo praecipites ruere. Hi quippe se ipsos Deo credunt (ad hoc enim iuvat veritas quae per fidem agnoscunt) & ipsi nos Deo credere dubitamus: ut video, ad nostram eos mensuram, & ad pusillanimitatis nostrae modum metiri volumus. At non sic faciendum est: verum, si incensos illos affectus, ardore & sublimia proposita comprehendere non valeamus (sine experientia namque difficillimum id intelligere est) humiliter nos ipsos, illos autem minime diiudicemus: nam per speciem ipsorum humilitati consulendi, nostram ipsorum negligimus, & quam nobis nostri familiariorum, simulque intelligendi quid nobis desit, & quam animae magis à creaturis sequestratae, & ad Deum conuersae esse debeant, nostrae, cum ipsius Maiestas ita se erga ipsas benignè conuertat & propitiatur reddat Dominus occasione dat, è manibus elabi sinimus. Aliud non intelligo nec etiam intelligere vellem, quam malle me parui temporis orationem sed quae insignes operetur effectus (hi statim patefunt; impossibile quippe est, illos in tanta rerum omnium solum propter Deum derelictam sine magna amoris vehementia inueniri) quam aliam multorum annorum quae non maiore, ad quid ex amore Dei efficiendum, vi polleat in fine in principio; sed dumtaxat parua quaedam habet, quae velut granula leui & pondere & pretio carent; & ita sunt tenuia, ut etiam ab auicula tolli auferri posse videantur. Non numero hoc inter insignes effectus & glorificationem; nam quaedam, quae propter Deum facimus, magni aestimamus, quae tamen in se eiusmodi sunt, ut dolendum sit nos ea intelligere quae

*Non sunt
alij ad no-
strum mo-
dum
metiendi.*

numis etiam multa eiusmodi opera faceremus. Talis ego sum; & gratias
agimus misericordias, quas mihi Dominus confert, singulis vicibus obliuiscor.
Non dico, Maiestatem eius, prout quidem bonus est, magni illa non fa-
ciendam, sed vellem ea parui ducerem, & non considerarem, quod ego ea
faciam, quia nihil omnino sunt. Sed ignoscas mihi, Domine, nec id mihi
in culpam ascribas: nam aliqua me re consoletur oportet, cum in nulla tibi
seruiam: si enim tibi magnis in rebus seruirem, nihilitates tanti non du-
cerem. Beati illi, qui tibi magnis seruiunt operibus: porro si per hoc illis
uideam, & potius mihi dari optem, mihi hoc pro bono opere, & meri-
to annumeraretur, non illi multum me in tibi placendo praeceperent: sed
nihil prorsus valeo, Domine; tu eum, qui mihi deest, valorem supple,
cum me tan opere diligas.

Iam nuperrimè contigit, ut cum litteræ quibus concedebatur,
ut sine certo censu monasterium hoc erigi & fundari posset, Româ
allata essent, ipsum plenè perfectum sit: aliquo mihi labore (ut qui-
dem oportet) constitit. Ergo cum de eius perfectione apud me-
ipsum gauderem, nec non mecum reuoluerem, quantum laborum
hac de causa subiissem, Dominoque gratias agerem, quod aliqua sal-
tem in re operâ meâ uti voluisset, recogitare mecum cœpi; ecquæ pro-
pterea hic passa essem. In singulis autem quæ feceram (quæ aliquid
esse videbantur) plurimos defectus & imperfectiones, & subinde et-
iam pusillanimitatem, sæpè etiam valdè paruam fidem inueniebam.
Nam ad hoc usque tempus, quo iam omnia adimpleta & perfecta esse
video, nunquam plenè & perfectè credere potui, quidquid de monaste-
rio hoc perficiendo Dominus mihi diceret; nihilominus non poteram
de eo dubitare: quod quomodo fieret, nescio; ut sæpè id mihi ex vna parte
sua penitus videretur impossibile, ex alia verò nullatenus de eo possem
ambigere, id est, planè crederem ipsum ad exitum perducendum. Repe-
niebam tandem, Dominum à parte sua omne bonum, & me à mea omne
malum fecisse: itaque de re illa cogitare destitui, & amplius illius recordari
nolui, ne, ob tantam defectuum & imperfectionum mearum copiam vs-
quam impingerem: sit ipse benedictus, qui, cum libuerit, etiam ex omni-
bus utilitatem nouit elicere. Amen.

Dico ergo, periculosum esse, annos, quibus orationem exer-
cuius, numerare: nam etsi hic nullus humilitatis sit defectus, aliquid ta-
men, nescio quid, hic subesse potest; quale est, quod quis ob id, quod præ-
stitit, obsequium aliqua se re dignum esse existimet. Non dico illos ea di-
gitos non esse, & abundè illis satisfactum non iri: sed hoc ut certum & in-
dubitatum teneo, quemcumque hominem spiritualement, qui hisce spiritua-
libus suauitatibus ideo dignū se putat, quod multos annos in oratione se
exerc-

S.
eresia

para
in vi
te

Periculosū
est annos
obsequij
numerare,
& prae-
sumere ali-
quid nos
mereri.

exercuerit, nunquam ad spiritus perfectionem peruenturum. Anno
 satis est, quod à Deo ab illis præseruari meruerit peccatis, in quæ, an-
 quam orationem coleret, labi consueuerat, nisi ei etiam ob propriam pe-
 cuniam (vti dicitur) litem intentet. Non videtur mihi hoc profunde
 humilitas esse: fieri quidem potest, vt sit humilitas, ego tamen id magnum
 esse censeo audaciam; cum ego, quæ ita parum humilis sum, nunquam
 (meo quidem iudicio) ausa fuerim præsumere: fieri autem potest, vt hoc
 nunquam seruiui, ita nec vñquam tale quid petierim: fortasse si serui-
 sem, maiorem mihi mercedem pro eo persolui à Domino, quam alij ser-
 nes, cuperem. Non dico, animam non crescere aut proficere, aut Deo
 hoc ei non daturum, si quidem oratio humilis fuerit; sed illos annos ob-
 liuisci debere. Quidquid enim facere possumus, velut abominatio est
 iam cum vnica sanguinis gutta earum, quas tam multas pro nobis Do-
 minus fudit, comparatum: & si eo debemus plura, quo plus seruimus
 quid est quod petimus, cum, si vel obolam de debito nostro persola-
 mus, mille ducati pro eo nobis reddantur? Omittantur, exa-
 re rogo, hæc iudicia, quæ ei soli conueniunt. Tales comparationes
 etiam in temporalibus, semper malæ sunt; quanto ergo magis
 ijs quæ solus nouit Deus? Quod Maiestas illius satis ostendit, &
 tantum nouissimè ad vineam venientibus persoluit, quantum pa-
 mis.

Iam multis vicibus & diebus tria hæc folia scribere aggressa
 (nam tam parum habui, & etiamnum habeo, ad hoc faciendum, vt
 temporis, vt quod dicere iam cœperam, oblita fuerim, hanc scilicet
 sequitur visionem.) Cū ergo orationi insisterem, solam me patentem
 in campo, circum me autem magnam hominum diversis moribus
 præditorum multitudinem, à qua vñdiquaque circumcingebat, con-
 stitutam vidi: omnes autem arma manibus præferre, ad me lædendam
 debantur; hi quidem lanceas, illi gladios, alij pugiones, alij siccas adma-
 longas: vnde nulla parte percurrere valebam, nisi me in certissimum
 periculum conijcerem; ego autem eram sola, nullus vt ad operam
 ferendam adesset. Spiritu itaq; meo hac in afflictione constituto, vt
 factura mihi essem, nescirem, oculos ad cælum sustuli, vidiq; Redem-
 ptorem Christum (non quidem in ipso cælo, sed longè sublimem à
 in aere) manum suam versus me extendentem, indeque ita mihi auxi-
 tem, vt iam ex omni illa inimicorum multitudine neminem omnino
 merem, & ipsi, quantumuis percuperent, nullam mihi adferre noc-
 possent. Visio hæc, quamuis inutilis & infructuosa videatur, magnam
 men mihi fructum attulit: postea namque declaratum mihi est, quod
 illam representaretur; & post paulò, in pari propè discrimine & con-

*Visio eius
 admirabi-
 lis in qua
 ei inimico-
 rum copia
 ostensa fu-
 it, qui fi-
 gura sunt
 mundi.*

me constitutam vidi, intellexique, visionem hanc mundi huius typum & figuram esse: quidquid enim in illo est, arma præferre ad animam afflictam & desolatam offendendam videtur. Vt enim nihil loquar de ijs, qui non multum Domino seruiunt; nihil de honoribus, diuitijs, delicijs, alijsque id genus rebus, quibus anima, cum non caute & diligenter aduigilat, haud dubie irretitur atque intricatur; aut quæ omnia cum saltem irretire conantur; ipsi amici, consanguinei, & (quod maxime miror) etiam viri boni, bellum illi mouent. Ab omnibus his ergo ita me postea oppugnatam vidi, cum interim ipsi bene se & laudabiliter in hoc agere putarent, ut, quomodo me tuerer, aut quid agerem, ignorarem. Si dicerem, Domine mi, quam multiplices & varios toto illo tempore labores subierim (etiam post illa quæ supra retuli) quam insigne id documentum & monitio foret, ad omnia quæ sunt penitus deferenda? fuit hæc omnium quam vniquam passa sum, ut mihi apparet, persecutionum grauissima & maxima. Ita inquam me subinde vndiquaque ab inimicis angustiatam & oppugnatam vidit nullum ut aliqua in re mihi affulgeret remedium, quam in oculos ad celum sustollendo, Deique opem implorando; simulque mihi in mentem veniebat, quid in hac visione vidissem, quod me saluaret velut monuit, ne multum in hominibus fiduciam collocarem; etenim nullus constans & stabilis est præterquam Deus. In omnibus his afflictionibus & pressuris semper mihi Dominus (ut etiam mihi præsignificauit) aliquem à parte sua submisit, qui mihi auxiliarem manum præberet (ut mihi in visione illa superiori ostenderat) ut scilicet nulla re preter, sed soli Domino placere satagerem; quod ad paruam & exiguam hanc virtutem, quam in tibi seruire cupiendo habebam, alendam & sustentandam satis fuit.

Cum quadam die valde inquieta & turbata essem, usque adeo ut ad mentis attentionem nullatenus possem peruenire, & in conspectu & in quiete tota constituta gemerem, videremque ita me improbam & nequam; ut ad ea quæ perfectionem non saperent, cogitationes meæ tenderent; atque adeo nec eam, quam solebam, habere viderer totalem denudationem; timere mecum ipsa incipiebam, annon fortè gratia, quas mihi Dominus præstiterat, diabolica illusiones forent. Denum spissis in tenebris, & tetra caligine, anima mea versabatur. Huc ergo pacto afflictam & oppressam me, Dominus alloqui cepit, monens ne me ipsa incassum ita torquerem: ex hoc quippe præteriti animæ meæ statu intelligete me posse, quanta mea miseraretur, si ipse me dereliqueret; & nullam nos habere securitatem posse, quam diu in carne hac mortali viuimus. Simul etiam mihi indicabatur,

S. M. Teresa Opera.

O o

batur,

S.
heresiapera
IN VI
186

*Oportet
nos facere
quodcumque
possumus.*

batur, quam operæ pretium hocce certamen & conflictus esset, quæ tali corona & præmio postea compensatur. Videbaturque mihi Dominus nostri ipsorum, qui in hoc mundo vivimus, commiserationem agere. Nolebat autem me cogitare, quod me ex memoria sua deposuerit (nunquam enim fore ut me desereret) sed oportere me facere quodcumque possem. Magna cum benignitate & suavitate Dominus hoc mihi dicebat; addebat & alia verba, in quibus insignem mihi gratiam ostendebat, quæque minime opus est hic declarare. Hoc autem sæpe Maria eius mihi, magnum in hoc mihi amorem & affectum patefaciens, dicebat: *Iam tota mea es, & ego totus tuus.* Verba autem, quæ identidem dicebat, quidem verissimè (pro ut mihi quidem videtur) soleo, sunt hæc: *Quia me ipsa sollicita sum, præterquam de te Domine.* Tanto autem pudore & confusione verba hæc & delicia me complent, præsertim cum quæcumque, mecum ipse recordor, ut, quemadmodum & supra me dixi, puto, & nonnunquam etiamnum Confessario meo declaro, maiorem hæc gratias recipiendas, quam ad gravissimas afflictiones & penuras tolerandas opus esse robore existimem. Hoc cum fit, operum meorum priorum nulla propè mihi remanet memoria; hoc enim memoria sine ullo intellectus discursu obuersatur, esse improbam, quod etiam subinde mihi supernaturale esse videtur.

*Mirabile
visio de
thronis ca-
lestibus.*

Aliquando tam ardens mihi sacrae communionis aduendus, grauit desiderium & appetitus, ut nesciam an id satis verbis possem exprimere. Contigit quodam manè ita pluvium tempus esse, nullatenus egredi domo posse viderer: nihilominus domo egrediens ita præ vehementia desiderij extra me ipsam iam eram, ut, etiam per hastas obuertas mihi currendum, eas (ut quidem mihi videbatur) nihil morata pertraxissem, quanto ergo magis per aquam transire. Templum ingressa mihi ingens incidit raptus, videbaturque cunctos aperti videre, & in eis non iam vnum solum ingressum fieri, sed iam alias videram, sed plures. Ibi mihi spectandus obijciebatur Dominus, quem etiam alias, uti Reuerentiæ Vestrae retuli, contempseram; & supra cum etiam aliam, in quo per notitiam quandam, declarare nequeo, ipsam Deitatem (etiam si illam non viderem) consistere intellexi. Videbatur ille mihi à quibusdam animalibus (cogitabam an fortè quatuor Evangelistæ essent) sustentari, qualis thronus, aut quid in eo esset, prorsus non videbam, sed tantum ingentem quamdam Angelorum multitudinem, qui longè esse videbantur pulchriores, quam quos alias in cælo videram. Cogitabam apud mentem ipsam, an forte Seraphini aut Cherubini essent, aut

Angeli in gloria valde diuersi sunt, & planè accensu esse videbantur. Ceterum, ut dixi, magna inter eos est diuersitas ac discrimen. Non possum describere, nedum verbis eloqui, gloriam quam tunc temporis mihi sensi, & nemo nisi expectans id valer concipere. Agnoscebam, ibi simile esse quicquid desiderare homo posset; nihil tamen videbam. Dicebam mihi, nescio tamè à quo, quicquid quo ad hoc possem facere, situm esse in intelligendo, nihil omnino hic me posse intelligere; & in concipiendo, omnia nihil prorsus esse collata cum eo quod ibi est. Inde secutum quod anima mea postea velut erubesceret, cum ad aliquid creatum se dimiseret, nedum affe. & cum eidem adherere se posse videret: omnia namque creatura mihi non nisi fornicariæ cellæ esse videbantur. Sacram ergo communionem sumpsi, & sacrum, nescio quomodo me habens, audiebam; sum tempus mihi quam breuissimum fuisse videbatur; cumque horæ signum daretur, non parum mirabar, & duas horas in raptu illo & gloria huius me vidi. Exinde summo opere sum mirata, videns, quomodo hic venio in Dei ignis (qui defurum venire videtur; nō enim vel scintillam cui habere possem, quantumlibet eam optarem, & ad hoc conniterer, mox eio me propterea etiam consumerem, nisi Maiestas eius illam dare voluerit, ut etiam alio in loco dixi) quomodo inquam ignis hic veterem hominem, qui per imperfectiones, reporem, tarditatem in miseriam inpetruit, consumat. Et quemadmodū nouus phoenix (ut de eo legi) ex cineribus iam in fauillas redacti cineribus exsurgit; ita etiam anima, per alio de desideria & magnum robur, tanquā prorsus alia, & noua, penitus immutatur. Etenim non videtur esse ea, quæ fuit antè, sed iam noua quadam puritate per viam Domini ambulare incipere. Rogabam itaque Maiestatem eius, ut ita id esset, ei; de nouo seruire incipere possem; qui mihi tum ait: Bonam similitudinem excogitasti; vide ne eius vnquam obliuiscaris, quod non sperem renouare & melior euadere studeas.

Simili in dubitatione, qualis fuit ea, de qua iam paulo ante locuta sum, cum scilicet hæc visiones à Deo veniret, versanti mihi apparuit Dominus, alpera me voce in hæc verba compellans: O Esly hominum vsque quod durioris eris. Addebat præterea, ut me circa vnam rem bene examinarem, nam scilicet eam ipsi penitus tradidissim; quam si veram deprehenderem, firmissime mihi persuaderem ac crederem nunquam fore ut ipse me perire sineret. Sed quoniam per hanc eius exclamationem valde turbata fui, iterum me voce blandissima & lenissima alloquens, ne me affligerem aut fatigare monuit; quod cum tum sciret, me à parte mea nullatenus neglecturam applicare me ad omne id, quod ad eius obsequium quoquo modo spectaret; hinc omne quod petitura essem mihi concessum iri: vnde etiam facta sum compos

O O 2

eius,

Omnin
Das colla-
ta nihil
sunt.

Magnifica
prim esset
An.

Dominus
non sinit
docipi eos
qui totas
se ei dant.

S.
eresia

pera
in vi
me

cuius, quod tum temporis ab eo efflagitabam. Dicebat enim, ut ad me
quomodo amor, ad ipsum diligendum, indies in me maior & maius
ret: atque inde me facile posse colligere, demone auctore hæc non
adhuc, minimè cogitarem, permixtum vniquam Deum, tantum
famulorum & clientum suorum animas diabolus potestatem habere
aut tantam mihi ingenij perspicacitatem, ac quietem, quam in me
rem, dare posse. Monebat quoque haud dubiè malè facturam me esse
tot, tamque insignibus viris, id à Deo venire dicentibus; adhuc id
non crederem.

SS. Trini-
tatis my-
steriū per-
cipit.

Cum quadam vice Symbolum S. Athanasij: *Quicumque vult salu-
ligerem*, tam mihi apertè significatum fuit, non nisi vnum esse Deum
eumque trinum in personis, ut summo opere & miraretur & letaretur. Hoc
hoc mihi profuit, ad magnitudinem ac mirabilia Dei magis ac melius
gnosceda; hinc, quoties de Sanctissima Trinitate vel cogito, vel
loquentes audio, mihi, quo id modo fieri possit, intelligere videor, quod
magni mihi voluptatis & gaudij causa est.

Assumptio
B Virginis
et repræ-
sentatur.

Quodam in festo Assumptionis Regine Angelorum, dignatus
est Dominus in raptu, illius in celum subuectionem nec non gaudium
gloriam ac pompam qua illuc suscepta est, & ad quem ibi locum ex-
sit, repræsentare. Quomodo hoc esset, prorsus exponere non pos-
gloria autem, quam mens mea è tantæ eius gloriæ conspectu accipere
nimium quantum magna erat. Magni quoque inde in me manserunt
fectus, atque inde secutum, ut quod ad magnas aduersitates & molles-
ferendas habebam desiderium, fieret ardentius; insignisque mihi ad
param hanc matrem colendam manserit affectus & voluntas, tanta
promeritam fuisse videns.

In templo Collegij cuiusdam Societatis Iesu agens, interim
fratres Collegij illius ad sacram Communionem accederent, videbam
pulcherrimum & pretiosissimum quoddam velamentum capitis
rum desuper imminere; & quidem secundo hoc vidi: cum
tamen alij communionis sacræ partici-
pes fierent, minimè id
videbam.

CAPVT XL.

IN ILLUSTRIBVS GRATIIS, QVAS EI DOMINVS PRAE-
fuit, confidit pergit, è quarum nonnullis illustria capi possunt documenta, nam, se-
cundum & post obdientiam, primaria eius intentio semper fuit (vti antè dixit) eas hic
gratias referre, quæ ad animarum salutem & vilitatem spectant. Hoc
in capite vite eius, quam descripsit, discursus & narratio
finitur. Ad Domini gloriam sint om-
nia. Amen.

QVODAM tempore orationi incumbens, tam intensam in me-
metipsa voluptatem sensi, vt tali bono me indignam existimans,
cognate carperim, quanto magis & potius promeruissim in eo loco age-
re, quem in inferno præparatum mihi esse videram: nam vti alias dixisse
memini, numquam mihi memorià excidit, quo ibi me modo viderim.
Hic consideratione factum est, vt anima mea magis inflammaretur, &
quidam mihi spiritus raptus superuenerat, quo tamen is modo contige-
re, meciam depromere. Videbar mihi in illa Maiestate, quam aliàs intel-
lexi, posita, & ab eadem plena & imbibita esse. Hæc in Maiestate quæ-
dam mihi declarata veritas est, quæ omnium veritatum est complemen-
tum: quod quomodo fieret, dicere prorsus nequeo, nihil quippe vide-
bam aliquid quoque mihi dicebatur, ita tamen vt non viderem à quo,
sed facile colligebam, id ab ipsamet Veritate provenire: Quod tui causa fa-
ciunt, persequuntur non est, imò de numero illarum rerum, ob quas multum mihi debes:
omne enim damnum, quod mundo accidit, inde prouenit, quod scriptura veritates in
illius veritate non intelligantur: cum tamen ne vel minimus illarum apex præteri-
turus sit. Quod ad me, equidem semper id me putabam credidisse, & om-
nes etiam fideles id credere existimabam. Addidit autem Dominus:
Quam pauci sunt o filia, qui me verè diligunt! si enim me diligerent, mea illos se-
uera non relaterent: nostin, quid me sit verè diligere? intelligere videlicet, id omne
falsitatem esse, quod mihi non placet: quod modo non intelligis, id ex commodo
quod animatus affert, clarè perspicies. Et ita id esse (Deo laus) comperi: nam
ex eo tempore, tanta mihi videretur esse vanitas & falsitas, quidquid ad
Dei obsequium non spectat aut dirigitur, vt, pro eo atque id intelli-
gi, non possem exprimere; nec non quantopere me misereat illo-
rum, quos in ijs quæ huius veritatis sunt, nec non in alijs commo-
dis, quæ hic commemorabo, multa autem illorum dicere non pote-
ro: ignaros & caligantes video. Dixit Dominus tum mihi singulare quod-
dam verbum, insignem fauorem redolens, quod quomodo esset, igno-
ro, ni-

S.
eresiapera
IN VII
155In raptu
quodam se
Deo plenè
esse putat.Quid sit
verè Deū
amare.

*Quodro-
bur acce-
perit ad
divinam
scripturam
adimplem-
dam.*

ro, nihil enim vidi: sed ita ex eo comparata mansi, vt ne hoc quidem possim exprimere; at mirè me corroboratam & optimè verissimè que animatam sensi, ad totis viribus meis, etiam minimam scripturæ diuinæ partem adimplendam. Nihil omnino mihi, meo iudicio, proponeretur, quod non euincerem & perumperem. Diuinæ huius veritatis, quæ mihi representabatur (nescio tamen quomodo, aut quæ) talis mihi insculpta mansit veritas, vt non in DEUM reuerentiam in me exciter: talem namque maiestatis potentie diuinæ mihi notitiam dat, vt ea quidem explicare perdifficilis sit, intelligam tamen illam magnum quid esse. Adhuc mihi quoque mihi lubentia quædam non alia loquendi, quam quæ verissima sunt, & longissimè omne id, de quo in mundo palam nemo est, excedunt: itaque cadere me cœpit in hoc mundo vixisse. Adhuc magna quædam animi teneritudo, gaudium spiritus, & militas. Ego autem non intelligerem, quomodo tam multa mihi DOMINVS mihi charissimata daret, tamen ne vel minimam quidem suspicionem in me sensi, quod hoc diabolica esset illutio. Nihil quidem videbam, at facile intelligebam, quantum in eo bonum sit boni, vt, quidquid ad nos DEO viciniore reddendos conducit flocci faciamus: itaque intellexi, quam magnum animi bonum sit, vt ea in veritate, coram ipsissima veritate, ambulet. Quæ autem intellexi & cognoui, ipsum & quod DOMINVS, qui ipse met veritas est, mihi cognoscendum dedit. Quidquid verò dixi, intellexi partim eum loquentem audiendo, partim etiam eum notando, quorum nonnulla, etiam clariùs longè percepi, quam illa, quæ mihi verbis apertis dicebantur. Circa hanc veritatem maximas alias veritates intellexi, idque longè apertius, quam si magni Theologi id mihi declarassent. Qui sanè mihi mundi huius vanitatem, nec tam intimè imprimere, nec tam manifestè declarare, vt mihi quidem apparet, potuissent. Ostensum mihi fuit, hanc quam dico veritatem, ipsissimam in se veritatem esse, ac nec principium, nec finem habere, atque adeo omnes omnino veritates hac veritate dependere, vt ceteri omnes amores ab hoc amore, ceteræ magnitudines ab hac magnitudine dependent: esto nimis quam obscure loquar hinc respectu claritatis & perspicacitatis illius quam illam mihi DOMINVS significari dignatus est. Quam porro cœdenter huius Maiestatis potestas hic relucet, vt potè quæ tam breuiter tantum animæ lucram adferre, taliaque ei & tam grandia reliqua impressa! O mea magnitudo & Maiestas! quid agis, DOMINVS OMnipotens! Respice, obsecro, in quam tam insignes gratias con-

*Quantum
an eo boni
situm, vt
omnia qua
ad Deum
non ducunt,
negligan-
tur.*

*Quam S.
M. veri-
tatem in-
tellexerit.*

tuam non recordaris, animam hanc meam abyssum fuisse mendacio-
rum, filiarumque, & profundum quoddam vanitatum pelagus: idque
mei vnius culpa & negligentia, nam, tamen, te donante, natura mea ab
omni mendacio sit aliena, in multis tamen rebus mendax videri & com-
probari volui. Quid hoc est, Domine? quomodo consentaneum & par-
um, tantus vt fauor & gratia conferantur ei quæ id apud te tam parum
promeruerit?

Cum quodam tempore vna cū sororibus diuino officio interessē,
anima mea in momento intra se recolligebatur, vnde ipsa mihi tota
pellucidè instar speculi esse, atq; tā retro & ad latera, quā supra & infra,
clarissimè refulgere videbatur; in illius autem centro Redemptor noster
Christus Iesus ea quā mihi plerumq; conspici solet formā, spectandum
se exhibebat. Videbar mihi illum in omnibus animæ meæ partibus, tan-
quam in speculo, clarissimè videre; hoc autem speculum (quomodo ta-
men hoc fieret nescio) etiam totum in eodem Redemptore exculpeba-
tur, quæque amorosissima quadam, quam exprimere non valerem, com-
mune. Hoc scio, visionem hanc mirum in modum mihi profuisse,
quoties illam in memoriam reuocaui, ac præsertim postquam iam sacrā
Eucharistiæ communionem accepissem. Indicatum porro mihi fuit, eum
animam in letalis peccati statu esse, tunc speculum hoc velut spissa quadam
nebula inobscurari, & valdè nigrescere; adeo vt Dominus hic in eo nec
scyzalantari, nec videri valeat, tamen semper præsens adsit, ipsum esse
nobis dans: per hæreses autem speculum hoc velut frangi & comminui;
quod peius longè est, quā ipsum inobscurari. Magnopere est inter vi-
dere, & dicere quomodo id fiat, differentia: difficillimum quippe hoc
explicatu est. Sed commodò mihi fuit, vt & commiserationi, conside-
re, quoties meis ego culpis animam obscurarim, quo Dominum non
viderem. Hæc porro visio prodesse videtur ijs, qui mentem recollectam
habent, vt in intimissimo animæ suæ penetranti Dominum intueri ad-
discant: etenim consideratio est, quæ maximè adhæret, & longè fru-
ctuosior quā ipsum extra nos videre (sicut aliàs docui) & apertè in
libris quibusdam spiritualibus, docentibus, vbi nam Deum quærere o-
portet, traditur. Hæc de re specialiter tractat gloriosus Doctor San-
ctus Augustinus, se nec in locis publicis, nec in recreationibus, nec alijs
quibusque rebus, in quibus Deum quærebat, ita commodè inuenire
eum potuisse dicens, atque intra semetipsum. Et est certissimum, id longè
optimum esse: etenim necesse non est, in cælum quis conscendat, aut vl-
terius, quā intra ipsum, tendat: nihil namque illud est aliud, quā spi-
ritum suum defatigare, & animam distrahere; minorem quoque fructum
addit.

Vnum

S.
eresiapara
in vi
105Quantum
hæreses
speculum
anima de-
struans.Deus in-
strans est.

Vnum dumtaxat hic commonere volo, si fortasse id alicui conueniat: subinde videlicet in magno raptu fieri, ut, postquam parum illud tempus, quo anima in vnione illa est, quæ potentias illas absorptas tenet (quod satis parum, sicuti docui, durat) iam præterea anima adhuc ad seipsam introuerfa & recollecta maneat, & ne quidem in rebus exterioribus, ad seipsam redire non queat; sed duntaxat potentia, memoria nempe & intellectus interim propemodum inuolant ac delipiant. Hoc, inquam, interdum contingit, præsertim in pijs: forsitan id eo fit (ut quidem mihi persuadeo) quod tantum spiritus vim naturæ nostræ imbecillitas ferre non valeat, & imaginatio debilitetur & minuatur. Scio, id quibusdam vsu venire: vnde consulerem, ut orationem tum quidem intermittere procurent, & quod modo in ea amittunt, alio tempore recipere, at non contemnerent, & continuâ serie: quod alioqui graue inde sequi damnum posset. Pater hoc experientiâ; simul etiam quam consultum sit cogitare & considerare, quid valetudo nostra ferre queat. In omnibus namque opus est experientiâ & directore: nam animæ quæ eminus peruenit, multa occurrunt, quæ eam necessario cum aliquo oporteat conferre: at si post seriam viri talis indagationem, eum non reperiatur, DOMINVS sanè ipsam non destituet, cum etiam me, cum essem quæeram, non destituerit: paucos enim esse credo, qui ad multarum rerum experientiâ peruenerint, sine qua tamen, huiusmodi anima iuuari non poterit, sed ad inquietudinem, crucem, & afflictionem potius perducetur: Dominus tamen etiam hoc ei velut in solutionem acceptabit. ideoque consultius est, cum aliquo communicare quæ etiam alias dixisse me memini, uti & nunc dico, sed non bene quid dixerim recorder. Et video permagni referre, præsertim si mulieres sint, cum Confessario suo agant, & is talis sit, qualem descripsi. Et plerumque reperire mulieres est, quam viros, quibus hæc Dominus gratia impertit; quod tunc è F. Petro de Alcantara intellexi, tum etiam me obseruauisse enim aiebat, mulieres ad in hac via progrediendum priores esse quam viros, & hoc ipsum multis præclaris rationibus quas minimè opus est referre, omnibus ad feminarum laudem spectantibus confirmabat.

Quadam die mihi in oratione agenti, subito repræsentatum nulla specie vel imagine oblata (repræsentatio autem maxima claritate & splendore fiebat) quomodo vniuersa quæ sunt, in Deo deantur, & hæc omnia ipse in se contineat. Hoc non possem describere, animæ tamen meæ valdè impressum hæsit; & est hæc vna de rebus quas Dominus mihi præstitit, & ex iis quæ maiore me rubore

Quid faciendum cum intellectu tuo & memoria afflicto suum non bene fungitur.

Quantum necesse sit habere aliquem qui cum communi serui maxime famulas.

Omnia in Deo sunt.

daret, gratijs, cum peccatorum quæ alias patrasse me dixi, mihi
 in mentem venit. Credo equidem, si Dominus placuisset, vrid viderent
 illi qui eum peccando offendunt, ipsi nec animum nec cor ad
 amplius peccandum fore. Dixi, id mihi sic visum esse, vt tamen
 affirmare non possim quid viderim; tamen si aliquid videri debeat,
 cum similitudine id aliqua possim declarare; at tam subtili & de-
 licato modo id fit, vt intellectus id nequeat concipere; vel ipsa
 res in hisce visionibus, quæ imaginariæ esse non videntur, intelligen-
 re non possim. In nonnullis saltem illarum tale quid esse debere
 verisimile est, sed, quia potentia tunc in raptu occupantur, inde fit,
 vt hoc postea ita efformare & exprimere ex nesciant, sicut id Do-
 minus vs ibi representat, & ipsos eo frui vult. Dicamus ergo, Dei-
 tatem adinstar rutilantissimi adamantis qui vniuerso terrarum or-
 be maior sit, aut speculi esse cui in præcedente visione animam
 dei similem esse (præterquam quod tam sublimi & eminenti mo-
 do res fiat, vt nullis id possem verbis complecti) & quidquid de-
 claramus, in hoc adamante videri, cum vniuersa in se con-
 tineat; nihil quippe est, quod non intra hanc magnitudinem com-
 prehenditur sit. Mirabile sanè fuit, me, tantillo tempore, tam
 multa simul, in fulgido hoc adamante videre; nec non maximè
 deplorandum est, quousque huius rei recordor, videre, quod
 in tanta clarissimi luminis puritate & nitore, tam foeda & abomina-
 bilia (talia namque peccata mea erant) representarentur. Et
 sane nescio, quomodo, quoties huius mihi rei in mentem venit, fer-
 re queam: vnde tanto tunc rubore suffusa mansi, vt, quo me subdu-
 cerem (vt mihi iam videtur) prorsus nescirem. Vtinam hoc per-
 suadere & declarare possem ijs, qui inhonestissima & foedissima
 scelera patrant, vt sic meminissent se nec esse occultos, & DE VITA
 merito ad iracundiam prouocare, cum in præsentia & velut in pro-
 prio, ipsius Maiestatis hæc committantur, nosque in eius conspe-
 ctu & oculis tam inhonestè & irreuerenter geramus! Ibi præterea
 videbam, quam merito, etiam ob vnum peccatum mortale, infer-
 ni supplicia promerentur: satis quippe intelligi nequit, quam
 aliud in tanta Maiestatis conspectu patrare, graue sit, & quan-
 tum, quæ huiusmodi sunt, ab eo quod ipse est, remota sint & di-
 stent. Vnde etiam infinitam eius misericordiam apertius collige-
 re possumus, cum nos etiam hæc omnia scientes, tam benignè to-
 leret.

Si ergo tale quid hominem ita modò percellat & consterneret,
 cogitare mecum cœpi, ecquid in die iudicij futurum sit, quando suam

S. M. Teresa Opera.

P p

Maestas

S.
eresiapara
in vi
156Merito
peccatum
mortale
infernum
meretur.

Maiestas hæc nobis claritatem manifestè exhibebit, & nos nostra admittimus, peccata clarissimè perspecturi sumus? Ah, quanta cæcitas est, Domine, in qua tam diu hæsi! Sæpenumero sancti sum, & me percelluit id quod quoad hoc scripsi: sed R. V. non miretur, quam, quomodo adhuc viuam, & hæc videns, me ipsam considerans. Sic ipse benedictus in æternum, qui tam diu tolerauit.

*Videt se
cinctam
Angelis.*

Quadam die magna cum attentione, dulcedine, & quiete ratione agens, ab Angelis mihi vndiquaque circumdata Deoque proxima esse videbar. Incipiebam ergo illis Maiestati pro sua incolumitate supplicare. Dicebatur porro mihi, qualem in finis temporibus Ordo quidam Religiosus fructum esset futurum, & quo ardore & generositate eiusdem sectatores fidem propaga-

ni. Alias, cum coram Ven. Sacramento Altaris preces meas habuerem, quidam Sanctus, cuius Ordo aliquatenus iam consideraueram, paruit, manu librum præferens; quem ipse aperiens, aliqua me veteris magnis & valde legibilibus in eo exarata, legere iubebat; quæ autem hæc: *Enturus temporibus hic Ordo florebit, & multos habebit*.

Alio die, dum Matutinarum horarum tempore in choro egredi apparere mihi coram me stantes, sex aut septem (tot enim mihi videbantur) eiusdem Ordinis viri, gladios manibus præferentes, signo designari existimo, illos fidem propugnatos; cum enim tempore orationi instarem, rapta in spiritu me vasto quodammodo po putabam constitutam, in quo multos inuicem certantes & pugnantem vidi; qui autem huius, quem dico Ordinis erant, magnam attentione & feruore præliabantur; facies autem eorum mirè radiabant, velut flammis inardescabant, alios quidem ad terram prosternebant, alios necabant; hic porro conflictus contra hæreticos mihi iniit videbatur. Gloriosum hunc Sanctum adhuc aliquoties conspexi, qui quædam occultam mihi declarauit, & gratias pro ea quam pro Ordine eius habendo oratione egit, simul pollicitus se me Domino commendare. Ordinem porro hunc non nomino (si Dominus eum innoverit), sed ipse mecum indicabit ne reliquos Ordines offendam. Singuli Ordines eniti & procurari deberent (vtri & singula eorum meminerit Dominus, meritis ipsorum prouocatus, ipsorum Ordinem ita saluaret, ut in summa necessitate, in qua modo Ecclesia versatur, quam ipsi opem & operam præstare possent. Nam illæ vitæ felices, quæ hoc in opere ponerentur.

*Cur Ordi-
nem hunc
non loqui-
tur non
exprimat.*

Quidam me rogabat, ut Dominum orarem, ut illi declararet, num
 placum libere facturum esset, si Episcopatum assumeret. Ergo me
 rogatum surgentem Dominus sic est allocutus: Cum omni
 meo & claritate intellexerit, id demum verum dominum esse, nihil om-
 nino suspicari, tunc demum eum poterit suscipere: insinuans, eum qui ad Prae-
 latum eligitur, ipsum nec desiderare nec quærere, saltem non procu-
 rare debere.

*Respondet
 Dominus
 rogatus,
 num expa-
 niret ali-
 cui ad E-
 piscopatū
 promoveri.*

Has aliasque plurimas gratias fecit, & etiamnum satis continuo fa-
 ctum peccatrici, quas mihi opus non videtur hoc loco referre: cum ex
 hac haecenus dicta sunt, animae meae status, & spiritus quem mihi Do-
 minus dedit, satis superque intelligi queant: sit ipse in aeternum benedi-
 ctus, quod tantam mei curam gesserit.

Quodam tempore signanter mihi Dominus, magno me cum amo-
 re consolatus, ac monuit, ne me ipsa affligerem, quod hac in vita in-
 cidentibus & esse semper manere non possumus; interdum quippe me
 ferentem, interdum tepidam fore; aliquando inquietam; aliquando
 quædam mox iterum à temptationibus impetendam: ac semper in ipso spe-
 ram, nullatenus autem timerem.

*Hac in vi-
 ta non sem-
 per in eodē
 statu esse
 possumus.*

Cogitabam quodam vice apud memetipsam, an non immortifi-
 cationem redoleret, quod libentissime apud illos, quibuscum de rebus
 animam spectantibus communico, esse vellem, & hos ipsos amore
 prolequerer; & quod ex illorum, quos insignes Dei famulos esse no-
 tem, commercio & conversatione voluptatem caperem. Responde-
 re mihi, virtutem non fore, si agrotus iam ad extrema redactus
 negligere & gratias agere medico illi negligeret, à quo se sanitati re-
 stitutum in credit. Cogitarem, quid factura fuisset, si huiusmo-
 di viros non inuenissem: commercium bonorum non posse obesse,
 si verba mea semper graviora ac sancta esse debere: denique semper
 curatilibus agere perscuerarem: maius quippe mihi inde compen-
 sum, quam dispendium secuturum. Per magna id mihi consolati-
 onem fuit: aliquando enim apud me decreueram non amplius cum ip-
 sis communicare, id imperfectionem & immortificationem esse ra-
 ti. Dominus itaque omnibus in rebus, quid facto opus esset, mihi con-
 solatur, etiam in parvis, adeo ut etiam diceret, quomodo apud
 debiles & infirmos, & alios quosdam in particulari, me gerere de-
 beam. Paucis ut complectar, semper mei curam gerit, subinde ve-
 ro me ipsa torqueo & vexo, cum me tam parum in illius obsequio
 praeferre video, quodque necessario tantum temporis impendere de-
 beam corpori ita debili & misero, quale moum est, curan-

*Bonorum
 commercium
 obest.*

S.
 eresia

para
 in vi
 108

Quodam tempore in oratione agebam, tempusque cubitum cedendi instabat; eram autem plena doloribus, & ordinarius vomitus iam mihi vicinus erat: videns ergo ita me corpori meo alligatam & obnoxiam esse, & ex alia parte spiritum etiam sibi tempus desistere, usque adeo introsum angustabar, ut amare flere, meque grauer affligere inciperem (& non est hoc cunctius vel alterius diei, sed, ut frequens admodum) adeo ut mihi met esse grauis & irasci viderer, me comparata, ut, tum quidem mihi met ipsi abominabilis essem, sed et nariē ita me constitutam scio, ut me nec abhorream, nec accipere negam id quod mihi opus esse sciam. Det autem Deus, ut non plura sum accipiam, quam mihi necessarium sit; sed id me facere verisimile est. Ergo in afflictione constituta apparuit mihi Dominus, meque mecum est consolatus, monens ut hæc eius causā facerem & paterer; namque meam in hoc rerum statu necessariam esse. Vnde ex quo tempore firmiter apud me constitui ex totis viribus meis, huic Domino & consolatori meo seruire, nullam mihi iam molestiam & pressuram sentio: nam quamuis me non nihil meroris & malorum subire patitur, ita me tamen consolabatur, ut labores & aduersa identidem dolerem: itaque modo comparata sum, ut ad aliud me viuere deberem, existimem, quam ut aduersi quid pariar, & hoc est quod ex totis viribus meis maximè à Deo afflagito. Vnde subinde ex toto corde meo Dominum dico: *Aut mori, Domine, aut pati: aliud mihi dari à te nolo.* Simul et dum horæ signum dari audio, præ gaudio gestio, quod paulò reddamur vicinior ad eum videndum, horā illā vitæ meæ elapsā videat.

*Voluit
Deum gra-
tiam ei fa-
ctis inno-
uare.*

Aliās ita comparata sum, ut nec vllum vitæ meæ sentum, neque riendi desiderium (ut mihi quidem videtur) habeam, sed metropæ caligine in omnibus rebus ob ingentes, quas sæpe (ut dixi) patior, afflictiones, obsessam comperiam. Et quamuis Domino visum, ut hæc quas illius Maiestas mihi identidem confert, in lucem prodierint, eas prodituras esse ipse mihi iam ab hinc annis aliquot prædixerat, quæ mirè me afflixit, ut etiam exinde non parum, prout Reuer. Venerabilis scia est, omnimodis exagitata fui; quisque enim pro eo ac vult eas interpretatur hoc tamen mihi consolationi fuit, quod rei huius si quæ pa, mihi non sit ascribenda, ut quæ semper sedulo caui, & omnem potui operam dedi, ne cui illas præterquam Confessoribus meis, quos ex illis easdem intellexisse nossem, aperirem, idque non ex humilitate, sed quod permolestum mihi esset, etiam Confessorijs meis, ut aliās dixi, illas patefacere. Quanquam eo iam res deuenit (Deo nulla iam amplius obloquia hominum curem, esto quam plurimi, & eodem magno cum zelo & studio, aduersum me murmurent, alij vero

cum conferre, quin etiam confessionem meam excipere, vereantur; alij
denique mirabilia quædam mihi dicant; cum (sic ut intellexi) multas hac
vix animas Deus in viam salutis reuocare voluerit: manifestè enim vidi,
simil etiam meminì, quantum vel pro vna dumtaxat anima Dominus
laborem subijisset. Nescio certè, an rei huius ex parte causâ sit, quod me
Maestas eius in hunc adeo arctum angellum, & in quo nullam amplius
me, velut rei mortuæ, memoriam fore putabam, compegerit: at tanta
me non fuit obliuio, quantam quidem voluissim; cogor enim necessa-
rio cum quibusdam hominibus agere: sed, quia adhuc sum, vbi adhuc vi-
deor, hinc in talem me Dominus portum compellere voluisse videtur, in
quo quæ eius misericordia tutam me futuram spero, eò quod iam extra
mundum sum, & in paruo & sancto contubernio agam. Equidem velut
defunctum, infernè despicio, & quidquid alij dicant aut sciant, hilum non
hinc, pluris sanè facerem, si aliqua anima vel paulò amplius in virtutum
& perfectionis via proficeret, quam quodcumque demum dici de me
potest, & ex quo tempore hic ago, placuit Domino, vt omnia mea desi-
deria hac in re terminarentur. Imò verò mihi quasi vigilantem quendam
hominem in hac vita concessit: nam quidquid video, semper velut som-
nare videor, nec vllam magnam aut notabilem recreationem afflictio-
nis in me sentio: si qua verò sint, quæ hanc in me causentur, ea ipsa
tam cito præterit, vt non possim non admirari, nec alium ea in me sen-
sum operatur, quam res aliqua quam somnio. Quod autem dico, veris-
simum est: nam tamen si postea aut ob illam voluptatem latari, aut ob il-
lam afflictionem contristari volo, nullatenus tamen id in mea potestate
est, perinde ac viro cordato & graui impossibile esset, dolorem aut glo-
riam aliquam capere ex eo quod in somnis somniasset: Dominus quippe
animam meam iam expergefecit ab eo quod antea me, quod rebus mu-
danis nondum mortua, aut mortificata essem, sensum habere & sentire
sucebat; non cupit autem Maestas eius, denuo vt cæcutiat.

Hoc modo iam viuo, Reuer. Dom. & Pater. Deum ergo supplici-
ter roga, alterutrum mihi vt concedat, videlicet vel vt me ad se ex hac
vita collat, vel aliquam sibi seruiendi rationem & modum suggerat. Hoc
mei Maestas eius concedere dignetur. Vtinam vero quod hîc scripsi,
aliquem R. Vestræ fructum adferat, quod sanè non sine magno labore
scriptum est, eò quod temporis laborarim angustia. Nihilominus nimis
quam felix labor hic meus futurus esset, si quid ita scripserim, aut dixe-
rim, vt Dominus propterea vel semel ab aliquo laudetur: hoc quippe si
fecerit, mihi quam abundantissimè satisfactum putarem, esto Reu. Vestræ
omnia quæ scripta sunt, quamprimum flammis traderet. Ea tamen non
ante igni vellem traderes, quam tres illi viri, quod R. V. nouit, ea legis-
sent,

P 3 sent,

S.
eresia

per
in vi
108

Quale et
Dominus
somnia
daret.

Conclusio
libri.

sent, cum fuerint, & etiamnum modò sint, Confessarij mei. Stenim ali-
 lius momenti hæc sint, æquum est bonam illam quam de me habent, opi-
 nionem deponere; sin momenti alicuius, si modò sint probi & docti,
 facile eos visuros scio, vnde nam ea veniant, & laudaturos illum, quæ
 me illa dixit. Tuam illius Maiestas Reuerentiam semper tuestar, itaque
 sanctam faciat, vt per Spiritum & lumen tuam miseram hanc creaturam
 tam parum humilem, & valde præsumptuosam, vt pote quæ tam iusto-
 mia describere præsumpserim, cum propositum & intentio mea sit, non
 errare, sed obedire, & vt mediante me Dominus aliqua ex parte laude-
 tur (hoc quippe est, quod iam abhinc annis multis illum rogavi) & quæ
 ad hoc ipsa me delituunt opera, hinc causa sum inordinatam hanc vitam
 meam scripto digerere: quanquam non plus ad hoc diligentia & tempo-
 ris impenderim, quam quantum, ad eam scribendam, me impendere oportu-
 it; sed quam potius simplicissime & verissime dicendo quidquid erat
 & in me factum est. Deit Dominus, quoniam & potens est, & ille
 velit, valet, vt in omnibus sanctam ipsius voluntatem adimplere nō-
 rim; & animam illam, quam tot artibus & modis, ac toties maculas ipsam
 inferno eripuit, libique vindicauit, perire non sinat. Amen.

SPIRITVS SANCTVS SIT CVM REV. V.
 semper. Amen.

NON abs re foret, si, quem in hoc scriptiois officio laborem suscepi, vni-
 Reu. V. estram exaggerarem, vt hac te ratione obstringerem. Et merito scire
 facere possem: cum vna hæc mei delineatio & descriptio, ac tot miserarum
 rum in memoriam reuocatio, mihi perdifficilis fuerit, & mularum profutarum
 Quamquam (vt ingenue confitear) longè mihi fuerit grauius, gratias quas a Deo
 cepi, quam quas aduersus illius Maiestatem admisi offensas describere. Feci, quod R. V.
 iunxit, scilicet quod hac conditione me in scribendo diffuderim, vt tu vniuersam a
 tua præstes, quod mihi spondidisti, lares, inquam, quod tibi displicebit. Nondum
 tum quod scripseram relegeram, cum id R. V. sibi mitti postulauit. Occurrent
 tasis quadam non satis declarata, alia etiam vbi posita: tempus enim quod habui
 ue & angustia fuit, vt scripta relegere ac renidere non potuerim. Rogo R. V.
 des & corrigat, simul & transcribi iubeat, si ad R. P. M. Aulam ea mittenda
 namq, manum meam & characterem agnosceret. Vellem sanè omnimodis hæc
 deret, cum hac intentione primum ea scribere ceperim. Per magna quippe mihi
 rioni futurum est, si ipse me bonam ambulare viam iudicavit, cum aliud mihi
 ciendum non super sit, quantum in me, R. V. est in omnibus faciat, prout ipsi expedit
 debetur, & obligatam se norit ei, quæ animam suam ipsi totaliter concedit. Tuam

quod vnam Domino identidem commendabo: quare illius Maieitati quanto magis ser-
uire conare, quo mihi auxilio esse possis. Ex his ergo quae hic refero, facili negotio R. V. ad-
uertet, quam suam quis laudabiliter & bene operam impendat, cum se (vbi R. V. iam ca-
pitulum offert ei, qui ita sine mensura ac modo se nobis dat: sit ipse in aeternum benedi-
ctus, fieri nong. nos (quae eius misericordia) simul futuros, vbi R. V. vestra, & ego clarius
narramus illas, quas fecit nobiscum gratias, vixuri, eumq; in perpetuas aeternitates laudatu-
rum. Amen.

F I N I S.

Liber hic absolutus est anno Dom. M. D. LXII. mense Iunio,
videlicet cum illum primum sine vlla capitum distinctione
conscriptum. Nam exinde ipsum denuo rescribens, per capita di-
stinxit, multaque quae post primam scriptionem contigerunt, vti
est monasterij S. Iosephi de Auila fundatio, in secunda adiunxit.

MAGISTER F. LVISIVS LEGIONENSIS
Lectori Salutem.

NA cum libri huius antographo venerunt ad manus meas scheda quae-
dam ipsius S. Matris Tereza de Iesu manu exarata; in quas vel ad me-
moriam proprie vsu, vel vt omnia ad Confessarios suos referret, alia quae-
dam quae Deus ei dixerat, nec non gratias quas ab ipso acceperat, praeter
eas quae hocce libro continentur, retulerat: quas mihi prioribus illis vi-
sui est adiungere, quod ad animarum adificationem non mediocriter facere videan-
tur. Vnde etiam eas ad litteram, & prout in S. Matre scriptae sunt, huc adfero.
Ita autem ait:

QUADAM die Dominus mihi ait: Putasne, filia, meritum in frui-
tione & gaudio situm esse? minime: nam non nisi in operando, pa-
tendo & amando situm est. Non audisti Apostolum Paulum am-
plius quam semel gaudio coelesti fruitum, ac saepius passum esse: vitam quo-
que meam passionem plenam fuisse vides, & non nisi semel, in monte
Thabor,

S.
Teresapera
in VII
158

Thabor, in gaudio me fuisse audis. Noli putare, cum matrem meam, re
suis in vlnis continentem vides, illam sine magna amaritudine, & con
mento illo gaudio fruitam fuisse; iam inde enim ab eo tempore, quo
meon illam doloris gladio transfigendam dixit, clarum ei Pater meo
lumen infudit, quo illustrata videret, quid mihi patiendum esset. Ego
quoque Sancti, qui in deserto vixerunt, quoniam à Deo dirigebantur
impellebantur, hinc magnis sese affligebant austeritatibus, grane adhe
rum à Demone, tum à semetipsis certamen patiebantur; propterea in
omnibus. longo tempore, omni consolatione spiritali destituti erant.
Hoc ergo velut certum crede, filia; quæ Pater meus maximè diligit, im
plus laborum & afflictionum submittere; & labori amorem conferre
esse. Quanam in re melius tibi illum possum ostendere, quam hoc ipse
tibi volendo, quod volui mihi incipisse: Invenire hæc vulnera; nam hæc
doloribus nunquam dolores tui pares erunt. Hæc est via veritatis. Hæ
igitur cum audias, ipsa me in hominum mundanorum perditione
etura deploranda adiuuabis; ut pote quorum omne studium, deside
cura & cogitatio in ijs, quæ hisce contraria sunt, conferendis impeditur.
Cum ergo me illa die orationi dare cepissem, ita caput mihi doluit,
impossibile mihi videretur, orationem tenere. Tum ait mihi Dominus.

*Quæ via
veritatis.*

*Premium
passionis.*

Hinc passionis & afflictionis mercedem colliges: quod enim in
indisposita esses, ad mecum loquendum, hinc ego tecum locutus
teque consolatus. Et sanè, penè sesquihora spatio in recollectione me
tis fui, & interim illa quæ dixi verba nec non reliqua omnia mihi
Nihil penitus hic distracta fui, & nesciebam vbinam essem; sed tantum
me voluptatem & gaudium sensi, ut eam eloqui non possem, & iam
capitis grauedo (quod sanè mirabar) abierat, sed contra ardens qua
dam patiendi mihi mansit desiderium. Monebat insuper sæpius ver
borum illorum, quæ suis olim Apostolis edixerat, recordaret, vultum
non debere seruum maiorem esse Domino suo.

*Quæ illius
in com
munionis
plenum
fuit san
guine.*

Quadam Dominica Palmarum, statim à communione percipiente
in spiritu rapta fui, ut ne sacram hostiam quidem deglutire possem
cum eam adhuc linguâ continerem, & iam non nihil mihi reddita
verè mihi videbar os sanguine repletum habere, nec non faciem, qua
torum corpus meum eo penitus perfusum videbatur; & is adhuc calen
re, tanquam si eum Dominus recenter effudisset: quam autem rueret
tiebam, dulcedo nimis quam magna erat: & ait Dominus ad me: Valde
lia, sanguinem meum tibi prodesse, & noli timere ne mea tibi deficiat
misericordia: hunc ego tanto cum dolore effudi, & tu tanto cum
dio, uti vides, eo frueris. Voluptatem quam mihi hoc die attulisti,
quam satis tibi rependo. Hoc dicebat, quia iam plus quam à triginta

meam, me
ine, & co
re, quod
Pater me
det. Ego
gebantur
rane adie
cere in li
citur em
diliget, m
conformem
hoc caput
in hanc
tatis. He
itione do
deliderant
impedim
dolunt
Dominu
im inegre
occurrit
tione me
a mihi d
d tantu
, & tam
dens qu
epius v
rer, valde

nis consuetudinem habeo hoc die, si quo modo possim, sacrae commu-
nionis adeunda, & animam pro modulo meo ad Dominum hospitio re-
cipiendum disponendi: semper enim nimis quam magna mihi vita fuit
inhumanitas & immanitas, quam erga ipsum tunc Iudaei ostenderunt,
quod postquam eum tam honorifice in urbem introduxissent, tam pro-
cul ab ea foris carnatum abire sinerent. ego autem fingebam, illum
apud me diuersari & manere; sed erat id, ut quidem video, satis incom-
modum diuersorium. Itaque stupidissimas quasdam & simplices consi-
derationum imagines mihi fingebam; eas tamen Dominus admittere in
bonum voluisse videtur: haec quippe una de visionibus est, quas ut certifi-
catus habeo; itaque mire mihi ad communionem sumendam praefuit.

Quodam in libro legeram, imperfectionem quamdam esse, pretiosas
& ornatas habere imagines, unde quamdam talem, quam in cella habebam,
me abdicare cupiebam. Quin etiam antequam in libro illo legis-
sem, paupertati mihi conforme & conueniens videbatur, non alias, quam
chartaceas imagines habere; & postquam id iam legeram, alterius gene-
ris eas habere plane noluissem. Sed dixit mihi Dominus, quomodo re-
feram, idque cum minimè de eo cogitarem; nimirum non esse eam, bo-
nam mortificationem; & utram censerem meliorem, paupertatem an di-
lectionem; itaque cum amor longè sit melior, nequaquam omne id quod
me ad eum excitare posset, relinquendum aut fororibus meis auferen-
dum videri; librum verò non de ipsis imaginibus, sed de nimio ac super-
fluo illarum ornatu ac pretiositate loqui. Atque hoc esse, quod cum ha-
ereticis diabolus facit, quod videlicet omnia ipsis eripiat media, quibus
ad rectè de Deo sentiendum possent excitari, atque ideo eos pessum ire
& petire. fideles autem meos, filia, hoc tempore magis quam villo alio
contraria ijs, quae ipsi faciunt, facere oportet.

Cum quodam tempore mecum perpenderem, quanto maiore cum
puritate viuamus tum, cum nullis distinemur negotijs, & quantis ipsa
scire deberem imperfectionibus, ac quoties labi, cum ijs me implico;
Dominum mihi dicentem audiui: Non potest esse minus, filia; unde da
operam, ut in omnibus bonam habeas intentionem & denudationem, ac
respice me, ut quae tute facis, conformia esse possint ijs quae ego feci.

Cogitans apud memetipsam, quid causa esse posset, quod iam penè
nunquam publicè in exstasi sublime rapeter, eum mihi dicentem audi-
ri: iam id non conuenit, satis quippe iam auctoritatis habes ad id,
ad quod te destino: ad imbecillitatem malicioforum hominum respici-
mus.

Quadam die anxie sollicita & dubitans cum essem: num in Dei gratia
cui starem, necne: dicebat mihi: Magna est, filia, inter lumen & tene-
bras

Q

bras

S.
heresiapapa
in vi
158Quam sit
bonum ha-
bere ima-
gines: sed
solleuda
curiositas.Negotia
sunt dis-
tractionis
causa.Cur iam
publicè in
exstasi
non raperer.

bras differentia: ego sum fidelis & nemo peribit, quin hoc intellegatur sit. ille seipsum decipiet, qui per spirituales dulcedines sibi securitatem spondebit: etenim vera securitas est, bonæ conscientie testimonium. Nemo autem putet, se seipso in lumine permanere posse: perinde ac ehere non potest, ut nox naturalis non adueniat. hoc namq; à mea gratia dependet. Optima autem ad lumen retinendū ratio est, si anima nihil seipsa posse omnia autem à me sibi prouenire, intelligat. nam, esto quomodo in lumine sit, in momento tamen, quo me ab ipsa subduco, non illi superingruet. Hæc vera est humilitas, ut nimirum intelligat anima, quæ ipsa possit, & quid ego. Quæ ego tibi trado documenta, noli negligenter scripta referre, ne quando eorum obliuiscaris, cum quæ tibi humiliter dant, monita etiam scripto committere velis.

*Quæ vera
sibi humilis
sua.*

In vigilia festi S. Sebastiani, in primo anno quo ad Incarnationem monasterium veni, cum iam inciperent, *Salve Regina*, Deiparam matrem magnam Angelorum multitudine stipatam, versus Priorissæ sedile, cunctis Virginis imago superposita est, vidi descendentem; & in eo ipsa sedere videbatur. Tum porro imaginem nullam videbam, sed ipsam, cuius locum B. Virginem; quæ imagini, quam Comitissa aliàs mihi dederat, aliquo modo videbatur esse similis; esto id ego, non nisi quam celeritè, sem agnoscere, quod statim sublimis à terra sustollerer. Multos autem supra sedilium coronices & reclinatoria, videre mihi videbar Angelos, tametsi non in corporea specie; erat enim intellectualis visio. Atque hoc in statu mansi, quoadusque Laudes finirentur: illa autem duxit me mihi: Optime fecisti quod hoc in loco me collocasti: nam Laudibus quoque filio meo hic cantabuntur, interero, easque illi repræsentabo.

*B. Virgo si
bis fieri pu-
at, quod
eius ima-
gini sit.*

Cum se Confessarius meus quadam vespere magna cum festinatione aliorum, à quibus premebatur, negotiorum causa euocatus, à me subduxisset, aliquantulum temporis in dolore & pressura hæsi: & quod nulli protus terrenæ creaturæ affectu mihi videar adherere, hinc caute me mea caput conscientia, ne hæc forte libertatē iam amittere inceperat. Contigerat hoc vespere; postridie autem mane, super hac re Dominus mihi respondens ait, ne mirarer: sicut enim mortales aliquā suorum bonitatem & contubernia ambiunt, ut voluptates suas sensuales cū ipsius communicent, sic etiam anima gaudia & dolores quos habet cōmunicare possit, si quando aliquē horū intelligentē reperit, contristatur autem cū minem, quorum communicet inuenit. Quod autem aliquando me Confessario meo dixisse, hæc visiones quanto cius præterire: Dicebat autem Dominus, inter huiusmodi visiones & imaginarias discrimen esse: posse in gratijs, quas nobis ipse facit, certam aliquam datæ regulæ

*Anima
gaudia &
dolores
suos cum
aliquo
commu-
nicare ge-
sit.*

parentem & expediens esse, ut modò huius, aliàs alterius generis esset.

Quadam die, post communionem perceptam, apertissimè vidi, Dominum se ad latus meum collocare, qui me quam suauissimè cepit consolari, inter alia dicens: *Viden' me hic, filia, quod ego sim: profer manus tuas.*

Hic autem ipse accipere & ad latus suum applicare videbatur, dicens: *Vi-*
di mea vulnera, non es sine me: perage breuem vite huius cursum. Porro ex aliquibus
rebus quas dixit, facile intellexi, illum, postquam in celos iam ascendit,
maquam amplius in terram descendisse, ut cum aliquo communicaret,
quam in SS. Altaris Sacramento. Addebat, se statim à resurrectione san-
ctissimam matrem suam adiisse, quod iam in magna necessitate esset; a-
dò autem doloris gladius animam eius transfixerat, ut statim ad se ipsa
redire non posset, ad gaudium hoc fruendum, seque diu apud illam fuisse,
quod id maximè necessarium esset.

Maue quodam mihi in oratione agenti magnus incidit raptus,
videbaturque Dominus spiritum meum sublatum, iuxta Patrem suum
celum collocare, eique dicere: *Quam tu mihi dedisti, illam tibi ego reddo;* vi-
debatque ipse me ad se attrahere. Non est hoc imaginarium quid, sed
sua magna cum certitudine & tam spiritali cum subtilitate fit, ut nò fa-
cile declarari possit. Quædã mihi verba dicebat, quorum non satis iam me-
mor; quædam erant de gratijs, quas mihi facturum erat. Ad aliquod por-
to temporis spatium me apud se detinuit.

Cum secunda quadragesimæ feria in monasterio S. Iosephi Mala-
gonensi à sacra communione surgerem, Saluator noster Iesus in imagina-
ta quadam visione (prout solebat) mihi apparuit: cumque illum aspice-
rem, vidi, illum loco coronæ spinæ, magni luminis coronam circum to-
tem caput habuisse; eodè haud dubiè in loco, in quo fuerat à spinæ vul-
neratus. Et quia mirè erga mysterium coronationis Domini afficior & fe-
rox, hinc magne hoc mihi fuit consolationi; & cogitare mecum cœpi, quã
græie hoc illi tormentum fuerit oportet, quod tot illi vulnera simul in-
talit; & cœpi contristari. sed mox Dominus mihi ait, nullatenus ei ob hæc
vulnera, sed ob alia plurima, quæ sibi modo inferebantur, compaterer.
Petebam ergo, ecquod his adferre remedium possem: esse enim me ad o-
mnia paratam. Aiebat, non esse iam quiescendi tempus, sed hæcce mona-
stera, quam possem celerrimè, perficere contenderem: quod in monia-

Q 9 2

lium

secundum hanc, qui ipsa quæ hic dicit, ei significabat. Ex eo etiam quod Christum, post suam in-
celos ascensionem, non amplius in terram descendisse dicat, multò minus efficitur, illum multis
coram suis se visibilem non exhibuisse, & cum illis sermonem non miscuisse sed id ita intelligendū, non quod
deserat celum descendere, sed intellexit illis & animas illorum ad sese susculerit, quò ipsum & viderent
& audirent, quem admodum de S. Stephano & S. Paulo in Act. Apost. legimus.

S.
222512pera
N. VII
108

hum animabus ibi vellet quiescere; quare omnes, quæ sese mihi præ-
tarer, admitterem. plurimas namq; esse, quæ sibi non seruirent, quod lo-
cum non inuenirent. volebatque monasteria, quæ paruis in opibus sus-
structa essem, paria esse huic: quod in illis æquè multū possent, habere
idem quod in alijs sit, faciendi desiderio, promereri. Adhæc operam
re, vt omnia vnius Superioris regimini subderentur; ac ne pax inter
ob ea quæ ad corporalem necessitatem, spectat, vllatenus violaretur.
enim se facturum, nihil nobis vt ad victum necessarium decerneret
rem verò ægotantium curam haberem; Superiorem quippe quæ
aliquam deserit, & delicatius non habet, similem esse amicis Iob: se
quæ ad animarū ipsarum commodum ipsas percutere, & illos patienter
ipsarum in discrimen adducere. Mandabat adhæc, vt horū monasterio-
rum foundationem describerem. Ego vero cogitare mecum cepi, quo
modo: de Medinensis enim Conuentus fundacione nihil me intrinsecus
quod descriptione dignū foret. Vnde mihi respondit Dominus: Quod
plius videre vellē, cum fundatio illius miraculosa fuisset? quasi velle
cere, se solum illam perfecisse, quod illius peragēda medium nullum
se videretur, itaque quod mihi mandabat, executioni mandare de-
bebat.

*Fundatio
nis domo-
rū Ordinis
sui mira-
culosa.*

Tertia septimanæ post ascensionem Domini in celum proxima
ria, cum post communionem acceptam, aliquantulum temporis in
tione mea desolata fuissē & afflicta, quod ita distraheret, certe vt
harere non possem; de misera natura apud Dominum conquesta
Anima autem mea mox accendi & inflammari cepit: totam namq;
sanctissimam Trinitatem coram me præsentem cernere videbar
intellectuali quadam visione; adeo vt anima mea certo quodā re-
tationis modo, quasi per quamdam veritatis figuram (quo mea
ditas melius intelligeret) apertè intellexerit, quomodo Deus simul
sit & vnus: vnde etiā mihi videbatur, quod omnes tres personæ me
querentur, quæ se in anima mea distinctè representabant; dicētes, præ
hac die tribus in rebus in me ipsa emendationem percepturā (quod
personarū singulæ aliquā mihi gratiā facerent) videlicet in amore, in
tiendo gaudentes & exultantes, deniq; in amorem hunc cum quā
anima mea inflammatione sentiendo. simul etiam intelligentiā illorū
pi verborū, quibus Dñs tres personas in illa, permittit anima futura
in Statu gratiæ est. Cum autem deinde, ob tam singulare donum
Domino agerem, & hoc ipso me indignam reputarem, magno cum
ctu & sensu Maiestatem illius alloquens, dixi, Cur, cum tam
mecum vti vellet misericordia, me ita dimisisset, vt ad tantam ne-
prolaberer (pridie namque mirē me ob peccata mea affligeram, &
mihi ab oculis ponens) vnde manifeste intelligebam ac videbam,

*In SS Tri-
nitatis cō-
spectu pro-
ducta fuit.*

nam Dominus à parte sua, iam inde à prima mea pueritia, fecisset, ut effici-
cillimis medijs me ad se pertraheret, & quam illa omnia parum mihi
profuissent. Vnde immensum Domini, quem nobis in his omnibus ad-
mirandis, cum ad ipsum iam conuerti volumus, ac mihi magis, quam
illi alijs (idque ob varias causas) declarat, amorem facile perspexi. Vi-
dentur porro mihi tres illæ personæ quas vidi, quæ nonnisi vnus
fuit Deus, ita animæ meæ impressæ mansisse, ut me tam diuino con-
seruio, siquidem id diutius durasset, non vnitam manere, impossibile
fuit.

Alio tempore, paulò antequam illud quod iam dixi, cōtingeret, Sa-
cramentum Communionem aditura, prius quàm hostiam quæ adhuc ci-
borio continebatur, suscipere, vidi velut columbam, quæ alas suas cum
strepitu quodam adinnicem concuteret: quod me visum ita perterruit &
suspensum, ut magnam mihi met ipsi vim ad Ven. Sacramentum suscipi-
endum facere oportuerit.

*Videt co-
lumbam
cum Sacra-
mentum
adit.*

Omnia hæc in S. Iosephi templo facta sunt Abulæ, in quo etiã olim
hæc mihi verba dicta sunt: Tempus veniet, cum isthoc in templo mul-
ta miracula contingent, vnde ipsum, templum Sanctum appellabi-
tur. Illud ego in templo Sancti Iosephi Abulæ intellexi, anno Domini
M.D.LXI.

Cum aliquando apud me cogitarem, an non meritò vereque me
solarent, quibus displicebat, quod foras ad alia fundanda monasteria
concederem, ut quibus satius videbatur, ut semper & continuò orationi
inhærerem; dici mihi cælitus audiui: Quam diu vita hæc trahitur, lucrum
non tam situm in eo, quod quis me frui omnimodis conuitatur, quam in
solitudine mea facienda. Quod autem S. Paulus de reclusione mulierum
agat (hoc quippe non ita pridem mihi dictum est, & etiam alias id inau-
ditum) videbatur mihi, Dominam fortasse velle, ut & ego in clauistro
meo manerem: sed ipse mihi dixit: Dic illis, non secundum vnam S. Scri-
pturæ partem ipsos debere procedere, sed etiam alias intueri. & pete, num
manus mihi vincire velint?

*Plus profi-
citur vo-
luntatem
Dei facien-
do, quam
semper
fructu
Deo.*

Cum quadam post Octauam Visitationis B. Mariæ die, in aliqua
montis Carmeli cellula pro fratre meo Dominum rogarem, ei (an sola
cogitatione, nescio) dicere memini: quare frater meus tali in loco est, in
quo ei salutis amittendæ discrimen impēdet? si quem tu orū, Dñe, fratrum
tali in periculo constitutum cernerem, quid non ad illum eo eripiendum
facerem? nihil, quod quidem in potestate mea fuisset facere, illius
causa ommissura fuisse videbar. Tum Dominus ad me: sorores Incarnatio-
nis, o filia, filia, meæ sorores sunt: & tu quiescis? sume igitur animum, cō-
sidera me id cupere, non est tam graue quam ipsa putas. Et quod in causa
futurum

Qq 3

futurum esse credis, ut aliæ domus iacturam faciât, inde tam huic quam illi lucrum accedet. noli hoc impedire; nam ingens mea est potentia.

Consideranti mihi, & mente agitati, austeritatem & penitentiam quam spiritualis quædam mulier agebat; & quod ego, pro desiderio quod mihi illius agendæ Dominus aliquando dederat, maiorem facere potuissem, nisi, quo Confessarijs meis obedirem, eam cogitationem deposuissem; ac num satius esset in posterum, illis eam dissuadentibus, non perire; respondit Dominus: Nequaquam, filia, per bonam & sanctam viam ambulas. Videne omnem illius personæ penitentiam; equidem tuam obedientiam pluris facio.

Obediētia
meritum

Quodam tempore in oratione agenti mihi, Dominus per modum intellectualis visionis ostendit, quis animæ in gratia constitutæ sit status, apud quam, & cum qua, per oculos intellectus, SS. Trinitatem agnoscere: cuius est contubernio quandam anima illa potestatem accipiebat, quæ ei in mundum vniuersum ius ac dominium dabat. Ipsi quoque intellectus sensum illorum verborum Cantici Canticorum, *Dilectus meus defensor hortum suum*. Ostendebatur mihi quoque, quis animæ in peccato mortali agentis esset status; vt pote, quæ sine vilo robore & potentia est, & ad instar hominis vndique victi, constricti, & oculos velati, qui, esto velit

Anima in
peccato
mortalis a-
gantis qui
fiatus &
imposita.

der nequit, vt nec incedere, nec audire, & in densa agit caligine. In
porro huiusmodi animabus compaſciebar, nullus vt labor, quantum
magnus, mihi non videatur quam leuiſſimus, ad vel vnā liberandā.
Videbatur mihi impoſſibile, aliquem ita hoc videntem, vt id ego
(quod expoſuit per difficile eſt) aut tantum velle bonum amittere, &
in tanto malo agere.

Cum in Incarnationis monasterio agerem, in secundo Prioratus anno, in octaua festi S. Martini, & iam iam sacram communionem perceptura essem, F. P. Ioannes à Cruce sacram hostiam in duas partes, & unam mihi, altera alteri sorori cederet, diuisit. Equidem id illi non tam quod hostiæ deficerent, quam vt me mortificaret faceret: tabam, quod melibenter magnas in Sacra Communione hostias accipere illi dixissem, esto scirem id nihil referre, & propterea minus DOMINVM integrum & totum illic adesse, tamen partem illam etiam minima & minutissima sit. Dixit autem mihi Mariæ: Noli timere, filia, vt te aliquis à me possit separare; indicans, nullius momenti ac ponderis esse. Actum quidem imaginatiua quadam vi mihi feci, vt & aliàs facere solitus erat, valde intus, spectandum dedit, dexteram suam mihi porrigens, ait: *Affice clauum hunc, in signum quod ab*

Dominus dexteram suam mihi porrigens, ait: *Affice clauum hunc, in signum quod*
ea sponsa mea futura es: hactenus id non merueras, posthac vero honoris mei causa
in adest. res, non solum tanquam Creatoris, Regis ac Dei tui, sed & vera & germana sponsa.

hunc mem iam est tuus & tuus meus. Hæc gratia tales in me fecit effectus, vt illum vix caperem & velut mentis impos manerem, diceremque ad Dominum, vt vel meam abiectionem ac vilitatem propalaret, aut talē gratiam mihi non concederet: putabam namq; naturam meam illi ferendam esse. Vnde tota die ab ea velut imbibita & valde absorpta manui. Magnum inde postea fructum sensi, nec non maiorem mei confusione, & animi dolorem, ex eo quod nihil tantis gratis donisque dignum me facere viderem.

Cum in Toletano monasterio agerem, ac nonnulli mihi consulerent, ne quem, nisi nobilem, in eius templo sepeliri sinerem, ait mihi Dominus: Grauius, ecce errabis filia, si mundi sequi leges velis: oculis in me qui pauper sum, & quem mundus contempsit, conijce. putasne mundi huius magnates etiam apud me magnos fore? vtrum vos illustres aut magnificas faciet prosapia, an virtus?

Quadam die ait mihi Dominus: semper afflictiones ambis; & cum iam ingruunt, repellere eas satagis: ita res dispono prout te velle scio, non prout sensualitas & imbecillitas tua vult. Sume igitur animum, cum, quantum te adiuuem videas: hanc te coronam lucrari volui: Matris meæ Ordinem in vita & diebus tuis mirè propagatum ac multiplicatum videbis. Hæc mihi Dominus medio mense Februario, anno Christi M. D. LXXI. indicauit.

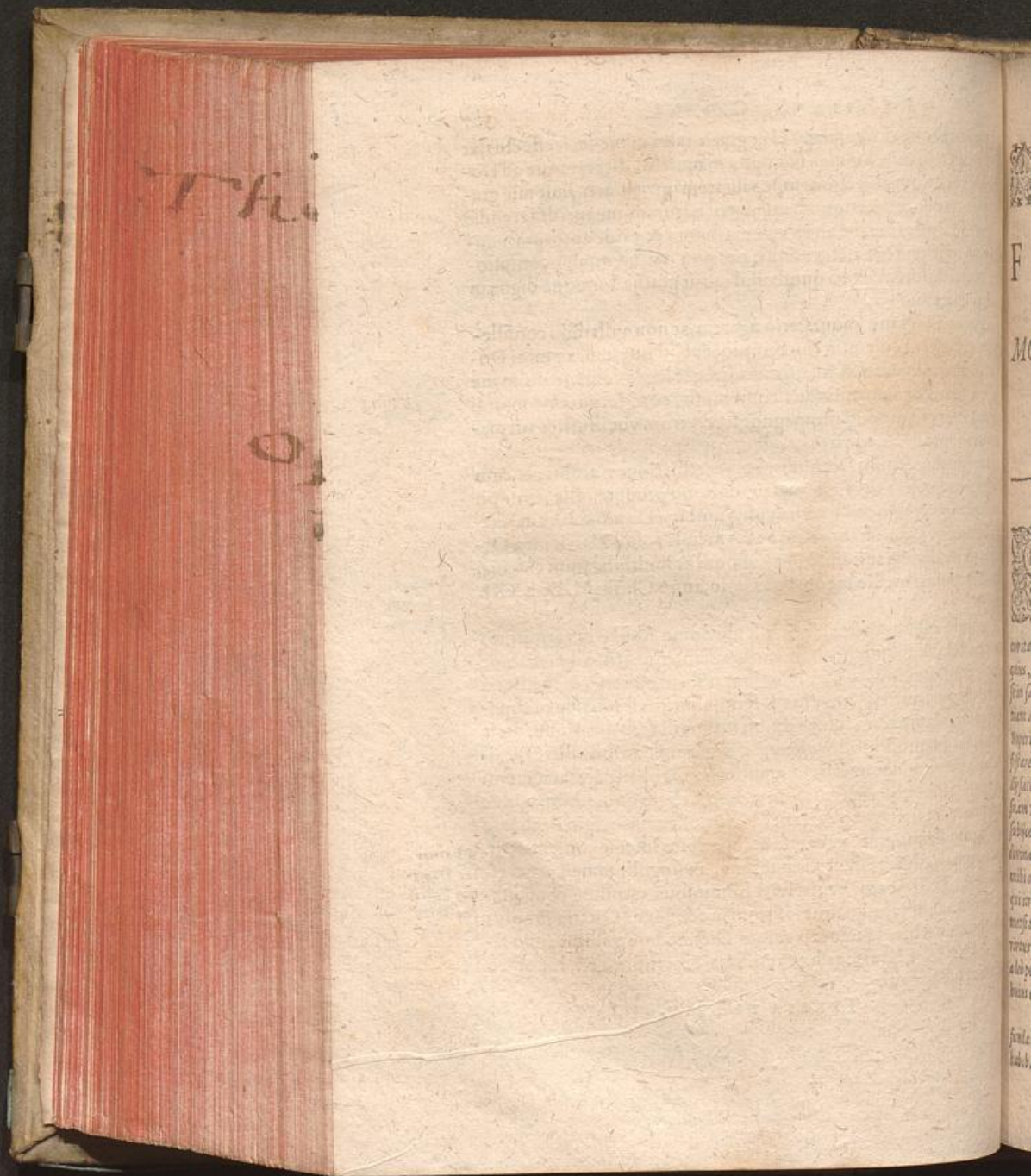
Cum pridie Pentecostes, in S. Iosephi domo Abula in eremitorio Nazaret, agerem, & insignem quandam gratiam, quam illo die, ab hinc viginti circiter plus minus annis, Dominus mihi præstiterat, in memoriā reuocarem, ingens quidam impetus & feruor spiritus subito me occupauit, meque sublatam à terra suspendit. In magna illa recollectione, dixit mihi Dominus id quod modò referam; nimirum Patribus illis Discalceatis, ipsius nomine, denuntiarem, quatuor vt res obseruare satagerent: quum diu enim illas obseruarent, fore vt hæc Religio quoti die magis & magis cresceret; at si illas negligerent, à suo nosset principio declinare & fundamento. Prima erat, vt capita & superiores inter se consentirent. Secunda quamuis plures essent Conuentus, in singulis tamen pauci essent monachi. Tertia; cum secularibus hominibus rarissimè conuersationem idque nonnisi vt animabus ipsorum prodesse. Quarta, vt plus operibus, quam verbis, docere satagerent. Dictum hoc mihi est anno facti M. D. LXXIX. Et quia res hæc verissima & certissima est, hinc meo nomina subsignauit.

Quatuor
res Domi-
nus Patri-
bus Dis-
calceatis
præcipit.

TERESA DE IESV.

S.
Teresa

per
N. VII
158

LIBER
FVNDATIONVM
MONASTERIORVM

MONIALIVM DISCALCEATA-
RVM A S. MATRE TERESA DE IESV
Illarum Fundatrice conscriptus hispanicè;
indelatinè vertebat D. MATTHIAS MAR-
TINEZ MIDDLEBVRGVS.

SVBIVNGVNTVR AD FI-
nem, Conceptus amoris diuini super qua-
dam Cantici Canticorum verba, &
alia pia opuscula eiusdem S.
Matris Tereſiæ.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud IOANNEM KINCKIVM.
ANNO M.DC.XXVII.

S.
Theresi

Opera
IN VII
lib.

INDEX CAPITVM LI-
BRI FVNDATIONVM MONASTE-
riorum Carmelitarum Discalceatorum à S.M.
Teresa conseripto.

Prologus. 309.

Cap. I. Qua occasione de hac fundacione in Medina del Campo & alijs sequen-
tibus agi ceptum sit. 311.

Cap. II. P. Noster Generalis Abulam venit, quid illius aduentu contigerit. 314

Cap. III. Quibus de Monasterio S. Ioseph Metina- Campi fundando modis agi
ceptum sit. 317.

Cap. IV. Agitur de gratis nonnullis, qua horum Monasteriorum Monialibus Do-
minus elargitur, simul & prepositas monet, ac docet, quomodo se in illis ge-
nere debeant. 324.

Cap. V. Nonnulla quo ad orationem monita proponuntur, Est hoc caput ijs, qui in
rebus actiuis sese occupant, cum primis vrile. 328.

Cap. VI. Docet qua hominibus spiritualibus euenire possint damna ex eo quod
non intelligant, quando spiritui resistere eos oporteat &c. 335.

Cap. VII. Quomodo cum melancholicis monialibus sit agendum: hec tractatio
Prioris cum primis lectu necessaria est. 345.

Cap. VIII. Monita quadam, & documenta prescribit quoad reuelationes, & vi-
siones. 350.

Cap. IX. Agitur quomodo Metina- Campi egressa sit ad Conuentum Malagonen-
sem à S. Iosepho dictum fundandum. 354.

Cap. X. In quo, de fundacione domus Vallisolerana à Conceptione B.V. M. de
Monte Carmelo cognominate agitur. 356.

Cap. XI. Agitur de vita & morte Monialis cuiusdam, quam ad hunc Conuen-
tum Dominus vocauit, Beatrix ab Incarnatione nun cupata, &c. 358.

Cap. XII. Quomodo, & quo auctore primum fratrum primigeniam regulam
seruantium Monasterium anno D. 1568. ceperit. 362.

Cap. XIII. Prosequitur ceptam de primis Discalceatorum Carmel. Conuentus
fundacione narrationem &c. 365.

Cap. XIV. Agitur de fundacione Conuentus Toletani à S. Iosepho denominati
&c. 370.

Cap. XV. In quo de rebus nonnullis agitur, que in hoc Toletano Conuentu à S.
Iosepho denominati ad laudem & gloriam Dei contigerunt. 382.

Cap. XVI. Agitur de duorum Monasteriorum vnius Discalceatorum, alterius
Discalceatorum eodem anno 1566. Pastrana erectorum fundacione. 385.

Cap. XVII. De Monasterij Salmanticensis à S. Iosepho denominati funda-
tione. 392.

S. Theresi

Opera

IN VII libris

INDEX CAPITVM.

- Cap. XVIII. Capram de fundatione Conuentus Salmanticens. S. Iosephi
narrationem prosequitur. 396.
- Cap. XIX. Agitur de Fundatione Conuentus in Alba Tormesia, qui ab In-
tiata Despara nomen sortitus est. 403.
- Cap. XX. Agitur de Fundatione Conuentus Segobicensis à glorioso S. Iosepho
nominati. 409.
- Cap. XXI. Describitur Fūdatio Cœnobij Veasēsis à S. Iosepho Saluatore
Cap. XXII. Hispalensis Conuentus à S. Iosepho appellati Fundatio descripta
Et c. 423.
- Cap. XXIII. Fundationem Conuentus Hispalensis prosequitur. 429.
- Cap. XXIV. Hispalensem Conuentus S. Iosephi fundationem prosequitur. 435.
- Cap. XXV. Eandem fundationem prosequitur Et c. 441.
- Cap. XXVI. Carauacensis Cœnobij fundatio describitur. Et c. 448.
- Cap. XXVII. Narratur Fundatio Monasterij in oppido Villanus à
Xara. 458.
- Cap. XXVIII. Agitur de fundatione Palentina Et c. 475.
- Cap. XXIX. Fundatio Conuentus Sorienfis, vel Numantini à Sanctissimo
te denominati Et c. 487.
- Cap. XXX. De fundatione Conuentus S. Iosephi à S. Anna in Ciuitate
si Et c. 493.
- Fundatio Conuentus S. Iosephi in Vrbe Granatensi. 517.
- Conceptus Amoris diuini super quædam Cantici Canticorum
ba à S. M. Tereſia conſcripti, Et c. 527.
- Cap. I. Quam difficile sit ſacerum literarum, maxime Cantici Canticorum
ſum intelligere Et c. 530.
- Cap. II. Nouem paci falſa, amoris imperfelli, Et orationis illuſoria modi pro-
nuntur 536.
- Cap. III. De vera pace, de Amore Dei, Et vnione cum Chriſto, quæ ex vno
naſcitur, Et c. 545.
- Cap. IV. De dulci, ſuaui, Et delicioſo Dei amore, qui inde prouenit, quod
anima per orationem quietis, quæ per vbera Dei repræſentatur, delectatur
Cap. V. De amore conſtanti, ſecuro, Et ſtabili, qui inde naſcitur, quod ſi amor
diuinitatis vmbra protectam videat, 552.
- Cap. VI. De amore forti, ſuſpenſionis, Et raptum Et c. 554.
- Cap. VII. De Amore Dei vtili, qui ſummus Amoris eſt gradus, Et in ſua
partes. 560.
- Tractatus de Ratione viſitandi Conuentus Monialium Diſci-
tarum Ordinis Carmelitani. 565.
- Septē meditat. in Orat. Dominicā, per 7. dies hebdomadę diſtributæ
111

LIBER
 FVNDATIONVM
 MONASTERIORVM,
 MONIALIVM DISCALCEATARVM,
 à S.M. TERESA DE IESV
 Illarum fundatrice conscriptus.

PROLOGVS.

Hæc iam per experientiam didici, (vt taceam id quod multis in locis legi) quàm magnum animæ bonum sit, obedientie præscriptum non excedere inter bona hæc numero, in virtute progressum facere, & Bonæ quæ ex obedientia humilitatis adaptionem. Ipsa namque magna quidam, in ti- procedunt, more & metu illo, quem hac in vita nos mortales habere par est, se-
 cretus est, nunci in via ad calos ducente erremus. In ipsa quoque illa inuenitur
 quæ, quæ in animabus Deo placere volentibus, tantopere requiritur: si enim veraciter
 sciam hanc obedientiam resignarint, seque totas ei tradiderint, aliam senten-
 tiam atq. opinionem vt sequi nolint quàm Confessarii sui; & si Religiosi sint, quàm sui
 Superioris & Prepositi, diabolus eas per asiduas suas inquietudines & turbationes in-
 fectare desinit, quod iam tum viderit, plus se ibi dispendii & damni, quàm compen-
 sationis latere. Cassant quoque effervescentes & turbulenti animi nostri motus, qui propriam
 suam voluntatem facere, quin & rationem in rebus, quæ ad gustum nostrum sunt,
 sequere gaudent, memores se iam ante magna cum resolutione voluntatem suam in
 altissimam resignasse, atque ideo se subiiciunt illi quem in illius locum elegerunt. Cum ergo
 illi diuina Maiestas, (quæ eius est bonitas) lucem dederit, ad magnum thesaurum,
 qui in præciosa hac virtute reclusus est, cognoscendum; operam, quoad potui, dedi, (ta-
 men imperfectè & imperfectè) vt eam acquirerem: tamen exigua, quam in me video,
 vix sepe repugnet; video namque in nonnullis rebus quæ mihi iniunguntur, eam vsq;
 ad perfectam non esse. Diuina Maiestas de suo suppleat, quod in ea, quoad tractatus
 huius conscriptionem deest.

Cum ergo anno MDLXII. in S. Iosephi Monasterio Abulensi quo anno & ipsum
 fundatum est) agerem, P. F. Garcias de Tolero Dominicanus (quem tunc Confessarium dare S. M.
 illi mihi iniunxit, vt illius monasterij fundationem, cum alijs multis rebus, quas iubetur,
 S. Matris Teresæ Opera. Rr qui

S.
 Teresæ

per

N. M.
 158

Fundatione
 monasterij
 Abulensis

litteris man-
 dare S. M.

qui

qui illam leget (dummodo in lucem prodeat) videbit, scripto committerem. Len-
cūm anno MDLXXII. (vndecim scilicet post annū) Saluatica agam, & Reditu
gij Soc. Iesu, cui nomen Mag. Ripaldi, confiteor, isque hoc primi a fundatōis scriptu
gisset, mirē ad Domini Dei obsequium fore putauit, si & reliquorum septem, qui
de per Dei bonitatem fundata sunt Monasteriorum fundatōnem, nec non Patri
calceatorum primi huius Ordinis initia & primordia literis mandarem. quare
facere, ipse mihi imperare non dubitauit.

Quod cum mihi à me fieri impossibile videretur, ob plurima quae me distin-
gotia, tum literarum scribendarum, tum aliarum occupationum necessarii nego-
darum, quod circares à Superioribus mihi iniunctas ea versentur, Deo remper
commendabam, cumque nonnihil in me ipsa affligerer, quod ad tam parum pla-
vtilis & habilis, tam tenuis insuper valetudinis, vt etiam sine hoc, laborum
sustinere non posse viderer, prout quidem naturalis mea imbecillitas erat, dixit mihi
minus, filia obedientia dat vires. Det Maestas eius, id est, sit, mihi quae graui-
cedat, vt ad gloriam ipsius, ita vt oportet referam & prosequar gratias, quod
huic in hisce fundatōibus contulit. Et ab eo porro vt certum potest, omnia quae
finē, & sine vlla exaggeratione, quantum quidem ipse noui, sed ita prout non
cōtigit, hic narratum iri. Nam etiam in re qua longē minoris momenti est, ob qua
que etiam mundi bonū, non mentirer, in is vero quae, vt Deus per haec ipsa laudat,
bo mentiri, mihi maximum scrupulum faceret: mihi quae persuaderem, idcirco
tempus perdere, sed etiam per ea quae ad Deum spectant, alijs fucum facere velle, et
non illum per haec laudandum, vt etiam offenderetur, quod sanē feda quada
foret. Vtinam Maestas eius ita mei non obliuiscatur, vt hoc vniquam faciat.

Vnamquam quae verō fundatōnem in particulari prosequar, & si quidem
tuero, abbreviare conabor. nam stylus meus ita tadiofus est, vt, etiam si nolum, ip-
tum alios, tum me defatiget. Sed per amorem quo filis me prosequuntur (quod
post mortem meam cedent & manebunt) fiet vt toleretur. Facit Dominus, vt,
nulla in re commūdam meum queram, nec etiam causam cur id quādam habeam
solum vt ipse laudetur & glorificetur mihi propositum sit, (cum multa haec
sint, ob quae gloria ei datur) quisquis haec leget, nullam omnino mihi ascribat, me
que aduersus veritatem foret: sed Maestatem eius roget, mihi vt, ignoscere
quod ex omnibus hisce gratijs tam parum rem fecerim ac me uiuerim. Magis
hoc, conquiri de me filia mea debent, quā gratias mihi ob aliud illud, quod facio
agere. Porro eas diuinae bonitati, carissimae, quotquot sumus, ob tam singularem
mihi praestitit gratias, agamus. Quod autem labilis sim memoria, multa me quoque
gni momenti sunt, omittam alia verō, quae non incongruē omitti possint, relin-
credo. Sed quid sit id conformiter paruo ingenio, & stupori meo, nec non paruo
quoad hoc habeo quāti & orio.

Iniunctum mihi praeterea, vt, si quando se offeret occasio, aliquid ad laudem
tione, & de fraude & illusione, quae, quae illam ita habent retrahi & impedi

Item aliorū
post institū-
tarum.

Obedientia
dat vires.

Veritas in
narrando S.
M. praocu-
da habet.

3 Matris
humilitas.

aditus in ea non progrediendū. In omnibus porro me submīto ips quā tradit & docet. S. Basilīa Romana, & volo ut, priusquā in manus vestras veniāt, sorores & filia mea, viri
sancti & spirituales ea examinent & excutiant. Incipio igitur in nomine Domini,
sanctissimam eius matrem cuius ipsa habitum, (tamen si indigna) gesto, in auxilium
meum aduectans; nec non gloriosum Patrem & dominum meum S. Iosephum, cuius in
anno nunc agos nam ab ipso hocce Discalceatorum monasterium nomen habet) cuius
procuratore & patrocinio nunquam nō adiuta fui. Anno salutis M. D. LXXIII. die 23.
Augusti qui sancti Ludouici Gallie Regi sacer est. Ab eo autem quicumque hāc legerit
salutem Angelicam, illius nomine peto, ut per eā inueniatur ad Purgatorio exeundum,
& Christum Iesum Dominum nostrum citō videndum, qui cum patre & spiritu sancto
regnat per omnia secula seculorum. Amen.

FVN DATIO MONASTERII in Medina del Campo.

CAPVT I

QVA OCCASIONE DE HAC FVN DATIONE ET ALIIS
sequentibus agi ceptum sit.

QUINQVENNIO toto post fundatum Conuentum S. Iosephi
Abulæ, in eodem sum commorata, quos annos (ut mihi
quidem modo videtur) omnium quos in vita adhuc habe-
bo, existimo fore quietissimos, ad quorum quietem & tran-
quillitatem anima mea sæpè adhuc aspirat. Hoc ipso tem-
pore puellæ quædam pietate præstantes, & inuenculæ, quas iam tū mū-
dus ut quidem videbatur) ut suas possidebat; prout quidē exteriūs ve-
læ & splendido elegantiq; ornatu præferebant, Religionē hūc ingressæ
benignas huic vanitatibus Dñs quā citissimè valedicere faciens, ad
sua domū conduxit, tanta ibi singulas perfectione donās, ut hoc ipsi vi-
dus non parū confunderet. Cum iā tredecim numero essent, qui erat is
quem statutum erat non transire, ego inter animas tam sanctas ac
sanctas agēs, nō mediocriter in me ipsa voluptatē sentiebā; quarū omniū ca-
erat cura & studiū, quomodo Domino seruirent & laudaret. Ibi quoq;
Ministras illius nobis ea quæ necessaria erant, etiam non potentibus sub-
ministrant cumque ea aliquando deessent (quod certē erat quam ra-
tissimum) tum magis lætabantur. Equidem Dominum laudabant, &
gratias ei agebant, quod tot virtutes eximias in ipsis viderem, atq; in-
primis quædam rerū omniū, præterquam quomodo ei seruirent, negle-
ctam & non curantiā. Ego, quæ Superiore ibi agebā numquā, de rebus
necessarijs me sollicitā fuisse, aut laborasse memini; etenim certissimo
multum impensū erat, Dñm minime defuturū iis, quæ de nulla alia, re, quā

Primum
Discalcea-
torū foruori

S. M. de di-
uina prou-
dentia fides
cia.

Rr 1

quo-

quomodo ei placerent, sollicitæ erant aut anxie. Ac si interdum datum erat, pro omnibus non sufficiebat, ipsaque hoc distribuendum iis dicerem, quæ plus opus haberent; vnaquæque se curare esse arbitrabatur; itaque ipsum intactum manebat, vsque dum Dominus sufficientem pro omnibus eleemosynam submitteret.

*Obediencia
qualiter
prima Dis-
calceata ex-
erceant.*

De obedientie virtute (erga quam ego mirè afficior, esto tunc exercere non possem, vsque dum hæc Dei ancillæ me eius vsum doceret, ut scirem, num aliquam ipsa virtutem haberem) multa possem dicere, quæ hic in ipsis notavi. Vnius mihi hic in mentem venit; nimirum quadam die mensæ in Refectorio assēdimus, portioque nostra effusa cumeres, datus mihi cucumis fuit paruulus, at internè putris, equæ dissimulatione vtens, quamdam è sororibus, ex iis quæ plus iugæ & maiores naturæ dores habere videbantur, quò obedientie illius riculum facerem) ad me vocauit, huncq; cucumerem in hortulo, quæ habebamus, vt plantaret iniunxi, petit illa, rectum ne eum, an transuersum, terræ indi oporteret, me, transuersum vt plantaret, dicente, hoc quod iussum erat adimpleuit, nullatenus vt ei in mentē veniret, nisi se semē eius sic siccari, sed, q; ex obedientia hoc ei iniungebatur, quod suā naturalē captiuauit in obsequiū Christi: q; id valdè deliberatè sibi iniunctū esse crederet. Alteri cuidā sex aut septē negotia valde se repugnantia peragēda iniunxi, quæ tamen illa tacens, omnia sibi quòd sibi quàm maximè possibile crederet, omnia illa simul exequatur apud nos puteus, aquam (vt dicebant, qui ipsius periculum fecerat) inspidam continens, & impossibile videbatur eam alio de re, quòd admodum profundus esset. Vocauit ergo fabros qui reuocationi mandarent: qui cum me riderent, peterentque cur peccata frustra prodigere vellem; petij à sororibus, quid ipsis hac dēre videretur. Quarum vna ait, Rei periculum fiat. Alia verò: Virum, inquit, modicum dabit, qui aquam adferat, & cibum vt eum alamus; ignis quoque minore sumptu Maiestas eius nobis dabit domi, vnde non dubium quod id factura sit. Videns ergo magnam, quæ id dicebat, fidem, & relictum eum, ipsum vt certò futurum mihi persuasi: & contra aquilegis auctoritatem, petiti opinionem rem fieri iussi; & placuit Domino, inde nos facti cientes, & aquæ potabilis canalem, vt eum modò habemus, eduxit. Ego hoc inter miracula non reputo, cum alia id genus multa dicere possem, sed vt fidem, quam sorores illæ habebant, ostendam, cuius ac dixi, contigerit: quoniam primarius meus scopus non est, horum monasteriorum monialium elogia conscribere; eò quòd, quæ Dei bonum est, omnes vsque in hunc diem eandem viuendi rationem seruamus, quia de his alijsque plurimis scribere, longum foret, esto id non

fructu fieret; nam subinde fit, ut postea ad Ordinem accedentes, ad similia facienda animentur. at, si Domino visum fuerit hæc sciantur, & in populum innotescant, poterunt Prælati Priorissis iniungere, ut hæc scripto committant.

Cum ergo inter hæc Angelorum animas agerem, (veri enim Angeli mihi esse videbatur, quod nullam imperfectionem, tamen interiore, me celarent; ad hæc gratia, & ardētia desideria, & à rebus creatis diuulsi, quam Dominus ipsis dabat, summa erant; omnes quoque carum delicia & solaria erat solitudo; unde mihi assueverant, numquam se solitudine satis satiari; itaque fiebat, ut illis tormentum esset, quod ab externis, tamen fratribus & sororibus visitarentur; quæ verò maiorem ad interitum agendum commoditatē habebat, sese etiam beatiorum reputabat; & magnum harum animarum valorem ac pretium consideratē necnon animum quem Deus ipsis ad patiendum ei que seruiendum dabat, qui certè muliebris non erat; sæpè mihi videbatur fore, ut quas Dominus in ipsis collocabat thesauri, ad magnum aliquem finem aliquando tenderent. non quod id, quod postea contigit, mihi tunc in mentem veniret; tunc namque id impossibile mihi esse videbatur, quod nullum viderem principium, aut fundamentum, è quo hoc imaginari aut colligere quis potuisset. Itaque cum vnà cum tempore desideria mea incretarent, & indies atque indies ardentius desiderarem, animæ cuiuspiam prodesse, eiusque bonum procurare quoquo modo posse; sæpè numero mihi esse videbar ad instar viri magnum aliquem thesaurum possidētis, quem quidem is in omnes effusum & dispersum vellent at cui manus, quo minus eū distribuatur, alligatae sunt. Videbatur ergo mihi anima mea velut ligata, gratiæ enim, quas ei Dominus hisce annis faciebat, maximæ erant; omnia verò malè mihi & inutiliter existimabam impendi. Seruiebam quippe Domino per miseras & tenues orationes meas, & apud sorores, idem ut facerent, utque erga animarum salutem & Zelum Ecclesiæque ipsius augmentum, atque omnium qui cum ipsis tractarent, ædificationem & bonum exemplum mirificè afficerentur, identidem procurabam; & in hoc intensa mea desideria impendere satagebam.

Post quadriennium, aut certè paulo amplius (ut mihi quidem videtur) inuulit me Religiosus quidam Franciscanus, F. Alfonsus Maldonatus dictus, insignis Dei famulus. eodem animarum iuuandarum ardens desiderio, quo ego: quod verò illud ipse executioni mandare poterat, hinc ei non parum inuidebam. Venerat is non ita pridem ex Indis; ac commemorare mihi cepit, quod animarum milliones ibidem defectu docentium; perierant: habitaque ad nos concione, ad pœnitentiam & austeritatem subeundam nos est adhortatus, itaque recessit.

Rr ;

Ego

Eratim, vi-
ta erat an-
gelica.S. M. C. C. i.
pit desideria
animas iu-
uandi.

Ego verò tot animarum pereuntium iacturam ita miserata sum, vix
 iple vix possem retinere: vnde intra eremitorium quoddam me abbas
 ibique multis cum lacrymis ad Dominum clamaui, eum rogans mihi
 medium suggereret, vt vel vnā animam ad illius obsequium possem
 traducere, cum cacodemon tam multa ad se traheret millia, vnde
 que orationes meæ aliquid hac in parte efficerent, quòd amplius
 quid præstaret non valerem. Vnde & maximopere inuidebam ijs, qui
 Dei amore huic rei totos se poterant impendere, etiam si mille moribus
 hie eos subire oporteret. Hinc dum in vitis Sanctorum lego, illos as-
 mas Deo lucrifecisse, maiorem erga illos amorem & teneritudinem
 concipio, magisque hoc illis inuideo quam omnia qua passi sunt ma-
 tyria: hanc namque inclinationē mihi Dominus dedit; quòdynam pla-
 ris eum facere putem animam, quam nostris orationibus, mediis
 eius misericordia, lucrifacimus, quā quæcumque ei impendere pos-
 mus obsequia. Ergo ingentem hanc penam identidem in me sentiam,
 ac quadam nocte in oratione agentis, apparuit mihi Dominus eo mo-
 do quo solet, magnumque amorem præferens, tamquam si nre consola-
 tionis vellet, mihi ait: *Paulisper exspecta filia, & magna videbis.* Verba hæc ita co-
 di meo impressa mansere, nulla vt ratione ea ē cogitatione possem
 nellere; & quamuis colligere & ernere non possem, (quantumlibet a-
 pud me de hoc cogitarem) quidnam hoc futurum esset, nec etiam vide-
 rem vndenam hoc possem imaginatione consequi; nihilominus non
 vulgarem in me consolationem sensi, simulq; spem quā maximā
 concepi, verba hæc effectum certissimo habitura: at, quo id modo fieri
 posset, numquam mihi in mentem aut imaginationem venit. melius
 ergo annus interim (quantum mihi videtur) elapsus est, ac deinde
 quod modo referam contigit.

CAPVT II.

PATER NOSTER GENERALIS ABVLAM VENIT; QUID
 illius aduentu contigerit.

Generales nostri Romæ semper resident, & nunquam eorum vili-
 do in Hispaniam profectus est: vnde impossibile videbatur, eum
 do illuc profectum instituire: verum, quia ad ea quæ Deus fieri voluit
 nihil impossibile est, hinc Maiestas illius statuit & effecit, vt, quod
 tenus factum non erat, iam fieret. Equidem cum primum de eius ad-
 uentu cognoui, non nihil turbata & commota fuisse videor, eò quod
 (vti in S. Iosephi monasterii fundatione dixisse memini) conuictus
 ille, ob causam quam ibi dixi, fratribus subiectus non erat, quare
 duo timebam: primum, ne mihi succenseret; nam quòd nesciret, quò
 modo res contigisset, merito id facturus videbatur: alterum, ne me
 m-

*Dominus
 mira illam
 visuram
 spondet ei
 apparendo.*

*Generalis
 Carmelita-
 rum in Hi-
 spaniam
 venit.
 Quid in il-
 lius aduentu
 S. M. time-
 ret.*

monasterium. Incarnationis, in quo regula mitigata & laxata seruabatur, redire iubere: quod me variis ob causis, quas hic referre necesse non est, non mediocriter afflixisset. Vna hæc plusquam satis erat, quod illo in conuentu primi genæ regulæ rigorem seruare non potuissem, cum quod plusquam centum quinquaginta ibi moniales essent, cum, ut pauciores numero sunt, maior habearur conformitas & quies;

At melius quam putabat, Dominus rem disposuit: Generalis enim, cum insignis Dei esset famulus, ac discretione ac scientia præstans, opus bonum esse vidit, nullamque mihi de cetero indignationem aut animi alienationem ostendit. Nomen illi F. Ioannes Baptista Rubeus Rauennas, vis admodum illustris in Ordine, & iudicio pollens. Hic cum Abulam venisset, dedi operam vt S. Iosephi domum inuideret Episcopus potestatem nostram fore putauit, vt eisdem illum beneuolentiæ & amoris signis recipere, quibus ipse summe Equidem ei magna cum veritate, candore & claritate omnia aperui, ac singulorum rationem dedi: sic namque prout naturalis mea inclinatio est, cum Prælati tractate gaudeo, eueniat quodcumque demum euenire potest, cum ipsi Dei sint vicarij, nec non cum Confessarijs. Id nisi sic facerem, anima mea secuta non fore videbatur. Quare tam huius, quam penè totius vitæ meæ, tametsi ea satis improba sit, ei ratione dedi. Ipse verò me non parum est solatus, certamque me reddidit fore, vt me inde digredi non iuberet. Quin & ipse à parte sua non parum gauisus est, nostrum viuendi modum, nec non exemplar quoddam (sæcū imperfectū) primæui in Ordine nostro seruati soliti vigoris vidit, tū quod prima regula, ad litteram, in summo rigore, hic seruaretur, eod quod in nullo per vniversum Ordinem cōuentu ea seruabatur. Quod autem tunc hoc principium longius se diffundere & crescere desideraret, amplissimas mihi dedit litteras, quibus potestatem mihi fecit plura ad eandem formam & exemplum monasteria erigendi, additis insuper celsuris & penis aduersus Prouinciales, qui mihi obistere & impedimento esse vellent. Has vero ego ab ipso non petij; verū ipse è meo orādi modo satis intellexit, ardētissimam illam meam desideria alio nō spectare, q̄ vt adminiculū & instrumētū esse posset vt aliqua anima ad Deū propius accederet, ac cōuerteretur. Hæc potius media ipsa minimè procurabam, quin imò vesania & stoliditas id mihi videbatur; quod tā imbecillē, & tā paucarū viriū atq; ego erā, multo cōtā nihil hic posse intelligere. At quando huiusmodi desideria animā occupant, nō est in illius manu illa à se repellere aut auertere: sed, quod ipsa Deo & fidei, quam in ipsum habet, satisfacere gestiāt, hinc Maiestatem illius ei reddere possibile id, quod, si humanam rationem intueamur, possibile non est. Itaque insignem R. P. nostri Generalis promotionem & voluntatem, vt plura huius regulæ monasteria erigerentur, vi-

illi variationē
verū gesta-
rum reddit
sincere &
aperte.

Accipit ab
eo potestas
plura mo-
nasteria erigendi.

S.
TERESIA

para

N. VII
156

tur, videns, illa iam tum erecta videre videbar: & verborum, quæ mihi Dominus antea dixerat, memor, iam tum aliquod initium videbam eius quod antea quomodo effectui mandaretur, intelligere poteram.

Videns vero, P. Generalem Romam reuersionem parare, non mediocriter contristata fui, quòd singulari eum amore prosequere, de me omni spe & adiumento, per illius discessum, destituendam debam quam ipse mihi summam ac singularem, vti & permagnum bene re ostendit. Quoties verò ei per occupationes integrum erat, ad nos currebat de spiritualibus rebus nobiscum acturus, utpote cui hoc in genere magnas Dominus gratias conferre debebat; de his verò eum agere audire mirifica nobis consolationi erat. Antequam autem abiret, Aluensis Episcopus Aluarius Mendosius, pro singulari suo erga omnes, Deo maiore cum perfectione seruire velle videt, studio eum rogauit, ut centum daret, ad in sua diocesi aliquot cōuentus Fratrum Discalceatorum primam regulam seruantiū fundandos, quod & alij, dein ab ipso petierunt. Ipse quidem Generalis ab hoc alienus non erat, sed quòd aliquam partem in Ordine vniuerso repugnantiam sentiret, hinc, ne prouincia turbaretur, in præsens quidem concedere noluit.

Paucis post diebus, cum mecum ipsa perpendere, quam necessarium esset, ut, cum Monialium monasteria & congregationes erigerentur, etiam virorum eandem Regulam seruantiū fundarentur, viderem illos tam paucos isthac in prouincia esse, ut iam defecturi & paulatim exsiccaturi esse viderentur, re per orationem Deo intensius commendata, Patrem N. Generalem scripsi, eum quam potui demississime remissimè rogans, simul & causas, ob quas Dei obsequio illud futurum esse, tamquam proponens, & incommoda, quæ inde sequi poterant, tantum esse asserens, ut opus tam bonum ac salutare propterea intermitteretur; denique in mentem ei reuocans, quam id esset honorem Beate Mariæ Virginis Matris, cuius ipse perstudiosus erat, promoturum, haud dubiè Virgo rem omnem optatum ad exitum perduxit: et cum ei Valentini agenti litteræ meæ traditæ essent, inde mihi per stolam potestatem fecit, duo monasteria viris fundandi, utpote maiorem Ordinis religionem ac bonum desiderabat, ac, ne qua contradictione ac difficultas oriretur, rem omnem tum Prouincialis, quam id munus obibat, tum eius qui eo nuperrimè defunctus esset, adiutor commisit: quod sanè arduum erat & ad obtinendum difficile. At quod erat grauissimum, ex voto confectum vidi, spem concepimus, quæ reliqua erant, effecturum. Itaque etiam factum est, ut episcopo, qui negotium hoc plane, ut suum, cordi habebat, adiutor

*Conuentus
pro fratri-
bus discal-
ceatis erig-
dis faci-
tus paratur:
sed modo
negatur.*

*s. 24. pro ijs-
de ad Gene-
rali scribit.*

ambo tandem assensum præbuerunt. Etsi verò ex hac accepta facultate misericordiam in animo consolationem sentirem, mea tamen anxietas & sollicitudo magis capite crescebat, quod nullum ex omnibus totius Provinciae fratribus, quos quidē ipsa nossem, inuenirem, qui, ut ad nouum hunc regnum à maiore transiret regula, animam vellet adicere, nullum enim secularem, qui tali operi principium dare statueret. Vnde assidue Dominum rogebam, ut vel vnum hominem, ad hoc opus inchoandū, exstaret. Non habebam adhuc domum, nec vndeiam haberem sciebam. Ecce tibi ergo pauperculā Monialem, Discalceatam, omni humana ope destitutam, sed solius Dei auxilio nixam, litteris sui Generalis & bonis desiderijs tantum instructam, eadem tamen executioni mandata proptius impotentem: nec tamen me vel animus vel spes deficiebant; sperabam namque, Dominum, cum dedisset vnum, daturum & alterum vnde iam possibilia admodum videbantur; quare eadem opere exequi incepi.

Quomodo, ô diuina magnitudo, potentiam tuam ostendis, dum humilem cūdam audaciam suggeris! quomodo, ô Deus meus, per te non solum, quo minus magna & heroica opera parent, ij qui te amant, sed per nostram inertiam & pusillanimitatem, quod nimirum firmam solitudinemque resolutionem non faciamus, sed identidem mille timoribus trepidamus, & humana prudentia nimium nitamur; atque inde est, Deus meas, quod mirabilia & magnalia tua minime opereris. Quis enim magis dare gaudet, quam tu, si esset qui vellet accipere? quis seruitia & obsequia ita suo sumptu admittit? Dei Maiestas tua, aliquod ipsa tibi vniuersum præstiterim, & non adhuc plus tibi debeam pro innumeris quæ à te accepi, beneficijs.

CAPVT III.

QVINTVS, DE MONASTRIO S. IOSEPHI METINÆ

Campi fundando modis agi captum sit.

Cum ergo huius in anxietatibus & curis agerem, venit mihi in mentem Patrum Societatis Iesu opera vti. Erant hi Metinæ Campi ciuibus per quæ accepti & grati, ipsiq; ego (vti in primi monasterij fundatione scripsisse memini) ad multos annos animæ meæ statū & negotia credideram, & quoniam hæc multū per eos boni acceperat, hinc particulari quodam erga ipsos amore & affectu semper fui. Ergo Collegij Metinensis Rectori perscripsi, quid P. N. Generalis mihi mandasset. Rector hic erat is quoad multos annos confessorio vsa erā (vti aliàs dictū) esto cū non nominatim: nomen ei est Baltazar Aluarez, qui modò Provincialē agit. Is ergo, & reliqui Socij dixerunt, facturos se hac in re quodcumque possent, & certe non segniter in eam incubuere; adrum à populo, tum

S. Matris Teresa Opera.

Sl

à Præ-

S.
TERESIA

per
N. VI
me

à Præsule facultatem impetrandam; quod enim monasterium me-
 cito victurum esset, magnæ undique in eo admittendo diffi-
 cultes suboriebantur. vnde ad aliquot dies negotij persecutio dilata-
 Ad hunc ergo, sacerdotem quendam insignem Dei famulum, à ma-
 huius rebus quam alienissimum, & orationi mirè deditum mihi. Sa-
 num is agebat in monasterio in quo ipsa agebam. Eadè hinc Domini
 desideria inspirabat quæ mihi, eodemque ambo collineabamus, &
 etiam insignè hac in re mihi operam (vti postea videbitur) nauum
 cabatur autem is Iulianus de Auila. Et si verò fundandi facultatem
 beiem, domum tamen & obolum ad eam coemendam non habebam
 fideiulforem verò & fidè vt in nulla omnino re fiderem nisi eam Do-
 nus dedisset) quomodo habere posset peregrina, qualis ipsa eam
 uidit ergo Dominus, vt virgo quædā virtutibus cumprimis ornata
 in S. Iosephi monasterium admittendæ locus non fuerat, audio ma-
 domum parari, me accesserit, rogans vt in hanc ipsam admiretem, &
 bebat hæc aliquantum pecuniæ, quæ tñ tam copiosa non erat, vt dom-
 ex ea emi, sed cōduci tantum posset. Vnde etiam quamdā condamn-
 & reliquum argenti in viâ comēatum cedere debebat. Sine vllō
 præterquā hoc subsidio, Abula egisse sumus, duæ moniales S. Iose-
 ego, & quatuor è conuentu Incarnationis, locus is est in quo regu-
 tigata & laxata seruabatur, & in quo ipsa agebā antequā S. Iose-
 mus erigeretur) comitante nostro Sacellano Iuliano de Auila. Vnde
 ea res in ciuitate Abulensi innotuit, maxima concitata est commo-
 murmuratio: alij quippe me stultam esse dicebant, alij temerarij &
 epti huius captiuiem expectandum censebant. Episcopo verò post
 post ipse mihi retulit) maxima id stoliditas videbatur, esto tam-
 dem id mihi non dixerit, nec me impedire voluerit, (q. ne plurimū
 ligeret) neq; me contristari. Amici mei satis id mihi prædixerant. At-
 parum hæc omnia morabat; quodd ad eò mihi facile & expeditum
 retur id, quod ipsi vt incertum & anceps habebant, vt perfusa de-
 non possem fore, vt id non bene succederet. Abula priusquam digre-
 remur, cuidam Ordinis nostri Patri, cui nomen Antonius Hieronymus
 tum in fratrum monasterio, quod ibi Ordinis Carmelitarum erat, &
 na cognominatum, Priorem agebat) scripsi, vt domū mihi emer-
 insuper emptione is cum quadam domicella sibi deuota egi, quæ
 mum, sed penè præ vetustate collapsam quarta parte excepta habu-
 at loco commodissimo sitam tam verò ipsa facilis & bona fuit, vt
 li se vendituram sponderet, arque etiam inter eos de precio con-
 nullo qui fide iuberet, aut alia certitudine, quam ipsius promissa
 sto, & sanè, si fideiulforem sponsonem & aliquam petisset, nullam

*S. Matris de
 Despruni
 dantia fidu-
 cia.*

*In capitis
 pte constan-
 tia & con-
 fidentia.*

re potuimus. Sed Dñs omnia ita disponebat. Domus hæc ita ruinosa & contracta erat, vt, interim dum restauratur, (erāt autē ibi multe instauranda, aliam illā nos conducere opus fuerit. Cū ergo prima diæta vesper, & ob incommoda quæ in via habueramus defatigati Arcualum intrinsemus, Sacerdos quidam, amicus noster, nobis obuiam processit, qui nobis apud deuotas aliquod mulieres hospitium pararat; dixitque nihil secro non habere nos domum, quodquam habere putabamus Augustinensium monasterio vicina esset, & hos omnimodis ob stare, ne habitaremus. Vnde necesse esset, lite nos rem dirimere. Deus bone, quando tu, Domine, animum dare cupis, quam parum omnes aduersum cōtradictiones efficere possunt! imò vero, magis hoc animasse videtur, quod iam tum cæcæ demon turbas conciere incipiebat, eò quod Dominum monasterij huius opera vti velle videbat. Dixi tamen Superiori taceret, ne socias meas turbaret, & maximè duas illas moniales conuentu Incarnationis; relique enim, quicumque demum occurrerent labores, mei causa libenter subitura fuissent. Illarum duarum altera Supprioris iam tum in Incarnationis agebat, & multimodis ei ne inde digrederetur, varij persuadere conati erant. ambæ verò primarios quoque in ciuitate sanguine & genere attingebant, illisque omnibus animi me secute erant, nullus enim non stolidè & inconsideratè eas agere ceñlebat. Deinceps verò vidi, merito illos sic sentire. Verum cum Dominus aliquod istorum monasterium, me vult fundare nihil mihi spiritus meus cogitare aut admittere posse videtur, quod me, quominus ipsum fundem & opere exequar, impediatur, nisi postquam res iam confecta est. tunc quippe omnes difficultates simul & semel sese mihi representant, vti postea suo loco referam.

Vt verò in præparatum locum veni, intellexi fratrem quemdam ex ordine D. Dominici eo in loco agere, insignem certè Dei famulum, quo Confessario vsa fueram dum in S. Iosephi Abulæ agerem: quia vobis illius domus foundationem describens, multa de ipsius virtutibus locuta sum; hinc aliud de eo hic non dicam quam eius nomen, quod est P. T. Dominicus Bannez. vir est apprimè doctus, singularisque discretior, cuius è iudicio directioneq; omnia mea agebam. ipse verò id quod aggrediebar opus, non existimabat arduum atque laboriosum ac ceteri, quod facilem eius euentum spondebat. quo enim quis Deum magis cognoscit, eo etiā illius opera ei faciliora redduntur; hinc, tum ob gratias nonnullas, quas sciebat Maiestati ipsius mihi fecisse, tū ob ea quæ in S. Iosephi fundatione euenisse miraviderat, omnia ei quàm maximè possibilia videbantur. Vt illum ergo conueni, non parū recreata sum; illius enim iudicio directioneq; omnia quàm felicissimum mihi exitū habitura persuade-

*Motivum
coloniam
diuini.*

*Dominici
Bannez
elw
gium.*

suadebam. Is cum me adisset, quid rerum ageretur, ilico aperit: sed
verò ipse mihi fecit, breui ac facili cum Augustinensibus Sodali-
gorum confectum iri. At mihi mora omnis nimis, quam longa vide-
tur, quod nescirem quid de tot Monialibus quas mecum duxeram, ag-
gerem. Vnde omnes magnis in angustiis & anxietatibus noctem illam
traduximus quòd iam tum omnibus in domo ea res innotuisset. Egre-
tem postridie mane Antonius Heredius Carmelitarum ibidem a ge-
Superior appulit, dicens donum illam quam coemerat, utcumque
modò videri, & vestibulū sacello adoptando, additis peristomatibus
lis, satis idoneū habere. Hoc ergo consilium placuit omnibus, mihi
tem quam optimum esse videbatur: nam, quod minimam habebam
ram & minus requirebat temporis, ipsum erat quod nobis conueni-
tissimum erat; tum quòd extra monasteria nostra essemus, tum quia
iam aliqua excitata esset commotio & contradictio, qualem in
monasterij fundatione experta eram. itaq; quam maximè volebam
priusquam in populo res innotesceret, possessio caperetur, & crea-
retur, omnes operam dedimus & volumus; cuius opinionis quoque
R.P. Dominicus Banez.

*Metinam
B. M. cum
suis appu-
lit.*

Pridie festi Assumptæ in cælum Virginis Metinam duodecim
otis hora appulimus, & ad monasterium S. Annæ primum diuersum
ut omnis sine vlllo strepitu res perageretur; inde mox pedibus ad
mum designatam perreximus. Magnum porro & euidentis diuina
sericordiae argumentum fuit, quod in aliquem non incidimus
rum, qui tauros postridie festi agitandos, incunabulis ea de nocte
inclusum ibant: nam quod rei quam molebamur, usque ad co-
ta essemus, & in eam velut absorptæ, hinc ad nihil penè reflecte-
mus, at Dominus qui curam gerit eorum, qui vnicuique illius honorem
obsequium propositum habent, ab omni nos periculo liberauit;
certè alium scopum & intentionem hoc in opere non habebamus.
ergo in designatum locum ventum est, in patentem quamdam
admisit sumus, cuius parietes hinc inde collapsos & admodum la-
conspicio; etsi, cum iam illuxisset, longè illorum maior & vastitas
rebat. Videtur porro Dominus voluisse ut bonus ille frater tam
titer, dum locum illum Sanctissimo Eucharistiae Sacramento colla-
do admodum importunum & inconuenientem esse non videt. Vi-
bulum namque cum vidissemus, comperimus ipsum terra oppletum
se eamque antè egerendam; dein tectum cæli iniurijs peritum, &
etes eius minimè in crustatos esse.

*Templum
Metinensis
conuentus
adaptus.*

Breue erat quod restabat noctis, & nonnisi pauculos (credo
se tres) omni illi vastitati quam vestibulum habebat circum-

confecti de tapetes habebamus. qui certè velut nihil erant. Equi-
dem quid agerem nesciebam: quod locum illum altari erigendo
commode commodum viderem. Contigit verò (Deo, qui rem quam
parum confici cupiebat dante) domicellæ illius œconomum,
multos illius tapetes in domo hac asservare, quin & lecti stragula & se-
des Damasceno cæruleo; iniunxerat autem hæc illi, ut quibuscumq; o-
peribus haberemus, nobis subministraret; erat quippe admodum pia. Ut er-
gam bonum vidi apparatus Dominum dilaudavi, vti & alias comi-
tas mecum laudasse credo; sed carebamus clavis, nec tempus ad eos
excavandos iam erat, utpote nox: sed eos hinc inde per parietes con-
quiritos extrahebamus. Tandemque omne quod necessarium erat,
magno cum labore inuentum. hinc certatim omnes operi incum-
bere incipiunt, viri suspendunt tapetia, nos terram egerentes lo-
tam mundamus. Adeo verò non segnes fuimus, ut, cum iam illuxisset,
aure iam adornatum & instructum esset, & campanula in porticu qua-
dam suspensa. Hoc quidem satis ad capiendam possessionem erat; sed
hic non habuimus, verum & sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum
invaluit, atque perianth cuiusdam, quæ ex opposito erat, rimas, sa-
crum Missæ audiebamus, neque enim alia adhuc erat commoditas. Ma-
gno id mihi lætitiæ occasio erat, gaudebamque plurimum: etenim
permagis mihi consolationi est, vnum amplius templum videre, in
quo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum habeatur. Sed per brevis ea
mihi fuit: etenim cum sacro iam peracto, per fenestram in aream sub-
iectam despexissem, aliquibus in locis eius parietes penitus in terram
collapsos, itaque prostratos vidi, ut non nisi complurium dierum ope-
rari posse viderentur. Ah, cum divinis altaris Sacramentum
atque ipsam Dei maiestatem penè sub die & in platea expositum vi-
di, præsertim temporibus hisce periculosis ob nefariam hæreticorum
perditorum audaciam ac licentiam, qualis cor meum occupavit an-
gustia & afflictio. His accedebant omnes illæ difficultates & contradi-
ctiones, quas ecçtra opponere poterat illi, qui multū operi hinc aduer-
sari & oblocuti erant, quia adeo persuasū habui, & liquidò intellexi, nō
sine ratione illos ad opponendum se moveri. Adhæc, penitus impossi-
bile mihi videbatur, ea quæ iam cœpta erant, ulterius prosequi & pro-
movere: nam sicut initio & antè, omnia mihi nimis quàm facilia & expe-
dita videbantur, quod propter Deum res omnis fieret; ita nunc econtra
eius potentiam tentatio ita imminuebat, nullam prorsus ut ab eo gra-
tiam recepisse videret; & vilitas & impotentia mea solum mihi assidue
ob oculos versabantur: cumque re tam fragili & imbecilli me niti vide-
rem, quem bonum successum sperare poteram? videbar porro mihi, si

Sf 3

sola

S.
TERESIA

DACA

N. VII
106Angustia
& pressura
animi quæ
S. Ad. sedit.

sola fuisset, quietior & tranquillior futura; at quod vereor, ne societas ob magnam illam, quam, quod proprio egressa essent monasterio, ab alijs perpeffa erant, oppugnationem; retrovnde venerant reuenter non medioeriter in animo sum anxiosa. Videbatur quoque mihi, quia hoc subinitium errore admissio, quid quid antea, Dominum factum in legeram, nihil futurum, & in auras abiturum. Ex quo etiam mox illa nascatur timor, illud ne esset, quidquid haecenus in oratione didicissem; quod pressurarum omnium, non dico minima, sed maxima et maximus enim me occupabat timor, ne suis me diabolus praestigis & technis deciperet. Quid est, Deus meus, videre animam, quam te affligi & angustiari sinis? Sanè cum huius afflictionis, nec non aliarum nonnullarum, quas in horum monasteriorum foundationibus experisum, meminim, omnes poenae corporales (tametsi eas etiam passa sum gravissimas) nihil mihi esse videntur, si cum hisce conferantur.

*Aedes la-
reitur poe-
ret.*

Hanc autem pressuram, quae certè non vulgariter me cruciabat ac lancinabat, apud sodales meas dissimulabam, ne noua hac ad phorem desolatione accedente ipsas opprimerem, & dolori addiderem. Durauit autem haec adusque vespere, cum quidam à Reuerendo Collegij Societatis Iesu submissus Pater mentem prostratam videret: & animum mœrentem est consolatus. Huic tamen omnes, quibus tunc premebar, angustias non aperui, sed eam tantum, quam sentiebam inde, quod velut in publico & pro patulo commoraretur. Petij itaque, ut laxiores, ad quas transiremus interea dum haec resarentur, aedes nobis conquireret ac conduceret, de pretio nihil dum sollicitus esset. Inde verò dispelli mea non nihil anxietas cepit, quod multos ad aedem nostram confluere, eorum verò nullum teneritatem & sollicitudinem nostram sugillare cernerem, quod non sine singulari Dei providentia factum est; nam si nobis Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum abstulissent, id iure meritoque fecissent. Iam verò meam considerans sollicitudinem & stuporem, nec non omnium cœcitatem & inaduertentiam, quod ipsum in ibi tolerarent. Ego autem mihi persuadebam, illo nobis ablato, omnia quodammodo in nihilum recidere, & cœpta omnia dissipari. Magno quidem sunt studio huiusmodi aedes conducticiae conposita, sed non inuenta: unde me noctu & interdum ingens sollicitudo premebat; verebar enim, ne custoditus, qui identidem de nocte actis cœptis hierothecam custodiebant, dormitantibus quis eam furaretur. Unde saepius per noctem surgebam per fenestram exploratura num vigarent; quod facile, fulgente Luna, videre poteram. Per omnes illos dies multi ad nos confluabant, quibus non solum non malum apparere, sed etiam ad deuotionem excitabat, quod isthoc in vestibulo iterum

*Illum in
Ven. Eu-
charistiam
amor & eu-
la.*

multum Sacramentum collocatū esset; & sanè videbatur Maestas illius
 timore qui nūquā in se nostri causa humiliando defatigatur. Inde nolle
 transire lā octo transierant dies, cū mercator quidā, angustias domus
 nostre videns dixit vt in superiorem domus suae (quam ipse satis cōmo-
 di & amplam habebat) partem transiremus, in ea nos vt in propria a-
 gere posse. Habebat hac atrium spatiosum & deauratū, quod ille no-
 bīs templi vsū cessit: & domicella quaedā, cui nomen Helena de Qui-
 rogo, anagnis Dei ancilla, mihi se pecunias suppeditaturā dixit, vt ex iis
 puerum Sacellū sanctissimo Eucharistiae Sacramento decenter collo-
 cando excitaretur, nec non alia domus nostra sic restauraretur, vt ab po-
 pulo lequestratū essemus. Alij quidē multi satis abundatē eleemotynis
 in viciū necessaria nobis suppeditabant, at nullus hac muliere in nos
 sui profusior. Tū demum maiore habere quicquid capere, quod in domo ad
 quā transieramus maiore gauderemus solitudine & claustrō, & iā officiū
 horarum dicere inciperemus. In alijs autem aedibus instaurandis bonus
 Prior Heredius celeritate mira vsus est; at, licet rem assidue laborando
 pergeret, nihilominus ante bimestre necessaria instauratio confici
 non potuit. Sed ea vtrumque fuerit, talis tamen fuit, vt ad annos ali-
 quos satis tolerabiliter illic simus commoratae; postea verò, Domino
 subministrante, in meliorem omnia formam redacta sunt.

Tamen hactum quidem agitare, interim tamen priorē illam de
 monasterijs virorum excitandis cogitationem identidem animo versa-
 bam, & quod nullum, prorsus primā regulam seruās esset (vti dictū est)
 quid agerem nesciebam. De cetero itaque priorem Herediū hac super re
 conuenire, & explorare quidnam in ea mihi consuleret. Quod cum
 feci, credebilius perfundi cepit gaudio, ac Primum qui institutum hoc
 audiret, fore se respondit. Eius ego verba parui pendi, nec curavi:
 quumquam enim eum & bonū virum, & religionē, & studio, ac solitu-
 dine monastica singularem hactenus fuisse non ignorabam; mihi ta-
 men delicatioris naturae, nec ad austeritates factus, & ei subeundus e-
 raturus leuiteraque vitæ, ad finem vsque continenter ferendae, impar
 videbatur. Is e contra mihi iam dudum se, Deo suggerente, ad vitam as-
 periores aspirasse, & propterea Carthusiū institutū amplecti (ad
 quod ab ipsis etiam admissus iam erat) in animo habuisse dixit. Verū
 tunc hæc verba mihi non erant, esto viri generositas & propositum mirē
 multiplicarent. Vnde eū rogavi, vt aliquantisper negotiū hoc manu de-
 poneret, & interim priuatim, & velut in vmbra, periculum faceret eius
 promissus erat voto. Antonius ino ē gessit, & anno integro tiroci-
 num illud subie. In quo tantis malenolorū calumnijs & persecutioni-
 bus, totq; tamq; frequentibus laboribus est exagitatus, vt illum Domi-
 nus pro-

*In alius ades
 concenit.*

*Demona-
 sticis Dis-
 calceatorū
 fundandis
 tractat.*

*Antonius
 Heredius se-
 se offert ut
 Disalcea-
 torum Ordo
 per ipsum i-
 mitem huius
 beat.*

*Ioannes à
Cruce B.
Matrē con-
uenit, & uis-
it placet.*

nus probare voluisse videatur. Ipse verò ita viriliter omnia sustinuit & tantum inde in spiritu profecit, ut Dominum ipsa mirum in modum laudaret; ut iam tum illum Maiestas; ipsius adhuc disponere videretur. Non multo post, alium eiusdem instituti Religiosum, ætate iuniorē, Salmanticæ tum litteris operam dantem, unā cum socio suo appellere contigit. Socius mihi multa de eiusdem probitate & recte narravit: nomen verò huic erat Ioannes à Cruce. Ego Danti propterea quā potui maximas egi gratias, cumque eum coram me uenisset mirè mihi placuit, ex eoque intellexi ipsum de Cantabrigiensi instituto assumendo cogitare. Illico ego mentem meam aperui; rogaviq; non antè ad nouū illud institutum capessendum animū inieceret, quā hōbis aliquod Dominus monasterium dedisset; longēque utilius & ad maiorem Deigloriam futurum ostendi, si quidem maiorem perfectionem aspiraret, eam in ordine exerceret ad quod primò vocatus esset. Fidem Ioannes dedit, modò æquo diutius in monasterij erectio non differretur: iam tum ego rem totam confuturam habere putabam, quod duos fratres ad fundamenta iacienda & implendum haberem; etsi Antonius mihi vsquequaque non satisfecisset, itaque rem aliquantulum distuli, eo in primis quod deesset locus in quo eam auspicarer.

*Discalce-
tarum vir-
gines & no-
men.*

Crescebat porro indies monialium apud Metinenses auctoritas nomen, ac singularem hi in ipsas amorem & affectum ostendebant: prout mihi quidem videtur, merito: neque enim aliud pro se quod spectabant, quā qua ratione Domino magis seruire posset. Eodem verò viuendi rationem sequebantur, quā quæ in S. Ioseph bulæ agebant, quod eandem utræque Regulam & constitutiones haberent. Vnde etiam Dominus Virgines nonnullas ad habitum eius assumendum permouit, quibus etiam tam singulares & eximias dabat gratias, ut mecum ipsa mirarer. Sit is in æternum benedictus amen. Videtur quippe aliud non spectare & intendere, quā amari amet.

CAPVT IV.

AGIT DE GRATIS NONNVLIS, QVAS HORVM MONASTERIORUM Monialibus Dominus elargitur. simul & prapostas moniales docet, quomodo se in illis gerere debeant.

A Nequam porro ulterius prouchar (nescio enim, quantum mihi Dominus adhuc daturus sit, aut quantum otij, cum in pectus illud, quā exiguum habeam) visum mihi est, monita quædam

mittere, ut Praeposita & munus suum intelligant, & subditas suas
cum animarum fructu, esto non tanto suo cum gustu, conduce-
re possint.

Notandum ergo est, eo ipso tempore quo harum fundacionum
genem & historiam vt conscriberem mihi mandatum est (omissa ni-
mirum fundacione S. Iosephi de Abula, quæ statim ac peracta est, scri-
psimus commissa est) iam tum, Deo dante, septem alia monasteria fundata
nosse ipsam quod in Alba de Tormes erectum est, (quod omnium po-
terum est) annuerando. Causa verò cur plura fundata non sint,
hinc quod Superiores me alteri rei, (vti postea videre erit) intèdere ius-
serunt & occuparint. Porro cum ad spiritualia charismata, quæ per hos-
te annos his in monasterijs exaltis data sunt, reflecto, vidi cerre quàm
necessarium me sit scribere ea quæ iam dicere decreui. Det Dominus,
vt prout quidem id video necessarium esse, ita id possim prosequi, &
quoniam illusiones diabolicæ non sunt, non est quod spiritus quid
dum timeant nam quando (sicut alibi me dicere memini, in iis vide-
batur reculis, quas in Monialium mearum vsum scripsi) mundam habe-
re conscientiam, & sincera cū obedientia in omnibus procedere satagi-
mus, nunquam Dominus permittet, tantam diabolus vt habeat poten-
tiam, vt nos sic decipiat, vt animæ propterea detrimentum aliquod infe-
rat, imò verò ipsemet decipitur, & damnum inde patitur. Quod
cum non ignoret, non tantum illum nobis mali inferre mihi persuadeo,
quantum prava nostra inclinatio, & noxiæ complexionones (præsertim si
quid accedat melancholiæ) etenim natura mulierum debilis est, & a-
mar propius, qui in nobis dominatur, admodum subtilis. Vnde cum
multi, tam viri, quàm mulieres, nec non quædam horum monasteriorū
Moniales, consilij causa me accesserint, facile & liquidò è verbis ipsorū
percipere ipsos sæpè seipsos, tametsi id nolint, decipere: crediderim e-
quidè, diabolus his sese subinde intermiscere, vt sic nobis illudat & de-
cipiat tamen è multis illis, quos (sicuti dixi) vidi & audiui, neminem
vniquam intellexi, (quæ Dei bonitas est) ab eo penitus derelictum fu-
isse, & decipi permissum. Forsitan verò per hosce lapsus & fragilitates
exerere eos vult, vt sibi sic aliquam experientiam comparent, & inde
carmores reddantur.

Porro ea quæ ad orationem & perfectionem spectant, (peccatis
nostris id exigentibus) ita iam passim in mundo prolapsa sunt, vt hac
ratione me ipsam necesse sit declarare, nam si, cum etiam prorsus nullū
in hac via homines periculum videant, illam tamen inire metuūt; quid
ignotum esset, si quod in ea periculum contineri dixissemus? Quamquam
in omni re ac studio semper aliquod (vt verum fatear) subsit, atq; in om-
nibus

S. Matris Teresa Opera.

T r

nibus

S.
TERESIA

DCCII

N. VII

156

Cur. B. M.
plura mo-
nasteria non
fundavit.Munda con-
scientia non
pater illusio-
nibus.Plus nobis
nocet prava
complexio,
quàm dia-
bolus.Perfessio &
oratio quo-
modo iam
excidit.

*Super cum
timore inco-
nandum.*

nibus, quamdiu in hoc mundo vivimus, necesse nos est cum timore & metu incedere, Dominum rogantes, nos ut doceat, neueviquam de-
rat. Porro, sicuti alias me dixisse credo, si vllas in mundo non timere
securus esse possit, ij certe sunt, qui de Deo assidue cogitare, vitamque
suam omnimodis perficere, plus alijs procurant. Quam, o Deus tuus,
ad oculum videmus, ab ijs nos periculis per te saepe liberari, in quibus
nos cōijcimus, ut etiā directe contra te simus, vti dum credimus me-
me te nos liberaturum, quæ tamen aliud non spectamus, quam quomodo
tibi placeamus, & tecum deliciemur. Numquam in animum in-
cedere meum potui, id ut crederem; fieri quidem posset, ut per alia scem
sua iudicia, huiusmodi aliqua Deus vtrumque permetteret; at quod de-
num est, numquam mali aliquid produxit. Itaque id eō dico, ut ipso
nostro complacendi, cuiusque eum inveniendi, viam melius inu-
curemus, ab incedendo vero penitus non celsimus; tum ut hac ratione
animemur, ad generose & fortiter portuum tam periculosorum & ter-
rorum, vti vita hæc est, vias ineundas: non vero, ut in ijs capessendis
pusillanimitate segnescamus: Cum tandem, si modo cum humiliter
incedamus (Dei mediante misericordia) ad civitatem illam iterum
cælestem perueniri simus, vbi omnia, quæ hoc in mundo pati so-
mus, mala & incommoda, exiguum quid, aut potius nihil, esse videtur
tur in comparatione eorum quibus ibi fruimur.

*Primis Ex
calceatu
qua dona
calceus con-
cessa.*

Cum ergo hæc Beatissima Virginis Mariæ colubariola multiplex
& crescere inciperent, incepit quoque divina eius Maiestas magnas
sua commonstrare in imbecilibus hæc mulierculis, tamen in de-
rijs suis, & in omnium creaturarum abnegatione fortibus: hæc quippe
est quæ animam Creatori suo magis quam aliud quidlibet com-
git & vnit, quando nimirum mundam habere conscientiam in-
Non erat necesse hanc particulam me adiungere, cum ipsa abnegatio
vera sit, impossibile mihi videatur esse, ut qui eam habent, Dominum
offendant, cum omnia eorum opera & verba ab illo ne vel minime
discedant, unde etiam Maiestas ipsius ab ijs se subtrahere nolle videtur.

Hoc quidem est, quod iam hic video, & quod etiam in vestram
cere possumus: timent vero sibi illa, quæ postea ventura sunt, & illa
legenti: & si non videant tunc idem quod modò observamus, ad
poribus ne adferbant: semper quippe tempus est, ut magnas
ei impendat gratias qui sincere & in veritate ipsi servit: videantque
in hoc aliquod irreplevit relaxamentum & defectus, ipsumque
viribus emendare studeant & reparare.

*Primis or-
dium fun-
damentis
aut magna
sint gratia
collata.*

Audio interdū, cum de primis Ordinū initijs sermo fit, Dñm sanctum
præfatis nostris antecessoribus (qui velut eorū fundamenta erant, &

regretas contulisse. Et verè ita id est. At, hi haud dubiè semper cōside-
rant, se fundamēta & primordia esse illorū, qui post se cuturi sunt; &
finis, qui iā vivimus, nō excidissimus ac defecissimus ab eo q̄ illi prae-
stare, & qui post nos venturi sunt, tantum dē & idipsū nō facerēt, ad-
huc semper firmū & inconcussū maneret. Quid enim mihi profuerit,
interitos & superiores sanctos, tales fuisse; si ego postea adeo sim im-
probus, ut malis meis moribus, malaq; quā induco consuetudine, ædifi-
cium laxatum & dissolutum relinquam? certum est enim, posteros, &
posteaquentes non tam respicere & ante oculos gerere eos qui iam du-
dum piecesserunt, quā eos quos iam praesentes & viuentes vident. Ri-
diculum sanè est, quòd imperfectionis meae causam conijciā in id, quod
inter primas nō fuerim, & nō perpendam, quantum sit inter meam vitā
ac meritum, & illorum quibus Deus gratias tam excellentes faciebat,
distantiam. Quā sunt, Deus bone, excusationes hae friuolae & contor-
toriae, quā manifestae & evidentes hae sunt illusiones! pœniter ac tædet
me Deus meus, esse me tam sceleratam, & obsequio tuo, tam parum ad-
dictam. Sed novi, Domine, me in culpa esse, quominus mihi facias gra-
tias, quas praedecessoribus meis contulisti: miseret me vitæ meae, Do-
mine, dum illam cum ipsorum vitæ compono; quod certè sine lacry-
mis dicere non valeo. Perdidisse & dissipasse me video, quod suo illi la-
bore compararunt, ac nulla me ratione de te posse conqueri. Nefas
quippe est quampiam cōqueri: at si ordinem suum in aliqua re prolabi,
lullari, & relaxari videat, det operam, talis ut lapis ipsa sit, suo ut admi-
niculo & iustitiam prolapsū restauraretur & resurgat: ad quod ei Domi-
nus haud dubiè auxilio erit.

Vt autem ad id quod dicere proposueram reuertar (multum enim
de vi quam inire ceperam deflexi) tam multas ac tam singulares Do-
minus nūc in domibus gratias monialibus praestat, ut omnes eas ad
meditationem euehat; nonnullae porro ad perfectam pertingant con-
templatione, aliae vero usque eò euehantur, ut & raptus & ecstases pati-
antur, alijs quoque alio modo gratias Dominus elargiatur, nec non re-
velationes & visiones, & quas à Deo provenire quā manifestissimum
est. Nullum namque hodie monasterium est, in quo non duae aut tres,
quibus huiusmodi gratiae fiant, reperiantur: quamquam norim in hoc
monasterio nequaquam consistere, uti neque propositum mihi est, so-
lum eas dilaudare ac celebrare; sed ideo hæc dico, ut ea quæ hic præ-
scribere volo monira appareat non esse præter rem aut extra propo-
situm.

*Primis op-
dinū fund-
mentis cur
magna sint
gratia col-
lata.*

*Monialium
Discalce-
torum pri-
mariū per-
fectio.*

CAPVT V.

NONNVLLE QVAD ORATIONEM MONITA PRO-
ponuntur: est hoc caput is qui in rebus altius sese occupant, cum-
primis utile.

Nolo, neque etiam persuasum mihi est, ut quæ hic dicta sunt, certa habeantur, ut ea ceu regulam & normam infallibilem ne-
nes sequantur; quod certè in rebus adeò difficultibus velle, nimis quæ
absurdum & ineptum foret. Nam, quod in hac via spiritali perueni-
sunt semitæ, fieri posset, ut de vna ipsarum aliquid, quod quadret
ad propositum sit dicendo afferam; unde si per eam non incederem
non intelligant, id non aliam ob causam fieri, quàm quòd per illam
ipsi incedant; si autem nulli omnino per hoc proficiam, Dominus illam
bonam suam voluntatem benignè admittat; cum norit me, tamen
omnia & singula in me experta non sim, in alijs tamen animabus eadem
perspexisse & notasse.

In quo per-
fecta o-
rationis
substantia
sita sit.

Bonum est
cogitationem
semper Deo
occupatam
habere.

Amor Dei
per cogitationem
acquiritur.

Primo autem ostendere & docere (pro ingenij rei tenuitate
lo, in quo perfectæ orationis substantia consistat. Incidi quippe in
nullos, quibus omne negotium in sola cogitatione situm videretur
si in Deo valde defixam habere possint, tamen si sibi quam maximam
vim inferentes, statim sese spirituales esse existimant; si vero eam
sum diuertant (quod id impedire nequeant) esto ob res valde bonas
quamprimum contristantur & anguntur, seque perditos esse ar-
tetur. Qui verò docti sunt, huiusmodi ignorantia & in seipso non labora-
bunt, tamen si etiam inciderim in aliquem, qui crassa hac ignorantia
tenebatur; at nos mulieres omnium rerum commune fieri oportet.
Non dico, insignem Dei gratiam non esse, cogitationem
in ipsum defixam & occupatam habere, deque eius operibus
dum meditari possemus; verò bonum est id ipsum nos facere commu-
nendum est, imaginationes omnes naturaliter ad hoc habiles & aptas
non esse, animas tamen omnes ad amandum idoneas esse. Iam
loco (si bene memini) causas, ob quas imaginatio nostra sic dispo-
re censui, non tamen omnes (quod certè impossibile foret, se ad
las; ideoque hac de re in præfens non ago, at ostendere duntaxat
lem, animam cogitationem non esse, neue bonum esse voluntatem
ipsa se regi sinat, id enim si fieret, malè certè cum ipsa ageretur, præ
supra dictum est. Ea propter animæ profectus & fructus non tam
tum cogitando, quam multum amando consistit. Si autem suscitetur
quomodo amor hic acquiri possit? respòdeo scilicet efficaciter quæ
per Deum operari æquè ac pati, tum proponendo, tum

ad hoc se offerit occasio, re ipsa exequendo. Quamquam verum sit, agnari dum secum ipsa cogitat, quidnam Deo debeamus, & quid tamquam noscimus, resolutionem quoddam induere, quod est cupimus, & ad ipsa principia quā cōuenientissimū, dūmodō per hoc, ad obedientiam exercitium, nec proximi utilitas, ad quam caritas nos obligat, impediatur. Nam si vel minima harū duarum virtutum, exercitium occasio occurrerit, illud ipsum tempus, quod ipsa Deo offerunt, opere cupimus, (vti nos facere putamus, dū in solitudine de ipso cogitamus, & iis quibus nos perfundit delicijs, gaudere & iucundari cupimus nobis subtrahit, ubi hāc deponit. Istud quippe, ob quamque harum duarum virtutum exercitandarum occasionem relinquere, est Deum ipsum recreare ac delicijs perfundere, & illius causa facere, quod ore suo sacrosancto, olim ipse dixit, *Quod vni ex hisce minimis ego mihi fuisti.* Quod autem ad obedientiam attinet, non aliam nos iudicare viam vult, nam quicumque bene eum amare cupit, ipsum sequi oportet, cum *ad modum usque obediens fuerit.*

Si hanc se habeant & vera sint, vnde igitur illud provenit fastidium ac morositas, quod plerumque sentimus tum, cum potissima diei parte, mente recollecta & sequestrata, in Deum absorpti non fuimus, & interea alijs illis rebus fuerimus occupati & vacauerimus? Ob duas id, vixim quidem videtur, rationes provenit. Prima, ea quae potissima est amor proprius, qui hic adeo subtiliter sese insinuat & intermiscet, vt ut percipi possit, quod scilicet potius nobis ipsis, quam Deo placeamus, & contentare velimus. Certum namque est, animae cupiam, postquam quietare tam incipit quam Dominus suavis sit, magis volupe & iucundum esse, vt corpus quietum & laboris expers maneat, ipsa vero interea dulcius perficiatur. O caritas eorum qui Dominū hunc verē sincereque amant, eiusque conditionē perspectā habent, quā parū habere quietis poterunt, si se parū, vel aliquo modo in causa esse videant, vt vel vna tantū anima in spiritu proficiat, Deūque magis amet, tū ad aliquā consolationē et adhaerendā, tū etiā ad aliquo eā periculo eripiendā? (nā agere per quietē hanc inā particulare quam sectantur, quietem inuenient.) Et quando factis, opere & re ipsa nihil praestare possunt, saltem per orationes id facere procurant. Dominum identidem pro plurimis illis animabus, quarum ruinā compatiuntur, quod eas in interitum ruere videant, importunius rogantes, vnde suis ipsi haud inniti delicijs carent & eas perire gaudent, & hanc iacturam ducunt, vt lucrosam, quod proprio gaudio immemores, aliud non spectent, quā quomodo Dominum voluntatem magis & melius exequantur.

Eodem quoque modo se res habet in obedientia. Stupidū certē & in-

Tt 3 tolera-

S.
Teresia

Deo

Philipp. 2.2

Obedientia
& caritas
erga proxi-
mū praeser-
tim cogita-
tionibus de
Deo.

Matth. 23.

Philipp. 2.2

Caritatis
simus cum
de Deo cogi-
tamus vera-
mur. & alijs
rebus sub-
iungimus in-
de.

Caritas in
proximum
suipsum ob-
iungitur.

*Obedientia
proponenda
particulari
devotioni.*

Irenia.

tolerabile foret, vt Domino nos aperte ad aliquid, quod permittit illius interesset, exequendum vocante, ipsi id aggredi detrectaretur sed eum obtutu defixo dumtaxat intueremur, q̄ sic melius quiescere nostra fruamur. Egregius sanè hic est in Dei amore profectus & progressio. Hoc namque ei est velut manus colligare; dum ipsum tantum via nobis prodesse & iuuare nos posse arbitramur. Nouimus nullos, quibuscum aliquando communicavi, vt præterea id, q̄ ipse dixi per experientiam didici) qui hanc me veritatē intelligere fecerunt quando minimum maiore in modū affligebar, q̄ me temporis libertas angustia viderem. Hinc maximopere illis cōpariebar, quod eas rerum negotiorum & rerum, quas ipsi præscribebat obedientia, tractatione perpetuo occupatos viderē. vnde intra memetipsam cogitabā, (quā aperte dicebā) fieri non posse, vt tot inter turbationes & rerū strepitum spiritus ipsorum cresceret, quod eum tunc temporis per modicū & exiguum haberent. Quam, o Domine, via tua longē sunt alia, quā imaginatioes nostræ sibi non fingunt! & quā ab anima, quæ iam apud proposuit & decreuit te amare, in q̄ tuas manus sese resignauit, alia cupis, quam vt obediat, & inquitur ecquid magis ad tuū obsequium seruitium faciat, & hoc ipsū ex animo desideret. Alias proinde quaerat, aut sibi seligat, necesse nō est, illius quippe voluntas iā tua. Tu, Dñe mi, illā in te curā suscipis, illuc vt illā conducas & dirigas magis proficiat. Et esto Superior ipse eam curam non habeat, cū vti ducat per vias, per quas anima maius lucrum faciat, sed tantum, vt cōmunitati necessaria esse & expedire iudicat, fiant & executioni dentur, tu tñ. Deus meus, curam illam habes, animamq; & res agens ita disponis & ordinas, vt anima se & spiritum habere (nescientes non intelligentes vnde hoc prouenerit) & magnū profectum fecerint periant, huiusmodi mandatis magna cum fidelitate obediendo, postmodū non parū id obstupescant. Talis certē erat persona quæ quæ cū non ita pridē egi, q̄ quindecim circiter annos obedientia officijs, muneribus & præfecturis tā laboriosē detinuerat & occupata vt toto illo tempore ne vel vnum diē se habuisse meminisset, quod vacare potuisset; tamen si aliquod ipsa per diē sustinere spatia reposita poterat, maximē satageret, quo orationi & consciētiæ purgandæ vacaret. Nullā hac vidi ad obedientiā propensiorē & inclinatioē, vnde eam adfricat iis, quorū quorū cū ipsa tractat & agunt. Benè sanè hūc minus rependit & compensauit: etenim illā spiritus libertatē tantū matam, quā habent perfecti, habere se competit, vt tñ nesciat vnde sibi prouenerit, in hac porro omnis, quæ hac in vita desiderari potest consistit felicitas ac bonum; dum enim nihil omnino desiderat,

*Libertatis
spiritus bo-
num.*

demonia. Tales qui sunt, nihil omnino terræ huius aut timent
ne desiderant, non illos turbant aut percellunt labores, non mo-
nent gaudia: denique nihil omnino est, quod pacem mentis ipsis e-
movere aut eos inquietare possit. etenim hac a solo Deo dependet; & si-
cut principiis nemo auferre aut tollere valet, ita & solus illius amitten-
deret illos percellere & affligere potest: quod reliqua omnia quæ in
hoc mundo sunt, prout quidem ipsi censent, hinc quasi non essent, quod
illius satisfaciendum, nihil omnino is aut faciat, aut noceat.

Obeata obedientia, ô beata, quæ illius causa contingit distractio!
vixit quæ tam multa consequi & obtinere potest. Neque is, quem
cuius solus est, qui tanta est consecutus; noui enim & alios eiusmodi,
quos cum iam a multis annis non vidissem, & postea rogarem, quibus
inter ea temporis exercitijs spiritus vacassent, intellexi solis obedientiæ
& caritatis operibus eos incubuisse ac se dedidisse; ex alia verò parte, in
tantum eos in rebus spiritualibus profecisse comperiebam, ut non pa-
rum obui percerem. Ita quæ filia mea, nolite hanc occasionem neglige-
re, cum vos obedientia rebus exterioribus intendere & vos totas im-
pendere nolleret, persuasum habetote, Dñm, etiam in culina medias in-
tre ollas & lebetes, vobis ad esse, ac tū internè, tum externè cooperari.

Veni hic mihi in mentem Religiosi cuiusdam, qui mihi narrauit, *Religiosus cu-*
si aliquando firmiter apud seipsum statuisse & decreuisse, ut, quamcū- *iusdam obe-*
que sibi rem Superior mandaret, quantumuis ea sibi molesta & grauis *dictu visio.*
dura esset, eam exequendam gratanter susceperet. quadam verò die
illius contraxisse, ut, cum per diu laborando sudandoq; propè exhaustus
esset, & vespere, cum vix in pedes consistere posset, aciam ut ad quietē
se componeret, paululum consideret, Superior id videns, eum ligonem
inire & ad hortum fodiendum abire iusserit. Se verò, esto ita exhaui-
tus & defatigatus esset, ut plus laborare non posset, racuisse, & ligonem
acceperit; cum autem per transitum quemdam, qui in horto erat,
quem & ego multis post annis quàm hoc ipse mihi narrauit, vidi, cum
monasterium fundatura ad ciuitatem illam venissem, transire vellet,
apparuisse sibi in eo Redemptorem nostrum Iesum crucem humeris
buiantē, uia fractum, exhaustum & anhelantem, satis sibi ut indicaret,
defatigationem & penam, quam subierat nihil esse, si cum ea quam ipse
etiam in cruce baiulanda subierat, conferretur.

Credo equidem, demonem, quod videat, nullam esse viam, quæ ho- *Cum diabo-*
minem citius expeditiusque ad summam perfectionem conducatur, quā *lus obedi-*
obedientiam, hinc tot fastidorum, displicentiarum ac difficultatū ge- *tia ita ad-*
nera et in hac ipsa obijcere, idque sub boni alicuius prætextu. Hoc autē *uerisunt.*
propius notari velim; & ad oculum apparebit, verum me dicere. Certū
porro

*Perfectio
summa in
quo sita.*

porro est, summamque veramque perfectionem non tam in delictis consolationibus internis, nec in sublimibus raptibus, nec in visionibus, nec in spiritu prophetiae consistere, quam in tam perfecta voluntate nostrae cum diuina conformitate, nihil ut Deum velle intelligamus quod non & ipsi omni nostra voluntate velimus, & tam libenter etiam & aspera, quam lapida & mollia suscipiamus, si Maiestatem eius velle nouerimus. Hoc certe difficillimum videretur esse, non quidem facere, sed verè nos gaudere in eo, quod voluntas nostra naturae suae penitus contraria velit, eique contradicat. Et verè difficile est verum amor (si modo perfectus sit) eas habet vires, ut nostras infirmitates obliuiscamur, quod recreemus eum quem diligimus. Per ita reuera se res habet, esto enim labores & maximi & grauissimi cognito tamen, Deo nos quamdam per eosdem voluptatem adhaerere dulces nobis sunt & grati. Et hoc modo amant illi, qui huc per persecutiones, per infamias, per iniurias perueniunt.

Hoc porro ita certum, cognitum, & apertum est, ut necesse non sit hisce declarandis diutius immorari: Dumtaxat causam exponam, cur obedientia (meo quidem iudicio) citius hominem ad hunc statum peruenire faciat, & cur optimum ipsa & maximum ad huc sit medium. est autem haec. quod enim voluntatis nostrae dum nullatenus sumus, ad eam purè sincereque omnem quantamque in Deum impendendam, quoadusque eam rationi subijciamus, obedientia compendiosissima & verissima, ad eam illi subijcienda via est. Si enim expectemus, ut bonis rationibus & argumentis ei subijciamus, numquam quod praetendimus effecturi sumus, via haec nimis quam longa & periculosa. Natura quippe nostra, dum proprius, tot tamque validas à parte sua rationes habent, numquam huc peruenturi sumus. & saepe fit, ut quod maxime rationi conueniens apparet (si huc tamen animo & voluntate non propendimus) rationi dissensaneum atque absurdum videatur, ob exiguum, quod ipsum opere exequendum voluntatem & animum habemus.

*Cur homi-
nem obedien-
tia cito ad
perfectionem
adducat.*

Tam multa porro quoad hoc dicenda occurrerent, nunquam finem faceremus, si de conflictu hoc interiore loqui vellemus: quoque nobis cacodæmon, mundus ac nostra sensualitas obuium proponunt, ut inuita & reluctantè ratione quid faciamus. Sed quod medii: Quemadmodum hic inter homines dum lis admodum dubia & incerta est, iudex aliquis & arbiter designatur, in cuius manus actus deferuntur, contouersando & litigando defessi, iuris sui argumenta signant; sic & anima nostra arbitrum aliquem sibi capiat, Superiorem scilicet aut Confessarium, cum proposito non amplius contentamur.

ne de lite sua amplius cogitādi, sed verbis Domini dicētis, *Qui vos audis,*
Voluntate sua resigna- re quantis momenti sit.
 ac si, standi ac confidendi, itaque omnem voluntatis suae curam de-
 ponendi. Tanti porro hanc voluntatis redditionem resignationemque
 Dominus facit (& merito; per hanc quippe eum liberi arbitrij, quod
 nobis dedit, dominum constituimus) ut, eū semel illam exercuerimus,
 & deinceps semel mille cum difficultatibus nos abstrare conamur;
 unde, absurdum & ineptum iudicantes quidquid in causa nostra iudi-
 catur illi rei quae nobis iniungitur, per laboriosum hocce exercitium,
 nos conformare incipiamus. Et verò siue eū labore, siue sine vilo labo-
 re ipsū ipsum exequimur. Ipse etiam Dominus à parte sua ita nos hic
 docet, ut, quam ob causam voluntatem & rationē nostrā illius causa al-
 teri subiciamus, ob eamde nos illius dominos faciat. Cumq; iam demū
 ipsarum Domini fuerimus, tunc nos ipsos quā perfectissimē
 in Dei obsequium impendere possumus, voluntatem nostram puram
 & sincerā illi dando, quod eā suae coniungat & vniat; petendoq; ut amo-
 re ipsius ignis de caelo descendat, & hocce sacrificiū nostrum succen-
 dat, auferendo ab eo quidquid illius oculis displicere potest; cum, quo
 minus id fiat, nos iam in causa nō sumus: etenim iam ipsum (esto non si-
 ne maximis laboribus) altari imposuimus, & (quantum in nobis fuit)
 non iam amplius in terra iacet, nec eam tangit.

Certum est, non posse quempiam dare, id quod non habet; sed ut
 det, prius id habeat oportet. Quapropter mihi credatis velim, nullum
 esse ad hunc thesaurum comparandum, medium melius, quam fodere
 & liberare, ut is ex hac obediētiā fodina eruat. quo enim plus fodie-
 mus, eo eū plus inueniemus, & quo nos amplius hominibus subiicie-
 mus, aliud scilicet non cupientes aut volentes, quā quod nostri vo-
 luntate superiores, eo magis voluntatis nostrae domini erimus, ad eam di-
 uina conformandam. Videte igitur, carissima, an non ipsa gustus, qui
 voluntate resignando-
 stus Domi-
 ni videri-
 mur.
 solitudinis captanda sentitur, carentia ac derelictio vobis bene com-
 petenda sit. Equidē dico vobis, non ideo quod ea careatis, minus vos
 disponendis ad veram illam vniōem quā diximus obtinendam,
 quā eo lura est, ut voluntas mea cum diuina conformetur & vna sit.
 Haece enim est vniō, quā desidero, quāque vos omnes habere vel-
 lem; non verò quādam sapidas admodum, quales esse scio, absorptio-
 nes, quibus vniōis nomen nonnulli dederunt. Et haec etiam vniō erit,
 ut modo si quatur post eam quā iam dixi. At si post suspensionem
 vniōis, modicā inuenire sit obediētiā, & propria adhuc super sit
 voluntas, erit haec (ut mihi quidem videtur) cum amore sui ipsius pro-
 prius, ut non cum diuina voluntate, vniat. Det mihi Maiestas eius ita id
 opus & re ipsa exequi, ut quidem id ipsa intelligo.

S. Matris Teresa Opera.

Vu

Altera

*In solitudi-
ne minor est
Dei offensio
et occasio,
et propterea
diligenda.*

*Non immis-
cemus nos
exteriori-
bus, nisi ex
obedientia
et caritate.*

*Occasio
fidelit quae
huiusmodi sit.*

Altera causa, è qua (vt mihi quidem videtur) hoc fastidium & im-
plicentia promanat, est; quòd, cum in solitudine, minor Dei offensa
di sit occasio (fieri enim non potest, vt non semper sit aliqua, cum
demonibus vbique sint, & nos ipsos quocumque locorum circum-
ramus) anima maiore in puritate & munditie viuere videatur, et
anxiè Deum offendere metuat, maximæ consolationi est, nullam
nino, in quam inpingat, peccandi occasionem habere. Hæc, vt
fatear, ratio, ad cum hominibus non conuersandum, & res nullas
etandas, magis nos mouere debere videtur, quàm prior illa, quæ de
gnas Dei delicias & gustus sentiendos, solitudinem suadebat. Cum
in publico & conuersatione cum alijs, carissimæ, elucescit & patet
mor, & non in angulis & latebris, at medias inter occasiones, &
credite, esto plures ibi occurrant imperfectiones (quàm & parui quidam
lapis & concussiones) lucrum certè nostrum incomparabiliter
esse. Norandum verò, me semper hic præsupponere, non mihi ex
rioris mandato, & caritate mouente, in illas nos occasiones con-
etenim, nisi duæ illæ virtutes intercurrant, semper dico & repeti-
tudinem multò meliorem esse, & hæc etiam, cum in exteriores quæ-
co occupationes nos effundimus, nos desiderare debere. Hoc tamen
siderium continuò habent animæ, quæ Deum sincerè & ex animo
ligunt. Quod autem dixi, id maximè lucrosam & proficuum esse
ed est, quòd similibus in occasionibus intelligere nobis datur, qu-
mus, & quousque se virtus nostra extendat. Etenim, qui semper
cellæ suæ angulos later, & in solitudine (quantumlibet etià suo
sit sanctus) nescit an patientiæ atq; humilitatis virtutem habeat; ut
quidem illius sciendi occasionem vllam habet. Quomodo enim
qui magna corporis fortitudine & robore est, talis esse scietur, nisi
quam pugnam inierit, & nullo in conspectu fuerit? Multū quid-
gnum se S. Petrus esse putabat; sed considerate, qualis data iam oc-
sione fuerit: ex hac tamen mina & lapsu egressus, didicit nihil
sibi fidere, sed in Deo omnem fiduciam suam ponere; vnde etiam
tyrium, quod vidimus, postea subiit.

Vtinam, Deus bone, quanta miseria nostra sit, intelligeremus
sanè in re subest periculum, nisi ipsam perspectam habeamus. Im-
utile & salutare est, nobis quædam facienda iniungantur, vt licet
ipsi vilitatem & abiectionem intelligamus. Equidem maior Deus
beneficium reputo, diem vnum in humili nostri ipsorum cogitatione
(esto multis nobis afflictionibus, & laboribus is steterit) transigere
quàm multos in oratione, idque etiam eò magis, quòd verus ac
amator in omni loco amet, & nusquam non dilecti sui memoriam

patientem habeat. Certè durum esset, si in angulis dumtaxat ac solitudine orationem quis instituere posset. Video quidem ipsos ad multas cum horis & diu extendere non posse; sed, quas non habet apud te viros, Domine, suspirium è laboriosi afflictique cordis penetrabilibus profectum ut appareat, ad hoc impediendum non sufficere quòd in hoc loco agamus, verum etiam, esto ad solitudinem captandam commodus nobis locus denegeretur, solos tamen nos esse posse, tecum in solitudine deliciando Huic euidenter colligere est, esse nos seruos ipsius propitia nostra voluntate ac sponte, at illius amore & causa, obedientiam veniendos, cum propter illam ipsomet Deo quadamtenus frui & gaudere negligamus. Verum nihil sunt hæc omnia, si ipsum è sinu Patris, et obedientia, quòd se seruum nostrum constitueret, venisse consideremus. Quid igitur huic gratiæ & dignationi dignè à nobis persolui & rependi poterit? Eapropter necesse nos est videre, ne in operibus vestris, esto ex obedientia præscriptis, & ex caritate susceptis) peragendis ea relictis immemores sitis, ut non sæpè interius ad Deum vestrum recurratis. Et mihi credite, non ex multis horis & longo tempore quod orationi impendatur, animæ ex ea lucrum accedere, quando aut Superioris iussio, aut erga proximum caritas, ad alia eam opera vocant, aut ipsam obedientiæ caritatiue operibus (vri dictum est) accurate intendere iubent. Hæc enim mirè iuuant, ut quàm breuissimo temporis spatio melius disposita reddatur, ad amorem suum accendendum, quàm si illis deficientibus) multas horas multumque temporis consideratio impenderet. Omnia ab illius manu veniant necesse est, vnde sic ipse in sempiternum benedictus.

CAPVT VI.

DOCET, QUAE HOMINIBVS SPIRITVALIBVS EVENIRE
 possint. *Quia ex eo, quòd non intelligant, quando spiritui resistere eos oporteat. Agit
 quæque de intensis quæ anima habet ad sacram communionem accedendi desi-
 deriis; & quædam sub his latere possit illusio. Multa hic tra-
 duntur, quæ harum domorum rectrices scire mul-
 tum intersit.*

Magna diligentia ac studio conata sum intelligere, vndenam ortum
 habeat, magna illa absorptio & intensio mentis, quam nonnullas
 personas quas miris Dñs in oratione gustibus ac suauitatibus perfun-
 di habere vidit: & per quas non stat, quo minùs se ad gratiam recipien-
 dam disponant. Non loquor autem hic de animæ suspensione, aut raptu,
 quem Deo dante patitur, cum de eo alibi multa scripserim; & de hu-
 iusmodi materia non est quod multum loquamur, nam à parte nostra, quan-
 tumlibet resistere conitamus, nihil omnino possumus, dummodo verus

Vu 2

61 ca.

*In turba so-
 li esse possu-
 mus.*

*Christus ex
 obedientia
 homo factus
 est.*

*Absorptio
mentis non
bona unde
procedat.*

fit raptus. Notandum porro est, violentiam illam, quæ nos hic videtur abripit, & impedit, quo minus nostri ipsorum domini simus, quæ breuissimo tempore d. rare. Verum sapere fit, ut, dum quis orationis quietis per modum somni spiritualis incipit, anima ita absorbitur, ut, si nesciamus quomodo hic nos gerere oporteat, & multum poris amittere, & nostra culpa, at exiguo cum merito, valere ac vires nostras exhaurire possimus. Vellem hic me possem de hac ac materia ita facilis & obscura est, ut nesciam, an, propter teat, eam potero explicare: hoc tamen scio, animas hac illa detentas, si modò mihi fidem adhibere velint, facile me intelligas.

Novi nonnullas, & quidem virtutum cultrices egregias, ad septem octoque horas hac in absorptione hærebant; & tunc tempore verè raptum se passas arbitrabantur: quin & quodlibet tum exercitium ita eas mox occupabat & recolligebat, ut statim si exirent, existimantes non bene se facturas, si Domino resistere, que paulatim fieri posset, ut vel emoriantur, vel mentis & spiritus impotes fiant, si remedium adferre non fatagant. Quod autem in casu scio & intelligo, hoc est: quando iam Dominus animam occupare & deliciis perfundere incipit, ex eo quod natura nostra in ebrietatione & voluptatibus capiatur, usque adeò se ipsa sapido huiusmodi impendit & applicat, ut se nec mouere quidem vellet, nec vllum animi nino ob rem ipsum perdere. Hic quippe (ut verum fatear) longe sapientior & suavior est, quam quascumque mundus dare voluptates potest.

*Gustus sapientior
quàm
anima con
flectatur.*

maximè si natura & corpus imbecillum, & cuius ingenium, aut ingenium loquat, imaginatio naturaliter ita inuariabile sit, ut, dum se ad aliquam apprehenderit, in ipsa pertinaciter maneat, nec amplius se diuertat, nactus fuerit. Sicuti permulti sunt, qui dum de re quidam (tamen de Deo illa non sit) cogitare incipiunt, in ea cogitatione velut absorpti manent; aut, dum rem aliquam intuentur, continuo in eo obtutu hærent, non reflectentes ad id quod aspiciunt, naturæ sedatæ & quietatæ cum sint, ex negligentia obliti sunt eorum, quæ dicturi sunt. Eodem planè modo hic contingit in spiritualibus, quando natura, corpora, ac complexio debilis est, & melancholica illa sit, sexcentas hæc illis illusiones & deceptiones, quidem admodum sapidas suggeret. De isthoc humore & complexione paulò inferius agam; imò, quâvis hic ipse in homine non dormiat, nihilominus id quod dico contingit. Idem quoque locum habet in seipso per corporales austeritates destruxerunt. Nam, sicuti autem aut, cum iam amor sensibilibus illos afficere incipit, usque eo se a gustu

ab ipsi sunt, quousque eos abripi dixi. Vtque dicam quod sentio, malum certe, ut se facinorosi & illud non patenterentur, hinc huic orationis modo bene facient si resisterent. Etenim sicut, dum corpus imbecille est, facile in tale deliquitum & vitium defectum incidit, ut nec loqui, nec se illatenus commouere possit, eodem plane modo hic fit, nisi qui resistat: quippe, si corpus imbecille & debile sit, ipsa spiritus veritatis, ipsum occupat, accipit, & sibi subijcit.

Petera me hic quicquam, ecquae ergo sit inter hoc & raptum differentia videtur enim idem esse, saltem prout exterius apparet (& non enim erit ita sentient) sed non quoad rei essentiam & in effectu. Raptus enim, vel omnium potentiarum unio (vti aliàs dixi) paruo durat tempore, magnosque post se relinquit effectus, nec non miram quamdam in animis lucem, & alios non paucos fructus; adhuc in eo intellectus nihil omnino operatur vel discit, sed solus Dominus tunc in voluntate operatur. Hic verò longè aliter se res habet, nam tamen corpus captum & alligatum velut sit, non tamen voluntas, memoria, intellectus, sed haec operationem suam inuariabiliter, & forsitan etiam unius rei non adhaerendo, facient, adeo ut hic quidem se effundant, illic verò se restringant. Equidem nullum in perniciosa hac corporis imbecillitate fructum latere comperio, nisi quoddam bono quodam nata sit principio; quare magis haec conducatur, ut hocce tempus bene impendatur, quam ut tanto tempore quis absorptus maneat. Plus certe mereri possunt, res ad obedientiam praescriptas exactè exequendo, in illis non deficiendo, & ad illas exequendas habiles se efficiendo; quam ut illa & tali à recollectione se abripi patiantur, quae ipsius & vitam destruat, & obedire ausus non sinat.

Vnde etiam Priorissas moneo, ut, quaecumque possunt, diligenter adhibeant, ad longa haec deliquia eliminanda, quae, meo quidem iudicio, aliud non sunt, nec ad aliud quidpiam conducunt, quam ut potenter sensusque insolenter se gerant, ad non faciendum id quod anima ipsius praescribit; itaque eam illo priuant lucro, quod tum obediendo, tum Domino placere satagendo comparare solet. Vnde si praeposita intelligant, corporalem id debilitatem esse, dent operam, ut ei ieiunia & flagellationes (eas scilicet, quae non sunt obligationis, quin imò fieri possint, ut & omnes omnino bona & tuta cum conscientia prohiberi possint) penitus prohibeant, & quasdam illi praescribant occupationes ut distrahatur in varia. quin imò necessarium hoc etiam est, tamen huiusmodi mortificationes ipsa non usurpet, dummodo imaginationem multum occupatam & intensam habeat, esto etiam in rebus rade sublimibus ad orationem spectantibus. Saepe namque contrin-

Vu

git.

Quand in-
ter verum
raptum
& hanc ab-
sorptionem sit
differentia.

Deliquia
longiora
mala.

Corporis af-
fectiones
quando in-
hibenda.

S.
Teresa

Dea

N. VI

16

Quomodo
et si possit
absorptio.

git, eas non esse sui potentes, præsertim si extraordinariam quædam à Domino acceperunt gratiam, aut visionem aliquam viderint: tunc quippe anima taliter constituta manet, vt seaper eandem se putet, quod tamen non sic est, cum nonnisi semel eam videbit, omnimodis procurare considerationem vt mutet, aut eam distrahat; etenim (dummodo id fiat in rebus ad Deum spectantibus, & eam quam dixi causam) inconueniens minime est, vt modo vni agat, modò aliud, dummodò semper in rebus ipsius occupetur laborer. ac nonnumquam tam Deo gratum est, nos de suis creaturis nec non de ea quam in illis creandis ostendit potentia, quam dummet Creatore cogitare.

Prò infelicem hominum miseriam, quæ per peccatum eò denunti & redacta est, vt etiam in eo quod bonum est, certa quadam mensura & limitatione nos dirigi oporteat, ne nostram ipsi valetudinem destruamus, & ita profligemus, eo vt frui nequeamus. Et certe patet per multos, atque eos præsertim qui infirmioris cerebri vel imaginationis sunt (a que hoc est, Domino magis seruire, & id communis necessarium est) semetipsos intelligere. Vnde si quæ videatur, dum imaginatione sua aliquod Dominicæ passionis mysterium, aut gloriam caelestem, aut aliquid huiusmodi reuoluit, ad multo dies ita in illa cogitatione perdurare, vt (etiamsi velit) de alia quapiam cogitationem instituere nequeat, & quo minus in ea absorpta maneat, impedire non valeat; hæc longè sibi cogitanti entius esse intelligat, vt, quomodocunque possit, sese in uia distrahat: sin minus, tempus veniet, quo ad oculum videri quantopere hoc sibi noceat, & hoc ipsum ab alio principio non tamquam eo quod dixi, puta vel à magna imbecillitate corporis, vel ab imaginatiua; quod secundum longè deterius est. Nam quæ admodum stultus, si quid imaginationi imprimat, sui ipsius potens non est, nec cogitationem inde diuertere potest, neu alia de cogitare, vt nec ullis ad hoc faciendum argumentis rationibus induci, eò quod rationem in manu non habeat: nec & in re posset contingere, esto hæc, lapida quædam & grata sit natura.

Quid si humorem & complexionem melancholicam habeat? maximum hæc adferre ei damnum potest. Equidem non in nio, in quo illa prodest, aut bona sit; ob eas quas dixi causas, præsertim verò, quod anima capax & idonea sit, ad ipsomet Deum

videmus: quod infinitus sit, hinc anima velut captiua & vineta videtur, dum vnus dumtaxat magnitudinum aut mysteriorum eius considerationi adfigitur & adhæret, cum tam multa de eo cogitanda occurrant in quibus occupemur; quo enim plura de eo cogitare volumus, eo magis magnitudines & magnalia eius parefcunt. Non id tamen edico, vt hora, aut die vno multa ac varia cogitentur (hoc quippe forsan esset, nullo omnino bono gaudere) quod enim res hæc adeo subtiles & delicate sint, nolim cogiteris id me dicere, quod ne quidem in mentem mihi venit vt dicerem, neue vnum pro altero intelligatis. Certè tanti vestra refert, caput hoc, prout oportet, intelligere, vt, tametsi id mihi permolestum sit scribere, molestum tamen & graue non sit, nec sit vellemus, qui ipsum semel legendo non intelliget; sæpius id relegere; ac præsertim Priorissis ac Magistris Nouiciarum, quarum est sorores in orationis exercitio instruere & formare. Nisi enim in principio circumspiciat & cautè remedium adhibeant, videbunt certè quàm multò potius opus sit tempore, ad huiusmodi debilitatibus medendum & obviandum.

Si quod hinc resultare oculis ipsa meis vidi & intellexi, recensere vellem damnum, videretis haud dubiè, non sine ratione me hoc ipsum vix adeo exaggerare. Vnum dumtaxat vobis exempli loco referre volo, & hinc de reliquis iudicium ferre poteritis. In quodam horum monasteriorum duæ sunt Moniales, vna monacha, altera laica; ambæ orationis exercitio deditissimæ, quæ & mortificatione & humilitate & omni generis virtutibus condecorabant: quas adhuc suis mirificè Dominus deuotissimis consolationibusq; perfundit, ac quibusq; sua identidem magis communi-
catis, cum prius vero adeo sunt ab omni rerum terrenarum affectu expropriatæ, diuinoq; amoris intensæ, vt (tametsi quàm studiosissimè & curiosissimè earum mores & vitam exploremus) acceptis à Deo gratijs (quantum quidem hic abiectio & vilitas nostra permittit), respondere vsquequaue, minimè negligant. Ideo autem tam multas de illarum virtute egi, quod, quæ illam non habent, magis timeant. Inde verò ingentes quidam desideriorum Domino fruendi imperpetuas eas inuadere incipiebant, adeo quidem vehementes, vt hos spiritus continere & inhibere non possent; solum tum mitigari & sedari hi videbantur, cum sacram communionem adibant: vnde apud Confessarios suos instabant, sæpius eam adire vt sibi liceret. inde verò vsque adeo hæc illarum pœna incrementum cepit, vt, nisi quotidie Sacrosanctæ Synaxeos fierent participes, sese emortituras crederent. Confessarij porro, tales animas videntes nec non intensam illarum desideria (esto horum alteruter in spiritualibus esset quàm exercitatus)

*Plura de
Deo, non v-
num, cogi-
tanda.*

*Exemplum
de duabus
monialibus
discrepantibus.*

S.

Teresa

Dea

N. M.

106

tissimus) hoc vnum malo ipsarum leniendo remedium expedire
 venire existimabant. Neque etiam hoc satis ipsis erat, neque huius
 bant; sed harum alteram tam vehemens occupabat angustia & pre-
 ra, ut summo mane eam communicare oporteret, quod per diem, ut
 illi videbatur) posset vivere. & sane non ipsae erant huiusmodi, ut
 fingerent, ut ob quamcumque mundum vllatenus mentirentur. Ego
 dem tum illic non agebam; sed Praeposita mihi per litteras significavit
 quid rerum ageretur, & nescire se quid circa illas quoad hoc fieri
 posset, & homines satis magni nominis dicere, cum aliter malo reme-
 mederi non possent, hoc illas remedio consulto vti. Equidem huius
 Domino permittente, quid rei esset intellexi; tacui nihilo minus, ut
 dum praesens adessem: timebam enim decipi; nec par erat, Confessum
 qui hoc ipsum probabat, contrarium me sentire, quoad utque me
 rationes & argumenta proponerem. Iam porro ipse erat humilis, ut
 timi atque illuc abij, & ipsum conueni, mihi assentiret & crederet
 vero tam spiritualis non erat, & respectu alterius, prope nihil, huius-
 latenus hoc ei persuaderi, & huc ipse induci poterat. Sed de huius-
 su inductione que non vsque adeo laborabam, quod tam multis
 nibus illi obstrueta non essem. Incepi ergo Religiosas has aggre-
 multis validis (ut mihi quidem videbatur) argumentis apud ipsas
 quod sibi persuaderent, non nisi meram imaginationem & illusionem
 gitare, se, nisi hoc remedio vteretur, emortituras. Ipse vero adeo
 id tuebatur, sibi; tam firmiter impresserant, nihil ut ad illas inde
 das sufficeret, nec etiam sufficeret, si quidem rationibus agendum esset.
 ergo tempus cum illis rerum, & inanem operam sumi: quare dixi,
 quoque eadem desideria habere, & quo magis haec crescerent, &
 iora fierent, communionem abstinere velle; ideoque & ipsas commu-
 re non debere, nisi cum reliquis sorores communicarent; ita ut
 tres simul emoreremur. meque id multo magis velle, quam ut huius-
 di consuetudo haec in domos introduceretur, in quibus certe non
 essent, quae Deum tantum diligere, quantum ipsae, quaeque
 iam prestare vellent. Certè damnum, quod iam consuetudine
 diaboli opera (qui haud dubie sese intermiscerat) inualuerat, &
 tremum & notabile erat, ut reuera, cum sacrae communionis partem
 ipsae non reddebantur, emortituras viderentur. Ego vero rigidi-
 primis erga illas me praestabam; quo enim magis videbam illas
 tiam refragari, nec se velle subijcere, (quod aliter facere non posset)
 ut quidem ipsis videbatur) eo id aperius meram viderentur
 Diem quidem illam non sine magna afflictione & pressura
 et postridie eadem paulo minor fuit, quae exinde etiam quotidie

magis & magis minuebatur; adeo quidem, ut quamvis ego, quod ex obedientia ita iuberet sacram communionem nam alioqui, quod eas ita debiles & infirmas viderem, minime ad eam accessissem) adibam, ipsae tamen propterea non conturbarentur. Non multo post, tum ipsae, tum reliquae omnes, liquide id tentationem esse perpexerunt, nec non quam bene factum esset, quod tempestive huic malo esset remedium allatum: nam haud ita multo post, quaedam isthoc in conventu contigerunt, quae magnam Superioribus, tamen nulla ipsorum cum culpa; (& fieri potest, ut postea hac de re aliquid dicam) inquietudinem & molestiam causarent, quod eiusmodi hi consuetudines nec approbarent, nec tolerarent.

Quam multa de id genus rebus exempla adferre possem! sed adhuc vix dumtaxat dicam, quod tamen non in nostri Ordinis, sed Cisterciensis, monasterio contigit. Erat in eo Religiosa quaedam, quae quod virtutis bonae esset, crebris corpus suum at erebat flagellis & ieiuniis, vix adeo tantam redacta debilitatem est, ut quotiescumque sacra illi adeunda esset communio, aut aliqua ad sese in deuotione excitandum occurreret occasio, mox solo prosterneretur, hocq; in statu octo nouemq; horis permaneret; quod tum ipsi, tum reliquis omnibus raptum esse videbatur. Hoc illi adeo frequens erat, ut, nisi remedium allatum esset, multum hinc ei damni ac mali credam euenisset. Raptus hi per vniuersam ciuitatem fama celebrabantur: mihi vero permolestum id erat audire, quod mihi dedisset Dominus intelligere quidnam esset; & quem res finem & exitum habitura esset timebam. Qui eius confessiones excipiebat, mihi notus ac familiaris cum primis erat; mihi que rem omnem retulit. Ego vero quod nossem, ei aperui; esse nimirum debilitatem quamdam corporis, & aliud nihil quam merum temporis dispendium; nec vllatenus haec raptum redolere. Consultui ergo, Superiori & flagellationes ei ut interdiceret, eamque in alia diuertiuheret. Ipsa, quod obediens esset, mox ei morem gessit, atque non multo post viribus recuperatis, nulla exinde amplius raptum fuit memoria: si autem veri fuissent raptus, mortalium eos possibile fuisset impedire, vsque dum eos tollere Dominus voluisset. Tantae quippe sunt vires spiritus, nostrae ut ad iis resistendum nimis quam debiles & infirmas sint, & (ut alias dixi) singulares quosdam veni raptus in anima post se relinquit effectus, & in corpore defatigationem; alius ille quem dixi, non magis operatur, quam si prorsus non euenisset.

Hinc ergo ostensum maneat, quidquid nos ita occupabit & subijcet, ut id intelligamus suam rationi libertatem auferre, ipsum ut

Xx

sus-

Aliunde exemplum de monacho Cisterciensi.

Raptus ubi res nemo impedit potest.

Libertas spiritus quasi momenti

S.

Teresa

Teresa

Teresa

Teresa

suspectum habendum esse, ac numquam nos hac via ad ipsam libertatem peruenturos. utpote quæ hoc habet inter cetera, quod omnibus in rebus Deum inueniat, & de eo in ijs cogitare possit: reliqua verò omnia aliud non sunt; quàm mera spiritus seruitus & subiectio quæ præterquam quòd corpori maximopere noceat, animam inditèr constringit, ut non crescat: sed, veluti se quis habet, dum in qua incedit, in decipulam, ac occultas foueas, aut in canosam alij paludem incidit, & qua sese expedire, aut ulterius progredi nequeat: ex parte hic cum anima agitur: quæ ut ulterius tendat & progredatur non incedere tantum debet aut ire, sed volare.

Quid ergo remedii, quomodo dicent (aut potius illis videbitur) se in diuinitatis cogitatione absorptas esse, & prout quidem suspensæ erunt, nullatenus sui potentes esse, neue vlla se ratione inde potuerint uertere; quod certè nimis quàm frequenter accidit? Ecce, eorum & moneo, non esse quod timeant, si fortè ad diem vnum, quatuor etiam octo, suspensæ maneant; neque enim mirum est, eos qui de complexione sunt, tot diebus in stupore defixos & suspensos habere: si diutius suspensio hæc dureret, remedium aliquod erit adhibendum: vnum verò res hæc omnis id boni in hoc inuenire est quod ex parte reat, nec meritum desit, at inconuenientia quæ dixi multoque secum adfert: quod ad communionem attinet, sat magnum abiectionis erit Confessario ac Priorissæ etiam in hoc non esse subiectam rationis sponi solitudine angatur, non tamen extremè, ne ad extrema delinquant. Vnde necesse est, eam tam in hac re, quàm alijs mortificationibus quæ intelligere faciant, multo esse satius ac conuenientius, propriam non facere voluntatem, quàm consolationem priuatam sectari. Hic amor proprius nostri ipsarum hic sese intermiscere & locum habere potest. Sic namque mihi contigit, ut dum iam primum à sumptuosa communionem surgerem (adeò ut etiam sacra hostia penè adhuc integra consumpta esset) si alias quasdam communicantes cernerem, non communicasse, quòd de nouo communionem adirem, quòd id mihi roties accideret, postea cõtigit me percipere & aduertere: tunc quidem nihil esse videbatur, in quo possem quiescere ac reuertere: isthoc desiderium magis è propria meipsum quæsitio, & gustus quàm Dei amore proficisci. Nam quoniam, dum ad Sacram Synagoga acceditur, ut plurimum aliqua teneritudo & gustus in anima sentitur: hinc ego, illius sentiendæ causa, ad communionem accedere perhibui: si enim fuisset, ut Deum in anima mea haberem, iam tum illius præteritatem intra me habebam: si, ut præceptum Superioris, quo ad sacram communionem accedere nobis iniungitur, adimplere, iam tum illud adimplere

*Suspensio
quatinus
sine noxa
durare pos-
sit.*

*Amor pro-
prius, in fre-
quentiori
communio-
ne habere
locum potest.*

ut gratias recipere quæ una cum sanctissimo Sacramento conferuntur, tam tum easdem receperat. Ad eod. ut tãdem quàm liquidissimè perciperem, non alio me fine ad denuo communicandũ moueri & impellere, quam ut rursus sensibilem illam deuotionem & gustum perciperem.

Memini me quodam in opido, vbi monasterium habebamus, fuisse, ubi mulierem quamdam insignem Dei ancillam (ut quidè populi opinio de illa erat opinio) cognouisse. & talis haud dubiè esse debebat. quod hanc Sacras Altaris epulas frequentabat; certo aut Confessari non videbatur, sed modò hac in æde, modò in illa Communionē adibat. Equidè id notabam, maluisse qu; illam vni confessorio certo parentem, quàm toties Communicantem videre. Sola separatim in ædibus agebat, faciendo (ut mihi quidè videbatur) quidquid allubebat; attamè, ut erat bona, quidquid agebat, bonum id erat. Ego hac de re interdum apud illam agebam; ipsa verò me parũ curabat: & merito, quod me multo esset melior. in hoc tamen puncto falli me minimè existimabam. Consequenter, Sanctum virũ F. Petrum de Alcantara, illuc appellere: procurare ergo, ut cum ipso tractaret & communicaret. Mihi autem quod cum illo ipsa contulit, non vsque adeo satisfacit, quasi plura diceret requirerem; & forsitan non erat quod amplius referret. Verum, adeo miserabiles sumus, numquam ut plenè nobis satisfaciant, nisi qui via quæ nos, incedunt. Crediderim namque, hanc magis anno vno Domino seruasse, maioresq; pœnitentias fecisse, quàm ego multis. factum est autem, illam in mortalem ægitudinem incidere (hoc namque maxime hic dicere propono) hinc ipsa omni adhibita diligentia procurauit, ut quotidie suis in ædibus sacrum celebraretur, ac Sanctissimo Eucharistia viatico comuniretur. Quod autem morbus satis diu duraret, Sacerdos quidam, insignis Dei famulus, qui sæpè sacrum apud eam tunc dicebat, minimè ferendum censuit, ut ipsa domi quotidie sacra mysteria perciperet. Diabolica id in eo tentatio esse debebat; quod vltimo id die, quo ipsa expirauit, fieri contigerit. Ipsa ut sacro peracto, Eucharistia se frustratam vidit, ita præbili commota, & aduersus Sacerdotem flammata est, ut statim expiraret; nescio sanè, an confessione præmissa mihi sacerdos ille, non parum hoc facto scandalizatus, ad me veniens, retulit, quod certè graue mihi fuit inaudire.

Hinc ergo intellexi, quantum sit malum, quod nostram ipsi quacumque demum in re, ac præsertim in ea quæ tanti sit momenti, voluntatem faciamus. Qui enim tam frequenter ad Dominum accedit, in tantam suam indignitatem noscat æquum est, ut ad eum non accedat, quoties & quando cunque id ipsi placuerit; sed, quidquid nobis ad tantum potenti Domino approximandum deest, ipsa, quæ nos ad eum

S.

Teresa

Aliud autem
emplum de
muliere
quotidie cõ-
municante.

S.

N. V.

158

Propriam vo-
luntatem
facere no-
xium est.

accedere iubeat, obedientia id quam maximè suppleat necesse est. Magnam bona hæc mulier sui multum humilianda occasione habuit (& plus forsan per hoc meruisset, quam communionem percipiendo) nec non cogitandi, Sacerdotem hunc nullam quoad hoc curam habere; sed, Dominum (suam videndo miseriam, & ad hoc indignitatem) id ita fieri decreuisse. uti certam quamdam personam fecisse cogitasse constat, dum eam discreti Confessarii sæpè communionem ea æquo esset frequentior) abstinere iubebant. quæ, licet id quod nerrimè sentiret, altera tamen ex parte magis Dei quam suum hominem desiderans, ipsum identidem dilandabat, quòd Confessarium intrasset, ad sui curam suscipiendam, & ne Maestas eius tam indignum vile hospitium subiret. His ipsa considerationibus sese solans, magis cum animæ quiete ei obediebat, etsi non sine tenera & amanda quidam pœna, attamen, esto omnis simul mundus contrarium ei fuisset, ab eo tamen quod iniunctum ipsi erat, ne vel latum quidem recessisset.

*Obedientia
communio-
nis sacra
perceptione
postior est.*

*Diabolus
commodum
tempus ex-
spectat ad
adversum no-
cendum.*

Mihi ergo credite, Dei amorem (non eum dico, qui tantum nobis esse videatur) qui ita passiones nostras movet, ut per eas rebus aliquo Dominum hunc offendamus peccato, aut animæ amantissimam ira perturbet, ut quid rationi consentaneum sit non intelligamus. rum amorem non esse, sed tantum nostri ipsarum quæstionem, nec bolum domiturum, ut nos ad angustias redigat, tū, cum plus nobis in se damni posse existimabit, quemadmodum mulieri illi quædam intulit: quam certè non possum non mirari; etsi verò id credam falsum ens non fuisse, ut salutem ipsius in discrimen adduceret (magna quippe Dei bonitas est): nihilominus tentatio hæc tempore quam periculisissimo contigit. Ideò verò hoc loco id retuli, ut Præpositi ad hoc advertant & aduigilent; Moniales verò timeant, considerent, seque minent ita, ut tantam gratiam recipere dignæ inueniantur. An adeo municare volunt, ut Deo per hoc placeant? at iam tū norunt, gratia illi obedientiam esse quam v. estimam. Quod si ita sit, & per hoc placeam, quid turbor? Non dico tamen, ut humilem aliquam personam idcirco in se non sentiant: neque enim omnes eò perfectionis personæ, ut aliquando eam non sentiant, quò tantum faciant id quod Deo placere intelligunt. Nam si voluntas ab omni suis ipsius quæstione ne valdè remota & aliena sit; certum est, nihil omnino quietem perturbaturum, quin imò gaudens ipsam quòd sibi occasio offeratur in qua Domino, in se tam carò sibi cōstante, placeat & gratificetur, nō sese humiliaturam, & mirè cōtentam mansuram, spiritualiter communicando. Sed quia sub ipsa principia (quin etiam in fine)

regardā Dei est, quod hac vehementia ad ipsam accedendi desideria
 & impetus animae det (principia inquam, quia pluri hoc faciendū est,
 et in reliquis ad perfectionem spectantibus, quae dixi, tam perfe-
 ctas & consummatae non sint) hinc permittitur illis, quam ut tene-
 modum & poenam sentiant, cum hac illis auferentur; autamen
 tam quidam animae quiete, & quosdam humilitatis actus eliciendo;
 et quando id cum aliqua fiet perturbatione & passione, & aduersus
 propolam aut Confessariū stomachando & murmurando; apertam
 & eidentem tentationem id esse intelligant; aut si aliqua, Confessa-
 rio communionē dissuadente, nihilominus communicare pertinaciter
 veluti meritum, quod hinc illa percipiet, habere equidem nollem.
 etiam huiusmodi in rebus nostri ipsarum iudices esse non debemus,
 sed is qui habet clauē ad ligandum & soluendum. Utinam nobis Do-
 minus iaceat, quod nos ipsas in tanti momenti rebus intelligere possi-
 mus, dare dignetur, suoque nobis fauore adsit, ne per eas, quas nobis
 facit gratias illi displiceamus & offendamus.

CAP. VII.

QUOMODO CVM MELANCHOLICIS MONIALIBVS

*fit agendum: hac tractatio Prioris cum primis lectu
 necessaria est.*

HAe sorores meae, Salmanticēsis Conuentus à S. Iosepho cognomi-
 natus, in quo hac ipsa scribo, instantissimè à me petiere, quādā ut
 praecpta traderē, iuxta quae debite dirigi & regi possent ea in quibus
 melancholicus humor praedominatur. &, quantumlibet nolimus &
 ad procuremus admittere eas, quae hoc humore tenentur, ita tñ is sub-
 iunctus est, ut se velut mortuū fingat, dum necesse id erit, itaq; cum non an-
 te percipiamus, quam dum iam ei afferri remedium nequit. Videor
 multū iam ante paruo in libello aliquid hac de re dixisse, non tamen re-
 dē meminī: parum refert ac perdam, si ipsum hic rursus dicam, dum-
 modo Domino placeat me aliquid dicere quod ad rem sit. fieri potest,
 ut & alias, quae dicam, dixerō: sed non curo, dicerem adhuc centies, si
 potarem, me semel ita posse dicere, aliquem ut dicendo fructū causarē.

Porro, tam varia ac multiplices sunt, quas humor hic ad pro-
 priam suam voluntatem faciendam quaerit, ad inuentiones, ut eas me
 necesse sit inquirere, quod ferri & regi literis possit, ne quod aliis inde
 diutius creetur. Notandum porro, non omnes quos humor hic oc-
 cupat, & quē retricos, morosos & phantasticos esse: cum enim in per-
 sonas humiles placidū; ingenii incidit, esto sibi ipsis tales satis molesti

Xx 3

& gra-

S.

Teresa

M. VII

M. VII

M. VII

*Melancholico-
 licorum ad-
 inuentiones
 ad propria
 voluntatem
 faciendam.*

*Diabolus
per melan-
choliā mul-
tos decipit.*

& graues sint, alijs tamen minimè nocent; præsertim si bonum affe-
serit ingenium. Adhæc, humor hic aliquando maior, aliquando mi-
nor est. Cerrissimè mihi persuadeo, diabolum eo in nonnullis hu-
nibus vt instrumento & medio vti, ad eos, si possit, intercipientes
& sibi attrahendos; & nisi quàm minimè serio aduertant, eos
dubiè intercipientes: nam potissimus humoris huius finis ac scopus
est, rationem subijcere, vnde ipsa velut obscurata manet. taliter
ergo disposita, quid non facient passionibus nostris? vbi enim non
ratio, videtur in illis habitare stultitia: & verè sic est. At in istis
quibus modò loquimur, ad tantum malum non pergitur: imò magis
multò malum id esset, at intolerabilis est molestia, & graue, quod
qui ratione caret, vt ratione proditum habere, atque vt talem adhibere
debeamus. etenim illi, qui planè & grauissimè hoc morbo laborant
commiseratione digni sunt, at nulli nocent; si quo autem remedia
uari & expugnari queant, solo timore id fiet. Illi vero, in quibus
dam nosum hoc malum non nisi inceperit, & nondum ita inualuit, quod
eiusdem humoris & radice sit, & eadem à stirpe procedat, si alijs
& artibus iuuari nequeant, nec ex ipsis iuuandis sufficiant, con-
quo alij medio iuuandi sunt, vnde consuevas ordinis præsentem
sterilitatemque Præpositæ adhibeant, easque ita expugnare & sub-
procurent, ipsæ vt intelligant suam se in omnibus, imò in alijs
omnino re voluntatem facere non posse. Si enim sibi persuaderint
se clamoribus & desperationibus, quas diabolus ad eos, si possit, per-
dendos ipsis suggerit, aliquando euicisse & obtinuisse, in certum
ruinam tendunt: & certe vna sola quæ huiusmodi est, ad integrum
monasterium turbandum & inquietandum satis est. Hinc, quod nunc
ipsa non habeat, qui eam iuuat, ad eam aduersus diaboli suggestio-
nem tuendam ac defendendam, Superior ipsa magna cum circumspectio-
ne in illa, non solum quoad exteriora, verum etiam interiora, cu-
da gubernandaque procedat necesse est. oportet enim, vt ratio, quæ
in ægra illa obscurata est, in Superiore clarior & defecior sit, ne
diabolus animæ, humoris huius adminiculo & armis, præualeat
piat. Porro id periculo non vacat: quod humor hic certis quibus-
dam temporibus subinde adeo hominem opprimat & angustiet, ut
tionem ipsam expugnet. quidquid verò tum facit, non peccabit, qui
peccant stulti & dementes, quæcumque demum stultitiæ argu-
edant. At qui ad hunc statum & extremitatem nondum redacti
sed quorum ratio infirma quidem est, at exercitium eius aliquando
habent, ita vt certis quibusdam interuallis bene sibi consentiant
valeant; hos oportet non tunc in libertatem se asserere conari, cum

non habebunt, ne, si quando iam bene habebunt, sui ipsorum domini non sint, nec sui compotes. quod certe oculum diaboli stratagemam & technam est. Vnde, si animum advertere velimus, nihil magis eos spectare videbimus, quam voluntatem in omnibus suam posse exequi, ac dicere possum quidquid ipsis in buccam venit, alienos defectus intueri, ut hisce proprios regant, quin & solo letari eo quod ipsis consolationem adfert, deoque tamquam qui nihil in se habet quod eis resistat aut obluetur, cum passionibus immortificatis habent, & unaquæque illarum facere vellet quod ei lubet, quid ergo erit si nullus sit qui ipsis resistat? Vnde iterum dico (utpote quæ cum pluribus hocce malo laborantibus personis egerim) nullum aliud eis iuvandis superesse remedium, quam ipsos quibuscumque licebit modis & mediis expugnare, & si verba non sufficiant, castigationes adhibere; si non sufficiant parvæ, maiores etiâ & rigidas; & si satis non sit eos ad unum mensem in carcere detinere, ad quatuor detineatur, quod animabus ipsorum maius præstari bonum nequeat. Nā (sic ut iam antè dixi, & rursus dico, permagni enim Monialium nostrarum retere ipsum nosse) cetero aliquando, aut etiâ sæpe, magis & plura præstare in sibi praualeendo nequeant; tamen, cum hæc non sit plena & absoluta stultitia, ita ut ipsos à culpa excuset (nā etsi aliquando quidē talis sit, non tamen semper) anima hic in grauissimo versatur periculo, nisi, (quemadmodum iam dixi) rationis usus ita ipsi ablatus sit, ut facere eum cogat id quod, cum sui compos non erat, faciebat ac dicebat.

Magna sanè Dei misericordia est, quod iis qui huiusmodi malo affecti sunt, inspiraret ut se subiiciant alicui à quo dirigantur: nā ob periculum, in quo eos versari dixi, in hoc omne ipsorum bonum consistit. Et si quæ hoc legerit, per amorem Dei illam rogo, bene ipsum consideret, quia forsitan ad salutem ipsius hoc referet. Equidem qualdam noui, etiam eo redactas, parum ut absit, ut non penitus omnem iudicii usum amitterint; at animam interim ita habent humilem, Deique timentem, ut, quamuis intra semetipsas lacrymis penè conficiantur, plura tamen & alia non præstent, quam ipsis iniungatur, suamque penam & infirmitatem, vi alia, perferant. est hoc quidem summum quoddam martyrii genus, verum postea maiore gloria donabuntur; & suum hic habent Purgatorium, ut in altera vita ab eo sint immunes. Porro iterum repetas, quæ hoc libenter non facient, à Superioribus ad hoc cogendas, ita se ipsas per indiscretas quosdā pietates decipere debere, ne quoties, in domo sunt, per impertinentias suas perturbent. Hinc namque & aliud grauissimum damnum sequitur, ut omittam periculum de quo iam antè actū est: quod scilicet, dum alia eam bene valere (ut quidē exterius apparet) vident, & nesciunt quantopere ei malū hoc interius noceat,

natura

Melancholici quemodo subigendi.
Non bonū est superioribus suis se subiiciere.

natura nostra ita misera & infortunata sit, vt vnaquaque se potius melancholicam esse aestimatura sit, quod illam vnā tolerant: & certe ipse rei verē hoc ipsis diabolus persuadere conabitur: itaque magis stragem edet, ac damnum creabit, cui, cum rei iam veritas ad oculum tebit, difficile erit, remedium afferre. Tanti porro hoc refert, nullatenus vt in eo aliquam negligentiam committi ferendum sit; sed si, quia melancholica est, Præpositæ suæ resistat aut obliuiscatur, eam ipsa tractet vt non melancholicam, & nulla in re ipsi parcat; si confidat illa suam proteruē alloquatur, idem illi faciat Superior. Itaque in omnibus id genus rebus.

At, In iustitiæ quædam species videtur, non sanam impedire adferat, eodem tractare & castigare modo, quo sanam. Sic ego vix petam, iniustitiane sit stultos & demones vincire & flagellis caedere an non potius eos sinere omnibus passim mortem inferre? Multo datis velim, quia id re ipsa probauit, & (prout mihi quidem videtur) adhibui remedia; nullum porro hoc convenientius inueni. Itaque quoque Præposita, quæ pietatis quodam prætextu hisce melancholicis aliquam libertatem concedere incipiet, ipsas tandem ferre non potest, eū postea malo adferre remedium volet, videbit tum id adhibere quam iam alijs plurimum nocuit. Si autem bonū & pium opus in eos (esto in ipsorum manu non sit non stultescere, & malum non ferre) vinculis & verberibus coercere; quanto potiori iure videretur curandum, ne quod per hanc libertatem suam damnum melancholicis animabus inferant? Porro vt certum credo, malum hoc (prout dixi) à natura quadam libera, parum humili, & contumaci sepe habere; nec humorem illum melancholicū tantum ipsis nocere, sed inferre, quātum prauī hī habitus. Quod intelligendum de quibus vidi enim, cum habent aliquem quem timeant, eas cedere, & de posse; cur id ergo non poterunt propter Deum? Timeo certe, ne prætextu passionis, multas diabolus animas ad ruinam & interitum trahere velit. Hodie namque Passio hæc plus quam solet, apud homines locum habet, & usurpatur: idque id eo, quod omnis voluntas propria iam melancholiæ dicatur nomine. Vnde putauī, tam in huiusmodi in reliquis omnibus religiosis domibus, nomē hoc ne usurpare debere: quod aliquam secum id ferre & includere libertatem videtur, sed grauis infirmitatibus potius nomine ipsa dicenda est. Ex quo profectō infirmitas est, & quomodo, vt talis, etiam curari debet: inde namque cum primis necessarium est, humor hic aliqua medicina dissipetur ac molle fiat, quod tolerabilis sit, idque in iustitia & valetudinario. Sed ipsa ægra noscat oportet, se, dum ea egreditur.

Nullatenus
ipsis parcen-
dum.

Propria vo-
luntas iam
dicitur me-
lancholia.

timet & cum reliquis fororibus agat, humilem & morigeram, ut illas
facile debere; & ubi id non faciet, ipsum humorem ei ad hoc mini-
me profuturum. ita enim ob eas quas dixi, & alias, quas dicere possem,
rationes fieri expedit.

Præpositum est, illas (ut tamen id non percipiant) magna cum
lenitate & amoris affectu, materno inquam, tractare, & quæ ipsis iu-
vare remedia vlti esse possunt, inquirere Videor hic dictis contraria
dicere & adferre; hætenus quippe eas dixi, rigidas se erga tales præbe-
re debere. quod & iterum hic repeto, videlicet has ipsas nosse debere,
se et quæ voluntatis suæ sunt, executioni minimè posse mandare, nec
vltatenus mandaturas; sed per omnia & in omnibus sibi esse debere
propositum, superioribus parere ac se subijcere. nam in eo quod hanc
se libertatem habere norint & intelligant, omne damnum situm est.
Præposita tamen interim hæc ipsis potest non mandare, quæ iam antè
non eas non executuras, cum ad vim sibi vllā faciendā, prorsus impo-
ssibile sunt, sed eas blandè leniterq; quantū quidē opus fore iudicabūt,
cōducere; ut, si fieri possit, p. amorē hūc & lenitatē sese submittāt; q. cer-
te longe est meli⁹ & expediētius. Ercerte nō rarò id fit, tū, cū magno illas
amorem se p. se qui ostendunt, idq; tū opere ipso, tū verbo vbiuis declarāt.

Notandum præterea, nullum malo huic adferri melius remedium
posse, quam si varijs hæc munij & functionibus applicetur, ne quem ad
imaginandū locum & tempus habeant: in imaginando namque om-
ne ipsarum malum consistit; & si illis non eo quo oportet modo, nec
si quæque bene fungantur, imperfectiones nonnullas tolerant, ne
maiores alias in ipsis, cum iam penitus perditæ erunt, tolerare cogan-
tur. Nullum namque hoc, mihi persuadeo illis applicari sufficientius
& efficacius remedium posse. Videant adhæc Præpositæ, ne multum
temporis orationi, & quidem ordinariæ & consuetæ, impendant: nam
quæ huiusmodi sunt, debilem ut plurimum imaginationem habent,
unde illis non parum detrimenti eueniet. Si enim sinantur orare, tales
illarum phantasmati imagines occurrent, quas nec ipsæ, nec quicum-
que has audiet, vllō modo poterunt intelligere. Curent insuper, ne
sibi vbiuis veltantur, nisi rari⁹: deinde, tam diu & continuò ieiunent
non oportet, ac reliquæ.

Sæpe vacaneum forsan cuiquam videatur, tam multa me malo huic
curando remedia, nullum verò alteri cuiquam, cum tamen in miserabi-
li hac vita nostra ea tam sint graua, præscribere; ac præsertim cum mu-
lti adeo sint infirmæ & imbecilles. Duas porro ob causas hoc à me
factum: primò, quod huiusmodi benè valere videantur; eò quod ipsæ
hoc se malo laborare agnoscere nolint. & dum in lecto manere

S. Matris Teresa opera.

Yy

cogun-

Blandè ha-
bendi me-
ancholici.Variis rebus
applicandi.Non diu ad
rare aut ie-
iunare si-
nendi.Cur sancta
Mater tot
huc malo
pellendo vo-
media præ-
scribat.

coguntur, tamen si nullam habeant febrem, nec tamen medicus eratur, Prior illa medicus sit oportet; hoc quippe malum omnigena perfectioni magis nocet ac præiudicat, quam quæ lecto magno cum amittendæ periculo, affixæ sunt. Altera causa est, quod qui alijs magis laborant, aut ab ijs curentur, aut mediantibus illis emoriantur; hoc verò si sanentur mirum est, uti neque ex illo moriuntur, nisi cium suum penitus amittant; quod aliud non est, quam emori, ut omnes secum interficiant. Satis duram ipsæ à semetipsis mortem untur, idque ob eas quas habent afflictiones, imaginationes, sententiaq; sat magnum meritum sibi comparabunt (esto has ipsæ temptationum dicant nomine) nam si semel intelligerent, omnia hæc se malo procedere, magnum certè illius sentirent alleuiamentum, si sum parui facerent. Equidem certè sortem illarum miseror, quia omnes cum illis agentes & conuersantes illis ut compaterentur quæquisimū est; considerando, idem sibi, Domino permittente, contingere, nec non eas supportando, ita tamen (quem admodum iam dixi) ut id ipsæ non percipiant. Det Dominus, bene & potenter exponere poterim, quæ tam graui infirmitati curanda habenda sint remedia.

CAPVT VIII.

MONITA QVÆDAM ET DOCUMENTA PRÆSCRIPTA
quoad reuelationes & visiones.

Videntur nonnulli vel ad solum visionem vel reuelationem in men appellationemq; consternari, quid tamen in causa sit, nec aut cur adeo periculosum putent, quod hac animam via Deus coneat, aut vndenam hæc eorum consternatio ortum habuerit. Non mihi iam propositum tractare, quænam bonæ, & quænam malæ visiones, uti nec signa tradere, è quibus dignosci eas posse, à vniuersis audiri; sed duntaxat, quid facere conueniat eum, cui talis obtinget: nam admodum paucos Confessores inuenire erit, qui nimas, quibus hæc contingunt, per terreat & timore compleant. Non enim tam illos percellit & consternat, dum ex ipsis audiunt, diabolum multa blasphemiarum genera ipsis repræsentare, nec non alia impertinentia & inhonesta suggerere, quam scandalizantur, dum hi se angelum quem aut vidisse aut allocutos esse, vel etiam Dominum nostrum Iesum Christum in cruce positum sibi apparuisse, dicunt.

Nolo hic etiam agere, vndenam dignoscat quis, quando reuelationes à Deo proficiunt; hoc namque iam tuum manifestum

de magnis bonis, quæ hinc ad animam resultant; sed de iis agam, quæ nudæ tantum sunt representationes, quas subinde ad nos decipendum diabolus causatur, quique propterea Christi Iesu Domini nostri, aut Sanctorum eius, imagine vitur. Credo autem non permiscendum Dominum, nec potestatem ei facturum, ut per id genus figuras & imagines aliquem decipiat aut circumueniat, nisi sua is ante culpa id promeruerit: quin potius, ipsemet decipietur & damnum referet. quæ non est, quod propter eas quis turbetur aut sese inquietet; sed, Domino confidamus, & eiusmodi imagines parum moremur, oportet, nisi fortè, ut hinc eius magis laudandi occasionem capiamus.

Novi quamdam, quam Confessarij ob huiusmodi visiones mirum in modum angustabant & lancinabant; quæ tamen (ut videre postea fuit, & paruit è singularibus effectibus, & bonis operibus, quæ hinc consecuta sunt) à Deo proueniebant. hæc ergo cum eius imaginem aliqua in visione videbat, identidem se crucis signo iterato communiebat, apparentemque exhibebat, quod id facere iussa esset. At posteaquam cum viro quodam cumprimis docto, scilicet Fratre Dominico Banneſio, communicasset, ex eo, malè id fieri, ac neminem id facere debere audiit. nam vbicumque Redemptoris nostri imaginem videmus, par est nos ei reuerentiam & honorem exhibere, tamen vel ab ipso cacodæmone efformata esset aut picta; ipse namque egregius est pictor, & compendium nobis facit potius, quàm dispendium, prodestq; dum obesse putat, si quando crucifixum aliquem, aut aliam quampiam imaginem nobis ita ad viuum exprimit, ut cordi eam nostro insculptam relinquat. Hæc porro ratio mirificè mihi placuit: quando enim egregiam & præstantem aliquam imaginem conspicimus, esto cum ab improbo quopiam depictam sciamus, magni tamen ipsam facere non negligemus, de pictore autem parum laborabimus, ne nostra propterea imminuatur deuotio. Bonum siquidem aut malum, non tam in visione, quàm in ipso volente, qui nullum ex ea cum humilitate fructum colligit, consistit. hæc enim si adfuerit, nullum adferre visio, quamuis ipse appareret cacodæmon, damnum potest; si autem abfuerit, esto etiam à Deo sit, nullum asferet fructum. Si enim quod ad nos humiliandos conducere debet (cum nimirum hanc nos gratiam minimè promereri videmus) vice versa nobis sit superbiendi occasio, araneæ adhaeremus quæ quidquid comedit, in venenum conuertit, non adintra apiculæ, quæ in mel cuncta transire facit.

Magis me ipsam declarare volo. Si, v.g. Dominus per bonitatem suam auiam cuidam se representare, quò magis ipsum cognoscat

Yy 2

& di-

*Imaginem
Christi ubi
que reuerenti
oportet.*

*Humilitas
in visione
prodest.*

*Appariti-
um bonorum
esse potest
malus eni-
tus, diaboli-
carum bonum.*

& diligit, aut aliquod arcanum suum ipsi reuelare, aut particulam quibusdam delicijs & gratijs præuenire velit; & ipsa (vt dictum est) per hoc ipsum quo se magis confundere debeat, & agnoscere quæ parum sua vilitas promereatur, se mox vt sanctam reputet, & habet bi gratiam ob aliquod quod præstitit obsequium prouenire oportet. certum est, ipsam magnum illud bonum, quod hinc ei obtinere poterat, ad exemplum aranæ, in malum conuerrere. Ponamus autem reuersa iam, cacodæmonem, quod ipsam ad superbiam incitet, hæc apparitiones causare: si tunc anima, has à Deo prouenire rata, sese humiliter seque tam singularem gratiam nequaquam mereri agnoscat; deinde ei amplius & feruentius seruire connititur; nam videndo se iam diuinum esse, cum tamen ne quidem micæ meretur comedere cadentes à mensis illorum, quibus id genus gratias Deum fecisse audit (id est, quibus quidem seruire aut famulari eorum vlli meretur) humiliat se & patientiam agere, sæpius orationi insistere, & maiore cura aduigilare. Dominum hunc offendat, à quo hanc recipere gratiam existimat, donec que maiore cum perfectione suis obedire conitti incipit: equidem nobis dico, diabolus denuo eodem non reuersurum, sed iratum discipulum, nullumque hinc in animam damnum redundaturum. Si autem hisce in apparitionibus aliqua ei dicat quæ faciat, nec non futura quædam aperiat, cum discreto doctoquæ confessorio eadem mox conuenienter oportet, & illorum nihil aut faciat aut credat aliud, quam quod Confessorius hic faciendum credendumue iusserit. Præpositus quoque hæc patefacere potest, quod hæc ei Confessorium qui huiusmodi patitur euret. Hoc porro fixum & ratum sit, si ijs quæ Confessorius præscripserit non acquieverit, nec se ab eo conduci fuerit, vel spiritum malum, vel terribilem melancholicam. Nam (posito Confessorio etiam errare, nec rem acut tangere) ipsa, non desectendo eo quod ipsi præscriptum erit, magis eâ tangeret, ac minus erraret, ut etiam Angelus Domini sit qui ipsam alloquatur. Dabit quippe manifestas eius ei tandem lumen, vel, vt id ad impleatur disponet: hoc certe periculo vacabit; aliter autem facere, multa includere poterit pericula, & damna non pauca.

Non omnis
imaginatione,
visio est.

Melancholici
ob noxij
phantasmata
videntur.

Meminerimus oportet, naturæ nostræ imbecillitatem, præsertim in malis, satis magnam esse, eamque in hac apparitionis magis sese patefacere: unde omnia, quantumvis manifeste quæ nobis in imaginatione occurrunt, non quamprimum cogendum est, visionem quamdam esse. At cum visio erit, facilius hi credite) id intelligere erit. In quibus verò humor melancholicus aliquo modo dominatur, in his maiore opus circumspectione

antela. Nam quædam mihi, quoad has imaginationes phantasticas, occurrerunt, quæ me non parum fecerunt obstupescere, quomodo fieri possit, ut adeo certò & verè id sese videre putent, quod tamen minimè vident. Quadam vice venit ad me Confessarius quidam valdè confectus & perplexus, quandam sibi confiteri referens, quæ diceret Deiparam Virginem sæpè sibi apparere, lecto quoque suo insidere, & in ipsiusquam horæ spatio secum agere, ac multa futura, & alia multa id genus sibi aperire. quod autem è tam multis ineptijs & nugis quædam evenirent, hinc omnia quæ sibi dicebantur, ut certa & indubitata crederet. Equidem statim, quid à parte rei subesset, intellexi; esto id ei declarare non sim ausa: tali quippe sæculo iam vivimus, ut nos necesse sit cogitare quid alij de nobis cogitaturi sint, ut aliquem verba nostra effectum sortiantur. unde dixi, expectandum aliquantulum, ut videamus num prophetiæ illæ veræ sint; interim alios ei effectus & signa inquirendos, nec non indagandum quale vitæ genus persona illa duceret. Sed, cum omnia tandem intellexisset, apparuit nonnisi meras fuisse illusiones & ineptias.

Tam multa quoad hoc referre exempla possem, ut essent nimis quæ sufficientia ad probandum id quod probare intendo, non debere scilicet animâ citò ac faciliè credere, sed nonnihil expectare, & probè seferre antè, quam alicui cuipiam ipsum significet, ne nolens Confessarium suum decipiat: nisi enim is magnam rerum harum experientiam habeat (quantumcumque doctus sit) nullo id pacto intelligere poterit. Non ita pridem, sed nuperrimè, contigit, quempiam id genus rebus, nonnullis viris tum doctrina, tum rerum spiritualium scientia & usu præstantibus turpiter imponere, quoadusque tandem cum quopiam harum divinarum gratiarum experientissimo egit. hic apertissime vidit, id omnisi meram esse stoliditatem, illusionibus diabolicis mixtam, idò tunc quidem res nondum aperta esset, sed quàm rectissime & celatissime perageretur; at non multò post, Dominus eam satis patefecit, & palam omnibus detexit: esto vir ille, qui fraudem & imposturam hanc intellexit, interim à varijs, qui ipsi refraganti fidem minimè habebant, obloquentium & persecutionum non parum passus sit.

Ob hæc, & alia id genus, par quam maxime est, ut vnaquæque de Monialibus, quàm maxima potest claritate sinceritateq; de suo orandi modo cum Præposita tractet. ipsa verò vicissim Monialis illius complexionem & perfectionem indagare ac perspectam habere cum primis allaboret, ut Confessarium eius certiotem faciat, quo hic melius intelligatur, & si ordinatius eiusmodi rerum tractandarum gnarus nō erit, alium

alium ex professo huic rei per commodum, ei designet & seligat. Vnde quoque quam potest diligentissimè, ne id genus negotia (esto quæ maximè à Deo proueniant, & apertissimè miraculosa gratia sint, & externis, aut Confessarijs qui hæc tacere nesciant, communicentur. Pluris id quippe refert, quisquam possit, ac ne inter se de illis Moniales loquantur. Præposita verò semper cum prudentia eas audiat, & gis fatagens laudare & extollere eas, quæ in rebus ad humilitatem mortificationem, & obedientiam spectantibus plus excellent, quas Dominus per hanc comprimis supernaturalem orationem conducet, esto omnes illas virtutes etiam habeant. Si enim spiritus mini fuerit, humilitatem comitem habebit, qua contemni gestus gaudebit: itaque nec illi nocebit, & alijs sororibus mitissime prouocet. Etenim, quod illuc pertingere nequeant (quod id Dominus deum cumque voluerit) contristantur, quod alias illas virtutes habeant, & meti & has Dominus det, attamen possunt & studio exercitiorum nobis parari, & in statu Religioso mitissime conducunt. Maieestas has nobis concedat: nam si à parte nostra exercitium, sollicitudo, & ratio accesserit, nulli eas negabit, quæ cum insigni in misericordia eius fiducia eas procurabit.

CAPVT IX.

AGIT QVOMODO METINA CAMPI EGRESSA SIT,
ad Conuentum Malagonensem à S. Iosepho dictum fun-
dandum.

QVàm multum, Deus bone, à proposito meo scopo deflexi! & tri potest, ut quædam horum quæ tradidi documentorum magis propositum fuerint, quàm ipsa monasteriorum fundationis fuerint.

Metinensi ergo in domo cum agerem, magno cum animi gaudio, quod Moniales illius eisdem, quibus Abulenses, in virtutibus procedere, eamdem quoque in ipsis religionem, fraternitatem, spiritum vigere viderem; nec non, quomodo Dñs de omnibus necessarijs domui suæ prospiceret cuncta quæ tum ad diminutionem, tum ad vsum Monialium requirebantur, abunde suppeditaretur, quæ subinde Virgines in illam cooprabantur, videbatur enim Dominus tales seligere quæ ad talis ædificij fundamentum accommodarent & conuenientes: nam ab hisce principijs omne quod deus cepit, qui debet bonum dependere, equidem mihi persuadeo, etenim quæ postea sequuntur, viuendi modum & viam inueniunt, & ambulant, & non aliam.

*Virtutes
luda pluris
facienda
quàm ora-
tio semper
naturalis.*

Agebatur Tolero Ducis Metinæ Cæli soror, cuius in ædibus superiorum imperio (vbi pluribus in fundatione Abulensi declaravi) ad aliquot egeram. hæc, cognito mihi alia fundandi monasteria factam à superioribus copiam esse, summis me precibus virgere cepit, ut in opido Malagone, cænobium constituerem. Initio id detrectavi, nec admittere volui; quod opidum id tam esset exiguum, ut necessario domicilium id annuis stabiliendum esset prouentibus, quò vitæ subsidia necessaria Moniales haberent: à quo ipsa quàm maximè abhorrebat. Vnde cum viris literatis, & in primis quodam è Confessoribus meis rem contuli: qui malè me agere asserebant; cum enim sacri Concilij Tridentini auctoritate annui redditus monasterijs concederentur, minimè videri fundationem monasterij, in quo Deo tantum (vbi mihi quidem videbatur) præstari obsequium poterat, omittendam. Ad hæc accedebant frequētes importunaq; Principis illius preces; vnde non potui ipsum non admittere. Attubuit hæc quàm liberalissimè annuè quæcumque necessaria erant, eius namque semper opinio, ut vel monasteria nostra planè censibus careant, vel, si habeant, adeo illi sint vberes, ut à quoquam vitæ suæ necessaria emendicare Moniales non cogantur.

Equidem omnibus, quibus potui, viribus contendere efficere, ne quæ Monialium quid proprium possideret, sed ut Constitutiones per omnia, sicut in alijs monasterijs paupertatem profitentibus seruabantur, unaquæque seruaret. fundationis tabulis iam confectis, moniales aliquot, quæ huius initia ponerent, euocaui, quibus cum vnâ cum prædicta Principe Malagonem concessimus. Quò cum peruentum esset; octiduo eoque amplius in quadam castelli illius parte egimus, quod nondum esset delignata domus habitationis religiosæ vñbus parata. Dominica igitur Palmarum anno Domini M.D. LXVIII. præeunte opidanorum supplicatione, palliis nostris albis indutæ, & velis faciem operæ, ad templum loci deductæ sumus; inde, postquam habita fuit concio, Sanctissimum Altaris Sacramentum ad monasterium nostrum conductum est. quod magnum in omnibus pietatis sensum mouit. Aliquot autem diebus hic hæsi. Verùm cum quodam tempore, à summa sacra communione, orationi insisterem, Domino reuelante didici, fore ut magnum ipsi isthac in domo obsequium præstaretur. Vix bimestratoro illic hæsisse mihi videor; quod me spiritus vrgeret & quodammodo compelleret, ut ad conuentum Vallisoletanum fundandum abirem. Eius autem fundandi causa fuit illa, quam iam prosecutus.

*Agitur de
fundatione
Malagonensi*

Ipsa admittitur.

*Paupertas
sestatur
egregia
S. M.*

CAPVT. X.

IN QVO, DE FVNDATIONE DOMVS VALLISOLETANÆ
à conceptione Beatissimæ Virginis de monte Carmelo cognomi-
nate, agitur.

*Vallisoleta-
na domus
fundanda
ocasio.*

Quatuor aut quinque circiter antè mensibus, quàm Malagonia
mus fundaretur, egerat mecum adolescens quidam equi-
dignitate nobilis, paratissimum sese dicens, si Vallisoleti fundat
conuentum vellem domum quam illic habebat, necnon bonum me-
guumque ei contiguum hortum, qui amplam satis habebat vnam
mihi eidem fundando offerre eius vt possessionem quamprimum
perem, identidem meis vrgebat. Magni certe ea pretij erat. Ego
illam acceptaui, esto ad fundandum illo in loco monasterium
admodum propenderem, quòd quarta propè leuca parte vbi
abesset: ut putabam, nos haud agrè inde in vibem commigrare pos-
semus illic possessione accepta. Quòd ergo is tam grater & libe-
ter donationem illam offerret, non potuit tam bonum eius ap-
non admittere, aut deuotionem eius perturbare. Exinde duo por-
pemodum effluerant menses, cum repente acuti symptomata
opprimitur, & ad eò quidem præcipiti, vt omni linguae priuaretur,
peccatorum instituere confessionem commodè non potuerit, &
plurima interni ob offensum Deum doloris daret argumenta. Igitur
celeriter admodum & raptum, procul tamen à loco vbi ipse
bam, hac è vita abripitur. Dominus porro per visum mihi in-
uit, salutem eius summo in discrimine versatam fuisse, at se eius
tum, ob præstitum matri suæ, hanc illi offerendo domum,
qua Ordinis illi dedicati sodalibus monasterium construeretur,
sequium; atque eum non antè ignè purgatorio liberandum, quàm
prima in eodem Deo ad altare hostia offerretur; eà autem oblatam
egressurum. Qua autem anima illa libidem patiebatur tormen-
cerbissima, mihi ad eò præsentia, & velut antè oculos erat,
tamen si Toletanam domum prius fundare summopere desiderau-
pro tunc tamen eam curam intermiserim, meque ad Vallisoletanam
quomodocumque possem, fundandam viserim & extimularim. Ne-
tam citò tamen, ac quidem volebam, Vallisoletum abire pos-
quòd ad aliquot dies in conuentu Abulensi, qui meæ curæ
ditus erat, ac deinde Metinensi, (nam & eò cõcessi) necessario me
oportuerit. Metinæ vero cum agerem, & orationi insisterè, Dominus
monuit vt abitum maturarem, quod anima illa plurimum patere-

*Eius fun-
datoris ob
donatam B.
Virginis do-
mum salus
in tuto ver-
sata fuit.*

*S M com-
paliter ani-
ma in pur-
gatorio a-
gentur.*

Vale, licet ad hoc parum instructa essem, opere ipso rem sum executam.
 Hic B. Martyri Laurentio sacris ferijs Vallisolerum ingressa. Ut
 primum domum coram inspexi, magnopere turbataeque angustiari
 cepi, quod viderem non sine ingentibus intolerabilibusque sumptibus
 eam Moniales possit commorari. & licet animi relaxationi accom-
 moda foret, quod per amicum annexum haberet hortum, non pote-
 rat tamen non esse in salubris, quod propter flumen praelabens sita
 esset. Itaque iam de via defessa essem, ad quoddam Ordinis nostri cenobium,
 quod sub ipsum vrbis ingressum situm erat, sacri audienti causa
 me tam procul autem a domo distabat, ut meam id parvam ad auxi-
 um nullum ea de re apud Comites meas verbum faciebam, ne eas
 committerem, quod spem haberem ac fiduciam (esto satis tenuem) Do-
 mino qui priora illa mihi dixerat & significarat, omnibus prospectu-
 ram. Unde fabros & lanculo euocavi, murosque hinc inde ut construeret,
 quibus claustrum & solitudini nostrae cōsuleretur, aliaque necessaria ut in-
 opere pararent, precepi. Venerant nobiscum is, quē dixi Sacerdos, Iulia-
 nus & Anula, & e duobus illis fratribus qui discalceatorum Ordinem
 ubi volebant, alteruterque, qui interea de vivendi modo quem hisce in
 domibus servabamus, inquirebat. Iulianus porro in facultate ab Ordina-
 rio loci, qui iam tum antequam illuc concederem, bonam eius spem
 dederat, impetranda serio allaborabat. At non tam cito ea potuit impe-
 trari, quin Dominica dies iam adesset, nihilominus facultas ad sacrum
 conueniendum in templi formam paraueramus, loco offerendum nobis con-
 ciliatum, quod & factum est. Multum vero aberat, ut putarem per hanc
 Missam adimplerem iri ea, quae de anima illa à Domino dicta mihi e-
 rat, quamvis dictum mihi, esset, animam illam per primam in do-
 mo illa oblatam hostiam liberatum iri, credebam tamen id eo demum
 fieri futurum cum simul Sacramentū Venerabile templo primum in-
 teretur. Sacerdote ergo sacrosanctum cæli ferculum ad locum, in quo
 communicatur agebamus, deferente, & me iam eius participem face-
 re parante, ecce Eques ille, quem dixi, ore decoro & vultu splendido ac
 sereno, complicatisque manibus, iuxta Sacerdotem, mihi sese spectandum
 dedit, & immensas ob acceptum operam meam liberationis & purgatorii
 peris beneficium gratias agebat. itaque mox anima illa in superna ha-
 bitacula euolauit. Et certe, ut primū intellexi, illum in via salutis versa-
 ri, deque ea certum esse, vix ipsum mihi persuadere potui, & admodum
 mihi me anxia fui, quod pro vita, quā duxerat, ratione aliud is mortis
 genus, quo salutem consequi posset, obire debere mihi videretur. nam
 (ut verum fatear) mundi vanitatibus totus immerfus fuerat: quamquam
 in verum fatear, mortis se identidem, dum viueret, memoriam præ o-

*Anima
 foundationis
 per primam
 missam à
 purgatorio
 liberatur.*

*Deipara
praefata ob
sequia qua-
liumque
Domino
grauissima
sunt.*

culis habere, comitibus meis dixit. Mirum certe & notabile est, Domini placere & gratum esse, quodcumque matri suae exhibetur. Et sane immensa eius est misericordia. Sit ipse pro omnibus laudatus & benedictus, quod vita & gloria aeterna operum nobilitatem ita compenset, utinamque ea perexigui sint valoris, magnamque dat & pretiosa.

*Ad alias
Vallisoletanae monia-
les ades mi-
grauit.*

Cum ergo festum assumptae in caelos Virginis Deiparae, de quo licet Augusti quintadecima, anno Domini M.D.LXVIII. ageremus illius rite adita possessio est. Sed non diu illo in loco commorati sumus, quod penè omnes in morbum incidimus. Quo perspecto, Maria Mendosia illustri genere mulier, Commendatarij Cobos vxor, & Melchionis Camaralensis mater, pietate, religione, & caritate, quam et in egenos eleemosynae satis frequentes aperte declarabant, praeter eadem quae prius caritatis officia mihi tum praestitit, illam namque ueram familiariter: est enim Abulensis Episcopi foror, & in praeteritum nasterij fundacione insignem nobis operam praestiterat, nec non in omnibus ad ordinem vniuersum spectantibus. Quod ergo esset caritatis affectu plena, videretq; non nisi difficillimè illic nos posse habere, quod ad eleemosynas accipiendas locus ab vrbe satis esset remotum quia in salubris & morbis obnoxius erat; hanc sibi domum videremus rogauit, aliam eius loco se coempturam dicens. Vnde dicitur. Quam autem nobis dedit, multò plurius valuit, quod simul cum istis nobis necessaria essent, daret, quin & usq; nunc deest, & quod ad uisitationem sit S. Blasij festo, solenni ritu supplicantis populi benedictione affectu illuc migravimus. Hunc porro is affectum semper in nos moueat, quod magna erga conuentum hunc misericordia Domini fuerit, & tales ad eundem virgines vocauerit, illarum ut vita sanctior tempore aliquando describenda sit, quod Dominus ipse laudetur & glorificetur, qui per huiusmodi media & instrumenta opera sua exaltat & creaturis suis gratificari vult.

CAPVT XI.

AGITVR DE VITA ET MORTE MONIALIS CVIVSDAM,

ad hunc conuentum Dominus vocauit, Beatricis ab Incarnatione natiuitatisque vita quippe eius tante fuit perfectionis, & mors tali, illius rei memoriam fieri dignum sit.

Hoc inter alias monasterium ingressa est insignis sanè virgo, Beatrix, dignissima appellata, cuius anima reliquas Moniales ad maiorem compleuit, quod Dominum miras & singulares quasdam virtutes

queriternerent; quin & ipsa nec non Praeposita, testantur, num-
 quam se in ea quoad vixit, aliquid quod merito imperfectio dici me-
 ritur, notasse, neque vnumquam vidisse, eam ob quodcumque demum accide-
 rit, vultum mutasse, sed in continua quadam modestia iuncta hilaritate,
 quae interioris quo anima eius fruebatur, gaudij ac pacis iudex erat,
 semper rediosum aut cuiquam graue silentium, tamen si enim silentij
 compemmis esset studiosa, ita tamen ipsum seruabat, vt, ceu singu-
 lare & particulare quid, hoc in ipsa non appareret. Numquam
 quod audita est loqui, quod reprehensionem mereretur: numquam
 quod audita opinionem suam pertinaciter defendere, neque se excusa-
 re, tamen, ad eius periculum faciendum, Praeposita nonnumquam
 suum eius infimularet rei, quam minimè admiserat, quemadmodum
 in reliquis monasterijs ad mortificationem practicandam vsurpari so-
 let. Numquam item de re aliqua aut moniali conquesta est, nec per id
 quod iungebatur officium aut munus vlli sororū, vultu verbone mole-
 sti, sed quod inue attulit, neque etiam vlli occasionem dedit aliquam in se
 imperfectionem cogitandi aut praesumendi. In Capitulo quoque, et si
 minime minima quaeque ibi obseruent & notent, nullam tamen vnumquam
 conuolande materiam inueniebant. Adhuc pax & tranquillitas eius
 interior, tum exterior, omnibus in rebus, summa & maxima erat.
 Porro omnia in de ortu habebant, quod aeternitate, & fine ob quod
 Deus crearet, identidem praeculis haberet. Dei vero laudes, &
 gratiarum actionem iugiter in ore habebat: deum orationi semper &
 intentata erat. In iis quae ad obedientiam spectabant, numquam
 vel minimum deliquit, sed quidquid sibi imperabatur, maxima prom-
 ptitudine, perfectione & hilaritate exequi satagebat. Charitas porro il-
 la erga proximum erat intensissima, adeo vt se pro vnoquoque in mille
 passus concedere paratissimam diceret, dummodo illius saluari possent a-
 nimae, & Iesu Christo fratre suo (ita namque Dominum suis in laboribus
 praeparabat, frui. Qui labores esto maximi forent, nimirum grauissima in-
 iurias, vi postea referam) & intensissimi dolores; eos tamen tanta fe-
 licitate hilaritate, gaudio, lubentia, ac si summae fuissent deliciae ac volu-
 ptates, quibus haud dubie Dominus eam in spiritu & internè replebat,
 sed, enim minus aut aliter fieri poterat, prout quidem exteriores dolo-
 res, quae equanimiter & laetè perferebat. Contigit quodam tempore quosdam
 in hac urbe Vallisolerana, ob atrociam & enormia crimina, flammis ad-
 ductos, cum vero ipsa (nescio unde) sciret, ipsos non pro eo ac quidem
 oportebat, ad mortem paratos ac dispositos esse, ita interius contristata &
 afflicta fuit, vt dolore oppressa ad Dominum per orationem se contulerit,
 pro animarum illarum salute quam cordialissime deprecata sit; & vt pro

iis quæ illi promeruerant, tormentis, vel, quo ipsa eorum quæ
 compos redderetur (neque enim eius verbum tite, & p[ro]p[ri]a
 sunt, recorder) toto vitæ suæ tempore omnes illas sibi immittens
 nas & dolores quos ferre posset. Et ecce, hæc ipsa nocte prima letum
 cupauit; & usque dum mortua est, semper in doloribus & p[er]p[et]u
 egit. Illi autem malefici debita cum contitione vita excellerunt,
 verisimile fit, ut orationem esse à Deo exauditam. Non multo
 quoque grauis quidam abcessus & apostema intestina illius occu
 qui tã intensa ibi causauit tormenta vt ad eadē patienter ferenda
 pus fuerit robore, quod animæ illius Dominus indiderat. Erat autē
 postema hoc introrsum abscedēs, adeo vt quæ sumeretur medice
 ta, in cassum forent, nec quicquam prodesse; quoadulque
 Domino ipsum de foris aperiri, purulentamq; saniem eijci: itaque
 ad malum hoc, aliqua ex parte melius habere cepit. Porro vel
 hic patiendi ardor, qui in ipsa aestuabat, modico paruoque cō
 non erat: cum enim quodam tempore concionatorem aliquem de
 ce differenter audiuiſſet, ita hoc in ipsa patiendi desiderium erant
 vt, concione absoluta, in lacrymas effusa in lectum se abiecerit,
 que quid haberet interrogaretur, dixerit, Deum rogare
 vt sibi ciues & magnam patiendi materiam suppeditaret; & h
 quàm maximè contentam fore. Cùm Præposita vero omnia
 suæ negotia sincerè candideq; tractabat; eiusque responso per
 acquiescebat & recreabatur. In omni porro infirmitate suā, min
 minimam molestiam attulit, nec aliud faciebat, quàm quod infirm
 præfeta fieri iuberet, esto hæc vel pauxillum aquæ sumere illam
 beret. Animas orationis studiosas labores & aduersitates, cū
 lis ipsis carent, petere ordinariū est; at paucorum est, cū
 hisce aduersitatibus iam versantur, gaudere quod eas pati merentur.
 Hæc vero ita iam afflicta & oppressa erat, vt non diu pot
 & dolores patiebatur intensissimos; mox accessit graue quod
 faucibus apostema, nihil vt in stomachum trajicere aut deglutire
 Aderant autem ei nonnullæ de sororibus, nec non Præposita, quæ
 eam consolaretur, & ad tantum malum generose ferendum animam
 ipsa nullum se dolorem sentire, nec suam cum sororum optime
 tium valetudinem velle commutare dixit. Dominum illum pro
 tiebatur, tã præsentem sibi semper habebat, vt quàm poterat
 sese verteret ac gyraret, ne quis multum id quod patiebatur, in
 ret aut perciperet; itaque, nisi dum dolor extremè eam opprime
 rissimè & quam parcissimè conquerebatur. Nihil esse in terra
 lum & scelestum putabat, atque ipsa erat; & quantum intelli

regna & singularis eius fuit humilitas; hinc eūde aliarū virtutibus mē-
 moraretur aut sermo haberetur, nō secus ac de proprijs gaudebat in mor-
 tificationibus porro modum propē excedebat; hinc ab omni re quā re-
 creationem aliquam adferre posset, sese, simulatione aliqua prætensa,
 sequestrabat; nam, nisi admodū curiosē ad hoc aliz aduerterent, id no-
 tate nō poterant. Cū creaturis prorsus nec viuere, nec agere videbatur;
 sed parum omnia creata curabat; nam quomodocumque demum res
 quilibet acciderent, tanta eas cum pace suscipiebat, vt semper vno in
 esse agere videretur; adeo vt quodam tempore quādam de sororibus
 eduxit, illam nobilibus quibudam egestate pressis similem vi-
 denti, qui tamen si prae fame emoriantur, id malint, quam vt externis
 fam indigentiam indicent. nam fieri non posse censebant, quin aliqua
 molesta & graua forent, esto hæc ipsa tam parum curare videretur.
 Quidquid externorum operum ageret, aut laboraret, tali id fine facie-
 bat, vt meritum illius non perderet; vnde & sororibus dicere solebat:
*Res quæ tantum minima, si ex amore Dei fiat, satis estimari non potest. Ne vel oculos
 nostrorum mouere nos, o sorores, oporteret, nisi ob hunc finem, & ad illi complacen-*
dam. Numquam etiam sese immiscuit rei, quæ sui officij non erat; hinc
 fiebat etiam, vt pullius defectum, quam suū ipsius solius, nosset. Adeo
 illi grane erat, quod quis de ipsa bonum diceret, vt propterea semper
 seruo cauere alieius virtutes coram se ferre, nequam illi hoc pacto mo-
 lestiam adferret. Nullam item consolationem aut recreationem dari si-
 bi petijt, vel ab horum sese conferendo, vel eam de re quāpiam creata
 captando; nam, sicut ipsa dicere solebat, insignis quādam rusticitas fo-
 ret, in doloribus quos ei Dominus immitteret, alieuiamentū querere;
 itaq; fiebat, vt numquam aliquid sibi pereret, sed quodcumq; ei daba-
 tur, eo contenta esset. Quin imò quādam sibi crucem & dolorem fu-
 turum dicebat, consolationem querere de re quæ Deus non esset. Id
 porro rei caput est, quòd, cū ipsa de domesticis de modo eius viuendi
 inquirerem, nulla omnino fuerit, quæ non restaretur, quidquid in ipsa
 vidisset, id animò, quæ iam ad eminentem perfectionis gradum perue-
 nisset, redolere & spirare.

Cum ergo iam tempus, quo eam Dominus de vitæ huius carcere
 educere volebat, aduenisset, eius dolores increuerunt, & tam multa si-
 mul mala & morbi eam oppressere, vt subinde eam sorores (ad Domi-
 num laudandum & benedicendum, q̃ eam hæc tam æquanimiter ferre
 viderent) inuaserent. Ipse verò Sacerdos, qui à Confessione Moniali-
 bus huius monasterij erat, insignis Dei famulus quam maximè deside-
 ruit, sibi vt illi morienti adesse liceret: nam quod eius confessionem
 audiret, eam vt sanctam reputabat. Placuit autem Deo, hoc pio eius

voto desiderioq; satisfacere: nam, quod illa sibi admodum preces-
 sam extrema vñctione inuncta esset, eū euocarunt, vt (si illa nocte
 foret) eius confessionem exciperet, eique ad bene moriendum ad-
 Paulò antè horam nonam, cū omnes sorores, & ipse Sacerdos in co-
 culo eius essent, horæ circiter parte quarta antè, quam vita ex-
 omnes eam morbi & dolores penitus dereliquerunt; & cum magis
 quadam cum vultus serenitate oculos in cælum sustulisset, tanquam
 oculis eius lætitia eluxit, quidam vt splendor ex ijs emicare viderent
 quos ira componebat, tamquam qui rem mire sibi ardentem ac pa-
 centem conspicit, vnde etiam secundò subrisit. Tanto porro com-
 quæaderant, nec non sacerdos ipse, spiritali repleti sunt gaudio,
 sese quodammodo in cælo esse crederent. Et in hac ipsa quam diu
 tus hilaritate, oculis in cælū sublati, mox expirauit, instar Angelus
 iusdam manens; credere namque licet (prout quidē nos fides munda
 docet, & vitæ eius ratio fuit) illam à Deo cælestem requiem, in com-
 sationem intensi illius desiderij, quo pro illo semper pati desiderauit
 esse subuectam. Ipse Cōfessarius testatus est (quod & alijs multis ex
 de retulit) eo ipso tempore, quo corpus eius sepulcro inferebatur, ma-
 ximam se & suauissimam fragantiā percepisse. Quin & ædifica-
 de omni cera, quæ illius in sepulcro & exequijs accensa est, nihil co-
 no consumptum fuisse. Omnia hæc de diuina misericordia credenda
 est. Cum hæc ipsa cuidam illius Confessario, è Societate Iesu, qui
 multis illa annis Confessore vsa fuerat, & animæ negotia creduliter
 declararem, non id sibi mirum videri, nec se mirari ait; nosse enim
 Dominum frequentē cum ipsa communicationem habuisse. De Ma-
 iestas eius, carissimæ, vt è tam bonæ sodalis, aliarumque plurimarum
 genū, quas hisce in Conuentibus Dominus nobis dat, cōtubere magis
 mercioq; fructum aliquem colligere nouerimus. fieri potest, vt de
 quid suo tempore de illis scribam, vt sic ad imitationem illarum accen-
 dantur quæ aliquo modo tepidæ sunt, omnesq; quotquot sumus Deo
 dilaudemus, quod in imbecillibus quibusdam mulierculis eius magis
 tudo ita reluceat.

CAPVT XII.

QVOMODO ET QVO AVCTORE PRIMVM FRATRVM
 primigeniam regulam seruantium, monasterium anno Domini M.D.

LVIII. cepit.

Primi Dis-
 calceatorū
 canobij ini-
 tia descri-
 buntur.

Antequā autē ad hoc Vallisoletanū monasteriū fundatū ab-
 tum cū P.F. Antonio de Iesu, (qui tū in S. Annæ canobio Or-
 Carmelitani priorē Metinæ agebat) & cū F. Ioanne de Cruce, (qui
 dixi) cōuenerā, vt, si q. fratrum primā Discalceatorū regulam lectam
 monasterium fundaretur, primi essent qui ipsam profiterentur.

nescire vnde habere domum possem, idem Deo id negotium
 in oratione commendabam: quia (sicut iam supra monui) duo illi Pa-
 tres iam tum mihi placebant. Etenim P. F. Antonium de Iesu Dominus
 ipse varios per labores, quos is magna cum perfectione pertulerat, an-
 no integro (nam tantum pene temporis iam effluxerat ab eo die quo
 primum de hac re cum illo egi) mirè exercuerat. at Ioannē de Cruce mi-
 nime opus erat probari: nā (esto Calceatorū Carmelitarū Ordine pro-
 fectus esset) semper tñ vitam valde exemplarē & religiosam duxerat.
 Placuit tandē Domino, cum mihi q̄ prācipuum erat, fratres, inquam
 fundamenta rei ponerent, dedisset, etiā reliquum dare. Etenim vir
 quidam nobilis, Abulensis, Raphael cognominatus, quicum numquā
 lucenus egeram, cum nescio vnde (neq; enim recordor) de quodam
 Calceatorum Monasterio extruendo agi, intellexisset, ultro me ac-
 cessit, domumq; quam in pago quodam paucissimorū incolarū (nam
 vii viginti mihi fuisse videntur, nō enim itā rite recordor) in vsū cuius-
 di villæ, quifruentū, q̄ ipsi singulis annis ibi ē cenibus cedebat, il-
 lus nomine colligeret, habebat, iponte mihi obtulit. Ego verò, etsi vi-
 derē, qualis esse dom⁹ illa posset, Dño benedixi, ei q; gratias egi. Ille autē,
 Merinam Campi petētes pagū hunc transire aiebat; meq; Vallisolerum
 ad spandandum abeuntem illac necessariò (esse enim hanc rectā viam)
 pertransire debere, ac tū ipsam posse inspicere. Dixi me facturam, vti &
 factum enim mense Iunio Abula, vna cum conuile, & Iuliano de Auila,
 qui erat is Sacerdos quem dixi, quique mihi his in itineribus operam
 sedulam præstabat, monasterij nostri Abulensis sacellanus) discessi.
 Summo manē itineri nos dedimus, cumque quacundum esset ignora-
 remus, hinc a via errauimus, quodque pagus hic parum notus & ob-
 scurus esset, non multum de illius situ intelligere poruimus. vnde toto
 illo die magnum laborem & molestiam in eūdo subiijmus, quod vehe-
 mens & intensus solis esset aestus. Cum verò iam prope pagum nos esse
 perceramus, tantum ab eo abfuimus, vt tantum de mōs viā conficere
 adhuc oportuerit quantū iam confeceramus. Molestia autem, defatiga-
 tionis, & erroris quam hac in via subiijmus, memoria semper mihi ob-
 oculos præsens versatur. Paulo ante noctē ad locū illum peruenimus:
 vt verò domū ingressi sumus, ita eā cōstitutā inuenimus, vt nocte illa
 ibi diuersari aulū nō simus, cum ob innumeras quibus scatebat sordes,
 tum quod magna illic messorū copia diuersaretur. Habebat hæc atriu
 vicinūq; spatiosum, nec nō duplex cubiculū cū suo spatio intermedio,
 denū parā culinā. hæc erat tota monasterij nostri structura & edificij.
 Ex arrio itauebā templū cōcinnari posse, ex spatio intermedio chorū;
 vnde quidē duplex autē cubiculū dormitorio & refectorio aptari posse.

Socia

Socia mea, esto multò me esset melior, & pœnitentiæ perquam studio-
sa, ferre non poterat; quòd illo è loco adaptare monasterium videtur
vnde mihi dixit. Cerrè mater, nullus est spiritus quantumvis bonus, qui hoc
amplius igitur de eo ne traherem. Cæterum Sacerdos qui viæ comes erat,
meti eiusdem esset opinionis, cuius comes mea, vt tamen in
tionem & propositum meum audiuit, minime mihi est refragatus,
templum vicinum somni capiendi gratia de nocte concessimus; nec
quod vsq; eò defatigati, & exhausti essemus eundo, eam vigilando
figere noluissemus.

Primorum
Disce
torum in pau-
perum am-
plenda
promissum
da

Metinam vt appulimus, statim cum P. Antonio locuta sum
quid rerum ageretur ei aperui, & ppondique, si modò animum habu-
ad illic aliquousque habitandum, Deum quamprimum auxilium
medio futurum: incepto duntaxat opus esse, in eo enim omne
cultatem consistere. Videbar mihi tam ante oculos & præsens
quod Dominus postea est operatus, adeoque certum (vt ita
quàm modò id video, quin & plura multò quàm hucusq; factū videri
hoc ipso quo hæc seribo tēpore, decem (quæ Dei bonitas est) Dis-
ceatorum numerantur conuentus. Addidi præterea, sibi periculum
Prouinciales, tam eum qui nuperrimè officio defunctus erat, qui
modò præsentem, minime adhuc nobis licentiam daturus, nam
iam supra initio dixi, bona illorum eum venia res peragi debebat,
in domo quadam ampla capacique rem auspicari viderent; vt ita
taceam, melius quid tunc nobis non occurrisset; at in viliallopi-
domo cum agerent, minime fore vt quis ipsis impedimento
Plus illi animi cerrè Deus dederat, quàm mihi: vnde, non satum
hæc porcina paratum sese ait commorari. Eiusdem quoque resolutione
propositi erat F. Ioannes de Cruce. Adeò vt aliud nobis re-
non esset, quàm duorum illorum, quos dixi, Patrum Prouincialium
cultatem obtinere; hæc namque conditione, potestatem ad
quendum mihi P. N. Generalis dederat. Equidem in Domino
bam, hanc nobis facultatem minime denegatum iri. Vnde P. An-
dixi, vt quacumque quomodocumque posset, domui necesse
supellectilem, conquirere interim omni ope satageret: ego autem
cum F. Ioanne de Cruce ad Vallisoleranam, quæ iam descripta est
dationem conficiendam perrexi. Quòd autem ad aliquot dies
peras, domum quæ sine claustro erat, claustro adaptantes aggre-
commodum interea P. Ioannes de Cruce de omni nostra
tione inquirendi locum ac tempus habebat, vt sic omnem
regulam bene perspectam haberet, tam quoad mortificationem
mutuæ confraternitatis modum, & recreationem quam inter

quando habemus. Omnis namq; tanta cum moderatione recreatio cō-
ceditur, ut dumtaxat ad imperfectiones sororum tali in occasione co-
gnoscendas, & aliquantulum relaxationis ad regulæ rigorem melius fe-
rendum, capiendum concessa intelligatur. Is autem adeo probæ vitæ e-
rat, ut plus ego ab ipso, quam ipse à me discere possem: at non hoc erat
quod spectabam, sed dumtaxat, ut hac ipse ratione modum formamq;
vivendi, quam sorores seruarent perspiceret.

Deo porro disponente factum, ut illuc tum appelleret Ordinis no-
m Provincialis, cuius beneplacitū & facultas requirebatur, F. Alfonsus
Gonsaluius, vir senex, optimaq; indolis, & omnis malitiæ expers. Tan-
tū autē ei dixi, cum ab ipso ad opus hoc auspicandum facultatem pete-
rem, deq; ratione, quam Deo iudici si tā bonum opus impediret, red-
dendus esset, ut, illius maiestate, quod hoc ipsum executioni mandari vo-
lebat, illum disponente, valde moderatē placideq; mihi responderit. At
cū deinde D. Maria Médosia & Episcopus Abulensis, qui illius est fra-
ter, quiq; semper nobis & fuit, & auxiliatus est, eum conuenissent, fa-
cile cum ipso negotium confecere, nec non cum P. Angelo de Salazar,
Provinciali defuncto, à quo plus imminere difficultatis & repugnantiae
formidabam, at occurrit tum forte fortuna casus, in quo D. Maria Men-
dosia is favore auxilioq; opus habuit, & hoc non mediocriter ad facul-
tatis prædictæ impetrationem conduxisse mihi persuadeo: ut taceam,
etiam hac occasione non oblata, futurum ut Dominus hanc menti eius
voluntatem inspiraret, ut & P. N. Generalis, qui nimium quantum ab
eius ad hoc proposito videbantur, mentem mutauit.

Quam multa, Deus bone, hisce in negotijs, quæ prorsus ut fierent
impossibilia videbantur, feliciter à diuina Maiestate, omnibus difficul-
tibus exsuperatis, ad exitum deducta vidi! Ah, quanta mea confusio
est, vidi me quæ vidi, & non esse me meliorem quam sum! certē mo-
do dum hoc scribo etiamnum obstupeſco, ac velim Dominum omni-
bus in mundo patefacere, nihil propè esse quod hisce in foundationibus
nos creaturæ præstitimus: ipse namq; Dominus vniuersa solus dispo-
ſuit, idq; per initia & fundamenta quædam tam tenuia, ut sola Maiestas
eius ad illum, in quo modo sunt, statum eadem euehere poruerit. Sit
ipse in æternum benedictus.

Facultatem
provincialis
ad hoc obti-
neret S. Ma-
ter.

Deus in re-
bus Ordinis
Discalcea-
torum ad exi-
tum deducen-
dum omnia
pene so-
lus confecit,
homines
prope nihil.

CAP. XIII.

PROSEQUITUR COEPTAM DE PRIMI DISCALCEATORVM-

Carmelitarum cōuentus foundatione narrationem. De vita quoque quam in eo
instituebant primi illi Patres, nec non de fructu, quem illi in
locis Dominus ad honorem & gloriam nominis sui
facere incipiebat, nonnulla tradit.

S. Matris Teresa Opera.

Aaa

Vt

*Ponuntur
fundamenta
Ordinis
Discelega-
torum.*

VT ergo hæc duas voluntates in potestate mea habui, nihil mihi ulterius deesse videbatur. decreuimus itaque, vt P. Ioannes de Cruce in domum quam dixi concederet, eamque ita adaptaret & concinnaret, vt, quomodocumq; liceret, in ipsa habitari posset. nam tanta festinato opus censebam, quoadusq; res iam cœpta foret. non parum enim timebam, ne quod inexpectatō nobis obstaculum suboriretur. Atque res peracta est. Iam P. Antonius nonnullam ad vsum necessarium supellectilem collegerat; quæ & nos à parte nostra prout potuimus contuimus autem parum adiuuimus. Mox autē ad me conueniendā V. solerū, magno animi cum iubilo excurrit, mihiq; quidnam rerū colligisset significauit, quod certē nimis quā exiguū erat: ab horologis scilicet bene instructus erat; nam quinq; sibi cōpararat: vnde mihi inuigilandi occasionem dedit. Ad horas bene dispositas habendas ea tēta parasse dixit, quod à tempore præoccupari, & non ordinato tēpore agere noller. Credo sanē, eum ne quidem tunc habuisse, super quo numerum caperet. In domo vsui nostro adaptandā aliquantulum leuiter cedebatur, quod deesset ad fabricandum pecunia; tamen multo magis quin fieri vellent. Re tandem peracta, P. Antonius Prioratui suo, ut cum animi promptitudine & quā lubentissimē renuncians, antiquam regulam seruandam voto se obligauit; imō, ne quidem aliquod eius periculum, id me suadente, prius facere in vmbra voluit: vnde meo summo animi gaudio & lætitia ad tugurium suum nouum se recepit. Ioannes autem de Cruce iam tum ibi agebat.

*S. M. domos
splendidas
suis diuisas
des.*

Hic porro Antonius mihi postea asseruit, vt primum in illius conspectum venit, maximum se internē gaudium sensisse, ac ipsum sibi iam mundum planē se debellasse, quod eum penitus occupare iam deferret, intraq; solitudinem illam sese abderet. vnde nec huic Ioanni domuncula illa displicuit, sed in summis se maximisque deliciis agere putabant. Quā, o Deus bone, hæc ædificia & deliciae ac recreationes exteriores ad pacem interiorem parum conducunt! Vnde potius eius amorem vos obsecro, carissimæ, & vos Patres, vt in domibus vestris & pretiosis semper omnem quam potestis moderationem adhibeatis. versentur nobis ante oculos veri nostri fundatores, qui sancti illi patres, à quibus descendimus, quos per hanc paupertatis & militatis viam ad Dei fruitionem peruenisse nouimus. Et sane, vt reat quod res est, semper plus spiritus, nec non gaudii interioris gere vidi, quando corporibus suis deesse commoditates & recreationes videntur, quā postea cū iam domum amplam habent, quæ commoditates, quantumlibet illa magna sit, quid nobis inde aut fructus sequitur, cū vnus dumtaxat cellæ vsum continet.

mus si illa capacissima sit, & bene constructa, quid nostra interest, cum
pateres nos respicere & considerare minime oporteat si item conside-
remus, non esse domum, quæ in perpetuum nobis durare debeat, sed
solam ad tam modicum tempus, ac vita nostra durat (quantumlibet illa
longa sit); omnia nobis quam suavisima videbuntur, scientibus, quo-
rum & pauciora hic in terra habebimus, eo plura nos in illa æterni-
tate possessuros, in qua nobis habitacula & mansiones dantur pro a-
nno, quo boni nostri Iesu vitam imitati fuerimus, paritate aut ma-
gitudine. Si hæc esse principia dixerimus, ad regulam B. Virginis,
cuius Matris, Domine ac Patronæ nostræ, renouandam hanc illi, quæ-
lo, iniuriam non inferamus, neque sanctis nostris Patribus qui nos
præcesserunt, ut illorum vitam imitari nolimus, & quamvis ob imbe-
cillitatem nostram, in omnibus illos imitari non possimus, in iis saltem
quæ ad vitæ sustentationem nec profunt, nec obsunt, magna cum cir-
cumspeditione procedamus necesse est; cum omnia non nisi modicus
condans labor, isque lapidus sit, qualem eum duo illi Patres initio habe-
bunt cumq; semel generosè apud nosmetipsos statuimus, & proponi-
mus, illam exsuperare, omnis iam expugnata difficultas est, cum omnis
pena non nisi modicum quid in principio sit.

Prima autem secunda Dominica Adventus, anni huius M.D.LXVIII.
(neq; enim satis recorder, vtra harum Dominicarum fuerit) primum
sacrum in atrio illo Bethlehemitico (nihil enim id mihi illo pretio-
sius fuisse videtur) celebratum est. Quadragesima post sequente, cum à *P. Antonij*
Toletana fundatione reuertens, illac transirem; & summo manè locum *à Iesu hu-*
illum inuiserem, reperi P. Antonium templi ianuam scopis euerrentem, *militem.*
facie ad hilaritatem quam maxime composita, qualem is semper præfert.
Cui ego, *Quid hoc est, mi Pater? ubi nam iam est honor?* Qui mox subintulit, si-
militer mihi gaudium quod identidem sentiebat, mihi significans, *Maledi-*
ca temporis, quo cum aliquando magni feci. Templum autem ingrediens, mi-
rata sum spiritus & deuotionis copiam, quam ei loco Dominus indi-
cetarumque ego solum, sed & duo mereatores, qui iam inde à Metina
ne illuc visque comitari erant, meiq; fautores erant, identidem plora-
bant: omnia quippe vndiq; crucibus & cranijs mortuorū plena erant.
rū quā verò mihi memoria excidit parua quædā crux è ligno sculpta, iu-
ra aq; benedictæ vasculū, cui chartacea quædā imago Christi crucifixi *Paupertat.*
affixa erat, q; maiore exspirare deuotionē videbat, quā si è re pretiosa & arti-
ficialissimè cōfecta fuisset. Chor⁹ erat, spatiū illud intermediū, q; in me-
dio vtrūq; altū erat, ut in eo horas recitare possent; sed ingrediētes, vtrūq;
in eo tactū audirēt, valde sese inclinare oportebat. Duo ibi habebāt in an-
gulis vers⁹ tēplū porrectis eremitoriola (in quib⁹ nō nisi sedētis aut hu-
mi abiecti

*Illius dum
ocis feruor.*

*Excurrunt
ad loca vici-
na verbum
Dei edocu-
vi.*

abieci agere poterant) freno repleta; quod & locus admodum
frigidus, & capiti penè rectum immineret, duasque hic altare religio-
tes habebat fenestellas, & duo saxa in vsum cervicalis; suas quoque
lic habebant cruces & crania. Intellexi illos, dictis matutinis, vique
Primam inde non discedere, sed illic in oratione, quam satis proliam
instituebant, permanere; & nonnumquam factum, vt, quando ad
mam ibant, per altam niuem cum vestibus suis incederent, nec
eam senserint. Horas suas cum alio quodam Patre ordinis magis, qui
vt cum illis habitaret, illuc concesserat, (esto non mutasset habundantiam
quod esset valetudinis satis imbecillis) & alio quodam fratre
qui Ordinibus sacris initiatus nondum erat, qui etiam ibidem agere
recitabant. Ad multa loca vicina, quæ doctores & doctrina de
erant, prædicatum excurrabant; vnde & ob hanc causam gaudium
domum illam ibidem constitutam esse, quod videlicet intellexi, &
ibi in vicinia monasterium vllam esse, nec eius habendi speram
apparere. quod certè res verè deploranda erat. Tantam autem
tempore sibi apud rurales auctoritatem compararant, vt, cum prius
id cognoui, maximè mihi id consolationis fuerit occasio. Ibi, vt
dixi, ad conciones habendas, ad sesquileucam, vel etiam duas, p
des (nam tunc nō gestabant celones aut sandalia, quos postea p
iussi sunt induere) per densas niues, & summo in frigore; & post
die toto concionibus habendis, & confessionibus ex cipe
sent, non nisi ad vesperam domum, cibum aliquem sumpturi re
bantur. Quod autem inde sentiebant, gaudium ac voluptas omni
parua & modica videri faciebat. Victui necessaria satis ijs sup
nam è locis circumcirca positus plus eis ciborum adferebatur, qu
pus haberent; quin & viri nonnulli nobiles, in locis & pagis illa
tes, Confessionis gratia eos accedebant; qui simul iam tum con
diores domos & melius fitas ijs offerebant. Inter alios fuit quidam
douicus, Quinque ciuitatèlis Toparcha. ædificarat hic Sacellum
gini cuidam Beatissimæ Virginis, quæ certè veneratione & honore
ni quam dignissima erat, quamq; pater eius, iam inde è Belgio, ad
auiam aut matrem (neq; enim satis recorder) quodam cum me
miserat. vsque adeo porro is erga eam affectus fuit, vt multis eam
domi suæ asseruarit, quin & postea in hora mortis ad se deferri
Est magna quædam labella, qua, mea vita, nihil vidi aut melius
gantius; quod & alij permulti mecum testantur. Porro P. Ant
Iesu, cum, Ludouico petente, ad locum prædictum concessisset, &
ginem illā corā vidisset, ita erga eam affici cæpit (& non sine
vt non abnueret monasterium illuc transferre (Loco nomen Ma

quo aqua putealis laboraret penuria, nec vlla eius ibi habendae ratio
 speretere videretur. Ludouicus autem paruum eis (pro ratione voca-
 tionis & professionis ipsorum) monasterium condidit; quin & templo
 ornamenta addidit, omniaque bene perfecit. Nolo verò hic omittere
 referre, qua Dominus ratione aquam ipsis dederit, quia pro miraculo
 res habita tuit. Cum enim quadam die P. Antonius, qui Priorem age-
 bat cum fratribus suis post cenam in clauistro loqueretur, ac de aqua,
 quo laborabant, defectu sermonem misceret; ecce tibi subito exsur-
 gens, eo, quem in manibus habebat, scipione quadam in parte areae signu
 crucis efformauit (vt mihi quidem videtur; nam nequidem satis bene
 recordor, an eo crucem fecerit, saltem baculo ipso signauit locum) di-
 xit. *Iam hic effodite.* Vix aliquantulum terrae effoderant, cum tantum a-
 quae subito prorupit, vt etiam ad emundandum puteum, iam eius vis
 exeat in hiberi: est autem haec aqua sapidissima & potui accommoda-
 tissima; nam toto eo tempore quo aedificatum est, inde aqua petita est,
 & nunquam (vt dixi) puteus euacuatur. Posteaquam verò hortum
 quemdam muro inclussent, aquam in eo habere procurarunt, hinc
 varias scrobes in eo fecerunt, multum pecuniae impendentes, & tamen
 haecenus (post omnem operam) eam inuenire non potuerunt.

Vt ergo domunculam illam, in qua antè paulò vix habitari pote-
 rat, item spirare deuotionem vidi, vt, quocumque meos oculos con-
 cererem, viderem quae me aedificabant; simul & audiui quae primi illi
 viuendi normam tenebant, nec non quomodo mortificationi & orationi
 mitterent, & quam bonum omnibus exemplum darèt (ibi namque me inuisum
 videri vt quidam nobilis, eiusque vxor, quos nouerā, quiq; vicino quo-
 dam in pago commorabantur, ac multa de illorum sanctitate, nec non
 fructu eximio quem inter homines pagi illius faciebant, mihi refere-
 bant; gratijs Domino agendis minimè satiabar; idq; cum maximo quo-
 dam cordis gaudio: quod iam rum initia quadam darè viderem rei,
 quae ad incrementum Ordinis nostri, & insigne Domini obsequium
 minificè faceret. Dignetur illius Maiestas, eā prout quidem iam procedi-
 dit, vti ceteris semper promouere: nam tunc cogitatio & cōceptus meus,
 venissimus erit. Qui mecum venerant mercatores, dicebant, quod pro
 toto mundo nollent non venisse mecum. Quid verò non est virtus, vt
 magis illis placeret haec paupertas, quam omnes quas ipsi possidebant,
 duntaxat, haec quoq; animum eorum faciat & consolata sit. Postquam
 autem Patres illi & ego de rebus nonnullis tractassemus, eos in primis
 quā studiosissimè rogavi (prout quidem ipsa sum debilis & improba)
 vt in austeritatibus subeundis tam in se rigidi non essent, vti erant: me-
 tuebam enim, ne, quod tot mihi votis & orationibus apud Dominum

*Miraculose
 Deus de a-
 qua discal-
 centis pre-
 dixit.*

*illorum pe-
 nitentia &
 rigor.*

constitisset aliquē scilicet vt mihi ipse daret qui rē auspicaretur, quod
que iā tā bene procedebat, penitus concideret, caco damone illos
conficiendi & subvertendi medium quærente, quātū quod ipsa con-
peram & sperabam ad exitum perduceretur: sed, quodd imperfecta, &
paruæ essem fidei, non cogitabam id esse opus Dei, eiusque Maiestati
id promoturam. At illi (quodd haberent illa quæ mihi deerant) interre-
ba, ad exercitia sua intermittenda, parum morabantur. Vnde maius
eum animi consolatione inde discessi, tamen si pares & eas, quas tam
gens opus promerebatur, Deo gratias non agerem. Dei Maiestas enim
(quæ illius est bonitas) vt aliquod ei è multis illis quæ ei debeo ob-
quium rependere digna sim. Amen. Etenim satis intelligebam, huius
multo maiorem gratiam & beneficium esse, quam illam, quam, vt Mo-
nialium Conuentus erigerentur, mihi præstitit.

CAPVT XIV.

AGITVR DE FVNDATIONE CONVENTVS TOLETANI
Iosepho denominati, qui anno M.D.LXIX erectus est.

*Toletani ca-
nobij origo.*

Commorabatur Toleti mercator quidam honorabilis, atque ego-
gus Dei famulus, qui hæcenus inire matrimonium noluerat, & in
vitam Christiano cum primis dignam agebat, veritatis & honesta-
cultor acerrimus, & nullū nisi licitum commercium inire volens. Po-
positum hic habebat non alio scopo aut intentione opes coacervare,
quam vt ex ijs quoddam Deo gratissimum opus excitaret. nomen
illi erat Martinus Ramirius. Hunc ergo morti iam vicinum Paulus
nandius Societatis Iesu Sacerdos, (quo ego Confessario, cum Toleti
agerem, ad Malagonensem fundationem properans vsa eram) vidit
intellexit, inuisit: & quodd Toleti Discalceatis monialibus enigi-
que canobium cum primis cuperet, ei, quantum hoc ad diuinum ob-
quium futurum esset dixit, addidit præterea eos quos fundare de-
uerat Sacellanos & capellanas, in isthoc monasterio fundari posse.
demque certas quasdam solennitates, & reliqua omnia, quæ in
urbis illius paræciæ legare & fundare constituerat, haud incommo-
posse celebrari. Ea porro ipsius fuit imbecillitas, vt cū sibi rē paratam
constituēda necessariū, minimè suffeaturum crederes, rem omniē
suo Alfonso Aluaro Ramirio, viro prudenti, religioso, sincero, &
genos profuso, & rationis præscriptum in omnibus sequenti
dare elogia meritò & verè possum, vt pote testis oculata, quodd se
eodem egerim) cōmiserit. Martino porro ex hac vita decedente,

Vallisoletana in fundatione occupata eram: vbi mihi Patris Pauli fer-
 rindij & Alfonsi Aluari litteræ sunt redditæ, quibus me omnium quæ
 petita erant, certiorum reddere, & si fundationem acceptare To-
 letanam vellem, Toletum vi me quamprimum conferrem, inuitarunt:
 quamobrem post paulò quam domus Vallisoletana concinnata esset,
 huc excurri. Pridie autem festi Annuntiationis Deiparæ Virginis To-
 letum veniens ad Dominam Aloisiam dela Cerda diuerſi, vti & diuer-
 ſitas, cum ad Malagoneſem fundationem abirem, per humaniter &
 humaniter ab illa excepta fui, quàm maximè enim erga me afficitur. Duas
 mecum comites è Conuentu Abulenſi, eximias Dei ancillas, duxeram;
 quibus mox secretum ac priuatum de more attributum cubiculum, in
 quo noſtris, prout in monaſterio ſolebamus, exercitiis ſine turba va-
 cremus. Ergo nihil cunctandum rata, cum Alphonſo Aluatio quamprimum
 de rebus, ob quas illuc veneram, tractare capi, nec non cum
 eius genero Iacobo Ortizio; qui, tametsi vitæ probæ eſſet, & in Theo-
 logiis verſatus, ſententiæ ſuæ erat multò quam Alphonſus Aluarius,
 maior, nec tam citò atque ille, rationi cedebat. quare multas mihi
 conditiones propoſuerunt, in quas conſentire, parum mihi æquum vi-
 deatur. Interim dum paciſci pergitur, & aliam domum conducibi-
 lem quaerimus, vti ſic aliquatenus poſſeſſionem adiremus, nullam poſt
 diligenter inquisitionem, aptam conuenientemq; inuenimus. Ad-
 hac ad vrbs gubernatore monaſterij excitandi facultatem impetrare
 non potui (neq; enim ea tempeſtate Archiepiſcopum ea vrbs habebat)
 etiam quam ſtudioſiſſimè eſſagigaret hinc Aloisia de la Cerda, hinc
 etiam nobilitate inſignis, Toletanæ Eccleſiæ Canonicus Petrus Manri-
 queſupremi Caſtellæ præfeſti filius, quique excellens Dei famulus
 erat, & etiamnum eſt (quia adhuc in viuſ agit) qui, eſto valetudinis pa-
 ram firmus eſſet, aliquot poſtquam conuentus hic fundatus eſſet, annis
 Societati leſu ſeſe dicauit, in qua etiamnum agit. quod certè illo in lo-
 co permultum fuit, quòd iudicio is valeret & auctoritate; nulla tamen
 impetrari licentia potuit: nam tametsi gubernator iam nonnihil miti-
 gari eſſet, ac lenius ageret, Concilij Archiepiſcopalis aſſeſſores ſe ſum-
 ma contentione opponebant. Præterea alia ex parte cum Alphonſo Al-
 uario, impediēte genero (cui ille rem totam commiſerat), transige-
 re non potui. quare à conueniendo paciſcēdoq; tandem penitus ab-
 ſtineſcebam ergo quid agerem, aut quòd me verterem, quòd aliam
 ob cuiſam illuc non veniſſem; ac videbam inſigni mihi futurum pbro
 uitate retrovnde venerā reuerti. Nihil vero me affligebat magis, q̃ de-
 negata Superiorū facultas: hac nāq; habita & poſſeſſione adita Deo fre-
 quenter ex voto mihi ceſſura ſperabā, quæ admodū alijs in locis ceſſe-
 rant.

*S. Mater
 Toletum ad
 fundandum
 excurrit.*

*Quas hic
 paſſa ſit in-
 fundando
 difficultates.*

rat. Quare loci præfectū convenire statui: hacq; de causa in quodam
 ædibus illius vicinum templum concedens misso illum nuntio, nam
 mecum colloquendum venire illuc gravaretur, inuitavi. Iam duodecim
 plus menses in rei confectioe transactioneque effluerant, & quod
 die res in deterius cedebat. Vt ergo is constituto adfuit loco, in huius
 lum verba compellavi: Durissimum videri & indignum, mulieres quæ
 venisse, quæ solius Dei causa summum vite rigorem, perfectionem, solitudinem
 suram sectarentur, & eos qui horum nihil præstarent, sed e contra vita delin-
 çerentur, opus Dei gloriæ in tantum promouenda institutum subvertere conari.
 aliisq; id genus verbis, quæ mira quadam libertate ac resolutione
 quantum quidem Dominus mihi indebat, in medium attuli, ita ho-
 lectum permouit, vt is antequam templo digrederetur, facultatem
 cesserit. Ita autem me hæc exhilarauit, vt iam tum omnia me cogita-
 tam arbitrarer, cum tamen nihil omnino haberem: nam quæ posside-
 bam pecuniam; tribus ea quatuorue ad summum constabat aut
 quibus duas in tela pictas imagines (nam nullam, quam in altari pos-
 rem, habebam imaginem) duas item culcitas stramineas, ac
 dicem coëmi. De domo inuenienda nulla omnino spes erat, quæ
 iam cum Alfonso Aluario ineunda erat conuentio, iam proflata
 derat.

Habitabat per idē tempus Toleti mercator quidam, mihi peram-
 & cælebs, officijs caritatis erga carcere clausos & alios egenos ce-
 da; addictissimus; Alfonsus de Auila cognomento hic mihi dixerat
 domo vt minimè laborarem, se enim de ea mihi prospecturum. Sed
 mox in ægritudinem incidit. Paucis antè diebus Tolerum frater
 dam ex Ordine Minorum, Martinus Crucius appellatus, vir in
 sanctitatis, appulerat: aliquot autem illic diebus hæsit, cumque
 cessurus esset, iuuenem quemdam, cui is à Confessionibus erat, tran-
 Andradium, nullarum opum, sed satis pauperem, ad me misit, huius
 in mandatis dedit vt faceret, quæcumque ego ei faciendæ præstare
 Quadam die cum sacro interesset, me est allocutus, & quæ sibi
 illo sancto referre iniuncta erant, ex ordine retulit; scilicet certa
 se, quæcumque posset, meo nomine facturum, quamquam per
 sua & semetipso te solū nobis fauere & opitulari posset. ego illi
 mine gratias egi: verū videre ego & sociæ meæ capimus, vide-
 quem nobis sanctus vir adiutorem & auxiliatorem destinasset
 neque ob exteriorem vestitum ac schema accommodus videbatur
 cum Discalceatis Monialibus ageret. Ergo, cum me quidem facili
 habere cernerem, sed non hominem qui mihi opitularetur, nec
 quid vltra agerem, aut cui me commendarem, venit igitur

Quo To-
 tanum pra-
 fectum li-
 bertate sit
 allocuta.

Illius geno-
 rositas & si-
 ducia.

mentē adoleſcentis illius, quē F. Martinus Crucius ad me aliās destina-
re, de hoc comitibus meis consilium aperui. Illa me non parum risere,
ne id facerem dissuaserunt; neque enim id aliud fore, quam rem o-
mnibus pateſcere & diuulgare. Equidem illis auscultare in hoc no-
nō confidebam enim fore, ut (quod ab illo viro Dei missus eſſet) saltem
aliquid praestaret; neque id sine mysterio factum eſſe, unde ei ad me e-
uocato, (rem ut celaret quā maximē iniungens) quidquid rerum
aperiret aperui; ac propterea eum rogavi, domum mihi conqui-
rere, fideiusforem pro pretio elocationis me procuraturam, cui rei
bonum Alfonso de Auila, quem in morbum incidisse antē paulō
commemoravi destinabam. Valde facillē id illi visum est, seque do-
mum diligentissimē conquisturum spondit. Ecce autem postridie
manē, cum apud Patres Societatis Iesu sacrum Missae sacrificium audi-
rent, me venit allocutum; seque iam domum inuenisse nuntiat, eius-
que claves penes se habere; illamque non admodum procul hinc ab-
esse, quare eam visum abiremus, quod & fecimus; adeo autem ea bona
& comoda fuit, ut anno propē toto in ea habitauerimus. Saepe nume-
ro apud memetipsam, cum foundationis huius recordor, diuinā
providentiae arcana demiror; quod penē trimestri spatio (saltem plus
quam bimestri; neque enim satis recordor) tota passim assiduoque
queritantes vrbe viri tam opulenti, (quasi nulla vñquam in vrbe do-
mus fuisset) namquam eam inuenire potuerint: & ecce mox ut venit
adoleſcens hic facis tenuis & inops, Domino volente, quamprimum
aliquam inuenit; cumque sine vllō labore fundatio peragi pos-
set, (vñ quidem fieri poterat, si cum Alfonso Aluaro conuenissemus)
tam ipse transactionem non fieri voluit, verum ut isthac fundatio cum
paupertate & laboribus perageretur. Ut ergo placuit mihi domus,
quam primum operam dedi, eius ut caperetur possessio, antequam
in illa quid adaptaretur, ne quod postea obstaculum aut remora in-
tercurreret. Et non multō post Andradius praedictus mihi signifi-
catum venit, eo die domum vacuam a conductoribus fore, itaque no-
stram eō supellectilem transferremus. dixi ei, non multum nobis
transferendum fore, etenim aliud nos non habere, quā duas culci-
tras, & lodicem vnum. quod ille audiens, haud dubiē miratus est: unde
dixit: nam fore, ut is, viso nos ita pauperes esse, nos amplius adiuua-
re nō vellet. Ego ad hoc non reflexi: ipse quoque Andradius parum id cura-
uit, qui hanc illi voluntatē dabat, eam etiā in eō vltius promotu-
ris & adiuuaturus erat, quoadusque opus suum ad exitum perdu-
ctum eſſet & verē ita fuit: nam adeo se nauum sedulumque praestitit,
S. Matris Teresa Opera. Bbb domum

Quibus
Deus medijt
& instru-
mentis ma-
gnā cōficiat.

S. Matris
paupertas.

domum cōcinnando, & operas fabriles adducendo, vt nihil in eo nobis concedere videretur.

Ornamenta sacro dicendo necessaria mutuo cum petijflemus post solis occasum cum quodam fabro, parua praefonante nola, tum est ad eleuationem salutaris hostiae in Missa vsus (quod autem non haberemus) domum adimus, eiusdem primum possessionem adituri. Cumque magno cum timore, tota nocte, instatrassemus & commodassemus, locum sacrario parando commodum non potuimus nisi fortè atrium quoddam, in quod non nisi per aliam domunculam vicinam, quam mulieres aliquot incolebant, & quam nobis proprietaria etiam locarat, patebat aditus. Omnibus ergo iam paratis, & primum discesser, (nihil autem illis mulieribus indicare audeamus, ne fortè nos illae proderent) portam aperire capimus, quae eorum rietis cuiusdam lutei, per quem in paruum quoddam atrium ibant, verò illae cum eorum audire fragores, illico strato se (nam domus adhuc) consternatae corripiunt, & vix verbis multis placantur. At, cum hora sacri dicendi iam aduenisset, esto nobis initio aduertitur illae, nullum tamen tunc nobis faciliuere negotium: cumque viderent, quam de causa id factum esset, Domino eas placante, manus se praebere.

Postea vero vidi, quam malè fecissemus: nam ob illam absorptionem quam primum Deus immittit, vt opus executioni ilico mandetur, aduertimus ad incommoda quae subinde proueniunt. Cum ergo quodam domina intellexit, domum suam in templum transisse (vixit enim viri, qui maius habebat) minus nobis obortum est negotium, quod re omnimodis rem impedire & ob stare conata est, quod putaret, eam, tamen si placeret, minimè empturas. Sed tandem, Domino volente, turbati desistit. Postquā verò Concilij Archiepiscopalis senatores uere, monasteriū, cuius cōdendi antè ipsi pernegarant potestatem, iam coaluisse, maximè indignati sunt, & frementes ad quēdā eorum riji Ecclesiasticis (quē mei ipsa propositi clanculo participē eam quē reddiderā) abiēre, dicētes ecquid facturi & statuturi essent quod tē Praefectus post datā mihi facultatē, vrbe tunc tēporis abesset, alij etus; hinc ad eū quē dixi virū abiēre, mulierculae cuiusdā audacis illū exaggerantes, quae ipsis iniuris & refragantibus nouū monasteriū cōstrueret. Is, quasi nihil horū sciret, se gessit, & quā optimè potuit placauit, id ipsum alijs etiā eā locis fecisse asserens: nec verò tale videri, sine necessarijs ad hoc litteris opus hoc inchoasse. Hoc (nescio ad quot dies) sub excommunicationis anathemate in curia sacra in tēplo peragi verant officia, quoad usque facta potestatis

tribuerentur? Equidē benignē eis respondi, illorū me iussis spondens
 petram, et si ipsi alioqui morem gerere hac in re minime obligarer.
 Ego Petrum Mauriciū (illum inquam, quem dixi, virū nobilē) obse-
 rari, senatores ut adeat, & quas habebam litteras, depromeret. Is verō
 complacuit, eo potissimum quod iam res confecta esset; alioquin non
 petam nobis laboris subeundum fuisset. Aliquot diebus non aliam su-
 per lectilem habuimus quam duas illas culcitrās & lodicem; & primo et-
 iam de ne tantū quidē ligni, quantum sardā aut haleculā assandā suffi-
 cere; & nescio quemnam deinde Dominus emouerint, ut in templo li-
 gnatilem poneret, qui necessitati nostrā succurrebat. Noctū aliquan-
 tum rigoris sentiebamus, esto illa lodice, & spissioribus quā gesta-
 mus palliis nos tegeremus, quā nō rarō nobis adhuc vsui sunt. Incre-
 dibile fortē cuiquam videatur, quod, cum in opulenta Aloisīā, quā
 tunc amice me habebat, domo egissemus, tanta tamen in paupertate vi-
 ueremus quid in causa sit nescio: nisi fortē, quod voluerit nos Dominus
 probare & experiri, quantum in virtute hac boni situm sit. equidem ni-
 hil ab ipsa petui: ab illi enim molestiam inferendo grauandoque
 quam alienissima sum. forsitan ad hoc ipsa non reflexit: plus nam-
 que quam nobis dare posset, ei debeo. Nobis certē id quā prae-
 cū illime cessit & in lucrum: nam quod in animo sentiebamus gau-
 dium, alacritatem & consolationem, tamen intentum, saepe ut me-
 cum ipsa reuoluam & recorder, quosnam Dominus in ipsis virtutibus
 delictos reclusos habeat. Hæc, quam patiebamur, indigentia sua-
 rem quamdam in nobis (ut mihi quidem apparet) contemplationem
 causabatur, at hæc diuturna non fuit: statim enim tam ipse Alfonso
 Aluaro, quā alij, longē in nos plura, quā quidem optabamus, e-
 mergunt. Hoc porro certum est, tantam tunc animi mei tristitiam fu-
 isse, ut non alia esse videretur, quā si quidem multa aurea moni-
 ta habuissem, & hæc omnia mihi repente ablata essent, meque om-
 nibus destitutam viderem. adeo scilicet graue mihi meisque sodalibus
 fuit, paupertatem nostram iam finem habere: cum enim eas vultu
 subtristiore viderem & dolentes, insolite tristitiæ causam ab iis sciscitata
 sum & illa dixere. *Quidnam haberemus Mater, cum iam non amplius pauperes esse*
videremur?

*Naturæ
 inopia gau-
 dium.*

*Ex abun-
 dantiā tri-
 stitia.*

Iam inde ab illo tempore paupertatis magnæ habendæ desiderium
 in me creuit, simul quoque quoddam mihi dominium mansit, ad omnia
 corporalia parui facienda; cum illorum defectus & carentia bonum in-
 terno mihi adaugeat, & crescere faciat, quod is certe longē aliam secum
 quietatem & quietem ferat.

Porro his ipsis diebus, quib⁹ cū Alfonso Aluaro de fūdatione cōuēt⁹
 Bbb 2 age-

*Fundatorē
illustrem
capere S. M.
iubetur: sed
carpitur à
Domino.*

agebam, plures fuere quibus ea res displicuit, mihi que id significatum
quod ipsum & familiam eius illustrem & equestris esse dignitate re-
rent (alioqui. n. vti dixi, suo in statu honesti & optimi erant): addere
que, in ciuitate tam frequenti ac copiosa ac Tolertum est, fundatorem
lustris mihi commoditatem minimè defuturam. Ego verò parum
curabam; quia (Deo laus) pluris semper virtutem quam genus & fami-
liam existimaui. sed iam tum quoad hoc tam multa Gubernatorum
erant, vt non aliter is mihi hic fundandi licentiā dederit, quam per
lijs in locis eam fundaram. Ego nesciebam quid agerem, quia mona-
rio iam fundato rursus de hac re agere capere: verum, quia iam per-
res erat, primarium illis sacellum assignare statui, quoad monasterium
verò nihil sibi vt vindicarent, vti quidem modo est. Iam vir quidam
bilis sese obtulerat, primarium sibi sacellum attribui petens: cuius
varia amicorum super hac re essent sententia, & ipsa cui ecce decre-
scirem, Dominus ipse hac in re me illuminare dignatus est: vnde
dam die mihi ait, quam hi stirpium & familiarum tituli in Deum
parum prodesse: maximeque me reprehendit, quod a seculis
qui mihi de id genus rebus loqueretur: neque enim hæc esse ei
quæ decerent eas quæ iam mundum omnem despersimus. His
id genus argumentis mirè confusa fui, & quod de sacello Aluac
que assignando agitari ceperat, perficere decreui: cuius sanè re-
quam me exinde pœnituit. Vidimus enim ad oculum, quam
difficile nobis fuisset domum emere, illius quippe subsidio & prop-
domum illam emimus, in qua modò agimus, cui paucas Tolertum
res habet, vt quæ duodenis aureorum steterit millibus. Quod cum
plurimas quotannis apud nos celebrandas fundauit Missas, tam
libus ipsis, tum etiam populo permagna est consolatio. Si autem
vanas mundi opiniones reflexissemus numquam (vti quidem
gere possumus) tam bonam nancisci commoditatem potuissemus
nem quoque intulissemus iniuriam illi, qui nobis tam libenter &
animo beneficium & caritatem hanc contulit.

CAPVT XV.

IN QVO DE REBVS NONNVELLIS AGITVR, QVÆ
hoc Tolertino Conuentu à S. Iosepho denominati, ad laudem & gloriam
Dei contigerunt.

Visum autem mihi iam est, nonnulla dicere in quibus non-
domus huius moniales ad Dei honorem & gloriam sefe-
bant, vt quæ deinceps securura & ventura sint, bona hæc prius

mitari semper procurent. Antequam verò domus emeretur, huic se in-
ferro aggregavit Monialis quædã Anna de Matre Dei dicta, quadra-
nta ipsos nata annos, quæ omni quo vixerat tempore diuino se obse-
quo impenderat: & quamvis quoad victũ ac vestitũ delicijs esset innu-
tata, quod vnica esset, & diuitijs abundaret) his tamen paupertatẽ, &
in Ordine subiectionẽ ac obedientiã præferre maluit: vnde me accessit
admissionẽ petens. Infirmiori quidẽ erat valetudine; at, quod eam adeo
donam & resolutam viderem, visa mihi est ad fundationi initium dan-
dum per accommoda: vnde eã ad Ordinem admisi. Vbi cum asperitate
corpus arteret, & sensum superiori submittere cœpisset, placuit Domi-
no firmiter ei optatiorẽq; multo valetudinẽ dare, quã dũ inter liber-
tatẽ ac delicijs ageret, quod non mediocriter me ad deuotionẽ excita-
uit. quod autem hoc loco isthac de ipsa afferam, est, quod, antequã ad
votorum emissionem admitteretur, omnium quę possidebat (erat autẽ
lucis opulenta & pecuniosa) nobis donationem fecerit, & in Cõuentũ,
elemosynæ nomine, illorum dominiũ transcripserit. Mihi sanẽ id per-
uolentum fuit, neque eam in donationem consentire volui, dicens fore
sustin vt huius ipsam donationis pœniteret, & eam nos ad professio-
nem non velle admittere; id autem facere, durum sanẽ esset (cũ, si ita
id contingeret, foret sine ijs, quas nobis iam daret, facultatibus dimit-
tenda). Hoc autem ego pũctum mirifice exaggerare volui & vrgere, tũ
ne cuius ei tentationis id esset occasio, tum vero ad spiritus eius maius
periculum faciendum. Sed illa, etiamsi id ita fieret, libenter se pro amo-
re Dei hanc iacturam passuram respondit. neque vmquam aliud ab
ipsa exprimere responsum potui. Ceterũ admodum contenta, & me-
liore cum valetudine exinde inter nos vixit.

Ita autẽ hoc in monasterio exercebatur mortificationis & obedientiæ
studium, vt dum ibidem agebam, subinde Præposita ad ea quæ suis im-
perabat, diligenter oporteret reflectere; nam quidquid illa (tametsi in-
aduerteret) fieri iubebat, id quam celerrimẽ executioni mandabatur.
Quadam vice paludem quamdã vliginosam, quæ in horto erat, intues
dicebam, *Quid esset si Moniali illi* (aderat autem illa inter alias) *dicerem, vt in
illam se conijceret*: Vix verba finieram, cum Monialem se in illam præcipi-
tasse video; quæ ita commaculata inde exijt, vt eam vestimenta alia
sumere oportuerit. Alias, me præsentẽ, Moniales ad Confessionem i-
bant, & ea quæ iam confessura erat, aliam priorem exspectans, Præpo-
sitam allocutum venit; quæ mox ex ipsa audiit. *Quid sic ageret?* illane bona
quæ sui recolligenda ratio; caput intra puteum qui illic erat abderet, ibique de suis pec-
catis recogitaret. Mandatum sibi à Superiore Monialis putabat, vt se in
puteum præcipitem daret; quare tam festinanter ad puteum cucur-

Bbb 3

Eic, vi,

Anna de
Matre Dei
elogium.

Obedientia
Monialium
Toletana-
rum.

rit, vt, nisi alia obstituta accurrissent, iam se in illum coniecisset, tantum se Deo hac ratione obsequium, aut maximam mortificationem facere existimans. Adeo vt quosdam viros doctos opus illi fieri declarare, & aperire ea, in quibus eas obedire oporteret, & ipsi velut frenum injicere agebant quippe quaedam ita exorbitantia & singulioria, vt, nisi bona eas intentio excusasset, adeo non per ea promeruerunt vt potius demeruerunt. Neque haec solum in eo, de quo hic per occasionem loquor, monasterio reperire est: sed & in alijs omnibus tantumta id genus occurrunt, vt ipsa in illis partem non habere vellem, ve quidam illorum hic referre possem, vt sic Dominus suis in ancillis laudetur & celebretur.

*Visio qua
Redemptor
visus est
monialium
in mortis
articulo in
umbrare ac
prosegeret*

*Hanc ipse
B. Maria
protectione
spondet erga
omnes qua
in suo ordo
ne decessura
essent mo
niales.*

*Mortis an
gustia quam
ta sunt.*

Factum quoque, vt, me ibidem agente, Monialis quaedam in leuiter morbum inciderit. Hae sacro Eucharistiae viatico, & deinde vinctum extremam Sacramento iam communica, tantam vultu hilaritate & gaudium vultu praeferebat, vt tam liberè ei diceremus, vt nos in caelis sanctisque, erga quos afficiebamur, commendaret, ac si tam in diuino mundo egisset. Antè paulò quàm è vita excederet, cubiculum illius ingressa sum (prius enim egressa eram, ad me coram Venerabili Altaris Sacramento profundendum, vt felicem ei ex hac vita exitum Dominus concederet) reuersa ergo vidi Maiestatem illius, ad medium lecti repositam, in speciem desuper incubantis, atque vlnis aliquantum apertis, protegentis: mihiq; dixit, vt certissimum & exploratissimum haberem, vt omnes quotquot in hisce monasterijs defungerentur, modo protectum, vt nulla in mortis articulo tentationes atque impugnaciones formidatura. Quod egrediens, miram in animo consolationem & relectionem sensi. Post paulò mihi id eam accedenti vt illam alloquerer, ipsa dixit, *Quam na, o Mater, visura mox sum!* itaque ad instar Angeli, quam placidè defungens, mansit.

Post etiam nonnullas tali cum quiete & animi tranquillitate conobseruari, ac si in raptu quodam aut in orationis quiete versaretur, adeo vt tentationis impugnacionisue diabolicæ ne vel vmbra in mente ostenderent. Quamobrem, quæ Dei bonitas est, confido per illius, perque gloriosæ Matris illius, cuius habitum gestamus mercedem, eandem vt gratiam nobis conferre pergat. Hac de causa deinde operam, carissimam, vt veræ Carmelitanæ simus; breui namque die finietur. Si autem sciremus, quàm grauis sit afflictio, quam malitiosus articulo sentiunt, quamque variæ sint artes & technæ, quibus eorum diabolus decipere & tentare allaborabat, beneficium hoc petimus faceremus.

Huius occasione, occurrit hic mihi quiddam, quod vobis referre cupio, de quodam quem noui, qui que consanguineis meis aliquatenus affinis erat. Lului & alea hinc mirè deditus erat, & litteris vtrumque imbutus; harum occasione illum diabolus decipere incipere voluit, illi persuadere satagens, eam quæ in hora mortis sit, vitæ emendationem, nullius valoris & momenti esse. Aded autem hoc firmiter is sibi persuaserat, nullo vt pacto ab eo impetrari potuerit, vt confessionem institueret, omniaque ad hoc argumenta nimis quàm impotentia eant, & si interim miscellus mirè affligeretur, & angetur, vitæque eum potius quàm maximè pœniteret: at dicebat, ad quid institueret confessionem, quòd se videret condemnatum? Vnde Dominicanus quidam, qui illius erat Confessarius, & quidem satis doctus, identidem illi argumentis rationibusque cōvincere satagebat. Sed tantas ecōtradiabolus eū subtilitates edocebat, nihil vt euincere apud hunc Confessarium posset. Aliquot diebus hoc in statu hæsit, vt quid ageret, Confessarius nesciret; & certè serio tum ipse, tum alij eam Domino commendare debebant, quando quidem ipse ius sit misertus. Morbo autem grauius eum premente (erat is pleuritis) redijt Confessarius, institutus haud dubiè pluribus ad eum conuincendum argumentis antè cogitatis: sed hæc omnia parum profuissent, si Dominus illius commutatione tactus, corissius non emolliisset. Vt autem hieci loqui cœperat, atque afferte rationes, super lectum insidens ager, tamquam si nihil mali habuisset, ait: cum dicas fore vt confessio mea mihi prosit, eam mihi institui. Simul & tabellione aduocari iussit, confectis litteris iururando sese obligauit, numquam posthac amplius aleam tractare, vitæque in melius emendare; huiusque rei & sponsionis ipsos testes esse voluit; mox ergo bonam confessionem instituit, & sanctissima Sacramenta eo pietatis sensu recepit, vt, prout exterius secundum fidem nostram intelligere possumus, salutis factus sit compos. Det Dominus, carissimè, taliter vitam instituamus, vt veras B. Virginis filias decet, & que professæ sumus, ea exactè seruemus, quòd, quam nobis promissit gratiam, Dominus concedere dignetur. Amen.

*Confessio
cuiusdam
aleam de-
spici in
expectata.*

CAP. XVI.

AGITUR DE DVORVM MONASTERIORVM, VNIVS DISCALCEATORVM, alterius Discalceatarum, eodem anno M.D. LXIX. Pastrana ere-
ctorum fundatione.

A Toletana domo iam fundata dies decimus quintus agebatur, qui in vigiliam Pentecostes incidebat; illo porro interuallo temporis requirunt concinnanda, cancellis ferreis adaptandis, alijsque id genus operi-

*Consolatio
antiqua
S. M. Jensis.*

operibus (quæ agenda erant plurima) perficiendis multum operis
penderam: nam (sicuti antè commemoravi) anno propè toto in domo
illa egimus. cumque illis ipsis diebus, ob assiduam cum operis
discursationem mirè defatigata essem; ecce, omnibus rebus iam
fectis, cum illo manè ad mensam communi in cenaculo prandii
accumberè, mihi tanta subito oborta est consolatio, atque p- a animi
luptas, q- omnia perfecta ià cernerem, nihilque amplius quod cur-
dum esset, restaret, & mihi curis omnibus iam soluta hisce Pentecoste
ferijs, Domino paulo diutius vacare, eo que ad satietatem perfici-
ret, ut præ gaudij animo insidentis magnitudine omnis edendi appet-
tus quasi evanesceret. Non diu verò hæc consolatio duravit: nam
hæc adesse nuntiatur missus à Principe Eboliensi, Roderici Gomij
coniu-ge, puer. Ego ad illi loquendum abij: nuntiavit autem is, ut
à Domina sua euocari. Iam dudum enim ipsa & ego inter nos de Co-
uentu quodam Pastranæ erigendo egeramus, tamen id non tam per-
ciendum existimarem. Valdè id mihi graue fuit; minimè enim ci-
tū mihi videbatur, nec periculo vacare, monasterium non nisi rectè
& tantis cum aduersantium contradictionibus fundatū deferretur
statui illuc modo non proficisci, itaque famulo significavi. Is ex causa
nem meam minimè admittebat, quod Principem geram iam illo con-
cessisse, idque ob hanc solā causam, diceret: eiq; me non obsequium
gnum eius probum cederet. Nihilominus resolvere non poteram
proficisci: itaque dixi me interim dum cibum sumeret ad Principem
pturam, & cum litteris meis illum abire posse. Erat is vir cum primis
norabilis; & quamvis graue ei esset me non comitari, auditis tamen
tionibus meis visus est acquiescere.

*Agitur de
Conuentu
Pastranæ e-
rigendo.*

Moniales, quæ iam nuperrimè primū in Monasterium hoc
rant, nullatenus expedire censebant, ut domum illam tam citò des-
rem. itaque coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento supplic-
abici, ea mihi inspirari petens, quæ, cum Principi perscriptæ
minimè offenderent. Illius enim fauor nobis tunc utilis fore videtur
quod fratrum monasteria tunc primū fundari inciperent; quod
Roderici Gomij, coniugis eius, qui magna apud Regem & com-
valebat auctoritate, beneuolentiam & subsidium nos habere con-
niebat: Verum non satis memini, an illius tunc rei recordata
hoc scio, me ei displicere noluisse. Hæc agitanti mihi subito à Do-
no dictum est, illuc me conferre non negligerem, nam ob plura me illuc
ce fundationem, negotia euocari; quare regulam & constitutiones mecum
ego auditis, esto prægnantes ad non eundem rationes viderem, pa-
men ausa sum viæ me committere, sed, quod mihi huiusmodi

Complexitatibus solenne est, Confessarij mei consilium mentemque
 sequere statui. Vnde eum mox euocaui, nullatenus tamen ei quod
 inuentione intellexeram significans. Sic namq; melius mihi semper sa-
 tis, & contenta maneo, Dominum rogans eos vt illuminare dignetur,
 ita id quod naturaliter quidem intelligere possunt; & cum Maiestas
 illius, quid fieri vult, hoc illis tunc inspirare solet. Sæpius autem hoc mi-
 hi coningit, tã hãc in re, quã in alijs. Illi ergo visum, illuc me cõferrem;
 vnde etiam in viam me dare statui. Toletum itaque altero Pentecostes die
 accessi. Madritum verò transire nos oportuit, vbi vnã cum comitibus
 meo, in quodam Franciscanarum monasterio, apud DE Leonoram Mas-
 ticeam, quæ ipsum construxerat, & in eodem agebat, diuersata sum.
 Hic hæc infantie Regis nutritrix, insignis Dei ancilla: apud quam & a-
 lli hospita eram, dum, quibusdam negotijs exigentibus, illac me tran-
 sire oportuit; semper autem eam mirè beneuolam & amicam experta
 sum. Hæc summo opere se gaudere affirmabat, quòd tam oportuno tem-
 pore illuc venissem, esse enim ibidem eremicolam, qui maximo opere me
 velle cuperet, sibi que videri, vitæ rationem, quam tum ipse tum colle-
 gatus instituerent, cum regula nostra optime conuenire & cõformem
 esse. Ego verò, quid duos duntaxat Monachos Discalceatos haberem,
 cogitare mecum cepi, magnum quid facturam me, si efficere pos-
 sem, vt hic illis sese aggregaret. Habitarat hic in domo, quam prædicta
 Eleonora illi consignarat, vnã cum socio suo, Ioanne à Misericordia vulgò
 appellato, qui esto ætate iuuenis, insignis Dei famulus erat, rerumque
 terrenarum quàm maximè inscius. Vt verò Anachoreta ille me conue-
 nit, narrauit mihi Romã se velle petere. Antequã autem vltius in hac
 narratione progrediar, dicere statui quidquid de illo Patre, cui Mariani
 de S. Benedicto nomen erat, scio aut comperi. Erat hic genere Italus,
 latus Doctor, ingenio experientiaq; rerum præstans. Habitarat olim in
 Regina Poloniæ (cuius primarius fuerat æconomus) aula; cumq; à ma-
 trimonio ineundo semper abhorruisset, adhuc inter Equites Melitenses
 acceus esset, perpulit illum rande Dominus, vt, quò salutem suam me-
 lius operaretur, omnibus quæ possidebat, nuntium remitteret. Post-
 quam verò multis cū ærumnis conflixisset, & variè exagitatus esset, eò
 quòd cædi cuiusdam interfuisset, propterea quæ ad biennium in carcere
 cõquæ cõdis reus genuisset, nollet tñ, vt quis iuris cõsultus, aut alius quis-
 libet sui patrocinũ susceperet, sed Deo eiusq; iustitiæ causæ suæ æquitatẽ
 cõmitteret, esto etiã testes aduersus ipsũ iureiurãdo affirmarẽt, se ab il-
 lo ad cædem patrãdã vocatos & cõductos esse: factũ est, vt (quẽadmo-
 dũ duobus senibus S. Susannæ delatoribus contigit) dũ à iudice seorsim
 & abinuicẽ disuncti interrogarentur, vbinã fuisset cū hãc illis cædẽ p̃ci-
 peret,

*Marianus
 de S. Bene-
 dicto Discal-
 ceatus acce-
 dit, eius elo-
 gium.*

S. Matris Teresa Opera.

Ccc

peret,

peret, vnus responderit lecto eum tūc infedisse; alius verò, per fidei
 prospexisse. Tandē vero cōfessi sunt, se ipsū supplantare conatos,
 sum aduersus ipsum testimoniū dixisse. Ipse verò multo se illorū
 rationē, ne à Iudice falsa testimonia damnarentur, auro redemille
 affirmauit; adhuc illū ipsum, qui hanc illi litem intētabat, suas in
 postea incidisse, ac sibi potestare fuisse in illius acta inquit; atq;
 ob causā omni se, qua potuerat ope ac dispendio elaborasse, ne quā
 propterea damnū pateretur. Ob has aliasq; virtutes (est enim vir
 castus, & mundus, & ab omni cū feminis cōsortio valde alienus
 dubiè apud Dominū promeritus est, lucē ab eo impertare, cognosce
 di quanta rerum mundanarum esset vanitas, quòd se ab illis expecta
 ret; quare singulos eorū examinans & conferens, in omnibus
 ditione status sui ac naturæ (vt mihi ipse dixit) quoddā q; displicere
 uenire debebat. Intelligens autem, haud procul Hispali, in solitudine
 quā Tardonā dicunt, eremicos quosdam, Superiore ac directione
 Matthæo, egregiæ sanctitatis viro, simul agere, illis se aggregant
 singuli suū habebāt tuguriū sequestratū ab alijs, officiū verò diuini
 recitabant, sed quoddā, in quo ad sacra audienda conueniebāt, res
 bebāt oratoriū: nullos quoq; habebant redditus, ac ne quidē elemo
 nis videre volebāt, vnde etiā oblaras nō admittebant; sed labore
 suarum quisq; sibi victū cōparabat, quē etiā priuatim soli sumebant
 que satis tenuem. Hæc ego audiēs, primorum patrum nostrorū
 normā viuēdi representare hi mihi videbātur. Hoc porro ille ritus
 niū vixit; at, quoniā omne Anachoretarū genus alicui Religio
 se subdere, sacrosanctæ Tridētinæ Synodi auctoritate iubebatur,
 mā petere cōstituerat, eius, quam hactenus ipse & socij duxerant
 prosequendæ facultatem à Suprema Sede petiturus. & hoc in popo
 sito versabatur tum, cum primum ipsum cōueni. Postquam ergo
 viuendi formulā is mihi indicasset, primigeniā nostrā regulā vicinā
 ipsa legendā dedi, tanto sine labore vniuersa hæc ipsū seruare possē
 rens; cum eadē esset viuendi vtrorūque ratio, præsertim quòd
 manuum victitare (erga quē ipse plurimū afficiebatur, mundū
 rerum concupiscentia corruptū esse, & hanc ipsam in causā esse
 religiosi passim apud mundanos vilescerent) nobis quoque solerē
 fer. Cum eiusdem sententiæ cum ipso quoad hoc & opinionis esset
 rim quoad hoc, vti & reliqua omnia, conuenimus; quare, cum ipso
 suadere diuersimodē conarer, quantum hoc in habitu Deo præ
 sequi posset, hac sese nocte de illo dixit deliberaturum. Iam tamen
 huc penē propendere videbam; & hoc de inum esse intelligebam.

oratione à Domino didiceram, scilicet ad longè plura quàm ad monasterij Monialium fundationem, me abire. Summè mihi id consolationi quod in maximū Domini obsequiū cessurū mihi videretur, si is orationis nomen daret. Maiestas eius, qui idipsū volebat, illa nocte ita permouit, vt postridie iam planè resolutus, & non parum miratus, quod se tam citò, & præsertim per mulierem (quod & modò subinde mihi dicere solet) mutatum cerneret, tãq̃ si ipsa sola in causa fuisset, & non penitus Dñs, qui corda hominū immutare potest, ad se me euocauerit.

Magna sanè eius sunt iudicia, vt apparet ex eo quod, cum tot anni ipse apud se deliberasset, nesciens cui sese religioni potissimū applicaret, nam illa in qua ipse tum agebat, religio propriè non erat; quod vix ibi non emitterent, nec aliquid quod obligationem includeret, obseruarent, excepto duntaxat, quod ibi à populo sequestrati agerent) tum citò tamen Dominus illum emouerit, eique declararit, quantum hoc institutu ipsi seruaturus esset, Maiestatemq; illius opera eius opus habere ad promouendū id q̃ iam captū erat. & certè egregiam is huc à quæstione operam contulit; hætenus enim eius causa ingentes & plurimos labores subiit, quin & adhuc subiturus est, vsq; dum res ipsa conficiat, vt potest è magnis obloquiis & cōtradictionibus, quibus primigenia hæc regula modò oppugnatur & exagitur, intelligi: quod ob naturæ dotes, ingenium, vitæq; sanctimoniam, magna apud plurimos, qui potius fauent & nostra tumentur, auctoritate polleat. Narrauit is ergo mihi Rodericum Gomium Pastranæ (qui is ipse erat locus, ad quem iam proficiscebatur) commodum sibi olim locum dedisse, in quo suis anachoretis sedem figeret; se verò Ordini huic illum attribuere, in eoq; illius habitum velle assumere. Ego ingentes ei propterea gratias ei, Dominumq; ex toto corde laudau; nam, cum duorum erigendorum conuentuum à R. P. N. Generali facultatem impetrassem, hætenus tamen non nisi vnus fundatus erat. Quare iam inde ex hoc loco, per litteras à duobus P. Prouincialibus, eo videlicet qui modò eo munere fungebatur, & eo qui nuperrimè functus erat, ad hoc faciendum facultatem petij (bona enim illorum sine venia fieri non poterat) simul & ad Episcopum Abulensem, Aluarum Mendosum, qui nobis mirificè fauere, scripsi, vt auctoritate sua ad hanc facultatem concedendam ipsos permoueret. Placuit autem Deo, vt hi in illa concedenda sese haud difficles præbuerint; forsitan quod ipsis videretur, quia locus hic adeo solus esset, parum inde sibi suisque sequi posse dispendium. Mox ergo Prouincialium facultatem obtinuissem, Marianus se nostris accessurum, mihi spondidit; itaq; magno cū gaudio, iter quod ceperam, perficere aggressus sum. Pastranā vt appuli, inueni Rodericū Gomiu Principē,

Dei occultis iudiciis.

Pastranæ cœnobij initia.

eiusque coniungem, qui me amicè beneuolèque excepere, & secum
 nobis à reliqua familia conclaue attribuerunt, in quo opinari duxi
 hæsitus. Domus enim, quā Principissa nobis assignarat, perangustior
 erat; hinc multas ipsa eius partes demoliri, non tamen muros aut por-
 tes, easque nouas instaurari iussit. Trimestri & amplius Pastranam im-
 morata, esto non sine magnis difficultatibus, quòd tales mihi Principissa
 ipsa proponeret cōditiones, quæ à religione & instituto nostro adeo
 dū alienæ erant, itaque malui re infecta Tolerū reuerti, quàm in illa morari
 sentire. At ipse Princeps Gominus, sua, qua plurimum pollebat potesta-
 tia, quique rationis ductum sequebatur, tantum apud uxorem effecit,
 ut ipsa iam mitius se gereret, ego quoque à parte mea in nonnullis
 obsecundauit: quòd ibi fratribus, quàm Monialibus, erigi conuenire
 mallet, sciens quantopere id importaret, uti postea compertum est.
 Hoc ipso tempore Pastranam uenire Marianus, eiusque socius, quem
 inquam eremicolæ, quorum (suprà memini) & acceptis iam huius
 cultatis Prouincialium, Principibus illis visum est locum illum & de-
 sertum, quem ei in Anachoretarum habitationem alias concesserat,
 in fratrum Discalceatorum usum conuertere. Cumque P. F. Antonius
 de Iesu, qui primus fuit, & Manzeræ adhuc agebat, euocasset in
 Conuentus initia poneret; ipsa interea vestes illis & cappas parauit.
 Quicquid poteram faciebam, ut illi quàm citissimè habitum assumerent.

*Balthazar
 de Iesu fuit
 Discalceator
 suus.*

Hoc ipso tempore plures Metinensi cōuentui Moniales enuo-
 ueram, neque enim plures quàm duas mecum duxeram. Agebat
 Metinæ quidam Carmelita satis prouectæ ætatis, qui etsi uxoratus
 esset, sed senior, egregius tamen extra erat concionator, F. Balthazar
 Iesu vocitatus: qui cognito recens hoc Pastranæ domicilium fundatū
 uenire cum Monialibus euocatis huc appulit, cum intentione discal-
 ceatis sese aggregandi, uti etiam, postquam uenit, re ipsa fecit. Quod
 ipse mihi significasset, Domino summas egi gratias. Hic porro Marianus
 eiusque socius sacra veste induit, sed ea qua fratres ministratores uen-
 tur. etenim P. Marianus Sacerdotio destinari uolebat, sed ea ratione
 intentione ingrediebatur, ut omnium esset minor; neque aliud
 illis ab eo rationibus impetrare poteram: at postea, R. P. Generalis
 dente iussu, sacris se ordinibus initiari passus est.

Vtroque ergo monasterio fundato, cum P. Antonius de Iesu
 uenisset, tales mox in Ordinem Nouitij cooptati sunt, ut de illorum
 nullis postea quædā dictura sim, simul & hi Dño valde sincere & deu-
 seruiue capere, sicuti (si ei placuerit) describet, qui melius me id præ-
 re poterit: ad hoc enim, ut verum fatear, nimis quàm ineptia & im-
 praesum.

Quod verò ad Monialium canobium spectat, ipsum cum singulari
 Principum beneuolentia propensioneque ibidem erectum est, ipsa por-
 to Principissa non cessabat illas omnimodis curare, atque omnem no-
 bis beneuolentiam ostendere, beneque identidem nos habebat, quoad-
 que Princeps Gomius ex hac vita decederet: tunc quippe ipsa, aut
 diabólica tentatione premere, aut forsitan Deo permittente (Maestas *Principissa*
 illius ratione nouit) precipiti doloris passione, ob mortē illius conce- *sis disca-*
 pta, Monialis illic esse voluit, & habitū suscepit, at, quod dolere nimium *ta sed Ord.*
 quantum premeretur, hinc ingens illa nostra solitudo & clausura, cui *non egressa*
 minimē assueuerat, illi placere aut ad gustum esse non poterant, quod *aduersariū*
 autem per Sacrosanctum Concilium Tridentinum, omnes quas quidē *se exhibet.*
 ipsa desiderabat, concedere ei libertates Præpositæ uertaretur, hinc ita,
 cum ad ipsa, tum à reliquis alienari cepit, ut etiam, postquam habitum
 monasticum exuisset, & domi suæ iam ageret, identidem ipsis mo-
 nialium exhiberet, & ab ipsis dissideret. Vnde misera Religiosa tan-
 tum ad ipsa inquietudinis patiebantur, ut quibuscumque modis potui,
 effugere conata sim (Superiores id quàm maximē rogando) ut monaste-
 rium inde auferretur, & id Segobiā (vbi postea cōmemorabitur) quo ipsi
 concedebant, transferretur, omnibus quæ Principis liberalitate accepe-
 rant, Palatium relictis, quin & aliquot Moniales, quas ipsa Princeps si-
 ne ulla profus dote admittere rogasset, secum ducendo. Lectos vero, & *Monasteriū*
 reliquas, quas hæc ipsa Moniales adduxerant, reclusas & minutias inde *Pastranensē*
 auertere, non sine magno incolarum loci dolore & amaritudine, meo *dissoluitur.*
 autem summo cum gaudio, quod illas iam quiete oprata frui viderem.
 etenim mihi notissimum erat, nullam ipsas, ut alienatior ab ipsis Princi-
 pissa fieret, & stomacharetur causam dedisse; quin imò interim dū inter
 earum veste Religiosa ageret, non secus ei seruiisse, quàm ante eam sum-
 ptam, unde patet, eam solam, quam dixi alienationis causam fuisse, nec
 non nimium, quem ob mariti mortem ipsamet conceperat, dolorem.
 Omnis verò causa (vbi quidem postea intelligere fuit) cuidam illius an-
 cillæ, quam secū duxerat, ascribenda est. Summa, Dominus, qui ipsum
 permittebat, videre debebat hoc huic loco monasterium minimē con-
 uenire: magna quippe & alta eius sunt iudicia, & longè alia atque omnis
 ingenij nostri perspicacitas intelligere potest: ego vero, solo meo nixa,
 cumquam id facere ausa fuisset, sed virorum tum doctrina, tum san-
 ctiorum excellentium in hoc iudicium sum secuta.

nominati, & anno M.D.LXX. erecti. fundatione simul & monia quædam non contemnenda in vsum Præpositarum traduntur.

*Salmantini
cenobii ini-
tia.*

Hisce duabus foundationibus iam peractis, Toletum mox redi-
Heriam ad aliquot menses hæñ, quoadusque ea quam dixi, domum
coëmeretur, & omnia disposita essent. His ergo dum incumbo, Cal-
gij Societatis Iesu Salmanticensis Rector mihi scripsit, operæ precor
facturam me, si de conuentu quodam Ordinis huius ibidem erigendi
cogitarem: ad quod faciendum multis etiam me est rationibus col-
latus. Et verò (quod opidum id non vsque adeò opulentum foret
monasterio sine vllis stabilibus redditibus ibi fundando animum in-
pridem auocassem; attamen, alia ex parte considerans, Abulam non
nus pauperem esse, nec tamen quid vniquam ibi nostris defuisse (neque
enim Deum credo defuturū illis qui ei sincere seruiunt) statui tandem
ipsa mecum, illuc Coloniam quamdam ducere; præsertim cum parum
opus habeamus, utpote tenuiter victitantes, adhuc numero paucius
mus, denique manuumstrarum labore, ut possumus, non
stentemus.

Toletum ergo Abulam profecta, iam inde ex eo loco Episcopi
tum quidem Salmanticæ præsidebat, facultatem impetrare stitit, ut
quod eum P. Rector multa de ordinis huius instituto, quisque mo-
Deum honos redundaturus esset, coram edocuisset, haud difficul-
eam concessit. Porro iam mihi rem constitutam videre, iam monas-
terium fundatum, Ordinarij impetrata facultate (prout quidem id
mihi facile apparebat) videbar. vnde quamprimum domum condon-
re studui, quam domicellæ cuiusdam, mihi notissimæ, ad miniculo
inueni; etsi non sine difficultate, tum quod appellerem extra tempo-
quo domus elocari solebant, tum quod eadem ab Academicis notan-
lis incoheretur, qui tñ inde se egressuros sponderent, cum qui eam
colerent, appulissent. Nō sciebant illi, cui illa vñ destinaretur, hoc
que ipsa quam maximè curabam, ne antè quàm adieretur possessio, &
vlli innoresceret. Iam tum quippe per experientiam noui, qua dæmon
contentione elaboraret, ut horum monasteriorum vnius erectionem im-
pediat; esto, adhuc impediendum, nullam ei sub initium Dominus
testatem concesserit. q̃ ipsum omnimodis fundari & exigi velle. Vt
postea tot obortæ sunt contradictiones, & tot molestias nos pati opor-
tuit, ut ne quidem modò dum hæc scribo, (esto iam aliquot ab emul-
datione elapsi sint anni) res penit' peracta sit, & illæ euinci possumus.

unde mihi persuadeo, in signe in illo Domino obsequium præstari, cum In eo fundat, do qua fuerint contra dictiones.

Impetrata ergo iam facultate, & domo iam habita, sola Dei nixa misericordia (quod illo in loco neminem qui me aliqua in te iuaret, haberem, cum tamen multis ad domum illam instaurandam mihi opus esset illuc vna solum cum comite (quod occultius res perageretur, quod certe longè tenebam satius ac consultius, quam multas mecum comperallumere, quoadusque perfecta caperetur possessio: quippe memineram & sciebam, quomodo in Metinensi fundatione mihi res successisset, in qua multas me subire difficultates & tribulationes oportuit: si quod enim obstaculum & difficultas oriatur, hoc me solam subire nolo, ea quæ certe carere (socia minimè poteram) profecta sum. Pridie ergo festi omnium Sanctorum urbem ingressi sumus, cum nocte præcedente, potissima itineris parte, summam frigoris brumalis inclementiam passæ essemus, & satis incommodè dormissemus, ego potio non recta valetudine vterer.

Non commemoro, in harum fundationum descriptione, ingentes raram labores & difficultates, quas subinde ob frigus, æstus, & niue me subire oportuit. contigit quippe subinde, per integrum diē sine celsatione ningere; subinde, me à via aberrare, alias magnis cum incommodis & febribus per viam luctari: nam ordinarium mihi est (Deo ius imbecilliori, ut valetudine; sed, ad oculum video, Dominum mihi robor & conatum ad magna suppeditasse. Nonnunquam enim fiebat, ut, cum alicuius cænobii fundandi occasio sese obtulisset, tantis tormentis & morbis oppressa essem, ut non parum affligerer; adeo, ut nequidem in cella manere posse mihi viderer, quin in lecto iacerem; unde, ad Dominum conuersa, apud Maiestatem illius expostulabam, dicens, quomodo me facere vellet id quod exequi nullatenus poteram: Ceterum Maiestas illius deinde (etsi non sine labore) mihi vires suppeditabat: adeo ut per feruorem, nec non anxiam sollicitudinem, quam ipse mihi indebat, me ipsius viderer oblita. Certe quantum quidem iam recordor, namquam ob aliquarum difficultatum metum, vltimam fundationem omisi; esto magnā in proficiscendo, (præsertim si locus satis dissitus esset) repugnantiam & contra dictionem sentire; Verū cum me iam in viam dare cepissem, ipsa mihi quam breuissima & nihil esse videbatur, præsertim videnti cuiusvis illa nomine susciperetur, consideratque fore ut illa in domo Dominus laudaretur, & sanctissimum sacramentum poneretur. Etenim singularis cuiusdam mihi consolationis esto occasio, iam vnum templum amplius videre, dum in mentē meo, quā multa hæretici passim templa deiiciant & euerant. Nescio

S. Matris in
proficiscendo
incomoda.

*Gaudet ob
templorum
erectioes.*

sanè quem timeri laborem oporteat, quantumvis magnum, si ad-
mensum, quod inde in Christianum orbem resultat bonum, respici-
habeatur: etenim magna nobis esse deberet consolatio, (quamquam
multi ad hoc non reflectamus) quòd in multis locis Dominus noster
Iesus Christus verus Deus & homo in sanctissimo altaris Sacramen-
(ut reuera est) præsens adsit. Certè, sic quoque sapè magnam in eum
còsolationē in me ipsa sentio, cum animas illas tam parvas & minus
Dei laudibus de canendis occupatas video. Et enim hoc minus re-
bus nemo non potest colligere, cum quòd eas in obediendo pro-
ptissimas, tum in arctissima hac clausura & solitudine mirè hilarari
deat, & si qua se mortificationis exercendæ offerat occasio, ma-
ximopere gaudentes: quin &, ubi maiorem Dominus Provida
ad in hisce eas rebus exercitandas gratiam concedit, ibi maius
rum apparet alacritas & gaudium. Unde fit, ut magis sese lassum
fatigent Præpositæ in illis exercendis, quàm ipse in obediendo. Sed
enim noua ipsius mortificationis exercendæ oriuntur desideria & vir-
tutes.

*Quada Pri-
orissis moni-
ta præscri-
buntur.*

Esto id longè sit extra propositum & narrationem fundamen-
tali qua loqui futurum, quædam tamen hic mihi circa materiam mor-
tificationis occurrentia, referre volo: forsitan, carissimæ, priorissæ
sui esse poterunt; quæ ne mihi fortè per obliuionem exciderent,
de scripto volo còmittere. Sicut enim varia sunt in Superioribus con-
ta & virtutes, ita & hæc suas per earum viam conducere Monasteria
lunt. Quæ enim sensus ac voluntatem bene mortificata habet
rissa, huic facile videbitur, quidquid ad voluntatem edomandam
tificandamque alijs imperabit, sicuti id ipsi facile foret; imò fortè
ei etiam difficillimum esset. Hoc ergo spectare nos imprimis oportet,
ut id quod nobis asperum ac difficile foret, id alijs nunquam impos-

*Discretionis
virtutes superi-
oribus cõ-
primis ne-
cessariæ.*

mus. Discretio quippe permagni est ad bene gubernandum ac
dum momenti, & huiusmodi in rebus cūprimis necessaria; & per
rem, plusquàm in alijs omnibus (eò quòd maior subditarum
ad interiora, quàm exteriora earum, habenda ratio sit. Aliæ vero
sita sunt, quæ quòd plene sunt spiritu, vellēt suas assidue orare
Ad eò ut certum sit, Dominum varias habere vias, per quas suos
cat, sed notent Præpositæ, ideo eas hic à me non describi velle
aridentem eligant, sed ut per regulam ac constitutionum suarum
suas conducant, esto ipsæ aliud quid facere conitarentur, ac
lent.

Incidi aliàs in quodam horum monasteriorum in Priorissis
quòd penitentiarum & austeritatum esset studiosa & amica

omnes viam conducebat. vnde quodam tempore factum est, vt il-
 lud omnes Moniales per spatium quo septem Psalmi Pœnitentiales
 orationes aliquot recitari possent, sese flagellarent: & alia id genus
 exercitia usurparent. Ita quoque fit, vt si Priorissa in ora-
 tione absorpta sit (esto etiam extra tempus orationis, sed post dictas
 Matutinas nocturnas) totus quoq; Conuentus absorptus sit, dùm ta-
 men multo satius foret, vt cubitum concederent. Si verò mortificatio-
 nis illa studiosa sit, omnia eodem rapiantur commoueantur necesse est:
 & hæc B. Virginis oscula, ad instar agnellorum, verbum ad hæc nul-
 lum ducunt, quod profectò non mediocrem in me excitat deuotionem,
 nec non confusionem, subinde quoque sat magnam tentationem; ete-
 rim fortiores, quòd planè in Deum absorptæ sint, id minimè intelligunt.
 Angusti & valetudini illarum timeo, & vellem implerent & serua-
 rent regulam suam, quam vt seruent satis habebunt quod agant: cetera
 vero omnia magna cum suauitate peragerentur; præsertim illa quæ ad
 mortificationem spectant, quod sanè permagni est momenti. Vnde per
 orationem Domini nostri Iesu Christi Præpositas obsecro, vt ad hoc re-
 ferant & aduertant: hisce enim in rebus discretione vti permagni re-
 ferunt, & eas vniuscuiusque talenta ac dotes perspectas habere: in quo
 quando si negligentes fuerint, & non seriatim, ac deò non illis non prode-
 runt, vt magnopere potius sint ob futura, & non parum inquietudinis
 eorumbus ipsarum allatura. Considerent proinde, mortificationis ex-
 ercitia non esse obligationis, nèue necessaria, vt per hæc ad libertatem
 quamdam & summam perfectionem anima perueniat: neque ea etiam
 in vltimo tempore fieri: sed singulas, pro talenti intellectus & spiritus,
 quod a Deo accepere, ratione non nisi paulatim, se iuuare debere. Exi-
 stimabunt fortasse, nullo ad hoc intellectu ingenioque opus esse: sed
 decipiuntur inuenire enim erit tales quæ priusquam ipsam perfectio-
 nem, nec non regulæ nostræ spiritum, intelligat, sat diu laborent, & for-
 tiori erunt hæc, postea alijs sanctiores: nescient enim, quando conue-
 niat se excusare, aut quando non, & alias id genus minutias: quas si
 scirent & intelligerent, forsitan facili negotio exequerentur; ne-
 que etiam eas possunt vilo modo intelligere, imò verò, quod
 longe deterius, ne quidem ad perfectionem spectare hæc illis viden-
 tur.

In quodam horum monasteriorum agit Monialis, inter ceteras Dei
 vtilitas, quæ in ipsis agunt, satis eminens, & quantum ipsa conijcere
 possum, magni spiritus & gratiarum, quas Maiestas ipsius ei præstat,
 penitentis quoque & humilitatis magnas, quæ tamen quædam, quæ
 S. Mariæ Teresæ Opera. Ddd in Con-

Priorissa in
 discreta co-
 ducunt suæ
 per viam
 qua ipsa in-
 cedunt.

in Constitutionibus præscribuntur, nequaquam intelligit: hinc opas & delicta in Capitulo fateri & accusare, exigua charitatis superesse cenfer; aitque, quomodo fieri posset, ut sorores ipsa sua delictus rei insimularer? & alia istiusmodi, quorum nonnulla de quorundam sororibus, insignibus ac feruentibus Dei ancillis, quasque aliis rebus multum præcellere video illis, quæ ipsum optime intelligere referre possem.

Nec est quod Præposita sibi persuadeat, statim se animas suas perspectas habere posse; soli Deo hoc relinquat, qui solus est qui intelligere potest. Sed vnamquamque ea conducere via conitatur, quæ Maiestas illius ipsam conducit, dummodo in obedientia, & ceteris Regulam & Constitutiones essentialiter spectantibus aperte non pingat. Virgo illa, quæ se ab undecim Virginum millibus dum martirium obirent subduxit, non propterea desijt Sancta & Martyr esse: forsitan, plura quàm alia est passa, dū se postea sola vltro Martirio consecravit.

Iam, ut ad cæptum de mortificatione sermonem redeamus, precipit, verbi gratia, Moniali cuiuspiam Præposita aliquid quod illam hoc mortificet, quod licet in se perexiguum sit, illius tamen respectu graue: & esto ipsum etiam exequatur, ita tamen in quiete in delectatione manebit, satius ut fuisset, id ei minimè præceptum fuisse. Vnde cile videre est, Præpositam sedulo aduertere debere, non sibi videtur esse in illa Moniali ad perfectionem ducenda procedendū, sed diligendum, & sensim, quoad usque Dominus in illa operetur, procedendum. Quod enim ad illius profectum procurandum sit (hæc enim agnoscio non foret, valde bona Religiosa esset) ad illā inquietandam, & eorum illius affligendum (quod certè perquam graue est & durum) ducere non debet: etenim cum alias socias ita facientes videbit, patet etiam faciet quod ipsa, uti de facto in pluribus vidimus contigit, minus, nihilominus, esto hac virtute careat, saluabitur. Non quidam de harum numero: quæ licet tota vita sua admodum secularem & sanctè vixerit, & iam ab hinc multis annis diuersa, eaq; eximie mino præstiterit obsequia: sæpè tamen imperfectiones quasdam in se experitur, quas nullatenus in se vincere & superare potest. Cui quo etiam ipsa apud me subinde amarissimè expostulat, & ipsam agnoscit. Crediderim sanè Deum in has illam defectus cadere posse, si se (sine peccato tamen: neque enim in illis vllum est) velle humiliet, simul & occasionem habeat agnoscendi non esse se perfectam. Ita fiet, ut nonnullæ magnas, & sensibiles valde mortificationes æquo animo sint acceptura, & quo eæ sensibiliores erunt, eo sint futurae acceptiores (quod iam tum Dominus vires illis in animis

Non violent
ter quis ad
perfectionem
ducendus
est.

Cum imper
fectione ali
qua acqui
ri possit
salus.

Mortifica
tiones mag
na subinde
feriuntur, &
non mino
res.

ad voluntatē suam resignandā dederit: alias verò, ac paruas quidē
animē latura sint; perinde ac si puerulo quis duas frumenti men-
suras maiores terendas imponeret, qui non solum eas non ferret, sed se ip-
sedederet, & sub onere fatiscens in terrā cōcideret. Quamobrem igno-
re mihi, carissima (Præposita alloquor) si æquo sim longior: quæ enim
in quibusdā aliquādo observavi, cur ita in his diffusa sim, in causa sunt.

Alterius quoque rei, quæ non parvi momenti est, vos commone-
re: nimirum ne quid unquam, esto vel ad obedientiæ periculum
faciendum fiat, cuiuspiam præcipiatis, quod executioni mandatum, pec-
catum sit, ne quidem veniale: imò mihi constat, quædam illi peccata
mortalia futura fuisse, si ipsa opere adimplera fuissent. ipsæ quidem sub-
terperant innocentiam suam forsitan saluata fuissent, at non ipsa Prio-
ressa: nihil quippe ipsis iniungitur, quod non statim opere ipso exe-
quantur. Audientes enim & legentes, quid sancti Patres in eremo fe-
cerunt, eorumque stupenda obedientiæ exempla, omnia credunt esse
bona, beneque fieri, quidquid demum ipsis faciendū mandatur, saltem,
si illa opere & re ipsa exequi, bonum esse arbitrantur. Norint item o-
portet ipsæ subdita, quod peccatū mortale foret nō mandatum, nō posse se
obtemperare cum iam ipsam à Præposita mandatur, præterquā si iuberet illa
quædam non audire, aut præscripta ab Ecclesia ieiunia omittere, aut
alia huiusmodi: posset enim Præposita sufficientes rationes ad ipsas
adhibere eximendas habere: ut, verbi gratia, si malè valeant. At alia
et obnoxia facere, uti sese in puteū præcipit dare, & alia id genus, sem-
per malum est, nulla quippe persuadere sibi debet, aut putare, Deū mi-
sericorditer modo facturum, uti olim cum priscis sanctis faciebat. Ocasio-
nes rariæ non desunt, in quibus perfecta exerceri obedientia possit: a-
deo quod probo quidquid cum hisce peccandi periculis coniunctū non e-
rit. Cum Monialis quædam, in Conventu Malagonensi, sese flagel-
lari copiam sibi à Præposita fieri peteret: hæc ei (fortasse quod alia
idem petissent) ait, *Relinquas me in pace.* cumque Monialis importu-
nas idem peteret, ait hæc, descenderet ad ambulandum, seque sineret.
Vnde ipsa magna cum simplicitate, ad aliquot horas ambulatum abije-
cit. Deinde Monialibus quædam ei diceret, cur ita deambularet: aut quid
faciebat. Cur ipsa, id sibi à Superiore iniunctum fuisse ait. Interim cum si-
per ad Matutinas daretur, & Præposita peteret, cur ad eas non abi-
ret, audiuit ex illa absentia causam.

Quamobrem (ut iam antè commonui) cautè circumspicere que-
re: ut procedere oportet cum animabus illis, quasiā re ipsa didice-
rint esse ad obediendū proutas, & advertere quid agāt. Alia quædam Mo-
nalis Præposita ingere ostendit vermē, quā is insignis esset, videret, dicens.

Ddd 2

cui cum

*Nihil on-
quā min-
genti quod
peccatū sit.*

*Exemplum
obedientiæ
caca & sim-
plicis.*

Item aliud.

cui cum Præposita per iocum dixisset, *Comede ergo illum*: Abijt, eumque
ptimè in fartagine fixit. rogantiq; coquæ, cur sic illum frigeret, respon-
dit illa, *Ut illum edam*. & reuera edere volebat, inscia, nec reuerentiam
Priorissæ itaque sibi valetudinique suæ permultum nocere potuisse
quidem summo opere gaudeo, quod in obedientia potius per exor-
videam peccari: etenim singulari quodam modo erga hanc vim
afficior. unde quidquid potui, efficere per me ipsa conata sum, ut
ipsa magni faciant & in pretio habeant; at parum certe id profuerit,
si Dominus, per magnam misericordiam suam, gratiam à parte sua
disset, ut omnes in genere erga illam afficerentur. Multo
illius illam valdè adaugere & perficere, ut semper crescat, op-
tur.

CAPVT XVIII.

COEPTAM DE FVNDATIONE CONVENTVS SALM-
tini, S. Iosepho dedicati narrationem profe-
quitur.

*Sunt S. M.
cum viri
docti agere
& commu-
nicare vult.*

Multum certe à proposito meo deflexi: quando enim allo-
currit, quod me Dominus per experientiam docere & ex-
voluit, non possum illius non mentionem facere: fieri quippe potest
id quod bonum esse existimo, de facto bonum etiam sit. Semper
videre, carissimæ, viros doctos & peritos ut consulatis: illorum
adminiculo perfectionis viam cum discretionem & veritatem in-
Præpositas proinde necesse est, si rite & prout oportet, officio
gi velint, confiteri viris litteratis: sin minus, sapè grauissimè im-
rata errores sanctitatem & virtutem esse: simul & operam dare,
niales suæ Confessarijs doctis ac peritis confiteantur.

Pridie ergo festi omnium sanctorum, eo quo antè dictum
no, sub prandium Salmanticam ingressi sumus. & è diversione
euocauit Nicolaum Gutierrezum, insignem Dei famulum (quod
quam duxerat ratione, insignem suis in laboribus & ætumnis, quod
ierat plurimos: etenim summa olim in prosperitate vixerat, & u-
mam in opiam redactus deinde fuit: quam non minori animi feru-
quitare, quàm aliàs opulentiam: animi pacem & gaudium
Maiestate acceperat: cui in mandatis dederam, ut è domo de-
inquinari uti emigrarent curaret. Hic porro huic fundationi
dæ post seridè gnauiterque incubuit, idque magna cum deuotio-
animi promptitudine. Ut autem is ad me venit, narrauit domi-
dum vacare; neque enim se ab academicis impetrare potuisse.

cederent. Illi ergo dixi permultum referre, eam quanto cyus nobis
vacuam reddi, antequam per urbem me appulisse innotesceret: sem-
per enim inuebam (vti supra retuli) ne quod aliunde superueniret
impedimentum. Adjit ergo proprietarium & domus dominum, itaq;
quod eum rem gessit, vt illa vespere, penè dum tenebresceret, studiosi
inde emigrarent. Ad illam ergo transimus. Illa autem fuit prima, quā
huc Sanctissimi Sacramenti illatione fundauit: nisi enim illud inferretur,
plenam mihi domus possessionem adire non videbar: at iam tam
didiceram, parum id referre, quod certè maximæ mihi consolationi
fuit. Etenim Academici illi, quibus pro more est, non esse nitidos, to-
tam domum ita sordidam, & inquinatam reliquere, vt in illa emun-
danda non parum ea nocte sudauerimus. Postridie manè in ea sacro-
rum sunt celebratæ primitiæ: quando & ipsa plures huc Moniales,
quæ Medina venire debebant, euocauit. Noctè ergo, festum Sanctorū
omnium sequente, ego & socia solæ in domo mansimus. Porro cum
timoris, quem socia mea, Maria scilicet de S. Sacramento, ætate me
maior, & insignis Dei ancilla, tum habebat, iam recordor, non pos-
sum non ridere. Quod enim Domus esset vasta, & satis hinc inde dis-
soluta, multas quoque haberet intermedias vacuitates, identidem
illis animo & cogitationi recurrebar, fieri posse, vt è studiosis illis,
quod inuiti domum illam deferere coacti essent, aliquis clam & in ab-
dito delitesceret. facile quidem id ipsis fuisset, quod locus hic ad hoc
fatis esset commodus: sed ipsæ nos intra conclaue quoddam abdidi-
mus, palea inuecta constructum: hanc namque primam in fundandas
domos suppellectilem inuehere pro more habeo; hanc enim ha-
bentes, in ipsa dormiebamus; illa verò nocte duas insuper habeba-
mus lodices, mutuo acceptas. Postridie Religiosæ quædam vicinæ
quibus tamen verebatur, ne nostra vicinitas oneri & molestiæ es-
set, necessariam aliunde venturis Sodalibus suppellectilem, quin et-
iam cibum magna benignitatis significatione subministrarunt. ductæ
sunt illæ, à S. Elisabetha, & toto illo, quo in vicinia illarū habitauimus
tempore, summa earum in nos eluxit munificentia & obsequia. Vt
verò comes mea conclauis illo se oclusam vidit, timere quidem ali-
quantulū, quoad studiosorum terricula, desijt; attamen circumspice-
re pauida hinc & illinc cepit. Et certè, diabolus se hic immiscere debe-
bat, quædam illius animo & cogitationi pericula obiciens, vt sic per
eam me inquietaret: quod enim animi deliquio & languori obno-
xia sum, quàm minimum, ad illud mihi adferendum, satis esse so-
lent. Percunctor ergo, ecquid identidem respectaret, cum ne-
mo illuc intrare posset. Tum illa: *Agitabam animo, Mater, ecquid, si hoc me*

*Salmantini
canonici in-
tia.*

*Inquietudo
cuiusdam
Monialis
causante
diabolo.*

Ddd 3

loco

loco emori contingeret, sola ipsa hic ageret. id enim si fieret, mihi quædam
perquam durum foret. Hæc me responsio cogit abundam & suspensam
non nihil reddidit, & aliquem etiam timorem iniecit. Et si enim can-
guia corpora nullum timorem mihi incurrant, aliquem tamen cordis
languorem & imbecillitatem semper mihi causantur, etiam tum cum
sola non sum. Hæc accidebat, quod in omnibus tota civitate templo
lugubris campanis excitaretur sonus, quod (vti dixi) postridie fidelium
defunctorum ageretur commemoratio: ergo dæmon hanc occasionem
arripuit ad nos per inania hæc terculamenta magis consternandis
videns namque se se non timeri, alias timoris iniiciendi occasiones
anfractus quarit. Comiti ergo dixi, Hoc vbi euenerit, carissima, tum deum
quid factu opus mihi sit, deliberabo, at in præsens sine me obsecro dormire. Quod ha-
tem duabus superioribus noctibus satis male dormissemus, domum
mox nobis obrepens metum omnem discussit. Postridie verò appropin-
quauit illæ Moniales, quarum aduentus quietas nos reddidit ac so-
curas.

Triennio propè toto illo in loco Monasterium fuit (immo nec
an non etiam quadriennio) vt vix quisquam illius recordaretur, & men-
tionem faceret. Iniunctum quippe mox mihi fuit, inde ad primum
meum Abulense monasterium ab Incarnatione dictum reuerti. Hæc
verò aliquo digredi non soleo monasterio (prout quidem mea volun-
tas est) quam ei domum propriam, constructam & per omnia accom-
modatam, relinquam, neue vnquam etiam digressa sum. In hoc quippe
mihi Dominus singularem gratiam faciebat, quod in laboribus susci-
piendis prima esse gauderem, & quidquid ad sororum quietem & re-
collectionem necessarium videbatur, etiam minutissima quæque so-
rio procurarem, tamquam si mihi toto vitæ tempore in domo illa vi-
uendum fuisset. Vnde etiam extremæ mihi consolationi & gratiæ
erat, quod optimè illis esset prospectum, & omnia ritè accommoda-
ta. Certe valde malè me habuit, quoad sorores loci illius varijs modis
fuerint afflictæ & mala passæ, non tam quod ea quæ victus & videret
necessaria, (nam etiam è loco in quo ipsa agebam, hæc illis vt fieri
cerent præcurabam: erat quippe monasterium hoc satis impotens ad
elemosynas submittendas loco situm) quàm quoad valerèdum
sed quod locus esset humidus, & satis frigidus; quod enim do-
mus esset ampla, hinc ab ea frigus satis arceri non poterat. Omnium vo-
ro grauissimum erat, quod sanctissimum Altaris Sacramentum in e-
de non haberent, cuius carentia monialibus ita reclusis, satis graui
& magnæ desolationis occasio est. Hanc illæ molestiam non sentiebat
scilicet

*Salmantini
canonij
mala.*

sed eam vnaquaque tali cum animi voluptate & gaudio pertulit, ut
etiam Dominum laudarent. imò harum nonnullæ mihi dixerunt, im-
perfecti quædam sibi quamdam videri, aliam domum desiderare; ecce-
nim mirè se contentas hic agere, dummodò Diuinissimum Eucharis-
tiæ haberent Sacramentum.

Superior ergo, visa Monialium perfectione, nec non laborem
afflictionemque quam sustinebant miseratus, me ex Incarnatio-
nis illius euocauit cœnobio. Ipsæ verò interea cum viro quodam
nobili de alijs ædibus sibi vendendis stipulatæ sunt: sed ex erant hu-
iusmodi, ut binis aureorum millibus ex commodam in formam ap-
pariri possent. Adhæc erant feudales. Ipse nihilominus passurum se
dixit, nos in illas commigrare, & parietes altiores erigere, etiam non-
dam alienationis venia à Rege impetrata. Ergo procuravi ut Iulianus
de Auila (quem me in fundatoribus istis comitari solitum iam ante
diu) huius itineris mihi esset comes. Vidimus ergo domum, ut
quæ in ea concinnanda erant, designaremus, etenim ipsa experi-
entia faciebat ut iam aliquam fabricæ haberem notitiam. Mense
Augusto illuc abiimus, & (esto quàm maximè rem vrgerem) ta-
men ante S. Michaelis festum (quo tempore Salmantica domus e-
locari solent) parari non potuit ac plenè, prout res exigebat, omnia
concinnari. Sed, quod eam, in qua hæcenus habitaueramus, in se-
quentem annum non conduxissemus, hinc alius eam conduxerat,
qui inde emigraremus, identidem nos vrgebat. Iam templum v-
trumque paratum & penè dealbatum erat, vir nobilis qui illam no-
bis vendiderat, vrbe aberat: quin & amici nonnulli nostri malè
nos agere dicebant, quod tam citò nondum omnibus paratis, illuc
migrare vellemus. at ubi vrget necessitas, bonis consilijs non est locus,
nil aliud remedium impedimenti adferant.

Ergo pridie dedicationis Archangeli Michaelis, summo mane
hæc transiimus: in diem vero sequentem indicta erat pro suggestu
Ven. Eucharistiæ in locum illum illatio, & prima futura illic con-
cio. factum autem Domino disponente, ut eo quo vesperi mi-
grauimus die, tanta ceciderit pluuia, ut in rebus necessarijs trans-
ferendis maximè nos laborare, & molestias subire varias oportue-
rit. Templum erectum, erat nouum, tamque malè tectum, ut aquam
pluuia hinc inde transmitteret. fateor vobis oportet, carissimæ, il-
lo me die vidisse, me satis imperfectam esse: quod enim res iam diuul-
gata & proclamata esset, nesciebam quid agerem, sed me ipsa affligens
& crucians, amicum cum eo velut expostulabam dicens, aut me hu-
iusmodi in operibus adiutricem, ministramque non adhiberet, aut importuna
læt.

S. M. ami-
cæ cū Domi-
no exposu-
it.

huic

hinc ipse necessitati auxiliando prospiceret. Vix ille bonus Nicolaus Gutierrez solita sua mentis æqualitate, tamquam si nulla subfuisset difficultas, blandè mihi dixit, minime angerer aut torquerer, Deum quippe auxiliaturum. Atque ita etiam factum est: nam, vt primum S. Michaelis luxit dies, eo tempore quo populus confluere incipiebat, inopinè ex alto toto sol fulgore nitere cepit, qui magnam in me deuotionem excitauit: vidique ad oculum, quam bonus ille vir melius egisset, in Domino confidendo, quam ipsa in vanum me torquendo & cruciando. Magnus ergo omnium gentium ordinumque factus est concursus, & solenni cantu inusitata. Item Eucharistiæ Sacramentum pompallentissimum celebratum est. Quod autem optimo domus hæc esset loco sita, celebratè attestantur quæ sapienter à multitudine, & populus solito magis erga ipsam affici caput, in primis autem Maria Pimentellia Comes Montecogeneriæ nec non alia quadam domicella, Mariana cognomine, cuius maritus loco Magistratum ac Præfectum agebat.

Postridie verò, (vt, quod obreptum penes nos Altaris Sacramentum conceperamus, gaudium aliquo modo temperaretur) quod sit ipse domus possessor & dominus, qui ita stomachari cepit, vt apud me modo eum placarem, nescirem: & diabolò haud dubiè instigante, & cunctum, vt rationi is nollet acquiescere. quidquid enim cum ipso negotium erat, re ipsa compleueramus, sed hoc ei tum quidem referebat. Verum cum alij eum alloquerentur, paulo mitius agere cepit. at mox iterum mentem mutans, placari noluit. Dixi ei itaque paratam me domo, quamprimum cedere: sed ne hoc quidem voluit: sed pretium emptionis statim sibi præstari. Vxor eius (huius namque erat domus) vendi petierat, quòd è pretio eius duabus filiabus in matrimonium locandis dorem pararet: hoc namque titulo, emptionis licentia & (quod esset in maioratum data) postulata erat, & pretium in maius aliis consignatum, cui id ipse dare petierat.

Quamuis autem hoc iam ab hinc triennio factum sit, non tamen perfecta venditio est, nec scio an illo in loco (id est in illa) mansurum sit monasterium (hac de causa enim hæc res) quidnam tandem de illo futurum sit. Hoc autem scio, in maius nium quæ hæcenus Dominus huius primæ regulæ fundauit, maiorum Moniales tantis laboribus & vexationibus exagitatæ, & rimum fuisse, quantis exagitatæ sunt huius: sed, quæ Dei misericordia est, tam bona & patientes ibi commorantur, vt maxima animarum tudine omnia aduersa perferant. Det Maiestas eius, vt in hac ipsa magis magisque proficiant & crescant. Nam in domo commodè

Salman-
tensium
Monialium
molestia.

non habenda, parum situm est: imò verò volupe nobis esse de-
 tum, cum tali in domo habitamus, è qua semper nos possunt expelle-
 re, & propter recordemur, ipsum mundi Dominum nullam do-
 mum propriam aut stabilem habuisse. Quin hoc ipsum, nimirum in
 domo non propria habitare, adhuc aliàs quidem nobis contigit (vñ
 in his ipsius foundationibus colligere est:) in veritate tamen dicere pos-
 sum, nunquam me Monialem vidisse, quæ hæc grauati ferret, aut
 propterea turbaretur. Det illius Maiestas, ne per infinitam ipsius
 caritatem & misericordiam, æterna nobis habitacula & domus de-
 sit. Amen.

CAPVT XIX.

AGITVR DE FVNDATIONE CONVENTVS IN ALBA

Tomesia, qui ab Annuntiata Deipara nomen sortitus est, & anno

M.D. LXXI. fundatus.

Ubi duo effluerant à peracta Salmanticensis Conuentus in om-
 num Sanctorum festo foundatione menses, cum litteris & pre-
 cibus Quæstoris Ducis Albani, eiusque vxoris instantissimè
 rogata, vt & Albæ conuenrum constituerem. Ceterum in hanc
 sedem non vsque adeò propendebam, quòd, cum opidum per-
 erguum sit, certis illa redditibus stabilienda videretur: ego verò male-
 bant, sine vllis omnino redditibus fundaretur. P.F. Dominicus Banne-
 rus, qui meus tunc Confessarius erat, & cuius sub harum fundatio-
 num principium mentionem feci, quemque tunc Salmanticæ agere
 curigerat, me reprehendit, dicens, cum Concilium Tridentinum re-
 ditus sta-
 biles mona-
 sterijs per
 Concil.
 Tridenti-
 num conce-
 duntur.

Antequam vero vltius prosequar, dicam, quænam & qualis ipsa
 fuerit fundatrix, & quibus ad conuentum hunc fundandum modis
 a Domino inducta sit. Teresa Laizia, huius Monasterij Albani ab An-
 nuntiatione B. Virginis denominati, fundatrix, nobilibus prognata ce-
 saparentibus & sanguine illustri hi, quòd opes & facultates non res-
 ponderent per omnia sanguinis & generis dignitati, habitabant in
 Tordillos nomen, duabus circiter leucis Alba distante. Res
 miseræ est, quod, cum mundi huius res tantam includant vani-
 tatem & pompam, viri nobiles solitudinem illam doctrinæ, & aliarum
 S. Matru Teresa Opera. Ecc multarum

multarum rerum, quarum adminiculo animæ illuminari possunt, et in parvis illis pagis & opidis habetur, pati malint, quàm ut vel apud punctorum suorum, quæ id (quod ipsi honorem vocant) secum amittant. Cum ergo iam quatuor hi filias haberent, cum Teresa Lázia in lucem prodiret, illius natiuitas parentibus non vique adeo parata fuit, videntibus rursus sibi filiam nasci. Misera sanè & deploranda res, homines, cum non intelligant, quid sibi sit melius (utpote quod iudicia ignorant, nescis & ignari magnorum illorum bonorum quæ per filias obtingere queunt, & contra malorum ingentium quæ ad ipsos possunt filij) nolle tamen id committere ei qui omnia nouit & creat; imò verò sese quodammodo enecare per id, quod ipsi adire deberet gaudium, tamquam si fidem soporitam aut emortuam haberent; considerationem quoque ulterius non extendere, nec denique recordari, Deum esse qui hæc omnia disponit & ordinat, quod omnes rerum euentus ac successus illius dispositioni committant: & licet adeò cæcutiant ut hoc non faciant, insignis tamen & non toleranda ignorantia est, quod non videant, quàm hæc ipsa anxietas & sollicitudo parum profuit. Quàm, ô Deus bone, aliter & melius has ignorantias intelligemus in die illa, qua omnium harum rerum veritas patecet & scietur! & quor tunc patres ad infernum se damnari videbunt, eò quod filios habuerint; & quor e contra matres carissimas donatas, per & propter filias!

Hominum sollicitudo anxietas in rebus euenibus carpitur.

*Puella tri-
duana lo-
quitur.*

Ut verò capte narrationis filum resumam, ita se parentes in puellam hanc gessere, satis ut ostenderent, parum se de ipsius vitæ laborare: etenim non nisi tertio à natiuitate die, solam illam in cubitum gientem iam inde ab aurora in vesperam reliquere, nullus ut eius memoriam aut curam haberet. Hoc quidem bene fecere, quod eam recte editam à Sacerdote baptismi vndis ablui iusserint. Ergo mulier quædam cui puella concredita erat, circa vesperam, cum compertum haberet, quàm proli parum cautum esset, in conclaue irrui, coram inspectura utrum nondum exspirasset; quam & aliæ quædam personæ, quæ puerperam visitatum venerant comitabantur, quæ testes sunt eius quod iam referam. Hæc ergo pupam in vlnas accipiens, quæterens quæritabunda ac lacrymola voce capit, *Christiana ne es, filia?* de hac crudelitate in ipsam ut Christianam quodammodo conquesta. Infans dicta sublato capite, fari capit, ac dicere, *Christiana sum.* exinde vero non amplius verbum protulit, donec statim loquendi in pueris reliquæ ætatem nata esset. Quor quor hanc vocem audiebant, summo repleti sunt stupore: & eo factum, ut ex eo tempore erga eam mater vehementius ceperit affici, & eam cariorem habere, diceretque identidem

vnum hoc à Deo se exposcere, eatenus vt se in vita seruaret, quò cerne-
 re liceret, quid puellæ huic futurum esset. Vnde eam parentes quàm
 honestissimè educarunt, quidquid pium & virtuolum esset, eam edo-
 cuit. Iam nubilem collocare in matrimonio dum volunt, refragari
 Teresæ initio, & hunc suscipere statum nolle; donec cognito, Francis-
 cum Velascium (etenim & hic, vtpote maritus eius, domus huius
 fructator exstitit) suas ambire nuptias, ad matrimonium (dummodo
 cum illo id contraheret, etsi antea de facie inuiso) animum mox appli-
 cat. At vidit Dominus hoc ita expedire & conuenire, vt bonum hoc
 opus quod ambo ad eius Maiestatis obsequium præstitere, hac ratione
 executioni mandaretur. Nam, vt taceam quòd vir opibus & virtute
 commendabilis sit, ita erga uxorem is suam afficitur, ei vt in omnibus
 complacere studeat, & non immerito: quidquid enim in coniugata de-
 siderari & optari potest, id ei Dominus quàm abundantissimè contulit.
 Nam, vt de magna illius circa rem familiarem cura, & familiæ regendæ
 pericia nihil dicam, tanta enituit honestate, vt cum maritus Albam vn-
 de erat oriundus, ipsam duxisset, & Ducis Albani metatores illius in do-
 mo inueni cuiusdam Equiti domicilium assignassent, ita propterea sit in-
 digna, vt abhorrere Albanos omnes caperit. Nam quod ipsa iuven-
 tula esset, & forma satis liberali, adolescens ille eius pudicitiam tenta-
 uit, quæ nisi honesta & casta fuisset, forsitan illius libidini assensisset, adeo
 scilicet vehementer cecodem non hunc ad illam sollicitandam impelle-
 bat. Hoc illa comperto, marito tamen suo nihil significans, apud eum
 restitit, inde vt sese alio transferret, cui is morem gerens Salmanticam cū
 sua familia commigravit, ibique valde feliciter, ac iucundè vixit, ac plu-
 rimum rerum temporalium commodis affluens; eo namque illic munere
 satagebatur, omnes vt ipsum complecti & qua possent gratificari, & fo-
 rare gessissent. Hanc tamen illorum quietem anxia illa cura turbabat,
 quòd futurarum suarum heredem prolem non haberent, quam Tere-
 sâ summis à Deo precibus contendit, vnde etiam varijs pietatis obse-
 quijs illam hancin causam assumptis demulcere satagebat. Sobolem
 verò vt desideraret, non alia eam impellebat ratio quàm vt se vita defun-
 cti, hæres superesset qui suo nomine ac veluti loco Maiestatem illius
 continenter laudaret, durum namque & graue ei videbatur: quod in i-
 psum & genus suum deficeret, & post mortem suam non haberet,
 cui illius Maiestatem coleret. Vnde etiam mihi exinde retulit, numquā
 in prole peteda aliud quid, quā dixi, spectasse. Et sanè scio illā minimè
 curare, est nāq; mulier veritatis amantissima, & tot Christianis virtuti-
 bus ut religione adeo insignis (vti iamā dixi) vt, dum opera eius & ani-
 mæ deo cum omnibus placere, & multū vniquā rēpus bene impendere

Ecc 1

negli-

negligentis, statū confidero, sēpē Dei dilaudandi occasionem habere.

Hoc ergo desiderium cū multis annis ei duraret, & Sanctum Apostolum Andream patrociniū suo facundare steriles vteros dūcisset, miro atque inflammato erga eum studio rapi, eique suam vitam dem orbitatem commendare cepit. Post multas ergo preces & Deū diuī obsequia, cū nocte quadam in lecto iaceret, facta ad eam visio est: Noli velle prolem: nam condemnaberis. Vnde ipsa quidē percussa & confecta fuit: at non propterea prolem desiderare desijt: quod ei videretur, cū tam bono in ea desideranda finem moueretur, minimē scelerandā vnde vltimū in prole à Deo roganda progressa est, & singula quodā cultu Apostolū Andream colere cepit. Quare quadā vice cū ipsum desiderium haberet, illi vigilanti ne an dormienti incertum prolata visio est: sed tamen à Deo illam venisse nouit, ex eo qui secum

*S. Andreas
Apostolus
apparet mihi
libri cuiusdā
prolem pe-
nenti.*

euertit. Versari sibi quadam in domo videbatur, sub cuius arce puticu puteū cernere se putabat: haud procul inde vernatissimū conopratū, candidis perfusū floribus, ad eod quidē elegantibus, similiter disse se: nō meminisset; & quo elegantia illorū modo explicaretur. Puteo adstantem Apostolū vidit Andream, forma venerabilem corā, vt magna illius aspectus videntem voluptate perfunderet. Mox audiit: Longē alij hi sunt liberi, quam quales exposcū. Voluisset quidem scire, ea quam hoc in loco percipiebat voluptatem, diuturnior fructus finem habuisset: sed longior non fuit. Esto apparetis Sanctus noster indicasset, facillē tamen ipsa intellexit, Apostolum Andream fuisse hanc, Deum velle monasterium vt constitueret. vnde collegit visionem hanc non minū intellectualem, quā imaginariā se, nec phantasma, nec illusionem diabolicam existisse. Non phantasma, liquet ē magno quem peperit effectu. Nam post illam visio illi sobolis habendā desiderium abiit, & ita certū sibi posuit hanc Dei voluntatem esse, vt illam exinde nec petierit amplius, desiderarit. Vnde cogitare secum cepit, quo Dei voluntatem executioni mandare posset. Non item illusionem diabolicā pater quoque ex effectu qui hinc secutus est: quod enim à cōmone proficiscitur non potest tale caritari bonum, quale est monasterium illud iam constructum esse, in quo tam singulare obsequium praestatur. Tum etiam quod sexennio & amplius quā monasterium fundaretur, hac visio contigerit: etenim si euertus diabolus praenosse nequit.

Hac illa visione consternata, agere cum marito cepit, caritatem sibi rem datur omnium Deus negasset, videri opere se pro ac dignum Deo opus facturos, si suis ē facultatibus Monasterium

bellam monasterium erigerent. Necq̃nuit pio coniugis studio mar-
 itus (quod etiam pius esset, & uxori morem gerere studeret) &
 deliberare secum cœpere, quoniam potissimum in loco ipsum con-
 darent. Illa in natali suo solo id erigi cupiebat; verum ipse, varijs
 allegatis impedimentis, hoc illud loco erigi, minime consenta-
 reum fore asseribat, & ab hoc ipsam proposito diuertere studebat.
 Hæc dum agitant, ipsa Dux Albana Velasium ad se euocat: ad
 quam cum venisset, suadet vt Albam cum familia sua commigraret,
 ibi ibi futurus magistratu, quem sua in familia ei dare decreuerat. Is
 cum ad Ducem venisset, visurus quod illa munus ei vellet concre-
 dere, & ipsam conuenisset: ab eodem non abhorruit, esto tam id com-
 pendiosum non esset: atque illud quo Salmantica fungebatur. Hoc co-
 gitato, coniux contristata est, quod d(vti dixi) ab opido illo esset alienior:
 ac uero & certior facta, nullos palatinos apud se posthac hospitatu-
 ros, non nihil placari cœpit. esto non vsque adeo contenta foret,
 quod Salmantica libentiùs & magis secundum desiderium habitaret.
 Velasius ergo cum ædes cœmisset, ipsam per litteras eodem inuitauit.
 Venit illa quidem, esto non libenter & inuita: magis verò abhorruit,
 cum vidit domũ a marito cœmptam, licet enim optimo sita esset loco,
 & satis ampla, paucis tamen illa distincta erat cubiculis, vnde prima
 nocte satis malè contenta fuit. Vt ergo postera luce primũ in aream
 descendit, & porticum, & sub ea puteum conspexit, statim animo re-
 currente, hunc ipsum sanè esse locum, quem per visum iam antè, An-
 drea Apostolo sibi apparente, conspexit: vidit inquam locum, non ra-
 men Apostolum, nec pratum, nec flores, esto & hunc & hæc, illa ima-
 ginationi suæ optimè impressa & haberet tunc, & etiam modò habeat.
 Vais his non mediocriter obstupuit, & simul apud se statuit, isthoc loci
 monasterium constituere. Atq; exinde Albana ei commutatio volupta-
 ti esse & placere capit, nunquam inde recedere statuens. Vnde & con-
 iugis comparant ædes, vsq; dum monasterij quod moliebantur, ter-
 mini satis ampli & lati forent. Cogitabat autẽ secum ipsa identidem, at-
 que anxia animo versabat, cuiusnam potissimũ instituti moniales illuc
 induceret: volebat enim eas & numero pauciores esse, & studiosissimas
 solitudinis sectatrices. Hac ipsa de re cum duobus diuersorũ Ordinum
 Sodalibus communicauit, viris bonis ipsq; doctis. Hi satius asseriebant
 fore suas in alia piæ caritatis opera, facultates impendere; quod maxi-
 ma Monialium pars suo statu vix esset contenta, & alijs parui momen-
 tationibus allatis. quod enim cacodæmonem opus hoc malè habe-
 ret, hinc ipsum disturbare omnimodis satagebat: vnde, quæ ipsi asserie-
 bant argumenta, & in contrarium rationes, ei vt placerent & commoda
 videren-

Ecc 3

viderentur, effecit. quare cū hoc ei opus hi dissuasissent, & diaboli ad
huc magis in illo dissuadendo instaret, timere & turbari cepit, & mo-
nasterio fundando fieri alienior. quem ipsa animus suum etiam mo-
to communicauit. Visum proinde illis, cū huiusmodi vici id dissua-
rent, ipsorumq; intentio esset, Deo gratissimum obsequium prebere
ab hoc proposito animum diuertere. Vnde in eam venere sententiam,
vt potissima fortunarum parte in dotem patrueli, quæ Teresa habere
sororis, quam carissimam habebat, filio, Velatcij consobrinam doctam
tradita, reliquam in mutuum animarum posthanc vitam subsidium ad
pijs operibus dedicarent: quod patruelis ille, adolescens esset boni-
pius, & satis iuuenis. Id quidē utriq; summo opere placuit, & ipsi pro-
ri cōsentu efficere suo tempore decreuerunt. Sed, cū Dominus longa
illud facere constituisset, ipsorum propositum parū profuit & proxi-
mā uenit: nā vix deni & quini effluxere ab hoc proposito dies, cū primo
lis ille in graue adeo derepente incidit agitudine, vt ex ea non multū
post exstinctus ad Dominū migrarit. Mors hæc ipsā cū nō mediocri-
more ac timore cōpleuisset, simul animo recogitare cepit: vt iōnā pro-
pheta vlticem Dei manū sensit, q̄ illius esset, iussis oblectatus, nō se
sibi Deo vindicante carissimū hunc nepotē morte sublatum, quod
uina exequi munera neglexisset, & illi dare vellet quæ Deo ante deducere
decreuerat: quæ illi opinio humilitate infudit. Ex illo tempore
se statuit, nulla de causa monasterij fundationem intermittere, quæ
voluntas mariti eius infudit, etsi quomodo illam opere perficeret, pro-
fus ignoraret. Illi, namq; Deus inspirare & suggerere videbatur id, quod
hodie peractum videntur: illi vero quibus ipsa rem significabat, & que
le Monasterium vellet, describebat, ipsam ridebant, quod quæ ipsa ve-
let, nusquam habituram illam dicerent: & in primis Confessarius qu-
dam ex ordine Sancti Francisci, vir doctus & magni nominis. vnde quæ
non mediocriter est contristata. Cū verò contigisset Sacerdotem huius
aliō foras proficisci, & multis coram de monasterijs his B. Virginis de
Monte Carmelo, quæ hinc inde tum fundabantur, inaudisset, omnia
que eorum instituta accurate per se ipse inquisisset, Albam reuertens
eas illi se reperisse significat monachas, quas adeo sollicitè quaerere
quare iam Monasterium quod volebat, & quomodocumque vellet
conderet. Cuncta ex ordine quæ audierat, ei retulit, & suauiter, vt metus
hac ipsa de re ageret, vti etiam fecit.

Multum verò laboris & molestiæ in cum ipsis paciscendo & con-
sulando subiimus. eius namq; semper fui sententiæ, vt ijs monasterijs
quæ pioram eleemosynis non victitaret, abunde necessaria omnia sup-
peditanda dicerem, ne quid à consanguineis aut alio quopiam Monas-
terio

de necessitate premente postulare cogerentur, sed ad victum & vestimenta necessaria omnia, domi ijs darentur, infirmæ verò & ægræ bene haberentur. nam de necessariorum defectu multa sequi solent in commoda & inconuenientia. Et certè, ad multa monasteria facultatibus annuis redditibus non dotata, construenda, numquam mihi animus fuit fiducia in Deum deest: certa quippe sum, numquam ipsum illis de necessariis, aut necessaria non daturum: vt verò eisdem prouentus, & quibus modicos, assignari patiar, numquam animum habeo: imò verò eadem mallem non fundari.

Tandem rationi & æquitati accedentes, sufficientes pro numero Monacharum redditus nobis assignarunt; & (quo nomine plurimum illis debeo) sua excessere domo, quò nobis eam cederent, & ipsi in aliam satis in commodam commigrarunt. Die itaque Apostoli Pauli conuersioni sacro, anno M.D.LXXI. ad gloriam Dei, Sanctissimum Altaris sacramentum huc illatum est, & peracta frudatio: quo in loco optime diuinæ Maiestati seruitur: det ipse, vt hocce eius obsequium semper maius & maius fieri possit.

Particularia quædam de nonnullis horum monasteriorum monialibus referre quidem ceperam, rata tum temporis cum hæc ipsa in aliorum manus venirent, & passim legerentur, illas, quæ modò in viuis sunt Moniales, mortuas futuras: tum etiam, vt quæ post venturæ sunt, ad bonam hæc principia ulterius producenda animarentur: at postea mihi viuum est, non defuturum aliquem, qui melius, & particularius, nec tali cum meru, qualem ipsa habui, id præstet: cum illos me horum participem esse, arbitratus existimem: vnde etiam multa scribere omisi, quæ qui vidit & cognouit, non potest ea ceu miraculosa (sunt quippe admodum supernaturalia) non habere, horum nulla hic referre volui, vt nec illarum, quæ ad oculum & manifestè patuit, illarum per preces Dominum fecisse. Vereor sanè & dubito, ne in annorum, quibus monasteria perfundata sunt, assignatione aliquando errem, tametsi omni qua possum diligentia eorum meminisse allaborem, at, quia parum id refert, & ultra facile is emendari error potest, pono eos, quàm possum proximè eorum recordari. Si quis verò in his intercurrat error, modicum sanè ad emendationem id erit.

CAPVT XX.

DE FVNDATIONE CONVENTVS SEGOBIENSIS, à glorioso Iosepho cognominati; qui anno M.D. LXXIII. est erectus.

Am supra commemoravi, me, postquam Salmanticensem & Albanā Monachos fūdalsē, & antè quā Salmātinā Moniales aedes pprias haberēt,
à P. Pe-

*S. Mator
sua mona-
stera vult
finare
disibus
stabiliri,
aut cū suffi-
cientibus.*

*Cur suarū
monialium
laudes scri-
bere noluit.*

à P. Petro Fernandio (qui ea tempestate Commissarium Apostolicum agebat) triennio in Incarnationis monasterio Abulæ commorari voluit: item quomodo me idem, visa Salmanticensium Monialium necessitate, Salmanticam ablegavit, ut propriam illis domum conquirem. Ibi cum agerem, mihi inter orandum Dominus ait, Segobiam ut concederem, novum ibidem monasterium conditura. Hoc mihi fieri penitus non posse videbatur, quod Superioribus non iussibus illinc me nefas esset discedere, & quod P. Commissarius Apostolicus Petrus Fernandus, tum quidem alia fundari per me domum non æquis animis pareretur. neque vero id ipsa sine ratione ab eo mihi negandum arbitrabar, quod conditum, quo in Incarnationis opere me oportebat, nondum expirasset. Hæc agitati rursus multo minus significat, facultatem ut ab Fernandio exigerem; hæc enim ab eo haud dubie concedendam. Salmantica tum temporis agebam, unde missio epistolio paucis hoc illi perscripti, cum amplissimum mihi iam olim à Reuerendissimo Patre nostro. Generali facta esset abbiis locorum, si quando daretur occasio, cœnobii constabularii potestas, & iam commoda alicuius in civitate Segobienſi ex cœnobio se offerret oportunitas, quod loci Episcopus, simul & respublica abbi fundando non abhorrerent, non posse me hoc illi non significare, quidem meæ ipsius conscientie paci priuatim consulerem, ipse quæ ipse statueret, me paratam acquiescere, itaque securam & equam me fore. Hæc ipsissima epistola fuisse verba, nihil illi addidit nec demendo: adiungeam præterea, id mihi videri ad Dei gloriam quoniam mirifice futurum. Facile videre fuit, Maiestatem illius id videri etenim ipse lectis litteris, plenam mihi rei perficiendæ potestatem dedit. movit inopinatus hic illius assensus mihi stuporem, quod longè secus sentientem haud multò antè simili in euentu tam perispexissem.

Quocirca iam inde Salmantica curavi, domum ut amicis inducerent. etenim, post Toletanæ & Vallisoleranæ domorum habitationem, didiceram, longe esse satius, non nisi adita iam possessione domum propriam conquirere; idque multis de causis quarum etiam præcipua erat, quod domibus emendis obolum non habere possessione vero iam capta, & sede fundata, Dominus mor de propria necessaria prospiceret; præterea quod tum melius sitas & commodiores per otium conquirere liceret.

Agebat tum Segobia honesta quædam Domina Anna Ximenia cognominata, quæ olim viri nobilis & primogenij possessionem fuerat. Hæc Abulam semel ad me visitandam excurrit, erantque

A Domino
Segobiam
abire iubetur.

Satis enim
se esse domum
conducere,
quam emere,
ad cœnobium
fundandum.
Anna Ximenia
eloquium.

seruicio & cultui addictissima, eiusque vocatio semper fuerat Religiosa vitam profiteri. Vnde, cum hocce cenobium erigeretur, ipsa simul & filia, quae semper piam sanctamque doxerat vitam, ei nomina dederunt, quam vero & in coniugali, & in viduali vita senserat molestiam & radium, illi Dominus eo, quod ex Religiosa postea percepit gaudio, duplicatè rependit. & mater, simul & filia, semper admodum recolletur, & insignes Dei ancillae fuerant. Ipsa ergo domum nobis conduxit, & rebus omnibus necessarijs illam instruxit & apparatu domestico, nec non suam sacratio supellectilem comparauit: vnde mihi nullatenus hic laborandum fuit. At, ne qua sine labore & molestia fundatio perageretur, ut raceam, me tum vehementissimæ febris ardoribus duce xaram fuisse, & stomacho imbecilliori alijsque insuper malis languisse; incredibili anima tum ariditate & ipsa caligine laborabat, accedentibus adhuc plurimis corporis doloribus, quorum vehementia ad trimestre penè durauit. Quin etiam per annum medium, quo illic egi, numquam deinde commoda vsa sum valetudine.

Ipsò S. Iosephi die Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum hucin-
talamus, etenim licet, Episcopi facultatem & vrbis assensum iam im-
petrassem, nolui tamen eius diei perisilio elanculo circa vesperam
domum adire. Iam abhinc multo tempore hæc mihi facultas data erat,
Id, quod in Incarnationis conuentu agerem, & iam alium Superiorem
haberem, quam Patrem nostrum Generalem, fundationem hanc per-
agere non potueram; adhuc ipsam Episcopi, qui loco tum præfidebat
cum id citius volebat, licentiam non nisi verbo & ore tenus habebam,
quam ab ipso nobis procurarat honestus Eques Segobienfis Andreas
Ximenes, qui de illa in scriptis habenda parum laborabat, neque et-
iam mihi talis magnopere necessaria videbatur, sed decepta sum. Ut
enim Episcopi Vicarius intellexit, iam monasterium fundatum esse,
atque cruciatus ira illuc aduolat, sacrum ulterius celebrari verat, cum-
que qui iam celebrabat, in carcerem compingere volebat, fratrem in-
quam quemdam Discalceatum, qui vna cum P. Iuliano de Auila, &
alio Dei famulo qui me comitabatur, Andrea Gaitano dicto, illuc
profecti erant. Erat hic Andreas Albæ equestri genere o- tus, ipsum-
que iam abhinc annis aliquot ad obsequium Dominus à mundi vani-
tutibus quibus porro satis immersus erat, vocarat. hunc porro ipse ita
tum pectus dederat & proculcarat, ut aliud, quam quomodo Domi-
no magis placeret & obsequeretur, iam non spectaret. Idcirco autem
hæc de illo, hoc loco, referre volui, quod in ijs quæ sequuntur funda-
tionibus, aliquoties illius facienda erit mentio, quoniam insignem in
ipsa mihi operam præstitit, & impigre laborauit: cuius virtutum si

Segobienfis
canobii mi-
ria.

Antonij
Gaitani elo-
gium.

S. M. Teresa Opera.

Fff

hic tex-

hic texere catalogum & seriem vellem, non tam citò possem ab-
uere: quæ verò hic nobis maximè necessaria erat, est, quod in ser-
tificatus, vt famulorum qui nos comitabantur, nullus, ita suo of-
ficio in obsequendo & laborando in ijs quæ opus erant fungantur, quod
ipse. Orationi vero mirè deditus est, & tot ei Dominus gratias pariter
vt, quidquid alijs molestum & laboriosum videretur, illi placeat, ut
deat & facile sit. Talis est omnis labor & molestia, quam in huius
dationibus suscipit, adeò vt tum hunc, tum P. Iulianum de An-
ad has peragendas Dominus singillatim delegisse videatur; quam
quam suam Iulianus iam inde à primi monasterij initio opera-
nauarit. Horum comitum pietati & sinceritati ascribendam va-
tur & Deus dedisse, vt omnia mihi bene succederent. Illorum
rò colloquia & sermones per viam, erant de rebus diuinis,
eos, qui aut nostro in comitatu erant, aut per viam occurrerant, ex-
cebant, adeò vt omnimodis, & per omnia diuine Maiestati famulan-
tur. Quare par est, carissimæ, eam quæ foundationum harum historiam
legerit, agnoscere & scire, quàm ijs multum debeat; vt, cum
villo commodo suo, tantum in hoc bono, quo vos iam frui-
quod hisce in monasterijs agatis, laboris susceperint, eos Deo
tionibus commendetis, & aliquam saltem è precibus vestris spiri-
tatem surripiant. Sanè si nossetis, quàm multas noctes & dies labo-
sas habuerint, quæ per viam passi sint incommoda & difficilia
credo equidem libentissimè id vos facturæ.

*Sebastianus
et alij in
vinturibus
louis.*

Vicarius ergo templo nostro noluit excedere, sed licetorem
cio qua de causa, ad eius aditum constituit. Terrorem id, fatorem
quem incussit illic presentibus, at me nihil, quodcumque deus
post captam iam possessionem accideret, omnino turbabat; id
timebam, id erat antè, quàm caperetur possessio. Itaque Mon-
eiusdam, quam fortè mecum duxeram, consanguineos, &
marios ciuitatis illius, euocari, vt cum Vicario agerent, eique
bere me ad hoc faciendum ab Episcopo facultatem, significauit.
Non ignoratis hanc, vt postea ipsemet dixit, athorillam
lè habebat, quod illum rei huius certiore & participem nosse
semus. quod certè, meo iudicio, peius longe fuisset. Is tandem
fit, sacrorum dicendorum potestatem datus, at Sanctissimi Secretari-
eustodiam negauit, De quo parum laborauimus. Ad aliquot
isthoc in statu res nostræ fuere; vsque dum alias ædes comparari
& vnà cum illis magnas in caput nostrum lites arcessuimus. tum
iam antè fat litium cum Patribus Franciscanis ob alias, quæ prius
cinia coemptæ erant ædes, habuissimus: at ob posteriores illas

hymouerunt Sodales quidam Religiosi à Mercede cognominati, nec non Capitulum & Canonici, quibus emphyteuseos ius in domum illam erat. Quam, ò bone Iesu, difficile est cum diuersis hominum opinionibus decertare & rem habere! cum enim rem iam confectam mihi habere videbar, tum alia ex alia difficultas subnascebatur. nam factum non erat, quæ postulauerant omnia ipsis concedere, quoniam statim aliud & aliud in commodum afferebant. Hoc ipsum, ita dictum, nihil quidem esse videtur, at id ferre & subire, nimis quàm multum fuit. Quidam Episcopi patruelis, qui in eadem Ecclesia Prior & Canonicum agebat, quidquid poterat, nostri causa faciebat, nec non Licentiatu Herediis, insignis Dei famulus. Cum Canonicis tandem, multo æte perfoluto, res feliciter composita est, at non cum Patribus illis Mercenariis: vt ergo ad nouas illas aedes transiremus, quam occultissime id fieri oportuit. Vbi verò nos iam de facto (erenim vno atque altero ante festum Archangeli Michaelis die migrauimus) in illas transisse compererunt, pecunia accepta nobiscum pacisci, satius & præstabilius iudicarunt. Imprimis vero me in hisce difficultatibus cruciabat, quod, cum non nisi septem mihi octoue à Præfecturæ Incarnationis triennio exacto dies decellent, Abulam inde me digredi necessarium, muneris causæ, oporteret. Domino ergo disponente & dirigente factum, vt omnia ita composita & ex voto constituta sint, nulla vt amplius exinde nobis lis fuerit: vnde biduo aut triduo post, ad Incarnationis cenobium digressa sum. Sit nomen eius in perpetuum benedictum, quod tales & tantas mihi nunquam non gratias contulit, cuiusque illius creaturæ cum laudent & celebrent. Amen.

CAPVT XXI.

DESCRIBITVR FVNDATIO COENOBII VEASENSIS,
quod à Sancto Iosepho Saluatoris vocatum, & anno M.D.LXXIV.
in Sancti Matthiæ festo fundatum est.

E O ipso tempore, quo (sicut supra commemorauimus) iam inde ab Incarnationis Salmanticam proficisci iussa sum, & ibidem versarer, honesta quædam domicella Veasensis, misso nuntio, nec non litteris, quas Curionis aliorumque mittebat nomine, me inuitauit, vt illo in S. Matæ opido cenobium conditum venirem; & verò de domo minimè laborarem, etenim ipsam se iam paratam habere, vt sola, omnibus iam paratis, monialium quæ ipsam incoherent, requireretur præsentia. Ergo nuntium, de opidi situ, commodis, & incolis sum percontata: qui multa mihi eiusdem bona commemorauit, nec iniuria est

Fff 2

namque

namque locus amœnus, salubris, & cœli satis temperati. Sed cum videtur quantum inter illum & Salmanticam locorum esset intervallum, stultum mihi videbatur de ea fundatione cogitare: atque impetrare quod Commissarium Apostolicum (qui novæ huiusmodi cœnobiorum fundationi si non adversaretur, saltem non faucebat) assensum in illa præbere oporteret. Quare initio decreui, illo non monito, de qua nequaquam me in præsens illam posse fundationem admittere. postea mihi visa sum, quod is ipse Salmanticæ tunc versaretur, malis curis: si illo inconsulto & non monito rem hanc non suscipere, quod à Reu. P. N. Generali mihi esset iniunctum, nullam quæcumque se offerret, fundationem repudiare. Ipse ergo his litteris visis, mihi dixit videri, piorum illorum virorum, quorum se piecæcæ nignitate mirifice respondit recreatum, desiderio non satisfacere, ne morem gerere, quare missis Vassini litteris, illis significarem, ad hoc ut quamprimum, accepta ab Ordinario per ipsos posset, acciperem. verum addebat, hanc ipsam minime ab illis obtinendam obbitatè crederem. quod enim id Equitum S. Iacobi opidum esset, aliis de constare sibi, id genus facultates, ne multorum quidem spatio rum, ab alijs simili in casu impetrari potuisse. quare illis per litteras meas spem omnem non adimerem. Interdum hoc ipsa mecum perpendo, & quomodo id quod Dominus fieri velit (esto id ipsi etiam nolens) ad exitum deducatur & perficiatur, ut, etiam ignari, nec scientes, sumus adminicula & instrumenta: sicuti hac in re R. P. F. Magister Petrus Fernandus, qui Commissarius erat, instrumentum fuit. unde Equitum pace ac potestate iam impetrata, eam à parte sua deest minime potuit. Sed hac ratione res peracta & facta est. Hoc Vetus se Cœnobium, in honorem S. Iosephi, in festo Apostoli Martini Domini M.D.LXXIV. fundatum est. Hac autem eius fuere primordia & initia, ad laudem & gloriam Dei. Commorabatur sub idem tempus hoc in opido generosus Eques, nomine Sanctius Rodericus de S. doual, natalibus illustris, & opibus affluens: uxorem is habebat nobilem Catharinam Godinesiam quæ inter alias proles multas duas ei peperit filias, quæ huius fuere monasterij fundatrices, & maiori nomen fuit Catharinæ Godinesæ, minori vero Mariæ S. douallæ. Illa quartum decimum ætatis annum egressa viam cum eam Dominus ad obsequium suum vocavit, antè vero ab mundo nuntium remittendo erat aliena, ut quascumque ei suggereret nuptias, velut se indignas ac minores, repperit. At eum quadam die in cubiculo (erat hoc post canaculum, quo pater eius tum agebat, cum nondum è lecto summa

Mirabile i
visum Com
mentum Ven
sensa.

fontē crucis Dominicæ, quæ ibidem conspiciebatur, titulum legit-
 set, repente ex illius lectione, dextræ diuinæ potentia penitenti im-
 mutata fuit. nam cum animo versaret & volueret matrimonium id,
 quod satis honestum & optabile oblatum tunc ei erat, intra semetip-
 sum dicere cepit: Hem, quàm paucis & modicis pater meus contentus
 est, dum maioratus possessore sponto mihi inuento quiescit. ego verò
 ego & molior, ut stirps mea à me initium habeat, ipsa que familia sum
 princeps. A matrimonio ergo alienior fieri cepit: quod nimis quàm
 vile & abiectum ei videretur, alicui homini sese subijcere. vnde nam
 vero hæc in se superbia oriretur, ipsa nesciebat. Sed nouerat Dominus,
 quam illam via iuuare & ad sese trahere veller. quare benedicta eius sit
 misericordia.

Eo ergo momento, quo Crucis titulum legit, luculenta ac splen-
 dida menti illius abortiva lux est, ad veritatem ipsam perspicendam; per-
 inde ac si in obscurum quemdam locum sol defubito ingrederetur. &
 hac luce irradiata, considerationis oculos in Dominum in cruce fixis,
 ac sanguine fluido vndiquaq; persusum coniecit: cogitauitq; quàm ibi
 male habitus esset, nec nō summam & singularem eius humilitatem,
 quàm verò longè diuersum ab eo ipsa iter insisteret, dum per superbiam
 semitum pergeret. Aliquantisper hac in cogitatione haud dubiè hæsit,
 quod illius spiritum Dominus suspendisset. Instillata tum quoq; ei à di-
 uina Maiestate magna & perfecta propriæ vilitatis ac miseriæ cognitio,
 nec non voluntas quæ etiam vilis ab omnibus haberi volebat, adhuc
 ingens, incitatumque propter eum patiendi desiderium, quo pari op-
 tator, quidquid aliàs Martyres passi erant: quin & profunda quædam
 sui humilitas, & tanta sui ipsius detestatio, ut, nisi fuisset quòd
 Dei offensa precedere debuisset, de perditis & propudiosis mulier-
 culis vna esse voluisset, quò hac ratione omnium digitis notaretur.
 vnde se ipsa detestari & abhorrere, magnæque austeritatis subeunda
 desideria concipere cepit, quæ etiam postea re ipsa & opere est exe-
 cuta. Hoc quoque momento castimoniam ac paupertatis vota, insigni
 animi generositate concepit, tantusque mentem illius inaccessit alie-
 ne se voluntatis subijciendi ardor, ut huius dumtaxat voluntatis
 implenda ergo haud grauare se in Mauricam captiuitatem, alieno pa-
 tris imperio, abduci sinisset.

Omnes hæc virtutes in ipsa stabiles permansere, facile vt
 videre fuit, fuisse hanc supernaturalem quamdam Domini gra-
 tiam (vti postea commemorabo) quò omnes eum homines
 deprecarent. Esto tu benedictus, Deus meus, in æternum,
 vt qui vno in momento animam destruas, & mox rursus con-

*Catharina
 Gedinensis
 conuersa ad
 Christum.*

struas & reficias, quid hoc est Domine; percontari hic ex te
 id, quod olim te rogauerunt Apostoli tum, cum caeco lumen
 disti, petentes, *Quis peccauit, hic an parentes eius?* Sed ego
 econtra peto, *Quis tam singularem gratiam promeruerit?* Non
 fa: iam enim supra diximus, quibus illam e cogitationibus
 moliminibus eduxeris, cum hanc illi gratiam praestitisti. Quae
 ergo magna & profunda sunt indicia tua Domine? Tu notis,
 facias, & ego vix scio quid dicam; cum opera, & iudicia
 comprehensibilia sint. Esto proinde in aeternum glorificatus & lau-
 rus, cum etiam plura & maiora praestare valeas. Hoc ni esset,
 de me foret? Quid si forè Mater eius tantae huius gratiae et
 causa fuerit? tanta namque eius erat pietas & religio, ut ei
 san bonitatem tuam (utpote qui pius & benignus es) inducere,
 ei concedendum, ut in vita sua tantam in filiabus suis virtutem
 faceret. Subinde mecum ipsa perpendo, & considero, tales te solent
 rias diligentibus te praestare, tantumq; ijs bonum conferre, quale
 dare id per quod tibi seruiant.

Hac animo dum versar, ingens ab imis cubiculi penetralibus
 strepitus, ut omnia loco moueri ac subruui viderentur, est ex-
 tus: qui etiam omnis e quodam illius angulo, in quem ipsa
 cesserat, prodire & oriri videbatur. Audiuit praeterea
 quosdam ululatus & fremitus: qui quod aliquo temporis
 durarent, patrem (qui, ut dictum est, nondum lecto sum-
 rar) insolito timore complerunt: adeo ut toto corpore
 rescere & tremere coeperit. quare percussus & consternatus,
 gam sumit, strictoque gladio in locum irruit, & expallescens
 liam quid rerum subesset, sciscitatur. Ipsa nihil se vidisse
 dicet, ulterius in aliud conclaue interius penetrat. cumque
 ibi quidquam vidisset, filiam iubet ad matrem se conferre:
 iniunxit, ne illam solam esse sciret, & quidnam audisset, ex
 narrauit.

Facile hinc patet, quam diabolus agre ferat, cum animam
 quam iam ut suam reputabat, manibus & potestati suae videret
 (adeo is scilicet bono & saluti nostrae aduersatur.) Non mirum
 ne, cum, cum clementissimum Dominum tot simul alicui
 praestare videt, ita obstupuisse, & talia doloris & indignita-
 nis suae argumenta dedisse: praesertim quod intelligeret ac
 rer, se, per gratiarum, quae in anima illa sedem stabilem
 thesaurum & opulentiam, multas animas, quas iam
 habebat, amissurum. Etenim certa sum, numquam tam magnam

nam alicui gratias confettere, quin simul earum plures, quam ipsum
 qui eas recipit, participes faciat. Nihil horum ipsa cupiam dixit:
 sed ardens vitæ monasticæ profuturæ desiderium concepit, cu-
 ius rei causam facultatem instantissime à parentibus peteret, numquam
 tamen ab ijs illam potuit impetrare. Erga cum triennio toto eam
 postulasset, & illos assensum præbere nolle cerneret, ipso S. Iose-
 phi die, honestum & simplicem vestitum, matre solæ huius con-
 stituta (à qua haud ægre potestatem monasticam vitam suscipiendi
 obtinisset: etenim patri nihil audebat indicare) assumpsit, ita-
 que ad templum publicè perrexit; ut, cum semel in eo visa pu-
 blicè & ab omnibus esset, hunc ponere deinde non iuberetur.
 Neque etiam factum est, & patrem dissimulare oportuit. Toto hoc
 anno bonas aliquot horas orationi impendit, & quibus pote-
 rat modis se mortificare, prout eam Dominus instituebat & sug-
 gerebat, studuit, non raro etiam in aream domesticam prodians,
 singula vultum persusum solaribus ilico radijs siccandum expone-
 bat, ut formæ factò dispendio omnes à sui coniugio, quod nihilo-
 minus plurimi ambiebant, detereretur. Adeo nemini quid impera-
 re & dominari volebat, ut, cum ei paternæ familiæ cura concedita
 esset, itaque ancillis & mulieribus alijs quid imperare eam oport-
 eret (quod aliter fieri non poterat) ipsa tamen ex humilitatis
 studio, expectans vsque dum dormirent, illarum pedes exoscula-
 tur, dolens & anxia quod ipsæ, cum sese meliores essent, sibi
 nocerent. Quod verò interdum à parentibus aliarum rerum transac-
 tione distineretur, somnum corpori suffurata integras propè no-
 ctes orationi dicabat adeo ut sæpè tam parum somni caperet, ut,
 nihil supernaturales adfuerint suppetiæ, corpus trahere ei impossi-
 bile fuisset. Austeritates vero & flagella frequentissimè usurpabat,
 quod nemo esset à quo ipsa regeretur, & cum nemine confer-
 ret. Inter alias, per quadraginta ieiuniorum dies continuos ferreis
 circumcinctam hamis loricam patris nudo accinxit corpusculo. Oratura
 quendam locum captabat, ubi eam cacodæmon vanis &
 horribilibus illusionibus exagitabat. fuit non raro cum à decima ves-
 pertina ad usque auroram in precando numine perseveraret. Qua-
 triennio prope totum hisce exercitijs vacavit; quo exacto, in alijs
 orationibus eam Deus sibi voluit seruire, gravissimis inquam & pano-
 ramicis morbis, continenti videlicet febre, diro hydrope, cardiacis dolo-
 ribus, nec non gangræna, quam incidi oportuit. Septendecim iplis an-
 nis hæc ipsam ita detinuit inualetudo, ut nonnulli dierum aliquot
 sanitatē

sanitate vfa fuerit. cum quintus harum gratiarum, morborum, iniquitatis
ageretur annus, patrem contigit intermori.

Soror vero eius, quatuordecim annorum virgo, vno post, cum
Catharina vestium ornatum deposuisset, anno etiam exuuiis lac-
(quarum antea elegantiam splendoremque perdidit sectata fuerat)
texuit, communi veste se induens: & exinde etiam insistere conti-
ner precibus, pijsque mentis exercitijs cepit. Huc illas non modica
sa mater exstimulabat, & qua poterat ope, pia illarum exercitia & de-
sideria promouebat: qua etiam illis data facultas, vt mundana
& nobilitatis proculcatis insignibus (quamquam stipe essentia-
les) teneras puellarum manus ad puellaria opera & literarum
etionem edocerent, idque gratis, sed tantum vt hac ratione
occasionem haberent ad mollioribus illarum mentibus doctrinae Chri-
stiane rudimenta, & Deum rogandi methodum rationemque
dendam. Insignem hac illas via fructum faciebant: etenim multas
se allieabant puellas, in quibus, quam in puellari etate didicerant
rum honestatem, & laudabiles consuetudines, etiamnum relucere
emicare cernimus.

Pia hæc occupatio & exercitium non fuit diuturnum: nam cum
demon, quod ferre bonum hoc opus non posset, parentibus per-
dere cepit, fore, vt in magnam sui ac familie dedecus & infamiam
deret, quod ipsarum proles gratis edoceretur: hæc, vii & octo
rum violentia & grauitas, in causa fuit, vt pium hoc exercitium
rumpere sint coactæ. Quinto post patris mortem anno, mortuam
que est harum Virginum mater, & quoniam Catharina vocata
per fuerat, vitam Religiosam & claustralem suscipere, sed nunquam
ad hoc a parentibus impetrare veniam potuerat, hinc illico, hæc
sione oblata, desiderium hoc exequi procurauit, & alio propere
ficisci (nam Veasij cænobium nullum erat.) Sed consanguineis
(cum fortunis ac facultatibus affluerent,) in maius Dei cellarium
sequium affirmarunt, hoc ipso si in loco cænobium nouum con-
rent. Sed, quod opidum hoc ad Equites commendatarios S. Iu-
spectaret, ad hoc generalis ipsius Ordinis Concilij consensus
rius erat. Vnde ipsum Catharina impetrare incepit: sed is tam
ter haberi & obtineri potuit, vt quatuor ipsis annis, post mag-
bores & sumptus, nihil penitus actum sit. Vsq̃ue dum ipsi Regi
causa oblatus libellus est, nihil obtinere tum ipsæ, tum amica
re: quare tanta in re hac obtinenda apparuit difficultas, vt Cath-
consanguinei dicerent, fatuum esse vterius petendo insistere:
rent proinde, rem hanc vt animo ponerent. Addebant insuper

nam ob cilli attritaque esset valetudine (vñ supra dictum est) semper
 lecto affixa haereret, vix vlla in Monialium congregatione locum si-
 bi dandum speraret. Quibus illa confidenter pronuntiavit, si vnus men-
 tis sibi plena à Deo sanitas restitueretur, certissimum eam docu-
 mentum ipsi diuinæ voluntatis fore, quia hoc condi cœnobium velleret
 utam se illius ergo curiam adituram. Hæc cum diceret, semestri, co-
 que amplius, lecto, prostrata valetudine, affixa decubuerat, & octennio
 pñ omni propè membrorum vñ destituta vixerat. Toto illo tempore
 continuus iactata fuerat febribus, leuiter quoque interiora aderat phthi-
 sis ac marcor hecticus: accesserat hydrops, ac tam vehemens hepatis in-
 flammatio & ardor, vt etiam trans stragula adstantes is afflaret, & ipsa
 tam indulta adureret (adeo intensus erat) quod fidem propè supera-
 veretur. Ego ipsa è medico sciscitata sum, num verè huiusmodi
 illa cum morbis laboraret: qui etiam non mediocriter obstupes-
 copuit, præter hæc, deum articulatis eam in manibus æquè ac pedibus
 morbus cruciabat.

Ecce autem in gloriosi Martyris Sebastiani pernigilio, quod tunc in
 subactum diem incidebat, tam perfecta & plena ei reddita sanitas
 est, vt, ne miraculosa illa res in populum innotesceret, ipsa nesciret
 quomodo eam tegeret. narrauit porro, Dominio valetudinem sibi
 redente, tanto se tremore subito intortum fuisse correptam, vt
 in supremo eam vitæ agone versari crederet soror. vidit verò ipsa ma-
 gnam in corpore suo mutationem, quin & aliam in anima; adeo sci-
 entia in melius profecit. Adhæc noua hæc valetudo & sanitas ma-
 gis ipsam recreabat, quod hoc pacto monasterij fundationem pro-
 curare sibi iam liceret, quam prius ipsum desiderium patiendi. Nam
 tum inde ab initio, quo eam Dominus ad se vocauit, talem ei sui-
 typhas abnegationem & detestationem indidit, parui vt omnia fa-
 ceret, simul etiam asserit, tam vehemens se in animo patiendi desi-
 derium sensisse, vt Deum enixissimè & ex animo rogaret, vt om-
 nem sibi patiendi materiam suggereret. In quo petitioni & po-
 stulationi ipsius diuina Maiestas morem gessit; etenim illo, quo dixi,
 octennio plusquam quingentes illi aperta vena est, vt ræcam pluries
 almotas ei cucurbitulas cum scarificatione, cuius indicia & cicatrices
 in corpore etiam nunc existentes satis id ipsum produnt. In cuius pla-
 gu etiam sal subinde iniectus, quod salutare & vtile id medicus qui-
 dam censeret, ad virulentiam & acrimoniam, quam lateris quidam
 dolor causabatur, eliciendam. plus quam vicies hoc ei remedium
 administratum est. Id porro magis in ea mirandum, quod, cum medicus a-
 quo dè pernosis hisce remedijs adhibendum pronuntiaret, ipsa interim

S. Matris Teresæ Opera.

Ggg

prius

Ther
Op
N

prius anima non concideret, sed magna cum audacitate ac desidia tempus illud expectaret, quo ipsum erat executioni mandandum. quin & ipsosmet medicos exstimulabat & incitabat, prout cum cauterio caro illi esset inurenda, quod ob gangrenam illius id genus morbos satis erat frequens. Causam ob quam hanc rem desideraret, eam esse dicebat, ut probaret & periculum facerem quæ martyrio finiendi vitam, habebat desideria & voluntas vera forent.

Ut ergo se valetudini restitutam conspexit, Confessario & medico suavit, aliud ut se conduci facerent, ut vulgo crederent homines, aëris calique mutationi valetudinis recuperationem asserendam. Sed id illi verabant; imò verò medici rem propalam quod de eius valetudine iam antè desperassent, quia tam parum dentidem expuebat sanguinem, ut pulmonum particulas exciperent. Triduo ipsa in lecto hæsit, quod surgere non audebat, quis rem intelligeret; sed quia tam sanitas, quam infirmitas, latuit nequit; hinc omnis illius conatus & simulatio frustrata. Narravit ipsa mihi, se, cum mense Augusto superiore Dominum precaretur, ut vel ingens hoc vitæ religiosa cænobique commendanda se desiderium auferret: vel aliqua eius perficiendi rationem suggereret; certam de valetudine recuperanda intus habuisse, quod confirmato corpore per quadragesimales ferias famularem ipsa impetratura in curiam abiret. Addidit præterea, toto illi tempore, tametsi morbi & languores indies etiam ingrauescerent, non quam se, quam à Deo acceperat recuperandæ valetudinis spera deponere potuisse. Et, tametsi bis, extrema vñctione inuncta & quidem semel in ita præsentis mortis discrimine, diceret medicus, frustra Curionem ad vngendum aduocari, ante illius aduentum ipsa esset expiratura) semper tamen combattebat & in Domino sperabat, fore, ut Religiosa moreretur. Nunc eo autem, illam iam inde ab Augusto illo ad vsque S. Sebastiani festum, bis hoc extremæ Vñctionis Sacramentum suscepisse: prius.

Fratres illius & consanguinei, ut gratiam & miraculum quod in ea Dominus erat operatus, tam inexpectò ei sanitatem reddendo, perspexere, iter illius & professionem impedire noluerunt, tametsi stolidum id illis & dissentaneum videretur. Trimestris ætate hæsit, nihil dum impetrans; at postquam Regi libellum supplicem suis ipsa manibus obtulit, is, cognito Discalceatorum Monialibus erigendæ, se dis copiam peti, eam illi confestim dari impetravit.

Porro quod ad Monasterii fundationem spectat, satis
eum, nonnisi Deo operante & peragente perfectam fuisse vi-
dere hinc, quod eam Superiores, cum & locus procul esset
diffusus, & reditus perexiguus, admittere voluerint. Quod e-
nim Maiestas illius fieri vult, non potest non fieri & executio-
ni mandari. Quapropter anno M. D. LXXIV. sub quadragesi-
malis ieiunij initia eò se Moniales primum contulere: quas o-
pulant magna cum pompa, hilaritate & supplicantium ritu ex-
cipere. Omnibus porro in generali magna propterea oborta læti-
tia est; nam, etiam ad paruulos vsque, nemo non videbat o-
pus esse, quod ad Dei optimi maximi gloriam mirificè faceret.
Monasterium porro, quod à S. Iosepho Saluatoris nomen tra-
xit, hac ipsa Quadragesima, die Sancti MATTHIÆ na-
tibus sacro fundatum est. Eadem quoque die ambæ sorores sa-
cum religionis habitum susceperunt. CATMARINAE porro
venerando indies fiebat melior ac robustior, eius autem demissio
animi, parendi voluntas promptissima, & vt ab omnibus vi-
siperenderetur desiderium, satis significant, eius desideria vera fu-
isse, & ad Domini obsequium retendisse. Sic ipse benedictus in sæ-
culum.

Eadem quoque mihi inter alia multa narravit, sibi ab hincan-
tis viginti, cum se ad nocturnam quietem composuisset, animo
occurrit soliteque versans, quam in mundo Religio maximam
vitz perfectionem sectaretur, vt illi reperta se totam ipsa deuo-
neret, somnianti hoc visum exhibitum. Angustissimum per callem
incedere se putabat, præcipitijs & voraginibus horrendis vindi-
que obnoxium inter hæc Religiosum de Discalceatorum certu con-
spicere (eum autem F. Ioannem de Misericordia, Fr. Laicum Ordinis hu-
ius, qui Veasium excurrit cum ipsa ibidem agerem, conspexisset,
hunc eundem sibi videri ait, qui alias sibi inter somniandum apparue-
rat, sibiq; decentem audit, *Mecum veni soror*, quo dicto, quamdam in do-
mum ab illo conducitur, in qua ingentem Monialium multitudinem
vidit nulla porro domum hanc illustrabat lux, quam quod à can-
delis ardentibus, quas manu illæ gestabant, lumen promicabat
confestim ab eisdem sciscitatur, ecquodnam vitæ institutum profi-
cerentur. Nulla verbum illi respondit; sed omnes velum capitis
extollescentes, ore blando ac reuerenti riserunt. Et certissimo as-
seruit, eosdem se tunc vultus notasse, quos habere videretur eas quas
hæcenus conspicata sorores est. Reliquarum verò præfecta, ipsius
manu arrepta, ait: *In hunc statum cooptare volo filia: simul vitæ quam*

*Viso admi-
rabili*

GGG 2

profite-

profitebantur, leges & Constitutiones exhibens. Interim ipse
 to animi gaudio delibata somno expergiscitur, vt se inter Calu-
 choros & iubilos versatam crederet. ceterum quidquid ex omni-
 bus sibi in viso Constitutionibus memoria insculptum haberat, ad
 mam reuocatum scripto commisit. Multum porro effluxit tem-
 ris antè, quàm horum quidquam Confessario, aut mortaliu-
 piam aperiret. Et nemo erat, qui & hoc de instituto aut Religio-
 quidquam diceret. Cùm ergo isthuc in opidum quispiam de
 cietate Iesv Sacerdos, qui omnium illius desideriorum probe
 scijs erat, fortè post appulisset; huic ipsa quidquid in scriptis
 tulisset, haud grauatè ostendit, seque beatissimam fore signifi-
 uir, hanc si sibi Religionem inuenire contingeret: fore enim vt de qua
 primùm huic dedicaret. Is porro horum cum monasteriorum
 tiam haberet, Ordinem illum esse B. Virginis de monte Cana-
 ei dixit: tamen id illi tam clarè ad intelligendum non aperiret:
 illorum ei Monasteriorum, quæ ego tum fundabam, memo-
 nem faceret. His igitur compertis mihi, vt suprâ significatum
 litteras & nuntium miserunt. Quo autem tempore responsum
 meum accepit, adeo grauiter ægrotabat, vt spiritualis illi
 ter persuaderet, hac vt cura seposita, de isthoc instituto
 stendo ultra non ageret: nam esto etiam hunc in catum
 eta iam esset, ex eo dimittendam videri, nedum iam ad-
 tendam. Hæc illam dehortatio cùm non parum affligeret, heu-
 tes in preces effusa & anxîa, sic Dominum est precata: Domine
 & Deus meus, te scio esse qui omnia potes. cia ergo anima mea vita,
 à me desiderium amoue, aut eius adimplendi mihi viam modamque
 de. Magna hæc cum fiducia proferebat, Beatissimam Dei Mariam
 per eum quem tum, cùm filium suum dilectissimum mortui
 gremio sustinuit, sensit dolorem rogans, pro se vt apud Dominum
 intercederet. Vnde ei intorsum in aniina in hæc verba vox audita
 Crede & expecta: ego enim sum qui possum omnia: sanitatem respice
 qui enim efficere potuit, ne tot tantæque ægritudines, quæ ex se mortalem
 vllum vitæ detrimentum inferrent, multò minori eas negotio à te potui
 ferre. Tanto autem sibi aiebat verba hæc robore & certitudine
 fuisse, nullatenus vt dubitare poterat, quin votorum
 futura esset compos, tamen alia plures, tum & maiores in catu
 gritudines ingruerent, quoadusque plenam ei Dominus (p
 dictum est,) salutem daret. Sanè quæ hoc in euentu
 sam contingere, incredibilia propè sunt, & nisi ipsa medi-
 eiusque domesticos & alios interrogassem (adeo scilicet ego

proba sum) res certè erat huiusmodi, ut non multum quis peccasset. Aliquam in narratione eius exaggerationem permixtam fuisse credidisset. Tamen autem imbecillis & infirmus sit, vires nihilominus iam habet ad regulam seruandam, & corpus satis firmum; præterea magna animi est hilaritas, & singulari in omnibus (vitiis antè notatum est) humilitate prædita, quæ omnibus nobis egregiam Dei dilaudandi materiam suggerit. Ambæ verò tam perfectè inægreque suas sine vlla contradictione fortunas Religioni consueverunt, ut, etsi deinde in ipsam non cooptarentur, nullum tibi esset ius eas repetendi, aut vllam propterea mercedem poscerent. Magna in seniore relucet abnegatio tum consanguineorum tum patris, unde etiam semper procul ab eis abesse desiderat; & hoc ipsum etiam enixè à suis Superioribus contendit. tanta tamen & tam singularis eius est obedientia, ut Veasij etiam cum gaudio commoretur. Hæc quoque in causa fuit, cur monialium chorum frequentantium velamen sumplerit; omnimodis namque perebat, non in illarum, sed ministrantium sororum numerum ascribi. vique dum meam illi sententiam perscripsi, multa ad hoc argumenta adferens, quin & eam increpans, quod non ea qua oportebat, promptitudine Patri Prouinciali pareret: neque enim hoc materis meriti materiam esse & alia id genus depromens, asperius eam habendo. Hæc verò loquendi ratio ei longe gratissima est, nam gaudet summopere cum increpatur. Siedemum ad hoc potuit induci, tumetsi contrarium quam maxime veller. Nihil de hac anima audio vel intelligo, quod non eo referatur, ut Deo sese gratam exhibeat, atque idem reliquarum omnium de ea iudicium est. Dignetur eam Maiestas ipsius in hoc proposito confirmare, eiusque virtutes & gratiam, quam ei contulit, ad maiorem gloriam & obsequium suum iudex adaugere. Amen.

CAPUT XXII.

HISPALENSIS CONVENTVS à S. IOSEPHO

appellati fundatio describitur. Primum in eo sacrum ipso

SS. Trinitatis festo, anno Domini M.D.LXXV.

celebratum est.

Veasij cum agerem, Concilij Commendatariorum facultatem, ad Carataxæ fundationem inchoandam, expectans, illuc ad me visitandum appulit quidam Ordinis nostri Discalceatorum Pater,

Ggg 3

Hiero-

*Hierony-
mus Gra-
tianus Dis-
calceatis
aggregatur,
& eius elo-
gium*

Hieronymus Gratianus de Matre Dei vocatus, qui non ita po-
dem Compluti cum ageret, in Ordinem nostrum cooptatus est.
Vixerat egregie doctus, summi ingenij, & cum primis modestus
& toto vitæ tempore tam continuus virtutum omnium cultus
& amator, ut in renouata primigeniæ Carmelitarum regulæ & Or-
dinis huius bonum B. Virgo cum selegisse videatur. Hic Com-
pluti habitans, ab Ordinis nostri habitu assumendo satis ex-
alienus, esto non à vita Religiosa proficenda. etsi enim parum
ipsius, quod gratia & benevolentia apud Regem valeret, & que
clara omnia filij indoles polliceretur, quid aliud intenderet, ipse
tamen alia longe spectabat. Pater eius, qui Regi à secretis esse
volebat ut calamo rem ageret, & non militiæ assuesceret, eum
que proinde sibi in secretariatus officio successorem deligebat
At ipse, quod ætate adhuc esset iunior, adeò hoc non
propendit, ut magna lacrymarum vi effusa ab eo im-
trahit, ut Theologiæ sibi operam dare liceret. Animum
iam ad Societatem I. E. S. V. applicarat, quin etiam in eandem
iam cooptatus erat, sed, nescio qua de causa, illius ingrediti
ad dies aliquot differendum censuere. Narrauit is mihi, quo-
nes quæ sibi occurrebant delicias & recreationes, semper
graves & pænosas fuisse, quod hæc sibi via ad cælum minime
ducere, neque tuta esse videretur. Semper autem statas suas
diseruabat horas, & ordinariam mentis recollectionem, cuius
que honestatis seruandæ per omnia studiosissimus. Eodem
tempore summus quidam amicus eius Pastranz Ordinis
habitum assumpsit, S. Theologiæ etiam Doctor, F. Ioannes de
cognominatus. Nescio autem an hanc ob causam, aut quod
Ordinis nostri magnitudine, excellentia & antiquitate
tum scripserat, erga eundem affici caput. Etenim tam illi
pe erat, omnia quæ ad ipsum spectant, legere, & hæc ipsa
strium auctorum testimonijs comprobare, ut sæpe scriptis
conscientiæ sensisse se diceret, quod alia maioris momenti
dia & electionem intermitteret, quod ab hisce auelli non posset
ut omnes recreationis suæ horas his solum impenderet.

O Sapientiam & potentiam Dei! quam ipsi parum effugit
& diuertere possumus id, quod ipse fieri vult! Videbat Dominus
quantopere opus hoc quod Maiestas ipsius inchoarat, humilis
viro opus haberet. Equidem frequenter ob gratiam & be-
ficiam in hoc nobis datum eum laudo ac celebros: etenim si sumus

con contentione & enixè Maieſtatem eius rogare voluiſſem, talem & Ordini virum daret, qui ſub hæc primordia, omnia quæ ad eum ſpectarent diſponeret ac dirigeret; tantum ab eo petere virum neſciſſem, quantum in iſthoc nobis dedit. Sit ipſe propterea in æternum benediſtus. Cum ergo nihil minus quàm de Ordine hoc capellendo cogitaret, rogatus eſt vt paſtranam, cum conuentus noſtri illic Præpoſiti nondum enim iſ conueſtus diſſolutus & translatus erat) actum, vt Virginem illa quandam in familiam ſuam cooprarer, ſeſe conſtiter. Quæ non diuina Maieſtas mediâ uſurpat! forſitan enim, ſi illac ſe ad habitum Religioſum ſumendum conferre decreuiſſet, non multi ei aduerſari fuiſſent, numquam vt id perficere potuiſſet. Sed Beatiſſima Virgo MARIA, cuius ille indefeſſus eſt cultor & perſtudioſus, ſibi impenſum obſequium non aliter ei remunerari uoluit, quàm ſuum ei veſtitum elargiendo. ipſam proinde mediatri- cem fuiſſe exiſtimo, quo hanc ei Dominus gratiam præſtaret; nec non in cauſa fuiſſe, vt & ipſe hunc aſſumeret, & tam bene erga Or- dinem eius ſemper affectus fuerit. noluit enim, vt tam ardens ei ſer- uendi deſiderium habenti, ad ipſum opere exequendum deeſſet occasio. Illi namque ſolemne & ordinariū eſt, opem & auxilium præſtare illis, qui ſub ſuum præſidium conſugiunt. Madriti puer cūm ageret, ſapè quandam B. Virginis imaginem, erga quam peculiari quodam affectu ſerebatur (quæ ubinam eſſet, non recordor) ſa- bulatam abibat, eamque dominam & amicam ſuam nuncupa- re ſolebat; eamque quàm frequentiffimè uſitabat. Munditiem illam & caſtitem, quàm ſemper uſque dum uixit, iſ coluit, ip- ſi haud dubiè illi à filio impetrauit. Dixit, uſam ſibi ſubinde i- maginem illam oculos lachrymis ſuffuſos, ob plurimas quæ ad- uerſus filium ſuum committuntur offenſas, habuiſſe. Hinc magnus quidam in eo imperus & deſiderium animarum uiuandarum, nec non intentus ac uehemens, cum in Deum uideret peccati, ani- mi dolor & ſenſus naſcebatur. Itaque erga proximi animarum bo- num propendet, vt omnis ei labor, ſi aliquid per eam ſeſe proſi- cere poſſe ſperet, illarum cauſa ſuſceptus perexiguus eſſe uideatur. hoc ipſa per experientiam & reiſa in multis laboribus quos ſubiit, perſepi.

Cū ergo BEATA VIRGO Paſtranam eum uelit cir- cumuentum conduxifſet, (putabat namque ipſe illuc ſe ad Mo- niali cuidam veſtem impetrandam abire) ecce Dominus ita rem diſpoſuit, vt eam ipſemet ibidem ſumpſerit. O ſecreta iudicia

judicia Dei & quomodo, nolentes nos disponit, vt nobis gratiam conferat, & animam illi bona quæ fecit opera, atque adificationem, quod semper dederat vita sua exemplum, nec non intentum quo gloriose eius matri famulari volebat, desiderium remuneraretur. Cum enim Maiestas eius hæc semper maximis quibusdam muneribus & gratiis in dubiè compensare solet.

Pastranam ergo cum appulisset, Præpositam est, vt Virginem illam in suum contubernium admitteret, allocutus; imò verò cum ea egredietur, vt apud Dominum ipsa precando efficeret, quo ipse in Ordinem neminè posset admitti, vt primum ipse cum ea agere cepit, etenim suavis & blanda eius conuersatio est, vt plerique qui cum eo egredietur cum diligant (est hoc gratia à Domino dari solita) vnde etiam a vniuersis Religiosis ac Monialibus ipsi subditis summopere amantur. Nam tamen si nullum delictum impunè esse sinat (etenim de Religiosis & Ordinis incremento semper sollicitus est, quàm maximè, inque procurando assiduus) nihilominus eam morum suauitatem & pietatem præfert, vt nullus aliquam de ipso conquerendi occasionem habere possit videatur. Cum igitur idem huic Præfectæ accideret, quod alijs omnibus, summopere desiderauit, vt Ordini ipse huic non deficeret. Hoc ergo desiderium Monialibus suis patefecit, vt viderentur licet etiam atque etiam, quanti hoc sua interesset (tunc namque admodum paucos, & pendè nullum ei similem Ordo vniuersus virum habebat) ac Dominum precibus inducerent, ne illum inde digredi pateretur, nisi habitu Carmelitano assumpto. Hæc autem Priorissa magis & feruens Dei ancilla est; vt, etiam eius vnius orationem à Deo credi dignam fuisse censeam, quanto verò magis, tot sanctarum precum, quæ ibidem congregatæ erant. Nulla non hanc in se procuratorem suscepit, & ieiunijs, corporis castigationibus, & feruentibus orationibus diuinam Maiestatem continenter fatigabant. Vnde etiam ad inducere, vt hanc nobis gratiam faceret. Vt enim P. Gratianus Cuentum Fratrum adiit, tantamque ibidem vigere religionem vidit, nec non tam insignem Domino seruiendi occasionem ac materiam (atque imprimis, quod Ordo esset gloriosissimæ eius Marti, cuius usque adeo famulari auebat dedicatus) cor illius caput ad amplius mundum non reuertendum emoueri. Et, quamuis multas ei circumstantias mon e contra difficultates & remoras obijceret, atque imprimis ipse dolore & cruce suis allaturus esset parentibus, qui vsq; eo diligebant, quemque liberis suis (quos habebant in vtroq; fratre) rimos aliquando consulturum & auxilio futurum certissimo sperabant; attamen ipse, hanc Deo, cuius causa relinquebat reliqua

erram committens, Virginis esse famulus, cliens & Religiosus; eiusque habitum assumere apud se firmissimè constituit. Quare hunc certam magno vniuersorum, ac praesertim Praeposita & Monialium omnium laus & gaudio suscepit: vnde hæ Domino summas idem tamen agere gratias, quod suis hoc Deum Opt. Max. beneficium precibus & orationibus contulisse existimarent. Toto tirocinij sui tempore eam humilitatem & abiectionem prætulit, quam etiam nouitiorum minime. In primis verò eius virtus eluxit & probata est tum, cum illa loci Priore absente, frater quidam admodum iuuenis, vix doctus, & paucissimis naturæ dotibus, nec vlla ad regendum prudentia instructus, & sine vlla experientia (etenim nonnisi pauculis annis in Religione vixerat) ipsi in Rectorem & Præsidentem datus est. Vix credat quis, quam is suos rigide haberet, quibus eos austeritatibus & mortificationibus attereret: & quoties id mecum recogito, obstupesco, quomodo eas subditi ferre possent, praesertim similes viri; adeo ut spiritu suo quem illis dederat Deus, ad illas sustinendas, sanè opus esset. Vnde etiam exinde patuit, Religiosum illum melancholicæ passioni valde obnoxium fuisse; adeo quidem vis, vbicumque agat, etiam subditis, fratribus suis molestus & grauis sit, quanto verò magis cum aulis reuerentibus; eo quod melancholicus illi humor valde dominetur. Ipse quidem bonus Religiosus est; Deus verò subinde permittit, talis ut vitor committatur, tales inquam homines gubernaculis admoueat, ut ij quos ipse amat, in obedientiæ virtute exerceantur ac perficiantur. ita hic factum fuisse, verisimile sit. Vnde in huius rei meritum, maximam Deus lucem in rebus ad obedientiam spectantibus P. Hieronymo de Matre Dei contulit, ad suos postea subditos educandos, utpote qui tam bona habuit ad in ea sese exercendum, principia. Vt verò in omnibus quæ nobis opus sunt, aliquam haberet experientiam, utque per omnia probatus foret, trimestri ante, quam professionem votorum emitteret, maximis exagitatus fuit tentationibus; at ipse, tamquam strenuus filiorum B. Virginis Mariæ ductor futurus, egregiè illas superauit & victor euasit, cum illum cacodæmon maximè & vehementissimè inducere satagebat, ut habitum assumptum exueret, ipse econtra votum faciendo sese illum non dimissurum, quin imò vota ipsa concipiendo, illius vim & potentiam eludebat. Mihi quoque deinde tractatum, quæ durante illis tentationibus conscripsit, legendum cedit, qui magnum sanè deuotionis spiritum in me excitauit; simul etiam ex eo apparet, quo eum Dominus modo in tentationibus expugnandis corroborarit.

S. M. Teresa Opera.

Hhh

Vide-

Videbitur fortasse cuiquam vestrum ineptum & absurdum, quod tot animarum secreta & particularitates ipse mihi aperuerit: tantan id fieri permisit Dominus, ut hoc illa loco ipsa commemoratum, ut ipse suis in creaturis laudetur & celebretur: noui enim, ipsius Confessario quidem suo, aut cuiuspiam alteri tantum, quantum me eorum patefecisse. Subinde aliquam ad hoc faciendum habebat occasionem, quod ei, tum ob prouectiorem meam ætatem, tum ob ea quæ ex alijs de me audiebat, aliquam rerum habere videretur experientiam: quæ tamen non est opus hoc loco describere, ne æquo limbi-gior. & certè adhuc multum me ipsa inhibuit, ne, si fortè hæc aliquando in illius manus incidant, aliquam ei propterea molestiam parant. Reuera minus facere non potui, & nefas putavi, eius qui huius prægeniæ Regulæ renouationi tantopere contulit & præstitit (cum tamquam hæc in manus illius incidant, adhuc valde diu futurum sit) memoria non facere aut recordari. Etsi enim is primus non fuerat, eam inchoauit, aliquando tamen fuit, cum malè me haberet, quæ eadem esset inchoata, nisi tam magnâ de Dei misericordia speranduciam habuissem. Loquor autem de conuentibus Fratrum: conuentus Monialium, quæ eius bonitas & benignitas est, habet semper felicem progressum & successum habuere: quin & fratrum mus non malè procedebant, sed tale habebat fundamentum accipium, ut propediem prolapsura viderentur: quod enim per singula singillatim Prouincialem non haberent, à Patribus Calceantibus. Porro qui eas regere potuissent, qualis erat F. P. Antonius Iesu (is inquam qui rem exorsus erat) plenam hanc potestatem habebant, neque etiam Constitutiones à Reuerendissimo Nostro Generali daras stabilitasque habebant. Nam in singulis conuentibus fratres agebant, quod ipsis bonum & expediens videretur; qui, usque dum ab aliquo suæ professionis & Regulæ regere maximas passi sunt difficultates. hoc enim huic, illud illi placere sequendum videbatur. quod certè me non raro, mirum in modum cruciabat. Cui rei & inconuenientiæ Dominus per P. F. & Doctor Hieronymum de Matre Dei succurrendum putauit: hic namque Commissarius Apostolicus mox est creatus, plenamque & absolutam potestatem & potestatem super omnes Discalceatos & Discalceatos accepit; quin & in illorum vsum Constitutiones condidit: quæ nos Moniales, eas iam tum à Reuerendissimo Patre Generali accepimus, nullas pro nobis concepit, sed pro illis, idque vi potestatis Apostolica Sede acceptæ, nec non per præclara naturæ talenta

in supra retuli, à Domino acceperat. Vt primum eos visitauit, omnia
tam bonum in ordinem & statum redegit, satis vt apparet, cum à di-
uina Maiestate adiuuari, & à Beatissima Virgine Deipara delectum,
qui Ordinis ipsius negotia curaret. Illam igitur ego supplex rogo, apud
deum vt efficere dignetur, vt is eum assidue foueat, iuuuet, promoueat,
suaque & gratiam det, ad in illius obsequio semper ulterius progredi-
endum. Amen.

CAPVT XXIII.

FUNDATIONEM CONVENTVS HISPALEN-
sis prosequitur.

A Nequam ergo P. M. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei
A Veasium ad me videndum excurrisset, eum de facie non videram, *S. Mater P. Gratianum videre & audire optabat.*
tamen id sum opere haecenus desiderassem: quamquam inuicem a-
liquones per litteras allocuti essemus. Vt ergo cognoui eum illic ad-
esse, maximopere sum gauisus; valde enim eum videre optabam, quod
tam preclara de ipso & salutaria inaudissem, at magis gauisus sum tunc,
quando coram eum eo tractare capi: ita namque mihi is placuit, vt,
quod illi apud me dilaudarant, satis adhuc eum perspexisse non vide-
re. Cum autem ipsa tum varijs afflictionibus & vexationibus op-
pressa essem, certe vt illum primum vidi, omne, quod illius opera no-
bis euenturum esset bonum, repraesentare mihi Dominus videbatur:
adeo vt omnibus illis diebus tantam tamque excessiuam in animo
meo consolationem & gaudium sentirem, vt me ipsa reuera stupe-
rem. Illius Commissariatus non nisi super Conuentus Bæticenses tunc
equidem extendebatur; at Veasij versantem ad se Legatus Apostolicus
evocauit, simulque Castellanae Prouinciæ Discalceatorum Visitator
esse iussit. Tanto porro spiritus meus tunc exultabat gaudio, vt
Domino gratijs agendis per dies illos satiari non possem, & aliud quid
facere nollem.

Hoc ipso tempore submissa fuit facultas ad nouum Caruacæ con-
uentum fundandum; sed longè ea alia, quam ad meum propositum &
intentum necessaria erat, vnde de nouo nuntius ad curiam mitten-
dus fuit. Graue mihi ac ædiosum cum primis erat tanto illic tempore
expectare; vnde in Castellam redire constitui, iam tum enim funda-
tionibus scripseram, nullatenus eum, nisi certa quædam particularitas,
quæ facultati deerat, concederetur, fundandum. Vnde denuo ad au-
tem mitti nuntium oportuit. Quod autem P. Hieronymus Gratianus,
qui monasterium illud iam tum subiectum erat, quod totius Prouinciæ

Hhh 2

Bætica

Bætica Commissarius esset, ibi tum versaretur, nihil sine eius voluntate fieri aut decerni poterat: unde rem totam cum eo committendi. Illi porro videbatur, fore, ut si semel inde discedere & abire contingeret, fundatio Carauacensis penitus concideret; ad hoc parum ad Dei gloriam futurum, si Hispali conuentus quidam constitueretur: quod ei haud difficile futurum videbatur, eo quod quidam auctoritate pollentes & opibus, etiam domum statim condita reparati hoc ipsum ab illo petissent. Adhuc quod Archiepiscopus singulari Ordinem hunc studio complectebatur, rem longe gratissimam illi sese facturum hac ratione existimabat. unde statim ut cum Priorissa & Monialibus, quas Carauacensi sedi destinaram, Hispalim concederem, tamen animo à conuentibus in Bætica fundandis, varias ob causas, semper fuerim alieniore. Immo, si, cum essem Veasij, prius opidum illud in Bætica esse immissem, minimè illuc concessissem; quod autem me decepit, est, quod quamuis opidum, & ager Bæticensis iuris non sit, quod non minus tuor aut quinque inde leucis initium habet, ab ipso tamen prouincia dependeat. Ut ramen vidi Superiorem huius provincie, ilico eiusdem iudicio sententiaque acquieui. hanc namque Dominus gratiam facit, ut Superiores semper & in omnibus mandare & ratione niti censeam; tamen si aliam fundationem in Bætica, & rationes prægnantissimas haberem quo minus Hispalim vellem.

Statim ergo omnia quæ ad iter hoc necessaria erant, præparare cepere, quoniam æstiuæ calores ingruiebant, & iam Pater Commissarius Apostolicus Gratianus ad Nuntium abierat: unde cum comitibus meis, P. Iuliano de Auila, Antonio Gaitano, & aliquot Monialibus Hispalim contendi. Curru vehebatur prorsus tectæ; hæc namque erat strata per vias incendi consuetudo: cum verò in hospitium ventissem, cubiculum aliquod, commodum vel incommodum, occupabamus, & ad eius ianuam forem collocabamus, quæ quibus operiebatur, intro ferebat; imò verò nec illi qui nos comitabantur, ingrediebantur. Omni qua potuimus, festinatione vsi, Hispalim ingressi ante Dominicam SS. Trinitatis appulimus, cum inter viam æstus & calores sensissemus. Nam (quamquam diebus festis abstinere ab itinere) dico vobis, carissimæ, quod, cum sol radijs suis ita intense & iugiter feriret, in illis, quasi in Purgatorio, agere non poteramus. Subinde de inferno cogitabatur, aliàs ex amore Dei, aliquid & pati proponebatur, itaque, cum gaudio & animi iucunditate

*Hispalensis
Conuentus
fundandi
ocasio.*

*Quæ itinere
ratione
Discalceata
seruarent.*

*Quæ in itinere
Hispalensi
S. M. a-
ter euloris
in comoda.*

prum prosequerentur: sex enim illæ, quæ me comitabatur, tã bonæ & tenentes erant, vt mihi cum illis etiam ad regiones Turcarum proficiscian fura videar, & ipsæ ad mortem pro Domini nomine patiendam vires habituræ, aut (vt melius dicam) eas ab ipso accepturæ. Hæc namque illarum erant desideria, & assidui sermones; adhuc erant in orationis & mortificationis studio cum primis exercitæ; quod enim ibi procul ab alijs conuentibus erant futuræ; illas expressim in hanc sedem deligere studui, quas magis ei commodas futuras, & melius ei quadraturas existimabam. Et tales certè eas esse oportuit, pro ratione difficultatum & procellarum, quas hoc in loco subiere: quarum aliquot, & quidem maximas, hic tacebo & referre omittam, eo quod aliquas particulares personas fortassis notarem.

Inter alias ipsarum molestias & vexationes, fuit illa non postrema, quod me pridie festi Pentecostes ardentissima occupauit febris. Illam ad Deum clamores & preces in causa fuisse autumo, vt malum illud vltius non increuerit, nec ingrauesceret: numquam enim me talis occupauit febris, quin semper vltius ea progrediretur, & aliud ex se malū causaretur. Erat ea huiusmodi, vt, prout quidem mei nunc impotens eram, lethargo & phrenesi laborare viderer. In mali leuamentum aqua me ipsæ conspergebant. Sed hæc ita solis æstuat arde, vt per exiguum ex ea sentirem refrigerium. Non possum, quin vobis hic referam, quàm incommodum hæc in necessitate nacta sim hospitium: assignatum namque in eo nobis fuit paruum quoddam cubiculum sub tecto situm, nullam prorsus habens fenestram; cuius si ostium aperiretur, omnis mox solis æstus eodem penetrabat de foris ingrediens. Credatis autem oportet, solem longè æstuantiorē & intolerabiliorem hic esse quàm in Castella sit. Tali verò in lecto Moniales me collocarunt, vt in solo cubare & humi maluissem: eius namque ea erat inæqualitas, vt, cum hinc in altum tumeret, illinc profundam deprimeretur, acutissimis constratus è saxis videretur. Quid nō est infirmitas & morbus? nam in bona valitudine omnia toleratu facilia sunt. Quare satius tandem duxi hinc surgere, & inde nos abire: pretere namque mihi videbatur, feruores solares aperto in campo excipere, quàm quos angustum illud gurgustium afflabat. Quàm verò misera illorum, qui apud inferos damnati sunt, fors est! hi enim numquam sedem ac situm mutare poterunt: nam, quamuis non nisi ex vna porta in aliam fiat mutatio & migratio, nihilominus aliquod hæc afferre alleuiamentum videretur. Et sanè mihi contigit, vt, cum intentum in quapiam corporis parte & extremū dolorem sentirem, si deinde in alia alius æquè intensus & grauis me opprimeret, aliquod mihi hæc

Hhh ;

mutatio

mutatio solatium & lenimen afferre videretur. sic & hoc loco factum est. Nihil verò (quantum quidem recorder) me cruciatum quòd tali in statu me constitutam viderem: at Moniales, comitesque longè certè maiorem quam ego dolorem sentiebant. Placuit autem Domino, ut ipsa morbi vehementia & intensio non nisi ad vnum duceret diem.

Antè paulò (an biduo, nescio) aliud accidit nobis infortunium quod certè aliquantulum nos sollicitas & anxias reddidit. Clavis enim Bæris nauigio transmittendus esset, rectè illo in loco ubi huc ducebar, trajicere cum curibus non potuimus, unde obliquare & latus deflectere, pontonem nonnihil oportuit; tamen si fatis obliquatibus semper aliquo modo videretur. sed cum qui funem ducere debebant, eum è manibus dimississent, aut (nescio quo casu) is illa clavis esset, ecce secundo capiti flumine, aquarum impetu ponto, nautæ retinente fune, remis nullis, cum curru nostro ferri. Nautæ vicem magis multo miserabatur, cum quod eum ita afflictum obnitentem derem, tum quod in præsentissimo ageremus discrimine. Omnes templò trepidi vocem tollebant, non verò ad precandum Deum, ut uerteremur. Videbar hæc eminus ex arce tua vir nobilis, sublimis de suis qui nobis laborantibus opem ferret, nam ne tunc quidem toto funem penitus amiserat; at frater qui nos comitabantur eum huc in manu habebant, totis viribus retinere conati; sed is rursus quatum impetus ac rapiditas, ut licet omnes iunctim obnitentur, nonnemo tamen subinde prolaberetur. Magnam certè perturbationem mihi causauit ipse nautæ filius, quem etiam numquam potui obliuisci: puer hic (ut mihi quidem videbatur) decem aut videretur rar annorum: vñ enim hic ad eò laborantem & anxium patrem lapidauit, ita eius sortem complorare cepit, ipsa hoc viso Dominum laudauerim. Sed sicut nullum Maiestas illius immitit infortunium, quoniam per ipsius in eo se exerat pietas; ita & hoc loco factum est: etenim postquam se vertente & in vado quodam arenario subistente, quod ab vno parum modicum esset aquæ, periclitantibus alij auxilio esse potuerit. Periclitantibus haud dubiè à via (quod iam nox esset) aberrassimus, nisi qui per vnum castellum venerat, in regiam nos viam reduxisset. Non cogitaram tamen rebus, quæ parui momenti sunt, hoc loco tractare, quod iam alij multis alibi de incommodis & malis per viam successibus commemorarim: unde certa sum, meliorum commemoratione tædium legentibus adferre, quod æquo in illis fuerim diffusior.

Longè quàm priora hæc, magis me vexauit & affixit id quod ultimo Pentecostes festo nobis contigit. Summa celestium

*S. Matri
gravi erat
ab alijs con-*

posse vix eramus, vante lucem Cordubam perueniremus, itaque
Missæ iniretessemus, ut à nemine mortalium conspiceremur
Conducebamur ergo in templum, quod trans pontem situm erat, ut
in eo lateremus. Iam illum transire parabamus, sed fru-
stra: etenim sine facultate pontem transire curribus nefas erat, &
hic erat ab urbis præfecto concedenda. Antequam verò illa impetra-
retur, duæ & amplius horæ effluxere, quod homines nondum surrexi-
ssent: & multi vindi quaque affluebant, visum quales essemus: sed pa-
ram hoc curabamus, quod currus ita obducti essent, ut nemo nos vi-
dere posset. Verò allata fuit licentia, non poterant currus, quod la-
tentes essent, per angustam pontis portam transire, unde eos necesse
fuit terra decurtari & transitui aptari. in quo etiam satis multam sparij
effudit. Tandem cum ad templum venissemus, & P. Iulianus de A-
uila sacrum celebraturus esset, ipsum hominibus plenum erat, quod
locus à Spiritu sancto denominatus esset; unde de more solennis hic
curra erat supplicatio, ac dein verbi diuini prædicatio. quam nos so-
lemnitatem ignorabamus. Hæc cum vidi, maximo pere indolui, & meo
iudicio, sanè præstitisset, non audiro sacro inde discedere, quam in tam
conferentiam hominum multitudinem nos dare. Verum alterius opinio-
nis erat Iulianus de Auila, & quod bonus esset Theologus, illius opi-
nioni omnes nos parere & consentire oportuit; hic enim ni fuisset, reli-
qui comites fortasse meam sententiam secuti fuissent; in quo haud-
dubie grauius errassemus, tamen nesciam, an meam vnius senten-
tiam ipsa essem secuta. Non procul templo exscensionem fecimus:
nam, quamquam nostram nemo videre faciem posset. (etenim lon-
geam velis semper cooperiebamus & tegebamus) satis tamen ad
venerat, & stuporem spectantium ciendum erat, quod nos velata,
& crassioribus pallijs albis qualia nobis visitata sunt, amictas, & sanda-
ly calceatas cernerent; uti reuera fuit. Hæc alteratio & turbatio om-
nem certè sebrim pridianam à me abstulit; nam certè ea tam mihi,
nam alijs omnibus nimis quam grauis erat. Porro mihi templum
ingredienti vir quidam probus obuiam procedens, seq; viæ ducem
prebens, turbam ingruentem submonit, quem etiam rogavi, ut in
inuestigatum à populi strepitu sacellum nos conduceret: qui nobis
in eo morem, gessit, eoque oculo recedens, nos rursum inde
dum digredi templo volumus, eduxit. Hiciple non ita multo
post Hispalim venit, & euidam Ordinis nostri Patri retulit, cre-
dere se, sibi, ob exhibitum hoc quale quale nobis officium &
nam caritatem, nihil minus opinanti opinam obligisse, De o-
mne, hereditatem. Verè vobis dico, carissimæ, quamvis hoc for-
san

san vobis nihil esse videbitur, mihi hoc ita graue & p̄nosum videri
vix vt me p̄nosius quid meminere subijſſe; populus enim tam
petu & tumultu huc ingruerat, ac ſitauri furibundi irruiffent. Vnde
hil mihi accidere potuit optatius, quàm inde quamprimum excedere
etſi aliam diei tranſigendi commoditatem in vicinia non haberem
vnde arctum illius nos ſub ponte quodam vicino apicando decurſu
re oportuit.

Hiſpalim cum veniſſemus, in domum quam P. Marianus (qui
uentus noſtri iam factus erat certior) nobis conduxerat, conſtitimus.
Equidem omne negotium iam tum ex voto confectum opinabamur
nim, ſicut ſuprà inſinuaui, Archiepiſcopus miro erga Diſcalceatorum
dio rapiebat, quin etiam interdum me per litteras quam offiſſimè
me compellarat. Nihilominus magnum me hic laborem & vix
nem ſubire oportuit, quod Domino id ita videretur. Archiepiſcopo
namque à Monialium eſt canobijs, quæ certis non conſtatem
uentibus, admittendis maximè alienus, nec immerito. Hoc autem
fuit (dicam potiùs profuit) ad opus iſtud perficiendum & exequi
dum: ſi enim rei huius ante, quàm huc appuliſſem, fuiſſet conſuetudo
cultatem ad hoc certè haudquaquam eſſet elargitus. Sed, quoniam
Commiſſarius & P. Marianus certiffimè opinabantur, pergratum
ſe rem facere, quod me huc venire feciſſent (& certè aduentus meus
li quàm gratiffimus exſtitit) hinc illi de hac re nihil ſignificatum
ſignificaffent, forſitan, bene ſe facturos ſperantes, maximum
errorem commiſiſſent. Etenim in reliquorum monaſteriorum ſuſci
pione ante omnia Ordinarij locorum licentiam obrinere poteram
habeo, vti etiam Sacroſancta Tridentina Synodus faciendum pre
cipit. In hac verò non ſolùm eam vt iam conceſſam ducebamus, ſed
etiam (vti iam dixi) inſigne nos Ordinario hac ratione obſequium
præſtare (vti reuera etiam præſtabamus) exiſtimabamus: vti enim
ſtea intellexi & comperi. Verùm, nullam omnino Dominus fundam
nem, ſine magno meo labore & moleſtia, perfici voluit, vt modo
dem hoc, alias alio modo exagitarer.

Vt ergo in domum, quæ nobis (vt dictum eſt) erat conduxta, ve
mus, ſtatim (vti facere ſolebam) eius inire poſſeſſionem cogitabam
diuinum in ea recitare officiũ poſſemus. At P. Marianus, qui re
choarat, & illic erat, tergiuerſari, & rationes cur differèdare eſſet
pit afferre, ac ne me affligeret at contriſtaret, planè quod res erat
re nolebat, diſſimulans. at, cum quas adferebat rationes, ſufficiens
non eſſent, ſtatim in quo ſita eſſet difficultas, intellexi, in eo minime
quod licentiam Archiepiſcopus non dediſſet. Vnde dicere & perſuadere

*Hiſpalenſis
eiuſuentus
cum labore
fundatur.*

dere mihi caput, vt annuis censibus Monasterium stabiliri permitte-
 rent, huc simile quid, cuius non satis recorder. Tandem verò sine vlla
 dissimulatione dixit, Archiepiscopum non vsque adeò in Monialium
 monasterij fundacionem propendere, atque iam inde ab eo tempore,
 quo dignitate Archiepiscopali functus esset (functus autem erat ad
 annos plurimos tum Hispali, tum Cordubæ, estque feruens Dei famu-
 lus) nulli se hanc potestatem fecisse, præsertim si sine redditibus ac pos-
 sessionibus fundandum monasterium esset; ac proinde eam nulli se
 facturum. Quod perinde erat, ac dicere, ipsum planè non fundan-
 da. Mihi id admodum molestum & graue erat, Primo, q. in ciuitate His-
 palensi res ageretur (quamquã id facere potuissem, si voluissem); quia
 in monasterijs nonnullis redditus admissi, in paruis opidis id fuit, quia
 nulli admittentur, illa fundari non potuissent; quia alioquin, vnde
 redirentur, non suppeteret. Deinde, quod post sumptus itineris vnus
 tantum solum mihi reliquus esset; quin etiam nihil nobiscum tuler-
 amus, præterquam velles quibus eramus indutæ, nec non aliquot
 tunicas & calyptras, & alia quæ nobis, dum curru veheremur, ad vul-
 tum tegendum visui erant, vnde etiam, quò comites nostri possent eò
 vnde profecti erant reuerti, pecuniam mutuatitiam conquirere o-
 portuit, quam amicus quidam, quem Antonius Gaitanus illic habe-
 bat, mutuo dedit, quod vero ad suppellectilem domesticam compa-
 randam necessarium erat, P. Marianus mendicato quæsiuit. Adhuc do-
 mum propriam non habebamus; adeò vt impossibile videretur con-
 uentum illic fundari. Quare non sine summa dicti Patris rogatione, &
 re late importunitate factum arbitror, vt Archiepiscopus tandem nos
 eorum ipso SS. Trinitatis festo celebrare permiserit: & hoc primum
 fecit. Venit tamen, ne ære campano ad sacra signum daretur, nec ip-
 sam de loco superiori suspenderetur; sed iam antè suspensum erat.
 Quindecim diebus, & amplius illo in statu res nostræ fuere, adeò vt
 ipsa statuerim, nisi P. Commissarius & P. Marianus obstarent, cum
 Monialibus meis, parua admodum cum animi agitudine Veasium
 reueri, quo cum illis Carauacensem fundacionem ordiret. Sed multo
 maiorem illis diebus pressuram habui, sed, quia bonæ memoriæ non
 sum, hinc non satis recorder quamdiu ea durarit, sed arbitror plus
 mense durasse, quòd iam tum grauius & peius illi videretur, re infecta
 eos inde discedere, quàm monasterium iam fundatum esse statim in
 vulgus innotescere. Numquam verò me P. Marianus permisit ei litte-
 ras scribere; sed ipse paulatim verbis blandioribus, nec non litteris
 Madrito à P. Commissario missis, eum leniuit. Vnum hoc me in con-
 scientia consolabatur & eam tranquillabat à scrupulis, quod primum

S. Maria Teresa Opera.

I ii

sacrum

CSIA

CSIA

CSIA

CSIA

Hispanos
 canobij adi-
 ta possessa

factū bona illius cū venia celebratū esset, semper quoque in choro
cium diuinū recitabamus. Subinde quoque me per aliquē visitatū
simul denuntians semel propediem ad me excurturum. quin & vultu
mesticis Sacerdotibus misit, qui sacrum primum hic Deo offerret
liquide apparebat, omnem hanc turbationem meam aliō non tanto
quā ut me anxiam & sollicitam redderet. quāquā non tam mea
Monialium mearum causa angebat, quā quod Patrem Communitatis
anxium scirem. Quoniam enim ipse me illuc ire iusserat, hinc minime
pere angebatur, & si quod impedimentum interuenisset, quā re
mentissimam afflictionem sensisset. Et certe multas adhuc timores
habebat rationes.

Sub idem tempus accessere ad me Carmelita Gaudentes
tantes, ecqua tandem auctoritate monasterium hoc fundatū
bus cum acceptas olim à Reuerendissimo Patre nostro Generali
ras ostendissent, quiescentes vltius inquirere desierunt. si eni
uissent, quā parum Archiepiscopus erga hoc cœnobium esset am
tus, haud dubiè hæc ad illos quierandos & pacandos litteræ
fuisent. sed hoc omnes latebat; imò nemo non persuasum habebat
na illius cum venia & assensu cuncta fieri. Tandem, Deo dante, factū
ut nos ipse visitatum venerit; cui ego eam quā nobis facerem
riam, exposui: qui ad extremum facultatem mihi dedit, quidquid
tueram exequendi, quin & deinceps, si qua poterat, & quæcūque
dabat occasio, semper se beneuolum, ac partium nostrarum cau
rem declarauit.

CAPVT XXIV.

HISPALENSEM S. IOSEPHI CONVENTVS FVNDAT
nem prosequitur, quantumque in proprijs adibus habendū laboru
difficultatū subiicit.

*Hispalen-
si sedes quā
lent & ma-
de procede-
ret.*

Vix credat quisquam, in ciuitate adeò copiosa, & tot opul
inquinolos habente, qualis Hispalensis est, minorem
sterij fundandi occasionem & oportunitatem fuisse, quā in ciuitate
in quibus hæcenus fuerat opidis: imò adeò adhuc decesse hic oportu
tas videbatur, ut subinde apud memetipsam reputarem, etē
esse, hæc nos in ciuitate conuentum habere. Nescio autem, an
māi hoc sit ascribendum: nonnunquam enim audiui dicentes, d
hic ad tentandum potentiores esse quā alibi: tamen Deo hanc
potentiam dante: vnde etiam me hic acriter imperiuisse videtur
numquam quoad vixi, ita me pusillanimum & meticulosam vid

que mihi me fuisse comperi. adeo ut me ipsa vix nossem; quamquam ea, quam de Domino habere soleo, fiducia me non desereret: sed natura meo discrepabat ab ea quam habere solebam, ex quo Hispalensis co-
muni tractationi me immisceo, satis ut intelligerem suam Dominum
a parte manum subtraxisse, ut scilicet ipse maneret qui est, & ego vi-
derem, si quem aliquando habuerim animum & animositatem, a me
ipsum non habuisse.

Cum ergo iam inde ab eo quo dixi tempore illic usque ad initium
Quadragesimæ penè mansissem, nulla tamē aut domus emendæ fiebat
mentio, aut qua ea emeretur pecuniæ habendæ, imo ne quidem eius
quæpo nobis sponderet, ut in alijs opidis habueramus, inueniendi
per asseculgebat: etenim illæ, quæ Patri Commissario serio sponderat,
quædam se ingressuras, ac propterea enixissimè, Moniales aliquot
ut hunc conduceret, rogarant, viso eiusdem rigore, & ei ferendo impa-
tes se exultimantes, deficiebant; ut sola una, de qua postea loquar, in-
gella sit. Iam tempus instabat, quo propediem Batica excedere iuben-
ta etiam: quod alia prægnantia negotia aliò me vocarent. Permo-
schum sanè & penosum mihi erat, Moniales illic sine certa domo
coluere, tamen si viderem me nihil omnino hac in re posse, eò
quod gratia, quam alijs in partibus Dominus mihi facit, ut sci-
am habeam aliquem, qui hisce in operibus me adiuuet, me hic
deserere. Placuit autem Deo, ut ijs diebus frater quidam meus, Lau-
rentius Lepidius appellatus, qui triginta & quatuor annis in India
commoratus erat, inde rediret: cui etiam longè quàm mihi indi-
gius & grauius visum est, Moniales propriam domum non habe-
re: ita ergo egregiè nobis præsto fuit, præsertim in ea procuranda & ha-
benda domo in qua modò agimus: quamquam ipsa tunc quoque se-
dulo & feruenter apud Dominum rem hanc urgebam, eum depre-
cans ne me Monialibus domum nondum habentibus hinc abire si-
ceteri, quin & his ipsis iniungebam, ut idem ei negotium in precibus
commendarent, nec non B. Iosepho. Adhæc Beatissimam Virgi-
nem Matrem frequentibus precibus & supplicationibus nobis fa-
uorem reddere procurabamus. His ergo adminiculis & fidu-
da animata, nec non quòd fratrem meum rem nostram cordi ha-
bere cernebam, de domibus quibusdam emendis tractare capi,
sed cum res omnis iam propè confecta esset, & de emptione penè
conuentum, illico ipsa in momento penitus concidebat. Quadam ergo
die de hoc negotio mihi cum Domino inter comprecandum agenti,
prece, ut quoniam ipse illius essent sponsæ, eique omnimodis pla-
cere quàm maximè satagerent, eis de domo prospiceret, dictum fuit: *Ita*

*Dominus
Matris ne-
gotia curat.*

te exaudiui, mihi rei eius curam committe. His ego verbis erecta & plani-
uila fui, quod mihi iam tum in manibus domum habere videret. Er-
ucta ita factum est. Impediuit verò Maiestas ipsius, ne quamdam qua-
quidem omnium ad gustum erat, (quod optimo sita esset loco), arua
adeò ruinosa & malè materiata erat, vt sola nuda eius area empta
set, & quidem multò minoris, quàm ex sunt ædes coemptæ in qua
modò habitant, emeremus. Iam omnis facta conuentio, & de perio-
ter partes pactum erat, nihil vt faciendum aliud restaret, quàm empta-
nis tabulas conficere. Ego non vsque adeò huc propendebam, vt
hæc domus cum vltimis illis, quæ inter orandum audiueram, verbis
nimè conuenire videbatur: illa enim (quantum quidem ipsa colli-
bam) bonas nobis ædes dandas denotabant ac spondebant. vnde
minus disposuit, vt is qui eam nobis quamquam insigni suo cum co-
pendio vendiderat, aliquod tamen obstaculum per se obijceret, res-
bulæ eo quo stipulati eramus, tempore fierent. itaq; nulla nostra
culpa, stipulationi & venditioni renuntiare nobis licuit. Quod
non contemnenda Domini gratia fuit: neque enim toto vita omni-
quæ ibi tum agebant, Monialium tempore planè ea accommodari
mus potuisset: quod certè illis perquam molestum fuisset: adhuc
ad hoc necessaria erat, pecunia illis deerat. Multum huc opere magis
quidam Dei famulus contulit, qui ferè iam inde ab initio quo huc
mum appulimus, cognito nobis deesse, qui sacrum nobis co-
braret, quotidie illud apud nos celebratum veniebat, quamquam
micilium eius longè à nostro distitum esset, atque ætus diurnus
mentior. Nomen illi est Garcias Aluarius, vir vitæ integerrimus
magno apud omnes in pretio ob varia bona opera, quibus tota
impendit, habitus: qui si fortunis abundasset, nihil penitus nobis
isset. Hic ergo, quod domum nosset, stolidè nos facturas aiebat, cum
tum pro ea pecuniæ persolueremus. Atq; hoc ipsum quotidie nobis
gerebat, amicè monens, vt ab illa coemenda animum prorsus auocare-
mus. Vnde frater meus & ipse viderunt domum illam, in qua
sens commoramur: quæ adeò illis placuit (nec immeritò, cum & Dom-
nus ipsum veller) vt biduo triduo ipsæ confectæ sint tabulæ.

Non parum verò laboratum est, vt ad illam transiremus: quæ
illà inhabitabat, tam citò inde egredi nolebat; adhuc fratres Mon-
(quod in vicinia habitaret) statim instare ceperunt, ne vllatenus transi-
siremus: adeò quidè, vt, nisi coemtionis instrumèta & litteræ rati-
confectæ fuissent, Deum summo opere laudassem, si ea dissolui
potuissent: videbã quippe nos obligatas sex aureorum millia (tot
domus ipsa cõstiterat) soluere, & tamè illius capere possessionem

Nota Dei
providen-
tiam erga
S. Matrem

de eius opinionis nō erat Priorissa, sed Dominū laudabat, q̄ irritari
contractus & cōuentio nō posset, quod maiore ei Maiestas fidē & ani-
motatē daret in hac domus comparatione, quā mihi; quam & in om-
nino te illam praeferre credibile est, quod multo melior.
Amplius mente his in angustiis hāsimus, sed tandem Deo visum, vt
Praefata, ego, & alia duae Moniales de nocte silenter ad illam trans-
ierimus, ne praedicti Monachi quidquam horum rescirent antē, quam
ad ea esset possessio. quāquā non sine timore, nam qui nobiscū ibant,
qualcumq; viderēt per noctem vmbra, monachos sibi videri aiebant.

Vt primum illuxit, bonus Sacerdos Garcias Aluarius (qui ē no-
cturnis comitibus vnus fuerat) primum in ea sacrum celebrauit.
Inque tandem timere desijmus. Quam vero Iesu bone, multos hu-
milium possessionibus capiendis timores subij! Quare sapenu-
mero mecum ipsa perpendo, si, cum non ad malum faciendum, sed ad
Dominio obsequium praestandum abirem, tantus me occupabat me-
tus ac timor, qualem non habeant illi qui malefacere proponunt,
quod in Dei & proximi iniuriam tendat. Quale inde lucrum & com-
modum expectent, aut qualem haurire ē tam graui in caput suum
pondere accersendo, voluptatem queant, nescio.

Non aderat tunc fortē ibidem frater meus; secesserat enim ad
tempus ob errorem aliquem qui in tabulis conuentionis commissum,
quod nimium rem accelerassemus, vnde etiam magnum monasterio
dammū impendebat; quod verō ipse nostro nomine ipopondisset, hinc
eam quaeritabant, quō illum custodiā traderent. quod certē maxi-
mopere nos afflixisset, eō quod peregrinus & exterus ipse esset,
vnde etiam reuera afflixit: nam tamdiu in afflictione fuimus, quo-
adusque aliquod ipse pignus vendentibus ad illorum securitatem
dedisset. Exinde verō melius res peragi cepit, quamquam ad
aliquod tempus lites nobis non defuerint, quo maius meritum
fuerit. Interea temporis ipsa in aliquibus cubiculis inferioribus re-
dulae eramus; ipse vero toto tempore operarijs & fabris aderat: ac no-
bis interim de cibo & victu quotidiano prospiciebat, vti & prius satis
diu prospexerat: nam quoniam nondum passim innotuerat omnibus,
hic monasterium esse (quod in priuata quadam domo habitare-
mus) pauca elemosynarum subsidia suppeditabantur, nisi fortē
a pio quodam sene, Carthusianorum (quorum domus hic *delas Cuenas*
appelletur) Praeposito, qui insignis Dei famulus est, atque Abulā ē
familia Pantojana natus. Hic singulari quodam erga nos quam primū
aeque huc venimus amore, & studio rapti cepit, vt sperem fore, eum,
quandiu superstes erit, omnimodis nobis auxilio & subsidio futurum,

& semper benefactorem nostrum fore. Ideo vero istud hic scribo, carissimæ, ut, cum hæc legeritis, Maiestati illius commēderis (viri pariter iam est) eum qui nos tam egregiè adiuuit, uti & alios, tam adhuc fungentes, quàm ea antè defunctos. huic ergò sancto viro plurimum debemus. Mensem fermè integrum, si tunc recorder (nam in diebus exactè ponendis ac numerandis vsque adeò bonam memoriam non habeo, itaque aliquando errare possem; proinde semper subintelligitis oportet, plus aut minus, cum parum id referat) hoc in statu egimus. Quo durante, frater meus in aedem sacram è cubiculis quibulda adoptandam, & omnia domus membra infarcienda ita totus incubuit, nihil ut nobis oneris aut agendum inculcaberet.

Omnibus ergo iam concinnatis & instauratis, optassem quidem, ne strepitu atque apparatu vlllo Venerabile Sacramentū huc interuenire vlli molesta esse non gaudeam, si quando aliter fieri potest aut decernari; quam ego opinionem D. Garcia Aluatio significauit, qui eandem ipsam cum Præposito Carthusiensi communicauit. hi vero ita res nostras seriò curarunt, ut proprias curare studiosius non possent; vnde placuit, quò cœnobium magis in populum innotesceret, solennius ac festiua pompa illationem hanc celebrari. Qua etiā super re curia archiepiscopū ipsū consuluisse, eorū is sententiæ haud inuita addens, statuit, ut de quadam Parochiali æde, Venerabile Christi corpus, magna pompa, vniuerso clero, & Sodalitatibus nonnullis conuenientibus, & viris publicis adornatis huc transferretur. Ut dictum factum, nam bonus Garcia Aluarius cum Monasterij nostri claustrum (quod tum plateæ vicem præbebat) tū templū tunc adornari instruxit, scitatis quoq; hinc inde aras adoptauit, aliasq; elegantissimas varietates ad deuotionē excitandā induxit. inter ceteras aqua è maiori aureorū cytinis expressam, per tubos in perpetui fōtis modū fluxum cit, nobis hūc nec procurantibus, nec petentibus, tametsi, cum is fluxus esset, insignem deinde nobis deuotionē excitauit. Et sanè maxime re gauisæ sumus, cum templi nostri encarnia tanta cū solennitate peragi, ac vias publicas adornatas, nec non tam festiū symphoniarum & instrumentorū musicorū concentū videremus, ut mihi Sancti Carthusianorū Prior, nihil vnquā tale se Hispali vidisse affirmaret, manifestè appareret, solius Dei id opus fuisse. Vnde etiam ipsius supplicationi interfuit, quāquā nulli haec⁹ interfuisse, ipse videret archiepiscopus Augustissimū Angelorū panē huc detulit. Hic ergo vobis, carissimæ, pauperulas Discalceatas ita iā ab omnibus honorat fuisse; & antè paulo etiā aqua illis defutura & de negāda videbatur, metū fluius vrbis huius aqua quam maxime abundaret. Quam

hominum ad solennitatē hanc affluerit multitudo, vix quisq̃ credat.

Hoc etiam die prodigiosum quid contigit & notabile, vti etiam omnibus, ante quorum id oculos factum est, visum. Cum enim plurima in plausu ignea missilia missa essent & crebro bombardarum fragore omnia identidem reboassent, ac sub vesperam, supplicatione iam finita denuo hæc ipsa plausus argumenta repeterentur, casu nescio quomodo puluerem sulphureum, tamen si pauculum, ignis illaplus est; is tamen qui puluerem habebat, non sine miraculo à flamma læsus non fuit. adhuc cum adusque eā nobis fastigium flamma repens adscendisset, cuius laqueare bysso tenui adornatum erat, ecce fornicis quidam lapides tetram ab ipso fumo fuliginem induerunt, ipsa tamen extima byssus tenuissima, quæ omnium iudicio prima flammam concipere debuisset, cum esset subflaua & coccinea, inuiolata nec colorem mutasse visa fuit, perinde ac si nec ignis, nec fumus eam afflasset. Quotquot rem viderunt, obstupuerunt. Moniales verò Dominum dilaudarunt, quod ipsarum necesse sitati prospexisset, cum, vndenam novam byssum compararent, pecuniam non haberent. crediderim, diabolus ob festivitatem quæ contigerat, & quod novam rursus Dei domum videret, indignatum hoc sese modo aliquatenus de nobis videri voluisse. Sed Maiestas illius hunc impediuit. sit ipse benedictus in secula. Amen.

CAPUT XXV.

EANDEM FUNDATIONEM PROSEQUITUR. REFERT AD-

huc nonnulla de Monialibus, quæ huic conventui prima nomen dedisset.

quæ sanè quam maximè notanda sunt.

Considerare vobiscum potestis, carissimæ, quodnam nostrum ea die fuerit gaudium & consolatio. De me ipsa certè dicere possum & scio, meum quam maximum fuisse: imprimis vero, quod viderem me hanc bonam beneque sita domo Moniales relinquere, quodque monasterium iam satis cognitum in vrbe esset, & quod in domo Moniales essent, quæ potissimum debitorum & æris alieni, quod eius emendæ domine contractum erat, partem possent dissolvere, adeo vti etiam pteas quæ ad completum numerum deerant (quantumlibet parum in dorem attulissent) debita dissolui possent. Imprimis autem & maximè me recreabat, quod labores & afflictiones aliquot subiissem, cumque iam aliqua fructura quiete eram, inde me discedere oportuit. Cum enim Dominica proxima ante Pentecosten anno M.D.LXXVI. solennitas hæc enceniorum celebrata esset, statim proxima die Lunæ inde discessi: calor enim & æstus quotidie fiebat vehementior & si

Res admirabilis quæ contigit eo die, quo Ven. Eucharistia in Hispaniam semel domum illata est.

S. Mater Hispani domo iam fundata quæ primus discedit.

si fieri potuisset, non libenter ipsis festis Pentecostalibus in itinere fuisset; imò verò Malagone eadem celebrare animus erat, vñ de illis dies aliquot ibidem subsistere, ac propterea tantopere festinasse. Non placuit autem Domino, vt vel saltem vno die in templo sacrum audirem. Discessus meus non mediocriter Monialium gratia ac consolationem imminuit, easque magnopere contristauit, quod eo to illo anno simul egissemus, & tam multas (vt dictum est) simul afflictiones subiissemus, quarum grauissimas tamen hic non delinquit, vt quantum mihi videretur, vna Abulensi fundacione excepta, (cuius nulla quoad difficultates & labores comparari potest) nullam mihi labore steterit, quanto hæc quòd afflictiones & angores maxime intimi & interni essent. Vtinam verò Maiestas diuina daretur, semper vt sibi in ea obsequium præstetur: hoc enim si fiat, omnes quas subiij, exagitationes & labores mihi quam minimas videbuntur: & certè ita id ipsum futurum spero: incepit siquidem Maiestas diuina sanctasque animas quasdam adhuc domum pellicere: ex ipsarum quas mecum duxi, (quæ fuerunt vnuersum quinque) illarum, quæ remiserunt, quam fuerint bonæ, iam tum aliquatenus declarauimus, cum diuinitas de ipsis possent ac quod dixi minimum sit.

Prima Monialis Hispaniæ quædam fuit.

In præsens verò de prima, quæ huic conuentui nomen dedit, liquid dicere volo, quod quæ dicam, vobis fore scio vt placeant & creationem adferant. Erat hæc honesta, quædam virgo, religiosi parentibus genita, pater porro illius monticola est. Hanc, adhuc puellam, penè septennem, quædam è materteris, quod liberis careret, & daria matre petijt, quo ipsam penes se educaret: ergo cum in familiam matertera admisisset, quædam mulieres quæ illi sub specie tutum illius semel possidendarum, priusquam puella hæc domum venisset famulantur, videntes ipsam tam laurè, amanter & delibenter haberi, ex emulatione quadam suspicari cœpere iam se frustrari, ipsas quæ sperabant: colligentes ex amore atq; affectu quo hanc ipsam sequebatur, facultates in ipsam transferendas. quare diabolice quædam facto hanc occasionem auferendam, & rem suam stabili putarunt, puellam apud materteram accusantes, tamquam si in vitam conspiraret, de qua ea de medio tollenda cogitaret: eoque causa vni de suis aliquot nummos ad toxicum & arsenicum coactum dedisse. Matertera cum hoc inaudisset, statim (quod omnes rem hanc iunctim asseuerarent) credidit, vti & puellæ mater, mulier pia & religiosa. Vnde ipsa puellam, in familiam suam recepit, existimans sese in ea pessimam quamdam ac flagitiosissimam mulierem educare. Dixit porro mihi ipsa Beatrix de Matre De

namque appellatur.) matrem plus quam anni spatio, in ipsam virgis
 et alijs diris modis sæuissæ, & humi cubare iussisse, vt hac ratio-
 ne ipsam ad rei huius sceleratæ veritatem confitendam adigeret.
 Nam autem puella diceret, nec rem fecisse se, nec nosse quidem
 quid esset arsenicum, mater multo id existimabat deterius, quod
 in facto negando etiam peruicacem & obstinatam censeret. Qua-
 re mater mirum in modum sese affligebat, quod eam in pernegando
 adeo contumacem cerneret. Mirum sane fuit, puellam factum con-
 fessum non esse, quo se à tormentis illis liberaret, at Deum eam, quod
 esset innocens, mouit & impulit, vt veritatem semper fateretur. Et,
 quoniam Maiestas eius semper tuetur ac protegit eos qui culpa carent
 & innoxij sunt, duas illarum mulierum tam graue occupauit malum vt
 tantæ præ tabie viderentur. vnde puellam illam clanculo ad se euo-
 cante, & commissa aduersus ipsam machinationis veniam rogant;
 quam etiam iam ad extremum vitæ redactæ, dicta & commenta omnia
 procurrunt & negarunt, tertia vero, Deo permittente è puerperio mor-
 tua est. Denique omnes tres, non nisi summo cum tormento, vita exces-
 sere in procul aduersus innocentem illam puellam calumniæ casti-
 gationem. Hoc ego non solum ex ipsa, sed & ex ipsa matre postea (quæ
 dabat, cum eam in Religione iam agere videret, quod eam ita cruci-
 at & cecidisset) intellexi, vti & alia multa particularia, è quibus satis
 colligere est, quam frequentes & graues illius cruciatus fuerint. Cum-
 que mater præter ipsam liberos non haberet, & religiosissima esset
 mulier, Deo permittente factum, vt ipsa filia suæ esset tortrix, cum ta-
 men summo eam amore prosequeretur, ipsa porro est mulier & pieta-
 tis & arijs virtutibus præstans.

Cum vero puella hæc duodecimum ætatis annum paululum ex-
 cessisset, contigit illam in libro quodam S. Annæ vitam legere, vnde
 magnam erga montis Carmeli incolas Sanctos affectum & deuotio-
 nem concepit, quod Sanctæ Annæ mater sæpius ad illos excur-
 sisse ibidem diceretur (Emerentianam eam vocari existimo.) Ex eo au-
 tem tempore tam singulari erga B. Virginis Ordinem cœpit affectu
 fieri, vt illico & habitum illius assument, & castitatis votum emiseric.
 Vnde, si quando poterat, solitudinem & recessum frequentabat, ora-
 tioneque sollicitè incumbebat. Vnde factum, vt multas ei Dominus,
 necnon Beatissima Virgo Mater gratias conferrent, & quidem admo-
 dum insignes & singulares. Quam maximè quidem ipsa Religionem
 ingredi volebat, sed hæc parentibus animum & propositum declarate
 non audebat, nesciebat præterea, vbinam hunc Ordinem reperiret.
 Notandum porro cumprimis est, quod cum Hispali huius insti-

*Punitio
calumniæ
tium inno-
centem*

S. M. TERESÆ OPERA.

Kkk

cu

tuti cenobium esset, (quamquam Regulæ mitigata) numquam tamen ipsa de eo quidquam intellexerit, vel audierit, usque dum aliquando quidem nonnisi post multos annos de hisce nouis, quæ fundabantur monasterijs cognouit. Cum autem iâ ad ætatē nubilem peruenisset, deliberarunt & statuerunt parentes inter sese, cui nam eam collocaret, tutissimum, quod admodum iuuenula foret, & alios præter illam viros non haberent; nam quamuis multos habuisset fratres, omnes tamen iam demortui erant & ipsa, quam minus ceteris diligebant, in vniuersa superstes mansit. Nam quando ei id quod supra retuli contigit, tunc in viuis adhuc habebat, qui eius causam acriter propugnans, parentibus dicebat minimè crederent ea quorum soror infimulabatur. Monitione vero iam statuto conclusa, adeo ut ipsa ei minimè resisti putaretur, & parentibus hoc ei iam significantibus, ipsa, quod monij numquam ineundi votum emiserat, eis aperuit; adeoque ipsa fuit constans, nulla ut ratione, tametsi etiam, propterea necesse ipsum vellet violare.

Quamobrem parentes, vel quod diabolus eos dementaret, vel quod Deus eam Martyrem esse vellet, & multa pati, existimabant, sed dum aliquod facinus commississe, propter quod matrimonium nolleret, quod iam fidem à parte sua sponso addixissent, & hunc propterea infamem reddi cernerent; virgis eam ira ceciderunt, adeoque illam seuerè animaduertent, ut etiam eam vellet suspendere, ut focare, mirum ut esset, eam emortuam non esse: at Deus, qui ad maiora etiam eam, in viuis eam conseruauit. Ipsa vero mihi retulit, se in fine vixit, quam tormentorum aut pœnarum sensisse: etenim in mentem reuocabat, quidnam Sancta Agnes olim passa esset, quod Dominus id ei in memoriam reduceret; imo mortem sibi quam iucundam futuram fuisse, denique ad trimestre in lecto ita elumbem & frigidum decubuisse, ut se ipsa mouere de loco in locum non posset.

Certe vix credibile videatur, quomodo de puella, quæ non quam à latere matris discedebat, quæque patrem admodum carum & circumspectum (vix quidem intellexi) habebat, parentes tamquam malum ac flagitium suspicari potuerint: semper namque sancta, honesta, & elemosynis adeo dedita fuit, ut, si quid ipsa numquam rerum nancisci posset, id in pauperes erogaret. Si quando Dominus gratiam alicui præstare vult, ut quid patitur aduersi, multa ad hoc diu inuenit; quamuis iam abhinc annis aliquot filia suæ virtutis perspicendam dedisset; adeo ut, quidquid in pauperes distribui ipsa vellet, hoc illi ab his quam libentissime subministraretur, quæque persecutiones & afflictiones iam in recreationes ac delicias

reuerentur. Quamquam ob ipsum quod habebat, Religiosae vitae
prohibendae desiderium, omnes ei recreationes molestae ac graues vide-
rentur (prout mihi narrauit) magnis in angustiis & doloribus
uehebatur.

Porro tredecim aut circiter annis antequam P. Gratianus His-
paniam veniret, cum etiam ne vel minima Carmelitarum Discalcea-
torum ibi esset memoria; cum ipsa quadam die cum parentibus &
duobus vicinis colloqueretur, contigit, illuc quemdam Or-
dinis nostri fratrem, grossioris panni veste (qualem modò gestant)
indutum intrare. Dicebant, illum vultum viuidum, vegetum ac venera-
bilem praetulisse, tamen ad eo senex esset, ut barba, quae admodum
ex longa, à filamentis argenteis constare videretur. Hic se iuxta ip-
sum stetit, & lingua quam non intelligebant aut ipsa, aut quis-
quam alius, eam non nihil alloqui coepit. cumque iam loqui desi-
neret, tertio ipsam signo crucis communiuit, dicens: *Deus te, o Bea-
tus confiteri*, quo dicto mox abiit. Toto eo tempore, quo senex ille
steterat, nemo sese loco mouebat, sed omnes obstupescabant. Per-
strabatur eam Pater, quisnam is esset. Ipsa verò putabat illum ei
suum esse. Vnde surgentes, sollicitè eum quaesire: sed exinde am-
plius non comparuit. Ipsa verò mirum inde gaudium & consola-
tionem sensit; & quotquot aderant, sunt admirati videntes rem
plurquam humanam esse. vnde magni eam, ut dictum est, facere
creperunt. Omne illud tempus (quod quatuordecim annorum fuisse
caelo interim, & post factum illud, elapsum est; ipsa verò interea
semper Domino seruiebat, eumque identidem rogabat suo ut de-
siderio satisfaceret. Moram tam diuturnam pertæsa iam erat; cum
P. Hieronymus Gratianus illuc appulit: cumque die quadam ad
concionem audiendam in templum Trianense (quo in loco pater il-
lus habitabat) sese contulisset, nesciret tamen eum qui concionatu-
rus esset, P. Gratianum futurum, vidit hunc ipsum ad benedictionem
exiendam prodire. Cuius ut illa habitum & pedes non calceatos vi-
dit, mox illi in memoriam is, quem olim viderat, Religiosus venit,
& talem omnino illius vestem fuisse; tamen vultus & ætas utriusque
dissimilares; quod P. Gratianus nondum triginta annorum esset. Nar-
rauit illa mihi, tam magno se tum introrsum gaudio delibutam fu-
isse, ut penè animi deliquium pateretur. quamuis enim intellexisset,
tumtum in Trianensi vico monasterium erectum esse, nesciebat ta-
men id illius Ordinis esse. Ex illo ergo tempore operam dedit, ut P.
Gratiano conficeretur. Imò verò & hoc caro illi stare voluit Deus
tam sapienter quidem illum adiuit, is tamen eius confessionem excipere
noluit:

noluit: quod enim esset iuuenula & satis formosa, hinc ipse cum
 iusmodi personis agere (quod hoc in genere valde circumspici
 subterfugiebat. Cum ergo quodam die in templo amarissimè labo
 maretur (nam & ipsa circumspecta & honesta erat) petijt ex illis
 lier quædam ecquid subesset. Cui illa, iam dudum se aiebat occu
 nem, ad illi Patri, qui tum illic fortè confessionibus excipiendo
 bar, loquendum caprasse; sed hætenus se illi loqui minime
 tuisse. Hæc verò confestim ipsam ad eum conduxit, rogans ut
 nis huius confessionem excipere dignaretur: vnde generalem vni
 tius confessionem apud eum instituit. Is ergo ut animam tot
 tum ornamentis instructam vidit, miram intra se consolationem
 sensit, simul & ipsam est consolatus dicendo, fieri posse ut Ma
 les Discalceatæ allquando hac in vrbe sedem figerent: ac tam
 rum se, ut ipsa in Ordinem illarum coopraretur. Quod & præ
 tit: nam primum quod nobis mandauit, fuit, ut illa ante alias, &
 ma admitteretur; quod animæ illius status ad plenum illi
 ceret: Quod etiam illi declarauit, cum huc primum conce
 mus. Inprimis verò curauit, ne id parentes sui intelligere
 rescirent; si enim sciuisent, nulla Religionis ingrediendæ ratio
 tisset.

Ceterum SS. Trinitatis festo, se à mulieribus quibusdam, &
 illam assidue comitabantur, dolo subduxit; quod enim confitem
 mater cum ipsa non venerat, Discalceatorum autem monachos
 in quo ipsa semper confitebatur, & cui multas elemosinas
 rogabat, tum etiam, eius operâ, parentes, satis procul à domo
 bar. Porro cum quadam muliere, Dei ancilla, prius continere
 domum illius concederet; quare mulieribus comitantibus à
 gatis, statim sese redituram ait: cui hæc minime refragantur, quæ
 lier illa tota Hispali ut insignis Dei ancilla esset cognita, vix
 illustria & mirabilia opera præstaret. Hacque ratione tempus &
 moditatem habuit, ad habitum & pallium suum grossum lectu
 portandum. quod equidem nescio quomodo portare & ferre
 rit. Sed gaudium & amor, quo agebatur, onus leue faciebat.
 hoc metuebat, ne forsitan in proposito suo impediretur, & ag
 retur, quod ita onusta incederet. Alia namque longe hæc
 dendi erat ratio, quàm præferre solebat. Sed quid non
 amor Dei: ita namque hic se gerebat, quasi si honorem
 lum habuisset; neue vllius rei recordabatur, quàm ne
 in proposito impediretur. quare etiam statim ei ianuam
 mus: ego verò matrem eius statim rei huius certiores

et ut primum illam intellexit, sui impos quodammodo prae-
cipore, reddita est; tandem vero agnoscere se confessa est, qualem si-
be suam gratiam Dominus fecisset; unde hanc, tamen si non sine difficul-
tate, orbitatem suam tolerare coepit; nec propterea indignari, adeo ut
illi loqui noluerit, quemadmodum alias facere constat; imò vero ma-
gnas continuo nobis faciebat eleemosynas.

Hicigitur Iesu Christi sponsa optatissimo suo gaudio frui capir,
quae tam erat humilis, & quaelibet facere parata, ut scopas illi è man-
ibus auferre numquam non nos oporteret, cum tamen paterna in do-
mo tam delicate esset enutrita. adeo ut omnis illius recreatio esset
labor & operatio. Ex hac autem quiete & gaudio fiebat, ut quam-
primum toto corpore pinguesceret: quo parentes viso, adeo sunt
gausi, ut iam lætarentur, quod eam in statu Religioso conspi-
cerent.

Cum iam vota esset emissura, bimestri scilicet aut trimestri ante (ne
tanto bono sine labore & difficultate potiretur) grauissimis exagitata
tentationibus est: non ut propterea à votis emittendis animum auo-
cetur, sed id illi & intolerabile videbatur, tamquam si obliuioni tradi-
tum esset, quam multis ipsa annis boni huius, quod iam habebat, cau-
sa in angustijs & pressuris vixisset: quin & diabolus adeo eam acriter
impugnabat, ut vix ferre posset. Nihilominus, maxima sibi facta vio-
lentia, eum superauit, ita ut etiam in tentationum & angustiarum sua-
rum medio vota edere decreuerit. Dominus Iesus, qui vltius roboris
illius periculum facere volebat, sed ipsum iam satis perspectum habe-
bat, triduo ante quam profiteretur, eam visitauit, & particulari quo-
dammodo est consolatus, dæmonemque ab ea effugauit. Adeo namq;
consolatione delibuta fuit, ut triduo illa extra se esse videretur præ-
mentis gaudio. Nec immerito: etenim gratia & visitatio suprema no-
tabilis fuerat. Non multò vero post, quam monasterium hoc ingressa
esset, patrem eius contigit ex hac vita migrare: unde mater eius eodem
in cenobio monasticam vestem induit, & omnes ei facultates suas
eleemosynæ nomine legauit: adeo ut & mater, & filia, magna cum
quiete & animi gaudio hic agant, summaque omnium Monialium
cum ædificatione, seruientes ei ex animo qui hanc ipsis gratiam præ-
stiter. Vix dum annus elapsus est, cum & alia quædam virgo, reluctan-
tibus & inuitis admodum parentibus, in hunc est conuentum coop-
tata. Sic ergo Dominus suam hanc domum, animabus adeo ei seruire
paratis, nulla, ut vitæ austeritas, nulla clausura grauis illis appareat,
indies replere pergit. Sit ipse in perpetuas æternitates benedictus &
laudatus, Amen.

Kkk ;

CA-

CAPVT XXVI.

CARAVACENSIS COENOBII FVNDATIO DESCRIP-

tur. Ipsoprmo anni die Sanctissimum Altaris Sacramentum anno
M.D.LXXVI. in id illatum est: nomen vero S. Iose-
phi ei inditum.

Caravacen-
sis monaste-
rij occasio.

Interim dum Abulæ in S. Iosephi agerem, ad Veasensem, quæ
suprà descripta est, fundationem peragenda iam iam abitura
quidem, vt nonnisi farciculæ nobis conficiendæ essent, quibus ad ne-
cessaria imponerentur; venit ad me missus Carauaca hæc sola
causa nuntius, cum litteris domicellæ seu iudam cognomento Car-
rinæ, his mihi illa significauit, tres honestas virgines, postquam quæ-
dam Patris è Societate Iesu concionem audissent, in domum suam
subduxisse, nec ante ex ea egredi decreuisse, quàm illo in opido mo-
nasterium fundaretur. Id illas credo cum hac Dòmina sic tractasse
transegis; hæc enim erat, quæ illas in hac fundatione peragenda
ximè iunxit. Erant hæc primarijs opidi illius nobilibus prognatæ. Ma-
patrem habebat Rodericum de Moya, insignem Dei famulum, ma-
mæque prudentiæ virum. Simul inter se tantum facultatum habebat,
quantum ad simile opus inchoandum satis erat. Nouerant adhuc
quidnam in horum monasteriorum foundationibus Dominus fecisset,
etenim Patres Societatis Iesu, qui rei huic semper auxilio & subidio
quæ poterant, fuere, hæc eis declarauerant.

Ego autem, vt pium harum virginum desiderium & fernorem
spexi, quodq; à tam procul B. Virginis Ordinem conquerere, magis
pietatis sensu erga illas mora fui, bonoque earum proposito more
rere constitui. cognito verò, locum non procul Veasio abesse, plures
lito mecum Moniales illuc conduxì. Nam, quantum è litteris appa-
bat, non dubitabam, quin facillè inter nos conueniremus. Unde
tui, Veasensi fundatione constabilita, illuc me quamprimò con-
ferre. Sed quoniã Dominus aliud facere decreuerat, omnia mea propo-
& decreta parum iuuere: nam, quemadmodum iam antè in Hispani-
fundatione dictum est, ipsa Concilij Commendatariorũ licentia
tempore primum data est: atque ideo interim dum illa impetrare-
res (quamquam ipsa illuc me conferre planè decreueram) intermisi
est. fatendum tamen est, me, dum Veasij de oppidi illius situ inque-
rem, intelligere quæ illud satis remotum esse, & hinc illuc per
centibus viam adeo difficilem esse, vt, qui Moniales visitari ab-
Prælatos & Superiores magnam in proficiscendo molestiam
oppor-

oportere (quod haud dubiè illis displiceret) non satis ad hanc fundationem inchoandam animo propendebam.

Quia tamen bonam Carauacensibus illis spem dederam, P. Iulianum de Auila & Antonium Gaitanum rogavi, illuc sese conferrent, visuri, quidnam rerum esset, & si ita illis videretur, cœpta dissoluerent. Hi Caruacam cum venissent, rē penè desperatā, & depositā compererūt, non quidē ex parte earū quæ futuræ erant Moniales, sed Dominæ Catharinæ, à qua tamen vna res omnis dependebat, quæque illas in quadam ædium suarū parte, tamquā si iā tum in claustro religioso agerent, ab alijs secretas, fouebat. Ipsa verò Religiosæ adeo in proposito suo constantes erant, ac præsertim duæ (eæ inquam quæ de facto futuræ erant Moniales) vt P. Iulianum ab Auila & Antonium Gaitanū vsque adeo suas in partes pertraxerint, vt, priusquam hi inde recederent, fundationis tabulas & instrumenta confecerint; illisque confectis ad me redierint, Virgines illas planè contentas & gaudio delibuturæ relinquentes. ipsi vero tum harum, tum soli & opidi bonitas mire placuerat, vt satis eam de prædicare & dilaudare non possent, vti nec inueneris difficultatem satis extollere.

Ego verò stipulationis tabulas vt vidi confectas, ipsam tamen commendatariorum facultatem æquo diutius differri, bonum Antonium Gaitanum (quod is mei causa, omnem difficultatem laboremq; libenter suscipiebat, cum etiam, quod ipse & socius rē cordi haberent) deo illuc, vt fundatio optatum ad exitum perducere & perficere posset mandavi: quocirca his solis isthæc adscribi & attribui fundatio debet, nam si hi illuc se non contulissent, & cum fundatoribus conuenerint, ego certe de meo parum huc contulissem. Dixi ergo, illuc abire, & orbam ac cancellos, illa in domo in qua adeunda esset possessio, & Moniales commoraturæ, vsque dum proprias & commodas ædes inuenerint, collocaret. Quapropter ea de causa ad plures dies illic hæsit, nam in Roderici de Moya (qui, vt iā dixi, harum puellarum vni parer erat) cum ædium suarum partem hunc in usum libenter nobis dedisset, omnia hæc ad aliquot dies accommodabat.

Cum vero iam facultas submissa, & ego in procinctu vt illuc abire iam essem, intellexi inter alias conditionem hanc additam esse, vt Commendatarijs domus subiecta esset, ipsisque Moniales obedientiam præstarent: in quam ipsa consentire prorsus non poteram; quod Carmelitarum, & proinde B. Virginis Deiparæ is Ordo esset. Vnde de nouo eam peti opus fuit, nam in hac, & Veasensi fundatione aliter fieri æt transigi non potuit. Sed Rex noster, qui in præsens quidem est Philippus Secundus, hanc mihi gratiam præstitit, vt,

cum

cum ei scripſiſſem, mandavit vt quæ peterem mihi concederentur, ad eò ſcilicet is gratificari & fauere geſſit Religioſis, ijs inquam, qui poſſeſſionis ſuæ regulam ſequuntur & exactè ſeruant: cognito namque ecqua noſtra eſſet in hiſce monaſterijs viuendi ratio, primigeniamque in iſdem ſeruari regulam, in omnibus & vbiq; nobis ſe propium reddidit. Quapropter etiam atque etiam vos rogo, cariffimæ, vt particulari ſemper modo pro eius Maieſtate fiat oratio, vt & modo apud nos fit.

Interim dum denuo ad Curiam pro impetranda facultate legum mittitur, ego, Patre Commiſſario (qui tum erat, vt & modo eſt, P. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, ſicuti antea retuli) iubente Hiſpalim profecta ſum, vnde miſeræ illæ domicellæ vſque ad primum ſequentis anni diem incluſæ manſere: nam cum primum a bulam ad me ſcripſere, menſis Februarius agebatur. Facultas quidem non diu dilata eſt, ſed, quòd ipſa procul diſtarem, & varijs oppreſſiſſem malis, illis ſuccurrere, pro tunc non poteram; quamquam ſonitum illarum miſerarer, eo quòd ſæpe ad me ſcriberent, ſuamque orbitatem identidem exponerent. Vnde neſas putaui, diutius eorum vota & coſpectationem fruſtari. Quòd autem illuc me abire videretur, impoſſibile, cum quòd locus adeò eſſet remotus, tum quòd fundatio in qua verſabar, nondum planè eſſet conſecta; hinc P. Hieronymus Gratiannus Viſitator conſtituit, vt ſaltem Moniales, quæ fundacionis imponerent, illuc ſe, tamenſi ipſa non adeſſem, quæ Malagonenſi in loco interim manſerant, ſeſe conferrent.

Ille procuraui vt Præpoſita eſſet, quam optimè munere ſuo ſuſtineturam credebam (eſt namque multo me melior) quare omnire neceſſaria ſecum ſumpta, cum duobus Patribus Diſcalceatis ex Ordine Noſtro, ſe in viam dederunt; nam P. Iulianus de Auila & Antonius Gratianus iam abhinc diebus aliquot ad proprias ſedes reuertèrant: quòd autem locus valdè diſſitus eſſet, & tempus ſatis importunum (ſcilicet decembris) illos euocare & congregari nolui. Caruacum ſtupulere, magno totius populi plauſu, & ſummo & illarum virginum quæ adeò recluſæ fuerant, gaudio exceptæ fuere. Fundatū porro monaſterium, & Sanctiſſimum Altaris Sacramentum primo anni Milieſimi quingentefimi ſeptuageſimi ſexti die illatum eſt. Eodem ipſo die illarum Religioſum ſumpſere veſtem; tertia vero, quòd melancholica cumprimis eſſet, & clauſuram pati vix poſſet (nedum tam vitæ aſtutiam & pænitentiam) cum quadam ſore ſua ad parricidas ædes voluit reuerti.

Videte, cariffimæ, Dei iudicia, quantumque ad ei ſeruendum

namque nos, quas, usque dum professionem emitteremus, perseverare,
 neque iugiter in domo Domini velut propria Beatae Virginis filia ma-
 gis, quamque concessit. Mirum certe, Maiestatem eius voluntate & facul-
 tatibus Virginis huius, ad foundationem monasterij huius, uti volu-
 it, & eo ipso tempore quo potitura esset eo quod tantopere deside-
 rat, robur & animum eam defecisse, & ab humore melancholico ip-
 sum seerpugnari fuisse; cui omnem non raro, imperfectionum & mu-
 tationis nostrae culpam imputamus. Utinam divina Maestas eius quam
 abundantissime suam nobis donet gratiam, per hanc namque fiet, ut
 nihil nos impediatur, quo minus semper in eius obsequio progrediamur: *gratiam*
 praeterea, omnes quotquot sumus protegat & faueat, ne tam bonum *servandam*
 illi praeceptum nostrae inertia ignaviaque intercitat, sicuti facere
 dignus est, ut ipsum à miserabilibus mulierculis, quales ipsae sumus,
 unum & ortum haberet. Quare nomine eius vos rogo, sorores & filiae
 meae, hanc ut gratiam identidem ab eo efflagiteris, & unaquaeque earum
 quae post venturae sunt, sibi persuadeat, in se primigeniam & reforma-
 tum Ordinis B. Virginis regulam denuo incipere & reflorescere, & nul-
 latenus in ullam mitigationem inducendam consentiat. Cogitate verò,
 etiam minima quaeque aditum & ianuam ad maxima pandere, & vo-
 bis nescientibus, & ne quidem nescientibus, mundum subingressurum.
 Memento, per paupertatem & labores perfectum ad exitum perdu-
 ctum esse id, quo vos iam quiete & pacifice fruimini; & si recte aduer-
 tatis, videbitis, potissimam harum domorum partem, non tam ab ho-
 minibus, ex parte, quam à potenti Dei manu fundatam & stabilitam
 cernendae potro Maestas illius ea promovere opera quae ipsemet fa-
 ctum nos à parte nostra impedimento sumus. Undenam enim, putatis
 mulierculam quamdam, qualis ipsa sum, vires & robur ad tam magna
 opera patranda habituram? utpote quae & ab alterius manu & potesta-
 te dependebam, ac ne vel obolum habebam, nec aliquem qui mihi vl-
 lum subsidium adferret. nam frater ille meus, qui in Hispalensi funda-
 tione auxilio fuit, quique aliquid facultatum & animi, nec non bonam
 voluntatem & aliquatenus adiuvandam habebat, in India tum versa-
 batur. Videte, carissima, dexteram Excelsum: ideo mihi honor attribui-
 tus, quod nobili essem stirpe edita? quibuscumque ex partibus rem in-
 specte videris, illius id opus esse cōperietis. quare nefas est, nos ipsum
 vel in minimo imminuere, esto id vitae, honoris & quietis nostrae fiat
 cum compendio, idque eo magis, quod haec omnia hic iunctim & si-
 mul habeamus. Vita namque est, ita vivere, ut mortem, vel vltos vitae
 huius successus haudquaquam metuamus, sed eamdem, in omnibus animi
 decore & gaudium praefere, qualem omnes quotquot estis iam
 habetis

*S. Mater
 hortatur ad
 regulam
 servandam*

*Vita vera
 Religiosa
 qua sit.*

habetis; nec non illam prosperitatem & affluentiam, qua nulla habere potest maior, qualis est paupertatem non exhorrescere, sed eam potius desiderare. Cui vero rei assimilem interiorem simul & exteriorem pacem, quam semper habetis: in vestra porro manu est, cum illa etiam vivere, quæadmodum mori vidimus illas, quas hæcenus hæc in monasterijs vidimus mori. Si enim à Deo semper petatis, ut hoc ipsum ulterius producat & adaugeat, nullamque in vobis ipsis fiduciam beatissimam, suam ille misericordiam vobis non denegabit, dummodo semper in ipso spem & fiduciam collocetis, & generosas & animas vos præbeatis; etenim Maiestati illius, id quam gratissimum est. Nolite metuere, ut quidquam vobis desit, & numquam rei curam, quæ in Ordinem admitti postulant (dummodo illarum desideria naturæ talenta vobis placeant) si forte illis necessitas ad hoc subesse desint, dummodo intentio illarum sit ut maiore hic cum perfectiorum Domino seruiant; neque etiam, si fortunæ bonis careant, si modo animæ & internis bonis sint instructæ: alia namque via in duplicem vobis Dominus rependet id quod per hanc lucrari & comparare potestis.

Magnam ipsa rei huius habeo experientiam. novit quippe Maiestas eius, me, quantum recorder, nullam unquam ob rei huius desiderium in ordinem suscipere prætermisisse. Testari id poterunt pauperes illæ quæ solo Dei ipsius intuitu & causa admittæ sunt, uti vobis non ignoratis. Et certe in veritate asseuerare vobis possum, non tantum me gaudij in animo sentire solitam, dum opulentiam aliquam admitto, quæcumque illas quæ solo Dei amore suscipiuntur, modo locupletiores semper me timere faciebant; pauperes autem, quæ mihi & animum dilarabant, earumque admissio tanto me replebat gaudio, ut mihi præ mentis iubilo lacrymæ erumperent. & etiam quàm verissimum. si ergo cum domus aut emenda aut restauranda erant, Dominus tam fideliter nos iuvit, cur non facturus est idem, laborantibus iam nobis ubi vivamus & habitemus? Mihi credere, filii, id vos facturæ dispendium, per quod facturæ vos putatis commodum. Quando autem quæ admitti postulat, facultates habet & nullas tamen alias obligationes & debita, si forte alijs eas relaxare velit qui fortasse ijs opus non habebunt; consultius sanè fuerit, vobis eas in elemosynam det: aliter enim si faciat, parui id in vos affert signum esse sentio. semper vero illi quæ admitti postulat, proponendo de facultatibus quas habebit disponat & faciat id quod vobis ad maiorem Dei gloriam facere indicabunt. Malum namque fore, ob alium quàm eum quem dixi finem & scopum, ab aliquo

*B. Mater
plures ad-
misi pau-
peres quam
dixisti.*

admittitur facultates pereremus. Plus longè namque lucratur pe-
 quod illa faciat quod Deo suo debet (maior inquam cum per-
 ratione) quam per quodcumque facultatum secum ferre potest: cum
 non spectemus (nec ut aliud spectemus permittat Deus) quam ut
 faciat in omnibus, & per omnia, obsequium præstetur. Et
 quamquam ipsa inepta & miserabilis sum, tamen tum ad honorem &
 gratiam eius, tum verò ut gaudeatis, recogitantes quomodo hæc do-
 mus eius fundatæ sint, dico, numquam me illarum negotio (in hisce
 negotium fundationibus) nec in re qualibet, quæ harum occasione mihi
 quomodolibet occurreret (tamen etiam nullam omnino fundare po-
 tui, nisi ab hac intentione vel paululùm deflectendo) quidquid fa-
 ciendum fuisse, aut etiam fecisse, quod Dei voluntati vel minimùm repu-
 gare, aut cum ea usquequaque non coincidere nossent, secundum id
 quod Confessarij mei consulebant; qui, ex quo hæc ago, semper
 ut maximè docti, & egregij Dei famuli fuere: & quantum quidem re-
 moneo, numquam mihi aliud in mentem venit, aliamue intentionem
 variare potui.

Foritan fallor, ac multa fortè commiserim quæ ignoro, itaq; in-
 ferre meæ erunt imperfectiones. Nouit hoc Dominus, qui veracissimus
 & equissimus est iudex; ac proinde plura de me ipsa nō dico, quàm scire
 de ipse potui. Video adhuc euidētissimè, hoc à me profectum non
 esse, sed ex eo quod Deus opus hoc fieri volebat: quod ergo suum id o-
 perasset, idè mihi aderat, hancq; gratiam præstabat. Ideo namque id
 feci, carissimæ, ut noueritis, maiorem vestram erga eum obligatio-
 nem esse, & sciat, ex quæ hætenus facta sunt, sine vilius iniuria, læsio-
 ne, ac præiudicio facta esse. Benedictus sit ille, qui omnia hæc fecit, &
 qui nobis auxilio fuere, caritatem & benevolentiam excita-
 uit. Vitam verò Maiestas illius semper nos protegere, & simul gra-
 tiam dare, ne post tot fauores acceptos nos ingratas præbeamus, digne-
 tur. Amen.

Iam vidistis carissimæ, aliquas me difficultates & vexationes
 passum esse (quamquam credam eas quas scripsi minimas esse; si e-
 nim singillatim eas & enucleatim dicendæ essent, infiniti ea res labo-
 ris ac tedij esset) tum in vijs & itineribus, tum in aquis, niuib; deui-
 natione, & (quod maximum) quod sæpè tam infirma fuerim valetudine,
 ut aliquando nescio an non id iam antè retulerim, etenim id in prima
 protectionis die contigit, cum videlicet Malagone Veasium peteremus)
 in itinere, & tot simul malis oppressa essem, ut viæ qua eundem e-
 rat longinquitatem considerans, meque ita constitutam cernens, Patris
 auctori Elizabetha Iesabelem fugietis, recordarer, ac dicerè: *Quomodo hoc perferre*

Lll 2

potero

*S. Maria
 laborat in
 hisce funda-
 tionibus sus-
 cepti.*

S. There
Op
N

Potero Dominum est, huc advertere. Et certè Maiestas eius, ita me debilem & infirmam videns, subito me à febre, nec non ab omni morbo, qui extremie erat, liberauit. Porro iam inde ex eo tempore quo id contigit vsque nunc, inde liberationem hanc ortam habuisse mihi persuasi, quod quidam Sacerdos, insignis Dei famulus, esset ingressus: & forsan id ideo factum: quidquid sit, ipsum saltem malum, tum interius, tum exterius, repente & in momento me deseruit. Valetudine ergo confirmata, corporales labores æquanimiter perferebam. Porro in multorum ac variorum hominum conditi- bus ferendis (quod certè in singulis penè urbibus occurrebat & non se erat) non parum mihi laboris subeundum erat. Adhæc, in filiis & sororibus meis, cum de vno loco in alium proficiscendum erat, ferendis, satis magnam me crucem & molestiam (quod eas singulis quodam amore complectar) sensisse vobis assevero: præsertim cum cogitabam, quod eas amplius visura non essem, magnumque eas dolorem & lacrymas (quamvis ab aliarum rerum affectu & multum elongatæ sint) vicissim intuerer. Hanc verò illis Dominum gratiam dare noluit, forsitan ut sic ipsa maiorem patiendi materiam haberem, quod illas vnicè diligam, tamen hunc illis amoris quantum poteram, conaret abscondere, ne eum ipsæ agnoscerent: etiam subinde eas obiurgabam & reprehendebam; tamen per hoc proficerem: etenim amor quo me hæc prosequuntur, vehementer est, & quantum permultis rebus videre est; verus amor.

Intellexeritis adhæc, hæcse fundationes non solum annuatim uerendissimo P. Nostro Generali factas esse, verum etiam postea præcepto obedientiæ iubente & mandante. neque hoc solum, sed etiam, quoties noua aliqua sedes ac conuentus erigebatur, summa se se hac noua erectione lætari, mihi scribebat. Et sanè, maxima, quantum laboribus omnibus meis sentiebam, recreatio & alleuiamentum meum quod illum adeo re hac recteari & gaudere viderem: putabam me, hanc illi recreationem & gaudendi materiam dando, quod Domino obsequium præstare, quod esset meus Superi- ter hoc, eum quam maximè diligebam. Verum cum dictas fundationes perfecissem, à fundando aliquantisper cessatum est, vel quod Dominus aliquam mihi requiem indulgere dignatus sit, vel quod cunctis staretur hinc inde fundari. At satis videre fuit, id per Patris nostri Generalis voluntatem non stetisse: is namque, cum per litteras rogassem, ne mihi nouorum conuentuum erectionem

*Qua sit
causa quod
à fundando
bignantiis
percellaris.*

preciperet, in illa re se minimè mihi morem gesturum rescripserat. etiam tam multos is fundari cupiebat, quot in capite haberem capillos.

Porro antequam Hispali reuenter iam inde è Capitulo quodam Generali (in quo par & æquum videbatur vt approbaretur ac laudaretur quod aliquod Ordini factum esset incrementum) ab eiusdem definitioribus mihi iniunctum est, non modò vt nullas posthac nouas erigerem sedes, verùm etiam, ex omnibus iam erectis vnā mihi eligerem, in qua deinceps quietè viuerem, nec quacumque de causa illic egrederer. Quod certè velut carcer est. etenim nulla est Religiosa, quam Prouincialis ob res ad bonum Ordinis necessarias ex vno loco ad alium (scilicet ex vno monasterio ad aliud) mittere non possit. Id verò grauius mihi erat, quod Pater noster Generalis animo à me iam esset alieniore, esto valde sine causa & immeritò; sed maleuoli & suspicaces homines eum suas in partes pertraxerant, quibus ille credebat. Quod certè valde me angebat. Adhuc duo aduersum me testimonia, & quidem in magni momenti rebus, tunc producta & procusa sunt. Vt verò misericordiam Domini videatis, carissimæ, illiusque Maiestatem non derelinquere eum qui ex animo illi seruire delectatur, dico vobis, non modò nullum me inde dolorem, verùm etiam summum & accidentale quoddam gaudium sensisse. Ad eò vt iam non mirer, Dauidem Regem ante arcam Domini euntem saltassee: etenim tunc quidem, ipsa aliud nihil pro magnitudine gaudij quod intra me sentiebam, facere voluissem: nam quomodo illud celarem ac tegetem nesciebam. Cuius rei quænam sit causa, scire nequeo: nam in alijs grauioribus oblocutionibus & contradictionibus, in quibus aliquando sum versata, simile quid hæcenus non sensi: vna tamen earum quæ de me sparsæ erant calumniarum, satis grauis & infamis erat. Ceterum illa posthac nullibi fundandi inhibitiō (nisi illæ Reuendiss. Patris Generalis indignatio accessisset & displicentia) maximā mihi afferebat quietem, & tranquillitatis erat materia, ac res quā ipsa postea exoptauit, vitam scilicet meam posse in quiete finire: tamen si qui id ipsum procurabant, id minimè spectarent aut cogitarent, sed talem sese hac ratione mihi afflictionem dare arbitrarentur, qua nulla posset dari maior: etsi fortasse aliqua alia bona intentione ad hoc faciendum mouerentur.

Subinde quoque me recreabant maximæ illæ oblocutiones & contradictiones quas in foundationibus illis consiciendis expectaui, quarum aliæ quidem è bona intentione proficiscebantur, aliæ alia ex causa ortum habebant, at certè tale me villo è labore & afflictione

Lll 3

gaudium

*Veratur plu
ra erigere
monasteria.*

gaudium sensisse non memini, quale ex hoc quod iam ante paulo
culi. Etenim fatear necesse est, vel vnam harum trium rerum, que
simul & iunctim me tunc impetiuere, alio tempore nimis quam suffi-
cientem mihi afflictionis causam futuram fuisse. Credo equidem
gaudium meum inde præcipue ortum habuisse, quod cogi putarem
cum creaturæ mihi tam malè rependerent, ipsi tamen creaturæ
facerem. Didiceram namque, eum, qui è rebus terrenis & hominum
laudibus gaudium ac satisfactionem querit, valde falli ac decipi,
nihil dicam de exiguo qui inde sequitur fructu hoc quippe ipsius
& videtur hodie, cras illud, & de quo hodie bene loquuntur, postea
malè loquentur. Tu verò Domine & Deus meus, qui immutabilis
esto in æternum & in sæculum sæculi benedictus. quisquis tibi ad-
nem vsque fideliter seruit, sine fine in æternitate viuet.

*Fundatio-
ni scriben-
darium, in-
termitten-
darium &
reperendarii
qua fuerit
occurio.*

Incepi porro (vti dixi initio) hasce fundationes describere iussu
P. M. Ripaldi Societatis Iesu, qui tum Salmantini Collegij Rectorem
agebat, & quo ipsa, cum in S. Iosephi monasterio in illa ciuitate etiam
agerem, Confessario utebar, anno scilicet millesimo quingentesimo
septuagesimo tertio. Iam tum aliquas scripto commiseram, at postea
ob ingruentes occupationes, a scribendo destitui. Vnde etiam in mo-
nasterio pergere non decreueram, tum quod dicto Patri amplius
confiterer (quia is iam alio migrarat) tum quod quidquid scripsi
& scripsi, magno mihi labore constaret, tamen omnem, quemcumque
que in eo subij laborem, vt bene impensum reputem, vt & quidquid
hactenus mihi ex obedientia iniunctum est.

Hoc quidem firmiter & plane apud me constitueram, at P. Co-
missarius Apostolicus (qui modo est P. M. F. Hieronymus Grauerius
de Matre Dei) mihi vt in iisdem pergerem & absoluerem, præcepit.
Ipsa verò ei aperiebam quàm parum adhuc haberem otij, necesse
lia multa afferebam, quæ ad me ab hoc onere excusandam, prætextum
quidem mihi (quod adeò immorigera sum) in mentem veniebat.
Imprimis vero causabar ingentem quæ inde mihi secutura erat de-
tigationem & lassitudinem. At ille nihilo secius mihi iniunxit, vt per-
latim, & quomodocumque possem in earum scriptione vique ad
nem, progredere. vt & feci, parata & contenta, vt, quodcumque
malè dictum scirent & intelligerent, ipsum eraderent. In eo
san fieri potest, vt, quod mihi optimum videtur, ipsis videatur
simum.

Absolutum porro opus hoc est hodie, ipsa inquam Sancti Euge-
nij vigilia, decimo quarto Nouembris die, anno millesimo quingentesimo
septuagesimo septimo, in monasterio Toletano, a S. Iosepho

appellato, in quo modo, R. P. Commissarij Apostolici Magistri fratris Hieronymi Gratiani de Matre Dei, quem modo Discalceatorum & Discalceatarum primitivam Regulam sectantium Superiorem habemus, quoque etiam eorum qui Mitigatam sequuntur, per Baticam Visitator et constitutus, iussu & præcepto habitationem habeo; ad honorem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui regnat, & per omnia sæcula in æternam regnabit. Amen.

Ceterum ex amore Domini nostri Iesu Christi, sorores meas & Moniales, quæ hæc lecturæ sunt, rogo, ut me Maiestati illius commendent, quod mihi misereatur, & à penis purgatorii liberet, ac, si in ipsum detruendi promerear, ad sui fruitionem & conspectum admittat. Cum vero, quamdiu in vita futura sum, hoc opus visuræ non sitis, post mortem saltem is quem in eo scribendo cepi, labor & defatigatio, aliquid mihi lucrum adferat, nec non ingens illud, quod in scribendo habui desiderium, ut aliquid dicere possim quod vobis consolationi sui modò ipsum legere permittamini.

Cum in Abulensi Monasterio agerem pridie festi Pentecostes, intra eremitorium Nazareth reclusa, ac singularem quandam gratiam, quam illo iam ante viginti circiter annos die alias mihi Dominus præstiterat, animo voluerem, magnus quidam spiritus impetus & fervor me occupare cepit, qui & mentem à se alienavit. In magna hac recollectione, à Domino intellexi quod modò referam, ut scilicet eius nomine Patribus Discalceatis significarem; quatuor res observare ut procurarent, quas quamdiu observarent, tamdiu fore ut ipsorum Religio semper in melius cresceret, cum vero negligenter, scirent à suo illam fundamento desciscere & retrocedere. Prima erat, ut omnes superiores concordēs & conformes inter se essent. Secunda, ut, quamvis de facto multos habituri essent conventus, in singulis tamen paucissimi essent fratres. Tertia, ut cum sæcularibus quam rarissime conversarentur idque non nisi ad animarum ipsorum bonum ac salutem. Quarta, magis operibus docerent, quam verbis. contigit hoc anno Millesimo, quingentesimo, septuagesimo nono: Et quia hoc certissima est veritas, hinc meo id nomine sub signo

TERESA DE IESU.

CAPIT.

NARRAT FVNDATIO MONASTERII IN OPIDO VILLAE
nomine de la Xata.

Hispalensi fundacione iam constabilita, à fundando per quadren-
nium & amplius cessatum est, causa fuit, quòd magnæ adgraua-
dere penè aduersus Discalceatos & Discalceatas exorta sint pen-
tionum procella: quamvis enim permultæ hæcenus contra monachos
rexissent, nulla tamen ita fuit grauis atque hæc vltima, utpote quæ
huiusmodi, vt, quidquid factum erat hæcenus summo esset in no-
culo, ne penitus subuerteretur & concideret. Satis ergo paruus, quæ
diabolo sanctum hoc principium quod Dominus inchoarat, mis-
stum & exosum esset, quodque videret id opus illius esse, quandoque
dem progressum & incrementum habebat. In Discalceatos, ac par-
tim Superiores ipsorum, grauis hæc falsorum testimoniorum & calu-
quiorum, (quia omnes penè Patres mitigata regulæ illis se oppon-
bant) procella defixit. Hi ergo Reuerendissimum Patrem
Generalem ita perpulerunt, vt, quamvis vir esset viræ integritatis
ipse met facultatem dedisset vt omnes conuētus fundarentur, vnde
cepto Abulensi, qui fuit primus, is enim annuente Pontifice, Roma
erectus est) omni contentione obstiterit, ne plura Discalceatorum
nasteria fundarentur: nam erga monasteria Monialium semper
animatus mansit. Quoniam vero illorum ipsa rebus prout poterat
opitulabar, aduersum me stomachari & indignari capere: quod
maximum fuit, quod hisce fundationibus pertuli, tormentum &
ætio; tamen si ea fuerint plurima. Etenim vt opus, quod ipsa ad oculum
videbam ad Dei obsequium & Ordinis nostri incrementum
promouere & iuuare delinērem, non patiebantur viri longe doctissimi
quibus ipsa tum confitebar: alia autem ex parte aduersari me
Superiorem meum velle videbam, ipsa mihi morte grauius
tur. nam præterquam, quod enim amare obligabar eò quod superius
meus esset, aliunde etiam mirifice erga eum afficiebar, & sanctus
debeatur. Vt autem verum fatear, tamen si in hoc illi morem
& gratificari quàm maximè vellem, minime tamen poteram,
Visitatores haberem Apostolicos, quibus parere necesse me erat.
ritur interea Nuntius Apostolicus vir sanctus & mirus
fautor & cultor, qui proinde insigniter erga Discalceatos
barur.

Procella ad-
uersus Dis-
calceatos
acta.

Illius in locum alius sufficitur, quem propterea Deus submisisse videbatur, ut aliquam nobis patiendi materiam suggereret. Pōtificem summi aliquo consanguinitatis titulo is attingebat, & haud dubiē dei seruus erat. Sed mox ut huc venit, Patrum Calceatorum & Gaudentium negotia serio cordi habere, & studiosē promouere cōpit, & secundum ea quæ illi de nobis relata erant, visum illi expedire, ut hæc quæ iam data erant, principia, vlteriū non procederent. Unde etiam mox summo cum rigore hæc ipsa executioni mandare cōpit, eos condemnando, carceri mancipando, aut proscribendo, quos etiam hoc cōcepto resistere posse putabat.

Ante, & plus alijs, exagitati sunt F. Antonius de Iesu, is inquam ex primi Discalceatorum Monasterii fundamentum fuit, nec non Hieronymus Gratianus, quem pro defunctus Nuntius Apostolicum Gaudentium Patrum Visitatorem constituerat. Aduersus hunc, & P. Marianum de S. Benedicto, nouus ille Nuntius maxime insurrexit. Qui qualesue, Patres hi fuerint, iam antè in Inspectionibus foundationibus declarauit. In alios etiam Patres, & gaudentibus & celebrioribus animaduertit, sed non eo quo in priores, rigore. his ergo anathematis proposita pœna indixit, ne quis eorum illa dere amplius faceret. Satis verò apparebat hæc omnia Deo dirigente fieri, ipsiusque Maiestatem ad maius aliquod bonum, utque bonorum illorum Patrum virtus magis hac ratione innotesceret (vt etiam innotuit) permittere. Quocirca quemdam ex mixtato Ordine Monasterijs nostris tum Monialium, tum Religiosorum Visitatorem præfecit. Qui si id, quod cogitabat, in illis inuenisset, nimis quam grauiter nos afflixisset, quamquam adhuc magnam afflictionem passi sumus, quemadmodum aliquando summo committere, qui meliùs quàm ego, id poterit præstare. Ego vero hæc obiter tantum & velut per transennam tango, vt, quæ post veniunt sunt Moniales, norint, quanto per ipsas ad perfectionem semper promouendam sint obligatae, cum iam velut complanatum inueniant, quod Monialibus hodie viuentibus tam caro stetit: etenim illarum nonnullæ illo in tempore satis multa propter sinistra illarum testimonio & calumnias perpessæ sunt: quam sanè magis miserebar quam mei ipsius: nam quod ego patiebar, ad eò non me affligebat, vt prius gaudium inde & voluptatem eaperem. Persuasum habebam, mei vnus causa turbidam hanc tempestatem coactam esse, meque in procellosum mare, ad instar Ionæ, coniecta, fore vt vniuersa procella detumesceret. Benedictus sit Deus & laudatus, qui veritatis patrocinium suscipit. vt hic suscepit. Etenim Rex noster Philip-

Mmm.

pus,

pus, cognito quid rerum ageretur, & audito quæ Discalceatorum esset viuendi ratio & institutum, nostri patrocinium suscipere designatus est, adeo ut à solo Nuntio causam nostram noluerit indicari; sed quatuor ei sua ipse spontè designauit assessores, viros quæ ues, & horum tres esse iusserit Religiosos, quò causæ nostræ equitas melius discuteretur. Horum vnus erat P. M. F. Petrus Henandius, vir vitæ sanctimoniam, doctrinam, iudicioque præstantem, iam alias in Castellana prouincia, Apostolici Commissarij, & Visitatoris, tum Gandentium, tum Discalceatorum, munere functus erat. Norat rei veritatem, & quænam tam horum quam illorum esset viuendi ratio; etenim aliud nihil ipsi desiderabamus, quam adiuuaretur.

Rex Philip-
pus Discal-
ceatorum in-
stituit.

Vbi ergo primum intellexi, hunc à Rege virum ad causæ exortum & cognitionem denominatum esse, rem ut confectam habere, quemadmodum etiam deinde, quæ Dei misericordia est, contemni felicitè. Det Maiestas eius, ut id ad gloriam & honorem suum adiuuaret. Tametsi verò permulti Hispaniæ Proceres & Episcopi summo festinarent, ad Nuntium de rei totius veritate certiorum reddendum hæc tamen omnia nihil profuissent, si Rege Deus ut instrumtus usus non esset. Quamobrem, carissimæ, eum quàm maxime diligatæ sumus semper nostris in orationibus Domino commendatæ uti & omnes eos, qui causam tum ipsius, tum B. Virginis Minæ nostræ, defendendam susceperunt. quocirca id vobis gratæ atque etiam commendo. Iam igitur liquidò videtis, carissimæ, quæ parua ad vltius fundandam suppeteret oportunitas. quare ad iugiterque orationibus insistebamus, & pœnitentias frequentabamus, quo quæ iam fundatæ erant domus, Deus vltius conseruaret, ad suum honorem uti vellet.

Sub huius grauioris tempestatis, quam adeo paucis petitis (etenim propterea exigua ea vobis videbitur, quæ tamen per magna & multa fuit, & tam diu durauit) initium, cum Tolentini Hispalensi fundatione reuersa anno M. D. LXXVI. agerem, quædam opidi Villanoua de la Xara Sacerdos mihi à Magistratu loci illius litteras attulit, quibus ille petebat ut ad augendam virginum quæ in S. Annæ eremum iam ab hinc annis aliquot sese receperant, & in domuncula quæ ei vicina erat, commorarentur, in id admittendas, ad Monasterium illic fundandum excurrerem. tanta porro hæc in recollectione & sanctitatem uebant, ut vniuersam opidi permouerent multitudinem, pijs ipsarum desiderijs, quibus Moniales esse volebant,

indom. Litteras quoque suas hac de causa ad me miserat loci illius Pa-
tronus, Augustinus Eruias cognominatus, vir doctus iuxta ac pius
petas autem eius in causa erat, ut, quantum posset, opus hoc san-
ctum promoueret. Mihi vero ea res minimè admittenda videbatur,
idque ob hæc rationes. Primo, quod tam multæ essent, quare ni-
hil quàm difficile mihi fore videbatur, ut quæ iam certæ vitæ rationi
assuetæ erant, ad nostrum sese institutum accommodarent. Secundo,
quod nihil propè haberent, quo sese sustentarent, & opidum vix
minime numeraret ciues: adeo ut ad eleemosyna viuendum vix ra-
tio asulgeret; & quamuis resp. illarum se necessitatibus prospecturam
spiceret, minimè ea durabilis ac perpetua futura promissio videretur.
Tercio, quod careret domo. Quarto, quod ab aliis monasterijs opidum
hoc distaret. Et, quamuis harum virginum probitas omnium sermone
probaretur, certè quod illæ mihi visæ non essent, scire non poterā, nū,
quæ in hisce monasterijs talenta requirimus, hæc ipsæ præferrent. Un-
de constitui, postulara prorsus negare. Ut tamen in eo consulto proce-
derem, Confessario meo, qui tum erat Doctor Velascius, Canonicus
& Cathedralicus Toleranus, viro docto æquè ac pio, quiq; modo
Orensem Episcopum agit, rem communicare volui. pro more
autem que habeo, nihil vñquam è proprio cerebro & iudicio, sed hu-
milis virorum è consilio agere. Is ergo ut litteras vidit, remque
ex ordine intellexit, suasit postulara prorsus non reijcerem, sed
itaquam illis spem facerem: cum enim tot simul corda in v-
num, Deo mouente, scopum collinearent, euident id signum
esse, Deum in eo sibi complacere, & id in suum obsequium diri-
gere velle. Illius ergo consilio acquieui, ut nec planè petita con-
cederem, nec negarem. Interim verò dum impensius hæc per-
tractas, etiam per aliorum interuentionem qui negotium confice-
rent, petuntur, in annum vsque octogesimum protracta res est, quod
semper inconsultum & stolidum mihi videretur eam concedere:
cum responderem, numquam ex professo & de plano rem negare
propteram.

Factum interea, ut P. F. Antonius de I. s. v. in monasterio, quod
S. Maria de Auxilio nomen habebat, & tribus ab Villanoua len-
tius diffunderat, exilium suum perficeret; & subinde illuc verbi
predicationis ergo excuteret, quin & ipse loic Præpositus,
qui & modo est, P. F. Gabriel de Assumptione, vir appri-
mè prudens, & insigniter sanctus, sæpius ad idem opidum ve-
niebat: quod ambo Doctori Eruias per familiares essent.

Lll

Cum

*Villanoua
canonij ex
ordia.*

Cum ergo sanctas hasce sorores subinde conuenirent, ita erga
 rum virtutes affici cœpere, vt, cum à ciuibus, tum Doctore periti
 & impulsu, rem illam in se suscepissent, & per epistolas quàm inuolun-
 tissimè mihi commendare cœperint. Cumque ipsa in Malagor
 Cœnobio (qui locus sex & viginti leucarum, quin & amplius
 à Villanoua aberat) agerem, idem Prior ad me, hac de re, coram
 rus, excurrit, quid in ea fieri decernique posset edifferens; addo
 ipsum Doctorem Exuias, monasterio iam fundato, trecentos
 aureorum redditum annuum, è beneficij sui pensione percipien-
 rum, assignaturum, dummodo ad hoc faciendum, ei à Roman
 ria daretur facultas. Valdè autem incerta mihi ea res videbatur,
 & quamdam diffidentiam redolere, quòd, ipso iam fundato, v
 cum exiguo illo censu quem ipsa habebant, satis superque esset.
 de plurimas P. Priori rationes, è quibus ipse colligeret minime
 dire rem fieri, deprompsi, quæque, vt mihi quidem videbatur, h
 cientes erant: monens, vt & ipse, & P. Antonius de Iesu, rem scrib
 minarent, ipsorum conscientia eam me committere dictitans; p
 bam quippe, eas quas ijs afferebam rationes, ad ipsam euertend
 & non planè efficiendam; sufficere. Vt ergo inde digressus es
 siderare mecum cœpi, quantopere huc ipse propenderet, & de
 de hac re ad Prælatum quem nunc habemus, Magistrum inq
 Angelum de Salazar, referret, vt sua is auctoritate eam admitt
 unde eum, celeritate vsa, præuerti, ab illo impensè per litteras p
 ne ad hoc facultatem concederet, meas illi rationes exponenda
 ipse prout quidem postea mihi referipit) numquam eam d
 luerat, nisi in quantum in id ipsa consentirem aut app
 rem.

Sesquimensis (nescio an non & amplius) effluxerat, cum m
 gitanti rem iam plane dissolutam & impeditam esse, redditu
 bellario, senatus littera, quibus ille significabat simul, & spon
 nihil eorum quæ quomodocumque necessaria erant, illis d
 rum; ipse quoque Doctor Eruias sese obligabat ad id quod an
 dixi, accedebat & litteræ duorum illorum Patrum, qui quàm
 simè negotium vrgebant. Maxima autem mei timoris causa erat
 non simul sorores in Ordinem admittendæ essent: existimab
 fieri posse, vt hæc contra eas quæ iam admissæ erant & v
 nem quamdam inter se (vti fieri solet) excitarent; tum etiam, qu
 ti nihil ac stabile ad illarum sustentationem haberi viderem. q
 offerebatur, non erat huiusmodi, vt ad admittendū iure me
 pellere adeo v; me valde perplexam & ancipitè viderè. Verum p
 rem.

imperi, hunc solo demone auctore timorem in me excitatum fuisse: quod ad hoc mihi animi à Domino daretur: nā tanta mea tunc erat pusillitas ac diffidentia, nihil ut Deo fidere viderer. Sed ferventes sanctorum illarum animarum preces tandem longē efficaciores fuere & plus potuere.

Ergo die quadam, cum à sacra communione surgerem, & hoc Deo (ut sapē faciebam) negotium seriō comendarem (nam causa, cur semper bene illis responderem, erat, quòd vererem, ne quo modo aliquarum animarum profectum & bonum impedirem: etenim nihil magis semper desidero, quàm aliquam à dinuenire & excogitare posse rationem, ut Dominus laudari & coli posset, & plures existerent, qui ei possent obsequium facere) Maiestas illius acriter me obiurgavit, petens; quibus (nam reliquæ quæ hactenus erecta erant domicilia, thesaurus fundata essent: & mandans hanc ut domum admitterem, ut quæ partim suum in obsequium, partim in animarum salutem cederet. Verba autem Dei aded sunt efficacia, ut intellectus non solum ea intelligat, sed etiam ab iisdem ad veritatem intelligendam illudatur, simul etiam voluntas ad illa opere exequenda disponatur. Quod etiam hic mihi contigit: nam non solum volupe mihi fuit monasterium hoc tunc admittere, verum etiam graviter mihi deliquisse & notam in ignem contraxisse visa sum, quòd tamdiu rem distullem, & humanis rationibus plus æ quo nixa essem, cum quæ in sacra hac Religione Maiestas ipsius hactenus fecit, aded omnem humanam rationem & captum transcendisse viderim.

Ut ergo fundationem illam admittere planè iam constitui, necessarium cum primis mihi videbatur, ut cum ijs, quæ ibi mansuræ erant, Monialibus me illuc ipsa conferrem, idque ob plurimas quæ mihi tunc occurrebant rationes & causas, tametsi ipsa corporis constitutio iter hoc mihi tunc dissuaderet, quòd ægra admodum Malagonem peruenissem, & ægritudo nondum me deseruisset. Sed tamen, quòd è re diuina id fore censerem, id superiori meo indicaui, petens ut illud ipse mihi faciendum præscriberet, quod expedire magis iudicaret. Is ergo non modo fundandæ domus potestatem fecit, verum etiam addito imperio mandauit, ut illius fundationi præsens interesssem, & quas cuperem monachas mecum cōducerem. quod certè non parum mentem meam sollicitauit, quòd hæ habitaturæ essent inter illas, quæ ibi iam commorabantur. Re ergo cum Domino per preces communicata, è Toletana domo vnam, quæ futura erat præfecta, duas verò è Malagonensi, nec non aliam quæ futura erat Vicaria, assumpsit. quod verò res hæc tam frequenter & frequenter esset per orationem ab illius Maiestate petita,

Mmiv 3

dele-

*Dominus
S. Matrem
reprehendit
quod demum
hanc non ad-
mitteret.*

delectus hic optime cessit. quod ego certe permagni feci, etenim in
foundationibus quæ à solis nostris Monialibus inchoantur, tanta
non est difficultas, & omnia facili negotio accommodantur.

P. F. Antonius de Iesu, & R. P. Prior Gabriel de Assumpcione
nos accersitum venerant. Cumque resp. omnia nobis necessaria
suppeditasset, sabbatho ante Quadragesimale ieiunium, decima tertia
Februarii die, anno octuagesimo Malagone discessimus. Ita prorsus
rectè valebam, numquam ut agrotasse viderer, ita ut me ipsa obli-
pescerem, perpèderemque quanti referret, propriis debilitatem & in-
valetudinem non morari, cum de diuini cultus & gloriæ augmento
videmus; quæcumque demum in contrarium insurgat contradi-
& ablocutio. potens namque ipse est, è debilibus facere robustos, &
ex agris rectè valentes & quamuis hoc etiam minimè faceret, non
certè animæ nostræ accidere vtilius potest, quam aliquid pati. Ad quæ
enim vitam & sanitatem habemus, quam ut tanti Regis & Domini
causa eam prodigamus, utque honorem illius intuentes & spectantes
nostri ipsorum obliuiscamur? Hanc viam si insistatis, carissimi, non
credite) numquam quid vobis malè ceder. Equidem fatear opere
meam mihi nequitiam & imbecillitatem sæpè timoris & dubitationis
occasionem fuisse. attramen non memini, me, ex quo Discalceatus
habitum mihi Dominus dedit, quin etiam aliquot annis antè (quod
illius est misericordia) è singulari eius gratia, ab id genus tentan-
tibus superatam succubuisse, & quod ad illius obsequium maxime
cercere nossem, quantumcumque id arduum ac difficile foret, facilius
non suscepisse. Satis autem video, quam id exiguum esset, quidquid
à parte mea præstabam: at plura non cupit Deus, quam retribu-
tionem illam ac propositum, ut reliquum ipse à parte sua præstet. Quo-
re sit ipse in perpetuum benedictus. Amen.

Per monasterium B. Virginis ab Auxilio cognominatum, de quo
iam supra egi, & quod tribus à Villanoua milliariis remotum est,
transire nos oportebat, & illic aliquantisper hærete, vsque dum
uentus nostri opidanos certiores fecissemus: ita namque conueniens
erat, me vero Patribus illis quibuscum ibamus, per omnia obedi-
par erat. Monasterium autem hoc intra siluarum est abditum, &
in solitudine satis deuota: cui cum propiores fieremus, fratres
cum Priore ordine incedentes nobis excipiendis obuiam proce-
re: & quod essent discalceati, & tunicis suis grossioribus induti, &
nibus nobis deuotionis sensum, mihi verò quamdam animi reueren-
tiam attulerunt, quod florida primorū Ordinis nostri Patrum mo-
pora hac in imagine videre viderer, hique hoc in agro florum candido-
& etc.

*Discalceati
Patres San-
cti Matris
excipiunt.*

& fragrantissimorum speciem referrent. & certè tales eos in conspectu & iudicio Dei esse credo: etenim, nisi iudicans fallor, valdè fideliter hoc in loco is seruitur. In ædem porro sacram agminatim me adduxere, cantantes *Te Deum laudamus*, idque vocibus modestis & mortificatis. aditus porro illius subterraneus est, velut per cauernam, quæ speciem referebat eius, in qua Pater noster Elias delituerat. Ego certè tantum interiùs gaudio delibuta eram, vt, simile quid lenitura, etiam longius multò iter libenter suscepissem: quamquam satis alioquin dolerem, quòd iam tum mortua esset sancta illa mulier Catharina de Cardona, cuius opera monasterium hoc Deus fundauit; quia, tametsi summo opere id cuperem, illam videre non merui.

Ceterum non abs re mihi fore videtur, aliquid hoc in loco de illius vitæ referte, nec non quibus istud hic monasterium modis Dominus fundari voluerit, quod tantum tam multis per vicina opida hominibus fructum & vtilitatem (prout quidem è variis intellexi) artulit: vtque sanctæ huius pœnitentiæ visa, carissimæ, videatis, quàm ipsa in postremis hæreamus, simul etiam nouum Domino feruenter seruienti propositum concipiatis: cum nulla sit ratio, quòd ipsa minus præstetis quàm illa, cum tam delicata & illustri ortu profapia non simus atque ipsa. Nam quamuis parum id importet, id eò tamen refero; quòd semper admodum delicatè, & pro ratione familiæ suæ (erat namq; Ducum de Cardona sanguis, vnde etiam vulgò Domina Catharina de Cardona vocabatur) esset educata. Postquam verò iam pœnitentiæ se dare cepisset, quoties mihi litteras scribebat (scripsit autem aliquoties) aliud nomen non subscribebat, quàm *Peccatrix*. Qui verò vitam eius scripto committent, quæ de ea antè, dicenda erunt, quàm ingentes huic gratias ei Dominus conferret, nec non alia multa quæ eodem spectant, particularius & enucleatius prosequuntur. Ego verò hic aliud de ea non dicam, quam quæ ex ijs qui cum ipsa conuersati sunt, & eodem merentur, audiui, si fortè ad vestram eà notitiam non perueniunt.

Quamdiu ergo Catharina hæc inter magnates & sæculi huius Principes vixit, semper magnam animæ suæ rationem habuit, pœnitentiæq; exercendæ perstudiosa fuit. Huius autem amor ac desiderii assidue in ipsa creuit, nec non voluntas in illum se locū conferendi, in quo sola Deo suo frui posset, seque totam asperitati (nemo vt in ea sibi impedimento esset) impendere. Hoc ipsa consilium ac voluntatē Confessarijs suis cum sæpius aperiret, numquam hi ei ad hoc facultatem dare voluerunt, quòd enim mundus hodierna die ita discretionis studeat, & magnarum gratiarum, quas Deus vniulque sexus sanctis, qui olim

inde-

*Catharinæ
de Cardona
elogium.*

in deserto ei seruiuerunt, contulit, penè sit oblitus: hinc certè non
 ror, id illis propositum stolidum ac stultum visum fuisse. At quia
 desiderijs Maiestas illius semper fauet & adest, quò sic illa operi
 quando possint mandari; illo dirigente factum, vt Patri cuidam ex
 dine S. Francisci, cui nomen Franciscus de Torres, (quem ipsa
 liariter noui, & vt sanctum virum reputo, quique iam ab hinc
 multis mirum in austeritatibus subeundis, & oratione colenda
 rem prætulit, necnon plurimas persecutiones & aduersitates perpessus
 est) deinde confessa sit. Nouit scilicet is optimè gratiam, quam Deo
 nus præstare solet illis, qui quo illam recipiant, totis viribus conati
 tur. quare auctor & suator ei fuit, vt moram omnem abrupens, no-
 tionem, ad quam Maiestas ipsius eam vocabat, sequeretur: nescit
 hæc ipsissima eius verba fuerint, verisimile tamen est ipsa fuisse, cum
 dem ab ipsa mox executioni mandata sint.

Suum illa propositum Eremitæ cuidam Compluti agenti ap-
 ruit, eumque rogauit vt secum proficisceretur; ea conditione vt
 mortalium id dein significaret. Venerunt tandem ad locum, ubi
 monasterium postea constructum est: ubi cum illa angustam quædam
 reperisset speluncā, quæ ipsam vix caperet, ipse digressus est. Quorsum
 lam amore acta & impulsam putamus? etenim minimè curabatur
 cita erat de eo quod comederet, de periculis in quæ incidere posset
 infamia deniq; quæ illam sequeretur tum, cum iam inter homines
 compareret. Quàm verò sancta hæc anima amore ebria esse debet
 quam absorpta in eo vt nullus sibi in sponsi sui fruitione, esset im-
 pimento! quàm etiam determinata, ad ampliùs ad sæculum non reuer-
 dum, cum omnes eius delicias & gaudia sic à se abdicasset! Accipe
 hoc consideremus, carissimæ, ac videamus, quomodo ipsa simul & vi-
 mel euicerit & expugnarit vniuersa. Nam quamuis non minus & ma-
 rius sit quod ipsa facitis, dum sacram hanc Religionē ingredimini
 voluntatem vestram dedicatis, & tam continuæ clausuræ professuræ
 & votum emittitis, nescio tamen an primi hi feruores in nonnullis
 intepefiant, nosque ipsas rursus aliquibus in rebus amoris nostri po-
 prio non subijciamus. Der diuina Maiestas, vt hoc ita se non habet
 sed vt, sicuti sanctam hanc mulierem in nobis à mundo sequestrandam
 eo quæ fugiendo, imitamur, ita etiam interius totaliter extra-
 simus.

Multa sanè de mira vitæ eius austeritate inaudiui, ac credidi
 non nisi minimam eorum partem innotuisse: cum enim tot annos
 litudine illa egerit, & incredibili asperitatis subeunda arderet
 nos cum nullum haberet, qui impetum illius inhiheret ac reprimere

simile sanè est, diris ipsam in corpus suum modis sœuissse. Hoc so-
 lum de illa referam, quod quidam ex ipsamet intellexerunt, atque in pri-
 mis Moniales nostræ Tolercant, quas data opera ipsa inuisum abiit, &
 quouscumque simpliciter ac candidè (vri & cum alijs quibuslibet facere
 solebat) velut cum sororibus suis conferebat: magna namque eius
 erat simplicitas & candor, quemadmodum & humilitas eius magna
 erat. Et quoniam nihil se à semetipsa habere norat, hinc ab omni vana
 gloria nimis quam erat aliena; unde volupe ei erat, gratias, quas ei Deus
 operum max. faciebat, alijs referre, vrillarum adminiculo nomen illius pos-
 se laudari & glorificari. Quod sanè admodum periculosum foret in
 illis qui ad hunc statum non peruenire: nam propriæ laudationis no-
 tam saltem non effugerant; sed hanc & sinceritas & sancta simplicitas
 ab hac hand dubiè immunem præstabat; numquam enim hunc in ipsa
 defectum à quoquam audiui. Dixit autem, ad octennium se in illa spe-
 ra mansisse, & ibi sæpius non nisi herbis & radicibus agrestibus victita-
 sse. Quouscumque enim tres illi panes, quos ei reliquerat eremita qui ipsam
 illuc conduxit, defecissent, amplius nihil habebat: vsque dum eam pa-
 trullus quidam inuenit, qui ei deinde de pane & farina prospexit. Ni-
 hil enim ipsa aliud comedebat, quam tortas quasdam ad ignem ex co-
 ctis, idque non nisi post triduum. Certum autem est, nam & Religiosi
 eadem comimorantes id testantur, ipsos (idque postquam iam fracta
 alperantibus erat) aliquoties ei, vt haleculā, aut aliud quidpiam come-
 deret præcepisse, cum iam scilicet monasterii fundationem procuraret.
 Nam verò damnum inde potius, quam commodum aliquod sensisse.
 Namquam autem, (quantum quidem ipsa noui) bibit vinum. Ingenti
 & crassa quadam catena in tergum suum sœuendo disciplinas faciebat,
 idque sæpius per duas horas, aut sesqui horam. Cilicia verò eius tam
 erat acuta & aspera, vt mulier quædam quæ è peregrinatione rediens
 apud illam, ibi dem dormitura, manserat, mihi dixerit, se, cum dormire
 cœperet, vidisset illam cilicium suum exuentem, ipsumque quod pla-
 te sanguinolentum esset, eluentem & mundantem. Multo verò gra-
 uius id erat tormentum (vri ipsa iis quas dixi Monialibus retulit) quod
 à demoniis patiebatur: nam frequenter ingentium molossorum for-
 mæ ei apparebant, inq; humeros illius conscendebant; alias verò ad in-
 ter colubrorum ac serpentium; ipsa verò nequidquam illorum af-
 fectu terrebat. Etiam si monasterium iam condidisset, semper ta-
 men ad specum suum se conferebat, in eaque dormiebat, nisi fortè cum
 quibus officiis volebat interesse. At prius, quàm id constitueretur, ad
 quoddam fratrum Redemptionis captiuorum monasterium, (quod
 quarta leuæ parte inde distabat) sacri audiendi causa se, & quidem

S. M. Teresa Opera.

Nna

inter-

interdum genibus adrepando, conferebat. Vestis eius extrema erat panno grossiori, uti & tunica; & ita consuta & formata, ut virilis vestis videretur.

Postquam autem tot annis illic sola egisset, voluit Dominus illius nomen divulgari. hinc omnes circumquaque incolae tanta in eam deuotione & affectu ferri ceperunt, ut assidue ad alloquendum affluenti multitudini satisfacere vix posset. vnumquosque porro magnae cum caritatis & amoris significatione alloquebatur. Quo autem diutius illic agebat, eo etiam cum tempore maior hominum ad eam fiebat confluxus. cui verò eam alloquendi fiebat potestas, is magnum aliquod se beneficium confectum arbitrabatur. Adde autem hoc illi graue & molestum erat, ut se per hoc diceret enecari. Nam subinde tanta currum vinum undique campum opplebat multitudo, ut postquam illi fratres sunt commorati, non aliter ab ea expediri possent, quam eam in sublime efferendo, ut sic subiectam multitudinem sua manu benediceret. itaque se ab ea expediebant. Postquam iam octo ipsius annos in hac spelunca (quae iam capaxior erat, qui enim eam visitantes veniebant, eam adauxerant) mansisset, in grauem incidit aegritudinem, e qua se morituram putabat, & haec omnia in dicta spelunca contagebant.

Exinde auidè desiderare coepit, ut illic quoddam Fratrum Monasterium excitaretur; atque isthoc desiderium ad aliquod tempus habuit, nesciens tamen cuius potissimum Ordinis ipsum faceret. At cum quodam tempore, coram crucifixo, quem semper penes se habebat, oraret, ostendit illi Dominus in visione album pallium; & hinc intellexit, ipsam Discalceatorum Coenitularum esse debere; cum tamen haecenus non intellexisset, tales in mundo usquam religiosos existere: quia tum temporis monasteria duo eorum erecta erant, Manzeranum videlicet ac Palanenense. Inquisiuit haud dubie quis hic ordo esset, cumque cognouisset tale Pastranae monasterium esse, & Principissae Ebolesensis, Rodolphi Gomtziij Principis (ad quem Pastrana pertinebat) uxorem iam ad ipsam per familiaris fuisset, illuc ilico concessit, ut quod ipsa tantopere optinebat, monasterium aliquando erigi posset. In Pastranenensi vero Conuicio, in templo S. Petri (hoc namque ei est nomen) B. Virginis ipsa habitum assumpsit, tamen si Monasticam vitam assumendi animi emittendi intentionem non haberet: neque enim unquam ad huiusmodi vitae genus propendit (quod alia eam via Dominus condidit) eo quod vereretur, ne, quam habebat ad austeritates habundantiam

in solitudine agendum, intentio per obedientiam & iussu Superioris impediretur.

Omniſſibus fratribus præſentibus habitum Beatæ Virginis de monte Camelo aſſumpſit: interfuit inter alios P. Marianus (cuius tam in hoc fundationum tractatu mentionem feci) qui mihi met nar- ravit, tali ſe tunc in raptu & ſuſpenſione ſpiritus fuiſſe, ut planè ſenſus omnis & motus expertus eſſet. Et hoc in raptu multos ſe Ordini huius vidiffſe Fratres & Sorores mortuos, hos quidem decol- latos, alios verò tibijs & brachijs truncatos, tanquam ſi marty- rio aſſicerentur: hoc namque in ea viſione declaratur. Et ſanè non eſt huiusmodi, ut quid dicat, quod non viderit. Adhæc ſentias eius hiſce ſuſpenſionibus non eſt aſſuetus: neque enim DOMINVS per hanc eum viam conducit. Deum rogate, cariſ- ſime, ut verum id ſit, & tantum noſtris temporibus bonum promere- tanolque de illarum numero eſſe poſſimus.

Ergo iam inde à Paſtrana incepit pia illa Catharina media pro- curare, quibus hocce monaſterium conſtitui poſſet. Atque ideo ad Aulam, quam alias tam generoſè & libenter reliquerat, reuertit: quod illi non exigua mortificatio fuerit oportet. Non deſuere hic ei oblationes & moleſtiæ. Etenim cum domo quopiam egre- ſſebatur, ingruentem in ſe hominum multitudinem à ſe abdicare non poterat. & hoc omnibus in locis fiebat, ad quæ ſe confere- bat: alij namque eius præſcindebant tunicam, alij pallium exte- rius. Toleri quoque tum fuit, & ibi eſt apud Moniales noſtras hoſpitata. quæ quotquot ſunt, mihi conſtanter aſſeruere, tantam ex ea promanare fragrantiam, ut quem etiam veſtes & cingu- lus eius exhalabant (poſtquam ſcilicet id ipſa depoſuit, Monia- les aliud ei dantibus, & hoc ab illa tollentibus) odor, Dei Opum Maximi laudandi eſſet occaſio, quoque ei fiebant vici- ſſimæ, eo & odorem fuiſſe intenſiorem, cum tamen veſtes ob- ſcurem, qui tum ſatis vehemens erat, malè potiùs tunc olere debuif- ſent; (ſcio autem Religioſas non mentituras, at veritatem dicturas:) unde factum, ut ſingularem omnes erga eam affectum, & venera- tionem conceperint. In Aula autem & alibi eæ, quæ ad monaſte- rium conſtituendum neceſſariæ erant, pecuniæ ei ſuppeditatæ ſunt; unde etiam, poſtquam ad hoc facultatem obtinuit, ipſum fun- davit.

Eo autem in loco erectum eſt templū ubi eius fuerat ſpelunca: unde etiam ſeparata, & extra viam ſequeſtrata parata eſt, erat in ea ſepulcrū

concameratum, in quo vixit plurimum noctu & interdum verberatus. Sed non diu ibi egit: neque enim deinde vltra quinque annos & dimidium, postquam ibi monasterium erectum fuit, supercavit: quod etiam illud ipsum quod vixerat, communem naturam ostendit transgredi & superare videbatur; adeo scilicet aspera eius vite erat. Demortua autem est (prout quidem mihi iam videtur) Januarii mini M.D.LXXVII. eiusque fanus maxima cum pompa & sollemnitate celebratum est. Nam vir quidam nobilis, quem Ioannem de Leone vocabant, multum in eius exequias auri impendit. Corpus vero in quodam B. Virginis (cuius illa perstudiosa fuerat) sacello tam depositum iacet, usque dum templum eo quod iam est, amplius construat, in eoque benedictum eius corpus eo quo per honorem & cultu condatur. Deuotio porro, quae illi monasterio propter illam deferretur, valde singularis est; unde haec & huic, & omnibus locis vicinis aspirata & afflata videtur; praesertim ubique eremici speluncam, in qua vixit priusquam monasterium constitueretur, uisiter, considerat. Narratum mihi est, adeo ei molestum & gravis, quod tam multos ad se videndam homines confluere conspiceret, alium in locum sese conferre voluerit, ubi nemo de ipsa quidquam nosset, at omnibus ignota esset. Vnde Eremitam illum, a quo hunc locum conducta erat, ad se euocauit, rogatura ut alio sese condideret. Sed is iam defunctus erat. At Dominus Deus, qui decreuerat, illi Virginis conuentus isthuc in loco erigeretur, id non permittit, nec oportunitatem ad hoc ei dedit: quia (sicuti dixi) egregie illi visum credo. Omnes enim Religiosi optime ad hoc dispositi sunt: quibus in illis videre est, quod ab hominum turba sequestrati & solitudine viuere gaudeant; atque in primis Prior, quem etiam, ut de delicijs ad habitum hunc assumendum Dominus euocauit, valde iam egregie id ei compensauit, dum illos ei in spirituales conatus. Magnam is illic nobis ostendit charitatem: quia & templum suum hospitale dedit nobis, quae ad id quod fundatum abibamus, admodum requirebantur. Nam quod sancta illa mulier apud plures magni nominis homines ita accepta esset, hinc earum templum erat sacris ornamentis instructum. Quam diu vero ipsa illic egisset, in animo consolationem sensi, quamquam etiam non sine magna confusione, quae mihi etiamnum adharet: quod viderem, illam isthuc in loco tam austeram & asperam vitam duxerat, tam fuisse, quod tam illustri esset sanguine edita, deinde non tam grauem peccatricem, atque ipsa sum: nam quoad hoc nulla inter nos

infernus potest comparatio, quin etiam, multo maiores me à Domi-
no gratias omnimodis recepisse; quodque modo (prout quidem pec-
cata mea grauius sunt) in inferno non ardeam, maxima sanè est gratia.
Verum vnicum quod habebam ad eam (si quomodo possem)
inuitandam, desiderium me solabatur. Sed parum id est: nam (vt
video) omnis vita mea in solis desiderijs mihi transijt, opera au-
tem nulla facio. Sed ipsa Dei misericordia, in qua semper fiduciam
habui, per sacratissimum filium eius Iesum Christum, nec non B.
Virginem Mariam, cuius ipsa habitum (quæ Domini bonitas est) gero,
mihi propitia sit.

B. M. Ca-
tharina
da Cardena
in visione
videt.

Cum autem quadam die in sancto illo templo, à communione
largerem, magna quædam animi recollectio, vnà cum suspen-
sione me occupauit, ita vt sensuum omnino expers essem. In illa
ergo spectandam mihi se per visionem intellectualem sancta illa
maiestas dedit, veluti corpus quoddam gloriosum, aliquot Ange-
li comitata, mihiq; dixit, ne me captus labor fatigaret, sed
in hisce foundationibus semper progredere. Vnde intelligebam
(quamquam signanter id non exprimeret) ipsam me apud Deum
habere. Dixit mihi præterea & aliud quid, quod non est hoc loco
scribendum. His ergo verbis valde animata sum, & ingens laborum
suscipiendorum concepi desiderium: speroque in Domini bonitate,
vix vt tam bono auxilio & subsidio, vti sunt hæc illius orationes,
et partem veniente, aliquid efficiam. Hic videtis carissimæ, quomodo
omnes illius labores iam finem acceperint, at gloriam quam iam
habet, nullum habere finem, conuitamur iam totis viribus, per a-
morem Domini vos obsecro, hanc sororem nostram imitari, nos ipsas
mournando & contemnendo, vti se ipsa contempsit; itaq; iter no-
strum perficiamus, cum omniatam celeriter prætereant, & tam cito
finem accipiant.

Prima autem Quadragesimæ Dominica, pridie inquam festi
Cathedræ Sancti Petri, in festo videlicet Sancti Barbatiani, anno
M. D. LXXX. Villanduanam de Xara deuenimus. Hoc eodem
die est diuinissimum Altaris Sacramentum in S. Annæ templo sub
tantum Sacram collocatum. Ipse verò senatus totus, cum a-
lijs, nec non Doctor Ernias, ad nos excipiendas obuiam pro-
cessit, excelsionem vero fecimus in templo parochiali, quod satis erat
ad S. Annæ.

Tanta autem totius populi, erat lætitia, vt magna sim con-
solatione perfusa, videns, qua Sacratissimæ Virginis Deiparæ Or-
atione

Honoris d
Villanova
excipitur.

dinem hilaritate & gaudio admitteret. Eminus festum campanarum
 sonum audiebamus. Cùm verò templum iam ingressi essemus, hinc
 num Te DEVM laudamus, canere cæpere, alternantibus inter se ve-
 sus illius tum cantoribus musicis, tum ipso organo. Hoc decantans
 Sanctissimum Altaris Sacramentum in ferculo quodam, & in alio
 Virginis effigies, ferebatur, additis crucibus & vexillis. Magna cum
 pompa & auctoritate ipsa supplicatio procedebat: in qua nos pariter
 nostris albis amictu, nec non vultum velis cooportæ, in no-
 dio iuxta Sanctissimum Sacramentum gradiebāmur, & tum
 nos fratres nostri Discalceati, qui satis multi huc confluerent.
 Aderant quoque Franciscani (nam illorum hoc in opido mo-
 nasterium est) nec non Religiosus quidam ex Ordine Sancti Be-
 minici, qui casu illic versabatur: qui tamen solus hic esset, ut
 moperere tamen gauisa sum, illum habitum hic spectans. Quia
 autem via esset longior, & varia per eam erecta altaria, suble-
 bant per intervalla, actum aliquod Ordinis nostri elogium recita-
 tur, quod certè non mediocrem in nobis deuotionem excitabat, &
 que imprimis, quod omnes magnum illum Deum, quem præfatus
 habebamus, dilaudarent & celebrarent, quodque illius in
 tantis septem pauperulis discalceatis, quæ hic aderamus, bene
 haberetur. Etiā vero hoc tunc considerarem, nihilominus prop-
 introrsum confusione replebat, quod cogitarem me inter illu-
 merari & incedere, ipsosque omnes (si me pro meritis meis
 sent) aduersum me insurgere debuisset.

Illius hu-
 militas.

Ideo autem huius, quo Beata Virginis habitum affecere, ha-
 ris tam prolixam narrationem institui, ut Dominum lauderis, &
 que rogetis, hanc vtfundationem suam in honorem & laudem
 uertat. Etenim (ut fatear quod res est) maius tum sentire solange-
 dium, quando multa cum contradictione & laboribus fundamē-
 tū peragitur, talemque vobis libentius describo & propono.
 Quamquam fatendum sit, sorores illas (quæ ibi commorantur)
 sexennio propè toto, saltem plus quàm quinque annis & di-
 dio, postquam scilicet in hocce Sanctæ Annæ monasterium ingressæ
 sunt, satis molestiarum subiisse, ut taceam extremam illarum pa-
 peratam, nec non laborem quem in victu lucrando subibant (nam
 quam enim elemosynam petere sustinere: idque ne cunctis pe-
 tarent, ideo illas ibi agere, ut sibi resp. de victu prospicerent,
 nec non magnam illam quam usurpabant austeritatem, nec
 frequenter ieiunando, ac tenui cibo famem pellendo, nec
 durè cubando, & angustè admodum habitando, quod in

ita clausura, quam semper hæc coluere, nimis quam graue & pæno-
 rum erat. Maximam verò illis afflictionem & dolorem (prout mihi
 eundem postea retulere) attulit intensissimum illud, quo se habitu
 religioso vestitas videre cupiebant, desiderium & voluntas, utpote
 quod & noctu, & interdiu, grauissimè ipsas affligebat, eò quòd illum se
 dum numquam visuras esse arbitrantur. Vnde omnis ipsarum ora-
 tio, vti plurimum lacrymis condita, alio non tendebat, quam ut
 hanc ipsas Deus gratiam faceret. Cumque aliquod subinde impedi-
 mentum obijci, & rem propè negari viderent, summopere affligaban-
 tur, suamque propterea adaugebant austeritatem. Ex eo, quod opere
 manuum sibi colligebant, & è quo victum parabant, lucro aliquid
 subinde demebant, genium defraudantes, quo tabellarijs ad me-
 morificentibus debitam mercedem persoluerent, nec non (quantum
 eundem paupertas ipsarum patiebatur) ijs qui aliquod ipsis hac in re
 subsidium dare poterant, gratificarentur. Postquam vero eas tractau-
 i, earumque vitæ sanctitatem perspexi, satis videbam, illarum tum
 orationes, tum lacrymas in causa fuisse, ut illas Ordo noster admit-
 teret. Vnde maiorem thesaurum esse duxi, tales in eo animas agere,
 quam si amplas possessiones & redditus haberent: speroque fore, ut
 eæ maximè sit progressura. Ut ergo in domum illam ingressæ
 sumus, vniuersæ ad ostium ab intro stabant, suam vnaquæ-
 que indutæ vestem. Sic enim erant vestitæ, vti dum primum illuc
 ingressæ sunt; numquam enim Beatarum habitum assumere vo-
 luerunt, hunc nostrum assidue iugiterque expectantes: tamen
 quem gestabant, satis honestus & modestus esset, satis ut ex eo
 appareret, illas parum de seipsis ac cultu corporis sollicitas esse,
 vti scilicet tenuiter & inculte vestitæ erant; & omnes propè
 vique adeo deformatæ, satis ut pareret, valde austeram eas vitam
 duxisse. Multis cum lacrymis, quas summum gestientis affi-
 ni exprimebat gaudium, nos excepere; quas satis apparebat
 eæ non esse. Singularis porro earum virtus elucet in vultus
 letitia quam præferunt, nec non in humilitate & obedientia quam
 Præpositæ, & omnibus quæ ad hanc foundationem venere, præstant:
 quibus quomodocumque gratificantur, ignorant. Verum aliud
 non verebatur, quam, ne, cum summam ipsarum inopiam, & an-
 gustam habitationem vidissemus, inde mox re infecta discederemus.
 Nulla ipsarum, superiorem inter eas egerat, sed vnaquæq; earum, ma-
 gna cum humilitate, laborabat quantum poterat. Duæ, quæ ætate pro-
 uectiores erant, cum necesse esset, externa & domestica negotia procu-
 rabant,

rabant; aliæ vero cum nullo mortalium nec loquebantur, nec legere
iam volebant. Clauem in ianuam numquam habuere, sed dumtaxat
fulcrum; nulla quæque ad ianuam sese conferret, aut deibat sed quæ
erat maxima, responsa dabat & accipiebat. Per exiguum vero capitulum
fornum, quo victum sibi lucrarentur, & de statutis orandi horis
iam perderent: etenim sat multum temporis orationi impendebant.
His vero diebus diem integrum ei dedicabant. P. Ludouici Granatelli
& F. Petri de Alcantara librorum directionem & normam in vix
& orationis ratione per omnia sequebantur. Vt plurimum, officium
uinum recitabant, quamuis valde parum legere nossent (nam vna
taxa illarum peritè legit: idque ex Breuarijs quæ inter se minime
uenirent; nam Sacerdotes nonnulli quædam in quibus iuxta re
vsum Romanum legebatur, (quod illis ipsi utpote antiquariis
non vterentur) Breuiaria dederant; ex alijs vero legebant prout
rant. Quod autem legere vix seirent, hinc multas huic recitationi
ras impendebant. In eo tamen loco officium non recitabant, vnde
alii de foris audire potuissent. Deus, credo, bonam earum intentionem
& laborem quem assumebant, in bonam partem admiserit: nam verum
mille est, eas quam paucissima bene recitasse & pronuntiasse. Post
verò P. Antonius de Iesu cum ijs agere cœpit, suasisit, aliud officium
recitarent, quam ipsum B. Virginis. Habebant suum domi fuerant
quo panem coquebant. Omnia autem ordinatim bona cum di
tione fiebant, tamquam si habuisset quæ singula ipsis imperasset, au
riorem. Ego hæc videns, non potui Dominum non laudare, & quæ
gis cum iis conuersabar & agebam, eo magis illic me venisse ga
bam. Equidem propter multos, quos subire me oportuisset, labor
nollem (ut mihi videtur) huc, ad animas hæc consolandas, venire
glexissem. Quæ verò è comitibus meis illic mansere, postea mihi re
te, aliquam se primis diebus contradictionem sensisse, sed, cum
paulatim magis magisque nossent, virtutemque ipsarum perspicere
summopere se gaudias fuisse quod inter illas habitare sibi commo
vnde magnopere erga ipsas afficiebantur. Multum sanè potest sanctitas
& virtus. Certè, comites meæ erant huiusmodi, ut, quamuis multum
in hac cohabitatione difficultatis & laboris inuenissent, ipsum magis
cum Dei gratia & auxilio haud difficile & generose exsuperarent.
Quæcumque autem soror hoc in se desiderium non sentiet, illa
ram Discalceatam esse non existimet: cum non tam recreationes, quæ
ut aliquam patiendi materiam habeamus, desiderare debeamus, quæ
sponsum nostrum quapiam in re imitemur: utinam Maiestas illius
tiam ad hoc nobis concedere dignetur.

*Religiosa
pari velit,
non recreari*

Hoc autem modo illa S. Anna eremus frequentari coepit, et
 initium habuit. Habebat olim in hoc loco Sacerdos quidam
 Lencorensis, qui alias Ordinis Carmelitani fuerat, mirè erga glo-
 riam matrem S. Annam deuotus: huic nomen erat Didacus de
 S. Salazar, vnde in domus suae vicinia hoc eremitorium condi-
 tum habebat autem ad sacrum audiendum satis bonam commodi-
 tatem. Quod autem singulari erga hanc ædem studio afficeretur,
 Ratio abijt, indeque reuersus litteras, quibus hocce templum & e-
 remitorium visentibus magna & varia indulgentiæ concedebantur,
 petiuit. Erat hic, magnus virtutū cultor, & serid ad seipsum re-
 cedens. Cum autem ex hac vita decederet, testamento suo iussit, vt
 illa domus, & quicquid præterea possidebat, in monasterij pro Car-
 melitanis Monialibus ibidem erigendi foundationem cederet, & si
 hoc commode executioni mandari non posset, Capellania quædam
 erigeretur, cuius possessor sacra aliquoties per hebdomadam cele-
 braret, monasterio verò iam fundato, ad nulla is sacra tunc obligare-
 tur. Placuit viginti annis hoc modo Sacellanus ibi fuit, vnde pos-
 teriorum factis est imminuta: nam (tam etsi hæ Virgines domum oc-
 cuparent, totum tamen eius usum habebant, Sacellanus verò in a-
 lioque ad Capellaniam spectabat, domo habitabat, quam etiam
 nunc, & reliquum (tamen id valde exiguum sit) cedere detrectat.
 Sed non magna Deest misericordia, vt gloriosa aule suae domui fa-
 uere non sit neglecturus. Deo Maiestas eius, vt in illa tempore ei seruiat,
 & vniuersæ eum creaturæ perpetuò dilaudent. Amen.

CAP. XXVIII.

AGIT DE FUNDATIONE PALENTINA: NOMEN MO-
 nasterij id habet à S. Iosepho B. Virginis de platea, fundatum id anno

Dom. Octogesimo, ipsa S. Regis David se-

stuitate.

Mihi à Villanouana fundatione iam reuersæ Superior iniunxit,
 vt, ita petente Reuerendiss. Domino Aluaro Mendosio Epis-
 copo Valentino (fuitis, qui primum monasterium S. Iosephi Abula-
 rentium admisit, & semper ei fauit, quin & in omnibus quæ ad
 Ordinem hunc spectant, nunquam non fauet: qui, cum Abulensi
 Episcopatu relicto ad Palentinum transisset, Dominus ei desiderium
 concepit, vt aliud sacri huius Ordinis monasterium illic erigi protu-
 raret. Vallisoletum exenterem. Vallisoletum cum venissem, tam
 me inuasit æritudo, vt ex ea cuncti me demorituram puta-

S. Mariæ Teresa Opera.

Qoo

cent.

P. Aluari
 Mendosij e-
 logium.

S. Maria
morbis &
eius effi-
ciunt.

S.
Therese

Dolendum
quod corpus
tantum in a-
nimam pos-
sit.

Opus

IV

rent. Adeo autem ab eo proposito aliena mansi, & adeo non
visa sum hoc in negotio quidquam non posse prestare, ut quon-
iam Vallisolei nostri conventus Priorissa, (quæ hanc fundamen-
tum quam libentissimè vidisset) importunius id & peritius de
me peteret, vllatenus tamen id mihi persuadere non possem, ut
quomodo huic initium darem, nescirem. Etenim monasterium
sine redditibus & in paupertate fundandum erat, dicebatur porro
mihi, nullatenus ipsum ibi posse sustentari, quod opidum satis tem-
peratam penè annus effluerat, ex quo de huius, & simul de Burgensi
fundatione tractare cœperam. Initio sanè tantam in eo difficultatem
non inueniebam; tunc verò per multa mihi in contrarium occu-
bant inconuenientia, cùm tamen alia de causa Vallisoleum non
nollem. Nescio autem, an horum causa esset grauior illa infirmitas
debilitas, quæ mihi è morbo remanserat; an verò diabolus, qui
num quod postea ibi factum est, impedire volebat. Certe, ter-
ror & miseror (de quo etiam sæpè apud Dominum conqueror) &
misella animæ tantum corporis inualitudine & morbis adhaerens
ita ut leges huius obseruare debere videatur, usque adeo sollicitudo
necessitates suas & alia plurima lubire cogit. Quod mihi vna
mis vitæ huius miseris & laboribus esse videtur, præsertim quæ
non adest simul generosus & heroicus animus, qui ipsum lucrum
expugnet, etenim, quod corpus malè valeat, & maximis doloribus
& cruciatibus affligatur (tamen si id alioquin laboriosum &
fit) parui admodum facio, dummodo anima experrecta sit, & ipsa
ipsa namque Deum tunc laudat, & vniuersa à manu eius præ-
considerat, at, dum vna ex parte paritur, & ex alia non operatur
ribile quid est & intolerabile; præsertim si talis anima sit, quæ
fissima sese desideria aliquando habuisse comperit, numquam
terioris, vel exterioris recreationis capiendæ, sed sese totam
quantra est, magni Dei sui obsequio impendendæ. Nullum quæ-
liud tunc hic remedium subest, quam patientia, & propriam
cere miseriam, diuinaque sese voluntati permittere, ut de se
& statuatur, quodcumque & quomodo cumque voluerit.

Ita quidem tunc ipsa constituta eram, tamen paulatim
conualescere, & meliusculè habere inciperem: sed tanta me
rât imbecillitas, ut & fiduciam quam mihi tum, dum
rum foundationum inchoanda est, Deus opt. max. dare sollicitudo
didicsem omnia quippe, mihi impossibilia videbatur, unde
aliquis, qui me, animando corroboraasset, incidisse, is sanè qui
mihi profuisset, sed hominū alij magis timere me faciebant.

aliquam mihi subinde spem facerent) meam tamen auferrent, expug-
nare pusillanimitatem non poterant.

Contigit forre fortuna, illuc quemdam Societatis Iesu Sacerdo-
tem tunc appellere, Patrem inquam & Magistrum Ripaldam, quem
fuit du Confessarium habui, virum doctrina aequè ac pietate in De-
um eximia. huic ipsa, quis animæ meæ esset status, aperui, eumque
me in Deilocom accipere velle dixi, declararet proinde mihi, quid
sibi videretur. Is ergo multum me exstimulare & animare cepit, hanc
meritum meam senio ascribi debere dictitans. Verum sat ipsa vide-
bam, eum non rectè in eo censuisse: etenim hoc tempore adhuc se-
nor iam, eam tamen iam minimè sentio. Non dubito quin & ipse sa-
tis id nosset, sed hoc dixerit, ut me reprehenderet atq; obiurgaret, eò
quod hanc à Deo angorem & tedium prouenire, minimè crederet.

Hec Palentina fundatio vna cum Burgensi simul cum tractaba-
tur & tam ad hanc, quam ad illam, nihil penitus habebam, sed non
hoc anxietatis meæ causa, quia etiam cum minori & tenuiori
subidio eas auspicari soleo. Nullatenus ergo cepto ut desisterem, P.
Ripalda edixit: idem quoque antè paulò Toleti mihi dixerat quidam
Societatis eiusdem Provincialis Balthasar Aluarez cognominatus.
Tam quidem rectè valebam; unde satis hoc mihi esse debuisset ad
resolendum & determinandum; at tamen, quamvis permagni
ad mea interesset, planè rem resolvere non potui; eò quod vel
diabolus, vel (sicuti dixi) infirmitas me vincit, quodammodo
conterent: sed exinde melius multò valui. Vallisoletana Præposi-
tus quantum poterat, me iuuabat & in oneris partem veniebat: lum-
inopere namq; Palentinam fundationem perfici desiderabat: at, quo-
tiam adeò me videbat tepidam, hinc etiam timidius agebat. Veniat
ergo iam verus calor, cum nec homines, nec serui Dei quidquam effi-
cere possint, & frigidi sint: unde satis videre erit, sæpè non esse me quæ-
sire, cum nihilomino faciam, sed illum qui ad omnia potens est.

Cum ergo die quadam à communione sacra surgerem, ita flu-
ctans & dubitans, & ab omni fundatione aspicienda prorsus alie-
ta. Dominum rogaram, lumen mihi ut daret, ad voluntatem eius
in omnibus faciendâ: neq; enim tepor meus erat huiusmodi, ut hocce
mihi desiderii vel in minimo vniquam desererit. Dominus ergo per
modum increpantis mihi dixit: Quid times? quando vniquam tibi desuiridem
qui hactenus fuissem modò: noli negligere duas hasce fundationes perficere. Quam-
vis Magne Deus, verba tua ab humanis verbis discrepant! unde ita
resoluta & animata mansi, ut ne totus etiam mundus, contradic-
tans ab hoc me proposito reuocare potuisset, quare statim ea de re

P. Hieronymus Ripal-
da fundat. B.
Matriti in
suis funda-
tionibus
pergit.

Dominus
S. Matriti
timorè co-
arguit.

tractare cepi, & Dominus mihi ad eam media suppeditare. Dum ergo Moniales assumpsi, ad aedes ex illarum dote commendandas: quousque mihi ab omnibus diceretur, non esse possibili Palentinæ nos etiam mosynis vivere, perinde id erat, ac si mihi planè non diceretur: minime, si reditus stabiles in fundatione monasterij admitterem, iam videbam nulla id ratione tunc quidem posse fundari, cum autem Deus ipsum fundari iuberet, certa erant fore ut Maiestas eius prederet. Quapropter (esto nondum penitus confirmata essem valitudine) illuc proficisci statui, & si tempus admodum rigidum esset, in SS. Innocentium festo Vallisoleto, eo quo dixi anno, discessi. Vir quidam nobilis illius loci, domum quam ipse ab antecessore natio ad usque festum S. Iohannis conduxerat, nobis cesserat, quousque aliò habitatum se contulisset. Unde ipsa quidam civitatis illius Canonicus (esto enim non nossem, sed quidam de amicis eius multo, illi Dei famulam esse dixerat) sui ipsi, simul etiam firmiter mihi inquit illam Domini illius intuitu insignem nobis operam praestitisse, quemadmodum in alijs usque modò perfectis fundationibus videtur, quòd in vnaquaque hactenus aliquem velut subministrat, quousque iuvet; videt namque, Maiestas eius quam ipsa parum per nos stare valeam. Eum ergo per litteras rogavi; ut, quousque fieri posset secretissime, domum illam mihi curaret evacuare (ab alijs incoleretur), at non diceret ad quem illa usum pararetur, quousque quamvis aliqui de primoribus suam erga nos propensionem dissent, ipse quoque Episcopus satis per se propenderet, longè censebam esse satius rem celari & ignorari. Adeo porro exacte Canonicus Reynosius (ita namque vocabatur is ad quem scripseram, quousque & praestitit, ut non solum demum evacuare curavit, verum etiam & alios & alias multas commoditates, satis abundanter nobis praestitit. Et certè ipsi opus habebamus, erat namque intensum frigus, & hesternus, satis nobis molestus fuerat, idque ob spissam admodum nebulam, ut invicem vix videremus: sed ut verum fatear, parum habuimus; quoad usque praeparassemus locum, in quo postea erum dicendum esset, priusquam nesciret quispiam nos illuc compertum namque experientia, ita in hisce fundationibus primis expedire. Si enim hominum indicia & sententias inquiramus, diabolus ilico omnia turbabit; ac licet is nihil omnino evincere, saltem nos inquirerat. Sic ergo factum est: statim namque die mane (cum penè disceret) Missam ibi celebravit Sacerdos quidam, qui nos comitatus erat, Porras cognomenro, insignis Dilectus, nec non alius Sacerdos, Vallisoletanum Monialium fautor &

Cur S. Ma-
ter omnia
in fundatio-
nibus clam
peragi vel-
let.

Agustinus de Victoria nominatus, qui mihi pecuniam ad domum induendam mutuo dederat, & per viam satis lautè & amice nos habuerat. Eramus vniuersum, me annumerata quinque Moniales; & una laica, quæ iam à multo tempore me est comitata, sed tam insignis per famula, & adeo discreta, vt plus me iuuare possit, quam alia choram frequentantes. Toti illa nocte parum dormiuimus, tamen (sic dictum est) via pridiana satis difficilis & molesta fuisset ob contrariam pluiam quæ ceciderat. Gauisa porro sum quod eo monasterio die fundaretur, quod tunc de Rege Dauide, erga quem ipsa mihi afficit, Officium diuinum recitaretur. Hoc ipso ergo mane Illustriss. Domino Episcopo rem iussi significari, qui necdum sciebat nos Palentiam aduenisse. Vnde quamprimum, magna cum charitate, quam nunquam non erga nos ostendit, ad nos excurrit, omnem quoque habere panem sese ministraturum pollicitus, suoque sermone mādauit, de multis rebus necessarijs nobis vt prouideret. Tanti porro ordo hic ei debet, vt, quisquis hasce fundationes legent, eam tam viuam, quam mortuum Domino per preces commendarentur, quod è charitate eum rogo & obsecro. Tanta verò popularitatis fuit voluptas & gaudium, eaque ita vniuersalis, vt pacem aliam non viderim: etenim nullus omnino fuit: cui hæc res displiceret. Ad quod multum iuuat, quod constaret ipsum Episcopum ita velle, est enim is popularibus & omnibus suis admodum carus & acceptus. quin & omnis populus tam bonæ & generosæ est indolis, vt talem alibi vidisse non meminerim: vnde quotidie magis & magis, hoc me in opidum monasterium illud inuenisse gaudeo.

Quoniam autem domus in qua morabamur, nostra non erat, hinc statim de alia emenda tractare cepimus: nam tamen hæc ipsa vendibilis esset, quia tamè valde importuno sita erat loco, displicebat. Vid. bamur aut per subsidiū pecuniariū, quod è monialibus quæ illic admitti debebant, habebā, audacter & cū fundamēto ea de re agere posse, quod tamen esset exiguū, eo tamen in loco satis erat magnū: quamquā si bonos illos, quos nobis dedit, amicos Deus non submisisset, omnia nihil iuuassent. Nam bonus ille Canonicus Reynosius alium Canonicū, amicū suū, cognomento Salinas, magnæ charitatis & ingenij virū huc induxit: qui iunctim & communi studio rem hæc non secus corā habuere, ac si propria fuisset, imo vero, vt puto, plusquā propria, quin adeo se per ex animo cōuētus huius cōmodis studuere.

Est hoc in opido ædicula quædam B. Virgini sacra, religione & pro cultu admodum celebris ad instar eremitorij concinnata, cui nomen B. Virgo de Platea, quæ tum à vicinorum opidorum incolis, tum

Ooo 3

à Pa-

*Aluarium
dofis in ca-
nobium Pa-
lentium
caritas.*

à Palentinis ciuibus mira deuotione colitur, vt plurimi vendicant, ad
 eā confluant, visum Reuerendiss. Domino, quin & omnibus curant,
 nos si circa illā adē habitaremus, oportune habitaturas. Nō habet
 quidem ipsa domum, sed duas contiguas; quæ si emerentur, in nō
 ea vñm tēplo illo accedente, satis futura videbatur. Illius confectio
 ius penes Capitulū, & Sodalitium quoddam in ipso erectū erat, unde
 de eo impetrando seriō agi ceptum est. Capitulum quidem statim
 sensit, sed cum sodalibus illis satis magnæ fuere difficultates, ac
 dem ipsi etiam cesserunt, quia, sicuti dixi, opidi illius incolæ tanta
 pietatem propendunt, & magis quā vñquam vñlos vidi. Vt autem
 domum illarum domini nos in eas propendere viderant, plura
 quo eas facere ceperunt; nec immerito. Ego verō illas inipicere
 iniit: ea adē mihi displicuerunt, planē vt eas habere nollem, ne
 nō ijs qui nobiscum illuc ibant. Postea autē liquido apparuit, dū
 lum hic multa in aduersum à parte sua molitum esse; quod male
 haberet, nos illuc venisse & sedem fixisse. Duobus verō Canonici
 re omnem curabant, videbantur domus illæ satis procul ab Ecclē
 Collegiata distare (vti etiam reuera distant) ea tamē in opidi par
 te sunt, quæ præ alijs populosior est. Tandē constituimus, quod
 mus illæ nobis non quadrarent, aliam conquirere. Quāobrem dū
 Canonici tanto re hāc studio & diligētia procurare & efficere ce
 runt, vt esset id mihi non mediocri Dominū laudandi occasio, ill
 prorsus vt omitterent, quod huc aliquo modo facere posse videret.
 Placuit illis inter ceteras quādam, quæ ad quādam cui *Tamayo* nō
 pertinebat: habebat hæc loca nonnulla satis bene concinnata &
 structa, quæ nobis nō male quadrassent, vicina adhæcerat ad domum
 cuiusdam primarij, Suerij de Vega nominati, qui qua potest nobis
 uet, cui vti & alijs eiusdē vici hominibus pergeatū fuisset, illuc hū
 tū venissemus. Domus illa satis quidē capax non erat, sed vna cū
 alia nobis offerebatur; verū, ne hæc ambæ simul commodā nobis
 habitationē potuissent. Quod ergo tam multa mihi de illa referretur
 quā maxime volui rem tandē aliquando confici: at Domini illi
 antequam eam ipsa inspexissem facere voluere. Ego, quod prius
 mihi esset, in publicum prodire, illorumque prudentiæ satis coo
 æm, vt eo me conferrem, in animum inducere nō poteram. Sed
 inducta eo me contuli, eam inspectura, vti & illas B. Virginis de
 quamquam intentionē non habere illas emendi; sed vt prius
 dominus videret, alias etiam domos suppetere, neque necessitas
 ipsius domum emere debere. Hæc autem (vti dixi) adeo multa
 cuere, vt & ijs quæ mecum ibant, vt etiam modo miremur
 modo illæ nobis tunc ita incommodæ videri potuerint. Quā

nam domum inspectum iuimus, cum intentione & quasi certè, illi
& non aliam coemendam. Et quatuor sat multas in illa difficultates
inveniremus, quibus etiam valde difficulter occurrere posset, eas tamen
dissimulavimus. Nam ut templum in ea construere posset (& quidem
satis incommodum & difforme) omnia loca quæ in ea ad habitandum
commoda erant, necesse erat auferri. Terribile certè quid est, iam tum
resolutum & deliberatè plane, in rem aliquam ferri. nam id (ut verum
fateri me recreavit & placuit, ut parum de me ipsa fiderem: tamen si
non essem tunc sola quæ decipiebar.

Tandem rursus convenimus cum intentione non aliam emendi
quàm hanc, & quod venditor poposcerat pretiū: esto enorme foret, ei
offerendi & hanc mentem nostrā ei, q. iam vrbe abesset, quāvis nō pro-
cul distaret, perscribendi. Impertinens certè cuiquam videatur, tanto
tempore me in domus emptione occupatam fuisse: sed iudiciū suspē-
dit, usq. dū videat, quē diabolus finē & intentionē habere debuerit.
ne illas & diculæ B. Virginis contiguas ædes emeremus: q. quotiescūq;
mecū recogito & recordor, non possū nō timere. Cum ergo (vri iā dixi)
cetera in aliā illam domū propēderent, ut aliā quàm hanc emere nollēt,
postridiē cū sacro interesset, agitare magna cū perplexitate animo cō-
sultū ne priores illas emere negligere: hinc tanta me occupavit in-
quietudo, ut penē toto tēpore Sacri me quiescere nō permisit. In-
ter hæc ad Sacrosanctū Eucharistiæ Sacramentū accedo, & ecce in e-
iusdem sumptione hæc verba. *Hæc tibi quadrat*, audiui, quorum ea fuit
vis & energia, ut planē me fecerint animum à priore illa quam men-
te designaram auocare, & in priores illas ædes propendere.

Cum verò durum mihi videri inciperet, rem usque eò productam,
quamq. ij qui nobis tam impigrè & sollicitè opitulabantur, tam im-
pensè desiderabant, dissolvere repente, & velut abrumpere; respondit
mihi Dominus: *Ignorant illi quā multis illo in loco delictū offender: quibus per
nostram illæ habitationem via præcludetur. Cogitare tū mecum cœpi, an non
aliqua hoc illusio foret: quamquā nō idcirco, ut de eo certa essem, nam
ex ijs quos in me operabatur motibus, & operatione, liquidè satis
perspiciebā, hunc esse spiritum Dei quocirca is statim mihi dixit, Ego
sum. His ego auditis valde serenata mansi, & quæ me antè occuparat
turbatio, protinus evanuit. At nesciebam, quomodo quod iam factum
erat infectum redderem, & quomodo apud sorores meas quæ de illis
audibus apud ipsas iam toties inistère locuta erā, earum incommodita-
tem tam diversimodè & variè exaggerando, & quod ob nullā rē mūdi
non velle quin eas vidissemus antè, quàm ad eas transiremus, reuoca-
rem. Quamquā de hoc usque ad eò non laborabam; q. iā tum viderem.*

Illas

illas raturum habituras quidquid ipsa hoc in genere facerem; sed rebar, ne illi qui secundae domus emptionem maxime desiderarent, me ut vanam & mutabilem existimarent, quod tam cito opinionem meam mutarem. quam ego rem, ut turpissimam & intolerabilem, deinde Verum omnes illae cogitationes ne vel minimam me emovere & impedire potuerunt, quo minus in aedes illas B. Virginis propenderem. Neque iam recordabar, quod non essent commode & bone. Nam & Moniales vel unum peccatum veniale impedire possent; reliqua omnia incommoda domus mihi nullius esse momenti videbantur, prout mihi quidem videtur, vnaquaeque illarum, si sciuisset quod sciebam, eiusdem haud dubie mecum intentionis fuisset. Hacergo dissoluenda ratione vsa sum. Regnosio Canonico tum ipsa confessorio utebar (erat hic vnus ex duobus illis qui me adiuuabant) quam huiusmodi res ad spiritum spectantes nondum ei committeram, quod nulla vnum occasio, ob quam id necesse foret, se se oblatum. Et quoniam hisce in foundationibus semper facere soleo, Confessarius mihi faciendum consulebat, quod maiore cum securitate & certitudine in illis procederem; hinc id ei sub sigillo archiepiscopatus taciturnitatis aperire constitui: nam non satis me resolutam & confusam sentiebam ad non exequendum id quod iam celitus innotueram, quin simul magnam in me ipsa propterea repugnantiā molestiam sensissem. Si tamen id iussa fuisset ommittere, certissimam fuisset: fiduciam namque habebam in Domino, fore ut Maiestas eius (quod alias non semel vidi Confessario, quam alterius sit opinionis, praeciperet ut is faceret id quod ipse vellet.

Primum ergo ei dixi, Dominum saepius hac ratione me instruere & docere solere; & hactenus multa satis argumenta & indicia me disce, ex quibus hunc eius esse spiritum nossem, simulque ei aperire id quod contingerat addebam verò, pararam me facere quod faciendum ei videretur, esto id mihi quam grauissimum foret. Ipse vero quod prudens, sanctus, & qualibet in te boni sit consilij (tamen tamen) licet aliquam hinc obloquij occasionem hominibus dandam dederet, non tamen omittendum censuit quod ipsa à Domino innotueram. Dixi ergo, consultum fore, si nuntium interea expectarem, quod consilium ipsi etiam placuit. Etenim fidebam in Domino, ut ipse prouideret. Vt etiam factum est: cum enim domino tantum obtulissemus, quantum volebat & petierat, rursus reuertens ultra conditum à nobis aureos petijt, quod certe quaedam species videbatur: quoniam plurius æquo illam nobis vendiderat.

ego ad oculum paruit, Deum sese huic negotio immiscuisse. posses-
 sit namque commodum quam maximè erat, sic eam vendidisse,
 cumque iam conuentam esset, sine vilo fundamento & ratione,
 plus quam stipulati essemus, poposcit. Hac ratione difficultati illi,
 quam dixeramus fore vt cum ipso numquam possemus expedire, oc-
 casum ex parte est; sed non plane: certum namque erat, quod ob tre-
 pidos aureos non omitteremus emere domum, quæ monasterio cõ-
 fluendo percommoda esse videbatur. Confessario ergo dixi, opinio-
 nis & iudicii mei nullam vt rationem haberet, si modo id ipse facien-
 dum iudicaret; sed socio & collegæ suo apertè significaret, me eius
 sententia factam esse, vt ædes illæ B. Virginis raro vilius pretio
 quocumque modo coemeretur. Viuacissimo hic & acerrimo est ingenio,
 sed vt, quamuis eorum quæ facta erant nihil ei dictum sit, repentinâ
 tamen hanc mutationem videns, non dubitem quin tale quid subes-
 se sit imaginatus. Vnde factum, vt vlteriùs me quoad hoc non cõpel-
 lerent videri. Satis postea ad oculum omnes vidimus, quam magnû
 in illa domo emenda errorem admissemus: nam iam non possumus
 non satis admirari, videntes quor. partibus hæ illi præsent &
 meliores sint: vt interim taceam (quod sanè præcipuum est) quod
 nemo non videat, quod eo in loco Domino eiusque gloriosissimæ
 Mariæ seruiatur, multæque peccandi occasiones hac ratione præscin-
 duntur: quod singulis noctibus plures illic extubias agerent, in
 quibus quod locus desertus & velut eremitorium esset) multa pote-
 rat committi, quæ diabolus aggrè ferret auferri & impediri; nos verò
 quædebamus, quod dilectæ Domine & patronæ nostræ in aliquo
 seruire possemus. Et certè valdè male factum erat, quod tam diu id
 dubitauerimus, nam ad aliud quid non oportebat nos respicere. Liqui-
 da ergo iam patet, in multis nos rebus diabolum tunc excaecasse: nam
 in his multæ sunt commoditates, quæ alibi vix reperiantur; deinde
 populo vniuerso, qui hoc vnicè cupiebat, hac ratione gaudij mate-
 riam dedimus: ijs quoque, qui vt aliam coemeremus cupiebāt, postea
 valdè placuit, quod ad has commigrassemus. Benedictus sit ille in æ-
 ternū qui in hac re lumen mihi dedit, quale semper is mihi dat quo-
 mes aliquid bene facio. nam quotidie magis & magis obstupescō exi-
 guam meam, quā in rebus omnibus habeo, habilitatē & talentū. No-
 nne autem putare, hoc me ex humilitate dicere, cum hoc ipsum quo-
 tidie magis magisque perspiciam: vt Maiestas illius velle videatur, vt
 cum ego, tum omnes alij apertè cognoscant & videant, ipsum solum
 esse qui opera hæc præstet, velle quoq; vt (quemadmodum olim cæco
 perlatum visum restituit) sic res quæpiam tā cæca atq; ipsa sum, faciat
 S. Mariæ Teresa Opera. Ppp quod

quod cæcum non sit. Nam multa (vt verum fatear) in hæc
quæ (sicuti dixi) magnam cæcitatem includebant; hinc quædam
que rei huius recorder, vellem sanè Dominum propter illa de
laudare; at, vt video, ne ad hoc quidem apta sum; vt nesciam
do me ipse toleret. Benedicta sit misericordia eius in æternum.

Ergo duo illi viri pij, B. Virginis clientes, in ædibus illis
randis festinarunt; & (vt mihi videtur) satis ex vili pretio
sunt. Quia hi in re serio allaborarunt. Vult namque Deus, vt in
his hisce foundationibus, ij qui nos adiuuant, aliquam mercedi
riam habeant: ego vero nihil omnino præsto, vt iam alibi
dixi; & vellem nunquam non possem dicere; quia verè sic est
illi & in domo adornanda, & in pecunia etià mutuo danda; ego
ea carebam; & in fideiubendo pro illa, insignem operam præstare.
Nam priusquam alijs in locis fideiussorem inueniam (& quidem
minori summa) satis mihi laborandum & sudandum est. Nec mi
rito; quia nisi venditores Domino confiderent, ante sciant ne
obolum habere. At tantam mihi Maiestas eius hæcenus gratiam
stetit, vt, quicumque pro me fideiussent, nihil amiserint, sed
que vltimum quadrantem summa pro qua (sponderant, recipere
quod ego maximam gratiam reputo.

Cum vero venditoribus domorum duo illi fideiussores
satisfacerent, ipsum Prouisorem (qui vocabatur Prudentius, au
scio an rectè recorder; ita enim mihi iam dicitur: nam quia tan
go Prouisorem nuncupabamus, nesciebam quod propriè nomen
beret) conquisierunt. Tantæ hic est caritatis, vt multum ali
mus, & etiam modo debeamus. Hic ex illis sciscitatur, quomodo
rent; hi se ad illius domum, vt sua fideiussionem hanc mancipia
properate respondent. Substitit ille, & ait. Itane me pro tanta
fideiubere vultis? & mox, ne mula quidem sua descendendo, sp
nem signauit. Quod exulceratis hisce temporibus quam
ponderandum est, & plurimi faciendum.

Vellem equidem caritatem, quæ Palentia tam vniuersali
quam particulariter, viget, pluribus verbis dilatare, & nullam
laudem omittre, nam, vt verum fatear, hæc primitiæ Ecclesiæ
pora redolere, aut saltem hodierna die & modo non minus
vlu esse videbatur; nam cum nos viderent reditibus carere, sepe
super nos alere debere, non modo nos nostraque tuebantur, sed
iam singularem à Deo gratiam sibi in hoc fieri censebant. Et
res prout oportet consideretur, verum dicebant: nam, esto alibi
bonū profectū non esset, quā quod iā vni amplius in ciuitate
bonū

*Palentinorum
arvina.*

in quo sanctissimum Altaris Sacramentum reponatur, ea sanè vt
qua habenda esset, sit ipse in æternum benedictus, Amen.

Iam enim satis apparet, obsequium ei aliquod ex huius mona-
stii hocce in loco constitutione præstitum esse; quòd ibidem im-
munitatē & dissolutiones aliquæ committerentur, quæ modò
sunt, nec iam committuntur. Nam, quòd plurimi illic ex-
cessus agerent, & locus per se desertus & solitarius esset, non om-
nes, deuotionis & pietatis intuitu, se illuc conferebant. cui rei
paulatim occurrat. Ipsa quoque Beatissimæ Virginis imago sa-
tis indecorè & incommode sita erat: vnde ei Aluarus Mendosius
Episcopus sacellum quoddam ære suo construi curauit; pau-
latim quoque alia in gloriosæ huius Virginis honorem & gloriam
grauantur, cuius filius sit in sæculum sæculi laudatus. Amen.

Ve ergo iam domus aptata & concinnata est, solenni huc tran-
sire Moniales pompa, cum transituræ iam essent, idem Antistes iussit;
ut intra Octauam festi Ven. Sacramenti factum est. Vnde etiam
ipse, ea dumtaxat de causa, Vallisoletò Palentiam reuertit, vni-
uersum quoque Capitulum, & Religiosæ familiæ, & omnes pro-
pe opidi ciues, lara vocum perstrepende harmonia, conuenere.
Nos verò inde iam à domo, in qua agebamus, quadrato agmine, pal-
les nostris albis indutæ, & faciem velo opertæ, in modum sup-
plicantium, ad vicinam quamdam ædiculæ B. Virginis paræciam
conducte sumus. Prædicta quoque imago nobis obuiam allata est,
& Ven. Eucharistia hoc è templo assumpta, insigni cum ordine &
pompa in templum nostrum illata est. magnus tum in omnibus exci-
tus est pietatis sensus. Plures verò aderant Moniales, nimirum quæ
ad sortilem foundationem simul inchoandam illuc venerant, om-
nes verò candelas arduas manibus gestabant. Credo equidem Do-
minam die illo valdè laudatam fuisse. Det ipse vt ab omnibus
dearatis semper laudetur & benedicatur. Amen.

Palentie verò cum agerem, visum Domino, vt Discalceatorum & Carmelitæ
Discalceatorum Carmelitarum tunc fieret separatio, & suum singuli
Provinciam haberent; quod ipsi ad nostram quietem & tranquillitatem
quam maximè cupiebamus, quocirca amplissimum ad hoc Bre-
ue Apostolicum (Philippo Rege nostro Catholico id petente) Roma
subis allatum est, cuiusq; Maiestas (vltimam antè ceperat) egregiè nos
facin re iussit. Itaq; admodum Reu. P. F. Ioanne de las Cuevas Ordinis
D. Dominici, qui tunc Palentie in Priore agebat, ac Romæ à sua Ma-
iestate designatus & expresse nominatus erat, vir sanctitate & præde-
cens, quæ hanc ad rem necessaria erat, eximia, iubere, Cõpluri cõgregatio

Ppp 2

cele-

celebrata est. Sumptus verò omnes de suo præstitit Rex, cuiusque huius
& imperio Vniuersitas omnis illis est opitulata. Celebrata porro
congregatio est in Discalceatorum collegio, quod illic est à S. Cyprio
cognominatum, & quidem admodum pacificè & magna animorum
consensu & concordia. Electus autem in Provinciale est P. M.
Hieronymus Gratianus de Matre Dei. Quòd autem illi Patet
quomodo peractum sit, alio in loco scripserint, non erat cur et illi
plura quid scriberem. Ideò verò ipsum tetigi, quòd, me in hac fundam
ne occupata, Dominus rem hanc ad gloriam & honorem gloriæ
Matris suæ, quæ est Ordinis sui, qui hic ipse noster est, velut domus
& protectrix, tantopere facientem perfecit. Ego verò tantum
in animo meo gaudium sensi, quantum hac in vita possem accipere.
Iam enim plusquam quinq; supra viginti anni effluxerant, quibus
plurimos labores, persecutiones & afflictiones subieram, quibus
numquam hic esset referre. & solus verò Dominus eos nosse potest, qui
autem ex eo quòd rem iam perfectam viderè, senserim in animo
gaudium, nec non quòd habebam desiderium, vt omnes propter
minum mortales laudarent, & nos diuinæ eius Maiestati laudibus
Regem nostrum Philippum, cuius opera & intentione eam Deo
tam felicem exitum conduxerat, (tanta namq; diabolus vehemen-
tiorum hoc concusserat, vt, nisi Rex manum ei adhibuisset, non
collapsurum penitus fuisset) commendaremus, nosse & intendere
nemo potest, nisi qui labores & exagitationes toleratos nouerit.
Verò omnes in pace sumus, tam Calceati, quàm Discalceati, nec
bis in Domino nostro seruiendo impedimento est: quapropter, fratres
& sorores meæ, cū vestris orationibus ipse sit auxiliatus, illius Maiestati
seruire festinate. Videat præsertim, qui rei huius sunt testes oculis
nobis contulerit beneficia, & à quibus laboribus & inquietudinibus
nos liberarit; eo verò qui post venturi sunt (cum omnia iam com-
posita & composita inueniant) ex amore Domini obsecro, vt nihil
ad perfectionē vllatenus faciat, intercidere patiantur. Ne scilicet
propter eos dicatur de nobis, quòd de Ordinibus nonnullis dicitur,
sua institutionis tantū laudant primordia, (quia nos iam in opera
dent verò operam, vt semper de bono in melius proficiant. Certe
rent, diabolus rebus minimis & minutissimis foramen deperire
facere, per quas deinde maximæ se insinuant: & ne vniuersum
cant, Nihil hoc est, hac extrema sunt. Nam omnia, carissima,
num quid sunt, modo impedimento sint vt ulterius non
datur. Per Domini amorem vos rogo, recordemini, quibus
citò prætereant, qualemque nobis Dominus gratiam fecerit.

S. M. horti-
tur ad perfe-
ctionis con-
seruationē.

hunc nos Ordinem vocando ; quantaque eum maneat pœna , qui aliquam relaxationem inuhere incipiet. Sed vestros in stirpem & propagationem è qua descendimus ; sanctorum inquam illorum Proceptorum, oculos semper coniciite. Quàm multos in cœlo habemus Sanctos, qui habitum hunc gestarunt, & sancta quadam præsumptione confidamus, fore nos aliquando per Dei gratiam & auxilium tales, quales ipsi sunt modò. certamen modico durabit tempore, cœlestis finis autem æternus est. relinquamus ergo illa quæ in seipsum aliis sunt; ea verò sectemur, quæ ad finem qui finem non habet, nos conducant, quò magis eum diligamus & seruiamus, cum in perpetuas æternitates ipse victurus sit. Amen.

CAPVT XXIX.

FUNDATIO CONVENTVS SORIENSIS, VEL NYMAN-

tini, à Sanctissima Trinitate denominati : fundatus est anno Dom. M.

D. LXXXI. primum verò ibi sacrum celebratum est

in die festo S. P. N. Elisæi.

Patentia cum versarer, in ea quam dixi fundatione perficienda, Episcopi Oxoniensis litteræ mihi redditæ sunt. Nomen huic Doctor Velasquius, cum quo, cum in primaria Ecclesia Toleti Canonici & Cathedralici ipse ageret, aliquos ego timores & scrupulos tam in me ipsa sentiens, communicare de animæ meæ negotijs procuravi; quòd eum virum doctum, & zelosum Dei famulum esse nossem; quocirca eum importunis precibus rogavi, animæ ut meæ regimen susceperet, mihi quæ contenti operam daret. Is autem, quamvis varijs negotijs distineretur, cum id eum ex amore Dei rogasset, meamque ipsa necessitatem considerasset, tam libenter id præstavit, ut obstupuerim : unde toto eo tempore quo Toleti hæsi, (quod certè satis fuit diuturnum) eo confessario vti sum, & de animæ rebus cum ipso contuli. Idque omni, quo licuit, cum candore & simplicitate, prout semper facere mihi moris est. Tantum porro mihi profuit, ut statim ac cum illo contuli, timores me relinqueret inceptum. Alia, (ut verum fatear) præterea mihi fuit cum illo agendi causa, quam hoc loco non expedit commemorare. At de facto maximam mihi vilitatem attulit: nam è sacra Scripturæ testimonijs certam & securam me reddebat: quæ certè ratio mihi maximè expedit, cum nimirum certa sum eos qui mihi illa depromunt, ex se etiã doctos esse & multa nosse; uti de illo viro certa eram, accedente præ-

*Soriensis
conuentus
initia.*

*Doctoris Ve-
lasqui Episco-
pi Oxoniensis
e logium.*

Ppp 2

tertium

ferim vita eius bona. Litteras porro has mihi scripsit Soria, vbi
quidem ipse versabatur in his autem scribebat, mulierem quamdam
nobilem, cuius ipse illic confessiones excipiebat, secum de quodam
Monialibus nostris conobio fundando locutam esse; sibi que hoc
non incongruum videri; ei vero dixisse se rem mecum haud diffi-
citer transacturum. quamobrem illuc me ad fundationem inchoandam
conferrem, nec secus sentiendo sese apud illam confunderem; itaque
si id expedire & congruū censerem, certiorum se per litteras reddere
actum se me euocaturum. Equidem maximopere gaui sum, hanc re-
omittam fundationem illam expedire mihi visam, summopere de-
derabam nonnulla ad animam meam spectantia negotia cū eo com-
municare, cumq; coram videre: nam, ob ingentem quem mihi am-
plerat fructum, insignem erga eum amorem conceperam.

Huic aut fundatrici nomē erat Beatrix de Veamonte & Nauarra
Nauarra Regibus genus ducat) D. Francisci de Veamonte genere
natalibus illustrissimi filia. Aliquot illa annis nupta, nullos conceperat
liberos, ceterum fortunis & opibus abundabat. Iam verò à multis
annis secum statuerat, quoddam Monialium monasterium condere.
Itaque super hoc negotio cum Episcopo Velascio tractauit; qui et
ius Ordinis B. Virginis Discalceatarum mentionem fecit. quod illi
audiens, adeo huc propendit, vt quam citissime hanc rem execu-
perum mandari voluerit. Est vero mulier cum primis blanda, leni-
moribus, generosa austeritatis sectatrix, denique insignis Dei habitum
habebat hęc Soria domum bonam, bene materiata, & satis com-
modè sitam. hanc se nobis daturam spondit, vnā cum omnibus que
ad monasterij fundationem erant necessaria. addidit præterea quin-
gentos aureos annuos, ad nummum vigesimum computandos. Ep-
copus vero templum se daturum promisit, satis bonum, & omni
parte concameratum, quod erat paræcie cuiusdam vicinæ, quod
addito quodam ambulacro & vestibulo, satis vtile nobis esse po-
rat. Non incommodè autem id facere potuit, quod templo vix esse
de redditibus prospectum, & alix satis multæ in vicinia ædes sacrae
vnde ipsam Paræciam alteri adnexuit. Hæc omnia suis ipse in litteris
mihi significauit, quas ego mox cum P. Prouinciali, qui tunc hic
aderat, communicauit: vt & omnibus amicis nostris, placuit, vt
per certum ac proprium tabellarium rescriberem, vt me virent
accerisum: quod Palentina fundatio iam tum confecta erat.
Ego vero summo propterea affecta sum gaudio, idque ob eam quæ
dixi causam.

Incepi ergo seligere & euocare Moniales, quas illæc mecum

assumptura eram, quæ vniuersim fuere septem (illa namque Domina
potius plures habere volebat, quam pauciores) & præter has vna laica
nec non socia mea, & ego. Venit porro certus quidam nuntius inde
missus, summa cum festinatione ad nos accersendas, & quidem satis
commodè: quia scripseram, velle me duos Discalceatos Patres mecum
allunere. Sumpsi ergo mecum P. F. Nicolaum de Iesu Maria magnæ
discretionis virum, Genua oriundum. Habitum Religiosum is induit, *P. Nicolaus
de Iesu Maria
elogium*
annum agens plusquam quadragesimum, vti mihi quidem videtur,
salem in præsens tot annorum est: certè nō diu est, quod eum assump-
serim: verum breuissimo tempore tantum is in virtutibus fecit incre-
mentum, satis vt appareat, à Domino eum electum esse, vt in hisce per-
secutionibus & exagitationibus Ordinem propugnaret. quippe mi-
rum in modum tunc temporis eum iuuat. reliquorum namque qui
cum tæteri poterant, alij erant in exilium acti, alij in carcerem com-
positi, illum vero, quod munere nullo fungeretur, quia non ita pri-
denti (vt dictum est) in Ordine fuerat, non vsque adeo curabant. Ideo
vero id Deus permisit, talis vt mihi auxiliator superesset. Tantæ verò
discretionis est, vt, cum Madriti in Calceatorum conuentu ageret,
tum dissimulanter sese gesserit, vt aliorum negotiorum tractando-
rum causa hi eum illuc venisse arbitrarentur, nec de nostris cum re-
bus agere intelligere possent. Vnde eum minimè vexarunt, sed quie-
tum esse siuerunt. Sæpius inuicem litteras scribebamus (eram enim
tunc ipsa in Conuentu Abulensi) & de iis quæ opus erat, inuicem cer-
tiores reddebamus. hoc namque permagnæ ei consolationis erat.
Hinc liquidò patebit, quanta tunc in necessitate Ordo noster versa-
retur, cum mei, virorum bonorum (vti quidem fertur) defectu, tanta
haberetur ratio. Toto illo tempore illius perfectionem & discretio-
nem perspexi. vnde de numero illorum est, quos ex hoc Ordine in Do-
mino plurimum diligo, & plurimi facio.

Ipsæ ergo, & socius eius F. laicus, nos comitati sunt. satis autem
exiguam in via hac sum laborem & molestiam passa: quem enim E-
piscopus ad nos euocandas submiserat, satis laudè commodèq; nos
habuit, & quæ poterat, vbique de bonis nobis diuersorij prospice-
re procurabat. Cui enim Oxomensem dioccesim intrassemus, adeo cer-
te erga suum diocesani Episcopum afficiuntur, vt, statim ac intelli-
gerent, nos illius auspicio in fluque huc venire, commoda nobis hos-
pitia darent. Tempus quoque satis serenum erat, & diætæ viarum
non adeo longe; vnde parum in hacce via laboris, sed gau-
dij multum sensimus. Audiens enim ipsa, quàm bene passim
omnes de Episcopi sui sanctitate loquerentur, sensi id intra me
longè

longè maximum. In Burgum verò feria quarta pridie Octave Ver-
rabilis Sacramenti deuenimus: feria verò quinta, quæ ipsa agebat
octaua, sacram communionem ibi sumpsimus; postridie inquam
quàm venissemus: ibidemque prandimus, quod ea vespere Soriam
peruenire non possemus, ac noctem in templo quodam translegimus,
quod aliud tunc diuersorium non suppetere; nec verò male nobis
lic cessit. Postridie, cum sacrificium Missæ ibidem audissemus, hæc
circiter quinta vespertina Soriam deuenimus. Sanctus Episcopus
quadam domus suæ fenestra dum illic transiremus, erat; unde nos
sua est benedictione dignatus. quo me facto non mediocriter reuer-
nit. nam benedictio à Præfato, & sancto viro proficiscens, penitus
facienda est.

Domina autem illa, fundatrix nostra, ad domus suæ ianuam
uentum nostrum præstolabatur, qui erat locus in quo monasterium
cōstituendum erat. Quo autem in illam ingrederemur modo, vir-
la apparebat ratio: nam ingens hominum aderat vis. Neque vero
num hoc erat: nam quocumque imus, tanta semper adest multi-
do (quod mundus nouitarum sit cupidus & curiosus) vt, nisi veloci-
tem tegeremus, maximus nobis subeundus esset labor; sed, cum vi-
teatæ sumus, tolerabile vt cumque id est. Parauerat illa capax ar-
ipsumque bene adornarat, in quo sacrum dicendum erat: nam in
plo, quod nobis Episcopus daturus erat, quoddam addi debebat
bulacrum. Vnde etiam postera die, qua festum S. P. N. Eusebii cele-
batur, sacrum ibi celebratum est. Omnia, quibus opus habebat
domina illa quàm abundantissimè suppeditabat, nosque in illa
mus parte agere passa est: in qua tamdiu recollectæ egimus, vt
ambulacrum illud paratum fuit, quod ante festum Transfigurationis
Domini perfectum non fuit. Illa ergo die primum in templo
stro celebratum est, magna cum solennitate & hominum con-
quidam Societatis Iesu Sacerdos concionem habuit; quod Episco-
pus in Burgum concessisset: nullum enim diem aut horam elabi-
quo non laboret & operetur, tamen non vsque adeo recte
quod vnus oculi vsum amisisset. quod certè magnum mihi do-
ibi attulit. etenim quam maxime indolui, quod qui Domini nobis
sequito ita totum sese impendebat, vsum amisisset. Hæc scilicet
illius iudicia; & haud dubie ideo hoc faciebat, vt maiorem famu-
merendi materiam daret (quia non segnius aut minus idcirco labo-
bat, quam ante) vtque videret, num illius cum sua voluntate con-
mis esset. Vnde dicebat mihi, non magis sese propterea affligi
lere, quam si illa cuiquam è vicinis suis ægritudo obtigisset.

De floris
Velasij in
sacris opo-
sitionis soli-
tudinis do-
siderium &
nuptias.

meum cogitare, illi etiam minime graue futurum, si & alter
lumen oculi illi Dominus eriperet: tunc quippe is se dicebat in
eum quamdam concessurum, ut ibi minore cum onere & obliga-
tione Deo seruiret. Hæc enim semper illius fuit vocatio, antequam ad
Episcopatum assumere: uti subinde mihi referebat. Imò, propemo-
di iam statuerat, simul omnia deferere, & intra solitudinem quam-
uis se abdere. Ego verò id pati minime poteram, quòd mihi Eccle-
sia Dei perutilis futurus videretur; unde cum ego statum ei optabam
eum modo habere: tamen, quò die Episcopale munus ei declaratum
est, statim id ipse mihi significari iussit) magnam intra me turbam-
entum & inquietudinem sensi, quòd grauissimum ei opus impos-
sit videre videretur. unde me componere, aut quietare non poteram;
quomobrem in chorum abij, eum Domino commendatura: ubi me
Mortas illius statim serenauit, ipsum seruitio suo perutilem & com-
modum fore asserens, quod ita esse, satis iam apparet. Quamuis ita
tamen ex oculo laborer, & alios præterea graues morbos habeat (ut
etiam labores eius ordinarios & communes) quater per hebdoma-
dam ieiunat, aliaque austeritates subit: cibus illius simplex est, ac nul-
la habet delicias. Suam Diocesim visitat, pedes: quod famuli eius &
quædam vix ferunt, de quæ ea re mecum subinde conquesti sunt. Illos
porro oportet pios esse & virtutibus insistere, aut illius familiam de-
dere. Magni momenti negotia per Prouisores suos ut peragantur vix
solent, imò credo eum ne vlla quidē ipsis committere; sed ipse metea
de & exequi vult. Bientio primo tã grauibus ibidē falsarum dela-
torum exagitatus est persecutionibus, ut non possem non obstupe-
re, quia in iustitia administranda mirè integer & sincerus est. Illæ
vero iam paulatim cessabant, & quamuis delatores ad aulam, & ad
pro, per quos ei malum machinari se & nocere posse sperabant, se
contulerunt: quia tamen iam virtus & bonum, quod per totam diæce-
sem facit, innotuere, hinc nihil omnino possunt. ipse autem tanta cum
tranquillitate omnes eas pertulit, ut aduersarios & æmulos
suis confusione repleuerit, benefaciendo illis, quos sibi malum ma-
chinari nosset. Quantumuis multa ei negotia curanda sint, semper ta-
men aliquod tempus illis suffragari satagit, quò orationi incumbat. Vi-
deor absorberi, & extra metā ferri, dū aliqua de sancto hoc viro bona
scito. Et certè adhuc valde pauca dixi, sed, ut noscatur & sciatur, quis-
dam fundationis Sorienfis conuentus, à SS. Trinitate cognominati,
principium & primus auctor exstiterit, ut quæ in eo aliquando vi-
uent Moniales consolationem sentiant, inanem operam non sumps-
erunt quæ modo meo agunt, hanc scio prodesse. Quamuis autem

ipse reditum annuum non dederit, dedit tamen templum, & ipsa
qui (ut relatum est) dominam illam ad hoc opus faciendum adduxit
ad hęc, sicuti dixi, excellentis viri est pietatis, virtutis, & austeritatis.

Cum ergo iam iam ad templum aliud concessura esset, qua
quæ ad clausuram necessaria erant, disposuissimus, necesse me fuit
Abulensem conventum cōcedere: quare quamprimum inde per-
tenso æstivos calores digressa sum: adhuc iter quod cōficienda
curribus admodū erat importunū. Profectus vero mecū est Præ-
darius quidā Palētinus, Ribera nomine, qui in ambulacro illo con-
nando, nec non in omnibus rebus alijs, in pigrā mihi operā nam
magaumque laborem subiit: quia P. F. Nicolaus de Iesū Maria, qui
fectis iam fundationis litteris & instrumento, alio iam, ubi opus
lius quam maximē necessaria erat, concesserat. Inde verò tantum
Deus nobis benefaciendi desiderium iniecit, ut is inter alios
benefactores posset accenseri, ut una cum ipsis eum illius Ma-
ti commendemus. Alius quis ut mecum veniret, nolebam, &
ipse & socia mea: nam is adeo prouidus & actiuus est, ut multa
ret: & quominus per viam est strepitus, eo melius id esse com-
quæ autem hic sustinui, incommodis satis luebam quæ in vena
habueram commoda: nam quamuis adolescens, qui viarum se-
obtulera, viam adusque Segobiam nosset, regiam tamen viam
rabat. hinc sæpe in ea nos loca conducebat, ut exsensionem
cere oporteret, & vehiculum velut in humeros ob ingruentia
grandiaque præcipitia sustollere. Si quos viæ indices allumina-
vltius nos non conducebant, quam quousque ipsam nosse-
rem ea vel paulo difficilior occurreret, ilico nos deserebant,
se negotijs domum reuocari distitantes.

Antè verò quàm ad diuersorium perueniremus (quod
fieret nesciebamus) vehementem solis æstum passi eramus, quod
iam sæpe in præsentissimo periculo versari, ne curus ipse eorum
tis prolaberetur. Ego sollicita & anxia imprimis erā, ob illam
comitabatur. nam, tametsi iam ante dixissent, nos bona & debita
incedere, necesse tamen nos erat viam emensam remetiri, & con-
veneramus, reuerti. At ipse adeo in virtute erat radicans, ut
illum stomachantem vidisse me meminerim; quæ certe æquum
mihi & admirādi, & Dominum laudandi occasio fuit. Quippe
lida & radicata est virtus, ibi occasiones peccandi vix quidquam
sunt. Ego verò Dominum laudabam, quod nos ē difficili hac
eere dignatus esset.

Pridie ergo Natalis S. Bartholomei Apostoli Segobiam ad-

appellimus: ubi Moniales nostrae in metu & anxietate versabatur, quod tam diu in via moraremur. quod enim via perdifficilis esset, satis diu exhaesimus. Illae vero benigne & perhumaniter nos excepere: nec numquam mihi Dominus laborem aliquem ac pressuram immittebat, quin eum statim consolatione rependar. Octiduo eoq; amplius huiusmodi. Haec autem fundatio adeo sine ullo proisus labore peracta est, ut is quem iam retuli, nihili faciendus sit. quia reuera nullius est momenti. Equidem valde contenta inde redij, quod opidum id mihi videretur huiusmodi, ut, quae Dei misericordia est, sperem fore, ut magnum nomini eius inde sequatur obsequium, quod conuentus huiusmodi sit erectus: ut iam reipsa id satis apparet. Sit ille in aeternum benedictus & glorificatus. Amen.

CAPVT XXX.

DE FUNDATIONE CONVENTVS S. IOSEPHI A S. AN-
tonio in ciuitate Burgenfi. Primum in eo sacrum celebratum est, die 19. Aprilis
Dominica in Albis, anno M.D.LXXXII.

Am sexennium & amplius effluxerat, ex quo quidam e Societate Alti, vii cum primis religiosi, senio, litteris & spiritu commenda- biles, mihi dixerunt, non mediocriter ad Domini gloriam & obsequium facerem, si quoddam sacri huius Ordinis cœnobium in ciuitate Bur- genfi erigeretur. Aliquot adhuc quoque depromebant rationes, quae ad hoc ipsum desiderandum non parum impellebant. Verum, quod & Ordo ipse diuersimodè exagitatus, & ipsa alijs fundationi- bus distenta fuisset, commodam rei huius perficiendae occasionem non habueram.

Itaque cum anno octogesimo Vallisoleti agerem, fortè fortuna *Burgenfis*
hic Archiepiscopus Burgenfis, tunc recenter ad hunc Archiepisco- *fundatio*
pum electus (antea namque Canariensis Episcopus fuerat, & illuc *describitur.*
reparat) pertransijt. Vnde Aluarum Mendosum Palentinum Praesu- dum quem iam sapius dixi, plurimum huic Ordini fauere: ipse namq; prius fuit, qui cœnobium S. Iosephi Abulense admiserat, cum illic Episcopum ageret, quin etiam magna exinde semper nullo non loco nobis beneficia contulit, negotiaque Ordinis huius non secus curauit quam propria, atque ea in primis, quae particulatim eum rogo ut eurer) rogauit, ut ab hoc ad Burgis conuentum constitu- endam facultatem mihi deponeret. Qui id se quam libentissime facturum respondit. Quod enim singulare Domino in hisce mo- mentis obsequium praestari arbitretur, hinc illi maximè est vo- luntatis, si quando aliquod alibi erigitur. Noluit autem Archiepisco-

pus nouus Vallisolerum intrare, sed in S. Hieronymi conuentu
eam est diuersatus: quo eum loco Palentinus Praeful quam buri-
simè inuifit, cum eoque prandit, & quoddam ei cingulum dedit,
nescio quam, cerimoniam circa eum exercuit, quam ab Episcopo
manu prouenire oportebat. Hic ergo facultatem ab illo monasterio
in vrbe Burgenfi fundandi petijt: quam ipse quam libentissime con-
giturum se spopondit, quoniam etiam tum, cum in Cameracop-
ret, desiderarat & petierat, ut ibidem aliquod Ordinis huius
biura fundaretur: quod probè sibi constaret, quanto pete-
lis Domino seruiretur: quod ex ea esset vrbe oriundus in qua
dam eorum fundatum erat, praeterea eram ego ei famulus
nota. Quamobrem me Episcopus securam esse iussit, ut ne de
cultate impetranda neuitquam dubitarem edixit; eo quod Anti-
piscopo id quam gratissimum fuisset, Et quia Concilio Tridentino
non iubetur, ut facultas huiusmodi scripro tradatur, sed satis se-
narium assensum in his praebere, hinc facultas ea ut data con-
poterat haberi.

Iam supra in Palentinæ foundationis narratione dixi, quod
lo tempore magnam in me ipsa sentirem à fundando alienari
repugnantiam, quod quam pessimè valuissem, ut omnes me de-
turam crederent, ac ne tum quidem planè confirmata essem
dine: tamen me hac ipsa adeò deijcere & pusillanimitatem reddere
soleant, cum, quae agenda sunt, ad Dei honorem & cultum
video: unde, quænam tantæ pusillanimitatis & ignaviae, quan-
tunc habebam, causa fuerit, nequaquam intelligo. Si diuina
ortam, quod parua mihi ad illam fundationem peragendam
terent subsidia, alijs certè in foundationibus habueram minora
circa cum illius viderentur, & quæ inde secuta sunt, à diuina
profectam fuisse mihi persuadeo. Ut plurimum enim sic habere
contigisse video; scilicet, quoties in aliqua fundacione aliquis
subeundus est labor (quod me Dominus adeò miseram & impo-
tem esse cognoscat) ipsum mihi tum verbis, tum operibus,
semper addere. Cogitavi ergo (quia in quibusdam fundacionibus
quibus nullum me subire laborem oportuit, Maestas illius
significat) ita in illa factum esse, nam quod sciret, quidnam in
deberemus, iam inde à principio corroborare me & animare
(sit ipse pro omnibus laudatus,) quemadmodum iam ante in Pa-
rina fundacione, de qua vnà cū hac perficienda simul tractatum
memoratum est. Per modū nāq; reprehēdetis mihi dixit, equum
re: quando mihi ymquā defuisset: Ego idē sum, duas bases fundacionis

*Laborum
subeundorum
Dominus
Matrem
pramonere
silet.*

Quoniam ibi narratum est, quis mihi post illa verba audita
manferit, necesse me non est hic ipsum denuo referre. mox
que ab omni me socordia liberatam sensi. Vade liquido patet,
consuetudinem & senilem ætatem meam illius causam non fuisse;
quod circa tam de vna, quam de altera (vt antè declaratum est) tracta-
re cepi. Magis autem expedire videbatur, vt Palentinam prius auspi-
cerem, tum quod id opidum esset vicinũ, tum quod tempus satis bru-
male, tum quod Burgenlis ciuitas frigidior esset sub climate, maxime
verò vt bono Palentino Episcopo gratificemur. Vnde etiam prius, q̃
perfecta est, sicuti iam supra legere est. Sed quoniam, cum ibi-
dem agerem, Numantina fundationis occasio sese inexpectat-
im obtulit, visum mihi (quod omnia hic parata & confecta es-
sent) statim futurum, prius illuc proficisci, atque inde demum Burgos
me conferre.

Vilum autem Palentino Episcopo (prout quidem eũ ipsa rogabam)
expedire, vt rei huius, & omnium quæ gerebantur, Archiepiscopi cer-
tiorè redderè. Vnde is etiã (postquã scilicet ego Numantiã concess-
is) Canonicũ quemdã Ioannẽ Alphonsũ nomine, nõ alia de cau-
sa quã hac, expresse ad eũ destinauit. Archiepiscopus verò mihi magna
cum amoris significatione respondit, nihil vsq; adeo desiderare se di-
cere, quã vt illuc quamprimum concederem; quin & cum Cano-
nico illo ad se misso accuratè de hac ipsa re egit, & ad Palentinũ An-
tistitem rescripsit, illius discretionĩ & prudentiã multa cõmittens;
quidquid autem hac in re ipse faciebat, ideo fieri, quod Cines Bur-
genes nosset: nam illis annuentibus & consentientibus monaste-
rium fundari oportere. Constitutum tandem inter nos fuit, vt ipsa
me illuc conferret, & cum magistratu & ciuibus primò rem tran-
sigeremus; nam, castique hi facultatem nobis negarent, illi sal-
tem manuseos ligare aut impedire non posse, quo minus ipse eam
mihi daret. Addebam, ipsam tum Abula præsentem fuisse, cum
primum illic monasterium erigeretur, ac meminisse posse, quantũ ibi
curbæ & contradictiones illius occasione fuerint excitatæ, itaq; cum
hic simile quid velle præuenire, eò quod minimè expediret, hic mo-
nasterium quod censum & redditus non haberet, (ad quod ipsa mi-
nime propendeo) sine facultate & assensu ciuium constituere, ac pro-
pterea illum hoc dicere. Palentinus ergo Præsul rem vt planè confe-
ctam existimabat (nec immerito) cum, vt me illuc conferrem, suade-
bat; simulq; mihi misso nuntio significauit, vt Burgos abiremus. Ego
verò aliq̃ animi defectum in Archiepiscopo mihi notare ac percipere
videbar; vnde ei missis litteris respõdens, gratias etsi pro beneficio
mihi

mihi prestitio: addebam vero, peius mihi videri, cunctis Monasteriis
admittere nolentibus, ipsum erigere, quam nihil illis, indicando, ven-
peragere, itaque Dominationem ipsius maiori inuidia exponere. Au-
gurari certe & praesagire videbar, quam parum, aliqua excitata con-
dictione, in illo nobis esset fiducia collocandum, & subsidij gene-
dum, si hoc ipsa negotium ei primo proposuissem. Quin etiam idem
fectu perdifficile fore arbitrabar, varietate opinionum, quae huius
modi in rebus interuenire plerumque solet, postea accedente Quapro-
pter Palentino Episcopo scripsi, eum rogans, ut, quandoquidem re-
tis tam parum restaret, & morbi mei tam essent graues ad in loco
brumali hiemandum, hanc fundationem pro tunc quidem omitti-
mus, in aliud eam tempus reiicientes. Quoad Archiepiscopum veni-
dubium aliquod subesse non significavi, quod & ipsum male habere,
quod hic inconuenientia quaedam ex aduerso allegaret, cum prius
beneuolum animum & insignem voluntatis erga hoc negotium pro-
pensionem ostendisset: ne ergo aliquam inter eos (sunt enim amici
sensionem animique alienationem sererem, Numantia Abulam de-
cessi, parum tunc quidem cogitans, fore, ut tam citò illuc redire
de verò necessarium fuit, idque, quibusdam de causis, ad Abulensem Sa-
sephi Monasterium me abire.

*Catharina
de Tholosa
elogium.*

Habitabar autem tunc Burgis sancta quaedam vidua, Catharina
de Tholosa nuncupata, è Cantabria oriunda; cuius si virtutes cito
morare vellem, longā contexere narrationis seriē possem, ut etiam
illius poenitentiam, orationē, liberales eleemosynas, caritatē, pro-
rū ingenium & auctoritatem referrem. Duas hac in Vallisoleana
dinis nostri cenobio, à Conceptione Deiparae matris vocato, huius
(idque nisi fallor, iam à quadriennio) collocarat: postea & alias duas Pa-
lentino dedicauit, expectans usque dum ipsum constituere tur: quae
etiam prius, quam inde recederem, eas illuc deduxit. Quae quatuor
deò bene singula profecere (ut potè à tali matre instituta & educata).
Angelos sanctitate referre videantur. Amplas satis illis dabat doctrinā
omnia necessaria quam abundantissimè: ipsa namque rebus abunde
& quidquid facit, facit quam cumulatissimè: & potest quidem
opulenta sit ac locuples.

Palentiae ergo cum ageret, tam certò nobis sperabamus
tatem ab Archiepiscopo dandam, ut nullatenus de ea dubitanda
deretur: eam itaque rogavi, mihi domū pretio conducibile cōquerere,
ut in ea adire possessionem possemus, in qua & relictos canonicos
& orbem versatili adaptaret, meisque rationibus pretium horum
beret, nam nolebā ut vel minimā de suo impenderet, sed ut mihi
tum mutuares. Tam ardentem porro hanc ipsa fundationē pensā

videre cupiebat, ut permolestū illi fuerit quod tunc ea confecta non
fuerit. Unde, me Abulā (ut dixi) profecta, & nihil minus quā de fun-
datione hac confidenda cogitare, ipsa minimē cessauit aut quieuit, nā,
cū illa facultatis Magistratus impetratione negotiū totū depende-
re illi videretur, eā (nihil omnino mihi indicādo) procurare cepit. Ha-
beretq; duas vicinas magnæ auctoritatis feminas, & permagnas Dei
ancillas, matrem scilicet ac filiā, quæ hoc monasterium illic videre cum-
primis desiderabant. Matri nomen erat Maria Manricia, quæ filium
habeat Senatorem Alphonsum à S. Dominico Manricium cogno-
minatum: filia verò, Catharina vocabatur. Ambæ instanter ab
ipso petierunt, ut reni hanc in Senatu proponeret. Is ergo Catha-
rinam de Tholosa conuenit, petens eequo nos dicere posset fun-
damento nūllū neq; enim facultatem à senatu datum iri, nisi aliquid
subsidiū haberemus. Ipsa se spondit, domum ære suo, (si aliunde
nobis non suppeteret) comparaturam, ac de victu prospecturam:
ut & fecit. itaque supplicem libellum suo signatum nomine senatui
obtulit. D. Alphonsum rem adeò scitè proposuit & conduxit, ut ab
vniuersis Senatoribus facultatem hanc, & quidem in scriptis, obtri-
naret, quam & Archiepiscopo videndam dedit. Cum verò de hoc il-
lanegoria agere cepisset, per litteras mihi se de illo agere significauit.
Ego illam nugari & me ridere existimabam: scio namque quā æ-
gre monasteria nullis dotata censibus admittantur, quod verò
nescirem, ac ne cogitarem quidem, ipsam facturam se spondisse,
quod postea fecit, longè alia ad hoc mihi opus esse auctoritate vide-
batur.

Cum ergo intra octiduum festi S. Martini, hoc ego negotium Domi-
no per orationem commendarem, animo reputare cepi, quidnam ip-
sa, hāc Magistratu iā ea facultas daretur, facerem. etenim parū tutum
& expeditū mihi videbatur, corpore adeo præ morbis attrito, quibus
frigus quam maxime officit (erat namque id tunc satis vehemens)
Burgos me abire. nā temerarium erat, tam longū me iter suscipere, cū
non mihi nuptinē à tam longo & difficili (quale me, dum Numantia
redirem, habuisse dixi) rediissem. Timebam quoque ut Pater Prouin-
cialis id mihi non permitteret. Putabam proinde Palentinam Præpo-
sitam non incommodè eo posse mitti, quod rebus omnibus iam dis-
positis, & difficultatibus superatis, non multum negotij immineret.
Dum autem hoc mecum voluo, & ab itinere suscipiendo animū pro-
sus auoco hæc mihi Dominus verba dixit, è quibus iam tunc fa-
cultatem datam fuisse, liquido perspexi: *Noli frigora hæc curare: ego vobis
verum in calor omni diabolus ope cōstitit, ut hæc fundatione disturbet, tu vero opine-
re.*

CONTRA

Redemptor
S. Matrem
ad iter Bur-
gense anno
1611.

S.
Theres

Oper

contra ad partem meam converteretur ad eximium de perditur: et ne negligat ipsa illuc conformentur magni in deo opusculum respiciat. Mox ergo opiniones & sententiam mutavi, tamen corpus in ijs quae laboriosa sunt & difficilia, subinde repugnet, licet non minus & propositum pro magno illo Deo quidquam patiendi: unde ei dixi, hosce debilitatis meae sus non curare, nec ijs quominus ea quae sibi viderentur, mihi imparet, sua namque ope & auxilio succurrente me eadem praestitum. Nimirum cum magna deciderat nix, & intentum erat frigus: & quod me maxime intimidabat, & segnem reddebat, infirma eram valitudine: hanc enim si bonam habuisssem, reliqua omnia nihil esse mihi impedirentur. Inualecudo porro, hac in fundatione ut plurimum me curavit: frigus verò iam fuit hic exiguum (quantum saltem ipsa sensi) tantum tamque intentum Toleti sensisse mihi videar. E quo colligere est, Dominum ea quae mihi dixerat re ipsa complese, fideque liberasse.

Non multis post diebus, reipublicae facultas ad me transiit, est, una cum litteris Catharinae de Tholosa, eiusque amicae, alterius Catharinae, quibus me festinare cgebant, quod, ne quod impedimentum interueniret, timerent: quia iam recenter illuc fratres minimi aduenerant, aliquod sui Ordinis canobium erecturi; quoniam iam Carmelitarum Calceatiam dudum erat quod apud Magistrum insisterant, ut illic sibi conuentum fundare liceret; nec multo post Monachi à S. Basilio cognominati eodem appulere. Qui magno impedimento esse possent: etenim consideratione dignum est, tam multos vno eodemque tempore nos ad monasterium, Ordinis quoniam civitatis huius caritatem, dilaudandi materia: nam esto respectu ritate qua solebat, non gauderet, multumque à pristino splendore recidisset, eos tamen omnes quam libentissime admisit, semper quod eorum & civitatis illius caritatem deprecari adivini, sed non parvam eam tam intensam & eximiam esse. Hi quidem illis, alij alijs religiosi sauebant & patrocinabantur. Sed Archiepiscopus, omniaque suboriri poterant, incommoda perspicens tam multa inhibentia sua fundari verabar, ratus hac ratione alijs Ordinibus Mendicantibus elemosyna viventibus aliquam iniuriam fieri, eo quod hi se non sustentare possent. Et forsitan ipsum et eum propterea adierant, ut eorum hanc technam inuenerat, quo ingenio illud bonum, quod & opido, in quod multa monasteria inducit, Deus adferre & accrescere solet, auferat: tamen enim is potest plurima quam pauciora

Hec igitur fuit causa, cur sanctæ illæ mulieres adeo me festina-
rellent: nam (prout quidem voluntas mea erat) libenter statim me
in ranti de dissem, nisi quædam me negotia remanere coëgisent. Co-
genda namq; meam obligationem, ad videndum ne tam bona à
parte mea elaberetur occasio, maiorem multo esse, quam illarum
quæ tam serio & impigre in hanc rem incumbere videbam. E verbis
autem, quæ à Domino intellexeram, magnam colligebam nobis in-
fide contradictionem & repugnantiam: ac intelligere nequibam, à
quo, aut videntem ea esset prouentura. Etenim Catharina de Tho-
masia tum mihi scripserat, domum in qua ipsa commorabatur cer-
te destinatum esse in qua adeunda esse possessio, ad hæc magistra-
tum, nec non Episcopum, facultatem apertissime cōcessisse. Quamo-
diū intelligere non poteram, à quo hæc nascitura esset contradi-
ctio, quam cæcæ demones erant excitaturi: neque enim dubitabam,
quæ quæ audieram, verba à Domino venissent. Maiorem porro
Dominus superioribus lucem communicet oportet: nam cum Patri
Provinciali scripserim, ut me (prout cælitus iussu eram) illuc abire si-
citer faceret: quidem mihi assensum præbuit, & facultatem eundi de-
dit: petijt quāprimū, nū ab Archiepiscopo licentiam scripto cō-
prehensam haberem. Respondi, Burgis mihi scriptum esse, cum ipso
eum communicatam fuisse, & cum Magistratus facultas & peteretur,
et duciam esset, ipsum eam comprobasse, nec refragatum esse. pro-
inde tam ex hoc, quā ē verbis quæ isthoc in casu erat prolatus,
videm nos ea de re certos esse posse.

Ceterum P. Prouincialis vnā nobiscum ad hanc fundationem
proficisci volebat partim credo, quod tum impedimentis & negotio
excaret. nam antè paulò per Aduentum conciones habuerat: partim
quod Numantini Conuentum eum visitare oportebat (nam ex
quo is fundatus erat, nondum eum viderat) neque verò procul à via
ita necesse eum erat desistere: partim denique ut valetudini meæ
pericula & vias prospiceret, quod & tempus esset frigidum & im-
mense, & ego tam vetula & infirma: quod vitam meam aliquomodo
ita refectis existimarent. Et certè quædam diuinæ prouidentie or-
dinatio fuit: nam viæ erant tales (utpote tot aquis vndiquaq; opple-
te) ut & ipsum, & socios eius eo proficisci necesse fuerit, quod corā
explorarent vbiā curribus incedendum esset, & ad vehicula ex-
nolis locis subinde inhzrentia educenda coadiuuarent: maximè ve-
rò in via media inter Palentiam & Burgos. adeo ut summo nos peri-
culo tunc exposuerimus, quod per id tempus in viā nos dedimus. Ve-
rum quid est, dixisse mihi Dominum, *ne potestis: nolito meture: ego namq;*
S. Mariæ Teresa Opera. *Rrr* *vobis-*

S.
Theres

Pericula
qua in via
Burgensi s.
ad subieris.

Opus

robiscum ero & vos adiuvabo. esto P. Prouinciali tunc temporis id nos
gnificassem: id tamen mihi in maximis periculis & difficultatibus
quæ subinde incidebamus, permagnæ consolationi erat: periculum
illo in loco, cui à Pontonibus nomen est, qui haud procul Burgis est,
quo aqua vsque eò increuerat & quidem ad satis magnum spem
ut in tantum pontibus superstaret, ut hi nec apparet, nec quæ
cedendum esset dignosceremus: sed tam hinc, quàm illinc aqua
fundissima vndiquaque latè restagnaret. Adeò ut magna quæ
temeritas esset, illac nos transire, ac præsertim curru vectos: hinc
eum vel modicum in latus vergere cōtingat, iam iam ab aquarum
ragine abripiendus videretur. vnde etiam quidam è comitatu
curcibus in præsentissimo mersionis fuit periculo. Vnde doctum
quemdam è proximo diuersorio, vadorum & tractus huius locum
peritum accepimus. nam certè ipsa admodum periculosa sunt. Quæ
autem diuersoria incommoda fuerint, dici nequit: quod enim
essent præpeditæ, hinc integras & perfectas diuitas conficere
poteramus: etenim carrucæ nostræ ut plurimum ceno infixæ inie
bant, vnde etiam equos & iumenta è nonnullis dissolui oportuit
quod alix è canosis illis præcipitijs educi possent. Magnis enim
difficultatibus Patres nostri, qui nos comitabantur, ibi sunt
fictari: habebamus namq; aurigas quosdam, adolescentes igno
fatis impruidos. Porro ipsa Patris Prouincialis præsentia per
nobis solatio & alleuiamento erat; quòdis omnem in partem
lus excubaret: adhuc adeò ingenij sit suavis ac placidi, nulla vi
cultate terreri, aut de solita mentis constantia dimoueri posse
retur. vnde quod summum & difficillimum erat, adeo ipse
bat facile, nihil ut esse appareret. quamquam & circa Pontonem
potuerit non timere: quis enim non timeat, vbi se in aquarum
gitem, nullo viarum apparente indicio, nullo ad manum
ferri videt? quin & ipsa, quantumuis me Dominus adeò securus
rea esse iussisset, timui: quidni ergo sodales meæ & comites
uerimur: eramus octo, duæ quæ mecum erant reditura: quæ
quæ Burgis remansuræ, quatuor inquam chorales, & vna
ca. Nondum, credo, dixi, quomodo P. Prouincialis vocaretur
F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, de quo iam alibi
nem feci. Ego verò è faucibus grauissimè laborabam, quod
lum in via tum, cum Vallisoleum peterem, occupauit, accedens
id febris quæ me minimè deserebat. cibum autè, quam diffici
& summo cum dolore traieciebam. Hoc erat in causa, ut
subeunda erant incommoda & difficultates non adeò leuiter

porro malum usq; modò, ad finem inquam mensis Iunij, durabat: et non tam intensum, (& quidem multis partibus,) nihilominus multum mihi doloris & cruciatu afferebat. Omnes porro satis bene affectæ & animatæ erant, etenim post pericula exhausta & superata, ipsam præteritis iucundum erat de iisdem loqui. Magnum quoque quid, est ex obedientia pari, illis præsertim quibus eadem adeò frequens & ordinaria est, uti hisce Monialibus nostris est.

Post hæc viarum incommoda, per plurimam; aquarum pericula, præterea quàm eo veniremus subeunda erant, Burgos tandè appulimus. Voluit autem P. Provincialis, ut priùs sanctam crucifixi effugie rituum abiremus, quò nostrorum ei negotiorum successum commendaremus, utq; interea ad uesperasceret, quod satis tempestivè ad urbem appulsemus. feria quadam sexta, pridie conversionis S. Pauli, vigesima sexta Februarij die urbem inuecti sumus. Decreueram venissem, fundatione inchoare, eaq; de causa multas à Canonico Salinas (cuius in Palentina fundatione mentio facta est, cuiq; hæc Burgensis non minore labore constat) mecum tuleram, nec non aliorum virorum gratum & auctoritate valètiū, ad conanguineos & amicos, quos illic habebant, ut hi nostro negotio sese propitios præberet & fauerent. Vti etiam fecere: nam statim, postera die omnes me visitatum venerunt, nec nò magistratus significari nobis iussit, adeò se priùs promissorum non pænitere, ut etià se, quod aduenissem, summopere gaudere dixerint: viderè proinde ac dicere, quoniam mihi ipsos in reputare obsequium posse præstare. Visâ porro, si quis enim metus nobis fuerat, à parte magistratus semper fuerat tanta eiusdè in nos propensione ac beneuolètia, tẽ ut planè coniectam ducebamus: cumq; etiam Archiepiscopum, in scijs omnibus, aduentus nostri certiorè reddere vellemus, (ne per densissimam ponsiam ad Catharinæ de Tholosæ des tenderemus) quo is ad sacrum quamprimum dicendum facultatem nobis daret:) uti plerumque alijs in locis facere consueui) ob eam tamen quam dixi causam id hic commodè fieri non potuit. Nocte illa satis iucundè & suaviter requieuius (quod nos sancta illa mulier laute & iucunde facit exciperet) esto ea mihi delicia caro magnoq; labore steterint. Ingens enim & luculentus focus (etsi in camino) ad nos exsiccandas, stratus, usque eo mihi nocuit & obfuit, ut caput sequenti die attollere nò possem: unde me necesse erat eos, qui me visitatum veniebāt, in lecto iacentē, ad fenestrā ferreo reticulo cancellatam, veloq; obposito rectam alloqui & respōsa dare. quod certe mihi cū primis precolum fuit, quod diēs esset, quo rebus expediēdis necessario vacare me oportebat.

RIT 2

Postri-

Archiepiscopus
Burgen-
sis est à
monasterio
fundando
alienior.

S.
Theres

Oper

IV
1586

Postridie ergo, summo manè P. Prouincialis Archiepiscopus adiit, benedictionem illius petiturus : nam aliud nihil hac in re sciendum nobis putabamus. Quem ad eò mutatum & stomachum reperit, quod suo iniussu ac sine facultate illuc venissem, utrumquam aut ipse, illuc ut venirem, mihi mandasse, aut nihil dominum re hæcenus factum fuisse videretur, vnde ita P. Prouincialis de loco locutus, ut valde mihi sese indignari ostenderet. Achicet tamen concederet, mandasse se, ut illuc venirem : ita tamen id seletum intelligere, ut scilicet ego sola rem tractatura venissem, non rem simul mecum Moniales conducent. Liberet nos Deus ab indignatione quam ostendit tum, cum rem cum magistratu (ut fieri solebat) iam confectam esse intellexit, ac proinde nullum iterius esse facultatem petendam, sed foundationem domus inchoandam : ac Palatinum Episcopum (dum videbatur) rogarem, num bene factum censeret, Dominatione illum & certiore nō reddita, urbem intrare mihi dixisse id minime vellet esse, quod Dominationem ipsius id summo pere iam desideraret. Sed omnia hæc parum apud eum proficiebant. Sic ergo res acta est. Certe factum id ideo, quod monasterium id Deus fundare minimodis veller (ut & ipsemet postea confessus est) nam prius aduentus nostri certiore fecissemus, aperte edixisset, ut veniremus. Tandem ergo sic P. Prouincialis a se dimisit, ut negaret potestatem facturum, quam domum propriam & certos haberemus: alioquin, posse nos vnde veneramus reuerti; quod & viz iam satis essent expeditæ, & tempus commodum.

Quam, o Deus meus certum est, ei qui tibi aliquod oblatum præstat, quam citissime magno aliquo labore, mercede soluit! Quod autem pretium eo haberi potest pretiosius, ab ipso animo & sincerè te diligunt, si illius valorem intelligere nobis datum fuisset: tunc vero lucrum illud habere ipsi nobis dedit, quoniam omne negotium nostrum per id impediti & commodebatur. Dicebat enim, censum & redditum quem habere, & quam emere debebamus, ex dotibus quas Moniales ingrederentur daturæ erant, comparari non debere. At (esto de illa re non cogitamus) satis apparebat, pro illo quidem tempore nullatenus affert remedium posse. At non ita videbatur mihi, semper eadem ta eram, ac sperabam omnia hæc nobis in melius cessura, & diaboli technas & molimina esse, ad rem hanc penitus elidendam; Deum vero tandem opus suum feliciter ad exitum perducere.

Et ceterum Pater Prouincialis, his auditis, alacer & latus inde
 respondit: ne enim nullatenus est turbatus. Deus quippe id ita fieri vo-
 lubat, ne ipse me obiurgaret, quod facultatem datā, scripto (prout qui-
 dam is faciendum suaserat) committi non iussissem.

Ex amicis, qui litteras commendatitias nobis dederant, vene-
 ramur illic mecum, (vt dictum est) Canonicus Salinas: qui, vt & con-
 sanguinei eius suadebant, vt ab Archiepiscopo facultatem petere-
 mus, vt nobis in domo in qua agebamus sacrum posset celebrari, ne
 per plateas, quae admodum tunc latulente erant, incederemus: in-
 cedens enim videbatur & inconueniens, nos disualceatas ita foras
 prodire, domus enim haec commodum satis ad hoc locum habebat,
 vnde quae Patribus Societatis Iesu, cum primum Burgos venerunt,
 quidem octo annorum spatio, vicē templi praeberat. Itaque non in-
 cōueniens futurum nobis videbatur, si ibidem loci possessionem ca-
 peteremus, vsq; dum domum aliam haberemus. Numquam verò im-
 petratū ab Archiepiscopo potuit, vt ibi nos sacrum audire sineret, ta-
 men duo Canonici id ipsum quā instantissimē ab eo eslagitarent.
 Aliud verò non concessit, quā vt, postquam censum stabilem iam
 haberemus, illic foundationem auspicaremur, donec domum pro-
 priam haberemus: atque quin etiam datis fideiussoribus nos sibi pro-
 mittere voluit, illam nos empturas, inde quae emigraturas: Hos verò
 quā primum inuenimus: etenim cōsanguinei & amici Canonici Sa-
 linas ad hoc sese obtrulere, Catharina verò de Tholosa reditus seda-
 turam spondit, vt sic foundationi initium daretur. Inter haec dum
 inquiratur quomodo aut vnde census cōstituendus esset, tres & am-
 plius hebdomades effluxerunt, nos interea sacrum non audiebamus
 nisi solum festis diebus, ac tū quidem summo mane. Ego verò febri-
 ctabam, & satis malè valebam. Sed Catharina de Tholosa ita
 nobis abunde de omnibus prouidebat, vt ego quā iucun-
 dissime gesserem: & mense integro tam copiosē tantōq; animi alacri-
 tate nos in quadam aedium suarum parte à ceteris sequestrata aluit,
 ac si singularem mater esset, Pater Prouincialis eiusq; comites diuer-
 sabantur apud quemdam ex amicis eius, qui eodē secum in Collegio
 olim litteris operam dederat; nomē ei Doctor Mansus, Magistralis &
 Theologalis ibidem in primaria aede Canonicus. Graue verò ei &
 permolestum erat, quod tanto tempore illic se morari oporteret, &
 nequē quo se à nobis modo posset subducere fideiussoribus ergo
 productis, & reditu constituto, Archiepiscopo Prouisorum rem in ma-
 nus tradidit, quā primum vt expediretur fore pollicitus. Diabo-
 lus certe huic se insinuare & immiscere debebat: nam, postquam hic

eam mature examinasset, vt nullam iam superesse difficultatem estimaremus, & iam prope mentis effluxisset, ex quo Archiepiscopus consenserat, vt eo quo dictum est modo res perageretur: ut mihi Prouisor schedulam, in ea, non ante potestatem fundam nobis datum iri, dicens, quam proprias ædes haberemus, nolle nosque Archiepiscopum iam, vt in domo in qua agebamus, fundam nem inchoaremus, quod esset ea humida, & platea in qua stare, admodum tumultuosa & inquieta, adhuc, nescio quos scrupulos & difficultates nobis mouebat circa reditus certitudinem, & aliam nulla, tamquam si tunc primum res inciperet; & nisi ita faceremus, non esse quod amplius instaremus: denique, domum Archiepiscopo placere debere.

Magna certe fuit Patris Prouincialis, cum hoc vidit, atque omnium, animi ægrotudo: certum namque est, ad situm aliquum monasterio condendo accommodum coemendum, multo opus tempore. Per molestum quoque ei erat, videre, quod ad Sacrum audiendum nos oporteret foras prodire: nam quamuis templum non ita procul distaret, & ipsæ quodam in Sacello secreto, nemine conspiciente, id audiremus, ei tamen & nobis longe id erat molestissimum. Vnde is id moleste ferens, tunc (vt credo) decreuit, viam re, vnde veniremus, rediremus. Ego vero ei minimè assentire poteram, cum præsertim in memoriam reducerem id quod mihi Dominus ante dixerat, vt scilicet ex eius parte rem auspiceret. hinc autem certo, eam conficiendam, sperabam, vt vix aliquam hac è tergiversatione molestiam sentirem. Solum me affligebat, quod P. Prouincialem afflictum maestumque cernerem, ac dolebam in primis, quod nobiscum venisset, vt pote quæ nesciebam, quantum deinde molesti ipsius (vti postea referā) essent auxiliaturi. Me ergo in hac afflictione constituta, comitibus quoque meis adhuc magis afflictis (quamquam illarum afflictione non tangerer, sed sola P. Prouincialis) Dominus mihi, etiam in oratione non agenti, hæc verba dicit. *Lam confortare Teresa.* Hoc ego animata monito, maiore iam generositate P. Prouincialem cohorrer (& certè Maestas illius hanc ei habundubiè etiam suggessit) vt inde ad sua negotia digrederetur, neque Burgis relinqueret, quod iam quædragésimales feræ imminebant, quibus illum alibi conciones habere necessario oportebat.

Ipsæ ergo & amici quidam operam dederunt, vt nobis aliquod cubicula in nosocomio à Conceptione denominato, in quo & venerabilis asseruabatur Eucharistia, & quotidie sacrum pergeretur, attribuerentur. Hoc quidem ei aliquod fuit gaudium & solacium.

*Dominus
sanctam
Matrem
consolatur.*

nam; at non ita nobis. etenim vidua quædam commodissimo
ex illis cubiculo conducto (etsi non nisi post semestre huc esset com-
migratura) non modo cedere aut mutuo dare ipsum nobis noluit,
verum etiam graue ei erat, quod quædam cubicula in solario, tecto,
et in loco vicina, & e quorum vno ad eius cubiculum aditus patebat,
nobis essent attributa. Vnde, cum satis ei non esset, illud forinse-
cus ocludere, clauemque penes se asseruare, etiam clauos traba-
les introsum iussit infigi, itaque vsui ineptum reddidit. Ad hæc, So-
ciales, loci putabant nos nosocomium nobis arrogare & vsurpare
velle (quæ certè suspicio nimis quàm à nobis erat aliena; volebat
videlicet nobis Deus maioris meriti materiam dare. Vnde coram
Notario, tam P. Prouincialem, quam me spondere iubent, nos inde,
quando cumque nobis dicerent, statim egressuros. Hoc mihi porro
omnium videbatur difficillimum: timebam namque, ne vidua, quæ
& opulenta erat, & consanguineos plurimos habebat, cum id illi in-
mentem veniret, nos inde subito iuberet excedere. At Pater Prouin-
cialis (utpote prudētior & circumspēctior) voluit nos facere quid-
quid hi fieri iuberent, ut illuc quamprimum transire possemus. Alia
vero loca nobis non dabant, quàm vnum cubiculum cum quadam
culina. Sed, qui nosocomij huius curā habebat, Ferdinandus de Ma-
taga, insignis Dei seruus, alia insuper duo cubicula nobis attribuit,
in quibus externos ad colloquium admitteremus, in quo permagnā
nobis caritatem fecit, qualem & erga omnes numquam non exhi-
bet, ut qui pauperum causa nihil non præstat. Quin & Franciscus de
Carras, qui supremus Carforum Magister hic est, & nosocomij hu-
ius curam peculiarem habebat, beneuolū nobis se exhibuit, & qui
vulquamque in rebus potuit, semper nostrum se tutorem & patro-
num præstitit.

Benefactorum in hisce principijs ideo mentionem facio, ut, quæ
quæ iam viuunt Moniales, & quæ post futuræ sunt, eorum suis in-
precibus, (ut par est) memores sint, eosque Deo commendent, fun-
datoribus enim hoc quàm maximè debetur. Quamuis vero mea in-
tentio initio non fuerit, ut Carharina de Tholosa fundatrix domus
huius esset, quinimo ne quidem id cogitauerim, id tamen bonæ eius
vitz apud Dominum promeruit, ut qui hoc modo rem omnem dis-
posuit, & ordinauit, ut hic ei titulus merito denegari non possit. Nā
ut omittam, quod de mū emerit, & de suo soluerit (ni enim hoc fuisset,
remediū ad hoc nullū suppetebat,) dici sane nō potest, quāto oēs Ar-
chiepiscopi, terguersationes & remoræ ei labore steterint. Maxima
namque ei erat afflictio & crux, vel tū cogitare, ut hæc collapsa esse,
& exi-

S.
Therese

Oper

IV
15

& exitu non habituram; numquam vero à nobis benefacendo interfabatur. Licet autem nosocomium hoc satis ab artibus illius esset remotum, nihilominus magna quadam cum beneuolentia & affectu non quotidiè nos visitabat, omniaque quibus opus habebamus, submittibat. Tamen si maleuoli eam identidem carperent & supplantarent, adeo ut, nisi animum & generositatem quam habet haberet, eas illi satis essent ad eam à cœpta beneuolentia reuocandam. Ego vero quantum ipsa pateretur, nec non afflictionem eius videns, tum perire intra memetipsam affligebar: licet enim eam ut plurimum acceleraret & regeret, nonnumquam tamen dissimulare non poteram, præsertim cum hi eam in conscientia tangerent: habet enim eius primis bonam & timoratam, ut, quantumuis magnam indignam occasionem nonnulli ei darent, numquam tamen eam vel videri quod Deum offenderet, proloquentem audiuerim. Dicebantque illam rectè ad infernum tendere; nam quomodo id facere potest quod faciebat, cum liberos haberet? Ipsa verò quidquid faciebat, non nisi arbitrio & consilio virorum doctorum facere ego namque (esto ipsa fortè secus censuisset) ob nullam causam mundi huius rem quippiam eam facere permisisset, quod facere fas fuisset, tamen si propterea etiam mille monasteria omittenda fundari, nedum vnum dumtaxat. Sed quia id quod tractabatur cultò & secretò fiebat, hinc non miror, si plura homines pararent, quam à patre rei erat. Ipsa verò semper insigni cum circumspectione & prudentia (qua pollet maxima) omnibus respondens omniaque æquanimiter sustinebat; satis ut appareret quandam illi industriam dari, ad & his satisfaciendum, & illos tolerandos, & virilem animum suggeri, ad omnia æqua mente perferenda. Verò serui Dei sunt ad res illustres & præclaras exequendas aptiores, quam qui illustri stirpe sunt editi, si modo hic animus habet, quamquam ei in sua & nobilitas & satis magna claritas potest esse namque valde honesto genere edita.

Ut verò ad cæptam materiam redeam: P. Prouincialis, cum eam conduxisset in locum, in quo & audire possemus sacrum, & doctrinam aliquo modo seruare, Vallisoletum (quo in loco eam conuari oportebat) ire sustinuit: esto non sine anxietate, quod nihil omnino Archiepiscopo videret, è quo nobis illum facultatem conciliare sperare posset, & quamuis hanc ipsa ei spem facerem, tamen in animum inducere, mihi crede non poterat. Erant magnas ad hoc cogitandum habebat causas ac rationes, quibus ego non expedit referre. Si vero ipse exiguum habebat spem,

ette adhuc minorem habebant, qui cum adhuc magis intimidabatur & deieciabant. Ipse ut discessit, magna ex parte meam anxietatem & penam imminutam sensi: nam (vix iam supra commemoravi) maxima quam sentiebam pressura erat, quod eum afflictum viderem. Abiens is, nobis in mandatis dedit, domum propriam habere ut procuraremus. quod certe nimis quam difficile erat: haec quippe nulla dum se se obtulerat, quam emere possemus. Amici nostri maximopere de nobis solliciti & anxii fuere (ac potissimum duo illi amici Patris Prouincialis) simul etiam inter se decrevere, non prius Archiepiscopo verbum de rebus nostris facere, quam domum haberemus. Is vero semper se dictitabat maiore fundationem hanc studio ac desiderio cupere, quam alius quispiam in ciuitate. Equidem id credo: (est namque pius cum primis & bonus, ut qui nihil nisi quod verum est loqueretur) ex operibus tamen eius non satis apparebat ea namque a nobis exigebat, quae (prout quidem nostris erant facultates & media) penitus impossibilia videbantur. Sed haec, diaboli erat machina & versutia, ut res haec non fieret: sed distunderetur. Sed, quam, o Domine, ad oculum patet, esse, te potestatem: nam ex eo ipso, quod is ad eam euerendam procudebat, tu rationem ad illam melius & commodius exequendam adinuenisti. unde esto etiam in aeternum benedictus.

Iam inde a Vigilia S. Marthae, quo in noster comitum ingressi sumus, ad usque Vigiliam S. Iosephi domos varias inspeximus: sed in omnibus quae offerebantur, tot notabantur incommoda, ut nullam ex colaris emere consultum esset. Proposuerant mihi inter alias, & des quidam viri nobilis, quae iam a multo tempore venales fuerant: & quamuis tot ibi Ordines domum quaearent, Deo tamen providente factum, ut nullis horum haec arriderent. Iam vero id illi omnes non parum mirantur, quin imò eorum nonnullos eam tunc non coemisse valde deinde paenituit. Duo de ijs aliquando mecum egerant: sed tam multi vicissim earum mihi incommoda narrabant, ut omnem erga ipsas affectum (tamquam erga rem mihi minimè expedientem) imò & memoriam iam exuisssem. Cum ergo die quadam cum Licentato Agniario (quem Patris nostri amicum esse dixi,) quique magna cum sollicitudine domum nobis vrbe tota conquirebat) agerem, usque mihi diceret, multas quidem se vidisse, at nullam in vniuersa ciuitate commodam reperisse, atque adeò impossibile penitus mihi videretur (prout quidè ex alijs intelligebam) vllā tunc inuenire; subito mihi illarum aedium in mentem venit: à quibus dixi nos iam animam auocasse. Cogitavi ergo mecum, eas, quāuis ita essent incommodae

*Domus illa
quadrata,
qua alijs Religiosi displacebat.*

S. Matris Teresa Opera.

Sss

da ac

S.
Theres

Opus

IN

de acia stabat, presenti tamen necessitati posse sufficere: etenim po-
stea, si displicerent, facili negotio alijs reuendi posse. Licentiato Ag-
iario rem hanc aperui, eumq; rogavi, num meo nomine eas inspicere
dignaretur. forma illarum exterior ei nō displicebat, esto eas nō in-
spexisset: quare eas, quasuis tēpus tempestuosum satis & immitte et
quāprimum inspicere voluit. Earum inquilinus quod eas vendi-
nimē cupiebat, nulli inspicendas dare volebat: at illarum fuit, ut
quantum quidem exterius colligere poterat, mirē ei attidebant. ve-
de de ijs emendis agere decreuimus. Vir nobilis, cuius ex erat, ut
in ciuitate nō ad erat: sed Sacerdoti cuidā viro cum primis pio eam
diuendarum curam dederat: hinc verō Dominus voluntatē & propo-
sitionem iniecit, ad eas nobis vendendas, & candidē admodum ac-
cedere nobiscum agendum. Cōuenimus, ut eas ipsa inspectum abren-
ica verō statim mihi placuere, ut, tamen si duplum eius, quo ven-
esse audieram, pretium emptor postulasset, ipsum nō illibenter pro-
soluissē, atq; etiam tum vili eas mihi cessisse pretio credidissē. nō
idē iam ante bienniu, idomino earū oblatū pretiū erat, eo tamen
vendere noluerat. Postero die ergo & Sacerdos, & Licentiatus con-
nere. hic cū audisset, quodnam Sacerdos pro ijs pretium exigeret, vo-
luisset id quāprimum obtulissē, & inter nos cōuenissē. Hic
rem cū amicis quibuscūq; communicassē, dixerunt, me, si tamen
soluerem, quingentos aureos vltra condignum pro ijs solutū. U-
te cū Licentiato hoc significassē, contrā censebat is nos etiam
fra condignum daturus: esto quidquid peterent daremus. Hic
pinionis eram & ego: nā non diu quoad hoc deliberassē, quod
stra esse ea deliberatio mihi videretur. Verū quia de cōmuni Op-
nis totius ære pretium id erat numerandum, hinc religioni mihi de-
cebam quidquid peterent offerre. Hæc autē conuentio & cōgregatio
in ipsa S. Iosephi vigilia ante sacrum contigit. quare a sacro ut par-
tursus conuenirent, ac tum rē concluderemus, edixi. Licentiatus
vir boni iudicij est & sagax: vnde perspiciebat & augurabatur, ut
plebem diuulgari inciperet, fore ut vel eas multo carioris, vel
sus non emeremus. vnde Sacerdotē spondere iussit, sese postquam
illuc rediturum: nā in omnibus nauum se & sedulum imprimis
bat. Interim nos Deo negotium per preces cōmendauimus, qui
tunc dixit: *Quid ob pecunias moraris?* quibus verbis significauit, de
illā nobis quadrare. Rogant Moniales S. Iosephum q̄ instantius
ut in die & festiuitate illius domum habere posset: cumq; nō
rēt, tā citō illā inueniendā, tñ votis ipsarum est satis factum. q̄
me, identidē vrgerent & suaderēt, ut tandē de emptionis pretio

venum, tādē p̄ualerunt, vt conuentū sit. Licentiatus autē ianua egre-
dies in Tabellionē, qui Deo dirigente & ordinante illac tum forte
transibat, incidit: cum quo intrans mihi dixit, expedire negotio huic
ut de sine imponit eo uocatisq; testibus, & attrij ianua occlusa, ne quis
recleret: vnum namq; hoc metuebat stipulatio, omni quæ ad eam
necessaria erat, adhibita solennitate & robore, idq; in vigilia (vt dixi)
gloriosi Confessoris S. Iosephi, per summam boni huius fautoris di-
ligentiam & prudentiam, in ira confecta que est.

Nemo verò crediderat fore, vt tā vili illa pretio venum daret: vnde
aut primū ea res in vulgus innotuit, multi accessere aliundē em-
ptores, distantes Sacerdotē illum, qui vēditioni p̄fuerat, eā quodāmo-
do incedisse, & stipulationē illā vt fallacē, & subdolā reuocandā: etc.
tum manifestū in ea cōmissū esse errorē. vnde nō parū calumniarunt
Sacerdos ille excepit. Dominos verò illius, qui erāt (vt dixi) quidā il-
lustris eiusq; vxor, quamprimum certiores huius rei fecimus: qui au-
diti, domum suam iam in monasterium esse conuersam, tanto perfusi
sunt gaudio, vt pacta conuentaq; rata firmaq; esse iusserint: quam-
quam iam ea dissoluere non possent. Postridie ergo venditionis con-
fectæ sunt tabulæ, & tertia pretij pars (vt sacerdos stipulatus erat) mox
periolata: nam in nonnullis conuentionis articulis punctisq; non ex-
equi iustoq; nobiscū agebat: sed iniuriā illā sustinuimus dissimulātes.

Absurdū forte & ineptum cui piā videatur, tam diu me narratio-
nem emptoris domus huius immorari, at certē, quicūq; rem hanc pe-
nitius considerant, illam sine miraculo confectam non fuisse cen-
sere, partim quo aut pretij quo empta est vilitatē, partim quod om-
nes Religiosi qui illam impexerant, adeo excutierint, vt illam, quasi
cōueniēte emere neglexerint, tamquā si Burgis non fu-
issent: vnde mirabantur, quotquot eam inspiciebant, quomodo hi ita
accusassent, hinc eos reprehendebant, ac stuporis & fatuitatis coar-
pente, quin & duo Monasteria Monialiū (quorū vnū iā nuperrimē il-
le cōstitutum erat, aliud verò iure vbi cōnobii ipsarū cōcrematum e-
rat in vrbē se contulerat) nec nō alia quædā p̄sona diues, q̄ monasteriū
quoddam fundare decreuerat, & domū hanc inspectā vt incongruam
neglexerat. oēs hos, postea q̄ ea à nobis coempta est, quā maximē p̄-
cedunt, q̄ a se empta nō esset. Is autē p̄ ciuitatē spargebat rumor, clare vt
videremus, q̄ meritō bonus Licentiatus Aguiarius, pcurarit vt res q̄ oc-
currebat perageret, talēq; ipse à parte sua diligētū adhibuerit. verē vt
dicere possumus, ipsū vnū, secundū Deum, nobis domum dedisse. Ma-
gno ergo ad omnia momentū adfert, bonū & solers ingenium: q̄ quia
ipse tā praeclarum & eximium habet, & simul tā bonā ei voluntatem
Deus indidit, huic eius adminiculo rē hanc confecit. Mēse & amplius

in nobis auxiliando, & designando quæ restaurari oportebat, & quædem sat paruo impendio nauiter incubuit. Quare satis apparet, Dominum domus huius foundationem sibi soli reseruasse, quod omnia penè parata & disposita reperiabantur. Vt verum fatear, statim atque illam, & omnem eius instaurationem vidi (tamquam hactenus pre se pro nobis constructa esset) merum mihi somnium videbatur, vniuersa tam celeriter confecta cernere. Vnde eas, quas ante pararamus aduersitates & difficultates, Dominus, ad tam delictorum locum conducendo, abunde compensauit, etenim hortus, lætæ prospectus, & aqua eius merus paradysus deliciarum videtur, sic ipse in æternum benedictus. Amen.

Archiepiscopus statim rem hanc rescinit, vnde non parum gaudus est, quod tam commodas ædes nactæ essemus; cuius rei causam contradictionem suam ex parte esse credebat: & nō sine ratione. Ego me ei magno affectum gaudio fuisse scripsi: ex eo quod hæc illi placuissent, festinaturam quoque ut eæ quamprimum habitationi adirentur, ut sic mihi facultatem faceret. Ergo quamprimum, vti conuigraueram, operam dedi, dictum namque mihi à nonnec diu illos velle nos in noscomio agere, vsque dum litteræ, necesse confectæ essent, quamuis autem inquilinus illarum non dū esset (nam etiam in illo inde excedere compellendo aliquam facultatem subire oportuit) in aliquam tamen illarum partem transcepimus. Intellexi porro, Archiepiscopum propterea non mediocriter successisse. Vnde ipsa eum, prout potui, placare studui: nam bonus sit, esto irascatur subinde, statim placatur. Indignatur quod est, cognito nos illuc reticulatos cancellos & orbitam in duos, hoc morem eius voluntati gerere non videremur. Cui rescriptum, ut plurimū in ædibus hominū recollectioni studentium adhiberetur; at, q̄ ad monasterij formā spectaret, nondū nos ausas fuisset, nā crucē illis præfigere, ne monasteriū hæc esse videretur. Et erat verū. Quantūlibet aut magnum is affectū & beneuolentiā nobis elararet, id tñ ab eo impetrari nō potuit, ut facultatē nobis cōcederet.

Venit autem domū inspecturus, quæ ei mirificè placuit, plurimā beneuolentiæ nobis ostendit, non tñ eam quam volebamus potestatem faciebat, esto illius concedenda maiore iā spē daret. at q̄ litterarū quædam & instrumenta cū Catharina de Tholosa conficienda celerit parū timebamus ut ipse illam negaret. At Doctor Mācius (estis, qui ille amicus, quem P. Prouincialem Burgis habuisse dixi) illi per litteras erat; hinc commodam explorabat oportunitatem, ad hanc in mentem reducendum, & facultatem impetrandam: etenim tam permolestum erat, res nostras isthoc in statu videre. Nam ne quid

in domo quam emeramus (tamen ipsa Sacellum priuatum haberet, in quo Domini illius sacrum audiebant) potestatem facere voluit ut fieri nobis celebraretur. unde diebus festis & Dominicis necesse nos erat foras prodire, ad ipsum vicinū in templo audiendum: commodum autem id fuit, quod hoc satis vicinum esset; tamen etiam inde adeo tempore quo in domum hanc migravimus, usque dum illa in monasterij formam erigeretur, prope mensis effluxerit. Omnes viri docti aiebant, causam illam sufficientem esse ad facultatem dandam; Nihil Archiepiscopus, qui satis est doctus, ipsum etiam videbat. Ad hoc ut aliud cur ea differretur, in causa esse non videretur, quam quod Dominus nos aliquid pati volebat. Ego quidem id satis æquanimiter ferebam, sed erat quædam Monialis, quæ quoties se in plateis videret, ex apprehensione & angore tremiscebatur.

Ad hæc in litteris & instrumentis conficiendis non parum difficultatis & laboris subijmus: modo enim ei satis erat quod fidei flores offerremus, modo præsentem volebat pecunia venditori satisfacere, quin & alijs multis in rebus importunus & molestus nobis exsistit. Verum in hoc non tam Archiepiscopus ipse quam Prouisor quidam, qui omne hoc negotium nobis facessuit, culpandus est; quem si tunc temporis Deus non immurasset, numquam rem credo ad exitum condecere potuissemus. Porro quā multa Catharinam de Tholosa hic pati oportuerit, dici non potest. omnia vero ipsa tam patienter pertulit, ut me in admirationem raperet. In rebus autem necessarijs nobis procurandis numquam defatigabatur: Omne namque quā in domo instruenda opus habebamus, suppellectilē quam libentissimē subministravit, ut lectos & alia plurima; utpote quæ domum satis habebat instructam, adeo ut eorum quibus opus habebamus, (esto ipsa domi suæ non haberet) nihil nobis defuturum videretur. Alij qui monasteria nostra fundarunt, plures quidem quā ipsa facultates & possessiones eis dederūt, at quæ plures in nostra causa subierit labores, nullus est, ut quæ decuplo plus omnibus laborauit; imò, si liber non habuisset, dedisset quidquid habere potuisset. Ad eodē vero labori hac mora ipsam conficiebat, & rei finem videre tam ardēter cupiebat, ut, quidquid illius gratia faciebat, per exiguum illi videretur.

Ego verò, eum longam hanc tergiversationem vidē, ad Palentini Antistitē scripsi, eū rogās, ut denuò ad Archiepiscopū litteras scribere dignaretur, utpote qui non parum aduersus eum cōmōtus erat: nam quidquid in nos illē admittebat, hic velut sibi factū interpretabatur. Quod verò maximē mirabamur, id erat, quod Archiepiscopus nullam se nobis aliqua in re iniuriam facere crederet. Rogavi ergo

S.
Theres

Oper

IV

15

cum, vt rursus ad eum litteras mitteret, eum monens, vt, quod iam de domo nobis prospectum erat, & quidquid is vellent, faceremus, rem ad exitum aliquando conduceret. Palentinus ergo pro eo epistolam, apertam, mihi misit, vt, si illi hæc tradita fuisset, nostras summo periculo exposuissemus, imo perdidissemus. Quæcâ Doctor Mancius, quo tum confessorio vtebar, & confusione, illi tradi noluit, nam, quamuis benevolentiam & amicitiam per nos spiraret, quædam tamen hinc inde interim discebat veritates, prout quidem Archiepiscopi natura & conditio erat, satis ab alienandis erant, vt qui iam tum ob nonnulla, quæ ei innotuissierat, ab eo alienior non nihil erat: cum tamen antea summi nosse fuissent amici. mihi verò significauit, quemadmodum per salutis nostri mortem, qui prius ad inuicem inimici erant, facti sunt amici; ita vice versa me eos, qui prius amici erant, inimicos inter reddidisse. Ad quod ei respondi, hinc eum videre posse, quidnam fieret. Quamquam, quantum possum, colligere, omni qui potest ratione elaboraram, & curaram, ne hi ab inuicem abalienarentur. Quare iterum Palentinum, quàm potui optimis rationibus exui, vt alias ei litteras per officiosas & benevolentia plenas, non graueretur, ei ob oculos ponens, quantum per hanc rem honoris diuino accederet, incrementum fecit is, quæ ab eo postulabatur quod certè permultum fuit. Sed ubi vidit, de honore diuino ego hæc sese re mihi gratificari (vt pote qui tam continuo semper est gratificatus) tandem id se facturum recepit; mihi quæ res quidquid hætenus in Ordin's gratiam præstitisset, sibi graue non fuisse, atque has ad Archiepiscopum litteras mittere.

Tandem ergo illæ venere, quæ accedente quoque diligenti studio doctoris Mancij, Archiepiscopum perpulerunt, vt facultatē optatam concesserit, & per bonū Ferdinandū de Matança (qui summo animi sui gaudio eam attulit) eā nobis denunciari iussit. Illo die erant Moniales magis desolata, quam fuerant hætenus, & Catharina de Tholosa ita mœrore contrita, vt eam consolari non posset; vt eo ipso tempore, quo nos iam recreare & gaudio perfundere Dominus volebat, magis nos affligere voluisse videtur. Quin & ego (quæ semper hætenus bene speraueram), Super re nocte aliquo modo expebam diffidere. Sit nomen eius laudabile, benedictum & superexaltatum in sæcula.

Doctori ergo Mancio potestatem fecit, post diem sacrum apud celebrandi, & Sanctissimum Christi corpus illic collocandi. ergo, primam Deo hostiam obtulit, & Pater Prior monasterii

Burgensis
monasterij
facultas
datur.

hili, Ordinis Dominicanorum (cui Ordini, uti & Societati Iesu
penultimum semper debui) sacrum summum celebravit, idque cum
regna symphonicorum & citharædorum sua sponte venientium
biennitate. Omnes amici & fautores nostri maximopere gaude-
bant, & vniuersi prope ciues nobis congratulabantur, utpote qui
nobis quam maxime compatiabantur, quod tam male nos haberi
cernerent; & quidquid Archiepiscopus in nos committebat, tam
illud dignum & graue videbatur, ut subinde magis sentirem quod
de ipso dici audiebam, quam quod ab ipso patiebar. Tanta autem
curam bonæ Catharinæ de Tholosa, tum omnium Monialium læ-
tini, ut mihi ea deuotionem excitaret, Dominoque dicerem: *Quid,
quæ pellant, hæc ancilla tua aliud, quam tibi seruire, & se propter reclusas vi-
tæ pænes nunquam possint egredi?* Vix credat quisquam, nisi qui re ipsa
experitur, quantum in hisce foundationibus tum percipiatur gau-
dium, cum ita nos reclusas videmus, ut nullus sæcularium ad nos in-
gressus queat, nam quantumuis illi nobis propinqui sunt & cari, tan-
tum tamen afferre nobis illi solatium & voluptatem non possunt,
quantum percipimus dum solas & reclusas nos esse videmus. Perin-
de hic nobiscum agitur, ac dum piscibus sagena è fluuio eductis,
vivere prorsus non volentibus, nisi denuo in aquam conijciantur,
tam animæ in profluentibus. Sponsi sui aquis viuere assuetæ, dum ex
oppressæ reræ mundi huius retia conspiciantur, verè viuere nequeunt,
quoadque sese denuo in easdem coniectas vident. Hoc autè in o-
mnibus hisce sororibus video, etiâ tunc per experiëntiam scio, Moniales
quæ, quod ad foras egrediendū quod inter sæculares versentur, &
illis sepius agendū, desiderium & pruritum sentient, nōdū aquā illā
in qua eū Samaritana muliere Dominus locutus est, inuenisse,
ac ipsū vultū suū ab illis abscondisse, & merito quidē, cū & illis vo-
lupte nō sit cū illo tractare & cōuersari. Vereor autē ne duplici ex cau-
sa contingat: nimirū, aut quod statū hunc pure propter ipsum solū
nō assumpsit: aut, quod postquā illū iā assumpsit nō agnosco quantū
ipse Dominus gratiā, illas sibi seligendo, & ne viro cuiuspiam, qui se
pe illis vitam, (atque vtinam non & animam) eripiat, subijciantur
liberando, præstiterit. Anne, o sponse mi, vere homo & Deus, gra-
tia hæc parui facienda est: Lau demus ergo eum, carissimæ, quod no-
bis hanc fecerit; nec in tam magno Rege & Domino, qui nobis pro-
pter exiguos quosdam laborculos, tot quoque delicijs perfusos, qui-
bus cras finem accipient, regnum quod finem nescit, præparauit, di-
laudando vniquam defatigemur. Sit ipse in perpetuum benedictus.
Amen.

*Clastrum
vita, est Re-
ligiosorum.*

Ali-

S.
Theres.

Oper.

N. V.

Aliquot post fundationem peractam diebus, & Patri Provincia-
li & mihi visus est, census annuus, quem Catharina de Tholosa
mihi hanc assignarat, in commodis quibusdam e quibus & nobis
suboriri, & illi molestiae exhiberi possent, obnoxius esse. Malui
proinde Deo fidere, quā occasione retinere, e qua ei quāpiā inter-
sci posset licet molestia, quare tū ob has tū ob alias rationes, eā
Capitulo congregata, & annuente P. Prouinciali, ea quam nobis
Catharina dederat, possessione coram Tabellione publico hanc pa-
re cessimus, omnesque eiusdem tabulas ei reddidimus, factum
quā poterat secretissime, ne id rescisceret Archiepiscopus, qui
velut iniuriam sibi factam esset interpretatus, esto ea omnia in
monasterium hoc redundet. quando enim scitur, aliquid monasterium
in paupertate & sine censu fundatum esse, non est quod timere
quod passim elemosynae submittantur: verum cum hoc cessare
bere stabilem iam sciatur, subesse certe periculum aliquid viti-
ac ei subinde ad victum necessaria defutura. Et hoc quidem
nam post Catharinae mortem aliter erat futurum, occasum tam
praesenti necessitati per duas eiusdem filias, quae hoc ipso anno
lentino Cōuentu professionem erant emissurae: cum enim ha-
ra editura, Parentis legitimae suae portioni renuntiassent, eam
tri addixissent, iussit hac ut eam renuntiationem irritam declaret
& in Burgense monasterium ius suum transferrent. Hae, volentes
quam alia eiusdem filia, quae hoc loco habitum monasticum
re voluit, attulit, utpote cui mater legitimae tum paternae, tum
nae liberam dispositionem reliquit: censui, quem prius ipsa nobis
gnarat aequiuale. Hoc dumtaxat incommodi est, quod huius
tibus, de praesenti frui non liceat: at ipsa semper mihi persuasi,
illis vniquam defuturum. Etenim Dominus, qui efficit ut ali-
monasterijs, quae in paupertate fundatae sunt, elemosynae
buantur, aut corda hominum excitabat, ut liberaliter huic bene-
ciant, aut alia media suggeret, quibus se Moniales sustineant, ac
rur.

Sed quoniam nullum haecenus (vix quidem scio) hoc
fundatum erat, hinc subinde Dominum rogabam, ut, quā
ut hoc ipsum erigeretur voluisset, etiam Monialibus de rebus
sarijs & alimonia prouideret. unde etiam hinc discedere
prius voluissim, quā aliquam Monialem habitum alimonia
vidissem. Cumque quadam vice hac de re cogitarem, dicit
hi Dominus: Quid dubitas? iam omnia confecta & ab soluta sunt.
abire, quibus verbis mihi significauit, nihil necessarium

Dominus
sancti Ma-
rii & securam
officiarios.

nam vnde ita sollicitudinem omnem deposui, tantamq; fiduciam
concepi, ac si valde opimum eis censum relinquerem, itaq; quam-
primum de meo discessu agere cepi: quod iam tum frustra moras hic
habere mihi videretur, & aliud nihil agere, quam in domo hac recrea-
re & voluptatem capere (utpote quæ mihi cum primis placebat) & a-
liis in locis (esto maiore cum labore) magis utilis esse possem. Porro
Archiepiscopus & Episcopus Palentinus ex eo tempore egregiè in-
ter se amicitiam coluerunt. Etenim Archiepiscopus statim singulari
modo erga nos affici cepit, sacrumq; Religionis habitum
in Carthaginæ de Tholosa, nec non alij Moniali, quæ hoc mo-
nasterium ingressa est, contulit. Et hætenus semper fuisse aliqui, qui
beignè nos, & quidem satis laurè, habuere. Nec credo, Dominum
permissurum, ut sponsa suæ cum inopia conflisteretur, si modò ipsæ
deberi debent & obligari ut ei seruiant. Det proinde Maiestas il-
lus propter magnam suam misericordiam & bonitatem, illis ad hoc
gratiam. Amen.

Vidum autem mihi est, hoc loco referre, quomodo Moniales
Monasterij Abulensis, (quod primum omnium fundatum fuit, cu-
jusque fundatio a'io in * loco descripta est, non autem in hoc libro) * *In libro*
quæ in prima sui fundatione Ordinarij obedientiæ subiectæ fuerant, *scilicet vna.*
sive Ordinis se obediētia subiecerint. Quo autē tempore id funda-
tione Abulæ Episcopi agebat Aluatus de Mendosa, qui modò Pa-
lentinæ Sedi præest, qui quādiu Abulæ legit, mirificè Moniales fo-
re & protegit. Cū autē ei obediētia præstaretur, intellexi à Domi-
no, ita quidem fieri, pro tunc expedire. Et certè satis id postea appa-
ret, etenim in omnibus, quas exinde ordo passus est, difficultatibus,
non in alijs plurimis rebus quæ occurrerunt, egregiam certè sem-
per in eo opem & benevolentiam expertæ sumus. Vnde etiam num-
quam permisi, ut ab alio quopiam Sacerdote visitarentur: atq; adeo
quod illud in monasterio non fiebat, quàm quod ego ab ipso po-
tissimum. Hac porro in obediētia septemdecim circiter annos (ne-
que enim exactè memini) mansimus: neq; etiam, ut ea mutaretur, ip-
si cupiebam. Verum postea cū Abulensi Episcopo Palentinus E-
piscopus daretur, & ego tum Toleri versarer, dixit mihi Dominus,
expedire & consentaneum esse, ut Moniales S. Iosephi iam Ordini
obediētiam redderent: & hoc ut fieret, ipsa procurarem. quia nisi id
fieri, fore, ut monasteriū hoc quamprimum de vigore & rigore suo
remitteret. Ego verò, quod alius intellexissem, consultum esse eam
Ordinario loci præstari, aliquam in hisce verbis contradictionem
includi rata, nesciebam quid agerem. quare rem Confessario meo, *tuo.*

S. Matris Teresæ Opera.

Tit

qui

*Abulensis
Moniales
Ordini oba-
dientiæ præ-
stare cogun-
tur.*

qui tum erat qui modo Oxomensis Episcopus agit, & vir
 me doctus est, aperui. Nullam verò hic in eo subesse de
 ratem aiebat; siquidem tunc temporis prius illud fieri oportu
 se, iam verò aliud expedire, (& verè illum censuisse, iam tum multo
 in rebus ad oculum docuit euentus) ac credere se, monasterio
 lutarius longè ac consultius fore, quòd æquale alijs monasteriis
 quàm si solum & exemptum. Vnde Abulam me ire, & hac de re
 re iussit. Inueni porro Episcopum adeò diuersa sentientem, vt
 modo huc inclinaturus videretur: at eum ei damna nonnulla
 rem, quæ si secus fieret, Monialibus possent euenire, ad hæc
 singulari affectu prosequeretur, rem accuratè secum cõp
 Et, quoniam boni est ingenij, & Dominus à parte sua coop
 alias insuper, & quidem prægnantiores, quàm ego artuleram
 nes adinuenis, vnde decreuit, quod ab eo postulabam, execu
 mandare. ac, licet Sacerdotes nonnulli id minimè expedire, & con
 obijcerent, nihil tamen apud eum impetrare potuerunt. Requirere
 ad hoc Monialium suffragia & consensus: quarum aliquibus
 mis quàm difficile & graue videbatur. at, quoniam me vnice
 bant, hinc rationibus, quas apud eas depromebam, acquirere
 fertim quòd Episcopum, cui Ordo tantum debebat, & erga quæ
 sa singulariter afficiebar, iam viderent aliud concessisse, quia
 semper habituræ erant. Hæc ratio permultum apud eas potuit,
 tanti momenti negotium tandem aliquando executioni mandari
 & conclusum est. Etenim omnes re ipsa viderunt, quanto in
 periculo domus hæc versata fuisset, nisi hoc ita factum esset. Be
 tus sit ille Dominus in æternum, qui tanta cum providentia
 stu, quidquid ad bonum & salutem ancillarum suarum quop
 modo spectat, procurat. Amen.

Quidquid hinc vsque hoc libro continetur, ipsius S. Ma
 Tereasæ de Iesu manu scriptum est, in libro, quem de
 ram monasteriorum foundationibus conscripsit: qui, vna cum
 alijs ab eadem manu conscriptis libris, in Bibliotheca Reg
 Hispaniarum Philippi, in regali S. Laurentij Monasterio
 Escoriali reperietur. Quod autem deinceps iam sequitur
 Matre Anna de Iesu conscriptum est.

HEC EST CONVENTVS S. IOSEPHI IN VRBE GRANATENSE
edificatus, quam P. F. Hieronymus Gratianus de Matre Dei, Pro-
vincialem agens, Matri Anna de Iesu vt litteris manda-
res, iniunxit.

Mandat mihi Reu. Vstra, vt domus huius Granatensis fundatio-
 nem describam, at, quia tam debili & imbecillissimum capite, hinc
 tam exiguum habeo memoriam, vt nesciam pro bene gestoribus
 recordatura dicam tamen ea, quae memoriae occurrent.

Mense Octobri anni M.D. LXXXV. quartus agebatur annus,
 et quo P. F. Iacobus de Trinitate, (qui viuat in pace) cum V. Reue-
 rentiae loco Viceprovincialem ageret, Vicesensem Conuentum visi-
 tatum venit; in quo iam a trimestri aut quadrimestri, ipsa Praeposita
 munere defuncta eram, & satis male valebam. Cumque hoc in statu
 me P. Visitator vidisset, serio & studiosè nobiscum agere cepit, vt
 Granatam ad fundationem inchoandam excurreremus: quod multi
 viri graues & illustres & locupletes domicella illam ab eo instantissi-
 me peterent, notabileque in illam elemosynas sponderent.

Nihil autem aliud (vt mihi quidem videbatur) erat, quod illi
 ad credendum, hos nobis in aliquo opitulaturos, impelleret, quam
 bona illius fides & sinceritas. Vnde ei dixi, haec non nisi per modum
 alentationis & iactationis ab ijs dici, proinde eorum quae sponde-
 rent, nihil omnino futurum, imò nec loci Archiepiscopum faculta-
 tem daturum, vt monasterium aliquod censum non habens fun-
 daretur, praesertim quod illic tot essent Moniales, quae se vix susten-
 tae, elemosynis possent; tum quod Granata esset destructa, tum
 quod magna rei annonariae quotannis esset innopia. Et, quamuis ille
 rerum me dicere videret, tamen quod summo opere conuentum
 quemdam desideraret illic erigi, iterum in spe sua rem optimè suc-
 cessuram confirmari cepit, dicens, Licentiatum Lacunam Parla-
 menti illius assessorem & auditorem, suam ad ipsi imprimis fauen-
 dum operam ad dixisse, vt & P. Salazar Societatis Iesu Sacerdotem,
 tametsi occultè, asserentes, facile negotio hanc se ab Archiepiscopo
 facultatem impetraturos.

Ego vero omnia haec velut incerta duxi, vt reuera erant; tam-
 en, quod Pater ille adeò huc propenderet, Deo rem quam asse-
 deratissimè commendarem, Moniales reliquas etiam rogans, illum
 orarent, nobis lumē dare dignaretur, quo dispiceremus nūc ea fieri

expedit. Maieſtas certè illius nobis ipſum ſatis clarum dedit, ut
 ius adminiculo liquidò videremus, nullam nobis aut cōmoditatem
 aut fauorem humanum tunc quidem ſperandum: ſed, quemadmo-
 dum reliqua hactenus monaſteria in ſola de diuina eius providentia
 fiducia fundata erant, ita & hoc ipſum fundandum: Dominum tamen
 que ſingularē eius curam in ſe ſumpturum, magnumq; ei in illius
 ſequium præſtitum iri. Tunc porro hoc mihi ſignificatum eſt, cum
 ſacra communione ſurgerem, iamq; tres elapſæ hebdomadæ erant,
 ex quo P. Viſitator hinc diſceſſerat, omnimodis procurant, viſitum
 ad exitum conduceretur. Ego, tamenſi ea adeò dubia foret, nec enim
 rationes eam diſſuaderent, eam tamen tandem exequi decui,
 idq; eo ipſo temporis puncto quo à Communionē ſurgebam, Nio-
 tori Beatrici de S. Michaele, quæ erat oſtiaria, & mecum ad commu-
 nionem acceſſerat, id ſignificavi, dicens, Certiſſimò credas, Deum velle
 iſthoc Granatenſe monaſterium fundetur: quocirca Patrem Fratrem Ioannem
 Cruce ad me aduoca, vt ei tanquam Confeſſariò meo dicam, quidnam mihi Ma-
 ſtas illius ſignificarit.

Cum ergo P. Ioanni de Cruce, qui me uſer erat Confeſſarius, hoc
 peruiſſem, ſuaſit is, vt Patri Viſitatori id indicarem, vt hic quicquid
 mum ad Reu. Veſtram ſcriberet, quò bona illius cum venia & ſen-
 ſu res fieret. Hoc eodem ergo die id conſtitutum eſt, ſimul
 iam quidquid huc erat neceſſarium procuratum, magno ſolacio
 nium Patrum & conuentus totius cum gaudio, cognito funda-
 nem hanc iam executioni mandandam. Scripſimus proinde ad Reu.
 Veſtram, & ad Sanctam Matrem noſtram Thereſam de leſa, quæ
 tuor ab ea Moniales è Caſtella poſtulant, quæ hanc fundan-
 nem ordirentur, nec non vt ipſa eam auſpicaretur; quò deſiderio
 muſ eam omnimodis conſciendam. Dedit ergo operam, vt
 F. Ioannes de Cruce cum alio quodam Religioſo illuc abiret, &
 omnia ad Moniales conducendas neceſſaria ſecum duceret. Quo-
 pteris Veſaſio Abulæ ad S. Matrem noſtram Thereſam de leſa
 tendit, atque inde nuntium ad Reu. Veſtram, quantum Saluati-
 tica agebat, deſtinauit. Quæ vt litteras illorum conſpexit, poſtu-
 lata conceſſit, S. Matri noſtræ tamen liberam earum quæ
 tendas dicebamus, Monialium electionem permittens. Aliqua
 autem Reu. illius duas è domo Abulenſi, Matrem videlicet An-
 xiam de Chriſto, quæ quinquennio illic Præpoſitæ munere fun-
 erat, nec non ſororem Antoniam de ſpiritu ſancto, quæ de qua-
 primis, quæ Diſcalceatarum habitum in S. Iosephi Abulæ indu-
 vna fuerat: è Toletana verò, ſororem Beatricem de leſa.

item è veteranis Monialibus erat, & S. Matris nostrae neptis. Illius
verò Reuerentia huc venire non potuit, quòd ad Burgensem fun-
dationem, quæ eo ipso tempore instituebatur, inchoandam pro-
fisciam oportebat. & iam à multo tempore illius Reuerentia
mihi scripserat, se ad Granatensem foundationem non profectu-
rum, quòd crederet, Deum velle vt ego illam inchoarem. Mihi verò
proctus impossibile videbatur, vllam sine illius Reuerentia fundatio-
nem perficere. quocirca diem Conceptioni Deiparæ Matris (quòd
eo die Moniales sine ipsa Veasium appellerent) quàm maximè sensi
litteras, quas ipsa mihi miserat, legi, in quibus inter cetera aiebat,
velle quidè se, ad me nonnihil recreandā, vt huc posset excurrere, sed
magnum Deum nostrum aliud quid sibi præcepisse; se nihilominus
terram esse, Granatæ omnia quàm felicissime perfectum viri, Maie-
statemque illius singulari quodam modo mihi auxiliataram. quòd
etiam statim ad oculum videri incepit, vt ex ijs quæ sequuntur ap-
paret.

Interea dum è Castella Moniales euocatur, P. Viceprouincialis
Iacobus de Trinitate, Granatam venit, vt, quas in spe habebat com-
moditates, iam certas & re ipsa haberet, vtque, dum eas iam impetra-
set, nos inde per litteras euocaret. Multum certè sanctus ille vir la-
borarit oportet, quo eorum quæ illi oblata erant, re ipsa iam aliquid
consequeretur, & Archiepiscopi licentiam impetraret. At nulla
propterea hic apparuit quidquam obtinendi ratio; nihilominus pro ea
quæ erat sinceritate & bona fiducia, idem idem Veasium litteras de
plurimis quæ ei offerebantur commoditatibus mittebat. Ego hæc,
videbam, eique scribebam, parum hæc sponsones curaret, sed do-
mum potius aliquam, in quam concederemus, quamprimum nobis
conduceret, quòd iam tum Moniales è Castella appulissent. Miser
autem homo diseriabatur & laborabat, quòd ne ad hoc quidem
opportunitas vlla appareret. Et quamuis Archiepiscopum conuenis-
set, ac duorum ex antiquissimis consiliarijs Ludouici inquam Mer-
ceti, & Licentiatu Lacunæ, operam ad hoc adhibuisset; ijs tamen no-
lebat, vt illuc veniremus, permittere, quin imò, verbis satis asperis,
maximè opere nostrum sibi aduentum displicere demonstrabat. Ad-
debat præterea, quòd dissoluere vellet omnia quæ ibidem erant
Monialium cænobia; atque adeo incongruum videri nouas tempore
tam importuno monachas in urbem velle inducere; cum videlicet
tantam viderent annonæ penuriam, vt ijs ad viuendum necessaria vix
suppetere; nec nò alia plura id genus, satis cruda. Vnde Senatores
illius, qui ea de re agebant, magnopere stomachabantur, videntes nos

missis Vasio litteris, idem eum urgere, vt festinaret, dicens, quam pro decem Monialibus (cor namq; ventura eramus) paratus esset. Clam tamen hi Patrem iurabant, atq; operam dederunt, quidam à Senatoribus ei domum conduceret. Eam vt habuit, primum nos per litteras euocauit, quâquâ satis afflictus, quod dicit, præter hoc, se subsidium non habere cerneret. Nos interea Vasio expectabamus, quàm paratissimè ad minimâ illi euocatione & vultum illuc concedere, quò re auspicari possemus. Ita namq; inter fratrem Ioannē de Cruce & sorores, quæ Vasio iâ inde à decembris Ianuarij die aduenerant, conuentus erat. Hac ergo in spe obuiandum, ea videlicet hora, qua vespertinam habere orationem solimus, de illis Euangelij verbis quæ ad Ioannem, dum baptizaretur, demptor ait, *Sic decet nos implere omnem iustitiam*, meditationem habens. Cumq; valde intra memetipsam recollecta essem, & nihil mihi quâ foundationis huius recordarer, incepti dei epetē terribiles quidam audire clamores, velut plurimorū horrendorū vultu, simul in confuso sonanitu: vnde mihi statim incidit, & visum est, hunc à quodam strepitu excitari, indignantibus & fremētib; q; fortē tabellarij litteris, quibus Granatā euocabamur, iâ adesse debebat. Hæc autē nate, & recogitante me, ita mox clamores & strepitus, quos ad me increuere, vt viribus defecerim. quocirca in hoc deliquio in hac Priorissam quæ iuxta me erat, inclinans recubui: quæ me vultu mi & virium defectum pati credens, aliquid quod comedere ferri iubet. Ego verò, signo facto, dixi his minimè opus esse, sed dicerent quis ad orbitam pulsaret & admitti peteret. Illuc ergo obuiantes, viderunt tabellarium qui litteras, quibus vt nos adire nos pararemus, moncbamur habebat.

Matth. 3.

Ex templo verò tā atrox cōorta tēpestas est, vt vniuersa terra & grandine obruenda videretur: tantaq; me occupauit ex tempore quodam infirmitas, vt emori viderer. adeo vt medici, & quorū me videbant, nullo modo possibile censerent, vt me viderem: erant namq; dolores quos patiebar intensissimi, & mutationes supernaturales. hæc autē plus mihi addebant animi, & timore cogebant, vt & sumenta, & quidquid ad iter nostrum necessarium erat, adornarentur, quò post tridie nos in viam dare possemus. Erat dies, qui vespertam qua Tabellarius appulerat, proximè sequens erat Dominicus: quoddam autem malum, quo oppressa eram vehementer esset, hinc sacrum eo die audire non potui: esto chorus cellarum ris vicinus esset.

Nihilominus die Lunæ sequenti, hora tertia matutina, in

perdedimus, magno omnium quæ nobiscum veniebant, cum gaudio, quod è suo hoc itinere magnum in diuinâ Maiestatem obsequium & gloriam securum arbitrantur. Satis commodum, per iter, habuimus tempus, tamen viæ, ob superiores imbres, ita essent impeditæ, ut vix possent emergere. Peruenimus tandem vsq; ad locum cui Dayfontes nomen, Patribus qui nobiscum veniebant (erant P. F. Joannes de Cruce, & P. F. Petrus de Angelis) & me, interea disquirentibus, quæ nam tandè inuenire ratione possemus, ad fundandi licentiam ab Archiepiscopo impetrandam, ac ne ille in nobis admitte-
 rendis adeo sese difficile præberet. Ea porro nocte, qua Dayfontes peruenimus, terribilem quemdam tonitruum fragorè audiui. vnâ cum ipso decidens fulmen, & in Archiepiscopi palatium illapsum, idq; haud procul à cubiculo in quo ille somnum capiebat: bibliothecæ eius partem corripuit, atq; animalia nonnulla absumpsit. quod adeo ipsum perterrefecit, ut præ pauore & nimia cōsternatione morbum contraxerit simul tamen inde (ut ferunt) paulò redditus sit placidior, & erga nos propensior. Ab hominum namq; memoria, tali autem tempore, Granatæ fulmen nemo viderat.

Eodem quoque die is qui P. Vicario domum, in quam ingredi nos oportebat, locarat, fidem non præstitit, & quas Ludouico Mercator, & Licentiato Lacunæ litteras dederat, irritas esse pronuntiauit, dicens, se, cum eas daret, nescisse, eam in monasterij vsum conuertendam iam, cum hoc sciret, inde se non emigraturum, uti nec alios multos qui eam inhabitabant, uti nec etiam fecit. Quare nec domini quidem illi, qui secretò nobis patrocinabantur, nec quinquaginta millium aureorum fideiussio, quam offerebant, impetrare ab eo potuerunt, ut illam vacuam præstaret. Ut ergo sciuerit nos Granatæ adeo vicinos esse, ut post biduū iam appellere deberemus, quid agerent nesciebant. Vnde Ludouicus Mercator Annæ de Pegnalo se lo-
 non suæ (quam P. Vicarius rem omnem celarat, nihil penitus ei signifi-
 cando) dixit: Non incōgruum foret, soror, cum Religiosæ iam in i-
 mmeret sint, te dispicere, num hic in ædibus nostris diuertari possent,
 quadam illarum parte ijs data, in qua separata sibi viuunt, vsque
 ad angulum aliquem inueniant, in quæ concedant. Illa verò, quæ
 iam abhinc annis aliquot oratorio suo domestico non egrediebatur,
 viduitatis suæ dies in luctu transigens, nec nō filiarum suarum quam vnicam
 habuerat, orbitatem identidem deplorans: his auditis, statim recrea-
 ti, & velut sibi reddi cepit (ut quidem ipsamet postea nobis retu-
 lit) & magna cum festinatione domum suam instruere, & quidquid
 ad exemplum nostrumq; vsum & habitationē necessariū erat præparare:
 & qui-

& quidem satis commodè & bene, esto angustè, quod ardes vicinis
que angustas habebat.

In festo SS. Fabiani & Sebastiani, hora tertia matutina Gra-
tam ingressi sumus: vt enim secreto & clam ingrederemur, taliter
hora ingredi oportuit. Inuenimus autem sanctam illam mulierem
in porta plateæ, vbi nos magna pietatis ostensione & lacrymis ex-
cipit. Nos quoque eas à parte nostra fudimus, cantantes *Te Domine la-*
damus, maximopere gauisæ, quod templum, & omnes eius partes
vestibulo tam scitè accomodata videremus: quamquam, cum
Archiepiscopi licentia nondum impetrata esset, ipsum occludi po-
tuit, quin etiam Patres qui illic cum P. Vicario aderant, rogati, ne de
campana pullanda, neue de sacro tam palam, quam in occulto co-
brando agerent, quoadusque Archiepiscopi beneplacitum obe-
nuissemus; nam Deo dante, sperabam id propediem nobis cen-
sum iri.

Granatensis
c. n. et 146
si à 146

Quare nuntium ei misi, qui nostri eum aduentus certiora-
ceret, eum rogans, vt ad nos excurreret, suam nobis benedictionem
daturus, & sanctissimum Altaris Sacramentum in altari collocan-
durus: quia, quamuis dies festus esset, decreueramus sacrum non ce-
re, vsque dum Reu. ipsius Dominatio id constituisset. Is vero, magis
cum amoris significatione, felicem nobis est aduentum gratulum
ob eumq; se mirum in modum gaudere significauit, & cupere, vt
set surgere, ad primum apud nos sacrum dicendum; at, quia
male valebat, suum se Prouisorem mittere qui ipsum celebraret,
faceret quidquid ipsa vellem. Vnde eum Prouisor, eodem illo
hora septima venisset, eum, vt sacrum celebraret, nosque omnes
era communionem reficeret, simul etiam Sanctissimum altaris Sa-
cramentum suis manibus inferret, illatumq; apud nos reliqueret,
gaui. quod ipse mox magna cum sollemnitate præstitit.

Aderant duo illi Confessarij in templo nostro, nec non
hominum aliorum multitudo, mirum vt esset illos tam cito id
re potuisse: nam octaua diei eiusdem qua appuleramus, hora
sanctissimum Sacramentum constitutum erat, & plurima illuc
celebrabantur. Vniuersa ciuitas tam confertim confluebat, sperans
ac si indulgentia iubilæis apud nos lucranda fuisset. & communi
omnium vox audiebatur esse nos sanctas, & urbem suam à Deo
in illam inducendo, visitatam esse. Hoc eodem die Dom. Lodouicus
Mercatus, & Licentiatus Lacuna Archiepiscopum, qui è turbam
quam ob fulmen duabus ante noctibus prolapsum contraxerat,
le valebat, visitatum abire. Inuenerunt autem eum ob nocturnam

mentem stomachantem, & multa indignantis animi verba prolo-
quentem. Vnde petebant, si tam molestum Dominationi ipsius esset,
quod illuc venissemus, cur facultatem concessisset: etenim iam mo-
nasterium constitutum esse. Quibus ille, Aliter facere non potui,
sed magnam in hoc naturae meae vim intuli: nam a quibus oculis nul-
lus possum Moniales aspicere. At licet admiserim, nihil illis dare de-
ceat, nam ne quidem eas quae meae sunt curae concedere sustenta-
re possum. Vnde & verbis, & facto ipso paupertate nostra frui ca-
mus. Nam licet Anna de Pegnaloza elemosynam nobis confer-
re, tamen ea satis exigua: ab alijs vero ne obolus quidem sub-
ministraretur, quod illius in aedibus nos agere viderent: ad quam quod
am multi assidue pauperes consuebant, & ipsa omnibus prope mo-
nasterijs & nosocomijs civitatis illius beneficiebat, hinc putabant,
nos apud illam hospitantibus nihil decesse posse: vnde tali cum
impetu illic conflauimus, ut saepe sustentare nos non potuisse-
mus eo, quod Domina illa contulabat, nisi nostri nobis Patres
Dilecti iam inde à suo conuentu à Martyribus denominato,
falsode panem & pisces submisissent: esto & ipsis vix sufficeret,
quod annus satis fuisset sterilis, & maxima per Beticam esset annona
carior. Quoad lectum tam parum nobis prospectum erat, ut culcitras
pauperes non haberemus, quam per viam habuissemus, quae erant tam
paucae, ut tantum duae aut tres in ijs dormire possent. vnde alterna-
tim super stercas quae in choro erant, potissima pars dormitum iba-
tur. Et erat hoc nobis ita suauis & gratum, ut, quod eo frueremur in-
commodo, necessitatem qua premebamur, nulli hominum aperire-
tur, imò eam tegere & occultare (maxime apud Dominam illam:
nequam illi molestiam inferremus) omnimodis conaremur. Ipsa ve-
ro, quod nos ita contentas & gaudentes videret, nosque ut san-
ctas & penitentiae sectatrices sibi imaginaretur, non reflectebat
non pluribus opus haberemus, quam quas ipsa nobis attri-
buerat.

Tali in statu potissimam temporis, quam in aedibus illius diuer-
sifimus, quod septimestre fuit, partem transegimus. Toro ve-
ro eo tempore, iam inde à primo die, quo huc appulimus, multi viri
graves, & ex omnibus Religiosis Ordinibus plurimi nos inuiserunt:
qui de nulla re alia loquebantur, quam quanta foret remeritas, nos
illuc monasteria tanta in paupertate, & adeo sine omni subsidio
humano fundamento auspicari velle. Quibus respondeba-
mus, eo magis nos diuinis subsidijs gaudere & frui, & quod iam se-
pius diuinam pro nobis sollicitudinem expertæ essemus, & pro-
videntia

*Eius pau-
perum*

S.
Theres

Oper

N. V.

videntiae eius periculum in varijs conuentuum nostrorum foundationibus fecissemus, minime nos taliter ea fundare incepimus, rigide desiderare, ut nullus alio quam isthomo modo erigeretur, namque nos ut securiorem & certiore reputare. Quare plura auditis, & quod ita latus nos & contentas in tanta claustra videbantur, nam, ut claustrum & claustrum nostri uideretur, licet eramus. unde etiam ipse Ludouicus Mercatus, qui in domo habitabat, numquam nos sine velo conspexit, & nos aliquo e signo vultus potuit dignoscere. In quocumque non faciebamus, quam semper facere soliti sumus, sed quod in vultu rarum id esset, hinc mirum id illis & singulari batur.

Plures, & quidem omnis generis, ad nos veniebant, rogantes in ordinem & ad habitum admitti, & cum plusquam ducentis quae ipsam pererent, ne vnam quidem dignam & aptam haberemus, quam iuxta praescriptum constitutionum nostrarum posset admittere. Hinc plurimis illarum de hac re loqui quae uidebamus, alias vero differebamus, dicentes necesse esse, peras illarum dum nostrum & formam viuendi nosse, nosque interea hic delictorum & vocationis ipsarum periculum facere, denique, vltimum domum aliam inueniremus, pluribus quam iam eramus, attendendis locum non esse. Illam quidem diligentissime quaerimus, sed quae quadraret nec venalem, nec locabilem, aliquam poteramus.

Eram ipsa tunc aliquo modo anxiosa, quod tam parum Granatensi populo viderem venire subsidij: quoties autem hac me cogitabam, audire mihi videbatur, ab aliquo illa Redemptoris verba mihi oggeri, Quando vos nisi predicare sine sacculo & calceamentis defuit vobis? Et anima mea mihi respondebat, Minime idque, magnam cum fiducia, Maiestatem eius quam abundantissime noscimus in spiritualibus, cum temporalibus prospecturam. Interea concionibus & concionibus abundabamus, celeberrimis quibusque Sacramentis & praedicatoribus suam hic operam, etiam plerumque rogatis, offerentibus. Volupe autem illis erat, nostras confessiones accipere, nostrumque viuendi institutum nosse, itaque interiorum & securitas, quam a Deo mihi datam fuisse dixi, quod nihil vniuersis esset defuturum, quotidie magis & magis adaugebatur, quod modum liquet ex eo quod mihi statim atque huc veni, contigit, magna quadam cum grauitate, vel particularitate, interius versum mihi audire videri, Scapulis suis obumbrabit tibi & sub pennis eius sperabis.

Psal. 90.

Confessarium meum, (qui erat P. F. Ioannes de Cruce, & P. Ioannes Baptista Ribera Societatis Iesu, quocum omnia quae mihi tum in confessione, tum extra illam occurrerent, communicabam) rei huius temporis reddidi. Vtque autem visum est, hoc veluti signum & pignus à Deo factum esse, è quo colligeremus, fundationem hanc feliciter confectam, quemadmodum iam ab hinc quatuor annis (tot enim effluxere) constata est. Sit nomen eius benedictum, nam, ut mihi affirmarunt Moniales quae ad hanc fundationem aspiciendam venire, numquam in vita sua Maiorem Maiestatis ipsius sibi visum fuisse habuisse praesentiam, & communicationem intimiorem, quam toto illo tempore.

Satis id apparuit in profectu spirituali, quem & ipse indies in se sentiebat, & quem (ut alij referebant) suo in alijs vrbis huius Monialium monasterijs exemplo causabatur. Etenim è Praeside Dom. Petri Castri intellexi, maximam ab eo tempore, quo ipsa huc venimus, in illis (Monialium inquam aliorum Ordinum, quales Granatae plurimae sunt) mutationem apparuisse. Ad alias, quas Dominus nobis (ut dixi) praestitit gratias, accedebat & illa maxima, quod Dominum nostrum Iesum Christum in Sanctissimo Altaris Sacramento personaliter nobis iam adesse sentiremus, adeo ut praesentiam eius corporalem etiam visibiliter sentire videremur. Et erat hoc adeo generale & ordinarium, ut de eo saepe inter nos ipsas ageremus, dicentes, numquam alibi tales in nobis effectus Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum esse operatum, quales hac in vrbe: nam iam inde à primo quo illuc id illatum est momento hanc nobis consolationem & gaudium attulit, quae in nonnullis etiam vsque nunc durat, esto non tam sensibiliter, atque in primis septem illis men-

Illis autem exactis, tandem domum pretio locabilem inuenimus, in quam nos R. V. (quae tunc Baësa expresse ad commoditatem nostris prospiciendum venerat) quam occultissimè domino eodem officio, (quod eam inquilinus, qui eam incolebat, vacuam reddiderat) traduxit. Nulla autem alia praeter hanc haberi tunc poterat: vsque dum decem post menses, Dominus illustres quasdam ex civitatis virgines serio permovere cepit, ut, Confessoriorum operum adiuuante, esto sine parentum & consanguineorum facultate, (etenim hi permittere noluerunt, ut tam asperum Ordinem ingrederentur) secretò habitum nostrum assumerent.

Ergo paucorum dierum intervallo, sex virginibus magna cum solennitate, sed non sine magna consanguineorum turbatione, & civitatis totius

Vuu 2

oblo-

Ven. Sacra.
menti effe-
tus.

S.
Theres

Oper

N
E

oblocutione habitum dedimus. Etenim terribile quid illa & inde
tum videbatur, nostri Ordinis vestem assumere: vnde multiplex
relleximus) suas sollicitè admodum filias vt custodirent allaboranti
nam primæ quam recepimus (est hæc soror Maria Anna de Iesu po
ter & mater nō multo pōst, quā ingressa est, demortui sunt: illu
sum erat in vulgus, ipsos præ tristitia & dolore expirasse. Vnde
numquam ipsa tristitiam aut pēnitentiam aliquam præcūlissemus
ta est, quod esset ingressa, sed summum quoddam gaudium & ex
Deum gratitudinem ob singularem sibi collatam gratiam, quod
nostrum esset Ordinem vocata. quod satis tum in ipsa, tum ceteris
quæ ingressæ sunt, quin & in reliquis quæ postea sunt admisse, app
ruit. Quæ cū ad votorum professionem admissæ essent, illas
attulere dotibus, domum emere procurauimus: & tamen de p
marum emptione iam conuenissemus, vt etiam tabulæ & cūstodi
ta confecta essent, nullius tamen emptio exitum felicem habuit
adusq; tandem Ducis Sessani domum capere decreuimus. Licet
rem in illa emenda plurimæ difficultates apparerent, adeo vt dū
nobis videretur huc nos propendere (quod & omnes qui ad nos
censebant) tamen, quod Granatæ ea conuenientior, & melior
loco nulla esset, de illa emenda agere constituimus. eò quod tunc
mihi à secretis est, (quam, quod R. V. facile visura sit, a quādam
hæc scripta sunt, hic non nomino) iam abhinc biennio & amplius
tertio mihi asseuerauit, Dominum tertio sibi dixisse, in illa p
ducis domo Conuentum tandem stabiliendum. Tamen
tem cum certitudine id ipsa intellexerat, nihil vt
ipsum impedire & subuertere posset. vnde et
iam ita factum est, vt Reu. Vestra nouit,
& in illa iam habitamus.

* * *

ANNA DE IESU

CONCEPTVS
AMORIS
DIVINI,
SUPER QVÆDAM CANTICI
Canticorum verba
a S. Matre TERESA DE IESV conscripti.

SUMMARYM EORVM QVÆ TOTO HOC TRACTATV
continentur, ad clariorem doctrina eiusdem intelligentiam à Pa-
tre Hieronymo Gratiano concinnatum

Is in Conceptibus S. Matre Teresa, sex amoris di-
vini modos, qui ex sex alijs orationis modis ortum
habent, proponit, & quinque Cantici Canticorū
loca declarat. vniuersa autem hæc doctrina in se-
ptem Capita diuidetur.

In primo (vt liquido verba illa, *Osculetur me Do-*
minus, &c. & alia sequentia declarei) ostendit, quam difficile Cap. I. De
sit verum S. Scripturæ sensum inuenire, atque cum inuesti- Canticorū
gare, non esse mulierum, sed virorum, & quidem bene docto- sensu.
rum. Veruntamen si Deus hunc ipsis in oratione & spiritu ip-
sarum de, non esse eum reiiciendum; sed potius, ad maiorem
Dei honorem & gloriam, & animarum bonum, manife-
standum. Adhæc, nonnulla Cantici Canticorum verba, ta-
meti vilia & abiecta, nec tantam puritatem præ se ferre vide-
antur, si tamen rite intelligantur, altissima inuoluerunt myste-
ria, atque ore Dei & sponsæ Christi digna esse.

In secundo autem capite (optima namq; rei alicuius gra- Cap. 2. De
uis & magni momenti intelligendæ ratio & modus est, per falso amore.
eiusdem contraria) quo verum Dei amorem, ac veram quam
anima cum Christo habet pacem (cuius symbolum est os-
culum

S.
Theres

Opera

culum quod sponsa postulat) declararet, nouem falsa pax, & fallacis & imperfecti amoris modos proponit. Quæ Doctrina permagni momenti est, quò conscientiam suam exanimis, qui ad perfectionis apicem peruenire cupit, vt quæ animi suam impediunt & detinent imperfectiones, ab ea eiciant.

Cap. 3. De vero amore. In tertio exponit, quæ vera sit pax & Dei amor, & quæ voluntatis nostræ cum voluntate Christi vnio & resignatio, quæ è bona & vera oratione ortum habet. Itaque declaratur verba illa, *Osculetur me osculo oris sui, &c.*

Cap. 4. De amore dulci. E vero isthoc amore, & Dei assistentia in illa anima, quæ se ab ipso Domino amari sentit, quædam nascitur in corde suauietas, gustus, dulcedo, & voluptas; eaque tam magna, tum vt sit tum temporale, tum spirituale gaudium, quod illi illa queat comparari. itaque peruenit anima ad orationis quietis, cuius adminiculo isthæc dulcedo acquiritur. Vnde de dulci hoc amore in quarto capite tractatur, idque sub illis sponsæ verbis. *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentum gurgulis.*

Cap. 5. De amore constante. Capite quinto agitur de amore securo, constante & peruerante, qui amoris dulci succedere solet. Anima namque certa, se à Deo diligere, diuinisque se consolationibus & diuini insignitæ videns, sub vmbra & protectione dilectissimi requiescit, arboris vitæ (quæ est Iesus Christus), fructus colligens. Cum autem huc pertingit, quando se scilicet per voluntatis suæ in diuinam resignationem (quæ est velut osculum) iam transijt, & iucundissimis dulcis amoris vberibus iam perfruita est, in orationem fiducialem, & magnanimam non in quamdam cordis altitudinem ingreditur; adeo vt, quodcumque à Deo petat, id certò se ab eo consecuturam existimet. Et in hac fiduciali oratione & securo amore exponitur illa Canticorum verba; *sub vmbra illius quem desideraueram, sedecit os eius dulcis gutturi meo.*

Cap. 6. De amore forti. Non omnes animas Deus eadem via ducit; dona quippe sua diuersimodè dispertitur, & gratias suas distribuit, cuius & quomodocumque vult. Aliquæ enim non habent rapus, & extases cum quadam sensuum alienatione, vt anima Christi, B. Virginis, & aliorum Sanctorum. Alias vero sic ducit, vt per amorem dulcem, constantem & securam ad

spiritus in ipsis increſcat, & ad tam vehementem ac fortem amorem perueniant. vt, corpore eum ferre non valente, ipſi extra ſe educat, animamque alienatam & abreptam relinquant.

Fortis hic amor duplici è fonte propanat. Primo, ab ipſa vehementia & magnitudine ſpiritus; deinde à corporis imbecillitate: nam cum tantam ferre lucem nequeat, manet cæcum & non videns, quoadusque ſquamæ ab oculis decidunt, atque ipſum ad ſe redeat; quemadmodum Apoſtolo Paulo ſuo in raptu contigit. Cumque in diuini huius vini cellam ingreditur, amore hic in corde feruente, ſpiritus & vapor qui inde promanat, tam eſt vehemens, nec non tam potens vini huius quo repletur, viſ, vt inebrietur, & extra ſe rapiatur, & ad eum orationis modum, quem exſtaticum aut raptus vocant, perueniat: tamenſi intellectus & voluntas interea lumen nihilominus accipiant, & ament, atque ipſe Deus opus maximè ſublime & vtile, quod eſt, ordinare charitatem, in ea operetur, & ſic declarantur verba illa. *Introduxit me Rex in cellam vinorum, & ordinauit in me charitatem.* Atque de his capite ſexto agitur.

Finis, ſumma, culmen omnis amoris & perfectionis eſt, magna quædam pro Deo opera facere, eaque ad propriæ animæ puritatem, Domini illius honorem & gloriam, ſalutem animarum proximorum tendentia. nec non, vt quiſquis labores & aduerſitates habet, cum patientia & amore eos perferat; qui verò non habet, eoſdem, quò Chriſtū imitetur, deſideret. Eſt hic amor, vtilis, qui per flores & poma declaratur, & in oratione maximè meritoria locum habet. Hunc vero amorem ſponſa perit, dum dicit: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore languo.* Ac de eo in ſeptimo & vltimo capite fit mentio.

CON-

CONCEPTVS AMORIS DIVINI,

CAPVT I.

QVAM DIFFICILE SIT SACRARVM LITTERARVM, ut
xime Cantici Canticorum, sensum intelligere, mulieres, & qui docti non sunt in
exponendis laborare non debent: at, si Deus vltro & ex gratia in oratione hunc
sensum dederit, eum non rejicere, denique nonnulla Cantici Canticorum verba
meriti humilia, vilia, & à purissimo Dei, sponseque eius, ore aliena vi-
deantur) sanctissima in se mysteria, ac sublimissimos quos-
dam conceptus complectuntur.

*Osculetur me Dominus osculo oris sui, quia me-
liora sunt vbera tua vino, &c.*

Observavi diligenter, videri animam (quantum hic quid
ostendit) loqui cum vna, & pacem petere ab alia personâ
cit enim, *Osculetur me osculo oris sui*, ac statim videtur ad illum, qui
orat, dicere, *Meliora sunt vbera tua*. Quod quomodo fiat, non intelligi
atque, ipsam non intelligere, magnæ mihi est voluptati. Etenim
ut verum fatear, non tam anima Deum suum considerari
intueri debet in rebus, quas ingenijs nostris tam tenuibus hinc
ra consequi posse videtur, quàm in ijs quæ nullo modo
possunt. Vnde, singulari quodam modo vobis commendo,
cùm aliquem librum legetis, aut concionem audieris, aut
de sacrosanctæ fidei nostræ mysterijs meditabimini, si forte ea
satis plenè poteritis intelligere, minimè defatigemini, aut ingenu-
vestrum in ijs minutius inquirere & scrutandis torqueatis nam
est hoc mulierum, & sæpè etiam ne virorum quidem. Si quando
minus sensum ac intellectum eorum dare dignatur, hoc Mysteri-
us sine vilo labore nostro facit. Hoc dico Mulieribus, & ip-
sæ viris, ad quos ex officio non incumbit, doctrina sua veritatem pro-
guare & tueri.

feruari.

nam tum enim patet, eos, quos Dominus, ad id nobis deducit

nam constituit, ad hoc conuerti debere, & illos in hoc etiam fructum
aliquem facere nos mulieres verò cum simplicitate id accipere de-
bere, quod nobis Dominus dederit, quod autem non dederit non est
quod nos ipsas in eo intelligendo torqueamus: sed & potius, quod
gaudeamus, considerando, Deum ac Dominum nostrum tam esse ma-
gnum, ut vel vnicuius eius verbū mille in se mysteria contineat, ac pro-
inde id ipse non satis bene intelligamus. Minime certe meum id fo-
ret si Latino, Hebraico, aut Graeco in idiomate id legeretur: verum,
quā in nostra lingua Hispanica & materna etiam multa in Dauidi-
ca Psalmis occurrunt: in quibus dū vel Hispanicū nobis declaratur,
et id nobis obscurū est, quā ipsum Latinū. Quapropter semper vo-
bis cauete, ne cogitationē vestram his impēdatis, ne cerebrum tor-
queatis: nā mulieres plura opus non habent, quā quae ingenio ip-
sorum sufficient: & vel hoc si fiat, Dominus nobis gratiam fecerit.

Cū verò Maestas illius id sine ulla nostro labore & cura no-
bis dare velit, nos mulieres sensum statim inueniemus: in reliquis ve-
ro humilemus nos, & (sicuti dixi) gaudeamus oportet, quod Domi-
num habeamus, cuius verba, etiam lingua nostra materna proposita,
intelligi nequeunt.

Videbuntur fortasse vobis quaedam in Canticis esse, quae alio
modo & stylo dici possent. sanè, prout quidem nostra stupiditas est,
id vobis videri non mirarer. vnde etiam quosdam audiui dicentes
se ab ijs audiendis aurem potius auertere. Ah (Deus bone!) quanta
nostra miseria est! nam, uti animalibus venenatis, dū quid comedūt,
hoc in venenum vertitur: ad eundem prorsus modum accidit nobis.
Nam cum ē tā magnis gratijs, quas Dñs nobis hic facit (dō scilicet nos
magna illa bona, quae illū diligens anima habet, intelligere facit, atq;
dum eam, ut cum Maestate sua loqui & deliciarī possit, animat) ma-
ximam Dei nostri amorem nos oporteret elicere, eos, pro dolor! elici-
mus sensus, qui tenuis nostri erga Deum amoris sensui conformes
sunt. Quā, dō Domine, exiguum ex omnibus quae nobis fecisti, bonis
fructum colligimus. Maestas tua semper modos & inuentiones qua-
ritat, ad amorem quod nos prosequeris, declarandum: nos verò, uti
te amando parum versati, tam parui id facimus, ut cogitationes no-
stras, seu malè in hoc exercitatorum, eò ferantur vbi semper sunt, &
magna illa mysteria, quae lingua haec à spiritu sancto prolata in se
includit, cogitare negligentes, ab ijsdem nos subducamus. Quid au-
tē, ad nos amore ipsius accendendos, magis erat necessarium, quā
cogitare, aō sine maxima ratione huic stylum talem esse? Memini sa-
pe audire me Religiosi cuiusdam cōcionem, & quidē satis egregiā &

*Deus Ani-
ma cum sa-
era scriptu-
ra intelligē-
tiam dabit,
eam ipsa re-
pellere non
debet.*

*Et si quaedā
Canticorum
verba vilia
humilia, nec
tam decen-
tia videan-
tur: bene ta-
men intella-
cta, maxi-
ma inclu-
dunt myste-
ria & sensus.*

S.
Theres

Opera

N. V.

106

CONCEPTVS AMORIS DIVINI

322
admirabilem, sed quæ potissimū circa delicias, quā cū Deo spoliabatur, versaretur, huius autē occasione tantus est in auditu excitatus, & quæcumq; dicebat (loquebatur namq; de amore, & actionem quam habebat de mandato & præcepto, super quā Canticorum verba fudabat) tam malam in partem accepta sum, ut ipsa cū mirarer. Vnde ad oculū video, rei huius (sicuti iā dixi) non aliud causum quā quod tam malē in amore Dei nos exercere nō possē puremus, animam huiusmodi verba cū Deo suo tradidit.

Verum noui ego personas nonnullas, quæ e contra tam magnū bonum, tam ingentes delicias, & tantam inter timores quibus premebantur, securitatē, hinc hausere, ut sæpenumerō ingentes Deo gratias agant, quod tam singulare & salutare animabus, quæ totum eum amore prosequuntur, atq; intelligūt & vident, quod vix ipse fese Deus humiliet, remediū & iuuamen reliquerit. etenim, si uiderent rei huius haberent experientiam, non possent non timere noui quādā, quæ ad multos certē annos plurimis in timoribus nulla autem omnino res eam asscurare & tutā reddere poterat, ut quod tandem Domino placuit, illam quādā Canticum Canticorum audire: ex quibus demū didicit & collegit, animam suā rectā reddere. Quia, sicuti dixi, ideo id fieri mihi persuadeo, quod animam suā Christū diligens, tum demū omnes hasce delicias, largum & mortes, afflictiones & delectationes ac gaudia cū ipso habere, propter e. iā omnia mūdi gaudia à se abdicauit, & in manus eius relinquit & cōiecit. Idq; non verbo dūtaxat (ut nōnullos faceret) sed sincerissimo & verissimo cū amore, qui per opera perficitur.

Quam o carissimæ, Deus, bonus renumerator & debitor est, habetis quoq; Dominū ac sponsū, qui nihil est quin videat & impenit, quapropter, quantumuis id admodum exiguum & paruum sit, propter eum quidquid facere potestis; etenim Maiestas eius totum sum remunerabitur tamquam si esset quid magni momenti, nōnim aliud spectat quā amorē, ex quo id facieris.

Quare in hoc finem facio & dico, ut in eo quod in sacra scriptura, aut fidei nostræ mysterijs, non intelligitis, diutius nō immergetis, quā vobis dixi: neq; etiam admirationē vobis moueant exegitua illa verba, quæ Deum ad animam loqui, in illis audire, & verō, quo nos ille persecutus est, & etiam nū prosequitur, magis mirari cogit, & velut impotenti reddit, cum ipsi sumus qui sumus, & cum ipsa intelligo, & video ipsum non per verba illū demonstrare, ut nō magis operibus ipsis eū declararit. Cū vix, & hūdo pueneritis, vos rogo, ut in recogitādo eo q; nobis ipse declarauit & pro nobis fecit, non nihil immoremur; cumque amore, &

nobis exhibet, ad oculum videbitis tam esse potentem & fortem, ut
tam multa is eum pati faciat, quibus is verbis declarari potest, quæ
non de nouo nobis admirationem moueant.

Verigo ad id quod dicere ceperam reuertar, magna in hisce
verbis Sacramenta, & sublimia mytheria lateant oportet, ea que tanti
ponderis, ut mihi viri docti aliquando dixerint (cum eos ipsa roga-
rem, mihi declararent quidnam in illis spiritus sanctus dicere velit,
nec non verum eorum sensum exposerent). & etiamnum dicant,
multa à Doctoribus super eadem scriptas esse expositiones, & non-
tam eos sensum qui satisfaciatis posse adferre. Vnde vobis arrogan-
tia & præsumptio mea nimis quam magna esse videbitur, quod ipsa
aliquid è Canticis vobis declarare præsumam. Sed hoc, mihi propo-
situm non est (quod nimis quam parum, ipsa humilis sum) neque er-
iam veritatis scopum attingere me posse ipsa mihi persuadeo.

Quod autem hic specto, est, quod, quemadmodum ipsa me eo,
quod mihi Dominus intelligere dat, cum aliquid ex iis vos dicentes
audio, oblecto, id forsitan ita vos etiam consolaturum sit sicuti me.
& si forte non fuerit ad propositum eius rei quam dicere cupio,
ipsa velut ad propositum meum faciens accipio. nam dum à do-
ctoribus Ecclesiæ & Sanctorum, præscripto non egredimur (propterea
namque viri literati horum intelligentes prius ea examinabunt,
quàm in manibus vestras veniant) dat nobis Dominus ad hos (ut qui-
dem existimo) licentiam: quemadmodum eam nobis dat, ut, dum
delecta eius passione meditamur, sæpe alia quædam laboriosa &
pernosa, quæ Dominus tunc haud dubiè subiit, præter ea quæ Euan-
geliste conscribere, recogitemus: cumque id non ex aliqua fiat cu-
mulate (sicuti in principio dixi) sed id dumtaxat arripiendo, quod
ipsius Maiestas nobis suggesserit & intelligendum dederit: certa sum,
græce illi non esse, nos aliquā è verbis ipsius & operibus cōsolationē
& recreationem capere. Quæadmodū gauderet & recreationē senti-
re Rex, si pauperculū pastorculū, quem amaret, & erga quē afficere-
tur, videret, dū vestes auratas cerneret, admirabundū, & cogitantem,
quid est hoc, & quomodo eæ confecta sunt? Sic & nos mulieres, nō
tam procul à diuinitatē Domini fruitione, earūq; diuulgatione esse o-
porteret, ut eas taceamus, credentes nos eas bene intelligere, sed eas
iis doctis patefacere: & si quidem hi eas approbent, eadē alijs cō-
municare. Adeo ut nequidem ipsa me scopum ijs quæ scribo (quod
Dominus non ita purè tacturā, sed facturā uti pastorculus ille quē di-
xi. Consolationi certe mihi est, vobis, utpote filiabus meis, medi-
tationes meas proponere: in quo haud dubiè multæ intercurrent
neptiæ & absurditates: quamobrem, Rege hoc meo fauente,

nec non bona cum Confessarij mei venia, incipio. Det ille, vt, res alias, quas dixi, me feliciter absolueret & scopum tangere voluit, aut certe Maiestas eius pro me (forſan vt in veſtrum videretur cedant) etiam in hac scopum debitum attingam: ſin minus, tunc ſaltem, quod huic materie, quæ tam diuinæ eſt, vt eam ipſa auidi- gna non ſin, conferenda, aut mente peruoluenda impendenda ne impenſum reputo.

Videtur ergo mihi, in ijs verbis quæ in initio dixi, ſponſa in tertia quadam perſona loqui: quæ eſt illa eadẽ apud quædam agere. Docere vult ſpiritus ſanctus, duas in Chriſto eſſe naturas, vnã diuinã & alteram humanã. Cui conceptui nõ in hæreo: etenim propoſitum hieſt loqui de eo, quod nobis qui orationi ſtudemus, vtile ſunt videtur: quãquam omnia vtilia ſunt ad animandã & admirandã plenam animã, quæ ardenti quodã effectu ac deſiderio Dominum amat. Nouit Maiestas eius, etſi ſubinde aliquot horum verborum poſitionem audiverim, & ea mihi petenti ab alijs declarata ſunt: men valde raro fuiſſe, & vix me illarum recordari, eò quod ſimilem habeam memoriã: vnde illas hic depromere non poteram. id duntaxat quod me Dominus docebit, & ad propoſitum meum faciet: & certè quoad exordium & principium hoc, nihil, quod ego deum memini, vniquam audivi.

Oſculetur me oſculo oris ſui. Quænam, d Domine & Deus meus, ſunt verba, vtea vermiculus creatori ſuo dicat? Benedicte etiam Domine mi, qui tam diuerſimodè nos docere dignatus es, ut qui Rex meus, verbum hoc dicere audeat, niſi te concedente & preſente? Eſt certè res, quæ hominem admiratione compleat, vnde forte mirabitur me dicere, quod ea nullus dicere audeat.

Dicent me ſtupidam & ignaram eſſe: quia non vult ſponſa dicere, eò quod verba illa oſculum & os multas patiuntur ſignifi- nes. clarum eſt enim, nos illa verba Deo dicere non poſſe: conſidera proinde eſt homines ſimpliciores hæc non legere. fateor equidem multos illa habere ſenſus: attamen anima, quæ amore ita incandescit, vt penè deliret, & ſui impoſ ſit, nullum habere vult, ſed tantum verba hæc proloqui, ne Dominus hoc illi auferat. Quid eſt, Deus meus, quod adeò miremur? an non potius eſt, opus ipſum admirari, quam ſanctiſſimum altaris Sacramentum accedimus?

Cogitabam ipſa præterea, num forſan ſponſa illam ſibi heredi- riã peteret, quã Chriſtus poſtea nobis præſtitit, quando, ſcilicet, ſter cibus factus eſt. Cogitabã adhuc, num ſummam & arctam coniunctionẽ & vnionẽ poſtularet, nimirũ vt Deus fieret homo, &

Significatio
verbi huius
oſculum.

illū, q̄ cū humano genere ipse inijt. Certū namq; est, osculum magnæ
cuiusdam pacis & amicitiae inter duas personas, signum esse. Quod
autem pacis sint modi & genera, Dominus det vt intelligere valea-
mus. Vnam rem antequam vltcrius procedam, hic dicere volo;
quæ (vt mihi quidem videtur) notatu digna est, quamquam alijs lo-
co & tempore magis conueniret, sed hic dicam, ne eiusdem obliuif-
camur, quod futurum certè scio; nimirum plures esse qui ad san-
ctissimum Altaris Sacramentum (vtinam verò mentiar!) grauissi-
mis in peccatis mortalibus constituti accedant: qui si animam præ
amore Dei mortuam, hæc verba proferentem audirent, summo-
perè mirarentur, ipsamque insignis audaciæ insimularent. Hoc
saltem certò scio ipsos hisce & alijs id genus verbis, quæ in Can-
ticis occurrunt, id minimè dicturos. (Amor verò illa dicit, quem
quia non habent, hinc quotidie Cantica legere deberent:) & sese
in illis non exercituros, imò illa ne quidem proferre ausuros:
nam reuera illa etiam dumtaxat audita, timorem homini inij-
ciunt, quod magnam Maiestatem includant. Certè nimis quàm
magnam tu, Domine, in Sanctissimo Sacramento Maiestatem
præfers & exhibes; sed hi quòd fidem viuam non habeant, sed
mortuam considerant, te sub specie panis tam humilem; hinc
nihil illis loqueris; quòd ipsi id non mereantur audire. Vnde fit, vt
tam sint in peccando audaces.

Quamobrem verba hæc verè timorem quemdam per se inijce-
rent, si sibi præfens esset is qui illa profert, ad litteram & nudè ac-
cepta; non vero alijs, quos Dominus amor noster extra se rapuit.
Ignoscetis mihi, quod hoc, alijs etiam plura, quamuis aliqua in-
to sit audacia, dicam. At Domine mi, si osculum pacem & amici-
tiam denotet, eum te animæ non rogent, vt pacem cum ipsis habeas?
quid autem ea melius à te petere possumus? quod autem ego, Domi-
ne mi, rogo, id est, vt hanc tu mihi pacem cum osculo oris tui conce-
dere digneris. Et est hæc, carissimæ, sublimissima quæ-
dam petitio, vt postea vobis o-
stendam.

(..)

Xxx ;

CA.

NOVEM PACIS FALSÆ, AMORIS IMPERFECTI, ET

Orationis illusoriae modi proponuntur. Est hac summi momenti doctrina ad verum amorem intelligendum, utque sese anima examinent, ac redeant, per quas imperfectiones steter, quo minus ad eam quam desiderant, perfectionem perueniant.

Novem falsa, ac ismodi
Primus eorum qui in peccato mortali sunt.

Opera

in

Liberet nos Deus à multis modis pacis, quam mundam habemus, & nunquam nos sinat eam expetiri, quoniam illa ad perpetuum bellum tendit. Quando scilicet mundanus, quispiam valde quiescit, magna in pace vivit, si in maximis peccatis constitutus, & in viam tam agit securè, ut eum conscientia de re nulla remordeat.

Iam tum legistis, pacem hanc velut signam esse, diabolum & quæ inter se amicos esse, & illum huic, quam diu vivit bellum inferre, ut le: nam nonnulli (prout quidem illorum malitia est) quo id bellum subterfugiant, (at non ex amore Dei) aliquatenus quidem ad Deum convertentur, vitam suam emendantes; qui tamen hac via incedunt, & tales sunt, numquam in eius obsequio perseverabunt, quod quia diabolus probè novit, hinc eis pro libitu de novo voluptatibus summum iniicit, ipsique denuo eius amici fiunt, usque dum tandem illis ostendat, quàm falsa ipsorum pax esset. De illis non est quod loquar, tales sint in mundo; nam in Domino fore confido, tantum inter eos malum minimè inveniendum.

Secundus, Religiosorum relaxatorum.

Posset quoque diabolus alià parvis in rebus pacem ordinare, porro, carissimè nos, quoad vivimus, timere debemus; quippe quod Religiosa aliquibus in rebus, quæ in se parvæ esse videntur, relaxationem querere incipit, & ipsam diu in illis perseverantem conscientia nullatenus remordet, mala hæc pax est, & potest ei hoc diabolus plurimùm nocere & varia mala inferre. Tale quid, veritas, est alicuius constitutionis transgressio: quæ quidē in se peccatum est, adhuc exactè aut sollicitè nō exequi, & fieri superiorum iungitur, sine malitia id fiat. Is namq; Dei locum occupat, & bonum noster semper ei obedire: ad hoc quippe venimus, quin & videre nos aliis oportet quid is fieri velit. Deniq; in alijs multis reculis in dies occurrentibus, quæ esto in seipsis non videantur esse peccatum, tamen imperfectiones: & eas necesse est interuenire, qui peccatores sumus. Non dico ipsa, quod non sint: sed dico, ut deinde committunt, commissæ sentiant, ac sese deliquisse norint: nihil

fer vi dico, fieri potest, ut diabolus propterea exulter, & animam paulatim insensibilem reddat. Si harum regularum quampiam diabolum consequi contingat, non parum (mihi credite, carissime,) is effecerit, & rem suam auxerit.

Vltius autem hac in materia progredimur, idcirco, (propter amorem Dei vos rogo) tertio super vos ipsas reflectite & circumspicite: necesse enim est in hac vita certamen & bellum esse; cum possibile non sit, ut tot inter inimicos, securi & in pace agamus; sed solliciti & acuti spectissemus esse debemus, ac videre quomodo, cum in interioribus, tum exterioribus ambulemus. Quobrem dico vobis, tamen si vobis aliquas Dominus in oratione gratias faciat, ubi tamen ab eadem surrexeritis, sexcenta vobis impedimenta & tendiculae occurrent, sexcentae quoque peccandi occasiones, quales sunt, hoc est negligentia transgredi & violare, illud non recte & prout oportet exequi; adhuc turbationes interiores & tentationes. Non dico tamen semper aut plerumque, ut eveniunt, uti nec, numquam tentationes aut turbationes nobis superueniunt; imò verò eas habere aliquando summa quaedam Domini gratia ac beneficium est, ita namque melius proficit anima: nam non possumus Angeli in hoc mundo esse, neque enim ea nostra natura est.

Ut verum fatear, minime me anitra tunc sollicitam & anxiam reddidit, cum eam in maximis tentationibus constitutam viderem: si enim amorem & timorem Domini habeat, magnum ex ijs non dubie fructum referet. Jam tum id ipsa per experientiam noui. At si eas semper in quiete, & omnis belli expertes viuere videam (etenim in nonnullas inedi, quas etsi numquam Deum videre offendere, semper tamen me sollicitam reddebant) numquam de ijs secuta sum: unde ego eas, si possum semper probo & tento (quia daemon id non facit) ut videantur quid sint. Sed paucas tales reperi. At tamen fieri potest, eò quòd animam ad sublimem quamdam contemplationem Dominus iam euehat, ut hunc prolethi modum quis consequatur, & ordinariè interiori tale gaudium sentiat. Quis ipsa mihi persuadeam, hos id non intelligere, cumque ipsi iam depurati, suas eos pugnulas (esto pauciores) subinde habere video.

Sed ut verum fatear, equidem animabus illis non inuideo: & hoc ipsum subinde attentius considerari. At illas video multo magis proficere, quae eas quae dictae sunt, pugnās & repugnantias in se assidue sentiunt, quin & in rebus ad perfectionem spectantibus tam sublimem orandi modum habere, quam hic in terra intelligere possumus.

Missas faciamus animas illas, quae postquam ad multos annos huc in se constitutae sunt, tale progressum interim fecere, itaque mortificatae sunt, ut modo se velut mortuas esse sentiāt. Reliquae verò, solent quod ordinariè pacem

S.
Theresi

Opera

pacem habere, non tamen talem, ut imperfectiones quas admittimus non sentiant, & ut hæ ipsas valde non affligant. Quobrem causa, per varias ac multiplices vias Dominus animas conducit, ut semper, ut antè dixi vobis timeo, quando quam communem perfectionem nullum omnino vobis scrupulum & dolorem moueat ob peccatum, tametsi veniale id sit, iam tunc constat, vos committi & dolere interius debere quemadmodum (Deo laus) iam quoniam sentire vos credo.

Vnum notate, & illius, (amore mei) recordemini, non, quis viuus est, quantumuis parum ab acicula pungatur, id semper & spinula puncturam, quantumuis ea parua sit: annon ergo, si anima mortua non sit, sed viuum quemdam Dei amorem habet, magna huius gratia est, quod, dum vel minimam regulam, quæ ei quæ professæ sumus, & facere tenemur, conformis non sit, agitur, sentiat? Quam ea anima, cui hanc Deus sollicitudinem & anxietatem ingerit, Maieitati illius lectulum rosas & floribus insternit, ad id impossibile sit, ipsum ad eum illa deliciandum aut recreandum nolle venire; esto aliquanto serius; Deus bone, quid nos Religio monasterio agimus, tametsi mandum relinquamus? ad quod sumus? Quidnam vero potius ac melius agamus, quam sponso in animabus nostris lectulos concinnare? eum namque in ipso admittimus, dum professionem fecimus.

Intelligent porro me animæ illæ quæ scrupulose erant: loquor enim de imperfectione, quæ non nisi interdum eueniat, de imperfectionibus, quæ percipi aut semper sentiri non queant de illo qui quidem eas ordinariè admittit, eas tamen parum quod nihil ei esse videantur, quemque sua propterea conscientia non remordet, nec ab ijs sese emendare procurat. Quare recte dico, pacem hanc valde periculosam esse, utque ad hoc ipsa se uertatis.

Quid ergo illis erit, quæ à regulæ suæ obseruantia & vigile relaxationem multum reciderunt? non sinat autem Deus talem reperiri. Diuersimodè relaxationem hanc diabolus instigare debet, Deo ob peccata nostra id permittente. Non tamen, quod pluribus de eo hic agam, nam pauculis illis quæ sunt, vos visum est commonere volui.

Transamus ad amicitiam & pacem illam, quam nobis in ipso Dominus ostendere iam incipit, de qua id dicam, quod Dominus ipse circa illam mihi declarare voluerit. ceterum de ea pace nulla vobis dicere mihi visum est, quam dat mundus, quæ

propria nostra sensualitas. Nam, tametsi id alibi ab alijs melius traditum & traditum sit, quàm ipsa id dicere possem) tamen non habebit fortasse pecuniam unde eos liberos cœmetis, quod pauperes sitis. nec fortan erit, qui eos vobis in elemosynam det: hoc verò scriptum manet domi inter nos, atque in eo omnia simul & cōmota habentur.

Possit quis fortan in ea pace quam mundus dat, decipi, & quidem duobus modis, aliquos antè hic referam, quo nostram ipse forte deploremus, & maximo opere doleamus, utpote quæ culpa nostra ad excellētē Dei amicitiam peruenimus, sed q̄ parua quadā contenta sumus. Vbinā verò, Domine, ea nobis satis non esset, sed recordaretur, premium & magnum esse, & finem non habiturum, adhuc, postquam iam ad hanc tam magnam amicitiam peruenimus, Dominum id nobis hoc in mundo etiam dare, quin etiam, multos ad montis radicem manere, qui ad eius culmen facile possent pertingere. Sæpius hoc ipsum in alijs reculis quas vobis scripsi, vobis inculcavi & dixi, & nunc iterum repeto, ac rogo, ut cogitationes nostræ semper vigorentur, & animosæ reddantur eo quod pōst futurum est. Dominus autem det vobis gratiam, ut opera quoque talia sint: & permaletum in hoc scitum esse, vobis persuatum sit.

Sunt deinde alij, qui Domini amicitiam iam adepti erant (eo quòd peccata sua rite confessi sunt, & eorum ipsos pœnituit) sed vix duo transeunt dies, quin rursus in eadem prolabantur. Certa autem sum, non hanc esse amicitiam & pacem, quam sponsa petit. Quamobrem, carissime, quoties imperfectionem quampiam commisistis, nolite toties ad confessarium, quo hanc ei aperiatis, recurrere. Sine illis, facere, vivere non possumus, sed eæ saltē variētur & mutantur, ne quas radices in nobis agant, quæ postea nonnisi ægerminè potuerunt euehi, quin & alias multas à se egerminare & producere possent. Si enim planta vel arbuscula quæpiam plantata, quam quotidie irrigamus, tandem tam fieri potest magna, ut ad eam euellendam postea ligonē & rutellā opus sit: pari modo sese res habere videt, si quotidie eam eandemq; imperfectionem (quantumuis ea parua sit) admittimus, nisi eam emendare & corrigere satagamus: at si vno die aut bi-
Tertia eorū qui postquā sunt cōfessi, eandem tñv- sus peccata cōmittunt.

deo quidem illa plantetur, at statim euellatur, facili id negotio fit. Hoc verò in oratione vestra petatis oportet à Domino: nam à nobis ipsis parum prestare possumus, imò verò malum ipsum etiam adaugēbimus. & in horribili iudicio quod in hora mortis perageretur, per magni id nostra intererit, illarum præsertim quas Iudex ipse in hac

S. Matris Teresa Opera.

Xyy

vita

vita sibi in spōsas delegit. O summā Dei dignitatē, quā nos sōmne
 tos excitet, & feruenter incedere faciat: facite ergo Domini Regi
 huius nostri volūtatē: sed q̄ hi malē amicitia rependunt, cum illi
 rursus mortales eius inimici fiant! Ingens. certē Dei est misericordia
 quem nō tā tolerabilē, faciliē & accōmodabilē amicu reperire
 quāuis hāc iniuria nō nisi semel inter duos amicos accidat, tōmā
 in illa memoria excideret, nec t̄s fideles hi exinde inter se amicitia
 antea fuerunt: quoties verō hi tali modo in Dei nostri amicitia
 da deficiēt, & per quot annos ille nos hoc modo expectet & benedi
 ctus esto tu, Dñe mi, qui tanta cū pietate nos sustines, vt tua ob
 magnitudinis videaris, ne pro merito, & prout quidē conueni
 ret, tā perfidā p̄dicionē, qualis hęc est, castiges. Stat⁹ hic mihi per
 ruculos⁹ esse videt: nā tamen si ea Deū sit misericordia, q̄ oēs videri
 hilominus multos sepe sine peccatorū cōfessione emoti ceciderunt.
 Ne vero in tā periculoso statu agatis, liberet vos Deus pro q̄ p̄tē

Quarta il
 lorum, qui
 sponte &
 ex proposito
 peccata
 venia
 lia committ
 unt;

Est & alia mundi amicitia & pax, minus mala quā prior, quā
 illorum, qui serio cauent, ne quo peccato mortali Deum offendant.
 Qui huc perueniunt, multum sanē præsistere, prout quidem
 dū sceleratus est: hi tamen si sibi à peccatis mortalibus cauē,
 omnis aliquando, quantum quidem credo, mortaliter peccata
 venialia parum curant, quantumuis ea etiam multa pericula
 itaque non procul à mortalibus sunt. Dicere quippe non vult
 Hocine tu cures? Et multi (quos quidem audiui) dicunt, Ad hoc illi
 conducit aqua lustralis, & alia illa remedia, quā Mater nostra Ecclesia
 Quā sanē res est quā maximē deploranda. Per amorē Dei
 go, carissimē, vt in hoc diligentes sitis, numquam videlicet peccata
 vllum veniale (quantumlibet exiguum) idcirco admittite, quia
 quod hoc isthoc remedio tolli noueritis. Etenim permagna
 conscientiam semper tā mundā habere, nullum vt impedit
 vos à perfectā illa amicitia quam petit sponsa, à Domino peti
 pediat. Nō est autem amicitia illa, quā iam dicta est, vt potest
 modum suspecta est, idque ob plurimas rationes. Tendent
 delicias, quæ homini impedimento sunt; adhuc viam ipsa
 in magnum teporē quis incidat, neque satis intelligat, utne
 agit, veniale peccatū, aut mortale. Deus hoc à vobis malum
 hinc in falsa pace versantur. Præterea perfectæ humilitatis
 proximos vt valdē improbos iudicare: fieri namq; potest, vt
 illis sint meliores, quod sua hi peccata deplorant, & inter
 eū dolore & penitentia, & fortasse meliore cū emendatione

itaque fiet, ut exinde numquam Deum offendant, nec in modico nec in magno. At illi illi, quod sese nullū grauiū illorū delictorum agere existimant, magis sese in suis deliciis & recreationibus diuisunt: hi orationes suas vocales ut plurimum satis bene recitant, quia adeo subtilia & delicata non ferunt.

Est & aliud quoddam amicitiae & pacis genus, quā videlicet Dominus dare incipit ijs, qui quidem nulla prorsus in re illū vellent offendere: interim tū a peccati occasionibus usque adeo se nō auellunt. Et licet statim sua orandi tempora sapē habeant, Dñs quoque iplis teneri- modines quasdam & lacrymas det: huius tamen vitae cōmoda ac recreationes relinquere nollēt, sed eam cōmodā, suauem ac deliciōsam vel- lēt habere: quibus illis ad in gaudium & suauiter viuendū quies illa & tran- quillitas per opportuna videatur. Hoc autem vitae genus multas mu- tationes & vicissitudines includit: multū proinde erit, si tales in vir- tute perseverent. Nā cū sese a voluptatibus & delicijs mundi non se- questrant, statim in via Domini delictare incipient, potentes quippe inimici, ut nos cōtra vim illorū tueamur. Hæc carissimæ, nō est par quā sponsa requirit: neque vos illā etiā habere velitis, sed sēp vos ipsas a quacūque etiā minima occasione subtrahite, si modō animā vobis proficere, & ipsæ in securitate agere velitis. Certe nescio, quā- de causa vobis hæc dicā: sed tū, ut pericula noueritis, q̄ sita sunt in eo, q̄ cō resolutione & generose a reb⁹ mūdānis vos nō sequestratis: id. n. facerem⁹, plurimas culpas euitarem⁹, & multū laboris declinarem⁹.

Tot autem sunt modi & viæ, quibus amicitiam cum animabus co- lere & tractare Dominus incipit, ut numquā mihi finem factura, vi- deat, si omnes quos quidem intellexi hic referre vellem: Sum enim mibi: facient proinde id Confessarii, & ii qui particularius cum iis tractant, & certē nonnullæ me satis perplexam reddunt: nihil nam- que illis, quod minus Dei amice sint, deesse videtur. In particulari & nominatim vobis referam de quadam persona, quā cum non ita pri- de valde familiariter egi. Erat hæc, frequentioris cōmunionis perstu- diosa & obseruatix, numquā de aliquo male loquebatur, in oratione quoque teneriores sentiebat affect⁹, inq; assidue agebat solitudine, ha- buerat q̄q; sola in domo sua: moribus & alloquio ita erat blāda, ni- si vtrorū q̄ ipsi dicebant, eā ad iracundiā prouocare posset (q̄ certē p- magnæ erat pfectionis) nullū verbum malū loquebat, ad hæc numq̄ complerat, & ita ea erat arate, ut matrimoniu inire ita nō posset atq; hac ex parte & animæ quietate multas cōtradictiones & obloquia passā e- rat itaq; cū hæc omnia in illa viderē ac notare, videbant hæc mihi a- liud valde puerile, inq; oratione assidue, signa esse, eāq; in princi- pio p magni faciebā, q̄ nullū eā peccatū viderē cōmittere, ipsaq; serid

Xyy 2

id ca.

Quinta il-
lorum qui
peccandi oc-
casiones non
deserunt.

Sexta eorū
qui in ali-
quo vitio ob-
durnare.

S.
Theres

Opera

IN
V
E

ad cauere intelligerem. Vt ergo cum illa egi, intelligere cepi, tam
omnia in ea pacifica & quiescente, quam diu de illius honore im-
nuendo sedendoque non agebatur: sed, cum hoc vltus tangebamus
scientiam eius tam delicatam & teneram non esse, sed satis sup-
& crassam. Intellexi namque, eam, quamuis omnia quae ei dicerem
aequo animo perferret, tamen punctum aliquod honoris vel aestimationis
prae habere. Et huic miseriae suae adeo addicta erat, & velut in-
ta, ac tam libenter varia hinc inde audiebat & addicebat, ut me
mirarer, quomodo haec persona vel ad horam sola agere posset. At
haec, commoditates corporis satis impense consecretabatur. Quibus
autem agebat, hoc velut inaurabat, & a peccato praestabat immunitatem
& quantum rationibus quas dabat, colligebam, graue illius ma-
liti futurum videbatur, si aliquibus in rebus, quae non satis seipsum
ligeret, iudicaret. Nam in alijs quidem satis id notorium erat. Hinc enim
suspensa & dubia reddebat, & penes oes ea ut sancta reputabat, quae
persecutionibus, quas se passam narrabat, aliquatenus occasione
disse coperi; illius autem modo agendi & sanctitatis nulla ratione
videbatur.

Haec, uti & aliae duae animae, quas in hac vita vidi, ex
dem quas suo ipsarum iudicio sanctas fuisse nunc recorde, quae
mihi amoris incusserunt, quam quaecumque peccatis obnoxio-
vnquam vidi. Dominum rogare, carissimae, nobis ut lumina
eumque impense laudate quod vos ad monasteria vocatis, in
bus vos diabolus, quantumlibet conetur, tantum decipere non
test, quantum eas quae suis in aedibus agunt.

Quam multa porro sunt animae, quibus nihil, quo minus
los euolent, deesse videtur, quod perfectionem iuxta propriam
iudicium & opinionem in omnibus sequantur: sed nullus est
las cognoscat: quia in monasterijs statim & semper eas agunt
ibi eas facere oportet non quod ipse volunt, sed quod ipse
tur. In mundo vero etsi homines vere eas cognoscere velint, tamen
Domino haec placere volunt, agere possunt: quia quidquid de-
ciunt, id iuxta propriam voluntatem faciunt. & quauis interdum hinc
tur, in mortificatione tamen usque, adeo se non exercet. Exceptis alijs
quibus Dominus iam aliquot annos lucem dedit. hi quippe semper
habere desiderant & procurant, qui ipsas intelligat, cuique se
ant. Magna autem humilitas exigua de se ipso confidentiam
placere, & etiam si sint doctissimi, alieno se iudicio & opinioni subici-
numquam ho-

minibus
displicere
volunt.

Alij quoque sunt, qui omnia quidem propter Deum reliquerunt,
nec domum, nec facultates habeant, adhuc ipsa corporis com-
adeo eis non sapiant, ut & contra penitentiam subeat, nulla de-
tunc

Septima co-
rum qui se
per proprium
iudicium
sequuntur.

Octava co-
rum qui Deo
placere, &
numquam ho-
minibus
displicere
volunt.

hinc se voluptatē capiant; quod eis iam tū Dominus lucē dederit, quā videant, quā ipsi sint miserabiles: at simul magno in honore sunt, hinc nihil agere vellent, quod hominibus non aequē foret acceptum, ac Domino Magna hāc discretio est & prudentia: at valde dīlīculter hāc duo inter se convenire & habitare possunt. Hoc venositas hāc ināsum habet, quod si, suā imperfectionem fere etiā non intelligentes, semper magis in mundi partes quam Dei propendeant & dilaudent. Huiusmodi animas ut plurimum affligit, male habet perturbat; quidquid de ipsis dicitur (etsi id etiā vere de ijs dicitur) adhuc crucem in humeros non sustollunt, nec amplectuntur, sed trahunt velut per terram serpentem: itaque hāc eos affligit, gemit, defatigat, & discruciat, si enim ea dilecta & cara sit, portatu facilis ac suavis est. Et est hoc, longeverissimum. Vnde nec hāc, amicitia est quam petit sponsa. Quapropter videte, carissimā, & quidem accuratē (cum quod initio dixi vorum feceritis) ne in mundo sitis, mundi quē rebus vos occupetis. Omnia vobis molesta & crux sunt, si reliqueritis quod maius est; relinquere mūdum, delicias, commoditates, gaudia diuitias, quā esto fallax, hominem nihilominus recreat & demalecent. Quid timeris? Certē rem non intelligitis: nam eo quod fauorem aliquem, quem mundus vobis dare verbo vno potest, non reiiciatis; hinc mille in vos ipsas curas & obligationes devocatis: quā tam sunt multā (siquidem mūdānis placere velimus) ut eas referri minimē sit consentaneum, ne aequo sim longior, imō ne quidem possem.

Sunt demum & aliā animā (& in his finem facio,) in quibus si modo animaduertatis, multa signa & indicia notabitis ē quibus videte sit eas quidē incipere proficere, sed in viē medio hāerere, nec progredi. Hāc quidē non curant quidquid penē homines de se dicunt, honorem quoque parui pendunt: sed in mortificatione & propriā voluntatis abnegatione minime exercitatae sunt; vnde facillē apparet, quod mundus ex ipsarum corpore nondū emigrarit: & licet ad omnia parandum paratē, & iam tam sanctā esse videantur; tamen in magni momenti rebus, in quibus de honore Dei agitur, identidem suum promovere, diuino neglecto, fatagunt. Nō intelligunt hi hoc, ac putant sese non mundum, sed Deum vereri. quā etiā id quod aliquando potest euenire, & futura contingentia timent; atque ne opus quoddān pium, magni cuiusdā mali, quod diabolus ipsis declarat & indicare videtur, (cum millē annis antē, futura prēdicant) eandē & principiam esse posse. Non sunt hāc animā de illarum numero, quā S. Petrum imitentur, ut se videlicet in mare abiiciant,

Yyy 3

aut

Non a pusi-
lanimum,
qui talentū
suum ab-
scondunt,
& in amore
erga proxi-
mum desin-
ciunt.

S.
Theres

Opera

in v
ne

aut faciant quod multi alij sancti fecerunt, qui animarum potius
causa propriam quietem ac vitam in discrimen vocarunt. Cupiunt
hæ quidem animas Domino lucrari, ac de quiete suâ ne huiusmodi
tore, nec sese in aliquod periculum conijcere. fides quoque, non modo
in his operatur, aut viget, quia semper proprias suas determinatio-
nes & proposita sequuntur. Vñ hoc observavi, quàm paucissimi
reperi (præterquam in religione) qui fiduciam habeant à Deo
lentos, & conservandos. Tantum duas personas scio, quæ talen-
duciam habeant, quia iam tum sciunt in Religione nihil sibi defici-
rum: tamen si credam, eum qui verè propter solū Deū eā ingrediuntur
is rei non recordaturum, ac, quàm multi, carissimæ, ea quæ habent
nō desererent, nisi hæc de re certi & securi essent: sed quoniam alia
locis, in quibus quædam vobis monita & documenta dedi, monita
de animabus his pusillanimitas sum locuta, nec nō de damno quod
pusillanimitas hæc illis adfert, atque etiam de bono quod causare po-
rest, ut videlicet, si opera magna esse nequeant, magna saltem habere
desideria: hinc de illis plura non dicam, etsi numquam in diebus
defatigarer. Cum ergo Dominus ad tam eminentem eas statum ve-
neret, illi in eo serviant, nec sese præ pusillanimitate abscondant. Ne-
licet Religiosi sint, si fortè proximo (præsertim mulieres) prohiberi
nequeant: nihilominus, per heroicas quasdam determinaciones, in
incensum animarum iuvandarum zelum, oratio ipsorum efficaciter
potens erit: imò fortasse permittet Dominus, ut etiam ipsi tam in-
ta, quàm à morte proximo proficiant, uti iam facit Sanctus frater Dile-
ctus, qui erat Laicus, nec præter opera servilia quidquam præstare
& ecce, post tot à morte eius annos, memoriam illius Dominus re-
nouat, ut nobis in exemplum sit. quare Maiestatem illius hoc no-
dilaudemus. Quocirca, carissimæ, si adhuc vos Dominus suum
vocaverit, parum vobis, quò minus ad amicitiam & pacem quam
sponsa exigit, perueniatis, deest: quare valde continuis cum lacrimis
& ardentibus desideriis eam vos petere oportet: facite quidquid
parte vestra facere poteritis, ut eam ipse nobis concedat. liquet enim
hanc eam pacem & amicitiam non esse quam sponsa petit, quoniam
quam ei adhuc magnam Dominus gratiam faciat, quem adhuc
statum perducit: quia neminem adhuc perducet, nisi qui se per
multa oratione penitentia, humilitate, & alijs multis virtutibus
erudit. Sit Dominus, qui omnia dat, in perpetuum benedictus. Amen.

CAP. VI. III.

DE VERA PACE, DE AMORE DEI, ET VNIONE CVM

*Christo, quæ ex oratione vnica nascitur, & vocat eam sponsa oscu-**lum oris Dei.**Osculetur me osculo oris sui.*

Veniamus iam, ô Sancta sponsa, ad id quod ipsa postulas, vide-
licet ad Sanctam illam pacem, quæ animam animat & excitat,
ut se ad cum omnibus qui in mundo sunt consilgendum dispo-
nat, ipsa interim magna securitate & pace fruatur. Item, quanta erit
felicitas, hancce gratiam consequitur potè quæ nihil sit aliud, quam
quod anima se ad eum cum Dei voluntate vniat, adeo ut nulla pro-
prios inter ipsum & illam sit diuisio, sed vna eademque vtriusque vo-
luntas, ea que non verbo aut per sola desideria declarata, sed opere
demonstrata. adeo ut, cognito, sponso aliquapiam re melius seruire,
tantum in se ipsa amorem ac desiderium ei placendi sentiat, ut ipsi,
quas intellectus ad contrariam faciendam ei rationes suggerer, mini-
me ausculet, nec timores quos obijciat, curet; at solam fidem ope-
ratur, adeo ut nec commodum proprium nec quietem intueat-
ur, sed omne suum bonum & vtilitatem in hoc situm esse, demum
intelligat.

Dicetis forsitan hoc non rectè procedere, aut ita fieri debere,
cum summè sit laudabile, omnia sua quadà cum discretionem agere.
Sed rem vnam noteris ac considereris velim, scilicet nosse vos, Do-
minum, (prout quidem scire potestis, certo namque id nemo scire
potest) petitionem vestram exaudisse, & vos osculo oris sui osculari.
Sic enim ex ipsis effectibus id perspiciatis, non est, quod vlla amplius
in re effectum defigatis, sed ut vestri ipsarum obliuiscamini, quò-
dam amabili sponso placeatis.

Maiestas illius varia per argumenta & signa sentiri se facit ab
ipsi qui hac gratia fruuntur. Qualia sunt, omnia quæ terræ huius sunt
despicere, & ea tam parui facere ac reuera in se sunt, nullumque eius
bonum desiderare aut velle; quod iam tum sciat & nouerit, quanta
eorum sit vanitas. Nullam ex aliquo, præterquam ipsi qui Dominum
suum amant, recreationem capere. Vitæ huius tædio affici. Diuitias
eo in numero & pretio habere, in quo haberi debent. Et alia id ge-
nus. Hæc scilicet sunt, quæ eas docetis, qui ad similem ipsas statum
euenit. Postquam ergo anima huc peruenit, non est quod timeat,
nisi forte, se non promereri, quod Deus sua vti opera velit,
in quantum labores & occasiones, ut ipsa ei (esto magno suo
suspensio) seruire possit, ei suggerit. Adeo ut (sicut dixi) amor &
fides.

*Quis ser-
uus Dei a-
mor, &
cui vocetur
osculum.*

fides simul hic operentur, anima que uti nolit eo, quod intellectus proponit & docet. Eo quod hæc unio, quæ inter sponsum & sponsam intercedit, longè alia & eminentiora eam edocuit, quæ unio-
ctus non assequitur, quem proinde negligit & velut contem-
nat.

*Exempla
vero renun-
tiationis quo-
luntatis in
Deum.*

Similitudine, quo melius intelligamus, rem declaremus. Pone-
mus, aliquem inter Mauros captivum esse, cui pauper sit pater, de-
fidus amicus; à quo nisi redimatur, nulla prorsus eius redimendi spe
petat ratio: ut vero hic eum redimat, non sufficere eas quas habet
cultates, sed necesse esse, ut ipsemet sese in servitutem capituli
tradat. Ingens quidem, quo ipsum prosequitur amor, exigit, ut huius
mici libertatem antiquiorem carioremque habeat, quam propriam.
At mox sese subingerit discretio, multisque adinueniens rationes,
& ait, magis ipsum sibi obligatum esse quam alteri, ac fieri posse, in
minoris ipse roboris sit, quam alius ille captivus, adhuc Maurus
sum forsitan ad fidem abiurandam compulsuros, proinde consilium
non esse, in hoc sese periculum ultro conijcere, atque alia plurima
genus. O fortem & potentem Dei amorem! quam ei videntur, om-
nia amanti esse possibilia! Beata illa anima, quæ hanc à Deo spem
est consecuta, quam Dominus hic supra omnes mundi labores, vo-
lestias & pericula cōcedit: nā nullū laborē formidat, quo minus
bono sponso ac Dño seruiat; nec rationes expendit aut libras, quod
les illæ quas conanguineus & amicus ille quæ diximus, adferret.

Legeritis iam alias credo, carissimæ, de S. Paulino Episcopo &
Confessore, & quod nec propter filium, nec propter amicum, huius
haud dubiè ad hanc tam felicem sortem pervenisset (quod nimirum
Dominus hanc illi pacem dedisset) atque ut Maiestati ipsius pla-
ceret, illumque in aliquo, è multis illis quæ nostri causa ipse se con-
retur, in Mauritaniam profectus sit, quo seipsū in filij viduæ con-
dam, quæ illius redemptionem instanter & impense ab eo efflagi-
bat, locum captivum sisteret. & legistis, id ei bene successisse,
quantum ei inde bonum adveniret, quoque cum lucro sit ad locum
reversus.

Hoc nostro tempore novi ipsa quemdam, & vos etiam
vidistis, quod me visitatum venerit, cui Dominus tam ardentem
ritatem dedit, ut multis cum lacrymis sibi dari facultatem petere
se captivi cuiusdam loco posset in captivitatem tradere. Egit hæc
re mecum (erat autem ex Ordine Discalceatorum Franciscanorum
P.F. Petri de Alcantara:) postquam autem instantissimè hanc libe-
rentiam dari postulasset, tandem eam in scriptis à Generali
petiit.

petrauit. Cumque iam bono suo desiderio satisfactus, quatuor Algerio leucis abesset, cum Dominus ad se ex hac vita sustulit. Veniunt autem est, magnum eum propterea premium & coronam esse consecutum. Quam multi vero discretierant, quid id stoliditatem & insaniam esse dicerent. Nobis quidem, qui ad tantum Dominum amorem non pertingimus, stolidum id esse videtur. Sed quæ, quæso, dari maior stultitia potest, quam hunc vitam huius summum tantam in sapientia & prudentia nobis finire? Det Dominus digni ut inueniamur qui celum ingrediamur, multo vero magis, ut de illorum numero simus, qui in Deo amando tantum progressum facere.

Iam tum ipsa video, insigni illius, ad huiusmodi res faciendas, adiumento & cooperatione opus esse: proinde vobis consulo, carissime, ut cum sponsa iuauissimam hanc pacem semper ab eo petatis: namque fiet, ut omnes hasce inanes mundi timores euincatis, & magna cum tranquillitate & quiete eum oppugnetis. Annò certum est, eum, cui magnam hanc gratiam Deus faciet, ut nimirum animæ ipsius tanta cum amicitia se se vniat, à bonis ipsius maxime Complectendum: nam reuera hæc non possunt à nobis prouenire, at dumtaxat ipsa petitio & desiderium, ut hanc gratiam nobis præstet. Ac ne hæc quidem, sine speciali eius auxilio & cooperatione. nam in reliquo, quid quæso, vermiculus efficere potest? Cum peccatum ita eum auerterem reddat ac miserum, ut omnes virtutes ad infirmæ nostræ naturæ modulum metiamur & imaginemur.

Quid ergo remedij, carissima: petere, scilicet, cum sponsa, ostenditur Dominus, & c. si rustica quæpiam cum Rege matrimonium inierit, & filios ei pareret, an non iam filij illi de Regio sunt sanguine? Hæc ergo animæ cuidam tantam Dominus gratiam præstet, ut is adeo *Amoris & nitui effectus.* quænam desideria, quænam effectus, quinam heroicum operum filij hinc enasci poterunt, nisi per cultum ipsius steterit?

Puto sanè, si magna cum fide & amore ad sanctissimum altaris Sacramentum accederemus, nos vel vna vice sic accedendo, prorsus locupletandas, quanto vero magis, cum toties illuc accedimus? Sed videmur, cheu, non nisi pro forma ad ipsum accedere; hinc tantum parum inde fructus recipimus.

Quam, ô miser munde, fascinas oculos & obturatos eos tenes, illorum qui in te viuunt, ut thesauros, quibus perpetuas diuitias copiare possent, non videant! Quam, ô Domine cæli & terræ, possibile est, ut quis, etiamnum in hac mortali vita manens, te tam particulatam amicitia frui possit? quid? Spiritum sanctum tã clare id per hæc

S. Matris Teresæ Opera.

Zzz

verba

Hæc unio
Et amoris
rursus à perfe-
ctâ commu-
nicione Eu-
charistica
nascitur.
Communi-
catio boni
est principij
vniõnis.

verba significare, & nondum nos intel ligere velle, quanam sit de-
 licia, quibus Maieſtas ipſius his in Canticis cum animabus diſſer-
 uietur? quæ eius in illam illicia, quæ ſuauiſſimæ? Nam vel vnum ſor-
 rum verbum ſatis ſit, ad nos in te penitus liquefaciendos bene-
 dictus eſto tu Domine; nam à parte tua nihil omnino amittimus. Per
 quot vias, per quot rationes & modos amorem nobis exhibeas, non
 licet per labores, per tam diram & immanem mortem, per totum
 adhuc quotidie iniurias patiendò & ſemper ignoſcendò. Neque
 hos ſolùm modos, verum etiam per verba quædam, quibus animas
 quæ te diligit vulneras, quibus in his Canticis eâ compellas, & que
 in eam, vt ijs viciffim te ipſa compellet, edoces: neſcio enim quomodo
 quis ea ferre queat, niſi tu, vt qui ea ſentit ferre valeat, opè ſuo
 ac non quidem ſicuti ea ferri merentur, ſed prout ea ferre imbeci-
 tas noſtra poteſt. Quamobrem Domine, aliud à te in hac vita non
 peto, quàm vt me *Oſculo oris tui oſculeris*; idque taliter, & tam intente
 licet ab hac amicitia & vnione me diuellere cupiam, planè non po-
 ſſim. Sit, obſecro, Domine vitæ meæ, voluntas mea ita ſemper
 tua non recedendo ſubiecta, vt nihil omnino ſit quod me impedi-
 ac dicere poſſim (Deus meus, & gloria mea) *vbæra tua meliora & ſu-
 diora eſſe vno.*

CAPVT IV.

DE DVLCI, SVAVI, ET DELICIOSO DEI AMORE
*inde prouenit, quod Deus in anima, per orationem quietus, quæ per
 vbæra Dei repræſentatur, habiter.*

Meliora ſunt vbæra tua vno, fragrantia vnguentis optimis.

Q Vam magna, cariffimæ, in hiſce verbis latent ſecreta dei
 minus, vt ea reipſa ſentire poſſimus: etenim non niſi diſſerui-
 poſſunt ea verbis declarari. Quando ergo Maieſtas illius, per me
 nam miſericordiam ſuam, hanc ſpontæ poſtulationem concedere
 dignatur, tali quadam amicitia ſpecie cum anima tractare incipit,
 vt illa ſolæ intellectu id litis, quæ de facto id experiri. Meliora
 de hac (vti dixi) in duobus libris (quos, ſi Domino placeant, per
 mortem meam videbitis) ſcripſi, & quidem valde ſpectatim ac diſ-
 ſe, quia vos credo ijs opus habituras, vnde hic ea non niſi obiter
 gam: neſcio autem, an iſdem ea verbis hic potero deſcribere, ut
 Dominus illic mihi declarare dignatus eſt.

*Ille amor
 dulcis maio-
 ris dulcedis.* In interiore ergo animæ parte magna quædā ſentitur ſuauitas
 tā ſingularis: ſatis vt ſentiat & appareat, Dominū ei a diſpoſitione
 cinam eſſe. Non eſt hæc inſtar deuotionis illius, quæ hominibus

solet lacrymas elicere, & ad plorandum commonere; nam esto hæc
 equamdam in illo teneritudinem causentur, quando aut ob passionē
 Domini, aut ob peccatum aliquod nostrum ploramus; non tamē tā
 ea magnum quid est, atque hæc oratio de qua loquor; quam quietis
 nomino, ob eam quam in omnibus animæ potentijs excitat tran-
 quillitatem; adeo ut Deum homo plane ad voluntatem & imperium
 suum habere videatur. Quamquam fatendum sit, interdum eam &
 alio quodam modo sentiri, quando nimirum anima adeo absorpta
 non est, sed in hac suauitate videtur totus homo, interior æquē at-
 que exterior, confortari, tamquam si intra animæ medullas suauissi-
 mam quoddam vnguentum, ad instar redolentissimæ cuiusdam fra-
 grantiæ, inijceretur. Nam uti, dum derepente ac subito in locum ma-
 xima quadam fragrantia, quam non vna sola res, sed multa simul
 exhālāt, refertum ingredimur: nescimus quisnam is odor sit, aut vn-
 de promanet, sed tamen ab eo totæ peperemur. Ad eundem modū
 videtur suauissimus hic Dei nostri amor in animam ingredi, idque tā-
 tum suauitate, ut eam repleat, satisfaciāt, ac delectet, intelligere
 tamen nequeat quid sit. Hoc scilicet est, quod sponsa hic conue-
 nienter ad meum propositum dicit; *Meliora sunt vbera tua vino, fragran-
 tia vnguentis optimis*. Siquidem non intelligit, quomodo aut vndenam
 banum hoc ingre diatur: vellet namque, ipsum minimē perdere, vel-
 let non mouere se, ac ne oculos quidem ad videndum attollere, ne
 ipsum abeat aut se subducatur. Et quoniam eo quo dixi loco, scripsi
 quid animam hic facere oporteat, quo fructum inde capiamus, (id-
 que tantum, ad aliquid vobis significandum & declarandum eorum
 de quibus hic tracto) aliud hic dicere nolo, quam Dominum iā tum
 animæ in hac amicitia ostēdere, se velle tā arctā ac particulare cū ea
 amicitia colere, nihil ut inter ambos diuisum aut separatū sit. hic ve-
 ro magna ei veritates cōmunicātur. Est enim lux hæc tam magna, ut
 eius visum perstringat, quo intelligere ipsa nequeat quid sit lux, ipsā-
 que mundi huius vanitatē videre & intelligere faciat, esto magistrum
 a quo edoceatur, non, bene videat. quamquam apertissimē intelli-
 gat & sentiat, ipsum apud se esse. at tam bene edocta manet, eosque
 in se percipit effectus, & in virtutibus practicandis fortitudinem, ut
 semetipsam postea non cognoscat, & aliud facere, aut dicere nollit,
 quam Dominum laudare. Cū autem in hac fruitione est, adeo
 est absorpta & imbibita, ut non tam in se esse, quam diuinam quan-
 titatem ebrietatem pati videatur, ut, quid velit aut petat, nesciat. Deniq;
 nihil se de se ipsa: verū tamen adeo extra se non est, ut eorum quæ
 fiunt, non aliquid intelligat aut percipiat.

Zzz 2

Porto

nis est, quæ
 nascitur ex
 assistentiā
 Dei in ani-
 ma.
 Suauitatis
 huius prin-
 cipium.
 Variæ ani-
 mæ suauis-
 sime & gra-
 tiæ.

Effectus
 rationis
 quietis
 Lux.
 Claritas.
 Robur in
 virtutibus.

*De anima
suspensione,
qua ab hac
amoris dul-
cedine nas-
citur.*

Porro cum opulentissimus hic sponsus eas ditare, & malitiosius
delicijs cupit perfundere, adeo eas in se conuertit, vt, sicuti damus qui
ob nimiam delectationem & gaudium viribus deficit, anima sua
diuinis illis brachijs suspensam esse, & diuino illi lateri & vberibus
adhaerere existimet: vt aliud nō faciat quam ferui, sustentata matris
lacte illo diuino, quo etiam sponsus suus lactat & sustentat, ac semper
meliozem reddit, quo ipsam possit delicijs perfundere, vtque quo-
tidie plura mereatur.

Quando vero iam ab illo somno & caelesti ebrietate expe-
ditur, est velut consternata atque attonita, & sancta quadam sententia
affecta; vt mihi merito verba illa dicere posse videatur, *Meliora sunt vbera tua vino*. Nam quando in ebrietate hac erat, putabat se videri
non posse ascendere: at cum se iam in altiore gradu constitutum, &
que in immensa illa Dei magnitudine plane detentam conspiceret,
vt se iam magis corroboratam esse videat, cum tenerrime & deli-
cissime vberibus comparauit, dicens: *Meliora sunt vbera tua vino*. Nec
quemadmodum infans nescit quomodo crescat, nec nouit quomodo
sugat; nam eo mamillam etiam non quarente, & nihil ei
faciente, saepe in os eius papilla ingeritur: ita & hic sese reseruit
nam anima quid de se fiat, & num aliquid faciat, prorsus ignorat,
non scit quomodo, aut vnde (imo ne quidem intelligere id potest)
magnum hoc bonum sibi aduenerit.

Non eritis porro, id, maximum bonum & gaudium esse quod
ab homine hac in vita gustari potest, tametsi omnes mundi volun-
tates & deliciæ simul conglobarentur. Videt quippe ipsa se enutritam
& melioratam, ac nescit quando id promerita sit: magnas quoque
virtutes edoctam, vt tamen magistrum à quo edocta sit, non videt
virtutibus item corroboratam, ac delicijs delibutam ab eo quod
scit, & potest id facere. Nescit tamen, cui id comparet, nisi forte
creationi & disuasiuationi matris cuiuspiam, infanculum suum
diligentis, eum enutrientis & deliciose habentis.

Det vtinam nobis, carissima, Dominus noster, vt intelligamus
aut (vt melius dicam) gustare (aliter enim si dicatur, intelligi non po-
test) possimus, qualis sit animæ fructio, quando sic est constituta. At
sint nunc homines mundani cum suis diuitijs & dominijs, cum
nibus suis voluptatibus, honoribus & epulis; qui licet omnibus
sine laboribus ijs quos hac includunt (quod prorsus impossibile
frui possent, numquam tamen, ne per mille quidem annos
gaudium & voluptatem pertingent, quod anima, quam Dominus
hunc ad statum euehit, vno momento sentit. Si enim S. Paulus

Rom. 8.

ca, nō esse condignas passiones & labores huius mundi ad gloriam quam expectamus: ego sane dico, eas non esse condignas, nec mereri, ut vel vnam voluptatis, recreationis & gaudij illius, quam Dominus hic dat animae, horam habeant; nec vllum gaudium ac voluptatem cum illis posse (prout mihi videtur) comparari, nec vllum bonum tam suauem Domini suauitatem atque vnionem tam vnitiui, & amorem qui adeo declarat & ostendat, quam sint mundi homines viles, posse promereri. Quasi vero labores illius sint aliquid, ut cum hac voluptate comparentur: nam si pro Deo hi non tolerantur, nihil iuuant, si vero pro eo tolerantur, Maiestas illius eos etiam pro virtutis nostratum magnitudine solet immittere & temperare: adeo scilicet eos ipsi, utpote miseri & pusillanimes, exhortamur.

Expergiscamur tandem, o Christiani, o filiae meae (per amorem Domini vos obsecro) ab hoc mundi somno, & consideremus, eum, quod ex eo mando nos manet premium, non reservare vsque in alteram vitam, sed iam tum in hac praesente vita nobis id soluere incipere. Quis, o mi Iesu, exponere & declarare posset commodum & bonum, quod in eo situm ut ipsi nos in Domini huius nostri brachia coniciamus, & quoddam cum Maiestate illius pactum ineamus, dicentes, Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, &, Curam gerat ille rerum mearum, ego rerum illius: nec tantum nos ipsos amemus, ut oculos nobis multos etiamus, uti vulgo dici solet. Rursus ergo dico, Deus meus, & iterum te per filij tui sanguinem rogo, hanc ut mihi gratiam praestes, ut scilicet consequi merear ut ipse me oris sui osculo osculetur, & vbera tua mihi da Domine: sine te enim quid sum? & nisi tibi iuncta & vicina sim, ad quid valeo? si vel modicum a Maiestate tua recedam ac despectam, ubi tandem desinam, Domine, misericordia mea, & bonum meum? & quod hac in vita melius bonum habere velim, quam ut ita tibi coniuncta sim, ut nulla sit inter te & me distinctio? Te socium habere quid dari & esse laboriosum potest? quid non propter te suscipier, qui te tamen vicinum & propē habet? quid est, Domine, quod mihi aut ascribam aut acceptum referam? nihil, sed potius ut valde me culpem & reprehendam, eo quod tibi non seruiam. Vnde te cum sancto Augustino tota cum animi resolutione rogo, mihi ut des quod iubes, iubeas autem quod voles, & numquam, adiuvante tua gratia & auxilio, respiciam retro, aut tergum tibi obvertam.

DE AMORE CONSTATE, SECVRO ET STABILI

inde nascitur, quod se anima à diuinitatis vmbra protectam videtur
verò ordinari solet Deus dare ijs qui in eius amore persequi
rarunt, afflictionesq; & aduersa propter eum passi
sunt. Nec non de ingenti fructu, quem
amor hic producere solet.

Sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis
gutturis meo.

PERcontemuriam sponsam, & benedicta illa anima, quæ odore
hoc os admissa est, & cælestibus illis vberibus lactata & nutrita
discamus (vt scilicet id nouerimus, si fortè Dominus nos ad hanc
ad tantam gratiâ euehat) quid nobis faciendū sit, aut quomodo
gerere debeamus, & quid dicere? Quod autem nobis responsum
est: sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis
gutturis meo. Rex in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem
sedi sub vmbra illius quem desideraueram.

Declaran-
tur illa no-
mina arbor
& vmbra.

Quam, ô Deus bone, anima hæc in ipsomet sole posita est
eodem accensa! dicit se sedisse sub vmbra illius quem deside-
rat. Vocat eum hic solem, item arborem vel pomum, &
que fructum eius gutturi suo dulcem esse. Huc adfuit anima
orationi studetis, omniaq; hæc verba ruminare. Quam diuinitatem
Dominum nostrum considerare possumus, quam diuinitatem
eo cibum facere? Ipse quippe manna est, quod eum sapienter
bet, quem ipsi ex eo sapere & habere volumus. Quam vmbra
cælestis est! & quis verbis explicet id, quod de illa ei Do-
minus declarat? Venit mihi hic in mentem eius quod Angelus
ad Sacratissimam Virginem Mariam dixit: Virtus Alisum
bit tibi. Quam se ergo protectam & obumbratam videre debet
ma, quando à Domino in hac magnitudine collocatur quare
rò residere & certa esse potest.

Luc. 1.

Iam vero notetis oportet, Deum vt plutinium, & penes
(nisi forte sit aliqua persona, quam Dominus peculiari quodam
modo vocare vult, quemadmodum vocauit S. Paulum, qui con-
sim ad contemplationis culmen extulit, ei; apparuit, & taliter

allocutus est, ut valde eleuatus manserit) has tam eminentes delicias statim non conferre, aut statim cuiuspiam tam magnas gratias facere; sed ipsi dumtaxat qui in eius obsequio permultum laborarunt, amoremque eius feruenter desiderarunt, seque ipsos disponere sunt conati, ut in omnibus suis rebus Maieitati ipsius placerent, & quamdam iam inde à multis annis in mundi huius rebus nauseam habuere. Nam qui huiusmodi sunt, reuera sedent, namque consolationem, quietem, & recreationem alio in loco non quaerunt, quam ubi se eam in veritate habere posse intelligunt, & sub protectione Domini sese constituunt, & aliud non cupiunt. Quam verò bene faciunt, quod in Maiestate ipsius fiducia collocent, quia quod illi desiderarunt, id ipse praestat. Quam etiam beata illa est anima, quae sub vmbra illius sedere procreatur, etiam quantum ad ea quae hic in terra videri possunt: nam, quantum ad id quod anima intelligere potest, (prout sapè intellexi) aut se res habet. Nam cum anima in ea quam dixi voluptate agit, videtur sentire, se totam absorptam esse, & à quadam diuinitatis vmbra, & quasi nube, protectam & obubratam, è qua tam iucundae inuentiones & tam suavis ros depluunt, ut, quod res mundi huius illi dedere tedium & molestiam, hæc optime & merito auferant. Tunc quoque talem sentit quietem, eam ut etiam defatiget & malè habeat, quod habitum adducere debeat: habetque potentias suas tam quietas & tranquillatas, ut voluntas ne vnā quidem cogitationem, etiam bonam, veller admittere; nec eam etiam admittat, ita ut hanc ipsa vltro inquisisse aut procurasse videatur. neque enim opus est, ut (consideratio videlicet) manu suam (ut ita dicam) moueat frustra, aut se eleuet: quoniam Dominus dat ei pomum (cui eum dilecta ipsius comparat) iam decorticatum, & coctum, quin etiam masticatum: unde ait, fructum eius gusturus es dulcem esse. Etenim anima nihil hic facit præterquam gustare, idque sine vllō potentiā la-

*Quibus
Deus ordi.
natè hanc
gratiam fan-
ciat.*

*Quomodo
sit anima
qua huc per-
uenit.*

*Cur voce-
tur vmbra.*

Hec autem diuinitatis vmbra, quam aptè dicitur vmbra, quoniam operè & clarè eam hic videre non possumus, sed tantum sub nube hac: quo usque rutilans & fulgens sol, mediante amore, quamdam insinuet notitiam: qua discat, Maiestatem ipsius adeò vicinam esse, ut dicinequeat, nec dictu possibile sit. Scio, enim qui hoc aliquando expertus erit, facile intellectu, quam verè sensus hic verbis huius sponsa hoc loco dari & adaptari possit.

Videtur porro mihi, quod spiritus sanctus mediator sit inter animam & Deum, & quod ipse tam ardentibus desiderijs

*Cur hic spū-
ritus asse-
ritur spiritus
sanctus asse-
batur.*

fiderijs eam impellebat & moueat, vt verum ac lupremum lignum qui tam propè est, eam accendere faciat. Quàm poro ingratum, ô Domine, misericordiæ, quibus hic erga animam vtens, etiam de in æternum benedictus & laudatus, qui tam bonus amator fieri ne potest, Deus meus & creator meus, esse aliquem qui eam amet, eo quod non meretur te cognoscere. Quomodo scilicet illa malis ramos dimittit, quod anima poma eius decerpit, illa delicta magnitudinem, nec non misericordiarum eius, quare ipsam vta est, multitudinem considerando, vtque fruatur, quod Dominus noster Iesus Christus è sua passione, sanguine suo pretioso tam admirabili cum amore arborem hanc rigando, rigat, videat & fruatur.

CAPVT VI.

DE AMORE FORTIS SUSPENSIONIS ET RAPTVM.

quo cum anima nihil se agere existimet (non intelligendo tamen, quomodo, aut quare ratione) Deus charitatem interea in illa ordinat, virtutes heroicas ei dando, è quibus spiritus egregiè proficit.

Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinauit in mechanica.

PAULò antè dixit anima, se non nisi diuinorum vberum lacte & lacte victitasse, tamquam quæ in gratijs huiusce recipi ad huc paruula & incipiens esset; & sponsus eam sustentabat, non vero robustior ac prouectior est, eamque magis & magis ad puerum dandum habilitat: vnde eam iam pomis enutrit. vult, inquit, intelligere, quantum ad ei seruiendum & patiendum obligatur, ne hoc quidem ei satis est (quod certè mirandum, & quàm parum considerandum est: nã quãdo Dominus cernit, animam iam esse suam, ac sine villo commodi proprii intuitu, nec ob illam puerum rem, quæ eam per se sola moueat, sed dumtaxat ob illam Deum suum est, nec non propter amorem, quo Deus ipsam puerum tur, sibi seruire: identidem sese illi communicat, idque tot tamque uersis modis, atque is qui ipsamet sapientia est, nouit. Quare nihil amplius restare videbatur, quàm osculum in pace, & id prius de umbra dictum est: quæ longè maior & eminentior est, quam tamen id satis male & tenuiter à me declaratum sit, quod non obiter & velut indicando percurrerim: porro in eo quem volui, libro, id longè maiore cû claritate expositum, inuenietis, cum

dammodo Domino, ut in lucem prodeat, videatur. An ergo iam plura desiderare non poterimus? Quam, Deus bone! tenuia ac nihil nostra sunt desideria, ut ad tuarum magnitudinum fundum, Domine, pertingant! & quam parca reciperemus, si non nisi pro eo atque nos petimus, tu dases! Iam ergo videamus, quid posthac sponsa dicat. *Introduxit me Rex in cellam vinariam.*

Cum ergo iam sponsa sub tam desiderata, (& merito sane) umbra requiescat, quid illi ultro reliquum est? quid amplius desiderabit anima, quae huc peruenit: nisi forte, ne hoc bono in perpetuum careat. Illi quidem nihil amplius quod petat, superesse videtur, at Regi nostro sacratissimo multa, quae der, adhuc supersunt: imo nunquam quid aliud facere vellet, si inueniret, cui daret. Et, sicuti iam dixi, & sapius dicere vellem, & utinam, carissimæ, numquam rei huius obliuiscamini; satis Dominio non est, tam pauca nobis dare ac quidem nos ab eo petimus. Ego id nonnullis in rebus hic observavi. Incipit, verbi gratia, quis à Domino petere, ut sibi aliquam merendi, & pro ipso quidpiam patiendi materiam der, ulterius suam intentionem non extendens, quam quousque vires suas pertingere existimat (cum tamen Maiestas illius has adaugere possit); & ecce, in exigui illius, quod pro illo & pati & facere decreuit, compensatio. Nam tantos ei labores, persecutiones, & morbos immittit, ut miser homo nesciat ubi sit. Mihi ipsi adhuc admodum inueni hoc contingit, & subinde me dicere, *Ab Domine*. quia non tam multum habere volebam: sed maiestas eius eas suppeditebat vires, & tantam patientiam, ut etiamnum admirer, quomodo id ferre possem. Et certe, afflictiones has cum omnibus mundi thesauris non commutarem.

Dicit ergo sponsa, *Introduxit me Rex in cellam vinariam*: o quam meorem hic replet & afficit isthoc nomen Rex potens, & dum videt quod nullum superiorem is habeat, & regnatio eius finem non habitura! Dum autem anima ita certa est, non multum sibi, quominus Regis huius, qui quaecumque in hac vita mortali possibilia sunt, adeo affecurat, magnitudinem cognoscat, deesse; dicit, *Introduxit me in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem*. Colligo hinc ipsa gratiae huius magnitudinem permagnam esse. Nam sicuti de vino aliquo magis aut minus bibi potest, & de vno vino bono, & alio meliori, & hoc hominem magis aut minus inebriare: eodem modo in huic domini gratijs fit. Nam huic quidem è vino deuotionis nonnisi modicum dat, illi autem amplius: alij vero ita abundanter, ut eum extrahat, & sensualitatem suam, & extra omnia terrena rapere incipiat: alij vero ingentem in obsequio suo dat feruorem, alij impe-

*Deus plures
das anima
gratias
quam ipsa
petat.*

*Agit de sus-
pensione &
raptu, quid
causae, &
cur vocetur
hic amor
fortis, cellam
vinariam.*

S. Maria Teresa Opera,

Aaaa

rus,

S.
Theres

Opera

in
v
e

tus, alijs denique feruidam erga proximum caritatem. in quibus adeo absorpti sunt, vt magnos quos hic patiuntur, labores nō sentiant. Verū id quod sponta dicit, huic proximē accedit, scilicet tam vinariam introducit, vt ibi, magis sine vlla mensura, locupletari uadere possit.

Non videtur autem, quōd Rex illam ibi quidem esse, sed nō de re ei veliq; imō vero vult vt bibat & comedat quantum vult & desiderat, ac valdē inebrietur, ex omnibus illis, quæ in Dei cella sunt, vni bibendo, vt quæ hisce delicijs fruatur, illius magnitudines cōsetur, vitam quoque amittere, aut vltra naturæ infirmitatem habere non vereatur, denique in hocce voluptatum paradiso emorietur. Beata vero illa mors, quæ sic viuere facit. Et verē sic mori facit, magna quippe sunt mirabilia, quæ anima intelligit, vt sic extasim sicuti id ipsamet testatur, dum ait. *Ordinavit in me charitatem.*

O verba, quæ numquam animæ, quam ita Dominus delicijs fundit, deberent excidere! O immensam ac supream gratiam, quamq; per se nullas promereri potest, nisi magnum Dominum auxiliū ad hoc & subsidium concedat! Verū quoq; est qd nec admodum quidem sese excitatā inueniat. Sed, o beatū somnum, per se ebrietatē, quæ sponsum supplere eo agit, qd anima per se ipsa parare non potest, dum scilicet mirabili quodā modo ordinat, vt nobis potentijs mortuis, aut dormitātibz, amor maneat vivus, & sōmet non intelligentē quomodo operetur, Dominus ordinat, vt mirabiliter operetur, vt cum ipso amoris Domino, Deo inquam, magnam quamdam vitæ puritatem vnum quid factus sit, quæ talis est, qui ipsum impediatur, non ipsi sensus, non intellectus, nec memoria sola vero voluntas se intelligit.

Intellectus recipit lucē, & intelligit ac non discit vultū. Vultū vero amat, sed non eligit, itaq; anima per amorē operatur, & liberum arbitrium moritur. Cogitabam hic ipsa mecum, num inter voluntatem & amorem aliquod esset discrimen: & videtur certē mihi, aliquod esse (necnon rō an fallar.) & amorē ceu sagittam quādam videri, quā voluntas cūlatur, quasi omni ea quā habet, violētia feratur, ab omnibz terrenis liberat, at in solum Deum impensa, valdē serio, & vere blasse stare ipsius vulneret oportet; a deo vt in ipsū at Deū (qui amorē acta, non nisi maximis cū fructibus (vti mox dicam) inde reuertitur. Et ita reuera fit, vt de nōnullis personis audiui, quas Dñs ad illū limē in oratione gratiā euexit, vt ad sanctā hāc absorptionē peruenirent, quādam eos peruenire faciat. nā licet exterius præsentia videantur, rogati tñ quid sentiant, nullo modo id declarare possunt.

Fructus suspensionis. intelligere postea potnere aut valere, quomodo amor illic operetur. Maximos fructus, quos anima hinc percipit, satis colligere est.

lectibus & virtutibus, & fide vna, quae inde ei remanet, nec nō ē mū-
di contemptu. At non liquet, aut percipitur, quomodo hāc bona ei
data sint, & quidnam anima hic fruatur, nisi fortē in principio, quan-
do primum incipit: est namq; suauitas hāc, & maxima & intensissi-
ma. Adeo vt clarē appareat, hoc ipsum esse quod sponsa hic ait; eō
quod Dei suauitas hic pro anima supplet, & ipse ordinat, vt ea tam e-
minentes gratias illo tempore sibi compareret.

At dubium esse potest, quomodo, cum adeo extra se sit, & ita
absorpta, vt potentiarum suarum exercitio nihil omnino operari
posse videatur, mereri possit? ex alia verō parte non videtur fie-
ri posse, vt Deus tam ingentem ei gratiam faciat ad hoc vt tempus illa-
lum inutiliter infumat, nihilque illo durante, merendo lucretur.
Id certe minimē credibile est. Sed, o diuina arcana! nihil aliud por-
ro nobis hic agendum, quā intellectum nostrum penitus sub-
mittere ac captiuare, & cogitare, ipsum, ad magnalia Dei in-
telligenda, frustra velut esse & nihil omnino iuuare. Recorde-
mur verō, quomodo Beatissima Virgo Maria, esto eam, quam ha-
bebat, sapientiam haberet, id fecerit, quomodo Angelum roga-
uit. Quomodo fiet istud, & illo ei dicente, Spiritus sanctus superueniat in te, &
tunc Altissimi obumbrabit tibi: vltius inquirere destiterit: & sicut ma-
gnae fide & sapientia, statim intelligebat, duabus illis hic rebus in-
conuenientibus, nihil vltius sibi sciendum aut dubitandum esse.
Non verō sicut quidam docti, qui quod per hunc orationis modum
a Domino non conducantur, nec aliquod eius principium habeant,
ita omnia ex rationis & ingeniorum suorum modulo mensuraq; in-
telligere volunt, vt per suas litteras & doctrinam omnia Dei magna-
lia comprehensuri videantur. Vtinam verō hi aliquid de sacratissimae
Virginis humilitate addicerent! Quā, o Domina mea, perfectē in
te videre possumus id quod cum sponsa sua facit Deus, prout quidē
in Canticis aietūi videre potestis, carissimae, in officio de Beata Vir-
gine, quod singulis septimanis legimus, quā nimirū ex his multa in-
uoluit Antiphonas & lectiones sint relata. Quoad alias verō animas,
vnaquorūq; id intelligere poterit, prout quidē id ei Dñs declarare vo-
luerit enim clarissimē cernere poterit, num ex hisce gratijs aliquam
repperit, iuxta id quod sponsa dicit, *Ordinauit in me charitatem.*

Ceterū declarem iā, quomodo, animabus in illa ebrietate
& somno constitutis, Deus in illis charitatē ordinet, quando quidē
a se cū vbiā fuerint, aut quomodo itā tū eminētib⁹ delicijs & volu-
ptate Dñi placuerint, neu quid fecerint, cū ei ppter ea gratias nō ege-
ant. Nō est porro, o anima a Deo amata, q̄te crucies: cū enim Maieſtas

Quomodo
anima in
peratū
meretur,
dum in sus-
pensione est.

Luc. 11

eius huc te euehit, teq; tam deliciosè alloquitur, sicuti è multis re-
bis, quæ sponsa in Canticis loquitur, ad oculum videbis (vti dicitur
cit, *Tota pulchra es amica mea*, & alia multa id genus, in quibus ostendit,
quantopere sibi in illa placeat) credibile sanè est, minime illum pro-
missurum, vt illo in tempore eum offendat, sed potius eum ipsum in
eo quod facere nò poterit, quò magis sibi in ea còplaceat, aduertat.
Videte eam præ amore nimio erga illū perditā, & à se velut abdo-
natam, & ab hac ipsa amoris vehementia intellectus discursum, iu-
la sublatum esse, quo eum magis amare possit, quomodo ergo nò
vicissim se non det ei, quæ se totam dat ipsi? non solet centè Maie-
stas eius sic facere.

Videtur porro mihi hic Maieestas eius super hoc aurum (quod
iam persona sua præparauit & probauit, vt nimirum videat
pretij & valoris sit amor quo ipsum prosequitur) aliud quid
cuiusmodi superinducere, & sexcentis in eo modis operari, quos cum
quæ huc peruenit, declarare poterit. Hæc anima, aurum est quod
in tempore ita constituta est, nullum prorsus vt edat motum, ne-
que plus per se operatur, quàm si ipsum esset aurum, sed dè regnante
ad omne id, quod diuinus ille aurifaber, & diuina sapientia de
fa facere voluerit, qui tali in statu eam videre gaudens (quod
ex sunt, quæ tam vehementer & ardentius eum ament) mille pe-
bores, illo in auro, multas gemmas pretiosas & vermiculationes
ducit. Quid ergo anima illa toto illo tempore facit? Hoc scilicet
quod non satis intelligi potest, nec plura de eo sciri præter id quod
sponsa dicit, *Ordinauit in me charitatem*.

Ipsa saltem, si amat, nescit quomodo amet, nec intelligit quid
amat. summus namq; ille amor, quo Rex ipsā prosequitur, tantum
ad eā eminentē statū eā deduxit, animæ huius amorem sibi in
porret, vt intellectus ipsum intelligere non mereatur. Nisi deo
mores fiant vnus, & amor animæ cum amore Dei tam in
teque coniungantur, quomodo eum intellectus percipere
nam toto eo tempore eum ex oculis perdit; quod certè multum
diu durat, sed brevis durationis est. Ac Deus ita hinc ibi eam
vt diuinæ eius Maiestatì optimè tunc placere per omnia sciat, ne
etiam postea, vt tamen intellectus id non intelligat, vt ante dicitur
est. Sed postea id satis intelligit, cum animam hanc virtutibus
mis & margaritis adeo vermiculatam & condecoratam videt, ut
la ipsum in admirationē rapiat, & dicere possit, *Quæ est ista, quæ
sicut sol*? Quam te, ô vere Rex, sponsa hoc nomine merito
lare potest, quandoquidem potes vno momento diuinitas

gē in anima ponere, utque ijs in perpetuum fruatur, efficere. nam amor animam illam ordinatam efficit.

Evidentia equidem rei huius proferre argumenta potero; etenim quaedam in alijs conspexi. Memini me unam vidisse, cui Dominus triduo vno tot tantaq; bona dedit, ut, nisi experientia (quia iam ab hinc annis aliquot ipsa in illis se exercuit, quin & semper indies in melius profecit) id me credere compelleret, id mihi impossibile videretur. Aliam verò, cui id trimestri spatio datum. Et ambae verò erant adhuc satis iuvenes. Alias verò vidi, quibus non nisi post multos annos hanc DEVS gratiam praestat. Et sicuti de duabus illis dixi, possem & de aliquot alijs dicere. Et ideo hoc aut noto, quod hoc loco scripsi paucas esse animas, quibus, nisi ad multos annos afflictiones & pressuras passae sint, has Dominus gratias conferat: ut sciatur, saltem esse aliquas. Tam potenti autem & magno Domino, & ad gratias dandas tam propenso, non est terminus aut taxa aliqua constituenda.

Contingit nonnumquam (imò penè ordinariū) Domino id genus gratias animae faciente (gratias inquam, non verò illusiones, aut melancholicos humores, aut aliquas periculationes quas ipsa natura facit; hoc namque, uti & aliud illud, tempus ipsum tandem patefacit & declarat) virtutes tam validas esse, & amorem tam intensum, ut regi nequeat: eo quòd, etiamsi forte rolent, semper animabus nonnullis profant: unde ait sponsa, *Ordinavit in me charitatem.*

Ut nimirum haec ita ordinata sit, ut amor, quo in mundum prius ferebatur eam iam deserat, illique in odium & nauseam vertatur, amor verò eius in consanguineos & amicos ita temperetur, ut eos solum diligat propter Deum: amor verò illius in proximum, & in ipsos inimicos, quantus sit, credi non poterit; nisi quis eum viderit, amor denique eius in Deum, valde intensus est, & adeo illimitatus, ut subinde magis is eam urgeat, quàm infirmum eius corpus ferre valeat. videns porro sese iam deficere & languere,

& prae amore mori, ait *fulcite me floribus,*

figate me malis, quia amore langueo.

Aaaa §

CAPVT

*De ordine
Charitatis.*

CAPVT VII.

S.
Theresi

DE AMORE DEI VTILLI, QVI SVM MVVS AMORIS EST GI-
 dus, & is duas habet partes. Prima est, quando anima per solum Deo placendi
 fidem, sine vilo alio respectu, magna seruitij ipsius opera exerceat: vt sint
 pue, pure viuere, glorificare & adora Deum, & zelus quoque proximorum
 mas ad calum conducendi: quia sunt tria florum quos sponsa petit, genera-
 terra, quando, quo Christum crucifixum qui ponus datus,
 amittatur, labores, tribulationes, & persecu-
 tiones petit ac desiderat, & illas si habeat,
 patienter fert.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

De primo
 genere amo-
 ris vtilis,
 quia est ha-
 roica opera
 facere.

Amoris quo
 hominem
 interdum
 enecat ho-
 minem.

Dulcis
 mors amo-
 ris.

QVæ lingua dari tam diuina potest, quæ proposito meo con-
 niat! quam te, o sancta sponsa, enecat suauitas? (quia, vt dixi
 xi, subinde ea tam excessiua est, vt animam vsque adeo comburat,
 iam nulla prorsus viuendi ratio suppetere videatur) & peti-
 qui porro sunt isti flares neque enim hi malum tuum curare possunt
 nisi forte ideo eos petas, vt iam plane emori pergas. nam, vt vult
 fatear, quando anima huc pergit, nihil magis desiderat. Sed
 hoc loco non quadrat: ait enim, fulcite me floribus. Fulcite
 petere, non est (vt mihi quidem videtur) mortem petere, sed
 vt viuendo aliquod præster obsequium ei, cui tantum se debet
 det. Nolite putare, carissimi, me exaggeratiue locutam, cum
 languere & mori; sed vere id quod dixi, à parte rei ita conuenire.
 Nam amor nonnumquam tam vehementer operatur, & ita
 personam, quæ cum in simili orationis genere versaretur, & locum
 quemdam tantum audiret, assuetis, nisi cantus iste cessaret, hanc
 anima sua, præ delectationis & suauitatis, quam Dominus ei quod
 dam dabat, magnitudine è corpore exiret. Vnde Maiestas ipsius
 cit vt cantor ille à cantando cessaret. Nam quæ in hac solitudine
 constituta erat, poterat quidem mori, at non dicere, vt cantando
 nendo cessaret. etenim omnis illius morio exterior huiusmodi
 vt nullam ipsa posset operationem facere, nec aliquatenus moueri
 se. Intelligebat quidem, quoniam in periculo versaretur, at
 ac sicut dum quis in profundo quodam rei afflictivæ somnasset
 stitutus est; qui quidem inde emergere vellent, at tamen, tamen

eloqui non potest. Hic quidem anima inde digredi nollet : nec morietur paenolum aut graue foret, sed voluptas summa & gaudium. hoc namq; est quod desiderat. Et sanè quam beata & optabilis mors foret, in huius domini & diuini ipsius amoris manibus mori ! & nisi Maiestas eius subinde ei lucem daret & ostenderet ; expedire ipsam vivere, & hoc tolerare ; imbecillum eius corpus id perferre non posset, si quidem id bonum diu duraret : quare aliud ab eo bonum hic postulat, quo maximo & singularissimo hoc bono egredi sibi liceat : itaque ait, *fulcite me floribus.*

Alium flores hi spirant odorem, quam ij quos hic interra odoramus : hic ergo sponsa, (vt quidem ipsa intelligo) petit vt eximia magnaque in Domini nostri ac proximi obsequio opera agere queat. hinc gaudet, si hanc recreationem & gaudia amittat : nam hi flores magis ad actiuam, quam contemplatiuam vitam spectant, vt per hoc aliquid perdere videatur, quare suæ petitionis sit compos. cum enim anima hoc in statu versatur, semper operatur ; & Martha ac Maria penè iunctim incedunt : nam in actiuo, (quod videtur ipsum exterius) operatur id quod interius est. Cum vero opera actiuæ ab hac radice oriuntur, sunt mirabiles & odoriferi quidam flores, quia ab hac amoris Dei arbore procedunt, & ob eum solum, sine villo proprii commodi intuitu fiunt : florumque horum odor late sese diffundit, quo multis profunt. Est autem odor, qui dureret, nec cito pertranseat, sed qui magnas operationes faciat.

Magis me ipsam declarare volo, vt rem melius intelligatis. Habet quis, vt bigratia, concionem, cum animarum proximorum iudicium propositum, sed, à respectu & commodis humanis adeo mortificatus ac abstractus non est, quin simul aliquam auditoribus complacendi intentionem habeat quo aliquem tam honorem, aut actionem sibi paret, aut si Canonicus aliquis conferendus sit. Sic sunt & alia opera, quæ multi in proximi vtilitatem, & bona cum intentione faciunt : sed accuratè videntes, ne quam propterea ipsi iacturam faciant, aut hominibus in aliquo displiceant. Persecutiones quidem aliquas habent, at cupiunt Regibus, proceribus & populo placere ; & cum discretionem procedunt, quam mundus tantum facit & honorat. hæc namq; plurimarum est imperfectionum excusatrix & protectrix ; etenim discretionis nomine id vocant, atq; vnam discretionem sit ! Hi quidem Maiestati eius seruiunt, quin & alij, multum proderunt : at hæc, non sunt opera & flores quæ sponsa postulat (vt mihi quidem videtur) sed solum Dei honorem & gloriam.

Quid sunt flores. Et melior est amor eius qui facit opera propter Deum, quam eius qui in oratione gustus & suauitates percipit.

Opera vita actiuæ dum cum contemplatione iunguntur, ex amore nascuntur, summa sunt perfectio.

S.
Theresi

Opera

M. V.
16

gloriam in omnibus intueri. Nam reuera crediderim, animas
Dominus huc conducit (prout quidem intellexi) non magis
rum recordari, & ad se reflectere, quàm si de facto non essent,
dere inquam, iacturamne an lucrum facturæ sint, sed tantum
ut Domino suo seruiant ac placeant. Et quoniam amorem, quod
famulos & filios suos prosequitur, perspectum habent, hinc
illis est proprio gustu & bono carere, quod illis satisfaciant & foras
ac veritates illis declarent, ad ipsorum animabus quàm possunt
modissimè consulendum: nec sicut dixi, cogitant numquam
hinc passuri sint iacturam. Vnicum proximi sui lucrum præ
habent, & aliud nihil: & quod Deo magis placeant, suis ipsorum
mi causa obliuiscuntur, quin & vitam suam in petitione animarum
verbis ipsorum, in sublimi hoc amore Dei inuolutis, celestibus
inebriati, sui non recordantur, & si recordentur, parum curare
hominibus placeant. Huiusmodi qui sunt, multum peccant
lijs.

*Samaritanæ
magis exempli.*

Venit hic mihi in mentem id, quod aliàs adhuc sæpe me
cogitavi, scilicet factum Sanctæ illius Samaritanæ: quàm verò illi
herba debebat faucia esse, quàmque bene in corde suo verba
toris comprehendisse, cum, quod ciues sui eum lucrarentur, &
tenus sibi ex illo prodesse, ipsummet Dominum reliquerit, &
hæc bene & euidenter declarat id quod hic dico! Porro, in
huius caritatis compensationem meruit, ut ei omnes credentes
magnum illum fructum, quem inter oppidanos illos Dominus
cit, suis ipsa oculis cerneret. Vnà è maximis, quæ quidem in
beri possunt, consolationibus (ut mihi videtur) esse debet, quod
quod nostra opera & adminiculo animæ nonnullæ ad bonum
gem profecerint. Tunc quippe mihi sapidus horum florum
comedi videtur. Beati vero illi, quibus Dominus hæc gratia
stat: qui ad ei seruiendum quàm maximè obligati sunt. Et sancta
mulier, diuina illa ebrietate ebria, per plateas etiam vocat
clamat.

Quod vero quàm maximè miror, est, videre quomodo
crediderint, eo quod ipsa, esset mulier. Et certe non debebat
claritatis & æstimationis esse, quandoquidem aquarum
men satis magnæ humilitatis, quoniam, quando Dominus
cata aperiebat, non est indignata, nec molestè tulit (vbi hodie
do fieri solet, quod veritas audiri & ferri, nequeat) sed dixit,
haud dubiè esset Propheta, tandem ei etiam fidem & credent
derunt, & ad solum eius verbum & annuntiationem.

videndum Dominum vrbe egressi sunt. Ad eundem modum etiam multi proximo profunt: nam postquam iam per aliquor annos cum Maieitate eius locuti sunt, esto, quod delicias & recreationes eius habebant, in rebus asperis & laboriosis ei seruire, omittre nolint, licet hae deliciae & recreationes nonnumquam impediuntur, hi inquam labores, & eximia opera, & ab arbore tam feruentis amoris productae: illorum tamen odor multo diutius durat, & anima talis magis per verba & opera sua proximo prodest, quam multi, qui ea faciunt pulvere sensualitatis nostrae, & aliquo commodi proprii intuitu permittunt & fadata.

Hinc oritur robur quoddam ad perferendas persecutiones: & hoc sunt poma, de quibus mox sponsa dicit: *stipate me malis*: quasi dicat Domine da mihi labores & persecutiones: & verè eas desiderat, qui etiam fructum inde refert: nam, quia non tam propriam delectationem respicit, quam quomodo Deo suo placeat, hinc volupe illi est, laboriosissimam vitam quam Christus vixit in aliquo imitari. Equidem per pomum, arborem crucis designari existimo, eò quod in antiochiano Cantico loco dicat, *sub arbore malo suscinuite*. Et anima, quae multis & laboribus varijs circumuallata est, magnum auxilium inquamamen expectat, in contemplationis quidem recreatione ordinem non versatur, at magnam in patiando voluptatem sentit: verum virtuseam non consumit & destruit, quemadmodum suspensionem potentiarum in contemplatione facere verisimile est, si ea nulli frequens & ordinaria sit. Et non sine ratione ita petit, quia non semper debet esse fructio, ut nihil seruiat, & nō aliquid patiatur. Hoc ergo studiosè in nonnullis personis obseruauī (quia propter nostra peccata, non sunt multi tales) qui quod in oratione & delicijs DOMINI promouetores sunt, eo in proximorum consolationem & salutem merendiores sunt, ac praesertim animarum: & quod vel vnam ē peccati mortalis statim educant, multas daturi vitas videntur, quemadmodum initio dixi.

Quis hoc persuadeat ijs, quibus Dominus iam delicias dare incipit: imò verò putabant forsitan, alias illas parum in virtutibus prouectas esse, & in eo omnia sita esse, quod ipsi in angustia illo fruuntur. Proidentia DOMINI, (ut mihi quidem videtur) est, hos non intelligere quoniam alia illa a prima perueniant, nam per suum quem in principio sentiunt, feruorem, vellent statim vsque eò, quod illi, saltum facere & peruenire. sed hoc illis minimè expedit, quia nondum satis corroborati sunt: sed lacte eo de quo initio dixi, eos adhuc diutius enutriti & susten-

Bbbb

susten-

S.
Theresa

Opera

N. W.
16

sustentari opus est. Stent ergo iuxta divina illa vbera: Dominus autem
que curare erit, eos, cum iam robustiores erant, ad altiora & maiora
vehere; quia tunc cum non facerent fructum, quem se se ab opor-
turos purant; imò verò sibi ipsis nocerent. Sed quoniam in ista
quem vobis indicaui, animam alijs prodesse cupidam de se
inuenietis, nec non quantum in eo situm sit periculum, ut in
bitum tempus prodeat, (& quidem satis diffuse;) hinc illud ha-
petere nolo, nec pluribus in hac materia me diffundere: cum in-
tentio mea (cum primum materiam hanc ordiret) fuerit, vobis docere
te & docere, quomodo recreationem & consolationem percipere
sitis, quando aliqua Canticorum verba audietis, & quomodo ista
ea vobis obscura videantur) magna, quæ in illis latent mystica, re-
uolueret poteritis. Pluribus autem rem hanc pertractare velle, au-
culum & temerarium foret. Det Dominus, audacia etiam non timere
quidquid dixi hactenus; esto non alia hic mea fuerit intentio, quam
obedire ei qui id mihi faciendum præscripsit. Maiestatis vestrae
in obsequium omnia tendant: si quid in ijs bene dictum appa-
rederetis, certè id meum non esse; cum sorores, quæ apud me in-
deant, quanta ea cum temeritate scripserim, idque ob varias
opprimor, occupationes. Maiestatem eius rogo; ut eas ego per-
perientiam possim intelligere. Quæ vero, aliquid horum se habere
existimabit, Dominum laudet; & postremum hoc ab eo petat, ut
ipsam solam fructus deriuetur. Utinam nos Dominus in sua
protectione habeat, suamque sanctam voluntatem
semper adimplere nos doceat.

A M E N.

FINIS.

TRACTATUS
DE RATIONE VISITANDI
CONVENTVS MONIALIVM
DISCALCEATARVM
Ordinis Carmelitani.

MONIALIBVS DISCALCEATIS
ORDINIS CARMELITANI

F. Alfonso De Iesu Maria Generalis
salutem dicit.

¶ Vniam certum est, omnium Communitatum,
Q & illarum præsertim quæ magnam perfectio-
nem profitentur (vti Vestræ Reuerentiæ faciunt)
bonum adeo dependere ab eo, vt Patres Prouin-
ciales & Visitatores suis in Visitationibus (Dom-
no adiuuante) rectè & prout oportet, magna cum prudentia
& spiritu procedant, ac vicissim vt subditæ, ea quæ suæ sunt
obligationis, ceu veræ & perfectæ obedientiæ filiæ, exequen-
do, debirè erga eos sese gerere sciant, in ipsis Christum Do-
minum, (cuius hi Vicarij sunt, & quorum interuentu Maie-
stas ipsius eas regit) intuendo; operæ pretium mihi facturus
videor, si breuem hunc de Visitationibus tractatum (quem
in Escoriali inter reliqua autographa S. Matris nostræ manu
exarata, quæ Dominus noster Rex ibidem asseruat, reperi)
prælo committam, & publici iuris faciam; quod huius do-
ctrina huic intento, & proposito mirè deferuiat.

Bbbb 2

S. B.

S. Bonaventura, agens de differentia doctrinae, quod
 pus habent Superiores, & qua subditi, idque pro variis
 trorumque obligatione - & officio, sic loquitur: *Magnum*
differentia est inter scire humiliter subesse, pacifice coesse, & recte
 horum primum subditorum est, alterum aequalium, ter-
 mum superiorum & rectorum erga subditos. Hanc per
 differentiam, in qua varia dubia & difficultates
 sunt, sancta Mater nostra egregie in breui hoc tractatu
 pertractat: docet quippe in eo Superiores, quomodo
 erga subditas gerere debeant; subditas vero, quomodo
 sese non solum erga Superiores suos, verum etiam inter
 in visitationibus gerant; quae, inter eas occasiones, quae
 in communitatibus, ut plurimum occurrunt, & maxime
 momenti sunt & principales; quaeque etiam proprietate
 ut eminenter bonam ordinari ipsarum viuendi modi
 rectionem in se includunt.

Patres ergo Provinciales & Visitatores hoc in tra-
 tu modum & rationem inuenient, quo ipsos in suis Vi-
 sitationibus erga Moniales uti oportet; videlicet propositum
 & traditum ab illa quae cum tam bene scire & ponderare
 potuit, ut potuerit esse & mater & reformatrix status. De-
 cent hic ergo, quomodo boni esse Pastores possint idque
 imitationem Domini nostri Iesu Christi, ut sic adimpleant
 doctrinam, quam Maestas ipsius nobis apud S. Iohannem
 Capite decimo tradidit, dicens: *Ego sum Pastor bonae, & cognos-*
centes meas, & cognoscent me meas, & animam meam pono pro ouibus
 Hic ergo, ad hoc spectantia documenta & consilia, re-
 particulatim & enucleate proposita, quod oues suas melius
 cognoscant, inuenient; quibus ipsi vicissim, viscera libe-
 roso & vero de bono ipsarum, zelo plena (qui quidem
 potens esse debet, ut eos cogat & inducat, ad subdi-
 tum suarum commoda & consolationem non solum pro
 priam quieti & gustui, sed & sanitati, imo ipsi quoque
 proponenda exhibeant & patefaciant.

Notandum vero cum primis, quod Sancta Mater
 deo hic instet & urgeat, ut penitus & valde exacte impleatur
 tur quidquid in communitate bonum aequè ac malum

parum iuxta ac magnum, admodum id conforme esse illi doctrinæ, quam in eo loco, quem iam citauimus, Redemptor noster Christus nos docet. Egregie verò hoc ponderauit magnus ille Monachorum Pater Basilius, sic in suis Constitutionibus loquens: *Novit qui intelligens moderator est, vniuscuiusque mores & affectum, & animi motus diligenter exquirere, & adhuc accommodatum etiam in singulis remedium adhibere, & medicinas necessitatibus vniuscuiusque proportionatas.* Hanc quippe notitiam & providentiam exigunt partes & munia Medici, Iudicis, & Magistri, quas Superiores, qui Dei loco sunt, erga inferiores & subditos suos exercere & adimplere oportet; e quibus si quidem ritè peragantur, communitatum bona directio & pax postea resultat ac sequitur.

Ipsæ quoque Moniales hic inuenient, quomodo se erga suos Superiores gerere debeant, quò ipsorum gubernatio, in bonum ipsarum cedat, ea cum ipsis fidelitate, veritate, & sinceritate tractando, quæ ministris Christi Domini personam representantibus, & locum supplentibus debetur: omnia quæ Sancta Mater nostra ipsas aperire vult, quàm clarissime illis aperiendo, ut hac ratione officium Medicorum, Iudicis, & Magistrorum, quod ipsi exercent, cùm integram, completam & veram relationem inuenient, magno cum tam Communitatum, quàm particularium, bono & utilitate peragantur. Notandum vero, hanc S. Matris doctrinam generalem, & communem esse, omnibus temporibus & occasionibus conuenientem, & pro omnibus illis qui propriè ipsarum Superiores & Visitatores futuri sunt; ita tamen ut, quò hoc fiat, in particularibus vniuscuiusque proprietatibus & conditionibus, non multum sistatur: hoc autè omnia præsupposito, opus non esse, ut hi, quò hac ratione cum illis procedatur, scientia & experientia quidam sint Augustini aut Bernardi. Vnde Doctor Ioann. Gerson. conuenienter proposito nostro, in tractatu de Præparatione ad Missam, consideratione tertia, quæ dā sibi objectionē formās dixit: *Dicit aliquis ex simplicioribus, Vtinā talis mihi esset Abbas aut Prior, qualis erat B. Bern. crederet facilius imperanti, ei, obedire. Nunc verò dū Superioris mei parū sapientiā in se habeo, nō audeo meā conscientia & salutē fidei eius tale pacto cōmittere. Quisquis me docet & sapit, decipit & errat: non enim commissisti te & salutē tuā in manibus bonorum, quia prudens est, & plurimū litteratus aut deuotus; sed quia tibi est secundū*

regularem institutionem prepositus & praelatus. quamobrem obedias, si vis, ut homini, sed ut Deo iubeat, si tamen non contra Deum.

Ut vero in hisce visitationibus subdita inter se promeruerint, agant, zelum & integritatem cum pietate & puritate iungendo, & quaedam pericula & inconuenientia, quae in id genus euentibus occurrere solent, euitando, inuenientia uerentia Vestrae hic prudentissima ad hoc consilia ac decreta. Recipiant ergo Reuerentia Vestra antiquum hoc & nouum beneficium, quod ab illius manu descendit, quoniam iam beneficia recepistis; certa & securae ipsum, si sollicitudine debite usurpetis, inter omnia, quae S. Mater nostra ad pietatem vestram scripsit, futurum quod maximè, generaliter communes in Communitatibus fructus causabitur. In hoc autem illius voluntatis, quae ipsum ego praelo mandanti compensationem, hoc unum à vobis peto, ut eo, quo vobis bini, tempore loco librorum aliorum, quos Reuerentia Vestrae quotidie legunt, hunc tractatum in communitatibus gatis; quo haec veritates, & sancta consilia, utilia aequè ac prudentia, securae aequè ac plena amoris & affectuosae veritatis de ipsarum bono sollicitudinis, in omnium memoria reuocentur. Reuerentia porro vestra Domino me commendat.

qui tantum ipsis de suo spiritu communicet, quantum ego ipsis & opto & vouco.

S.
Theresia

Opera

IN VI
156

*BREVIS DISCVRSVS, IN QVO
Patres Provinciales & Visitatores edocentur,
quomodo se erga subditas suas in Visitationi-
bus gerere debeant. his vero precipitur, quales
se tunc erga Superiores praebeere, & inter se esse
debeant, quò maior hinc fructus conse-
quatur, à S. M. Nostra Teresa
de Jesu compositus.*

Atte omnia meam, quam in hoc scripto inchoando habui, fa-
teor in obedientia imperfectionem: hanc namque virtutem
plus quam aliud quid, habere desidero. Maximè quippe id mihi fuit
mortificationi & summā in hoc sensu repugnantiam; det Dominus,
ut aliquid quod proferri possim dicere. in sola namque eius miseri-
cordia confido, nec non in humilitate eius, qui ipsum me scribere
iussit: per ipsam namque Dominus, ut potens, ager & operabitur,
nec ad me respiciet.

Esti verò minime conveniens videatur, à temporalibus, ordiri:
hic tamē ab iis initium capere placuit: nam ut spiritualia semper in-
crementum capiant, permagni refert (et si enim id in monasterijs
propter statum professis minime referre videatur, ubique tamen & in
omnibus id locum habet ad rerum omnium gubernationem dire-
ctionemque serio advertere & reflectere. Supposito ergo primo, o-
pus maxime essent superior ita se erga subditas gerat, ut, licet ex una
parte sit affabilis, amoremque erga eas exhibeat, ex alia tamen, in re-
bus substantialibus, se rigidum, & nulla ratione flexibilem esse o-
stendat; nihil in mundo esse existimo, quod maius Superiori dam-
num adferat, quam quod non timeatur, & quod subditi eum eo-
tamquam cum aequali, tractare se posse putent, praesertim mulieres.
nam si semel adverterint, tantam in Superiore suo facilitatem, leni-
tatem & suavitatem esse, ut in delictis & erratis ipsarum conniveat
& mutetur, ne videlicet ipsas contristet, quam difficillimè eas ipse
regere & gubernare poterit.

Necessè

S. Theresi

Opera

IN VI 166

Necesse cum primis est, intelligant, caput quoddam esse, quod non blandum, aut in re vlla quæ in Religionis despectum & viti-
dum tendat, flexibile aut immutabile; ipsumque iudicem in re
administranda ita sincerum & rectum esse, ut subditæ de eo sibi pe-
suadeant, eum in rebus ad maius Dei obsequium & maiorem per-
fectionem spectantibus nullatenus à debito declinaturum aut re-
ctendum, tamen si mundus fractus illabatur, & carnis erga
illum se præbiturum affabilem & blandum, quatenus illas in
non peccare percipiet. nam uti sese blandum, lenem & pi-um ob-
dere, & illas veluti pater diligere debet (& facit hoc in primis ad
ut si ei se consolationem sentiat, & hæ ab ipso alieniores non
ita & prius illud necessarium est. Et, si vel in horum alterutro
peccandum sit, certe sine comparatione minus malum est, cum a
posterius delinquere, lenitatem nimirum & facilitatem, quam
prius, æquitatem nempe & iusticiam. Nam qui a visitatio semel
taxat in anno contingit, ut si quæ sunt errata ex amore corrigantur,
& paulatim tollantur, nisi Moniales intelligant, illas, quæ delin-
runt, ad anni huius finem emendandas & castigandas; fiet vi-
bus unus atque alter elabatur, & Religio à primæuo suo rigore
larim relaxetur, ita ut, dum postea ei malo remedium adhibere
auxilium velent, minimè valeant. Et, quamvis ea imperfectio & de-
lictum in sola Præposita sit; Monialibus ipsis ad relaxationem
pendentibus, tamen postea nova Præposita constitutur, tamen
sane quid est in natura nostra ipsa consuetudo; ac paulatim, à
parvis rebus, irremediabilia Ordini damna & mala irrogantur, &
que horrendam Deo rationem reddet Superior ille, qui hunc
in tempore remedium non adferet.

Videor mihi hiscè B. Virginis Mariæ monasterijs iniuriarum
te quod de huiusmodi rebus tractem, cum, quæ Domini bonitas
ipsa sint eiusmodi, ut hoc erga illa rigore uti necesse non sit, ac
timeo, ne (quod per temporis diuturnitatem monasteria collati
à primæuo rigore recidere solent) tale quid hic accidat, hinc ita
monere cogor: & quia video, quod quotidie (Dei beneficio) plura
hinc inde exstruantur, in quorum aliquo fortasse quæpiam viti-
& relaxatio iam contigisset, nisi Superiores id quod dico fecerint
hoc inquam rigore uti fuissent parvas videlicet reculas & debiles
corrigen- & Priorissas, quas ad hoc munus ineptas videbant, &
ponendo. Hac siquidem in re particulariter, & singillatim
necesse est hi pietatem ostendant: etenim multæ, sanctissimæ
dem erunt vitæ, non tamen ad regendum idoneæ. Vnde statim

remedium afferendum, & occurrendum est: nam cum tanta hie
 & exerceatur mortificatio, nec non exercitia humilitatis, graue
 & molestum non erit. si verò id illi molestum sit, satis apparet,
 illam gubernationem ineptam esse, neque enim animas perfectionis
 eo studiosas illa regat oportet, quæ tam parue est perfectionis,
 in Præposita esse desideret.

Qui ergo Visitatorem ager, Deum imprimis præ oculis habere de-
 bet, nec non gratiam, quam hisce domibus & monasterijs ille præ-
 stat, se ipse in causa sit, vt hæc immutentur, qualdam etiam deuoti-
 uis de abdicare, quas vt plurimum diabolus, ad maius aliquod
 malum causat & producit, atque hæc maxima crudelitas est, quæ in
 libidines suas vii potest.

Fieri certe non potest, vt omnes quæ in Præpositas assumuntur,
 necessarias ad hoc minus dotes habeant: quod vbi cognitum & intel-
 lectum fuerit, annum vnum elabi non sinant, quin eam quæ inepta
 diuini munere suo deponat. Nam vel vno anno multum illa damni in-
 ferre potest, & si per tres annos regere sinatur, fieri posset vt mona-
 sterium prorsus destruat, si defectus & imperfectiones nimirum ino-
 rant & consuetudo fiant. Tanti autem necessarium est & plurimi
 intellexit, hoc, quod dixi facere, vt, tamen si Superior se quodammodo
 iudicat, eo quod Præposita hæc illi videatur Sancta, & in sua in-
 tentione minimè errare, is sibi vim inferre debeat ad illam ab officio
 deponendam. Hoc enim ego per amorem Domini rogo & obtestor.
 neque, vbi viderit, illas, quæ Præpositæ eligendæ ius habent, sinistra
 intentione, scopo aut passione (quod Deus auertat) ad
 eligendum duci, electionem hanc cassam & nullius momenti ha-
 bere, sique Præpositam ex alijs quibudam monasterijs eligendam
 nominet, & ex ijs hæc vnam eligant. nam ex electione quæ hoc mo-
 do facta fuerit, numquam bonus aliquis sperari successus potest.
 Nescio autem, an hoc quod iam dixi, temporale sit, an spirituale.

Quod autem dicere incipere volui hoc est, vt libri expensarum
 accurate & magna cum animaduersione examinentur, nec leui ma-
 ius & obiter tantum id fiat. Etenim in monasterijs censum habenti-
 bus, imprimis & quàm maximè conuenit, vt expensæ censum & re-
 ditum annuum non superent, sed ei conformes sint, esto viuant vt-
 rumque possint, cum, Deo latis, omnia quæcumq; in redditibus fun-
 dantur, satis habeant vnde viuant: & si moderatè ordinatæque
 expensæ, satis commodè viuunt: sin minùs, paulatim, si debita
 contemnerentur, seipsa perdent & peribunt. Si enim hæc extre-
 ma eam necessitate confligentur, Superioribus quædam videbi-

S. Theresi

Opera

IN VI 136

tur species inhumanitatis, suos illis labores non cedere, & non
permittere ut à parentibus & consanguineis vnaquæq; subditi
quod accipiat. & alia id genus, quæ alijs in locis hodie in vltima
ipsa multo & incomparabiliter potius videre vellem, ut mona
rium aliquod dissolueretur, quàm ut ad talem statum redigeretur
propterea dixi, à temporalibus magna spiritualibus damna con
lere. Vnde hoc quàm maximè est obseruandum.

In Monasterijs autem in paupertate viuentibus illud maxime
nia ei prospiciendum & curandum, ne qua debita contrahatur
nim fiducia de Deo ibi vigeat, & Moniales Deo seruiant, nihil
defuturum est, modò nimios sumptus non faciant. Adhuc
particularim tum in his, tum in casum habentibus sciendū & ob
rendum, quis cibus Monialibus detur, & quomodo morbidæ &
letudinariæ habeantur: & curandum, ut quæ necessaria sunt, ip
ijs suppeditentur: illa enim semper Dominus dat, dummodo pro
fita fiduciam animum & diligentiam præferat: ut iam per ex
perientiam patet.

Aduertat adhuc & reflectat tam in his quàm in illis
tibus ad opus quod Moniales operantur, nec non rationes
eius quod suis illæ manibus lucratur sunt. E quo duo sequuntur
moda. Primò namq; conducit id, ut ipsæ hac ratione ad laborem
animentur, & gratia quodammodo iis agantur pro opere quod
ratæ sunt. Deinde ut in locis, in quibus ad opus & operationem
nualē tā sollicitè non aduertitur (quod non tanta ibi vigeat
tas) dicatur illis, quantū alibi Moniales lucrètur. Nā hac operam
inspectio, & magnam eius rationem habere, ut temporale eorum
modum raceam, per omnia vtilissima est: & ipsæ dum laborem
perantur, solatio est, nosse quod Superior opus ipsarum sic imp
rus. Nam tametsi hoc magni momenti res non sit, mulieres tam
conclusæ tolerari in nonnullis debent, & ut omnis illarum volun
fit superiori satisfacere, subinde in huiusmodi ad nostram imita
tatem condescendendum est.

Inquirat, num superflua quædam vigeant sumptuum ostentatio
Habet hoc potissimum locum in domibus censum stabiliem
tibus, quæ magis in hoc peccare poterunt: & solent per id Mon
ria perire & recidere, quod parui alioqui momenti videntur. Et
go Præpositæ, sumptuum inutilium amatrices sint, fieri potest
Moniales aliquando non habeant quod comedant, quod id
lios vsus expendant: quemadmodum alibi videmus contingere
propter videndum est, quidnam pro ratione census & elemosinæ

que dari & subministrari potest, effici queat, & rebus omnibus terminum & modum præscribere oportet.

Non permittat vllam aut superfluitatem aut excessum, vt scilicet Monasteria ex quo ampliora construantur, videat quoq; ne quo aliquo in ijs vanitas elaboretur, nisi magna necessitate secus fieri suaderet, debitis grauentur. Ad hoc necesse foret, inhibere ne qua in ijs habitatio aut structura fiat, nisi id prius Superiori significetur, nec non vnde ei structura faciendæ pecunia paranda sit, proponatur, vt expensam esse viderit, licentiam ad hoc aut det, aut neget. Non intelligitur hoc de paruis rebus, q̃ hæ non multū possint dāni inferre: sed, q̃ melius sit, aliquid Moniales subeāt molestiæ ex eo q̃ valde boni domū nō habeant, quā vt propterea turbetur & inquiete sint, alijs sit offenculo, debitis grauentur, & victui necessaria illis desint.

Permagni quoque refert, vt semper domus tota & vndiquaq; inspicatur, vt videat nimirum quænam seruetur in ea claustrum, & quæ recolectio habeatur: consultum namque est, occasiones præscindere, & non fidere sanctitati, quantamcumque etiam in ea vigere videat, quia nescitur, quænam post futura sit. quare omnia, quæ succedere possent, mala recogitanda & perpendenda sunt, quo (vt dixi) eorum occasiones præscindantur. Et in primis ipsa inspicenda locutoria, & curandum vt duplices ea habeant cancellos, externos, & craticulam, vnā de foris, alteram intus, eque foraminibus ita sint arctis, vt manus pertransire non possit. Permagni hoc refert, vti & Confessionalia inspicere, quibus vela quædam clauis affixa oppandantur, adhæc fenestellam, per quam sacra porrigitur communitio, vt nimirum ea parua sit: quin & portariam, vt duplicem illa habeat seram, vti & duas clauis inter porta claustrum (sicuti instituta & acta fieri iubent) quarum vnā seruet ianitrix, alteram Præposita. Video quidem ita iam passim praticari; sed ne ipsum quoque obliuioni tradatur, ideo hoc loco id mihi visum referre. Hæc quippe sunt huiusmodi, vt semper ad illa respectum haberi oporteat, & moniales ipsas videre ad illa magnopere à Superioribus recte, ne qua in illis negligentia subrepat.

Præterea maxime refert, inquirere, qui nam Monialiū sint Confessarii, adhæc quis earum sit Capellanus: & circumspicere, vt magna vtemque non sit communicatio, sed ea tantum conuersatio, quæ necessaria est: & valde singillatim hoc à Monialibus petere, vt etiam de vniuersali conuentus recolectione. Et si qua quodam intractata fuerit, eam serio examinare: nam licet ei sæpe aliquid videbitur esse, in quo à parte rei nihil subest, & in quo fallitur,

S.
Theresi

Opera

IN VITA

156

ipsamque sit etiam exaggeraturus, potest tunc alias consulere, ut
ipsi rei veritatem cognoscat, id illis sub obedientia præcepto
gendo, atque id ipsi postea quam rigidissime reprehendere, et
amplius faciant, docere amur & percellantur. Quando autem
provisum præpositi in culpa, qui etiam ad minutias respicienda
eius & excessus quidam dixerit, rigore quodam erga tales
est, suamque ipsi aperienda cecitas, ne inquieti incedant, et
nullum inde sibi posse fructum consequi, sed se delectas & cogit
esse, quiescent & tranquillabuntur. Nam, cum maioris momenti
non erunt, semper se præposita benevolas & fauentes esse
oportet, tamen defectus etiam corrigantur; nam, quod quiescent
tarum consulant, ipsa perfectæ obedientiæ simplicitas magis
quid foret. Posset enim diabolus aliquas tentare, sibi ut periculis
melius id se intelligere quam ipsa præposita, utque semper ea
ui momenti sunt considerarent; itaque per multum damni creantur
ipsam prælati diseretio facile intelliget, quod illis consulat &
quamquam in melancholicæ sint, satis cum illis sit habiturus
Erga tales autem blandum, exhibere se non debet, si enim aliqui
perire ab eo se posse sperent, identidem illum inquietabunt,
vixquam quiescent: Sed semper cogitent, se se castigandas, &
propterea ipse præposita fauebit.

Si forte quæpiam in se & velit, ut ad aliud monasterium
feratur, ita ei respondendum est, ut & ipsa, & omnes, impedit
ac semper intelligant, id prorsus fieri non posse. Nemo enim
qui suis oculis viderit, potest maxima quæ hac in re sita sunt,
venientia intelligere; nec non quanta diabolo porta aperta
tentationes suggerendas, si forte sibi illa persuadeant, concedi
ri aliquando posse, ut suo Monasterio egrediantur, idque
gnas, quas ad hoc dare vellent, occasiones. Et dato, quod
liquando futurum esset, non propterea tamen intelligant oportet
idcirco factum esse quod ipsa id voluerunt, sed alia de causa
sione. hæc enim Soror nullo in loco quiescet aut permanebit,
alijs maximum damnum inferret. Sed non oportet ac sibi per
at, nunquam illam Monasterium quæ monasterio suo ad aliud
voler, vltam apud Superiorem suum aliqua in re auctoritatem
ditum habituram; & quod, quamvis eam forte legitime eductam
devellet, propter aliquam inquam necessitatem, aut ad fundam
aliquam ordiendam, propter hoc solum id non faceret. Non enim
bene fiet; quia vix vixquam alia hacce tentatione tentantur
quæ natura melancholicæ sunt, aut quæ huiusmodi sunt, ut

quod magni momenti sit viles sint. Et forsan bonum foret, Superiorem prius, quam aliquapiā hac de re agere inciperet, aliquam rei huius praxin inducere, & ostendere quā id sit malum, quamque malē sentiet de ea quæ huiusmodi tentatione tentaretur: nec non causas de eā, & quomodo iam nulli prorsus egredi liceat, eò quod hactenus domus illis carere non potuerit, sed opus habuerit.

Inquit, nūm Præposita particularem in aliquam amicitiam ostendat, plus pro illa quam pro alijs faciendo: nam alijs in rebus id non ita curandum est, nisi fortē valde in ijs excedat, & amicitia illa nō sit Præpositas namq; conuenit & oportet magis tractare cum illis quæ melius rerum intelligentes & discretionis maioris sunt. Et quoniam corrupta natura nostra non finit nos ipsas tales reputare, quales sumus, hinc vnaquæq; se æquē aptam esse existimat. vnde fiet ut hanc nonnullis diabolus tentationem ingerat, quod, ubi non sunt graues occasiones exterius, minutias confectetur interiūs, ut semper habeant bellum, & in resistendo meritum; itaque illis videbitur, quod hæc aut illæ ipsam gubernent. Si quis in hoc sit excessus, eum necesse est moderari: est enim hæc magna imbecillibus tentatio, sed non oportet ut propterea illa auferatur: nam (sicuti dixi) fieri potest personæ sine tales: ut sic fieri oporteat: nihilominus semper bonum est, singularem operam dare, ut Præposita non magnam in particulari amicitiam, cum aliqua habeat. Statim autem apparebit & intelligetur, quomodo se res habeat, & quid agatur.

Sunt nonnullæ, quæ adeo se perfectas in suo ipsarum iudicio, esse existimant, ut quidquid vident in alijs, id ipsis videatur imperfectio: & semper sunt illæ, quæ plures alijs imperfectiones habent, quas in se se non vident: & omnem illarum culpam miscellæ Præpositæ, aut alijs attribuant. Et hæc decipere forte Superiorem possent, dū is emendare aut corrigere conabitur id, quod in se bonum est. Quamobrem vni soli (dictum est) ad hoc, ut defectus aliquis emendetur, credendum non est, sed ab alijs quoque sciscitandum num ita se res habeat. Nam intolerabile certe & incongruum foret, si singulæ in singulis suis visitationibus Superiores noua conderent mandata, maxime in monasterijs, in quibus tum rigidè viuunt, quare non sunt vllæ rigide constitutiones & mandata eis faciendæ, nisi fortē in rebus maioris momenti, & (quemadmodum dixi) Præposita & alijs Monialibus prius interrogatis circa id quod emendari cupiunt, & nisi sciuerint coram quomodo tale quid contingat: nam tam multa de nouo iis onera præscribi, & ipse adeo grauari possent, ut cum ab illis ea ferri nequeant, delinquant, in id quod Regula essentialē est.

Cccc 3

Hoc

Hoc autem Superior ante omnia, & quam maxime, curabit, ut Constitutiones ipsæ exacte seruentur, qui sicuti Præpositam videlicet, tanta sit libertate, ut eas parua de causa, aut etiam quadam celeritudine violet, rata parum tam in hoc, quam illo situm esse, prorsum habeat, maximum illam monasterio damnum allaturum, licet fortè statim id ita esse ei non videatur, suo tamen tempore rem habere, satis comperiet. Atque hæc est causa, cur monasteria, quin & ipsæ Religiones, alibi ita collapsæ sunt, dum scilicet parui fiunt: inde enim fit, ut etiam in maximis impingant.

Publicè & in communitate omnes seridè commoneat, ut, aliquem quoad hoc in monasterio defectum videbunt, ipsam moneant, etenim, si rem postea intellexerit, eam quæ illud non significat, etiam castigatum iri. Hinc siquidem fiet, ut Præpositæ tunc quædam percellendæ sint, & sedulo circumspiciantur. Neque ut vlla est cum illis dissimulatione utendum, si fortè graue id adnotatum sit, nec ne: sed hæc norint oportet, ita semper fieri debere, ut eo præcipuè se Præpositas constitutas, ut Regulam & Constitutiones obseruari faciant, non vero ut, prout sibi videbitur, illis quibus demant, aut addant: quin & aliquam esse debere, quæ superius reflectat, & ad Superiorem omnia referat.

Fieri, meo iudicio, non potest, ut illa Præposita rectè suo officio fungatur, quæ aliquid faciet, quod Superiorem necire ac nolle, ac ægrè ferret: hoc quippe signum est, non id esse per omnia diuino obsequio conforme & respondens, cuius cum, qui Deum cum supplet, conscius esse nolo. Vnde Superior quam maxime obseruare debet, num in ijs quæ cum ipso tractantur, in sinceram veritatem procedatur. hæc enim si abint, quam grauissimè & acriter ipsas tractantes reprehendat, & ut ea adhibeantur procuret. Præpositam & alias officiales, ad hoc ipsum, uti par est, disponendos, ut alias diligentias adhibendo. Nam tamen si fortassis aperte non mutantur, nonnulla tamen possunt celare, & minimè par est, ipsam cum sit caput ex cuius præscripto & directione viuendum est, quam ignorare, & non omnia nosse. Etenim vix quidpiam boni corpus sine capite suo agat: nam non minus malum est, dum quædam celatur, quod corrigere debet. Concludo ergo & dico, ut modo Constitutiones seruentur, omnia sincerè ac rectè procedant, si illarum uti & Regulæ obseruantia negligatur, ipsas visitationes parum profuturas: (nam hunc ad finem illa tendere debent, ut forte Præpositas, quin & ipsas Moniales, (si quidem visitatio id est mutando, & alias quæ in Religionis obseruantia integræ & perfectæ essent, in illarum locum inferendo (quod perinde foret ac si

S.

Theresi

Opera

N. M.

176

monasteriū de nouo erigeretur) & singulas earum separatim per varia monasteria disperiendo; nam vna aut duæ, in bene morato & ordinato monasterio parum poterunt nocere.

Notandum est, quasdam esse posse Præpositas, quæ aliquam sibi ad quasdam quæ Constitutionibus repugnent, agenda libertatē dari petant: quin & ad hoc occasiones quasdam hæc fortasse depromet, quæ sibi sufficientes videantur, propterea quod ipsa aut pluræ non intelligit, aut (quod Deus auertat) Superiori, ita id expedire ac conuenire, persuadere cupiet. Quæ licet directè contra ipsas Constitutiones nō sint, rectè tamē esse possunt, adeo vt illa acceptare & admittere perniciosum sit: nā, quoniam ipse non est præses, hinc nescit quid sit, & plerūq; ea quæ euincere cupimus, nouimus exaggerare. Quo circa melius forsā & consultius est, nullo omnino rei inducendæ aliquid ostiū patefacere, sed vniuersim talia negare, nisi ea sint conformia statui, qui quidem hodie vna die in illis monasterijs viget; cum ad oculum pateat, quā is bonus sit, & experientia doceat, Certa incertis esse poriora. His autem in casibus Superior immobilis & inflexibilis esse debet, ac pro nihilo reputare ac parum curare petita negare, sed ea cum libertate quam dixi initio, & sancta quadā cū auctoritate & dominio; vt non magis curet, vtrum Præpositis & Monialibus placeat, an displiceat in ijs ē quibus suo tempore aliquod sequi possit incommōdū. Et sanè satis est, quo ipsum non introducant, quod nouū id sit & insolens. Licentiam porro ad Moniales in Ordine admittendas, vt Prælatus & Superior Præpositæ passim non concedat, permagni refert, nisi is prius de illis pluribus informetur & certior reddatur: & si ipse in illo sit loco, vbi id per se possit inquirere, ipsum accuratè facere non negligat. Fieri enim potest, quasdam Præpositas tam esse in Monialibus suscipiendis faciles, vt paucis sint contentæ earū contentæ. Cum verò id ipsæ volent, & se in re inquisibile dicēt, subditæ penè semper ad id q; ipsæ volunt, sese accommodāt & accedunt, possit vero fieri, vt vel ob amicitia, vel consanguinitatē aut alium quempiā respectum, Præposita erga admittendam afficeretur, & rectè se facere cogitaret, & tamen interea grauissimè erraret. In admissione ad Ordinem quidē si quid peccetur, facilius emendari potest: sed in ipsis ad votorū emissionem admittendis, maxima opus est diligentia, vtq; Prælatus tum cū visitationem suam obit, inquirat num aliquæ Nouitiæ sint, exque sint tales, quales oporteri nam si Ordini illa non conueniat, tempore votorū in facultate adhuc dāda cautè circūspecteq; procedat. Fieri n. poterit, vt Præpositæ nū Moniali bene sit, aut hæc sit quid ad ipsā pertinēs, & subditæ suā de ea illi opinionem aperire non audeāt, q̄ tñ Superiori dicēt. Quare

si fieri posset, consultum esset, professionem siquidem ea iam haberet, tamdiu differri, usque dum Superior visitationem faciat; quæ etiam, si ita expedire censeret, significare, ut sibi secreta quorundam suffragia, sicuti in electione fieri solet, mittantur. Etenim pernegare refert, domi non remanere aliquam, quæ tota vita sua laboribus & inquietudinem sit allatura. nam quæcumque hac in re adhibetur diligentia, optimè erit impensa.

In Laicis sororibus admittendis maxima etiam opus est: maduerfione: etenim, omnes penè Præpositæ quam maxime capiunt, multas habere laicas; itaque conuentum grauant, & subinde etiam talibus, quæ vix laborare & operari nouerunt, quæ sunt eæ ita statim & faciliè admittendæ, nisi conuentum notabiliter ijs opus habere pareat; quin & inquirendum in eas, quæ iam de cetero in conuentibus agunt: nisi enim cautè & circumspectè hanc procedatur, magnâ hinc consequi possunt damna. Semper autem in singulis conuentibus procurari oportebat, ne designatus à Regula Monialium numerus compleatur, sed semper aliqua loca spacia relinquuntur. Præsentari quippe postea Religiosa aliqua potest, quam admitti domui expediret, quæ ob numerum a n completum suscipi non posset: neque enim vilitatenus permittendum & considerandum, ut designatus numerus excedatur; hoc namque, etiam aperite ad totalem monasteriorum destructionem, & recta ad eundem tendere. Propterea satius est, ipsam vnius utilitatem potius & negligi, quam ut simul omnibus damnum creetur. fieri potest, in aliquo fortè conuentu Monialium numerus completus non sit, illac quamdam Religiosam, quo alia quædam ingrederetur, pertransire, ac, siquidem dotem aliquam aut eleemosynam illa quæ datur secum tulerit, eam illi conuentum dare; quod id perpetuum futurum est. Itaque damno occurreretur; at si id non fuerit, petatur quodcumque voluerit, & non incipiatur res omnibus adeo damnosa futura. Necesse est autem Superiorem, quando aliquis ingrediendi facultatem ab eo petent, inquirere ab illis quæ iam agunt, de numero ut videat quid expediat: neque enim tanti momenti negotium æquum est vni Præpositæ committi.

Inquirendum præterea, num Præpositæ ad officium Ecclesiasticum, & ordinarias penitentias aliquid addant. Vnaquæque enim ad libitum his aliqua tam particularia posset addere, & in hoc tam molesta esse, ut Moniales plus æquo grauata valitudinem suam destruerent, & facere non possent id ad quod tenentur. Porro nota hoc intelligi velim, quasi, dum aliqua pro certo quodam die occurrat

Opera

N. VII

16

per necessitas, ut ita fieri non possit. Sed, quædam adeo possunt esse
indifferetæ, ut id penè eæ consuetudinem quamdam inducant, ut
fieri solet. ipse verò Moniales nihil contra hæc opponere audebunt,
nec, id si faciant, exigunt de uotionis argumentum fore: neque etiam
æquum est, ut de eo quidquam, nisi apud superiorem suum, loquatur.

Examinet quoque modum chori, tam ea quæ canendo, quàm
quæ non nisi recitando dicuntur, & inquiret, num hæc cum pausa
quædam dicantur; cantus verò an submissa fiat voce, quique nostræ
modestioni sit conformis, & ædificet. Nam è voce nimium elata duo
sequuntur damna; primum, quòd id indecens sit, eò quod ad men-
tem non sit composita; alterum, quod nostræ viuendi rationis mo-
derati & Spiritus depereat. Et si accuratè ad hoc reflectatur, aliquis in
hoc committi excessus potest, & omnis eas audientium tolleretur de-
uotio: sed danda opera, ut voces potius cum mortificatione quadam
proferantur, quam ut per eas audientibus se solum placere velle sig-
nificent: hoc namq; iam penè vniuersale & commune est, &, prout
quidem mos hic & consuetudo inualuit, nulli iam huius defectus
tollerentia ratio videtur assurgere. quam obrem id, quam impensissime
incolendum erit.

In primis autem ad rem faciet, Superiorem in virtute S. obedi-
entiam coram Priorissa vni è Monialibus iniungere, ut, si quando quæ
ut magni momenti obseruanda præscribit, non obseruantur, hoc si-
bi per litteras significet, ut sic Priorissa intelligat ac norit, nullate-
nus id se posse negligere. Hoc ex parte perinde erit, ac si Superior
semper coram, adesset, ut sic illa maiore cum solitudine & circum-
specione procedat, ne qua in re per excessum peccet.

Expedit quoque quàm maximè, ut, antequam visitationem
suam Superior incipiat, efficacibus verbis & impensè declaret, quàm
malum & perniciosum sit, Præpositas animo alieniore ab ijs Mo-
nialibus esse, quæ defectus & imperfectiones, si quando in oculos
illarum incurrunt, esto certè non sint, Superioribus patefaciant; nã,
prout quidem sibi persuadent, ad hoc in conscientia, obligatæ sunt.
Præposita autem gaudere debet, si quando sui mortificandæ aliqua
sub materia offerunt: inuuant hæc namq; eam, ad melius suo officio
fungendum, & Domino nostro seruiendum. Si verò ipsamet in
causa sit, cur à Monialibus alienior fiat, certum id signum est, ipsam
ad illas gubernandas minimè quadrare: quia posthac illæ non aude-
bunt loqui, cogitantes Superiorem abire: sese vero in angustia &
pressura remanere: itaq; tandè fieri poterit, ut omnia relaxentur. Quo-
minus autem hoc moneat, auocare & impedire eum nō debet, quàm-
vis

S. M. Intra Opera

Ddd

racum

S.
Theresi

Opera

N. VII
165

racumq; in Priorissis eluceat vitæ sanctimonia, cui cum fidee oportet. nam hæc natura nostra talis est (quin & ipse inimicus, quando aliud nihil habet in quo nos oppugnat hic manum iunctis) forsitan hic luctetur quod alibi perdit.

Magnopere vero & in primis, summa per omnia in Sapientia requiritur commissorum reticentia, & ut Præposita, nullatenus intelligere queat, quænam ipsam accuset: quia, sicuti ante dictum, adhuc agunt in terra: & (esto aliud non foret) aliqua hæc tentatio emittetur, quanto magis, quod per multum illa possunt adferre.

Si, quæ de Præposita dicuntur, parui admodum sunt momenti per aliquam ea circum locutionem, & dissimulanter indicantur sunt, ita ut non intelligat ipsa, à Monialibus ea profecta esse: in quo magis ostendi ac fingi potest, nihil dictum esse, eò id etiam fatius est. At quando maioris momenti res sunt, longe potius est, quod iis remedium adhiberi, quàm nullā Præpositæ molestiam.

Inquirat, num quas pecunias Præposita recipiat, & alienas quas clauariæ non videant: quod magni refert (nam potius in aduertenter facere) nec ipsa aliter eas unquam possideat, sicuti Constitutiones id præcipiunt. Hoc quoque in monasteriis in paupertate fundatis seruari oportet. Videor mihi hoc monasterio in loco monuisse, itaque alia ibi erunt: sed, quoniam temporis aliquantulum elapsum est, hinc id memoria excidit, autem ijs, relegendis me detineam, hinc plura non dico, & sededo.

Nimis quàm laboriosum & molestum Superiori erit, minutias quas hic produxi, reflectere, at longè illi credo molestius & grauius erit, quando videbit, quantum, nisi hæc excusationes uentur, hinc securum sit dispendium & defectus. Et, si quantumlibet sanctæ sint, cogitent & sibi persuadeant oportere habere se caput (quod, sicuti in principio monui, in gubernatione mulierum præcipuum & principale est) quod nulla re possit & debeat moueri, sed quod seruare, & ut seruare impleatur iubere debeat, quidquid ad Religionem villo modo stat, quod verò ei contrarium est castigare: curate præterea ipsum singulis in monasterijs accuratissimè seruetur. Adhuc solum singulis annis semel eum visitaturum, sed scire etiam quid singulis diebus faciant. Et hoc si fiat, ea quæ perfectioni crescent indies potius quàm decrescant, eò quod multum plurimum reuerentiales & timidæ sunt. Quæ autem

maximè opere iuuant, ad hoc, ne quis suipsius præ negligentia obliuiscatur, utque hæc aliquando, quando opuserit, non solum dicantur, sed & fiant. nam ex vna re iudicium ferent de omnibus. Si autem è benignitate, aut alijs quibusdam respectibus se excusant, tum in principio quando nonnisi pauca erunt, postea id maiore cum rigore facere cogetur, itaq; hæc pietates maxima quadam fient crudelitas, & erit cur magnam ipse Domino Deo reddere rationem teneatur.

Nonnullæ verò ea sunt simplicitate, ut valdè se peccare crediderint, si Præpositarum suarum defectus dicant in rebus quas corrigi oportet, & licet ipsæ id vile & sordidum reputent, nihilominus quod facere debeant, moneantur oportet: adhuc, ut cum humilitate quadam Præpositam antè moneant, quando eam aut contra Constitutiones, aut aliquas maioris momenti res peccare videbunt. fieri autem potest, ut in illas ipsa non peccet; continget autem, ut illa ipsa, quæ eam id dicant committere, postea, si ab ipsa alicuius fiant, illas eam insimulent.

In iis autem, quæ in hisce visitationibus eas facere oportet, sciendis noscendisque magnam passim cernere est ignorantiam: quomobrem pro sua Superiore necesse est, discretionè eas eorum commoneare & edocere.

Inquire quoque oportet in id quod cum Confessarijs sit, idq; non ex vna, aut duabus tantum, sed ex omnibus, & quomodo eas si moderetur ac dirigat: nam cum Vicarius non sit, nec haberi debeat, & ideo id non practicetur, ne quæ cum eo sit communicatio, nulla cum illis sit oportet communicatio nisi admodum moderatè: & quo minor, eo melior. In recreationibus autem & officiosis compellationibus magna adhibeatur circumspèctio. tamen si aliquando quid interuenire possit, quod excusari commodè non queat.

Moneantur quoque Præpositæ, ne nimium sumptuosæ & effusæ sint, sed meminerint, teneri se seriò aduertere ac videre quomodo hæc expendant, eo quod nonnisi velut quædam æconomæ sint, & dispensatrices, & non debere se expensas velut de re propria facere, sed sicut ratio requirit, & æquum erit, idq; valde circumspèctè, ne quem excessum committant: ut taceam eas, ne quam offensionis occasionem alicui dent, id etiam in conscientia facere teneri, uti & temporalia conseruare & custodire: denique, ut in particulari ipsæ aliquid plus ceteris non habeant, nisi fortè aliquam arculæ cuiuspiam, in qua quædam chartæ, litteræ videlicet, asseruentur, clauemque si quædam Superiorum sunt monita & instructiones illa in primis ab omnibus passim videri minimè par est.

Dddd 2

Inspi-

S.
Theresi

Opera

IV VII
10 E

Inspiciat item campanæ sonitum & vestitus modum, an niteat
is Constitutionibus conformis sit, & si quid (quod Deus avertat) ubi
quando, quod aut curiosum, aut non tantæ adificationis sit, pene
terit, ipsum ante oculos suos ut comburatur, iubeat. Nam tunc ubi
gatio reddit eas attronitas & consternatas, & tunc demum se
gunt, & illam etiam in memoria conseruant propter eas quas
ventura sunt.

Animaduerrat quoque ad modum loquendi: ut in
rumis simplex, sincerus, & religiosus sit, & cuius stylus & co
sis magis Eremitas & homines solitudinis sectatores reddat,
quàm ut noua & affectata verba atque elegantias quidam
sectetur; semper quippe sunt aliquæ in verbis nouitate
malint hisce in rebus agrestes & inurbane, quàm cura
dici.

Quantum fieri potest, effugiant, ne quas habeant literas, ut
euitare omnino non valeant, eas habeant: etenim Dominus
sis via providebit, & reddet, quod per hanc eas perdere con
Inducat semper eas ad faciendum id quod perfectius est: illas
iungat, nullam ut licem intendent aut foueant, nisi Super
re certiore reddito, & nisi speciale eius præceptum
tit.

Vnde eas quas in ordinem admitte, commoneat, plura
faciant talenta & dotes personarum, quàm ipsam dorem
nariam: & ob nullius commodi intuitum ac respectum
admittant, nisi prout id Constitutiones fieri iubent & re
lunt, præsertim si aliquis sit in ipsa personæ condicione
ctus.

Necesse quoque est ad posteros transmittere id quod Super
res, quos Dominus nobis dedit, iam faciunt, & practican
ego multa eorum quæ hic attuli, mutuando accepi, videt quomodo
ipsi nos visitarent: & speciatim quoad hoc punctum, ut erga
Montialium particulariorem familiaritatem ostendar quàm
omnes, scilicet, ut cum illa clam aliis agat, aut ei priorem
sed erga omnes simul, ceu verus pater, amorem exhibeat, quoniam
enim in monasteriis particularis amicitia, erga aliquam
semel locum habere capit, tamen ea sit talis, qualem
Sanct. Hieronymum & Sanct. Paulam fuit, diuersis
rationibus & obloquiis ostium pandetur, quemadmodum
illi ab hisce immunes non fuere. Neque solum illi domo
um creabit, sed omnibus; Nam diabolus, quod aliquando

statim id quocumque disperget & innotescere faciet. Et, ob peccata nostra, mundus quoad hoc ita iam perditus est, vt multa hinc consequerentur incommoda, vti in presentiarum vbiuis cernere est. Hinc quoque fit, vt Superior minore in æstimatione tum habeatur, & generalis amor, quæ omnes eum, si est qualis esse debet, semper prosequatur, hac ratione tollitur; dum illis videbitur, quod a morem ipse suum in aliquam personam alibi restrictum habeat. Per magnam autem vtilitatem in communi adfert, si ipse ab omnibus vniuersaliter dirigatur. Non id sic intelligendum, quasi id interdum, cum ita necessario fieri debet, contingere non possit, sed in rebus & occurrentijs notabilibus & nimijs id fieri veratur.

Quando autem monasteria introrsum ingrediendo visitabit, neminerit aduertere quomodo sese habeat clausura (nam numquam id eum omittere oportet) & (prout ante dictum est) domum omnem sedulo excuriat & perscrutetur, locius vero eius, cum Præposita, & aliquot alijs Monialibus, semper testes adsint & sequantur. Ad hæc nullo modo, esto etiam manens, in monasterio manendo, cibum sumat, quantumvis instanter ad hoc faciendum inuitaretur; sed videat tantum quomodo ibi omnia sese habeant, & statim inde discedere sataget: vt enim loquatur, melius ad cancellos id ager, nam esto id omni cum bonitate & simplicitate fieri posset, tantumdem tamen est, atque incipere, vt fortasse post futuris temporibus venturus sit aliquis, cui tantam libertatem dari non conueniat, & si fortasse maiorem quis artipere velit, Dominus, quæso, id minime permittat, at vt semper hæc quæ edificant, fiant, nec non reliqua omnia sicuti modo fiunt. Amen. Amen.

Nullas sibi Visitator in cibo nimietates aut superfluitates dari permittat iis diebus quibus visitabit, sed id duntaxat quod æquum est & conueniat. Si verò quid in contrarium fieri videat, id quam maximè reprehendat. Neque enim professioni Præpositarum, (quæ exigit, vt sint pauperes) vti nec Monialium conuenit, neque etiam ad aliquid conducit, illos comedere aliud quam quod naturæ satis sit; denique non ea quæ debet, Monialibus in hoc datur edificatio. Modo quidem, tametsi aliquis forsitan in hoc committeretur excessus, ipsum vix credo emendandum; quod iam Superiorem habemus, qui non reflectit, paucane sibi an multa, malane an bona prebeantur: & nescio, an id ipse intellecturus esset, nisi valde speciatim & particulariter ad hoc reflecteret. Hoc autem imprimis curat, nimis rari vt ipse solus sine vilo socio scrutinium & informationem hanc faciat: neque vult enim, si quis in Monialibus occurrat defectus, huc

Dddd 3 ab illo

S.
Theresi

Opera

IN VII

libris

ab illo audiri, quod certe notabile quid est, ne scilicet ineptie & inualium passim innotescant, si forte aliqua foret, quia hodie (Deus laus) non multum ea dāni adferret; nam Superior id intueretur, & repperet, & ut talis, ipsum reseruat, reique grauitatem ei Deus reseruat, detegit, quod illius sit loco. Ei vero qui talis non est, forsitan id quod nihil est, videbitur esse magnum, & quia vix id curat, hinc id minus negligit, & ipsum monasterij nomen & fama sine vlla causa deperit. Det Dominus, ut Superiores ad hoc aduertant, ut semper faciant.

Non expedit, ut Superior ostendat, se Præpositam diligenter bene sibi cum illa conuenire, saltem coram omnibus alijs; hoc enim eas intimidabit, ne illius imperfectiones Superiori aperire audeant. Meminerit vero, ipsas audire & intelligere oportere, se illam non me excusare, & si quid emendandum habeant, se illas corrigere. Neque enim est desolatio vlla tam magna, arque est desolatio: ma quæ Dei & ordinis zelo mouetur; quando nimirum cum quidam animi amaritudine vider, defectus aliquos committi, & Præpositum expectat, ut is ijs remedium adferat, & tamen nullam commendationem sequi. Hoc namque in casu conuertit se ad Deum, & in posterum (esto omnia sursum deorsum verti videat) tacere constituit, videns quam parum monendo proficiat. Et quia pauperum non nisi semel audiuntur, quando nimirum ad scrutinium vocantur; Præpositæ autem multum temporis ad defectus suos excusandos, rationem eorum reddendam, & lapsuum vices moderandas habent; & forsitan etiam ad pauperulam illam traducendam culpandam, quod id è passione dicat, & quod plus minusue; & tamen id illi aperte non dicant, intelligit tamen Priorissa quænam illa, nec Prælatus debet esse testis: & res ita dicuntur, ut eas ipse non credere non posse videatur. itaque manent omnia in eodem statu, quo prius erant. nam si ipse posset esse testis & coram videre, paucos dies rei veritatem intelligeret: Præpositæ autem parum eam dicere: sed hic amor noster proprius talis est, ut mirum sit, culpam ipsi nobis ascribamus, nec nos ipsas cognoscimus.

Hoc sæpe mihi contigit, & quidem cum Priorissis quæ magis Dei ancillæ erant, quibus ipsa tantum credebam ac fidebam, prout ut mihi impossibile videretur, rem aliter sese habere: cumque dies aliquot intra monasterium versarer, mirabar, quod viderem rem prorsus aliter esse, arque ipsa mihi dixerat, & quidem in quodam magni momenti negotio, quod mihi dicebat quod esset talis. Et ferè media Conuentus pars sic censebat, cum tamen ipsa esset talis.

se non intelligebat, uti postea patuit. Credo equidem, eacodem rem, quod non multas occasiones, in quibus Moniales hasce tentet, habeat, ipsas Priorissas tentare, ut nonnullis in rebus ab ipsis dissensiant, & videant quomodo eas ferant. Omnia vero eo tendunt, ut Dominus propterea laudetur. Vnde fixum & persuasum mihi iam est, nulli omnino credere, priusquam in rem bene inquiram, ut eam quæ decipitur, intelligere faciam ac videre se decipi nisi .n. sic fiat, ægre remedium adhibetur. Non sunt quidē omnia hæc in rebus gravis, sed ab illis potest veniri ad maiora, nisi circumspecte procedatur. Miror sanè, quando diaboli subtilitatem & technam video, quomodo nimirum unicuique persuadeat, quod maximam mundi veritatem dicat. Propterea dixi, ut nec Priorissæ, nec vni Monachæ in particulari plane fides adhibeatur, sed ut amplius & ulterius à pluribus inquiratur, præsertim cum res magni momenti est, ut certò evidenterque ei remedium adhibeatur. Dignetur Dominus, semper nobis prudentes & sanctos Superiores dare, si .n. tales hi sint. Manifestas ipsius haud dubiè illos illuminabit ac diriger, ut in omnibus rebus rectè debiteque procedant, & nos cognoscant: sic namque omnia quàm optimè gubernabuntur, & animæ, indies magis & magis in perfectione proficient, ad Dei honorem & gloriam.

F I N I S.

Ad Maiorem Dei Opt. Max. Deiparæ Matris, S. Iosephi & S. Matris Theresæ de Jesu gloriam.

SEPTEM

S.
Theresi

Opera

N. VII

166

SEPTEM MEDITATIONES IN

Orationem Dominicam septem die-
bus hebdomadae accom-
modatae.

Admonitio ad Lectorem.

Meditationes istae in orationem Domini-
cam reperta sunt inter fragmenta Con-
tuum in Cantica Canticorum S. Matris Te-
resiae, quae apud D. Isabellam de Auellana
D. Dionysij de Cardenas quondam Praeside-
tis Consilij Ordinum uxorem, asseruabantur,
quarum in vita ipsius nulla sit mentio, quam
perditis habebantur.

MEDITATIONES DE ORATIONE DOMINICA.

Creator omnium Dominus omnipotens ex quo fragilem plas-
tationem nostram perspectam habet, & agnoscit, animam no-
stram ob capacitatem eius infinitam per singulos dies ad noua po-
tunda & impetranda adspirare, nec quietam esse si vnum quid
tantum recipiat: ideo Len. cap. 6. imperat idem Dominus, ne ignis in
altari suo aliquando esse delineret, a Sacerdote nouis lignis suppo-
nendum esse per singulos dies enutriti, veluti, figuratè significans, ne
calor deuotionis extinguatur, vel tepescat, sed perpetuo viuus, &
ardens permanere possit, nouis, & variis considerationibus tanquam
lignis adiectis quotidie conservari debere, & quamuis hoc imper-
fecto videatur, diuine tamen prouidentie adscribendum est, vt con-
siderationem suam ducem habens anima nostra, assidue diuinas perfe-
ctiones contempletur, nec contenta sit, donec à Deo, cuius ipsa est
copa, expleantur eius desideria, etenim nihil præter ipsum amplitu-
dinem eius satiare, aut replere potest.

Vnum est quod conseruare intendimus, ignem s. amoris Dei
sed maius opus est, ignis & quotidie illa renouare necesse est; vt
enutritur quia calor, & efficacia nostræ voluntatis totum id absumit,
& totum ei modicum videtur, vsque dum eo perueniat illo co-
dem igne, (bono videlicet infinito) quo solum saturari ad plenum
possumus. Igitur cum Oratio Dominica ad huius diuini ignis
flammam alendas plurimum conferat, ne ob eius frequen-
tiam usum, & repetitionem refrigescat voluntas, & languet-
cat, rationi consentaneum erit, modum exquirere, quo multo-
ties illam recitando, intellectus noster, nouis consideratio-
nibus adhibitis, resoneatur, & hoc alimento diuino recreetur, ignis-
que sanctus, & calor in voluntate sustentari, & augeri valeat. Hoc
commode fieri poterit ipsius Orationis septem petitiones iuxta nu-
merum septem dierum Hebdomadæ distribuendo, vnicuique diei
nam petitionem sub titulo, & nomine ipsi Conuenienti assignan-
do, ad quam referantur & reducantur, quæcunque, in ea petitione no-
bis concedi desideramus, totumque quod à Deo obtinere possumus.
Petitiones nemo est, qui nesciat: nomina vero quibus Deus cele-
bratur sunt hæc, Pater, Rex, sponsus, Pastor, Redemptor, Medicus,
& iudex: quilibet itaque euigilet dicendo.

Die Lune: Pater noster, qui es in celis, sanctificetur nomen
tuum.

Die Martis: Rex noster, adueniat regnum tuum.

Die Mercurij: sponse anime meæ, fiat voluntas tua.

S. M. Tere & Opera

Eccc

Dis

S.
Theresi

Opera

IN VN
165

Die Iouis: Pastor noster, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

Die Veneris: Redemptor noster, dimitte nobis debita nostris, & nos dimittimus debitoribus nostris.

Die Sabbathi: Medicus noster, ne nos inducas in tentationem.

Dns Dominice: Iudex noster: Libera nos à malo.

PRIMA PETITIO.

Prodis Luna.

TAmetsi nomen Patris melius quadret omnibus his petitionibus, & maiorem nobis confidentiam præbeat, & per quod omnia quaecumque petimus, se nobis daturum obligare dignatus fuerit, eas tamen dispositioni, & mirabili ordini non aduersari reliquos enumeratos titulos, qui etiam tam vere quam proprie attribuantur, adiungendo; præterquam quod deuotio magis excitetur, & ignis perenniter custodiendus in altari nostri subministratione lignorum viuificetur, & nostra corroboretur considerando quod illi qui Pater noster est, & honorifici nobisque fauorabiles competant. Vigetur Luna hoc Patris nomine fomentum in quod agat. Cogiter quod Pater ipsius est Deus trinus in personis, & in essentia Principium, & Auctor omnium rerum, quæ causa & fons inexhaustus à quo omne promanat, per quem uenimus, per quem uiuimus, & per quem sumus, qui omnia stentat, & fouet, & conseruat; & seipsum consideret filium Patris adeo Potentis qui creare adhuc posset plures mundos infinitos; adeo sapientis, qui illos omnes optimè regere, & gubernare, sicuti hunc, quem creauit nulla, que creatura celo & in terra à supremo Seraphin, usque ad minimum terræ miculum inueniri, cui eius Prouidentia desit. Tante Bonitatis, ut gratis dignetur se omnibus incessanter committere iuxta vniuscuiusque capacitatem & exigentiam: & inquit homo meditetur, & dicat: Quam bonus est mihi talis Pater, sola permotus bonitate me de nihilo adesse producere, & participem eximie huius dignitatis [Filiationis] inquam efficere, plurimos hominum relinquens in abyso profunditatis suæ nihilitatis qui certe meliores, & fideiiores quam ego sum. Hic perpende quam merito amari, & quam perfecte

dignus sit talis Pater qui propter suā munificētiā bonitatē cre-
at omnis, quā in vniuerso mundo continentur in mei obsequium,
& vtilitatē; me autem vt ipsi seruirem, & ad ipsum possidendū
in aeterna beatitudine peruenirem. Tunc petes omnibus homini-
bus lumen concedi, vt illum agnoscant, & amorem, vt illum dili-
gant; & gratias illi habeant pro immensis beneficijs, quibus semper
ibeo cumulantur, & omnes sint adeo virtuosī, & sancti, vt in eis
appareat Dei Patris imago; & vt in omnibus, ab omnibus glo-
rificetur, & sanctificetur nomen eius, vt nomen Patris, qui filios
habet Patris, qui eos creauit merito non ablimiles.

Inde statim sequitur, in memoriam reuocando innumera pecca-
ta hominum, ingens dolor de offensis, & iniurijs quibus hic Pater
tam diues in bonitate erga suos filios, qui eius in se meritis non res-
pondent, afficitur; & effertur lētia, quod plurimi serui Dei reperi-
untur, in quibus sanctitas sui Patris clarissimē resplendet; ma-
iorem concipiēdo ob peccata quaecumq; & prauorum exempla,
quae videt, pariter exultando ob virtutes, quas oculis & auribus
percipit in alijs; gratias Deo agendo, quā sanctos Martyres, Con-
fessores, & Virgines qui se genuinos talis Patris filios demonstra-
runt, creare dignatus est. Post haec statim sequitur Confusio, prae-
cipue quodcum in particulari offenderimus; quod ei gratias pro
beneficijs non reulerimus; quod tam indignē Filij Dei propter
generosos & magnos animos praeferre dignum esset nominemur.
Hic etiam considerandae parentū proprietates, qualiter filios suos
tam deformes diligat: qualiter eos, etsi virijs deprauatos sustineant
qualiter eis domum reuertentibus, atq; seipsos obedientiae Pater-
nae reddentibus, ignoscāt, qualiter filijs nulla cura pressis & in vtrāq;
aurem dormientibus, Patres anxij & solliciti primogenituras eorū, &
opes promoueri, & augeri curēt. Et cōsiderando qualiter, singula hu-
milis di proprietates in Deo reperiantur, ita vt nemo ceterorum
secum conferri possit, ipse superans omnes excessu infinito; quo
fer, vt tenescat, & emolliatur anima & confidentiam concipiat,
& spem venturae recuperet tam pro se, quam pro alijs, & neminem
contemnat videns habere se Patrem, qui Angelis & hominibus
communis sit.

Quo die hac petitione occupatus erit, res omnes & singulas ad
hac cōsiderationē reducat: sicuti imagines quas intuebitur Christi
dicendo: Hic meus est Pater; Caelum quod oculis perlustrat.

Ecce 2

Hae

S. Theresi

Opera

IN VII

libris

Hec est domus Patris in electionem, quam audiuit hanc ad materam mitti Pater meus: quo induitur, quod comedit, quod lactiam parit, hoc totum ex manibus, & largitate Patris mei provenit: quod ei tristitiam adfert, quod eum exercit, & molestiam per manus Patris mei, ut sint mihi causa maioris meriti: deinde plenam inde consequar coronam dispensantur, siq; magis affectu subiungat, sanctificetur nomen tuum.

Hac cum consideratione, & Dei Præsentia anima totius conatur dignitatis suæ præclarum specimen edere, ut filiam Dei tot beneficijs acceptis gratissimam se ostendat, & probetur: ubi do præsertim, quia seipsam Dei Filiam, Iesu Christi sororem, & redem Regni illius, & eidem Christo consortem in hæc contempletur, & videat: agnoscens autem amplissimum Regnum ad ipsam spectare, omnes sanctos esse desiderat, ut illa crescant, quod enim plura, & maiora huiusmodi erunt, abundantiùs de illis ipsa percipiet. Hic bonum est in mentem notare primum ex septem Verbis, quæ Christus in Cruce loquens est Pater agnosce illis qui nesciunt, quid faciunt: in quo quidem hæc conditiones Paternarum viscerum Dei evidentissimè apparetur hoc pacto actus charitatis in eos, à quibus iniurias aliquando sumus exercere par est & nos ipsos ob varios rerum eventus accidendum, si grauioribus in posterum iniurijs afficiamur, ubi Quadrat hic historia filij Prodigii, in qua pietas Patris regni perditum, deinde inuentum, & in pristinam dignitatem restitutum ad viuum exprimitur.

SECUNDA PETITIO

Pro Die Martis

Rex noster Adueniat Regnum tuum;

Post peractum examen particulare in nocte, sicut in die lectum est, sequitur animam ad Deum Patrem suum interuocantem petita venia suæ tepiditatis & desidii, qua non pro eo ac debitorum, & gloriam ac Sanctificationem illius procurauit, præsertim pro hac ipsa die Martis Regem agnoscere & indubitate reuerentiam illi, cum quo die præterita tanquam cum Patre egrediens vigilans saluet illum dicendo. *Rex noster adueniat Regnum tuum;*

Apertissimè subsequitur hæc petitio præcedentem, filijs eiusdem Regni sui Patris debetur: dicatur itaq; in hunc modum: In Martis die demon & Caro regnant in terra tu o Rex noster, cuius Regnum exoptamus, venias in nobis regnaturus, & hæc Auaritia,

& sensualitatis regna, penitus destrue, ut nullam potestatem & imperium aliquando in nos obtineant. Duplex sensus est huius petitio. scilicet ut petamus à Domino, nobis Regnum celorum æternum, ad quod creati sumus, & Ius tanquam filij eius habemus, conferri; vel ut ipse regnet in nobis, nos autem Regnum eius efficiamur.

Intellectus uterque Catholicus, & cum sacris scripturis cōueniens prout mihi Theologi dicunt: de primo n. dixit Dominus, *Venite benedicti patrum mei, possidete Regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: Matth. 25.* De secundo verò S. Ioannes ait quod sancti concinent in gloria: *Apos. 1.* *Redemisti nos Domine Deus in sanguine tuo, & fecisti nos regnum & Sacerdotes Dei & Patri tuo.*

Huiusmodi Intellectus siue expositiones mirabiliter omnibus obuiantecellunt, & insignis in eis præfulget eminentia hæc nimirum, quod quando Deus loquitur nobiscum, vocat, & dicit seipsū Regnum nostrum; Nos veri loquentes cum eo, ipsum benedicimus, quia sumus Regnum eius; sicque alternatum, & per vices celestis huius benevolentie respectus & obsequia amoris plena cōmunicamus. Nescio quæ maior sit hominis dignitas, an quod Deus glorietur & in summo pretio habeat possidere nos tanquam suum Regnum, eiusque Maiestas hac possessione (cum ipse sit qui est) ita conteneretur; An quod ipse velit nostrum esse Regnum & nobis se tradere in possessionem, & hereditatem opulentissimam: interim mihi magis probatur quod nos regnum eius simus, inde enim prouenit illum esse Regnum nostrū. Dixit aliquando Catharina Senensis, Tu de me cogita, & omnis mihi de te tuisque commodis erit cogitatio; Cuiusdā vero Matri dixit etiā, Tu rerum mearū curā habe & ego tuarū curā suscipiā. Ergo sollicite tales effici non negligamus in quib. magnificat Divina illa Maiestas, & in delicijs habeat regnare, ipse n. pvidebit & sollicite curabit, ut nos in eo regnū possideamus. Et hoc est regnū de quo idē Dominus in Evangelio meminit dicens: *quartū & primum & ante omnia Regnum Dei. & obliuiscimini ceterorum; Nolite solliciti esse, scit enim Pater vester quibus indigeatis, & ipsi semper cura est de vobis. De hoc patiter Regno inquit S. Paulus quod sit Gaudium & Pax in Spiritu Sancto. Matth. 6 Rom. 14.* Consideremus igitur quales illos, quorū Deus gloriatur, se Regē esse, & qui vicissim Regnum ipsius sunt, oporteat esse, scilicet virtutibus ornatos, in verbis compositos, magnanimes, humiles, mites in aspectu, patientes in tribulationibus, mundos corde, in cogitationum puritate exquisitos, se inuicem amantes, in omnibus suis motibus pacem, & tranquillitatem redolentes, non inuidos, &

Eccc 2

solis

S.
Theresi

Opera

N. M.

17

sed salutis ac bonorum proximi maximè cupidos.

Studiosè cogitemus quales sint optimi vassalli erga Regem suum & inde ad Regem Cælorum mentè eleuabimus, atq; ideo quales nos ipsi præbere debeamus: & quid postulemus dicendo: *Adiuuat Regnum tuum.* omnes sub eisdem legibus viuimus quibus & regere debemus, & nos inuicem adiuuare, ea quæ habemus, quæ non habent amanter communicando. Tenemur omnes operibus cultates, & vitas amore nostri Regis exponere, in omnibus quæ uenerint, ei placere cupientes. Dum iniuste grauamur ad eum confugimus, ut sit nobis iustitia: in necessitatibus, ut sit nobis subsidio: omnes seruienti, quilibet suo modo, nemo alteri inuadens miles in bello: officialis in officio suo; Artifex in suis laboribus Nobiles, Litteratos, Nautas & qui nunquam eum nouerunt exortas, ut ei seruiant, illumque videre desiderant: Messor qui in Agro subdat lætatur quod Rex habeat intimos, atque familiaritate coniunctos, cum quibus læteri & erecto animo gaudeat, & eum secretetur & quiescat: cum verò Rex vnicè diligit aliquem, omnes huic obsequuntur, & ipsum venerantur, & obseruant: omnes desiderant, & studiosè curant pacem ac quietem inter se suos, insuper ut Regi omnes perfectè intersuiant, & gratissimam ministeria ei exhibeant.

Per singulas istas Regni conditiones nunc discutramus, adtentum nostrum illas applicando, & videbimus illud quod illi postulamus esse ut leges eius seruentur; ut omnes ad obsequium ei præsto sint; & ut eius Vassalli, in pace & tranquillitate iucundissimè uiuant. Petimus etiam, quod animæ nostræ intra quas est Regnum Dei, ita dispositæ inueniri valeant, ut sunt Regnum eius; & quod potentiarum nostrarum Respublica voluntas eius per omnia sit obediens, Intellectus stabiliter in fide persistens. Voluntas ad legum illius sanctarum custodiam omnino firmata, etiam si vitam propterea foris, ac fortunæ committere sit necesse. Potentia congruenter attemperata, & conformes, ut non dubitè resistant voluntati: Passiones, & Cupiditates nostræ sine impedimento ut ob præcepta charitatis imposita non indignentur, neque mutarent adeoque sine bonorum proximi inuidia, ut si minus multumquam alijs Deus communicaret bonorum, non molestè feram, potius gaudeam ex hoc quod hic Dominus in cælo; & in terra regnet, & regnet; ego verò, maiora non appetam, & hac contentus scilicet ei tanquam mercenarius aut vulgaris aliquis famulus

lus seruiendo sat mercedis me accepisse iudicabo, si vel ad aliquid in hoc Regno deferuire posse aptus inueniar. Denique, ut ipsi seruiatur, & obtemperetur, & intranos regnet, atque de nobis omnibus & singulis tanquam Rex, & Dominus in omnes imperium habens ad libitum disponat.

Omnia quaecunque in hac die faciet, vel audiet ad hanc considerationem videlicet, Deum esse Regem nostrum referre debet, si- cut in die praeterito factum est, omnia referendo ad Deum tamquam ad Patrem: hic conuenienter adaptatur mysterium in quo Pilatus post accusationem contra Redemptorem nostrum à Iudæis factam, adduxit eum foras in conspectu populi spinis coronatum, arundinem pro sceptro habentem in manu, & veste lacera purpurea circumdatum & dixit eis, Ecce Rex Iudæorum; Postquam igitur illum omni cum reuerentia adorauerimus, pro blasphemijs, & iniurijs à militibus in eum coniectis, actus humilitatis exerceamus, honores, & laudes mundanas, Coronam spineam nobis esse cupientes.

TERTIA PETITIO.

Pro die Mercurij.

Tertia petitio est: *Fiat voluntas tua:* in omnibus diuinam adimpleri voluntatem desiderantes; in super petimus illam in terra, sicut & in caelo cum amore, & charitate impleri. Pulchrè succedit hæc petitio duabus præcedentibus, iustum namque est, à Filijs æterni Patris, & à Vassallis superni Regis voluntatem in omnibus perfectissimè exequi.

Ut autem diuinæ huic Voluntati conformes effici auidius exoptemus Patrem istum, Regemque Regum tanquam Sponsum nostrarum animarum amantissimum mente concipiamus. Qui enim indefesso secum animo perpendet hoc nomen, & quæ sub eo latet & comprehenduntur beneficia, fauores, & amoris oblectamenta intelliget, incredibile & admirabili desiderio effertur adimplendæ voluntatis Dei, qui cum sit Rex Maiestatis, splendor Patris illius, diuitiarum abyssus, & omnimodæ pulchritudinis pelagus, fortissimus, potentissimus, sapientissimus, & amari dignissimus, à nobis amari vult, & concupiscit, nosque vicissim amore tam delicioso prout indicatur hoc nomine sponsi prosequi non contemnit.

Mag-

S.
Theresi

Opera

N. VII

16

Magnificat Dominus, & in summo habet pretio diuini Matris hoc nomine, appellari, sicque Ciuitatem Ierusalem fornicariam, & adulteram, ad poenitentiam inuitans, rogat, vt conueniat illum Patrem nominet, & sponsum, vt sic fiduciam, & securitatem sperandæ pietatis ei largiretur.

Per hoc nomen spon si omnia fidelis, & officiosi amoris, & beneuolentiæ singularis pignora, ac perpetuæ securitatis argumenta designantur; item vicissitudines voluntatum, & consensuum, neminem amorem tale nomen requirit, omnem curam deposuit, confectè integrum efflagitat: sic Deus conuentione facta & sponsalibus cum Israel contractis in deserto requisit, & preceptum illud ex toto corde suo, ex tota anima, ex tota mente, ex tota uoluntate, & ex tota fortitudine sua diligeret. Vide igitur puram, Sanctam & immaculatam vitam agere oportere, quæ circumspicere, beneque exterius & interius componitur, & cedere Sponsam, quam Rex excelsus tanto amore preloquitur.

Consideret lapides pretiosos, & inestimabiles margaritas, & rarus, & ornamenta quibus hic Sponsus sponsas suas decorauerit: inde animam suam disponere festinet, vt donis tantis dignetur eum inueniri possit, non enim benignus dominus illam acciperem, aut nudam, aut indecenter compositam esse patietur; impetrat ab eo, quæ magis ipsius Maiestati sunt placita: Propterea magna cum humilitate ante pedes illius, aliquando enim non indignabitur hic Dominus ex sua inuolanti clementia illam eleuari, & in brachia sua quemadmodum Regem Assuerum cum Rege Esther fecisse nouimus, illam benigne recipere.

Meditari poterit paupertatem dotis, quam ad hæc Sponsus contrahenda anima ipsa affert, & diuitias incomparabiles dotis celestis Sponsi, qui sanguinis sui pretio animas nostras à Patre emittit, vt illas, quæ prius ancillæ dæmonis erant, & satanæ imparæ in Sponsas assumeret: & qualiter hac de causa iure optime Sponsus sanguinis ipse vocari possit: quæ quidem desponsatio facta est in Baptismo, dans ipse nobis fidem, ceterasque virtutes, & dona, quæ sunt ornatus animarum nostrarum. Præterea quæ nostræ sunt omnia Dei bona ratione huius admirandi coniugii, quo anima per gratiam ipsi coniuncta est: & omnes nostræ afflictiones, & tormenta ad hunc Sponsum dulcissimum perueniunt, hanc enim communicationis conuentionem nobiscum ego, & vobis bonorum suorum munificentissime facultatem, concedere

& mala nostra in se misericordissime suscipiendo. Qui hæc cogitatione percurrat. quanto cum dolore videbit quod ostendatur & quanta cum lætitia quod ipsi feruiatur? quis sine compassione Sponsum illum ad columnam ligatum? Quis Crucem affixum & in sepulchro positum absque eo quod viscera ipsius dolore rumpantur, intuebitur? & contra quis illum triumphantem à mortuis suscitatum & gloriosum aspiciet quin gaudio perfundatur maximus?

Apposuit in hac die intuebimur Christum in horto ante Patrem suum æternum prostratum, sanguinem sudantem, & ipsi se offerentem perfectissima cum resignatione, atque dicentem: Non mea, sed tua voluntas fiat. Actus in hac die exercendi sunt, magnæ mortificationis, propriam voluntatem in rebus omnibus abnegando, eiq; contradicendo, cum renouatione trium Votorum solemnium Religionis, ex toto corde gaudendo, quod ea emisimus & ipsum sponsum elegerimus, atque hæc sponsalia sacra in Religione inuenerimus, & confirmauerimus: Qui vero Religiosi non sunt patet sua bona proposita, fidelitatem, & verba toties repetita cum constantique authoritatis sponso renouabunt.

QVARTA PETITIO

Pro die Iouis.

QVarta Petitio est: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Benè, & congruè huic diei adaptatur hæc Petitio cum titulo pastoris, cuius partes sunt pascere gregem suum, panem nobis quotidianum concedendo; Patri enim, Regi, & Sponso, Pastoris officium exercere iure merito conuenit, debitoque naturali nos filij eius, subditi. & sponsæ ut nobis sustentationem, & alimenta subministrare possint, prout Maiestati suam, & nostram dignitatem, etenim filij eius sumus, decet; ideoque non dicimus ut hanc panem nobis accommodet, sed ut det, nec ab eo panem alienum sed nostrum postulamus, quia enim filij sumus, bona cuncta Patris nostri, nostra sunt.

Mihi quidem numquam persuaderi potuit quicquam temporaneum ad corporalem vitam sustentandam necessarium in hac petitione sed spirituale animæ alimentum nos petere: namque si septem petitionibus in hac oratione comprehensis tres primæ ad

Ffff

Deum

S.
Theresi

Opera

IN VII

168

Deum ipsum referuntur, quæ sunt videlicet sanctificatio sui
nis, Regnum eius, & Voluntas; Ex quatuor ijs, quæ nobis peti-
mus, hæc prima est in qua nobis aliquid dari postulamus; no-
lijs verò deleri peccata, tentationes & quicquid malorum est
gitamus; ergo hoc vnum, & singulare, quod à Patre nostro
dari contendimus nihil temporale, quod ad corpus attinet, es-
satendum est, præterquam quod talis Patris filios, res adeo
vulgares, & communes, quas ipse Dominus & infinitæ
creaturis elargitur, & hominibus absque eo quod illas peti-
postulare minimè deceat; præferim eum nos admonere
Maiestas, ut primo rebus ad suum Regnum pertinentibus
damus, (ea nimirum quæ animas nostras concernunt), apud
his assidue cogitemus, cætera vero, ut nobis provideantur, ad
Maiestas sollicitè curat; apud S. Matthæ. dicens: *Panem nostrum*
substantialem da nobis hodie: Ad hæc petimus & expectamus in
ecutione Panem doctrinæ Evangelicæ, virtutes, sacrosanctum Eu-
ristiæ Sacramentum, denique quicquid animas nostras, mentes
que corroborat, ad spiritualis vitæ consecutionem, & salutem
nem.

Igitur hunc excelsum Patrem, Regem, & sponsum tantum
Pastorem verum inspiciamus, & omnes Pastorum proprietas
tes in quibus æqualem non habet, & superat omnes, contem-
mus, prout ipsemet loquitur in Euang. dicens: *Ego sum Pastor*
qui animam meam pono pro ouibus meis: Hinc cognoscimus quantam
eminentia bonorum Pastorum, quos scriptura diuina commenda-
rat Iacob, & David, conditiones præstantissimæ in Christo
riantur: De David ait quod in iuuentute sua cum Leonibus
sis lustr quasi cum agnis, & illorum mentum apprehendens
focabat, ut stagnum aliquem ex faucibus eorum erueret. De Iacob
autem refert, quod oues, & capræ, quas ipse custodiebat
nunquam fuerint, arietes gregis nunquam comederit, damnum
ne reddiderit, quicquid furto perierat, restituerit; die nocte
& gelu vstus fuerit, fugeritque somnus ab oculis eius, ut Iacob
Labam satisfaceret. Facile erit hinc mentem subleuare, & hanc
ditiones diuino nostro Pastori adaptare, qui proprijs sumptibus
viribus ferocissimum Leonem infernalem, ut faucibus eius
dam erueret, & libertati restitueret, suffocauit; Et quæ oues
met

do sub eius potestate sterilis est inuenta: quæ illarum sollicitudine habuit: quem detrectauit, laborem, quas non subijt angustias, qui vitam pro illis ponere non recusauit? Quam Leo Infernalis abstulerat ei, & comederat, proprio soluit, & liberauit sanguine: nihil emolumenti ex eis ille reportat: quicquid lucratur, ipsis cedit: quicquid ab ipsis habet & omnia illarum bona de sua manu habent. Amore tanto oues suas prosequitur, ut pro sola vnica quæ perierat, propriam ouium vestem assumpserit se, ne amictus sua Maiestate apparens, cæteras deterret. Quis æstimare valeat pascua cælestis doctrinæ quibus illas pascit? Quis gratiâ virtutum, quibus illas corroborat? vim Sacramentorum quibus illas conseruat, & sustentat? si ouis ad veritatem errabunda declinet, curat ipse sollicitè mediante sibilo sanctæ inspirationis perditam illam ad pascua vitæ reducere: quod si hæc non prosinat, & ad ouem reuocandam non sufficiant, sagittis tribulationis eam aggreditur, ut sic illam deterreat, non tamen feriat, nec occidat; Fortes sustentat, & progredi facit: debiles & minus robustas expectare dignatur: infirmas sanat, Ambulare non valentes in humeros recipit earum debilitates & lassitudines sufferendo. Ac deinde cum post pastum quieti se tradunt, & quod è doctrina collegerunt Evangelica ruminant, custodit illas dormientes. & in medio earum, per suauitatem consolationum, quibus illas perfundit, sedens, in animabus illarum dulcem musicam facit, instar pastoris fistula dulciter suis ouiculis cantantis. In hyeme caulas sollicitè, ut eis post labores quiescere liceat, inquit: diligenter aduertit ne herbis, aut pabulis veneno infectis vescantur, admonens illas, ne occasionebus se exponant. Deducit illas per amœnas sylvas, & pascua tuta, & selecta consiliorum tuorum: & quamuis aliquando iter conficiant per loca puluerulenta, vel per turbines & tempestates, aut per inuia, & inaquosa ambulent: semper tamen illas ad limpidas & dulces aquas deducit, per has enim doctrina intelligitur, quæ clara semper, & vera esse debet.

Vidit S. Ioannes Diuinum hunc Pastorem ad instar Agni in medio ouium suarum, qui eas regebat, & per amœna vireta ad fontes aquarum viuientium minabat. O quam dulce est Pastorem Agnum factum intueri. Pastor est, quia pascit, Agnus, quia ipsum meret est pabulum. Pastor est, quia conseruat, & sustentat: Agnus quia

FFFF 12

quia ipsummet est nutrimentum. Pastor itidem, quia procreat nos Agnus, quia, ex eis natus est. Cum ergo petimus ab eo panem quotidianum vel supersubstantialem, idem est ac si dicamus ut ipsummet Pastor, noster panis & nutrimentum esse dignetur.

Gratissimum est diuinæ Maiestati, ut ipsam consideremus aliquando cuidam ancillæ suæ apparuit, in habitu Pastoris habitu, in nixu Cruci, aliquas ex ouiculis ad se euocando, alio modo illiciendo. Verum adhuc gratius ipsi est illum, in Cruce, sicut Agnum a lumini igni, & ad cibum nobis attemperatum ad delicias, & solarium contemplari: Res iucunda est videre illum pondere crucis oneratum, & instar Agni, qui oues perditas in sinu suis portet nos gestare, & quod uti Pastor nos in caulas, & in vineas sua recipit, nosque per vulnerum suorum aditus ad ipsa interiora permittit, & ut Agnus se nostris visceribus, insinuat. Consideremus tranquille, quam securè quam beatè oues cum Pastore, & sub protectione commorentur, & à Pastore nostro nunquam remouimus, eiusque oculos fugiamus: oues enim Pastori adherentes, & cationibus semper pascuis, nutriuntur; buccellis melioribus, & bus ipse vescitur, refocillantur; Adhuc si Pastor se abscondit, & recumbat, ouis immota consistit, nec alio se transfert, donec Pastor excitetur, vel ipsa continuo balatu eum excitet, tunc ut nouis delicijs recreatur.

Seipsam consideret anima in solitudine errantem, sine lumine in tenebris, & obscuritate, circumseptam lupis, vrsis, & leonibus, caelo nec terra fauente sed solo pastore qui eam tueretur, & dirigit ita nos sæpè sæpius videmus in tenebris constitutos, ambigentes amore proprio, innumerisque hostibus visibilibus, & invisibilibus circumdatos, hoc solum remedij habentes, ut Diuinum huiusmodi florem inuocemus qui ex illis angustiis liberare nos potest.

Hac die considerabimus mysterium SS. Sacramenti: celestis huius pabuli excellentiam, est enim ipsa et Patris substantia, unde beneficium hoc hominibus collatum David aggerans ait adipe viscerum Dei nos satiat.

Beneficium hoc maius est quam quod homo factus est in Incarnatione propriam tantum animam, & carnem suam uniendo Deificat: in hoc verò Sacramento omnes Deum voluit, qui cibis quibus ab infantia enutriti fuerunt meliorari valent: & cum in Baptismo totaliter Deo regenerati sumus, ut pariter, ex ipso totaliter prout dignitatem filiationis,

S.
Theresi

Opera

IN VII

176

nos decorauit, decebat, educaremur, & sustentaremur.

Hic examinandus est amor, quo se nobis dat. Mandat enim sub interminatione mortis, vt omnes ipsum manducent. Ad hæc præuidens diuinâ Maiestas, quàm multi ad illum in statu peccati mortali accessuri essent: amor nihilominus, quo nos prosequitur talis est, tantaque efficacia, vt frui exoptans amore, quo ab amicis recipitur, hæc minimè curet, & tantis iniuriis ab inimicis lacessiri sustineat: atque vt amorem quo erga nos flagrabat, magis demonstraret, voluit consecrare & instituere diuinum hunc cibum tunc, cum in mortem pro nobis sustinendam tradebatur, cumque sanguis eius, & caro pretiosa sub qualibet specierum, conuerteretur, artamen sub duabus distinctis speciebus panis, & vini illud consecrari mandauit, vt in hac diuisione, seu separatione ostenderet, quod toties pro nobis, si res exigeret, vitam libentissime profunderet, quoties panis, & vinum consecrantur, & quoties sacrum Missæ sacrificium in Ecclesia celebratur.

Amor iste quo nos Christus completitur, quem in hac Sacramenti adinuatione paterfecit, immensus, & ineffabilis est; etenim cum duo absque medio vtrunque participante, non satis firmo vinculo coniungi possint; quid meditatus est amor vt se cōiungeret, hominibus nobis accepit carnem, sibi illam ad esse personale vitæ diuinæ coniungens, sicque Deificatam, nobis illam in alimoniam conferri & quasi restituit, vt nos secum nobis mediantebus secum rarer.

Hunc amorem cum Eucharistiam sacram recipimus, vult Dominus vt consideremus & in hoc omnis nostra cogitatio sistat, & hanc gratitudinem à nobis exigit, cum mandat vt quotiescumque communicamus passionis & mortis ipsius recordemur. Et bene apparet quo desiderio & affectu se nobis tradat, quia vocat hunc cibum Panem quotidianum; & vult: quod illum quotidie postulemus, sed diligentissime animaduertendum est quæ puritas, quæque virtutes ad hoc Conuiuium dignè adeundum requirantur; Magna quædam Dei famula singulis diebus communicare desiderabat Dominus illi globum Cristallinum pellucidum, & candidum speciosissimum ostendit. dixitque ei: Quando eris sicut hoc cristallum id perficere poteris, confestim tamen vt ad Sacramentum accederet, facultatem largitus est. Considera poteris hac die Verbum, quod Christus Dominus in Cruce pendens locutus est, dicens, sitio potumque amarulentum, quem

Ffff 3

ca

S.
Theresi

Opera
in VII
libris

ei propinquant, & conferre suauitatem, miramque dulcedinem, qua Dominus nobis cibum, & potum tribuit, cum ingrati animi nostri amaritudine & in suauitate, quaeius sumus, & expectamus respondemus.

QVINTA PETITIO.

Pro die Veneris.

Dimitte nobis debita nostra.

Diei Veneris congruit quinta petitio, quæ est, *Dimitte nobis debita nostra*, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, vna cum titulo Redemptionis etenim, vt ait D. Paulus, si ius Dei factus est nobis Redemptor, & peccatorum nostrorum per sanguinem suum Redemptor, ipse qui nos è potestate satanæ, cui subiecti eramus, liberauit, nosque Regnum filiorum Dei præparauit; & in eo Redemptionem habemus, id est, Remissionem peccatorum, simulq; pretium quod reddideremur ab ipso exsolutum.

Bona, quæcunque nobis optare possumus, in præterita petitione comprehensa sunt: & mala vniuersa, à quibus nos liberati possumus, in tribus sequentibus, continentur: & hæc prima est: *Dimitte nobis domine, quæ tibi debemus ex hoc, quod es Dominus & Dominus vniuersorum: & quæ tibi debemus ratione beneficiorum, quæ nobis præstitisti, & præstaturus es; in super ea quæ cogitamus ob peccata nostra, & hæc Domine rata esse velis, atque bene, sicut & nos dimittimus, iis qui nos offendunt & nostri debitorum.* Et ne quis existimet nimis limitatam esse hanc remissionem debitorum, si misericordiae, quam nos exhibemus nostris debitoribus comparetur, animaduertere oportet, duobus modis hoc intelligi posse. Primum, vt quotiescunque hanc orationem dicimus, inginemur nobis quoddam vna cum Christo Domino dicamus quod quotiescunque oramus lateri nostro astat, & ex parte ipsius precamur, & dicimus; Pater noster, quod cum ita sit, perfecta erit remissio cum tam completè ipse Dei filius pro hominibus satisfecerit. Possunt etiam verba hæc (prout quidem sonant) in rigore intelligi postulantes, vt nobis remittat sicut nos dimittimus; quilibet enim qui ad Deum exorandum accedit, præsumitur, quod omnibus qui miseris, à quibus offensus fuit & ipso petendi modo expre-

nosmetipsos, qualiter petere, & quales in Dei conspectu venientes esse debeamus, admonemus; quare si nostris debitoribus offensas non dimiserimus, ipsimet in nos sententiam profecerimus, quod plane indigni sumus remissione. Ait sapiens: *Homo homini reſeruat iram, & à Deo querit medelam? Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata illius ſeruans ſeruabit!* Huius petitionis materia vn'uerſalis eſt ad omnes pertinens, reſque infinitas complectitur, debita enim ſunt innumerabilia, Redemptio copioſiſſima, pretium condonationis, & gratiæ, quod eſt mors, & Paſſio Chriſti Redemptoris, infinitum, & inextimabile.

Hic in memoriam reuocanda ſunt peccata, propria & totius mundi: grauitas vnus peccati mortalis, quod, cum ſit offeſſa Dei per alium ſatiſſieri, aut exſolui non poteſt; Reſtauratio tantarum offeſſarum contra tantam, & infinitam Maiestatem Dei, vnde petenda: Debemus Deo amorem & timorem, & ſummam reuerentiam, quia eſt qui eſt, debemus offeſſas, & quid in horum omnium ſolutionem dabimus? Hæc omnia debita nobis condonari, depoſcimus quando dimitti nobis debita noſtra poſtulamus. In operis huius executione, omnes diuitiæ eius poſitæ ſunt & omnis noſtra felicitas in his conſiſtit, etenim ipſe pars offeſſa, ipſe & Redemptor, ipſe denique pretium, ſatiſſactio, & Redemptio:

Nullum ex myſteriis Paſſionis pro hodierna die assignari poteſt etenim paſſio tota, noſtræ Redemptionis opus eſt, quæ in alijs libris minutim explicatur. Vnum tamen ad rem apprimè conferas ſubiangam, & quod diuina Maiestas ſicut vni ex ancillis ſuis ſignificauit, gratiſſimum eſt: Apparuit ei Dominus in Cruce conſixus, & dixit, vt extraheret illi tres clauos, quibus omnes homines eum conſigerent, qui ſunt odium, quo infinitam bonitatem & pulchritudinem meam proſequuntur: Ingratitudo, & obliuio beneficiorum meorum. Durities qua inſpirationibus meis correfpondere contemnunt: poſtquam igitur mihi tres hos clauos reſixeris, tribus alijs clauis affixus ego permaneo: ſunt autem: Amor infinitus, Gratiarum actio pro beneficijs quæ mei intuitu Pater meus dat vobis: & tenerima viſcera ad vos recipiendum.

Hæc dies magni ſilentij, & aſperitates aliquæ, & mortificationes in ea exercere oportet, & ſanctorum, quibus ſpecialiter deuoti ſumus recordari, vt eorum interceſſionibus veniam, quam precamur à Domino obtineamus: Oratio autem fiet peculiariter hoc die, pro ijs, qui

S.
Theresi

Opera
IN VII
156

ijs qui in mortali peccato existunt, pro ijs qui nos oderunt, & ijs
bus iniurias quomodolibet passi sumus.

SEXTA PETITIO.

Pro die Sabbati.

EX quo aduersarios nobis semper inensos aded, & impo-
nos ad nos opprimendum & vexandum habemus, & ob
am fragilitatem & imbecillitatem nostram ad correndum
& tentationibus succumbendum procliuus sumus, nisi qui
potens est, nobis opem ferat, ideo perseveranter exorandus est,
nobis subueniens, a tentationibus quibus impræsentem periculi
nos superari, & in peccata præterita relabi, non permittat.

Non petimus, nè patiat nos tentari, sed nè a tentationibus
vincamur; tentatio enim, cuius ipso adiuuante, & nobis coop-
tibus victoriam consequimur, ei proficit ad gloriam nobis
meritum, & coronam: & hoc nobis præcipit, vt ab eius Maie-
postulemus, in hæc verba: Ne nos inducas in tentationem; nos
sciamus, & intelligamus ipso permittente nos tentari; vincimus
tem, quia fragiles sumus; & victoria ipsius est.

Hic igitur animo voluamus; quàm verum sit omnes
fragiles esse, fauciaros, & imbecilles, tum quia hæc sunt, quæ
a primis parentibus hæreditate obrigerunt, tum quia nolimus
peccatis, quæ commisimus, prauisque moribus infirmis
reddidimus, & a planta pedis vsque ad verticem capitis hunc
nobis sanitas. Et sic præsentemus nos medico caelesti petentes, ut
nos incidere in tentationem permittat, sed omnipotenti manu
protegere dignetur, nec sine cura & auxilio derelinquere.

Mirifice delectatur diuina Maiestas hoc nomine Medici
officium vel maxime in hoc mundo exercuit curando infirmos
curabiles ab infirmitatibus corporalibus, & animas a peccatis
ueteratis. vnde sibi ipse hoc nomen etiam imposuit dicens: *Me-
ostopus valentibus Medicus, sed male habentibus*: Hæc Medici munus
exequi voluit diuina Maiestas erga hominem, seipsum Samaritanum
comparans, qui oleo & vino eum, qui in latrones incidit & con-
liatus, vulneratus & semimortuus relictus fuerat, curauit. Me-
eus, ac Redemptor vnum, & idem sunt: tamen Redemptor dicitur
propter remissionem, vt Sanctus Paulus loquitur, præcedentium delictorum
Medici

Medici vero propriam curam, vulnere, & infirmitatem praesentem culpamque omnium futurarum.

Discimus autem Medicum, si scilicet quoniam dignum medicum vultur, nisi vocetur: & hoc precus vultur, a quoque plerumque vocatur, quam qui magis indigent: Infirmitates cogerat: aliquando vocatur, licet malis: gratia curacionis datur: Pauperes autem vocantur: Divites per se malis & neque illi in de his aliquid cogunt. Ad hoc medicum, quae ad hoc in gentem via sunt passim: omnia denique sunt in eam. Ocellus Medicus, curaciones una quam longe ab huius curacione, cum quibus praesentia nomina nullum similitudinem habet, dicitur, ut ad nos vocandum, etiam non vocatur, & habent ad pauperes, quoniam ad divites accedat, & omnes per se habet curas, nec aliquid sperat, quam ut infirmus se talem esse, & in ope indigere agnoscat, & tamen ubi ut curacionem & agnoscant: ex pectus ut potius & scilicet scilicet arguit, (quam ut curacionem agnoscant) ut tamen ad vocem suspensum tamen sunt, & hoc. Nullum infirmum est, licet hominem infirmum habere nequeas. Per Xenodochia vadit & pauperes & malis habentes qui sine cura relinquuntur, inquit, & tamen ipsi mercedem exsolunt, propria pharmaca & medicinas adhibet. Sequas medicinas tamen preparatas & coactas ex sanguine & aqua fluminibus & latere tuo: Ex sanguine quidem ad nos curandum, Ex aqua ad nos lavandum, ut nos sine macula, & aliquo infirmitatis praeteritis signo relinqueres.

Fons erat in medio Paradisi, sic aquas abundans, ut inde divideretur in quatuor capita, seu copiosissima flumina, quibus irrigaretur universa superficies terrae, ac de fonte Amoris, quo divinum cor ardebat, quique sanguis tuos ex eris sacris pedibus, manibus, & lute ad curacionem, & sanitatem infirmitatum nostrarum, & vulnere omniumque languorum, effluere, & pmanare videmus. Quot pereunt infirmi quia Medicum non habent, vel quia medicinas pro tollendis malis suis necessarias comparare nequeunt: sed hic tale periculum non imminet, Medicus etenim omni medicinarum genere abundatissimè refertus, & onustus, quas & secum affert ad omnia mala curanda. Et licet carissimo precio illas coemerit, gratuito tamen, volentibus illas concedit, imo precario offert & suis sumptibus salutem nostram faciliorem reddidit. Iple enim vitam suam exposuit, ut nos ipsum mortuum aspicientes sanitate donaremur, quemadmodum ab ignitis serpentibus percussi, serpentem mortuum

Gm. 1.

S. Mat. Trif. Opera

Gggg

tuum

rum aneum pro signo positum, aspiciendo, sanabantur. denique iam preparata sunt omnia, ille idem qui nos curare desiderat, nobis sese & omnia, quibus indigemus offert: præterea certum est, medicinas expeditas esse, reliquum est, ut vulnera nostra, & infirmitates manifestemus, & effundamus coram illo corda nostra in hac præsertim die, in qua se nobis hic dominus tanquam medicum, curandi nos desiderio inflammatum, repræsentat.

Est hic locus optimus ad intellectus nostri cæcitatem, & voluntatis nostræ ad sui estimationem adeo propensam, perditionemque noscendam, similiter ad diuinorum beneficiorum obliuionem linguæ, ut impertinentias loquatur, procliuem facilitatem, admodum leuitatem & constantiam in disparatis cogitationibus, & in uem per seuerantiam in bonis & in omni eo quod bonum est, tollentiam suam & exiguum curam recessus; Denique multa vulnera vel antiqua vel noua, quæ supremo medico, remedia eo postulant, non aperiamus.

Cum infirmus quæ ipsi commendantur acceptate requirit, & uocatis abstinet, Medicus illum, dum tamen freneticus non sit, relinquere consuevit; Medicus autem Cælestis nec in morbo contemnit, nec in obediens dimittit; omnes curat ut fructus mille modos ut ad se redeant inquirens.

Hic die conuenit memoriam sepulturæ domini habere, & quæ quinquæ fontes suorum vulnerum, quæ aperta visque resurrectionis generalis ad salutem nostrarum animarum pertinebunt, considerare, & cum vulneribus istis sanemur, curam inungere amanter, & charitatiue unguento mortificationis, humilitatis, patientiæ, & mansuetudinis impendentes nos proxi-
nostriorum utilitati, cum illum ad manus habere, & ipsi videri in propria persona ministrare non valemus. Nam quod re-
proximis nostris præstamus, id sibi præstitum asserit.

SEPTIMA PETITIO.

Pro die Dominica.

Libera nos à malo. Amen.

Septima Petitio est, ut nos à malo liberet; non postulamus ut vel altero malo tantum liberari, sed ab omni eo, quod re-

S.
Theresi

Opera

N. VII

166

proprie obtinet rationem mali, quo bonorum gratia, & gloriæ
in diuitiam facimus; Aliqua sunt mala pœnæ sicut tentationes & gri-
uiores, afflictiones, labores, vituperia, &c. quæ tamē propriè mala,
non prout occasio quod in peccata prolabamur esse solent, vocari
non possunt: vnde diuitiæ, honores, & cuncta bona temporalia
sunt merito mala, (sunt enim nobis offendendi Deum occasio) dici
poterunt; Ab his omnibus malis & bonis, quæ nobis causa dam-
nationis æternæ sunt liberari petimus; Et quoniam ad iudicem
spectat hanc libertatem concedere, accommodè hic ponitur ritus
huius iudicis.

Huius petitionis materia amplissima est, quatuor enim No-
uissima hominum, quæ sunt Mors, Iudicium extremum: Inferni,
pœnæ, & Gloria beatitudinis, de quibus multa scripta sunt, ad eam
reducuntur.

Possunt hic præcedentes considerationes repeti, & in mentem
reuocari, etenim omnia & singula beneficia in sex superioribus
gloriosius titulis enumerata magnificare pondusque eorum illic
ferre debemus; propterea accurate meditanda sunt, & vt con-
fundamur, & vt confidamus; quanta enim confusio est, quod
habentes talem tamque amabilem Patrem, Regem tam potentem,
pondum suauissimum, Pastorem optimum, adeo diuitem & mise-
ricordem Redemptorem, medicum adeo efficacem & piū simus
tam ingrati & tam parum in omnibus profecerimus, & quem
amore merito nobis incurere debeat tam grauē tot benefici-
orum pondus ex sua parte, & ex nostra tanta ingratitudo & exigua
amor. Ingēs nihilominus & omni cōparatione maior fiducia, vt se-
cum in iudicio cōpareamur, excitatur, considerātes quod stabimus
ante Iudicem, qui est Pater noster Rex &c. concludi potest iste dies
cum gratiarum actionibus, quas Propheta David quinque psalmi
cuiusdam versibus quos Ecclesia in primis officij de Feria recitare
soler, sunt autem hi sequentes.

1. Benedic anima mea Domino & omnia quæ intra me sunt nomini sancto
tui. 2. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones
tuas. 3. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infir-
mitates tuas. 4. Qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in mi-
serationibus. 5. Qui replet in bonis desiderium tuum, reno-
uatur, vt Aquila inuentus tua.

S.
Theresi

Opera
in
vita

Itaque pijsſſimus hic Dominus miſericorditer agens; pro peccatis, dat veniam, pro infirmitatibus, ſanitatē, pro morte, vitam, pro miſeria, protectionem perennem: pro defectibus, cunctarum bonorum abundantiam donec nos ad vitæ incomparabilem uitam perducatur.

Videtur quod in verbis iſtis omnes tituli & ſupradicta Deo minantangantur: quod facile intelligitur, qualibet in particulari attente conſiderando. Licet autem verum ſit hanc Orationem Dominicam inter omnes alias vocales orationes penam cum tenere, non ideo tamen reliquæ relinquendæ ſunt; quia ſola videntes ſatiſdum in nobis generari poſſet, ſed valde ad mirum aliaſ intertere, & maxime illas quæ in ſacris ſcripturis, ſicut à Spiritu ſancto inueniuntur. & à perſonis Sanctis viſurpantur, ut eſt illa publicani Euangelici, Annæ Mariæ Samuelis Iudith: Manaiſſis Regis: Danielis, & Iudæ Machabei, in quibus proprium ſenſu eorum ſentimentum exprimentibus, & proprio cū affectu compoſitis, ſuas neceſſitates, calamitates, & ſerias, Deo repreſentabant; Hoc autem genus orationis admet perſona in neceſſitate conſtituta concinnari, maiorem efficaciam & valoris, nam & mentem eleuat, voluntatem accendit & ad lacrymas prouocat; quia enim verba ſunt propria in hunc modum proferuntur, & proprium laborem, & curam declarant magis ex animo, & ex corde proferuntur. Hæc Deus orandi Deo plurimum placet, ſicut enim Magnificus, ſteticos, ab iſtis aliquid craſſo & ruſtico modo petentes pergratum eſt & iucundum; ſic Deo volupe eſt cum ex aliis verbis inconcinnis & indigeſtis aliquid poſtulamus, & paucis ſic neceſſitatem noſtram proponimus, uti S. Petrus reliquos poſtoli ſubmergi timentes clamabant: Domine ſalua nos pete. Sic & Cananea miſericordiam inſtiter petens: ſic & filius Syrach qui aiebat: Pater peccaui in cælū, & coram te: ſic & Mater Syrach quæ dicebat. Domine exercituum, ſi reſpiciens videris afflictionibus famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ dederis animæ meæ perfectam virtutem in obſequium tuum vitro dabo illam.

His orationibus vocalibus quæ à Deo, quæcunque petimus obtinuerunt, abundat quina ſcriptura, quibus in noſtris afflictionibus, & anguſtijs remedium obtrinebimus. Et quæ ſanctorum conſilium ſit hoc melius orationibus mentalibus

fari, nihilominus multorum SS. exempla, insuper propria experientia nos docet, quod sic cum Deo agentes, vocaliterque orantes excitat ille tepiditatem nostram, cor accendit, atque illud disponit, remelius & perfectius progrediatur, & mentaliter oret.

LAVS DEO, ET VIRGINI.

Ex Commissione D. Vicarij Generalis, vidit
M. Frater Vincentius Gomez in Conventu
Pradicatorum 14. Augusti 1613.

Imprimatur

Doctor Victoria Vic. Generalis.

Gggg i

CAN

S.
Theresi

Opera

IV

CANTIO
S. MATRIS
THERESIAE QVA
cor suum ignitis erga Spon-
sum suum desiderijs ple-
num exhalare so-
lebat.

VOX DILECTA.

*Introduxit me Rex in cellam vina-
riam: ordinavit in me caritatem,
Fulcit me floribus, stipate me malis
quia Amore langueo. Cant. 2.*

VOX DILECTI.

*Columba mea in Foraminibus Pe-
træ, in caverna macerie, ostende
mibi faciem tuam: Sonet vox
tua in auribus meis. Vox enim tua
dulcis, & facies tua decora. Cant. 2.*

I.

Virgo clamat, quantum amar
Non iam sui patiens;
Deum amat, Deum clamat,
Cor in illum iaciens:
Ita cecinit Theresia,
Mundum, vitam, se pertæsa,
Et Sponso vim faciens.
Vivo ego iam non ego;
Sine vita vitam dego,
Quodque vivam, morior,
Merior, dum cesso mori
Tacta spe sublimiori
Vitæ, de qua glorior.
II.
Illa dix caritatis
Vincla, quæ me implicant,
Deum meæ potestatis
Et captivum indicant:
Indicant captivum Deum,
Et in libertatem meum

Cor ligando vindicant,
Sed dum video captivum,
Me tenente, Deum vivam,
Præ dolore morior,
Morior dum cesso mori.

III.

Heu me vita, longa vita
Heu durum exilium!
Heu, quæ hæret irretita
Mens pertæsa vilium,
Carcer, compedes, catasta,
Domus mortis, terra valis,
E quibus effugium
Dum iam spero, iam non spero,
Omni voto dum requiro,
Præ dolore morior,
Morior dum &c.

IV.

Vita tristis, plena fellis,
Quæ Deo non pascitur
Dulciori fauo mellis,
Quod Hyblæis nascitur
Amor dulcis amor Dei;
Sed amara mora spei;
Nec amor spem parit
Amans & amate, tolle
Onus ferro minus molle,
Nam dolore morior,
Morior, dum &c.

V.

Sola diu morientem
Spes mortis vivificat;
Illa flentem & lugentem
Sola spes lætificat.
Nam spem vitæ, quæ in Læta
Huius vitæ mors caduca
Firmat & ratificat,
Datrix vitæ mors, festinat
Te vocantem ne declinat
Nam, quod vivo, morior

Morior, dum cello mori
Tacta, &c.

VI.

Ecce, quanta vis amoris,
Quam fortis dilectio!
In hoc mihi iustus foris

Omnis est relectio.
Fuge vita: satis fui:
Ergo tacentem tui
Sola me delectio.

Perdam te, ne perdam. Veni,
Mors amica, luctum leni:
Nam, quod viuo, morior.
Morior, dum &c.

VII.

Vita, quæ in cælo sita,
Quæ supernæ sortis est,
Illa demum vera vita,
Et ignara mortis est.
Nisi vita moriatur,
Non est vita. Vita datur,
Quando mors in portis est.
Venique sis mihi dura:
Mortem mors abolitura;
Non viuo, nisi morior.
Morior, dum &c.

VIII.

Quid in me viuenti dono,
Vita, Deo muneris,
Nisi te pro illo pono
Onus facta funeris?
Nisi cum iactura tui
Non licebit illo frui
Cum beatis numeris.
Vt hoc fruatur, mori volo;
Est, quod volo, in hoc solo:
Nisi fruatur, morior.
Morior, dum &c.

IX.

Quam te sine vitam agam,

Deus vita mentium?
Vitam luctum, vitam plagam,
Vitam indigentium,
Quauis morte duriores,
Quouis malo tristiores,
Vitam morientium,
Vt me mei puderet, piget,
Dum sic malum meum viget.
Vt dolore moriar!
Morior, dum &c.

X.

Piscis aqua destituti
Melior conditio,
Quam, quæ vita pergo vti
Tanto cum supplicio.
Meta mors calamitatis
Sola mihi facit satis,
Estque pro delicio.
Nam quod vltima genus mortis,
Vt hæc vita, duræ sortis?
Præ dolore morior.
Morior, dum &c.

XI.

Quoties in Sacramento
Te contemplans gaudeo,
Vnde me solari tento,
Inde pœnam augeo:
Nam videre te non plenè
Quam sit graue, quantæ pœnæ,
Promere non audeo.
Vndecunque crescit luctus;
Dum cupitur carpiam fructus
Visionis, morior.
Morior, dum &c.

XII.

Verum illa te videndi
Spe dum pascor, Domine,
Spem tam bonam amittendi
Duplici me nominæ

Timor

S.
Theresi

Opera

N. VII

610

CANTUS. MAT. THERES.

Timor angit & affligit :
Nam dum humi pedem figit,
Quid certum in homine?
Inter spem metumque sita
Lacrymosa pendet vita:
Spe metu que morior.
Merior, dum &c.

XIII.

Mortis huius me indignis
Erue de manibus,
Deus meus, ne malignis
Me permittite capibus.
Rumpe vinculum immite,
Solue tricas, dona vitæ
Satiari panibus.
Merior amore tui:

Nisire, & in te frui
Vitæ licet, morior.
Merior, dum &c.

XIV.

Quid iam super, nisi flere,
Flendo contabescere?
Quando vetat mortis letæ
Mora me quiescere?
Heu me, stringor irretita
Illâ mortis instar vitæ!
Tu iube facessere,
Vita vitæ, vitam mortis.
Inserenda tuis hortis
Quando dicam: morior
Merior, dum cello mori,
Tacta &c.

Iesus, Maria, Ioseph.

FR. IO: MARIA A SANCTO IOSEPH PROVINCIALIS Prou.^{ssm}, Sacramenti in Germania F.^{um} Discalceatorum Ord.^{is} B.^{re} Virg.^{is} Maria de Monte Carmelo Congreg.^{nis} S.^{ti} Eliae.

Cum Diplomate Sacrae Caes. Maiestatis Ferdinandi Secundi semper Augusti
nibus & singulis Typographis Bibliopolis, ac aliis, quancunque librariam negoti-
ationem exercentibus serid inhibeatur, ne qui libros à Carmelitis Discalceatis
vel eosdem ab aliis hominibus in diuersas linguas translatis, aut in Computro
dactos, intra Sacri Romani Imperij regnorumq; & Dominiorum sua Sacrae Ma-
iestatis hereditariorum fines, simili vel alio characteris genere vel forma suis
sine in parte excudere vel recudere, vel aliâ excudendas vel recudendas mittere, et
alibi etiam impressos vel recudos adducere, vendere vel distrabere, clam inuolant
no facultate Provincialis nostri ordinis pro tempore existentes in scriptis habenda
prout in ipso originali Diplomate super his omnibus Viena Austriae die 17. Febr-
rij Anno 1627. benigne concessio latius continetur: Tenore praesentium facimus
concedimus Domino Ioanni Kinckio Bibliopola & Cuius Colonienfis, quod typis
valeat opera Sanctae Matris nostrae Theresiae à Domino Matthea Martini
tate donata: In quorum fidem praesentibus, manu propria subscriptis effigibus
gillum subimprimi curauimus.

Datum Coloniae Agrippinae die 13. Martij anno 1617.

Fr. Ioannes Maria à Sancto Ioseph
Prouincialis Carmelitarum Discal.

Fr. Arnoldus à Nativitat. Secretarius

FINIS.

S.
Theresia

Opera

N. VII

166

S.
Theresia

Opera

N VII

166

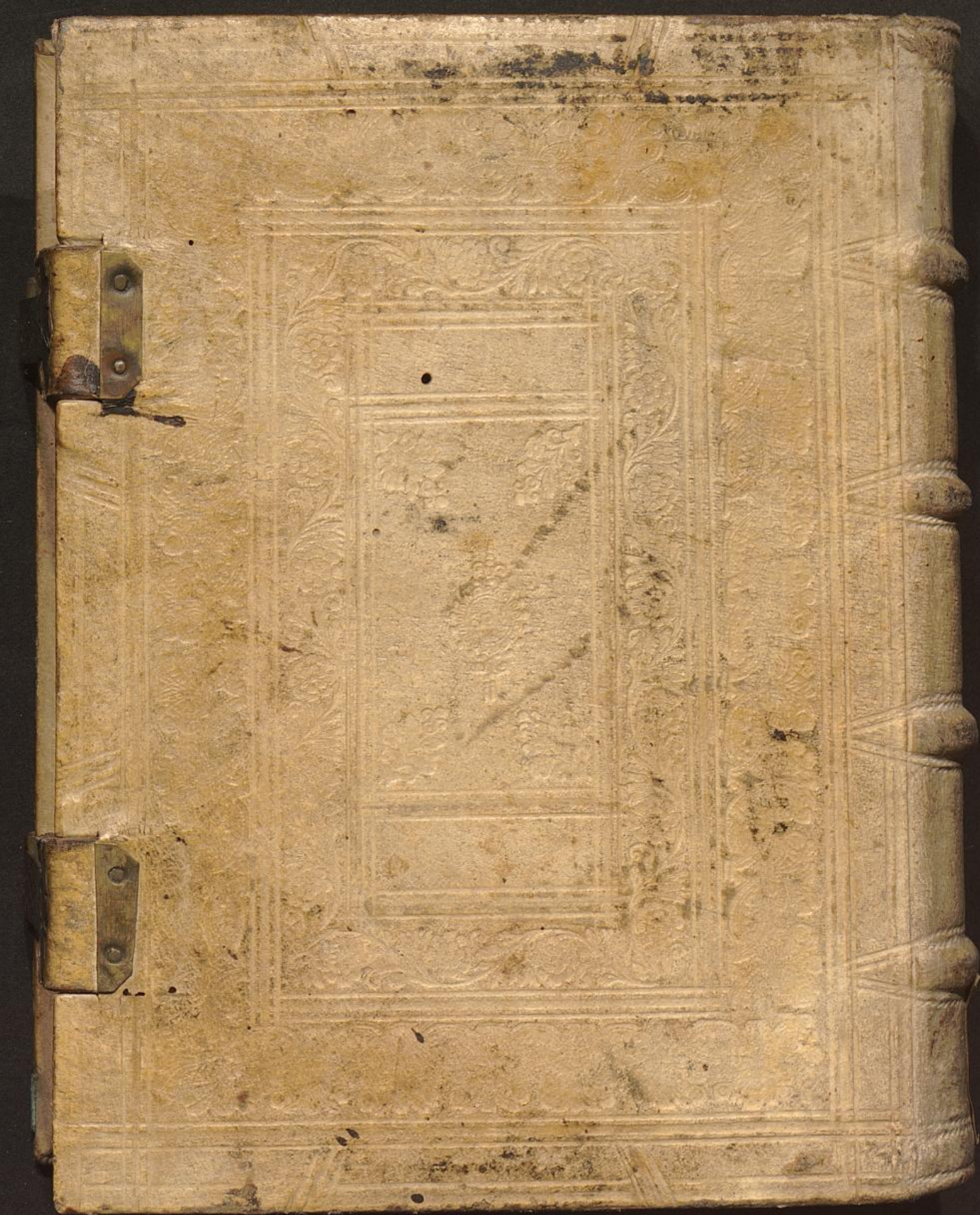
S.
Theresia

Opera

N. VII

168

Th
2819